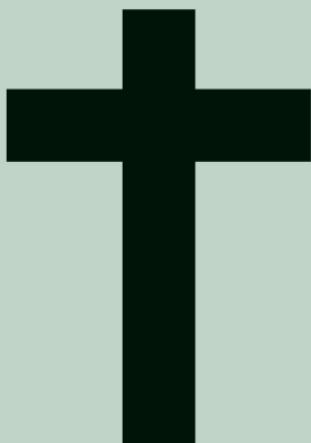

Jula

Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

Jula

Jula: Biblu Ala ta Kuma Bible

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Julakan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 May 2025 from source files dated 1 May
2025

0c9588de-99ac-53f9-aa9b-6885106dcde8

Contents

Matiyu	1
Marika	77
Luka	125
Yuhana	205
Ciradenw ta Kewalew	262
Rōmukaw	334
Korentikaw fōlo	367
Korentikaw flanan	399
Galasikaw	420
Efesikaw	432
Filipikaw	444
Kolōsikaw	453
Tesalonikikaw fōlo	461
Tesalonikikaw flanan	469
Timote fōlo	473
Timote flanan	483
Tite	490
Filemon	495
Heburuw	498
Yakuba	522
Piyeri fōlo	531
Piyeri flanan	540
Yuhana fōlo	546
Yuhana flanan	555
Yuhana sabanan	557
Zude	559
Yirari	562

MATIYU KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SËBE **Kitabu faamucogo**

Nin kitabu ye Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* kitabu fôlo ye, min b'a yira an na ko Ala tun ka Kisibaga min layiri ta, ko Yesu Kirisita le ye o kisibaga* ye. Ka kaja ni mögo caman ta miiriya ye, Matiyu le kera nin kitabu sëbebaga ye. Matiyu tun ye ninsaraminabaga ye; a tun bë wele fana ko Levi. Kitabu sëbebaga ka Layirikoro ta cirayakuma biwolonfla njogon sëbe, k'a yira an na ko Ala tun ka layiri minw ta, ko o layiriw dafara Yesu Kirisita sababu ra; ale le ye Kisibaga ye, ani Den min bora Ala yere ra*. Ni a fôra ko Yesu ye Ala den ye, o bë a ta Alaya le yira. Matiyu ta kitabu bë Yesu Kirisita ta kow lakari an ye, k'a ta a worowagati ra, ka taga a bla a ta kuma laban na, a ka min fô a ta karamögödenw ye. Nka Yesu Kirisita ta kow bëe ma sëbe nin kitabu kono; a sëbebaga ka ko minw ye, ani a kera minw seere ye, a ka o le fô an ye.

A bë Yesu ta waajuriw taran taranyoro looru; o waajuriw bë Ala ta Masaya* ko nafô an ye:

1. Waajuri min kera kuru kan (5-7)
2. Waajuri min kera ka karamögöden tan ni fla karan (10)
3. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya ko yira (13)
4. Waajuri min kera ka karamögödenya koro yira (18)
5. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya nawagati yira (24-25)

Kitabu kono

Yesu worocogo ni a ta buruju (1-2)

Yesu batizeriko ni a ta köröböri (3-4)

Yesu ta kabakow ni ta waajuriw (5-17)

Yesu ka karamögödenya koro yira (18)

Yesu bôto Galile ka taga Zeruzalem (19-23)

Yesu ka Ala ta Masaya nacogo fô (24-25)

Yesu sacogo ni a kunucogo (26-28)

Yesu ta buruju

(Luka 3.23-38)

¹ Yesu Kirisita ta buruju ye nin ye. Yesu bora Dawuda ta duruja ra, Dawuda bora Iburahima ta duruja ra.

² Iburahima tun ye Isiyaka face ye.

Isiyaka tun ye Yakuba face ye.

Yakuba tun ye Zuda face ye, ani Zuda balemacé tòw.

³ Zuda tun ye Peresi ni Zara face ye. O bamuso təgə tun ye ko Tamari.

Peresi tun ye Esiromu face ye.

Esiromu tun ye Aramu face ye.

⁴ Aramu tun ye Aminadabu face ye.

Aminadabu tun ye Naasun face ye.

Naasun tun ye Salimon face ye.

⁵ Salimon tun ye Boozi face ye. A bamuso tun ye Rahabu ye.

Boozi tun ye Obedi face ye. A bamuso tun ye Ruti ye.

Obedi tun ye Yese face ye.

⁶ Yese tun ye masace Dawuda face ye.

Masace Dawuda tun ye masace Sulemani face ye; a bamuso tun ye Huri ta muso ye.

⁷ Masace Sulemani tun ye Robohamu face ye.

Robohamu tun ye Abiya face ye.

Abiya tun ye Asafu face ye.

⁸ Asafu tun ye Yosafati face ye.

Yosafati tun ye Yoramu face ye.

Yoramu tun ye Oziyasi face ye.

⁹ Oziyasi tun ye Yotamu face ye.

Yotamu tun ye Akazi face ye.

Akazi tun ye Ezekiyasi face ye.

¹⁰ Ezekiyasi tun ye Manase face ye.

Manase tun ye Amon face ye.

Amon tun ye Yoziyasi face ye.

¹¹ Yoziyasi tun ye Yekoniya face ye, ani Yekoniya balemacətow. O wagati le ra, o ka Izirayeliməgəw mina ka taga ni o ye jonya ra Babiloni jamana ra.

¹² Izirayeliməgəw taganin kō Babiloni: Yekoniya tun ye Salatiyeli face ye.

Salatiyeli tun ye Zorobabeli face ye.

¹³ Zorobabeli tun ye Abiyudi face ye.

Abiyudi tun ye Eliyakimu face ye.

Eliyakimu tun ye Azori face ye.

¹⁴ Azori tun ye Sadoki face ye.

Sadoki tun ye Akimu face ye.

Akimu tun ye Eliyudi face ye.

¹⁵ Eliyudi tun ye Elehazari face ye.

Eleyazari tun ye Matan face ye.

Matan tun ye Yakuba face ye.

¹⁶ Yakuba tun ye Yusufu face ye.

Yusufu muso təgə le tun ye ko Mariyamu. O Mariyamu təgə le ka Yesu woro, min be wele ko Kirisita*.

¹⁷ Ayiwa, k'a damina Iburahima ra fo ka taga se Dawuda ma, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Dawuda ra fo ka taga se Izirayelimogow minawagati ma ka taga jonya ra Babiloni jamana ra, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Izirayelimogow minawagati ra ka taga Babiloni fo ka taga se Kirisita ta wagati ma, duruja tan ni naani le temena fana.

Yesu worocogo

(*Luka 2.1-7*)

¹⁸ Ayiwa, Yesu Kirisita worocogo kera tan le: Mariyamu min kera a bamuso ye, ale tun ye Yusufu ta maminamuso le ye; nka Mariyamu nana kono ta Nin Saninman* baraka ra k'a soro a ni Yusufu ma jen fojo.

¹⁹ A maminace Yusufu tun ye mogojuman ye minke, ani a tun t'a fe ka Mariyamu togo cen minke, a ko a be o furu ko dabla dogo ra.

²⁰ Ka Yusufu to o kow miiri ra, a nana Matigi ta meleke do ye siko ra; meleke k'a fo a ye ko: «Yusufu, Dawuda mamaden, i kana siran ka Mariyamu ta k'a ke i muso ye, sabu a ka kono min ta, o bora Nin Saninman ta sebagaya le ra.

²¹ A bena dence le woro; i bena a togo la ko Yesu*, sabu ale le bena a ta mogow kisi ka bo o ta jurumunw na.»

²² O kow bee kera minke, Matigi Ala ta cira tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

²³ «Sunguru bena kono ta ka dence woro,
o bena a togo la ko Emanuweli.»

(Emanuweli, o koro le ye ko Ala be ni an ye).

²⁴ Yusufu wurira sunogow minke, Matigi ta meleke ka min fo a ye, a ka o ke. A ka Mariyamu ta ka na a ta so, ka a ke a muso ye.

²⁵ Nka Yusufu ma jen ni a ye fo ka taga Mariyamu jigiwagati se; a jigira dence ra, Yusufu ka a togo la ko Yesu.

2

Lonnikebagaw ka Yesu kopininka

¹ Yesu worora o cogo le ra Betilehemu, Zude mara ra. A kera masace Herodi* ta tere le ra. O wagati le ra, lonnikebaga dow bora tereboyanfan na ka na Zeruzalemu,

² ka na mogow jininka ko: «Yahudiyaw ta masace min worora sisani, a be min? An ka a ta lolo ye tereboyanfan na, an nana ka na a bato.»

³ Masace Herodi ka o kuma men minke, o ko ka ale ni Zeruzalemukaw bee hakiri njagami.

* **1:21 1.21** Yesu togo koro ye ko: Kisibaga.   **1:23 1.23** Nin kuma fora Ezayi 7.14.

⁴ Masace ka jamana sarakalasebagaw kuntigiw, ani sariya karamögow* bëe lajen ka o nininka ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o ka kan ka woro min le?

⁵ Olugu ko masace ma ko a ka kan ka woro Betilehemu le, Zude mara ra, ko sabu cira dö ka o le sebe, ko Ala ko:

⁶ «Ayiwa, ele Betilehemu, ele min be Zude mara ra, i ma ke Zude duguw bëe ra fitini ye de!

Sabu kuntigi dö bëna bo i ra

min bëna ke ne ta siya Izirayelimögow körösibaga ye.»

⁷ Herodi ka o men minke, a ka lönnekbagaw wele dogo ra ka o nininka kosebe ko o ka lolo ye wagati juman kelen le ra.

⁸ O kɔ, a ka lönnekbagaw bla ka taga Betilehemu, k'a fo o ye ko: «Aw ye taga nininkari ke kosebe den ta ko ra; ni aw k'a ye, aw ye na a fo ne ye, janko ne fana ye taga a bato.»

⁹ Lönnekbagaw ka masace ta kumaw men minke, o tagara. O tagato, o tun ka lolo min ye tereboyanfan na, o lolo kelen blara o ja. Den tun be yorɔ min na, lolo tagara se o yorɔ kunna minke, a lora.

¹⁰ Lönnekbagaw ka lolo ye minke, o jusu diyara kosebe.

¹¹ O donna bon kono. O ka den ye, ani a bamuso Mariyamu. O ka o kinbiri gban ka den bato. O kɔ, o ka o ta minanw dayele ka sanin ni wusunan di den ma, ani turu kasadiman min tɔgo ye ko miri.

¹² O kɔ, o sekoto, Ala k'a yira o ra siko ra ko o kana se Herodi fe yi tuun. O ka sira were ta ka taga o ta jamana ra.

Yusufu ka Mariyamu ni Yesu ta ka taga Misiran

¹³ Ayiwa, lönnekbagaw taganin kɔ, Matigi ta meleke dö k'a fo Yusufu ye siko ra ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta ka bori ka taga ni o ye Misiran, ka to yi fo ni ne nana a fo i ye lon min na ko i ye na; sabu Herodi* bëna den yorɔjini ko a be a faga.»

¹⁴ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta su fe, o ka taga dogo Misiran.

¹⁵ A tora Misiran fo ka taga Herodi sa. O kera minke, cira dö tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:
«Ne ka ne dence wele ka bo Misiran.»

Masace Herodi dimina ka den caman faga

¹⁶ Ayiwa, Herodi* nana a ye ko lönnekbagaw ka ale janfa minke, a dimina kosebe. A ka mögɔ dɔw ci ka taga Betilehemu dugu kono, ani a mara ra, ko dence o dence, ni a si ma teme san fla kan, ko o ye olugu bëe faga. A ka o

ke ka kana ni lənnikəbagaw ta lolo yetuma ye, ani o tun ka min fō a ye.

¹⁷ O cogo ra cira Yeremi tun ka min fō, o kera can ye, ko:
¹⁸ «Kan dō bōra Rama dugu kōnō,
 kasikan ni kulekan caman;
 Raseli le bē kasira a ta denw koson.
 A ma sōn mōgō si ye a jusu saaro,
 sabu a denw fagara.»

Yusufu bōra Misiran ka sekō Izirayeli jamana ra

¹⁹ Herodi* nana sa minkē, Matigi ta melēke dō ka a yere
 yira Yusufu ra siko ra, ka Yusufu to Misiran.

²⁰ Melēke ko a ma ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta, aw
 ye sekō Izirayeli* jamana ra, sabu mōgō minw tun bē den
 ninina ka a faga, olugu sara.»

²¹ Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta, o ka sekō
 ka taga Izirayeli jamana ra.

²² Nka Yusufu nana a men minkē ko Arikilayosi le sigira
 masaya ra Zude mara ra a face Herodi nō ra, a siranna ka
 taga Zude mara ra. Ala ka a lasōmi siko ra tuun minkē, a
 tagara to Galile mara ra.

²³ O tagara sigi dugu dō ra, min tōgo ye ko Nazareti. O
 kera minkē, ciraw tun ka kuma min fō Yesu ta ko ra, o kera
 can ye, ko: «A bēna wele ko Nazaretikace.»

3

Yuhana Batizerikəbaga ta waajuri

(Marika 1.1-8; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati dō nana se, Yuhana Batizerikəbaga ka a
 yere yira Zude kongokolon kōnō, ka to ka waajuri ke.

² A tun b'a fōra mōgōw ye ko: «Aw ye nimisa aw ta
 jurumunw na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

³ Cira Ezayi tun ka Yuhana Batizerikəbaga le ko fō, ko:

«Mōgō dō bēna pēren kongokolon kōnō k'a fō ko:

«Aw ye sira labēn Matigi ye,

ka siradenninw bēe lateren a ye.» »

⁴ Yuhana ta derege tun ye njōgomesi le ye, a cēsirinan tun ye
 gbojuru dō le ye. A tun bē tōnw, ani kongokōnōli le domu.

⁵ Zeruzalemu dugumōgōw, ani Zude mara mōgōw bēe, ani
 Zuridēn kōba lamini mōgōw bēe tun bē nana Yuhana fe;

⁶ o tun bē lō o ta jurumunw na k'a fō a ja na; Yuhana tun
 bē o batize Zuridēn kōji ra.

⁷ Yuhana k'a ye ko Farisi* caman ni Sadusi* caman bē nana ka na batize minke, a ko o ma ko: «Aw fōnfōnninw! Jōn le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja?»

⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemana.

⁹ Aw kana a miiri dōrōn k'a fō ko: <Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!> Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fō aw ye ko Ala bē se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye.

¹⁰ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denpuman ke, o bē tige ka ben, ka firi tasuma ra.

¹¹ Ne kōni bē aw batize ji dama le ra, k'a yira ko aw nimisara ka lō aw ta jurumun na. Nka min bēna na ne kō fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Ne te se k'a fō ko ne bē hali a ta sanbara bō a sen na. Ale le bēna aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma.

¹² A ta baarakeminan b'a boro, a bē simankise ni a naga bō jnogon na. A bē simankise ke a ta bondo kōnō. Nka fēn o fen kera naga ye, a bēna o bēe jēni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

Yesu batizeriko

(Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Ayiwa, Yesu bōra Galile mara ra ka na, ko a bēna batize Yuhana fe Zuriden kōba ra.

¹⁴ Nka Yuhana ma sōn. A ko Yesu ma ko: «Ne min tun ka kan ka taga batize ele fe, ele bē nana ne fe wa?»

¹⁵ Yesu ka a jaabi ko: «A to a ye kē ten sisān fōlō, sabu o cogo le ra an bēna Ala sago ke k'a dafa.» Yesu ka o fō minke, Yuhana ka a batize.

¹⁶ Yesu batizenin kō dōrōn, a bōra ji ra. Sankolo dayelera. A ka Ala Nin jigitō ye i ko jenētugani ka na sigi a kan.

¹⁷ Kumakan dō bōra sankolo kōnō ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali.»

4

Setana ko a bē Yesu kōrōbō

(Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ O kow bēe kō fe, Nin Saninman* blara Yesu ja ka taga ni a ye kongokolon kōnō, janko Setana ye a kōrōbō k'a fle.

² Yesu ka tere binaani ni su binaani ke, a ma domuni ke. O kō, kōngō ka a mina.

³ Setana gbarara a ra k'a fō a ye ko: «Den min bōra Ala ra*, ni ele lo can ra, a fō nin kabakuruw ye ko o ye yelema ka ke buru ye ke!»

⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A səbera Kitabu kono, ko: <Domuni dama le te mogo baro, nka kuma min o min be bo Ala da ra, o le fana be mogo baro.» »

⁵ O ko, Setana ka Yesu ta ka taga ni a ye Zeruzalemu, dugu saninman kono, ka taga a layelen ka a lo Alabatosoba kunna,

⁶ k'a fo a ye ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, i pan ka i cun dugu ma, sabu a səbera Kitabu kono, ko: <Ala bena i ko fo a ta melekew ye, o bena i ta o boro kono, janko i sen kana na talon kabakuru do ra.» »

⁷ Yesu k'a jaabi ko: «A səbera Kitabu kono fana ko: <I man kan k'a fo ko i be i Matigi Ala kɔrɔbo.» »

⁸ O ko, Setana tagara ni a ye kuru jamijanba do kunna. A ka dunuja jamanaw bee yira a ra, ani o ceja bee,

⁹ k'a fo a ye ko: «Ni i ka son ka i kinbiri gban ne kɔro ka ne bato, ne bena nin fenw bee di i ma.»

¹⁰ Yesu ko a ma ko: «Taga ka bo ne kɔro Setana! Sabu a səbera Kitabu kono, ko: <I ka kan ka i Matigi Ala le bato ka baara ke ale kelenpe ye.» »

¹¹ A kera ten minke, Setana tagara ka bo a kɔro. Yesu mako tun be fen minw na, meleke doew nana o ke a ye.

Yesu be waajuri ke Kaperinahumu

(Marika 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Yesu nana a men tuma min na ko o ka Yuhana Batizerikbaga mina ka a bla kaso ra, a tagara Galile mara ra.

¹³ Nka a ma to Nazareti; a tagara to Kaperinahumu. O dugu signin be Galile bada ra, Zabulon ni Neftali mara ra.

¹⁴ A kera o cogo ra minke, cira Ezayi tun ka min fo, o kera can ye, ko:

¹⁵ «Zabulon mara ni Neftali mara,
o yoro minw be Galile ba kere fe,
Zuriden ba ko fe,
siya were mogow* be Galile min kono.

¹⁶ Mogo minw tun signin be dibi ra,
yeelenba bora olugu kan.

Minw tun signin be saya jamana dibi ra,
yeelen do bora olugu ye.»

¹⁷ Yesu ka waajuri damina o wagati le ra. A tun b'a fora mogow ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumun na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

Yesu ka jegeminabaga naani wele

(Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)

4:4 4.4 Nin kuma fora Sariya 8.3.   **4:6 4.6** Nin kuma fora Zaburu 91.11-12.

4:7 4.7 Nin kuma fora Sariya 6.16.   **4:10 4.10** Nin kuma fora Sariya 6.13.

4:16 4.16 Nin kuma fora Ezayi 8.23; 9.1,2.

¹⁸ Yesu təmetə Galile bada ra, a ka balemace fla ye: Simōn min bə wele ko Piyeri, ani a balemace Andere. O tun bə jə firira ji ra, sabu o ta baara tun ye jəgmina le ye.

¹⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne kə, aw tun bə jəgə mina cogo min na, ne bəna aw karan aw ye məgəw jini ten.»

²⁰ O yərənin bəε, o ka o ta jəw to yi ka tugu Yesu kə.

²¹ A tagara ja fe tuun, a ka balemace fla wərə ye. O tun ye Zebede dence Yakuba ni a balemace Yuhana ye. O tun siginin bə o ta kurun kənəc, o ni o face Zebede, o bə o ta jəw karanna.

²² Yesu ka o wele. O yərənin bəε, o bəra ka o face to kurun kənəc ka tugu Yesu kə.

Məgə caman ka Yesu ko men Galile

²³ Yesu tun bə taga Galile mara bəε ra. A tun bə məgəw karan karansow* kənəc, ka Ala ta Masaya* ta Kibaro Diman* ko waajuri ke məgəw ye, ka məgəw kəneya ka bə o ta banaw, ani o ta təɔrəw ra.

²⁴ Yesu təgə sera fə Siri jamana bəε ra. O tun bə na ni banabagatəw bəε ye a fe, ani təɔrə tun bə minw na, ani jinatəw, ani kirikirisiyentəw, ani muruguw; o tun bə na ni olugu bəε ye a fe, a tun bə o bəε kəneya.

²⁵ Jamaba tun tugura a kə; dəw bəra Galile mara ra, dəw bəra Dekapoli* mara ra, dəw bəra Zeruzalemu, dəw bəra Zude, dəw bəra fə Zuriden kəfeduguw ra.

5

Məgə minw ta jana

(Luka 6.20-23)

¹ Ayiwa, Yesu ka jama ye minke, a yelenna ka sigi kuru də kan; a ta karaməgədenw gbarara a kərə.

² A ka ke o karan ye; a ko:

³ «Minw k' a lən ko ni Ala te, ko se te olugu ye, olugu ta jana, sabu olugu ninyərə bəna ke sankolo Masaya* ra.

⁴ Minw jusu kasinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bəna o jusu saaro.

⁵ Minw sabarinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bəna dugukolo di o ma cən ye.

⁶ Terenninya ləgə bə minw na i ko domuni ni ji, olugu ta jana, sabu o bəna terenninya sərə.

⁷ Minw bə makari o məgənəgənw na, olugu ta jana, sabu Ala bəna makari o ra fana.

⁸ Minw jusu saninyanin lo, olugu ta jana,

* 4:25 4.25 Dekapoli kərə ye ko: dugu tan.

sabu o bëna Ala ye.

⁹ Minw be hera ladon o ni o məgəjəgənw cε, olugu ta jana, sabu o bëna wele ko Ala denw.

¹⁰ Minw be tɔɔrɔra mɔgɔw boro sabu o be Ala sago kε, olugu ta jana,

sabu sankolo Masaya ye o ta ye.

¹¹ Ni mɔgɔw be aw neni, ka aw tɔɔrɔ, ka kojugu suguya bεε la aw kan, ne tɔgɔ kosɔn, aw ta jana.

¹² Aw ye jagari ka ninsɔndiya, sabu aw ta baraji bëna bonya sankolo ra. Sabu cira minw temena aw ja fe, o ka olugu fana tɔɔrɔ ten le.»

Dunuja ta kɔgɔ ni dunuja ta yeelen

(Marika 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Ayiwa, aw le ye dunuja ta kɔgɔ ye. Nka ni kɔgɔ timiya bɔra a ra, mun le bε se ka a latimiya tuun? A te se ka ke foyi ye tuun fɔ ka a firi kene ma, mɔgɔw temetɔ b'a dɔndɔn.

¹⁴ Aw le ye dunuja ta yeelen ye. Dugu min siginin be kongori kan, o te se ka dogo.

¹⁵ Mɔgo si te fitina mana bon kɔnɔ ka fiye biri a kunna. I b'a bla fitinablajɔrɔ le ra; ni o kera, a yeelen be se bonkɔnɔmɔgɔw bεε ma.

¹⁶ Ayiwa, aw ta yeelen ye bɔ ten fana mɔgɔw ja na, k'a to o ye aw ta kewalejumanw ye; ni o kera, aw Fa Ala min be sankolo ra, o bëna o bonya.»

Yesu be sariya ni ciraw ta kuma dafa

¹⁷ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ka na sariya* ban, walama ka ciraw ta kumaw sa dε! Ne ma na o sa, ne nana o dafa le.

¹⁸ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko fɔ ka taga sankolo ni dugukolo wuri, hali Ala ta sariya tomi kelen, walama a seberiden kelen tēna bɔ a nɔ ra, fɔ ka taga se fēn bεε laban ma.

¹⁹ O le kosɔn ni mɔgɔ min ka hali sariya bεε ra fitini kelen cεn, ani ka mɔgɔw karan ko o ye o nɔgɔn kε, o tigi bëna ke bεε ra fitini ye sankolo Masaya* ra. Nka ni mɔgɔ min ka sariya sira tagama, ani ka tɔw karan a ra ten fana, o tigi bëna ke mɔgɔba ye sankolo Masaya ra.

²⁰ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ta terenninya ma temε sariya karamɔgɔw* ni Farisiw* ta kan, aw tēna don sankolo Masaya* ra fiyewu.»

Mɔgɔfaga ni benbariya

²¹ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fɔ aw bëmaw ye ko: <I kana mɔgɔ faga; ko ni mɔgɔ min ka mɔgɔ faga, kitibε ben o tigi kan.>

²² Nka ne kōni b'a fō aw ye ko hali ni i ka dimi dōrōn le i balema kōrō, kiti ka kan ka ben i kan. Ni mōgō min ka a balema nēni dōrōn le ko a mōgōkolon, kititigebagaw ka kan ka kiti tige o tigi kan. Ni mōgō dō ko a balema ma ko a naloman, o tigi ka kan ka firi jahanama tasuma ra.

²³ O kosōn, ni i nana sarakabōyōrō ra ko i bē na i ta saraka bla sarakabōnan kan, ka i to o yōrō ra, ni i hakiri ka jigi a ra ko ko dō bē i ni i balema cē,

²⁴ i ka kan ka i ta saraka to sarakabōnan kōrō yi, ka taga o ko janabō i ni i balema cē fōlō. O kō, i bē sōrō ka na i ta saraka di Ala ma.

²⁵ «Ni i ni mōgō dō bē kērēra; ni o tigi ko a bē taga ni i ye fagamaw fe, i ka kan ka teliya ka kuma ka ben ni a ye ka aw to sira ra; ni o tē, ni a tagara i don kititigebagaw boro, olugu bē i di kasobon kōrōsibaga ma, o bē i bla kaso ra.

²⁶ Ni i kōni donna o yōrō ra, ne b'a fō i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bēs sara ka ban pewu, i tē bō kaso ra fiyewu.»

Jēneya ni furu

²⁷ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fō aw bēmaw ye ko: < I kana jēneya kē. »

²⁸ Nka ne b'a fō aw ye ko ni i ka dō ta muso flē, ka nabō a fe dōrōn, i ka jēneya kē ni o muso ye ka ban i jusukun na.

²⁹ O kosōn ni i kininboroyanfan nāden le bē kē sababu ye ka i bla jurumun na, a wōgōbi ka a firi. Sabu ka bōnō i farikolo yōrō kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga firi jahanama kōnō.

³⁰ Ni i kininboro le bē kē sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yōrōjan. Sabu ka bōnō i farikolo yōrō kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga jahanama kōnō.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Matiyu 19.9; Marika 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «A fōra ko: < Ni mōgō min b'a fe ka a muso bla, a ye furusasēbē di a ma. »

³² Nka ne kōni b'a fō aw ye ko ni cē o cē k'a muso bla, k'a sōrō a tun tē cē wērē fe, o tigi ka o muso bla jēneya siran le kan. Ni cē min fana ka muso furusanin ta, o cē bē jēneya le kera.»

Mōgō man kan ka kari foyi ra

³³ Yesu ko: «Aw derira k'a men fana ko Ala k'a fo aw bemaw ye ko: <I kana kari ka layiri ta, ni i ma a dafa; nka ni i ka layiri ta Ala ye, i ka kan ka a dafa.»

³⁴ Nka ne ko, ko aw kana kari yere le fiyewu: aw kana kari sankolo ra, sabu Ala sigiyoro lo;

³⁵ aw kana kari dugukolo ra, sabu o ye a senblayoro ye, aw kana kari Zeruzalem na, sabu Masaba Ala ta dugu lo.

³⁶ Aw kana kari aw yere kunkolo ra, sabu kunsigi minw be aw kun na, aw te se ka o do gbe, walama ka o do fin.

³⁷ Ni o ka aw jininka, aw ye a fo <Onhon, o lo,> walama <On-on, o te,> ka dan o ma. Aw be fen o fen fara o kan, o be bo Setana le ra.»

Sabari ni kanuya

(Luka 6.29-30)

³⁸ Yesu ko: «Aw derira k'a men ko a fora ko: <Ni min ka mogo ja ci, o ta ka kan ka ci a ngegon ye; ni min ka mogo jin bon, o ta ka kan ka bon a ngegon ye.»

³⁹ Nka ne ko, ko ni mogo ka i darabo, i kana kere ke ni a ye. Ni mogo ka i fata i kininboro ye ra, i ye to kelen fana lo a ye.

⁴⁰ Ni mogo ka i mina fanga ra ko a be taga ni i ye fagamaw fe i ta deregedennin koson, i ta deregeba fana to a boro.

⁴¹ Ni mogo ka i jagboya ko i ye kilo kelen tagama ke ni a ye, a ke kilo fla ye.

⁴² Ni mogo ka i daari fen na, a son. Ni mogo do ko, ko a be i ta fen singa, i kana ban.»

Yesu ko an ye an juguw kanu

(Luka 6.27-28,32-36)

⁴³ «Aw derira k'a men ko a fora ko: <I ka kan ka i mogojegon kanu ka i jugu konyinya.»

⁴⁴ Nka ne b'a fo aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu. [Mogo minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye, aw ye konyuman ke aw konyinyabagaw ye.] Minw be aw minako juguya, ka aw tooro, aw ye Ala daari olugu ye.

⁴⁵ Ni aw be o ke, o le bena aw ke aw Fa Ala ta denw ye, o min be sankolo ra; sabu ale le be tere bo mogojuguw, ani mogojumanw ye. A be sanji ben mogo terenninw, ani mogo terenbariw ye.

⁴⁶ Ni o te, ni aw be aw kanubagaw doron le kanu, aw bena mun baraji were le sor o ra? Ninsaraminabagaw be o le ke fana.

5:33 5.33 Nin kuma fora Sarakalasebagaw 19.2; Jateri 30.3; Sariya 23.22-24.

5:38 5.38 Nin kuma fora Bori 21.24; Sarakalasebagaw 24.20; Sariya 19.21.

5:43 5.43 Nin kuma fora Sarakalasebagaw 19.18.

⁴⁷ Ni aw bε aw balemwā dōrōn le fo, o ye koba ye wa?
Hali siya wεre mōgōw be o le kε fana.

⁴⁸ O ra, aw ye dafa fen bεε ra i n'a fō aw Fa Ala min bε sankolo ra, ale dafanin lo cogo min na.»

6

Saraka bɔcogo

¹ «Aw kana aw ta Alasira tagama kε mōgōw ja kōrō, janko mōgōw ye aw ye dōrōn. Ni o tε, aw tēna baraji foyi sōrō tuun aw Fa Ala fε sankolo ra.

² Ni i ko i bε saraka di fagantan dō ma, i kana mankan ci ka i yere yira i n'a fō flankafuw b'a kε cogo min na karanso* kōrō, ani siradaw ra, janko mōgōw ye olugu tando. Can ra ne b'a fō aw ye ko o ta baraji bε dan mōgōw ta tandori le ma.

³ Ni i bε saraka bō, i kininboro bε min di, i numanboro man kan ka dō lōn o ra,

⁴ janko i ta saraka ye di dogo ra. Ni o kera, i Fa Ala min bε ko dogoninw bεε ye, ale bēna a baraji di i ma.»

Ala daaricogo

(Luka 11.2-4)

⁵ «Ni aw bε Ala daari, aw kana a kε i n'a fō flankafuw; ka lō ka Ala daari karansow* kōrō, ani siradaw ra, janko mōgōw ye o ye, o le ka di olugu ye. Can ra, ne b'a fō aw ye ko olugu ta baraji bēna dan mōgōw ta tandori le ma.

⁶ Ni ele bε Ala daari, don i ta bon kōrō ka da tugu i yere da ra, ka i Fa Ala daari; ni o kera, i Fa Ala min bε hali yōrō dogoninw na, ani a bε ko dogoninw ye, ale bēna o baraji di i ma.

⁷ Ni aw bε Ala daari, aw kana to ka kōsegī kuma kelenw kan ka to ka o fō k'a caya, i n'a fō siya wεre mōgōw. A bε olugu hakiri ra ko o ta kuma caya le kosōn, Ala bēna o ta daařiri lamēn.

⁸ Aw kana o nōgōn kε, sabu aw mako bε fen o fen na, aw Fa Ala yere ka o lōn k'a sōrō aw ma a daari a fε fōlō yere.

⁹ Ni aw bε Ala daari, aw y'a fō ko:

«An Fa min bε sankolo ra,

¹⁰ i tōgo saninman ye bonya mōgōw bεε fε.

I ta Masaya ye na.

I sago ye kε dugukolo kan

i ko a bε kε sankolo ra cogo min na.

¹¹ An ta bi domuni di an ma.

¹² An ta hakew yafa an ma

i ko an fana bε yafa an haketabagaw ma cogo min na.

¹³ I kana a to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra, nka an bōsi a boro.

[Sabu masaya, ani sebagaya ni bonya ye ele le ta ye wagati bεε. Amina.]»

¹⁴ «Ni aw bε mögö tōw ta hakew yafa o ma, aw Fa min bε sankolo ra, ale fana bēna aw ta hakew yafa aw ma.

¹⁵ Nka ni aw tε mögö tōw ta hakew yafa o ma, aw Fa Ala fana tēna aw ta hakew yafa aw ma.»

Sun ta ko

¹⁶ «Lon min ni aw bε sun don, aw kana aw ja sisi, i n'a fō flankafuw. Olugu bε o ja kumu janko mögōw y'a lōn ko o bε sun na. Can ra ne b'a fō aw ye ko olugu ta baraji bēna dan mögōw ta tandori le ma.

¹⁷ Ni i bε sun don lon min na, i ye i ja ko, ka turu kasadiman dō ke i yεrε ra,

¹⁸ janko mögōw kana i ye ka a lōn ko i ka sun don, nka i Fa Ala le ye i ye dogo ra ka a lōn. Ni o kera, ale min bε ko dogoninw ye, ale bēna o baraji di i ma.»

Naforo min tε ban

(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Aw kana naforo lajen ka a bla dunupa ra yan. Tumu bε se ka don a ra, son bε se ka a mina, sonw fana bε se ka da kari ka don ka a sonya.

²⁰ Aw ye aw ta naforo lajen sankolo le ra. Tumu tēna don a ra yi, son tēna a mina yi, sonw fana tēna se ka da kari ka a sonya yi.

²¹ Sabu i ta naforo bε yɔrɔ min na, i jusukun ta miiriya fana bε o yɔrɔ le kan.»

Farikolo ta yeelen

(Luka 11.34-36)

²² «Mögö naden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i naden ka ni, i fari yɔrɔ bεε bε ke yeelen na.

²³ Nka ni i naden man ni, i fari yɔrɔ bεε le bε ke dibi ra. Fen min bε ele bla yeelen na, ni o yεrε bε dibi ra, o tuma i bēna ke dibiba le ra dε!»

Dununafənw ta hami

(Luka 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu ko: «Mögö si tε se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bēna kelen kōninya ka tō kelen kanu, walama a bε nɔrɔ kelen na, ka tō kelen mafiyεnya. Aw tε se ka ke Ala ta jɔnw ye, ka ke wari fana ta jɔnw ye.

²⁵ O kosɔn ne b'a fō aw ye ko aw kana hami aw ta baro ko ra, ko aw bēna mun domu, aw bēna mun min; walama aw fari ko ra, ko aw bēna fiyεrεbō sɔrɔ cogo di. Si nafa man bon ka tēmē domuni kan wa, farikolo fana nafa man bon ka tēmē fiyεrεbō kan wa?»

²⁶ Aw ye kōnōw flē san fe: o te sene ke, o te siman tige, o te foyi mara bondo kōnō; nka aw Fa Ala min bē sankolo ra, ale bē o baro. Aw man fisa ni o kōnōw ye wa?

²⁷ Aw ra jōntigi le bē se ka hali dōonin fara a si kan hami fe?

²⁸ Mun na aw bē hami aw fiyerebō ko ra? Aw ye binfiyerenw wuricogo flē kongo kōnō; o te baara ke, o te jese dan k'a ke fani ye.

²⁹ Nka ne b'a fō aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bēe, a ma fani si don min cēna ka o binfiyeren kelen cēna bo.

³⁰ Ayiwa, kongobin min bē yan bi, nka sini tasuma bēna a jeni, ni Ala bē o cēna tan, yala a tēna aw fiyerebō ka teme o kan wa? Aw ta lanaya ka dōgo de!

³¹ O kosōn aw kana hami ka to k'a fō ko: <An bēna mun domu, an bēna mun min, walama an bēna fiyerebō sōro min?>

³² Alalonbari w bē bori o fēnw bēe le kō. Nka aw Fa min bē sankolo ra, ale k'a lōn ko aw mako bē o fēnw na.

³³ Aw ye jija ka Ala ta Masaya* ni a ta terenninya le jini folō. Ni o kera, a bēna o fēn tōw bēe di aw ma ka fara o kan.

³⁴ Aw kana hami sini kow ra. Aw ye sini kow to sini ja. Aw ye bi ta hami dan bi kelen ta tōro le ma.»

7

Mēgō man kan ka a mēgōlēgōn kōrōfō

(Luka 6.37-38,41-42)

¹ «Aw kana mēgō kōrōfō janko aw fana kana kōrōfō.

² Sabu aw bē tōw kōrōfō cogo min na, aw fana bēna kōrōfō o cogo le ra; aw bē mēgō tōw mina cogo min na, aw fana bēna mina o cogo le ra.

³ Mun kosōn namajama fitini min bē i balema jaden na, i bē o ye, k'a sōro yiri belebele min bē ele yēre jaden na, i te o ye?

⁴ Ele bē se k'a fō i balema ma cogo di ko: <A to ne ye namajama nin bō i ja ra, k'a sōro yiri belebele dō le bē ele yēre ja ra?

⁵ Flankafu flē! I ta yiri belebele bō i yēre ja ra folō; ni o kera, ni i yēre ja yelera, i bē se ka namajama fitini bōcogo lōn i balema ja ra.

⁶ «Aw kana fen saninmanw di wuruw ma; ni o te, o bēna sekō ka na ben aw yēre kan. Aw kana aw ta luluw firi lew kōrō, ni o te, o bēna o dōndōn.»

Aladaari

(Luka 11.9-13)

⁷ «Aw ye daariri ke, a bëna di aw ma; aw ye jinini ke, aw bëna a ye; aw ye da gbasi, da bëna yele aw ye.

⁸ Sabu ni mogo o mogo ka fen daari, o tigi bëna o soro; ni mogo min ka fen jini, o tigi bëna o ye; ni mogo min ka da gbasi, da bëna yele o tigi ye.

⁹ Jœn le bœ aw ra, ni a ta den ko a bœ buru fe, a bœ kabakuru le ta k'a don a boro?

¹⁰ Walama ni den ko a bœ jegœ fe, a bœ sa mina k'a di a ma?

¹¹ Ayiwa, aw adamadenw, aw ka jugu, nka aw bœ fœnjuman lœn k'a di aw denw ma. Ayiwa, aw ma la a ra ko Fa Ala min bœ sankolo ra, ko ale bœ se ka fœnjuman lœn k'a di a daaribagaw ma fo ka temœ aw ta kan wa?

¹² «Ni aw b'a fe mogaœ ye fen o ke aw ye, aw fana ye o jœgœn le ke o ye. Sariya* ko ten le, ciraw fana ko ten le.»

Da fitini

(Luka 13.24)

¹³ «Aw ye don da fitini le fe; sabu da min bœ mogo ladon halakiyœra ra, o da ka bon, a sira fana ka bon; mogo caman fana bœ temœ o le fe.

¹⁴ Nka da min bœ mogo ladon panamanya ra, o da ka dœgo, a sira fana gbendœnin lo, mogo minw b'a soro, olugu man ca.»

Cira faninyafœbagaw ta ko

(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Aw ye aw yere kœro si cira faninyafœbagaw ra. O bœ o yere ke i ko sagaw, ka na aw fe; k'a soro can ra, wara farimanw lo.

¹⁶ Aw bëna o lœn o kewalew le fe. Mogo bœ se ka rezemœ soro œjanisun na wa, walama ka toromœ soro yiri gbansan dœ ra?

¹⁷ Yirijuman bœœ bœ denjuman le ke; nka yirijugu bœ denjugu le ke.

¹⁸ Yirijuman te se ka denjugu ke, yirijugu fana te se ka denjuman ke.

¹⁹ Ni yiri o yiri fana te denjuman ke, o bœ tige ka firi tasuma ra.

²⁰ O ra, aw bœ se ka cira faninyafœbagaw lœn o ta kewalew le fe.»

Mogo ka kan ka Ala sago le ke

(Luka 13.25-27)

²¹ «Mogo minw bœœ b'a fœra ne ma ko: <Matigi, Matigi,> olugu bœœ le tœna don sankolo Masaya* ra dœ! Ne Fa min bœ sankolo ra, mogo min bœ o sago ke, o tigi le bœ don Ala ta Masaya ra.

²² Kiti lon na, mögö caman bëna a fō ne ye ko: «Matigi, Matigi, anw ma cirayakumaw fō ele tögö le ra wa? An ma jinaw gbën ka bō mögōw ra ele tögö le ra wa? An ma kabako caman kë ele tögö le ra wa?»

²³ O tuma ne bëna a fō o mögōw ye, bëe ja na, ko: «Ne ma aw lön fiyewu; aw kojugukëbagaw, aw ye bō ne körö!»

Bon fla ta ko

(Luka 6.47-49)

²⁴ «Ayiwa, mögö o mögö ka nin kumaw lamen, ka a sira tagama, o tigi bë i n'a fō cë hakiritigi min ka a ta bon lo fara kan.

²⁵ Sanji benna ka kow fa fō ka bō kene ma, fōjö wurira ka ke bon kan, nka a ma ben, sabu a lönin be fara le kan.

²⁶ Nka mögö o mögö bë nin kumaw lamen ni a te a sira tagama, o tigi bë i n'a fō naloman min ka a ta bon lo kënken kan.

²⁷ Sanji benna ka kow fa fō ka bō kene ma, fōjö wurira ka ke bon kan, bon benna fō ka a bencogo juguya.»

²⁸ Ayiwa, Yesu banna nin kumaw ra tuma min na, a ta karan cogoya tun ka jama kònónòban.

²⁹ Sabu Yesu tun be mögōw karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko o ta sariya karamögöw*.

8

Yesu ka kunatçce dō keneuya

(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yesu jigira ka bō kuru kan tuma min na, jamaba tugura a kō.

² Kunatçce dō gbarara ka na a kinbiri gban Yesu körö k'a fō a ye ko: «Matigi, ni i be sòn, i be se ka ne saninya.»

³ Yesu ka a boro la a kan k'a fō a ye ko: «Ne sònna, ko i ye saninya!» O yorònìn bëe, a kenevara ka bō a ta kuna ra.

⁴ Yesu k'a fō a ye ko: «I kana nin ko fō mögö si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min fō kunatow saninyari ko ra, i ye o saraka bō, janko k'a yira bëe ra ko i kenevara*.»

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneuya

(Luka 7.1-10)

⁵ O kō, Yesu donna Kaperinahumu dugu kònò minke, sorasikuntigi dō gbarara a ra ka a daari kosebe;

⁶ a ko: «Matigi, ne ta baaraden lanin be so kònò. Bana k'a murugu k'a la; a töorònìn lo kojugu..»

* **8:4 8:4** Yesu ka nin kuma fō ka kaja nin Musa ta sariya ye: Sarakalasebagaw 14.2-32.

⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne k'a mən; ne yere bəna taga, ka taga a kəneya.»

⁸ Sorasikuntigi ko: «Matigi, a man kan ko ele ye na ne jəgən ta so. Hali ni i ka kuma kelenpe le fə, o kuma baraka ra, ne ta baaraden bə se ka kəneya.

⁹ Sabu kuntigi dəw bə ne kunna, nka ne fana bə sorasi dəw kunna. Ni ne k'a fo min ma ko: <Taga!>, o bə taga; ni ne k'a fo min ma ko: <Na yan!>, o bə na. Ni ne k'a fo ne ta baaraden ye ko: <Nin ke tan!>, a bə o ke.»

¹⁰ Yesu ka o kuma mən minke, o cə ko diyara a ye fo ka təmə. A ko a nəfəməgəw ma ko: «Can ra, ne bə a fo aw ye ko ne ma nin lanayaba jəgon sərə məgo si fe Izirayeli jamana ra.

¹¹ Ne b'a fo aw ye ko lon də, məgo caman bəna na ka bə jamana wərew ra, terebəyanfan na, ani terebenyanfan na, ka na domuni ke ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye sankolo Masaya* ra.

¹² K'a sərə Ala ta Masaya təgə lara minw na, o bəna olugu firi kəne ma, dibi ra; kasi ni jinjimi le bəna ke o yoro ra.»

¹³ Yesu ko sorasikuntigi ma ko: «Taga, i ka min fo, i ta lanaya baraka ra, o ye ke i ye.» O wagati yere ra, sorasikuntigi ta baaraden kəneyara so kəno yi.

Yesu ka banabagatə werew kəneya

(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ O kə, Yesu tagara Piyeri ta so. A tagara Piyeri muso bamuso lanin sərə, farigban b'a ra.

¹⁵ Yesu magara a boro ra minke, farigban banna; a wurira ka gba ke o ye.

¹⁶ Tere benna minke, məgəw nana ni jinato caman ye Yesu fe. A səngəra jinaw ra ka o gben ka bə jinatəw ra, ka banabagatə bəs kəneya.

¹⁷ O kera minke, cira Ezayi tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

«A ka an ta təcərow bə an kan,
ka an ta banaw kəneya.»

Karaməgədenya ni a təcərə

(Luka 9.57-62)

¹⁸ Yesu nana a ye ko jamaba ka ale lamini minke, a k'a fo a ta karaməgədenw ye ko o ye taga ba ja də kan.

¹⁹ Sariya karaməgə* də gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «An karaməgə, ne b'a fe ka tugu i kə, ni i bə taga yoro o yoro.»

20 Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan k'a lən ko dinga bə kongowuruw fe, naga fana bə kənənīnw fe, nka min kera Adamaden ye*, yɔrɔ si te o fe a bə se ka a yere lagansiya yɔrɔ min na də!»

21 Karamogoden kelen wəre ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fələ!»

22 Yesu ko o ma ko: «Tugu ne kɔ; a to suw yere ye o ta suw don.»

*Yesu ka fəjəuba lalɔ baji kan
(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)*

23 O kɔ, Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun kənō.

24 Fəjəuba dɔ̄ barara ka wuri ka o to ji kan. Fəjə bonyakojugu fe, jikuruw tun bə donna kurun kənō. Yesu tun bə sunəgɔra.

25 Karamogodenw gbarara a ra ka a lakunu, ko: «Matigi, wuri ka an kisi, an satɔ̄ fle ji ra!»

26 Yesu k'a fɔ̄ o ye ko: «Mun kosɔn aw bə siranna? Aw ta lanaya ka dɔ̄gɔ də!» A wurira o le ra ka sɔngɔ fɔjɔ ni ji ra; yɔrɔ bəε sumana.

27 Karamogodenw kabakoyara. O ka kε a fɔ̄ ye jɔgɔn ye ko: «E! Nin cε ye mɔgɔ suguya juman ye? Hali fɔjɔ ni ji, o bəε bə a kan mən!»

*Yesu ka cε jinatɔ̄ fla kεnεya
(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)*

28 Yesu sera ba ja dɔ̄ kan, Gerasakaw ta mara ra. Jinatɔcε fla bɔ̄ra kaburulo ra ka na a kunben. O jinatɔ̄ fla tun nana fariya, fɔ̄ a tun te kun mɔgɔ si ra k'a fɔ̄ ko a bə temε o yɔrɔ ra.

29 O perenna k'a fɔ̄ Yesu ye ko: «Den min bɔ̄ra Ala ra*, mun le bε an ni ele cε? I nana an tɔɔrɔ le, k'a sɔrɔ an tɔɔrwagati ma se ban wa?»

30 O y'a sɔrɔ ləkuruba dɔ̄ tun bε yɔrɔjan, olugu bε domuni kera.

31 Jinaw ka Yesu daari kosebe, ko: «Ni i bε an gbεn, sabari k'a to an ye taga don nin ləkuru ra.»

32 Yesu ko: «Aw ye taga!» Jinaw bɔ̄ra o cε fla ra ka taga don lew ra. O donna lew ra minke, lew bεε girinna, ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben ji ra. O bεε fagara ji ra yi.

33 Legbənbagaw borira ka taga dugu kənō ka taga o ko lakari. Min kera cε jinatɔ̄ fla ra, o ka o le lakari kosebe.

34 Dugumogɔw bεε bɔ̄ra ka na Yesu kunben. O nana a ye minke, o ka a daari ko a ye sabari ka taga ka bɔ̄ o ta mara ra.

9

*Yesu ka murugu dō keneaya
(Marika 2.1-12; Luka 5.17-26)*

¹ Yesu donna kurun dō kōnō, ka ba tige ka sekō ka na a ta dugu ra.

² A sera minke, mōgō dōw ka murugu dō ta ni a ta lanan ye ka na ni a ye a fē. Yesu k'a ye ko o mōgōw tun lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i jigi kana tige, i ta jurumunw yafara i ma.»

³ Yesu ka o fō minke, sariya karamōgo* dōw ka ke a fō ye o yere kōnō ko: «Cε nin ka Ala tōgō cēn.»

⁴ Yesu fana ka o ta miiriya lōn. A ko o ma ko: «Mun kosōn nin miirijuw nōgōn bē aw jusukun na?»

⁵ K'a fō murugu ma ko a ta jurumunw yafara a ma, walama k'a fō a ye ko a ye wuri ka tagama, aw ja na o fla ra juman le ke ka di?

⁶ Ayiwa, ne bēna a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye* ko se bē ne ye ka jurumun yafa dunuja kōnō.» A ko murugu ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.»

⁷ Cē wurira ka a ta lanan ta ka taga a ta so.

⁸ Mōgōw ka o ye minke, o siranna. O ka ke Ala tando ye, ko Ala ka nin nōgōn sebagayaba di adamaden ma.

*Yesu ka Matiyu wele
(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)*

⁹ Yesu tagatō, a temetō ka cē dō ye, min tōgō tun ye ko Matiyu, a siginin bē ninsaraminabon na; Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kō!» Matiyu wurira ka tugu Yesu kō.

¹⁰ Ayiwa, Yesu tun bē domuni na Matiyu ta bon kōnō; ninsaraminabaga caman, ani mōgō kewalejugu wērew fana nana sigi domuni na ni Yesu ye, ani a ta karamōgōdenw.

¹¹ Farisiw* ka o ye minke, o ko Yesu ta karamōgōdenw ma ko: «Mun kosōn aw karamōgo bē domuni ke ni ninsaraminabagaw, ani mōgō kewalejuguw ye?»

¹² Yesu ka o men minke, a ko: «Mōgō minw ka kēne, olugu mako te flakebagra; banabagatōw le mako b'a ra.»

¹³ Kuma min fōra, ko Ala ko: «Ka hina nōgōn na, ne Ala bē o le fē ka teme saraka kan.» Aw ye taga o kuma karan ka a kōrō lōn. Ne ma na mōgō terenninw wele; ne nana jurumuntōw le wele.»

*Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye
(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)*

¹⁴ Ayiwa, Yuhana ta karamögödenw nana Yesu fe ka na a jininka. O ko a ma ko: «Mun koson anw ni Farisiw*, anw be to ka sun don, nka ele ta karamögödenw te sun don?»

¹⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yala køjce teriw be se ka o ja kumu k'a soro o ni køjce be jøgon fe køjya ra wa? O te se ka ke! Nka lon min na o bëna køjce ta ka bø o koro, o lon na koni o bëna sun don.

¹⁶ «Møgø si te fanikura ke ka fani koro bari, ni o te, fanikura be fani koro sama ka a faran. A farancogo be cœjuguya ka teme fölø ta kan.

¹⁷ Møgø si fana te duvenkura ke forogokorøw kono. Ni o te forogokorøw be faran, duven be bøn, forogow fana te foyi ja tuun. Duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kono; ni o kera, i te bønø a fla si ra.»

Yahudiyaw kuntigi denmuso kunuko ani muso do keneyako

(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Ka Yesu to kuma ra møgøw fe, Yahudiyaw ta kuntigi do nana. A nana a kinbiri gban Yesu koro ka a daari ko: «Ne denmusonin sara sisan, sabari ka na i boro la a kan ka a kunu.»

¹⁹ Yesu ni a ta karamögödenw wurira ka tugu ce kø.

²⁰ Ayiwa, muso do gbarara Yesu ra ka na maga a ta derege dagbolo ra a kø fe. Joribøn bana tun be o muso ra kabini san tan ni fla.

²¹ A tun b'a fôra a yere kono ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra ne bëna keneyaya.»

²² Yesu ka a ja munu k'a ye. A ko a ma ko: «I kana siran, ne denmuso. I ta lanaya ka i kisi ka bø bana ra.» Muso keneyara o wagati kelen yere ra.

²³ Ayiwa, Yesu tagara se o kuntigi ta so; a ka filenfiyebagaw ye, ka jama ye o be mankan cira minke,

²⁴ a k'a fo o ye ko: «Aw ye bø kene ma! Den ma sa, a be sunçgora le.» Møgøw ka ke a lögøbo ye.

²⁵ Jama beë børa kene ma tuma min na, a donna bon kono, ka den mina a boro ma; den wurira.

²⁶ Møgøw ka o ko lakari ka se o yøro mara beë ra.

Yesu ka fiyentøce fla ja yele

²⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to sira kan, fiyentøce fla gbanna a kø, o be pørenna ko: «Sabari ka ja an ma, Dawuda Mamaden*.»

²⁸ Yesu tagara se so kono tuma min na, fiyentøce fla gbarara a ra. Yesu ka o jininka ko: «Aw lara a ra ko can ra ne be se ka aw ja yele wa?» O ko: «Oñhon, Matigi, i be se.»

²⁹ Yesu ka a boro maga o ja ra, k'a fo o ye ko: «Aw ta lanaya koson, aw ja ye yele.»

³⁰ O ja yelerá. Yesu k'a fo o ye k'a gbaleya ko o kana a to mogó si y'a lón.

³¹ Nka o bora so kono dörön, o ka Yesu ko fo o jamana yoró bëe ra.

Yesu ka cε jinatɔ dɔ kεnεya

³² Ayiwa, o tagatɔ, mogow nana ni cε jinatɔ dɔ ye Yesu fε; o jinatɔ tun ye bobo ye.

³³ Yesu ka jina gbén minke, bobo ka ke kuma ye. Jama jusu diyaninba, ka ke a fo ye ko: «Nin ko njogon ma deri ka ye Izirayeli* jamana kono fiyewu!»

³⁴ Nka Farisiw* koni, olugu ko: «Yesu bε jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana ta sebagaya le ye.»

Jama hina donna Yesu ra

³⁵ Yesu tun bε yaala ka teme duguw bëe ra, dugubaw, ani dugumisenw. A tun bε mogow karan karansow kono, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* ko waajuri ke mogow ye, ka mogow kεnεya ka bo o ta banaw, ani o ta tɔɔrɔw ra.

³⁶ A nana jama ye a yere kɔ minke, o hina donna a ra, sabu o tun segenin lo, o desenin lo, i ko saga minw tora o yere ma ni gbénbaga ma soro o ra.

³⁷ A ko a ta karamogoden ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakεbagaw ka dɔgɔ.

³⁸ Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakεbagaw ci ka taga a ta siman tige.»

10

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma

(Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla wele ka sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw gbén, ka mogow kεnεya ka bo o ta banaw, ani o ta tɔɔrɔw bëe ra.

² O karamogoden tan ni fla tɔgɔw ye nin ye: A fɔlo ye Simɔn ye, min tɔgo lara ko Piyeri; ka a balemace Andere gban ale ra; o kɔ, Yakuba ni a balemace Yuhana, minw ye Zebede dencew ye;

³ o kɔ, Filipe ni Baritelemi, ani Toma ni Matiyu, min tun ye ninsaraminabaga ye, ani Alife dence Yakuba, ani Tade,

⁴ ani Simɔn min bε wele ko faso kanubagaba*, ani Zudasi Sikariyɔti, min nana Yesu janfa.

---

* **10:4 10.4** Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fo ko Zelɔti.

*Yesu ka karamögödenw ci ka taga waajuri ke
(Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)*

⁵ Yesu ka nin karamögöden tan ni fla le ci; nka sani o ye taga, a ka o ladi ni nin kumaw ye, ko: «Aw kana taga siya wərew* fe, aw kana don Samarikaw ta duguw ra.

⁶ Izirayeli* jamana mögö minw bε i ko saga tununinw, aw ye taga olugu le fe.

⁷ Aw tagatɔ, aw ye to ka mögɔw waajju k'a fɔ o ye ko sankolo Masaya* wagati surunyara.

⁸ Aw ye banabagatɔw kənεya, ka suw lakunu, ka kunatɔw kənεya, ka jinaw gbεn ka bɔ mögɔw ra. Aw ka a sɔrɔ gbansan, aw fana ye a di gbansan.

⁹ Aw kana sanin, walama warigbε, walama siranegewari ta ka o bla aw yere kun.

¹⁰ Aw kana dugutagabɔrɔ ta, aw kana derege flanan ta, walama sanbaraw, walama tagamabere; sabu baaraden ka kan ni a ta baro ye.

¹¹ Ni aw ka se dugu o dugu ra, ni duguba lo, walama dugudennin, aw ye jininkari ke, yala ni mögö bε yi min bε se ka aw lajigi a ta so. Ni mögö sɔrɔra, aw ye to o tigi fe fɔ ka taga aw bɔ o dugu kɔnɔ.

¹² Ni aw ka don lu o lu kɔnɔ, aw ye fori ke.

¹³ Ni o sɔnna aw ta fori ma ka aw lajigi, aw ta hεra fana bεna jigi o lu kan, nka ni o fana banna aw ra, o tuma o tεna aw ta hεra sɔrɔ.

¹⁴ Ayiwa, ni lu min mögɔw, walama ni dugu min mögɔw ka ban aw ra, ko o te aw ta kuma fe, aw bɔtɔ o lu kɔnɔ, walama o dugu kɔnɔ, aw ye aw sennabuguri gbongbon.

¹⁵ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, o dugumögɔw ta kiti bεna gbeleya ka tεmε hali Sodɔmu ni Gomɔri† ta kan.»

*Yesu ka karamögödenw lasɔni o ta tɔrɔw ra
(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)*

¹⁶ Yesu ko karamögödenw ma ko: «A fle, ne bε aw ci ka taga, i ko saga minw bε taga waraw cε ra. Aw ye aw janto aw yere ra i ko saw; aw ye ke i ko jenetuganiw, aw ta ko kana se mögɔ ma.

¹⁷ Aw ye aw yere kɔrosi mögɔw ra. O bεna aw mina ka taga ni aw ye kititigεyɔrɔw ra, ka aw bugɔ ni gbejε ye o ta karansow* kɔnɔ.

¹⁸ Ne tɔgɔ kosɔn o bεna aw mina ka taga ni aw ye fagamaw fe, ani masacew fe. O sababu ra, aw bεna ke ne seerew ye ka ne ta ko fɔ olugu ye, ani siya wərew ye.

† **10:15 10.15** Fələfələ, Sodɔmu ni Gomɔri dugumögɔw ta terenbariya kosɔn, Ala ka o ta dugu jeni ka o bεe faga (Damina 19).

¹⁹ Nka ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeyoro ra, aw kana hamī aw ta kumafocogo ra, walama aw ta kumafota ra. Ni o nana aw jininka, aw ka kan ka min fo, Ala yere bēna o don aw da ra o wagati kelen yere ra.

²⁰ Sabu kuma tēna bō aw yere le ra; aw Fa Ala Nin* le bēna kuma don aw da ra.

²¹ Balema bēna a balemajogōn mina ka a di, ko o y'a faga; face bēna a den di, ko o y'a faga; denw bēna wuri o worobagaw kama ka o faga.

²² Bēe bēna aw kōninya ne tōgo kosōn. Nka ni min ka jija ka to lanaya ra fo ka taga se a laban ma, o tigi bēna kisi.

²³ Ni o nana ke aw tōorō ye dugu dō ra, aw ye bori ka taga dugu were ra. Can ra ne b'a fo aw ye ko sani aw ye Izirayeli* duguw bēe tagama ka ban, Min kera Adamaden ye*, o bēna na.»

Yesu ka layiri ta a ta karamogodenw ye

²⁴ «Karamogoden te se ka teme a karamogofa kan. Jōn fana te se ka teme a matigice kan.

²⁵ A dan ye karamogoden ye ke a karamogofa jōgōn ye. A dan ye jōn fana ye ke a matigice jōgōn ye. Ni o k'a fo lutigi yere ma ko <Setana>, yala lukononmogow ta tēna juguya ka teme lutigi ta kan wa?»

Mōgō ka kan ka siran Ala ja

(Luka 12.2-7)

²⁶ «O kosōn aw kana siran o ja. Fen dogonin si te yi, ni min tēna yira; gundo si te yi ni min tēna lōn.

²⁷ Ni ne ka min fo aw ye dibi ra, aw ye o fo kene kan bēe ja na. Ni min fōra da jukorō ka don aw toro ra, aw ye yelen bon kunna ka o wangola bēe ye.

²⁸ Mōgō minw bē mōgō faga, ka farikolo dōrōn halaki, ni o te se ka foyi ke mōgō nin na, aw kana siran olugu ja. Ala min bē se ka mōgō nin ni a farikolo bēe bla jahanama kōnō ka a halaki, aw ye siran ale le ja.

²⁹ Yala aw te kōnōnin fla fkiyeere tama kelen dōrōn le wa? K'a sōrō o kōnōnin kelen te ben dugu ma, ni Ala yere ma a latige.

³⁰ Aw kōni, hali aw kunsigiw bēe jateda lōnnin lo Ala fe.

³¹ O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa bē aw ra ka teme hali kōnōnin caman kan.»

Lanabaga ka kan ka to Yesu ko

(Luka 12.8-9)

³² «Ni mōgō o mōgō ka son k'a fo mōgōw na na ko ale ye ne ta mōgō ye, ne fana bēna a fo ne Fa Ala ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta ye.

³³ Nka ni mɔgɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔgɔw ja na ko ale ye ne ta mɔgɔ ye, ne fana tēna a fɔ ne Fa ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta mɔgɔ ye.»

*Mɔgɔw bēna taran Yesu tɔgɔ kosɔn
(Luka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ni hēra le ye dugukolo kan. Ne ma na ni hēra ye dε, ne nana ni kerekemuru le ye.

³⁵ Sabu ne nana ka na dence ni a face faran, ka na denmuso ni a bamuso faran, ka na furumuso ni a buranmuso faran.

³⁶ Mɔgɔ jugu bēna ke a yere ta somogɔw le ye.

³⁷ Nka mɔgɔ o mɔgɔ bε a face walama a bamuso kanu ka teme ne kan, o tigi te ne ta karamɔgɔdenya ja. Mɔgɔ o mɔgɔ fana bε a dence walama a denmuso kanu ka teme ne kan, o tigi fana te ne ta karamɔgɔdenya ja.

³⁸ Ni mɔgɔ min ma a ta gbengbenyiri ta‡, ka tugu ne kɔ, o tigi te ne ta karamɔgɔdenya ja.

³⁹ Ni mɔgɔ min b'a fe k'a nin kunmabɔ, o tigi bēna bɔnɔ a nin ra; nka ni mɔgɔ min ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, o tigi bēna a nin sɔrɔ.»

*Kojuman baraji
(Marika 9.41)*

⁴⁰ Yesu ko: «Ni mɔgɔ min sɔnna aw ma, o tigi sɔnna ne le ma; ni mɔgɔ min fana sɔnna ne ma, o tigi sɔnna ne cibaga le ma.

⁴¹ Ni mɔgɔ min sɔnna Ala ta cira dɔ ma ka a minako ja a ta ciraya kosɔn, cira bε baraji min sɔrɔ, o tigi bēna o jɔgɔn sɔrɔ. Ni mɔgɔ min fana sɔnna Alajasiranbaga ma ka a minako ja a ta Alajasiran kosɔn, Alajasiranbaga bε baraji min sɔrɔ, o tigi bēna o baraji jɔgɔn sɔrɔ.

⁴² Ni mɔgɔ o mɔgɔ fana ka halijisuma jifiye ja kelen dɔrɔn di ne ta karamɔgɔden dɔ ma a ta karamɔgɔdenya kosɔn, can ra ne b'a fɔ aw ye ko o tigi tēna fɔn o baraji ra fiyewu.»

11

*Yuhana ka a ta karamɔgɔdenw ci Yesu fε
(Luka 7.18-35)*

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ a ta karamɔgɔden tan ni fla ye ka ban tuma min na, a bɔra o yɔrɔ ra ka taga mɔgɔw karan, ka o waaju o yɔrɔ duguw ra.

‡ **10:38 10.38** Ka gbengbenyiri ta, o kɔrɔ ye ka sɔn toɔrɔ bee ma, ka sɔn hali saya yere ma.

² Ayiwa, Yuhana Batizerikəbaga tora kasobon kōnō, ka Yesu ta kokēninw kibaroya mēn. A ka a ta karamogōdenw ci Yesu fε,

³ ka taga a pininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka dō were le makōnō?»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw bē kuma minw menna, ani aw bē ko minw kētō yera, aw ye taga o lakari Yuhana ye,

⁵ ko: fiyentōw bē yeri kēra, nabaraw bē tagamana k'a ja, kunatōw bē kēneyara, torogberenw bē mēnni kēra, mōgō saninw bē kununa ka bō saya ra, Kibaro Diman* bē fōra fagantanw ye fana.

⁶ Ni mōgō min ma sigiya ne ta ko ra ka lanaya dabla, o tigi ta jana!»

Yesu ka Yuhana Batizerikəbaga ko fō

⁷ Yuhana Batizerikəbaga ta ciradenw sekōra ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kōnō minke o, aw tagara bin gbansan le ye fōnō b'a lamagara wa?

⁸ O tē dē! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mōgō dō le ye min ka fanijuman sōngōgbelen dō don wa? Aw yere k'a lōn ko minw bē fanijuman sōngōgbelenw don, olugu bē sōrō masasow le kōnō.

⁹ Ayiwa, aw tagara mun le ye kongo kōnō sa? Cira dō lo wa? Ēnhōn, ne b'a fō aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan.

¹⁰ Sabu min sebēra Kitabu kōnō ko Ala ko:
 «A fle, ne bēna ne ta ciraden ci ka taga i ja fε ka i ta sira labēn i ye,»
 o ciraden ye Yuhana le ye.

¹¹ Can ra ne b'a fō aw ye ko muso si ma den woro fōlō min ta bonya bē Yuhana Batizerikəbaga ta bō. O bēε n'a ta, Sankolo Masaya* ra, mōgōw bēε ra fitini ka bon ni Yuhana ye.

¹² K'a damina Yuhana Batizerikəbaga ta wagati ra fō ka na se sisān ma, sankolo Masaya* ko kēra fanga ko le ye, minw bē jija, olugu le b'a sōrō.

¹³ Ciraw bēε, ani cira Musa ta sariya* kitabu, o bēε kumana Ala ta Masaya ko ra fō ka na se Yuhana Batizerikəbaga ta wagati ma.

¹⁴ Ni aw kōni b'a fε ka lō a ra, cira Iliya* min ko fōra ko a bēna na tuun, Yuhana le ye o ye.

¹⁵ Ni mōgō min b'a fε ka faamuri kε, o ye ji ja ka mēnni kε..»

11:10 11.10 Nin kuma fōra Malaki 3.1.

* **11:14 11.14** Iliya: Dōw b'a fō a ma ko Eli.

¹⁶ Yesu ko: «Ne bε se ka bi mɔgɔw suma ni jɔntigiw le ye? Bi mɔgɔw kera i ko denmisennin minw siginin bε toron na kenegbe ra; dɔw be pεren k'a fɔ o tɔnogɔnninw ma ko:

¹⁷ *«A flε, anw ka filen fiyε aw ye,*

aw ma dɔn ke!

Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye,

aw ma kasi!»

¹⁸ Sabu Yuhana nana, a tun tε domuni janaman ke, a tun tε minnifen min; o ko, ko jina le b'a ra.

¹⁹ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a bε domuni ke, a bε minni ke. O ko: *«E, cε nin nogo ka bon kojugu! Dɔrɔminbaga lo, ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kewalejuguw teri lo.» Nka hakiritigiya min bora Ala ra, o bε lɔn mɔgɔ kewalew le fε.»*

Yesu ka dugu dɔw mafiyεnya

(Luka 10.13-15)

²⁰ O ko, Yesu tun ka kabako caman ke dugu minw kɔnɔ, a ka ke o duguw jaraki ye, sabu o dugumɔgɔw tun ma sɔn ka nimisa.

²¹ A ko: «Korazenkaw, bɔnɔ bεna aw sɔrɔ! Betisayidakaw, bɔnɔ bεna aw sɔrɔ! Sabu kabako minw kera aw fε yan, ni o nɔgɔn tun kera Tiri, walama Sidɔn†, o dugumɔgɔw tun bεna nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bɔrɔfaniw don o yεrε ra, ka sigi bugurigbe ra.

²² O le kosɔn, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, Tirikaw, ani Sidɔnkaw ta kiti belen bεna nɔgɔya ka tεmε aw ta kan.

²³ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bεna bonya ka se fɔ sankolo ma wa? Fiyewu! Aw bεna jigi le ka se fɔ jahanama kɔnɔ; sabu kabako minw kera aw fε, ni o nɔgɔn tun kera Sodɔmu, o dugu tun bεna to a nɔ ra fɔ ka na se bi ma.

²⁴ O le ra ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, aw ta kiti bεna gbeleya ka tεmε Sodɔmu ta kan.»

Yesu le bε laganfiya di mɔgɔ ma

(Luka 10.21-22)

²⁵ O wagati ra Yesu k'a fɔ ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo Matigi, ne bε baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuja hakiritigiw, ani a kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisɛnw na.

²⁶ Can lo, Ne Fa Ala, ne bε i tando, sabu i k'a latige o cogo le ra ka kaja ni i ta numanya ye.

† **11:21 11.21** Tiri ni Sidɔn dugumɔgɔw tun ye siya were mɔgɔw ye minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

²⁷ «Ne Fa ka fən bəe labla ne ye. Məgə si te Dence lən ni Fa Ala te, məgə si fana te Fa Ala lən ni Dence te, ani ni Dence b'a fe k'a yira məgə min na.

²⁸ «Aw minw səgenin lo, ani aw minw dəsenin lo aw ta doni kərə, aw ye na ne fe, ne bəna laganfiya di aw ma.

²⁹ Aw ye ne ta zu[‡] la aw kan na, k'a to ne ye aw karan, sabu ne sabarinin lo, ne majiginin lo fana; ni o kəra, aw nin bəna laganfiya sərə.

³⁰ Ne ta zu tako ka nəgən, ne ta doni fana ka fiyən.»

12

Nənəkirilon ta ko

(Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Lon də, Yesu tun bə təməna foro də cə ma; o lon tun ye Nənəkirilon* le ye. Kəngə tun bə karaməgədenw na; o ka ke siman dəw karikari ye ka o kisəw jimi.

² Farisiw ka o ye minke, o ko Yesu ma ko: «A flə, ko min man kan ka ke Nənəkirilon na, i ta karaməgədenw bə o le kəra!»

³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kəngə tun ka Dawuda ni a tagaməjəgənw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa?

⁴ Dawuda ni a tagaməjəgənw donna Alabatoso kənə ka sarakaburuw ta ka a jimi, k'a sərə ale o, a tagaməjəgənw o, məgə si tun man kan k'a jimi ni sarakalasebagaw* dərən te.

⁵ Aw ma a karan fana sariya ra ko Nənəkirilon na, ko ni sarakalasebagaw ka baara ke Alabatosoba kənə, ko o te jate kojugu ye wa?

⁶ K'a sərə də bə yan min ka bon ni Alabatosoba ye.

⁷ Ala ko: <Aw ye hina jəgən na, ne bə o le fe ka təmə saraka kan*. Ni aw tun ka o kuma kərə lən, aw tun təna baga karaməgədenw ma gbansan.

⁸ Sabu Min kəra Adamaden ye*, Nənəkirilon kuntigiya bə o le boro.»

Yesu ka cə boro faganin kənəya

(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ O kə, Yesu tagara o yərə məgəw ta karanso* ra.

¹⁰ Ce də tun bə yi, min boro kelen faganin tun lo. O ka Yesu jininka ko: «Ka məgə kənəya Nənəkirilon* na, yala o daganin lo wa?» O tun bə sababu də le jinina janko ka Yesu jaraki.

[‡] **11:29 11.29** Zu: Nin ye sənəkəmisi tagamasiyen ye. Zu bə la a kan na, a bə doni ta. Ka baara ke Yesu ye, o ka nəgən. * **12:7 12.7** Nin kuma fəra Oze 6.6, ani Matiyu 9.13.

¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Jɔn le bɛ aw ra yan ko ni sagaden kelenpe b'a fe, ni o benna dinga kɔnɔ Nenekirilon na, ko a tɛ a mina k'a labɔ?»

¹² Yala mɔgɔ man fisa ni saga ye pewu wa? Ka kopuman ke Nenekirilon na, o bennin lo kosebe.»

¹³ O kɔ, Yesu ko cɛ ma ko: «I boro foni!» A k'a boro foni minke, a boro kenevara ka ke i ko a boro to kelen.

¹⁴ Farisiw* bɔra ka taga nɔgɔn ye, janko ka cogo jini Yesu fagako ra. Nka Yesu bɔra o ta janfa kɔrɔ ma; a bɔra ka taga.

Cira Ezayi tun ka kuma min fɔ Yesu ko ra

¹⁵ Yesu tagato, banabagato caman gbanna Yesu kɔ. A ka o bɛε keneya.

¹⁶ Nka a k'a fɔ o ye k'a gbɛleya ko o kana ale ko fɔ mɔgɔw ye.

¹⁷ A ka o fɔ minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko Ala ko:

18 «Ne ta baaraden ye nin ye,
ne ka ale le panawoloma.

Ne ta mɔgɔ kanunin lo,
a ko ka di ne ye haali.

Ne bɛna ne Nin* don a kɔnɔ,
a bɛna siya werew* karan terenninya sira ra.

19 A tɛna sɔsɔri ke ni mɔgɔ ye,
a tɛna peren,
mɔgɔ tɛna a pɛrenkan men sira kan yɔrɔ si.

20 A tɛna hali bin karinin to karikari,
a tɛna hali fitina fagato to dufa†.

A bɛna to o le kan fɔ ka na terenninya sigi yɔrɔ bɛε.

21 A tɔgɔ bɛna ke siya wɛre mɔgɔw bɛε jigiya ye.»

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Marika 3.22-30; Luka 11.14-23)

²² O kɔ, o nana ni jinato dɔ ye Yesu fe; o jinato tun ye fiyento ye, ani bobo. Yesu ka a keneya; a kumana, ka yeri ke fana.

²³ Mɔgɔw kabakoyara fɔ ka o hakiri wuri. O ko: «O tuma Dawuda Mamaden* le tɛ cɛ nin ye wa?»

²⁴ Farisiw* ka o men minke, o ko mɔgɔw ma ko: «Nin cɛ nin te jinaw gbɛnna ni fɛn wɛre ye ni Setana ta sebagaya te, jinaw kuntigiba.»

²⁵ Yesu tun ka o ta miiriya lɔn; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mɔgɔw ka taran ka nɔgɔn kere, o masaya bɛ halaki; ni dugu o dugu, walama ni lu o lu ta mɔgɔw fana ka taran ka nɔgɔn kere, o dugu, walama o lu te to a nɔ ra.

† **12:20 12.20** Nin kumaw b'a yira ko Yesu tɛna a fanga digi desebagatow kan, ani ko a tɛna fagantanw jigi tige.   **12:21 12.21** Nin kuma fɔra Ezayi 42.1-4.

²⁶ Ni Setana bε a jεnηjogonw gbεn, a kεra i n'a fο a bε a yεrε le kεrεra. O tuma a ta masaya bε se ka to a nο ra cogo di?

²⁷ Ayiwa, ni aw ko, ko ne bε jinaw gbennna jinaw kuntigiba tɔgɔ le baraka ra, o tuma aw yεrε ta mɔgɔw, olugu bε o gbennna jɔn tɔgɔ le baraka ra? Aw yεrε ta mɔgɔw le bεna o kuma ben aw kan.

²⁸ Nka i n'a fο ne bε jinaw gbennna Ala Nin le baraka ra, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fο aw ma.

²⁹ Mɔgɔ bε se ka taga don cε barakaman dο ta so kɔnɔ ten ko i bε a ta fεnw sonya, ni i ma se ka a yεrε mina ka a siri fɔlɔ wa? Ni i sera ka a mina ka a siri, o tuma i bε se ka a ta fεnw cε.

³⁰ Ayiwa, mɔgɔ min te ne fε, o tigi ye ne jugu le ye. Min te ne dεmεna ka a lajεn, o tigi bε a yεrεgεra le.

³¹ O le kosɔn ne b'a fο aw ye ko: <Jurumun suguya bεε, ani kumajugu suguya bεε bε se ka yafa mɔgɔw ma. Nka ka kumajugu fο Nin Saninman* ma, o jurumun te yafa fiyewu.>

³² Min kεra Adamaden ye*, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fο o ma, o tigi bεna o jurumun yafa sɔrɔ; nka ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fο Nin Saninman ma, o jurumun te yafa dununa ra yan, a te yafa lahaba fana.»

Yiri bε lɔn a den fε

(Luka 6.43-45)

³³ «Ayiwa, aw y'a fο ko yiri ka ji, o tuma a den fana ka ji, walama aw y'a fο ko yiri man ji, o tuma a den fana man ji; sabu yiri bε lɔn a den le fε.

³⁴ Aw fɔnfɔnninw! Ka juguya to aw kɔnɔ, aw bε se ka kumajuman fο cogo di? Mɔgɔ jusu fanin bε min na, a da bε o le fο.

³⁵ Mɔgɔ jusujuman bε kojuman le bɔ a jusu ra k'a ke, nka mɔgɔ jusujugu bε kojugu le bɔ a jusu ra k'a ke.

³⁶ Ne b'a fο aw ye ko kitil on na, mɔgɔw ka kumakolon o kumakolon bɔ o da ra, o bεna taga o bεε jafo Ala ja na.

³⁷ I darakuma le kosɔn i bεna jo sɔrɔ, i darakuma le fana kosɔn i bεna jaraki.»

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ ke

(Marika 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸ Ayiwa, sariya karamɔgɔw* ni Farisi* dɔw k'a fο Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an b'a fe i ye tagamasiyen dɔ ke an ja na.»

³⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Bi mɔgɔjuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen dɔ le ye. Tagamasiyen wεrε tεna ke o ye ni cira Yunusu‡ ta tagamasiyen te!»

⁴⁰ Cira Yunusu ka tere saba ni su saba ke jégeba kono cogo min na, Min kera Adamaden ye*, o fana bëna tere saba ni su saba le ke kaburu ra.

⁴¹ Kiti lon na, Ninivekaw bëna wuri ka aw bi mögöw jaraki, sabu cira Yunusu ka olugu waaju minke, o nimisara; o bëna aw jaraki, sabu mögo dö be yan bi min ka bon ni cira Yunusu ye, nka o bëe n'a ta, aw ma nimisa.

⁴² Kiti lon na, Seba jamana masamuso[§] fana bëna wuri ka bi mögöw jaraki, sabu ale bëra fɔ dunupia kun dö ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamén. A bëna bi mögöw jaraki sabu mögo dö be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamenna.»

(Luka 11.24-26)

⁴³ Yesu ko: «Ni jina bëra mögo dö ra, o jina be taga yaalayaala kongo kono ka laganfiyayɔrɔ jini, nka a te laganfiyayɔrɔ sɔrɔ.»

⁴⁴ A b'a fɔ o le ra ko: «Ne bëna sekɔ ka taga ne bɔyɔrɔkɔrɔ ra.» A be sekɔ o tigi fe, ka taga a sɔrɔ ko o tigi jusukun lakolon lo, i ko bon min kono flanna k'a gbe, k'a laben ka ja.

⁴⁵ O tuma a be taga jina wolonfla wère jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; olugu bëna don o jinatɔkɔrɔ ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokɔrɔ kan. Ayiwa, bi mögojuguw ta bëna ke ten le.»

Yesu be mögo minw jate a somögöw ye

(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Ayiwa, ka Yesu to kuma ra jama fe, a bamuso ni a balemaw nana ka na lɔ kene ma, ko o b'a fe ka kuma ni a ye.

⁴⁷ Dö ka o kuma lase Yesu ma ko: «I bamuso ni i balemaw lɔnin be kene ma, o ko o b'a fe ka kuma ni i ye.»

⁴⁸ Yesu ko o tigi ma ko: «Jɔn le ye ne bamuso ye, jɔn le ye ne balemaw ye?»

⁴⁹ A ka a boro sin a ta karamögödenw ma, k'a fɔ ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye.»

⁵⁰ Ne Fa min be sankolo ra, mögo o mögo be ale sago ke, o tigi le ye ne balemace, ani ne dögɔmuso, ani ne bamuso ye.»

13

Simankisew ta talen

(Marika 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ O lon yere ra, Yesu bëra bon kono ka taga sigi bada ra.

² Jama caman nana lajən a kɔrɔ, fɔ a ma ja a donna ka sigi kurun dɔ kɔnɔ ji kan. Jama tora bada ra.

³ A ka kuma caman fɔ o ye ni talenw ye. A ko: «Senekebaga dɔ le bɔra ka taga siman seri a ta foro ra.

⁴ A seririketɔ, simankise dɔw benbenna sirada ra; kɔnɔw nana o bɛe kunukunu.

⁵ Simankise dɔw benbenna farayɔrɔw ra; o yɔrɔ bɔgɔmugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yɔrɔjan.

⁶ O kosɔn tere nana bɔ minke, o bɛe jajara, sabu o liliw ma tagayɔrɔ sɔrɔ dugukolo jukɔrɔ.

⁷ Simankise dɔw benbenna ɔnaniw cε ra; ɔnaniw wurira ka o datugu.

⁸ Ayiwa, simankise dɔw benbenna dugukolopuman na. Olugu denna; dɔw ka den kɛmɛ ke, dɔw biwɔɔrɔ, dɔw bisaba.»

⁹ Yesu ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe ka nin kow faamu, o ye ijija ka nin kumaw lamɛn.»

Yesu ka talenw lakun fɔ

(Marika 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Karamɔgodenw gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «Mun kosɔn i bɛ kuma ke talenw le ye k'a fɔ o ye?»

¹¹ Yesu ko o jaabi ko: «Sankolo Masaya* gundow lɔnniya dira aw le ma, nka a ma di olugu ma.

¹² Sabu dɔ bɛ min fe ka ban, dɔ wɛrɛ bɛna di o tigi le ma, k'a ta caya; nka dɔ te min fe, hali fitini min b'a fe, o bɛna bɔsi a ra.

¹³ O le kosɔn, ne bɛ kuma o fe ni talenw ye, sabu olugu b'a fle, nka o te a ye; o bɛ o toro malɔ, nka o te a mɛn, o te a faamu fana.

¹⁴ O cogo ra cira Ezayi tun ka kuma min fɔ o ta ko ra, o kera can ye, ko:

«Aw bɛna mɛnni ke, nka aw tɛna faamuri ke;
aw bɛna fleri ke, nka aw tɛna foyi ye.

¹⁵ Sabu nin jamana mɔgɔw ka o jusukun gbɛleya.

O ka o torow datugu, ka o jaw datugu,

janko o ja kana yeri ke,

o toro kana mɛnni ke,

o jusukun fana kana faamuri ke;

sabu o t'a fe ka yelema ka na ne fe,

janko ne ye o kisi.» »

¹⁶ Yesu ko a ta karamɔgodenw ma ko: «Aw kɔni, aw ta jana, sabu aw jaw bɛ yeri ke, aw toro fana bɛ mɛnni ke.

17 Can ra ne b'a fo aw ye ko aw be min yera bi, cira caman ni Alajasiranbaga caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

*Yesu ka simankisew ta talen kɔrɔ fɔ
(Marika 4.13-20; Luka 8.11-15)*

18 «Ayiwa, aw ye simankise ta talen kɔrɔ lamən:

19 Mɔgɔ dɔ be Ala ta Masaya* kumaw lamən, nka a te a faamu; o kuma min fɔra a ye, Setana be na ka na o bɔ a jusukun na: o tigi le be i ko simankise minw benbenna sirada ra.

20 Simankise minw benbenna farayɔrɔ ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ min be Ala ta Kuma lamən, ka sɔn a ma joona joona ni ninsɔndiya ye;

21 nka o kuma te lilin don ka taga yɔrɔjan o tigi kɔno. A ta miiriya yelema ka di. O kosɔn ni sege sera a ma, walama ni mɔgɔw ka a tɔrɔ Ala ta Kuma kosɔn, o be ke sababu ye ka a kunnacen o yɔrɔnin bεε.

22 Simankise minw benbenna ɔjaniw ce ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ min be kuma men, nka dunupa ta kow hamı, ani naforo jarabi be a sɔrɔ, ka ke sababu ye ka o kuma degu, a te foyi ja.

23 Simankise minw benbenna dugukolojuman na, o kɔrɔ ye mɔgɔ min be Ala ta Kuma lamən, ka a faamu. A be i ko siman min be den; dɔ be den keme ke, dɔ biwɔɔrɔ, dɔ bisaba.»

Binjugu ta talen

24 Yesu ka talen dɔ wɛre la tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ senekebaga dɔ ta ko: a ka simanjuman seri a ta foro ra.

25 Nka su fe, ka mɔgɔw to sunɔgɔ ra, a jugu tagara binjugu dɔ kisew seri siman ce ra, ka taga.

26 Ayiwa, siman nana falen tuma min na, ka wuri, ka den, binjugu fana falenna.

27 Forotigi ta baaradenw nana a fɔ o matigice ye ko: *«An matigice, o tuma i tun ma simanjuman le seri i ta foro ra wa? Binjugu bɔra min, ka na wuri a ce ra?»*

28 O matigice ka o jaabi, ko: *«Ne jugu dɔ le ka o baara ke.»* Baaradenw ko a ma ko: *«I t'a to an ye taga o bɔnbɔn wa?»*

29 O matigice ko: *«ɔn-ɔn, aw y'a to yi; binjuguw bɔntɔ aw kana na siman fana bɔnbɔn ni a ye.»*

30 Aw ye o bεε to o ye wuri jɔgɔn fe yi fɔ ka taga simantigewagati se. Ni simantigewagati sera, ne bɛna a fɔ simantigebagaw ye ko: Aw ye binjugu bɔn fɔlɔ, ka a siri, ka a jeni. O ko, aw be siman tige ka a ladon bondo kɔnɔ.»

*Ala ta Masaya be damina fitini le
(Marika 4.30-32; Luka 13.18-19)*

³¹ Yesu ka talen do wəre la məgəw ye tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fō mutaridi kise. Ce dō ka o kise ta ka taga a dan a ta foro ra.

³² O kise le ka dōgō ka təmə yiri tōw bēe kise kan; nka a nana falen minke, a wurira ka ke yiri ye, ka bonya ka təmə foro yiri tōw bēe kan, fō kōnōw bēna o ta pagaw la a yiriborow ra.»

(Luka 13.20-21)

³³ A ka talen do wəre fō tuun. A ko: «Sankolo Masaya* be i ko burufunufēn. Ni muso ka burufunufēn dōnin ke mugu caman na, a bē mugu bēe wuri ka a funu.»

(Marika 4.33-34)

³⁴ Yesu ka o kumaw bēe fō məgəw ye ni talenw le ye. A ma kuma o fe cogo wəre ra ni talenw tē.

³⁵ O cogo ra Ala ta cira ka kuma min fō, o kera can ye, ko Ala ko:

«Ne bēna ne da yele ka talenw le fō;
ko minw dogonin bē kabini dunuja danwagati, ne bēna o fō.»

Yesu ka binjugu ta talen kōrō fō

³⁶ O kō, Yesu bōra jama kōrō ka taga don bon kōnō. A ta karamogodenw gbarara a ra, k'a fō a ye ko: «Binjugu min wurira foro kōnō, o talen kōrō fō an ye.»

³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye, o le bē simankisēpuman seri.

³⁸ Foro, o ye dunuja ye; simankisēpuman, o ye Ala ta Masaya* məgəw ye; binjuguw, o ye Setana ta məgəw ye.

³⁹ Jugu min ka binjugu kisēw seri, o ye Setana ye; simantigewagati, o ye dunuja laban ye; simantigebagaw, o ye mēlekēw ye.

⁴⁰ Binjugu bē bon ka a firi tasuma ra cogo min na, dunupa laban na, a bēna ke ten le.

⁴¹ Min kera Adamaden ye*, ale bēna a ta mēlekēw ci ka na mōgōlafiribagaw, ani kojugukēbagaw bēe sama ka o labō a ta Masaya ra,

⁴² ka o firi tasumaba ce ma; kasi ni jinjimi le bēna ke o yōrō ra.

⁴³ Nka mōgō terenninw, olugu bēna manamana i ko tere, o Fa Ala ta Masaya ra. Min b'a fe ka faamuri ke, o ye ji ja ka mēnni ke.»

Ala ta Masaya nafa le ka bon

⁴⁴ Yesu ko: «Sankolo Masaya* bε i n'a fō naforo min tun dogonin bε foro dō kōnō. Cε min tagara bō a kan, ale ka a lalaga ka a dogo a nō ra yi. A jusu diyaninba tagara a borofenw bεε fiyeere ka na foro yere san kunkelen.

⁴⁵ «Sankolo Masaya bε i n'a fō jagokebaga min tun bε lulu pumanmanw jinina.

⁴⁶ A nana lulu sōngōba dō ye lon dō, a tagara a borofenw bεε fiyeere ka na o lulu san.

⁴⁷ «Sankolo Masaya bε i n'a fō jō min firira ji ra. A bε jegε suguya bεε mina.

⁴⁸ Ni a fara jegε ra, o b'a sama ka na ni a ye jida ra kene ma. Jegeminabagaw bε sigi ka jegew woloma. Minw ka ji, o bε olugu bla minan kōnō. Minw man ji, o bε olugu firi.

⁴⁹ Dununa laban na a bēna ke ten le. Mεləkew bēna mōgōjuguw woloma ka bō mōgōjumanw na,

⁵⁰ ka o firi tasumaba ra. Kasi ni jinjimi le bēna ke o yoro ra.»

⁵¹ Ayiwa, Yesu ka karamōgōdenw jininka; a ko: «Aw ka nin kumaw faamu wa?» O ko: «Onhōn.»

⁵² A k'a fō o ye ko: «Ayiwa, ni sariya karamōgo* min ka sōn sankolo Masaya ma, ka karan a ra, o bε lōnniyakura sōrō ka fara lōnniyakōrō kan. A bε i n'a fō lutigi min bε fēn kōrō ni fenkura sōrō a ta naforo ra.»

*Nazaretikaw banna Yesu ra
(Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)*

⁵³ Ayiwa, Yesu ka o talenw fō ka ban minke, a bōra o yoro ra.

⁵⁴ A tagara a lamōdugu ra. A tagara mōgōw karan o ta karanso* kōnō. A ta karan tun ka mōgōw kōnōban fō o ka ke a fō ye ko: «A ka nin hakiritigiya ni nin kabakow sebagaya sōrō min?»

⁵⁵ Yirilesəbaga dence le tē wa? A bamuso tēgō le tē Mariyamu ye wa? Yakuba ni Yusufu ni Simon ni Zude, olugu le tē a dōgōcēw ye wa?

⁵⁶ Yala a dōgōmusow bεε tē an fē yan wa! O tuma ale bōra ni nin kow bεε ye min?»

⁵⁷ O kow kera sababu ye ka o bεε kunnacen, o ma la Yesu ra. Yesu k'a fō o ye ko: «Cira tē dōgōya yoro si, ni a yere ta dugu tē, ani a yere ta so.»

⁵⁸ Yesu ma kabako caman ke o yoro ra, o mōgōw ta lanabariya kosōn.

14

*Yuhana Batizerikəbaga fagacogo
(Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)*

¹ Ayiwa, o wagati ra, jamanatigi Herodi* nana Yesu ko mən.

² A ko a ta baaradenw ma ko: «Yuhana Batizerikebaga lo! A kununa ka bɔ saya ra le! O le kosɔn sebagaya b'a fɛ ka kabakow kɛ.»

³ Ayiwa, Herodi tun ka Yuhana mina ka a siri ka a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le kosɔn.

⁴ Sabu Yuhana tun k'a fɔ Herodi ye ko: «A bennin tɛ ko i ye nin muso furu.»

⁵ Herodi tun b'a fɛ ka Yuhana faga. Nka a tun bɛ siranna jama ja, sabu mɔgɔw tun bɛ Yuhana jatera Ala ta cira le ye.

⁶ Ayiwa, Herodi worolon kunben nana se; ka o to o nanagbe ra, Herodiyadi denmuso ka dɔn ke mɔgɔw ye; a ko diyara Herodi ye,

⁷ fɔ a karira sungurunin ye ko ni a ka fɛn o fɛn daari ale fɛ, ale bɛna o di a ma.

⁸ Sungurunin bamuso k'a kɔnɔnɔsu; sungurunin ko masace ma ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ, k'a di ne ma yan sisani!»

⁹ O kuma ka masace jnasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bɛe ja na, a ko, ko o ye a di a ma.

¹⁰ A ka mɔgɔ dɔ ci ka taga Yuhana kunkolo tige kasobon kɔnɔ.

¹¹ O ka a kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ ka na a di sungurunin ma; a tagara a di a bamuso ma.

¹² Yuhana ta karamɔgɔdenw nana a su ta ka taga a sutara. O tagara o kibaroya fɔ Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma

(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

¹³ Yesu ka o kibaroya mən minke, a bɔra o yɔrɔ ra ka don kurun dɔ kɔnɔ ka ji tige, ka taga yɔrɔ dɔ ra kongo kɔnɔ a danna. Mɔgɔw nana o lɔn minke, o bɔra o ta duguw kɔnɔ ka tugu a kɔ o sen na.

¹⁴ Yesu bɔra kurun kɔnɔ minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra. Banabagato minw tun bɛ o ce ra, a ka olugu kɛnɛya.

¹⁵ Wulada nana se minke, karamɔgɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «A fle, an bɛ kongo le kɔnɔ yan, wagati fana janfara. Jama labla, o ye taga kerefeduguw ra ka taga domuni san.»

¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «O man kan ka taga yɔrɔ wɛre ra. Aw yɛre ye domuni di o ma!»

¹⁷ Karamɔgɔdenw ko Yesu ma ko: «Burukun looru ni jegɛden fla dɔrɔn le bɛ an fɛ.»

¹⁸ Yesu ko: «Aw ye na ni o ye yan.»

¹⁹ A ko mögöw ye sigi dugu ma binmisenw kan. A ka burukun looru ni jégeden fla ta ka a ja körta san fe ka baraka la Ala ye. O ko, a ka buru tigetige k'a di karamögödenw ma; olugu k'a tarantaran jama ra.

²⁰ Mögö bëe ka domuni ke fo ka fa. O ko, burukunkurunw ni jége to minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

²¹ Mögö minw tun ka o domuni ke, olugu ra cew tun be mögö waga looru bɔ; musow ni denmisenw ma jate.

Yesu tagamana ji kan

(Marika 6.45-52; Yuhana 6.15-21)

²² O ko, Yesu ka karamögödenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale ja, sani ale ye jama labla.

²³ Yesu ka jama labla minke, a yelenna kuru kan ka Ala daari a kelen na. A kelen tora yi fo ka na su ko.

²⁴ O y'a sɔrɔ karamögödenw ta kurun yɔrɔ tun janyara bada ra ka ban. Fɔnjɔ nana ke o kunben ye; jikuruw ka ke o ta kurun fifafifa ye.

²⁵ Su dugutarama fe, Yesu tagamana ji kan ka taga o no fe.

²⁶ Karamögödenw nana Yesu tagamatɔ ye ka na ji kan minke, o ja tigera; o ko, ko su dɔ ja lo. O siranna, fo o ka ke kule ci ye.

²⁷ O yɔrɔnin bëe, Yesu ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!»

²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni ele lo, a fo ne ye tagama ji kan ka taga i no fe.»

²⁹ Yesu ko: «Na!» Piyeri bɔra kurun kɔnɔ ka ke tagama ye ji kan ka taga Yesu fe.

³⁰ Nka Piyeri nana a ye ko fɔnjɔ be bonyara minke, a siranna. A nana ke jigi ye ji jukɔrɔ minke, a pərenna ko: «Matigi, ne kisi!»

³¹ O yɔrɔnin kelen bëe Yesu k'a mina, k'a fo a ye ko: «I ta lanaya le ka dɔgo. Mun na i sigiyara?»

³² O donna kurun kɔnɔ. Fɔnjɔ lɔra.

³³ Mögö to minw tun be kurun kɔnɔ, olugu bëe ka o kinbiri gban Yesu kɔrɔ; o ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, ele lo.»

Yesu ka banabagatɔw kene ya Zenesareti mara ra

(Marika 6.53-56)

³⁴ Yesu ni a ta karamögödenw ka ba tige; o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra.

³⁵ O yɔrɔ mögöw ka Yesu ye minke, o ka a lɔn. O ka o kibaro lase yɔrɔw bëe ra. Mögöw nana ni banabagatɔw bëe ye.

³⁶ Mɔgɔw tun b'a daarira ko a ye sabari k'a to olugu ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Min o min magara a ra, o bεε kεnεyara.

15

Farisiw ni sariya karamɔgɔw ta landakow
(Marika 7.1-13)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni sariya karamɔgo* dɔw bora Zeruzalemu ka na Yesu fε, ka na a jininka ko:

² «Mun kosɔn i ta karamɔgɔdenw bε an bεmaw ta landaw cenna? O te o tεge ko* ka sɔrɔ ka domuni kε!»

³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw do? Mun na aw fana bε aw ta landaw ta ka Ala ta sariya* cεn?

⁴ Ala ko: <I fa ni i ba bonya,> ko: <Ni mɔgɔ min ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga†.>

⁵ Nka aw ko, ko ni mɔgɔ min k'a fɔ a face walama a bamuso ye ko a tun b'a fε ka fεn min di a ma, ko a ka o di Ala ma saraka ye, ko o tuma jagboya te tuun ko o tigi ye fεn di a face walama a bamuso ma.

⁶ Ayiwa, o cogo ra, aw ka Ala ta Kuma kε fεngbansan ye, ka aw ta landakow le ta.

⁷ Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fɔ aw ta ko ra, o bεnna kosebε, ko Ala ko:

⁸ «Nin mɔgɔw kɔni b'a fɔ o da ra le ko o bε ne bonya, k'a sɔrɔ o jusukun yɔrɔ ka jan ne ra!

⁹ O bε ne batora gbansan le,
sabu o bε adamadenw ta landa sigininw le ta ka mɔgɔw
karan o ra. »

Fen minw bε se ka mɔgɔ lanɔgɔ
(Marika 7.14-23)

¹⁰ O kɔ, Yesu ka jama wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebε.

¹¹ Fen min bε don mɔgɔ da ra, o te mɔgɔ lanɔgɔ; nka min bε bɔ a da ra, o le bε a lanɔgɔ.»

¹² Yesu ka o kuma fɔ minke, a ta karamɔgɔdenw gbarara a ra; o ko a ma ko: «I m'a lɔn ko i ta kuma digira Farisiw* ra wa?»

¹³ Yesu ko: «Ne Fa min bε sankolo ra, ni ale yεrε ma yiri o yiri turu, o bεε bεna bɔn ka bɔ yi le.»

* 15:2 15.2 Farisiw ta tεgekocogo tun bε kε ka kapa ni o ta landaw le ye. † 15:4 15.4 Nin kumaw fɔra Bɔri 20.12; Sariya 5.16; Bɔri 21.17; Sarakalasebagaw 20.9.

15:9 15.9 Nin kuma fɔra Ezayi 29.13.

¹⁴ A ko: «Aw ye Farisiw to yi. Fiyentow lo; olugu yere le fana ye nəgən ta bereminabagaw ye. Ni fiyento də ka də were ta bere mina, o fla bəe le bəna ben dinga kənə.»

¹⁵ Piyeri ko Yesu ma ko: «O kuma kərə fə an ye.»

¹⁶ Yesu ko: «O tuma hakiri tə aw fana fə wa?»

¹⁷ Aw m'a lən ko domunifen o domunifen bə don məgə da ra, o bə taga a kənəbara le ra wa, o kə o tigi bə taga so kə, ka o fənw labə wa?

¹⁸ Nka kuma minw bə bə məgə da ra, o bə bə a jusukun le ra; o le bə məgə lanəgo.

¹⁹ Miiriyajuguw bə bə məgə jusukun le ra; o le bə məgə bla məgəfaga ra, ani jəneya, ani jatoya, ani sonyari, ani faninya seereyaw, ani təgəcənri.

²⁰ O kow le bə məgə lanəgo; nka ka domuni ke ni i tegəkobari ye, o te məgə lanəgo.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra

(Marika 7.24-30)

²¹ Yesu bəra o yərə ra, ka taga Tiri ni Sidən mara ra.

²² Ayiwa, Kanaanakamuso də tun signin bə o mara ra; ale nana Yesu fə ka na kule, ko: «Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma. Jina də bə ne denmuso təɔrɔra kosebə!»

²³ Nka Yesu ma foyi fə. A ta karaməgədenw gbarara a ra, k'a fə a ye ko: «I tə muso labla wa? A fə, a bə kulera an kə cogo min na!»

²⁴ Yesu ko: «Ala ka ne ci Izirayəliməgəw dərən le fə, minw bə i ko saga tununinw.»

²⁵ Nka muso nana a kinbiri gban Yesu kərə, k'a fə a ye ko: «Matigi, na ne dəmə.»

²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ka denmisənw ta domuni ta ka o firi wurudenninw kərə, o man ji.»

²⁷ Muso ko: «Matigi, o ye can ye, nka lutigi domunikətə, domuni murumuru minw bə benben, wurudenninw bə o domu də!»

²⁸ A ka o fə minke, Yesu ko: «E, muso, i ta lanaya ka bon. I ka min jini, o ye kə i ye.» O yərənin bəe ra, muso ta den kənəyara.

Yesu ka banabagato caman kənəyə

²⁹ Yesu bəra o yərə ra, ka na Galile ba kərefeyərəw ra. A sera yərə də ra, a yəlenna kuru də kan ka sigi.

³⁰ Jamaba nana a fə ni nabaraw ye, ani fiyentow, ani senkelenw, ani bobow, ani banabagato suguya caman were. O nana olugu bəe bla Yesu kərə; a ka o bəe kənəyə.

³¹ Jama k'a ye minke ko bobow kumana, senkelenw tagamana, nabaraw bə tagamana, fiyentow ja yelera, o bəe jusu diyara. O ka Izirayəli* ta Ala tando.

Yesu ka domuni di jama caman ma
(Marika 8.1-10)

³² Yesu k'a ta karamögödenw wele k'a fō o ye ko: «Nin jama hina bē ne ra dē! Nin ye o tere saba ye ne kōrō yan, foyi te o boro k'a domu. Ne t'a fe ka o kōngōtō bla ka taga, ni o te, o baraka bēna ban sira cē.»

³³ Karamögödenw ka Yesu jaabi ko: «An bēna buru sōrō min kongokolon kōnō yan, janko nin jamaba ye domuni ke ka fa?»

³⁴ Yesu ko o ma ko: «Burukun jori le bē aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla, ani jegēden fitini dama dama.»

³⁵ Yesu ko mögōw ye sigi dugu ma.

³⁶ O kō, a ka o burukun wolonfla ni jegēw ta, ka baraka la Ala ye, ka o tigetige, ka o di a ta karamögödenw ma; karamögödenw k'a tarantaran jama ra.

³⁷ Jama bēs ka domuni ke fō ka fa. Burukunkurun ni jegē to min tora, o ka o cē ka segi wolonfla fa.

³⁸ Mögo minw tun ka domuni ke, o ra cew tun ye cē waga naani; musow ni denmisēnw ma jate.

³⁹ O kō, Yesu ka jama labla, ka don kurun dō kōnō ka taga Magadankaw ta mara ra.

16

Farisiw ni Sadusiw ko Yesu ye tagamasiyen dō yira olugu ra

(Marika 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Ayiwa, Farisiw* ni Sadusi* dōw nana Yesu fe; o tun b'a fe ka Yesu kōrōbō le. O ko Yesu ma ko a ye tagamasiyen dō ke ka a yira olugu ra, min b'a yira ko a bōra Ala ra.

² Yesu ka o jaabi ko: «Ni wulada sera, ni aw ka sankolo na wulennin ye, aw b'a fō ko sanji te ben.

³ Sōgōmada fe ni aw ka san ja finnin ye, aw b'a fō ko sanji bē ben bi, sabu san ja finna. Ayiwa, ni aw bē sankolo na cogoya ye k'a lōn, mun na aw te se ka nin wagati ta kow tagamasiyenw faranfasi ka o lōn fana?

⁴ Bi mögōjuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen dō le ye. Tagamasiyen wērē tēna ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te!» Yesu ka o fō minke, a bōra o kōrō ka taga.

Farisiw ni Sadusiw ta burufunufēn
(Marika 8.14-21)

⁵ Ayiwa, Yesu ta karamögödenw tagatō ba kō, o tun jinana o ma buru ta.

⁶ Ayiwa, Yesu nana a fō o ye ko: «Aw ye aw yērē kōrōsi Farisiw* ni Sadusiw* ta burufunufēn na dē!»

⁷ Karamögödenw ka ke a fo ye nögön ye ko: «An ma buru ta minke, o koson a be nin kuma föra!»

⁸ Yesu tun ka o ta miiriya lön minke, a ko: «Aw ta lanaya ka dögö de! Mun koson aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o koson ne ka nin kuma fo?»

⁹ Wagati min ne ka burukun looru di mögö waga looru ma, o k'a domu ka fa, mögöw fanin kö aw ka segi ja dama min ce buru to ra, aw hakiri te o ra wa? Aw ma o faamu wa?

¹⁰ Ani ne ka burukun wolonfla di mögö waga naani ma minke, aw ka segi ja dama min soro buru to ra, aw hakiri te o fana ra wa?

¹¹ Ne ko minke ko aw ye aw yere körösi Farisiw, ani Sadusiw ta burufunufen na, mun na aw te a faamu ko buru min be domu, ko ne te o le ma?»

¹² O yöro ra karamögödenw ka soro k'a faamu ko a tun te burufunufen yere le ma, nka a tun b'a fe k'a fo ko o ye o yere körösi Farisiw* ni Sadusiw* ta karan le ra.

*Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye
(Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)*

¹³ Yesu tagara se Sezare Filipi mara ra minke, a ka a ta karamögödenw jininka ko: «Mögöw be ne jatera jöntigi le ye de, ne Min kera Adamaden ye?»

¹⁴ Karamögödenw ko: «Dow ko i ye Yuhana Batizerikëbaga le ye, dow ko i ye cira Iliya* le ye, dow ko i ye cira Yeremi le ye, walama cira do wære.»

¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jöntigi le ye?»

¹⁶ Simön Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min panawoloma, ani Den* min bora Ala panaman na.»

¹⁷ Yesu k'a jaabi, ko: «Yunusu dence Simön, ele ta pana, sabu i ka min fo, o ma bɔ adamanen na; ne Fa min be sankolo ra, a bora ale le ra.»

¹⁸ Ne fana b'a fo ko ele ye Piyeri† ye; ne bëna ne ta lanabagaw ta jenkuru* lɔ kabakuru min kan, ele le ye o kabakuru ye. Setana ni a ta sebagaya tēna se soro o jenkuru kan.

¹⁹ Ne bëna sankolo Masaya* lakilew di i ma. Ni i ka fën o fën siri dugukolo kan yan, o bëna siri sankolo ra; ni i fana ka fën o fën foni dugukolo kan yan, o bëna foni sankolo ra fana.»

²⁰ Yesu k'a fo karamögödenw ye k'a gbeleya ko o kana a fo mögö si ye ko ale le ye Kisibaga ye.

* **16:14 16.14** Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli. † **16:18 16.18** Piyeri tōgo kōro le ye ko kabakuru.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Marika 8.31-9.1; Luka 9.22)*

²¹ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, Yesu ka ke a yira ye a ta karamögödenw na, ko jagboya lo ale ye taga Zeruzalem, ka taga tɔɔrɔ kosebe cekɔrɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögow* boro; ko o bëna ale faga, nka a tere sabanan, ale bëna kunu.

²² Ayiwa, Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, k'a mafiyenya o kuma koson, ko: «Matigi, Ala ye an kisi o ma! Nin ko jɔgɔn tēna se i ma fiyewu.»

²³ Yesu k'a ja munu k'a fɔ Piyeri ma ko: «Bo ne kɔ, ele setanamögɔ! Ele ye ne kunnacənbaga le ye; sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fɔ adamadenw sago.»

Mɔgɔ bɛ tugu Yesu kɔ cogo min na

²⁴ O kɔ, Yesu ko a ta karamögödenw ma ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe ka tugu ne nɔ fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne kɔ.

²⁵ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ b'a fe k'a nin kisi, o tigi bëna bɔnɔ a nin na; nka ni mɔgɔ o mɔgɔ ka bɔnɔ a nin na ne koson, o tigi bëna a nin sɔrɔ.

²⁶ Ni mɔgɔ ka dunupa bɛɛ sɔrɔ, ka taga bɔnɔ a nin na lahaba, dununpasɔrɔ ka mun le ja o tigi ye? Mɔgɔ bɛ se ka mun le di min bɛ se ka ke a nin kunmabɔsara ye?

²⁷ Min kera Adamaden ye*, lon min na o bëna na ni a Fa ta noɔrɔ ye, ani a ta mɛlɛkew, o lon na a bëna bɛɛ sara ka kajna ni a tigi kɛcogo ye.

²⁸ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lɔnin bɛ yan bi, o dɔw tēna sa fiyewu, fɔ Min kera Adamaden ye, o ye o natɔ ye ka na sigi a ta masaya ra.»

17

*Yesu tɔɔrɔ yirara karamögödenw na
(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Ayiwa, tere wɔɔrɔ temenin kɔ, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yakuba balemacé Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan dɔ kan o danna.

² O yɔrɔ ra, Yesu cogoya yelemana o ja na. A jada manamanana i ko tere, a ta faniw gbera pepe i ko yeelen.

³ O kɔ, karamögöden saba ka cira Musa ni cira Iliya* ye, o bɛ kumana ni Yesu ye.

⁴ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, an nana yan minke, o jana de! Ni i sɔnna, ne bëna fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.»

* 17:3 17.3 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

⁵ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba dō manamanatō nana o bεε datugu. O ka kumakan dō mēn ka bō o sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali. Aw y'a lamēn!»

⁶ Karamögoden saba ka o kuma mēn minke, o sirankojugu fε o bεε benna ka o ja biri dugu ma.

⁷ Nka Yesu gbarara o ra ka a boro la o kan, k'a fō o ye ko: «Aw kana siran, aw ye wuri.»

⁸ O ka o ja kɔrɔta minke, o ma mɔgɔ si ye ni Yesu kelen tε.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bō kuru kan, Yesu ka nin kuma fō o ye k'a gbεleya ko: «Aw ka ko min ye, aw kana o fō mɔgɔ si ye fōlō, fō Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bō saya ra.»

¹⁰ O kō, karamögodenw ka Yesu jininka ko: «Mun koson sariya karamögow* b'a fōra ko: 'Cira Iliya le ka kan ka kōn ka na fōlō?' »

¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo Iliya le ka kan ka na fōlō ka fēn bεε laben.

¹² Nka ne b'a fō aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka mɔgɔw m'a lōn; o ka a kε o sago ye. O cogo kelen le ra, Min kera Adamaden ye, ale fana bēna tōrō o boro.»

¹³ Karamögodenw k'a lōn o tuma ra ko a tun bε kumana o fε Yuhana Batizerikεbaga ta ko le ra.

Yesu ka den jinatō dō kεnεya

(Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a)

¹⁴ Yesu ni o karamögodenw nana se jama kɔrɔ tuma min na, cε dō nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fō ko:

¹⁵ «Ne Matigi, sabari ka ja ne dence ma. Kirikirisiyen le b'a ra, a b'a tōrōra kosebε; wagati dōw ra a bε ben tasuma ra, wagati dōw ra a bε ben ji ra.

¹⁶ Ayiwa, ne nana ni a ye i ta karamögodenw fε, nka o ma se ka a kεnεya.»

¹⁷ Yesu ko: «Aw mɔgɔjugu lanabariw, ne bēna to ni aw ye fō tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bēna aw ta kow sōnmina fō ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fε yan.»

¹⁸ Yesu sɔngora jina ra; jina bōra den na; a kεnεyara o yɔrɔnin kelen bεε ra.

¹⁹ Yesu ta karamögodenw gbarara a kɔrɔ ka a jininka o danna ko: «Mun koson anw ma se ka nin jina gbeñ?»

²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta lanaya ka dōgō kojugu. Can ra ne b'a fō aw ye ko ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise† bō, ni aw tun k'a fō nin kuru ye ko: 'Bō i nō

† 17:20 17:20 Yahudiyaw fε, mutaridi kise le tun ka dōgō ka temε simankissé tow bεε kan.

ra ka taga yan fe,› a tun bē bo a nō ra. Foyi si tun tēna aw kaja.

²¹ [Nka nin jina jōgōn kōni, foyi te se ka ale bo ni sundon ni Aladaari te.]»

*Yesu k'a ta saya ko fo tuun
(Marika 9.30-32; Luka 9.43-45)*

²² Ayiwa, ka karamōgōdenw bēe lajennin to jōgōn fe Galile mara ra, Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bēna o mina k'a don mōgōw boro.

²³ O bēna a faga, nka a saya tere sabanan a bēna kunu.» O kuma ka karamōgōdenw jusu kasi kosebē.

Yesu ka Alabatosoba wari sara

²⁴ Yesu ni a ta karamōgōdenw sera Kaperinahumu minke, Alabatosoba ta ninsaraminabagaw gbarara Piyeri ra ka a nininka ko: «Aw karamōgō te Alabatosoba wari sara wa?»

²⁵ Piyeri ka a jaabi ko: «A b'a sara.» Piyeri dontō bon kōnō, Yesu folōra ka kuma ta k'a fo ko: «Simōn, i bē mun miiri? Nin dunuja masaw bē ninsōngō walama wusugu mina jōn le fe? Jamanadenw wa, walama lonanw?»

²⁶ Piyeri ka Yesu jaabi ko: «Lonanw lo.» Yesu ko: «O tuma jamanadenw man kan ka a sara.

²⁷ O bēe n'a ta, an t'a fe ka ko do kē min bē digi nin mōgōw ra. O ra, taga ba ra ka taga dulen bla ji ra; i bēna jēge folō min mina, i ye o sama ka bo, ka a da waga. I bēna wari dō sōrō a da ra; i bē o bo ka na ne ta wari ni ele ta wari sara ni o ye.»

18

*Mōgō min ye namōgō ye Ala ta Masaya ra
(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)*

¹ Ayiwa, o wagati ra, karamōgōdenw gbarara Yesu ra ka a nininka ko: «Jōntigi le ye namōgō ye Ala ta Masaya* ra?»

² O tuma Yesu ka denfitini dō wele, ka na o lō o cē ra,

³ k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma aw cogoya yelema ka kē i ko denfitiniw, aw tēna don sankolo Masaya ra fiyewu.

⁴ Mōgō min ka a yēre majigi ka kē i n'a fo nin denmisēn, o tigi le ye namōgō ye sankolo Masaya ra.

⁵ Ni mōgō o mōgo ka nin denfitini jōgōn dō mina ka ja ne tōgō kosōn, o tigi ka ne yēre le mina ka ja.»

*Fen minw bē mōgō bla jurumun na
(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)*

⁶ «Nka nin denfitini minw lanin bē ne ra ka ban, sani mōgō dō ye kē sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bo

lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba dō le dulon o tigi kan na ka a firi kogɔji ra.

⁷ «Bɔnɔ be dununamögɔw sɔrɔ o ta kunnacennikow kosɔn, sabu o kunnacenni kow ke ye jagboya le ye. Nka mögɔ min be ke sababu ye ka o ke, bɔnɔ bëna o tigi sɔrɔ!

⁸ «Ayiwa, ni i boro kelen walama ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yɔrɔjan; sabu ka taga don ni i boro kelen walama ni i sen kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi walama i senflatigi ye taga firi jahanama ra tasuma banbari kɔnɔ yi.

⁹ Ayiwa, ni i naden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔgɔbi ka a firi yɔrɔjan; sabu ka taga don ni i naden kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i nadenflatigi ye taga firi jahanama tasuma ra.

¹⁰ Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana nin denmisɛn dō dɔgɔya, sabu ne b'a fɔ aw ye ko o ta melekew be ne Fa Ala ja kɔrɔ sankolo ra tuma bɛɛ.

¹¹ [Sabu Min kera Adamaden ye*, o nana mögɔ tununinw le nini ka o kisi.]»

Saga tununin ta ko

(Luka 15.3-7)

¹² Yesu ko: «Aw b'a miiri di? Ni saga kɛmɛ be ce dɔ fe, ni kelen ka tunu, a te a tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn to kongori kan yi ka taga saga tununin yɔrɔjini wa?

¹³ Ayiwa, ni a k'a ye, a be ninsɔndiya min sɔrɔ, a te o ninsɔndiya nɔgɔn sɔrɔ tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn kosɔn.

¹⁴ O cogo kelen na, aw Fa Ala min be sankolo ra, ale t'a fe nin denmisɛnw ra hali kelenpe ye tunu..»

Yesu ko balema ka kan ka yafa nɔgɔn ma

¹⁵ «Ayiwa, ni i balema ka kojugu dō ke, taga kuma ni a ye, i kelen ni a kelen. Ni a sonna i ta kuma ma, aw ta balemaya be to a nɔ ra.

¹⁶ Nka ni a ma sɔn ka i lamɛn, i ye mögɔ kelen, walama mögɔ fla fara i yere kan, aw ye taga a fe, janko o ko bɛɛ ye nanabɔ ka kajpa ni seere fla, walama ni seere saba ta kuma ye.

¹⁷ Nka ni a banna ka aw lamɛn, a fɔ lanabagaw ta jenkuru ye; ni a ma sɔn ka lanabagaw ta jenkuru* fana lamɛn, o tuma, i ye a jate i ko Alalɔnbari, walama i ko ninsaraminabaga.

¹⁸ Ayiwa, can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bëna siri sankolo ra; ni aw ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bëna foni sankolo ra fana.

¹⁹ «Ne b'a fō aw ye fana ko dugukolo kan yan ni aw ra mōgō fla ka bēn ko o ko ra ka a daari, ne Fa Ala min bē sankolo ra, ale bēna o di aw ma.

²⁰ Sabu ni mōgō fla, walama mōgō saba ka jōgōn lajēn yōrō o yōrō ne tōgō ra, ne bē ke ni o ye.»

Baaradenjugu yafabari ta ko

²¹ Ayiwa, Piyeri gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Matigi, ni ne balema bē ne hake ta, ne ka kan ka yafa a ma ka se fō sjaga jori le? Sjaga wolonfla wa?»

²² Yesu ko: «On-on, ne m'a fō i ye ko sjaga wolonfla dē, nka fō sjaga biwolonfla sigiyōrōma wolonfla.

²³ «Sankolo Masaya* bē i n'a fō masace min tun b'a fe ka a ni a ta baaradenw ta warikow janabo.

²⁴ Ka o to o jate ra, o nana ni baaraden dō ye a fe, ko a ta wari waga camanba juru bē o ra.

²⁵ Nka se tun t'a ye ka o juru sara minke, a matigice ko o ye a fiyeere, ale ni a muso ni a ta denw, ani a borofenw bēs, janko ka juru sara.

²⁶ Ayiwa, o baaraden k'a yere firi dugu ma, k'a kinbiri gban a matigice kōrō, k'a daari kosebē, ko: «Sabari ka muju, ne bēna juru bēs sara!»

²⁷ A makari k'a matigice mina; a matigice ka a ta juru bēs to a ye, ko a ye taga.

²⁸ «O baaraden bōra minke, ale tagara bēn ni a baaradenjōgōn dō ye, a ta wari deniye kemē* juru tun bē o ra. A ka o kan cē, ka a kan dērē, k'a fō a ye ko: «Ne ta juru min bē i ra, a sara!»

²⁹ A tōnōgōnce benna ale fana sen kōrō, k'a daari ni makarikanw ye, ko: «Sabari ka muju, ne bēna i ta juru sara.»

³⁰ Nka a ma sōn! A tagara cē bla kasō ra, ko fō ale ta wari bēs ye na sara ka ban.

³¹ A baaradenjōgōnw ka o ye minke, o ko ka olugu jusu tōrō kosebē. O tagara o kow bēs lakari o matigice ye.

³² O tuma, o matigice ka o baaraden wele ka na a fō a ye ko: «Baaradenjugu! Ne tun ka i ta juru bēs to i ye, sabu i ka ne daari ko ne ye sabari.

³³ Ne makarira i ra cogo min na, i fana tun te se ka makari i tōnōgōn na ten wa?»

³⁴ A matigice tun dimina kosebē; a ka baaraden bla kasō ra janko a ye taga tōrō yi, fō a ye a ta juru bēs sara ka ban.»

---

* **18:28 18.28** Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye sēnēkēbaga ta tere kelen baara sara le ye.

35 Yesu ko: «Aw ra, ni min te sōn ka yafa a balema ma ni a jusukun bēε ye, ne Fa Ala min bē sankolo ra, ale bēna o tigi mina o cogo le ra.»

19

*Yesu ko furu man kan ka sa
(Marika 10.1-12)*

1 Ayiwa, Yesu ka mōgōw karan ka ban tuma min na, a bōra Galile mara ra, ka taga Zude mara yorō dō ra, min bē Zuriden ba kō fe.

2 Jamaba gbanna a kō; a ka o ta banabagatōw keneya o yorō ra yi.

3 Farisi* dōw gbarara Yesu ra; o tun b'a fe k'a kōrōbō le. O k'a jininka ko: «Yala ka kaja ni sariya* ye, ce bē se ka a muso bla sababu bēε kosōn wa?»

4 Yesu ka o jaabi ko: «Kitabu ka min fō, aw ma o karan wa? A ko: < Dunuja damina ra, Danbaga ka ce ni muso le dan. »

5 A ko: < O le kosōn ce bē bo a face ni a bamuso kōrō, ka nōrō a muso ra. O fla bē jen ka ke mōgō kelen ye. »

6 O te jate mōgō fla ye tuun; o bē jen ka ke mōgō kelen ye. O le kosōn, Ala ka min jen k'a ke kelen ye, mōgō si kana o faran ka bo jōgōn na. »

7 Farisiw* ka Yesu jininka tuun ko: «O tuma mun kosōn cira Musa k'a fō ko ce ye furusasebe di a muso ma ka a bla?»

8 Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbēleya le kosōn cira Musa sōnna ko aw ye aw ta musow bla; ni o te, dunupa damina ra a tun ma fō ten. »

9 Ne kōni b'a fō aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla ka muso wēre furu, o ce bē jeneya le kēra, fō ni a kēra ko o muso tun bē ce wēre le fe. »

10 Yesu ta karamōgōdenw ko a ma ko: «Ni ce ka kan k'a ke ten ni a muso ye, o tuma furubariya le ka fisa. »

11 Yesu ka o jaabi ko: «Mōgō bēε te se ka sōn nin kuma ma, fō ni Ala yere ka a se di minw ma. »

12 Sababu caman bē mōgōw bla furukēbariya ra: Dōw worora ni o ta ye; dōw ta ye adamadenw nō ye, dōw fana ta kun ye Ala ta Masaya* ko ye. Ni mōgō min bē se ka sōn nin kumaw ma, o tigi ye sōn o ma. »

*Yesu ka dugawu ke denmisēnw ye
(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)*

19:4 19.4 Nin kuma fōra Damina 1.27; 5.2.   **19:5 19.5** Nin kuma fōra Damina 2.24.   **19:7 19.7** Nin kuma fōra Sariya 24.1; Matiyu 5.31.

¹³ Ayiwa, mogo dōw nana ni denmisēn dōw ye Yesu fē, janko a ye a boro la o kan ka Ala daari o ye; nka karamogodenw ka o mogow mafiyēnya.

¹⁴ Yesu ko o ma ko: «A y'a to denmisēn ye na ne fē, aw kana o bari; sabu mogo minw be i ko denmisēn, sankolo Masaya* ye olugu le ta ye.»

¹⁵ O kɔ, a ka a boro la o kan ka dugawu ke o ye, ka soro ka taga ka bo o yoro ra.

Ce naforotigi ta ko

(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Ayiwa, ce do gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «An karamogo, ne ka kan ka kopuman juman le ke, janko ne ye janamanya banbari soro?»

¹⁷ Yesu k'a fo a ye ko: «Mun koson i be ne jininka kopuman ko ra? Ala kelenpe le ka ji. Ni i b'a fē ka janamanya banbari soro, i ka kan ka Ala ta sariyaw* tagama.»

¹⁸ Ce ko: «O ye sariya jumanw ye?» Yesu ka a jaabi ko: «I kana mogo faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fo ka a la i mogorogon na;

¹⁹ i fa ni i ba bonya; i mogorogon kanu i ko i yere.»

²⁰ O kanbelen ko Yesu ma ko: «Ne ka nin siraw beε tagama; ne ka kan ka mun were le ke tuun?»

²¹ Yesu ko a ma ko: «Ni i b'a fē ka dafa, taga i borofenw beε fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na. Ni o kera, naforoba bēna ke i fē sankolo ra. O kɔ, i be na ka na tugu ne kɔ.»

²² Kabini o kanbelen ka o men, a janasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fē.

²³ O tuma Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko naforotigi don ka gbelen sankolo Masaya* ra de!»

²⁴ Ne b'a fo aw ye fana ko pogome don ka di miseniwo fē ka teme naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁵ Karamogodenw ka o men minke, o kɔnɔnɔbanna kosebe. O ko: «O tuma jɔn le bēna kisi sa?»

²⁶ Yesu ka o fle, k'a fo o ye ko: «Mogow fē a te se ka ke, nka Ala fē fen beε be se ka ke.»

²⁷ Piyeri ka kuma ta o le ra k'a fo Yesu ye ko: «A fle, anw jenna fen beε kɔ ka tugu i no fe; anw ta bēna ke cogo di sa?»

²⁸ Yesu k'a fo o ye ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni fen beε nana ke kura ye tuma min na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masasiginan noɔrɔman kan fen beε kunna,

aw minw tugura ne nō fē, aw fana bēna sigi masasiginan tan ni fla kan, ka Izirayeli* ta siya tan ni fla ta kiti tige.

²⁹ «Ayiwa, ni mōgō o mōgō ka jēn a ta bonw kō, walama a balemacew kō, walama a balemamusow kō, walama a face kō, walama a bamuso kō, walama a muso kō, walama a denw kō, walama a ta forow kō, ne tōgō kosōn, o tigi bēna o fēnw bēs nōgōn kēmē kēmē sōrō, ka janamanya banbari fana sōrō.

³⁰ Nka jaſemōgō caman bēna ke kōfemōgōw ye, kōfemōgō caman fana bēna ke jaſemōgōw ye.»

20

Forotigi ni a ta baaradenw ta ko

¹ Ayiwa, Yesu ka talen dō la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bē i n'a fō forotigi min bōra sōgōmada joona fē ka baaradenw jini ka taga baara ke a ta rezēnforo ra.

² Ayiwa, forotigi ni o baaradenw benna a ra ko tere kelen baara sara bēna ke wari deniye* kelen ye. A ka o bla ka taga baara ke a ta rezēnforo ra. ³ Tere nana wuri dōnin minke, forotigi bōra tuun ka taga mōgō dōw lōnin ye barokeyōrō dō ra dugu kōnō, o te foyi kera.

⁴ A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezēnforo ra ka taga baara ke. Aw ka kan ni sara min ye, ne bēna o di aw ma.»

⁵ O mōgōw tagara rezēnforo ra. Forotigi nana bō teregban fē, a ka dōw ye, ka olugu fana ta. Wulada fē, a ka taga dōw ye tuun, a ka olugu fana ta.

⁶ Forotigi nana bō tuun wuladanin fē, a ka mōgō dōw lōnin ye. A ko olugu ma ko: «Mun na aw lōra yan ka tere bēs ban, aw ma foyi ke?»

⁷ Olugu k'a jaabi ko: «Mōgō si le ma an ta baara ra.» A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezēnforo ra ka taga baara ke.»

⁸ «Ayiwa, tere nana ban minke, forotigi k'a fō baaradenw kuntigi ye ko: «Baaradenw wele ka na o sara; nka a dimina mōgō labanw fōlō, ka sōrō ka se mōgō fōlōw ma.»

⁹ Minw tun tara wuladanin fē, olugu bēs kelen kelen ka wari deniye kelen kelen sōrō.

¹⁰ A nana se mōgō fōlōw ma tuma min na, olugu nana; o tun b'a miiri ko olugu ta sara bēna caya ka tēmē tōw ta kan, nka olugu fana ka wari deniye kelen kelen le sōrō.

¹¹ Ayiwa, o wari dira o ma minke, o dimina, ka forotigi jaraki.

---

* **20:2 20.2** Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senēkēbaga ta tere kelen baara sara le ye.

¹² O ko: «Nin kofemogow ka wagati doonin le ke baara ra, nka i ka anw ni olugu bee ta sara ke kelen ye, k'a sor'o anw le ka tere kururu bee ke sege ra, ka baara ke tere koro.»

¹³ Ayiwa, forotigi ko o ra kelen ma ko: «Ne terice, ne ma i tɔjɔ de! Yala an tun ma ben wari deniye kelen le ma wa?»

¹⁴ O tuma, i ta sara ta ka taga. Min kera kofemogow ye, ne ka min di o ma, ne be o jɔgɔn le di ele fana ma.

¹⁵ Yala min ka di ne ye, ne te se ka o ke ni ne ta wari ye wa? Walama, ne ta jumanya pangboya le be i ra wa?» »

¹⁶ O ko, Yesu ko: «Minw ye kofemogow ye, olugu bena ke jafemogow ye; minw ye jafemogow ye, olugu bena ke kofemogow ye.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun

(Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalem, a ka a ta karamogoden tan ni fla wele danna; ka o tagamato to, a k'a fo o ye ko:

¹⁸ «An tagato fle Zeruzalem; Min kera Adamaden ye*, o bena don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamogow*. O bena kiti tige a kan, ko a ka kan ka faga.

¹⁹ O bena a don siya were mogow* boro. Olugu bena a lɔgɔbɔ, k'a bugɔ ni gbeje ye, k'a gbengben yiri ra; nka a saya tere sabanan na a bena kunu.»

Zebede ta muso ka Yesu daari

(Marika 10.35-45)

²⁰ Ayiwa, Zebede ta muso nana Yesu fe ni a dence fla ye. A gbarara Yesu ra ka a kinbiri gban a koro ka a daari.

²¹ Yesu ko a ma ko: «I be mun le fe?» A ko: «Ne b'a fe ko ni i nana sigi i ta masaya ra, ne dence fla minw ye nin ye, i ye a to kelen ye sigi i kininboroyanfan fe, to kelen ye sigi i numanboroyanfan fe.»

²² Yesu ka a jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lɔn; ne bena tɔɔrɔ cogoya min na, aw be se ka tɔɔrɔ o cogo ra wa?» O ka Yesu jaabi ko: «Onhɔn, an be se.»

²³ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo aw bena tɔɔrɔ ne ta tɔɔrɔcogo ra. Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ne Fa Ala ka o sigiyɔrɔ laben mogo minw ye, a bena di olugu le ma.»

²⁴ Karamogoden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina o balemac'e fla koro.

²⁵ O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lɔn ko siya were mogow ta kuntigiw be o mara jagboya ra; jamana mogɔbabaw fana be o ta fanga digi mogɔ tɔw kan.

²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mogɔba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tɔw ta baaraden le ye.

²⁷ Min b'a fe ka ke aw ra jāmōgō ye, o tigi ka kan ka ke aw ta jōn ye.

²⁸ O le koson Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mōgōw ye na baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mōgōw ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mōgō caman kunmabōsara ye.»

Yesu ka fiyentōce fla ja yele Zeriko

(*Marika 10.46-52; Luka 18.35-43*)

²⁹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw bōtō Zeriko, jamaba tugura a kō.

³⁰ Fiyentōce fla tun siginin bē sirada ra; olugu k'a men minke ko Yesu le bē temena, o perenna ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja anw ma.»

³¹ Jama tun bē sōngora o ra ko o ye je; nka o belen ka dō le fara o perenkan kan tuun ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja anw ma.»

³² Yesu lōra; a ka o wele k'a fō o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?»

³³ O ko Yesu ma ko: «An Matigi, a to anw ja ye yele.»

³⁴ O makari ka Yesu mina; a magara o jāw ra. O yōrōnin bēs o jāw yēlera; o tugura Yesu kō.

21

Yesu tagatō Zeruzalēmu

(*Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19*)

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw surunyara Zeruzalēmu na; o sera Bētifaze, Oliviyesunw kuru kere fe minke, Yesu ka a ta karamōgōden fla ci. ² A k'a fō o ye ko: «Dugu min flē an ja, aw ye taga yi; ni aw sera yi dōrōn, aw bēna falimusō dō sirinin ye, a den bē a kōrō; aw ye o foni ka na ni o ye.

³ Ni mōgō dō ka aw nininka, aw y'a jaabi ko: «An matigice le mako bē o ra.» Ni o kera, a bēna o to aw boro.»

⁴ Ayiwa, o kera janko cira tun ka nin kuma min fō, o ye ke can ye, ko:

⁵ «Aw y'a fō Siyōn dugumōgōw ye ko:

aw ta masace natō flē aw fe,

a majiginin le bē nana,

a yēlennin le fali le kan,

a siginin bē faliden kan, falimusō ta falidennin.»

⁶ Ayiwa, karamōgōdenw tagara; Yesu tun ka min fō o ye, o tagara o ke.

⁷ O nana ni falimusō ni a den ye; o ka o ta derege dōw la faliw kō ra, Yesu yelenna ka sigi a kan.

⁸ Jama ra mōgō caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dōw fana ka yiriboromisenw tigetige ka o lala sira ra.

⁹ Jama dō tun bē Yesu ja, dō tun bē a kō. O bēe tun bē perenna ko:

«Hozana!* An ye Ala tando Dawuda Mamaden* kosōn; min bē nana Matigi tōgō ra, dugawu ye kē o ye!
Nooro ye la Ala tōgō kan sanfeyorōw bēe ra!»

¹⁰ Yesu donna Zeruzalemu tuma min na, dugu bēe wurira ka lo sen kan. Mōgow ko: «E, jōn le ye nin ye?»

¹¹ Jama ka kē a fō ye ko: «Yesu lo, cira min bōra Nazareti, Galile mara ra.»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹² Ayiwa, Yesu donna Alabatosoba lu kōnō. Fiyeerekēbaga ni sannikebaga* minw tun bē Alabatosoba lu kōnō, a ka olugu bēe gbēn ka bō; a ka warifalenbagaw ta tabaliw nōniñōni ka ben, ani tuganifiyerebagaw ta signinanw.

¹³ A k'a fō o ye ko: «A sebera Kitabu kōnō, ko: <Ne ta bon bēna wele le ko Aladaariyōrō.> Nka aw kōni ka a yelema ka a kē sonw dogoyōrō le ye†.»

Sarakalasebagaw kuntigiw dimina Yesu kōrō

¹⁴ Ka Yesu to Alabatosoba kōnō, fiyentōw, ani nabara dōw gbarara a ra; a ka olugu kēnēya.

¹⁵ Ayiwa, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamōgōw* dimina, sabu o ka Yesu ta kabako kēnīnw ye, ani k'a ye ko denmisēn w fana bē perenna Alabatosoba kōnō, ko: «Hozana!* An ye Ala tando Dawuda Mamaden* kosōn!»

¹⁶ O ko Yesu ma ko: «Denmisēn w bē min fōra, i bē o mēnna kē!» Yesu ko: «Ne b'a mēnna.» A ko: «Min sebera Ala ta Kuma ra, aw ma o karan ka ye le wa? A sebera ko: <Ala ka tandorikan don denmisenninw da ra, k'a don sinmindenw da ra.»

¹⁷ Yesu bōra o kōrō, ka bō dugu kōnō ka taga Betani, ka taga si o yōrō ra.

Yesu ka torosun danga

(Marika 11.12-14,20-24)

¹⁸ O dugusagbe sōgōma, Yesu sekōtō ka na Zeruzalemu, kōnō ka a mina.

^{21:9} **21.9** Nin kuma fōra Zaburu 118.26.

* **21:12** **21.12** O mōgōw tun bē

beginw fiyeere sarakabōbagaw le ma, walama ka wari falen o ye. † **21:13**

21.13 Nin kuma fōra Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11. **21:16** **21.16** Nin kuma fōra

Zaburu 8.3.

¹⁹ A ka torosun dō ye sirada ra. A gbarara a ra, nka a ma taga den foyi soro a ra, fō flaburu gbansan. A ko torosun ma ko: «Den tēna soro ele ra tuun fiyewu!» O yorōnin bēe torosun jara. ²⁰ Karamogodenw ka o ye minke, o kabakoyara. O ko: «E, nin torosun kera cogo di ka ja yorōnin kelen na tan?»

²¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko ni lanaya bē aw fe, ni aw te sigiya fiyewu, min kera torosun nin na, aw tēna dan o jōgōn dōrōn ma, nka hali ni aw k'a fō kuru nin ye ko a ye bō a nō ra ka taga ben kōgoji ra, a bē ke ten.

²² Ni aw ka fen o fen jini ni lanaya ye, ka Ala daari a ra, aw bēna o soro.»

Yesu ta fanga soro

(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Yesu tagara don Alabatosoba kōnō; ka a to karan na, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta cekorobaw nana a fe ka na a jininka ko: «I bē nín kow kera fanga juman sababu le ra, ani jōn le fana ka o fanga di i ma?»

²⁴ Yesu ko: «Ne fana bēna aw jininka fen kelenpe ra. Ni aw ka ne jaabi o ra, o tuma, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne bēna o fō aw ye.»

²⁵ Yesu ko: «Jōn le ka Yuhana Batizerikəbaga ci ka na mōgōw batize? Ala wa, walama mōgōw?» O ka ke a fo ye jōgōn ye ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bēna a fo ko: <O tuma mun koson aw ma la a ra?>

²⁶ Nka ni an fana k'a fō ko: <Mōgōw lo>, o tuma an ka kan ka la a ra ko jama tēna an to yi, sabu bēe lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.»

²⁷ O ra, o ka Yesu jaabi ko: «An m'a lōn.» Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tēna o fō aw ye.»

Dence fla ta ko

²⁸ Yesu ko: «Aw bē mun miiri nin ko ra? Dence fla tun bē cekoroba dō fe. A ko dence fōlō ma ko: <Ne dence, taga baara ke rezēnforo ra bi.»

²⁹ Den ko: <Ne te taga.» Nka kō fe, a nimisara, a tagara foro ra.

³⁰ Faceman ka o kuma kelen fō dence flanan ye. Ale ko: <Baba, ne bē taga.» Nka a ma taga yi.

³¹ O den fla ra, juman le ka a face sago ke?» Mōgōw ko: «Dence fōlō lo.» Yesu ko: «Can ra ne b'a fō aw ye, ko ninsaraminabagaw, ani jatōmusow bēna kōn aw ja Ala ta Masaya* ra.

³² Sabu Yuhana Batizerikəbaga nana aw fe terenninya sira le ra, nka aw ma sōn ka la a ra; nka ninsaraminabagaw, ani

jat̄omusow lara a ra. Aw ka o ye, nka o b̄ee n'a ta, aw ma na nimisa o k̄o fe ka la a ra.»

*Baaradenjuguw ta ko
(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)*

³³ Yesu ko: «Aw ye talen d̄o w̄ere lamēn: Forotigi d̄o tun ka rezēnforo d̄o sene, ka a lamini ni sansan ye, ka rezēncōngoyōrō d̄o sogi fara ra, ka gbata d̄o l̄o foro kōrōsibagaw ye. O k̄o, a ka foro karifa baaraden d̄ow ma, ka taga tagama ra.

³⁴ Rezen bōwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaradenw ci rezēnforo kōrōsibagaw fe ko o ye taga rezēnmō d̄o mina ka na ni a ye.

³⁵ Rezenforo kōrōsibagaw ka o baaradenw mina; o ka kelen bugō, ka kelen faga, ka sabanan bon ni kabakuru ye.

³⁶ Ayiwa, forotigi ka baaraden w̄erew ci tuun, minw tun ka ca ka teme fōlōtaw kan; nka rezēnforo kōrōsibagaw ka olugu fana ke i ko fōlōtaw.

³⁷ A laban, a ka a yere dence le ci o fe. A ko: <O bēna ne dence kōni bonya.>

³⁸ Nka rezēnforo kōrōsibagaw nana forotigi dence natō ye minke, o k'a fo nōgōn ye ko: <Nin le bēna cēn ta! Aw ye na an y'a mina ka a faga; ni o kēra, foro bē ke an ta ye.›

³⁹ O k'a mina ka taga ni a ye foro k̄o fe ka taga a faga.›

⁴⁰ Yesu ko: «Ayiwa, ni forotigi nana na sisan o, a bēna mun le ke o rezēnforo kōrōsibagaw ra?»

⁴¹ Mōgōw ko: «A bēna o mōgōjuguw b̄ee faga fō ka o fagako juguya; a bēna a ta foro karifa mōgō w̄erew ma, minw bēna a ta foro nafa di a ma a wagati ra.»

⁴² Yesu ko: «Aw ma nin kuma karan kitabuw kōnō fōlō wa, ko:

<Bonlōbagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sōbeman ye, ka ke bon kabakuru fōlō ye.

O kow b̄ee bōra Matigi yere le ra; a kēra kabako ye an ja na.›

⁴³ Yesu ko: «O le kosōn, ne b'a fo aw ye ko Ala ta Masaya* bēna bō aw boro, ka a di siya w̄erē* ma min bēna a sira tagama, ka Ala sago ke.

⁴⁴ [Ayiwa, ni mōgō o mōgō kōni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow b̄ee bē karikari. Ni o kabakuru fana ka ben mōgō o mōgō kan, a bē o tigi nōjōc.]»

⁴⁵ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* ka o talenw mēn; o k'a faamu ko Yesu bē olugu le ma.

46 O tun b'a fə ka Yesu mina, nka o tun bə siranna jama ja, sabu məgəw tun bə Yesu jatera Ala ta cira də le ye.

22

Kəjnədomuni ta talen

(*Luka 14.15-24*)

¹ Yesu ka talen də wəre fə məgəw ye tuun; a ko:

² «Sankolo Masaya* bə i n'a fə masace min tun ka panagbə də labən a dence ta kəjnəya ra.

³ Nanagbə tun labənna minw togə ra, a ka a ta baaradenw ci ko o ye taga olugu wele. O tagara o wele, nka o ma sən ka na.

⁴ Masace ka baaraden wərew ci o fə tuun. A ko: <Aw ye taga a fo o ye ko ne ka domuniba le labən, ko misiw fagara, ka fara bəgan tərənin caman wəre kan; ko a bəe labənna, ko o ye na kəjnədomuni na.>

⁵ Nka o məgəw ma masace ta weleri jate. O tagara o tagayərəw ra: də tagara a ta foro ra, də tagara a ta jagokəyərə ra.

⁶ Təw ka masace ta baaradenw mina ka o təcərə kosebə, fə ka o faga.

⁷ Masace dimina; a ka a ta sorasiw ci ka taga o məgəfagabagaw faga, ka o ta dugu jeni.

⁸ Masace ko a ta baaradenw ma ko: <Kəjnədomuni labənna, nka minw welera, olugu si tun man kan ni a ye.

⁹ O ra, aw ye taga sirabadaw ra, ni aw ka məgə o məgə sərə, aw ye o bəe wele ka na.»

¹⁰ Baaradenw wurira ka taga siradaw ra. O ka məgə o məgə sərə, məgəruman o, məgəjugu o, o ka o bəe wele ka na. Bon fara domunikebagaw ra.

¹¹ Masace nana don ko a bə taga məgəw flə. A tagara cə kelen ye, kəjnəfani tun te ale ra.

¹² Masace ko a ma ko: <Ne terice, ele kəra cogo di ka don yan ka sərə i ma kəjnəfani don?> Cə ma foyi sərə k'a fə.

¹³ Masace ko baaradenw ma ko: <Aw ye a senw ni a borow siri ka a firi kəne ma dibi ra yi; kasi ni pinqimili le bəna kə o yərə ra.»

¹⁴ O kə, Yesu ko: «Məgə weleninw ka ca, nka məgə panawolomaninw ka dəgo.»

Ninsəngə sarako

(*Marika 12.13-17; Luka 20.20-26*)

¹⁵ O kə, Farisiw* tagara jəgən ye, janko k'a lən o bə se ka Yesu sərə ka a mina cogo min na ni a yərə darakumaw ye.

¹⁶ O ka o ta karaməgədenw ni Herodi* ta məgə dəw ci ka taga Yesu fə. Olugu tagara a fo Yesu ye ko: «An karaməgə,

an k'a lön ko i bε can le fō, i bε mōgōw karan Ala ta sira ra ka kaja ni can ye; i tē siran mōgō ja, i fana tē mōgō bō mōgō ra.

¹⁷ Ayiwa, i ta miiriya fō an ye nin ko ra: Ka ninsōngō sara masaceba Sezari ye, yala o bennin lo wa, walama a bennin te?»

¹⁸ Ayiwa, Yesu tun bōra o mōgōw ta nanbara kōrō ma; a ko o ma ko: «Aw flankafuw, mun na aw b'a fe ka ne kōrōbo?»

¹⁹ Aw bε wari min kε ka ninsōngō sara, aw ye o dō yira ne ma.» O ka tama kelen yira a ra.

²⁰ A ka o jininka ko: «Jōntigi ja ni a togo le bε wari nin kan?»

²¹ O ko: «Masaceba Sezari!» Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kōsegi Sezari ma, ka Ala ta kōsegi Ala ma.»

²² O ka kuma min mēn, o kuma ka o kabakoya; o bōra Yesu kōrō ka taga.

*Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra
(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)*

²³ O lon kelen na Sadusiw* minw b'a fō ko mōgō si su tēna kumu lahara, olugu gbarara Yesu ra ka a jininka.

²⁴ O ko: «An karamōgō, cira Musa tun k'a fō ko: <Ni ce dō ka muso furu, ka sa k'a sōrō a ma den sōrō, a balemace ka kan ka a muso ta ka den sōrō ni a ye balemace nō ra.»

²⁵ Ayiwa, balemace wolonfla tun bε an fe yan. Fōlo ka muso furu ka sa, a tun ma den sōrō minke, ale balemace ka muso ta.

²⁶ Nka a balemace flanan fana ta kera ten, sabanan fana ta kera ten, fō ka taga se o balemace wolonfla bεe ma.

²⁷ Olugu bεe sanin kō, muso yere sara.

²⁸ Ayiwa, ni suw nana kumu lahara o, muso bēna kε o wolonfla ra jōn kelen le ta ye sa? Sabu muso tun kera o bεe fe.»

²⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw firira, sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebagaya fana lōn.

³⁰ Sabu ni mōgōw nana kumu lahara, ce tēna muso furu, muso fana tēna di ce ma. Mōgōw bēna kε le i ko Ala ta mēlekew bε cogo min na sankolo ra.

³¹ Min ye suw kumu ye, o tuma Ala ka min fō aw ye, aw ma o karan wa?

³² A ko: <Ne le ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» O kōrō ye ko Ala tē mōgō saninw ta Ala ye; mōgō janamanw ta Ala lo.»

³³ Jama minw bεe tun bε Yesu ta kuma lamenna, a ta karan ka olugu bεe kōnōnōban.

*Sariyaw bεε ra belebeleba
(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)*

³⁴ Farisiw* nana a men ko Yesu ka kuma ben Sadusiw* kan minke, olugu ka njogon lajen ka na.

³⁵ Sariya* karamögöba kelen tun bε o ra, ale tun b'a fe ka Yesu köröbö; a k'a jininka ko:

³⁶ «An karamögö, juman le ye Ala ta sariyaw* bεε ra belebeleba ye?»

³⁷ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bεε ye, ani i nin bεε, ani i ta miiriya bεε.

³⁸ Sariyaw bεε ra fölo, ani o bεε ra belebeleba le bε o ye.

³⁹ A flanan min böra a fe fana, o ye nin ye, ko: «I ka kan ka i mögönjögön kanu i ko i yere.»

⁴⁰ Sariya tōw bεε, ani ciraw ta kumaw bεε sirinin bε nin sariya fla le ra.»

*Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dɔrɔn ye
(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)*

⁴¹ Ka Farisiw* lajennin to, Yesu ka o jininka.

⁴² A ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, aw bε mun le miiri o ta ko ra? Jöntigi mamaden lo?» O ka Yesu jaabi, ko: «Dawuda Mamaden* lo.»

⁴³ Yesu ko o ma ko: «O tuma mun koson Dawuda yere kumana Ala Nin* baraka ra ka a wele ko a Matigi?

⁴⁴ Sabu Dawuda ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:
Na i sigi ne kininboroyanfan fe,
fo ne ye i juguw mina ka o bla i sen körö.»

⁴⁵ Ayiwa, ni Dawuda bε o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a bε se ka ke Dawuda Mamaden cogo di?»

⁴⁶ Mögö si ma se ka Yesu jaabi. K'a ta o lon na, mögö si ma son ka a jininka tuun.

23

*Yesu ka sariya karamögöw ni Farisiw dögöya
(Marika 12.38-40; Luka 11.39-42,43,46; 20.45-46)*

¹ O kɔ fe, Yesu kumana jama fe, ani a ta karamögödenw fe; a ko:

² «Sariya karamögöw* ni Farisiw* ta baara ye ka mögöw karan cira Musa ta sariya* ra.

³ Ayiwa, o koni bε min fo aw ye, aw ye o ke, ka a sira bεε tagama. Nka aw kana tagama ka kaja ni olugu yere ta kewalew ye de! Sabu o be min fo, o te o ke.

⁴ O be doni gbirimambaw siri ka o la mōgōw kun na; nka olugu yere te sōn ka hali o borokanden kelen maga a ra ka mōgōw deme hali dōonin.

⁵ O be o ta kow bēe ke janko mōgōw ye o fle dōrōn. O kosōn o be sebebabaw tu ka o siri o yere ra, ka masirifenw siri o ta deregebaw senkōrōyōrōw ra, ka o janya kosebe.

⁶ Ni o ka o wele domuniyōrōw ra, nafesigiyōrōw le ka di o ye; karansow* kōnō fana, sigiyōrōjumanw le ka di o ye.

⁷ O b'a fe mōgō tōw le ye olugu fo jamayōrōw ra, ka o wele ko: <An karamōgō.>

⁸ Aw kōni, aw kana a to mōgōw ye aw wele ko <karamōgō>, sabu karamōgō kelenpe le be aw fe; aw bēe ye nōgon balemaw le ye.

⁹ Aw kana mōgō si wele dugukolo kan yan ko aw <Fa>. Sabu Fa kelenpe le be aw fe, aw Fa min be sankolo ra.

¹⁰ Aw kana a to mōgōw ye aw wele ko <Kuntigi>, sabu Kuntigi kelen le be aw fe, Kirisita* lo.

¹¹ Aw bēe ra mōgōba, o ka kan ka ke aw ta baaraden ye.

¹² Mōgō o mōgō be a yere kōrōta, Ala be o tigi majigi, nka mōgō o mōgō be a yere majigi, Ala be o tigi kōrōta.»

¹³ «Bōnō bēna aw sōrō, aw sariya karamōgōw*, ani aw Farisi* flankafuw! Sabu aw be sankolo Masaya* datugu mōgōw ja; aw yere te don a ra, minw fana b'a fe ka don, aw t'a to olugu ye don.

¹⁴ «[Bōnō bēna aw sōrō, aw sariya karamōgōw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be muso ce saninw borofenw be domu. Aw be Ala daari ka mēen janko mōgōw ye aw kōrōsi. O le kosōn, aw ta kitī bēna gbeleya ka teme tōw ta kan.]

¹⁵ «Bōnō bēna aw sōrō, aw sariya karamōgōw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be tagamajanw ke siraw kan, ani ji kan yōrō bēe, mōgō kelen kosōn, ka a ladon aw ta diina ra. Nka ni a donna fana, aw yere be a yelēma ka a ke jahanamaden ye ka a juguya fo sijnaga fla ka teme aw yere kan.

¹⁶ «Bōnō bēna aw sōrō, sabu aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tōw ra! Aw ko ni mōgō ka kari Alabatosoba ra, ko o te jate, nka sanin min be Alabatosoba kōnō, ni mōgō ka kari o ra, ko o le be jate.

¹⁷ Aw ta ye nalomanya ni fiyentōya le ye! Juman le ka bon? Sanin le ka bon wa, walama Alabatosoba min be sanin saninya, o le ka bon?

¹⁸ Aw ko fana ko ni mōgō ka kari sarakajēnifēn* na, ko o te jate. Ko nka saraka min be sarakajēnifēn kan, ni i ka kari o ra, ko o le be jate.

¹⁹ Fiyentow fle! Juman le ka bon? Saraka le ka bon wa, walama sarakajenifén min bë saraka saninya, o le ka bon?

²⁰ Ni i ka kari sarakajenifén na, fën o fën b'a kan, i karira fana o bëe le ra.

²¹ Ni mögo min ka kari fana Alabatosoba ra, o tigi karira Alabatosoba ni a tigi Ala yere le ra fana.

²² Ni mögo min ka kari sankolo ra, o tigi karira Ala sigiyoro ni Ala yere le ra.

²³ «Bëncë bëna aw sörö, aw sariya karamögöw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bë aw ta nankë flaburumisénw bëe kelen kelen yaga bë; nka min ka bon sariya* ra, terenninya, hina, ani kankelentigiya, aw të o ke. Aw tun ka kan ka kòn o le ma, ka ko tòw fana ke ka fara o kan.

²⁴ Aw minw fiyenna, aw ko aw bë sira yira tòw ra. Aw bë ji sensen ko aw t'a fe hali limögö fitini ye sörö aw ta minji ra, k'a sörö fen min bë teme ka taga aw kòn, o bë jëgöme bë bonya ra, nka aw bë o kunu.

²⁵ «Bëncë bëna aw sörö, aw sariya karamögöw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bë jifiye ni minan kënemayoro ko k'a gbe, k'a sörö a kòn fanin lo aw ta fen sonyaninw na, aw ka minw sörö tòjöri ni natabaya sababu ra.

²⁶ Aw Farisi fiyentow! Aw ye kòn ka jifiye ni minan kòncoyoro le saninya fôl; o kô, a kënemayoro fana bë saninya.

²⁷ «Bëncë bëna aw sörö, aw sariya karamögöw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bë i n'a fô o ka kaburukorô min kënemayoro mun k'a gbe ka ja, k'a sörö a kòn fanin lo mögökolow, ani nögö suguya bëe ra.

²⁸ Ayiwa, aw fana, këne ma, mögöw bë aw jate ko aw terennin lo, nka aw kòn fanin lo flankafuya ni kojugu ra.

²⁹ «Bëncë bëna aw sörö, aw sariya karamögöw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw bë ciraw ta kaburuw lô, mögo terennin minw sara, ka olugu ta kaburuw lalaga ka o ceja,

³⁰ k'a fô ko: <Ni an tun bë an bëmaw ta wagati ra, an tun têna fara o kan ka ciraw faga.>

³¹ O ra, aw yere le kera aw yere ta seerew ye ka aw yere jaraki, k'a yira ko minw ka ciraw faga, ko aw ye olugu ta denw le ye tigitigi.

³² Ayiwa, aw ye aw bëmaw ta baara tò laban sa!

³³ Aw sajuguw! Aw fönfönnindenw! Aw bëna bësi jahanama töörö ma cogo di?

³⁴ O koson ne bëna ciraw, ani mögo hakiritigiw, ani karamögöw ci aw fe. Aw bëna dôw gbengben yiri ra ka o faga, aw bëna dôw bugo ni gbejës ye aw ta karansow* kòn, ka tugu o kô ka o töörö ka bë dugu dô ra ka taga dô were ra.

³⁵ O koson aw ka mögö o mögö faga gbansan dugukolo kan yan, olugu bëe kelen kelen hake bë aw kunna; k'a ta Abila* faga ma, ale min tun ye mögö terennin ye, ka na a bla Berekiya dence Jakariya faga ma; aw ka ale faga Alabatosoba ni sarakajenifën* cë.

³⁶ Can ra, ne b'a fō aw ye ko o fagariw bëe hake be bi mögöw kan.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(Luka 13.34-35)

³⁷ Yesu ko: «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min bë ciraw faga, ani Ala bë mögö minw ci i fë, i bë olugu bon ni kabakuru ye ka o faga! Sijnaga caman ne tun b'a fë ka i ta denw lajen, i ko sisëba bë a denw lajen a kaman körö cogo min na, nka aw ma sön o ma.

³⁸ Sisan a fë, Ala bëna aw ta so ke yörö lakolon ye;

³⁹ sabu ne b'a fō aw ye ko aw na tëna la ne kan tuun, fō lon min na aw bëna a fō ko: <Min bë nana Matigi Ala tögöra, dugawu ye ke o ye.»

24

Yesu ka Zeruzalemu ciko fō
(Marika 13.1-2; Luka 21.5-6)

¹ Ayiwa, Yesu bɔra Alabatosoba kōnɔ minke, a tagato a ta karamögödenw gbarara a ra k'a fō a ye ko a ye Alabatosoba lɔcogo ni a cęna fë.

² Yesu ka o jaabi ko: «Aw na bë nin bëe ra ke! Can ra ne b'a fō aw ye ko nin bonw bëe bëna cici, ka a kabakuruw bëe yerege ka bɔ jögön kunna.»

Yesu ka dunuja laban ta tɔɔrɔkow fō
(Marika 13.3-13; Luka 21.7-19)

³ Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan. A ta karamögödenw nana o danna ka na a nininka ko: «O kow bëna ke wagati min na, ani i nawagati tagamasiyen ni dunuja labanwagati tagamasiyen fō an ye.»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye aw yere körösi, aw kana a to mögö si ye aw lafiri.

⁵ Sabu mögö caman bëna na ni ne tögö ye, k'a fō ko olugu le Kisibaga* ye. O bëna mögö caman lafiri.

⁶ Aw bëna këre mankanw mën, ka këre kibaroyaw mën. Aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo o kow ye ke. Nka o si te a laban ye fɔlɔ.

---

* 23:35 23.35 Abila: Dɔw b'a fō ko Abeli.

⁷ Siya dō bēna wuri dō were kama, jamana dō bēna wuri dō were kama. Kongoba ni dugukoloyereyere bēna ke yōrō caman na.

⁸ Nka o bēe bēna ke tōcrōw damina le ye, i n'a fō muso jigibagato ta tōcrō damina.

⁹ «O bēna aw mina ka aw di, janko o ye aw tōcrō; o bēna aw faga. Siyaw bēe bēna aw kōninya ne tōgō koson.

¹⁰ O bēna ke sababu ye k'a to mōgō caman ye bō lanaya ra, ka njogōn janfa, ani ka njogōn kōninya.

¹¹ Cira faninyafōbaga caman bēna wuri, ka mōgō caman lafiri.

¹² Jurumun cayakojugu fē, mōgō caman ta kanuya bēna dōgoya.

¹³ Nka ni mōgō min ka nin kow sōnmina fō ka taga se a laban ma, o tigi bē kisi.

¹⁴ Ala ta Masaya* Kibaro Diman* bēna fō dunuja yōrō bēe ra, janko siyaw bēe ye o seereya men. O kō, a laban bē sōrō ka se.»

Fēn haramunin ta tōcrō

(Marika 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵ «Ayiwa, Ala bē fēn haramunin min kōninya, cira Daniyeli ka min ko fō, ni aw nana o signin ye Alabatosoba kōnō (min bē nin kumaw karan, o ye jija ka a kōrō lōn)!

¹⁶ Ni o wagati sera ka mōgō min sōrō Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fē.

¹⁷ Ni o wagati ka mōgō min sōrō biribon san fē, o tigi kana jigi ko a bē tagara fēn dō ta bon kōnō.

¹⁸ Ni a kera ka mōgō min sōrō foro ra, o kana sekō so kōnō ko a bē taga a ta derege ta.

¹⁹ O lonw na bōnō bēna muso lasiritōw sōrō, ani minw bē sin dira denw ma.

²⁰ «Aw ye Ala daari janko aw boriwagati kana bēn nēneba wagati ma, walama Nēnekirilon* dō ma.

²¹ Sabu a bēna ke tōcrōba le ye, min njogōn ma deri ka ye ban, kabini dunuja dantuma fō ka na se bi ma; a njogōn fana tēna ye tuun fiyewu.

²² Ni Ala tun ma o tōcrōw wagati surunya, mōgō si tun tēna kisi. Nka a ka o tōcrōw wagati surunya a ta mōgō panawolomaninw koson.

²³ Ni dō k'a fō aw ye ko: *«A fle, Kisibaga* bē yan,»* walama ko: *«A bē yan fē yi,»* aw kana la a ra.

²⁴ Sabu faninyafōbaga dōw bēna wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafōbaga dōw fana bēna wuri. O bēna tagamasiyenbaw, ani kabakow ke, janko ka hali Ala ta mōgō panawolomaninw lafiri, ni o tun bē se ka ke.

²⁵ Ayiwa, ne kōni ka aw lasōmi ka ban.

²⁶ «Ni dɔw ko: <A flɛ, Kisibaga bɛ kongo kɔnɔ!>, aw kana taga yi; ni dɔw ko: <A dogora bon dɔ kɔnɔ!>, aw kana la a ra.

²⁷ Sabu san bɛ manamana cogo min na ka bɔ terebɔyanfan na ka taga fɔ terebenyanfan na, Min kera Adamaden ye*, o nacogo bɛna ke ten le.

²⁸ Ni sogosu ka ke yɔrɔ min na, dugaw bɛ lajen o yɔrɔ le ra.»

Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra

(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ Yesu ko: «Ayiwa, o wagati tɔɔrɔw temenin kɔ, tere bɛna ke dibi ye, karo fana tɛna yeelen bɔ tuun; lolow bɛna bɔ sankolo ra ka benben. Sankolo ta sebagayaw bɛna yuguyugu ka bɔ o nɔ ra.

³⁰ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, mɔgɔw bɛna o ta tagamasiyen ye sankolo ra. Dugukolo gbaw bɛe bɛna kasi; Min kera Adamaden ye, o bɛna o natɔ ye sankabaw kan ka bɔ sankolo ra ni sebagayaba ni noɔrɔba ye.

³¹ O kɔ, burufiyɛkanba bɛna bɔ; a bɛna a ta mɛlekew ci ka na a ta mɔgɔ janawolomaninw lajen ka bɔ dununa fan naani na, ka a damina sankolo kun dɔ ma ka taga a bla a kun dɔ ra.»

Torosun ta karan

(Marika 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² «Aw ye torosun cogo kɔrɔsi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow bɛ nugura ka flaburuw bɔ tuma min na, aw b'a lɔn ko samiya surunyara.

³³ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bɛ kera tuma min na, aw y'a lɔn ko Min kera Adamaden ye* ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban.

³⁴ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw bɛe tɛna sa ka ban, fɔ nin kow bɛe ye ke ka dafa.

³⁵ Sankolo ni dugukolo bɛna teme, nka ne ta kuma tɛna teme fiyewu.»

Mɔgɔ si te dununa labanwagati lɔn

(Marika 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36)

³⁶ Yesu ko: «Nin kow bɛna ke lon min na ni wagati min na, mɔgɔ si te o lɔn; sankolo mɛlekew t'a lɔn, Dence t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn.

³⁷ Min kera Adamaden ye*, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o nɔgɔn le bɛna ke.

³⁸ Nuho ta tere ra, tuma min na sanjiba tun ma na folo, mɔgɔw tun bɛ domuni ni minni le ra, ka to ka furuw ke, ka o ta denw di furu ra. O tora o le ra fɔ lon min Nuho donna kurunba kɔnɔ.

³⁹ O ma sɔ̄mi foyi ra, fɔ̄ sanjiba nana, ka taga ni o bɛ̄s ye. Min kera Adamaden ye*, ale ta nawagati ra a bēna ke ten le.

⁴⁰ O tuma ra, c̄e fla bēna ke kongo kōnɔ̄ jɔ̄gɔ̄n fe, kelen bēna ta ka kelen to yi.

⁴¹ Muso fla bēna ke mugusi ra jɔ̄gɔ̄n fe, kelen bēna ta ka to kelen to yi.

⁴² O kosɔ̄n aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw Matigi bēna na lon min na, aw ma o lɔ̄n.

⁴³ Aw yere ka a lɔ̄n ko ni bontigi tun ka sonce nawagati lɔ̄n su fe, a tun tena la ka sunɔ̄go k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don!

⁴⁴ O kosɔ̄n, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bēna na o wagati le ra.»

(Luka 12.41-48)

⁴⁵ «Jɔ̄n le bēna ke o baaraden terennin hakiriman ye sa, min matigice bēna a bla a ta baaradenw kunna, janko a ye domuni di o ma a wagati ra?

⁴⁶ Ayiwa, o baaraden min matigice bēna a sɔ̄rɔ̄ ko a be o baarapuman kera, o baaraden ta bēna ja.

⁴⁷ Can ra ne b'a fɔ̄ aw ye, a matigice bēna a sigi a borofenw bɛ̄s kunna.

⁴⁸ Nka ni o baaraden ka ke baaradenjugu ye, ni a k'a miiri k'a fɔ̄ ko: «Ne matigice bēna mɛ̄en ka sɔ̄rɔ̄ ka na»,

⁴⁹ ni a ka ke a baaradenjɔ̄gɔ̄n w bugo ye, ka to ka domuni ke, ka minni ke ni dɔ̄rɔ̄tɔ̄w ye,

⁵⁰ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lɔ̄n, a matigice bēna na ka na bara a ra o wagati le ra.

⁵¹ A bēna a bugo kosebe, k'a gbɛ̄n, k'a bla ni flankafuw ye. Kasi ni pinqimi le bēna ke o yɔ̄rɔ̄ ra.»

25

Sungurunin tan ta talen

¹ Ayiwa, o kɔ̄, Yesu ka talen dɔ̄ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bēna ke i n'a fɔ̄ sungurunin tan minw ka o ta fitinaw ta su fe ko o be taga kɔ̄njɔ̄ce kumbenyɔ̄rɔ̄ ra.

² O ra looru tun ye hakirintanw ye, to looru tun ye hakiritigiw ye.

³ Ayiwa, hakirintanw ka o ta fitinaw ta, nka o ma turu ta o yere boro.

⁴ Nka hakiritigiw ka o ta fitinaw ta ka turu dɔ̄ ke minan dɔ̄w kōnɔ̄ ka taga ni a ye o yere boro.

⁵ Kɔ̄njɔ̄ce nana mɛ̄en, a te nana minke, sunɔ̄go ka o sungurunin tan bɛ̄s mina, o bɛ̄s sunɔ̄gora.

⁶ «Ayiwa, pərenkan nana bɔ su dugutarama fe ko: <Kɔŋɔce ye, aw ye bɔ ka taga a kubən!>

⁷ O sungurunin tan wurira ka o ta fitinaw labən.

⁸ Hakirintanw ko hakiritigiw ma ko: <Aw ye aw ta turu dɔ di an ma, ni o tε, an ta fitinaw bε jini ka faga dε!>

⁹ Nka hakiritigiw ko o ma ko: <ɔn-ɔn, an ta turu təna se ka an bεe labɔ, aw ye taga turufiyerebagaw fe ka taga dɔ san.>

¹⁰ Ayiwa, ka o taganin to turusanyɔrɔ ra, kɔŋɔce nana. Minw tun labenna, olugu donna ni kɔŋɔce ye kɔŋɔbon kono; o ka da sɔgɔ.

¹¹ O kɔ fe, sunguru tow nana; o ko: <An Matigice, an matigice, dayele an ye!>

¹² Nka matigice ka o jaabi ko: <Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ne ma aw lɔn!> »

¹³ Yesu ko: «Aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw tε a lon lɔn, aw tε a wagati fana lɔn.»

Baaraden saba ta ko

(Luka 19.11-27)

¹⁴ Yesu ko: «Ala ta Masaya* bε i ko ce min tagatɔ tagama ra, a ka a ta baaradenw wele ka na a ta wari karifa o ma.

¹⁵ A ka warigbe keme looru di kelen ma, ka keme fla di kelen were ma, ka keme di sabanan ma; a ka o bεe kelen kelen ta di o ma ka kaja ni o seko ye; o kɔ, a tagara.

¹⁶ Baaraden min tun ka warigbe keme looru sɔrɔ, ale sinna ka baara ke ni a ta wari ye, ka warigbe keme looru were sɔrɔ ka fara a ta kan.

¹⁷ Min tun ka warigbe keme fla sɔrɔ, ale fana ka a ke o cogo kelen na, ka warigbe keme fla were sɔrɔ ka fara a ta kan.

¹⁸ Nka warigbe keme tun dira min ma, ale tagara dinga le sogi ka a matigice ta wari dogo yi.

¹⁹ «Ayiwa, a mɛnna, lon dɔ o baaradenw matigice nana; a ka o wele ka na jate ke.

²⁰ Min tun ka warigbe keme looru sɔrɔ, ale nana ni warigbe keme looru were ye, k'a fɔ ko: <Ne matigice, i tun ka warigbe keme looru le karifa ne ma, nka keme looru were fle nin ye; ne ka o le sɔrɔ.>

²¹ «A matigice ko a ma ko: <O nana; i kera baaradenjuman ye, ani lanamɔgo. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgo ye o ra. Sisan ne bəna caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye pagari nɔgɔn fe.>

²² «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme fla sɔrɔ, ale fana nana a matigice fe k'a fɔ a ye ko: <Ne matigice, i tun ka warigbe keme fla le karifa ne ma, nka warigbe keme fla were fle nin ye. Ne ka o le sɔrɔ.>

²³ «A matigice ko a ma ko: <O nana; i kera baaradenjuman ye, ani lanaməgo. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanaməgo o ra. Sisan ne bēna caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye nagari njogōn fe.›

²⁴ «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme dōrōn sōro, ale nana a fō ko: <Ne matigice, ne tun ka a lōn ko ele ye mōgo jusukungbelen le ye. I ma siman min dan, i bē o kan; i ma foro min sene, i bē o siman tige.›

²⁵ O le kosōn ne siranna, ne tagara dinga le sogi ka i ta wari dogo yi. I ta wari ye nin ye, a mina.›

²⁶ «A matigice ko a ma ko: <Ele baaradenjugu, salibagato. I k'a lōn ko ne ma siman min dan ko ne bē o kan, ko ne ma foro min sene ko ne bē o siman tige;›

²⁷ mun na i ma taga ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne kōseginin, ne tun bēna ne ta wari ta, ka tōnō sōro ka fara a kan!›

²⁸ A ko mōgōw ma ko o ye a ta warigbe keme bōsi a ra, k'a di warigbe waga kelen tigi ma.

²⁹ A ko: <Sabu dō be min fe, dō wēre bēna di o le ma, a ta bē caya; nka dō te min fe, hali fitini min b'a fe, o bēna bōsi a boro.›

³⁰ A ko: <Aw ye baaradenkolon firi kēne ma dibi ra yi; kasi ni jinjnimi le bēna kē o yōrō ra.› »

Ala ta kitī

³¹ Yesu ko: «Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masaya ra lon min na ni melekew bēe ye, o lon na a bēna sigi a ta masasiginan nōcōrōman kan.

³² Siyaw bēe bēna lajen a ja kōrō. A bēna o woloma ka bō njogōn na, i ko sagagbēnbaga bē sagaw ni baw woloma ka bō njogōn na cogo min na.

³³ A bēna sagaw bla a kininboroyanfan fe, ka baw bla a numanboroyanfan fe.

³⁴ «Minw bē a kininboroyanfan fe, Masace bēna a fō olugu ye ko: <Aw ye na, ne Fa Ala ta baraka bē aw minw kan. Ala ka Masaya* min labēn kabini dununa jusigiwagati ra, aw ye o Masaya cēn ta.›

³⁵ Sabu kōngō ka ne mina, aw ka domuni di ne ma, jiminlōgō ka ne sōro, aw ka ji di ne ma. Ne tun ye lonan ye, aw ka ne lajigi aw ta so.

³⁶ Ne fari lakolon tun lo, aw ka fani don ne ra. Ne tun man kēne, aw ka aw janto ne ra. Ne tun bē kasō ra, aw tagara ne fle.›

³⁷ «O tuma, o mōgo terenninw bēna a jaabi ko: <Matigi, lon juman anw ka ele kōngōtō ye, ka domuni di i ma? Lon juman fana anw ka ele minlōgōtō ye, ka ji di i ma?›

³⁸ Lon juman anw ka ele ye lonanya ra ka i lajigi an ta so? Walama lon juman anw ka i fari lakolon ye ka fani don i ra?

³⁹ Lon juman anw ka i banabagato ye, walama k'a men ko i be kaso ra, an ka taga i fle?»

⁴⁰ «Masace bëna olugu jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ka o konuman ke ne balemaw bee ra fitini do ye, o tuma aw ka o ke ne yere le ye.»

⁴¹ «O ko, minw be a numanboroyanfan fe, masace bëna a fo olugu ye ko: <Aw ye bo ne koro, aw mog'o danganinw! Aw ye taga tasuma fagabari ra, tasuma min lalagara Setana ni a ta melekew ye!»

⁴² Sabu kongo ka ne mina, aw ma domuni di ne ma. Minlog'o ka ne soro, aw ma ji di ne ma.

⁴³ Ne tun be lonanya ra, aw ma son ka ne lajigi aw ta so. Aw ka ne fari lakolon ye, aw ma son ka fani don ne ra. Ne tun man kene, ne tun be kaso ra, nka aw ma taga ne fle.»

⁴⁴ «Ayiwa, olugu fana bëna Matigi jaabi ko: <Matigi, lon juman le an ka i kongoto ye, ka i minlogoto ye, ka i ye lonanya ra, ka i fari lakolon ye, ka i banabagato ye, walama ka i ye kaso ra, an ka ban an ma foyi ke i ye?»

⁴⁵ Masace bëna olugu fana jaabi ko: <Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ma o konuman ke ne balemaw bee ra fitini do ye, o tuma aw m'a ke ne yere le ye.»

⁴⁶ Ayiwa, olugu bëna taga to tooro banbari ra; nka mog'o terenninw be taga to panamanya banbari ra.»

26

Mogow ka janfa siri Yesu kama

(Marika 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Yesu banna o kumaw bee ra tuma min na, a ko a ta karamogodenw ma ko:

² «Aw k'a lon ko a to ye tere fla Jonyaban janagbe* be se. Min kera Adamaden ye*, o bëna o don mogow boro, o bëna a gbengben yiri ra.»

³ Ayiwa, o wagati ra sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekorobaw tagara njogon ye sarakalasebagaw kuntigiba Kayife ta lu kono.

⁴ O k'a latige ko o bëna Yesu mina ceguya ra, k'a faga.

⁵ Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbe wagati ra, ko ni o te, mogow bëna muruti.

Muso do ka turu kasadiman ke Yesu kun na

(Marika 14.3-9; Yuhana 12.1-8)

⁶ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatocé Simon ta bon kono.

⁷ Muso dō nana gbara Yesu ra. Daganin cęjumanba dō tun bę a boro, o tun fara turu kasadiman sōngōgbelen dō ra. Ayiwa, ka Yesu to domuni na, muso ka turu kasadiman kę Yesu kun na.

⁸ Karaməgədenw ka o ye minke, olugu dimina; o ko: «Nin cęnri kun ye mun ye?»

⁹ Nin turu tun bę se ka fiyeere sōngoba ra, ka o wari di fagantanw ma.»

¹⁰ Yesu bɔra o ko kala ma; a ko o ma ko: «Mun koson aw bę nin muso jusu kasira? A ka kewalejuman le kę ne ye.»

¹¹ Sabu fagantanw kɔni, olugu bę ni aw ye yan wagati bęe; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bęe de!»

¹² A ka turu kasadiman kę ne fari kan, ka ne laben ne ta sutarari kama.

¹³ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yɔrɔ o yɔrɔ dunuja kɔnɔ, nin muso ka min kę, o ko fana bëna lakari, ka mɔgɔw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ O tuma karaməgəden tan ni fla ra kelen min tɔgɔ ye ko Zudasi Sikariyoti, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe.

¹⁵ A ko o ma ko: «Ni ne ka Yesu don aw boro, aw bëna mun le di ne ma?» O ka warigbe bisaba di a ma.

¹⁶ K'a ta o wagati ra, Zudasi ka kę cogo dō jini ye, a bëna Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na.

Jɔnyaban nanagbe ta domuni

(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Ayiwa, Burufunubari nanagbe* tere fɔlɔ, karaməgədenw nana Yesu jininka ko: «I b'a fe an ye taga Jɔnyaban nanagbe domuni laben i ye min le?»

¹⁸ Yesu ka mɔgɔ dō yira o ra, ko o ye taga o tigi fe dugu kɔnɔ, ka taga a fo a ye ko: «An karaməgo ko, ko ale ta wagati surunyara, ko a b'a fe ka na Jɔnyaban nanagbe kę i fe, ale ni a ta karaməgədenw.»

¹⁹ Yesu ka min fo, karaməgədenw k'a kę ten. O tagara domuni laben.

²⁰ Tere benna minke, a ni a ta karaməgəden tan ni fla sigira domuni na.

²¹ Ka Yesu ni a ta karaməgədenw to domuni na, a ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw ra kelen bëna ne janfa.»

²² Karaməgədenw jusu kasira kosebe. O bęe kelen kelen ko a ma ko: «Matigi, ne lo wa?»

²³ Yesu ko: «Mɔgɔ min boro ni ne boro bę minan kɔnɔ jɔgɔn fe, o tigi le bëna ne don mɔgɔw boro.

²⁴ Min kera Adamaden ye*, o bëna sa, i ko a sebera a ta ko ra Kitabu kono cogo min na. Nka mogo min bëna ke sababu ye k'a janfa, bono bëna o tigi soro. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.»

²⁵ Zudasi, min tun ye a janfabaga ye, ale fana ka kuma ta; a ko: «An karamogo, ne lo wa?» Yesu ko a ma ko: «I yere le k'a fo.»

Jenjogonya domuni

(Marika 14.22-26; Luka 22.15-20; Korentikaw folo 11.23-25)

²⁶ Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamogodenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina ka a domu; nin ye ne farikolo le ye.»

²⁷ O ko, a ka jifye ta; rezensi tun b'a kono. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma, k'a fo o ye ko: «Aw bee ye do min;

²⁸ sabu nin ye ne jori le ye, Ala ta jenjogonya* jori min bonna mogo caman koson, ka o ta jurumunw yafa.

²⁹ Ne b'a fo aw ye ko ne tena rezensi min tuun fiyewu, fo lon min na ne bëna a min ni aw ye ne Fa ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.»

³⁰ Ayiwa, o ka Alatandodonkiri dow la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bëna ban ale ra

(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

³¹ Ayiwa, Yesu k'a fo karamogodenw ye ko: «Ne ta ko bëna ke sababu ye k'a to aw bee ye bori ka ne to bi su fe; sabu a sebera Kitabu kono, ko:

«Ne bëna sagagbenbaga faga, sagaw bee bëna janjan.» »

³² Yesu k'a fo tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bo saya ra, ne bëna taga aw kono Galile.»

³³ Ayiwa, Piyeri ka kuma ta, k'a fo Yesu ye ko: «Hali ni tow bee borira ka i to, ne koni tena bori ka i to fiyewu!»

³⁴ Yesu ko a ma ko: «Can ra, ne b'a fo i ye ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi, ele bëna a fo mogow ye fo sinaga saba ko i ma ne lon.»

³⁵ Piyeri ko: «Hali ni a kera ko ne bëna sa ni i ye le, ne tena son k'a fo ko ne ma i lon.» Karamogoden tow bee ka o kuma kelen fo.

Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane

(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ O ko, Yesu tagara ni a ta karamogodenw ye yoro do ra, min tega ye ko Zetisemane. A ko o ma ko: «Aw ye sigi yan, ne bëna gbara ja fe ka taga Ala daari.»

³⁷ A tagato, a tagara ni Piyeri ni Zebede dence fla ye. Jusukasi ka kε a sɔrɔ ye, k'a nin tɔɔrɔ kosebε.

³⁸ A k'a fo o ye ko: «Ne nin tɔɔrɔnin lo kosebε, fɔ k'a kε i ko ne bεna sa. Aw ye to yan, ka to jana ni ne ye.»

³⁹ A tagara ja fe dɔɔnin. A ka a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma, ka Ala daari; a ko: «Ne Fa, ni a tun bε se ka ke ko nin tɔɔrɔ kana ne sɔrɔ! Nka o bεε n'a ta, ne yεrε sago kana ke fɔ ele sago.»

⁴⁰ O kɔ, a sekora ka na karamögödenw kɔrɔ, ka na a sɔrɔ ko olugu bε sunögora. A ko Piyeri ma ko: «Piyeri, aw ma se ka to jana ka hali wagati kelen ke ni ne ye!»

⁴¹ Aw ye to jana ka Ala daari, janko Setana kana aw negε ka aw bla kojugu ra. Konuman miiriya bε mɔgɔ kɔnɔ, nka a farisogo baraka ka dɔgɔ.»

⁴² O kɔ, a bɔra o kɔrɔ a sjaga flanan na ka taga Ala daari tuun, ko: «Ne Fa, ni a tε se ka ke ko nin tɔɔrɔ ye mabɔ ne ra fiyewu, fɔ a ye ne sɔrɔ le, o tuma i sago ye kε.»

⁴³ A sekora tuun ka na a sɔrɔ o bε sunögora, sabu sunögɔ tun ka o nadenw gbiriya.

⁴⁴ A bɔra o kɔrɔ ka taga a sjaga sabanan na. A tagara Ala daari ka sekɔ o kuma kelen kan tuun.

⁴⁵ A sekora ka na karamögödenw kɔrɔ tuun, k'a fɔ o ye ko: «Aw bε sunögora ka aw yεrε laganfiya le wa? Ayiwa, wagati surunyara; Min kera Adamaden ye*, o bεna don jurumunkεbagaw boro.

⁴⁶ Aw ye wuri an ye taga! Ne janfabaga natɔ ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔrɔ ra

(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, a ta karamögöden tan ni fla ra kelen min tɔgɔ ye ko Zudasi, ale nana; jamaba tun b'a kɔ; kεrkεmuruw, ani berew tun bε o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cεkɔrɔbaw le tun ka o ci.

⁴⁸ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen dɔ yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mɔgɔ min fo ni kanuyafori ye, ale lo; aw y'a mina.»

⁴⁹ O sera minke dɔrɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo, ko: «An karamögɔ, i ni su.» A ka Yesu fo ni kanuyafori ye.

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Cε, i nana min kama, o kε.» O tuma mɔgɔw kera Yesu kan, ka a mina.

⁵¹ Yesu ta karamögöden minw tun bε ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce toro kelen caron ka bɔ yi.

⁵² Yesu ko o karamögoden ma ko: «I ta muru don a no ra yi; sabu mögo o mögo be muru ta, o tigi be halaki muru sababu le ra.

⁵³ Ele b'a miiri ko ne te se ka ne Fa wele ko a ye mèlekew ci ne ma sisan, minw ka ca ni mèleke jamakuruba tan ni fla ye sisan wa?

⁵⁴ Nka ni o kera, o tuma a səbera ko ko minw ka kan ka ke, olugu bena ke k'a dafa cogo di?»

⁵⁵ O wagati ra, Yesu ko jama ma ko: «Aw nana ne ko ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a ke i ko ne ye benkannikebaga le ye. K'a soro ne tun be sigi ka mögöw karan Alabatosoba kono lon bee, aw ma se ka ne mina.

⁵⁶ Nka nin kow bee kera janko ciraw tun ka ko minw səbe, o ye ke can ye.»

O tuma karamögodenw bee borira ka a kelen to.

O tagara ni Yesu ye kititigeyoro ra

(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yesu minabagaw tagara ni a ye sarakalasebagaw kuntigiba* Kayife fe yi. Sariya karamögöw* ni cekorobaw tagara njögön lajen yi.

⁵⁸ Piyeri tora yorojan, a be tugura o ko, fo ka taga se sarakalasebagaw kuntigiba ta lu ma. A donna ka sigi ni lu körösibagaw ye, k'a fle a ko bena laban cogo min na.

⁵⁹ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru mögöw bee tun be kuma do ninina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye.

⁶⁰ Seere faninyaföbaga caman nana o ta fo; nka o ma Yesu fagasababu soro o si ra. A laban, mögo fla ko:

⁶¹ «A ko ale be se ka Alabatosoba ci ka a lo kokura tere saba kono.»

⁶² Sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo, k'a fo Yesu ma ko: «Mögöw be kuma minw föra i kama, i ko di o ra?»

⁶³ Yesu jera. Sarakalasebagaw kuntigiba ko a ma ko: «Ne b'a fe i ye kari Ala janaman tögo ra k'a fo an ye ni ele le ye Kisibaga* ye, ani Den min böra Ala ra*.»

⁶⁴ Yesu ka a jaabi ko: «I yere le k'a fo. Nka o dörön te, ne b'a fo aw ye ko k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, aw bena o signin ye Sebëetigi Ala kininboroyanfan fe, o ko, aw bena a natö ye sankaba kan ka bo sankolo ra.»

⁶⁵ O föra minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fo ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «A ka Ala tögo cen. An mako te mögo si ta seereya ra tuun! Aw yere ka a ta Alatögöcenkuma men ka ban! Aw ta miiriya ye juman ye?»

⁶⁶ Mögöw ko: «A ka kan ka faga le!»

⁶⁷ O ka ke daji tu ye a nada kan, ka a bugo ni borokuruw ye. Dōw k'a fata, k'a fo a ye ko:

⁶⁸ «Kisibaga, min ka i bugo, o togo lōn k'a fo an ye!»

Piyeri ko a ma Yesu lōn

(*Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27*)

⁶⁹ Ayiwa, Piyeri tun signin bē lu kōnō. Baaradenmuso dō gbarara a ra, k'a fo a ye ko: «Ele fana tun bē ni Yesu Galilekace ye.»

⁷⁰ Nka Piyeri banna ka lō a ra mōgōw bēe ja na. A ko muso ma ko: «Ne ma i ta kuma faamu.»

⁷¹ O kō, Piyeri ka ke taga ye luda fan na. Baaradenmuso dō wērē k'a ye minke, ale k'a fo mōgōw ye o yōrō ra ko: «Ce nin tun bē ni Yesu Nazaretikace ye!»

⁷² Piyeri banna tuun ka lō a ra. A karira ko ale te. A ko: «Ne yērē ma ce nin lōn.»

⁷³ Dōonin kera tuun, mōgō minw tun bē o yōrō ra, olugu gbarara Piyeri ra k'a fo a ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mōgō dō le ye; i kumacogo le b'a yira.»

⁷⁴ O tuma Piyeri karira fo k'a yērē danga; a ko: «Ne ko ne te ce nin lōn.» O yōrōnin bēe ra, dondo kasira.

⁷⁵ O tuma Yesu tun ka kuma min fo, Piyeri hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi, ele bēna a fo sijnaga saba ko i ma ne lōn.» Piyeri bōra kēne ma ka taga kasi kosebē.

27

O ka kitī ben Yesu kan

(*Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32*)

¹ Ayiwa, sōgomada joona fe sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cēkōrōbaw bēe tagara nōgōn ye Yesu kama, janko k'a faga.

² O k'a mina k'a siri, ka taga ni a ye jamanatigi Pilati fe.

Zudasi ka a yērē faga

(*Kewalew 1.18-19*)

³ Ayiwa, Zudasi, min tun ka Yesu janfa, ale nana a ye ko o ka kitī ben Yesu kan ko a ye faga minke, a nimisara. O tun ka warigbē bisaba min di a ma, a sekōra ka taga o di sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cēkōrōbaw ma.

⁴ A ko: «Ne ka jurumun ke, sabu mōgō min ma kojugu ke, ne ka o janfa k'a don aw boro.» O k'a jaabi ko: «Anw ta mun le bē o ra tuun? O ye i yērē ta ko le ye.»

⁵ Zudasi ka wari firi Alabatosoba kōnō, ka taga a yērē kan don juru ra ka a yērē faga.

⁶ Sarakalasebagaw kuntigiw ka wariw tōmōtōmo. O ko: «Nin wari man kan ka bla Alabatosoba kēsu kōnō, sabu mōgōfaga sara lo.»

⁷ O kumana ka na bən kelen ma; o tagara dagalalagabaga ta foro san ni o wari ye, ka o ke lonanw ta kaburulo ye.

⁸ O le kosɔn fɔ ka na se bi ma, o foro tɔgɔ lara ko mɔgɔfaga foro.

⁹ Cira Yeremi tun ka kuma min fɔ, o kuma kera can ye o cogo le ra, ko:

«O ka warigbe bisaba ta, Izirayelimɔgɔw ka o jate ka o ke mɔgɔ sɔngɔ ye,

¹⁰ ka o di dagalalagabaga ma a ta foro sɔngɔ ye, i n'a fɔ Matigi tun k'a fɔ ne ye cogo min na.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(*Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38*)

¹¹ O tagara ni Yesu ye jamanatigi fe. Jamanatigi ka a nininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.»

¹² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cɛkɔrɔbaw ka Yesu jaraki fən o fən na, Yesu ma o jaabi o si ra.

¹³ O tuma Pilati ko Yesu ma ko: «O bε i jarakira ko minw bεs ra, i te o mennna wa?»

¹⁴ Yesu ma Pilati jaabi a ta kuma si ra; o ko ka Pilati kabakoya kosebε.

Yesu fagako latigera

(*Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16*)

¹⁵ Ayiwa, san o san, Jɔnyaban janagbε* ra, jamanatigi tun bε deri ka kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun bε o le labla.

¹⁶ Ayiwa, o y'a sɔrɔ kasoden dɔ tun bε kaso ra, min tɔgɔ tun ye Barabasi; mɔgɔw bεs tun bε ale ta kojuguw kala ma.

¹⁷ Pilati kumana jama fe; a ko: «Ayiwa, aw b'a fe ne ye jɔn kelen le bla? Barabasi wa, walama Yesu min bε wele ko Kisibaga*?»

¹⁸ Pilati tun k'a lɔn ko jangboya dɔrɔn le kosɔn o ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe.

¹⁹ Ayiwa, ka Pilati siginin to kititigeyɔrɔ ra, a muso ka mɔgɔ ci a fe ka taga a fɔ a ye ko: «I kana a to ko dɔ ye don ele ni nin mɔgɔ terennin ce dε; sabu ne tɔɔrɔra siko ra su fe kosebε a kosɔn.»

²⁰ Nka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cɛkɔrɔbaw ka jama kɔnɔnɔsu, ko o y'a fɔ Pilati ye ko a ye Barabasi labla, ka Yesu faga.

²¹ Jamanatigi ka o nininka tuun, ko: «Nin mɔgɔ fla ra, aw b'a fe ne ye jɔn kelen le labla?» O ko: «Barabasi!»

²² Pilati ko: «O tuma, Yesu min bε wele ko Kisibaga, aw ko ne ye ale kε cogo di?» O bεε k'a jaabi ko: «A gbengben yiri ra!»

²³ Jamanatigi ko: «O tuma a ka kojugu juman le kε?» O belen ka dɔ fara o pεrenkan kan, ko: «A ye gbengben yiri ra!»

²⁴ Pilati nana a ye ko ale ta kuma tεna foyi na minke, ko jama mankan fana bε bonyara ka taga ja, a ka ji ta ka a tege fla ko jama bεε ja na, k'a fo o ye ko: «Ayiwa, ne nin tε nin mogɔ terennin fagari ra ni aw ye. A ko bε aw yεre le boro.»

²⁵ Jama bεε ko: «Onhɔn, an sɔnna. A hake ye ben anw ni an denw kan.»

²⁶ O ra, Pilati ka Barabasi labla o ye. A k'a to o ka Yesu bugɔ ni gbeŋε ye, ka sɔrɔ k'a di o ma ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔɔcɔ

(Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3)

²⁷ Jamanatigi ta sorasiw tagara ni Yesu ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O nana ni sorasiw ta jenkuru bεε ye ka na a lamini.

²⁸ O ka a yεre ta faniw bɔ a ra ka deregeba wulenman dɔ don a ra.

²⁹ O ka ɔnani dan ka o kε i ko masafugula, ka o biri a kun na, ka a kininboro kε ka kalama dɔ mina. O kɔ, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ k'a lɔgɔbɔ, ko: «Yahudiyaw ta masace, an bε i fora!»

³⁰ O ka kε daji tu ye a kan, ka kalama mina a boro ka a bugɔ ni a ye a kun na.

³¹ O k'a lɔgɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba bɔ a ra, ka a yεre ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

³² O bɔtɔ, o bennna ni Sirenikace dɔ ye, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn. O ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta.

³³ O tagara se yɔrɔ dɔ ra, min tɔgɔ ye ko Gɔligota, o kɔrɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ.

³⁴ O sera yi minke, o ka fla kunaman dɔ nagami duvɛn na ka o di Yesu ma; a ka a nεnε minke, a ma sɔn ka a min.

³⁵ Yesu gbengbennin kɔ yiri ra, o ka kara la ka a ta faniw tarantaran ɔgɔn na. [O kera minke, cira tun ka kuma min fo, o kera can ye, ko:

«O ka ne ta faniw taran ɔgɔn na,
ka kara la ne ta deregeba kosɔn.»]

³⁶ O kɔ, o sigira ka to k'a kɔrɔsi.

³⁷ O tun ka kuma dō sebē yiri dō kan a kunkolo kunna, k'a fagakun yira. O tun k'a sebē ko: «Nin ye Yesu ye, Yahudiyaw ta masacε.»

³⁸ O ka benkannikεbaga fla fana gbengben ni a ye yiri dōw kan, kelen bε a kininboroyanfan na, kelen bε a numanboroyanfan na.

³⁹ Temebagaw tun b'a flera, k'a neni, ka o kun kōmi a ra,

⁴⁰ k'a fo a ma ko: «Ele min ko i bε se ka Alabatosoba ci, ka a lɔ kokura tere saba kōnɔ, ayiwa, i yere kisi sisān sa! Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo, o tuma jigi ka bɔ gbengbenyiri ra!»

⁴¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow*, ani cekɔrɔbaw fana tun bε a lɔgɔbɔra, k'a fo ko:

⁴² «A ka tɔw kisi, nka a tε se ka a yere kisi! Ni a ko a ye Izirayeli* ta masacε ye, o tuma a ye jigi ka bɔ yiri ra! Ni a jigira, an bε la a ra.»

⁴³ O ko: «A ko a ka a yere karifa Ala ma. Ayiwa, ni can lo ko Ala bε a kanu, a ye a kisi sisān ke; sabu a yere da le k'a fo ko Den min bora Ala ra*, ko ale lo.»

⁴⁴ Benkannikεbaga fla minw tun gbengbenna ni a ye, olugu fana tun bε a nənina o cogo kelen na.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

⁴⁵ Ayiwa, tere sera kuncé tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bεε ra fo ka taga wulada surunya.

⁴⁶ Wulada surunyara minke, Yesu pεrenna ni fanga ye, k'a fo ko: «Heli, Heli, lama sabakatani?» O kɔrɔ le ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?»

⁴⁷ Mɔgɔ minw tun bε o yɔrɔ ra, olugu ka o men minke, o ko: «A bε cira Iliya* le welera!»

⁴⁸ O yɔrɔnin bεε, o ra kelen borira ka taga fu dō ta, ka o su minnifen kumunin dō ra, ka a dulon kalama dō ra, ka na o la Yesu da ra ko a ye a sɔnson.

⁴⁹ Tɔw ko: «A to yi, an y'a flε, ni cira Iliya bεna na a kisi.»

⁵⁰ Yesu ka kulekanba ci tuun, ka sa.

⁵¹ O yɔrɔnin bεε ra, Alabatosoba cεtigefani faranna fla ye, k'a ta san fe ka na se fo dugu ma. Dugukolo yereyerera, faraw cira.

⁵² Kaburuw dayelera, mɔgɔ saninman caman suw kūnuna;

⁵³ o bɔra kaburuw kōnɔ Yesu kununin ko, ka don Zeruzalem̄ dugu kōnɔ. Mɔgɔ caman ka o ye.

⁵⁴ Sorasikuntigi ni sorasi tɔ minw tun bε Yesu kɔrɔsira, olugu ka o ye minke, ka dugukoloyereyere ye, o siranna kosebε. O ko: «Can ra, Den min bora Ala ra*, nin cε lo.»

* 27:47 27.47 Iliya: Dōw b'a fo a ma ko Eli.

55 Muso caman tun lönin bę yöröjan ka fleri ke. Olugu le tun tugura Yesu kő kabini Galile mara ra, ka a deme baara ra.

56 Mariyamu Magidalakamuso, ale tun bę o ra, ani Yakuba ni Yusufu bamuso Mariyamu, ani Yakuba ni Yuhana bamuso.

O ka Yesu sutara

(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

57 Wulada sera minke, cę naforotigi dō nana ka bę Arimate; a təgə tun ye ko Yusufu. Ale fana tun ye Yesu ta karamögöden dō ye.

58 A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe. Pilati sɔnna ko o ye a di a ma.

59 Yusufu tagara Yesu su ta, ka a kasanke ni fanikura dō ye,

60 ka taga a don kaburukura dō kōnɔ; Yusufu yere le tun ka o kaburu sogi fara ra a yere təgə ra. O ka Yesu su la kaburu kōnɔ, ka kabakuruba dō kolonkolon ka o ke ka kaburu datugu, ka taga.

61 Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tə kelen, olugu tun siginin bę ka o jnasin kaburu ma.

Yesu ta kaburu körösiko

62 Ayiwa, o dugusagbę, Yahudiyaw tun bę o ta Nenekirilon* janagbę laben lon min na, o lon dugusagbę, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* korira ka taga Pilati fe.

63 O tagara a fo Pilati ye ko: «An matigice, an hakiri b'a ra ko mögölfiribaga nin tun k'a fo ko ni ale sara, ko tere saba kő a bëna kunu.

64 A to sorasiw ye taga kaburu körösi ka se fo tere saba, janko a ta karamögödenw kana na taga a su ta ka a dogo, k'a fo mögɔw ye ko a kununa. O lafiriri bëna juguya ka teme ale yere ta kan.»

65 Pilati ko: «Aw ye sorasi dōw ta, cogo min ka aw diya, aw ye taga a körösi ten.»

66 O tagara nō bla kaburu da ra, ka sorasi dōw bla ko o ye kaburu körösi ka ja.

28

Meléke ka Yesu kunuko fo muso dōw ye

(Marika 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

1 Nenekirilon* temenin kő, logokun tere folo sögömada joona fe, Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tə kelen, olugu fla tagara ko o bę taga kaburu fle.

² O wagati kelen na, dugukolo barara ka yereyere ni fanga ye. Matigi ta méléke dō bora sankolo ra ka na kabakuruba kolonkolon ka bo kaburu da ra ka sigi a kan.

³ A tun be manamanana i ko sanmanamana; a ta derege tun gbenin lo pepepe.

⁴ Sorasi minw tun be kaburu korsira, olugu ja tigera; o ka ke yereyere ye, ka ke i ko suw.

⁵ Méléke k'a fo musow ye ko: «Aw koni, aw kana siran, sabu Yesu min gbengbenna yiri ra, ne k'a lɔn ko aw be ale le yorɔjinina.

⁶ A te yan. A kununa i ko a yere tun k'a fo cogo min na. Aw ye na don ka a layɔrɔ fle.

⁷ O kɔ, aw ye taga joona, ka taga a fo a ta karamogodenw ye ko a kununa ka bo saya ra, ko a be taga o kɔnɔ Galile, ko o bena taga a ye o yɔrɔ le ra. Ne tun nana o le fo aw ye.»

⁸ Musow teliyara ka bo kaburu da ra, o siranninba, ani o jusu diyaninba. O borira ka taga o kibaro diman fo karamogodenw ye.

⁹ O tagato, o barara ka ben ni Yesu yere ye. Yesu ka o fo. O ka o kinbiri gban ka o boro mini Yesu sen ma, ka a bato.

¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw kana siran. Aw ye taga a fo ne balemaw ye ko o ye taga Galile. O bena ne ye o yɔrɔ le ra.»

Yahudiyaw ko o be Yesu kunuko dogo

¹¹ Ka musow tagato to, Yesu su kɔrosibaga dɔw wurira ka don dugu kɔnɔ. O ka fen o fen ye, o tagara o bɛe fo sarakalasebagaw* kuntigiw ye.

¹² Sarakalasebagaw kuntigiw, ani cekɔrobaw tagara nɔgon ye ka kuma o ko ra. O kuma kɔ, o ka wari caman di sorasiw ma,

¹³ k'a fo o ye ko: «Aw ye taga a fo mogow ye ko Yesu ta karamogodenw nana su fe ka na a su ta ka taga ni a ye, ka aw to sunɔgo ra.

¹⁴ Hali ni o ko sera jamanatigi ma, anw yere bena kuma ni a ye, ka a kunko bo aw kan.»

¹⁵ Sorasiw ka wari mina. Min fɔra o ye, o tagara o ke. O kuma le fɔra yɔrɔ bɛe Yahudiyaw ce ra fo ka na se bi.

Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na

(*Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8*)

¹⁶ Karamogoden tan ni kelen tagara Galile; Yesu tun ka kuru min ko fo o ye, o tagara o yɔrɔ ra.

¹⁷ O ka Yesu ye minke, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ ka a bato. Nka sigiya tun be dɔw jusu ra hali bi.

¹⁸ Yesu gbarara o ra, k'a fo o ye ko: «Fen bɛe se dira ne ma, sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan.

¹⁹ O le kosɔn aw ye taga siyaw bɛɛ ke ne ta karamogodenw ye. Aw ye o batize, Fa Ala, ani Dence*, ani Nin Saninman* tɔgo ra.

²⁰ Ne ka fən o fən yira aw ra, aw ye o karan o ra, o ye o sira tagama. Ne bɛ ni aw ye lon bɛɛ, fo ka taga se dunupa laban ma.»

MARIKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SËBE **Kitabu faamucogo**

Ka kajna ni mögö caman ta miiriya ye, Marika le kera nin kitabu sëbebaga ye. Ale fana tun kera Yesu ta karamögöden dö ye; ale tun kera Yesu ta kow seere dö ye. Nka i b'a sörö a ka ko caman were men Yesu ta ko ra mögö werew fë. Nin kitabu bë Yesu ta kewalew le fō kosebe, ka teme a ta waajuriw kan. A b'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden le ye (10.45); a bë kabakow ke, ka mögöw kénéya, ka o bësi jinaw boro, ka o ta jurumunw yafa o ma. Ni a föra ko Yesu ye Ala Den ye (1.1), o bë a ta Alaya le yira; nin kitabu b'a yira an na fana ko «Min kera Adamaden ye*», o ye Yesu le ye. Nin kitabu te Yesu ta kokéninw lakari an ye ka tugutugu njogon na ka kajna ni a kewagati ye; nka a sëbebaga bë Yesu ta kokénin döw le janawoloma ka o sëbe: a ka ko minw ke Galile, walama a tagatö Zeruzalem, walama Zeruzalem dugu kono.

Marika ta kitabu bë Yesu ta saya ko fō tuma caman, janko k'a yira ko ale le kera an ta jurumun sara ye (8.31; 9.31; 10.33-34,45). «Römu sorasikuntigi min tun lönin bë Yesu körö ka a körösi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: ‘Can ra, Den min bëra Ala ra, nin ce lo’ » (15.39).

Kitabu kono

Yuhana Batizerikebaga ta baara (1.1-13)

Yesu ka baara min ke Galile (1.14-8.30)

Yesu k'a ta saya ni a kunuko fō (8.31-9.50)

Yesu ka kuma minw fō Zeruzalem (10-13)

Yesu ta törcö ni a ta saya ni a kunuko (14-16)

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)

¹ Nin ye Kibaro Diman* damina ye; Den min bëra Ala ra*, Yesu Kirisita, a bë ale ta ko le fō.

² Nin kuma le tun sëbera cira Ezayi ta kitabu kono ko:
«A fle, ne bë ne ta ciraden ci ka taga i ja fë,
ka i ta sira laben i ye.

³ Mögö dö bëna përen kongokolon kono k'a fō ko:
‘Aw ye sira laben Matigi ye
ka siradenninw bës lateren a ye.’ »

⁴ O cogo ra, Yuhana k'a yere yira kongokolon kono; a tun be mogow batize, ka o waaju ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa o ma.

⁵ Mogow caman tun be bo Zude mara ra, ani Zeruzalemu ka taga Yuhana fe. O tun be lo o ta jurumunw na mogow bese na na; Yuhana tun be o batize Zuriden koba ra.

⁶ Derege min tun be Yuhana kan na, o tun ye jegomesi le ye, a cesirinan tun ye gbojuru le ye. Yuhana tun be tonw, ani kongokonoli le domu.

⁷ A tun b'a fora a ta waajuri ra ko: «Min bena na ne ko fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fo ko ne be biri ka a ta sanbara julu foni ka bo a sen na.

⁸ Ne koni ka aw batize ji dama le ra, nka ale bera aw batize ni Nin Saninman* ye.»

Yesu batizeriko

(Matiyu 3.13-4.11; Luka 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O wagati ra Yesu nana ka bo Nazareti; o ye Galile mara dugu do ye. A nana batize Yuhana fe Zuriden koba ra.

¹⁰ Yesu bojo ji ra, a ka sankolo dayelenin ye; Ala Nin jigira i ko jenetugani ka na sigi a kan.

¹¹ Kumakan do bora sankolo kono ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

¹² O yorenin bese Nin Saninman ka Yesu ta ka taga ni a ye kongokolon kono.

¹³ A ka tere binaani ke o yoro ra kongosogow ce ra. Setana tun be a korobora k'a fle o wagatiw ra. Yesu mako tun be fen minw na, melekew tun be o kera a ye.

Yesu ka jegeminabaga naani wele

(Matiyu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga minanin ko ka bla kaso ra, Yesu tagara Galile; Kibaro Diman* min bora Ala fe, a tun be o waajuri kera.

¹⁵ A tun b'a fora ko: «Wagati sera, Ala ta Masaya* wagati surunyara. O le koson aw ye nimisa aw ta jurumunw na ka son Ala ta Kibaro Diman ma.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu tun be temena Galile bada ra, a ka jegeminabaga fla ye. O tun ye Simon ni a balemace Andere ye. O tun be o ta jow firira baji ra, sabu o ta baara tun ye jegemina le ye. ¹⁷ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne ko, aw be jefe mina cogo min na, ne bera aw karan aw ye mogow jini ten.»

¹⁸ O yorenin bese o ka o ta jow to yi ka tugu Yesu ko.

¹⁹ O tagara ja fe doonin minke, a ka Zebede dence Yakuba ye, ani a balemace Yuhana ye. Olugu fana tun signin be kurun do kono, o be o ta jow karanna.

²⁰ O yorɔnin bɛε Yesu ka o wele; o ka o face ni baaradenw to kurun kɔnɔ ka wuri ka tugu Yesu kɔ.

Yesu ka jinatɔ dɔ keneuya

(Luka 4.31-37)

²¹ O kɔ, Yesu ni a ta karamögodenw tagara Kaperinahumu. Nenekirilon* sera minke, Yesu donna karanso* kɔnɔ ka mögɔw karan.

²² A ta karan cogoya ka mögɔw kɔnɔnɔban, sabu a tun bɛ o karan ni baraka ye, a tun te o karan i ko sariya karamögɔw*.

²³ Ayiwa, o wagati yere ra, cε jinatɔ dɔ tun bɛ o ta karanso kɔnɔ; ale ka ke pεren ye, ko:

²⁴ «E, Yesu Nazaretikace, mun le bɛ an cε? I nana an halakiyɔrɔ le ra wa? Ele ye mögɔ suguya min ye, ne ka o lɔn; ele ye Ala ta Mɔgɔ Saninman le ye.»

²⁵ Yesu jamana o jina kunna k'a fo a ye ko: «I da tugu, i ye bɔ nin cε ra!»

²⁶ Jina ka cε yuguyugu ni fanga ye, ka kuleba ci, ka bɔ cε ra.

²⁷ Mɔgɔw bɛε kabakoyara; o ka ke nɔgɔn nɔninka ye ko: «Nin ye mun ye? Karankura barakaman lo dε! A bɛ kuma hali jinaw fe ni baraka ye, o bɛ a kan mina.»

²⁸ O yorɔnin kelen bɛε ra, Yesu tɔgɔ sera Galile mara yɔrɔ bɛε ra.

Yesu ka banabagatɔ werew keneuya

(Matiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ O kɔ, Yesu ni a ta karamögodenw bɔra karanso kɔnɔ ka taga Simɔn ni Andere ta so. Yakuba ni Yuhana fana tun bɛ ni o ye.

³⁰ O tagara a sɔrɔ Simɔn buranmuso lanin bɛ, farigban b'a ra; o ka a ko fo Yesu ye.

³¹ Yesu gbarara a ra ka a mina a boro ma ka a lawuri. O yorɔnin bɛε farigban banna, a wurira ka gba ke o ye.

³² Tere benna tuma min na, dugumögɔw nana Yesu fe ni o ta banabagatɔw bɛε ye, ani jinatɔw.

³³ Dugumögɔw bɛε nana lajɛn bonda ra.

³⁴ Yesu ka banabagatɔ caman keneuya, ani bana suguya caman. A ka jinatɔ caman ta jinaw gben ka bɔ o ra fana; nka a tun sɔn k'a to jinaw ye kuma, sabu o tun k'a lɔn.

Yesu ka mögɔw waaju Galile mara ra

(Luka 4.42-44)

³⁵ Ayiwa, o lon dugusagbe sɔgɔmada joona fe k'a sɔrɔ kene tun ma ci fɔlɔ, Yesu wurira ka taga kongokolon kɔnɔ yɔrɔ dɔ ra a danna ka taga Ala daari.

³⁶ Simɔn ni a tɔnɔgɔn wana wuri ka taga a yorɔnini.

³⁷ O k'a ye minke, o ko a ma ko: «Mögö bëe bë i yöröninina.»

³⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «An ye bɔ yan ka taga kerefeduguw ra, janko ne ye taga waajuri ke o yöröw ra fana, sabu ne nana o le koson.»

³⁹ A tagara Galile fan bëe ra; a ka waajuri ke karansow* kono ka jinaw gben ka bɔ mögöw ra fana.

Yesu ka kunatɔce dɔ keneyə

(Matiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Lon dɔ, kunatɔ dɔ nana Yesu fe ka na i kinbiri gban a kɔrɔ ka a daari ni makarikanw ye, ko: «Ni i bë sɔn, i bë se ka ne saninya.»

⁴¹ A hina donna Yesu ra; Yesu ka a boro la a kan k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye saninya.»

⁴² O yörönin bëe a ta kuna keneyara; a saninyara.

⁴³ Yesu k'a labla o yörönin bëe, k'a fɔ a ye k'a gbeleya ko:

⁴⁴ «I yere mina, i kana nin fɔ mögo si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min ko fɔ kunatɔw ta saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ janko k'a yira bëe ra ko i keneyara.»

⁴⁵ Nka ce tagara minke, a tagara o kuma fɔ yörö bëe, mögöw bëe ye, k'a ke fɔ Yesu tun te se ka don dugu si kono kené kan tuun. A tun be to dugu kɔ fe, kongokolon kono yi; mögöw tun be bo fan bëe ra ka taga a ko.

2

Yesu ka murugu dɔ keneyə

(Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Tere dama temenin kɔ, Yesu sekora ka na Kaperinahumu tuun. Mögöw k'a men ko a be bon kono.

² O nana caman ka na bon fa ka da fa hali temeyɔro tun te sɔro. Yesu tun be o waaju ni Ala ta kuma ye.

³ Ayiwa, o nana ni ce murugunin dɔ ye a fe, mögö naani le tun ka o ce ta.

⁴ Nka o ma se ka gbara Yesu ra ni a ye jama koson minke, Yesu tun be biribon min kono, o yelenna o bon san fe ka wo dɔ bɔ yi, ka o ce murugunin ni a ta lanan lajigi bon kono o wo fe.

⁵ Yesu k'a ye minke ko o lara ale ra, ko ale be se ka murugu keneyə minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i ta jurumunw yafara i ma.»

⁶ Sariya karamögö* dɔw signin tun be o yörö ra. Olugu k'a fɔ o yere kono ko:

⁷ «Mun koson ce nin be nin kuma nɔgɔn fɔ? A ka Ala tɔgo cen. Jɔn be se ka jurumun yafa, ni Ala kelenpe te?»

⁸ O yɔrɔnin kelen bɛɛ Yesu k'a lɔn a yere kɔnɔ ko o bɛ o kumaw le miirira. A ko o ma ko: «Mun kosɔn o miiriya nɔgɔn be aw kɔnɔno?»

⁹ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumunw yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye a ta lanan ta ka wuri ka tagama, o fla ra juman le ke ka di?

¹⁰ Ayiwa, ne bɛna a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se bɛ ne ye ka jurumun yafa dunupa kɔnɔ.» Yesu ka o fɔ ka ban tuma min na, a kumana murugu fe ko:

¹¹ «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.»

¹² O yɔrɔnin bɛɛ murugu wurira ka a ta lanan ta ka bɔ kene ma mɔgɔw bɛɛ ja na; o kabakoyara ka Ala tando k'a fɔ ko: «An ma nin nɔgɔn ye ban.»

Yesu ka Levi wele

(Matiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)

¹³ O kɔ, Yesu bɔra ka taga ba fan fe tuun. Jamaba nana a fe; a ka to ka o karan.

¹⁴ Yesu temeto, a ka Alife dence Levi ye, a signin bɛ ninsaraminabon na. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!» A wurira ka tugu Yesu kɔ.

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun tagara domuni ke Levi ta so kɔnɔ. Ninsaraminabaga caman, ani Yahudiyaw tun be mɔgɔ minw jate mɔgɔ kewalejuguw ye, olugu fana tun nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye; o bɛɛ tun be domuni kera nɔgɔn fe, sabu o caman tun tugura Yesu kɔ.

¹⁶ Sariya karamɔgɔ* minw tun be Farisiw* ta jen ra, olugu k'a ye ko Yesu be domuni kera ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔw kewalejuguw ye minke, o ko Yesu ta karamɔgɔdenw ma ko: «Mun kosɔn aw karamɔgɔ be domuni ke ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejugu ye?»

¹⁷ Yesu ka o men minke, a ko o ma ko: «Mɔgɔ minw ka kene, olugu te flakebagu yɔrɔjini, banabagatɔw le be flakebagu yɔrɔjini. Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Matiyu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸ Yuhana Batizerikebagu ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* tun be to ka sun don. Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana Yesu jininka ko: «Mun kosɔn Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw ta karamɔgɔdenw be sun don, nka ele ta karamɔgɔdenw te sun don?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Kɔjɔce jɛnjuogɔnw be se ka to domunikebari ye ka o ni kɔjɔce to nɔgɔn fe kɔnɔya ra wa?»

Ka o ni kɔjɔce to nɔgɔn fe, o te se ka to domunikebari ye fiyewu.

²⁰ Nka lon min na o bɛna kɔjɔce ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon na kɔni o bɛna sun don.»

²¹ A ko: «Mɔgɔ si te fanikura ke ka fani kɔrɔ bari. Ni i ka o ke, fanikura bɛna fani kɔrɔ sama k'a faran. A farankɔ bɛ cɛjuguya ka tɛmɛ fɔlɔta kan.»

²² Mɔgo si fana te duvenkura ke forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o te, duven bɛna forogokɔrɔw faran; o tigi bɛ bɔnɔ duven ni forogow bɛε ra. O kosɔn duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kɔnɔ.»

*Nenekirilon ta ko
(Matiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)*

²³ Nenekirilon dɔ ra Yesu ni a ta karamogɔdenw tun be temena foro dɔ kɔnɔ. Ka o tɛmetɔ to, karamogɔdenw ka ke o foro siman dɔw karikari ye ka o jimi.

²⁴ Farisiw* k'a fɔ Yesu ye ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, mun kosɔn ele ta karamogɔdenw be o kera?»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati min na Dawuda tun degura kosebe, ani kɔngɔ k'a mina, a ni a ta tagamajɔgɔnw, a ka min ke, aw ma o ko karan wa?

²⁶ A donna Alabatoso kɔnɔ, sarakalasebaga Abiyatari ta wagati ra, ka sarakaburuw domu, ka dɔ di a tagamajɔgɔnw fana ma; k'a sɔrɔ sarakalasebagaw dɔrɔn ka kan ka o buru domu.»

²⁷ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «Nenekirilon latigera mɔgɔw kosɔn; mɔgɔ ma ke Nenekirilon kosɔn.

²⁸ O kosɔn Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon fana kuntigiya be o le boro.»

3

*Yesu ka ce boro faganin kene ya
(Matiyu 12.9-14; Luka 6.6-11)*

¹ Ayiwa, Yesu donna karanso* kɔnɔ tuun. Ce dɔ tun be yi, min boro kelen tun faganin lo.

² O tun be Yesu kɔrosira k'a fle, yala ni a bɛna sɔn ka o ce kene ya Nenekirilon* na, janko o ye sababu dɔ sɔrɔ k'a jaraki.

³ Yesu ko ce boro faganin ma ko: «I wuri ka na lɔ ce ma, jama bɛε ja kɔrɔ.»

⁴ O kɔ fe, a k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, kojuman le ka kan ka ke Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mɔgɔ kisi wa, walama ka mɔgɔ faga?» O bɛε jera, mɔgɔ si m'a jaabi.

⁵ O ta jusukungbéléya ni o ta tugumanjiya ka Yesu panasisi. A dimininba ka a ja lɔ o ra ka to ka o fle. O kɔ, a ko cε boro faganin ma ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro kénéyara.

⁶ Farisiw* bora ka taga masace Herodi* ta jenkuru moggow fe; o ka noggon ye o yɔrɔnin bεe janko ka cogo jini Yesu fagako ra.

Jamaba nana Yesu fe

⁷ O kɔ fe Yesu ni a ta karamoggodenw bora ka taga ba fan fe. Jamaba tugura a kɔ; dɔw tun bora Galile, dɔw bora Zude,

⁸ dɔw tun bora Zeruzalem, dɔw tun bora Idume, dɔw tun bora Zuriden kofeduguw ra, dɔw tun bora fɔ Tiri ni Sidon krefeduguw ra. O moggow bεe nana Yesu fe, sabu Yesu ka ko minw bεe ke, o tun ka o bεe men.

⁹ O tuma Yesu k'a fɔ a ta karamoggodenw ye ko o ye kurun fitini dɔ bla a kɔrɔ yɔrɔsurun na, janko ni jama nana a gbende, a ye don o kɔnɔ.

¹⁰ Sabu a tun ka banabagato caman kénéya minke, o koson tɔɔrɔ tun bε min o min na, o bεe tun nana ton a kunna; o bεe tun b'a fe ka maga a ra, janko o ye kénéya.

¹¹ Hali jinatɔw yere, ni o tun ka Yesu ye tuma o tuma, o tun bε kinbiri gban a ja kɔrɔ ka pεren ko: «Den min bora Ala ra*, ele lo.»

¹² Nka Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeléya kosebe, ko o kana ale ko fɔ moggow ye.

Yesu ka ciraden tan ni fla janawoloma

(Matiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³ O kɔ fe a yelenna kuru dɔ kan. A tun b'a fe mogg minw ye ke ni a ye, a ka olugu wele. O nana a fe.

¹⁴ Yesu ka mogg tan ni fla janawoloma o cε ra, janko ka na olugu ci ka taga waajuri ke,

¹⁵ ka sebagaya di o ma ka jinaw gben.

¹⁶ O mogg tan ni fla tɔgɔw fle: a fɔlɔ ye Simɔn ye, min tɔgɔ lara ko Piyeri;

¹⁷ ani Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, a ka minw tɔgɔ la ko Bowanezezi, o kɔrɔ ye ko sanperendew;

¹⁸ ani, Andere, ani Filipe, ani Baritelemi ni Matiyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Tade, ani Simɔn min bε wele ko faso kanubagaba*,

¹⁹ ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ta somgɔw nana a minayɔrɔ ra

* **3:18 3.18** Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fɔ ko Zeloti.

²⁰ O kow bεε kɔ, Yesu ni a ta karamögödenw kosegira ka na so kɔnɔ. Jama nana lajen tuun; hali o tun te wagati sɔrɔ ka domuni ke.

²¹ Yesu ta somögɔ dɔw ka o kow mɛn minke, o ko i b'a sɔrɔ a kun jnagamina le; o nana ko o bɛna a mina ka taga ni a ye.

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Matiyu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²² Sariya karamögɔ* minw tun bɔra Zeruzalemu ka na, olugu tun b'a fɔra ko: «Jinaw kuntigiba, Setana, o le bε Yesu fe; a bε jinaw gbɛnna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta sebagaya le ye.»

²³ O tuma Yesu ka o wele, ka o jaabi ni talen dɔw ye; a ko: «Setana bε se ka Setana gbɛn cogo di?»

²⁴ Ni masaya min mögɔw ka taran ka wuri jnɔgɔn kama, o masaya te se ka to a nɔ ra.

²⁵ Ni lu min mögɔw ka taran ka wuri jnɔgɔn kama, o lu te se ka to a nɔ ra.

²⁶ Ayiwa, ni Setana ka wuri a yere jenjnjɔgɔnw kama, ni o ka taran ka jnɔgɔn kere, o tuma a ta masaya te se ka to a nɔ ra; a bε ban pewu.

²⁷ «Mögɔ si te se ka taga don ce barakaman dɔ ta so kɔnɔ ko i bε a ta fenw sonya, ni i ma a yere mina ka a siri folo. Ni i sera a ra le, o tuma i bε se ka a ta sokɔnɔfenw ce.»

²⁸ «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko jurumunw bεε bε se ka yafa adamadenw ma, hali Alatögɔcenkumaw,

²⁹ nka ni mögɔ o mögɔ ka Nin Saninman* tɔgɔ cen, o jurumun te yafa o tigi ma fiyewu. A ka jurumun yafabari le ke.»

³⁰ Yesu ka o kumaw fɔ o ye, sabu o mögɔw tun k'a fɔ ko jina dɔ le bε Yesu ra.

Yesu bε mögɔ minw jate a ta somögɔw ye

(Matiyu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹ Ayiwa, Yesu bamuso ni Yesu balemaw nana lɔ kene ma ka mögɔ dɔ ci ka a wele.

³² O y'a sɔrɔ jama tun signinin bε ka a lamini. O k'a fɔ a ye ko: «I bamuso ni i balemaw bε kene ma, o bε i kopininkara.»

³³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw bε a bisigi ko ne bamuso ni ne balemaw ye jɔn ni jɔn le ye?»

³⁴ Mögɔ minw tun signinin bε k'a lamini, a ka a ja munu ka olugu flɛ, k'a fɔ ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye;

³⁵ sabu mögɔ o mögɔ bε Ala sago ke, o tigi le ye ne balemace ni ne balemamuso ni ne bamuso ye.»

4

Simankisew ta talen
(Matiyu 13.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Yesu tagara mögöw karan tuun bada ra. Jama caman nana lajen a körö tuun, fö a ma ja a donna ka sigi kurun dö kono ji kan. Jama bëe tora gbele kan bada ra.

² A ka o karan fën caman na ni talenw ye. A k'a fö o ye a ta karan na ko:

³ «Aw ye nin lamen! Senekebaga dö bora ka taga siman seri a ta foro ra.

⁴ A seririketö, simankise döw benbenna sirada ra. Kono w nana o bëe kunukunu.

⁵ Simankise döw benbenna farayörö ra. O yörö bögömugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yöröjan.

⁶ O koson tere nana bö minke, o bëe jajara, sabu o liliw ma tagayörö sörö dugukolo jukörö.

⁷ Simankise döw benbenna ñaniw cë ra; ñaniw wurira ka o datugu, o si ma se ka den ke.

⁸ Ayiwa, simankise döw benbenna dugukolopuman na. O falenna ka wuri ka ja kosebe. O kise döw ka den bisaba ke, döw biwöörö, döw kemë.

⁹ O k'o, Yesu ko: «Ni mögö min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamen.»

Yesu ka talenw lakun fö
(Matiyu 13.10-17; Luka 8.9-10)

¹⁰ Yesu nana a yere mabö jama ra tuma min na, a nçfemögöw ni a ta karamögöden tan ni fla k'a jininka o talenw körö ra.

¹¹ Yesu k'a fö o ye ko: «Ala ta Masaya* gundo lönniya dira aw le ma; nka kënemamögöw koni, a bëe be fö olugu ye ni talenw le ye.

¹² O le koson
 <O b'a fle, nka o tena a ye;
 o b'a men, nka o tena a faamu;
 ni o te, o tun bëna yelema ka kösegi Ala ma
 ka o ta jurumunw yafa sörö.> »

Yesu ka simankisew ta talen körö fö
(Matiyu 13.18-23; Luka 8.11-15)

¹³ Yesu k'a fö o ye ko: «Ni aw ma nin talen körö lön, o tuma aw bëna talen tòw körö lön cogo di?

¹⁴ Senekebaga bëe Ala ta Kuma le seri.

¹⁵ Simankise minw benbenna sirada ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, nka o yɔrɔnin kelen bɛɛ ra, Setana bɛ na ka na o kuma bɔ o kɔnɔ.

¹⁶ O cogo ra fana, simankise minw benbenna farayɔrɔw ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma joona joona ni ninsɔndiya ye;

¹⁷ nka o kuma tɛ lilin don ka taga yɔrɔjan o tigiw kɔnɔ. O tigiw ta miiriya yelema ka di. O kosɔn ni sɛgɛ sera o ma, walama ni mɔgɔw ka o tɔɔrɔ Ala ta Kuma kosɔn, o bɛ ke sababu ye ka o kunnacen o yɔrɔnin bɛɛ.

¹⁸ Ayiwa, simankise minw benbenna ɲaniyɔrɔw ra, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw bɛ Ala ta Kuma lamɛn,

¹⁹ nka dunuja hamikow bɛ don o jusu ra. O ta miiri bɛɛ bɛ taga naforo fe. Fen suguya bɛɛ lɔgɔ bɛ o sɔrɔ; o miiri camanw bɛ ke sababu ye ka o kuma degu, a tɛ foyi ja.

²⁰ Ayiwa, simankise minw benbenna dugukolojuman na, o kɔrɔ ye mɔgɔ minw ka Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma; o bɛ i ko siman min bɛ den; dɔ bɛ den bisaba ke, dɔ bɛ den biwɔɔrɔ ke, dɔ bɛ den kɛmɛ ke.»

Fitinayeelen ta ko

(Luka 8.16-18)

²¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Yala mɔgɔ bɛ fitina mana k'a bla fiye jukɔrɔ wa, walama ka a bla lanan jukɔrɔ? A tɛ a bla fitinablayɔrɔ le ra wa?

²² Fen dogonin si tɛ yi ni min tɛna yira; gundo si tɛ yi, ni min tɛna bɔ kene kan.

²³ Ni mɔgɔ min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o kumaw lamɛn!»

²⁴ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Ayiwa, aw bɛ kuma minw mɛn, aw ye o kɔrɔsi kosebɛ; sabu aw bɛ mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bɛna mina o cogo le ra, fɔ ka dɔ fara aw ta kan.

²⁵ Sabu dɔ bɛ min fe ka ban, dɔ wɛrɛ bɛna di o tigi le ma; nka dɔ tɛ min fe, hali fitini min b'a fe, o bɛna bɔsi a ra.»

Ala ta masaya be i ko Simankise

²⁶ Yesu k'a fo tuun ko: «Ala ta Masaya* ko be i n'a fɔ ce min ka simankise seri a ta foro ra.

²⁷ Ayiwa, ni o ce sunɔgora o, ni a tora jana o, su fara tere kan, o simankise be falen ka wuri ka ja; nka o ko bɛɛ be ke cogo min na, ale yere tɛ o lɔn.

²⁸ Sabu dugukolo be siman falen a yere ma. Siman be wuri ka ke kala ye fɔlɔ, o kɔ fe a be tizan bɔ. O kɔ, kisew be ke tizan na.

²⁹ Ayiwa, ni o kisew kɔgora dɔrɔn, o be wɔrɔsɔ ta a kama, sabu simantigewagati sera.»

*Ala ta Masaya be damina fitini le
(Matiyu 13.31-32,34; Luka 13.18-19)*

³⁰ Yesu k'a fō tuun ko: «An be se ka Ala ta Masaya* suma ni mun le ye tuun, walama an bēna a cogoya yira ni talen juman ye?»

³¹ A be i ko mutaridi kisε. Ni i be a dan dugukolo ra, ale ka dōgō ka temε dunuja simankisew bēε kan.

³² Nka ni a danna foro ra, a be wuri ka bonya ka temε nankōrafen tōw bēε kan. A be borobabaw bō, fō kōnōw bēna o ta nagaw la a suma ra.»

³³ Yesu tun be Ala ta Kuma fō mōgōw ye ni nin talenw jōgōn caman le ye ka kaja ni o ta faamuricogo ye.

³⁴ A ma kuma o fe cogo were ra ni talenw tē. Nka wagati min a ni a ta karamōgōdenw be o danna, a be o talenw bēε kōrō fō olugu ye.

*Yesu ka fōjōba lalō baji kan
(Matiyu 8.23-27; Luka 8.22-25)*

³⁵ Ayiwa, o lon yere wulada fε, Yesu k'a fō a ta karamōgōdenw ye ko: «An ye taga ba na dō kan!»

³⁶ O bōra jama kōrō minke, Yesu tun signin be kurun min kōnō, karamōgōdenw tagara ni a ye o kurun kelen kōnō. Kurun werew tun be ni o ye.

³⁷ Ka o tagatō to, fōjōba dō wurira baji kan. Jikurubaw tun be serira ka don kurun kōnō, fō kurun tun be fara ji ra ka ban.

³⁸ Nka Yesu tun ka a kun la kunkōrlanan dō kan kurun kōfeyōrō ra, a be sunōgora. Karamōgōdenw ka a lakunu, k'a fō a ye ko: «An karamōgō, an satō fle ji ra, i tē o jate wa?»

³⁹ Yesu kununa; a sōngōra fōjō ra, k'a fō baji ye ko: «I mala, ka je!» Fōjō lōra, yōrō bēε sumana.

⁴⁰ O kō fe Yesu k'a fō o ye ko: «Mun kosōn aw be siranna tan? O tuma lanaya tē aw fe wa?»

⁴¹ Karamōgōdenw siranna kosebē; o tun b'a fōra jōgon ye ko: «E! Nin ye mōgō suguya juman ye? Hali fōjō ni ji, o bēε be a kan mēn.»

5

*Yesu ka jinaw gben ka bō ce dō ra
(Matiyu 8.28-34; Luka 8.26-39)*

¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw sera ba kō fe, Gerasakaw ta mara ye.

² O jigira ka bō kurun kōnō yōrō min na dōrōn, ce jinatō dō bōra kaburulo ra ka na Yesu kunben.

³ O cε tun tagara to kaburulo ra a kelen na yi. Mɔgɔ si tun te se ka a siri tuun ka to yɔrɔ kelen na, hali ni a tun kera ni negejɔrɔkɔ le ye;

⁴ sabu tuma caman na, o k'a mina ka nege don a sen na, k'a siri ni negejɔrɔkɔ ye. Nka a tun bε o negew karikari, ka negejɔrɔkɔw fana tigetige. O se tun te mɔgɔ si ye k'a mina ka to yɔrɔ kelen na.

⁵ Su ni tere o cε tun bε yaala tuma bεe kaburuw cε ra, ani kuruw kan; a bε kule ci ka a yεre mandimi ni kabakuruw ye.

⁶ A tora yɔrɔjan ka Yesu ye; a borira ka na a kinbiri gban a kɔrɔ,

⁷ ka pεren ni kanba ye, ko: «Mun le bε ne ni i cε, Yesu, Den* min bora Ala Kɔrɔtaninba ra? Ne bε i daari, i ye a kε Ala kosɔn, i kana ne tɔɔrɔ.»

⁸ A tun bε o fɔra, sabu Yesu tun b'a fɔra a ye ko: «Jina, bɔ nin cε ra!»

⁹ Yesu ka a jininka ko: «I tɔgɔ ye di?» A ka Yesu jaabi ko: «Ne tɔgɔ ye ko <Jamaba>, sabu an ka ca.»

¹⁰ Ayiwa, o jinaw ka Yesu daari k'a gbεleya, ko a ye sabari a kana olugu gbεn ka bɔ jamana kɔnɔ.

¹¹ Ayiwa, lεkuruba dɔ tun bε domuni kera kuru kεrε fe.

¹² Jinaw ka Yesu daari kosebε, k'a fɔ a ye ko: «An bla ka taga nin lεw cε ra, janko an ye don olugu ra.»

¹³ Yesu sɔnna; jinaw bora cε ra ka taga don lεw ra. O kera minke, lεw bεe girinna ka jigi kuru jijigigi fe ka taga ben bají ra; o bεe fagara ji ra. O tun bε le waga fla bɔ.

¹⁴ A kera ten minke, legbenbagaw borira ka taga o fɔ dugu kɔnɔ, ani togodaw ra. Mɔgɔw tagara a fle, k'a lɔn min kera.

¹⁵ O sera Yesu kɔrɔ, k'a ye ko jina caman tun bε cε min na, o cε siginin bε, derege bε a kan na, a jnamalɔra. Siranya ka o mina.

¹⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ja na, olugu ka o lakari mɔgɔ tɔw ye: min kera jinatɔ ra, ani min kera lεw ra.

¹⁷ Mɔgɔw ka o kuma mεn minke, o ka kε Yesu daari ye k'a gbεleya, ko a ye taga ka bɔ olugu ta mara ra.

¹⁸ Ayiwa, ka Yesu dontɔ to kurun kɔnɔ, jinaw tun bε o cε min na, ale ka Yesu daari kosebε, ko a y'a to ale ye taga ni a ye.

¹⁹ Nka Yesu ma sɔn; Yesu k'a fɔ a ye ko: «Taga i ta so, i ta somogɔw fe; Matigi Ala ka min kε i ye, ani a makarira i ra cogo min na, i ye o bεe lakari o ye.»

²⁰ Cε tagara; Yesu ka fen o fen kε a ye, a ka o kibaro fɔ Dekapɔli* mara bεe ra. Mɔgɔw bεe kabakoyara.

* 5:20 5.20 Dekapoli: O kɔrɔ ye dugu tan. O yɔrɔ tun bε Galile ba woroduguyanfan ni a terebɔyanfan na.

*Zayirusi denmuso kunuko ni muso dɔ keneeyako
(Matiyu 9.18-26; Luka 8.40-56)*

²¹ Yesu donna kurun kono ka ba tige ka sekɔ ka na ba ja dɔ kan. O yoro ra jamaba nana lajen a kɔrɔ tuun k'a to bada ra.

²² Ayiwa, karanso* kuntigi min tɔgo tun ye ko Zayirusi, ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ.

²³ A ka Yesu daari kosebe; a ko: «Ne denmusonin be jini ka sa, sabari ka na i boro la a kan ka a keneya, janko a ye janamanya tuun.»

²⁴ Yesu tagara ni a ye. Jamaba tugura a kɔ fɔ ka a gbende.

²⁵ O y'a soro muso dɔ tun be jama ra, joribɔnbana tun be ale ra kabini san tan ni fla.

²⁶ A tun segera kosebe flakebaga caman boro, k'a boro-rafenw bεe ban, nka o si tun ma foyi ja; a ta bana yere tun be juguyara le.

²⁷ O muso tun ka Yesu ko mɛn; a nana don jama ra ka maga Yesu ta derege ra, a kɔ fe.

²⁸ Sabu a tun b'a fɔra a yere kono ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra, ne bena keneya.»

²⁹ A magara Yesu ta derege ra minke, o yɔrɔnin kelen bεe ra a ta joribɔn lɔra. A k'a ye a farikolo ra ko ale keneyarda ka bɔ a ta bana ra.

³⁰ O yɔrɔnin bεe ra Yesu k'a lɔn a yere ma ko sebagaya dɔ bɔra ale ra; a ka a ja munu jama cε ma k'a fɔ ko: «Jɔntigi le magara ne ta derege ra?»

³¹ A ta karamogɔdenw ko: «A flε, jamaba nin ka i gbende, i belen ko: <Jɔn magara ne ra?> »

³² Nka Yesu ka a ja munu ka a kεrefemogɔw flε, janko mɔgɔ min ka o kε, a ye o tigi ye.

³³ Muso siranna fɔ a bε yereyere, sabu a tun k'a lɔn ko min kera ale ra; a nana a yere ben Yesu sen kɔrɔ, ka can bεe fɔ a ye.

³⁴ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hɛra ra, Ala ye i to keneya ra.»

³⁵ Ka Yesu to o kuma ra, mɔgɔ dɔw bɔra karanso kuntigi ta so ka na a fɔ a ye ko: «I denmuso sara, mun na i bε karamogɔ segera tuun?»

³⁶ Nka Yesu ma o ta kuma jate; a k'a fɔ karanso kuntigi ye ko: «I kana siran, la ne ra dɔrɔn!»

³⁷ O tagato, Yesu ma sɔn mɔgɔ si ye taga ni a ye, fɔ Piyeri, ani Yakuba, ani Yakuba balemace Yuhana.

³⁸ O sera karanso kuntigi ta so kono minke, Yesu k'a ye ko jamaba tun bε yi, o bεe bε kasira ka mankan ci, ka kule ci.

³⁹ Yesu donna; a k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw bε mankan cira, ka kasi? Den ma sa, a bε sunogɔra le.»

⁴⁰ O mōgōw ka kē a lōgōbo ye. A ka o bēe labō kēnē ma. Den tun lanin bē bon min kōnō, a donna yi ni den face ni a bamuso ye, ani a ta karamōgōden minw tun bē ni a ye.

⁴¹ A ka den mina a boro ma k'ā fō a ye ko: «Talita kumi!» O kōrō ye ko: «Sungurunin, ne b'a fō i ye ko i ye wuri.»

⁴² O yōrōnin kelen bēe ra sungurunin wurira ka kē tagama ye; a si tun ye san tan ni fla. O bēe kabakoyara kōsēbē, fō ka o kōnōnōban.

⁴³ Yesu k'ā fō o ye k'ā gbeleya ko: «Aw kana a to mōgo wērē ye nin ko mēn.» O kō fē, a ko o ye domuni di sungurunin ma.

6

*Nazaretikaw banna Yesu ra
(Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)*

¹ O kō, Yesu bōra o yōrō ra, ka taga a lamōdugu ra. A ta karamōgōdenw tugura a ko.

² Nēnekirilon* sera minkē, Yesu ka mōgōw karan damina karanso* kōnō. Mōgō caman tun bē a lamenna; o kabakoyara fō o tun b'a fōra ko: «A bōra ni nin kow bēe ye min? Nin hakiritigiya min b'a fē, jōntigi le ka o di a ma? A bē nin kabakow kera cogo di le?»

³ O ko: «Yirilesebaga tē wa? Mariyamu dencē, Yakuba ni Zoze ni Zude ni Simōn, olugu kōrōcē tē wa? A dōgōmusow tē an fē yan wa?»

O miiriyaw kera sababu ye ka o kunnacēn, o ma la Yesu ra.

⁴ Nka Yesu k'ā fō o ye ko: «Cira tē dōgōya yōrō si, ni a yērē ta dugu tē, a yērē balemwā cē ra, ani a yērē ta lu.»

⁵ O mōgōw ta lanabariya kosōn, Yesu ma kabako caman kē; a ka a boro la banabagatō dama dama kan dōrōn ka o kēnēya.

⁶ O mōgōw ta lanabariya ka Yesu kabakoya.

*Yesu ka karamōgōdenw ci ka taga waajuri kē
(Matiyu 10.5-15; Luka 9.1-6)*

Yesu tun bē yaala dafeduguw ra ka mōgōw karan.

⁷ A ka a ta karamōgōden tan ni fla wele, ka o ci mōgō fla fla; a ka sebagaya di o ma ka jinaw gbēn.

⁸ A k'ā fō o ye ko: «Ni bere dama tē, aw kana fēn wērē ta ka taga tagama ra; aw kana domunifēn ta, aw kana bōrō ta, aw kana wari yērē bla aw kun.»

⁹ A ko: «Aw ye sanbara don aw sen na, nka aw kana derege fla don.»

¹⁰ A k'ā fō o ye tuun ko: «Ni aw jigira lu min kōnō, aw ye to o lu kōnō fō ka taga se aw bōlon ma o yōrō ra.

¹¹ Nka ni dugu min mɔgɔw ma sɔn ka aw lajigi, ni o banna aw ta kuma ma, aw bɔtɔ o dugu ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon yi; o bɛna ke aw seere ye o mɔgɔw kama.»

¹² Ayiwa, karamɔgɔdenw tagara mɔgɔw waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na.

¹³ O ka jinatɔ caman ta jinaw gbɛn ka bɔ o ra. O ka turu mun banabagatɔ caman na ka Ala daari o ye ka o keneya.

*Yuhana Batizerikəbaga fagacogo
(Matiyu 14.1-12; Luka 9.7-9)*

¹⁴ Ayiwa, masace Herodi* nana Yesu ko mɛn, sabu mɔgɔw bɛε tun be Yesu ko fɔra. Dɔw tun b'a fɔra ko: «Yuhana Batizerikəbaga le kununa ka bɔ saya ra! O le kosɔn sebagaya b'a fɛ ka kabakow ke.»

¹⁵ Dɔw ko, ko cira Iliya* lo, dɔw fana ko, ko cira minw temena kakɔrɔ, ko olugu dɔ lo.

¹⁶ Nka masace ka o kow mɛn minke, a ko: «Ne ka Yuhana min kun tige, ale le kununa.»

¹⁷ Sabu masace Herodi yere tun ka Yuhana mina k'a siri k'a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le kosɔn, sabu Herodi tun ka o muso furu.

¹⁸ O kosɔn Yuhana tun k'a fɔ a ye ko: «Ka i balemace muso mina a ra ka a furu, o ma bɛn!»

¹⁹ O kosɔn Herodiyadi tun be Yuhana kɔninya kosebe; a tun b'a fɛ ka Yuhana faga, nka ale yere tun te se,

²⁰ sabu Herodi tun be siran Yuhana ja. A tun k'a lɔn ko mɔgɔ terennin lo, ani mɔgɔ saninman. O kosɔn a tun b'a janto Yuhana ra. Ni a tun ka Yuhana ta kumaw lamɛn, a hakiri tun be nagami; o bɛε n'a ta, o kumaw tun ka di a ye.

²¹ Ayiwa, Herodiyadi sagonanlon nana se. Masace Herodi worolon kunben nana se, a ka janagbɛba dɔ laben a jɛnjɔgɔnw ye, ani sorasikuntigiw, ani Galile mɔgɔbaw ye.

²² Herodiyadi denmuso nana don, ka dɔn ke. A ko diyara masace ni a jɛnjɔgɔnw ye. Masace k'a fɔ sungurunin ye ko: «I bɛ fen min fɛ, o fɔ ne ye, ne bɛna o di i ma!»

²³ Herodi karira sungurunin ye ko: «Ni i ka fen min daari ne fɛ, ne bɛna o di i ma; hali ni a kera ne ta jamana tarance le ye.»

²⁴ Sungurunin bɔra kene ma ka taga a bamuso jininka ko: «Ne ka kan ka mun le daari?» A bamuso ka a jaabi ko: «Yuhana Batizerikəbaga kunkolo.»

²⁵ O yɔrɔnin bɛε sungurunin teliyara ka don masace fe ka taga a fɔ a ye ko: «Ne b'a fɛ i ye Yuhana Batizerikəbaga kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ, k'a di ne ma yan sisan!»

---

* **6:15 6.15** Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

²⁶ O kuma ka masace jnasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bee ja na, a tun te se ka ban sungurunin ta kuma ma tuun.

²⁷ O yørønin bæs a ka sorasi dø ci ko a ye taga Yuhana
kunkolo tige ka na ni a ye. O cæ tagara kasobon kono ka
taga Yuhana kunkolo tige,

²⁸ k'a bla minan do kono ka na a di sungurunin ma.
Sungurunin tagara a di a bamuso ma.

²⁹ Yuhana ta karamögödenw ko o men minke, o nana a su ta ka taga a don kaburu ra.

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

³⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw kosegira minke, o nana lajen Yesu kɔrɔ. O ka ko minw bɛe ke, ani o ka mogow karan cogo min na, o ka o bɛe lakari Yesu ye.

³¹ O tuma Yesu k'a fo o ye ko: «An ye bɔ yan, an ye taga an danna kongo kɔnɔ yɔrɔ dɔ ra ka taga nenekiri dɔcɔnin.» Yesu ka o fo, sabu mogow tun be nana o fe caman; o be taga o be na tuma bee, hali domunike yɔrɔ yere tun te sɔrɔ Yesu ni a ta karamogodenw fe.

³² O cogo ra, o donna kurun dō kono ji kan, ka taga yoro dō ra kongo kono o danna.

³³ Məgə caman ka o tagatç ye kurun kənə, k'a lən ko olugu lo. Məgəw bərə kerfeduguw bəe ra ka bori ka taga kən o ja o yɔrcə ra yi.

³⁴ Yesu bɔra kurun kɔnɔ minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra, sabu o tun be o yere ma, i ko gbənbaga te saga minw na. Yesu ka a damina ka o karan fen caman na.

³⁵ Ayiwa, i n'a fō wagati tun janfara, karamogodenw gbarara Yesu ra k'a fō a ye ko: «A flé, an bē kongo le kono yan, wagati fana janfara.

³⁶ Jama labla, o ye taga togodaw ra, ani kerefeduguw ra, ka taga domuni san.»

³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» Karamögödenw ko: «Hali ni an be warı deniye† keme flaburu san k'a di nin mögöw ma, o be se ka o bo wa?»

³⁸ Yesu ka o jininka ko: «Buru jori be aw fe? Aw ye taga a fle.» O tagara, ka na a jaabi ko: «Burukun looru ni jegeden fla.»

³⁹ Ayiwa, Yesu k'a fo a ta karamogodenw ye ko o ye mogow lasigi dugu ma binmisew kan, jenkuru jenkuru.

⁴⁰ Məgəw sigira məgə kemə kemə, ani məgə biloru looru.

[†] **6:37** **6.37** Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekebagaa tatera kelen baara sara le ye.

⁴¹ Yesu ka burukun looru ni jegeden fla ta, ka a na kɔrɔta san fe ka baraka la Ala ye. O kɔ, a ka buru tigetige k'a di a ta karamögödenw ma ko o ye a tarantaran jama ra. A ka jegeden fla fana di, ko o ye a tarantaran mögöw bëe ra.

⁴² Mögo bëe ka domuni ke fɔ ka fa!

⁴³ O kɔ, burukunkurunw ni jege tɔ min tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

⁴⁴ Mögo minw tun ka o buruw domu, o tun ye cε waga looru.

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22-23; Yuhana 6.15-21)

⁴⁵ O yɔrɔnin bëe, Yesu ka karamögödenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale na, ka taga Bɛtisayida dugu fan fe, sani ale yere ye jama labla.

⁴⁶ Yesu ka mögöw labla minke, a tagara kuru kan ka taga Ala daari.

⁴⁷ Su kora ka karamögödenw to kurun kɔnɔ ba cemance ra; o wagati ra Yesu kelenpe tun tora gbele kan.

⁴⁸ Yesu nana a ye ko karamögödenw segenin lo kosebɛ; o tun te sera ka kurun lataga janaman ji kan, sabu fɔnjɔ tun be o kunbenna. Su dugutarama wagati ra, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fe; a k'a ke i n'a fɔ a b'a fe ka teme o ra.

⁴⁹ Karamögödenw ka a tagamato ye ji kan minke, a kera o na na i n'a fɔ su dɔ ja lo; o ka ke kule ci ye.

⁵⁰ Sabu o bëe na tun b'a ra, o bëe ja tun tigera. O yɔrɔnin bëe Yesu kumana o fe, ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!»

⁵¹ O kɔ, a donna o fe kurun kɔnɔ; fɔnjɔ lora. O bëe kabakoyara fɔ ka o kɔnɔnɔban,

⁵² sabu Yesu tun ka tagamasiyen min ke, ka buru caya, o tun ma o kɔrɔ faamu; o hakiri belen tun datugunin lo.

Yesu ka banabagatow keneya Zenesareti mara ra

(Matiyu 14.34-36)

⁵³ Yesu ni a ta karamögödenw ka ba tige minke, o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra; o ka kurun lɔ bada ra.

⁵⁴ O bɔra kurun kɔnɔ minke, o yɔrɔnin bëe mögöw ka Yesu lɔn.

⁵⁵ O borira ka taga yɔrɔ bëe ra, ka taga banabagatow ta o ta lananw kan ka na ni o ye a fe. Ni mögöw tun k'a men ko a be yɔrɔ o yɔrɔ, o tun be taga a kɔ.

⁵⁶ Ni Yesu tun sera yɔrɔ o yɔrɔ, duguba o, dugumisen o, walama togoda o, mögöw tun be na ni banabagatow ye ka na o la kɛnɛgbɛyɔrɔw ra, ka a daari ko a ye sabari k'a to o ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Ni min o min tun magara a ra, o tun be kɛnɛya.

7

*Farisiw ni sariya karamögow ta landakow
(Matiyu 15.1-9)*

¹ Ayiwa, Farisiw ni Sariya karamög* dōw bōra Zeruzalemu ka na lajen Yesu kōrō.

² O k'a kōrōsi k'a ye ko a ta karamögōden dōw bē domuni kéra ni o tēgē saninyabari ye, o kōrō ye ko o ma a ko ka kajna ni o ta landaw ye.

³ Sabu Farisiw ni Yahudiya tōw si tun te sōn ka domuni ke ni o ma o boro fla lalaga k'a ko kosebē, ka kajna ni o bēmaw ta landaw ye.

⁴ O cogo ra, ni o tun bōra lōgōfiye ra, o tun bē na ko ka o yērew saninya fōlō ka kajna ni landa ye, ka sōrō ka domuni ke. O dama te, o tun bē landa kōrō caman wērē ke i n'a fō jifiyēw kori, ani bōgōdagaw, ani siranegēdagaw.

⁵ O Farisiw ni sariya karamögow ka Yesu jininka ko: «Mun kosōn i ta karamögōdenw te tagamana ka kajna ni an bēmaw ta landaw ye? Mun kosōn o tēgew saninyabari bē domuni ke?»

⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fō aw ta ko ra, o bēnna kosebē, i n'a fō a sēbera cogo min na, ko:

«Nin mōgōw kōni b'a fō o da ra le ko o bē ne bonya,
k'a sōrō o jusukun yōrō ka jan ne ra kosebē!

⁷ O bē ne batora gbansan le,
sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mōgōw karan o ra.» »

⁸ Yesu ko: «Aw bē ban Ala ta cifōninw ma, ka tugu mōgōw ta landaw le kō.»

⁹ A k'a fō o ye tuun ko: «Ka ban Ala ta cifōninw ma, ka to aw ta landaw kan, aw kōni bē se o ra kosebē!

¹⁰ Cira Musa k'a fō ko: <I fa ni i ba bonya;> ko: <Ni mōgō min ka kumajugu fō a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga*.>

¹¹ Nka aw ka o kuma yelēma k'a fō ko: <Ni mōgō k'a fō a face walama a bamuso ye ko: Ne tun b'a fe ka fēn min di aw ma, o kēra kōrōban[†] ye, o kōrō ye ko ne ka o di Ala ma ka ban;>

¹² o tuma aw b'a to o tigi te foyi ke a face walama a bamuso ye tuun.

¹³ O cogo ra, aw bē Ala ta Kuma ke fengbansan ye aw yēre ta landaw kosōn. Nka o dōrōn te, aw bē o kow nōgōnna caman wērē ke.»

---

* 7:7 7.7 Nin kuma fōra Ezayi 29.13. * 7:10 7.10 Nin kuma fōra Bōri 20.12 ani Sariya 5.16; Bōri 21.17 ani Sarakalasebagaw 20.9. † 7:11 7.11 Kōrōban: O ye Aramekan le ye.

Fen minw be se ka mögö lanögö
(Matiyu 15.10-20)

¹⁴ O kɔ̄, Yesu ka jama wele tuun, k'a fɔ̄ o ye ko: «Aw bɛε
 ye aw toro malɔ̄ ka nin faamu kosebe.

¹⁵ Fen si te yi min be don mögö kɔ̄nɔbara ra, ni o be se ka
 o tigi lanögö. Nka fen minw be bɔ̄ mögö jusukun na, o le be
 mögö lanögö.

¹⁶ [Ni mögö min b'a fe ka o kow faamu, o ye jija ka o
 kumaw lamən dε!]

¹⁷ Wagati min na Yesu bɔ̄ra jama kɔ̄rɔ̄ ka taga so kɔ̄nɔ, a
 ta karamögödenw ka a jininka o kuma kɔ̄rɔ̄ ra.

¹⁸ A k'a fɔ̄ o ye ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? Aw
 m'a lɔ̄n ko fen min be bɔ̄ kene ma ka don mögö kɔ̄nɔ, ko o
 te se ka mögö lanögö wa?

¹⁹ Sabu o fenw te don mögö jusukun na, nka o be taga a
 kɔ̄nɔbara le ra; o kɔ̄ fe o tigi be taga so kɔ̄, ka o fenw labɔ̄.»
 Yesu ka o fɔ̄, k'a yira ko domunifén bɛε be se ka domu.

²⁰ A ko: «Fen min be bɔ̄ mögö jusukun na, o le be mögö
 lanögö.

²¹ Sabu miiriyajuguw be bɔ̄ mögö kɔ̄nɔ le, mögö jusukun
 na; o le be mögö bla jatɔ̄ya ra, ani sonyari, ani mögɔfaga,

²² ani jenεya, ani wasabariya, ani juguya, ani tɔ̄nɔri, ani
 jogojuguya, ani njangboya, ani tɔ̄gɔcenri, ani yerebonya, ani
 hakirintanyakow.

²³ Nin kojuguw bɛε be bɔ̄ mögö jusukun le ra; o le be mögö
 lanögö.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra
(Matiyu 15.21-28)

²⁴ O kɔ̄, Yesu bɔ̄ra o yɔ̄rɔ̄ ra, ka taga Tiri mara ra. A tagara
 don bon dɔ̄ kɔ̄nɔ; a tun t'a fe mögö si y'a lɔ̄n ko a be o bon
 kɔ̄nɔ, nka a dogonin ma se ka to!

²⁵ Sabu muso dɔ̄ tun be yi, jina tun be min denmuso ra.
 Ale ka Yesu ko men minke, a nana a yere firi Yesu sen kɔ̄rɔ̄.

²⁶ O muso tun ye siya were mögö le ye; Gerekì tun lo, a
 bɔ̄ra Siri, Fenisi mara ra. A ka Yesu daari ko a ye jina gben
 ka bɔ̄ a denmuso ra.

²⁷ Nka Yesu k'a fɔ̄ a ye ko: «A to denmisénw ye domuni
 ke ka fa folɔ̄; sabu ka denmisénw ta domuni ta ka o firi
 wurudenninw kɔ̄rɔ̄, o man jи.»

²⁸ Muso ka a jaabi ko: «O ye can ye, Matigi, nka den
 misénw domuniketɔ̄, domuni murumuru minw be benben
 tabali jukɔ̄rɔ̄ dugu ma, wurudenninw be o domu dε!»

²⁹ Yesu k'a fɔ̄ a ye ko: «Muso, nin kuma kosɔ̄n, i kɔsegí
 ka taga i ta so, jina bɔ̄ra i denmuso ra ka ban.»

³⁰ Muso tagara so. A donna bon kōnō minke, a k'a sōrō ko den lanin bē lanan kan, jina bōra a ra.

Yesu ka ce torogberen dō kēneya

³¹ Ayiwa, Yesu bōra Tiri mara ra ka tēmē Sidōn dugu fē; a tagara tēmē Dekapoli mara ce ma ka na Galile ba fan fē.

³² A tēmetō, o nana ni ce torogberen dō ye a fē; kuma fana tun ka gbelēn a fe kosebe. O ka Yesu daari ko a ye sabari k'a boro la o ce kan ka a kēneya.

³³ Yesu ka o ce mina ka taga ni a ye o danna ka a mabō jama ra. A ka a borokandenw don a torowow kōnō, ka a daji mun a nenden na.

³⁴ O kō, a ka a ja kōrōta san fē ka nēnekiriba kē, k'a fō ko: «Efata,» o kōrō ye ko: «Aw ye dayēle.»

³⁵ O yōrōnin bēs a toro fla dayēlera, a nenden fana lablara. A sera ka kuma ka ja.

³⁶ Yesu sekōra ka na se mōgōw kōrō minke, a k'a fō o ye k'a gbelēya ko o kana a to mōgō wēre ye o ko mēn. Nka a ka o fō minke, a kēra i n'a fō a ka a serege le, sabu o tagara o ko fō yōrō bēs.

³⁷ O mōgōw tun kōnōnōbanna fō ka tēmē. O tun b'a fōra ko: «A bē fen o fen kē, o bēs ka ji. A b'a to torogberenw bē mēnni kē, ani bobow yēre bē kuma!»

8

*Yesu ka domuni di mōgō waga naani ma
(Matiyu 15.32-39)*

¹ Lon dō, ra jamaba nana lajen Yesu kōrō tuun. A k'a ye ko domunifēn tē o boro minke, a k'a ta karamōgōdenw wele k'a fō o ye ko:

² «Nin jama hina bē ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne kōrō yan, foyi tē o boro k'a domu.

³ Ni ne ka o kōngōtō bla ka taga, o baraka bēna ban sira ce, sabu dōw bōra fō yōrōjan.»

⁴ A ta karamōgōdenw k'a jaabi ko: «An bēna buru sōrō min kongokolon kōnō yan, janko nin mōgōw ye domuni kē ka fa?»

⁵ Yesu ka o jininka ko: «Burukun jori le bē aw fē yan?» O ko: «Burukun wolonfla.»

⁶ Yesu ko mōgōw ye sigi dugu ma. O kō, a ka o burukun wolonfla ta ka baraka la Ala ye, ka o tigetige ka o di a ta karamōgōdenw ma ko o ye a tarantaran jama ra; o k'a tarantaran jama ra.

⁷ Jegēden misēn dama dama tun bē o boro fana. Yesu ka baraka la Ala ye, k'a fō ko o ye o fana tarantaran jama ra.

⁸ Mɔgɔw ka domuni ke fɔ ka fa. Burukunkurun ni jɛgɛ tɔ min tora, o ka o cɛ ka segi wolonfla fa.

⁹ O jama tun be mɔgɔ waga naani bo. O kɔ, Yesu ka o labla.

¹⁰ O yɔrɔnin bɛɛ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw donna kurun kɔnɔ ka taga Dalimanuta mara ra.

*Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ ke
(Matiyu 16.1-4)*

¹¹ Ayiwa, Farisiw* nana ke sɔɔri ke ye ni Yesu ye; o tun b'a fɔ k'a kɔrɔbɔ le. O ko Yesu ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra min b'a yira ko a bɔra Ala ra.

¹² Yesu jusukun tɔɔrɔnin ka nenekiriba ke k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn bi mɔgɔw be tagamasiyen dɔ jini? Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko tagamasiyen si tɛna yira bi mɔgɔw ra.»

¹³ O kɔ, Yesu ka o to yi, ka don kurun kɔnɔ ka taga ba ja dɔ kan.

*Farisiw ni Herodi ta burufunufɛn
(Matiyu 16.5-12)*

¹⁴ Karamɔgɔdenw tun jinana o ma buru ta; burukun kelenpe le tun be o fɛ kurun kɔnɔ.

¹⁵ Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi Farisiw* ni Herodi ta burufunufɛn na dɛ!»

¹⁶ Karamɔgɔdenw ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «An ma buru ta minke, o kosɔn a be nin kuma fɔra!»

¹⁷ Yesu ka o ta miiriya lɔn minke, a k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o kosɔn ne ka nin kuma fɔ? Hali bi hakiri te aw fɛ ka ne ta kow faamu wa? Aw jusukun belen datugunin lo wa?»

¹⁸ Nadenw be aw fɛ, aw te yeri ke wa? Torow be aw fɛ, aw te menni ke wa? Aw hakiri te jigi fen na wa?

¹⁹ Wagati min na ne ka burukun looru tigetigɛ k'a di aw ma ko aw ye a di mɔgɔ waga looru ma, o domuni bannin kɔ, aw ka segi ja jori le sɔɔrɔ burukunkurun tɔ ra?» O ko: «Segi ja tan ni fla.»

²⁰ Yesu ko: «Wagati min ne ka burukun wolonfla tigetigɛ ka o di mɔgɔ waga naani ma, o kɔ fɛ aw ka segi ja jori le sɔɔrɔ burukunkurun na?» O ko: «Segi ja wolonfla.»

²¹ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Hali bi aw belen ma ne ta kuma faamu wa?»

Yesu ka fiyentɔcɛ dɔ kɛnɛya

²² O kɔ, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tagara Bɛtisayida; o sera yi minke, mɔgɔ dɔw nana ni fiyentɔcɛ dɔ ye Yesu fɛ k'a daari ko a ye sabari k'a boro la a kan k'a kɛnɛya.

²³ Yesu ka fiyentoce mina a boro ma ka taga ni a ye dugu kɔ fe, ka daji mun a padenw na, ka a boro la a kan, ka a jininka ko: «I be fən də yera sisan wa?»

²⁴ Ce ka a ja yele ka fleri ke; a ko: «Ne ja be məgɔw ra, nka o be i n'a fo yiriw, o be tagamana.»

²⁵ Yesu ka a boro la a ja kan tuun. O kɔ fiyentoce ka a ja yele ka fleri ke minke, a keneyara; a ka fən bəe ye ka ja.

²⁶ Ayiwa, Yesu k'a fo a ye ko a ye kosegi ka taga a ta somogow fe, nka a kana teme dugu kɔno.

Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye

(Matiyu 16.13-20; Luka 9.18-21)

²⁷ Yesu ni a ta karamogodenw tun be tagara Sezare Filipi kerefeduguw ra; o tagato Yesu ka o jininka ko: «Məgɔw be ne jatera jontigi le ye de?»

²⁸ Karamogodenw ko: «Dow ko i ye Yuhana Batizerikebaga ye; dow ko i ye cira Iliya* ye, dow ko i ye cira do were le ye.»

²⁹ Yesu ka o jininka ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra, ne ye jontigi le ye?» Piyeri ka a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.»

³⁰ Yesu k'a fo o ye k'a gbelyea kosebe ko o kana ale ta ko fo mogɔ si ye.

Yesu ta saya ni a kunuko

(Matiyu 16.21-28; Luka 9.22-27)

³¹ O kɔ, Yesu ka ke a ta karamogodenw karan ye k'a fo o ye ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tɔɔrɔ kosebe; cekɔrɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* bəna ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka tere saba temenin kɔ, a bəna kunu.

³² Yesu tun ka o kow fo o ja na k'a gbelyea. Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, ka Yesu mafiyenza, ko a man kan ka o kuma fo.

³³ Nka Yesu yelemana ka a ta karamogodenw fle, ka Piyeri mafiyenza, k'a fo a ye ko: «Bɔ ne kɔ, ele setanamogɔ! Sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fo adamadenw sago.»

Mogɔ be tugu Yesu kɔ cogo min

³⁴ O kɔ, Yesu k'a ta karamogodenw ni jama wele k'a fo o ye ko: «Ni mogɔ min b'a fe ka tugu ne nɔ fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne kɔ.»

³⁵ Sabu ni mogɔ o mogɔ b'a fe k'a nin kisi, o tigi bəna bɔnɔ a nin na; nka ni mogɔ o mogɔ ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, ani Kibaro Diman* kosɔn, o tigi bəna a nin kisi.

* **8:28 8.28** Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

³⁶ Ni mɔgɔ ka dunujia bɛɛ sɔrɔ ka taga bɔnɔ a nin na lahaba, dunujasɔrɔ ka mun le ja o tigi ye?

³⁷ Mɔgɔ be se ka mun le di min bɛ se ka kɛ a nin kunmabɔsara ye?

³⁸ O le kosɔn ni mɔgɔ o mɔgɔ ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fɔ bi mɔgɔ terenbariw, ani Alajasiranbariw ja na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a Fa Ala ta nɔɔrɔ ra ni mɛleke saninmanw ye, ale fana bɛna maroya k'a fɔ ko o tigi ye ale ta ye.»

9

¹ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko minw lɔnin be yan bi, o dɔw tena sa fiyewu, fɔ o ye Ala ta Masaya* natɔ ye ni sebagaya ye.»

*Yesu nɔɔrɔ yirara karamɔgɔdenw na
(Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36)*

² Ayiwa, tere woɔrɔ temenin ko, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan dɔ kan o danna. Ka o to o yɔrɔ ra, Yesu cogoya yelemana o ja na.

³ A ta faniw barara ka gbe fɔ ka manamana. A tun gbera cogo min na, fanikobaga si te dugukolo kan min bɛ se ka fani ko k'a gbe o cogo ra.

⁴ O kɔ, karamɔgɔden saba ka cira Iliya* ni cira Musa ye, o bɛ kumana ni Yesu ye.

⁵ Piyeri k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔgɔ, an nana yan minke, o jana de! A to an ye fanibon saba lɔ: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.»

⁶ Piyeri kɔni tun ka o kuma fɔ a yere kun fɛ le, sabu siranya tun be o mɔgɔ saba bɛɛ ra.

⁷ Ayiwa, sankaba dɔ jigira ka na o datugu; kumakan dɔ bɔra sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; aw y'a lamɛn!»

⁸ O yɔrɔnин bɛɛ karamɔgɔdenw ka fléri ke o lamini bɛɛ ra; nka o ma mɔgɔ si ye tuun, ni Yesu kelen te.

⁹ Ayiwa, ka o jigitɔ to ka bɔ kuru kan, Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko o ka ko min ye, o kana o fɔ mɔgɔ si ye folɔ, fɔ Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bɔ saya ra folɔ.

¹⁰ Karamɔgɔdenw ka o kuma mara o yerew kɔnɔ, nka o tun be nɔgɔn jininkara ko: «A tun b'a fɔra ko: <ka kunu ka bɔ saya ra,> o kɔrɔ ye mun ye?»

¹¹ Ayiwa, karamɔgɔdenw ka Yesu jininka ko: «Mun kosɔn sariya karamɔgɔw* b'a fɔra ko: <Cira Iliya le ka kan ka kɔn ka na fɔlɔ?> »

* **9:4 9.4** Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

¹² Yesu ka o jaabi ko: «Can lo, cira Iliya bëna na fôlo ka na fën bëe laben; nka mun na a sëbera Ala ta Kuma ra ko: <Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka tɔɔrɔ kosebë, ani ko mɔgɔw bëna a mafiyenya?»

¹³ O bëe n'a ta, ne b'a fô aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka o ka a ke o sago ye, i n'a fô a sëbera cogo min na a ta ko ra Kitabu kɔnɔ†.»

*Yesu ka den jinatɔ dɔ kεnεya
(Matiyu 17.14-21; Luka 9.37-42)*

¹⁴ Ayiwa, Yesu ni o karamɔgɔden saba nana se karamɔgɔden tɔw kɔrɔ minke, o k'a ye ko jamaba dɔ ka o lamini; sariya karamɔgɔ* dɔw bë sɔɔri kera ni o ye.

¹⁵ Mɔgɔw ka Yesu ye minke, a barara o bëe ra kosebë. O borira ka taga Yesu fε ka taga a fo.

¹⁶ Yesu ka karamɔgɔdenw jininka ko: «Aw ni olugu bë sɔɔcɔn sɔɔra mun le ra?»

¹⁷ Ayiwa, o jama ra mɔgɔ dɔ ka Yesu jaabi k'a fô a ye ko: «An karamɔgɔ, ne nana ni ne dencε ye i fε; jina dɔ le b'a ra, o le ka a ke bobo ye.

¹⁸ Ni o jina wurira a fε yɔrɔ o yɔrɔ, a b'a firi dugu ma; den bë dakanga bɔ, a bë a nin jimi ka ja. Ne ka i ta karamɔgɔdenw daari ko o ye jina gbɛn, nka o ma se.»

¹⁹ Yesu ko: «Aw mɔgɔ lanabariw, ne bëna to ni aw ye fô tuma juman? Ne bëna aw ta kow sɔnmina fô ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fε yan.» O nana ni den ye.

²⁰ Jina ka Yesu ye minke, o yɔrɔnin bëe a ka den yuguyugu ni fanga ye. Den benna dugu ma ka kolonkolon, ka kanga bɔ a da ra.

²¹ Yesu ka den face jininka ko: «A k'a sɔrɔ kabini wagati juman?» A face ko: «Kabini a denmisənman.»

²² Tuma caman jina b'a firi tasuma ra, walama ji ra, janko ka a faga. Ni i bë se ka fën dɔ kε, makari an na ka an dëmε.

²³ Yesu k'a fô a ye ko: «Mun kosɔn i k'a fô ko: <Ni i bë se ka fën dɔ kε>? Mɔgɔ min bë la ne ra, fën bëe bë se ka ke o tigi ye.»

²⁴ O yɔrɔnin bëe den face pərənna ko: «Ne lara i ra, nka ne ta lanaya ka dɔgɔ, dɔ fara ne ta lanaya kan!»

²⁵ Yesu ka o mɔgɔw girintɔ ye ka na minke, a jamana jina kunna k'a fô a ye ko: «Jina, ele min bë mɔgɔ ke bobo ni torogberen ye, ne b'a fô i ye ko i ye bɔ nin den na, i kana don a ra tuun fiyewu!»

† 9:13 9:13 Cira tun ka min fô cira Iliya nako ra (Malaki 3.23-24), Yuhana Batizerikəbaga nana minke, o kuma kera can ye.

²⁶ Ayiwa, o jina ka kule ci ka den yuguyugu ni fanga ye ka bɔ a ra; den kera i ko su. Mɔgɔ minw tun bɛ yi, o caman ko: «Den sara.»

²⁷ Nka Yesu k'a mina a boro ma ka a lawuri. Den wurira ka lɔ.

²⁸ Yesu donna bon kɔnɔ minke, a ta karamɔgɔdenw ka a jininka o danna, o ko: «Mun kosɔn anw ma se ka nin jina gbɛn?»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Nin jina nɔgɔn kɔni, foyi tɛ se ka ale labɔ ni Aladaari tɛ.»

Yesu bɛ a ta saya ni a kunuko fɔ tuun

(Matiyu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra o yɔrɔ ra ka Galile mara cɛtige. Yesu tun t'a fɛ mɔgɔw ye ale yɔrɔ lɔn.

³¹ Sabu a tun bɛ a ta karamɔgɔdenw karanna k'a fɔ o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bɛna o mina k'a don mɔgɔw boro; o bɛna a faga, nka a saya tere sabanan a bɛna kunu.»

³² Karamɔgɔdenw tun ma o kuma kɔrɔ lɔn, nka o fana tun bɛ siranna, k'a jininka.

Mɔgɔ min ye jnamɔgɔ ye Ala fɛ

(Matiyu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw sera Kaperinahumu. O donna bon kɔnɔ wagati min na, a ka o jininka; a ko: «Aw tun bɛ mun kuma le fɔra sira ra?»

³⁴ O jera, sabu o tun bɛ nɔgɔn sɔsɔra sira ra ko jɔntigi le ye olugu ra jnamɔgɔ ye.

³⁵ Ayiwa, Yesu sigira; a k'a ta karamɔgɔden tan ni fla wele k'a fɔ o ye ko: «Ni mɔgɔ dɔ b'a fɛ ka ke jnamɔgɔ ye, o tigi ka kan ka ke bɛe ra kɔmɔgɔ ye, ani ka a yere ke tɔw bɛe ta baaraden ye.»

³⁶ O kɔ, a ka denfitini dɔ ta, ka na a lɔ o ce ra; a k'a boro melege o den ma, k'a fɔ o ye ko:

³⁷ «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin denfitini nɔgɔn dɔ mina ka ja ne tɔgɔ kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mɔgɔ o mɔgɔ fana ka ne mina ka ja, o tigi ma ne le mina ka ja, nka min ka ne ci, a ka o le mina ka ja.»

An juguw ani an jinw

(Luka 9.49-50)

³⁸ Yuhana ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, an ka ce dɔ ye a bɛ jinaw gbenna ka bɔ mɔgɔw ra i tɔgɔ baraka ra, k'a sɔrɔ a tɛ ni an ye; an ka a bari o ra, sabu a tɛ ni an ye.»

³⁹ Yesu ko: «Aw kana a bari o ra, sabu mɔgɔ si tɛ se ka kabako ke ne tɔgɔ baraka ra, ka sekɔ o yorɔnin bɛe ra ka kumajugu fɔ ne ma.»

⁴⁰ Sabu mɔgɔ min tɛ an jugu ye, o tigi ye an jin le ye.

⁴¹ Ni mōgō o mōgō ka jifye ja kelen minji di aw ma ne tōgō koson, ko sabu aw ye Kirisita* taw ye, can ra ne b'a fō aw ye ko o tigi tēna fōn o baraji ra fiyewu.»

*Fen minw be mōgō bla jurumun na
(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² Yesu k'a fō o ye tuun ko: «Nin denfitini minw lanin bē ne ra ka ban, sani mōgō dō ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bō lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba dō le dulon o tigi kan na ka a firi kōgōji ra.

⁴³ «Ni i boro kelen le bē ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bō yi; sabu ka taga don ni i boro kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi ye taga don jahanama ra, o yōrō min tasuma tē faga ka ye.

⁴⁴ [Tumu minw be mōgō sogo domu o yōrō ra, o tē faga ka ye, a tasuma fana tē faga.]

⁴⁵ Ni i sen kelen le bē ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka bō yi; sabu ka taga don ni i sen kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i senflatigi ye taga firi jahanama kōnō yi.

⁴⁶ [Tumu minw be mōgō sogo domu o yōrō ra, o tē faga ka ye, a tasuma fana tē faga.]

⁴⁷ Ni i naden kelen le bē ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wōgōbi ka bō yi; sabu ka taga don ni i naden kelen ye panamanya ra, o ka fisa i ma, sani i nadenflatigi ye taga firi jahanama ra.

⁴⁸ Tumu minw be mōgō sogo domu o yōrō ra, o tē faga ka ye, a tasuma fana tē faga.

⁴⁹ Sabu mōgō bēe bēna saninya tasuma fē, i n'a fō saraka tun bē saninya cogo min na ni kōgō ye.

⁵⁰ «Kōgō kōni ye fēnūman ye, nka ni kōgō timiya bōra a ra, mun le bē se ka a latimiya tuun? Aw ye kōgō ke aw yērew ra. Aw y'a to hēra ye ke aw ni jōcōn cē.»

10

*Yesu be taga Zude mara ra
(Matiyu 19.1-12; Luka 16.18)*

¹ Yesu bōra o yōrō ra, ka taga Zude mara yōrō dō ra, min bē Zuridēn ba kō fē. O yōrō ra jamaba nana lajēn a kōrō tuun. A ka ke o karan ye i n'a fō a tun bē deri k'a ke cogo min na.

Yesu ko furu man kan ka sa

² Farisi* dōw gbarara Yesu ra ka a jininka; o tun b'a fē k'a kōrōbō le. O ko: «Yala ka kajna ni sariya* ye, cē bē se ka a muso bla wa?»

³ Yesu ka o jaabi ni jininkari dō ye, ko: «Cira Musa ka mun le sēbē o ko ra?»

⁴ O k'a fō a ye ko: «Cira Musa ko cē bē se ka furusasēbē di a muso ma ka a bla.»

⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungbēleya le koson Musa ka o sariya sēbē aw ye.»

⁶ Ni o te, dunuja danwagati ra Ala ka cē ni muso le dan.

⁷ **«O le koson cē bē bo a face ni a bamuso kōrō ka nōrō a muso ra.»**

⁸ O fla be jen ka ke mōgō kelen ye.> O te jate mōgō fla ye tuun; o be jen ka ke mōgō kelen ye.

⁹ O le koson Ala ka min jen ka a ke kelen ye, mōgō si kana o faran ka bo jōgōn na.»

¹⁰ Yesu ni a ta karamōgōdenw nana don bon kōnō wagati min na, karamōgōdenw ka Yesu jininka o kow ra.

¹¹ Yesu k'a fō o ye ko: «Ni cē o cē ka a muso bla ka muso wēre furu, o cē ka jēneya le ke, a k'a muso fōlō janfa.»

¹² Ni muso min fana bōra a cē fe ka taga sigi cē wēre kun, o muso ka jēneya le ke.»

Yesu ka dugawu ke denmisēnw ye

(Matiyu 19.13-15; Luka 18.15-17)

¹³ Ayiwa, mōgō dōw nana ni denmisēn dōw ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamōgōdenw ka o mōgōw mafiyēnya.

¹⁴ Yesu ka o ye minke, o ma diya a ye. A k'a fō karamōgōdenw ye ko: «Aw y'a to denmisēnw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mōgō minw bē i ko denmisēnw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye.

¹⁵ Can ra, ne b'a fō aw ye ko ni mōgō o mōgō ma sōn Ala ta Masaya* ma i ko denfitini, o tigi tena don a ra fiyewu.»

¹⁶ O kō, a ka denmisēnw ta ka a boro mini o ma, k'a boro la o kan, ka dugawu ke o ye.

Cē naforotigi ta ko

(Matiyu 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷ Ayiwa, Yesu ka sira ta minke, cē dō borira ka na a kinbiri gban a kōrō k'a jininka ko: «An karamōgōjuman, ne ka kan ka mun le ke, janko ne ye panamanya banbari sōrō?»

¹⁸ Yesu k'a fō a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: <Karamōgōjuman?> Mōgōjuman si te yi, ni Ala kelenpe te.»

¹⁹ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lōn, ko: <I kana mōgō faga; i kana jēneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fō k'a la i mōgōjōgōn na; i kana mōgō tōrō, i fa ni i ba bonya.» »

²⁰ Ce ka Yesu jaabi ko: «An karamögö, ne ka o sariyaw bëe sira tagama kabini ne denmisenman.»

²¹ Yesu k'a fle, a ko diyara Yesu ye; a ko a ma ko: «Fen kelen belen le ka i jen. Taga i borofenw bëe fkiyeere ka o wari tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bëna ke i fe arijana ra. O ko, i be na tugu ne ko.»

²² O kuma ka o ce ja kumu kosebe; a janasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fe.

²³ Yesu ka a ja munu ka mögöw fle, k'a fo a ta karamögödenw ye ko: «Naforo be mögo minw fe, olugu don ka gbelen Ala ta Masaya* ra de!»

²⁴ O kuma ka karamögödenw konoñoban. Nka Yesu kosegira a kan k'a fo o ye tuun ko: «Denmisew, Ala ta Masaya don ka gbelen de!

²⁵ Nögöme don ka di miseniwo fe ka teme naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.» ²⁶ Karamögödenw kabakoyara tuun fo k'a dama teme; o ka ke a fo ye nögön ye ko: «O tuma jón le bëna kisi sa?»

²⁷ Yesu ka o fle, k'a fo o ye ko: «Mögöw fe o te se ka ke, nka Ala fe a be se ka ke; sabu foyi si te Ala kajna.»

²⁸ O tuma, Piyeri k'a fo Yesu ye ko: «Anw do? Anw jenna fen bëe ko ka tugu i no fe!»

²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko ni mögo o mögo ka jen a ta bon ko, walama a balemacew ko, walama a balemamusow ko, walama a bamuso ko, walama a face ko, walama a ta denw ko, walama a ta forow ko, ne tögo koson, ani Kibaro Diman* koson,

³⁰ sigiya t'a ra, o tigi bëna o fenw bëe nögön kemë kemë soro nin dunuja ra yan. A bëna sow soro, ka dögöw ni köröw soro, ka bamusow soro, ka denw soro, ka forow soro; nka a bëna töörö fana soro. O bëe ko fe a bëna taga janamanya banbari fana soro sini.

³¹ Nka jafermögo caman bëna ke köfemögöw ye, köfemögö caman bëna ke jafermögöw ye fana.»

*Yesu ka a ta saya ni a kunuko fo tuun
(Matiyu 20.17-19; Luka 18.31-34)*

³² Yesu ni a nöfemögöw tun be sira kan ka taga Zeruzalemü; Yesu tun be ja fe. Jatige tun be karamögödenw na, mögo minw tun be o ko, olugu fana tun be siranna. Yesu ka a ta karamögöden tan ni fla wele ka o gbara a yere körö tuun; ko minw ka kan ka a soro, a ka ke o kow fo ye o ye.

³³ A ko: «An tagato fle Zeruzalemü. Min kera Adamaden ye*, o bëna don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamögöw*. O bëna kitie a kan ko a ka kan ka faga. O bëna a don siya were mögöw* boro.

³⁴ Olugu bëna a lögöbö, ka daji tu a kan, k'a bugö ni gbejne ye, ka sörö k'a faga; nka a saya tere sabanan na, a bëna kunu.»

*Karamogöden fla ka Yesu daari
(Matiyu 20.20-28)*

³⁵ Ayiwa, Zebede dence fla, Yakuba ni Yuhana, olugu gbarara Yesu ra k'a fo a ye ko: «An karamogö, an bëna fën min daari i fe, i ye o ke an ye.»

³⁶ Yesu k'a fo o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?»

³⁷ O ka Yesu jaabi ko: «Ni i nana ke i ta masaya noçroman na tuma min na, i y'a to an mögö fla ra kelen ye sigi i kininboroyanfan na, kelen ye sigi i numanboroyanfan na.»

³⁸ Nka Yesu ka o jaabi ko: «Aw bë fën min daaria, aw yere ma o lön. Ne bëna töörö cogoya min na, aw bë se ka töörö o cogo ra wa? Walama ne bëna batize ni töörö ye cogo min na, aw bë se ka batize o cogo ra wa?»

³⁹ O ka a jaabi ko: «Oñhon, an bë se.» Yesu k'a fo o ye ko: «Can lo, ne bëna töörö cogo min na, aw bëna töörö o cogo ra; ne bëna batize cogo min na, aw bëna batize o cogo ra.»

⁴⁰ Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ka sigi ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ala ka o sigiyöröw laben mögö minw ye, a bëna di olugu le ma.»

⁴¹ Karamogöden tö tan ka o kuma men minke, olugu dimina Yakuba ni Yuhana koro.

⁴² O ra, Yesu ka o wele k'a fo o ye ko: «Aw k'a lön ko minw bë jate i ko siya wëre mögöw ta kuntigiw, olugu bë o siyaw mara jagboya ra; jamana mögöbabaw fana bë o ta fanga digi mögö tow kan.»

⁴³ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mögöba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tow ta baaraden le ye.

⁴⁴ Min b'a fe ka ke aw ra jämögö ye, o tigi ka kan ka ke tow bëe ta jön ye.

⁴⁵ Sabu Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mögöw ye baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mögöw ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mögö caman kunmabosara ye.»

*Yesu ka fiyentöce dö ja yele
(Matiyu 20.29-34; Luka 18.35-43)*

⁴⁶ Ayiwa, o sera Zeriko. Yesu ni a ta karamogödenw, ani jama caman tun be böra dugu kono minke, o y'a sörö fiyentöce dö tun signin be sirada ra, a bë daari kera; a tögo ye ko Baritime, Time dence lo.

⁴⁷ A k'a men minke ko Yesu Nazaretika le be temena, a perenna ka a wele ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.»

⁴⁸ Mogo caman songora a ra ko a ye je. Nka a ka do le fara a perenkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne maa.»

⁴⁹ Yesu lora, k'a fo ko o ye a wele ka na. O tagara fiyentoce wele, k'a fo a ye ko: «I hakiri sigi! I wuri, Yesu be i welera.»

⁵⁰ A k'a ta deregeba firi dugu ma, ka pan ka wuri, ka na Yesu fe.

⁵¹ Yesu ka a jininka ko: «I b'a fe ne ye mun le ke i ye?» A ko: «An karamogo, ne b'a fe ka yeri ke le tuun.»

⁵² Yesu k'a fo a ye ko: «Taga! I ta lanaya ka i keneya!» O yorconin kelen beee, a jadenw yelera, a tugura Yesu ko.

11

Yesu donna Zeruzalemu

(Matiyu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Yesu ni a ta karamogodenw surunyara Zeruzalemu na tuma min na, ani Betifaze, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kere fe, Yesu ka a ta karamogoden fla ci.

² A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an ja fe, aw ye taga yi; ni aw sera yi doren, aw bena faliden do sirinin ye, mogo ma yelen min kan folo. Aw y'a foni ka na ni a ye yan.

³ Ni mogo do ka aw jininka ko: «Mun koson aw be nin kera?» Aw ye o tigi jaabi ko: «An Matigi le mako b'a ra; a ko a bena a kosegi aw ma sisan.» »

⁴ Karamogodenw tagara minke, o tagara a sorco ko faliden sirinin be bon do da ra sira kere fe. O k'a foni.

⁵ Mogo minw tun be o yoro ra, olugu dow ko karamogodenw ma ko: «Aw be mun le kera tan? Mun koson aw be nin faliden fonina?»

⁶ Karamogodenw ka o jaabi i ko Yesu tun k'a fo o ye cogo min na. O ka faliden to o boro.

⁷ Karamogodenw nana ni fali ye Yesu fe; o ka o ta derege dow la fali ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan.

⁸ Mogo caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu ja; dow ka yiriboromisen dow tigetige bin kono, ka na o lala sira kan.

⁹ Mogo minw tun be Yesu ja fe, ani minw tun be a ko fe, o beee tun be perenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando.

Min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye.

¹⁰ Masaya min be nana, Ala ye baraka don o masaya ra. An bemace Dawuda ta masaya lo.

Nooro ye la Ala togo kan sanfeyorow beee ra!»

¹¹ O sera Zeruzalemu minke, Yesu tagara don Alabatosoba kono. A ka fənw bəe flefle minke, a bora ka taga Betani, ani a ta karamögöden tan ni fla, sabu su tun be jini ka ko.

Yesu ka torosun danga

(Matiyu 21.18-19)

¹² O lon dugusagbe o bɔtɔ Betani, kongo ka Yesu mina.

¹³ A ka torosun dɔ ye yɔrɔjan; flaburu tun b'a ra. A gbarara a ra ka a fle ni a bəna den sɔrɔ a ra. Nka a sera a kɔrɔ tuma min na, a ma foyi sɔrɔ a ra ni flaburu dɔrɔn te, sabu a dentuma tun ma se ban.

¹⁴ A ko o torosun ma ko: «Mögɔ si tena den sɔrɔ ele ra ka a domu tuun.» A ta karamögödenw ka o kuma men.

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Matiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹⁵ O sera Zeruzalemu minke, Yesu donna Alabatosoba lu kono. Fiyerekerbagaw ani sannikebagwa* minw tun be Alabatosoba lu kono, a ka olugu bəe gbən ka bɔ; a ka warifalenbagaw ta tabaliw jɔnijɔni ka ben, ani tunganifiyerebagaw ta signanw.

¹⁶ A ma sɔn mögɔ si ye don ni fiyeerefən ye Alabatosoba kono tuun.

¹⁷ O kɔ, a ka o karan k'a fɔ ko: «A səbera Ala ta Kuma ra ko: <Ne ta bon bəna wele le ko siyaw bəe ta Aladaariyɔrɔ.> Nka aw koni ka a yelema ka a ke sonw dogoyɔrɔ le ye†.»

¹⁸ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögɔw* ka o kow men minke, o ka ke Yesu fagasababu jini ye; o tun be siranna a ja sabu a ta karan tun ka mögɔ bəe kun mina.

¹⁹ Wulada sera minke, Yesu ni a ta karamögödenw bora dugu kono.

Lanaya ni Aladaari ni yafari

(Matiyu 21.20-22)

²⁰ O dugusagbe sɔgɔmada joona fe, Yesu ni a ta karamögödenw təmetɔ sira kan, karamögödenw ka o torosun ye, a jara fɔ ka se a lilinw ma.

²¹ Piyeri hakiri jigira Yesu ta kuma fɔnin na. A ko Yesu ma ko: «An karamögɔ, a fle, i ka torosun min danga kunu, a jara.»

²² Yesu k'a fɔ a ta karamögödenw ye ko: «Aw ye la Ala ra.»

²³ A ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni mögɔ min k'a fɔ nin kuru ye ko a ye bɔ a nɔ ra ka taga ben kɔgɔji ra, ni o

* **11:15 11.15** O mögɔw tun be beganw fiyeere sarakabəbagaw le ma, walama ka wari falen o ye. † **11:17 11.17** Nin kuma fɔra Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

tigi ma sigiya a jusukun na fiyewu, ni a lara a ra ko ale ka min fō ko Ala bēna o kε, o ko bēna kε o tigi ye.

²⁴ O le kosōn ne b'a fō aw ye ko ni aw ka Ala daari fēn o fēn na, aw ye la a ra ko aw ka o sōrō ka ban; ni o kera, Ala bēna o fēn di aw ma.

²⁵ «Nka ni aw wurira ka lō wagati min na ko aw bē Ala daari, ni aw hakiri jigira a ra ko mōgō dō ka aw hake ta, aw ye yafa o tigi ma, janko aw Fa Ala min bē sankolo ra, o ye aw ta hakekow yafa aw ma fana.

²⁶ [Sabu ni aw tē yafa nōgōn ma, aw Fa Ala min bē sankolo ra, o tēna yafa aw fana ma aw ta hake kow ra.]»

Yesu ta fanga sōrōyōrō

(Matiyu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Ayiwa, Yesu ni a ta karamōgōdenw tagara Zeruzalēmu tuun. Ka Yesu yaalayaalaṭō Alabatosoba kōnō, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamōgōw*, ani cēkōrōbaw nana a fe.

²⁸ O ka a jininka ko: «I bē nin kow kera fanga juman le sababu ra, ani jōn le fana ka o fanga di i ma.»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne bēna aw jininka fēn kelenpe ra, aw ye ne jaabi o ra; ni o kera, min ka fanga di ne ma ka nin kow kε, ne fana bēna o fō aw ye.

³⁰ Ne ko: jōn le tun ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mōgōw batize? Ala wa, walama mōgōw? Aw ye ne jaabi o ra.»

³¹ O ka kε a fō ye nōgōn ye ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bēna a fō ko: <O tuma mun kosōn aw ma la a ra?>

³² Nka ni an fana k'a fō ko: <Mōgōw lo>, o tuma...» O tun bē siranna jama ja, sabu mōgōw bēe tun bē Yuhana jatera ko Ala ta cira dō lo can ra.

³³ O kosōn o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lōn. Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow kε, ne fana tēna o fō aw ye.»

12

Baaradenjuguw ta ko

(Matiyu 21.33-46; Luka 20.9-19)

¹ Ayiwa, o kō, Yesu ka talen dōw fō mōgōw ye. A ko: «Cε dō le tun ka rezēnforo sēnē, ka a lamini ni sansan ye, ka rezēncōngoyōrō dō soġi fara ra, ka gbata dō lō foro kōrōsibagaw ye. O kō, a ka o foro karifa baaraden dōw ma ka taga tagama ra.

² Rezen bōwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaraden dō ci o rezēnforo kōrōsibagaw fe ko a ye taga rezēnmō dō mina ka na ni a ye.

³ Nka rezənforo körösibagaw ka a mina ka a bugo, ka a borolakolon gbən ka taga.

⁴ Forotigi ka baaraden dō wəre ci o fe tuun; o ka o fana mina ka a bugo ka a mandimi a kunkolo ra, ka a nəni.

⁵ Forotigi ka məgə sabanan ci; o ka o faga. O kə, a ka caman wəre ci; nka o ka olugu dəw bugo, ka dəw faga.

⁶ Ayiwa, a tun tora a dence le ye, a bə min kanu. A laban a ka o ci ka taga rezənforo körösibagaw fe, ko: «O bəna ne dence kəni bonya.»

⁷ Nka rezənforo körösibagaw ka o ye minke, o k'a fə jəgən ye ko: «Nin le bəna cən ta! Aw ye na, an y'a mina ka a faga; ni o kəra, foro be ke an ta ye.»

⁸ O ka a mina ka a faga ka taga a firi rezənforo kə fe.»

⁹ Yesu ko: «Ayiwa, forotigi bəna mun le ke sa? Sigiya t'a ra, a bəna na o rezənforo körösibagaw faga, ka foro karifa məgə wərew ma.

¹⁰ Aw ma nin kuma karan Kitabu kənə wa, ko:
 «Bonləbagaw banna kabakuru min na,
 o le nana ke kabakuru səbəman ye, ka ke bon kabakuru fələ
 ye.»

¹¹ O kow bəe bəra Matigi yərə le ra, o kera kabako ye an ja na.»

¹² Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw tun bə cogoya jinina ka Yesu mina, sabu o tun k'a lən ko a ka o kuma fə olugu le ma. Nka o siranna jama ja, o ka Yesu to yi ka taga.

Ninsəngə sarako

(Matiyu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³ Yahudiyaw ta jnaməgəw ka Farisi* dəw, ani Herodi* ta məgə dəw ci Yesu fe, janko o ye a minasababu sərə ni a yərə darakuma dəw ye.

¹⁴ O məgəw nana a fə Yesu ye ko: «An karaməgə, an k'a lən ko i bə can le fə, i te siran məgə ja, i fana te məgə bə məgə ra; i bə məgəw karan Ala ta sira ra ka kaja ni can le ye. Ayiwa, yala ka ninsəngə sara masaceba Sezari ye, o bənnin lo wa? An ka kan ka a sara wa, walama an man kan ka a sara?»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tun ka o məgəw ta flankafuya lən; a k'a fə o ye ko: «Mun na aw b'a fe ka ne körəbə? Aw ye na ni tama kelen ye, janko ne y'a fle.»

¹⁶ O nana ni tama kelen ye. Yesu ka o nininka ko: «Jəntigi ta ja ni a təgə le bə wari nin kan?» O ko: «Masaceba Sezari.»

¹⁷ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kəsegi Sezari ma, ka Ala ta kəsegi Ala ma.» Yesu ta kuma ka o kənənəban.

*Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra
(Matiyu 22.23-33; Luka 20.27-40)*

¹⁸ Ayiwa, Sadusiw*, minw b'a fo ko mögö si su tēna kunu lahaba, olugu nana Yesu fe ka na a jininka ko:

¹⁹ «An karamögö, cira Musa tun ka nin kuma sëbe sariya* ra ko: <Ni ce do ka muso furu, ka sa k'a soro a ma den soro ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den soro ni a ye a balemace no ra.»

²⁰ Ayiwa, balemace wolonfla tun be yi. Folo ka muso furu, ka sa, a ma den to a ko.

²¹ Flanan ka muso ta, ka sa, a ma den to a ko; sabanan fana ta kera ten.

²² Ayiwa, o ce wolonfla si ma den to o ko. Olugu bee sanin ko muso yere sara.

²³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahaba, o muso bëna ke jõn kelen le ta ye sa? Sabu o ce wolonfla bee tun ka a furu?»

²⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Nin le koson aw firira: sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta sebagaya fana lon.

²⁵ Sabu ni mögöw nana kunu ka bo saya ra lahaba, ce tēna muso furu, muso fana tēna di ce ma. Mögöw bëna ke i ko melekew be cogo min na sankolo ra.

²⁶ Ayiwa, min kera suw kunuko ye, Ala ka kuma min fo cira Musa ye yiritunin tasumaman körö, aw ma o karan Musa ta Kitabu kono wa? Ala ko: <Ne ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.»

²⁷ O körö ye ko Ala te mögö saninw ta Ala ye; mögö panamanw ta Ala lo. O ra, aw lafiricogo juguyara kosebe.»

*Sariyaw bee ra belebeleba
(Matiyu 22.34-40; Luka 10.25-28)*

²⁸ Sariya karamögö* do tun ka Yesu ni o mögöw ta kumaw men; a k'a ye ko Yesu tun ka o jaabi ka ja minke, a gbarara a ra ka a jininka ko: «Sariya juman le be Ala ta sariyaw* bee ja fe?»

²⁹ Yesu ka a jaabi ko: «Sariya min be tow bee ja fe, o fle nin ye:

<Aw Izirayelimögöw, aw ye lamenni ke. An Matigi Ala le ye Matigi kelenpe ye.

³⁰ I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee, ani i baraka bee.»

³¹ Sariya flanan fle nin ye:

<I ka kan ka i mögöñögön kanu i ko i yere.»

Ala ta sariyaw bεε ra, dō man bon ka tεmε nin fla kan.»

³² O sariya karamögō k'a fō Yesu ye ko: «An karamögō, o jana; i ka can fō, k'a fō ko: <Ala kelenpe le bε yi, Ala wεre te yi ale ko.»

³³ Ani ko: <Ni i bε Ala kanu ni i jusukun bεε ye, ani i hakiri bεε, ani i baraka bεε, ka i məgəjənəgōn kanu i ko i yεrε, o ka fisa ni saraka jenitaw, ani saraka fagataw bεε ye.»

³⁴ Yesu k'a ye ko o cε ka jaabiri kε ni hakiri ye minke, a k'a fō a ye ko: «I yɔrɔ man jan Ala ta Masaya* ra.» O ko, məgō si ma sɔn k'a jininka tuun.

Kirisita ma kε Dawuda Mamaden dɔrɔn ye
(Matiyu 22.41-46; Luka 20.41-44)*

³⁵ Ayiwa, Yesu nana kε məgōw karan ye Alabatosoba kōnɔ; a ka o jininka ko: «Mun kosɔn sariya karamögōw* b'a fō ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bεna kε Dawuda Mamaden* le ye?»

³⁶ K'a sɔrɔ Dawuda yεrε k'a fō Nin Saninman* baraka ra ko:

<Matigi Ala k'a fō ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

fō ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ.»

³⁷ «Ayiwa, ni Dawuda yεrε be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a bε se ka kε Dawuda Mamaden cogo di.»

Jamaba min tun bε Yesu lamenna, a ta kumaw tun diyara olugu ye kosebε.

*Yesu ka sariya karamögōw dɔgɔya
(Matiyu 23.1-36; Luka 20.45-47)*

³⁸ Yesu tun be məgōw karanna k'a fō o ye ko: «Aw ye aw yεrε kɔrɔsi sariya karamögōw* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe məgō tōw le ye olugu fo jamayɔrɔw ra.

³⁹ Ni o ka don karansow* kōnɔ, nafezigiyɔrɔw le ka di o ye; ni o ka o wele domuniyɔrɔw ra, sigiyɔrɔnumanw le ka di o ye.

⁴⁰ O bε muso cε saninw borofenw bεε domu. O bε Ala daari ka mεen janko məgōw ye o kɔrɔsi. O le kosɔn, o ta kiti bεna gbeleya ka tεmε tōw ta kan.»

*Muso fagantan ta saraka
(Luka 21.1-4)*

⁴¹ Yesu tun signin bε Alabatosoba kōnɔ k'a nasin sarakablaminan ma, ka to ka məgōw ta waridicogo fle. Naforotigi caman tun bε wari caman blara sarakablaminan kōnɔ.

⁴² A ka muso fagantan dō ye fana, min cē sara, o nana warimisennin fla bla sarakablaminan kōnō; o wari tun tē temē tama fla kan.

⁴³ O tuma ra, Yesu k'a ta karamögodenw wele k'a fō o ye ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko minw bēe ka wari bla sarakablaminan kōnō, nin muso fagantan min cē sara, ale ta wari dinin le cayara ka temē olugu bēe ta kan.

⁴⁴ Sabu tōw ka fitini dōrōn le bō o ta naforo ra ka o di; nka ale ni a ta fagantanya, a k'a ta wari bēe le di; hali domuni sōngō ma to a boro tuun.»

13

Yesu ka Zeruzalem ciko fō
(Matiyu 24.1-2; Luka 21.5-6)

¹ Yesu bōra Alabatosoba kōnō wagati min na, a ta karamögoden kelen ko a ma ko: «An karamögō, ele ye nin Alabatosoba lōcogo flē! A kabakuruw ka bonbon, a cē ka jil!»

² Yesu ka a jaabi ko: «I ja bēe nin bonba ra ke! Nin bonw bēe bēna cici, ka a kabakuruw bēe yērēge ka bōjūgōn kunna.»

Dunupnalaban tōrōw
(Matiyu 24.3-14; Luka 21.7-19)

³ O ko, Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan, ka a ja sin Alabatosoba ma. Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ni Andere, olugu gbarara a ra o danna, ka a jininka;

⁴ o ko: «O kow bēna ke wagati min na, ani fēn bēe labanwagati tagamasiyen fō an ye?»

⁵ O tuma ra Yesu ka kuma ta, k'a fō o ye ko: «Aw ye aw yērē kōrōsi, aw kana a to mōgō si ye aw lafiri.

⁶ Sabu mōgō caman bēna na ni ne tōgō ye, k'a fō ko olugu le ye Kisibaga* ye. O bēna mōgō caman lafiri.

⁷ Ni aw nana to ka kērē mankanw mēn ka kērē kibaroyaw mēn wagati min na, aw hakiri kana jagami; sabu jagboya lo, o kow ye ke. Nka o si te a laban ye fōlō.

⁸ Siya dō bēna wuri siya dō wērē kama, jamana dō bēna wuri dō wērē kama. Dugukoloyereyerew, ani kōngoba bēna ke yōrō caman na. O kow bēe ye tōrōw damina le ye, i n'a fō muso jigibagatō ta tōrōw damina.

⁹ «Ayiwa, aw ye aw yērē kōrōsi; o bēna aw mina ka taga ni aw ye kititigebagaw fē, o bēna aw bugō ni gbejē ye karansow* kōnō. O bēna aw mina ka taga ni aw ye jamana jamögōw fē, ani masacew fē ne tōgō kosōn, jankō aw ye taga ke ne seerew ye ka kuma olugu fē.

¹⁰ O cogo ra, Kibaro Diman* waajuri ka kan ka ke siyaw bεε ye fölo.

¹¹ «Ayiwa, ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeyօրօ ra, aw bεna kuma min fö, aw kana kօn ka hami o ra. Ni Ala ka kuma min don aw da ra o wagati yere ra, aw ye o le fö; sabu aw yere le tena kuma, nka Nin Saninman* le bεna kuma aw nօ ra.

¹² Mօgo dօw bεna o yere balema mina k'a di ko a ye faga; face dօw bεna o yere den mina k'a di. Denw bεna muruti o worobagaw kama ka o faga.

¹³ Mօgօw bεε bεna aw kօninya ne tօgo kosօn, nka ni mօgo min ka nin kow sօnmina fö ka taga se a laban ma, o tigi be kisi.»

Fen haramunin ta tօօրօ

(Matiyu 24.15-28; Luka 21.20-24)

¹⁴ «Ayiwa, Ala be fen haramunin min kօninya, ni aw nana o siginin ye yօրօ dօ ra, a tun man kan ka ke yօրօ min na (min be nin kumaw karan, o ye jija ka a kօրօ lօn)! Ni o wagati sera k'a sօrօ minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe.

¹⁵ Ni a ka mօgo min sօrօ biribon san fe, o tigi kana jigi ko a be don a ta bon kօnka taga fen dօ ta.

¹⁶ Ni a ka mօgo min sօrօ foro ra, o tigi kana sekօ so kօnka taga a ta deregeba ta.

¹⁷ O lonw na bօnɔ bεna muso lasiritօw sօrօ, ani minw be sin dira denw ma.

¹⁸ Aw ye Ala daari janko o kow kətuma kana bεn sanji ni nεnεba wagati ma;

¹⁹ sabu o lonw bεna ke tօօrlonbow le ye, min jօgօn ma deri ka ye ban kabini Ala ka dununa dan, fö ka na se bi ma; a jօgօn fana tena ye tuun fiyewu.

²⁰ Ni Ala tun ma o tօօrօw wagati surunya, mօgo si tun tena kisi. Nka a ka o tօօrօw wagati surunya a ta mօgo nanawolomaninw kosօn.

²¹ Ni dօ k'a fö aw ye ko: <A flε, Kisibaga* be yan,> walama ko: <A be yan fe yi,> aw kana la a ra.

²² Sabu faninyafօbaga dօw bεna wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafօbaga dօw fana bεna wuri, ka tagamasiyenw, ani kabakow ke, janko ka Ala ta mօgo nanawolomaninw lafiri, ni o tun be se ka ke.

²³ Ayiwa, aw ye aw yere kօrosi; ne kօni ka aw lasօmi a bεε ra ka ban.»

Yesu nacogo ka bօ sankolo ra

(Matiyu 24.29-31; Luka 21.25-28)

²⁴ «Ayiwa, o wagatiw tօօrօw temenin kօ,

«tere bëna ke dibi ye, karo fana tëna yeelen bō tuun;
 25 lolow bëna bō sankolo ra ka benben.
 Sebagaya minw bē sankolo ra, olugu bëna yuguyugu ka bō
 o nō ra.»
 26 O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, aw bëna o nato ye
 sankabaw kan ni sebagayaba ye, ani nōcōrōba.
 27 O kō, a bëna a ta mélékew ci; olugu bëna a ta mögo
 panawolomaninw lajen ka bō dunupa fan naani na, k'a
 damina dunupa kun kelen na, ka taga se fō a kun dō ra.»

Torosun ta karan

(Matiyu 24.32-35; Luka 21.29-33)

28 «Aw ye torosun cogo kōrōsi, k'a to o ye aw karan: ni
 aw k'a ye ko a borow bē nugura ka flaburuw bō tuma min
 na, aw b'a lōn ko samiya surunyara.

29 O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bē kera
 tuma min na, aw y'a lōn ko Min kera Adamaden ye*, ko o
 nawagati le surunyara, ko a sera ka ban.

30 Can ra, ne b'a fō aw ye ko bi mögōw bēë tēna sa ka ban,
 fō nin kow bēë ye kē k'a dafa.

31 Sankolo ni dugukolo bëna tēmē, nka ne ta kuma tēna
 tēmē fiyewu.»

Mögō si te dunupa labanwagati lōn

(Matiyu 24.36-44)

32 «Nin kow bëna ke lon min na, ani wagati min na, mögo
 si te o lōn; hali sankolo mélékew t'a lōn, hali Den min bōra
 Ala ra, ale t'a lōn; Fa Ala kelenpe le b'a lōn.

33 Aw ye aw yērē kōrōsi, aw ye aw janto aw yērē ra, sabu
 aw ma o kow kewagati lōn.

34 Ayiwa, a bëna ke i ko cē min tagatō tagamajan dō ra, a
 bōtō so kōnō a ka so kojaw karifa a ta baaradenw ma, ka
 bēë ta baara yira a ra, k'a fō bonkōrōsibaga ye ko ale ye bon
 kōrōsi.

35 O kosōn aw ye aw janto aw yērē ra, sabu bontigi bëna
 na wagati min na, aw ma o lōn. A bëna na wulada fē wa,
 walama su dugutarama fē wa, walama dondokasituma ra
 wa, walama sōgōmada fē wa, aw ma o lōn.

36 O ra, aw kana a to a ye na ka na bara aw ra ka aw to
 cōngō ra.

37 Ne bē min fō aw ye, ne bē o kelen le fō tōw bēë ye, ko
 aw ye aw janto aw yērē ra.»

14

Mögōw ka janfa siri Yesu kama

(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Ayiwa, a tō tun tora tere fla Yahudiyaw ta Jōnyaban janagbē*, ani burufunubari janagbē* bē se. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögōw* tun bē Yesu minacogo jinina ceguya ra, ka a faga.

² Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbē wagati ra, ko ni o te, mögōw bëna muruti.

Muso dō ka turu kasadiman ke Yesu kun na
(Matiyu 26.6-13; Yuhana 12.1-8)

³ Ayiwa, Yesu tun bē Betani, kunatōce Simōn ta bon kōno. Ka Yesu to domuni na, muso dō nana don bon kōno. Daganin cēnumanba dō tun bē a boro; turu kasadiman yēreworo sōngōgbelen dō tun bē o kōno. Ayiwa, a ka o daganin ci ka o turu kasadiman ke Yesu kun na.

⁴ Ayiwa, mögō minw tun bē o yōrō ra, olugu dōw dimina; o k'a fō jōgōn ye ko: «Nin turu kasadiman cēnkun ye mun ye?»

⁵ Nin turu tun bē se ka fiyeere ka tēmē hali warigbē kēmē saba* kan, ka o wari di fagantanw ma!» O dimina o muso kōrō kosebē.

⁶ Nka Yesu k'a fō o ye ko: «Aw ye muso to nasuma ra; mun koson aw bē a jusu kasi? A ka kojuman le ke ne ye.

⁷ Sabu fagantanw kōni, olugu bē ni aw ye yan wagati bē; ni wagati o wagati ka di aw ye, aw bē se ka o dēmē; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bē de!

⁸ Muso ka a seko le ke. A ka ne fari mun ka a kasa diya, ne ta sutarari le kama.

⁹ Can ra ne b'a fō aw ye ko ni nin Kibaro Diman* waajuri kera yōrō o yōrō dunuja kōno, nin muso ka min ke, o ko fana bëna lakari, ka mögōw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa
(Matiyu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ Ayiwa, Zudasi Sikariyōti, min tun ye Yesu ta karamögoden tan ni fla dō ye, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fē, ka taga a fō o ye ko ale bē se ka Yesu don o boro.

¹¹ O ka o kuma mēn minke, o diyara o ye. O ka layiri ta a ye ko o bëna wari di a ma. Zudasi ka ke cogo dō jini ye, a bëna se ka Yesu sōrō ka a don o boro cogo min na.

Jōnyaban janagbē ta domuni

(Matiyu 26.17-25; Luka 22.7-14,21-23; Yuhana 13.21-30)

¹² Ayiwa, Burufunubari janagbē* tere fōlō, Jōnyaban janagbē ta saraka bē faga lon min na, Yesu ta

---

* **14:5 14:5** Ka kaja ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dōw ta san kelen baara sara jōgōnna le ye.

karamögödenw k'a nininka ko: «I b'a fe an ye taga Jonyaban panagbe* ta domuni laben i ye min?»

¹³ Yesu ka a ta karamögöden fla ci k'a fo o ye ko: «Aw ye taga dugu kono, aw bëna taga ben ni ce do, ye ji be daga ra a kun na, aw ye tugu a ko.

¹⁴ Ni a tagara don lu min kono, aw y'a fo o lutigi ye ko: «An karamögöko, ko ale ni a ta karamögödenw bëna Jonyaban panagbe domuni ke bon min kono, ko o bon be min?»

¹⁵ Ayiwa, a bëna bonba do yira aw ra sankaso san fe, fen bee be a kono, a labennin lo ka ja. Aw bëna Jonyaban panagbe domuni laben an ye o bon le kono.»

¹⁶ Karamögödenw tagara; o tagara se dugu kono, k'a soro i ko Yesu k'a fo o ye cogo min na. O ka Jonyaban panagbe domuni laben.

¹⁷ Ayiwa, tere benna minke, Yesu nana ni a ta karamögöden tan ni fla ye.

¹⁸ Ka o siginin to domuni na, Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko aw minw be domuni kera ni ne ye, aw ra kelen bëna ne janfa.»

¹⁹ Karamögödenw jusu kasira. O bee k'a nininka kelen kelen ko: «Ne lo wa, an karamögö?»

²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw mögo tan ni fla ra kelen lo; min boro ni ne boro be domuniminan kelen kono.

²¹ Min kera Adamaden ye*, o bëna sa i ko a sebera a ta ko ra Kitabu kono cogo min na. Nka mögo min bëna ke sababu ye k'a janfa, bono bëna o tigi soro. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.»

Jenjogonya domuni

(Matiyu 26.26-30; Luka 22.15-20; Korentikaw fôlo 11.23-25)

²² Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamögödenw ma, k'a fo o ye ko: «Aw y'a mina; nin ye ne farikolo le ye.»

²³ O ko, a ka jifye ta; rezenji tun b'a kono. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma; o bee ka do min a ra;

²⁴ A k'a fo o ye ko: «Nin ye ne jori le ye, Ala ta jenjogonya* jori, min bonna mögo caman koson.

²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fo lon min na ne bëna a min Ala ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.»

²⁶ Ayiwa, o ka Alatandodönkiri do la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bëna ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

²⁷ Ayiwa, Yesu k'a fō karamogodenw ye ko: «Aw bēe bēna bori ka ne kelen to, sabu a sebera Kitabu kōnō, ko: «Ne bēna sagagbenbaga faga, sagaw bēe bēna janjan.» »

²⁸ Yesu k'a fō tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bō saya ra, ne bēna taga aw kōnō Galile.»

²⁹ Piyeri k'a fō Yesu ye ko: «Hali ni tōw bēe borira ka i to, ne kōni tena bori ka i to fiyewu.»

³⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fō i ye, ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi ka se sinaga fla, ele bēna a fō mogow ye fō sinaga saba ko i ma ne lōn.»

³¹ Nka Piyeri k'a fō tuun k'a gbelyea ko: «Hali ni a kera ko ne bēna sa ni i ye le, ne tena son k'a fō ko ne ma i lōn.» Karamogoden tōw bēe tun bē o kuma kelen le fōra.

Yesu ni karamogodenw tagara Zetisemane

(Matiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)

³² Ayiwa, o tagara yōrō dō ra min tōgō ye ko Zetisemane. Yesu k'a fō a ta karamogodenw ye ko: «Aw ye sigi yan, ne bē taga Ala daari.»

³³ A tagatō, a tagara ni Piyeri ni Yakuba ni Yuhana ye; siranya ka ke a sōrō ye, k'a nin tōrō kosebē.

³⁴ A k'a fō o ye ko: «Ne nin tōrōnin lo kosebē, fō k'a ke i ko ne bēna sa. Aw ye to yan, ka to jana.»

³⁵ A tagara ja fe dōonin ka a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala daari, ko ni a tun bē se ka ke ko nin wagati tōrō kana ale sōrō.

³⁶ A tun b'a fōra ko: «Ne Fa, foyi si te i kaja; nin tōrō yōrō janya ne ra; nka o bēe n'a ta, ne yere sago kana ke, fō ele sago.»

³⁷ O kō, a sekōra ka na karamogodenw kōrō, ka na a sōrō ko olugu bē sunogōra. A ko Piyeri ma ko: «Simōn, ele bē sunogōra le wa? Ele ma se ka to jana ka hali wagati kelen ke wa!»

³⁸ Aw ye to jana ka Ala daari, janko Setana kana aw negē ka aw bla kojugu ra. Konuman miiriya bē mōgō kōnō, nka a farisogo baraka ka dōgō.»

³⁹ O kō, Yesu gbarara ja fe tuun ka Ala daari, ka sekō o kuma kelenw kan.

⁴⁰ A sekōra tuun ka n'a sōrō o bē sunogōra, sabu sunogō tuun ka o jadenw gbiriya. O bē min fō Yesu ye, o ma o lōn tuun.

⁴¹ Yesu tagara ka sekō ka na a sinaga sabanan na minkē, a k'a fō o ye ko: «Aw bē sunogōra ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, a banna sa! Wagati sera! Min kera Adamaden ye*, o bēna o janfa ka a don jurumunkēbagaw boro.

42 Aw ye wuri, an ye taga! Ne janfabaga nato ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔrɔ ra

(Matiyu 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

43 O yɔrɔnin bεε, ka Yesu to kuma ra, a ta karamögöden tan ni fla ra, kelen min tɔgɔ ye ko Zudasi, ale nana; jama tun b'a kɔ, kerekemuruw, ani berew bε o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögow, ani cekɔrɔbaw le tun ka o ci.

44 Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen dɔ yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mögɔ min fo ni kanuyafori ye, ale lo; aw y'a mina ka taga ni a ye, ka a kɔrɔsi ka ja.»

45 O sera minke dɔrɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fɔ ko: «An karamögɔ!» A ka Yesu fo ni kanuyafori ye.

46 Ayiwa, o mögɔw kera Yesu kan, k'a Yesu mina.

47 Yesu ta karamögöden minw tun bε ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce toro kelen caron ka bɔ yi.

48 Yesu ka kuma ta k'a fɔ o ye ko: «Aw nana ne kɔ ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bɛna ne mina, k'a ke i ko ne ye benkannikebaga le ye.»

49 Ne tun bε ni aw ye lon bεε. Ne tun bε mögɔw karan Alabatosoba kɔnɔ, aw ma se ka ne mina. Nka nin kera jankoko minw tun səbera Kitabu kɔnɔ, o ye ke can ye.»

50 Karamögödenw bεε borira, ka taga k'a to yi.

51 Kanbelennin dɔ tun tugura Yesu kɔ, ale tun ka birifani dɔrɔn le melege a yere ra. O ka ale fana mina.

52 Nka a ka a yere tufa ka a ta birifani to o boro, a fari lakolon borira ka taga.

O tagara ni Yesu ye kititigeyɔrɔ ra

(Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24)

53 O tagara ni Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu kɔnɔ. Sarakalasebagaw* kuntigi tɔw bεε nana nɔgɔn lajen, ani cekɔrɔbaw ni sariya karamögɔw*.

54 Piyeri tora yɔrɔjan a bε tugura o kɔ, fɔ ka taga don sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kɔnɔ. A sigira ni lu kɔrɔsibagaw ye ka ke tasuma ja ye.

55 Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru* mögɔw bεε tun bε kuma dɔ pjinina Yesu kama min bε se ka ke a fagasababu ye, nka sababu ma sɔrɔ.

56 Sabu caman tun bε faninya seereya dɔw fɔra Yesu kama, nka olugu ta kumaw tun te bɛnna kelen ma.

⁵⁷ O bɛɛ n'a ta, jama ra mɔgɔ dɔw wurira ka faninya seereya dɔ fɔ a kama; o ko:

⁵⁸ «An k'a mən a fe ko: <Məgəw boro ka Alabatosoba min lo, ne bəna o ci ka də were lo tere saba kənə, min tena ke məgo boro no ye.»

⁵⁹ O bεe n'a ta, o ta kumaw ma bεn kelen ma.

⁶⁰ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo jama cera ka Yesu pininka ko: «Mögow be kuma minw föra i kama, i ko di o ra?»

⁶¹ Yesu jera, a ma foyi fo. Sarakalasebagaw kuntigiba ka a nininka tuun, ko: «Ele le ye Kisibaga* ye wa, ani Den min bora Ala ra*. an be Ala min bato?»

⁶² Yesu ka a jaabi ko: «Önhön, ne lo. Min kera Adamaden ye*, aw bëna o signin ye Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe, o kɔ. aw bëna a natɔ ye sankabaw kan ka bɔ sankolo ra.»

⁶³ O fôra minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fo ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «An mako te mogos si ta seereva ra tuun!

⁶⁴ A ka Alatögçenkuma minw fo, aw ka o men. Aw kodi?» O bęe bęnpa a ma ko a ka kan ka faga le.

⁶⁵ Dow ka ke daji tu ye a kan, ka a ja siri, ka a bugo ni borokuru ye, k'a fo a ye ko: «Min ka i bugo, o tøgo lón k'a fa!» Lu køræsibagaw fana ka a mina, ka teges ci a toro kara.

Piveti ko a ma Yesu lon

(*Mativu* 26:69-75; *Luka* 22:56-62; *Vuhana* 18:15-18:25-27)

⁶⁶ Ayiwa, Piyeri tun bε lu kɔnɔ, dugumayɔrɔ ra; sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaradenmuso dɔ nana.

⁶⁷ Muso ka Piyeri ye, a bε tasuma jara; a ka a lalaga k'a flε, k'a fɔ a ye ko: «Ele fana tun bε ni Yesu Nazaretikace ve.»

⁶⁸ Piyeri ma lo a ra; a ko: «Muso, i be min fôra, ne ma o
ljan, ne m'a faamu.»

O ko, Piyeri bora kene ma ka taga lo luda ra. [Dondon kasira.]

⁶⁹ O muso nana Piyeri ye o ýoro ra tuun minke, mögo minw tun bë yi, muso k'a fɔ olugu ye ko: «Cë nin fana ye o dɔ le ye!»

⁷⁰ Nka Pivéri ma són ka ló a ra.

Wagati doonin temenin kɔ, mögɔ minw tun be o yoro ra, olugu k'a fo Piyeri ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mögɔ dɔ le ve, sabu i ye Galileka ye.»

⁷¹ O tuma Piyeri karira fo k'a yere danga; a ko: «Aw be
nin ce min ta ko fora ne ma o lɔn fivewu!»

⁷² O yorɔnin bɛe ra dondo kasira a sinaga flanan na. O tuma Yesu tun ka kuma min fɔ Piveri ve a hakiri iigira o ra.

ko: «Sani dondo ye kasi sijnaga fla, ele bëna a fo fo sijnaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri ka ke kasi ye.

15

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Luka 23.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Ayiwa, o lon sɔgɔmada joona fe, sarakalasebagaw* kuntigiw ka jɔgon ye ka kuma ni cekɔrɔbaw ye, ani sariya karamogow*, ani kititigebagaw ta jenkuru* mɔgɔw bεe. O ka Yesu mina k'a siri, ka taga ni a ye Pilati fe.

² Pilati ka a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fo cogo min na, ne lo.»

³ Sarakalasebagaw* kuntigiw ka Yesu jaraki ko caman na.

⁴ Pilati ka Yesu jininka tuun, ko: «I te o jaabi wa? O be i jarakira nin ko minw bεe ra, i te o menna wa?»

⁵ Yesu ma a jaabi tuun. O ka Pilati kɔnɔnɔban kosebe.

Yesu fagako latigera

(Matiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

⁶ Ayiwa, san o san, Jɔnyaban janagbe* ra, Pilati tun be kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun be o le labla.

⁷ O y'a sɔrɔ ce dɔ tun be kaso ra, ale ni a tɔnjɔgɔnw; o ce tɔgɔ tun ye ko Barabasi. Olugu tun murutira fo ka mɔgɔ dɔ faga.

⁸ Jama tagara Pilati fe, ka taga ke a daari ye ko a be deri ka min ke olugu ye san o san, ko a ye o ke.

⁹ Pilati ka o jaabi ko: «Aw b'a fe ko ne ye Yahudiyaw ta masace le labla wa?»

¹⁰ Sabu Pilati tun k'a lon ko pangboya dɔrɔn le koson sarakalasebagaw kuntigiw tun ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe.

¹¹ Nka sarakalasebagaw kuntigiw ka jama kɔnɔnɔsu ko o y'a fo ko Pilati ye Barabasi le labla.

¹² Pilati ka kuma ta tuun k'a fo o ye ko: «O tuma aw be min wele ko Yahudiyaw ta masace, aw b'a fe ne ye mun le ke ale ra sa?»

¹³ O bεe perenna ko: «A ye gbengben yiri ra!»

¹⁴ Pilati ko o ma ko: «A ka kojugu juman le ke sa?» O ka dɔ fara o perenkan kan, ko: «A gbengben yiri ra!»

¹⁵ I n'a fo Pilati tun b'a fe ka jama sago ke, a ka Barabasi labla o ye. O ka Yesu bugɔ ni gbeŋɛ ye; a kɔ, a k'a di ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔɔrɔ

(Matiyu 27.27-31; Yuhana 19.2-3)

¹⁶ Sorasiw tagara ni Yesu ye luba kono, min ye jamanatigi ta bonba ye. O ka sorasiw ta jenkuru to beε wele ka na.

¹⁷ O ka deregeba wulenman don Yesu ra, ka njan dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri a kun na.

¹⁸ O ko, o ka ke a lögobø ye, k'a fo ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora.»

¹⁹ O ka a bugo a kun na ni kalama ye, ka daji tu a kan, ka o kinbiri gban a koro k'a ke i n'a fo o be a bonyara le.

²⁰ O ka a lögobø ka ban tuma min na, o ka deregeba wulenman bo a ra, ka a yere ta faniw don a ra tuun, ka bo ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

²¹ Ayiwa, ce do tun be bora kongo ra, min togo tun ye ko Simon; Sirenika tun lo, Alesandiri ni Rufusi face tun lo. Ale temeto, o ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta.

²² O tagara ni Yesu ye yoro do ra, min togo ye ko Golgota, o koro ye ko Kunkolo yoro.

²³ O sera yi tuma min na, o ka fla do nagami duven na ka o di a ma; nka Yesu ma a min.

²⁴ O ka Yesu gbengben yiri ra; o ko, sorasiw ka kara la* ka Yesu ta faniw tarantaran nɔgɔn na, janko o beε ye o ta sorota lon.

²⁵ Yesu gbengbenna yiri ra sɔgomada wagati le ra, o y'a sɔrɔ tere ma gban fɔlo.

²⁶ O tun ka kuma min sebe yiri kan k'a fagakun yira, o ye nin ye, ko: «Yahudiyaw ta masace.»

²⁷ O ka benkannikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dow kan, kelen be a kininboroyanfan na, kelen be a numanboroyanfan na.

²⁸ [O cogo ra, min sebera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, o kera can ye, ko: «A jatera kojugukebaga do ye.»]

²⁹ Temebagaw tun b'a flera ka a neni, ka o kun komi a ra k'a fo a ye ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lo kokura tere saba kono,

³⁰ ayiwa, i yere kisi sa, i ye jigi ka bo gbengbenyiri ra!»

³¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* fana tun b'a lögobora k'a fo nɔgɔn ye ko: «A ka tɔw kisi, nka a te se ka a yere kisi!

³² Ayiwa, Kisibaga*, Izirayeli* ta masace ye jigi sisan ka bo gbengbenyiri ra, janko an ye a ye, ka la a ra.» Mɔgɔ minw tun gbengbenna Yesu kere fe, olugu fana tun b'a nənina.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Matiyu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

³³ Ayiwa, tere sera kunce tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bεε ra fō ka taga wulada surunya.

³⁴ Wulada surunyara minke, Yesu pεrεnna ni fanga ye k'a fō ko: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?» O kōrō ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?»

³⁵ Mōgō minw tun bε o yōrō ra, olugu ka o mεn minke, o ko: «A fle, a bε cira Iliya* le welera.»

³⁶ O ra kelen borira ka taga fu dō ta, ka a su minnifēn kumunin dō ra, k'a dulon kalama dō ra ka o la Yesu da ra ko a ye o sōnsōn. A k'a fo a tōnjōgōnw ye ko: «Aw y'a to yi, an y'a fle, ni cira Iliya bēna na a lajigi ka bō yiri ra.»

³⁷ Nka Yesu ka kulekanba ci ka sa.

³⁸ Alabatosoba cētigefani faranna fla ye, k'a ta san fe ka na se fo dugu ma.

³⁹ Sorasikuntigi min tun lōnin bε Yesu kōrō ka a kōrōsi, ale ka Yesu sacogo ye minke, a ko: «Can ra, Den min bōra Ala ra*, nin cε lo.»

⁴⁰ Muso dōw fana tun lōnin bε yōrōjan ka fleri ke. Mariyamu Magidalakamuso, ale tun bε o musow ra, ani Yakuba fitini ni Zoze bamuso Mariyamu, ani Salome.

⁴¹ O musow le tun tugura Yesu kō, ka to ka a dēmē a ta baara ra, tuma min na a tun bε Galile. Muso caman were fana tun tugura a kō ka taga Zeruzalemu.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

⁴² Ayiwa, wulada tun sera; o lon tun kēra Nēnēkirilon* nasigi ye.

⁴³ Yusufu Arimateka, ale tun kēra kititigebagaw ta jenkuru* mōgōsōbē dō ye. A jigi tun bε Ala ta Masaya* nawagati kan. A k'a ja gbeleya ka taga Pilati fe, ka taga Yesu su daari a fe.

⁴⁴ Yesu sara joona cogo min na, o ka Pilati kabakoya. A ka sorasikuntigi wele ka na a pininka, ko ni a kēra ko Yesu satuma mēenna.

⁴⁵ Sorasikuntigi k'a nafo a ye minke, o tuma a sōnna ko Yusufu ye taga Yesu su ta.

⁴⁶ Yusufu ka fanigbē dō san, ka Yesu su lajigi ka bō gbengbenyiri* ra, ka a kasanke, ka taga a su don kaburu dō kōnō; o kaburu tun sogira farawo kōnō. O kō, o ka kabakuruba dō kolonkolon ka o kē ka kaburu datugu.

⁴⁷ Mariyamu Magidalakamuso, ani Zoze bamuso Mariyamu, olugu tun bε Yesu su layōrō flera.

16

*Meléke ka Yesu kunuko fō musow ye
(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)*

¹ Ayiwa, Nenekirilon* temenin kō, Mariyamu Magidalakamuso, ani Yakuba bamuso Mariyamu, ani Salome, olugu ka kasadiyanan dōw san ko o bē taga o ke Yesu su kan.

² Lögökun tere* fōlō, o musow wurira sōgōmada joona fē ka kaburu sira mina.

³ O tagatō tun b'a fōra nōgōn ye ko: «Jon le bēna kabakuruba kolonkolon ka a bō kaburu da ra an ye?»

⁴ O nana o ja kōrōta k'a ye ko kabakuruba kolonkolonna ka bō kaburu da ra ka ban, k'a sōrō a tun ka bon kōsebē.

⁵ O donna kaburu kōnō; o ka kanbelen dō siginin ye o kininboroyanfan fē. Deregejan gbēman dō bē a kan na. Musow ja tigera.

⁶ O kanbelen k'a fō o ye ko: «Aw kana siran. Yesu Nazaretika, min tun gbengbenna yiri ra, aw bē o le yōrōjinina. A kununa ka bō saya ra, a tē yan; aw ye a su layōrō fle.

⁷ Aw ye taga a fō Piyeri ye, ani a ta karamogōden tōw ye ko a bē taga aw kōnō Galile. Aw bēna a ye o yōrō le ra i ko a tun k'a fō aw ye cogo min na.»

⁸ Ayiwa, musow bora kaburu kōnō, ka bori ka taga; o tun siranna fō o bē yēreyēre. O jatigekojugu fē o ma se ka foyi fō mōgō si ye.

*Yesu ka a yērē yira Mariyamu Magidalaka ra
(Matiyu 28.9-10; Yuhana 20.11-18)*

[
⁹ † Lögökun tere fōlō Yesu kununa ka bō saya ra. O lon sōgōmada fē a ka a yērē yira Mariyamu Magidalakamuso le ra fōlō, a tun ka jina wolonfla gbēn ka bō min na.

¹⁰ O muso le tagara o kibaroya fō Yesu nōfemogōw ye; a tagara a sōrō o bēe panasisinin lo, o bēe bē kasira.

¹¹ O k'a men minke ko Yesu janaman lo, ko Mariyamu k'a ye, o ma la a ra fiyewu.

*Yesu ka a yērē yira a ta karamogōden fla ra
(Luka 24.13-35)*

¹² O kō fē, Yesu ka a yērē yira cogoya wērē ra a ta karamogōden fla dugutagato ra.

¹³ O mōgō fla nana o kibaroya fō karamogōden tōw ye, nka olugu belen ma la a ra.

---

* **16:2 16.2** Yahudiyaw ta lögökun tere fōlō tun ye liyatilon ye. † **16:9 16.9** K'a damina hayan 9 ka taga a bla hayan 20, o kumaw te sōrō kitabu dōw kōnō.

*Yesu ka a yere yira a ta karamogoden tan ni kelen na
(Matiyu 28.16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23;
Kewalew 1.6-8)*

¹⁴ A laban na, ka karamogoden tan ni kelen lajennin to domuni na njegon fe, Yesu ka a yere yira o ra. A ka o mafiyenya o ta lanabariya ni o ta jusukungbeleya koson, sabu minw tun ka a kununin janaman ye ka na a fo o ye, o tun ma la olugu ta kuma ra.

¹⁵ O kɔ, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw ye taga dunupa fan bɛɛ ra, ka taga Kibaro Diman* waajuri ke mɔgɔw bɛɛ ye.

¹⁶ Ni mɔgɔ min lara a ra ka batize, o tigi bɛna kisi, nka ni mɔgɔ min ma la a ra, Ala ta kiti bɛna ben o tigi kan.

¹⁷ «Ne bɛna sebagaya min di lanabagaw ma, o tagamasiyenw fle nin ye: o bɛna jinaw gbɛn ka bɔ mɔgɔw ra ne tɔgɔ baraka ra, o bɛna kuma kan wɛrew ra;

¹⁸ hali ni o ka sa mina, walama ni o ka minnifɛn dɔ min, min bɛ se ka mɔgɔ faga, o tɛna foyi ke o ra. O bɛna o boro la banabagatɔw kan ka Ala daari ka o kɛnɛya.»

*Yesu kɔrɔtara ka taga Ala fɛ
(Luka 24.50-53; Kewalew 1.9-11)*

¹⁹ Matigi Yesu ka o kumaw fo o ye ka ban minke, a kɔrɔtara ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroy-anfan fe.

²⁰ Ayiwa, karamogodenw tagara waajuri ke yɔrɔ bɛɛ. Matigi Yesu tun be o dɛmɛ o ta baaraw bɛɛ ra. O tun be tagamasiyen minw ke Matigi Yesu baraka ra, o tun be fanga di o ta waajuri ma k'a yira ko can lo.]

LUKA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE **Kitabu faamucogo**

Nin kitabu sebebaga kera Luka ye. Ale tun ye Gereki ye. Dokotoro tun lo, banaw flakeri ta fan fe. A fana tun tugura Poli ko ka taga yoro caman na, ka taga Kibaro Diman* fo. Kitabu sebera ni mogo min togo ye, o tun ye Tehofili ye.

A ka segesegeri caman ke Yesu ta ko ra folo, sani a ye nin kitabu sebe; a ka Yesu ta panamanya ko segesegé, ani a sacogo, ani a kunuko. A k'a yira ko ka Yesu to a ta Alaya ra, a kera Adamaden ye, janko ka mogow deme.

Matiyu ta kitabu ni Marika ta kitabu be kuma minw fo, Luka ta kitabu be o kuma kelenw le fo, nka Luka ka fen caman were fara a ta kan, minw te o kitabu tow ra, i n'a fo Yesu ka muso min dence kunu ka bo saya ra Nayini dugu kono, ani Zake ta ko, ani karamogoden minw tun be tagara Emayusi. A be talen caman fana fo, minw te kitabu tow kono, i n'a fo Samarikace mogojuman ta ko, ani dence fla ta ko.

An k'a ye ko Matiyu b'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika b'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye; nka Luka b'a yira an na ko Yesu ni a ta Alaya bese, a kera adamaden ye, janko ka ke mogow ta jurumun saraka ye (3.23-38).

Kitabu kono

Yesu ni Yuhana worocogo (1-2)

Yuhana Batizerikebaga ta baara (3)

Yesu ka baara ni waajuri min ke Galile (4-9)

Yesu ka baara minw ke k'a ta Galile ka taga se Zeruzalem (9-19)

Yesu ka kuma min fo a sosobagaw ye Zeruzalem (19-20)

Yesu ka min fo Zeruzalem halakiko ra, ani ale nako (21)

Yesu ta saya ni a kunuko ni a yelenko ka taga sankolo kono (22-24)

Luka ka kitabu sebekun fo

¹ Ne tericenuman Tehofili, ko minw kera an fe yan, ne be o kow le sebera ka o ci i ma. Mogó caman fana k'a damina ka o kow kibarow sebe ka ban.

² Mogo minw ka Yesu ta kow ye o ja ra kabini a damina ra, ani Ala ta Kuma waajuri baara karifara o ma, olugu ka o kow lakari an ye cogo min na, a sebebawgaw ka a sebe ka kaja ni olugu ta kuma le ye fana.

³ O le koson, Tehofili, ne fana ka nininkari ke o kow ra kabini a damina ra, ka o kow bee segesegé, k'a ye ko a ka ni ne fana ye a sebe i ye k'a tugutugu nogon na;

⁴ ni o kera, i bëna a lön, ka la a ra ko i karanna ko minw na Yesu ta ko ra, ko o ye can le ye jate.

Meleke ka Yuhana Batizerikebaga woroko fo

⁵ A kow daminana wagati min na, o y'a soro Herodi* le tun ye Zude masace ye. Sarakalasebaga* do tun togo ye ko Jakariya; a tun be Abiya ta sarakalasebagaw ta jenkuru le ra. A muso tun ye sarakalasebagaw kuntigiba Haruna ta duruja do le ye; a togo tun ye ko Elizabeti.

⁶ O fla bee tun terennin lo Ala ja koro; o tun be Matigi Ala ta cifoninw, ani a ta sariya signinw bee sira tagama ka ja.

⁷ Nka den tun te o fe, Elizabeti tun ma se ka den woro. O mogo fla bee tun korora fana.

⁸ Ayiwa, lon do, Jakariya tun be saraka lasera, sabu a da tun sera ale ni a ta jenkuru le ma.

⁹ Ka kaja ni sarakalasebagaw ta landa ye, o tun ka ale le nanawoloma ko a ye don Alabatosoba kono ka wusunan don yoro saninman* kono.

¹⁰ Ka Jakariya to wusunandon na yoro saninman konono, jama bee lönin tun be kene ma, o be Ala daarira.

¹¹ Matigi Ala ta meleke do ka a yere yira Jakariya ra; a lönin tun be wusunan sarakajenifén* kininboroyanfan fe.

¹² Jakariya ka o meleke ye tuma min na, a hakiri nagamina, siranya ka a mina fana.

¹³ Meleke ko: «Jakariya, i kana siran, Ala le ka i ta daariri lamé; i ta muso Elizabeti bëna dence woro i ye, i bëna a togo la ko Yuhana.

¹⁴ O den bëna ke nagarikoba le ye i fe. O den woroko bëna mogo caman ninsendiya fana.

¹⁵ Sabu a bëna bonya soro Matigi Ala ja koro. A têna duven min, walama minnifén fariman were; a bëna fa Nin Saninman* na kabini a worotuma.

¹⁶ A bëna ke sababu ye k'a to Izirayelimogo caman ye sekô ka son o Matigi Ala ma.

¹⁷ A bëna baara ke ka Matigi ta sira laben ni Nin Saninman ta sebagaya ye i n'a fo cira Iliya* tun be cogo min na, ka denw ni o facew ce ben, ka mogo murutininw hakiri yelema k'a to o ye mogosobe hakiri soro. O cogo ra, a bëna siya do laben ka o bla Matigi ye.»

¹⁸ Ayiwa, Jakariya ko meleke ma ko: «O be se ka ke cogo di? Sabu ne korora ka ban, ne ta muso fana korora.»

* **1:17 1.17** Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

¹⁹ Mεleke ka Jakariya jaabi k'a fō a ye ko: «Ne le ye Jibirili ye. Ne le bē Ala kērē fe ka to ka a ta baaraw ke. Ale le ka ne ci ka na kuma i fe ka nin kibaro diman fō i ye.

²⁰ Nka i bēna ke bobo ye, fō ka taga nin kow bēse kewagati se, sabu i ma la o kuma ra, k'a sōro o kow bēna ke a wagati ra.»

²¹ Jama belen tun lōnin bē kēne ma, o bē Jakariya makōnōna. A mēenna yōrō saninman kōnō minke, o ka jama kōnōnōban.

²² Jakariya nana bō kēne ma minke, a ma se ka kuma. O k'a lōn ko Ala tun ka fēn dō le yira a ra yōrō saninman kōnō yi. A ka ke tagamasiyēnw le ke ye o fē ni a boro ye; a ma se ka kuma.

²³ Jakariya ta baarakelonw nana dafa tuma min na, a sekōra ka taga a ta so kōnō.

²⁴ Ayiwa, wagati dama tēmēnin kō, Jakariya ta muso Elizabeti nana kōnō ta; a dogora ni kōnō ye fō karo looru. A ko:

²⁵ «A fle, Matigi ka nin le ke ne ye: denworobariya maroya min tun bē ne ra mōgōw ja kōrō, a sōnna ka o maroya le bō ne ra.»

Mεleke ka Yesu woroko fō

²⁶ Ayiwa, Elizabeti ta kōnō karo wōorōnan na, Ala ka mēleke Jibirili ci ka taga Galile dugu dō ra, o dugu tōgō ye ko Nazareti.

²⁷ Mēleke tagara sunguru dō fē; cē min tun ka o sunguru mamina o tōgō tun ye ko Yusufu. Dawuda ta duruja dō tun lo. Sunguru yērē tōgō tun ye ko Mariyamu.

²⁸ Mēleke donna a kan, k'a fō a ye ko: «Ne bē i fo, Mariyamu, Ala ka kopuman ke ele min ye; Matigi Ala bē n'i ye.»

²⁹ O kuma ka Mariyamu hakiri pagami. Mariyamu k'a yērē jininka ko o fori suguya kōrō ye mun ye?

³⁰ O tuma mēleke k'a fō a ye ko: «I kana siran, Mariyamu, sabu Ala ka kopuman le ke i ye.

³¹ A fle, i bēna kōnō ta ka dencē woro, i bēna a tōgō la ko Yesu.

³² A bēna bonyaba sōro; a bēna wele ko Den* min bōra Ala Kōrōtaninba ra. Matigi Ala bēna a sigi a bēmacē Dawuda ta masasiginan kan.

³³ A bēna sigi masaya ra Izirayeli ta mōgōw* kunna wagati bēse. A ta masaya tēna ban fiyewu.»

³⁴ Mariyamu ko mēleke ma ko: «O bēna se ka ke cogo di, sabu ne ma cēko lōn fōlō.»

³⁵ Mēleke ka a jaabi ko: «Nin Saninman* bēna jigi i kan, Ala Kōrōtaninba ta sebagaya bēna i datugu i ko yirisuma. O

le koson, i bëna dence saninman min woro, o bëna wele ko Den min bëra Ala ra*.

³⁶ A fle, i balemamuso Elizabeti ni a ta köroya bëe, a fana ka kōnɔ ta dence ra. O tun b'a fôra ko ale min têna den sɔrɔ, nin ye a kōnɔ karo wɔɔrɔnan ye sisan.

³⁷ Sabu foyi si te Ala kaja.»

³⁸ Mariyamu ko: «Ne ye Ala ta jõnmuso le ye; i ka min fo, Ala y'a ke ten.»

O kɔ, mélèkè tagara ka bɔ Mariyamu kɔrɔ.

Mariyamu tagara Elizabeti fe

³⁹ Ayiwa, o wagati kelen na, Mariyamu ka sira ta ka teliya ka taga dugu dɔ ra Zude mara kuruyɔrɔw ra.

⁴⁰ A tagara se yi minke, a donna Jakariya ta bon kōnɔ ka Elizabeti fo.

⁴¹ Kabini Elizabeti ka Mariyamu ta forikan men dɔrɔn, Elizabeti ta den lamagara a kōnɔ. Elizabeti fara Nin Saninman* na.

⁴² A pereñna ni fanga ye k'a fo Mariyamu ye ko: «Ala ka baraka don i ra ka tẽm̄e muso tɔw bëe kan; den min bë i kōnɔ, Ala ka baraka don o ra fana.

⁴³ Ne ye jontigi le ye sa, fo ne Matigi bamuso bë na ne ta so?

⁴⁴ I m'a ye, kabini ne ka i ta forikan men, ne ta den nagarito lamagara ne kōnɔ.

⁴⁵ Ala ka baraka don i ra, Mariyamu, sabu Matigi Ala ka min fo i ye, i lara a ra ko o kow bëna ke.»

Mariyamu ka Ala tando

⁴⁶ Ayiwa, Mariyamu ko:

«Ne nin bë Matigi ta bonya lakari,

⁴⁷ ne jusukun bë niagari ne Kisibaga Ala koson;

⁴⁸ sabu a ka a ja majigi ka a ta jõnmuso majiginin fle.

Ka a ta bi ra, wagati bëe ta mögɔw bëna a fo ko ne ta jana;

⁴⁹ sabu Sebeetigi Ala ka kobaw ke ne ye.

A tɔgɔ saninyanin lo,

⁵⁰ a ta makari bë se a nasiranbagaw ma,

wagati bëe, ani tuma bëe.

⁵¹ A boro barakaman ka kabakow ke;

yerebonya miiriyaw tun bë minw jusukun na, a ka olugu janjan.

⁵² A ka fagamaw lajigi ka bɔ o ta masasiginanw kan, ka mögo janibagatɔw kɔrɔta.

⁵³ A ka kóngotɔw sɔn fénnumanw na fo ka o wasa, ka naforotigiw borolakolon bla ka taga.

⁵⁴ A nana a ta jõnw, Izirayelimögɔw dëmɛ, sabu a ma jina a ta jumanya kɔ,

55 i n'a fō a tun ka a layiri ta an bēmaw ye cogo min na,
min ye Iburahima ni a ta duruja ye.»

56 Ayiwa, Mariyamu tora Elizabeti fē yi ka karo saba
juçon ke, o kō, a sekora ka taga a ta so.

Yuhana Batizerikəbaga worocogo

57 Ayiwa, Elizabeti jigiwagati nana se; a jigira dence ra.

58 Elizabeti sigjnōgōnw, ani a balemaw nana a men ko
Matigi Ala ka o konumanba ke a ye minke, o bēe nagarira
ni a ye.

59 Ayiwa, den woronin tere seeginan na, o tun bēna a
kēnesigi lon min na, o tun b'a fē ka a face Jakariya tōgo
le la a ra.

60 Nka den bamuso ko: «On-on, a tōgo bē la ko Yuhana.»

61 Mōgōw ko: «O tōgo te mōgō si ra i ta mōgōw ra dē!»

62 O ka tagamasiyen ke den face ye ka a jininka ko a b'a
fē den tōgo ye la di?

63 Ayiwa, Jakariya ko o ye walaka dō di ale ma. O k'a di a
ma. A k'a mina ka sēbe a kan ko: «Den tōgo ye ko Yuhana.»
Mōgōw bēe kabakoyara.

64 O yōrōnin kelen bēe ra, Jakariya nēnden fonina, a sera
ka kuma tuun, a ka ke Ala tando ye.

65 O ko ka siranya bla o sigjnōgōnw bēe ra; Zude
kuruyōrōw mara mōgōw bēe ka ke o kow lakari ye juçon
ye.

66 Mōgō o mōgō ka o kuma men, o bēe tun bē miiri k'a fō
ko: «O tuma nin den bēna ke mōgō suguya juman le ye sa?»
Sabu o bēe ja tun bē Ala ta sebagaya ra den kan.

Jakariya ta cirayakumaw

67 Ayiwa, den face Jakariya fara Nin Saninman* na, Ala
ka kuma don a da ra; a ko:

68 «An ye baraka la Matigi Ala ye, Izirayeli* ta Ala;
sabu a nana a ta mōgōw dēme ka o kumabō.

69 Ala ka Kisibaga* barakaman di an ma
ka bō a ta jōnce Dawuda ta gba ra.

70 Ala ta cira saninmanw tun ka o ko le fō kabini wagatijan.
Ala tun ka layiri ta an ye

71 ko a bēna an bōsi ka bō an juguw boro,
ani ka an bō an kōninyabagaw bēe ta fanga kōrō.

72 Ala ka a ta hina yira an bēmaw ra nin cogo le ra.

A ka jēnōgōnya saninman min layiri ta, a ma pina o ko.

73 Sabu Ala tun karira an bēmace Iburahima ye

74 ko a bēna an bōsi ka bō an juguw ta fanga kōrō,
janko an ja signin ye baara ke ale Ala ye.

75 Ala ka o ke, janko an ye tagama saninya ra,

ani terenninya ra a ja kɔrɔ an si bɛɛ ra.

76 Ayiwa, Ne den, i bɛna wele ko Ala Kɔrɔtaninba ta cira;
sabu i bɛna tagama Matigi ja kɔrɔ, ka a ta siraw laben a ye,
77 ka kisiri lɔnniya yira a ta mɔgɔw ra,
ka o ta jurumunw yafa o ma.

78 Sabu an ta Ala ye hina tigi ani jumanya tigi le ye;
o le koson a bɛna yeelen bo an ye ka bo san fe, i ko sɔgɔmada
tere,

79 janko minw be Alalonbariya dibi ni saya pasiran na,
yeelen ye bo olugu ye,
janko an ye yɛlɛma ka hera sira ta.»

80 Ayiwa, den kɔni tun be bonyara ka hakiri sɔrɔ. A nana
taga to kongokolon kɔnɔ, fo lon min na a nana a yɛrɛ yira
Izirayelimɔgɔw ra.

2

Yesu worocogo

(Matiyu 1.18-25)

1 Ayiwa, wagati do nana ke, Rɔmu* masaceba Ogusiti k'a
latige ko Rɔmu ta mara mɔgɔw bɛɛ tɔgɔ ye sɛbe.

2 O tun kera tɔgɔseberi sjnaga fɔlɔ ye. O kera k'a sɔrɔ
Kirinisi tun ye Siri jamanatigi ye.

3 Mɔgɔw bɛɛ tun be tagara o tɔgɔ sɛbe o yɛrɛ ta dugu ra.

4 O ra, Yusufu fana bɔra Nazareti, Galile mara ra, ka
taga Zude mara ra, Dawuda ta dugu ra, min be wele ko
Betilehemu, sabu ale tun ye Dawuda ta gbamɔgɔ do le ye.

5 Ale ni a maminamu Mariyamu tagara nɔgɔn fe ka taga
o tɔgɔ sɛbe; o y'a sɔrɔ Mariyamu lasirito lo.

6 Ayiwa, ka o to Betilehemu, Mariyamu jigiwagati sera.

7 Mariyamu ka a dence fɔlɔ woro; a ka fani minimini a
ma, ka a la bɛganw ta domunikeminan kɔnɔ, sabu o tun
ma yɔrɔ sɔrɔ lonanjigibon kɔnɔ.

Melɛke ka Yesu woroko fo sagagbenbagaw ye

8 Ayiwa, sagagbenbaga dɔw tun be o yɔrɔw ra, o tun be si
kongo kɔnɔ o ta sagaw kɔrɔ ka o kɔrɔsi.

9 Matigi Ala ta melɛke do ka a yɛrɛ yira o ra, Matigi Ala
nɔɔrɔ manamanana ka o lamini; sagagbenbagaw siranna
kosebe.

10 Nka melɛke k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, ne nana
nagarikoba kibaro diman le fo aw ye; o bɛna ke mɔgɔw bɛɛ
ta nagariko le ye.

11 Kisibaga* worora aw ye bi su nin na, Dawuda ta dugu
ra. Ale le ye Matigi ye, Ala ka min jnanawoloma ka a ke
Kisibaga ye.

¹² Ni aw tagara, aw bëna a lòn ni tagamasiyen min ye, o flë: aw bëna taga denjënénin dɔ lanin sɔrɔ beganw ta domunikeminan kònɔ, fani mininin bë a ma.»

¹³ O yɔrɔnín bëe ra, mèleke camanba barara ka bɔ sankolo ra ka na fara mèleke fɔlɔ kan. O ka ke Ala tando ye k'a fɔko:

¹⁴ «Bonya ye Ala ta ye san fe, yɔrɔ kɔrɔtaninw na, mɔgɔ minw bë sɔn Ala sago ma dugukolo kan, héra ye ke olugu ye.»

Sagagbënbagaw tagara Betilehemu

¹⁵ Mèlekew sekɔra ka taga sankolo kònɔ tuma min na, sagagbënbagaw k'a fɔ jɔgɔn ye ko: «Aw y'a to an ye taga Betilehemu; ko min kera yi, Matigi Ala ka ko min yira an na, an ye taga o ye.»

¹⁶ O teliyara ka taga; o tagara Mariyamu ni Yusufu ye, ka denjënénin lanin ye beganw ta domunikeminan kònɔ.

¹⁷ Sagagbënbagaw ka o ye minke, ko minw bëe fɔra o ja na denjënénin ko ra, o ka o lakari mɔgɔw ye.

¹⁸ Minw bëe ka sagagbënbagaw ta kuma mën, o kuma ka olugu bëe kabakoyara.

¹⁹ Nka Mariyamu koni ka o kow bëe mara a jusu ra, ka to ka miiri a ra.

²⁰ O kɔ, sagagbënbagaw sekɔra ka taga; o tun ka ko minw mën ni o tun ka min ye, o tagatɔ tun bë Ala tɔgɔ tandora, ka a bonya o bëe kosɔn, sabu mèleke tun k'a fɔ o ye cogo min na, o tagara sɔrɔ ten le.

O ka Yesu denjënénin karifa Ala ma

²¹ Den woronin tere seeginan, o ka a kenesigi. O ka a tɔgɔ la ko Yesu; mèleke tun ka o tɔgɔ le yira Mariyamu na sani a ye kònɔ ta.

²² Mariyamu nana bɔ jebagatɔbon na wagati min na, ka kaja ni cira Musa ta sariya* ye, Yusufu ni Mariyamu tagara ni Yesu denjënénin ye Zeruzalemu, ka taga a karifa Ala ma.

²³ Sabu a sebera Ala ta sariya ra ko: «Dence fɔlɔ bëe ka kan ka bla danna Matigi ye.»

²⁴ Matigi Ala ta sariya tun ka saraka min fɔ, o nana o saraka bɔ: «Kongotugani fla, cε ni muso, walama jenötugani fitini fla.»

Simeyɔn ka baraka la Ala ye Yesu kosɔn

²⁵ Ayiwa, cε dɔ tun bë Zeruzalemu, o tɔgɔ tun ye ko Simeyɔn. Mɔgo terennin tun lo, ani Alapasiranbagha. Ala tun ka Kisibaga* min layiri ta Izirayeli* ye, a tun bë o makɔnɔna; Nin Saninman* tun b'a kan.

²⁶ Nin Saninman tun k'a yira a ra ko Ala ka Kisibaga min layiri ta, ko a tēna sa fiyewu ni a ma o ye a ja ra.

²⁷ Ayiwa, Nin Saninman tagara ni Simeyōn ye Alabatoso kōnō, o y'a sōrō Yusufu ni Mariyamu bē Alabatosoba kōnō, o bē sariya* ta kow janabōra ni Yesu denjēnin ye.

²⁸ Simeyōn ka den mina, ka baraka la Ala ye, k'a fō ko:

²⁹ «Matigi Ala, sisān kōni i bē se ka i ta jōnce to a ye sa, a
jusu sumanin;

sabu i tun ka kuma min fō, i ka o ke.

³⁰ Ne yēre ja ka Kisibaga ye,

³¹ i ka Kisibaga min labēn dununnamōgōw bēe ye.

³² A bēna kē yeelen ye, siya wēre mōgōw fē;

ka kē bonya ye i ta mōgōw, Izirayelimōgōw fē.»

³³ Simeyōn tun bē o kuma minw fōra Yesu ta ko ra, o kumaw ka a face ni a bamuso kabakoya.

³⁴ O kō, Simeyōn ka dugawu kē o ye, k'a fō Mariyamu ye ko: «Mariyamu, a fle, nin den bēna kē mōgō caman bensababu ye, ani mōgō caman lawurisababu ye Izirayeli jamana kōnō; a bēna kē Ala ta tagamasiyen ye, mōgōw bēna min sōsō.»

³⁵ O cogo ra, a bēna mōgō caman ta jusukunnamiiriw bla kēne kan. Ele kōni, Mariyamu, dimi le bēna ele jusukun sōgō i ko muru.»

Ani ka baraka la Ala ye Yesu kosōn

³⁶ Ciramuso dō tun bē yi fana, min tōgō tun ye ko Ani; Fanuyeli denmuso tun lo, a bōra Aséri ta gba ra. O muso tun kōrōra kosebē. A sunguruman tun furura ka san wolonfla kē ni a cē ye.

³⁷ O kō, a cē sara; a si tun ye san biseegi ni san naani. A tun tē fōn Alabatosoba kōnō tuma si; a tun bē baara kē Ala ye su ni tere, ka sun don, ani ka Ala daari.

³⁸ Ale fana nana Alabatosoba kōnō o wagati kelen na. A ka Ala tando; mōgō o mōgō tun bē Zeruzalemu kunmabōwagati makōnōna Ala fē, Ani tun bē den ko fōra o mōgōw bēe ye.

Yusufu ni Mariyamu sekōra ka na Nazareti ni Yesu ye

³⁹ Ala ta sariya* tun ka min o min fō, o ka o bēe kē ka ban tuma min na, o sekōra ka na o ta dugu ra Nazareti, Galile mara ra.

⁴⁰ Denjēnin kōni tun bē bonyara ni baraka ye; a ta hakiritigiya tun ka bon, Ala ta neēma fana tun bē a kan.

Yesu tagara Jōnyaban panagbē ra ni a worobagaw ye

⁴¹ Yesu worobagaw tun bē taga Zeruzalemu san o san, ka taga Jōnyaban panagbē kē.

⁴² Yesu nana san tan ni fla soro wagati min na, a worobagaw tagara ni a ye, ka kaja ni o ta landa ye.

⁴³ Nanagbe bannin ko, o sekora ka taga so. Yesu tun tora o ko Zeruzalemu, nka a worobagaw tun m'a lon.

⁴⁴ O tun b'a miirira ko a ni o tagamajogon dow be joggon fe. Nka tere nana ban ka o to tagama ra, o m'a ye. O ka ke a flefle ye o ta somogow, ani o lombagaw ce ra.

⁴⁵ Nka o m'a ye; o sekora ka taga Zeruzalemu ka taga a yorjenini.

⁴⁶ O ka tere saba ke, o b'a jinina; o tagara a signin soro Alabatosoba kono ni karamogobaw ye, a be menni kera o fe, ka to ka o jininka fana.

⁴⁷ Mogo minw bee tun be a lamenna, a ta hakiritigiya ni a ta jaabiricogo ka olugu bee kabakoya.

⁴⁸ A face ni a bamuso k'a ye minke, olugu kabakoyara. A bamuso ko a ma ko: «Yesu, mun na i ka nin ko joggon ke an na? A fle, ne ni i face bee hakiri nagamina, an be i jini yorco bee ka dese.»

⁴⁹ Yesu ka o jaabi, ko: «Mun koson aw be ne yorjeninina? Aw m'a lon ko ne ka kan ka ke ne Fa ta konjaw le ra wa*?»

⁵⁰ Nka a face ni a bamuso ma a ta kuma faamu.

⁵¹ Yesu nana ni o ye Nazareti. A tun be a worobagaw kan mina. A bamuso tun be o kow bee mara a yere kono.

⁵² Yesu tun be koryara ka na, do tun be farara a ta hakiritigiya kan lon o lon; a ko tun ka di Ala ye, a ko tun ka di mogow ye fana.

3

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Yuhana 1.19-28)

¹ Ayiwa, wagati min na masaceba Tiberi Sezari tun be a ta masaya san tan ni loorunan na, o y'a soro Ponse Pilati le tun ye Zude mara jamanatigi ye, Herodi* tun ye Galile mara jamanatigi ye, a korece Filipe tun ye Iture mara ni Tirasoniti mara jamanatigi ye, Lizaniyasi tun ye Abileni mara jamanatigi ye.

² O wagati ra fana Ane ni Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigibaw* ye.

Ayiwa, o wagati le ra, Ala ka a ta kuma lase Jakariya dence Yuhana ma, k'a to kongokolon kono.

³ Yuhana tagara Zurid'en ko yorow bee ra; a tun be mogow waaju ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka batize, janko Ala ye o ta jurumunw yafa.

* **2:49 2.49** Ka ke ne Fa ta konjaw le ra: Kitabu dow b'a fo ko: «Ne ka kan ka ke ne Fa ta so le kono.»

⁴ O kow le tun səbera cira Ezayi ta Kitabu kono, ko:

«Məgo dō bəna pəren kongokolon kono k'a fō ko:

⟨Aw ye siraba laben Matigi ye
ka siradenninw bəe lateren a ye.

⁵ Dingakənɔyɔrɔw bəe ye lafa,
kuruw ni kongoriw bəe ye dakana.

Sira kuturuninw bəe ka kan ka lateren,
ka sirajuguw siyan ka o nugu.

⁶ Ni o kera, adamaden bəe bəna Ala ta kisiri ko ye.» »

⁷ Jama minw tun bə nana Yuhana fē ka na batize, Yuhana tun b'a fōra olugu ye ko: «Aw fənfənnindenw! Jōn le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja?

⁸ Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemana; aw kana a miiri dōrōn k'a fō ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye!» Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fō aw ye ko Ala bə se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye.

⁹ Jende tara yiriw lilinw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denpuman ke, o bə tige ka ben, ka firi tasuma ra.»

¹⁰ Jama tun bə Yuhana nininkara, ko: «An ka kan ka mun le ke?»

¹¹ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni derege fla bə məgo min fē, dō te min fē, o ye kelen di o tigi ma; ni domuni bə məgo min fē, o fana ye a ke ten.»

¹² Ninsaraminabaga dōw fana nana ka na batize; olugu ko a ma ko: «An karaməgo, an ka kan ka mun le ke?»

¹³ A ko olugu ma ko: «Warida min fōra aw ye, aw kana foyi mina ka təmə o kan.»

¹⁴ Sorasiw fana k'a nininka ko: «Anw do? Anw ka kan ka mun ke?» A ko olugu ma ko: «Aw kana məgo si ta fən mina a ra fanga ra; məgo ma ko min ke, aw kana o faninya la a ra; o bə sara min di aw ma, aw y'a to o ye aw wasa.»

¹⁵ Məgōw tun bə Kisibaga makənəna; o bəe tun bə o yere nininkara ko yala Ala ka Kisibaga* min ko layiri ta ko o te Yuhana yere le ye wa?

¹⁶ O koson Yuhana ka o jaabi k'a fō o bəe ye ko: «Ne kəni bə aw batizera ji le ra dōrōn; nka min bəna na, o fanga ka bon ni ne ta ye. Hali ne te se k'a fō ko ne bə a ta sanbara juru foni ka bə a sen na. Ale le bəna aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma.

¹⁷ A ta baarakəminan b'a boro, a bə simankise ni a naga bə jəgən na. A bə simankise ke a ta bondo kono, nka a bəna naga jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

¹⁸ Yuhana ka nin kuma nɔgɔn caman wərə fɔ mɔgɔw ye ka o lasɔmi, ka Ala ta Kibaro Diman* kuma fɔ o ye.

¹⁹ Ayiwa, Yuhana ka jamanatigi Herodi* jaraki a balemacɛ muso Herodiyadi ta ko ra. Yuhana ka Herodi jaraki kojugu caman wərə ra.

²⁰ Nka Herodi belen ka kojugu dɔ fara dɔ kan, ka Yuhana mina ka a bla kasو ra.

Yesu batizeri

(*Matiyu 3.13-17; Marika 1.9-11*)

²¹ Ayiwa, mɔgɔ bɛe tun batizera ka ban minkɛ, Yesu fana nana batize. Ka Yesu to Aladaari ra, sankolo dayelerā.

²² Nin Saninman* kera i n'a fɔ jenetugani, ka na jigi Yesu kan. Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ, ko: «Ele le ye ne Dence* kanunin ye; i ko ka di ne ye haali.»

Yesu ta buruju

(*Matiyu 1.1-17*)

²³ Ayiwa, Yesu ka a ta baaraw damina ka a si to san bisaba. Mɔgɔw tun bɛ a jatera Yusufu dencɛ le ye.

Yusufu face tun ye Heli ye.

²⁴ Heli face tun ye Matati ye.

Matati face tun ye Levi ye.

Levi face tun ye Mɛlɛki ye.

Mɛlɛki face tun ye Zanayi ye.

Zanayi face tun ye Yusufu ye.

²⁵ Yusufu face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Amɔsi ye.

Amɔsi face tun ye Nahɔmu ye.

Nahɔmu face tun ye ɛsili ye.

ɛsili face tun ye Nagayi ye.

²⁶ Nagayi face tun ye Maati ye.

Maati face tun ye Matatiyasi ye.

Matatiyasi face tun ye Semeyini ye.

Semeyini face tun ye Yosesi ye,

Yosesi face tun ye Yoda ye.

²⁷ Yoda face tun ye Yowanen ye.

Yowanen face tun ye Resa ye.

Resa face tun ye Zorobabeli ye.

Zorobabeli face tun ye Salatiyeli ye.

Salatiyeli face tun ye Neri ye.

²⁸ Neri face tun ye Mɛlɛki ye.

Mɛlɛki face tun ye Adi ye.

Adi face tun ye Kosamu ye.

Kosamu face tun ye Elimada ye.

Elimada face tun ye ɛri ye.

29 Eri face tun ye Yesu* ye.
 Yesu face tun ye Eliyezéri ye.
 Eliyezéri face tun ye Yorimu ye.
 Yorimu face tun ye Matati ye.
 Matati face tun ye Levi ye.
 30 Levi face tun ye Simey়on ye.
 Simey়on face tun ye Zuda ye.
 Zuda face tun ye Yusufu ye.
 Yusufu face tun ye Yonamu ye.
 Yonamu face tun ye Eliyakimu ye.
 31 Eliyakimu face tun ye Meliya ye.
 Meliya face tun ye Menña ye.
 Menña face tun ye Matata ye.
 Matata face tun ye Natan ye.
 Natan face tun ye Dawuda ye.
 32 Dawuda face tun ye Yesé ye.
 Yesé face tun ye Obédi ye.
 Obédi face tun ye Boozi ye.
 Boozi face tun ye Salim়on ye.
 Salim়on face tun ye Naasun ye.
 33 Naasun face tun ye Aminadabu ye.
 Aminadabu face tun ye Adimen ye.
 Adimen face tun ye Arini ye.
 Arini face tun ye Esiromu ye.
 Esiromu face tun ye Peresi ye.
 Peresi face tun ye Zuda ye.
 34 Zuda face tun ye Yakuba ye.
 Yakuba face tun ye Isiyaka ye.
 Isiyaka face tun ye Iburahima ye.
 Iburahima face tun ye Tera ye.
 Tera face tun ye Nahori ye.
 35 Nahori face tun ye Serugi ye.
 Serugi face tun ye Rehu ye.
 Rehu face tun ye Pelegi ye.
 Pelegi face tun ye Ebéri ye.
 Ebéri face tun ye Sila ye.
 36 Sila face tun ye Kayinamu ye.
 Kayinamu face tun ye Arifazadi ye.
 Arifazadi face tun ye Semu ye.
 Semu face tun ye Nuho ye.
 Nuho face tun ye Lameki ye.
 37 Lameki face tun ye Metusala ye.
 Metusala face tun ye Enoki† ye.

* 3:29 3.29 Yesu: Nin ye mögo do wərə ye, min fana tɔgɔ tun ye ko Yesu. † 3:37
3.37 Enoki: Dɔw b'a fo ale le ma ko Idirisa.

Enɔki face tun ye Yeredi ye.
 Yeredi face tun ye Maleleli ye.
 Maleleli face tun ye Kayinamu ye.
 38 Kayinamu face tun ye Enɔsi ye.
 Enɔsi face tun ye Seti ye.
 Seti face tun ye Adama ye.
 Ala le ka Adama dan.

4

*Setana ko a be Yesu kɔrɔbɔ
 (Matiyu 4.1-11; Marika 1.12-13)*

¹ Yesu fanin Nin Saninman* na, a bora Zuridən kɔba yɔrɔ ra minke, Ala Nin* k'a ta ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ.

² Setana tun k'a kɔrɔbɔ, fɔ tere binaani. O lonw bɛɛ ra, a ma foyi domu. O kɔ, kɔngɔ k'a mina.

³ Setana ko a ma ko: «Den min bora Ala ra*, ni ele lo can ra, a fɔ nin kabakuru ye ko a ye yelema ka ke buru ye!»

⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A səbera Kitabu kɔnɔ, ko: ‹Domuni dama le te mɔgɔ baro.› »

⁵ Ayiwa, Setana tagara ni Yesu ye san fe, ka dunuja jamanaw bɛɛ yira a ra yɔrɔnin kelen na,

⁶ k'a fɔ a ye ko: «Ne bɛ se ka nin jamanaw fangatigiya ni a bonya bɛɛ di i ma; sabu o bɛɛ donna ne boro. Ni ne ko ne b'a di mɔgɔ min ma, ne bɛ se k'a di o ma.

⁷ O ra, ni i ka i kinbiri gban ka ne bato, ne bɛ o bɛɛ di i ma.»

⁸ Yesu k'a jaabi ko: «A səbera Kitabu kɔnɔ, ko: ‹I ka kan ka i Matigi Ala le bato, ka baara ke ale kelenpe ye.› »

⁹ Ayiwa, Setana ka Yesu ta ka taga Zeruzaləmu, ka taga a layelen k'a lɔ Alabatosoba kunna, k'a fɔ a ye ko: «Den min bora Ala ra, ni ele lo can ra, ka i to nin yɔrɔ ra, i pan ka i cun dugu ma.

¹⁰ Sabu a səbera Kitabu kɔnɔ, ko:
 ‹Ala bɛna i ko fɔ a ta mɛləkɛw ye, ko o ye o janto i ra.›

¹¹ «Ani ko:
 ‹O bɛna i ta o boro kɔnɔ,
 janko i sen kana na talon kabakuru dɔ ra.› »

¹² Yesu k'a jaabi ko: «A səbera le ko: ‹I man kan k'a fɔ ko i bɛ Matigi Ala kɔrɔbɔ.› »

¹³ Ayiwa, Setana ka Yesu kɔrɔbɔ k'a flɛ ka ban minke, a tagara ka bɔ a kɔrɔ, ka ke wagati wɛrɛ pini ye tuun.

*Yesu ka a ta baara damina Galile
 (Matiyu 4.12-17; Marika 1.14-15)*

¹⁴ O bεε kɔ fε, Yesu sekora ka na Galile mara ra, a fanin Nin Saninman* baraka ra. A tɔgɔ tun be fɔra o yɔrɔ mara bεε ra.

¹⁵ A tagara məgəw karan karansow* kənə; məgəw bəe tun
b'a təgojuman fəra.

*Nazaretikaw banna Yesu ra
(Matiyu 13.53-58; Marika 6.1-6)*

¹⁶ Ayiwa, Yesu nana taga Nazareti, a lamədugu ra. Nenekirilon* sera, a tagara karanso* ra i n'a fo a tun derira ka a ke cogo min na. A nana wuri ka lɔ ko a bε karan kεtuma min na,

¹⁷ o ka cira Ezayi ta kitabu di a ma. A ka a dayeļe ka taga se yɔrɔ dɔ ma, a səbera yɔrɔ min na ko:

18 «Matigi Ala Nin* bē ne kan,
sabu a ka ne janawoloma ko ne ye na Kibaro Diman* fo
fagantawan ye,

ani ka kasodenw lablari ko fo,
ka fiyentow na yeleko kibaro fo;

ka mgoet cgoem ka minreot cb o tctbagaw boro,

19 ka Matigi Ala ta neema wagati ko kibaro fo.»

²⁰ O kɔ, a ka kitabu datugu, k'a di karanso kɔn

O RS, a Ra Kitabu datugū, Ra di Karanso Rorissibagu Ima, ka sigi. Mogow bee ja lönin tora a ra, o be a flera.

²¹ Yesu k'a fō ko: «Aw ka nin kuma min men ka bō Kitabu kōnō bi, o kuma kera can ye.»

22 O bęe tun bę a təgəjuman fəra. A tun bę kumajuman minw fəra, o ka o kabakoya. O ko: «Yusufu dence le te nin ye wa?»

²³ Yesu k'a fo o ye ko: «Sigiya t'a ra, aw bëna nin zana la ne ye, ko: <Flakëbaga, i yëre këneya fëlç!> Aw bëna a fo ne ye fana ko: <I ka ko minw bëe ke Kaperinahumu, an ka o men; o nogon ke i yëre ta dugu ra yan fana.» »

²⁴ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko cira si te mina ka ja a yere ta dugu kono.»

²⁵ A ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko cira Iliya* ta wagati ra, sanji ma ben Izirayeli* jamana ra fo san saba ni karo woɔrɔ; kɔngɔba benna jamana yɔrɔ bεε kan. O wagati ra muso ce saninw tun ka ca Izirayeli jamana ra.

²⁶ Nka Ala ma cira Iliya ci ka taga olugu dɔ si fe; a tagara muso ce sanin kelen le fe Sarepita, Sidɔn mara ra.»

²⁷ A ko tuun ko: «Kunatō caman fana tun be Izirayeli jamana ra cira Iliyasu[†] ta wagati ra, nka o si ma na Iliyasu fe ka na keneya; Sirikace Naaman le nana, ka na keneya.»

4:19 4.19 Nin kuma fôra Ezayi 61.1-2. * **4:25 4.25** Iliya: Dôw b'a fô a ma ko Eli. † **4:27 4.27** Iliyasu: Dôw b'a fô a ma ko Elize. **4:27 4.27** Nin kuma fôra Masacew flanan 5.1-14.

²⁸ Məgəw ka o kuma mən minke, karanso kənəməgəw bəe dimina.

²⁹ O wurira ka Yesu mina k'a jəni ka taga ni a ye dugu kə fe. Dugu tun sigimin bə kongori min kan, o tagara ni a ye o kunce ma, ko o b'a jəni ka ben dugu ma.

³⁰ Nka Yesu təməna o cə ra ka taga.

Yesu ka jinatə də kəneýya

(*Marika 1.21-28*)

³¹ Ayiwa, Yesu tagara Kaperinahumu; o ye Galile dugu də ye. Nənekirilonw* na a tun bə to ka məgəw karan.

³² A ta karan cogoya tun ka məgəw kənənəban, sabu a tun bə məgəw karan ni baraka ye.

³³ Ayiwa, cə jinatə də tun bə karanso kənə; ale ka ke pəren ye ni kanba ye, ko:

³⁴ «E, Yesu Nazaretiķace, mun le bə an cə? I nana an halakiyօrə le ra wa? Ele ye məgo suguya min ye, ne ka o lən; ele ye Ala ta Məgo Saninman le ye.»

³⁵ Yesu jamana jina kunna, k'a fə a ye ko: «I da tugu, i ye bə nin cə ra!» O jina ka o cə ben dugu ma məgo bəe jia na, ka bə a ra, nka a ma foyi ke cə ra.

³⁶ Məgəw bəe kabakoyara. O ka ke a fə ye jəgən ye ko: «Nin ye kuma suguya juman ye? A bə kuma jinaw fe ni fanga ni sebagaya ye, k'a fə o ye ko o ye bə məgəw ra, o fana bə bə.»

³⁷ Yesu təgə sera o mara yərə bəe ra.

Yesu ka Simən muso bamuso kəneýya

(*Matiyu 8.14-17; Marika 1.29-34*)

³⁸ Ayiwa, Yesu bəra karanso kənə ka taga Simən ta so. A tagara a sərə ko Simən muso bamuso təcərənin lo kosebə; farigban tun b'a ra. O ka Yesu daari ko a ye o muso fle.

³⁹ Yesu gbarara a ra, ka lə a kunna ka kuma ni fanga ye, ko farigban ye bə muso ra. O yərənin kelen bəe ra muso kəneýara; a wurira ka gba ke o ye.

Yesu ka banabagatə caman kəneýya

⁴⁰ Tere nana ke ben ye tuma min na, banabagatə tun bə min o min fe, ni a ka ke bana o bana ye, o bəe nana ni o banabagatəw ye Yesu fe. Yesu ka a boro la o bəe kelen kelen kan ka o kəneýya.

⁴¹ Jinaw tun bə kule ci ka bə jinatə caman na fana. O tun b'a fə Yesu ma ko: «Den min bəra Ala ra*, ele lo.» Nka Yesu tun bə sənəgo o ra; a tun tə sən k'a to o ye kuma, sabu jinaw tun k'a lən ko Yesu ye Kisibaga* le ye.

Yesu tagara waajuri ke Zude mara ra

(*Marika 1.35-39*)

⁴² Dugu gbera dɔrɔn, Yesu bɔra ka taga kongo kɔnɔ, yɔrɔ dɔ ra. Jama caman nana bɔ ka taga a yɔrɔnini. O nana a ye minke, o tun t'a fe a ye bɔ o kɔrɔ tuun.

⁴³ Nka Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne ka kan ka taga Ala ta Masaya* ko Kibaro Diman* fɔ dugu wərew ra fana, sabu Ala ka ne ci o le kosɔn.»

⁴⁴ O ra, Yesu tagara Zude mara ra ka taga waajuri ke karansow* kɔnɔ.

5

Karamogɔdenw ka jɛgɛ camanba mina

(Matiyu 4.18-22; Marika 1.16-20)

¹ Ayiwa, lon dɔ, Yesu tun lɔnin be Zenesareti bada ra. Jama tun be a kere fe ka a lamini fan bɛɛ ra, o be Ala ta Kuma lamenna.

² Yesu ka kurun fla ye jida ra; jɛgeminabagaw tun bɔra o kurun kɔnɔ ka na ke o ta jɔw ko ye jida ra.

³ Yesu donna kurun kelen kɔnɔ, o tun ye Simɔn ta kurun ye. Yesu ko Simɔn ma ko a ye kurun gbara ji cɛ ma dɔɔnin ka a mabɔ mɔgɔw ra. O kɔ, Yesu sigira kurun kɔnɔ ka to ka mɔgɔw karan.

⁴ Ayiwa, Yesu nana ban mɔgɔw karan na wagati min na, a ko Simɔn ma ko: «Simɔn, kurun gbara dun na ka aw ta jɔw firi ka jɛgɛ mina.»

⁵ Simɔn ko Yesu ma ko: «An karamogɔ, an ka su kururu bɛɛ ke jɛgɛnini na, an ma foyi sɔrɔ. Nka i ta kuma kosɔn, ne bɛna jɔ firi tuun.»

⁶ Ayiwa, o ka jɔw firi minke, o ka jɛgɛ camanba mina fɔ o ta jɔw ka ke tigetigɛ ye.

⁷ A ma na ja, o tɔnjɔgɔn minw tun be kurun tɔ kelen kɔnɔ, o ka olugu wele ko o ye na o dɛmɛ ni o ta kurun ye. Olugu nana ni kurun ye. O ka kurun fla bɛɛ fa jɛgɛ ra fɔ kurunw tun be pini ka jigi ji jukɔrɔ.

⁸ Simɔn Piyeri ka o ye minke, a ka a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fɔ ko: «Matigi, i mabɔ ne ra, sabu ne ye jurumunto le ye!»

⁹ O tun ka jɛgɛ caman min mina, o ko tun ka jatigɛ bla Simɔn ni a tɔnjɔgɔnw bɛɛ ra.

¹⁰ Zebede dencɛ fla minw tun be ni Piyeri ye, Yakuba ni Yuhana, olugu fana ja tun tigerà o cogo kelen na. Nka Yesu ko Simɔn ma ko: «I kana siran; k'a ta bi ra, i be jɛgɛ mina cogo min na, ne bɛna i karan i ye mɔgɔw nini ten.»

¹¹ Ayiwa, o nana se jida ra tuma min na, o ka kurun ni a kɔnɔfɛnw bɛɛ to yi ka tugu Yesu kɔ.

*Yesu ka kunatçce dɔ keneuya
(Matiyu 8.1-4; Marika 1.40-45)*

¹² Yesu tun be Galile mara dugu dɔ ra. Kunatçce dɔ tun be yi, min fari yɔrɔ bɛe tun ye kuna ye; ale ka Yesu ye minke, a nana a kinbiri gban a kɔrɔ ka a ja biri dugu ma, k'a daari k'a gbeleya, ko: «Matigi, ni i be sɔn, i be se ka ne saninya.»

¹³ Ayiwa, Yesu ka a boro la a kan, k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye keneuya.» O yɔrɔnin bɛe a ta kuna keneyara.

¹⁴ O kɔ, Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔgɔ si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min fɔ kunatɔw ta saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bɛe ra ko i keneyara.»

¹⁵ Ayiwa, Yesu tɔgo tun be fɔra ka taga yɔrɔ caman na. Mɔgɔ caman tun bena lajen a kɔrɔ ka a ta kuma lamen, ani ka keneuya ka bɔ o ta banaw ra.

¹⁶ Nka Yesu tun be to ka taga kongo kɔnɔ yɔrɔ dɔw ra a kelen na ka taga Ala daari.

*Yesu ka murugu dɔ keneuya
(Matiyu 9.1-8; Marika 2.1-12)*

¹⁷ Lon dɔ, Yesu tun be mɔgɔw karanna. Farisiw* ni o ta sariya karamogɔbaw tun siginin be; olugu tun nana ka bɔ Galile mara ni Zude mara duguw bɛe ra, ani Zeruzalem. Matigi Ala ta sebagaya tun be Yesu fɛ, a tun be banabagatɔw keneyara.

¹⁸ Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana ni cɛ murugunin dɔ ye lanan kan. O tun b'a fɛ ka don ni o cɛ ye ka taga a bla Yesu kɔrɔ.

¹⁹ Nka jama caya kosɔn, o ma donyɔrɔ sɔrɔ ni a ye; o yelenna bon san fɛ ka wo dɔ bɔ yi, ka cɛ murugunin ni a ta lanan lajigi o wo fɛ fɔ ka taga a bla Yesu kɔrɔ, mɔgɔw cɛ ra.

²⁰ Yesu k'a ye ko o mɔgɔw lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.»

²¹ Sariya karamogɔw, ani Farisi ka ke a fɔ ye o yere kɔnɔ ko: «Cɛ nin ye jontigi le ye, fɔ a be Alatögɔcenkumaw fɔra tan? Ni Ala kelen te, jontigi le be se ka jurumun yafa?»

²² Yesu tun ka o mɔgɔw ta miiriya lɔn; a ko o ma ko: «Mun kosɔn nin miiriyaw nɔgɔn be aw jusukun na?»

²³ K'a fɔ murugu ye ko a ta jurumun yafara a ma o, walama k'a fɔ a ye ko a ye wuri ka tagama o, aw ja na o fla ra juman le ke ka di?

²⁴ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye*, ko se be ne ye ka jurumun yafa dunupa kɔnɔ.» O kɔ, a ko murugu ma ko: «Ne b'a fɔ i ye, wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so!»

²⁵ O yɔrɔnin kelen bɛe, cɛ wurira o bɛe ja na, ka a ta lanan ta, ka taga a ta so; a tagato tun be Ala tandora.

²⁶ O mɔgɔw bɛε kabakoyara. O ka ke Ala tando ye; o ja tigenin tun b'a fɔra nɔgɔn ye ko: «E! An ka kobaw ye bi.»

Yesu ka Levi wele
(Matiyu 9.9-13; Marika 2.13-17)

²⁷ Ayiwa, o kɔ fe, Yesu bɔra ka taga ninsaraminabaga dɔ siginin ye ninsaraminabon na; a tɔgɔ ye ko Levi. Yesu ko a ma ko: «Tugu ne kɔ!»

²⁸ Levi ka a ta baara bɛε dabla, ka wuri ka tugu Yesu kɔ.

²⁹ Levi nana janagbɛba dɔ laben a ta so kɔnɔ Yesu ye. Ninsaraminabaga caman, ani mɔgɔ werew nana sigi ni Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ye ka domuni ke.

³⁰ Farisiw* ni o ta sariya karamɔgɔw* ka ke o kɔrɔfɔ ye; o k'a fɔ Yesu ta karamɔgɔdenw ye ko: «Mun kosɔn aw bɛ domuni ke, ka min ni ninsaraminabagaw ni mɔgɔ kewalejuguw ye?»

³¹ Yesu ka o jaabi k'a fɔ o ye ko: «Mɔgɔ minw ka kene, olugu te flakebaga yɔrɔjini; banabagatɔw le be flakebaga yɔrɔjini.

³² Ne ma na mɔgɔ terenninw wele; ne nana jurumuntɔw le wele, janko o ye nimisa o ta jurumunw na.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye
(Matiyu 9.14-17; Marika 2.18-22)

³³ Mɔgɔ dɔw ko Yesu ma ko: «Wagati caman Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Farisiw* ta karamɔgɔdenw bɛ sun don, ka Ala daari; nka ele ta karamɔgɔdenw bɛ domuni ke, ka min lon bɛε.»

³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Yala aw bɛ se ka kɔnɔce jɛnɛrgɔnɔw jagboya ko o kana domuni ke, ka o ni kɔnɔce to nɔgɔn fe kɔnɔya ra wa?

³⁵ Lon min na o bɛna kɔnɔce ta ka bɔ o kɔrɔ, o lon le ra o bɛna sun don.»

³⁶ O kɔ, Yesu ka talen dɔ were fɔ o ye ko: «Mɔgɔ si te fanikura kunkurun tige k'a ke ka fani kɔrɔ bari ni a ye. Ni i ka o ke, i ka fanikura cɛn le. I ka a kunkurun min bari fani kɔrɔ ra, o fla ja fana tɛna ke kelen ye.

³⁷ Mɔgɔ si fana te duvenkura ke forogokɔrɔw kɔnɔ. Ni o te, duvenkura bɛna forogokɔrɔw faran, ka bɔn; o tigi bɛ bɔnɔ forogow ra fana.

³⁸ O kosɔn duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kɔnɔ.

³⁹ Mɔgɔ si fana te duvenkɔrɔ min, ka sɔrɔ ka jabo kura fe tuun, sabu a b'a fɔ ko kɔrɔman le ka di.»

6

Nɛnɛkirilon ta ko
(Matiyu 12.1-8; Marika 2.23-28)

¹ Nenekirilon dō ra, Yesu ni a ta karamögodenw tun bē temena foro dōw cē ma. Yesu ta karamögodenw ka kē o foro siman dōw karikari ye, ka o terege o tegew kōnō, ka o kisew nimi.

² Farisi* dōw ko o ma ko: «Ko min man kan ka kē Nenekirilon na, mun koson aw bē o kera?»

³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kōngō tun ka Dawuda ni a tagamajögōnw mina, a ka min kē aw ma o ko karan wa?»

⁴ A donna Alabatoso kōnō; sarakaburu minw tun blanin bē yi, a ka o ta k'a jimi ka dō di a tagamajögōnw fana ma; k'a sōrō ka kaja ni sariya* ye, mögō si tun man kan ka o buruw nimi ni sarakalasebagaw* dōron te.»

⁵ O kō, Yesu k'a fō o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya bē o le boro.»

*Yesu ka cē boro faganin kēneya
(Matiyu 12.9-14; Marika 3.1-6)*

⁶ Ayiwa, Nenekirilon* dō wēre ra, Yesu donna karanso* dō kōnō ka mögōw karan. Cē dō tun bē yi, min kininboro faganin tun lo.

⁷ Farisiw* ni sariya karamögōw* tun bē Yesu kōrsira k'a fle, yala ni a bēna sōn ka mögō kēneya Nenekirilon na, janko o ye sababu dō sōrō ka a jaraki.

⁸ Nka Yesu tun ka o ta miiriya lōn; a ko cē boro faganin ma ko: «Wuri ka na lō cemance ra yan, jama bēs ja kōrō!» Cē wurira ka lo.

⁹ Yesu k'a fō o ye ko: «Ka kaja ni sariya* ye, kojuman le ka kan ka kē Nenekirilon na wa, walama kojugu? Ka mögō kisi wa, walama ka mögō halaki?»

¹⁰ O tuma, Yesu ka a na lō o bēs ra ka to ka o bēs fle. O kō, a k'a fō o cē ye ko: «I boro foni!» A ka a boro foni minke, a boro kēneyara.

¹¹ Farisiw ni sariya karamögōw ka o ye minke, o dimina kosebē. O ka kē jūgōn sōsō ye, ko o ka kan ka mun le kē Yesu ra.

*Yesu ka ciraden tan ni fla panawoloma
(Matiyu 10.1-4; Marika 3.13-19)*

¹² Ayiwa, lon dō, Yesu tagara yelen kuru dō kan ka Ala daari. A ka su bēs kē Aladaari ra.

¹³ Dugu nana gbe minke, a ka a ta karamögodenw wele, ka na mögō tan ni fla panawoloma o ra, ka olugu wele ko ciradenw*:

¹⁴ Folo tun ye Simon ye, min togo lara ko Piyeri, ani a balemace Andere, ani Yakuba, ani Yuhana, ani Filipe, ani Baritelemi,

¹⁵ ani Matiyu, ani Toma, ani Alife dence Yakuba, ani Simon min tun wele ko faso kanubagaba*,

¹⁶ ani Yakuba dence Zude, ani Zudasi Sikariyoti, min nana ke Yesu janfabaga ye.

*Yesu ka banabagato dōw keneya
(Matiyu 4.23-25)*

¹⁷ Ayiwa, Yesu jigira ni a ta ciradenw* ye ka bo kongori kan, ka na lo kenegbeyorō dō ra. A ta karamogoden caman tun be yi, ani mogo caman were. O mogo dōw tun bora Zeruzalemu, dōw bora Zude mara yorow ra, dōw bora kogojida kerefeduguw ra, Tiri ni Sidon.

¹⁸ O mogow tun nana Yesu fe ka na a ta karan lamēn, ka keneya fana ka bo o ta banaw ra. Jinaw tun be minw tocorora, olugu fana kenevara.

¹⁹ Jama beε tun b'a fe ka maga Yesu ra, sabu sebagaya dō tun be bo a ra ka o beε keneya.

*Hera ni bōnō
(Matiyu 5.1-12)*

²⁰ Ayiwa, Yesu ka a ja lo a ta karamogodenw na k'a fo o ye ko:

«Aw minw ye fagantanw ye, aw ta jana,
sabu aw ninyorō bēna ke Ala ta Masaya* ra.

²¹ Kōngō be aw minw na sisan, aw ta jana,
sabu aw bēna domuni sōrō ka fa!
Aw minw be kasira sisan, aw ta jana,
sabu aw bēna nagari fo ka yereko.

²² «Ne Min kera Adamaden ye*, ni ne togo koson mogow be aw kōninya ka ban aw ra, ka aw neni, ka aw togojugu fo, aw ta jana;

²³ ni o kera, lon min na, aw ye nagari, ka ninsondiya, ka panpan, sabu aw ta baraji bēna bonya sankolo ra. O bemaw ka o kow jōgōn le ke Ala ta ciraw ra!

²⁴ Nka aw minw ye naforotigw ye, bōnō bēna aw sōrō,
sabu aw ka aw ta hera sōrō ka ban!

²⁵ Aw minw fanin lo sisan, bōnō bēna aw sōrō,
sabu kōngō bēna aw sōrō.

Aw minw be yerekora sisan, bōnō bēna aw sōrō,
sabu aw ja bēna kumu, aw bēna kasi ka naji bo.

²⁶ Ni mogow beε be aw tandora faninya kan, bōnō bēna aw sōrō,
sabu o bemaw ka cira faninyafobagaw tando o cogo le ra.»

* **6:15 6.15** Faso kanubagaba: Kitabu dōw b'a fo ko Zeloti.

*Yesu ko an ka kan ka an juguw kanu
(Matiyu 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Yesu ko: «Aw minw bε ne lamenna, ne b'a fo aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu, aw ye kojuman ke aw kɔninyabagaw ye.

²⁸ Mɔgɔ minw bε aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye. Minw bε aw minako juguya, aw ye Ala daari olugu ye.

²⁹ Ni mɔgɔ ka i fata i yε kelen na, i ye to kelen fana lɔ a ye. Ni mɔgɔ ka i ta deregeba bɔsi i ra, i ta deregdedennin fana to a boro.

³⁰ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka i daari, i ye a tigi sɔn. Ni mɔgɔ ka i borofen ta, i kana a fo ko a tigi ye a kɔsegi i ma.

³¹ «Aw b'a fe mɔgɔw ye ko min ke aw ye, aw yεre ye o mɔgɔn le ke o ye.

³² «Ni aw bε aw kanubagaw dɔrɔn le kanu, aw bεna mun tandori le sɔrɔ o ra tuun? Hali Alalonbari w bε o ke! O bε o kanubagaw le kanu.

³³ Mɔgɔ minw bε kojuman ke aw ye, ni aw bε kojuman ke olugu dɔrɔn le ye fana, aw bεna mun tandori le sɔrɔ o ra? Hali Alalonbari w fana bε o mɔgɔn le ke; [minw bε kojuman ke o ye, o fana bε kojuman ke olugu le ye.]

³⁴ Aw ka a lɔn ko mɔgɔ minw bε se ka juru sara, ni aw bε juru don olugu dɔrɔn le ra, aw bεna mun baraji le sɔrɔ Ala fe tuun? Hali Alalonbari w, minw bε se ka juru sara o ye, o bε juru don olugu le ra.

³⁵ Nka aw ye aw juguw kanu, aw ye kojuman ke. Ni aw ka juru don, aw ye aw jigi bɔ a kan. Ni o kera, aw bεna barajiba sɔrɔ. O fana bεna a yira mɔgɔw ra ko aw ye Ala Kɔrɔtaninba ta denw ye, sabu ale ka ni kojumanlɔnbari w, ani mɔgɔjuguw ma.

³⁶ Aw ye ke hinabagaw ye i n'a fo aw Fa Ala ye hinabaga ye cogo min na.»

*Mɛgɔ man kan ka a mɛgɔcɛgɔn kɔrɔfɔ
(Matiyu 7.1-5)*

³⁷ Yesu k'a fo tuun ko: «Aw kana mɔgɔ kɔrɔfɔ, ni o kera, aw fana tena kɔrɔfɔ; aw kana tɔw jaraki, ni o kera, aw fana tena jaraki. Aw ye yafa tɔw ma, Ala fana bεna yafa aw ma.

³⁸ Aw ye tɔw sɔn, Ala fana bεna aw sɔn; a bεna aw sɔn k'a caya; k'a don aw ta minan kɔnɔ, k'a yuguyugu, k'a digi, ka dɔ were fara a kan, fo k'a bɔn, ka o yelema aw ta jufaba kɔnɔ; sabu aw bε mɔgɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bεna mina o cogo le ra.»

³⁹ O kɔ, Yesu ka zana dɔ la o ye tuun; a ko: «Yala fiyento dɔ bε se ka ke fiyento dɔ were ta bereminabaga ye wa? O fla bεe tena ben dinga kɔnɔ wa?»

⁴⁰ Karamögöden te se ka teme a karamögöfa kan. Nka ni karamögöden min karanna kosebe, o be se ka ke i n'a fo a karamögöfa.

⁴¹ Mun koson namajama fitini min be i balema jaden na, i be o ye, k'a soro yiri belebele min be ele yere ja ra, i te o yera.

⁴² Ele be se k'a fo i balema ma cogo di, ko: «Ne balema, a to ne ye namajama fitini nin bo i ja ra,» k'a soro yiri belebele min be ele yere ja ra, i ja te o ra? Flankafu fle! I ta yiri belebele bo i yere ja ra folo. Ni o kera, ni i yere ja yelera, i be se ka namajama fitini bocogo lon i balema ja ra.»

Yiri be lon a den fe

(Matiyu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ayiwa, Yesu k'a fo tuun ko: «Yirijuman te denjugu ke, yirijugu fana te denjuman ke.

⁴⁴ Yiri bee be lon a den le fe. Toromo te se ka soro yiri gbansan do ra; rezemmo fana te soro janisun na.

⁴⁵ Mogo jusujuman be kojuman le bo a jusu ra k'a ke, nka mogo jusujugu be kojugu le bo a jusu ra k'a ke. Mogo jusu fanin be min na, a da be o le fo.»

Bon fla ta ko

(Matiyu 7.24-27)

⁴⁶ Yesu ko: «Mun koson aw be ne wele ko Matigi, Matigi, k'a soro ne be min fo aw ye, aw te o kera?

⁴⁷ Mogo min be na ne fe ka na ne ta kumaw lamen, ka a sira tagama, an be se ka o tigi suma ni min ye, ne bena o fo aw ye.

⁴⁸ An be se ka a suma ni bonlobaga do le ye: a ka dinga sogi ka a dunya, ka taga se fara ma, ka a ta bon ju sigi o fara kan. Bon lönin kó, lon do, sanjiba do nana, ji woyora ka ke bon kan, nka a ma se ka bon ben; sabu a locogo jana kosebe.

⁴⁹ «Nka mogo min be ne ta kuma lamen, ni a te a sira tagama, o tigi be i n'a fo bonlobaga min ka a ta bon lo dugukolo gbansan kan, a ma a ju sigi fara kan. Sanji nana ben, ji woyora ka don a jukoro, o yorónin bee a benna; a bencogo juguyara kosebe.»

7

Yesu ka sorasikuntigi ta baaraden keneya

(Matiyu 8.5-13)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw bee fo ka ban mogow ye tuma min na, a wurira ka taga Kaperinahumu.

² Sorasikuntigi dō tun bē o dugu ra, min ta baaraden tun banara fō a tun bē jini ka sa; o baaraden ko tun ka gbelen a ma kosebē.

³ O sorasikuntigi ka Yesu ko men minke, a ka Yahudiya cekoroba dōw ci Yesu fe, ko o ye taga a daari ko a ye na a ta baaraden keneya.

⁴ O cekorobaw tagara se Yesu fe minke, o ka a daari k'a gbeleya kosebē, k'a fō a ye ko: «A ka kan i ye nin ce deme,

⁵ sabu an ta siya ko ka di a ye, ale le fana ka an ta karanso* lo an ye.»

⁶ Yesu tagara ni o ye. O surunyara sorasikuntigi ta bon na minke, sorasikuntigi ka a teri dōw ci Yesu fe, k'a fō a ye ko: «Matigi, i kana i yere töörö, sabu a man kan ko ele ye na ne nögön ta so.

⁷ O le koson ne k'a jate mina k'a ye ko ne yere tun man kan ka taga i nō fe. Nka ni i ka kuma kelenpe le fō, o sababu ra ne ta baaraden bē keneya.

⁸ Sabu kuntigi dōw bē ne kunna, nka ne fana bē sorasi dōw kunna. Ni ne k'a fō min ma ko: «Taga!», o bē taga; ni ne k'a fō min ma ko: «Na yan!», o bē na. Ni ne k'a fō ne ta baaraden ye ko: «Nin ke tan!», a bē o ke.»

⁹ Yesu ka o kuma men minke, o sorasikuntigi ko diyara a ye kosebē. A ka a ja munu ka a nöfemögow flē, k'a fō o ye ko: «Ne b'a fo aw ye ko hali Izirayelimögow ra, ne ma nin lanayaba nögön sörö mögö si fe.»

¹⁰ Ciradenw sekora ka taga so kōnō, ka taga a sörö ko baaraden keneyarda.

Yesu ka muso dō dence su lakunu

¹¹ O lon dugusagbē, Yesu tun bē tagara dugu dō ra, min töö ye ko Nahini; a ta karamögödenw ni jama caman tun tugura a kō.

¹² O surunyara dugu donda ra minke, o ka mögöw bōtō ye ni kanbelen dō su ye, o bē tagara a sutara. Muso ce sanin dō dence kelenpe tun lo. Dugumögöw camanba tun bē ni o ye.

¹³ Matigi ka o muso ye minke, a hina donna a ra. A ko muso ma ko: «I kana kasi.»

¹⁴ A gbarara o ra, k'a boro maga sutanan na. Sutabagaw lora. A ko: «Kanbelennin, ne b'a fo i ye ko i ye wuri.»

¹⁵ Su wurira ka sigi ka kē kuma ye; Yesu k'a di a bamuso ma.

¹⁶ Mögöw bēs siranna. O ka Ala tando k'a fō ko: «Ala ta ciraba dō nana an fe; Ala nana a ta mögöw deme.»

¹⁷ O ka kuma minw fō Yesu ko ra, o kuma sera fō Zude mara ni a lamini bēs ra.

*Yuhana ka a ta karamögödenw ci Yesu fe
(Matiyu 11.2-19)*

¹⁸ Yuhana ta karamögödenw tagara o kow bëe lakari a ye.

¹⁹ Yuhana ka a ta karamögöden fla wele ka o ci Matigi Yesu fe, ko o ye taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka dɔ were le makono?»

²⁰ O karamögöden fla tagara se Yesu kɔrɔ tuma min na, o ka a jininka ko: «Matigi, Yuhana Batizerikebaga ka an ci i fe, ko an ye na i jininka ko Kisibaga min tun ka kan ka na ko ele lo wa, walama ko an ka kan ka dɔ were le makono?»

²¹ O wagati yere ra, Yesu ka mögo caman keneya ka bɔ o ta banaw ni o ta tɔɔrɔw ra, ka jinaw gbən ka bɔ dɔw ra; a ka fiyento caman ja yele.

²² O kɔ, Yesu ka Yuhana ta ciradenw jaabi ko: «Aw ka ko minw ye, ani aw ka kuma minw men, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ko: fiyentɔw be yeri kera, nabaraw be tagamana, kunatɔw keneysara, torogberenw be menni kera, mögo saninw be kununa ka bɔ saya ra, Kibaro Diman* be fɔra fagantanw ye fana.

²³ Ni mögo min ma sigiya ne ta ko ra, o tigi ta jana!»

Yesu ni Yuhana Batizerikebaga ta ko

²⁴ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekɔra ka taga minke, Yesu kumana jama fe Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kono minke o, aw tagara bin gbansan le ye fɔno b'a lamagara wa?

²⁵ O te de! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mögo dɔ le ye min ka fanijuman sɔngɔgbelen dɔ don wa? Aw yere k'a lɔn ko minw be fanijuman sɔngɔgbelenw don, ka domuni dimanw ke, ani ka o yere diyanyakow bëe ke, olugu be sɔro masasow le kono.

²⁶ Ayiwa, aw tagara mun le ye sa? Cira dɔ lo wa? ɔnhɔn, ne b'a fɔ aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan.

²⁷ Sabu min sebera Kitabu kono, ko:
<A fle, ne be ne ta ciraden ci ka taga i ja fe
ka i ta sira laben i ye,>
o ciraden ye Yuhana le ye.

²⁸ Ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den woro fɔlo min ka bon ni Yuhana ye. O bëe n'a ta, Ala ta Masaya* ra, mögɔw bëe ra fitini ka bon ni Yuhana ye.

²⁹ «Mögɔ minw bëe tun be Yuhana lamenna, hali nin-saraminabagaw, olugu bëe tun batizera Yuhana fe, k'a yira ko o sɔnna a ma, ko Ala terennin lo.

³⁰ Nka Farisiw* ni sariya karamögobaw ma sɔn Ala ta kolatigéninw ma o ye; o ma sɔn Yuhana ta batizeri* ma.»

³¹ Yesu k'a fō tuun ko: «Ne bē se ka bi mōgōw suma ni jōntigiw le ye? O bē i ko jōntigiw?

³² Bi mōgōw kera i ko denmisennin minw signin bē toron na kenegbē ra; o bē pēren, k'a fō jōgōn ye ko:
 <A fle, anw ka filen fiyē aw ye,
 aw ma dōn ke!

Anw ka sangadōnkiriw la aw ye,
 aw ma kasi!»

³³ Sabu Yuhana Batizerikēbaga nana, a tun tē domuni panaman kē, a tun tē duven min; aw ko, ko jina le b'a ra.

³⁴ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a bē domuni kē, ka min; aw ko: <È, cē nin nogo ka bon kojugu! Dōrōminbaga lo, ninsaraminabagaw ni mōgō kewalejuguw terice lo.»

³⁵ Nka hakiritigiya min bōra Ala ra, o bē lōn mōgōw ra o ta kewalew le fe.»

Muso dō ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye

(Matiyu 26.1-13; Yuhana 12.1-8)

³⁶ Farisice dō tun ka Yesu daari ko a ye taga domuni kē ale ta so. Yesu tagara Farisice ta so; o sigira domuni na.

³⁷ Ayiwa, muso kewalejugu dō tun bē o dugu kōnō, ale k'a mēn minke ko Yesu bē domuni na Farisice ta bon kōnō, a nana ni turu kasadiman dō ye daganin cējumanba dō kōnō.

³⁸ A tēmēna Yesu kō fe ka na lō a sen kōrō ka kē kasi ye, fō k'a naji kē ka Yesu senw njigi; o kō, a ka Yesu senw jōsi ni a yērē kunsigi ye, ka o mōmō, ka turu kasadiman dō kē ka a senw mun.

³⁹ Farisice min tun ka Yesu wele ka na a ta so, ale ka o ye minke, a k'a fō a yērē kōnō ko: «Ni a tun kera ko can ra nin cē tun ye Ala ta cira ye, muso min bē magara a sen na tan, a tun bēna a lōn mōgō suguya min lo; a tun bēna a lōn ko muso kewalejugu lo.»

⁴⁰ Yesu ko Farisice ma ko: «Simōn, kuma bē ne fe k'a fō i ye.» Simōn ko: «Ne karamōgō, a fō.»

⁴¹ Yesu ko: «Cē dō ta juru tun bē mōgō fla ra. Kelen ta ye wari deniye* kēmē looru, tō kelen ta ye wari deniye bilooru.

⁴² O fla si tun tē sera ka o ta juru sara minke, cē ka o fla bēsē ta juru to o ye. Ayiwa, sisān o mōgō fla ra o, cē ko bēna diya jōn ye ka tēmē jōn kan?»

⁴³ Simōn ko: «Ne bē miiri ko min ta juru tun ka ca, cē ko bēna diya o le ye.» Yesu ko: «I ka can fō.»

⁴⁴ O kō, Yesu k'a pasin muso ma, k'a fō Simōn ye ko: «Simōn, i ka muso nin ye kē? Ayiwa, ne nana i fe, i ma ji di ka ne sen ko; nka ale ka ne sen njigi ni a naji ye, k'a jōsi ni a yērē kunsigi ye.»

* **7:41 7.41** Yesu ta wagati ra deniye kēmē saba, o tun bē senēkebaga sanji kelen baara sara bo.

⁴⁵ Ele ma ne fo ni kanuya ye, nka ale kōni, kabini ne donna yan, ale ka ne mina ni kanuya ye.

⁴⁶ Ele ma turu mun ne kun na, nka ale kōni, ale ka turu kasadiman mun ne senw na.

⁴⁷ O ra, ne b'a fo i ye, a ta jurumun ni a caya bεε, a bεε yafara a ma, sabu a ta kanuya ka bon. Ni jurumun caman ma yafa mōgō min ma, o tigi ta kanuya fana bε dōgōya le.»

⁴⁸ O kō, Yesu ko muso ma ko: «I ta jurumunw yafara i ma.»

⁴⁹ Mōgō minw tun bε domuni kera ni a ye, olugu ka kε a fo ye nōgōn ye ko: «E! O tuma, ale ye mōgō suguya juman le ye, fo ka na kε mōgōw ta jurumunw yafa ye o ma!»

⁵⁰ Nka Yesu ma o ta kuma jate. A ko muso ma ko: «I ta lanaya ka i kisi; taga hēra ra!»

8

Muso minw tun bε Yesu ni a ta karamōgōdenw demena

¹ O kow kō, Yesu tagara dugubaw, ani dugumisenw na, ka taga mōgōw waaju, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fo o ye. A ta karamōgōden tan ni fla tun bε ni a ye.

² A tun ka muso minw kēneya, ka dōw ta jinaw gbēn ka bō o ra, olugu dōw fana tun bε ni a ye: Mariyamu, min bε wele ko Magidalakamuso, Yesu tun ka jina wolonfla gbēn ka bō min na,

³ ani Yahani, min tun ye masacε Herodi* ta bon kōrōsibaga Suza ta muso ye, ani Suzana, ani muso caman wērε. O musow bεe tun bε to ka o borofen dōw di Yesu ni a ta karamōgōdenw ma ka o dēme.

Simankisew ta talen

(Matiyu 13.1-9; Marika 4.1-9)

⁴ Ayiwa, jamaba dō tun nana lajεn Yesu kōrō; o tun bōra dugu caman na. A ka talen dō fo o ye; a ko:

⁵ «Senekebaga dō le bōra ka taga simankisε seri. A seririkεtō, simankisε dōw benbenna sirada ra. Temebagaw ka o dōndōn, kōnōw ka o kunukunu.

⁶ Simankisε dōw benbenna faraw cε ra. O simanw wurira, nka a ma mēen, o bεe jara, sabu sumaya tun tε yi.

⁷ Simankisε dōw benbenna ḥjaniw cε ra; ḥjaniw wurira ni o ye ka o datugu.

⁸ Ayiwa, simankisε dōw benbenna dugukolopuman na. Olugu wurira ka ja, ka den kēmē kēmē ke.» O kō, Yesu kumana ni fanga ye, ko: «Ni mōgō min b'a fe ka nin kow faamu, o ye ji ja ka nin kumaw lamēn!»

Yesu ka talenw lakun fo

(Matiyu 13.10-17; Marika 4.10-12)

⁹ Yesu ta karamögödenw ka a jininka o talen körə ra.

¹⁰ A ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya* gundow lənniya dira aw le ma. Nka tōw kōni, a bē fō olugu ye ni talenw le ye. O le koson

«o b'a fle, nka o t'a ye;
o b'a men, nka o t'a faamu.» »

Yesu ka simankisew ta talen körə fɔ

(Matiyu 13.18-23; Marika 4.13-20)

¹¹ «Ayiwa, talen körə ye nin ye: simankisə, o ye Ala ta Kuma le ye.

¹² Simankisə minw benbenna sirada ra, o körə ye mögö minw bē Ala ta Kuma lamən, nka Setana bē na o nege ka o kuma bō o jusukun na, janko o kana la Ala ta Kuma ra ka kisi.

¹³ Simankisə minw benbenna fara kan, o körə ye mögö minw bē Ala ta Kuma lamən, ka sən o ma ni ninsəndiya ye; nka o kuma tē lilin don ka taga yörəjan o kōnə. O bē to lanaya ra wagati dōonin, nka ni Setana ka o körəbo k'a fle dōrən, o bē lanaya dabla.

¹⁴ Simankisə minw benbenna ḥaniw cē ra, o körə ye mögö minw ka Ala ta Kuma lamən, nka sani wagati dō ye se, hamikow, ani naforokow, ani dununa janagbékow bē don o jusu ra ka o ta lanaya degu fō ka a cen. A bē ke i n'a fō siman min jara ka a den kögəbari to.

¹⁵ Ayiwa, simankisə minw benbenna dugukolopuman na, o körə ye mögö minw bē Ala ta Kuma men ka sən a ma ni jusukunjuman ye, ani jusukun gbənin, ka to a kan ni kan kelen ye, ka jiia fō ka den.»

Fitinayeelen ta ko

(Marika 4.21-25)

¹⁶ Yesu k'a fō tuun ko: «Mögö si te fitina mana ka fiye biri a kunna, walama k'a bla lanan jukörə. I bē a bla fitinablayörə le ra, janko minw bē don bon kōnə, olugu ye a yeelen ye.

¹⁷ Ayiwa, fən dogonin si te yi, ni min tēna yira; gundo si te yi ni min tēna bō kēne kan.

¹⁸ O le koson, aw ye aw ta laməncogo körəsi kosebə; sabu dō bē min fe ka ban, dō wəre bēna di o tigi le ma; nka dō te min fe, hali a b'a miiri ko fitini min b'a fe, o bēna bəsi a ra.»

Yesu bē mögö minw jate a somögöw ye

(Matiyu 12.46-50; Marika 3.31-35)

¹⁹ Yesu bamuso ni Yesu balemwana a fe. Nka jama caya koson, o ma se ka gbara a kɔrɔ.

²⁰ Mɔgɔw ka o ko fɔ Yesu ye, ko: «I bamuso ni i balemw be kene ma; o b'a fe ka kuma n'i ye.»

²¹ Yesu ka o mɔgɔw jaabi ko: «Minw be Ala ta Kuma lamèn ka a ke, olugu le ye ne bamuso ni ne balemw ye.»

Yesu ka fɔjɔba lalɔ baji kan

(Matiyu 8.23-27; Marika 4.35-41)

²² Lon dɔ, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «An ye taga ba na dɔ kan!» O donna kurun dɔ kɔnɔ ka taga.

²³ Ka o tagatɔ to, Yesu sunogɔra. Dɔɔnin kera, fɔjɔba dɔ barara ka wuri ji kan. Fɔjɔ tun be ji serira ka don kurun kɔnɔ, fɔ kurun tun be jini ka jigi ni o ye ji jukɔrɔ.

²⁴ Karamogoden dɔw gbarara Yesu ra ka a lakunu; o ko: «Matigi, Matigi, an sato fle ji ra!» Yesu wurira ka sɔngɔ fɔjɔ ni ji ra; fɔjɔ ni ji malara, yɔrɔ sumana.

²⁵ O kɔ, Yesu k'a fɔ o ye ko: «O tuma aw ta lanaya be min le?» Karamogodenw siranna, ka kabakoya fɔ o ka ke a fɔ ye negeñ ye ko: «E! Nin ce ye mɔgɔ suguya juman le ye? A be kuma hali fɔjɔ ni ji fe, o be a kan mina.»

Yesu ka jinaw gben ka bɔ ce dɔ ra Gerasa mara ra

(Matiyu 8.28-34; Marika 5.1-20)

²⁶ Yesu ni a ta karamogodenw tagara se ba kɔ, Gerasakawa mara ra; o yɔrɔ pasinna Galile mara ma.

²⁷ Yesu jigitɔ ka bɔ kurun kɔnɔ, o dugu ce dɔ nana Yesu kunben. Jina caman tun be o ce ra; a fari lakolon le tun be yaala kabini wagatijan. A tun te sɔn ka to so kɔnɔ; a tun be to kaburulo le ra.

²⁸ A ka Yesu ye minke, a ka kule ci ka na ben dugu ma Yesu sen kɔrɔ ka pereñ ko: «Mun le be ne ni i ce, Yesu, Den* min bɔra Ala Kɔrɔtaninba ra? Ne be i daari, sabari i kana ne tɔɔrɔ.»

²⁹ A tun be o fɔra sabu Yesu tun k'a fɔ jina ye ko a ye bɔ ce ra. Jina tun be to k'a ben tuma caman. Mɔgɔw tun be a boro fla siri ni negejɔrɔkɔ ye, ka a sen don nege ra janko a ye to yɔrɔ kelen na, nka a tun be o negew bɛɛ tigetige; jinaw fana tun be taga ni a ye kongo kɔnɔ.

³⁰ Yesu ka a jininka ko: «I tɔɔgɔ ye di?» A ko: «Ne tɔɔgɔ ye ko 'Jamaba' »; sabu jina caman le tun b'a ra.

³¹ Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari, a kana olugu bla ka taga tɔɔrɔyɔrɔ ra.

³² O y'a sɔrɔ, lekuruba dɔ tun be domuni kera o yɔrɔ ra kuru kere fe. Jinaw ka Yesu daari ko a ye sabari k'a to olugu ye taga don lew ra; Yesu ko o ye bɔ ka taga.

³³ Jinaw bɔra cε ra ka taga don lew ra. Lekuru bεε girinna ka jigi kuru jigijigi fε ka taga ben bajı ra. O bεε fagara ji ra.

³⁴ Legbenbagaw ka o ye minke, olugu borira ka taga o fo dugu kɔnɔ, ani togodaw ra.

³⁵ Mogow bɔra ko o be taga a flε. O sera Yesu kɔrɔ tuma min na, jinaw bɔra cε min na, o ka o signin ye Yesu kɔrɔ, derege be a kan na, a jamalora. Siranya ka mogow mina.

³⁶ Ayiwa, o ko tun kera minw ja na, olugu ka a lakari mogɔ tɔw ye.

³⁷ Geresa mara mogow bεε k'a fo Yesu ye ko a ye taga ka bɔ olugu ta yɔrɔ ra, sabu a ko tun ka siranyaba bla o bεε ra. Yesu ni a ta karamogodenw donna kurun kɔnɔ ka sekɔ ka taga.

³⁸ Yesu sekɔtɔ, cε jinatɔkɔrɔ tun ka a daari kosebe ko a y'a to ale ye taga ni a ye. Nka Yesu ka a labla, k'a fo a ye ko:

³⁹ «Sekɔ ka taga i ta somogow fe; Ala ka koba min ke i ye, taga o lakari o ye.» Ce tagara; Yesu ka ko min ke a ye, a ka o lakari dugu yɔrɔ bεε ra.

Zayirusi denmuso kunuko ni muso dɔ kεnεyako

(Matiyu 9.18-26; Marika 5.21-43)

⁴⁰ Yesu sekɔra ka na minke, jamaba nana a kubnen, sabu o bεε tun be a makɔnɔna.

⁴¹ Ce dɔ tun be yi, a tɔgɔ ye ko Zayirusi, ale le tun ye o yɔrɔ karanso* kuntigi ye. A nana Yesu fe ka na a kinbiri gban Yesu kɔrɔ ka a daari ko a ye sabari ka taga ale ta so.

⁴² Sabu denmusonin kelenpe le tun b'a fe, min si tun be san tan ni fla bɔ; o tun banara fo a be jini ka sa. Ayiwa, Yesu tagatɔ o ce ta so, jama tun ka a lamini fan bεε ra fo ka a gbende o ce ra.

⁴³ O y'a sɔrɔ muso dɔ tun be yi, joribɔnbana tun be o ra kabini san tan ni fla. A borofenw bεε tun banna flakebagaw fe, nka o si ma se ka a kεnεya.

⁴⁴ A gbarara Yesu ra a kɔ fe, ka na maga a ta derege dagbolo ra. O yɔrɔnin bεε a ta joribɔn lɔra.

⁴⁵ Yesu ka jininkari ke ko: «Jontigi le magara ne ra?» I n'a fo mɔgɔ si ma sɔn ka lɔ a ra, Piyeri ko: «An karamogɔ, i m'a ye jama ka i lamini cogo min na fo ka i gbende wa?»

⁴⁶ Yesu ko: «Can lo, nka mɔgɔ dɔ kɔni magara ne ra, sabu ne k'a ye ko sebagaya dɔ bɔra ne ra.»

⁴⁷ Ayiwa, muso k'a ye ko ale ka min ke ko o lɔnna minke, a yereyeretɔ nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ. Kun min na a magara Yesu ta derege ra, ani a kεnεyara yɔrɔnin kelen na cogo min na fana, a ka o bεε fo Yesu ye mɔgɔ bεε ja na.

⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Ne denmuso, i ta lanaya ka i kisi; taga hera ra!»

⁴⁹ Ka Yesu to kuma ra, ce do bora karanso* kuntigi ta so ka na a fo ko: «I denmuso sara, i kana karamogc sege tuun!»

⁵⁰ Yesu ka o kuma men minke, a k'a fo karanso kuntigi ye ko: «I kana siran! La ne ra doren, i denmuso bena wuri!»

⁵¹ O tagara se Zayirusi ta so minke, Yesu ma son mogc si ye don ni a ye bon kono, fo Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ni den face ni a bamuso.

⁵² Mogow bee tun be kasira den su kunna, ani ka kule. Yesu ko: «Aw kana kasi; a ma sa, a be sunogora le.»

⁵³ Mogow ka ke a lögöbo ye, sabu o bee tun k'a lon ko den sara yere le.

⁵⁴ Yesu ka den mina a boro ma, k'a fo ni fanga ye ko: «Ne den, i wuri!»

⁵⁵ Den nin kosegira a ma; o yorenin bee, a wurira. Yesu ko o ye domuni di a ma.

⁵⁶ O ko ka den face ni a bamuso konooban. Yesu k'a fo o ye ko o kana o ko lakari mogc si ye.

9

*Yesu ka karamogodenw ci ka taga waajuri ke
(Matiyu 10.5-15; Marika 6.7-13)*

¹ O k'o, Yesu ka a ta karamogoden tan ni fla lajen. A ka fanga ni sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw bee gbén, ani ka banabagatow keneya.

² A ka o ci ka taga Ala ta masaya ko waajuri ke, ani ka banabagatow keneya.

³ A k'a fo o ye ko: «Aw kana foyi ta ka taga tagama ra: aw kana bere ta, walama boro, walama domunifén, walama wari; aw kana derege fla ta.

⁴ Ni aw jigira lu min kono, aw ye to o lu kono, fo ka taga aw bo o yoro ra.

⁵ Nka ni yoro min mogow ma son ka aw lajigi, aw boto o yoro ra, aw ye aw sennabuguri gbongbon; o bena ke aw seere ye o mogow kama.»

⁶ Ayiwa, ciradenw bora ka taga duguw ra, ka Kibaro Diman waajuri ke, ka banabagatow keneya fana o yoro bee ra.

*Herodi hakiri nagamina Yesu ta ko ra
(Matiyu 14.1-12; Marika 6.14-29)*

⁷ Ayiwa, ko minw bee tun be kera, jamanatigi Herodi* nana o men; a hakiri nagamina, sabu mogo doew tun b'a fo ra ko Yuhana Batizerikebaga le kununa ka bo saya ra.

⁸ Dōw ko, ko cira Iliya* le nana tuun; dōw fana ko, ko fōlōfōlō ciraw kelen le kununa.

⁹ Herodi ko: «Yuhana kōni, ne ka ale kun tige. Nin kow bēs bē fōra min ta ko ra sisān, o tuma ale ye jōn le ye?» O ra, Herodi yere tun b'a fe ka Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Yuhana 6.1-14)

¹⁰ Ayiwa, Yesu ta ciradenw* sekora ka na tuma min na, o ka fēn o fēn ke, o ka o bēs lakari a ye. O tuma Yesu wurira ka taga ni o ye o danna dugu dō kere fe, min tōgō ye ko Betisayida.

¹¹ Mōgōw nana a lōn ten minke, o tugura o kō. Yesu ka o mina ka ja; a ka Ala ta Masaya* ko fō o ye. Minw fana tun man kēnē, a ka olugu kēnēya.

¹² Ayiwa, tere tun bē pini ka ban. A ta karamōgōden tan ni fla gbarara a ra k'a fō a ye ko: «Mōgōw labla janko o ye taga kerefeduguw ra, ani togodaw ra, ka taga siyōrō pini, ani domuni; sabu an bē kongo le kōnō yan.»

¹³ Nka Yesu ka o jaabi, ko: «Aw yere ye domuni di o ma!» O k'a fō a ye ko: «Burukun looru ni jegeden fla dōrōn le bē an fe. Yala i b'a fe an ye taga domuni san ka na a di nin jama bēs ma wa?»

¹⁴ Cē waga looru jōgōnna le tun bē o jama ra. Yesu ko a ta karamōgōdenw ma ko: «Aw ye mōgōw lasigi mōgō bilooru looru.»

¹⁵ Karamōgōdenw k'a ke ten; o ka jama bēs lasigi.

¹⁶ O kō, Yesu ka o burukun looru ni jegeden fla ta, ka a ja kōrōta san fe, ka baraka la Ala ye; o kō, a ka o tigetige ka o di a ta karamōgōdenw ma ko o ye a tarantaran jama ra.

¹⁷ Mōgō bēs ka domuni ke fō ka fa. O kō, burukunkurun ni jēge tō minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye.

Piyéri ko Yesu ye Kisibaga ye

(Matiyu 16.13-28; Marika 8.27-9.1)

¹⁸ Lon dō, Yesu tun bē Ala daairira yōrō dō ra a danna; a ta karamōgōdenw tun bē ni a ye. A ka o jininka ko: «Mōgōw bē ne jatera jōntigi le ye dē?»

¹⁹ O k'a jaabi ko: «Dōw ko, ko i ye Yuhana Batizerikēbaga le ye, dōw ko, ko i ye cira Iliya le ye, dōw fana ko, ko fōlōfōlō ciraw dō le kununa.»

²⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jōntigi le ye?» Piyéri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma.»

---

* 9:8 9.8 Iliya: Dōw b'a fō a ma ko Eli.

*Yesu ta saya ni a kunuko
(Matiyu 16.20-23; Marika 8.31-33)*

²¹ Yesu k'a fō o ye k'a gbelyea ko o kana o ko fō mōgō si ye.

²² Yesu k'a fō o ye fana ko Min kera Adamaden ye*, ko jagboya lo ko o ye tōcōrō kosebē; cēkōrōbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamōgōw* bēna ban a ra, ka a mina ka a faga. Nka a tere sabanan, a bēna kunu.

*Mōgō bē tugu Yesu kō cogo min na
(Matiyu 16.24-28; Marika 8.34-9.1)*

²³ O kō, Yesu k'a fō o bēe ye ko: «Ni mōgō min b'a fe ka tugu ne nō fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta[†] lon o lon ka tugu ne kō.

²⁴ Sabu ni mōgō o mōgō b'a fe k'a nin kisi, o tigi bēna bōnō a nin na; nka ni mōgō o mōgō ka bōnō a nin na ne koson, o tigi bēna a nin kisi.

²⁵ Ni mōgō ka dunupa bēe sōrō ka taga bōnō a nin na, walama ka a yere halaki, o tuma dunupasōrō ka mun le ja o tigi ye?

²⁶ O le koson ni mōgō o mōgō ka maroya ka ne ni ne ta kuma ko fō, Min kera Adamaden ye*, ni o nana don a ta nōcōrō ra, ani a Fa Ala ni mēleke saninmanw ta nōcōrō, ale fana bēna maroya k'a fō ko o tigi ye ale ta ye.

²⁷ Can ra, ne b'a fō aw ye ko minw bē yan bi, o dōw tēna sa fiyewu, fō o ye Ala ta Masaya* natō ye.»

*Yesu nōcōrō yirara karamōgōdenw na
(Matiyu 17.1-8; Marika 9.2-8)*

²⁸ Ayiwa, tere seegi jōgōn temenin kō, Yesu tagara ni Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ye kuru dō kan ka taga Ala daari.

²⁹ Ka Yesu to Aladaari ra, a nada cogoya yēlēmana, a ta faniw yēlēmana ka gbe pepe.

³⁰ Cē fla nana kē kuma ye ni Yesu ye; o tun ye cira Musa ni cira Iliya ye.

³¹ Olugu mōgō fla nōcōrōman tun nana; Yesu tun ka kan ka taga Zeruzalem̄u ka taga Ala sago kē, ka sa cogo min na, o tun bē kumana ni Yesu ye o kow le ra.

³² O y'a sōrō Piyeri ni a tōjōgōnw tun sunōgora. O nana kunu minke, o ka Yesu ni o cē fla nōcōrōman ye.

³³ O cē fla nana kē taga ye tuma min na ka bō Yesu kōrō, Piyeri ko Yesu ma ko: «An karamōgō, an nana yan minke, o pana de! A to an ye fanibon saba lō: ele ta kelen, cira Musa

[†] 9:23 9.23 Ka gbengbenyiri ta, o kōrō ye ka sōn tōcōrō bēe ma, ka sōn hali saya yere ma.

ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» Piyeri koni tun ka o kuma fo a yere kun fe le.

³⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba do nana o bee datugu. Piyeri ni a tɔŋgɔŋw k'a ye ko sankaba ka olugu datugu minke, o siranna.

³⁵ Kumakan do bora sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence nanawolomanin ye; aw y'a lamən!»

³⁶ O kuma fɔnin kɔ, karamogodenw ma mogɔ si ye ni Yesu kelen te. O bee jera o ko kan; o wagati ra, o tun ka ko minw ye, o ma son ka o lakari mogɔ si ye.

Yesu ka den jinatɔ do keneya

(Matiyu 17.14-18; Marika 9.14-27)

³⁷ O lon dugusagbe, Yesu ni a ta karamogodenw jigira ka bo kuru kan minke, jamaba nana o kunben.

³⁸ O jama ce ra, ce do kumana ni fanga ye ko: «An karamogɔ, ne be i daari, sabari ka ne dence fle! A kelenpe le be ne fe!

³⁹ Jina do le b'a ra, ni o jina ka a mina wagati min na, a be kule ci, jina be a yuguyugu ni fanga ye, a da be kanga bo, a b'a tɔɔrɔ kosebe ka sɔɔrɔ ka a bla.

⁴⁰ Ne ka i ta karamogodenw daari ko o ye o jina gbən, nka o ma se.»

⁴¹ Yesu ko: «Aw mogɔjugu lanabariw, ne bəna to ni aw ye fo tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bəna aw ta kow sonmina fo ka taga se wagati juman le?» A ko ce ma ko: «Na ni i dence ye yan.»

⁴² Den surunyara Yesu ra minke, jina k'a yuguyugu ni fanga ye ka a firi dugu ma. O tuma Yesu sɔŋɔra jina ra, ko a ye bo den na; a ka den keneya k'a di a face ma.

⁴³ Mogɔ minw tun be o yɔɔrɔ ra, o bee kabakoyara kosebe Ala ta sebagaya koson.

Yesu k'a ta saya ko fo tuun

(Matiyu 17.22-23; Marika 9.30-32)

O mogow tun ninsɔndiyara, fo ka o kɔnɔnɔban Yesu ta kokəninw koson. Yesu ka o ye minke, a k'a fo a ta karamogodenw ye ko:

⁴⁴ «Aw ye aw toro malɔ ka nin kuma lamen ka ja: Min kera Adamaden ye*, o bəna o mina, ka a don mogow boro.»

⁴⁵ Nka karamogodenw tun ma o kuma kɔrɔ lɔn. O kuma kɔrɔ tun dogora o ma, janko o kana a faamu. O fana tun be siranna ka Yesu jininka kuma kɔrɔ ra.

Mogɔ min ye jnamogɔ ye Ala fe

(Matiyu 18.1-5; Marika 9.33-37)

⁴⁶ Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri karamögödenw cε ra, ko jontigi le ye olugu ra namögɔ̄ ye.

⁴⁷ Yesu ka o ta miiriya lɔn minke, a ka denfitini dɔ ta ka a lɔ a yere kɔrɔ.

⁴⁸ A ko karamögödenw ma ko: «Ni mögo o mögo ka nin denfitini mina ka ja ne tɔgɔ kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja. Ni mögo o mögo fana ka ne mina ka ja, min ka ne ci, o tigi ka o le mina ka ja. Ni mögo min ka a yere ke aw bɛε ra fitini ye, o tigi le ye namögɔ̄ ye.»

An juguw ani an jinw ye

(Marika 9.38-40)

⁴⁹ Yuhana k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamögɔ̄, an ka cε dɔ ye, a bε jinaw gbɛnna ka bɔ mögɔ̄w ra i tɔgɔ baraka ra; an ka a bari o ra, sabu a tε ni an ye.»

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Aw kana a bari o ra! Sabu ni mögo min tε aw jugu ye, o tigi ye aw jin le ye.»

Samari dugumögɔ̄w ma sɔn Yesu ma

⁵¹ Ayiwa, Yesu bɔwagati dunupa ra ka taga Ala fe, o wagati surunyara minke, a k'a latige ko ni a ka ke cogo o cogo, ale ka kan ka taga Zeruzalemu.

⁵² Nka sani a ye sira ta, a ka ciraden dɔw ci ka taga a ja fe. O ciradenw tagara se Samari dugu dɔ ra. O ka o dugumögɔ̄w daari ko o ye jatigiya di olugu ma Yesu ye.

⁵³ Nka o dugumögɔ̄w ma sɔn Yesu ye jigi olugu fe sabu a bε tagara Zeruzalemu le.

⁵⁴ Yakuba ni Yuhana ka o mɛn minke, olugu dimina. O ko Yesu ma ko: «Matigi, i tε a to an ye tasuma lajigi ka bɔ san fe ka o bɛε halaki wa?»

⁵⁵ Yesu ka a na munu ka sɔngɔ Yakuba ni Yuhana ra. A ko o ma ko: «Jusu suguya min bε aw ra, aw ma o lɔn dε!»

⁵⁶ Min kera Adamaden ye*, ale ma na mögɔ̄w halakiyɔrɔ ra, a nana ka na o kisi le!» O temena o dugu kan ka taga dugu dɔ wɛre ra.

Karamögödenya ni a tɔɔrɔ

(Matiyu 8.19-22)

⁵⁷ O tagato sira kan, mögo dɔ ko Yesu ma ko: «Matigi, ne b'a fe ka tugu i ko, ni i bε taga yɔrɔ o yɔrɔ.»

⁵⁸ Yesu k'a jaabi ko: «I k'a lɔn ko dinga bε kongowuruw fe, njaga fana bε kɔnɔninw fe, nka Min kera Adamaden ye*, yɔrɔ si tε o fe a bε se k'a yere laganfiya yɔrɔ min na dε!»

⁵⁹ Yesu k'a fɔ mögo wɛre ye ko: «Tugu ne kɔ!» Ale ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fɔlɔ!»

⁶⁰ Yesu ko a ma ko: «A to suw yere ye o ta suw don. Ele ye taga Ala ta Masaya* ko waajuri ke.»

⁶¹ Dō wərə ko Yesu ma tuun ko: «Matigi, ne kɔni b'a fe ka tugu i kɔ, nka a to ne ye taga sara ne ta soməgɔw ra fɔlɔ.»

⁶² Yesu ko ale ma ko: «Mɔgɔ o mɔgɔ be misidaba mina, k'a kɔ flɛ, o tigi tɛ Ala ta Masaya* baara ja.»

10

Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla ci

¹ Ayiwa, o kɔ fe, Yesu ka karamɔgɔden biwolonfla ni fla wərə wele ka o ci a yere ja, mɔgɔ fla fla. A yere tun bëna se dugu o dugu ra, ani yɔrɔ o yɔrɔ ra, a ka o bla ka taga o yɔrɔw bɛe ra.

² A ko o ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakəbagaw ka dɔgɔ. Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakəbagaw ci ka taga a ta siman tige.»

³ Ayiwa, aw ye taga. Ne be aw ci ka taga, i ko sagadennin minw be taga waraw ce ra.

⁴ Aw kana wari bla aw yere kun, aw kana bɔrɔ ta, walama sanbaraw; aw kana mɔgɔ si fo sira ra.

⁵ Ni aw ka don lu o lu ra, aw ye o lu mɔgɔw fo fɔlɔ, ko: <Ala ye hera ke aw ye.>

⁶ Ni i y'a sɔrɔ ko heramɔgɔ be o lu kɔnɔ, o tuma o tigi bëna aw ta fori dugawu sɔrɔ. Ni o tɛ, aw ta fori dugawu bëna to aw yere kan.

⁷ Ni lu min mɔgɔw ka sɔn aw ma, aw ye to o lu le kɔnɔ. Ni o ka domunifɛn min di aw ma, aw ye o domu. Ni o ka minnifɛn min di aw ma, aw ye o min, sabu baaraden ka kan ni a ta sara ye. Aw kana aw ta jatigiya yelema.

⁸ Ni aw ka don dugu o dugu kɔnɔ, ni o ka sɔn aw ma ka na domunifɛn o domunifɛn sigi aw kɔrɔ, aw ye o domu.

⁹ Banabagato minw be o dugu kɔnɔ, aw ye o keneya. Aw y'a fɔ mɔgɔw ye ko: <Ala ta Masaya* wagati surunyara aw ra.›

¹⁰ Nka ni aw donna dugu o dugu kɔnɔ, ni o mɔgɔw ma sɔn aw ma, aw ye taga lɔ sira kan k'a fɔ o ye ko:

¹¹ <Hali aw ta dugu buguri min be anw sen na, anw be o gbongbon ka bɔ an sen na ka a to aw kan. Nka o bɛe n'a ta, aw ka kan k'a lɔn ko Ala ta Masaya* surunyara aw ra.›

¹² «Ne b'a fɔ aw ye ko kititlon na, Sodɔmu* dugumɔgɔw ta kititbelen bëna nɔgɔya ka teme o dugumɔgɔw ta kan.»

*Yesu ka dugu dɔw mafiyenya
(Matiyu 11.20-24)*

---

* **10:12 10.12** Sodɔmu dugumɔgɔw ta juguya koson fɔlɔfɔlɔ, Ala tun ka o bɛe faga ni tasuma ni kiribi ye (Damina 19.24-28).

¹³ Yesu ko: «Korazenkaw, bənō bəna aw sōrō! Betisayidakaw, bənō bəna aw sōrō! Sabu kabako minw kera aw fē yan, ni o nəgōn tun kera Tiri, walama Sidōn[†], olugu tun bəna nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bərəfani don o yere ra, ka sigi bugurigbe ra.

¹⁴ O le koson, kiti lon na, Tirikaw, ani Sidōnkaw ta kiti belen bəna nəgōya ka teme aw ta kan.

¹⁵ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bəna bonya ka se fō sankolo ma wa? Fiyewu! A bəna jigi le ka se fō jahanama kənō.»

¹⁶ Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ni məgō min ka aw lamən, o tigi ka ne le lamən; ni məgō min banna aw ra, o tigi banna ne le ra; ni məgō min banna ne ra, o tigi banna ne cibaga le ra.»

Karamogodenw kosegira ka na

¹⁷ Ayiwa, karamogoden biwolonfla ni fla tagara, ka kosegi ka na, o jusu diyaninba; o ko Yesu ma ko: «Matigi, i tōgō baraka ra, hali jinaw bē siran an ja; ni an ka min fō, o bē o kē.»

¹⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Can lo, ne tun bē Setana bōtō yera sankolo ra ka ben i ko san bē manamana ka jigi cogo min na.

¹⁹ Ayiwa, ne ka se di aw ma, ko aw ye tagama saw ni bundeninw kan, ka jugu Setana ta sebagayaw bē dōndōn ni aw sen ye; kojugu si tēna aw sōrō.

²⁰ Nka o bē n'a ta, aw kana nagari ko jinaw bē siran aw ja ka aw kan mina; aw tōgō min sebera sankolo ra, aw ye nagari o le ra.»

Yesu nagarira a ta karamogodenw koson

(Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

²¹ O wagati yere ra, Nin Saninman* ka Yesu jusu fa nagari ra; a ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo tigi, ne bē baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dununa hakiritigiw, ani a kolonbagaw ma, k'a yira denmisēnw na; can lo, ne Fa Ala, sabu o le diyara i ye.»

²² Yesu ko: «Ne Fa ka fen bē labla ne ye. Mōgō si te Dence lōn ni Fa Ala te, mōgō si fana te Fa Ala lōn ni Dence te, ani ni Dence b'a fē k'a yira mōgō min na.»

²³ O kō, a k'a ja munu a ta karamogodenw fan fē, k'a fō olugu ye o danna, ko: «Aw ja bē min na, ni mōgō minw ka o ye, olugu ta jana.»

[†] **10:13 10.13** Tiri ni Sidōn dugumogōw tun ye siya were mōgōw ye, minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

²⁴ Sabu ne b'a fo aw ye ko aw be min yera, cira caman, ani masace caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

Samarikace mögçəjuman ta ko

²⁵ Ayiwa, sariya karamögöba dō tun b'a fe ka Yesu köröbö; a wurira ka lō ka Yesu jininka ko: «An karamögö, ne ka kan ka mun le ke ka janamanya banbari soro?»

²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Mun le sebera Ala ta sariya* ra? Ele ka a karan k'a faamu cogo di?»

²⁷ A ka Yesu jaabi ko: «A sebera ko: <I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun beε ye, ani i nin beε, ani i baraka beε, ani i ta miiriya beε, ani ka i mögçəjögön kanu i ko i yere.»

²⁸ Yesu k'a fo a ye ko: «I ka min fo, o jana; o sira tagama, i be kisi.»

²⁹ Nka ce tun b'a fe ka jo di a yere ma minke, a ko Yesu ma ko: «Jón le ye ne mögçəjögön ye?»

³⁰ Yesu ka a jaabi ni talen dō ye; a ko: «Ce dō le tun bora Zeruzalemu, a be tagara Zeriko. Benkannikebaga dōw benna a kan sira ra; o ka a bororafenw beε bösi a ra, ka a bugö ka a mandimi, ka taga ka a lanin to saya ni janamanya ce.»

³¹ A nana ke ko sarakalasebaga* dō tun be temena o sira kelen fe; ale nana se ce mandiminin lanin ma, a k'a ye, nka a temena a körö ka taga.

³² Alabatoso baaraden dō fana nana teme o sira kelen fe. A nana ce lanin ye, nka a temena a körö ka taga.

³³ Ayiwa, Samarika dō dugutagatö nana teme o sira kelen fe; ale ka ce ye minke, a hina donna a ra.

³⁴ A gbarara a ra, ka a ta joriw flake, ka turu ni duvən mun o ra ka o siri. O kō, a ka a ta ka a la a yere ta fali kan, ka taga ni a ye lonanjigibon dō ra, ka a janto a ra.

³⁵ Dugu gbera minke, a ka bonsara bo k'a di bontigi ma k'a fo a ye ko: <I janto nin ce ra; ni wariko o wariko ka bö a ra ka teme nin kan, ne sekötö bena o sara.»

³⁶ Ayiwa, Yesu ka ce jininka ko: «Ele ta miiriya ra o, nin mögo saba ra, juman le ka a yere ke ce mandiminin mögçəjögön ye?»

³⁷ Ce ka Yesu jaabi ko: «Min hinara a ra k'a ta ka taga a flake, o le ka a yere ke a mögçəjögön ye.» Yesu ko: «Taga, ele fana ye o luögön ke!»

Yesu tagara Mariti ni Mariyamu ta so

³⁸ Ayiwa, Yesu ni a ta karamögödenw tun be sira kan ka taga Zeruzalemu. O tagara don dugu dō kono; muso dō tun be o dugu kono min təgo tun ye ko Mariti. Ale ka Yesu ni a ta karamögödenw lajigi a ta so.

³⁹ Mariti dögəmuso dō tun bε yi, o tōgō tun ye ko Mariyamu. Mariyamu tagara sigi Matigi Yesu kɔrɔ ka to ka a ta kumaw lamēn.

⁴⁰ O y'a sɔrɔ Mariti kelen jagbannin tun bε baara ra bon kɔnɔ. Mariti nana gbara Matigi Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ne dögəmuso ka ne kelen to baara ra tan, i tε o jate wa? A fɔ a ye ko a ye ne dɛmɛ.»

⁴¹ Nka Matigi ka a jaabi ko: «Mariti, Mariti, ele bε hamina, ka i yere jagban ni ko caman ye.

⁴² Nka nafa bε fεn kelenpe le ra. Mariyamu ka fεnju man yere le janawoloma; mɔgɔ si tena se ka o bɔsi a ra.»

11

Ala daaricogo

(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

¹ Lon dɔ, Yesu tun bε Ala daarira yɔrɔ dō ra. A banna tuma min na, a ta karamɔgɔdén dō k'a fɔ a ye ko: «Matigi, an karan Aladaari ra i ko Yuhana ka a ta karamɔgɔdénw karan cogo min na.»

² Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ni aw b'a fε ka Ala daari, aw y'a fɔ ko:

An Fa Ala, i tōgō saninman ye bonya mɔgɔ bεe fε.

I ta Masaya* ye na.

³ An ta lon o lon domuni di an ma.

⁴ An ta jurumunw yafa an ma, sabu an fana bε yafa an haketabagaw ma.

I kana to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra.»

⁵ Ayiwa, a ko karamɔgɔdénw ma ko: «Ni aw dɔ wurira su cemance ra ka taga aw terice dō fe ka taga a ta da gbasi k'a fɔ a ye ko: <Ne terice, wuri ka burukun saba di ne ma,

⁶ sabu ne terice dō bɔra dugu dō ra ka na ne fε, nka domuni foyi te ne fe k'a di a ma.»

⁷ I terice bε se ka to bon kɔnɔ k'a fɔ ko: <Ce, i kana ne tɔɔrɔ sa! Ne ka ne ta da sɔgɔ ka ban, ne ni ne ta denw bεe lanin lo ka ban. Ne tε se ka wuri ka domuni di i ma.»

⁸ O bεe n'a ta, ne b'a fɔ aw ye ko hali ni a ma wuri ka buru di a ma o ta teriya kosɔn, ni a k'a jagban kosebε, a bεna wuri; a mako bε fεn o fεn na, a bεna o bεe di a ma.

⁹ «O kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye daa riri ke, a bεna di aw ma; aw ye jinini ke, aw bεna a ye; aw ye da gbasi, da bεna yεlε aw ye.

¹⁰ Sabu ni mɔgɔ o mɔgɔ ka fεn daari, o tigi bεna o sɔrɔ; ni mɔgɔ min ka fεn jini, o tigi bεna o ye; ni mɔgɔ min ka da gbasi, da bεna yεlε o tigi ye.

¹¹ Face juman le bε aw ce ra, ko ni a den ko a bε jεgε fε, a bε sa mina k'a di a ma?

¹² Walama ni den ko sisefan, a be bundenin mina k'a di a ma?

¹³ Ayiwa, aw minw ka jugu, ni aw be fənnuman lən k'a di aw denw ma, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra ko ale be se ka Nin Saninman* di a daaribagaw ma fō ka teme aw ta diri nɔgɔn kan wa?»

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Matiyu 12.22-30; Marika 3.22-27)

¹⁴ Lon dɔ, Yesu tun be jina gbenna ka bɔ ce dɔ ra; o jina tun ka o ce ke bobo ye. Jina bɔra minke, bobo ka ke kuma ye; jama bee kabakoyara.

¹⁵ Nka mɔgɔ dɔw tun b'a fɔra ko: «Yesu be jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana yere ta sebagaya le ye.»

¹⁶ Dɔw fana tun b'a fe ka Yesu kɔrɔbɔ; o ko a ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra, min b'a yira ko a bɔra Ala ra.

¹⁷ Nka Yesu tun ka o mɔgɔw ta miiriya lən; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mɔgɔw ka taran ka nɔgɔn kere, o masaya be halaki, a bonw be benben nɔgɔn kan.

¹⁸ Ayiwa, ni Setana ka a yere jenjɔgɔnw kere, a ta masaya te se ka laban. Aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba Setana baraka le ra.

¹⁹ Ayiwa, ni ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba le baraka ra, o tuma, aw yere ta mɔgɔw, olugu be o gbenna jɔn baraka le ra? Aw yere ta mɔgɔw le bɛna o kuma ben aw kan.

²⁰ Nka i n'a fɔ ne be jinaw gbenna ni Ala ta sebagaya le ye, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fɔ aw ma.

²¹ «Ce barakaman min be a ta lu kɔrɔsi ni kerekeminanw ye a boro, mɔgɔ si te se ka maga o tigi borofen na de!

²² Nka ni mɔgɔ were nana, min baraka ka bon ni ale ta ye, ni o benna a kan ka se a ra, o tuma a jigi tun be a ta kerekeminan minw kan, a be o bee bɔsi a ra, ka a borofenw mina ka o tarantaran mɔgɔw ra.

²³ «Ayiwa, ni mɔgɔ min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Ni min te ne demena ka a lajen, o tigi b'a yeregera le.»

Jina min sekɔra ka na

(Matiyu 12.43-45)

²⁴ Yesu ko: «Ni jina ka bɔ mɔgɔ dɔ ra, o jina be taga yaalayaala kongo kɔnɔ ka lagafiyayɔrɔ jini, nka a te lagafiyayɔrɔ sɔrɔ; a b'a fɔ ko: <Ne bɛna sekɔ ka taga ne bɔyɔrɔkɔrɔ ra.»

²⁵ A be sekɔ o tigi fe, ka na a sɔrɔ o tigi jusukun be i ko bon min kɔnɔ flanna k'a gbe, ka laben ka ja.

²⁶ O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; o bee bɛna don o tigi ra tuun ka to

yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokoro kan. Ayiwa, bi mogojuguw ta bera ke ten le.»

Mog̊o minw ta jana

²⁷ Ka Yesu to kuma ra, muso do tora jama ra ka a kan korota k'a fo Yesu ma ko: «Muso min ka ele kon̊o ta fo ka na i woro, ka sin di i ma, o muso ta jana Ala fe de!»

²⁸ Yesu ka muso jaabi ko: «Mog̊o minw be Ala ta Kuma lamen ka son k'a ke, olugu ta le jana Ala fe.»

Yunusu ta ko tagamasiyen

(Matiyu 12.38-42)

²⁹ Jama nana caya Yesu koro; a k'a fo o ye ko: «Bi mogow kewale ka jugu. O be tagamasiyen le jinina; nka tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te.

³⁰ Sabu cira Yunusu kera tagamasiyen ye Ninivekaw fe cogo min na, Min kera Adamaden ye*, ale fana bera ke tagamasiyen ye bi mogow fe o cogo kelen le ra.

³¹ Kiti lon na, Seba jamana masamuso bera wuri ka aw bi mogow jaraki, sabu ale bora fo dunuja kun do ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamen. A bera aw bi mogow jaraki sabu mogo do be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamenna.

³² Kiti lon na, Ninivekaw fana bera wuri ka aw bi mogow jaraki, sabu cira Yunusu ka waajuri ke minke, o nimisara ka o jogo yelema. A bera aw bi mogow jaraki, sabu mogo do be yan min ka bon ni cira Yunusu ye, nka aw te o lamenna.»

Naden ye farikolo yeelen ye

(Matiyu 5.15; 6.22-23)

³³ Ayiwa, Yesu ko: «Mog̊o si te fitina mana ka a dogo, walama ka fiye biri a kunna. A be a bla fitinablayor̊o le ra, janko minw be don bon na, olugu ye a yeelen ye.

³⁴ Mog̊o naden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i naden ka ni, i fari yoro bee be ke yeelen na. Nka ni i naden man ni, i fari yoro bee le be ke dibi ra.

³⁵ O koson, aw ye aw yere korosi aw ta yeelen kana na ban ka ke dibi ye.

³⁶ Ni mogo fari bee kera yeelen na, ni dibi te a yoro si ra, o tuma yoro bee bera ke yeelen ye, i n'a fo fitina be mana ka yeelen bo cogo min na.»

Yesu ka Farisiw ni sariya karamogow jaraki

(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)

³⁷ Yesu bannin ko o kumaw ra, Farisice do ka a wele ko a ye taga domuni ke ale ta so. Yesu tagara sigi domuni na.

³⁸ Yesu tun ma a tegε ko Farisiw* ta tegεkocogo ra ka sɔrɔ ka domuni ke minke, o ka Farisice kabakoya.

³⁹ O ra, Matigi Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw Farisiw, aw bε jifiye ni minanw kεnεmayɔrɔw ko k'a gbe, k'a sɔrɔ aw kɔnɔnɔyɔrɔ fanin lo tɔpɔri ni juguya ra.

⁴⁰ Nalomanw fle! Min ka kεnεmayɔrɔ dan, o kelen le ma kɔnɔnɔyɔrɔ fana dan wa?

⁴¹ Aw ye juguya bɔ aw jusukun na, ka fagantanw sɔn; o le ye saninyari sira ye.

⁴² «Nka bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bε aw ta nankɔ flaburumisεnw bεε kelen kelen yaga bɔ; nka min ye terenninya ye, ani Ala ta kanuya, aw bε o to kɔ fe. Aw tun ka kan ka kɔn o le ma, ka ko tɔw fana ke ka fara o kan.

⁴³ «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu karansow kɔnɔ, sigiyɔrɔjumanw le ka di aw ye; aw b'a fe mɔgɔ tɔw le ye aw fo jamayɔrɔw ra.

⁴⁴ Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw Farisiw! Sabu aw bε i ko kaburu dogonin. Mɔgɔ bɛna tagama a kan, i t'a lɔn ko kaburu lo.»

⁴⁵ Ayiwa, sariya karamɔgɔba dɔ ko a ma ko: «An karamɔgɔ, i ka nin kuma min fɔ tan, i bε anw fana le dɔgɔyara dε!»

⁴⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Bɔnɔ bɛna aw fana sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔbaw kɔni! Sabu doni minw ta ka gbelen, aw bε o le la mɔgɔw kun na; k'a sɔrɔ aw yere te sɔn ka hali aw borokanden kelen maga a ra ka o dεmε dɔɔnin!

⁴⁷ «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ! Sabu aw bε ciraw ta kaburuw lo, k'a sɔrɔ aw bɛmaw le ka o faga.

⁴⁸ O ra, aw kεra aw yεrε seerew ye, ko aw sɔnna aw bɛmaw ta kewalejuguw ma. Aw bɛmaw ka ciraw faga, aw bε o ta kaburuw lo.

⁴⁹ «O le kosɔn, Ala ni a ta hakiritigiya tun k'a fɔ ko: <Ne bɛna ciraw ci o fe, ani ciradenw*. O bɛna dɔw faga, ka dɔw tɔɔrɔ.»

⁵⁰ O kosɔn o ka cira o cira faga, kabini dunupa danwagati ra, Ala bɛna bi mɔgɔw Jininka o bεε kelen kelen fagako ra,

⁵¹ ka a damina Abila* fagari ra, ka taga a bla fɔ Jakariya ta fagari ma; o ka ale boritɔ faga sarakajenifεn* ni Alabatoso yɔrɔ saninman* ce. Can ra, ne b'a fɔ aw ye, ko Ala bɛna bi mɔgɔw Jininka o bεε ra.

⁵² «Bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ, aw sariya karamɔgɔbaw! Aw ka lɔnniya donda ta lakile ta. Aw yεrε ma don, minw fana b'a fe ka don, aw bε olugu bari ka don.»

⁵³ Ayiwa, o kumaw bεε kɔ, Yesu bɔra o yɔrɔ ra ka taga. Sariya karamɔgɔw, ani Farisiw ka Jininkari gban a ra, ka a darabɔ cogo bεε ra janko a ye kuma.

* 11:51 11.51 Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli.

⁵⁴ O tun b'a fe ka a to a ye kuma bənbari dō fo, janko olugu ye a minasababu sərɔ.

12

Farisiw ta flankafuya (Matiyu 10.26-27)

¹ Ayiwa, o wagati ra, məgɔ caman nana lajen Yesu kɔrɔ. O cayakojugu fe fo o tun be yelenyelen nəgɔn sen kan. O tun be məgɔ waga dama dama bɔ. Yesu k'a damina ka a ta karamogodenw karan fɔlɔ, k'a fo o ye ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi Farisiw* ta burufunufen na: o ye flankafuya le ye.

² Sabu fen dogonin si te yi, ni min təna yira; gundo si te yi, ni min təna lɔn.

³ O kosɔn, ni aw ka fen o fen dogo k'a fo məgɔw ye su fe, dibi ra, o bəna men tere fe kene kan; ni aw ka fen o fen ɲunuñunu məgɔ dɔ toro kɔrɔ bon kɔnɔ aw kelen na, dɔ bəna pəren ka o fo kene ma bon san fe.»

Məgɔ ka kan ka siran Ala ja (Matiyu 10.28-31)

⁴ Yesu ko: «Ne teriw, ne b'a fo aw ye ko məgɔ minw be məgɔ faga ka farikolo dɔrɔn halaki, aw kana siran olugu ja.

⁵ Aw ka kan ka siran min ja, o fle: Ala min be se ka saya lase aw ma, o kɔ fe ka aw firi jahanama kɔnɔ fana, can ra, ne b'a fo aw ye ko aw ka kan ka siran ale le ja.

⁶ «Yala aw te kɔnɔnin looru fiyeere tama fla dɔrɔn wa? K'a sɔrɔ Ala hakiri be o bɛe kelen kelen na.

⁷ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛe jateda lɔnnin lo Ala fe. O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa be aw ra ka teme hali kɔnɔnin caman kan!»

Ka sɔn walama ka ban Yesu ra (Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yesu ko: «Ne b'a fo aw ye ko ni məgɔ o məgɔ ka sɔn k'a fo məgɔw ja na ko ale ye ne ta məgɔ ye, Min kera Adamaden ye*, o fana bəna a fo Ala ta melékew ja na ko o tigi ye ale ta ye.

⁹ Nka ni məgɔ min ma sɔn k'a fo məgɔw ja na ko ale ye ne ta məgɔ ye, ne fana bəna a fo Ala ta melékew ja na ko o tigi te ne ta məgɔ ye.

¹⁰ «Ayiwa, Min kera Adamaden ye, ni məgɔ o məgɔ ka kumajugu fo o ma, o tigi bəna o jurumun yafa sɔrɔ; nka ni məgɔ min ka Nin Saninman* tɔgɔ cən, o jurumun te yafa o tigi ma fiyewu.

¹¹ «Ni o ka aw mina ko o be taga kititige aw kan karansow* kɔnɔ, ani jamana naməgɔw fe, ani kititigebagaw

fε, aw bēna kuma minw fō o yōrō ra ka jo sōrō, ka bōsi, aw kana hamī o ra.

¹² Sabu aw ka kan ka kuma minw fō, o wagati yērē ra Nin Saninman yērē le bēna o kumaw yira aw ra.»

Naforotigi hakirintan ta ko

¹³ Cε dō tora jama ra k'a fō Yesu ye ko: «An karamōgō, a fō ne kōrōcē ye ko an face ka cēn min to an ye, ko a ye o taran ka ne ninyōrō di ne ma.»

¹⁴ Yesu ka o cē jaabi ko: «Cε, jōn le ka ne sigi ka ne kε aw ta kopaw kititigebaga ye, walama ka kε aw ta cēn taranbaga ye?»

¹⁵ O kō, Yesu ko jama ma ko: «Aw ye aw yērē kōrōsi, aw ye aw yērē mina naforo kanunōgōnya ma, sabu hali ni mōgō ta naforo ka caya cogo o cogo, o tē se k'a to i ye janamanya sōrō de!»

¹⁶ Yesu ka o kuma nayira o ra ni talen dō ye. A ko: «Cε naforotigi dō ta sēnefēnw tun jana a fε kōsēbē,

¹⁷ fō a ka kε a jate mina ye a yērē kōnō ko: <Ne bēna mun le kε sa? Simanmarayōrō tē ne fε!>

¹⁸ A miirira, ka na a fō ko: <Ne bēna ne ta bondow ci, ka belebelebabā dōw lō, ka ne ta simanw ni ne ta borofēnw bēsē mara o kōnō.

¹⁹ O tuma ne bēna a fō ne yērē kōnō ko: Aa, cε, i yērē pasuma sisan, fēn caman maranin bē i ye fō san caman; o ra, domuni kε ka fa, ka min ka fa, ka i yērē janagbē.»

²⁰ Nka Ala ko a ma ko: <Nałoman! Bi su nin na yērē, i nin bēna mina i ra. I ka fēn minw lajēn i yērē ye, o bēna kε jōn ta le ye sa?» »

²¹ O kō, Yesu ko: «Mōgō min bē naforo lajēn a yērē ye dunuja ra, k'a sōrō foyi t'a fε Ala tan fan fε, o tīgi ta bē ten le.»

Dununafēnw ta hamī

(Matiyu 6.25-34)

²² Ayiwa, o kō, Yesu ko a ta karamōgōdenw ma ko: «O kosōn ne b'a fō aw ye ko aw kana hamī aw baroko ra, ko aw bēna mun domu, aw bēna mun min; walama aw farikolo ko ra, ko aw bēna fiyerebō sōrō cogo di.

²³ Sabu si nafa ka bon ka tēmē domuni kan, farikolo fana nafa ka bon ka tēmē fiyerebō kan.

²⁴ «Ayiwa, aw ye kankanw fē kε! O kōnōw tē sēne kε, o tē siman tīgē, bondō tē o fε, simanmarayōrō tē o fε fana; nka Ala bē o baro. K'a sōrō aw ka fisā ni o kōnōw ye pewu!

²⁵ Aw ra jōntigi le bē se ka hali dōonin fara a si kan hamī fε?

²⁶ Ni aw te se ka hali o fən fitini nəgənna kε, o tuma mun na aw bε hamī ko təw ra?

²⁷ Aw ye binfiyerenw wuricogo flε; o te baara kε, o te jese dan k'a kε fani ye. Nka ne b'a fō aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bεε, a ma fani si don min cεja ka o binfiyeren kelen cεja bo.

²⁸ Ayiwa, bin min bε kongo kənə bi, k'a sərɔ̄ sini tasuma bəna a jeni, ni Ala bε o cεja tan, yala a təna aw fiyerebə ka teme o kan wa? Aw ta lanaya ka dəgə de!

²⁹ «Ayiwa, aw kana hamī tuma bεε ka aw hakiri pagami ko aw bəna mun domu, walama aw bəna mun min.

³⁰ Sabu Alalənbariw bε bori o fənw bεε le kə. Nka aw Fa Ala k'a lən ko aw mako o fənw na.

³¹ Aw ye jija ka ale ta Masaya* le jini. Ni o kera, Ala bəna o fən təw di aw ma, ka fara o kan.»

Naforo min te ban

(Matiyu 6.19-21)

³² Yesu ko: «Aw kana siran, ne ta sagakurunin; sabu aw ko diyara aw Fa Ala ye, o le kosən, a ka aw don a ta Masaya* ra.

³³ Aw ye aw borofənw fkiyeere ka məgə təw sən ni o wari ye. Aw ye naforomarayɔ̄ro kε aw yere ja sankolo ra, naforomarayɔ̄ro min te se ka cən; ka naforo mara aw yere ye sankolo ra, naforo min te se ka ban, sonw təna a sərɔ̄ ka a sonya, tumu fana təna don a ra yi.

³⁴ Sabu i ta naforo bε yɔ̄ro min na, i jusukun ta miiriya fana bε o yɔ̄ro le kan.»

Ka labən ka Yesu makənɔ̄

³⁵ Yesu ko a lamənbagaw ma ko: «Aw ye aw yere cəsiri ka labən baara kama, ka aw ta fitina mana ka bla.

³⁶ Aw ye kε i ko baaraden minw bε o matigice makənɔ̄na so kənɔ̄, janko ni a nana ka bɔ̄ kənɔ̄ya ra ka na da gbasi dɔ̄rɔ̄n, o ye da yεlε a ye.

³⁷ Ayiwa, ni matigice nana ka na baaraden minw sərɔ̄ jana, ni o ma sunɔ̄go fiyewu, o baaradenw ta bəna diya. Sabu, can ra, ne b'a fō aw ye, matigice yere bəna a yere cəsiri ka o baaradenw wele ka na domuni sigi o kɔ̄ro.

³⁸ O kosən ni matigice nana su dugutarama fε le o, walama ni a nana dondokasituma le ra o, ni a kəni nana baaraden minw sərɔ̄ jana, o baaradenw ta bəna diya.

³⁹ «Aw yere k'a lən ko ni bontigi tun bε soncε nawagati lən, a tun təna la ka sunɔ̄go k'a to soncε ye na a ta bonda kari ka don!»

⁴⁰ O ra, aw fana ye labən, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bəna na o wagati le ra.»

*Baaradenjuman ni baaradenjugu
(Matiyu 24.45-51)*

⁴¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fō minke, Piyeri ka a jininka ko: «Matigi, i bē nin talen fōra an dōrōn le ye wa, walama, i bē a fōra mōgōw bēe le ye?»

⁴² Matigi Yesu ko: «Jōn le bēna ke o baaraden terennin hakiriman ye sa, min matigice bēna a sigi a ta baarakebagaw kunna, janko a ye o ta siman ninyōrō di o ma a wagati ra?»

⁴³ Ayiwa, o baaraden min matigice bēna a sōrō ko a bē o baarañuman kera, o baaraden ta bēna ja.

⁴⁴ Can ra ne b'a fō aw ye ko a matigice bēna a sigi a borofēnw bēe kunna.

⁴⁵ «Nka ni o baaraden k'a miiri k'a fō ko: <Ne matigice bēna mēen ka sōrō ka na,> ni a ka ke a baaradenjōgon cēmanw ni a musomanw bugō ye, ka to ka domuni ke ka fa, ka dōrō min ka a yere janamini,

⁴⁶ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lōn, a matigice bēna na ka na bara a ra o wagati le ra. A bēna a bugō kosebē, ka a bla ni Alajasiranbariw ye.

⁴⁷ «Ni baaraden min ka a matigice diyanyako lōn cō, nka a ma sōn ka foyi labēn k'a matigice diyanyako ke, o baaraden bēna bugōri caman mina de!»

⁴⁸ Nka ni baaraden min ma a matigice diyanyako lōn, ni a ka firi ka kewalejugu dō ke min ka kan ni bugōri ye, o baaraden bēna bugōri dōonin dōrōn le mina. Sabu caman dira ele mōgō min ma, caman bēna jini ele le fe; caman karifara ele mōgō min ma, caman bēna jini ele le fe fana.»

*Mōgōw bēna taran Yesu tōgō kosōn
(Matiyu 10.34-36)*

⁴⁹ O kō, Yesu ko mōgōw ma ko: «Ne nana tasuma le ke dugukolo kan. Ne tun b'a fe a ye sōrō ko a manana ka ban.

⁵⁰ Nka tōrōba dō ka kan ka ne sōrō fōlō. O le bē ke i ko ne ta batizeri*. Ne jusu jagaminin lo fō ka taga o kelon se.

⁵¹ Aw b'a miiri ko ne nana ni hēra le ye dugukolo kan wa? Ne ma na ni hēra ye dugukolo kan de! Ne nana bēnbariya le bla mōgōw ce ra.

⁵² «Sabu ka bō bi ra, mōgō looru bēna ke lu kelen kōnō, nka o bēna taran: saba bēna ke fla kama, fla bēna ke saba kama.

⁵³ Face bēna ke a dence kama, dence fana bēna ke a face kama; bamuso bēna ke a denmuso kama, denmuso fana bē ke a bamuso kama; bamuso bēna ke a dence muso kama, muso fana bēna ke a buranmuso kama.»

*Məgɔw ka kan ka nin wagati ta ko faamu
(Matiyu 16.2-3)*

⁵⁴ Yesu tun b'a fora jama ye fana ko: «Ni aw ka san finnin ye tereben* na dɔrɔn, aw b'a fɔ ko sanji le bëna ben. A fana bëna ke ten tigitigi.

⁵⁵ Ni aw ka fɔjɔ wuritɔ ye ka bɔ kongokolon fan fe dɔrɔn, aw b'a fɔ ko fundenin bëna ke. A fana be ke ten.

⁵⁶ Aw flankafuw! O tagamasiyen minw be kera sankolo ni dugukolo kan, aw be se ka olugu faranfasi ka o lɔn. Mun kosɔn ko minw be kera sisan wagatiw ra, aw te o faamuna?

*Ka cogo jini ka ben ni i jarakibaga ye
(Matiyu 5.25-26)*

⁵⁷ «Mun na ko minw terenna, aw te o jate mina aw yere ma ka o ke?

⁵⁸ «Ayiwa, ni ko be i ni mɔgɔ dɔ ce, ni o tigi b'a fe ka taga ni o ko ye fagamaw fe, i ka kan ka cogoya jini ka o ko janabɔ ka aw to sira ra le. Ni o te, ni a tagara i don kititigebagaw boro, kititigebagaw be i di kasobon kɔrsibaga ma, ale be i bla kaso ra.

⁵⁹ Ni i kɔni donna o yɔrɔ ra, ne b'a fo i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bεε sara ka ban pewu, i te bɔ kaso ra fiyewu.»

13

Məgɔ nimisabariw bëna halaki

¹ O wagati ra, Pilati ka Galileka dɔw faga ka o to sarakabɔ ra, fɔ ka o yere jori ni o ta sarakaw jori nagami nɔgɔn na. Ayiwa, mɔgɔ dɔw nana o kow lakari Yesu ye.

² Yesu ka o jaabi ko: «O Galileka minw fagara, aw b'a miiri ko olugu ta jurumun tun ka ca ka teme Galileka tɔw bεε ta kan, ko o le kosɔn o fagara ten wa?

³ O te de! Ne be o fɔ aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumunw na, aw bεε bëna halaki o cogo le ra.

⁴ «Silowe sankasojan benna mɔgɔ tan ni seegi minw kan Zeruzalem̄ ka o faga, aw b'a miiri ko o mɔgɔ tan ni seegi ta kewalew le tun ka jugu ka teme Zeruzalem̄ dugumɔgɔ tɔw ta kan wa?

⁵ O te de! Ne be o fɔ aw ye! O ra, ni aw ma nimisa aw ta jurumun na, aw bεε bëna halaki o cogo ra.»

Yiri denbari ta ko

⁶ Ayiwa, Yesu ka talen dɔ fɔ, ko: «Torosun dɔ tun be ce dɔ ta rezənforo ra. Lon dɔ, o ce tagara toromɔ jini o torosun na, nka a ma dɔ sɔrɔ.

* **12:54 12.54** Yahudiya ta jamana ra, san be fin tereben le fe, kɔgɔji fan na.

⁷ A ko a ta baaraden ma ko: «A fle, a san saba le be nin ye, ne be to ka na toromɔ jini torosun nin na, ne te foyi sɔrɔ a ra. A tige ka bɔ yi! Mun kosɔn a be ne ta foro ra yan, ka yɔrɔ cɛn gbansan?»

⁸ Baaraden ko: «Matigi, a to yi jinan san kelen na; ne bɛna a jukɔrɔyɔrɔ wɔgɔbi k'a lamini, ka nɔgɔ ke a kɔrɔ ka fle!»

⁹ San were ni a denna, o lo; ni a fana ma den, o tuma i b'a to an y'a tige ka bɔ yi. »

Yesu ka muso dɔ kεnεya Nεnεkiriłon na

¹⁰ Lon do, Yesu tun be mɔgɔw karanna karanso dɔ kɔnɔ Nεnεkiriłon* na.

¹¹ O y'a sɔrɔ muso dɔ tun be yi, jina dɔ tun ka bana bla ale ra kabini san tan ni seegi, k'a kɔ kuru; a tun te se ka lɔ ka teren fiyewu.

¹² Yesu ka o muso ye minke, a ka a wele, k'a fo a ye ko: «Muso, i kεnεyara ka bɔ i ta bana ra!»

¹³ A ka a boro la muso kan. O yɔrɔnin bεe muso lɔra ka teren; a ka ke Ala tando ye.

¹⁴ Nka karanso kuntigi k'a ye ko Yesu ka muso kεnεya Nεnεkiriłon na minke, a dimina o ra; a k'a fo jama ye ko: «Baara be ke tere wɔɔrɔ le ra lɔgɔkun kɔnɔ. Aw ye na kεnεyari jini o lonw na; aw kana na Nεnεkiriłon na.»

¹⁵ Matigi Yesu k'a jaabi ko: «Aw flankafuw! Aw bεe kelen kelen te aw ta misiw, walama aw ta faliw foni ka bɔ were kɔnɔ Nεnεkiriłon na, ka taga o lamin wa?»

¹⁶ O tuma nin muso min ye Iburahima duruja dɔ ye, ni Setana ka a mina ka a tɔɔrɔ kabini san tan ni seegi, yala ne tun man kan ka o kεnεya Nεnεkiriłon na wa?»

¹⁷ Yesu ka o fo minke, a juguw bεe maroyara. Nka jama tɔ bεe tun be nagarira a ta kojuman kεnεnɛw kosɔn.

Ala ta Masaya be damina fitini le

(Matiyu 13.31-33; Marika 4.30-32)

¹⁸ Yesu k'a fo tuun ko: «Ala ta Masaya* bɔra mun le fe? Ne be se k'a suma ni mun ye?»

¹⁹ A be i ko mutaridi kise. Ce dɔ k'a ta ka taga a dan a ta nankɔ ra. A nana wuri, ka ke yiri ye, fo kɔnɔw be o ta nagaw la o yiriborow ce ra.»

²⁰ Yesu k'a fo tuun ko: «Ne be se ka Ala ta Masaya suma ni mun le ye?»

²¹ A be i ko burufunufɛn. Ni muso ka burufunufɛn dɔɔnɛn ke mugu caman na, a be mugu bεe wuri ka a funu.»

Donda fitini

(Matiyu 7.13-14,21-23)

²² O kɔ, Yesu tagatɔ Zeruzalemu, a tun bε temε dugubaw ni dugumisen minw na, a tun bε mɔgɔw karan olugu bεe ra ka taga.

²³ Mɔgɔ dɔ ka Yesu nininka ko: «Matigi, yala mɔgɔ minw bεna kisi, o tεna caya dε?» Yesu ka o jaabi, a ko:

²⁴ «Aw ye jija ka don da fitini fε, sabu ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ caman bεna donyɔrɔ jini, nka o tεna a sɔrɔ.

²⁵ Ni lutigi nana wuri ka da sɔgɔ ka aw to kεnε ma, o tuma aw bεna kε da gbasigbasi ye, ko: «Matigi, da yεlε an ye!» O tuma a bεna aw jaabi ko: «Ne ma aw bɔyɔrɔ lɔn.»

²⁶ O tuma aw bεna a fɔ ko: «Matigi, anw ka domuni kε, ka min ni i ye, i ka an karan an ta dugu siradaw ra!»

²⁷ Matigi bεna a fɔ aw ye ko: «Ne ko ne ma aw bɔyɔrɔ lɔn. Aw ye bɔ ne kɔrɔ, aw kojugukεbagaw!»

²⁸ «Kasi ni jinjimi le bεna kε o yɔrɔ ra, wagati min na aw nana Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni ciraw bεε ye Ala ta Masaya* ra, k'a sɔrɔ o ka aw firi kεnε ma.

²⁹ Mɔgɔ dɔw bεna bɔ terebɔyanfan na, ani terebenyanfan na, ka bɔ sahiliyanfan na ni woroduguyanfan na, ka na sigi Ala ta Masaya ra ka domuni kε.

³⁰ «O ra, kɔfemɔgɔ dɔw bεna kε jafemɔgɔw ye, jafemɔgɔ dɔw fana bεna kε kɔfemɔgɔw ye.»

*Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra
(Matiyu 23.37-39)*

³¹ O wagati yεrε ra, Farisi* dɔw nana a fɔ Yesu ye ko a ye bɔ o yɔrɔ ra ka taga yɔrɔ wεrε ra, ko sabu masace Herodi* b'a fε ka a faga.

³² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye taga a fɔ ale Herodi kongowuru ye, ko ne ko: «Ne bε jinaw gbεn ka bɔ mɔgɔw ra, ka banabagatɔw kεnεya bi ni sini; a tere sabanan ne ta baara bεna laban.»

³³ Nka jagboya lo ne ye bi kε tagama ra, ani sini, ani sinikεnε; sabu cira man kan ka faga yɔrɔ wεrε ni Zeruzalemu tε.

³⁴ «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min bε ciraw faga, ani Ala bε mɔgɔ minw ci i fε, i bε olugu bon ni kabakuru ye ka o faga. Sijaga caman, ne tun b'a fε ka i ta denw lajεn, i ko sisεba bε a denw lajεn a kaman kɔrɔ cogo min na, nka aw ma sɔn o ma.

³⁵ Sisan a fε, Ala bεna aw ta so lakolon to. Ne b'a fɔ aw ye ko aw ja tεna la ne kan tuun, fɔ lon min na aw bεna a fɔ ko: «Min bε nana Matigi Ala tɔgɔ ra, dugawu ye kε o ye.»

14

Yesu ka ce dɔ kεnεya Nεnεkirilon na

¹ Nenekirilon* dō ra, Yesu tun welera domuni na Farisiw* ta naməgo dō ta so kōnō. Mōgō minw tun bē yi, olugu tun bē Yesu kōrōsira.

² O y'a sōrō cē dō tun bē yi fana, bana dō tun ka o fari funufunu.

³ Yesu ka kuma lase sariya karamogobaw ni Farisiw ma ko: «Ka mōgō kēneya Nenekirilon na, o bennin lo wa, walama o bennin tē, ka kajna ni an ta sariya* ye?»

⁴ O ma sōn ka a jaabi. Ayiwa, Yesu ka a boro la cē kan ka a kēneya, ka a bla ka taga.

⁵ O kō, a ko o ma ko: «Jōn le bē aw ra ko ni a dence, walama ni a ta misi benna kōlōn kōnō Nenekirilon na, a tē teliya k'a labō o yorōnin bēe ra?»

⁶ O ma se ka Yesu jaabi o kumaw ra.

Mōgō ka kan k'a yere majigi

⁷ Ayiwa, Yesu nana a ye ko mōgō minw nana domunikeyōrō ra, olugu dōw bē sigiyōrōnumanw le wolomara o yere ye. A k'a fo o ye ko:

⁸ «Ni mōgō dō ka i wele kōnōya dō ra, ni i sera yi, i kana taga sigiyōrōw bēe ra jumanman ta. Ni o tē, ni a kēra ko mōgō were welera o janagbē ra min ka bon ni ele ye,

⁹ min ka aw fla bēe wele, ni o nana fo ele ma ko: <Ce, wuri ka sigiyōrō di mōgō tisina ma.› O tuma ele ni maroya le bēna wuri ka taga sigi fo kō fe.

¹⁰ O koson ni i welera o yōrō nōgōn na, taga sigi fo kō fe. Ni o kēra, ni jatigice yere nana a ye ko i man kan ni o sigiyōrō ye, ni a k'a fo i ye ko: <Ne terice, wuri ka na ja fe,› o tuma bonya le bēna la ele kan o wagati ra mōgō tōw bēe ja na.

¹¹ Sabu mōgō o mōgō bē a yere kōrōta, Ala bē o tigi majigi, nka mōgō o mōgō bē a yere majigi, Ala bē o tigi kōrōta.»

Lanabaga ye an janto fagantanw na

¹² Ce min tun ka Yesu wele domuni na, Yesu ko o ce ma ko: «Ni i bē mōgōw wele domuni na, tere fe walama su fe, i kana a to a ye ke i teriw, ani i balemaw, ani i ta somogōw, ani i sigijōgōn waritigiw ye; sabu olugu fana bēna a nōgōn ke i ye, ka i ta kopuman juru sara ka bō yi.

¹³ Nka ni i ka janagbē dō labēn, i ka kan ka fagantanw, ani senkelenw, ani nabaraw, ani fiyentōw le wele.

¹⁴ Ni o kēra, i bēna dugawu sōrō, sabu olugu tēna se ka a juru sara i ye. I bēna o baraji sōrō mōgō terenninw suw kunulon na.»

Domuniba ta talen (Matiyu 22.1-10)

¹⁵ Minw tun signin bε ni Yesu ye domuni na, olugu ka Yesu ta kuma mεn minke, o ra kelen ko Yesu ma ko: «Minw bεna domuni ke Ala ta Masaya* ra, olugu ta bεna diya dε!»

¹⁶ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Lon dɔ, cε dɔ tun ka domuniba dɔ labεn, ka mɔgɔ caman wele.

¹⁷ Domuni wagati nana se minke, a ka a ta baaraden ci ko a ye taga a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw ye na, fεn bεe labεnna ka ban.»

¹⁸ Nka o mɔgɔw bεe ko, ko cε ye yafa olugu ma. Mɔgɔ fɔlɔ ko: «Ne ka foro dɔ san, ne ka kan ka taga o fle; sabari ka yafa ne ma.»

¹⁹ Dɔ wεrε ko: «Ne ka sεnεkemisi tan san, ne ka kan ka taga sεnε ke ni olugu ye k'a fle; sabari ka yafa ne ma.»

²⁰ Dɔ wεrε ko: «Ne ka muso dɔ furu siri sisan; o kosɔn ne tεna se ka taga.»

²¹ «Baaraden nana o kumaw fɔ a matigicε ye. A matigicε dimina; a ko baaraden ma ko: «Bɔ joona joona ka taga barokεyɔrɔw ra, ani siradaw ra, ka taga fagantanw, ani senkelenw, ani fiyentɔw, ani nabaraw wele ka na.»

²² O kεra minke, baaraden ko a matigicε ma ko: «Ne matigicε, i ka min fɔ, ne ka o kε, nka hali bi bon ma fa.»

²³ A matigicε ko a ma ko: «Bɔ ka taga kongokɔnɔyɔrɔw ra, ani kongokɔnɔsiraw ra, ka taga mɔgɔw jagboya ka na don, jankο ne ta bon ye fa.

²⁴ Sabu ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ fɔlɔ minw welera, olugu si tεna ne ta domuni dɔ nεnε.»

Yesu ta karamɔgɔdenya cogo

(Matiyu 10.37-38)

²⁵ Ayiwa, jama caman tun bε tagamana ni Yesu ye. A ka a ja munu k'a fɔ o ye ko:

²⁶ «Ni mɔgɔ min ko a bε na ne fe, ni o tigi ma ne kanu ka tεmε a face kan, walama a bamuso, walama a muso, walama a denw, walama a dɔgɔw ni a kɔrɔw, ni a ma ne kanu ka tεmε hali a yεrε nin kan, o tigi tε se ka kε ne ta karamɔgɔden ye.

²⁷ Ni mɔgɔ min ma a ta gbengbenyiri ta* ka tugu ne kɔ, o tigi tε se ka kε ne ta karamɔgɔden ye.

²⁸ «Jɔn le bε aw ra, ko ni a b'a fe ka sankaso lɔ, a tεna sigi fɔlɔ ka jatemina kε, k'a fle ni a bεna se k'a lɔ k'a ban?»

²⁹ Ni o tε, ni a ka bon jubɔ, ka na dεsε, a ma se k'a laban, mɔgɔw bεna a ye, ka to ka yεrεko a ma,

³⁰ ko: «E, cε nin ka bon damina ka na dεsε a ra k'a to yi!»

---

* **14:27 14.27** Ka gbengbenyiri ta, o kɔrɔ ye ka sɔn toɔrɔ bεe ma, ka sɔn hali saya yεrε ma.

³¹ «Masace juman le fana bē sōn ka wuri ko a bē taga kere
ke ni masace were ye, ni a ma sigi fōlō ka jatemina kē, k'a
fle ni a kera ko ale ni a ta cē waga tan bē se ka a masace
nōgōn ni a ta cē waga mugan kere.

³² Ni a k'a ye ko a tēna se, k'a masacēnōgōn to yōrōjan
belen, a bē mōgōw ci ka taga kuma ni a ye k'a fō a ye ko o
ye kere ban.

³³ O cogo ra, ni mōgō min ma jen a borofēnw bēε kō, o tigi
tē ne ta karamōgōdenya ja.»

(Matiyu 5.13; Marika 9.50)

³⁴ Yesu ko: «Kōgō ye fēnēnuman ye. Nka ni kōgō timiya
bōra a ra, mun le bē se ka a latimiya tuun?

³⁵ O tuma a tē foyi ja dugukolo ye, a fana tē se ka kē nōgō
ye foro kōnō. A bē firi kēnē ma le.

«Ayiwa, min b'a fē ka faamuri kē, o tigi ye ji ja ka lamēnni
kē.»

15

Saga tununin ta ko

(Matiyu 18.12-14)

¹ Ayiwa, ninsaraminabagaw, ani mōgō kewalejugu werew
bēε tun bē gbarara Yesu ra ka a lamēn.

² Farisiw* ni sariya karamōgōw* ka Yesu kōrōfō, k'a fō ko:
«A fle, cē nin bē sōn jurumunkēbagaw ye na sigi a kōrō, fō
a bē domuni ke ni o ye!»

³ Yesu ka talen dō la o ye, ko:

⁴ «Jōn le bē aw ra, ni saga kēmē b'a fē, ni kelen tununa,
ko a tēna a tō bikōnōntōn ni kōnōntōn to kongo kōnō ka
taga saga tununin yōrōjini fō k'a ye? ⁵ Ni a k'a ye, a jusu
diyaninba bē a la a kan na.

⁶ Ni a sera so kōnō, a bē a teriw ni a siginōgōnw wele k'a
fō o ye ko: «Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta saga min tun
tununa, ne ka o ye.» »

⁷ Yesu ko: «O cogo ra fana, ne b'a fō aw ye ko ni
jurumunto kelenpe ka nimisa a ta jurumunw na, jagari min
bē ke sankolo ra ale kelen kosōn, o nōgōn tē ke hali mōgō
terennin bikōnōntōn ni kōnōntōn kosōn, nimisako tē olugu
minw ta ra.»

Warigbē tununin ta ko

⁸ Yesu ko: «Muso juman le bē yi fana ko ni warigbē tan
b'a fē, ni kelen tununa, ko a tēna fitina mana, ka bon flan,
ka a jini ni timinadiya ye fō ka taga a ye?

⁹ Ni a k'a ye, a bē a teriw ni a siginōgōnw wele k'a fō o
ye ko: «Aw ye jagari ni ne ye, sabu ne ta warigbē min tun
tununa, ne ka o ye.» »

¹⁰ Yesu ko: «O cogo ra, ne b'a fo aw ye ko ni jurumunto kelenpe ka nimisa a ta jurumun na, Ala ta melekew be nagari o ra.»

Cekɔrɔba ni a dence fla ta ko

¹¹ Yesu k'a fo tuun ko: «Dence fla tun be ce do fe.

¹² Lon do, dogoceman ko a face ma ko: <Baba, i ka naforo min bla ne togo ra ko a bena ke ne ta ye, o di ne ma sisan.› Faceman k'a ta naforo taran o ce.

¹³ «Tere dama temenin ko, dogoceman ka a ta cen bee fiyeere, ka taga ni o wari ye fo jamanajan do ra; a tagara to kokunntanw na k'a ta naforo bee cen o yoro ra.

¹⁴ «Ayiwa, a nana a ta wari bee ban tuma min na, kongoba do benna o jamana kan; fen bee nana dese a fe.

¹⁵ A ma na ja, a tagara o jamana mogo do fe; ale k'a bla ka taga kongo ra ka taga to a ta lew koro.

¹⁶ Kongo koson, hali ni a tun ka o lew ta domuni do soro, a tun be son ka o ke a ta baro ye, nka mogo si ma a son o do ra fana.

¹⁷ «Ayiwa, lon do a nana miiri, ka hakiri soro. A ko: <Baaraden caman le be ne face ta so, o be domuni ke ka fa fo ka a to to; k'a soro ne be yan, kongo bena ne halaki.›

¹⁸ A ko: <Ne bena wuri ka taga ne face fe, ka taga a fo a ye ko: Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta.

¹⁹ Ne man kan ka wele tuun ko i dence. Ne mina i n'a fo i ta baaraden do.›

²⁰ «A wurira o le ra ka taga a face fe. K'a to fo yorjan, a face k'a ye; a hina donna a ra. A borira ka taga a kunben, ka a boro mini a kan na ni kanuya ye.

²¹ A ko a face ma ko: <Baba, ne ka Ala hake ta, ka ele yere hake ta. Ne man kan ka wele tuun ko i dence.›

²² A face k'a fo a ta jow ye ko: <Aw ye na joona ni deregew bee ra pumanman ye ka na o don a ra, ka bororaneg'e don a boro ra, ka sanbara don a sen na fana.

²³ Aw ye na ni misiden toronin do ye, ka na o faga. An ye domuni ke ka nagari;

²⁴ sabu ne dence min ye nin ye, ale tun sara le, nka sisan a panamanyara tuun; a tun tununa, nka bi a yera.› O bee ka ke nagari ye sa.

²⁵ «O y'a soro korceman tun be kongo ra. Ale nana ka na surunya lu ra minke, a ka donkanw, ani donkirilakanw men.

²⁶ A ka baaraden do wele ka o jininka ko mun le kera yi.

²⁷ Ale ko a ma ko: <I balemace le nana. I face ka misiden toronin faga a ye ko sabu a dence keneman nana.›

²⁸ «Korceman dimina, ko a te don lu kono. A face bora ka na a daari ko a ye na.

²⁹ A ko a face ma ko: «Kabini san caman ne bε baara kε i ye; ne ma i kan bla ka ye fiyewu. Nka lon si i ma hali badennin kelen di ne ma janko ne ye ne yεrε janagbε ni ne teriw ye!»

³⁰ Sisan, i dence min tagara i ta wari cεn jatōmusow ra, ale nana minke, i sόnna ka misiden tōrōnin faga ale ye.»

³¹ «A face ko a ma ko: «Ne dence, ele bε ni ne ye yan tuma bεs o. Fen o fen ye ne ta ye, o ye ele ta le ye.»

³² A kōni tun ka kan an ye pagari ka ninsōndiya, sabu i balemacε tun sara, nka sisan a janaman lo, a tun tununa, nka bi a yera.»

16

Naforo kunnasigibaga nanbarato

¹ Yesu k'a fō a ta karamogodenw ye ko: «Naforotigi dō tun ka cε dō ta ka a ke a ta naforo kunnasigibaga ye. Naforotigi nana a mεn ye ko o cε bε ale ta naforo cέnna.»

² A k'a wele ka na a fō a ye ko: «Ne k'a mεn ko i bε ne ta naforo cέnna; mun koson i bε o kεra? Ayiwa, i ka ne ta naforo ke fen o fen ye, o bεs jate yira ne ra; sabu i tēna ne ta naforo mara tuun.»

³ «Naforo kunnasigibaga k'a miiri a yεrε kōnɔ, ko: «Ne matigice ko a bε ne gbεn ka bō a ta naforo kunna. O tuma ne bēna a ke di? Fanga tε ne ra ka sēnε ke; ka daariri ke, o fana maroya bε ne ra.»

⁴ Ayiwa, ne bēna min ke, ne ka o lōn. Ni ne ka o ke, ni o nana ne gbεn ka bō baara ra, mōgō dōw bēna ne ladon o ta sow kōnɔ.»

⁵ «Ayiwa, cε wurira o le ra ka a matigice ta jurunantigiw bεs wele kelen kelen ka na. A ka fōlɔ jininka ko: «Ne matigice ta jori juru le bε i ra?»

⁶ O ko a ma ko: «Turu gbongbon ja kεmε.» A k'a fō a ye ko: «I ta sεbε ta joona joona, i ye sigi k'a sεbε ko ja bilooru.»

⁷ A ko dō were ma ko: «Ne matigice ta jori juru le bε ele ra?» Ale ko: «Simankise bōrō kεmε.» A ko a ma ko: «I ta sεbε ta, k'a sεbε ko bōrō biseegi.»

⁸ «Ayiwa, naforotigi nana o kow mεn minke, a ka naforo kunnasigibaga nanbarato tando, sabu a ceguyara. Sabu dunujnamogow bε nōgōn minacogo lōn ka tεmε Ala ta mōgōw yεrε kan, minw bε yeelen na.»

⁹ Yesu ko: «Ne b'a fō aw ye ko ni aw ka dunuja ta naforojugu ta ka mōgōw dεmε, ka teriw jini ni o ye, lon min na ni aw ta dunupalatige nana ban, o bēna ke sababu ye k'a to aw ye baraji sōrō Ala fe arijana ra.»

¹⁰ «Ni mōgō min kεra lanamogō ye fen fitiniw na, o tīgi bε ke lanamogō ye fēnbaw fana ra; ni mōgō min kεra mōgō

terenbari ye fən fitiniw na, o tigi bə ke məgə terenbari le ye fənbaw fana ra.

¹¹ O ra ni aw ma ke lanaməgəw ye dunupa ta naforojugu ko ra, jən le bəna la aw ra ka naforo janaman karifa aw ma?

¹² Ni aw ma ke lanaməgəw ye walifənw ta ko ra, jən le bəna aw yərə ta di aw ma?

¹³ Baaraden si tə se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bəna kelen kəninya ka tə kelen kanu, walama a bə nərə kelen na, ka tə kelen mafiyənya. Aw tə se ka ke Ala ta jənw ye, ka ke wari fana ta jənw ye.»

¹⁴ Ayiwa, Farisiw* ka o kumaw mən minke, o ka ke Yesu ləgəbə ye ka yərəko a ma, sabu naforo tun ka di olugu ye haali.

¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw bə aw yərə ke məgə terenninw ye məgəw ja na, nka Ala ka aw jusukun lən, sabu adamadenw bə min jate, k'a bonya, Ala bə o kəninya le.»

Ala ta sariya te yəlema

(Matiyu 11.11-13; 5.31-32; Marika 10.11-12)

¹⁶ Yesu ko: «Ayiwa, cira Musa ta sariya* ni cira təw ta kitabuw ta kumaw tora yi, fo ka na se Yuhana Batizerikəbaga ta wagati ma. K'a damina Yuhana Batizerikəbaga ta wagati ra, Ala ta Masaya* kuma Kibaro Diman* bə fəra; bəe b'a fe ka jiya ka don o Masaya ra.

¹⁷ «Nka o bəe n'a ta, sankolo ni dugukolo bə se ka ban, nka hali Ala ta sariya tomi fitini kelen təna ben.

¹⁸ «O le kosən, ni cə o cə ka a muso bla, ka muso wərə furu, o cə ka jəneya le ke. Ni cə o cə fana ka muso furusanin ta, o cə fana ka jəneya le ke.»

Naforotigi ni Lazari

¹⁹ «Ayiwa, cə naforotigi də tun bə yi, min tun bə fani jumanman səngəgbəlenw don, ka domuni dimanw ke, ka a yərə janagbə lon bəe.

²⁰ Ayiwa, cə fagantan də fana tun bə yi, min təgə tun ye ko Lazari; jorijuguw tun bə a fari bəe ra. A tun bə la naforotigi ta luda ra.

²¹ Naforotigi domunikətə, domuni murumuru minw tun bə benben, a tun b'a fe ka o le sərə ka o domu. Wuruw fana tun bə to ka na a ta joriw nəmu.

²² «Lon də, cə fagantan sara; məlekəw ka a ta ka taga ni a ye Iburahima kere fe. Naforotigi fana nana sa, o ka a su don.

²³ Ka naforotigi to tərə ra lahara, a ka a ja kərəta ka Iburahima ye yərəjan, Lazari bə a kere fe.

²⁴ Naforotigi pərənna, ko: <Ne fa Iburahima, sabari ka ja ne ma, Lazari ci, a ye taga a borokanden su ji ra ka na ne nenden suma ni o ye, sabu ne be tօorօra tasuma nin kօnօ kosebə!>

²⁵ Nka Iburahima k'a jaabi, ko: <Ne den, i hakiri to a ra ko ele ka i ta fənjumanw sօrօ ka i to dununa ra, nka Lazari ka tօorօ dօrօn le sօrօ. Sisan, ale jusu saarora, ele be tօorօ ra.>

²⁶ O dama yere te, dingadunba be anw ni aw ce fana. O le koson, ni mօgօ min b'a fe ka bɔ an fe yan ka taga aw fe yi, o tigi te se. Mօgօ si fana te se ka bɔ aw fe yi ka na an fe yan.>

²⁷ Naforotigi ko: <O tuma, ne be i daari, ne fa Iburahima, i ye Lazari ci dununa ra, a ye taga ne face ta lu kօnօ;>

²⁸ balemacə looru be ne fe, a to Lazari ye taga olugu lasom̄i, janko olugu fana kana na nin tօorօyօrօ ra yan.>

²⁹ Iburahima k'a jaabi ko: <Cira Musa ta sariya* kitabu kumaw be o fe yi, ani cira tօw ta kumaw; o ye o lamən.>

³⁰ Naforotigi ko: <Ne fa Iburahima, o te a ja; ni mօgօ sanin dօ su le kununa ka taga kuma o fe, o bəna nimisa o ta jurumunw na.>

³¹ Iburahima k'a fo a ye ko: <Ni o ma cira Musa ta kumaw ni cira tօw ta kumaw lamən, hali ni mօgօ sanin dօ su kununa ka taga kuma o fe, o təna sən ka nimisa fiyewu.>
»

17

Kunnacənniko ni yafariko

(Matiyu 18.6-7,21-22; Marika 9.42)

¹ Yesu ko a ta karaməgədenw ma ko: «Ko dօw bəna ke sababu ye ka məgəw kunnacen; o te se ka to kebari ye. Nka mօgօ min be ke sababu ye ka o kow lase a məgəjəgənw ma, bənɔ bəna o tigi sօrօ.

² Hali ni o tun ka wugu belebeleba dօ le dulon o tigi kan na ka a firi kəgəji ra, o belen be fisaya a ma, sani a ye nin denfitini dօ kunnacen ka a lafiri.

³ Aw ye aw yere kərəsi!

«Ni i balema ka jurumun ke, a wele ka kuma ni a ye. Ni a nimisara, yafa a ma.

⁴ Ni i balema ka i hake ta hali sinaga wolonfla le tere kelen kօnօ, ni a bəe kelen kelen na a nana ka na a fo i ye ko i ye yafa a ma, ko ale nimisara, i ka kan ka yafa a ma.»

Lanaya be se ka min ke

⁵ Ciradenw* ko Yesu ma, ko: «Matigi, dօ fara an ta lanaya kan.»

⁶ Matigi Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise* bo, aw tun be se k'a fo yirisun nin ye ko a ye boñ ka bo a no ra ka taga turu kogoji ra. A tun bëna aw kan mina.»

Baaraden ka kan ka min ke

⁷ Yesu ko: «Jɔn le be aw ra, ni a ta baaraden nana ka bo kongo ra senekeyɔrɔ ra walama bęganmarayɔrɔ ra, a be son k'a fo a ye ko a ye na joona ka na sigi ka domuni ke?»

⁸ A b'a fo a ye le ko a ye domuni laben, ka fani werew don, ka na domuni sigi ale yere kɔrɔ folɔ, ale be domuni ke ka fa, ka min. O ko, baaraden yere be sɔrɔ ka domuni ke, ka min.

⁹ Min fɔra baaraden ye, ni a ka o ke, yala a matigice bëna a fo o koson wa?

¹⁰ «Ayiwa, aw fana ta be o cogo ra; baara min fɔra aw ye, ni aw ka o bee ke ka ban tuma min na, aw y'a fo ko: <Anw ye baaraden gbansanw le ye. An tun ka kan ka min ke, an ka o le ke.»

Yesu ka kunatɔce tan kεnεya

¹¹ Ayiwa, ka Yesu tagato to Zeruzalem, a nana ke teme ye Samari mara ni Galile mara ce.

¹² A donto dugu do kono, kunatɔce tan nana a kunben, nka o ma son ka gbara a ra, o lɔnin tora yɔrɔjan,

¹³ ka peren k'a fo Yesu ye ko: «An karamɔgɔ Yesu, sabari ka ja anw ma!»

¹⁴ Yesu ka o ye minke, a ko o ma ko: «Aw ye taga aw yere yira sarakalasebagaw* ra.» Ka o tagato to, o saninyara.

¹⁵ O ra kelen k'a ye ko ale kεnεyara minke, a sekora ka na, ka ke Ala tando ye ni kanba ye.

¹⁶ A nana a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma Yesu sen kɔrɔ, ka Yesu fo. O ce tun ye Samarika le ye.

¹⁷ Yesu ko o le ra, ko: «O tuma mɔgɔ tan le ma kεnεya wa? A to kɔnɔntɔn be min?»

¹⁸ Mɔgɔ si ma sɔrɔ olugu ra min be sekora ka na baraka la Ala ye ni nin ce kelen te wa, min ye siya were mɔgɔ ye?»

¹⁹ Yesu ko o ce ma ko: «Wuri ka taga; i ta lanaya ka i kεnεya.»

Ala ta Masaya nacogo

(Matiyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Farisi* dɔw ka Yesu jininka, ko Ala ta Masaya* bëna na wagati juman le? Yesu ka o jaabi ko: «Ala ta Masaya tēna na i ko flerifɛn, mɔgɔw fe.

---

* **17:6 17:6** Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dɔgɔ ka teme simankisse tɔw bee kan.

²¹ A tēna fō ko: «Aw y'a flē, a bē yan,» walama ko: «A bē yan fē yi,» sabu Ala ta Masaya bē aw cē ra.»

²² Yesu ko karamogodenw ma ko: «Min kēra Adamaden ye*, lon dō o ta wagati yelogo bēna kē aw ra, hali ni a ka dan tere kelen ma, nka aw tēna se k'a ye.»

²³ Mōgōw bēna a fō ko: «A flē, a bē yan, a bē yan fē yi!» Aw kana taga yi, aw kana bori o kō.

²⁴ Sabu san bē manamana cogo min na ka bō sankolo kun dō ra, ka taga se kun dō ma, Min kēra Adamaden ye, o nalon bēna kē ten le.

²⁵ Nka sani o ye kē, jagboya lo a ye tōorō kosebe fōlō, bi mōgōw ye ban a ra.

²⁶ «Min kēra Adamaden ye, sani o ye na, ko minw kēra Nuho ta tere ra, o jōgōn le bēna kē.

²⁷ Nuho ta tere ra, mōgōw tun bē domuni kē, ka min, ka furuw kē, ka o denw di furu ra, fō lon min Nuho donna kurunba kōno; sanjiba nana ka o bēe halaki.

²⁸ «Min kēra Lutu ta tere ra, o jōgōn le bēna kē. Mōgōw tun bē domuni kē ka min, o tun bē sanni kē, ka fiyeere kē, ka forow sēne, ka bonw lō.

²⁹ Nka lon min Lutu bōra Sodōmu dugu kōno, tasuma ni kiribi bōra sankolo ra i ko sanji, ka bōn dugu kan, ka mōgōw bēe halaki.

³⁰ «Min kēra Adamaden ye, ni o ta lon nana se, a bēna kē o cogo le ra.

³¹ Ni o lon ka mōgō min sōrō biribon san fē, k'a sōrō a borofēnw bē bon kōno, o tigi kana jīgi ko a bē taga a borofēnw ta. Ni a kēra ka mōgō min sōrō foro ra, o tigi kana sekō so kōno tuun.

³² Aw ye aw hakiri to Lutu ta muso ta ko ra.

³³ Ni mōgō min b'a fe k'a nin tanga, o tigi bēna bōnō a nin na; nka ni mōgō min ka bōnō a nin na, o tigi bēna a sōrō.

³⁴ «Ne b'a fō aw ye ko o lon su fē, mōgō fla bēna sōrō lanan kelen kan, kelen bēna ta ka kelen to yi.»

³⁵ Muso fla bēna sōrō mugusi ra jōgōn fē, kelen bēna ta ka kelen to yi.»

³⁶ [Cē fla bēna kē kongo ra jōgōn fē, kelen bēna ta, ka kelen to yi.]»

³⁷ Karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Matigi, a bēna kē yōrō juman le?» Yesu ka o jaabi ko: «Ni sogosu ka kē yōrō min na, dugaw bē lajen o yōrō le ra.»

¹ Ayiwa, Yesu ka talen dō la a ta karamogodenw ye, k'a yira ko o ka kan ka Ala daari tuma bēe le, o kana sēgē.

² A ko: «Kititigebaga dō tun bē dugu dō ra, a te siran Ala ja, a te mōgo si bonya.

³ Muso dō fana tun bē o dugu kelen na, min cē tun sara. O muso tun bē to ka na a fō o kititigebaga ye ko: <Ne hake bō ne jugu ra!>

⁴ O ko mēenna, kititigebaga tun t'a fe ka sōn. Nka muso nana gban a ra minke, kititigebaga nana a fō a yere kōnō ko: <Hali ni ne te siran Ala ja, ne fana te mōgo si bonya,

⁵ i n'a fō nin muso bē ne tōrōra tuma bēe tan, ne bēna a hake bō a jugu ra, ni o te, a bēna to ka na ne tōrō le tuma bēe.»

⁶ O kō, Yesu k'a fō ko: «Aw ka kititigebaga ta kumacogo ye kē!

⁷ Ayiwa, Ala ta mōgo janawolomanin minw bē kasi ka a daari su ni tere, yala Ala tēna olugu fana hake bō o tōrōbagaw ra wa? Yala a bēna a to a ye mēen ka sōrō ka o dēmē wa?

⁸ Ne b'a fō aw ye ko Ala bēna o hake bō o juguw ra joona joona. Nka, Min kēra Adamaden ye*, ni o nana lon min na, yala a bēna lanaya sōrō dugukolo kan tuun wa?»

Farisice ni ninsaraminabaga

⁹ Ayiwa, Yesu ka talen dō wēre la. Mōgo minw bē o yere jate mōgo terenninw ye, ka o yere fisaya mōgo tōw ma, a ka a la olugu le ye.

¹⁰ A ko: «Mōgo fla le tun tagara Alabatosoba kōnō ka taga Ala daari. Kelen tun ye Farisi* ye, tō kelen tun ye ninsaraminabaga ye.

¹¹ Farisice lōra ka Ala daari a yere kōnō, ko: <Ala, ne bē baraka la i ye sabu ne te i n'a fō mōgo tōw, minw ye sonw ye, ani kojukuebagaw, ani jeneyakebagaw; ne te i n'a fō nin ninsaraminabaga fana.

¹² Lōgōkun o lōgōkun, ne bē tere fla sun. Ne fana bē fen o fen sōrō, ne bē o bēe yaga bō.»

¹³ «Nka ninsaraminabaga lōra yōrojan, hali a ma sōn ka a na kōrōta san fe; a ka ke a disi gbasigbasi ye k'a fō ko: <E, Ala, makari ne ra, sabu ne ye jurumunto le ye.»

¹⁴ Yesu ko: «Ne b'a fō aw ye ko Ala ka o ninsaraminabaga ta jurumunw yafa a ma; a sekōra ka taga so kōnō. Nka Farisice ta jurumunw ma yafa. Sabu mōgo o mōgo bē a yere kōrōta, Ala bē o tigi majigi, nka mōgo o mōgo bē a yere majigi, Ala bē o tigi kōrōta.»

*Yesu ka dugawu ke denmisēnw ye
(Matiyu 19.13-15; Marika 10.13-16)*

¹⁵ Ayiwa, mōgō dōw nana ni denjeneninw fana ye Yesu fe, janko a ye maga o ra; nka karamōgōdenw ka o ye minke, olugu ka ke o mōgōw mafiyenya ye.

¹⁶ Nka Yesu ka o denw lana a yere kōrō, k'a fō ko: «Aw y'a to denmisēnw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mōgō minw bē i ko denmisēnw, Ala ta Masaya* ye olugu le ta ye.

¹⁷ Can ra, ne b'a fō aw ye ko ni mōgō o mōgō ma sōn Ala ta Masaya ma i ko denfitini, o tigi tēna don a ra fiyewu.»

Cē naforotigi ta ko

(Matiyu 19.16-30; Marika 10.17-31)

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta ja mōgō dō ka Yesu jininka ko: «An karamōgōjuman, ne ka kan ka mun le ke janko ne ye janamanya banbari sōrō?»

¹⁹ Yesu k'a fō a ye ko: «Mun na i ko ne ma ko: <Karamōgōjuman?> Mōgōjuman si te yi, ni Ala kelenpe te.

²⁰ Ayiwa, i ka Ala ta sariyaw* lōn, ko: «I kana jēneya ke, i kana mōgō faga, i kana sonyari ke, i kana faninya fō k'a la i mōgōjōgōn na, i fa ni i ba bonya.»

²¹ Cē ka Yesu jaabi ko: «Ne ka o sariyaw bēs sira tagama kabini ne denmisēman.»

²² Yesu ka o men minke, a ko cē ma ko: «Fēn kelen belen ka i jen: taga i borofēnw bēs fiyeere, ka o warī tarantaran fagantanw na; ni o kera, naforoba bēna ke i fe arijana ra. O kō, i be na ka na tugu ne kō.»

²³ Cē ka o kuma mēn minke, a janasisira kosebē, sabu naforo caman tun b'a fe.

²⁴ Yesu ka cē janasisinin ye minke, a ko: «Naforo bē mōgō minw fe, olugu don ka gbēlēn Ala ta Masaya* ra de!»

²⁵ Nōgōmē don ka di misēniwo fe, ka temē naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁶ Yesu lamēnbagaw ko: «O tuma jōn le bēna kisi sa?»

²⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Fēn min bē mōgō kapa, o te Ala kapa.»

²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Anw do? Anw jenna an borofēnw bēs kō ka tugu i nō fe!»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra, ne b'a fō aw ye ko ni mōgō o mōgō ka jen a ta bon kō, walama a muso kō, walama a balemwā kō, walama a somōgōw kō, walama a ta denw kō, Ala ta Masaya kosōn,

³⁰ o tigi bēna o fēnw bēs nōgōn caman sōrō dununa ra yan, ka taga janamanya banbari fana sōrō sini.»

Yesu ka a ta sayā ni a kunuko fō tuun

(Matiyu 20.17-19; Marika 10.32-34)

³¹ O kɔ, Yesu ka a ta karamögöden tan ni fla wele ka o gbara a yere kɔrɔ, k'a fɔ o ye ko: «An tagatɔ fle Zeruzalem; Min kera Adamaden ye*, ciraw ka ko o ko fɔ o ta ko ra, o bɛg bëna kɛ.

³² O bëna a mina ka a don siya wɛre mɔgɔw boro. Olugu bëna a lɔgɔbɔ, k'a neni, ka daji tu a kan.

³³ O bëna a bugɔ ni gbejenye ye, ka sɔrɔ ka a faga; nka a saya tere sabanan na a bëna kunu.»

³⁴ Nka karamögödenw ma foyi faamu o kumaw ra. Kuma kɔrɔ dogora o ma. O ma a tagafan lɔn.

Yesu ka fiyentɔce ja ye

(Matiyu 20.29-34; Marika 10.46-52)

³⁵ Yesu surunyara Zeriko dugu ra; fiyentɔce dɔ tun signin bɛ sirada ra, a bɛ daariri kera.

³⁶ A ka jama mankan mɛn minke, a ka mɔgɔw Jininka ko mun mankan lo.

³⁷ O k'a fɔ a ye ko Yesu Nazarstika le bɛ temena.

³⁸ Fiyentɔce pɛrɛnna ko: «Yesu, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma!»

³⁹ Mɔgɔ minw tun bɛ ja fɛ, olugu sɔngɔra a ra, ko a ye je. Nka a ka dɔ le fara a pɛrɛnkan kan ko: «Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma.»

⁴⁰ Yesu lɔra; a k'a fɔ o ye ko o ye na ni a ye. A sera Yesu kɔrɔ minke, Yesu k'a Jininka ko:

⁴¹ «I b'a fɛ ne ye mun ke i ye?» A ka Yesu jaabi ko: «Matigi, ne b'a fɛ ka yeri ke le tuun.»

⁴² Yesu k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, i ye yeri ke; i ta lanaya ka i kisi!»

⁴³ O yɔrɔnin kelen bɛɛ, cɛ ja yelera, a tugura Yesu kɔ, ka to ka Ala tando. Mɔgɔw ka o ye minke, o ka Ala tando.

19

Yesu ni Zake ta ko

¹ Yesu donnin ko Zeriko dugu kɔnɔ, a tun bɛ dugu cɛtigera.

² Cɛ dɔ tun bɛ o dugu kɔnɔ, a tɔgɔ ye ko Zake; ale le tun ye ninsaraminabagaw jnamögɔ ye, naforo fana tun b'a fɛ.

³ Zake tun b'a fɛ ka Yesu ye, k'a lɔn jɔn lo; nka a tun te se, sabu ale tun ka surun, jama fana tun ka ca.

⁴ O ra, a borira ka taga ja fɛ, ka taga yele sikomɔriyiri dɔ ra, janko ka Yesu ye, sabu Yesu tun ka kan ka tɛmɛ o yɔrɔ ra.

⁵ Yesu nana se yiri jukɔrɔ minke, a ka a ja kɔrɔta san fɛ k'a fɔ Zake ye ko: «Zake, i teliya ka jigi yan, sabu ne ka kan ka jigi i ta so bi.»

⁶ Zake teliyara ka jigi, ka taga ni Yesu ye so kɔnɔ a ninsɔndiyaninba.

⁷ Məgəw ka o ye minke, o bəe ka kə Yesu kɔrɔfɔ ye, ko: «A sənna ka taga jigi jurumunto ta so kənɔ!»

⁸ Nka Zake lənin tora Matigi ja fe k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ne bə ne borofənw tarance bəe di fagantanw ma; ni a kəra ko ne ka məgo dɔ tɔnɔ k'a borofən mina, ne bə o jəgən naani kəsegi o tigi ma.»

⁹ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Kisiri sera nin so kənɔ bi, sabu nin cə fana ye Iburahima ta duruja dɔ ye.»

¹⁰ Min kəra Adamaden ye*, ale nana məgo tununinw le yɔrɔnini ka o kisi.»

*Baaraden saba ta ko
(Matiyu 25.14-30)*

¹¹ Ayiwa, ka məgəw to o bə Yesu lamenna, a ka talen dɔ la o ye; sabu o tun bə surunyara Zeruzalemu na, ani məgəw ta miiriya tun ye ko Ala ta Masaya* bəna sigi o wagati yere le ra.

¹² A ko: «Fagamaden dɔ tun bə tagara jamanajan dɔ ra, ka taga masaya sɔrɔ, ka sekɔ ka na sigi a yere ta jamana məgəw kunna.

¹³ Ayiwa, sani a ye taga, a ka cə tan wele a ta baaradenw na, ka warigbe waga tan di o bəe kelen kelen ma, k'a fɔ o ye ko o ye jago kə ni a ye, ka dɔ fara a kan sani ale ye sekɔ ka na.

¹⁴ «Nka a ko tun man di a ta jamanaməgɔ dɔw ye. A taganin kɔ, o ka cira bla ka taga masaceba fe ka taga a fɔ a ye ko olugu t'a fe o cə ye na sigi olugu kunna.

¹⁵ «Nka, o bəe n'a ta, a ka masaya sɔrɔ ka na a ta jamana ra. A nana minke, a tun ka wari di a ta baaraden minw ma, a ka olugu wele ka na, ko o ka tɔnɔ min sɔrɔ, o ye na a yira ale ra.

¹⁶ Baaraden fɔlɔ nana; a ko: «Ne matigice, ne ka baara kə ni i ta wari ye ka a warigbe waga tan sɔrɔ ka fara a kan.»

¹⁷ A ko a ma ko: «O jana, baaradenpuman le bə i ye. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanaməgɔ ye o ra. O kosɔn, ne bəna i sigi dugu tan kunna.»

¹⁸ O kɔ, flanan nana; ale ko: «Ne matigice, ne ka baara kə ni i ta wari ye ka a warigbe waga looru sɔrɔ ka fara a kan.»

¹⁹ A matigice ko o ma ko: «Ele fana bəna sigi dugu looru kunna.»

²⁰ Baaraden dɔ were nana, ale ko: «Ne matigice, i ta wari fle nin ye. Ne tun k'a don fani dɔ kənɔ, k'a dogo.»

²¹ Ne siranna i ja, sabu ele ye məgo fariman le ye. I ma fen min bla, i bə o le ta, i ma foro min sənə, i bə o siman tige.»

²² A matigice ko a ma ko: «Ele baaradenjugu. Ne bəna kititige i kan ka kaja ni i yere darakuma le ye. I k'a lən ko ne

ye mōgō fariman le ye, ko ne ma fēn min bla, ne bē o ta, ko ne ma foro min sēnē, ne bē o siman le tige;

²³ o tuma, mun kosōn, i ma ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera, ne kōseginin, ne tun bēna a ta, ka tōnō sōrō ka fara a kan.»

²⁴ A Matigicē k'a fō a kērefemōgōw ye ko: «Aw ye a ta wari mina a ra k'a di warigbē waga tan tigi ma.»

²⁵ Nka o mōgōw ko: «An matigicē, warigbē waga tan bē ale fē ka ban o.»

²⁶ Masacē ko: «Dō bē min fē, dō wērē bēna di o le ma; nka dō tē min fē, hali fitini min b'a fē, o bēna bōsi a ra.»

²⁷ Ayiwa, sisān, ne jugu minw tun t'a fē ne ye sigi olugu kunna, aw ye o bēe mina ka na o bēe faga ne yērē ja na yan. »

Yesu tagatō Zeruzalēmu

(Matiyu 21.1-11; Marika 11.1-11; Yuhana 12.12-19)

²⁸ Ayiwa, Yesu ka o kumaw bēe fō ka ban tuma min na, a blara jama ja, o ka ke taga ye Zeruzalēmu.

²⁹ O tagara surunya Betifaze ra tuma min na, ani Betani, ka o to Oliviyesunw kuru kērē fē, Yesu ka a ta karamōgōden fla ci.

³⁰ A k'a fō o ye ko: «Dugu min fle an ja fē, aw ye taga yi; ni aw sera yi, aw bēna faliden dō sirinin ye, mōgō si ma yēlēn min kan fōlō. Aw y'a foni ka na ni a ye yan.»

³¹ Ni mōgō dō ka aw jininka ko: «Mun kosōn aw b'a fonina?» Aw y'a fō a ye ko: «An Matigi le mako b'a ra.»

³² Karamōgōden fla tagara minke, Yesu tun k'a fō o ye cogo min na, o tagara a sōrō ten.

³³ O tun bē faliden fonina minke, falitigiw ko o ma ko: «Mun kosōn aw bē faliden fonina?»

³⁴ O ko: «An Matigi le mako b'a ra.»

³⁵ O nana ni faliden ye Yesu fē; o ka o ta derege dōw la fali kō ra, ka Yesu layelēn ka sigi a kan.

³⁶ Ka o tagatō to, mōgōw tun bē o ta deregebaw lalara sira kan Yesu ja.

³⁷ O tun bē surunyara Zeruzalēmu na ka ban. O sera Oliviyesunw kuru jigijigi ra minke, Yesu tun ka kabako minw ke karamōgōdenw ja na, o bēe jusu diyaninba ka ke Ala tando ye ni kanba ye o kabako kēninw kosōn.

³⁸ O tun b'a fōra ko:

«Masacē min bē nana Matigi Ala tōgō ra,
dugawu ye ke o ye.

Hēra ye ke sankolo ra,

nōrō ye la Ala tōgō kan sanfeyōrōw bēe ra.»

³⁹ Farisi* dōw tora jama ra k'a fō Yesu ye ko: «Karamögōce, a fō i ta karamögōdenw ye ko o ye je.»

⁴⁰ Yesu ka o jaabi, ko: «Hali ni o jera, kabakuruw le bēna pēren o nō ra; ne bē o fō aw ye.»

Yesu ka Zeruzalemu ta tōcōko fō

⁴¹ O surunyara Zeruzalemu na; Yesu ka dugu ye minke, a kasira a kunna k'a fō ko:

⁴² «Fēn min bē se ka hera kē aw ye, ni a kēra ko aw tun ka o lōn bi! Nka o dogora aw ma sisan.

⁴³ Lon dō, bēna se, aw juguw bēna aw datugu, ka aw lamini ni kogow ye, ka dingaw sogi ka dugu fanw bēe lamini ka aw degu.

⁴⁴ O bēna dugumögōw bēe dōndōn ka o ujōrō, ka aw ta dugu bēe ci, ka a kabakuruw bēe yērēgē; sabu Ala tun b'a fē ka aw dēmē wagati min na, aw ma o wagati jate!»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Matiyu 21.12-17; Marika 11.15-19; Yuhana 2.13-22)

⁴⁵ Ayiwa, Yesu tagara don Alabatosoba lu kōnō, ka jagokebagaw* gben ka bō.

⁴⁶ A k'a fō o ye ko: «A sēbera Kitabu kōnō, ko: <Ne ta bon bēna kē Aladaariyōrō le ye,> nka aw kōni ka a yēlēma ka a kē sonw dogoyōrō le ye†.»

⁴⁷ Yesu tun be mōgōw karanna lon bēe Alabatosoba kōnō. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögōw*, ani jamana namögōw tun be Yesu fagasababu le ninina.

⁴⁸ Nka o tun bēna a mina cogo min na, o tun ma o lōn; sabu Yesu ta ko tun ka mōgōw bēe kun mina, o bēe tun b'a lamēnna.

20

Yesu ta fanga sōrcōrcō

(Matiyu 21.23-27; Marika 11.27-33)

¹ Lon dō, Yesu tun be mōgōw karanna Alabatosoba kōnō, ani ka Kibaro Diman* fō o ye; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamögōw*, ani cēkōrōba dōw nana a fē.

² O ko: «A fō an ye: I bē nin kow kēra fanga juman sababu le ra, ani jōn le ka o fanga di i ma?»

³ Yesu ka o jaabi ko: «Ne fana bēna aw nininka ko kelen na.

⁴ Aw ye nin fō ne ye: jōn le tun ka Yuhana Batizerikēbaga ci ka na mōgōw batize? Ala wa, walama mōgōw?»

* **19:45 19.45** O mōgōw tun be beganw fiyeere sarakabōbagaw le ma, walama ka wari falen o ye. † **19:46 19.46** Nin kuma fōra Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

⁵ O yere dama ka ke a miiri ye, ko: «Ni an ko: <Ala lo>, a bëna a fo ko: <O tuma mun koson aw ma la a ra?>

⁶ Nka ni an fana ko: «Mögow lo», jama bëna an bon ni kabakuru ye de; sabu o bëe lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.»

⁷ O koson o ka Yesu jaabi ko olugu m'a lön.

⁸ Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fo aw ye.»

Baaradenjuguw ta ko

(*Matiyu 21.33-46; Marika 12.1-12*)

⁹ O ko, Yesu ka nin talen fo jama ye; a ko: «Ce do le tun ka rezensoro sene ka a karifa baarakəbaga dōw ma, ka bo ka taga tagama do ra ka taga wagatijan ke yi.

¹⁰ Rezen bōwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaraden do ci rezensoro körösibagaw fe ko o ye rezensoro do di. Nka rezensoro körösibagaw ka o mina, ka a bugo, ka a borolakolon gbén ka taga.

¹¹ Forotigi ka baaraden do were ci; o ka o bugo, ka o neni, ka o borolakolon gbén ka taga.

¹² A ka mögö sabanan ci o fe; o ka o bugo ka a mandimi, ka a gbén.

¹³ Forotigi ko: «Ne bëna nin ko ke cogo di?» A ko: «Ayiwa, ne bëna ne yere dence kanunin le ci o fe. Ne be miiri ko o bëna ale bonya.»

¹⁴ Ayiwa, rezensoro körösibagaw nana forotigi dence natö ye minke, o k'a fo njogon ye ko: «Nin le bëna cen ta! An y'a mina ka a faga, janko foro ye ke an ta ye.»

¹⁵ A sera o ma minke, o tagara ni a ye foro ko fe ka taga a faga.»

Yesu ko: «Ayiwa, sisan forotigi bëna na mun le ke o rezensoro körösibagaw ra sa?»

¹⁶ A bëna na ka na o faga, ka a ta foro karifa mögö werew ma.»

Mögow ka o kuma men minke, o ko: «E! Ala ma an kisira o ko njogon ma.»

¹⁷ Yesu ka jama fle, k'a fo o ye ko: «Nin kuma min sebera Kitabu kónó, ko:

<Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sôbeman ye, ka ke bon kabakuru folo
ye,>

aw ta miiriya ra o kuma koro ye di le?

¹⁸ Ayiwa, ni mögö o mögö kóni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bëe be karikari; ni o kabakuru fana ka ben mögö o mögö kan, a be o tigi njogó.»

*Ninsɔngɔ sarako**(Matiyu 22.15-22; Marika 12.13-17)*

¹⁹ Sariya karamögɔw* ni sarakalasebagaw kuntigiw* tun b'a fε ka Yesu mina o yɔrɔnin kelen bεε ra, sabu o k'a lɔn ko a ka talen fɔ olugu le ma; nka o siranna jama ja.

²⁰ O ka ke Yesu kɔrɔsi ye. O ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Yesu kɔrɔsiri kama; olugu tagara o yεrε ke i n'a fɔ mɔgɔsɔbεw, ka Yesu dakɔrɔbɔ janko a ye kuma benbari dɔ fɔ, o ye a minasababu sɔrɔ ka taga ni a ye jamanatigi fε, ani fagamaw fε, ka taga kiti tige a kan.

²¹ O mɔgɔw nana Yesu jininka ko: «An karamögɔ, an k'a lɔn ko i ta kumaw, ani ta karan fana terennin lo; i te mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra, i bε mɔgɔw karan Ala sira ra ka kajia ni can le ye.

²² Ayiwa, yala ka ninsɔngɔ sara masacεba Sezari ye, o bennin lo wa, walama a bennin tε?»

²³ Ayiwa, Yesu tun bɔra o mɔgɔw ta nanbara kɔrɔ ma.

²⁴ A ko o ma ko: «Aw ye tama kelen yira ne ra.» O ka tama kelen yira a ra. A ko: «Jɔntigi ja ni a tɔgɔ le bε nin wari kan?» O ko: «Masacεba Sezari.»

²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kosegi Sezari ma, ka Ala ta kosegi Ala ma.»

²⁶ O mɔgɔw ma hali kuma den kelen sɔrɔ ka bɔ Yesu da ra jama ja na, min bε ke a minasababu ye. Yesu ta jaabiri ka o kabakoya; o jera!

*Sadusiw ka Yesu jininka suw kunuko ra**(Matiyu 22.23-33; Marika 12.18-27)*

²⁷ Ayiwa, Sadusiw, minw b'a fɔ ko mɔgɔ si su tεna kunu lahara, olugu dɔw gbarara Yesu ra k'a jininka; o ko:

²⁸ «An karamögɔ, cira Musa tun ka nin kuma sebe sariya* ra, ko: <Ni cε dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ ni o muso ye, a balemace ka kan ka o muso ta ka den sɔrɔ ni a ye a balemace nɔ ra.»

²⁹ «Ayiwa, balemace wolonfla tun bε yi. Fɔlɔ ka muso furu, ka sa, a ma den sɔrɔ.

³⁰ Balemace flanan ka muso ta, ka sa, a ma den sɔrɔ; sabanan fana ta kεra ten.

³¹ O cε wolonfla bεε ka muso furu ka gban jɔgɔn na, ka sa, o si ma den to o ko.

³² O kɔ, muso yεrε sara.

³³ Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bεna ke jɔn kelen le ta ye sa? Sabu o cε wolonfla bεε tun ka a furu!»

³⁴ Yesu ka o jaabi, ko: «Dunujia ra yan le cε bε muso furu, muso fana bε sigi cε fε.

³⁵ Nka ni Ala nana a latige ko mögö minw ka kan ni wagati nata ta panamanyakura ye, ni olugu kununa ka bɔ saya ra, olugu tena muso furu, walama ka di ce ma;

³⁶ o fana tēna sa ka ye. O bena ke i ko mēlēkew; o be ke Ala denw ye, sabu o bora saya ra ka don Ala ta panamanya ra.

³⁷ «Ayiwa, ni mögö ka sa, a be taga kunu lahara; cira Musa ka o le yira an na. Yiritunin tasumaman kōrō a ka Ala wele ko: <Iburahima ta Ala, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.»

³⁸ O kōrō ye ko Ala te mögö saninw ta Ala ye; mögö panamanw ta Ala lo; sabu Ala fe, o mögōw bēe panaman lo.»

³⁹ O kumaw fōnin kō, sariya karamögō* dōw ko a ma ko: «An karamögō, i ka can fō.»

⁴⁰ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, o ma sōn ka Yesu jininka tuun.

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dōrōn ye

(Matiyu 22.41-46; Marika 12.35-37)

⁴¹ Yesu ko mögōw ma ko: «Mun kosōn mögōw b'a fō ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o bena ke Dawuda Mamaden* le ye?»

⁴² K'a sōrō Dawuda yere k'a sebe Zaburuw kitabu kōnō, ko:

<Matigi Ala k'a fō ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

⁴³ fō ne ye i juguw mina ka o bla i sen kōrō.»

⁴⁴ Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden ye cogo di?»

Yesu ka sariya karamögōw dōgçuya

(Matiyu 23.1-36; Marika 12.38-40)

⁴⁵ Jama bēe tun be Yesu lamenna; a ko a ta karamögōdenw ma ko:

⁴⁶ «Aw ye aw yere kōrōsi sariya karamögōw* ra de! Deregebadon ka di olugu ye ka yaala. O b'a fe mögō tōw le ye olugu fo jamayorōw ra. Karansow* kōnō, nafesigiyorōw le ka di o ye; ni o ka o wele domuniyorōw ra, nafesigiyorōw le ka di o ye.

⁴⁷ O be muso ce saninw borofēnw bēe domu. O be Ala daari ka mēen janko mögōw ye o kōrōsi. O le kosōn, o ta kiti bena gbeleya ka tēmē tōw ta kan.»

21

Muso fagantan ta saraka

(Marika 12.41-44)

¹ Ka Yesu to Alabatosoba kono, a k'a ja kɔrɔta ka naforotigiw ye, o be o ta saraka blara sarakablaminan kono.

² A ka muso fagantan do fana ye, min ce tun sara, ale ka warimisennin fla bla sarakablaminan kono.

³ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye, ko nin muso fagantan min ce sara, ale ka saraka min di, o cayara ka teme tɔw bεε ta kan;

⁴ sabu tɔw ka fitini dɔrɔn le bɔ o ta naforo ra k'a bla sarakablaminan kono; nka ale ka a ta wari bεε le di, hali domuni sɔngɔ ma to a boro tuun.»

*Yesu ka dunujna laban tagamasiyεnw yira
(Matiyu 24.3-14; Marika 13.1-2)*

⁵ Ayiwa, mɔgɔ dɔw ka ke Alabatosoba ko lakari ye, ko a ce ka jni, ko a lɔra ni kabakuru jumanmanw le ye, ani mɔgɔw ka sarakafen minw di Ala ma.

⁶ Yesu ko: «Aw ja be nin bon minw na tan de, lon do nin bonw bεε bεna cici, ka a kabakuruw bεε yerege ka bɔ nɔgɔn kunna.»

⁷ Karamɔgɔdenw ko: «An karamɔgo, nin kow bεna ke wagati juman, ani tagamasiyen juman bεna a yira ko a wagati sera?»

⁸ Yesu ka o jaabi, ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri; sabu mɔgɔ caman bεna na ni ne tɔgɔ ye, k'a fo ko olugu le ye Kisibaga* ye, ko wagati sera ka ban. Aw kana tugu o ko.»

⁹ Ni aw nana to ka kere mankanw men, ani murutiri kow, aw ja kana tige; sabu jagboya lo ko o kow ye ke; nka o si te a laban ye fɔlo.»

¹⁰ A ko o ma ko: «Siya do bεna wuri do were kama, jamana do bεna wuri do were kama.

¹¹ Dugukoloyerεyerεbaw bεna ke yɔrɔ dɔw ra, ani banajuguw, ani kɔngɔbaw. Siranyafenw, ani tagamasiyenba dɔw bεna ke sankolo ra.

¹² «Nka sani o kow bεε ye ke, o bεna aw mina ka aw bugɔ. O bεna aw tɔɔrɔ, o bεna aw mina ka taga ni aw ye karansow* kono janko ka kiti tige aw kan, ka aw bla kasor. O bεna taga ni aw ye masacεw fe, ani jamana jamogɔw fe ne tɔgɔ kosɔn.

¹³ O bεna ke sababu ye k'a to aw ye ke ne seerew ye ka kuma olugu fe.

¹⁴ Aw y'a to aw hakiri ra, ko aw man kan ka kuma do laben, aw bεna taga min fo janko ka aw yere bɔsi.

¹⁵ Sabu ne yere le bεna kuma don aw da ra, ka hakiritiguya di aw ma, min sababu ra aw juguw si tεna se ka kuma ke ni aw ye, walama ka aw sɔsɔ.

¹⁶ Aw worobagaw, ani aw balemaw, ani aw somogow, ani aw teriw bëna aw janfa, ka aw caman faga.

¹⁷ Moggow beeë bëna aw kõninya ne tõgo koson.

¹⁸ Nka, o beeë n'a ta, hali aw kunsigiden kelen têna tunu.

¹⁹ Ni aw ka nin kow sonmina, o le bëna aw nin kisi.»

Yesu ka Zeruzalemu dugu halaki ko fo

(Matiyu 24.15-21; Marika 13.14-19)

²⁰ Yesu ko: «Ni aw nana Zeruzalemu dugu lamininin ye kerekemjamaw fe wagati min na, aw ka kan k'a lõn ko dugu cituma sera.

²¹ Ni o wagati sera k'a soro minw be Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fe; minw be Zeruzalemu dugu kõno, olugu ye bo; minw be kongo kõno, olugu kana don dugu kõno.

²² «Sabu, o lon bëna ke Ala ta kititigelon ye Zeruzalemu kan, janko kuma minw beeë sebera Kitabu kõno, o ye ke can ye.

²³ O lonw na bõno bëna muso lasiritow soro, ani minw be sin dira denw ma; sabu tööröba bëna ke jamana kõno, ka Ala ta dimi ben nin jamana moggow kan.

²⁴ O bëna o faga ni kerekemuruw ye, o bëna o mina ka taga o ke kasodenw ye siya werew* ta jamana beeë ra. O cogo ra, siya werew moggow bëna don Zeruzalemu ka o ta fanga sigi fo ka taga o ta wagati dafa.»

Yesu nacogo ka bo sankolo ra

(Matiyu 24.29-35; Marika 13.24-31)

²⁵ «Ayiwa, sankolo ra, tagamasiyen dôw bëna ke tere ni karo ni lolow kan. Dugukolo kan, jatigeba le bëna moggow mina fo ka o kõnonohan, kõgoji ni jikurubaw ta mankan koson.

²⁶ Ko minw bëna ke dugukolo kan, mogg dôw ja tigeninba bëna to o miiriri ra fo ka na kirin, sabu sankolo ta sebagayaw bëna yuguyugu ka bo o no ra.

²⁷ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, o bëna o natõ ye sankaba dô kan ni sebagayaba ye, ani nooröba.

²⁸ Ayiwa, ni aw ka na o kow ketõ ye tuma min na, aw ye aw kun köröta ka aw ja lawuri san fe, sabu aw ta kisiri wagati le surunya ra ten.»

Torosun ta karan

(Matiyu 24.32-35; Marika 13.28-31)

²⁹ O kõ, Yesu ka talen dô fo o ye; a ko: «Aw ye torosun körösi, ani yiri tow beeë.

³⁰ Ni aw k'a ye ko o be flaburukuraw bora, aw b'a lõn ko samiya surunyara.

³¹ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bε kera tuma min na, aw y'a lɔn ko Ala ta Masaya* wagati le surunyara.

³² Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw tēna sa ka ban fɔ nin kow bεε ye ke ka dafa.

³³ Sankolo ni dugukolo bēna tēmē, nka ne ta kuma tēna tēmē fiyewu.

³⁴ «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana to domunibaw ra, ani minni na, ka to ka hami dunujafenw sɔrɔri dɔrɔn na, k'a to ne nalon ye na bara aw ra;

³⁵ sabu ne nalon bēna bara dunujamɔgɔw bεε ra, ka o mina i ko jo.

³⁶ O kosɔn, aw ye aw janto aw yere ra, ka Ala daari wagati bεε, janko aw ye fanga sɔrɔ, kojugu minw bēna kε, ka bɔsi o bεε ma; ni o kera, Min kera Adamaden ye*, aw kun kɔrɔtanin bēna se ka lɔ o ja kɔrɔ.»

³⁷ Ayiwa, Yesu tun bε to ka mɔgɔw karan Alabatosoba kɔnɔ tere fε. Ni su ka ko, kuru min bε wele ko Oliviyesunw kuru, a tun bε taga si o yɔrɔ ra.

³⁸ Sɔgomada joona fε, mɔgɔw bεε tun bε taga lajen a kɔrɔ Alabatosoba kɔnɔ ka a ta karan lamen.

22

Mɔgɔw ka janfa siri Yesu kama

(Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Ayiwa, Burufunubari janagbε* min bε wele ko Jɔnyaban janagbε*, o tun bε surunyara.

² Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* tun bε cogo ninina ka Yesu faga, nka o tun bε siranna jama ja.

Zudasi ka Yesu janfa

(Matiyu 26.14-16; Marika 14.10-11)

³ Ayiwa, Setana donna Zudasi jusukun na, min bε wele fana ko Sikariyɔti, ani min tun ye Yesu ta karamɔgɔden tan ni fla dɔ ye.

⁴ Zudasi tagara sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw kuntigiw fε; a bēna Yesu mina k'a don o boro cogo min na, o kumana ka bēn o kan.

⁵ O kuma diyara olugu ye kosebε. O ka layiri ta a ye ko o bēna wari di a ma.

⁶ Zudasi sɔnna; a ka ke cogo jini ye, a bēna se ka Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na, jama kana bɔ a kala ma.

Karamɔgɔdenw ka Jɔnyaban janagbε laben

(Matiyu 26.17-25; Marika 14.12-21; Yuhana 13.21-30)

⁷ Burufunubari janagbē* wagati ra, lon min na Jōnyaban janagbē ta saraka ka kan ka faga,

⁸ o lon na Yesu ka Piyeri ni Yuhana ci; a ko: «Aw ye taga Jōnyaban janagbē domuni labēn an ye janko an ye a domu.»

⁹ O ka Yesu jaabi ko: «I b'a fe an ye taga a labēn min le?»

¹⁰ Yesu ko: «Ni aw donna dugu kōnō, aw bēna bēn ni cē dō ye, ji bē daga ra a kun na. A bēna taga don lu min kōnō, aw ye tugu a kō ka taga don fō o lu kōnō.»

¹¹ Ni aw sera yi, aw y'a fō lutigi ye ko: «An karamōgo ko, ko ale ni a ta karamōgōdenw bēna Jōnyaban janagbē domuni ke bon min kōnō, ko o bon bē min?»

¹² Ayiwa, a bēna bonba dō yira aw ra sankaso san fe, fen bēs bē a kōnō. Aw bēna Jōnyaban janagbē domuni labēn o bon le kōnō.»

¹³ Ayiwa, Piyeri ni Yuhana tagara. O tagara a sōrō i ko Yesu tun k'a fō o ye cogo min na. O ka Jōnyaban janagbē domuni labēn.

Jenjōgōnya domuni

(Matiyu 26.26-30; Marika 14.22-26; Korentikaw fōlō 11.23-25)

¹⁴ Domuniwagati sera minke, Yesu sigira domuni na ni a ta karamōgōdenw ye.

¹⁵ Ka o to domuni na, Yesu k'a fō o ye ko: «Ne kōni tun b'a fe yere le ka nin janagbē domuni ke ni aw ye sani ne ye tōrō.»

¹⁶ Sabu ne b'a fō aw ye ko ne tēna a nōgōn domu tuun fiyewu fō ka taga se lon min na, a kōrō ye min ye, o bēna ke Ala fe a ta Masaya* ra.»

¹⁷ A ka jifiye ta, rezēnji tun b'a kōnō, a ka baraka la Ala ye, k'a fō a ta karamōgōdenw ye ko: «Aw y'a mina, aw bēs ye dō min a ra,»

¹⁸ sabu ne b'a fō aw ye ko ne tēna rezēnji min tuun fiyewu fō lon min Ala ta Masaya* bēna na.»

¹⁹ O kō, a ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige ka dō di o ma, k'a fō o ye ko: «Nin ye ne farikolo le ye, o le dira aw kosōn. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁰ O cogo ra, domuni bannin kō, Yesu ka jifiye ta, rezēnji tun b'a kōnō. A k'a di o ma, k'a fō o ye ko: «Ala bē jenjōgōnyakura* min don ni mōgōw ye ne jori baraka ra, o le bē nin ye. O jori le bōnna aw kosōn.»

²¹ Nka o bēs n'a ta, aw ra min bēna ne don mōgōw boro, o tigi ni ne signin bē domuni na yan.

²² Min kera Adamaden ye*, o kōni bēna sa, i n'a fō a tun latigera cogo min na. Nka mōgō min bēna ke sababu ye k'a janfa, bōnō bēna o tigi sōrō.»

²³ Karamögödenw ka ke njogon jininka ye ko olugu ra jón kelen le bëna són ka o ko njogon ke.

Karamögödenw ko jón le ye njamögö ye olugu ra

²⁴ Ayiwa, sósori dō nana wuri karamögödenw cε ra, ko olugu ra jón le ka kan ka jate njamögö ye.

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a lón ko siya wére mögöw ta masacew bε o mara fanga ra; fanga bε minw fε, olugu b'a fε jamanadenw ye olugu wele ko kopumankebagaw.

²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw cε ra. Aw ra min ye mögöba ye, o tigi ye ke i n'a fó bεe ra fitini; min ye njamögö ye, o tigi ye ke i n'a fó tów ta baaraden.

²⁷ Baaraden min bε gba ke, ani a matigice min bëna sigi ka domuni ke dörön, o fla ra juman le ka bon? Min bëna sigi ka domuni ke, o le man bon wa? O bεe n'a ta, ne bε aw cε ra i ko baaraden.

²⁸ «Aw kóni jijara ka to ni ne ye ne ta köröböríkow bεe ra.

²⁹ O le kosón, ne bε Ala ta Masaya* labla aw ye, i n'a fó ne Fa ka a labla ne ye cogo min na.

³⁰ O kosón aw bëna domuni ni minni ke ni ne ye ne ta Masaya* ra. Aw bëna sigi masasiginanw kan ka Izirayeli* siya tan ni fla ta kiti tige.»

Yesu ko Piyéri bëna ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Yuhana 13.36-38)

³¹ O kó, Yesu ko Simón ma ko: «Simón, Simón, Setana tun k'a jini ko a bε aw köröbø, i ko o bε siman tenten cogo min na.

³² Nka ne ka Ala daari ele ye, janko i ta lanaya kana cen. Ni ele nana nimisa tuma min na ka na ne fε, i ye i balema tów ja gbéléya.»

³³ Piyéri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni kaso lo walama ni saya yere lo, ne labennin lo ka o bεe ke ni i ye.»

³⁴ Yesu ko: «Piyéri, ne b'a fó i ye ko sani dondo ye kasi bi, ele bëna a fó mögöw ye fó sjnaga saba ko i ma ne lón.»

Yesu ka a ta karamögödenw ladi ko o ye o yere laben

³⁵ O kó, Yesu ko a ta karamögödenw ma tuun ko: «Ne tun ka aw ci, ko aw kana wari bla aw kun, ko aw kana børø ta, ko aw kana sanbaraw ta minke o, yala fén dō desera aw fε wa?» Karamögödenw k'a jaabi ko: «Foyi si ma dese an na.»

³⁶ Yesu ko: «Sisan kóni, ni wari bε min fε, o tigi ye o bla a yere kun; ni børø bε min fε, o tigi ye o ta. Ni muru te min fε, o tigi ye a ta fani dō fkiyeere ka dō san.»

³⁷ Sabu ne b'a fō aw ye ko min sēbera ne ta ko ra, o ka kan ka kε. A sēbera ko: «O k'a jate ni kojugukεbagaw ye.» Ayiwa, sisān, o kow kewagati surunyara.»

³⁸ Karamogodenw ko Yesu ma ko: «Matigi, ni o lo, muru fla ye nin ye.» Yesu ko: «A ka jni ten.»

*Yesu ni karamogodenw tagara kuru kan
(Matiyu 26.36-46; Marika 14.32-42)*

³⁹ O kɔ, Yesu bɔra ka taga Oliviyesunw kuru kan, i n'a fō a tun derira k'a kε cogo min na. A ta karamogodenw tugura a kɔ.

⁴⁰ O sera yi minke, Yesu ko o ma ko: «Aw ye Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra.»

⁴¹ O kɔ, a bɔra o kɔrɔ ka gbara ja fε dɔɔnin, ka a kinbiri gban ka Ala daari.

⁴² A ko: «Ne Fa, ni i bε sɔn, i ye nin tɔɔrɔ yɔɔrɔ janya ne ra. Nka ne yεrε sago kana kε, ele sago le ye kε.»

⁴³ [O tuma, mεleke dɔ bɔra sankolo ra ka na a ja gbeleya.

⁴⁴ Sabu o wagati tun gbeleyara Yesu ma kosebε, a jusukun tun tɔɔrɔra haali; a ka Ala daari ni baraka ye ka wasi fō a wasiji kera i n'a fō jori, ka tɔnitɔni dugu ma.]

⁴⁵ A ka Ala daari minke, a wurira ka na a ta karamogodenw fε, ka na a sɔrɔ olugu bε sunɔgɔra, panasisi fε.

⁴⁶ A ko o ma ko: «Mun kosɔn aw bε sunɔgɔra? Aw ye wuri ka Ala daari, janko Setana kana na aw nege ka aw bla kojugu ra.»

*Yahudiyaw nana Yesu minayɔɔrɔ ra
(Matiyu 26.47-56; Marika 14.43-50; Yuhana 18.3-11)*

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, o barara ka jama nato ye. Yesu ta karamogoden tan ni fla ra, kelen min tɔɔ tun ye ko Zudasi, ale tun bε o ja fε. A nana ka na gbara Yesu ra, ko a bε Yesu fo ni kanuyafori ye.

⁴⁸ Yesu ko a ma ko: «Zudasi, Min kera Adamaden ye*, ele ka kanuyafori le kε tagamasiyen ye ka o janfa k'a don mɔgɔw boro wa?»

⁴⁹ Karamogodenw nana a ye ko o nana Yesu minayɔɔrɔ le ra minke, o ko Yesu ma ko: «Matigi, an tε muru ta o kama wa?»

⁵⁰ O yɔrɔnin bεε, Yesu ta karamogoden kelen ka muru kε ka sarakalasebagaw kuntigiba* ta jɔnce kininboroyanfan toro caron ka bɔ yi.

⁵¹ Yesu ko: «Aw y'a to ten!» A magara o cε toro ra ka a kenεya.

⁵² O kɔ, Yesu kumana sarakalasebagaw kuntigiw fe, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw kuntigiw, ani cɛkɔrɔbaw, olugu minw tun nana a minayɔrɔ ra; a ko: «Aw nana ni berew ni kerekemuruw ye ne kama, k'a ke i ko aw nana benkannikɛbaga dɔ le kɔ;

⁵³ k'a sɔrɔ ne tun bɛ ni aw ye Alabatosoba kɔnɔ lon bɛɛ, nka aw ma sɔn ka ne mina. Ayiwa, aw ta wagati le sera sisan, dibi ta fanga ta wagati lo.»

Piyeri ko a ma Yesu lɔn

(*Matiyu 26.57-58,69-75; Marika 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27*)

⁵⁴ O ka Yesu mina ka taga ni a ye, ka taga a ladon sarakalasebagaw kuntigiba* ta lu kɔnɔ; Piyeri tora yɔrɔjan, ka ke tugu ye o ko.

⁵⁵ O ka tasuma dɔ mana lu cɛ ma ka sigi o kɔrɔ. Piyeri nana sigi o kɔrɔ.

⁵⁶ Baaradenmuso dɔ nana Piyeri signin ye tasuma kɔrɔ minkɛ, a ka a lalaga ka a flɛ, k'a fɔ ko: «Nin cɛ fana tun bɛ ni Yesu ye!»

⁵⁷ Nka Piyeri ma sɔn ka lɔ a ra. A ko: «Muso, ne yere m'a lɔn.»

⁵⁸ Dɔɔnin kera, mɔgɔ wɛrɛ nana Piyeri ye; ale fana ko: «Ele fana ye Yesu ta mɔgɔ dɔ le ye!» Piyeri ko o tigi ma ko: «Ne tɛ o dɔ ye dɛ!»

⁵⁹ Wagati dama temenin kɔ, mɔgɔ wɛrɛ nana a fɔ k'a gbeleya ko: «Sigiya t'a ra, cɛ nin tun bɛ ni Yesu ye, sabu Galileka lo.»

⁶⁰ Piyeri ko: «Cɛ, ne ma i ta kuma faamu dɛ!» O wagati kelen na, ka Piyeri to kuma ra, dondo kasira.

⁶¹ Matigi Yesu ka a ja munu ka Piyeri flɛ. O tuma Matigi tun ka kuma min fɔ a ye, a hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi bi, ele bɛna a fɔ sijaga saba, ko i ma ne lɔn.»

⁶² O tuma Piyeri bɔra kɛnɛ ma ka taga kasi kosebɛ.

Yesu ta tɔɔrɔ ni a ta kitit

(*Matiyu 26.67-68; Marika 14.65*)

⁶³ Yesu kɔrɔsibagaw tun bɛ a lɔgɔbɔra, ka to ka a bugɔ.

⁶⁴ O ka a ja siri, ka ke a jininka ye ko: «Min ka i bugɔ, o tigi tɔgo lɔn k'a fɔ!»

⁶⁵ O ka a neni ka kumajugu caman wɛrɛ fɔ a ma.

(*Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Yuhana 18.19-24*)

⁶⁶ Dugu gbɛra minkɛ, Yahudiya ta cɛkɔrɔbaw ta jɛnkuru, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* ka o ta kititigɛjama lajɛn, ka Yesu wele ka na.

⁶⁷ O k'a jininka ko: «Ni ele le ye Kisibaga* ye, a fɔ an ye.» Yesu ka o jaabi ko: «Ni ne k'a fɔ aw ye, aw tɛna la a ra,

68 ni ne fana ka aw jininka, aw tēna ne jaabi.

69 Nka k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, o bēna taga sigi Sebeetigi Ala kininboroyanfan fe.»

70 O mōgōw bēe ko: «O tuma Den min bōra Ala ra*, ele lo kē?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw k'a fō cogo min na, ne lo.»

71 O ko: «An mako te mōgo si ta seereya ra tuun! A yēre da k'a fō, an k'a mēn.»

23

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Yuhana 18.28-38)

1 Ayiwa, jama bēe jenna ka wuri ka taga ni Yesu ye Pilati fe.

2 O sera Pilati fe minke, o ka kē Yesu jaraki ye, ko: «An k'a kōrōsi k'a ye ko nin cē bē an ta jamana mōgōw kōnōnōsura, ka o lamuruti, ka o bari ka ninsōngō sara masaceba Sezari ma; a ko fana, ko ale ye Kisibaga* ye, ko ale ye masace ye.»

3 Ayiwa, Pilati ka Yesu jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fō cogo min na, ne lo.»

4 O kō, Pilati kumana sarakalasebagaw* kuntigiw ni jama fe, ko: «Ne ma kojugu si sōrō nin cē ra min bē se ka kē a jarakikun ye.»

5 Nka, mōgōw k'a fō Pilati ye k'a gbeleya ko: «A bē mōgōw bēe lamurutira ni a ta karan ye Zude mara bēe ra; a k'a damina Galile le, ka na se fō yan.»

O tagara ni Yesu ye Herodi fe

6 Pilati ka o kuma mēn minke, a ka o jininka ko yala Yesu ye Galileka le ye wa?

7 Pilati k'a mēn minke ko Yesu ye masace Herodi ta mara mōgōdō le ye, a ko o ye taga ni Yesu ye Herodi fe, sabu Herodi yēre tun bē Zeruzalemu o wagati ra.

8 Herodi ka Yesu ye minke, o diyara Herodi ye haali; sabu a tun ka fēn caman mēn Yesu ta ko ra. A mēenna, Herodi tun b'a fe ka Yesu ye janko a ye kabako dō kētō ye Yesu fe.

9 O kosōn Herodi ka jininkari caman kē Yesu fe, nka Yesu ma a jaabi o si ra.

10 Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamōgōw* fana tun nana Herodi fe; o tun bē kuma ni baraka ye ka Yesu jaraki kosebē.

11 Masace Herodi ni a ta sorasiw ka Yesu dōgoya; a ka masacefani dō don a ra, ka a lōgōbō, ka sōrō ka a lasekō Pilati fe tuun.

12 Pilati ni Herodi tun bēnnin te kakōrō; nka o lon na o kera terijōgōnmanw ye.

Yesu fagako latigera

(Matiyu 27.15-26; Marika 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16)

¹³ Ayiwa, Pilati ka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani jamana namögow, ani jama lajen.

¹⁴ A ko o ma ko: «Aw nana ni nin ce ye ne fe ka na a fo ne ye ko a be jamana mögöw lamurutira; nka ne ka a jininka aw bëe ja na, ne k'a ye ko aw be a jarakira fën o fën na, a ma o si ke.

¹⁵ Herodi* fana ma kojugu soro a ta ko ra, sabu ale fana ka a laseko ne ma yan tuun. Nin ce koni ma foyi ke min be se ka ke a fagasababu ye.

¹⁶ O koson, ne bëna a fo ko o y'a bugo ni gbëne ye k'a labla.»

¹⁷ [Ayiwa, san o san, Yahudiyaw ta Jonyaban janagbe ra*, Pilati tun ka kan ka kasoden do labla.]

¹⁸ Jama bëe jenna ka peren k'a fo ko: «Nin ce faga, i ye Barabasi labla!»

¹⁹ K'a soro lon do o Barabasi le tun ka jama lamuruti dugu kono, fo ka mögo do faga; o le tun kera a blakun ye kasor ra.

²⁰ Ayiwa, Pilati tun b'a fe ka Yesu le labla, O koson a ka o jininka tuun.

²¹ Nka o perenna, ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri ra!»

²² Pilati ka o jininka a sjnaga sabanan na, ko: «O tuma a ka kojugu juman kelen le ke sa? Ne ma foyi ye a ra min be a fagakun bo; o ra ne bëna a fo ko o y'a bugo, ka a labla.»

²³ Nka jama perenna ni fanga ye ko Yesu ye gbengben yiri ra le. O ta perenkanw ka Pilati kaja.

²⁴ Ayiwa, o tun be min jinina, Pilati k'a latige ko a bëna o ke o ye.

²⁵ O tun ka ce min daari, Pilati ka o labla, o min tun blara kasor ra murutiri ni mögofaga koson. A ka Yesu don o boro, ko a ye ke o sago ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-56; Marika 15.21-41; Yuhana 19.17-30)

²⁶ Ayiwa, ka o tagato to ni Yesu ye, o ka ce do bozo ye kongo ra, min togo tun ye ko Simón, Sirenika tun lo. O ka gbengbenyiri* la ale kun, ko a ye a ta ka tugu Yesu ko.

²⁷ Ka o tagato to, jamaba tugura o ko; muso dòw tun be o jama ra, olugu tun be o disiw gbasigbasira ka kasi Yesu koson.

²⁸ Yesu ka a pa munu k'a fo o ye ko: «Zeruzalemu musow, aw kana kasi ne koson de! Aw ye kasi aw yereuw ni aw ta denw le koson!

²⁹ Sabu, lon dō bëna se, o lon na o bëna a fō ko: <Muso minw ma den sɔrɔ, minw ma den woro ka ye, ani o ma sin di den ma fiyewu, olugu ta jana.>

³⁰ O wagati ra, mɔgɔw bëna a fō kuruw ye ko: <Aw ye ben an kan!> K'a fō kongoriw ye ko: <Aw ye an datugu!>

³¹ Sabu, ni o ka nin ko jnɔgɔn kē yirikene ra, ni a nana se yirijalan ma do?»

³² O tun bë tagara ni Yesu ye, ani kojugukebaga fla, ka taga olugu faga ni Yesu ye.

³³ Ayiwa, yɔrɔ min tɔgɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ, o sera yi minke, o ka Yesu gbengben yiri ra o yɔrɔ ra, ka kojugukebaga fla fana gbengben yiri wərew kan, kelen bë Yesu kininboroyanfan fe, kelen bë a numanboroyanfan fe.

³⁴ Yesu ko: «Ne Fa, yafa o ma, sabu o bë min kera, o ma o lòn.» Sorasiw ka kara la ka Yesu ta faniw tarantaran jnɔgɔn na janko o bëe ye o ta sɔrɔta lòn.

³⁵ Jama tun lònин bë, o b'a flera. Yahudiyaw ta jnamɔgɔw tun bë Yesu lɔgɔbora, ko: «A ka mɔgɔ tɔw kisi; a ye a yere kisi sisā sa, ni a kera ko ale le ye Kisibaga* ye, Ala ka min nanawoloma!»

³⁶ Sorasiw fana gbarara Yesu ra k'a lɔgɔbɔ, ka minnifen kumunin dō yira a ra,

³⁷ k'a fō a ye ko: «Ni ele le ye Yahudiyaw ta masace ye, i yere kisi sa!»

³⁸ O tun ka nin kumaw sëbë yiri dō kan a kun san fe, ko: «Nin ye Yahudiyaw ta masace ye.»

³⁹ Kojugukebaga fla minw tun gbengbenna ni Yesu ye, o ra kelen tun bë a nənina, k'a fō a ye ko: «Ele te Kisibaga* ye wa? I yere kisi sa, i ye an fana kisi!»

⁴⁰ Nka tɔ kelen sɔngɔra ale ra k'a fō a ye ko: «Ele te siran Ala ja wa? Nin tɔɔrɔ kelen le te ele fana kan wa?»

⁴¹ An koni ka kan ni nin ye, sabu an ka kojugu min ke, o tɔɔrɔ le bë anw kan; nka nin cε ma kojugu si le ke.»

⁴² O kɔ, a ko Yesu ma ko: «Yesu, ni i nana ke i ta Masaya* ra tuma min na, i ye i hakiri to ne ra.»

⁴³ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fō i ye can ra, bi yere i bëna ke ni ne ye arijana ra.»

⁴⁴ Ayiwa, tere sera kuncé tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bëe ra fō ka taga wulada surunya.

⁴⁵ Alabatosoba cətigefani faranna fla ye.

⁴⁶ O tuma, Yesu pərənna ni fanga ye k'a fō ko: «Ne Fa, ne bë ne nin to i boro.» A ka o fō minke, a sara.

⁴⁷ Ayiwa, sorasikuntigi ka o kow ye minke, a ka Ala tando, k'a fō ko: «Can ra, nin ce kōni tun ye mōgo terennin le ye.»

⁴⁸ Jama minw bēe tun bē yi, olugu ka o kow ye ka ban tuma min na, o sekora ka taga dugu kōnō, o panasisininba tora ka ke o disi gbasigbasi ye.

⁴⁹ Yesu ta teriw bēe, ani muso minw tun tugura a kō kabini Galile, olugu tun lōnin bē yorojan ka ke o kow fle ye.

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Yuhana 19.38-42)

⁵⁰ Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jēnkuru ta mōgo dō tun bē yi, min tōgō tun ye ko Yusufu; mōgōsōbe, ani mōgo terennin tun lo.

⁵¹ Kititigebaga tōw tun ka ko minw latige, ani o tun ka ko minw ke, ale tun ma jēn ni o ye o ra. Ale tun bē bō Arimate; o ye Yahudiyaw ta dugu dō ye. A jigi tun bē Ala ta Masaya* nawagati kan.

⁵² A tagara Pilati fe ka taga Yesu su daari a fe.

⁵³ O kō, a tagara Yesu su lajigi ka bō gbengbenyiri* ra, ka a kasanke ni fanigbē dō ye, ka taga a la kaburu kōnō; o kaburu tun sogira fara le kōnō; su tun ma deri ka don o yōrō ra fōlō.

⁵⁴ O lon tun ye Nēnekirilon* nasigi le ye; Nēnekirilon tun bē jini ka damina.

⁵⁵ Muso minw tun tugura Yesu kō kabini Galile, olugu tun tagara ni Yusufu ye kaburuda ra. O ka kaburu fle, ka Yesu su lacogo fana fle.

⁵⁶ O kō, o sekora ka na so kōnō ka na kasadiyananw, ani wusunanw laben Yesu ye. Nka o ma sōn ka foyi ke Nēnekirilon* na, ka kapa ni Yahudiyaw ta sariya* ye.

24

Melékew ka Yesu kunuko fō musow ye

(Matiyu 28.1-10; Marika 16.1-8; Yuhana 20.1-10)

¹ Ayiwa, lōgōkun tere fōlō sōgōmada joona fe, musow tun ka kasadiyanan minw laben, o tagara ni o ye kaburuda ra.

² O tagara a sōrō ko kabakuruba kolonkolonna ka bō kaburu da ra.

³ O donna kaburu kōnō, nka o ma Matigi Yesu su ye.

⁴ O ko ka o hakiri nagami. Ce fla barara ka na lō o ja kōrō, fanigbē pepe bē o ra.

⁵ Musow siranninba ka o kun suuru; nka o ce fla k'a fō o ye ko: «Mun koson mōgo min panaman lo, aw bē o jini suw ce ra?»

⁶ A tē yan! A kununa. Wagati min na a tun bē ni aw ye Galile, a ka kuma minw fō aw ye, aw ye aw hakiri to o ra.

⁷ A tun ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka don jurumunkəbagaw boro, o bena a gbengben yiri ra ka a faga; nka a saya tere sabanan, a bena kunu.»

⁸ O tuma musow hakiri jigira Yesu ta kumaw na.

Musow ka Yesu kunuko fɔ karamogodenw ye

⁹ Musow bɔra kaburu ra ka taga o kow bɛe lakari ciraden* tan ni kelen ye, ani o tɔjəgɔn tɔw bɛe.

¹⁰ O musow tun ye Mariyamu Magidalakamuso ye, ani Yahani, ani Yakuba bamuso Mariyamu; muso tɔ minw tun bɛ ni o ye, olugu fana ka o kuma kelen le fɔ ciradenw ye.

¹¹ Nka musow ka min fɔ, ciradenw ka o jate manamanakan ye, o ma la a ra.

¹² Nka o bɛe n'a ta, Piyeri wurira ka bori ka taga kaburu ra. A birira ka kaburu kɔnɔ fle; a ma foyi ye ni kasanke dɔrɔn te. A kɔnɔnɔbannin sekɔra ka taga a ta so.

Karamogoden fla min tun bɛ tagara Emayusi

(Marika 16.12-13)

¹³ Ayiwa, o lon kelen na, karamogoden fla tun bɛ tagara dugu dɔ ra, o dugu tɔgɔ ye ko Emayusi. O dugu ni Zeruzalemu ce tun te teme kilo tan ni kelen kan.

¹⁴ Ko minw bɛe tun kera Zeruzalemu o wagati ra, o tun bɛ o baro le kera.

¹⁵ Ka o to kuma ni sɔsori ra, Yesu yere nana gbara o ra ka to ka tagama o kere fe ka taga.

¹⁶ O ja tun bɛ Yesu ra, nka a kera i n'a fɔ fɛn dɔ le tun ka o bari ka a lɔn.

¹⁷ Yesu ka o nininka ko: «Aw tagatɔ bɛ kumana mun ko le ra dɛ?» Kabini Yesu ka o fɔ, o lɔra, o panasisininba.

¹⁸ O ra, kelen min tɔgɔ ye ko Kilopasi, ale ko: «Ni ele kelen kɔni te, mɔgɔ si te Zeruzalemu min b'a fɔ ko ko minw kera yi, ko a ma dɔ lɔn o ra.»

¹⁹ Yesu ka o nininka ko: «Ko juman le kera?» O ka a jaabi ko: «Ko min kera Yesu Nazaretikace ra ke! A tun kera cira barakaman ye, ka kaja ni a ta kewalew ye, ani a ta kuma, Ala ja kɔrɔ, ani mɔgɔw bɛe jakɔrɔ.»

²⁰ An ta sarakalasebagaw* kuntigiw, ani an ta jamana namogɔw ka a mina ka a di Rɔmu* fagamaw ma, ko o y'a faga; o k'a gbengben yiri ra.

²¹ An jigi tun b'a kan ko ale le bɛna ke Izirayelimogɔw Kisibaga* ye; nka o bɛe ra, nin kow kera, bi ye a tere saba le ye.

²² An ta jɛnkuru ra, muso dɔw nana kuma dɔ fɔ an ye min ka an kɔnɔnɔban fɔ ka teme. O ko o tagara kaburu ra sɔgɔmada joona fe,

²³ ko olugu ma su ye kaburu kōnō, ko olugu ka mēlēkē dōw ye, ko o mēlēkēw k'a fō olugu ye ko Yesu janaman lo.

²⁴ An tōnōgōn dōw fana tagara kaburu ra, olugu tagara a sōrō i ko musow k'a fō an ye cogo min na, nka o ma ale yere ye.»

²⁵ O kō, Yesu yere kumana o fe, a ko: «Aw mōgō hakirintanw, ciraw ka kuma minw bēe fō, aw te la o ra joona.

²⁶ Kisibaga tun man kan ka tōrō o cogo ra ka sōrō ka taga don a ta nōrō ra wa?»

²⁷ O kō, kuma minw bēe sēbera Ala ta Kuma ra a ta ko ra, a ka o nafo o ye, k'a damina cira Musa ta sariya* kitabu ra, ka taga se cira tōw bēe ta kitabuw ma.

²⁸ Ayiwa, o surunyara dugu donda ra tuma min na, Yesu k'a ke i n'a fō a be temena ka taga ja fe.

²⁹ Nka o ka a lalō ka a daari ko a ye to ni olugu ye, ko su be jini ka ko. A donna ni o ye dugu kōnō ka to ni o ye.

³⁰ Ayiwa, Yesu nana sigi domuni na ni o ye minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye ka a tarantaran ka a didi o ma.

³¹ Yesu ka buru di o ma tuma min na, o hakiri yelera, o k'a lōn ko Yesu yere lo. Nka o barara ka fōn a ra.

³² O mōgō fla tora k'a fō nōgōn ye ko: «A tun bē Kitabuw ta kumaw nafora an ye sira ra minke, an jusu diyaninba le tun te o wagati ra wa?»

³³ O yōrōnin bēe, o wurira ka sekō ka taga Zeruzalemu. O tagara se yi minke, o ka karamōgōden tan ni kelen ni o tōrōgōn wajennin sōrō.

³⁴ Karamōgōdenw k'a fō o mōgō fla ye ko: «Can ra, Matigi kununa ka bō saya ra; Simōn yere k'a ye!»

³⁵ Ko minw kēra o cē fla fana ra sira ra, ani o ka Yesu lōn cogo min na wagati min a ka buru tarantaran k'a di o ma, o ka o lakari karamōgōden tōw ye fana.

Yesu ka a yere yira karamōgōdenw na

(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Kewalew 1.6-8)

³⁶ Ayiwa, ka karamōgōdenw to o kumaw ra, Yesu yere barara ka na lō o cē ra, k'a fō o ye ko: «Ala ye hēra ke aw ye.»

³⁷ Karamōgōdenw bēe ja tigera, o siranna; sabu o tun b'a miirira ko o ja bē su dō ja le ra.

³⁸ Nka Yesu k'a fō o ye ko: «Mun kosōn aw hakiri pagamina? Mun na o miiriya nōgōn bē aw jusukun na?»

³⁹ O kō, Yesu ko: «Aw ye ne borotegew, ani ne senw fle: ne yere lo! Aw ye maga ne ra k'a fle ke! Bu ni kolo te su ja ra, i ko aw ja bē ne ra cogo min na.»

⁴⁰ Yesu ka o fo minke, a k'a borow ni a senw yira o ra.

⁴¹ Ayiwa, karamögödenw jusu diyara kosebe, nka kōnōban koson o tun ma la a ra hali bi. Yesu ka o nininka ko: «Domunifen dō bē aw fe yan wa?»

⁴² O ka jēge wusunin dō di a ma.

⁴³ A ka o mina k'a domu o bēe ja na.

Yesu ka Ala ta Kuma kōrō yira karamögödenw na

⁴⁴ O kō, a k'a fo o ye ko: «Wagati min na ne tun be ni aw ye, ne tun ka o le fo aw ye; ko fen o fen sēbera ne ta ko ra cira Musa ta sariya* ra, ani cira tōw ta kitabuw ra, ani Zaburuw kitabu ka min fo ne ta ko ra, o kow bēe tun ka kan ka ke.»

⁴⁵ O cogo ra, a ka karamögödenw hakiri yele janko o ye Kitabuw kumaw kōrō faamu.

⁴⁶ O kō, a k'a fo o ye tuun ko a sēbera Kitabu kōnō ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko mōgōw bēna o tōrō, ka a faga; nka a saya tere sabanan a bēna kunu;

⁴⁷ o ra, k'a damina Zeruzalemu, waajuri ka kan ka ke dunujnamögōw bēe ye ale tōgo ra, ko mōgōw ye nimisa o ta jurumunw na janko Ala ye yafa o ma.

⁴⁸ O kō, Yesu k'a fo o ye ko: «Aw le ye ne ta kow bēe seerew ye.

⁴⁹ Ne Fa Ala ka Nin Saninman* min layiri ta aw ye, ne bēna o ci aw ma. Nka aw ye to Zeruzalemu dugu kōnō fo o sebagaya ye jigi aw kan fōlō ka bō san fe.»

Yesu yelenna ka taga sankolo kōnō

(Marika 16.19-20; Kewalew 1.9-11)

⁵⁰ O kō, a tagara ni karamögödenw ye Betani dugu fan fe; a ka a boro fla kōrōta ka dugawu ke o ye.

⁵¹ K'a to dugawuke ra o ye, a kōrōtara ka bō o ce ra ka taga sankolo ra.

⁵² Karamögödenw ka ke a bato ye; o kō, o sekōra ka taga Zeruzalemu, o pagarininba.

⁵³ O tun be jōgōn lajen Alabatosoba kōnō wagati bēe ka Ala tando.

YUHANA KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE **Kitabu faamucogo**

Yuhana le kera nin kitabu səbebaga ye. I n'a fō ale yere tun bē ni Yesu ye, a ka fēn o fēn səbe, a yere ja ka o bēs ye.

Kitabu daminakumaw bē Yesu ta Alaya le yira. Yesu le bē wele ko Kuma, min tun bē ni Ala ye, min tun ye Ala ye, ani min kera adamaden ye ka na sigi an cē ra (1.14). Yuhana ko nin kitabu səbekun ye janko aw y'a lōn ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye, Den min bōra Ala ra, ani janko o lanaya koson aw ye janamanya sōrō a tōgō baraka ra (20.31).

Yesu ka baara min ke k'a to Galile mara ra, Yuhana ta kitabu bē o le lakari an ye. A bē Yesu ta tagamasiyenw lakari ka o tugutugu nōgon na, ani a ta waajuriw.

Matiyu k'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika k'a yira ko Yesu ye Ala ta baaraden ye, Luka k'a yira ko Yesu kera adamaden ye; nka Yuhana ta kitabu b'a yira an na ko Den min bōra Ala ra*, ko Yesu ye o le ye.

Kitabu səbebaga bē talen caman ke ka Yesu cogo yira: A ko Yesu ye yeelen ye dununamōgōw fe, ani domunifēn min bē janamanya di, ani ji min bē janamanya di; Yesu le ye sagaw ta donda ye, ani sagagbēnbagapuman, ani rezensun, ani can, ani min bē suw lakunu, ka janamanya di mōgōw ma.

Kitabu ta hayan belebeleba kera Yuhana 3.16 ye, min bē Ala ta kanuya ni a ta kisiri ko yira an na. «Sabu Ala ka dununamōgōw kanu haali fō Den kelenpe min bōra Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mōgō o mōgō ka la o Den na, o tigi kana taga halaki lahara, nka o tigi ye janamanya banbari sōrō.»

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1.1-18)

Yuhana Batizerikēbaga ta karamōgōden fōlōw (1.19-51)

Yesu k'a ta baara damina kēne kan mōgōw ja na (2-12)

Yesu ka a tagako fō sankolo ra (13-17)

Yesu ta tōrō ni a ta saya (18-19)

Yesu kununa k'a yere yira karamōgōdenw na (20-21)

Kuma kera yeelen ni janamanya ye

¹ Fōlōfōlō k'a sōrō fēn si tun ma dan fōlō, min bē wele ko Kuma, o tun bē yi. O Kuma ni Ala tun bē nōgon fe, o Kuma ye Ala ye.

² Kabini fōlōfōlō o Kuma ni Ala bē nōgon fe.

³ Ala ka fən bəε dan ale le baraka ra. Fən o fən danna fana, o si ma dan ale ko.

⁴ Nanamanya tun bə sərɔ ale le ra. O jnanamanya le tun bə yeelen bə məgɔw ye.

⁵ O yeelen bə manamana dibi ra, nka dibi ma sən a ma.

⁶ Wagati də nana se, Ala ka cə də ke a ta ciraden ye, o cə təgɔ tun ye ko Yuhana.

⁷ A nana ka na seereya le ke, ka yeelen ko fə məgɔw ye, janko a ta kuma sababu ra bəε ye la o yeelen ta ko ra.

⁸ Ale yərə tun tə yeelen ye, nka a nakun tun ye dərən ka na yeelen seereya ke məgɔw ye.

⁹ O yeelensəbə le tun nana dunuja kənə ka na yeelen bə adamadenw bəε ye.

¹⁰ Nka can ra, Kuma tun bə dunuja ra kakɔrɔ, sabu ale le baraka ra dunuja danna. O bəε n'a ta, a nana dunupa ra minke, məgɔw m'a lən.

¹¹ A nana a yərə ta məgɔw fe, nka a ta məgɔw ma sən a ra.

¹² Nka məgɔ minw sənna a ra, a ka olugu ke Ala denw ye.

¹³ O ma o Aladenya sərɔ i ko adamaden bə woro cogo min na; adamaden sago tə, məgɔ si sago tə, nka Ala yərə sago lo.

Kuma kəra adamaden ye

¹⁴ Ayiwa, o Kuma kəra adamaden ye. A nana sigi an cə ra. Neəma ni can dafanin tun b'a fe. An fana ka a nəɔrɔ ye. Den* kelenpe min bəra Fa Ala ra, ale ta nəɔrɔ lo.

¹⁵ Ayiwa, Yuhana ka ale ta ko le fə, ka pəren k'a fə məgɔw ye ko: «Ne tun ka min ko fə ko a bəna na ne ko fe, ko nka a bə ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun bə yi kakɔrɔ, ale le ye nin ye.»

¹⁶ Ayiwa, a ka an bəε wasa a ta neəma baraka ra, ka neəma an ye lon bəε.

¹⁷ Sabu sariya* nana cira Musa le sababu ra, nka neəma ni can, o nana Yesu Kirisita le sababu ra.

¹⁸ Adamaden si ja ma la Ala kan ka ye; Den min bəra Ala ra*, ni a bə ni Fa Ala ye, ale le ka Ala lənniya di an ma.

Yuhana ta waajuri

(Matiyu 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Ayiwa, Yahudiyaw kuntigw ka sarakalasebaga* dəw ci Yuhana fe, ani Alabatosoba baaraden dəw; o bəra Zeruzalemu ka taga Yuhana jininka ko: «Ele ye jəntigi le ye?» Yuhana ka seereya min fə, o le ye nin ye.

²⁰ Yuhana ka a gbeya k'a fə o ye, a ma a dogo; a ko: «Kisibaga* min layiri tara, ne tə o ye.»

²¹ O k'a jininka ko: «O tuma ele ye jöntigi le ye? Cira Iliya* wa?» A ko: «Ne tε Iliya ye.» O ko tuun ko: «Cira min ko fɔra, ele lo wa?» A ko: «Cən-çən.»

²² O ko: «O tuma ele ye jöntigi le ye? Dɔ fɔ an ye ke, janko an ye taga o fɔ an cibagaw ye. Ele bε i yere jate jöntigi le ye?»

²³ Yuhana ka o jaabi ni cira Ezayi ta kuma ye. A ko: «Pərenkan min bε bɔ kongo kənə k'a fɔ ko: «Aw ye sira labən Matigi ye,» ne le ye o pərenkan ye.»

²⁴ Minw tun cira Yuhana fε, olugu tun ye Farisi dɔw ye.

²⁵ O ka a jininka tuun ko: «Ayiwa, ni i tε Kisibaga ye, i tε Iliya ye, i fana tε Cira ye, o tuma mun koson ele bε mɔgɔw batizera?»

²⁶ Yuhana ko: «Ne bε mɔgɔw batize ji dama le ra; nka mɔgɔ dɔ were bε aw ce ra, aw ma o tigi lɔn.

²⁷ Ale bəna na ne kɔ fε; ne man kan hali k'a ta sanbara juru foni ka a bɔ a sen na.»

²⁸ Ayiwa, o kow bεe kera Betani, Zuridən ba kɔ fε; Yuhana tun bε mɔgɔw batizera o yɔrɔ le ra.

Yesu ye Ala ta Sagaden ye

²⁹ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana ka Yesu nato ye a fε; a ko mɔgɔw ma ko: «Ala ta Sagaden* le ye nin ye, min bəna dununnamɔgɔw ta jurumun bɔ o kunna.

³⁰ Ne tun ka ale le ko fɔ aw ye ko mɔgɔ dɔ bəna na ne kɔ fε, ko nka a bε ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun bε yi kakɔrɔ; ale le ye nin ye.

³¹ Ne yere fana tun ma a lɔn fɔlɔ; nka ne nana mɔgɔw batize ji ra, janko o ye ke sababu ye k'a to ne ye a yira Izirayelimɔgɔw ra.»

³² Ayiwa, Yuhana ka seereya ke Yesu ta ko ra, ko: «Ne ka Nin Saninman* jigitɔ ye ka bɔ sankolo ra i ko jenetugani ka na sigi a kan.

³³ Ne yere tun ma a lɔn. Nka min ka ne ci ka na mɔgɔw batize ji ra, ale tun k'a fɔ ne ye ko: «Ni i nana Nin Saninman* jigitɔ ye ka na sigi mɔgɔ min kan, o tigi le bəna mɔgɔw batize ni Nin Saninman* ye.»

³⁴ Ayiwa, ne nana a ye ten, ne fana ka o seereya ke, ko Den min bɔra Ala ra* ko nin lo.»

Yesu ta karamɔgɔden fɔlɔw

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana tun bε ni a ta karamɔgɔden fla ye tuun.

* **1:21 1.21** Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.   **1:23 1.23** Nin kuma fɔra Ezayi 40.3.

³⁶ A ka Yesu temeto ye minke, a k'a fo ko: «Ala ta Sagaden* ye nin ye.»

³⁷ Karamogoden fla ka o men minke, olugu ka tugu Yesu ko.

³⁸ Yesu ka a na munu ka o ye a yere ko; a ko o ma ko: «Aw be mun le jini?» O ko Yesu ma ko: «Rabi*, i ta so be min?» (Rabi koro ye ko Karamoggo).

³⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye na ka na a fle.» O tagara ni a ye ka taga a ta so ye. A tun kera wulada wagati le ra. O tora ni a ye o lon tere to beee ra.

⁴⁰ Karamogoden fla minw tun ka Yuhana ta kuma men ka tugu Yesu ko, o ra kelen togo tun ye ko Andere, Simon Piyeri balemace tun lo.

⁴¹ Andere le konna ka taga a balemace Simon fe, ka taga a fo a ye ko: «An ka Masiya ye.» (Masiya, o koro ye ko Krisita.)

⁴² Andere tagara ni Simon ye Yesu fe. Yesu ka Simon fle, k'a fo ko: «Ele le ye Yuhana dence Simon ye! Nka i togo bena la ko Sefasi.» (Sefasi, o koro ye ko farakuru.)

Filipe ni Natanayeli tugura Yesu ko

⁴³ O dugusagbe Yesu ko a be taga Galile; a tagato, a ka Filipe ye. A ko Filipe ma ko: «Tugu ne ko.»

⁴⁴ Filipe tun be bo Betisayida; o tun ye Andere ni Piyeri fana ta dugu le ye.

⁴⁵ Filipe tagara Natanayeli ye minke, a k'a fo a ye ko: «Cira Musa tun ka mogo min ko fo a ta sariya* kitabuw ra, ani cira tow fana ka min ko fo, an ka o ye: Yesu min be bo Nazareti, ale lo, Yusufu dence.»

⁴⁶ Natanayeli ko Filipe ma ko: «Yala fenzuman be se ka bo Nazareti wa?» Filipe ko: «Ayiwa, i yere ye na a fle sa.»

⁴⁷ Kabini Yesu ka Natanayeli natoye, a ko: «Nin ye Izirayeliden yereworo le ye, nanbara te min jusukun na.»

⁴⁸ Natanayeli ko: «Ele ka ne lon cogo di?» Yesu ko: «Ka ito torosun koro, sani Filipe ye taga i wele, ne ja tun be i rayi.»

⁴⁹ Natanayeli ko: «Rabi*, Den min bora Ala ra*, ele lo; ele le ye Izirayeli* ta masace ye.»

⁵⁰ Yesu ko: «Ne k'a fo i ye minke ko ka ito torosun koro, ko ne ja tun be i ra, o doron le koson i lara ne ra ke. I bena ko daw ye minw ka bon ni nin ye.»

⁵¹ Yesu ko fana ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko lon do aw bena sankolo dayelenin ye, ka Ala ta mellekew yelento ni o jigito ye ne kunna, ne Min kera Adamaden ye*.»

2

Kɔjɔya min kera Kana

¹ Ayiwa, tere fla temenin kɔ, kɔjɔya dɔ tun bɛ kera Kana, Galile mara ra. Yesu bamuso tun bɛ o kɔjɔya ra.

² O tun ka Yesu ni a ta karamɔgɔdenw fana wele ka taga o kɔjɔya ra.

³ Ayiwa, ka o to janagbɛ ra, duven nana dɛse o fe. Yesu bamuso k'ɑ fo a ye ko: «O ta duven desera.»

⁴ Yesu k'ɑ fo a bamuso ye ko: «Ne bamuso, i kana ham i o ra; nka ne ta wagati ma se ban.»

⁵ Ayiwa, a bamuso k'ɑ fo baaradenw ye ko: «Ni a nana fɛn o fɛn fo aw ye, aw ye o ke.»

⁶ O y'a sɔrɔ Yahudiyaw ta kabakurudaga wɔɔrɔ tun bɛ yi. Yahudiyaw tun bɛ o yɛrɛ saninya ni o dagaw ta ji le ye ka kaja ni o ta landa ye. Ji litiri biseegi walama kɛmɛ ni mugan tun bɛ se ka don o kabakurudagaw bɛe kelen kelen kɔnɔ.

⁷ Ayiwa, Yesu ko baaradenw ma ko: «Aw ye nin dagaw bɛe fa ni ji ye.» Baaradenw ka o bɛe fa fo ka se o da kɔrɔ.

⁸ O kɔ, a ko baaradenw ma ko: «Aw ye a bi sisan ka taga a di domuniko janabɔbaga ma.» O k'ɑ bi ka taga a di.

⁹ Ayiwa, ji yelemana ka kɛ duven ye; domuniko janabɔbaga ka o nene. Ale tun ma o duven bɔyɔrɔ lɔn, nka baaradenw kɔni tun ka a bɔyɔrɔ lɔn. Domuniko janabɔbaga ka kɔjɔcɛ wele,

¹⁰ ka na a fo a ye ko: «Mɔgɔ bɛe be duvendiman le di mɔgɔw ma fɔlɔ; ni o ka o min caman tuma min na, min man di kosebe, o be sɔrɔ ka o di o ma. Nka ele ka duvendiman to kɔ fe!»

¹¹ Ayiwa, o le kera Yesu ta tagamasiyen fɔlɔ ye. O kera Kana, Galile mara ra. A k'ɑ ta sebagaya yira a ta karamɔgɔdenw na o cogo le ra; olugu lara a ra.

¹² O kɔ, Yesu tagara Kaperinahumu, ani a bamuso, ani a balemaw, ani a ta karamɔgɔdenw. O ka tere dama kɛ yi.

*Yesu ka fiyeerekəbagaw gbɛn ka bɔ Alabatosoba kɔnɔ
(Matiyu 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)*

¹³ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbɛ* tun bɛ surun-yara. Yesu tagara Zeruzalɛmu.

¹⁴ Yesu ka mɔgɔ dɔw sɔrɔ Alabatosoba lu kɔnɔ, olugu be misiw ni sagaw ni jenetuganiw fiyeerera; warifalenbagaw fana tun bɛ yi*.

¹⁵ Yesu ka jurukise dɔ kɛ bisan ye ka o bɛe gbɛn ka bɔ Alabatosoba lu kɔnɔ, ani o ta misiw ni o ta sagaw bɛe. A

* **2:14 2.14** O mɔgɔw tun bɛ beganw fiyeere sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falen o ye.

ka warifalenbagaw ta wariw bεε janjan, ka o ta tabaliw jənijənɔni ka benben.

¹⁶ O kɔ, a k'a fo jənetugani fiyeerebagaw ye ko: «Aw ye nin fənw ta ka bɔ yan; aw kana ne Fa ta bon ke jagokeyɔrɔ ye.»

¹⁷ Yesu ka o ke minke, a ta karamogodenw hakiri jigira ko a səbera Kitabu kɔnɔ, ko:

«I ta so ko hami bε ne jənina ne jusukun na i n'a fɔ tasuma.»

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta jnamogɔw ka Yesu jininka ko: «I bε se ka tagamasiyen juman le ke k'a yira an na ko jo bε i fε ka nin kow ke?»

¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye Alabatosoba nin ci; ne bəna a lɔ kokura tere saba kɔnɔ.»

²⁰ Yahudiyaw ko: «E, o ka san binaani ni woɔrɔ le ke nin Alabatosoba min lɔri ra, ele bəna o lɔ kokura tere saba kɔnɔ!»

²¹ Nka Yesu tun bε kumana Alabatosoba min ko ra, o tun ye a yere farikolo le ye.

²² Ayiwa, Yesu nana kunu minke ka bɔ saya ra, a ta karamogodenw hakiri jigira a ra ko Yesu tun ka o fɔ. O lara Ala ta Kuma ra. Yesu tun ka kuma min fɔ fana, o lara o ra.

Yesu ma la mɔgɔ dɔw ta lanaya ra

²³ Ayiwa, ka Yesu to Zeruzalemu, Jonyaban janagbε* ra, mɔgɔ caman lara a ra a ta tagamasiyen kəninw kosɔn.

²⁴ Nka Yesu tun ma la o ta lanaya ra, sabu a tun ka o bεε jusukun lɔn.

²⁵ A mako tun t'a ra fana ko mɔgɔ dɔ ye na dɔ ta kojyaw fɔ ale ye, sabu adamaden jusukun cogo ye min ye, a ka o lɔn.

3

Yesu ni Nikodemus ta baro

¹ Ayiwa, ce dɔ tun bε Farisiw* ra, min tɔgɔ tun ye ko Nikodemus; Yahudiyaw ta jnamogɔ dɔ tun lo.

² Lon dɔ, su fε a nana Yesu fe ka na a fɔ a ye ko: «An karamogɔ, an kɔni k'a lɔn jate ko Ala le ka ele ci ka na an karan; sabu i bε kabako minw kera nin ye, mɔgɔ si te se ka o ke ni Ala te ni o tigi ye.»

³ Yesu k'a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔgɔ min ma woro kokura, o tigi te se ka don Ala ta Masaya* ra fiyewu.»

⁴ Nikodemus ko: «Ni mɔgɔ kɔrɔra ka ban, a bε se ka woro cogo di tuun? Yala a bε se ka kɔsegi a bamuso kɔnɔ ka woro kokura tuun wa?»

⁵ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fō i ye ko ni mōgō min ma wora ji ni Nin Saninman* baraka ra, o tigi te se ka don Ala ta Masaya ra.

⁶ Sabu min worora adamadenw baraka ra, adamadenya cogo le be ke o ra. Nka ni min worora Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman cogo le be o tigi ra.

⁷ Ayiwa, ne k'a fō i ye minke ko aw ka kan ka woro kokura, o kana i kōnōnōban.

⁸ I m'a ye, fōnō be fiye ka taga yōrō min ka di a ye, i be a mankan men, nka i te a boyorō lōn, i te a tagayorō lōn fana. Mōgō min worora Nin Saninman baraka ra, o tigi ta be ten le.»

⁹ Ayiwa, Nikodēmu ko Yesu ma ko: «O be se ka ke cogo di sa?»

¹⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ele min ye Izirayeli* karamōgōba ye, ele ma o lōn wa?»

¹¹ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fō i ye can ra, ko an ka min lōn, an be o le fō; an be min ye, an be ke o le seere ye fana. Nka aw t'a fē ka sōn an ta seereya ma.

¹² Ko minw be kera dunuja ra yan, ni ne be o fō aw ye, ni aw ma se ka la o ra, ko minw be kera sankolo ra, ni ne ka o fō aw ye, aw bēna la o ra cogo di?

¹³ Mōgō si ma yelen ka taga sankolo kōnō, fō min jigira ka bō sankolo ra; Min kera Adamaden ye*, ale le be o ye.

¹⁴ «Ayiwa, cira Musa ka sa siranegeraman kōrōta cogo min na kongokolon kōnō, jagboya lo ko Min kera Adamaden ye*, o fana ye kōrōta o cogo ra*»,

¹⁵ janko ni mōgō o mōgō ka la a ra, o tigi ye janamanya banbari sōrō.

¹⁶ Sabu Ala ka dunupnamōgōw kanu haali fō Den* kelenpe min bōra Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mōgō o mōgō ka la o ra, o tigi kana halaki, nka o tigi ye janamanya banbari sōrō.

¹⁷ Den min bōra Ala ra*, Ala ma o ci dunupa ra ka na kiti ben mōgōw kan, nka a ka a ci le, janko dunupnamōgōw ye kisi a sababu ra.

¹⁸ «Ni mōgō min ka la a ra, Ala tēna kiti ben o tigi kan; nka ni mōgō min ma la a ra, kiti benna o tigi kan ka ban, sabu Den kelenpe min bōra Ala ra, a ma la o ra.

¹⁹ O kiti kun le ye nin ye: Ala ta yeelen nana dunuja ra, nka dibi diyara mōgōw ye ka tēmē yeelen kan, sabu o ta kewalew ka jugu.

²⁰ Sabu mōgō o mōgō be kojugu ke, o be yeelen kōninya le; a te sōn ka bō kēnē kan fana, sabu a be siran ko mōgōw kana na bō a ta kewalejuguw kōrō ma.

---

* **3:14 3.14** Nin ko kera yōrō min na: Jateri 21.4-9.

²¹ Nka mōgō min be can kan, o tigi be a ta kow ke kene kan, janko bēe ye a ye ka a lōn ko a be tagama Ala ta sira le kan.»

Yuhana ka min fō Yesu ko ra

²² O kow kō fe Yesu ni a ta karamōgōdenw bōra dugu kōno ka na to Zude mara ra; a tora ni o ye ka wagati dama ke, ka to ka mōgōw batize.

²³ Yuhana fana tun be mōgōw batizera Enōn, Salimu kere fe; sabu ji caman tun be o yōrō ra; mōgōw tun be na a fe ka na batize.

²⁴ O y'a sōrō Yuhana tun ma bla kasō ra fōlō.

²⁵ Ayiwa, sōsōri dō nana wuri Yuhana ta karamōgōdenw ni Yahudiya dō ce saninyari ko ra.

²⁶ Yuhana ta karamōgōdenw tagara a fō Yuhana ye ko: «An karamōgō, i ni ce min tun be jōgōn fe Zuridēn ba kō, i tun ka seereya ke min ta ko ra, a fle, a be mōgōw batizera sisān; mōgōw bēe fana be tagara ale le kō.»

²⁷ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni Ala ma fen min di mōgō ma, a tē se ka o sōrō.

²⁸ Aw yērē ye ne seere ye ko ne k'a fō aw ye ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ne tē o ye. Ala ka ne ci ka na a ja fe dōrōn.»

²⁹ Kōjōcē ta le be kōjōmuso ye. Kōjōcē terice kōni lōnin be a kōrō; ni a ka kōjōcē kumakan men, a be nagari kosebē kōjōcē ta kumakan koson. Ne ta nagari ye o jōgōn le ye; o nagari fana dafara.

³⁰ Ale ka kan ka bonya, ne ka kan ka dōgoya.

³¹ «Sabu min bōra Ala ra, o le be bēe kunna; nka min sōrōra dunupa ra yan, o ye dunupa ta le ye, a fana be kuma ka kaja ni dunupa ta cogo le ye. Nka min bōra sankolo ra, o be bēe kunna.

³² A ka min ye, ani a ka min men, a be o le fō, nka mōgō si fana te sōn a ta seereya ma.

³³ Ni mōgō min ka sōn a ta seereya ma, o tigi ka a yira ka a gbeya ko Ala be min fō, o ye can le ye.

³⁴ Ala ka min ci, o le be Ala ta Kuma fō mōgōw ye, sabu Ala be Nin Saninman* di a ma hakeya min na, dan te o ra.

³⁵ Den min bōra Ala ra*, Fa Ala be o kanu, o koson a ka fen bēe sebagaya di a ma.

³⁶ Ni mōgō min ka la Dence* ra, o tigi be janamanya banbari sōrō; nka ni mōgō min ka ban Dence ra, o tigi tēna o janamanya sōrō, nka Ala ta dimi le be o tigi kan.»

¹ Ayiwa, Farisiw* tun k'a men ko Yesu be karamogoden caman sorora ka o batize ka teme Yuhana kan; Yesu tun bora o ko kala ma.

² K'a sorɔ̄ Yesu yere tun te mogow batizera, a ta karamogodenw le tun be mogow batize.

³ O koson, Yesu bora Zude mara ra ka kosegi Galile mara.

⁴ Nka jagboya lo ko a tun ye Samari mara cetige.

⁵ Ayiwa, a tagara se Samari dugu do ra, o togo ye ko Sikari; Yakuba tun ka foro min di a dence Yusufu ma folofolo, Sikari be o foro le kerɛ fe*.

⁶ Yakuba ta kolon tun be o yoro ra. Ayiwa, Yesu tun segera tagama ra minke, a nana sigi kolonda ra. O tuma ra tere tun sera kunce.

⁷ Ayiwa, Samarikamuso do nana jibiyoro ra. Yesu ko a ma ko: «Ji do di ne ma, ne be min.»

⁸ O y'a sorɔ̄ a ta karamogodenw tun tagara dugu kono ka taga domuni san.

⁹ Samarikamuso ko Yesu ma ko: «E! Ele min ye Yahudiya ye, mun na ele be son ka ne daari ji minta ra, k'a sorɔ̄ ne ye Samarika ye?» Muso ka o fo, sabu Yahudiyaw te son jenjegonya si ma ni Samarikaw ye.

¹⁰ Yesu k'a jaabi ko: «Ala be fan min di gbansan, ni i tun ka o lon, ani mogo min ko i ma ko: <Ji di ne ma, ne be min>, ni i tun ka o tigi lon, ele yere le tun bena ale daari ji ra, a tun bena ji janaman di i ma.»

¹¹ Muso ko Yesu ma ko: «An karamogo, jurufiye te ele boro, kolon fana ka dun, ele bena o ji sorɔ̄ yoro juman sa, ka o di ne ma?»

¹² An bemace Yakuba le ka nin kolon di anw ma; ale yere ka nin ji min, ani a ta denw ni a ta beganw. O tuma ele ka bon ni an bemace Yakuba ye wa?»

¹³ Yesu ka muso jaabi, ko: «Ni mogo o mogo ka nin ji min, jiminlago bena o tigi sorɔ̄ tuun.

¹⁴ Nka ne be ji min di, ni mogo o mogo ka o ji min, jiminlago tene o tigi sorɔ̄ tuun, sabu ne be ji min di, o bena ke bununji ye o tigi kono ka woyo fo ka janamanya banbari di o tigi ma.»

¹⁵ Muso ko a ma ko: «An karamogo, o ji di ne ma ke, janko jiminlago kana ne sorɔ̄ tuun, ani ne kana na ji bi yan tuun.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu ko a ma ko: «Taga i ce wele ka na yan.»

¹⁷ Muso ko: «Ce te ne fe!» Yesu ko a ma ko: «Jo be i fe k'a fo ko ce te i fe.»

¹⁸ Sabu i sigira ce looru le fe; i be min fe sisan, o fana te i ce ye. I ka min fo, o ye can ye.»

* **4:5 4:5** Yakuba ta foro ta ko: Damina 33.19; 48.22; Yosuwe 24.32.

¹⁹ Muso ko a ma ko: «An karamögö, ne k'a ye cogo min na, ele ye cira le ye!»

²⁰ O ra, ne bë i jininka: mun na anw Samarikaw, anw bemaw ka Ala bato nin kuru le kan yan, k'a sörö aw Yahudiyaw, aw b'a fo ko Ala ka kan ka bato yörö min na ko o ye Zeruzalemu le ye?»

²¹ Yesu k'a jaabi, ko: «Muso, la ne ra; wagati dö bëna se, aw tēna Fa Ala bato nin kuru kan tuun, walama Zeruzalemu.

²² Ayiwa, aw Samarikaw aw bë min batora, aw tē o lön; nka an Yahudiyaw, an bë min batora, an ka o lön, sabu kisiri bora Yahudiyaw le ra.

²³ Nka wagati bëna se, a sera yere ka ban; Alabatoba-gasöbëw bëna Fa Ala bato nin ni can le ra; sabu Fa Ala bë o batobagaw jögön le jinina.

²⁴ Ala ye Nin* le ye, o kosön minw bëe bë a bato, olugu ka kan ka a bato Nin sababu le ra, ani can ra.»

²⁵ Muso ko Yesu ma ko: «Ne ka a lön ko Masiya bëna na, o bë min wele Kirisita†; ni a nana, a bëna fën bëe jafo an ye.»

²⁶ Yesu ko muso ma ko: «Ne min bë kumana i fe, ne yere lo.»

²⁷ Ayiwa, karamögödenw kësegira ka na; o k'a ye ko Yesu bë kumana ni muso ye minke, o ka o könönbä. Nka o si ma sön ka a jininka ko a bë mun le jininkara muso fe, walama ko mun kosön a kumana ni muso ye.

²⁸ Muso ka a ta jibiminan to kölönda ra, ka taga dugu könö, ka taga fō mögow ye ko:

²⁹ «Aw ye na cë dö fle. Ne ka ko o ko ke ka teme, a ka o bëe fō ne ye; Kisibaga min ko fôra, könö ale tē dë?»

³⁰ Mögow bora dugu könö ka na Yesu fe.

³¹ Ayiwa, o y'a sörö karamögödenw tun bë Yesu daarira ko: «An karamögö, domuni ke sa!»

³² Yesu ka o jaabi ko: «Domunifën dö bë ne fe ka a domu, aw tē domunifën min lön.»

³³ Karamögödenw ka ke jögön jininka ye, ko: «O tuma dö le nana domuni di a ma yan wa?»

³⁴ Yesu k'a fō o ye ko: «Ka ne cibaga sago ke, ani k'a ta baara ke k'a dafa, o le ye ne ta domuni ye.

³⁵ Aw tē derira k'a fō ko karo naani le bë dannikewagati ni simantigewagati cë wa? Ayiwa, ne b'a fō aw ye ko aw ye aw ja köröta ka forow fle; siman kögöra, a tigewagati sera ka ban.

³⁶ Min bë siman tigerä, o tigi bë a ta sara söröra ka ban; a bë simankise lajen ka a bla panamanya banbari kosön. O

† 4:25 4.25 Kirisita, o körö ye ko: Ala ta mögo panawolomanin.

cogo ra dannikəbaga ni simantigəbaga bəe be nagari nəgən fe.

³⁷ Sabu zana min ko: «Də be danni ke, də were be siman tige,» o zana ye can ye.

³⁸ Ayiwa, aw ma baara ke foro min na, ne ka aw ci ka taga o siman tige; mögə wərew ka baara min ke, aw be tənə sorɔra olugu ta baara nə le ra.»

³⁹ Ayiwa, o muso ta kuma kosən, Samarika caman lara Yesu ra o dugu ra, sabu muso k'a fə o ye ko: «Ne ka ko o ko ke ka temə, a ka o bəe fə ne ye.»

⁴⁰ O kosən Samarikaw nana Yesu fe minke, o k'a daari ko a ye to olugu fe; Yesu ka tere fla ke ni o ye.

⁴¹ Mögə caman were lara a ra a yere ta kuma kosən.

⁴² O mögəw ko muso ma ko: «An ma la a ra ele ta kuma kosən de, nka an yere ka a lamən, an ka a lən ko can ra ale le ye dunuŋa Kisibaga ye.»

Yesu ka kuntigi də dence kəneya

⁴³ Ayiwa, o tere fla temenin ko, Yesu ni a ta karamögədenw bora ka taga Galile.

⁴⁴ K'a sərɔ Yesu yere tun k'a fə ko: «Cira si tə bonya a yere ta jamana ra.»

⁴⁵ Ayiwa, o sera Galile minke, Galilekaw ka a kunben ni nagari ye, sabu Yesu tun ka ko minw bəe ke Zeruzaləmu Jənyaban janagbe* ra, Galilekaw tun ka o ye, sabu olugu yere tun tagara janagbe ra.

⁴⁶ Ayiwa, Yesu sekəra ka taga Kana tuun, Galile mara ra, a tun ka ji yəlema ka ke duvən ye yərɔ min na. O y'a sərɔ jamana janmögə də tun be Kapərinahumu, o ta den tun man kəne.

⁴⁷ O ce k'a men minke ko Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, a tagara Yesu fe ka taga a daari ko a ye na Kapərinahumu, ko ale dence be jini ka sa, ko a ye na a kəneya.

⁴⁸ Yesu k'a fə a ye ko: «Ni aw ma tagamasiyənw ni kabakow ye aw ja ra, aw tə la ne ra fiywə!»

⁴⁹ O kuntigi ko Yesu ma ko: «An karamögə, sabari ka na joona, janko ne dence kana na sa.»

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Kəsegi ka taga, i dence kəneyara.» O ce lara Yesu ta kuma ra; a tagara.

⁵¹ Ayiwa, ka a tagatə to, a ta baaradenw ka a kunben sira ra k'a fə a ye ko: «I dence kəneyara.»

⁵² A ka a ta baaradenw jininka ko: «A fisayara wagati juman le ra?» O ka a jaabi ko: «A ta farigban banna kunu le, wagati min na tere tun be kuncə.»

⁵³ Den face k'a jate mina k'a ye ko o wagati kelen le ra, Yesu tun k'a fō ale ye ko: «I dence kəneyara.» O cε ni a ta somogow bεe lara Yesu ra.

⁵⁴ Ayiwa, kabini Yesu bora Zude ka na Galile mara ra, nin le kera a ta tagamasiyen flanan ye.

5

Yesu ka murugu dō kəneya Betisayida

¹ Ayiwa, o kow kɔ fe, janagbeba dō tun be Yahudiyaw fe Zeruzalem; Yesu tagara o janagbe ra.

² Zeruzalem dugu donda min be wele ko Sagaw ta donda, dinga jiman dō tun be o donda kere fe, min be wele heburukan na ko Betisayida; gbata looru lənin tun be o dinga kere fe.

³ Ayiwa, banabagato caman tun lalanin be o gbataw kɔrɔ: fiyentow, ani nabaraw, ani muruguw. [O tun be ji lamaga wagati le kɔnɔna.

⁴ Sabu Ala ta meleke dō tun be to ka jigi ji ra wagati dōw ra ka a lamaga. Ji lamaganin kɔ, ni banabagato min tun ka kɔn ka jigi a kɔnɔ, o tigi tun be kəneya, hali ni a ta bana ka ke bana suguya min o min ye.]

⁵ Ayiwa, cε dō tun be o yɔrɔ ra, ale tun ka san bisaba ni seegi ke bana ra.

⁶ Yesu ka o cε lanin ye minke, a ka a lɔn ko a mεenna bana ra; a ka a jininka ko: «Yala i b'a fe ka kəneya wa?»

⁷ A ka Yesu jaabi ko: «An karamogø, ni ji ka lamaga, mogø te ne fe ka ne ta ka ne lajigi ji ra; ni ne fana ko ne be wuri ne yere ma, sani ne ye se yi, dō be kɔn ka jigi ne ja.»

⁸ Yesu ko a ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka tagama.»

⁹ Ayiwa, o yɔrɔnin bεe a kəneyara; a wurira ka a ta lanan ta ka ke tagama ye.

O tun kera Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ra.

¹⁰ O ra, Yahudiyaw k'a fō o cε kəneyanin ma ko: «Bi ye Nenekirilon* le ye! Ka kaja ni sariya* ye, i man kan ka i ta lanan ta ka tagama bi.»

¹¹ O cε ko Yahudiyaw ma ko: «Min ka ne kəneya, ale le ko ne ma ko: <I ta lanan ta ka tagama!> »

¹² O ka a jininka ko: «Jontigi le k'a fō i ye ko i ye i ta lanan ta ka tagama?»

¹³ Nka mogø kelen min tun ka cε kəneya, a tun ma o tigi lɔn tuun; sabu jama tun ka ca, Yesu fana tun tununa jama ra.

¹⁴ O kɔ fe, Yesu nana bεn ni o cε ye Alabatosoba lu kɔnɔ; Yesu ko a ma ko: «A fle, sisan i kəneyara; i kana to jurumun

na, janko kojugu wərə kana na i sɔrɔ min ka jugu ni nin ye.»

¹⁵ O cε tagara a fɔ Yahudiyaw ye ko Yesu le ka ale kəneya.

¹⁶ Yahudiyaw wurira o le ra ka ke Yesu kəninya ye ko mun kosɔn a ka cε kəneya Nənəkirilon na.

¹⁷ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne Face bε baara ra wagati bεε, o kosɔn ne fana ka kan ka baara kε.»

¹⁸ Yesu ka o kuma fɔ minke, dɔ farara Yahudiyaw kuntigiw ta dimi kan, fɔ o ka ke Yesu fagacogo jini ye; o ko a ma Nənəkirilon jate minke, ko o dɔrɔn tε, nka a ko Ala ye a Fa ye, ka a yere kajna ni Ala ye.

Yesu ta fanga sɔrɔyɔrɔ

¹⁹ Yesu ko o mɔgɔw ma tuun ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko Dence* tε se ka foyi si kε a yere ma, ni a ma a Fa ye a bε min kera. Fa bε min kε, Dence fana bε o jɔgɔn kε;

²⁰ sabu Fa bε Dence kanu, o kosɔn a bε ko o ko kε, a bε o bεε yira a ra. A yere bəna fən caman yira a ra tuun min ka bon ka temε nin kan, janko aw ye kabakoya.

²¹ Sabu Fa bε suw lakunu ka panamanya di o ma kura ye cogo min na, o cogo ra ni Dence b'a fε ka panamanya di minw ma, a b'a di olugu le ma.

²² Fa tε kiti tige mɔgo si kan fana, nka a ka kitiko bεε to Dence le boro,

²³ janko bεε ye Dence bonya i n'a fɔ o bε a Fa bonya cogo min na. Ni mɔgo min ma sɔn ka Dence* bonya, Fa min ka a ci, o tigi tε o le bonyara.»

²⁴ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ min ka ne ta kuma lamən ka la ne cibaga ra fana, o tigi ka panamanya banbari sɔrɔ; kiti tena tige a kan tuun, sabu a bɔra saya ra ka don panamanya ra.

²⁵ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko wagati dɔ bəna se, o wagati ye sisan le ye; Den min bora Ala ra*, suw bəna o kumakan mən; ni minw ka a kumakan mən, olugu bəna panamanya.

²⁶ Sabu se bε Fa Ala ye ka panamanya di mɔgɔw ma cogo min na, a ka se di Dence ma ka panamanya di mɔgɔw ma o cogo le ra.

²⁷ A ka fanga di Dence ma ka kiti tige, sabu Min kera Adamaden ye*, ale le ye o ye.

²⁸ Aw kana kabakoya o ra, sabu wagati dɔ bəna se, su minw bεε bε kaburuw kɔnɔ, olugu bεε bəna a kan mən.

²⁹ Minw ka kojuman kε, olugu bəna kunu ka taga to panamanya ra; nka minw ka kojugu kε, olugu bəna kunu ka taga kiti le ra.»

Yesu ta kuma ye can ye

³⁰ Yesu ko: «Ne te se ka foyi ke ne yere ma. Ala ka min fo ne ye, ne be kiti tige ka kaja ni o le ye. Ne ta kiti terennin lo, sabu ne te a ke ka kaja ni ne yere sago ye; min ka ne ci, ne be a ke ka kaja ni o sago le ye.

³¹ Ni ne yere le tun be ne yere ta ko fora, ne ta kuma tun te se ka ke can ye;

³² nka mogo were le be ne seere ye; ne k'a lon fana ko a be min fo ne ta ko ra, o ye can ye.

³³ Aw ka mogo dow ci Yuhana Batizerikebaga fe. A ka min fo aw ye ne ta ko ra, o ye can le ye.

³⁴ Ne te o fora, sabu ne mako be adamadenw ta seereya ra de! Ne mako te o ra. Nka ne be o fora, janko aw le ye kisi.

³⁵ Yuhana tun kera i n'a fo fitinamana min be yeelen bo aw ce ra; aw koni sonna ka jagari a ta yeelen na wagati docnin.

³⁶ Nka ne koni, fen were be ne seere ye min ka bon ni Yuhana ta seereya ye; sabu Fa Ala ka baara minw di ne ma, ne be o baara minw kera, o kewalew le be ne seere ye. O le b'a yira ko Fa Ala ka ne ci.

³⁷ Fa Ala min ka ne ci, ale yere be seereya ke ne ta ko ra. Nka aw ma son ka a kan lamen, aw ja fana ma la a kan ka ye.

³⁸ A ta kuma te to aw koni, sabu a ka mogo min ci, aw ma la o ra.

³⁹ Aw be aw timinadiya Ala ta Kitabuw karan na kosebe, sabu aw be miiri ko aw bena janamanya banbari sor o le ra, k'a sor o Kitabu kelenw le be seereya ke ne ta ko ra.

⁴⁰ O bee n'a ta, aw t'a fe ka na ne fe janko aw ye janamanya sor.

⁴¹ «Ne te adamadenw ta bonya ko; sabu aw ye mogo suguya minw ye, ne ka o lon.

⁴² Ne ka a lon fana ko Ala ta kanuya te aw jusukun na.

⁴³ Ne nana ne Fa togo le ra, nka aw ma son ne ma, k'a sor ni mogo were nana a yere togo ra, aw be son o tigi ma.

⁴⁴ Aw be se ka la ne ra cogo di, aw minw be aw ta bonya jini aw mogojogonw le fe, nka bonya min be sor Ala kelenpe fe, aw te o jini?

⁴⁵ Aw kana a miiri ko ne bena aw jaraki ne Fa ja koro de! Aw jigi lanin be cira Musa min kan de, ale le be aw jarakibaga ye.

⁴⁶ Ni aw tun lara cira Musa ra, aw tun bena la ne ra fana, sabu cira Musa ka ne ta ko le sebe a ta kitabuw ra.

⁴⁷ Nka cira Musa ka min sebe, ni aw ma la o ra, aw bena la ne ta kumaw ra cogo di?»

6

Yesu ka domuni di jama ma

(*Matiyu 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17*)

¹ Ayiwa, o kow kɔ, Yesu tagara Galile ba kɔ fe, ba min bɛ wele fana ko Tiberiyadi ba.

² Jamaba tun tugura a kɔ, sabu a tun bɛ tagamasiyen minw kera ka banabagatow keneya, o tun bɛ o yera.

³ Yesu ni a ta karamögodenw yelenna kongori dɔ kan ka sigi yi.

⁴ O y'a sɔrɔ Yahudiyaw ta Jənyaban janagbɛ* wagati tun bɛ jini ka se.

⁵ Yesu nana fleri kε, k'a ye ko jamaba dɔ bɛ nana ale fe. A ko Filipe ma ko: «An bɛ se ka domuni san yɔrɔ juman, janko nin mɔgɔw ye domuni kε?»

⁶ Yesu tun ka o fo ka Filipe kε k'a flɛ le; ni o tɛ, a tun bɛna min kε, a yere tun ka o lɔn cɔ.

⁷ Filipe k'a jaabi ko: «Hali ni an bɛ wari deniye* kɛmɛ fla buru san k'a di nin mɔgɔw ma, o bɛɛ tɛna hali dɔɔnin dɔɔnin sɔrɔ a ra.»

⁸ Ayiwa, Yesu ta karamögoden min ye Andere ye, Simɔn Piyeri balemace, ale ko:

⁹ «Cedennin dɔ bɛ yan, burukun looru ni jegeden fla bɛ o fe; nka o bɛ mun na nin jamaba ye?»

¹⁰ Ayiwa, Yesu ko karamögodenw ma ko: «Aw ye mɔgɔw lasigi dugu ma.» Binmisenw tun ka ca o yɔrɔ ra. Mɔgɔw sigira; cew tun bɛ mɔgɔ waga looru bɔ.

¹¹ Yesu ka o buruw ta ka baraka la Ala ye, ka a tarantaran mɔgɔw ra; jegɛ fana ta kera ten. Mɔgɔ bɛɛ ka a sɔrɔ fo ka wasa.

¹² Mɔgɔw ka domuni kε ka fa tuma min na, Yesu ko karamögodenw ma ko: «Aw ye burukunkurunw cε, janko dɔ kana cεn.»

¹³ O ka o burukunkurunw cε ka segi tan ni fla fa o ra; mɔgɔw ka domuni kε burukun looru ra ka min to, o le kera o ye.

¹⁴ O mɔgɔw ka Yesu ta tagamasiyenw ye minke, o ko: «Can ra, cira min tun ka kan ka na dunuja ra, nin yere lo.»

Yesu tagamana ji kan

(*Matiyu 14.22-33; Marika 6.45-52*)

¹⁵ Yesu k'a lɔn minke ko o b'a fe ka ale mina fanga ra ka ale kε o ta masacε ye, a bɔra o cε ra ka sekɔ ka taga kongori dɔ kan a kelen na.

¹⁶ Wulada nana se minke, karamögodenw tagara bada ra.

* **6:7 6.7** Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekebaga ta tere kelen baara sara le ye.

¹⁷ O donna kurun dō kōnō ko o bē ba tige ka taga Kaperinahumu. Su nana ko k'a sōrō Yesu tun ma na o fe folo.

¹⁸ Fōjōba dō wurira, ka ke ji lamaga ye kosebē.

¹⁹ O ka kilo looru walama wōorō ke ji kan wagati min na, o ka Yesu tagamato ye ji kan, a bē gbarara o ta kurun na; o ja tigera.

²⁰ Yesu ko o ma ko: «Ne lo, aw kana siran!»

²¹ O tun b'a fe a ye don kurun kōnō o fe; nka o tun bē tagara yōrō min na, o barara k'a ye ko o sera yi ka ban.

Mōgōw ka Yesu yōrōjnini

²² Dugu nana gbe tuma min na, jama min tun bē ba ja dō kan, olugu k'a kōrōsi k'a ye ko kurun kelen le tun bē yi, ko Yesu tun ma don o kurun kōnō ni a ta karamōgōdenw ye, nka karamōgōdenw dōrōn le donna kurun kōnō ka taga.

²³ O y'a sōrō kurun dōw tun nana ka bō Tiberiyadi; Matigi Yesu tun ka baraka la Ala ye ka buru tarantaran jama ra yōrō min na, o tun lōnin lo o yōrō kōrō.

²⁴ Ayiwa, jama nana a ye ko Yesu te yi, a ta karamōgōdenw fana te yi minke, olugu yērē donna o kurunw kōnō ka taga Kaperinahumu ka taga Yesu yōrōjnini.

Domunifēn min bē janamanya di

²⁵ O tagara Yesu ye ba kō fe minke, o k'a fō a ye ko: «An karamōgo, i sera yan wagati juman?»

²⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko aw ka tagamasiyen minw ye, aw te ne yōrōjinina o koson de, nka aw ka domuni min ke ka fa, aw bē ne yōrōjinina o le koson.

²⁷ Ayiwa, domunifēn min bē se ka cēn, aw kana baara ke o koson; domunifēn min te cēn, ani a bē janamanya banbari di fana, aw ye baara ke o le koson. Min kēra Adamaden ye*, ale le bē o domunifēn di aw ma, sabu Fa Ala ka a ta fanga tagamasiyen la ale le kan.»

²⁸ O ka Yesu nininka ko: «An ka kan ka mun le ke ka Ala sagonan baara ke?»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ala bē baara min jini aw fe, o ye ko ale Ala ka mōgo min ci, aw ye la o ra.»

³⁰ O ko Yesu ma ko: «Ayiwa, ele bēna tagamasiyen juman le ke k'a yira an na, janko an ye la i ra? I bēna mun le ke?»

³¹ An bēmaw ka mane domu kongokolon kōnō, i n'a fō a sēbera Kitabu kōnō cogo min na, ko: «A ka domunifēn bō sankolo ra k'a di o ma, o k'a domu†.»

† **6:31 6.31** Mane tun ye domunifēn dō ye, Ala tun ka min di Izirayelimōgōw ma ka o to tagama ra kongokolon kōnō. Bōri 16.13-15,31; Zaburu 78.24.

³² Yesu ko: «Can ra, ne b'a fō aw ye ko cira Musa le ma domunifēn bō sankolo ra ka a di aw ma! Ne Face le bē domunifēn janaman di aw ma ka bō sankolo ra.

³³ Sabu min jigira ka bō sankolo ra, ale le ye Ala ta domunifēn ye, a bē min di ka janamanya di dunujamōgōw ma.»

³⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamōgō, ke o domunifēn di ye an ma wagati bēe ke!»

³⁵ Yesu ko o ma ko: «Domunifēn min bē janamanya di, ne le ye o ye; ni mōgō min ka na ne fē, kōngō tēna o tigi sōrō tuun fiyewu; ni mōgō min lara ne ra, minlōgō tēna o tigi sōrō tuun fiyewu.

³⁶ Nka ne k'a fō aw ye ka ban, ko: aw ka ne ye, nka aw ma la ne ra.

³⁷ Ni ne Fa ka mōgō o mōgō di ne ma, o bēe bēna na ne fē; ni mōgō o mōgō nana ne fē, ne tēna o tigi gben fiyewu.

³⁸ Sabu ne ma na ka bō sankolo ra ka na ne yēre sago ke; min ka ne ci, ne nana o sago le ke.

³⁹ Min ka ne ci, o sago flē nin ye, ko: ale ka mōgō o mōgō di ne ma ko o si kana tunu; ani ko dunuja labanlon na fana, ne ye o tigi lakunu ka bō saya ra.

⁴⁰ Sabu ne Fa sago ye ko ni mōgō o mōgō ka Dence* ye, ka la a ra, o tigi ye janamanya banbari sōrō; dunuja labanlon na fana, ne bēna o tigi lakunu ka bō saya ra.»

⁴¹ Yesu ko minke ko domunifēn min bōra sankolo ra ko ale le ye o ye, Yahudiyaw ka ke Yesu kōrōfō ye o kosōn.

⁴² O ko: «O tuma, Yesu le tē nin ye wa, Yusufu dence? An ka a face lōn, ka a bamuso lōn ke! Mun na a b'a fō ko ale jigira ka bō sankolo ra?»

⁴³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw kana ḥunuqunu aw yēre kōrō yi.

⁴⁴ Mōgō si tē se ka na ne fē, ni ne Fa min ka ne ci, ale ma o tigi lana ne fē; ni o tigi nana ne fē, dunuja labanlon na, ne bēna o tigi kunu ka a bō saya ra.

⁴⁵ Ayiwa, a sēbera ciraw ta kitabuw kōnō ko:
«Ala yēre le bēna o bēe karan.»

Mōgō o mōgō bē Fa Ala ta Kuma lamēn ka sōn a ta karan ma, o tigi bē na ne fē.

⁴⁶ Nka o t'a yira ko mōgō dō ja ka Ala ye dē! Mōgō si ma Ala ye, fō min bōra Ala ra, ale kelen le ka Fa Ala ye.»

Domunifēn min bē mōgō janamanya

⁴⁷ «Can ra ne b'a fō aw ye ko ni mōgō min lara ne ra, o tigi bē janamanya banbari sōrō.

⁴⁸ Domunifēn min bē janamanya di mōgōw ma, ne le ye o ye.

⁴⁹ Aw b̄emaw ka domunifēn dō domu kongokolon kōnō, nka o b̄ee n'a ta, saya nana se o ma.

⁵⁰ Nka domunifēn min jigira ka b̄o sankolo ra, o le ye nin ye; ni mōgō min ka o domu, o tigi tēna sa.

⁵¹ Ne le ye domunifēn janaman ye, min jigira ka b̄o sankolo ra. Ni mōgō min ka o domu, o tigi janaman b̄e to wagati b̄ee. Ne b̄e domunifēn min di, o ye ne yērē farisogo le ye, janko dunujnamōgōw ye janamanya.»

⁵² Yesu ka o fō minke, Yahudiyaw ka kē jēgōn sōsō ye; o ko: «Nin cē b'a fē ka a yērē sogo di an ma cogo di le, an y'a domu?»

⁵³ Yesu k'a fō o ye ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko Min kēra Adamaden ye*, ko ni aw ma o sogo domu ka a jori min, aw tēna janamanya sōrō.

⁵⁴ Nka ni mōgō min ka ne sogo domu ka ne jori min fana, o tigi b̄e janamanya banbari sōrō; dunuja labanlon na, ne bēna o tigi lakunu ka b̄o saya ra.

⁵⁵ Sabu ne farisogo ye domunifēn yērē le ye, ne jori fana ye minnifēn yērē le ye.

⁵⁶ Ni mōgō min ka ne sogo domu, ka ne jori min, o tigi b̄e to ne ta jēnjōgōnya ra, ne fana b̄e to jēnjōgōnya ra ni o tigi ye.

⁵⁷ Fa Ala min janaman lo, min ka ne ci, ne b̄e janamanya ale le sababu ra; o cogo ra ni mōgō min ka ne farisogo domu, ka ne jori min fana, o tigi b̄e janamanya ne sababu ra.

⁵⁸ Domunifēn min jigira ka b̄o sankolo ra, o le ye nin ye; aw bēma minw sara, olugu ka domunifēn min domu, o domunifēn ni nin tē kelen ye. Ni mōgō min ka nin domunifēn domu, o tigi bēna janamanya banbari sōrō.»

⁵⁹ Yesu ka nin kumaw le fō k'a to mōgōw karan na karanso kōnō Kaperinahumu.

Yesu ta kuma b̄e janamanya banbari di

⁶⁰ Ayiwa, Yesu ka o kuma fō minke, a ta karamōgōdenw caman ko: «Nin kuma ka gbēlen dē! Jōn b̄e se ka sōn nin ma?»

⁶¹ Yesu k'a lōn ko karamōgōdenw b̄e o kow le jūnūnūnūnū minke, a ko o ma ko: «Nin kuma digira aw ra wa?»

⁶² O tuma, Min kēra Adamaden ye*, ni aw nana o yēlēntō ye ka taga a b̄oyōrō ra don?

⁶³ Ala Nin* le b̄e mōgō janamanya; ni o tē, mōgō yērē baraka tē se ka foyi ke; ne ka kuma minw fō aw ye, o bōra Ala Nin le ra, o le b̄e janamanya di.

⁶⁴ Nka dōw b̄e aw ra, olugu ma la o ra.»

Ayiwa, kabini a damina ra, minw tun ma la Yesu ra, a tun ka olugu lōn, ani min tun bēna a janfa.

⁶⁵ Yesu k'a fo tuun ko: «O le koson ne k'a fo aw ye ko mögö si te se ka na ne ma, ni Fa Ala ma o se di o tigi ma.»

⁶⁶ Ayiwa, k'a ta o lon na, a ta karamögöden caman bora a ko; o ma son ka tugu a ko tuun.

⁶⁷ Yesu ko a ta karamögöden tan ni fla ma ko: «Aw fana t'a fe ka taga wa?»

⁶⁸ Simon Piyeri k'a jaabi ko: «Matigi, an bëna taga jõn le fe? Nanamanya banbari kuma be soro ele le fe.»

⁶⁹ An lara i ra, an fana k'a lon ko Den* Saninman min bora Ala ra, ko ele lo.»

⁷⁰ Yesu k'a fo o ye ko: «Ne le ma aw mögö tan ni fla panawoloma wa? K'a soro kelen be aw ra, o ye setanamögö le ye.»

⁷¹ Yesu tun be Zudasi le ma, Simon Sikariyoti dence; ale le tun bëna Yesu janfa, k'a soro karamögöden tan ni fla do tun lo.

7

Yesu balemw ma la a ra

¹ Ayiwa, o k'o, Yesu tun be yaalayaala Galile mara yorow ra; a ma son ka taga Zude mara ra, sabu Yahudiyaw kuntigw tun be a yorjinina ko o b'a faga.

² Ayiwa, Yahudiyaw ta gbatakörösigi janagbe* wagati tun surunyara.

³ Yesu balemw k'a fo a ye ko: «I ka kan ka bo yan ka taga Zude mara ra, janko i ta karamögödenw fana ye i ta tagamasiyenw ye o yorw ra fana.

⁴ Mögö si te a ta kow ke dogo ra, ni a b'a fe ko mögöw ye a lon; ni i be nin kabakow mögön ke, i ka kan ka i yere yira le, janko beew ye i ye.»

⁵ Ayiwa, Yesu balemw tun be o föra, sabu olugu fana tun ma la a ra.

⁶ Yesu ka a balemw jaabi ko: «O kewagati ma se ne fe fölo; nka wagati beew ka jii aw koni fe.»

⁷ Dunujamögöw te se ka aw konya; o be ne le konya, sabu o be kewalejugu minw kera, ne be o kow beew föra kene kan.

⁸ Aw koni ye taga janagbe ra faasi. Ne tenu taga yi sisani fölo, sabu wagati ma se ne fe ban.»

⁹ Yesu ka o le fo a balemw ye, ka to Galile.

Yesu tagara gbatakörösigi janagbe ra

¹⁰ A balemw taganin k'o janagbe ra, Yesu yere ka soro ka taga. Nka a ma taga mögöw ja na, a dogora ka taga le.

¹¹ O y'a sɔrɔ Yahudiyaw kuntigiw tun bε Yesu yɔrɔninina jnagbε wagati ra; o ka ke jininkari ke ye ko: «A bε min dε?»

¹² Jama ra mɔgɔw tun bε ɻunuŋunukan caman fɔra Yesu ta ko ra. Dɔw ko: «Mɔgɔjuman lo.» Dɔw ko: «Can tε, a bε mɔgɔw lafirira le.»

¹³ Nka mɔgɔ si tun te sɔn ka o kuma fɔ kεne kan, sabu o tun bε siranna Yahudiyaw kuntigiw ja.

Yahudiyaw ka Yesu sɔsɔ

¹⁴ Ayiwa, jnagbε wagati nana se a cemance ra; Yesu tagara don Alabatosoba lu kɔnɔ ka mɔgɔw karan.

¹⁵ A ta karan ka Yahudiyaw kabakoya; o ko: «Cε nin ka nin lɔnniya bεs sɔrɔ min le, k'a sɔrɔ a ma karan ke?»

¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne ta karan ma bɔ ne yere ra, nka a bɔra ne cibaga Ala le ra.

¹⁷ Ni mɔgɔ min b'a fe ka Ala sago ke, o tigi bεna a lɔn ni ne ta karan bɔra Ala le ra, walama ni a bɔra ne yere le ra.

¹⁸ Mɔgɔ min bε kuma ni a yere ta sebagaya ye, o tigi bε bonya jnina a yere le ye. Nka mɔgɔ min b'a fe a cibaga ye bonya, o tigi ta le ye can ye, nanbara si tε a ta kow ra.

¹⁹ Cira Musa le ma sariya* di aw ma wa? Nka aw si tε sariya sira tagamana. Mun na aw bε ne yɔrɔninina ka ne faga?»

²⁰ Jama ra dɔw ko Yesu ma ko: «Ele ye jinatɔ le ye. Jontigi le bε i yɔrɔninina ka i faga?»

²¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne ka kewale kelen min ke, o le ka aw bεs kabakoya!»

²² Aw ka kenesigiri lɔn cira Musa le fe k'a sɔrɔ a ma bɔ cira Musa ra, a daminana an bεmaw le ra; o le kosɔn hali Nenekirilon na aw bε sɔn ka ceden kenesigi.

²³ Ni aw bε sɔn ka ceden kenesigi Nenekirilon na, janko ka cira Musa ta sariya sira tagama o, mun kosɔn ne ka mɔgɔ kuturu keneya Nenekirilon na minke, aw dimina ne kɔrɔ o ra?

²⁴ Aw kana ko ye aw na ra dɔrɔn k'a kitī tige; aw ye kitī tige ni terenninya le kan.»

Yala Yesu le ye Kisibaga ye wa?

²⁵ Zeruzalem̄ dugumɔgɔ dɔw tun b'a fɔra ko: «O tuma o bε ce min yɔrɔninina ko o b'a faga, ale le tε nin ye wa?»

²⁶ A flε, a bε kumana bεs ja na kεne kan, mɔgɔ si tε foyi fɔra a ye. Kɔni an ta kuntigiw ma lo a ra le ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta ko ale lo dε?

²⁷ K'a sɔrɔ anw ka ce nin bɔyɔrɔ lɔn; nka ni Kisibaga nana, mɔgɔ si tεna a bɔyɔrɔ lɔn.»

²⁸ Ayiwa, ka Yesu to mōgōw karan na Alabatosoba kōnō, a kumana ni fanga ye, k'a fō ko: «Aw ko, ko aw ka ne lōn, ka ne bōyōrō fana lōn kē? Nka ne ma na ne yere ma, min ka ne ci, ale le bē cantigi ye. Nka aw ma a lōn.

²⁹ Ne kōni ka a lōn, sabu ne bōra ale le ra, ale le fana ka ne ci.»

³⁰ Yesu ka o fō minke, o tun b'a fe ka a mina, nka mōgō si ma se k'a boro la a kan, sabu a ta wagati tun ma se fōlō.

³¹ O bēe n'a ta, jama ra mōgō caman lara Yesu ra; o mōgōw tun b'a fōra ko: «Hali ni Kisibaga nana, a bēna tagamasiyen juman le kē ka teme nin cē ta kan?»

Yahudiyaw kuntigiw ka mōgō dōw ci ka taga Yesu mina

³² Jama tun bē o kuma minw ḥunuŋununa Yesu ta ko ra, Farisiw* nana o men. O ra, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka Alabatosoba kōrōsibaga dōw ci ko o ye taga Yesu mina.

³³ Yesu ko olugu ma ko: «Ne bē ni aw ye yan tuun ka wagati dōonin le kē; o kō, ne bē sōrō ka taga ne cibaga fe.

³⁴ Nka aw bēna ne yōrōjini ka dēse, aw tēna ne ye; sabu ne bēna ke yōrō min na, aw tēna se ka taga yi.»

³⁵ Yahudiyaw kuntigiw k'a fō nōgōn ye ko: «O tuma cē nin b'a fe ka taga yōrō juman le, ni a b'a fōra ko an tēna ale ye? Yahudiyā minw janjanna ka taga sigi Gerekīw fe, kōni a t'a fe ka taga olugu le fe ka taga ke Gerekīw karan ye dē?

³⁶ A ka kuma min fō, o kōrō le ye di, ko: <Aw bēna ne yōrōjini, nka aw tēna ne ye?> Ani ko: <Ne bēna ke yōrō min na, aw tēna se ka taga o yōrō ra?>

Yesu ka Nin Saninman layiri ta

³⁷ Ayiwa, nanagbē lon laban, o le tun ye a lonba yere ye; Yesu lōra jama ja fe ka kuma ni fanga ye, ko: «Ni minlōgō bē mōgō min na, o tigi ye na ne fe ka na min.

³⁸ Ni mōgō min lara ne ra, ji min bē nanamanya di, o bēna woyo ka bō o tigi jusukun na i ko bajī,» i n'a fō a sebēra Ala ta Kuma ra cogo min na.

³⁹ Nin Saninman* min tun bēna di lanabagaw ma, Yesu tun bē o ko le fōra ten. O wagati ra Nin Saninman tun ma di fōlō, sabu Yesu tun ma kōrōta fōlō ka taga don a ta nōrōra sankolo ra.

Mōgōw kan taranna Yesu kōsōn

⁴⁰ Ayiwa, jama ka Yesu ta kuma mēn minke, o ra dōw tun b'a fōra ko: «Sigiya si t'a ra, cira min ko fōra, nin cē yere lo!»

⁴¹ Dō werew tun b'a fōra ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, nin lo.» Nka dōw ko: «Kisibaga bē se ka bō Galile mara ra cogo di?»

⁴² Yala a ma səbe Kitabu kono ko Kisibaga bēna kē Dawuda ta gbamōgō dō le ye wa, ani ko a bēna bō Bētilehēmu le, min ye Dawuda worodugu ye wa?»

⁴³ Yesu ta ko koson jama kan taranna.

⁴⁴ Dōw tun b'a fē ka Yesu mina, nka mōgō si ma se ka a boro la a kan.

Yahudiyaw kuntigiw ta jusukungbeleya

⁴⁵ Minw tun nana Yesu minayorō ra, olugu sekora ka taga sarakalasebagaw* kuntigiw ni Farisiw* fē; olugu ka o nininka ko: «Mun koson aw m'a mina ka na ni a ye?»

⁴⁶ Yesu minabagaw ka a jaabi ko: «An ma mōgō si ye min bē kuma i ko nin cē!»

⁴⁷ Farisiw ko o ma ko: «O tuma a ka aw fana lafiri kē?

⁴⁸ Aw k'a men ko an ta kuntigiw juman kelen, walama Farisiw juman kelen le lara a ra fōlō?

⁴⁹ Nin jama min lara a ra, olugu si ma cira Musa ta sariya* lōn; olugu ye mōgō danganinw le ye!»

⁵⁰ Ayiwa, Nikodemus min tun konna ka taga Yesu fē lon dō, ale fana tun ye o Farisiw dō ye; ale ko o ma ko:

⁵¹ «Yala ka kaja ni an ta sariya ye, an bē se ka kitī tige mōgō dō kan k'a sōrō an ma a tigi lamen fōlō, ka a lōn a ka ko min ke wa?»

⁵² O ko ale ma ko: «O tuma, ele fana bora Galile le wa? I yere ye Kitabuw fle ka ja; i bēna a ye ko cira si ma deri ka bō Galile.»

[

⁵³* O ko, o bēe kelen kelen wurira ka taga o ta so.

8

¹ Yesu tagara Oliviyesunw kuru kan.

Muso min minara jēneuya ra

² Ayiwa, o lon dugusagbe sōgōmada joona fē, Yesu sekora ka taga Alabatosoba lu kono tuun. Jama bēe nana lajēn a kōrō; a sigira ka to ka o karan.

³ Ayiwa, sariya karamōgōw* ni Farisiw* nana ni muso dō ye a fē, ko o muso minana jēneuya ra. O k'a mina ka na a lō jama cē ma.

⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamōgō, an tagara nin muso mina k'a to jēneuya ra ni cē dō ye.

⁵ Cira Musa k'a fō an ye sariya* ra ko an ka kan ka o muso jōgōn bon ni kabakuru ye ka a faga*. Ayiwa, ele ko di o ra?»

* 7:53 7.53 K'a damina hayan 7.53, ka taga a bla hayan 8.11, o kumaw te sōrō kitabu dōw kono, walama o sebera fan were ra. * 8:5 8.5 Nin kuma fōra Musa ta sariya ra (Sarakalasebagaw 20.10; Sariya 22.22-24), nka ka kaja ni sariya ye, cē ni muso bēe le tun ka kan ka faga.

6 O tun b'a fe k'a kɔrɔbɔ le, janko ka sababu dɔ sɔrɔ k'a jaraki. Nka Yesu birira ka ke seberi ke ye dugu ma ni a borokanden ye.

7 O gbanna a ra ni pininkari ye minke, a wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ra ni min ma jurumun ke ka ye, o tigi ye ke mɔgɔ fɔlo ye, ka a bon ni kabakuru ye.»

8 A ka o fo minke, a birira tuun ka ke seberi ke ye dugu ma.

9 O mɔgɔw ka o kuma mɛn minke, [o yere jusukun ka o sɔsɔ;] o bee tagara kelen kelen, k'a damina mɔgɔkɔrɔbaw ra. Yesu kelen tora ni muso ye, muso lɔnin tora a kɔrɔ.

10 Yesu k'a kun kɔrɔta k'a fo muso ye ko: «Muso, o be min le? Mɔgɔ si ma kiti ben i kan wa?»

11 Muso ka Yesu jaabi ko: «Mɔgo si!» Yesu ko: «Ayiwa, ne fana te kiti ben i kan; taga, i kana jurumun ke tuun.»]

Yesu le ye dunuja ta yeelen ye

12 O kɔ, Yesu ka kuma ta tuun k'a fo jama ye ko: «Ne le ye dunuja ta yeelen ye. Ni mɔgɔ min tugura ne kɔ, o tigi tena tagama dibi ra, nka o tigi bɛna yeelen sɔrɔ, min be nanamanya di a ma.»

13 Farisiw* ko a ma ko: «Ni ele yere le be seereya ke i yere ta ko ra, o tuma i ta seereya te can ye.»

14 Yesu ka o jaabi ko: «Hali ni ne yere le be seereya ke ne yere ta ko ra, ne ta seereya ye can ye, sabu ne ka ne bɔyɔrɔ lɔn, ne ka ne tagayɔrɔ fana lɔn; nka aw ma ne bɔyɔrɔ lɔn, aw ma ne tagayɔrɔ fana lɔn.

15 Aw kɔni be kiti tige ka kajia ni adamadenw ta jatemina le ye; nka ne te kiti tige mɔgɔ si kan.

16 Hali ni ne be kiti tige, ne ta kiti be tige can le kan, sabu ne kelen te; ne Fa min ka ne ci, o be ni ne ye.

17 Ayiwa, a sebera aw ta sariya* ra ko ni mɔgɔ fla kera ko min seere ye, ko o ko ye can le ye.

18 Ayiwa, ne ye ne yere seere ye, ne Fa min ka ne ci, o fana ye ne seere ye.»

19 O ko Yesu ma ko: «I fa be min le?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw ma ne yere lɔn, janko ka na a fo ne Fa; ni aw tun ka ne lɔn can ra, aw tun bɛna ne Fa fana lɔn.»

20 Yesu ka o kuma bee fo ka a signin to karan na Alabatosoba lu kɔnɔ sarakablaminanw yɔrɔ ra. Mɔgɔ si ma se ka a mina, sabu a ta wagati tun ma se ban.

Yesu ta tagayɔrɔ

21 Yesu k'a fo mɔgɔw ye tuun ko: «Ne bɛna taga; ni ne tagara, aw bɛna ne yɔrɔjini, nka aw bɛna sa ka aw to aw

ta jurumun na; ne bε taga yɔrɔ min na, aw tε se ka taga o yɔrɔ ra.»

²² Yahudiyaw kuntigiw ko: «O tuma a bεna a yεrε faga le wa? Sabu a ko, ko: <Ne bε taga yɔrɔ min na, aw tε se ka taga o yɔrɔ ra!> »

²³ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Aw sɔrɔra dugukolo kan yan le, nka ne bɔra sankolo ra; dunuja ta le bε aw ye, nka ne kɔni, dunuja ta tε ne ye!

²⁴ O le kosɔn ne k'a fɔ aw ye ko aw bεna sa ka aw to aw ta jurumunw na; sabu ni aw kɔni ma la a ra ko ne ko <Ne ye min ye, ne ye o le ye,> o tuma aw bεna sa ka aw to aw ta jurumunw na.»

²⁵ O ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye jɔntigi le ye?» Yesu ko: «Kabini a damina ra, ne ye min ye, ne ka o fɔ aw ye.

²⁶ Fen caman bε ne fε k'a fɔ aw ta ko ra, ani ka aw jaraki; nka min ka ne ci, o ta le ye can ye; ne ka min mεn ale fε, ne bε o le fɔ dunujamɔgɔw ye fana.»

²⁷ Yahudiyaw m'a faamu ko Yesu bε Fa Ala ta ko le fɔra o ye.

²⁸ O kosɔn Yesu k'a fɔ o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o kɔrɔta san fε tuma min na, aw bεna sɔrɔ k'a lɔn ko ne ko <Ne ye min ye, ne ye o le ye>, ko ne tε foyi kε ne yεrε ma, nka Fa Ala ka ne karan min na, ne bε o le fɔ.

²⁹ Min ka ne ci, ale bε ni ne ye. A ma ne to ne kelen na, sabu min ka di a ye, ne bε o le kε tuma bεε.»

³⁰ Yesu ka o kuma fɔ minke, mɔgɔ caman lara a ra.

Fen min bε mɔgɔ ke a yεrε ta ye

³¹ Ayiwa, Yahudiya minw tun lara Yesu ra, a k'a fɔ olugu ye ko: «Ni aw sɔnna ka to ne ta kumaw kan, aw bεna kε ne ta karamɔgɔdenw ye can ra.

³² Aw bεna can lɔn, o can lɔnniya bεna aw kε aw yεrε ta ye fana.»

³³ O ko Yesu ma ko: «Anw ye Iburahima ta durujaw le ye, an ma deri ka ke mɔgɔ si ta jɔn ye. Mun na ele ko, ko an bεna kε an yεrε ta ye?»

³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ o mɔgɔ bε jurumun ke, o tigi ye jurumun ta jɔn le ye.

³⁵ Jɔn te to a matigicε ta so kɔnɔ wagati bεε, nka matigicε dencε bε to so kɔnɔ tuma bεε.

³⁶ Den min bɔra Ala ra*, ni o ka aw kε aw yεrε ta ye, o tuma aw bεna kε aw yεrε ta ye yεrε le.

³⁷ Ne k'a lɔn ko aw ye Iburahima ta durujaw ye; nka o bεε n'a ta, aw bε ne fagacogo jinina, sabu aw tε ne ta kuma fε.

³⁸ Ne kɔni, ne ka min ye ne Fa fε, ne bε o le fɔ; aw fana ka min sɔrɔ aw fa fε, aw bε o le kε.»

³⁹ Ayiwa, o ka Yesu jaabi ko: «Anw fa ye Iburahima le ye.» Yesu ko o ma ko: «Ni aw tun ye Iburahima ta denw ye, aw tun bëna Iburahima ta kewalew jøgçon le ke.»

⁴⁰ Nka sisan, a flë, ne ka can min sɔrɔ Ala fë, ne ka o fɔ aw ye, o bëe n'a ta, aw bë ne fagacogo jinina; Iburahima ma o jøgçon ke de!

⁴¹ Aw bë aw fa ta kewalew jøgçon le kera.»

O ko Yesu ma ko: «Anw ma woro jeneya ra de! Fa kelenpe le bë an fë, o ye Ala ye.»

⁴² Yesu ko o ma ko: «Ni Ala le tun ye aw Fa ye, aw tun bëna ne kanu, sabu ne bora Ala le ra ka na yan. Ne ma na ne yere ma; ale le ka ne ci.

⁴³ Ne bë min fôra, mun koson aw te o faamuna? Aw te son ka ne ta kumaw lamèn le.

⁴⁴ Aw fa ye Setana le ye; min fana ka di aw fa Setana ye, aw b'a fë ka o le ke. Ale ye mögøfagabaga le ye kabini a ta kow damina ra; a ma deri ka can fɔ ka ye, sabu can den kelen te a kònɔ. Ni a b'a fë ka faninya fɔ tuma min na, a bë kuma ka kajna ni a yere ta son le ye; sabu faninyaføbaga lo, faninya face yere lo.

⁴⁵ Nka, ne koni ne bë can le fɔ, o le koson aw te lara ne ra.

⁴⁶ Aw ra, jøntigi le bë se k'a yira ko ne ka jurumun ke? Ayiwa, ni ne bë can le fôra, mun na aw te la ne ra?

⁴⁷ Mögo min ye Ala ta mögo ye, o tigi bë Ala ta Kumaw lamèn. Aw te a lamèn, sabu aw te Ala ta mögow ye.»

Yesu ka bon ni Iburahima ye

⁴⁸ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «Jo bë an fe k'a fɔ ko i ye Samarika le ye, ko jina bë i ra fana.»

⁴⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Jina te ne ra, nka ne bë ne Fa le bonyara; aw koni, aw bë ne dögøyara le.

⁵⁰ Ne te bonya jinina ne yere ye, nka kelen bë yi, ale le bë a jinina ne ye; ale le bëna jo di ne ma fana.

⁵¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mögo min ka ne ta kuma sira tagama, o tigi tena sa fiyewu.»

⁵² Yahudiyaw ko: «Sisan koni an k'a lòn yere le ko jina le bë ele ra. Iburahima sara, ciraw fana sara; ele ko, ko ni mögo min ka ele ta kuma sira tagama, ko o tigi tena sa ka ye.»

⁵³ O tuma ele ka bon ni an bëmace Iburahima ye wa? Ale sara, ciraw fana sara! O tuma ele bë i yere jatera mun mögo suguya le ye?»

⁵⁴ Yesu ko: «Ni ne tun bë ne yere bonyara, o bonya tun te ke foyi ye. Ne Fa le bë ne bonya, aw ko ale min ma ko aw ta Ala lo.»

55 Aw m'a lən, nka ne k'a lən; ni ne tun ko, ko ne m'a lən, ne tun bəna kə aw jəgən faninyafəbaga le ye. Nka ne k'a lən, ne fana bə a ta kuma sira tagama.

56 Aw bəmace Iburahima jaagarira ko a bəna ne nalon ye. A k'a ye minke, a jusu diyara kosebə.»

57 Yahudiyaw ko a ma ko: «E! Ele si ma sanji bilooru sərɔ fəlɔ, ele ko i ka Iburahima ye!»

58 Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fə aw ye, ko sani Iburahima ye woro, <ne ye min ye, ne tun bə o ye> ka ban!»

59 O kuma kosɔn Yahudiyaw ka kabakuruw ta ko o bə Yesu bon, nka a dogora ka bɔ Alabatosoba kɔnɔ ka taga.

9

Yesu ka fiyentɔce kənεya

1 Yesu temetɔ, a ka fiyentɔce dɔ ye; o cε fiyennin le tun worora.

2 Yesu ta karaməgodenw ka a jininka ko: «An karaməgo, mun le k'a to nin cε fiyennin worora? A yεrε ta jurumun lo wa, walama a worobagaw ta jurumun lo?»

3 Yesu ka o jaabi ko: «A yεrε ta jurumun tε, a worobagaw fana ta jurumun tε; a kera janko Ala ta sebagaya le ye yira ale sababu ra.

4 An ka kan ka ne cibaga ta baara kε wagati min na tere yeelen bε yi; ni o tε, ni su nana ko, mɔgɔ si təna se ka baara kε.

5 Ka ne to dununa ra yan, ne le ye dununa ta yeelen ye.»

6 Yesu ka o fɔ minke, a ka daji tu dugu ma, ka bɔgɔ fitini nɔɔni ni a ye, ka o mun fiyento jadenw na,

7 k'a fɔ a ye ko: «Taga i ja ko Silowe dinga ta ji ra.» (Silowe kɔrɔ ye ko «Ciraden»). Cε tagara a ja ko minke, a sekɔtɔ, a tun bε yeri kera.

8 Ayiwa, a sigjəgɔnw, ani minw tun bε to k'a ye a bε daariri kera, olugu ko: «Cε nin le tun tε sigira yan ka to ka mɔgɔw daari wa?»

9 Dɔw ko: «Ale lo kε.» Dɔw ko: «Ale tε, a bɔnin b'a fε le dɔrɔn.» A laban, cε yεrε ko: «Ne yεrε lo.»

10 O ko a ma ko: «I ja yelera cogo di le?»

11 A ka o jaabi ko: «Cε min tɔgɔ ye ko Yesu, ale le ka bɔgɔ kε ka a mun ne ja ra, ko ne ye taga ne ja ko Silowe dinga ta ji ra. Ne tagara ne ja ko minke, ne ja yelera.»

12 O ka a jininka ko: «O cε bε min?» A ko: «Ne m'a lən.»

Farisiw ka fiyentɔcekɔrɔ wele ka a jininka

13 Ayiwa, o ka o fiyentɔce ja yelenin mina ka taga ni a ye Farisiw* fε.

¹⁴ K'a soro Yesu tun ka bogo mun ce ja ra ka a ja yele lon min na, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ye.

¹⁵ O koson Farisiw ka ce jininka tuun ko a ja yeler a cogo di le. A ka o jaabi ko: «A ka bogo mun ne nadenw na, ne tagara ne ja ko, ne ja yeler a.»

¹⁶ A ka o fo minke, Farisi dōw ko: «O ce ma bo Ala ra, sabu a te Nenekirilon jatera.» Nka dōw ko: «Jurumunkebaga be se ka nin kabakow mogon ke wa?» A kera ten, o gbansan kan taranna.

¹⁷ O ka fiyentoce ja yelenin jininka tuun ko: «Ce min ka ele ja yele o, ele yere be mun le miirira o ce ta ko ra?» A ko o ma ko: «Ala ta cira lo.»

¹⁸ Nka Yahudiyaw kuntigiw tun ma la a ra fiyewu ko o ce fiyennin le tun worora, ani ko a ja nana yele. O koson o k'a worobagaw wele,

¹⁹ ka na olugu jininka ko: «Aw dence le ye nin ye wa? Aw be se k'a fo ko can ra a fiyennin le worora wa? A nana ke cogo di sisan ko a be yeri kera?»

²⁰ Ce worobagaw ka o jaabi ko: «An koni k'a lon ko an dence lo, ko a fiyennin le worora fana.

²¹ Nka fen min nana a to a be yeri kera sisan, an ma o lon; mogo min fana ka a ja yele, an ma o tigi lon. Aw ye a yere jininka; denmis en te tuun o; a yere bena a nafo aw ye.»

²² Ce worobagaw ka o fo Yahudiyaw kuntigiw nasiran le koson, sabu o tun benna a ra ko ni mogo o mogo ka lo a ra k'a fo ko Yesu le ye Kisibaga* ye, ko o be o tigi gben k'a nin bo karanso* ta jen ra.

²³ O nasiran le koson o ko: «Den te, aw ye a yere jininka.»

²⁴ Ayiwa, o ka fiyentocerkor wele tuun a sjnaga flanan na ka na a fo a ye ko: «Kari Ala ra i ye can fo an ye. Ce min ka i ja yele, anw koni k'a lon ko jurumunkebaga lo.»

²⁵ Ce ka o jaabi ko: «Ni jurumunkebaga lo walama ni jurumunkebaga te, ne ma o lon; ne ka fen kelenpe le lon: ne tun ye fiyento ye, nka sisan ne be yeri kera.»

²⁶ O ko a ma ko: «A ka mun le ke i ra? A ka i ja yele cogo di le?»

²⁷ Ce ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma son ka ne lamen; mun na aw b'a fe ne ye a nafo aw ye tuun? Kon i aw fana t'a fe ka ke a ta karamogoden dōw ye de?»

²⁸ O ka a nen i; o ko: «Ele le ye a ta karamogoden ye; anw ye cira Musa ta karamogodenw le ye.

²⁹ An k'a lon ko Ala kumana cira Musa fe, nka an ma nin ce boyero lon.»

³⁰ Ce ko: «Nin ye kabako le ye de! Aw ko, ko aw ma a boyero lon, k'a soro a ka ne ja yele!

³¹ An k'a lɔn ko Ala tε jurumuntɔw lamɛn; nka mɔgɔ min bε a bato ka a sago kε, a bε o le lamɛn.

³² Kabini dunuja danna, an ma deri k'a mɛn ko mɔgɔ min fiyentɔman worora, ko dɔ ka o ja yεlε.

³³ Ni nin cε tun ma bɔ Ala ra, a tun tena se ka foyi kε.»

³⁴ Farisiw* ko cε ma ko: «Ele min kuturu worora jurumun na, ele le bε anw karanna sisān kε?» O ka a gbɛn ka bɔ karanso ra.

Yesu ko Farisiw ye fiyentɔw ye

³⁵ Ayiwa, Yesu nana a mɛn ko o ka cε gbɛn; a tagara bɛn ni a ye minkε, a ko a ma ko: «Min kera Adamaden ye*, i lara o ra wa?»

³⁶ Cε ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, jɔntigi lo? A yira ne ra, janko ne ye la a ra.»

³⁷ Yesu ko: «I ja bε ale yεrε le ra ten, a bε kumana i fε.»

³⁸ Cε ko: «Matigi, ne lara i ra.» A ka a kinbiri gban Yesu kɔrɔ ka a bato.

³⁹ Yesu ko: «Ne nana dunuja ra ka na kitī le tigε, janko minw tε yeri kera, olugu ye yeri kε, minw bε yeri kera, olugu ja ye fiyen.»

⁴⁰ Farisi* dɔw tun bε Yesu kɔrɔ, olugu ka o kuma mɛn minkε, o ko Yesu ma ko: «O tuma anw fana fiyennin lo wa?»

⁴¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw tun fiyennin lo, aw tun tena jaraki; nka aw ko minkε ko aw bε yeri kera, o kosɔn aw jarakinin lo tuma bεε.»

10

Sagagbenbaga ni sagaw ta talen

¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko mɔgɔ min tε sɔn ka don sagabon donda fε, fɔ a bε yεlεn fan wεrε fε ka don, o tigi ye son le ye, benkannikebaga lo.

² Nka min bε don donda fε, o le ye sagagbenbaga yεrε ye.

³ Sagabon kɔrɔsibaga bε da yεlε a ye. Sagaw bε a kan mɛn; a bε a ta sagaw wele kelen kelen o tɔgɔ ra ka bɔ ni o ye kεnε ma.

⁴ Ni a bɔra ni a ta sagaw ye kεnε ma, a bε bla o ja. Sagaw fana bε tugu a kɔ, sabu o ka a kan lɔn.

⁵ Nka sagaw tε tugu mɔgɔ wεrε kɔ; o bε bori o tigi ja, sabu o tε mɔgɔ wεrε kan lɔn.»

⁶ Yesu ka o talen fɔ o mɔgɔw ye, nka o m'a faamu.

Yesu ye sagagbenbaguman ye

⁷ Yesu k'a fɔ o ye tuun ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ne le ye sagabon donda ye.

⁸ Minw bεε nana ne ja fe, olugu bεε ye sonw ni benkannikεbagaw le ye; sagaw ma o lamen.

⁹ Ne le ye donda ye; ni mogo min ka temε ne fe ka don, o tigi bε kisi. O tigi bεna to ka don ka bε jasuma ra, ka domunikeyεro soro.

¹⁰ Son te na foyi kama ni sonyari te, ani fagari, ani cεnri. Nka ne kɔni nana le, janko mogow ye janamanya soro fo ka wasa.

¹¹ «Ne le ye sagagbenbaganuman ye; sagagbenbaganuman bε a nin di ka sa a ta sagaw koson.

¹² Nka baaraden min bε sagaw kɔrosira sara ra, ale te sagagbenbaga ye, sagaw fana te a ta ye; o koson ni a ka wara natɔ ye, a bε bori ka sagaw to yi. Wara bεna saga dɔw mina, a tɔw bε janjan.

¹³ Baaraden bε bori, sabu ale ye warijinibaga le ye; sagaw hamī te a ra.

¹⁴ Ne kɔni, ne ye sagagbenbaganuman le ye; ne ka ne ta sagaw lɔn; ne ta sagaw fana ka ne lɔn,

¹⁵ i ko Fa Ala ka ne lɔn cogo min na, ani ne ka Fa Ala lɔn cogo min na. Ne bε ne nin di ka sa ne ta sagaw koson.

¹⁶ Saga wεrew bε ne fe, minw te nin sagabon kɔno; jagboya lo ne ye taga olugu fana gbengben ka na; o bεna ne kan men, o bεna kε sagakuru kelen ye, ka sagagbenbaga kelen kε o kunna.

¹⁷ «Ne ko ka di ne Fa Ala ye, sabu ne bε ne nin di ka sa, janko ne ye na a soro tuun.

¹⁸ Mεgo si te se ka ne nin bε ne ra jagboya ra; ne yere b'a di. Se bε ne ye ka a di, se bε ne ye fana ka a mina tuun; ne Fa Ala ka o le fo ne ye.»

¹⁹ Yesu ta kuma koson Yahudiyaw kan taranna tuun.

²⁰ O caman ko: «Jina bε ce nin na, fatɔ lo; mun koson aw bε a lamenna?»

²¹ Nka dɔw ko: «Nin te jinatɔ kan ye de! Jinatɔ bε se ka fiyentɔw ja yεlε cogo di?»

Yahudiyaw ko o te Yesu fe

²² Ayiwa, Yahudiyaw ta Alabatosoba janagbe* min bε kε Zeruzalem̄ san o san, o nana se; o bε bεn nεnεba wagati le ma.

²³ Ayiwa, Yesu tun bε yaalayaalara Alabatosoba lu kɔno, masace Sulemani ta bolon kɔno.

²⁴ Yahudiyaw nana lo k'a lamini; o ka a jininka ko: «Wagati juman le i bεna sigiya bε an jusu ra sa? Ni ele le ye Kisibaga* ye, a gbe k'a fo an ye.»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma la a ra. Ne bε kewale minw kεra ne Fa Ala tɔgɔ ra, o

kewalew le b'a yira ko ne be min fôra aw ye ko o ye can le ye.

²⁶ Nka aw te lara ne ra, sabu aw te ne ta saga dôw ye.

²⁷ Ne ta sagaw be ne kan men; ne ka o lôn, o be tugu ne ko fana.

²⁸ Ne be janamanya banbari di o ma. O têna halaki fiyewu, mögo si têna o bosi ka o bo ne boro fana.

²⁹ Ne Fa Ala min ka o di ne ma, ale ta sebagaya ka bon ni beë ta ye; mögo si te se ka o bosi ka bo ne Fa boro fana.

³⁰ Ne ni ne Fa ye kelen le ye.»

³¹ Yahudiyaw ka kabakuruw ta tuun ko o be Yesu bon.

³² Yesu ko o ma tuun ko: «Ne ka kewalejuman caman minw sôrô Fa Ala fe, ne ka o ke aw ja na. O kewalew juman kelen le koson aw b'a fe ka ne bon ni kabakuru ye?»

³³ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «An t'a fe ka i bon i ta kewalejumanw le koson; i ka Alatögöcenkuma min fo, o le koson an b'a fe ka i bon; ele mögo gbansan, ele be i yere kera Ala ye.»

³⁴ Yesu ko o ma ko: «A ma sebe aw ta sariya* yôrô do ra wa, ko Ala k'a fo ko: <Aw ye alaw ye?>

³⁵ K'a sôrô an k'a lôn ko min sebera Kitabu kôno, o te se ka yelema. Ayiwa, Ala ka a ta kuma lase minw ma, ni a be o wele ko alaw,

³⁶ o tuma, Ala ka min janawoloma k'a ci dununa ra, ni o ko, ko Den min bôra Ala ra*, ko ale le be o ye, mun koson aw ko, ko a be Ala tögö cenna?

³⁷ Ni a kera ko ne te ne Fa ta kewalew le kera, o tuma aw kana la ne ra.

³⁸ Nka ni ne be o kewalew le kera, hali ni aw ma la ne ra, aw ye la a ra ko o kewalew bôra Ala le ra, janko aw ye a lôn k'a gbeya ko ne ni ne Fa Ala ye kelen le ye.»

³⁹ O kuma koson mögôw wurira tuun ko o be Yesu mina, nka a bôsira o boro ka taga.

⁴⁰ Yesu tagara Zuriden ba kô fe tuun, Yuhana tun be mögôw batizera yôrô min na fôlôfôlô; Yesu tora o yôrô ra.

⁴¹ Mögo caman tagara a kô o yôrô ra. O mögôw tun b'a fôra ko: «Yuhana ma tagamasiyen si ke, nka a ka fen o fen fo nin ce ta ko ra, o beë kera can ye.»

⁴² Mögo caman lara Yesu ra o yôrô ra fana.

11

Lazari ta saya

¹ Ayiwa, cε dɔ tun bε banara; a tɔgɔ tun ye ko Lazari. A tun bε Betani, Mariyamu ni a balemamuso Mariti bε dugu min kono.

² O Mariyamu le tun nana turu kasadiman ke Matigi sen kan ka a josi ni a kunsigi ye; ale balemace Lazari le tun man kene.

³ O balemamuso fla ka mɔgo ci ka taga a fɔ Yesu ye ko: «Matigi, i terice man kene de!»

⁴ Yesu ka o kuma men tuma min na, a ko: «Nin bana ma dabɔ saya kama; a kera janko ka Ala ta bonya le yira, janko Den min bɔra Ala ra*, a ye ke sababu ye ka bonya la o kan.»

⁵ Mariti ni Mariyamu ni Lazari bεε ko tun ka di Yesu ye kosebe.

⁶ Nka Yesu ka Lazari ta bana ko men, a tun bε yɔrɔ min na, a belen tora yi ka tere fla ke.

⁷ O ko, a ko a ta karamogodenw ma ko: «An ye sekɔ Zude mara ra.»

⁸ Karamogodenw ko: «An karamogɔ, a ma meen fɔlɔ, Yahudiyaw kuntigiw tun b'a fe ka i bon ni kabakuru ye ka i faga o yɔrɔ ra, i belen ko an ye sekɔ ka taga yi!»

⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati tan ni fla le te tere kono wa? Ayiwa, mɔgo min bε tagama tere fe, o tigi talon man di, sabu tere yeelen be yi.

¹⁰ Nka mɔgo min bε tagama dibi ra, o tigi bε talon, sabu yeelen te yi.»

¹¹ Yesu ka o fɔ minke, a ko o ma ko: «An terice Lazari bε sunɔgora, nka ne bε taga a lakunu.»

¹² Karamogodenw ko a ma ko: «An karamogɔ, ni sunɔgo dama lo, a bena keneya.»

¹³ Yesu tun bε Lazari sako le fɔra o ye, nka olugu tun b'a miirira ko sunɔgo gbansan lo.

¹⁴ Ayiwa, Yesu sɔrɔra k'a gbe k'a fɔ o ye ko: «Lazari sara.

¹⁵ Nka a ma ke ne ja na minke, o diyara ne ye aw kosɔn; sabu nin ko bena ke sababu ye k'a to aw ye la ne ra. Aw ye wuri, an ye taga a fe yi.»

¹⁶ O tuma Toma, min bε wele fana ko Flanin, ale ko karamogoden tɔw ma ko: «An fana ye taga, an ye taga sa ni a ye.»

Yesu le be mɔgo janamanya

¹⁷ Ayiwa, Yesu sera Betani tuma min na, o y'a sɔrɔ Lazari su tun donna kabini tere naani.

¹⁸ Betani ni Zeruzalemu cε tun man jan; a tun te teme kilo saba nɔgɔn kan.

¹⁹ O kosɔn Yahudiya caman tun nana Mariti ni Mariyamu fe ka na o fo ka o jusu saaro o balemace saya kosɔn.

²⁰ Mariti nana a mən ko Yesu bə nana minke, a wurira ka taga a kubən; Mariyamu siginin tora bon kəno yi.

²¹ Mariti sera Yesu kɔrɔ minke, a ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun bə yan, ne balemace tun tena sa.»

²² Nka ne k'a lən ko hali sisan, ni i ka fən o fən jini Ala fe, a bə o kə i ye.»

²³ Yesu ko a ma ko: «I balemace bəna kunu!»

²⁴ Mariti k'a jaabi ko: «Ne k'a lən ko dunuja labanlon na, suw bəna kunu tuma min na, ne balemace fana bəna kunu.»

²⁵ Yesu ko a ma ko: «Ne le bə suw lakunu, ne le bə panamanya di; ni məgo o məgo ka la ne ra, o tigi bəna panamanya, hali ni a sara.»

²⁶ Ni məgo o məgo bə panamanya, ka la ne ra, o tigi tena sa ka ye fiyewu! Ele lara o ra wa?»

²⁷ Mariti ko: «Onhən, Matigi, ne lara a ra jate ko ele le ye Kisibaga* ye, Den min bəra Ala ra*, min tun ka kan ka na dunuja ra.»

Yesu kasira Lazari kosɔn

²⁸ Ayiwa, Mariti ka o fɔ minke, a kosegira so kəno ka taga a dəgəmuso Mariyamu wele dogo ra, k'a fɔ a ye ko: «An karaməgo nana, a ko i ye taga yi.»

²⁹ Mariyamu ka o men minke, a wurira joona joona ka taga Yesu fe.

³⁰ O y'a sɔrɔ Yesu tun ma don dugu kəno ban. Mariti tun tagara a sɔrɔ yɔrɔ min na, a belen tun bə o yɔrɔ kelen le ra.

³¹ Yahudiya minw tun bə ni Mariyamu ye bon kəno, ka to k'a jusu saaro, olugu k'a ye ko a wurira joona joona ka bɔ minke, o gbanna a kɔ; o tun b'a miirira ko a bə tagara kaburu ra ka taga kasi le.

³² Mariyamu tagara se Yesu kɔrɔ, ka Yesu ye minke, a benna a sen kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun bə yan, ne balemace tun tena sa.»

³³ Yesu ka Mariyamu kasitɔ ye minke, ani Yahudiya minw tun bə ni a ye, ka olugu fana kasitɔ ye, o ka a jusu tɔɔrɔ kosebə ka a hakiri pagami.

³⁴ Yesu ka o nininka ko: «Aw ka a su don min?» O ko: «Matigi, na a yɔrɔ fle.»

³⁵ Yesu kasira.

³⁶ Yahidiyaw ko: «Aw y'a fle! Cə nin ko tun ka di a ye de!»

³⁷ Nka dəw ko: «Ale min ka fiyentɔcə ja yele, a tun tə se ka a kə Lazari kana sa wa?»

Yesu ka Lazari su lakunu

³⁸ Yesu jusukun tɔɔrɔninba tagara se kaburu ma. O kaburu tun ye kuruwo dɔ le ye, ka kabakuruba dɔ ke ka a datugu.

³⁹ Yesu ko: «Aw ye kabakuru bɔ kaburu da ra.» Banbaga balemamuso min ye Mariti ye, ale ko Yesu ma ko: «Matigi, i b'a sɔrɔ a kasa bɛ bɔra ka ban, sabu a tere naani le ye bi ye kaburu kɔnɔ.»

⁴⁰ Yesu ko Mariti ma ko: «Ne m'a fɔ i ye ko ni i ka la ne ra, i bɛna Ala ta sebagaya ye wa?»

⁴¹ O ka kabakuru bɔ kaburu da ra. Yesu ka a ja kɔrɔta san fɛ ka Ala daari ko: «Ne Fa Ala, ne bɛ baraka la i ye, sabu i ka ne lamɛn.

⁴² Ne k'a lɔn ko i bɛ ne lamɛn wagati bɛɛ. Nka mɔgɔ minw ka ne laminini, ne ka o fɔ olugu le kosɔn, janko o y'a lɔn ko ele yɛrɛ le ka ne ci.»

⁴³ Yesu ka o fɔ minke, a kumana ni fanga ye ko: «Lazari, bɔ kɛnɛ ma!»

⁴⁴ Su bɔra; a senw ni a borow tun melegera ni fani ye, a ja datugunin bɛ ni kasanke ye. Yesu ko o ma ko: «Aw ye faniw bɔ a ra k'a to a ye taga.»

Kititigebagaw ko Yesu ka kan ka faga

(Matiyu 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ Yahudiya minw tun nana Mariyamu fɛ, Yesu ka min ke, olugu ka o ye minke, o caman lara a ra.

⁴⁶ Nka dɔw tagara Farisiw* fɛ ka taga Yesu ta kow lakari o ye.

⁴⁷ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka kititigebagaw ta jɛnkuru* wele ka o sigi; o ko: «An bɛna mun le ke? Ce nin bɛ tagamasiyen caman kera dɛ!»

⁴⁸ Ni an k'a to ten a yɛrɛ ma, a laban mɔgɔ bɛɛ bɛna la a ra. Nka ni o kera, Rɔmukaw bɛna na ka na an ta Alabatosoba ni an ta siya halaki!»

⁴⁹ Kelen tun bɛ o ra, min tɔgɔ tun ye ko Kayife; ale le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. Ale ko: «Aw kɔni, aw te foyi lɔn.

⁵⁰ Aw m'a lɔn ko a ka fisa mɔgɔ kelen ye sa jamana bɛɛ kosɔn, janko an ta siya bɛɛ kana halaki wa?»

⁵¹ Ayiwa, Kayife tun ma o kuma fɔ a yɛrɛ ma. A tun kera sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na minke, o le kosɔn Ala ka o cirayakuma don a da ra, ko Yesu le ka kan ka sa o ta siya nɔ ra.

⁵² Nka a tun tɛna ke o siya dama kosɔn; Ala ta mɔgɔ minw janjanna dunuja fan bɛɛ ra, a bɛna sa ka olugu bɛɛ le jen ka o ke kelen ye.

⁵³ Yahudiyaw kuntigiw k'a latige o lon yere ra ko Yesu ka kan ka faga.

⁵⁴ O koson Yesu ma son ka ke yaalayaala ye Yahudiyaw ce ra kene kan tuun. A bora o yoro ra ka taga kongokolon fanfeyoro ra, dugu do ra min be wele ko Efirayimu. Ale ni a ta karamogodenw tora o yoro ra.

⁵⁵ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jonyaban janagbe* tun be surunyara. Mogo caman bora jamana yoro werew ra, ka na Zeruzalemka k'on janagbe ja, ka na o yere saninya.

⁵⁶ Mogoow tun be Yesu yorohnina; o tun nogon nininka Alabatoso lu kono, ko: «Aw be mun miiri? O tuma a tena na janagbe ra wa?»

⁵⁷ O y'a soro sarakalasebagaw kuntigiw, ani Farisiw tun k'a fo mogow ye ka ban ko ni min o min ka Yesu yoro lon, o tigi ye taga a fo olugu ye, janko o y'a soro ka a mina.

12

*Mariyamu ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye
(Matiyu 26.6-13; Marika 14.3-9)*

¹ Ayiwa, a to tun tora tere woco, Jonyaban janagbe* be se; Yesu tagara Betani. A tun ka Lazari min su lakunu, ale tun be o dugu le kono.

² O ka domuni do laben Yesu ye o yoro ra. Mariti tun be o domuniko janabora; Lazari fana tun be domuni na ni domunikebaga tow ye.

³ Ka o to domuni na, Mariyamu ka turu kasadiman yereworo songobelen do ta, min tun be litiri tarance bo, ka o turu ke Yesu senw kan; o ko, a ka a senw josi ni a yere kunsigi ye. O turu kasa ka bon yoro bee labo.

⁴ Yesu ta karamogoden min ye Zudasi Sikariyoti ye, min tun bena ke Yesu janfabaga ye, ale ko:

⁵ «Mun koson nin turu kasadiman ma fiyeere fo warigbe kembe saba*, ka o wari di fagantanw ma?»

⁶ Zudasi tun ma o fo fagantanw hina koson, nka a ka o fo sabu son tun lo; ale le tun ye o ta warimarabaga ye, nka ni wari min tun ka di a ma, a tun be o ta.

⁷ Nka Yesu ko a ma ko: «Muso to pasuma ra; a to a ye nin ke ne ta sutarari kama.

⁸ Sabu fagantanw koni, olugu be ni aw ye yan tuma bee, nka ne tena to ni aw ye yan tuma bee de!»

Sarakalasebagaw kuntigiw ko o be Lazari faga

⁹ Ayiwa, Yahudiyaw k'a men minke ko Yesu be Betani, o caman tagara yi. O tun ma taga Yesu yere doron koson, nka

---

* **12:5 12.5** Ka kaja ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden doew ta san kelen baara sara nogonna le ye.

a tun ka Lazari min su lakunu, o tun tagara ale fana fleyօրօ le ra.

¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a latige ko ni a be ten, olugu bəna Lazari fana faga;

¹¹ sabu Lazari kosɔn Yahudiyaw caman tun be bօra olugu ko ka la Yesu ra.

Yesu donna Zeruzalemu

(Matiyu 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19.28-40)

¹² Ayiwa, o lon dugusagbε, jama caman min tun nana Zeruzalemu Jonyaban panagbε* ra, olugu k'a men ko Yesu be nana Zeruzalemu.

¹³ O ka tamaro yiriborow tigetige, ka bօ ka taga Yesu kunben. O tun be pərenna ko:

«Hozana*, an ye Ala tando;
min be nana Matigi tօgօ ra, dugawu ye ke o ye!
Izirayeli* ta masace lo!»

¹⁴ Yesu tun ka faliden dօ sօrօ; a sigira o kan, i n'a fօ a sebera Kitabu kօnɔ cogo min na, ko:

¹⁵ «Siyօn dugumօgօw, aw kana siran!
A fle, aw ta masace be nana,
a signin be faliden dօ kan.»

¹⁶ Karamօgօdenw ma o ko kօrօ faamu o wagati yere ra; nka Yesu nana kunu minke ka bօ saya ra ka don Ala ta nօrօ ra, o hakiri ka sօrօ ka jigi a ra ko ciraw tun ka min səbe Yesu ta ko ra, ko mօgօw tun ka o le ke a ye ten.

¹⁷ Jama min tun be ni Yesu ye wagati min a tun ka Lazari wele ka bօ kaburu kօnɔ, k'a lakunu ka bօ saya ra, olugu tun be o kow seereya kera mօgօw ye.

¹⁸ O le kosɔn jama tun nana a kunben, sabu o tun k'a men ko a ka o tagamasiyen ke.

¹⁹ Ayiwa, Farisiw* ka ke a fօ ye nօgօn ye ko: «Aw yere ja b'a ra ke, aw te se ka foyi ke nin ce ra; mօgօ beə tugura a kօ.»

Gerekki dօw b'a fe ka kuma Yesu fe

²⁰ Mօgօ minw tun nana Zeruzalemu janagbε ra ka na Ala bato, Gerekki minw tun be Yahudiyaw ta diina ra, olugu dօw tun be o mօgօw ce ra.

²¹ O Gerekwiw gbarara Filipe ra, min bօra Bətisayida, Galile mara ra; o ko a ma ko: «Ne terice, an b'a fe ka Yesu ye.»

²² Filipe tagara o fօ Andere ye; o mօgօ fla tagara o fօ Yesu ye.

²³ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye*, Ala bəna o ta bonya yira wagati min na, o wagati le sera sisani.»

²⁴ Yesu k'a fō tuun ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko ni simankise ma don dugukolo ra ka sa, a be to a kelen na; nka ni a sara, a be falen ka den caman ke.

²⁵ Ni mōgō min k'a yere nin kanu, o tigi bēna bōnō a ra; nka ni mōgō min k'a yere nin koninya nin dunuja ra yan, o tigi bēna a nin sōrō, ka panamanya banbari sōrō.

²⁶ Ni mōgō min b'a fē ka baara ke ne ye, o tigi ka kan ka tugu ne ko; ne be yōrō min na, ne ta baaraden fana bēna ke o yōrō le ra. Ni mōgō min be baara ke ne ye, Fa Ala bēna o tigi bonya.»

Yesu k'a ta saya ko fō

²⁷ «Sisan kōni, ne hakiri pagaminin lo; ne bēna mun fō sa? Ko ne Fa Ala ye ne tanga nin wagati tōrō ma wa? Ne te se ka o fō, sabu ne nana dunuja ra nin wagati tōrō le koson.

²⁸ Ne Fa, i tōgō bonya!»

Kumakan dō bōra sankolo ra ko: «Ne k'a bonya ka ban, nka ne bēna a bonya kokura tuun.»

²⁹ Jama min tun be o yōrō ra, olugu ka o men minke, dōw ko: «Sankurukan lo.» Dōw ko: «Mēlekē dō le kumana a fē.»

³⁰ Nka Yesu ko o ma ko: «Nin kumakan ma bō ne koson, a bōra aw le koson.

³¹ Dunuja ta kiti bēna tige sisan le; dunuja kuntigi bēna gben ka labō sisan le.

³² Ni ne nana kōrōta ka bō dugukolo kan tuma min na, ne bēna mōgō bēe lana ne fē.»

³³ Yesu tun bēna sa cogoya min na, a tun ka o le fō ka a yira mōgōw ra.

³⁴ Jama ko Yesu ma ko: «An k'a men ko a sēbera sariya* kitabu kōnō ko Kisibaga* panaman bēna to wagati bēe; nka ele ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka kōrōta ka bō dugukolo kan? O tuma, Min kera Adamaden ye, o ye jōntigi le ye sa?»

³⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yeelen belen be aw cē ra, nka wagati dōcōnin lo! Yeelen be aw cē ra wagati min na, aw ye tagama a ra o wagati ra, janko dibi kana na don aw ma ka bara aw ra; sabu mōgō min be tagama dibi ra, o tigi te a tagayōrō lōn.

³⁶ Yeelen be aw fē sisan le; min be o yeelen di, aw ye la o ra, janko aw ye ke yeelen ta denw ye.»

Yesu ka o fō ka ban minke, a bōra o kōrō ka taga yōrō wērē, ka dogo o ra.

Yahudiyaw ma la Yesu ra

³⁷ Ayiwa, hali k'a sōrō Yesu ka tagamasiyen caman ke Yahudiyaw ja na, o belen ma la a ra.

³⁸ O ra, cira Ezayi tun ka kuma min fō, o kera can ye, ko: «Matigi, jontigi le sōnna ka la an ta waajuri kumaw ra? Jontigi le ka Matigi ta sebagaya lōn?»

³⁹ Ayiwa, o tun tē se ka la Yesu ra, sabu cira Ezayi k'a fō fana ko:

⁴⁰ «Ala ka o ja fiyen,
ka o jusukun fana gbeleya,
janko o ja kana yeri kε,
o jusukun kana faamuri kε,
janko o kana na ale fe,
janko ale ye o kεneya.»

⁴¹ Cira Ezayi ka o fō, sabu Yesu ta nōorō tun yirara a ra; o le koson a ka o fō Yesu ko ra.

⁴² O bεe n'a ta, Yahudiyaw kuntigiw yere caman lara Yesu ra; nka Farisiw* jnasiran koson, o ma sōn k'a fō kene kan, janko o kana na o gbēn ka o nin bō karanso* ta jen ra.

⁴³ Sabu mōgōw ta bonya le tun ka di o ye ka teme Ala ta kan.

Yesu ta kuma le bēna mōgōw ta kitī tige

⁴⁴ Yesu kumana ni fanga ye, k'a fō ko: «Ni mōgō min ka la ne ra, o tigi ma la ne le ra, nka a lara ne cibaga Ala le ra.

⁴⁵ Ni mōgō min ka ne ye, o tigi ka ne cibaga fana ye.

⁴⁶ Ne kōni, ne nana dunupa ra i n'a fō yeelen, janko ni mōgō o mōgō ka la ne ra, o tigi kana tagama dibi ra tuun.

⁴⁷ Ni mōgō min ka ne ta kuma lamēn, ni a ma a sira tagama, ne le tena kitī tige o tigi kan; sabu ne ma na ka na kitī tige dunujnamōgōw kan, ne nana ka na o kisi le.

⁴⁸ Ni mōgō min ka ban ne ra, ni a ma sōn ka ne ta kumaw lamēn, o tigi ka kititigebaga sōrō a yere ra ka ban. Ne ka kuma minw fō cō, o kumaw yere le bēna kitī tige o tigi kan dunupa labanlon na!

⁴⁹ Sabu ne ma kuma ne yere ma; nka Fa Ala min ka ne ci, ale yere le ka ne ta kumafotaw, ani ne ta kumacogo yira ne ra.

⁵⁰ Ne fana k'a lōn ko ale bē min fō, o le bē janamanya banbari di mōgōw ma. O koson Fa Ala ka a yira ne ra cogo min na, ne b'a fō ten le.»

13

Yesu ka karamōgōdenw senw ko

¹ Ayiwa, a tō tun tora tere kelen Yahudiyaw ta Jōnyaban janagbē* bē se, Yesu tun k'a lōn ko wagati sera ale ye bō dunupa ra ka taga Fa Ala fe. Mōgō minw tun lara a ra

dunupa ra yan, a tun ka olugu kanu; a ka o kanu fō ka taga se a dan ma.

² Yesu ni a ta karamögödenw tun bē surato domuna; o y'a sōrō Setana tun ka Yesu janfa miiriya don Simōn dence Zudasi Sikariyōti jusukun na ka ban.

³ Yesu tun k'a lōn fana ko Fa Ala ka sebagaya bēe don ale boro, ko ale bōra Ala ra, ko a fana bēna sekō ka taga Ala fē.

⁴ Ayiwa, Yesu wurira domuni kunna, ka a ta deregeba bō ka bla, ka fani dō ta ka a yere cesiri ni o ye.

⁵ O kō, a ka ji kē minan dō kōnō ka kē a ta karamögödenw senw ko ye; fani min tun bē a cē ra, a ka o senw jōsi ni o ye.

⁶ A nana se Simōn Piyéri ma minke, Piyéri ko: «Matigi, ele yere bē ne sen ko wa!»

⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne bē min kēra tan, ele kōni tē se ka o kōrō lōn sisan; nka lon dō i bēna a kōrō lōn.»

⁸ Piyéri ko: «On-on, ne tē sōn ele ye ne sen ko fiyewu.» Yesu ko a ma ko: «Ni ne ma i sen ko, i tēna i ninjōrō sōrō ne fē dē!»

⁹ Simōn Piyéri ko: «Ayiwa, Matigi, ni o lo, i kana dan ne sen kori dama ma, nka ne borow, ani ne kun fana ko.»

¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Ni mögo min fari yōrō bēe kora ka ban, o tigi mako tē kori wēre ra tuun; a kōni bē se ka a senw ko, ni o tē, a saninyanin lo. Aw saninyanin lo, nka aw bēe tē dē!»

¹¹ Karamögöden min tun bēna Yesu janfa, a tun ka o lōn; o le koson a ko: «Aw bēe ma saninya.»

¹² Yesu ka a ta karamögödenw sen ko ka ban tuma min na, a ka a ta deregeba don, ka sigi domunikeyōrō ra tuun. A ko karamögödenw ma ko: «Ne ka min kē aw ra, aw ka o kōrō lōn wa?»

¹³ Aw bē ne wele ko: <An karamögō> walama ko: <Matigi.> O bennin lo, sabu ne ye o le ye.

¹⁴ Ayiwa, ne min ye aw Matigi ye, ani aw Karamögō, ni ne ka aw sen ko, o tuma aw fana ka kan ka jōgōn sen ko le.

¹⁵ Ne ka nin kē k'a yira aw ra le, janko ne ka a kē aw ye cogo min na, aw fana ye a kē jōgōn ye ten.

¹⁶ Can ra ne b'a fō aw ye ko jōn tē se ka bonya ka temē a matigice kan, ciraden fana tē se ka bonya ka temē a cibaga kan.

¹⁷ Sisan aw ka o kow lōn; ni aw ka sōn k'a kē, Ala bēna aw ta ja.

¹⁸ «Ne tē nin fōra aw bēe le ma dē! Ne ka minw panawoloma, ne ka olugu lōn. Nka ciraw ka min fō Kitabu kōnō, o ka kan ka kē le; a sēbera ko: <Min tun bē domuni kē ni ne ye, o k'a yere kē ne jugu ye.»

¹⁹ Ne bε o fō aw ye sisan sani a kewagati ye se, janko ni a nana se, aw ye la a ra ko ne ko <Ne ye min ye, ne ye o le ye>.

²⁰ Can yere ra ne b'a fō aw ye, ko ni mōgō min ka sōn ne ta ciraden na, o tigi sōnna ne yere le ra; ni mōgō min fana sōnna ne ra, o tigi sōnna ne cibaga le ra.»

Yesu ko Zudasi bēna ale janfa

(Matiyu 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Yesu ka o kuma fō minke, a hakiri jagamina kosebe. A k'a fō o ye k'a gbeluya ko: «Can ra ne b'a fō aw ye ko aw ra kelen bēna ne janfa.»

²² A ka o fō minke, karamōgōdenw ka ke jōgōn flefle ye; o m'a lōn, a kan be min tigi ma.

²³ Yesu ta karamōgōden min ko tun ka di Yesu ye, ale tun bε Yesu kōrō.

²⁴ Simōn Piyeri ka tagamasiyen dō ke ale ma, ko a ye Yesu jininka, ko a kan be jōntigi le ma.

²⁵ O karamōgōden gbara Yesu ra, ka a jininka ko: «Matigi, i bε jōntigi le ma?»

²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ni ne ka buru su k'a di mōgō min ma, o tigi lo.» A ka buru ta k'a su, k'a di Simōn Sikariyōti dence Zudasi ma.

²⁷ Kabini buru dira Zudasi ma dōrōn, Setana donna Zudasi ra. Yesu ko a ma ko: «I b'a fe ka min kε, i teliya ka o kε sa.»

²⁸ Nka minw tun bε ni Yesu ye domuni na, olugu si m'a lōn fen min k'a to a ka o kuma fō.

²⁹ I n'a fō Zudasi le tun ye warimarabaga ye, dōw k'a miiri ko Yesu ko o ma ko a ye taga fen dō le san ka na Jonyaban panagbe* domuni laben ni o ye, walama ko a ye taga fagantan dōw sōn.

³⁰ O ra, Zudasi ka buru mina ka bō kene ma o yōrōnin kelen bεe ra. O y'a sōrō su tun kora.

Yesu ka cikura fō a ta karamōgōdenw ye

³¹ Ayiwa, Zudasi Sikariyōti bōnin kō, Yesu ko a ta karamōgōdenw ma ko: «Sisan kōni Min kera Adamaden ye* bonya lara o kan, ka bonya la Ala fana kan a le sababu ra.»

³² [Ni bonya lara Ala kan ale sababu ra,] Ala yere fana bēna bonya la ale kan; a fana tēna mēen ka o bonya la a kan.

³³ Ne ta denw, ne bε ni aw ye wagati dōonin dōrōn le. Aw bēna ne yōrōnini, nka ne ka min fō Yahudiyaw kuntigw ye, ne bε o kelen le fō aw ye, ko ne bēna taga yōrō min na, aw te se ka taga o yōrō ra.

³⁴ Ne bε cikura fō aw ye: Aw ye jōgōn kanu; ne ka aw kanu cogo min na, aw fana ye jōgōn kanu ten.

³⁵ Ni kanuya bε aw ni jøgøn cε, bεε bεna a løn o le fε ko aw ye ne ta karamøgødenw ye.»

Yesu ko Piyeri bεna ban ale ra

(Matiyu 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34)

³⁶ Simøn Piyeri ka Yesu jininka ko: «Matigi, i bε tagara min le?» Yesu k'a jaabi ko: «Ne bε tagara yøro min na, ele te se ka tugu ne kø sisan o yøro ra; nka lon dø i bεna tugu ne kø.»

³⁷ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, mun na ne te se ka taga ni i ye sisan? Ne bε søn ka ne yεrε di hali ka sa i kosøn!»

³⁸ Yesu ko a ma ko: «Ele bεna sa ne kosøn wa? Can ra, ne b'a fø i ye ko sani dondo ye kasi, ele bεna a fø møgøw ye fø sinaga saba ko i ma ne løn.»

14

Yesu le ye sira ye

¹ Ayiwa, o kø, Yesu ko a ta karamøgødenw ma ko: «Aw hakiri kana pagami; aw ye la Ala ra, aw ye la ne fana ra.

² Sigiyøro caman bε ne Fa Ala fε, ni o tun te can ye, ne tun tøna a fø aw ye ko ne bε taga yøro labøn aw ye.

³ Ni ne tagara yøro labøn aw ye ka ban tuma min na, ne bε køsegi ka na aw ta ka taga to ne køø, janko ne bε yøro min na, aw fana ye ke o yøro ra.

⁴ Ne bε taga yøro min na, aw ka o sira løn.»

⁵ Toma ko Yesu ma ko: «Matigi, an ma i tagayøro løn, an bεna a sira løn cogo di?»

⁶ Yesu ko Toma ma ko: «Ne le ye sira ye, ani can, ani panamanya; møgø si te na Fa Ala fε, ni a ma tømø ne fε.

⁷ Ni aw tun ka ne løn, aw tun bεna ne Fa fana løn, nka sisan aw ka a løn, aw fana k'a ye.»

⁸ Filipe ko Yesu ma ko: «Matigi, Fa Ala yira an na; o bεna an wasa.»

⁹ Yesu ko Filipe ma ko: «Ne ni aw bε jøgøn fε kabini wagatijan, nka hali bi ele ma ne løn wa, Filipe? Ni møgø min ka ne ye, o tigi ka Fa Ala le ye; mun kosøn ele b'a fø tuun ko: <Fa Ala yira an na>?

¹⁰ O tuma ele ma la a ra ko ne bε Fa Ala ra, ko Fa Ala fana bε ne ra wa? Ne bε kuma min føra aw ye, o ma bo ne yεrε ra; Fa Ala min ni ne ye kelen ye, ale yεrε ni ne le bε jøn ka a ta baara ke.

¹¹ Aw ye la ne ra, ko ne bε Fa Ala ra, ko Fa Ala fana bε ne ra; ni o ma aw wasa, ne bε nin kewale minw kera, aw ye la ne ra o kosøn.

¹² Can ra ne b'a fø aw ye ko ni møgø min ka la ne ra, ne bε baara min kera, o tigi bεna o jøgøn le ke; a yεrε bεna

baara dōw ke minw ka bon ka teme ne taw kan, sabu ne bε tagara Fa Ala fe.

¹³ Ni aw ka fen o fen daari Ala fe ne tōgō ra, ne bēna o kε; janko Dence* ye Fa Ala ta bonya yira mōgōw ra.

¹⁴ Ni aw ka fen o fen daari ne tōgō ra, ne bēna o kε.»

Yesu ko Nin Saninman bēna na

¹⁵ «Ni aw bε ne kanu, ne ka ci minw fō aw ye, aw bēna o kε.

¹⁶ Ne fana bēna Fa Ala daari ko a ye dēmēbaga wēre di aw ma, janko o ye to ni aw ye tuma bēε.

¹⁷ Nin Saninman* min bε can yira, o lo. Dunujamōgōw tē se ka o sōrō, sabu o tē se k'a ye, o tē se k'a lōn fana. Nka aw kōni ka a lōn, sabu a bε ni aw ye, a bēna ke aw jusukun na fana.

¹⁸ «Ne tēna aw to aw kelen na i n'a fō feritaw; ne bēna sekō ka na aw fe tuun.

¹⁹ Sani dōonin cē dunujamōgōw tēna ne ye, nka aw kōni, aw bēna ne ye; sabu ne bēna janamanya tuun, o kosōn aw fana bēna janamanya.

²⁰ O lon le ra aw bēna a faamu ko ne bε janamanya ne Fa Ala ra, ko aw bε janamanya ne ra, ko ne fana bε janamanya aw ra.

²¹ «Mōgō min bε ne ta kuma lamēn, k'a sira tagama, o tigi le bε ne kanu. Mōgō min bε ne kanu, ne Fa bēna o tigi kanu; ne fana bēna o tigi kanu ka ne yēre yira a ra.»

²² Ayiwa, Zude (min ni Zudasi Sikariyōti tē kelen ye), ale ko: «Matigi, mun na i bēna i yēre yira anw na, nka i tē i yēre yira dunujamōgōtōw ra?»

²³ Yesu ka a jaabi ko: «Mōgō min bε ne kanu, o tigi bε ne ta ka kumaw sira tagama, ne Fa fana bēna o tigi kanu; ne ni ne Fa Ala bēna na o tigi fe, ka na to ni o tigi ye.

²⁴ Mōgō min tē ne kanu, o tigi tē ne ta ka kumaw sira tagama. Aw bε kuma min mēnna ne fe, o ma bō ne yēre ra; a bōra ne cibaga Fa Ala le ra.

²⁵ «Ne ka nin kow fō aw ye, ka ne to ni aw ye.

²⁶ Nka Fa Ala bēna Dēmēbaga min ci aw ma ne tōgō ra, min ye Nin Saninman ye, ale le bēna aw karan fen bēε ra; ne ka fen o fen fō aw ye, a bēna aw hakiri jigi o bēε ra.

²⁷ «Ne bε jesusuma le to aw fe, ne bε ne ta jesusuma le di aw ma. Ne tē a di aw ma dunujamōgōw ta dicogo ra. Aw hakiri kana pagami, aw kana siran.

²⁸ «Aw k'a men ne fe ka ban ko: <Ne bε taga; nka ne bēna kōsegi ka na aw fe tuun.> Ni aw tun bε ne kanu, aw tun bēna pagami ko ne bε tagara Fa Ala fe; sabu Fa Ala ka bon ni ne ye.

²⁹ Ayiwa, sisan, ne ka nin kow fō aw ye, sani a kewagati ye se; janko ni a nana se, aw ye la ne ta kuma ra.

³⁰ Ne tena kuma ni aw ye tuun ka mœen, sabu dunupa kuntigi bëna na ne kama; nka se foyi si t'a fē ne kan.

³¹ Ne Fa Ala ka min fō ne ye, ne bē o le kε, janko dunupnamögōw ye a lōn ko ne bē Fa Ala kanu.

«Aw ye wuri, an ye taga ka bō yan.»

15

Yesu ye rezensun ye

¹ Yesu ko: «Ne le ye rezensun yere ye, ne Fa ye a senebaga ye.

² Yiriboro o yiriboro bē ne ra, ni a tē den, a bē o tige. Nka yiriboro o yiriboro bē ne ra, ni a bē den, a bē o kerefefborow tigetige k'a dakaja, janko a ye den caman kε ka teme fōlota kan.

³ Ne ka karan min di aw ma, o karan koson aw saninyara ka ban.

⁴ Aw ye to ne ta jenjogonya ra, ne fana bē to aw ta jenjogonya ra. Yiriboro gbansan tē se ka den a yere ma, ni a nōrōnin tē yirisun na; ni aw fana ma to ne ta jenjogonya ra, aw tē se ka foyi kε Ala ye.

⁵ «Ne le ye rezensun ye, aw ye a borow ye. Ni mögo min tora ne ta jenjogonya ra, ni ne fana tora o tigi ta jenjogonya ra, o tigi le bē den caman kε; sabu ni ne tē, aw tē se ka foyi kε.

⁶ Ni mögo min ma to ne ta jenjogonya ra, o tigi bē firi kene ma i ko yiriboro tigenin; a bē ja. O kō, o bē o yiriborow ce ka o firi tasuma ra ka o jeni.

⁷ Ni aw tora ne ta jenjogonya ra, ni ne ta kumaw tora aw kono, aw bē fen o fen fe, aw ye o daari, aw bëna o sōro.

⁸ Ni aw bē den caman kε, k'a yira ko aw ye ne ta karamögōdenw ye, o le bē ne Fa bonya.

⁹ Fa Ala ka ne kanu cogo min na, ne ka aw kanu o cogo le ra fana; aw ye to ne ta kanujogonya ra.

¹⁰ Ni aw bē ne ta cifoninw kε, aw bëna to ne ta kanujogonya ra, i n'a fō ne ka ne Fa ta cifoninw kε cogo min na, ka to a ta kanujogonya ra.»

Lanabagaw ye Yesu teriw ye

¹¹ «Ne ka nin kow fō aw ye, janko pagari min bē ne ra, o ye kε aw fe, ani aw ta pagari ye dafa.

¹² Ne ta cifonin fle nin ye: ko aw ye nogon kanu i n'a fō ne ka aw kanu cogo min na.

¹³ Ka i yere di ka sa i teriw koson, kanuya si tē teme o kan.

¹⁴ Ne ka min fo aw ye, ni aw be o ke, o tuma aw bëna ke ne teriw ye.

¹⁵ Ne te aw wele tuun ko baaradenw, sabu baaraden te a matigice ta koketaw kala ma; ne be aw wele ko ne teriw, sabu ne ka fen o fen soro ne Fa fe ne ka aw karan o bee ra.

¹⁶ Aw le ma ne jnanawoloma; ne le ka aw jnanawoloma, ka aw ci, janko aw ye ke i ko yiri min be den, den min nafa te ban. O cogo ra ni aw ka fen o fen daari Fa Ala fe ne togo ra, a bëna o di aw ma.

¹⁷ Ne be min jini aw fe o ye ko aw ye jøgøn kanu.

Dunujnamøgøw bëna lanabagaw kòninya

¹⁸ «Ni dunujnamøgøw be aw kòninya, aw ka kan k'a lòn ko o kònna ka ne le kòninya aw ja.

¹⁹ Ni aw ni dunujnamøgøw tun ye kelen ye, o tun bëna aw kanu, sabu aw ye o do ye. Nka aw ni dunujnamøgøw te kelen ye minke, ani ne ka aw jnanawoloma ka bo dunupa ra minke, o koson o be aw kòninya.

²⁰ «Ne ka kuma min fo aw ye, aw ye aw hakiri to o ra, ko: <Jøn te bonya ka teme a matigice kan.> Ni o ka ne togo, o bëna aw fana togo; ni o sonna ne ta kuma ma, o bëna son aw fana ta kuma ma.

²¹ Nka o bëna o kow bee ke aw ra ne le koson, sabu min ka ne ci, o ma o lòn.

²² «Ni a tun kera ko ne ma na, ani ni ne tun ma kuma o fe, o tun tena jaraki o ta jurumun ko ra tuun; nka sisan koni ni o ka jurumun ke, o jarakibari te to.

²³ Møgo min be ne kòninya, o tigi be ne Fa fana kòninya.

²⁴ Møgo si ma kewale minw jøgøn ke, ni ne tun ma o ke o na na, o tun tena jaraki o ta jurumun koson tuun. Nka sisan o ka ne ta kewalew ye, nka o belen ka ne ni ne Fa kòninya.

²⁵ Nka o kera janko min sebera o ta sariya* ra, o ye ke can ye ko: <O ka ne kòninya gbansan.>

²⁶ «Ayiwa, ne bëna Démëbaga min ci aw ma ka bo ne Fa Ala fe, o ye Nin Saninman* ye, min be can yira; ni o nana, o bëna seereya ke ne ta ko ra.

²⁷ Aw fana bëna seereya ke ne ta ko ra, sabu aw ni ne tun be jøgøn fe kabini ne ta kow damina ra.

16

¹ «Ne ka nin kow bee fo aw ye, janko ni a nana se, foyi kana aw kunnacen ka bo lanaya ra.

² O bëna aw gben ka bo karansow* kòn; wagati do yere bëna se, ni møgo min ka aw do faga, o tigi bëna a miiri ko a ka kojuman le ke Ala ye.

³ O bëna o kow bëe ke aw ra, sabu o ma ne Fa Ala lön, o ma ne fana lön.

⁴ Nka ne ka nin kow fo aw ye sisan, janko ni a kewagati nana se, aw hakiri ye jigi a ra ko ne tun ka a fo aw ye ka ban. Ne ma kòn ka o kow fo aw ye, sabu ne yere tun be ni aw ye.»

Nin Saninman ta baara

⁵ «Ayiwa, sisan ne be tagara ne cibaga fe, nka aw si ma ne jininka ko: <I be tagara min?>

⁶ Ne ka nin kumaw fo aw ye minke, o le ka aw jusu kasi kosebe.

⁷ O bëe n'a ta, ne be can le fôra aw ye: ne ye taga, o le ka fisa aw ma, sabu ni ne ma taga, Dëmëbaga têna na aw fe; nka ni ne tagara, ne bëna a ci ka na aw fe.

⁸ Ni o Dëmëbaga nana, a bëna a yira dunupamögow ra ko o firira jurumun ta ko ra, ko o firira terenninya ta ko ra, ani ko o firira Ala ta kiti ta ko ra fana.

⁹ O firira jurumun ta ko ra, sabu o ma la ne ra.

¹⁰ O firira terenninya ta ko ra, sabu ne be tagara Fa Ala fe, o koson aw têna ne ye tuun.

¹¹ O firira Ala ta kiti ta ko ra, sabu kiti tigera dunupa kuntigi kan ka ban.

¹² «Fen caman be ne fe k'a fo aw ye hali bi, nka o ka bon aw baraka ma sisan.

¹³ O koson Nin Saninman* min be can yira, ni o nana, a bëna aw jamina ka can bëe yira aw ra; sabu a ta kumaw têna bo a yere ra, nka a be fen o fen men, a bëna o bëe le fo aw ye, ka ko nataw fana fo aw ye.

¹⁴ A bëna ne togo bonya, sabu kuma min be ne fe, a bëna o le ta ka o fo aw ye.

¹⁵ Fen o fen be Fa Ala fe, o bëe ye ne ta ye. O le koson ne ko, ko Nin Saninman le bëna ne ta kumaw ta ka o fo aw ye.»

Karamögödenw ta panasisi ni o ta pagari

¹⁶ O k'o, Yesu ko: «Ni dçönnin kera, aw têna ne ye; nka ni dçönnin kera o k'o fe tuun, aw bëna ne ye.»

¹⁷ Karamögöden dôw ka ke njogon jininka ye ko: «A ka min fo nin ye, o koro le ye di? A ko: <Ni dçönnin kera, aw têna ne ye,> ko: <nka ni dçönnin kera o k'o fe tuun, aw bëna ne ye, sabu ne be taga Fa Ala fe.»

¹⁸ O <dçönnin> koro le ye juman ye? An koni ma o faamu!»

¹⁹ Yesu k'a lön ko karamögödenw b'a fe ka ale jininka; a ko o ma ko: «Ne ko minke ko: <Ni dçönnin kera, aw têna ne ye tuun, ko nka ni dçönnin kera o k'o fe tuun, aw bëna ne ye,> aw be njogon jininkara o le ra wa?»

²⁰ Can ra ne b'a fō aw ye ko aw kōni, aw bēna kasi, ka majumankokan bēε fō, k'a sōrō dunujamōgōw bē nagarira. Aw jusu bēna kasi, nka aw ta jusukasi bēna yelema ka ke nagari ye.

²¹ Ni muso bē tin na, jnasisi b'a sōrō, sabu denworo wagati tōrō sera a ma. Nka ni den worora ka ban, a hakiri te to a ta dimi na tuun nagari kosōn, sabu adamaden dō worora dunuja kōno.

²² Aw kōni, aw fana jnasisinin lo sisan; nka ne bēna aw ye tuun, aw jusukun bēna nagari, mōgō si tēna se ka o nagari bōsi aw ra.

²³ «Ni o lon ka se, aw tēna ne jininka foyi si ra tuun. Can ra ne b'a fō aw ye ko ni aw nana ne Fa Ala daari fēn o fēn na ne tōgō ra, a bēna o ke aw ye.

²⁴ Hali bi aw ma foyi daari Ala fē ne tōgō ra fōlō; aw ye a daari, a bēna a di aw ma, janko aw ta nagari ye dafa.»

Yesu ka se sōrō dunuja kan ka ban

²⁵ Yesu ko: «Ayiwa, ne ka aw karan nin kow bēε ra ni kuma kōrōmanw le ye. Nka wagati dō bēna se, ne tēna aw karan ni kuma kōrōmanw ye tuun; ne bēna kuma gbeaya k'a fō aw ye ka Fa Ala ta kow yira aw ra.

²⁶ Ni o lon nana se, aw bēna Fa Ala daari ni ne tōgō le ye; ne tēna a fō tuun ko ne bēna Fa Ala daari aw ye.

²⁷ Sabu Fa Ala yērē bē aw kanu, sabu aw bē ne kanu, ani aw lara a ra fana ko ne bōra ale le ra.

²⁸ Can lo, ne bōra Fa Ala le fē ka na dunuja ra; sisan ne bē bō dunuja ra ka sekō ka taga Fa Ala fē.»

²⁹ Yesu ta karamōgōdenw ko: «Onhōn, sisan kōni, i ka kuma gbe k'a fō an ye; a ma ke talen ye tuun.

³⁰ Sisan kōni an k'a lōn ko i ka fēn bēε lōn, ko hali i ka kan ka jininka ko minw na, i ka o jininkariw bēε lōn ka ban, sani an ye i jininka. O le kosōn an lara a ra ko i bōra Ala ra.»

³¹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ko aw lara ne ra sisan ke?»

³² Ayiwa, wagati dō bēna se, a yērē sera ka ban, aw bēε bēna bori ka janjan, bēε bēna taga a ta fan na, ka ne kelen to. Nka o bēε n'a ta, ne kelen tēna to, sabu Fa Ala bē ni ne ye.

³³ Ne ka nin kow fō aw ye, janko aw jusu sumanin ye to ne ta jēnjōgōnya ra. Aw bēna tōrō dunuja kōnō, nka aw ye jiia! Ne ka se sōrō dunuja kan.»

¹ Yesu ka o kuma fō minke, a ka a ja körötä san fē k'a fō ko: «Fa Ala, sisan wagati sera, Den* min bōra i ra, bonya la o kan mögōw ja na, janko ale fana ye i bonya.

² Sabu i ka sebagaya di a ma k'a sigi dunupamögōw bēe kunna, janko i ka minw bēe lana a fē, a ye panamanya banbari di olugu bēe ma.

³ Nanamanya banbari körö ye ko o ye ele lön, ele min kelenpe ye Ala panaman ye, ani i ka min ci, Yesu Kirisita, ka o fana lön.

⁴ Ne ka i tōgō bonya dugukolo kan; i tun ka baara min di ne ma ko ne ye a kε, ne ka o kε k'a dafa.

⁵ Sisan Fa Ala, ne bonya, k'a to ne ye kε ni i ye; bonya min tun bē ne fē kakörö, k'a sörö dununa tun ma dan fōlō, o bonya di ne ma.»

Yesu ka Ala daari karamögōdenw ye

⁶ «I ka mögō minw bō dunupamögōw ra ka o di ne ma, ne ka i tōgō yira olugu ra, janko o ye i lön. O tun ye ele taw le ye, nka i ka o di ne ma; o fana ka i ta kuma mara.

⁷ Sisan kōni o k'a lön ko i ka fēn o fēn di ne ma, ko o bōra ele yērē le ra.

⁸ Sabu i ka kuma minw fō ne ye, ne ka o le fō o ye fana; o sonna o ma. O k'a lön ko can ra, ne bōra ele le ra; o lara a ra ko ele le ka ne ci.

⁹ Ne bē i daarira olugu le ye. Ne tē i daarira dunupamögōtōw ye; i ka minw di ne ma, ne bē i daarira olugu le ko ra, sabu o ye ele ta le ye.

¹⁰ Fēn o fēn bē ne fē, o ye ele ta le ye; fēn o fēn bē ele fē fana, o ye ne ta le ye. Ne ta bonya bē lön olugu le fē.

¹¹ Ne bēna bō dununa ra, nka olugu bēna to dununa ra yan; ne bēna taga i fē. Fa Ala Saninman, o mara ni i tōgō ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma, janko o ye kε kelen ye i ko ele ni ne bē kelen ye cogo min na.

¹² Ne tun bē ni o ye wagati min na, ne ka o mara ni i tōgō ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma. Ne ka o bēe mara, o si ma halaki, fō min tun ka kan ka halaki, janko kuma min sebera, o ye kε can ye.

¹³ «Nka sisan ne bē taga i fē, ne bē nin kow bēe fō sisan le ka ne to dunupa ra yan; janko ne ta nagari ye kε o fē, ka dafa.

¹⁴ Ne ka o karan i ta kuma ra; dunupamögōw bē o kōninya, sabu o ni dunupamögōw tē kelen ye i n'a fō ne ni dunupamögōw tē kelen ye cogo min na.

¹⁵ Ne tē i daarira ko i ye o ta ka bō dununa ra, nka ko i ye o tanga Setana le ma;

¹⁶ sabu o ni dunujnamögow te kelen ye, i n'a fo ne ni dunujnamögow te kelen ye cogo min na.

¹⁷ «O bla danna ka o saninya ni i ta can ye, sabu i ta kuma le ye can ye.

¹⁸ I ka ne ci dunupa ra cogo min na, ne fana ka o ci dunupa ra o cogo kelen le ra.

¹⁹ Ne ka ne yere bla danna ka ke ele kelen ta ye olugu le koson, janko olugu fana ye bla danna i ye can ra.»

Yesu ka Ala daari lanabaga tɔw bɛe ko ra

²⁰ «Ne te i daarira ninnugu dɔrɔn le koson; minw bəna la ne ra olugu ta waajuri sababu ra, ne bɛ i daarira olugu fana ye,

²¹ janko o bɛe ye bən ka ke kelen ye, i n'a fo ele Fa Ala, ele bɛ ne ra cogo min na, ani ne fana bɛ ele ra cogo min na. Olugu fana ye ke anw na, janko dunujnamögow ye la a ra ko ele le ka ne ci.

²² Ne kɔni, i ka bonya min di ne ma, ne ka o nɔgɔn le di o ma, janko o ye jen ka o kan ke kelen ye, i n'a fo ele ni ne ye kelen ye cogo min na.

²³ Ne bɛ olugu ra cogo min na, ani ele bɛ ne ra cogo min na, olugu fana ye ke kelen ye ten ka ja, janko dunujnamögow y'a lɔn ko ele le ka ne ci, ko ele bɛ olugu fana kanu i ko i bɛ ne kanu cogo min na.

²⁴ «Fa Ala, ne b'a fe ko ne bəna ke yɔrɔ min na, i ka mɔgo minw di ne ma, olugu fana ye ke o yɔrɔ ra, janko i ka nɔɔrɔ min di ne ma, o ye o nɔɔrɔ ye; sabu i ka ne kanu kabini dunuja tun ma dan fɔlɔ.

²⁵ Fa Ala, ele min terennin lo, dunujnamögow ma i lɔn, nka ne kɔni, ne ka i lɔn; ninnugu fana k'a lɔn ko ele le ka ne ci.

²⁶ Ne ka i tɔgɔ yira o ra, ne bəna a yira o ra tuun, janko i ka ne kanu ni kanuya min ye, o kanuya nɔgɔn ye ke olugu fana kɔnɔ, ne fana ye ke o kɔnɔ.»

18

O tagara Yesu minayɔrɔ ra

(Matiyu 26.45-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fo ka ban tuma min na, a bora ni a ta karamögodenw ye ka taga Sedɔrɔn kɔ kɔ fe. Yiritu dɔ tun bɛ o yɔrɔ ra, o donna o yiritu kɔnɔ.

² Zudasi min tun bɛ Yesu janfara, ale fana tun bɛ o yiritu yɔrɔ lɔn, sabu Yesu tun bɛ to ka taga ni o ye o yɔrɔ ra.

³ O ra, Zudasi blara sorasikuru dɔ ja, ani Alabatosoba kɔrɔsibaga dɔw; sarakalasebagaw kuntigiw ni Farisiw le

tun ka o ci. O tagara se o yiritu ra ni tasumamanaw ni fitinaw ni kerekeminanw ye o boro.

⁴ Fen o fen tun bëna Yesu soro, a yere tun ka o bëe lön ka ban; a gbarara o mögöw ra ka o jininka ko: «Aw bë jöntigi le yöröjinina?»

⁵ O k'a jaabi ko: «Yesu Nazaretikace.» Yesu ko o ma ko: «Ne lo!» Zudasi min tun bë Yesu janfara, ale tun bë o ce ra.

⁶ Kabini Yesu ko «Ne lo,» o sekora ni o k'o ye, ka benben dugu ma.

⁷ Yesu ka o jininka tuun ko: «Aw bë jöntigi le jinina?» O ko: «Yesu Nazaretikace.»

⁸ Yesu ko o ma ko: «Ne k'a fō aw ye ka ban ko ne lo. Ni aw bë ne le yöröjinina, aw ye ninnugu to o ye taga.»

⁹ O kera minke, Yesu tun ka kuma min fō, o kera can ye, ko: «Ne Fa, i ka min o min di ne ma, o si ma tunu ne boro.»

¹⁰ O y'a soro muru dō tun bë Simon Piyeri fe. Ale ka o sama ka a bō, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jönce kininboroyanfan toro tige. O jönce tögö tun ye ko Malikusi.

¹¹ Yesu ko Piyeri ma ko: «I ta muru don a la ra! O tuma, ne Fa Ala ka töro min latige ne ye, ele t'a fe o ye se ne ma le wa?»

¹² Ayiwa, sorasiw ni o ta kuntigi, ani Yahudiyaw ta Alabatosoba körösi bagaw ka Yesu mina k'a siri.

¹³ O tagara ni a ye Ane le fe fölo. Ane tun ye Kayife burance ye; Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na.

¹⁴ Kayife le tun ka Yahudiyaw kuntigiw ladi k'a fō o ye ko: «Mögo kelen ye sa jamana mögöw bëe nō ra, o le ka fisa aw ma.»

Piyeri ko a ma Yesu lön

(Matiyu 26.69-70; Marika 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ O tagatö ni Yesu ye, Simon Piyeri ni karamögöden dō tugura o k'o. Lönbagaya tun bë o karamögöden ni sarakalasebagaw kuntigiba* ce; o le koson a donna ni o ye sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kono.

¹⁶ Piyeri tun tora kene ma, da ra. O karamögöden min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba lönbara ye, ale bora kene ma; muso min tun bë da körösira, a nana kuma o fe ka Piyeri ladon lu kono.

¹⁷ Baaradenmuso min tun bë luda körösira, ale ko Piyeri ma ko: «Yala ele fana te nin ce ta karamögöden dō le ye wa?» Piyeri ko: «On-on, ne te o dō ye de!»

¹⁸ In'a fō nene tun bë yi, baaradenw ni sorasiw ka tasuma don, ka lō a körö ka to ka o tasuma ja. Piyeri fana tun lönin bë o körö, ka to ka ta ja fana.

*Sarakalasebagaw kuntigiba ka Yesu jininka
(Matiyu 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)*

¹⁹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ka Yesu jininka a ta karamögödenw ni a ta karan ko ra.

²⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ne koni kumana mögöw bëe ja na kene kan; ne tun be mögöw karan karanso* kono, ani Alabatosoba kono wagati bëe, Yahudiyaw be njögön lajen o yoro minw na; ne ma ne ta kuma si fo dogo ra.

²¹ Mun koson i be ne jininka tuun? Mögö minw sonna ka ne ta kuma lamen, olugu jininka; ne kumana o fe cogo min na, olugu ka o lön fo ka ja na.»

²² Yesu ka o kuma fo minke, Alabatosoba körösibaga minw tun lönin be Yesu koro, o ra kelen ka tēge ci a toro koro, k'a fo a ye ko: «I be sarakalasebagaw kuntigiba le jaabira tan wa?»

²³ Yesu ko o ce ma ko: «Ni ne ka kumajugu le fo, fen min k'a ke kumajugu ye, o fo ne ye. Nka ne ka min fo, ni o te kumajugu ye, mun koson ele ka ne bugo?»

²⁴ Ka Yesu boro fla sirinin to, Ane k'a lataga sarakalasebagaw kuntigiba Kayife fe.

Piyéri k'a fo tuun ko a ma Yesu lön

(Matiyu 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ O y'a soro Simon Piyéri belen tun lönin be a be tasuma jara. Mögö dō ko a ma ko: «Ele fana te nin ce ta karamögöden dō le ye wa?» Piyéri ma són ka lō a ra; a ko: «On-on, ne te o do ye de!»

²⁶ Piyéri tun ka ce min toro kelen caron, o balemace min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaraden dō ye, o ko Piyéri ma ko: «O tuma ne yere ja ma ele ni a ye njögön fe yiritu ra wa?»

²⁷ Piyéri belen ma són ka lō a ra. O yorónin bëe dondo kasira.

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1-2,11-14; Marika 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸ O ko, o bora ni Yesu ye Kayife fe, ka taga ni a ye jamanatigi ta bonba kono. O tun kera sogomada joona le fe. Yahudiyaw ma són ka don bonba kono, janko o saninyanin ye to, ka Jonyaban janagbe* domuni ke.

²⁹ O le koson Pilati bora ka taga o no fe kene ma, ka o jininka, ko: «Nin ce jarakikun ye mun le ye aw fe?»

³⁰ O ka Pilati jaabi ko: «Ni nin ce tun ma ke kojugukəbaga ye, an tun tēna na ni a ye i fe.»

³¹ Pilati ko o ma ko: «Aw yere ye taga ni a ye ka taga a ta kitī tige ka kaja ni aw ta sariya* ye.» O ko Pilati ma ko: «Anw man kan ka kitī tige mögö si kan k'a faga.»

³² O kera, janko Yesu tun ka kuma min fo k'a sa cogoya yira, o kuma ye ke can ye.

³³ Pilati sekora ka don bonba kono, ka Yesu wele k'a nininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?»

³⁴ Yesu k'a jaabi ko: «Ele yere le ka o kuma miiri k'a fo wa, walama mogo were le ka o fo i ye?»

³⁵ Pilati ko: «O tuma ne ye Yahudiya do le ye wa? I yere ta siyamogow, ani sarakalasebagaw* kuntigiw le nana ni i ye ne fe, ko ne ye kiti tige i kan; i ka mun le ke?»

³⁶ Yesu ka a jaabi ko: «Ne ta masaya te nin dunuja ra yan; ni ne ta masaya tun be nin dunuja ra yan, ne nofemogow tun bena kere ke, janko Yahudiyaw kuntigiw kana se ka ne mina. Nka ne ta masaya te nin dunupa ra yan sisan.»

³⁷ Pilati ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye masace le ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fo cogo min na, ne ye masace le ye. Ne nana woro dunuja ra min koson, o ye ka can yira mogow ra. Mog o mog b'a fe ka tagama can kan, o tigi be ne ta kuma lamen.»

³⁸ Pilati ko: «Mun yere le ye can ye?»

Yahudiyaw ko Yesu ye faga

(Matiyu 27.15-31; Marika 15.6-20; Luka 23.13-25)

Pilati ka o fo minke, a bora ka taga Yahudiyaw no fe kene ma tuun, ka taga a fo o ye ko: «Ne koni ma foyi si soro nin ce ra min be se ka ke a fagakun ye.

³⁹ Ayiwa, i n'a fo landa do be aw fe ko san o san, Jonyaban nanagbe* ra, ne ye kasoden kelen labla, ayiwa, aw b'a fe ne ye Yahudiyaw ta masace labla wa?»

⁴⁰ Jama perenna tuun ko: «On-on, ale te! Barabasi le labla!» K'a soro o Barabasi togo tun ye benkannikebaga le ye.

19

Pilati sonna Yesu fagako ma

¹ Ayiwa, Pilati ko o ye Yesu mina ka a bugo ni gbeje ye.

² Sorasiw ka nani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri Yesu kun na, ka deregeba wulenman do don a kan na.

³ O gbarara a koro k'a fo a ye ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» O ka tege ci a toro koro.

⁴ Pilati bora kene ma tuun k'a fo Yahudiyaw ye ko: «Ne bera a to o ye bo ni a ye kene ma yan, janko aw y'a lon ko ne ma foyi si soro a ra min be se ka ke a fagakun ye.»

⁵ O bora ni Yesu ye kene ma; nani fugula be a kun na, masaderege wulenman be a kan na. Pilati ko jama ma ko: «Ayiwa, ce ye nin ye.»

6 Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw na lara Yesu kan minke, o perenna ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri!» Pilati ko: «Aw yere ye a mina ka taga a gbengben yiri ra, sabu ne ma foyi ye nin ce ra min be a fagakun bo.»

7 Yahudiyaw kuntigiw ka Pilati jaabi ko: «Sariya do be anw fe; ka kaja ni o sariya ye a ka kan ka faga le, sabu a ko Den min bora Ala ra* ko ale le be o ye.»

8 Pilati ka o kuma men minke, do farara a ta siranya kan tuun.

9 A sekora ka don bonba kono tuun, ka Yesu nininka ko: «Ele bora min le?» Yesu ma a jaabi.

10 Pilati ko a ma ko: «I jera ne le ra wa? I m'a lon ko se be ne ye ka i labla, ko se be ne ye ka i gbengben yiri ra fana wa?»

11 Yesu ka Pilati jaabi ko: «Ala le ka o se di i ma bi, ni o te, se foyi si tun tene ke ele fe ne kan; o le koson min ka ne mina ka na ne di ele ma, o tigi le ka jurumunba ke ka teme ele kan.»

12 Kabini Yesu ka o fo, Pilati ka cogoya jini ka Yesu labla. Nka Yahudiyaw tun be perenna, ko: «Ni i ka nin ce labla, i te masaceba Sezari teri ye. Ni mogo o mogo ko ale ye masace ye, o tigi ye masaceba Sezari jugu le ye.»

13 Pilati ka o kuma men minke, a ka Yesu labo kene ma tuun. Bonba yoro min tun labenna ni kabakuruw ye, min be wele heburukan na ko «Gabata», Pilati nana sigi a ta kititigesiginan kan o yoro le ra.

14 O lon dugusagbe le tun ye Jonyaban nanagbe* ye; tere tun be kunce. Pilati ko Yahudiyaw ma ko: «Aw ta masace ye nin ye!»

15 O perenna, ko: «A faga! A faga! A gbengben yiri ra!» Pilati ko o ma ko: «Ka aw yere ta masace gbengben yiri ra wa?» Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a jaabi ko: «Masace were te an fe ni masaceba Sezari te.»

16 A laban Pilati ka Yesu don o boro, ko o ye taga a gbengben yiri ra. O k'a mina ka taga ni a ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43)

17 Yesu ka a ta gbengbenyiri ta; o bora dugu kono ka taga yoro do ra min be wele ko Kunkolo yoro; heburukan na a be wele ko Gologota.

18 O k'a gbengben yiri ra o yoro le ra. O ka mogo fla were gbengben ni a ye yiri werew kan, kelen be a fan kelen na, kelen be a fan do ra, Yesu be o ce ma.

19 Pilati ka kuma do sebe ka o dulon gbengbenyiri* san fe. A k'a sebe ko: «Yesu Nazaretikace, Yahudiyaw ta masace.»

²⁰ Yahudiyaw caman ka o səberi karan, sabu o tun ka Yesu gbengben yɔrɔ min na, o yɔrɔ ni dugu cε tun man jan; o səberi fana tun kera heburukan na, ani latenkan na, ani gerekikan na.

²¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw tagara a fɔ Pilati ye ko: «I tun man kan k'a səbe ko: <Yahudiyaw ta masace.› I ka kan ka səbe le ko: <Cε nin ko ale ye Yahudiyaw ta masace ye.› »

²² Pilati ka o jaabi ko: «Ne ka min səbe ka ban, o səbera le.»

²³ Ayiwa, sorasiw ka Yesu gbengben yiri ra ka ban tuma min na, o ka a ta faniw taran ka o ke sigiyɔrɔma naani ye, o bεε kelen kelen ni o ta. O ka a ta deregeba fana ta; o deregeba tun ye fani kuturu kelen le ye, karansira si tun tε a ra, k'a ta a sanfeyɔrɔ ra fɔ ka taga a bla a dugumayɔrɔ ra.

²⁴ Sorasiw k'a fɔ jɔgɔn ye ko: «An kana a ta deregeba faran; an ye kara la, janko min bəna a sɔrɔ, an ye o tigi lɔn.» O kera minke, min səbera Kitabu kɔnɔ, o kera can ye ko:

«O ka ne ta faniw taran o ni jɔgɔn cε,
ka kara la ne ta deregeba kosɔn.»

Sorasiw ka o kow le ke.

²⁵ Ayiwa, Yesu bamuso ni a bamuso balemamuso, ani Kilon-pasi ta muso Mariyamu, ani Mariyamu Magidalakamuso, olugu tun lɔnin bε Yesu ta gbengbenyiri kɔrɔ.

²⁶ Yesu ka a bamuso ye minke, a ta karamogoden min ko tun ka di a ye, a ka o fana lɔnin ye a bamuso kɔrɔ minke, a ko a bamuso ma ko: «Ne bamuso, i dence le ye nin ye.»

²⁷ O kɔ, a ko o karamogoden ma ko: «I bamuso le ye nin ye.» K'a ta o lon na, o karamogoden tagara ni Yesu bamuso ye a ta so.

Yesu sacogo

(Matiyu 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸ O kɔ, Yesu k'a lɔn ko kow bεε dafara tuma min na, a ko: «Minlɔgɔ bε ne ra.» A ka o fɔ, janko min səbera Kitabu kɔnɔ, o ye ke can ye.

²⁹ O y'a sɔrɔ daga dɔ tun bε o yɔrɔ ra, o fanin tun bε minnifen kumunin dɔ ra. O ka fu dɔ su o minnifen na, ka a dulon izope yiri dɔ ra, ka o la Yesu da ra.

³⁰ Yesu ka o minnifen sɔnsɔn tuma min na, a ko: «Sisan a bεε dafara.» O kɔ, a ka a kun suuru, ka sa.

Sorasi dɔ ka Yesu sɔgɔ a geren na

³¹ Ayiwa, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* pasigi le ye. Yahudiyaw kuntigiw tun t'a fe ko mɔgo minw gbengbenna yiri ra, olugu ye to yi ka Nenekirilon se; sabu

o Nenekirilon tun ka bon ka teme Nenekirilon tow bee kan. O koson o tagara Pilati daari ko a y'a to o ye taga mog'o gbengbenniw senw karikari, ka o suw lajigi ka bo yiri ra.

³² Ce fla minw tun gbengbennin be ni Yesu ye, sorasiw tagara o ra folo senw karikari, ka yelema ka to kelen fana senw karikari.

³³ O sera Yesu ma minke, o k'a ye ko ale sara ka ban. O koson o ma ale senw karikari.

³⁴ Nka o bee n'a ta, sorasi kelen ka Yesu sog'o a geren na ni taman ye. O yor'onin bee ra jori ni ji bora o sogoda ra.

³⁵ Mog'o min ka nin kow lakari, ale yere ja le k'a ye; a ta seereya fana ye can le ye. Ale yere lanin b'a ra ko a be can le f'ra. A ka nin kow lakari, janko aw fana ye la a ra.

³⁶ Ayiwa, nin kow kera minke, min sebera Kitabu kono, o kera can ye ko: «A kolo do man kan ka kari.»

³⁷ A sebera fana Kitabu yoro do were ra ko: «O ka min sog'o, o bena o ja lo ale le ra.»

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ O ko, Yusufu Arimatekace tagara Pilati daari ko a y'a to o ye Yesu su lajigi ka bo yiri ra; Pilati sonna. A tagara Yesu su lajigi. Yusufu tun ye Yesu ta karamogoden do le ye, nka a tun be a dogora Yahudiyaw pasiran koson.

³⁹ Ayiwa, Nikodemus min tun tagara Yesu fe lon do su fe, ale fana nana ni sumadiyanan suguya fla nagaminin ye logon na, min ye miri ye, ani alowesi. A bee lajennin tun be kilo bisaba bo.

⁴⁰ O ka Yesu su ta, ka fanigbe do w ke k'a melege, ka kasadiyananw ke a kan ka kaja ni Yahudiyaw ta sudoncogo ye.

⁴¹ O tun ka Yesu gbengben yiri ra yoro min na, yiritu do tun be o yoro ra, ani kaburukura do tun be o yiritu kono; mog'o si su tun ma don o kaburu kono folo.

⁴² I n'a fo o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* pasigi ye, o ka Yesu su don o kaburu kono, sabu o yoro le tun ka surun.

20

Karamogodenw tagara kaburu lakolon soro

(Matiyu 28.1-8; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Ayiwa, logokun tere folo sogomada joona fe, k'a soro kene tun ma ci folo, Mariyamu Magidalakamuso tagara kaburu ra. A tagara a soro ko kabakuruba bora kaburu da ra.

² A borira ka taga Piyeri fe, ani karamögöden min ko tun ka di Yesu ye, ka taga a fo o ye ko: «O ka Matigi su ta ka bɔ kaburu kono; an fana ma a blayoro lɔn.»

³ Piyeri ni o karamögöden bɔra ka taga kaburu ra.

⁴ O fla bɛe tun be borira nɔgɔn fe, nka o karamögöden borira ka Piyeri dan, ka kɔn a ja kaburu ra. ⁵ A sera yi minke a birira ka kaburu kono fle, ka fanigbew blanin ye, nka a ma don.

⁶ Simɔn Piyeri tun be a kɔ; ale sera minke, a donna kaburu kono ka fanigbew blanin ye.

⁷ Fani min tun kera ka Yesu kun datugu, a ka o blanin ye, nka a ni kasanke tun te yɔrɔ kelen na; a tun kurunin lo ka bla a danna.

⁸ Ayiwa, karamögöden min tun kɔnna ka se kaburu ra, ale sɔrɔra ka don kaburu kono. A k'a ye ten minke, a lara a ra.

⁹ Sabu kuma min tun səbera Kitabu kono, ko Yesu ka kan ka kunu, karamögödenw tun ma o faamu fɔlɔ.

¹⁰ O kɔ, o karamögöden fla bɔra ka taga o ta so.

*Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalakamuso ra
(Matiyu 28.9-10; Marika 16.9-11)*

¹¹ Ayiwa, Mariyamu tun nana kaburu ra ka na lɔ ka ke kasi ye. A kasito, a ka a kun suuru ka kaburu kono fle.

¹² A ka mɛleke fla ye; deregegbɛ be o kan na. Yesu su tun lanin be yɔrɔ min na, o tun siginin be o yɔrɔ ra. Kelen be a kunyanfan na, tɔ kelen be a senyanfan na.

¹³ Mɛlekew ka Mariyamu jininka ko: «Muso, mun na i be kasira?» A ko: «O ka ne Matigi su le ta; ne m'a lɔn o ka a bla yɔrɔ min na.»

¹⁴ Ka a to o kuma ra, a ka a ja munu ka Yesu lɔnin ye; nka a m'a lɔn ko Yesu lo.

¹⁵ Yesu ka a jininka ko: «Muso, mun na i be kasira? I be jɔn le yɔrɔjinina?» Ayiwa, a kera Mariyamu ja na ko yiriforotigi lo. Mariyamu ko: «Ne be Yesu le yɔrɔjinina; ni a kera ko ele le ka a ta, a yɔrɔ yira ne ra, ne be taga a ta ka taga ni a ye.»

¹⁶ Yesu ko a ma ko: «Mariyamu!» Mariyamu ka a ja munu k'a fo heburukan na ko: «Rabuni!» (O kɔrɔ le ye ko «An karamögɔ.»)

¹⁷ Yesu ko a ma ko: «I kana maga ne ra, sabu ne ma yelen fɔlɔ ka taga ne Fa fe. Taga a fo ne balemaw ye ko ne be yelenna ka taga ne Fa ni aw fana Fa fe, ne ta Ala, ani aw fana ta Ala.»

¹⁸ Mariyamu Magidalakamuso tagara a fo karamögödenw ye ko ale ka Matigi ye; Yesu ka min fo a ye, a ka o fo karamögödenw ye.

*Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na
(Matiyu 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49)*

¹⁹ O lon yere wulada fε, min tun ye lögökun tere fölo ye, karamogodenw tun lajenna bon do kono, ka da sogo o yere da ra Yahudiyaw nasiran koson. Yesu nana ka na lo o ce ma, k'a fo o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.»

²⁰ A ka o fo minke, a ka a borow ni a geren yira o ra. Karamogodenw ka Matigi ye minke, o jusu diyara kosebe.

²¹ Yesu ko o ma tuun ko: «Ala ye hera ke aw ye. Fa Ala ka ne ci cogo min na, ne fana be aw ci o cogo ra.»

²² A ka o fo minke, a ka o fiye ni a dafono ye k'a fo o ye ko: «Ne be Nin Saninman* di aw ma.

²³ Ni aw ka mögo o mögo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun bëna yafa; nka ni aw fana ma mögo o mögo ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun têna yafa.»

Yesu ka a yere yira Toma ra

²⁴ Yesu nana a ta karamogodenw fε lon min na, karamogoden tan ni fla ra min togó ye ko Toma, ni a be wele fana ko Flanin, ale tun te ni tow ye o lon na.

²⁵ Karamogoden tow k'a fo a ye ko: «An ka Matigi ye.» Toma ko o ma ko: «Ni ne koni ma negew no ye a boro ra, ka ne borokanden la o negew now ra, ka ne boro la fana taman no ra a geren na, ne te la a ra fiyewu.»

²⁶ Ayiwa, lögökun kelen temenin ko, karamogodenw lajennin tun be bon kono tuun. O lon na, Toma tun be ni o ye. O tun ka daw sogo, nka o nana bara ka Yesu lönin ye o ce ma. A ka o fo ko: «Ala ye hera ke aw ye.»

²⁷ O ko, a ko Toma ma ko: «Toma, gbara yan; i boro la ne boro kan k'a fle; o ko, i ye i borokanden la ne geren na. I kana sigiya, nka i ye la ne ra.»

²⁸ Toma ko a ma ko: «E, ne Matigi, ani ne ta Ala ye!»

²⁹ Yesu ko a ma ko: «I ka ne ye minke, o le koson i lara ne ra ke! Minw lara ne ra k'a soro o ma ne ye, olugu ta pana.»

Yuhana ta Kitabu sebekun

³⁰ Yesu ka tagamasiyen caman were ke a ta karamogodenw ja na; o ma sebe nin kitabu kono.

³¹ Nka minw sebera, o sebera le, janko aw ye la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, Den min bora Ala ra*, ani janko ni aw lara a ra, aw ye panamanya soro a togó baraka ra.

¹ Ayiwa, o kow kɔ fe, Yesu ka a yere yira a ta karamogodenw na tuun Tiberiyadi bada ra. A ka a yere yira o ra cogo min na, o fle nin ye:

² O y'a soro Sim'on Piyeri, ani Toma min be wele fana ko Flanin, ani Natanayeli min be bo Kana, Galile mara ra, ani Zebede dence fla, ani karamogoden fla were, olugu tun be nɔgɔn fe.

³ Sim'on Piyeri ko o ma ko: «Ne be taga jegeminayɔrɔ ra.» Karamogoden tɔw ko: «An fana be taga ni i ye.» O bɔra ka taga don kurun kɔnɔ ka jo firi; nka o lon su fe, o ma jegə foyi soro.

⁴ Dugu nana gbe minkε, o ka Yesu lɔnin ye bada ra; nka o m'a lɔn ko Yesu lo.

⁵ Yesu ko o ma ko: «Ne teriw, aw ka jegə dɔ soro wa?» O ka Yesu jaabi ko: «An ma foyi soro.»

⁶ Yesu ko o ma ko: «Aw ye jo firi kurun kininboroyanfan fe, aw bεna dɔ soro.» O ka jo firi minkε, jegə cayakojugu fe, o ma se ka a sama ka bo ji ra.

⁷ Karamogoden min tun ko ka di Yesu ye, ale ko Piyeri ma ko: «Piyeri, Matigi lo.» Kabini Piyeri k'a men ko Matigi lo minkε, a ka a ta derege ta ka a don, sabu a fari lakolon tun lo; a k'a yere firi ji ra.

⁸ Karamogoden tɔw nana kurun kɔnɔ, o be jo samana, a fanin jegə ra, sabu o ni jida tun te teme nɔngɔn* ja kemε fla nɔgɔn kan.

⁹ O sera kene ma tuma min na, o ka takami mananin ye, jegə be a kan; o ka buru fana blanin ye.

¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw ka jegə minw mina, aw ye na ni o dɔw ye yan.»

¹¹ Sim'on Piyeri donna kurun kɔnɔ ka jo sama ka bo ni a ye kene ma, a fanin jegeden baba gbansan na, jegeden kemε ni bilooru ni jegeden saba. Nka jegə ni a caya bεε, jo ma faran.

¹² Yesu ko o ma ko: «Aw ye na domuni ke.» Karamogoden si ma son ka a nininka ko: «Ele ye jo ntigi le ye?» Sabu o bεε tun k'a lɔn ko Matigi lo.

¹³ Yesu gbarara ka buru ta k'a di o ma ka jegə fana di o ma.

¹⁴ Kabini Yesu kununa ka bo saya ra, nin le tun ye a sinaga sabanan ye ni a be a yere yirara karamogodenw na.

Yesu ka Piyeri nininka

¹⁵ O ka domuni ke ka ban tuma min na, Yesu ko Sim'on Piyeri ma ko: «Yuhana dence Sim'on, i be ne kanu ka teme ninnugu kan wa?» Piyeri ko: «Onhɔn, Matigi, ele yere ka

* **21:8 21.8** Nɔngɔn ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

a lōn ko ne bε i kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.»

¹⁶ Yesu ko a ma tuun a sjaga flanan na ko: «Yuhana dence Simōn, i bε ne kanu wa?» Piyeri ko: «Oñhōn, Matigi; ele yere ka a lōn ko ne bε ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «Ne ta sagaw kɔrɔsi.»

¹⁷ Yesu ko Piyeri ma a sjaga sabanan na ko: «Yuhana dence Simōn, i bε ne kanu wa?» Piyeri ja sisira, sabu Yesu ka a jininka fɔ sjaga saba, ko: «I bε ne kanu wa?» A ko Yesu ma o le ra ko: «Matigi, i ka fən bεe lōn; ele yere k'a lōn ko ne bε ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.»

¹⁸ Yesu ko Simōn ma tuun ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, ko i kanbelenman, i tun bε i ta derege don, ka i yere cesiri; ni yɔrɔ min ka i diya i bε taga yi. Nka ni i nana kɔrɔ, i bēna i boro kɔrɔta, mɔgɔ wεre bε i ta derege don i ra ka i cesiri. I t'a fε ka taga yɔrɔ min na, o bε taga ni i ye o yɔrɔ ra.»

¹⁹ Piyeri tun bēna sa cogoya min na ka bonya la Ala tōgo kan, Yesu ka nin kuma fɔ ka o le yira. O kɔ, a ko Piyeri ma ko: «Tugu ne kɔ!»

Karamogoden min ko tun ka di Yesu ye

²⁰ Karamogoden min ko tun ka di Yesu ye, Piyeri ka a ja munu ka o natɔ ye o kɔ fε. Ka o to domuni na lon dɔ su fε, o karamogoden le siginin tora Yesu kɔrɔ k'a jininka ko: «Matigi, jɔntigi le bēna i janfa?»

²¹ Ayiwa, Piyeri ka o karamogoden ye minke, a ko Yesu ma ko: «Matigi, nin do, mun le bēna ale sɔrɔ?»

²² Yesu ko a ma ko: «Ni ne b'a fε ko ale ye to si ra fɔ ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le bε o ra? Ele kɔni ye tugu ne kɔ dɔrɔn!»

²³ Karamogodenw ka o kuma le ta ka o fɔ yɔrɔ bεe ko o karamogoden tēna sa, k'a sɔrɔ Yesu m'a fɔ Piyeri ye ko a tēna sa. Yesu ko le ko: «Ni ne b'a fε a ye to si ra fɔ ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le bε o ra?»

²⁴ Ayiwa, o karamogoden le bε nin kow seereya kera; ale le ka nin kow sεbe fana. An fana k'a lōn ko a ta kuma ye can le ye.

Kuma laban

²⁵ Ayiwa, Yesu ka ko caman wεre ke. Ni o bεe tun sεbera kelen kelen, ne bε miiri ko kitabu minw tun bēna sεbe, o tun tēna kun dunupa bεe lajennin kɔnɔ!

CIRADENW TA KEWALEW

Kitabu faamucogo

Nin kitabu səbebaga ye Luka ye, min ka Yesu ta ko Kibaro Diman* kitabu sabanan səbe. A ka nin kitabu fana səbe a terice Tehofili le təgo ra, i n'a fō kitabu fōlo.

A bē kitabu damina ni Yesu ta yelenko ye ka taga sankolo ra. O kō, Yesu ta karamogodenw ka wagati min kē Zeruzalem̄, sani Yesu ta layiri ye dafa, a bē o fō. Pantekotilon na, Yesu taganin kō tere tan na, Ala Nin Saninman* jigira karamogodenw kan, ka Ala ta sebagaya di o ma. O ka Yesu ta ko waajuri kē, ka Kibaro Diman fō. Lanabagaw cayara, Kibaro Diman ko bōra Zeruzalem̄ ka se fō Zude mara yōrō tōw ra, ani Samari, ani dunupa yōrō caman na. O kera ka kaja ni Yesu yere ta cifonin ye, ko: «Nin Saninman bēna jigi aw kan; o cogo ra aw bēna sebagaya sōrō ka kē ne seerew ye, ka kuma ne ta ko ra k'a damina Zeruzalem̄, ani Zude mara bēe, ani Samari mara, fō ka taga se dunupa dan bēe ma» (1.8).

Nin kitabu damina ra, an b'a ye ko Piyeri le bē i n'a fō lanabagaw ta jenkuru namoḡo. Nka ka damina sura kōnōntōn na, kitabu səbebaga bē Pōli ta baaraw le lakari. Pōli ka tagama caman kē ka taga Kibaro Diman fō dugu caman na. O tagamaw tagara laban fō Rōmu dugu kōnō. Pōli ka tōrō caman sōnmina, ani sēge caman, ka kasorabla caman muju. Nka foyi si ma se ka Ala ta kuma bari. Nin Saninman ka Ala ta mōgōw dēmē janko o ye kē Yesu seerew ye dunupa kōnō fō bi.

Kitabu kōnōkow

Nin Saninman nacogo (1-2)

Karamogodenw ta waajuri (3-7)

Kibaro Diman ko sera fō Samari (8)

Yahudiyaw ka lanabagaw tōrō Zeruzalem̄ (9-12)

Pōli ta tagama fōlō (13-15)

Pōli ta tagama flanan (16-18)

Pōli ta tagama sabanan (19-21)

Pōli minana ka taga fō Rōmu (22-28)

Ala ka Nin Saninman min layiri ta karamogodenw ye

¹ Ne balemacé Tehofili, ne ta kitabu fōlō ra, Yesu tun ka ko minw kē, ani a tun ka mōgōw karan fen minw na kabini a ta kow damina ra fō ka taga se a kōrōtalon ma ka taga sankolo kōnō, ne tun kōnna ka o bēe fō i ye.

² Nka sani Yesu ye taga sankolo ra, a tun ka karamögöden minw janawoloma, olugu tun ka kan ka ko minw ke, a ka o karan o bëe ra Nin Saninman* baraka ra.

³ Yesu ta tɔɔrɔ bannin kɔ, a janaman ka a yere yira a ta karamögödenw na; a ka o ke ka se fo tere binaani, janko o y'a lɔn ko sigiya t'a ra, ko ale janaman lo. Ala bëna a ta Masaya* sigi cogo min na, a ka o nafo o ye.

⁴ Lon do, ka Yesu ni a ta karamögödenw to domuni na njɔgon fe, a k'a fo o ye k'a gbelya, ko: «Aw kana aw yɔrɔ janya Zeruzalemu na; ne tun ka ne Fa ta layiri min ko fo aw ye, aw ye o makɔnɔ.

⁵ Sabu Yuhana ka mögɔw batize ji le ra, nka sani tere dama ce Ala bëna aw batize ni Nin Saninman ye.»

Yesu yelenna ka taga sankolo kɔnɔ

⁶ Ayiwa, ka Yesu ni a ta karamögödenw lajennin to, karamögödenw k'a jininka ko: «Matigi, i bëna Izirayeli* ta masaya sigi kokura o wagati le ra wa?»

⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Ne Fa Ala ka wagati min latige, ani a ka tuma min latige ni a yere ta fanga ye, aw man kan ka o lɔn.

⁸ Nka Nin Saninman* bëna jigi aw kan; o cogo ra aw bëna sebagaya sɔrɔ ka ke ne seerew ye, k'a damina Zeruzalemu, ani Zude mara bëe, ani Samari mara, fo ka taga se dunupa dan bëe ma.»

⁹ Yesu ka o kumaw fo ka ban minke, ka karamögödenw ja lɔnin to a ra o b'a flera, a kɔrɔtara ka bɔ o ce ra ka taga sankolo ra; sankaba dɔ k'a dogo o ma.

¹⁰ Ka karamögödenw ja lɔnin to sankolo ra ka Yesu tagatɔ fle, o barara ka ce deregegbetigi fla ye o kɔrɔ;

¹¹ o ce fla ka o jininka ko: «Aw Galilekaw, mun le koson aw lɔnin be yan ka to ka sankolo fle? Yesu min kɔrɔtara aw ja na ka taga sankolo kɔnɔ, ale kelen le bëna kɔsegi ka na, i ko aw ka a tagatɔ ye cogo min na.»

Matiyasi blara Zudasi nɔ ra

¹² Ayiwa, karamögödenw bɔra kuru kan ka sekɔ ka na Zeruzalemu; o kuru be wele ko Oliviyesunw kuru, a be Zeruzalemu kere fe, kilo kelen njɔgon lo.

¹³ O sera Zeruzalemu minke, o tun be to ka lajen sankaso min kɔnɔ kakɔrɔ, o tagara don o bon kɔnɔ. O tun ye Piyeri ye, ani Yuhana, ani Yakuba, ani Andere, ani Filipe, ani Toma, ani Baritelemi, ani Matiyu, ani Alife dencɛ Yakuba, ani Simɔn min be wele ko faso kanubagaba*, ani Yakuba dencɛ Zude.

---

* **1:13 1.13** Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fo ko Zeloti.

¹⁴ O bεε tun lajennin bε ni miiriya kelen ye ka to ka
Ala daari; muso dɔw fana tun bε o ra, ani Yesu bamuso
Mariyamu, ani Yesu balemacew.

¹⁵ Ayiwa, o lonw dō ra, lanabagaw tun lajenna ka se mögo keme ni mugan mögon ma; Piyeri wurira ka lō o cē ma, k'afō o ye ko;

¹⁶ «Ne balemaw, Dawuda tun ka min fo Nin Saninman* baraka ra kakorɔ, jagboya lo o kow tun ye ke. A tun kumanan Zudasi ta ko le ra; ale le tun blara mɔgɔw na ka taga Yesu mina.

¹⁷ Zudasi tun kera an ta jenkuru mögö dō ye, an bee tun be baara kelen le ke.

18 A ka warì min sɔ́rɔ a ta kojugu sara ye, a tagara o warì ke ka foro san. O kɔ fe, a ka a yere kan don juru ra; a sunana ben fo ka yerege, ka a nogow bɛe bɔ kene ma.

²⁰ K'a sərcə a sebera Zaburuw kitabu kənə, ko:
<A ta bon lakolon ye to,
məcə si kana ke a kənə>.

Zaburuw kitabu ko tuun ko:

Moço were ye a ta baara ke a no rat†.

21 «O le koson mogɔ kelen ka kan ka fara an kan, o ye ke
an seere ye k'a yira ko Matigi Yesu kununa ka bɔ saya ra.
O tigi ka kan ka ke mogɔ dɔ ye min tun be ni an ye,

22 ka a damina Yesu batize wagati ra Yuhana fe, fo ka taga se a korotalon ma ka bɔ an ce ra ka taga sankolo ra.»

23 Lanabagaw ka mogo fla yira, Yusufu min be wele ko Barisabasi, ani min təgəlara ko Yutusi, ani Matiyasi.

²⁴ O kɔ, lanabagaw ka Ala daari, ko: «Matigi, ele min
be mögɔ bɛe jusukun lɔn, i ka kelen min panawoloma nin
mögɔ fla ra, o yira an na,

25 janko o ye ke baaraden ni ciraden* ye, ka bla Zudasi no
ra, sabu Zudasi bora o ciradenya ra ka taga yoro were ra, a
ka kan ni yoro min ye.»

²⁶ O ka kara la, kara ka Matiyasi le yira; ale farara ciraden tan ni kelen kan.

2

Nin Saninman jigira lanabagaw kan

¹ Pantekötⁱ* Ion na Yesu ta lanabagaw bëe tun lajennin bëe yor^o kelen na.

² Mankanba dō barara ka bō sankolo ra; a bē i ko fōjēba mankan. Lanabagaw tun signin bē bon min kōnō, a nana o bon kōnō fa.

[†] **1:20 1.20** Nin kuma föra Zaburu 69.26 ani 109.8.

³ O ka nenden dōw ye, o bē i ko tasumamana. O tarantaranna ka na sigisigi o bēe kelen kelen kan.

⁴ Lanabagaw bēe fara Nin Saninman* na, o bēe ka kē kuma ye kan werew ra; ni Nin Saninman ka kan min don min da ra, o bē o kan fo.

⁵ Ayiwa, Yahudiya Alajasiranbaga dōw tun bōra dunupa jamanaw bēe ra, ka na to Zeruzalem̄u.

⁶ O mankanba bōra minke, o mōgōw camanba borira ka taga lajen o yōrō ra. O bēe kōnōnōbanna, sabu o bēe kelen kelen tun bē o yēre ta kan menna lanabagaw da ra.

⁷ O mōgōw bēe kabakoyara, fo ka o kōnōnōban. O tun b'a fōra jōgōn ye ko: «Mōgō minw bē kumana tan, o bēe te Galilekaw le ye wa?»

⁸ Mun kosōn an bēe kelen kelen bē an yēre ta kan menna o da ra?

⁹ Anw minw ye Paritikaw ye, ani Mēdikaw, ani Elamukaw, ani minw bōra Mesopotami, ani Zude, ani Kapadōsi, ani Pōn, ani Azi jamanaw ra,

¹⁰ ani Firizi, ani Panfili, ani Misiran jamanaw ra, ani Libi jamana yōrō minw bē Sirēni dugu kēre fē, ani minw bōra Rōmu*, ani Yahudiyaw, ani minw donna Yahudiyaya ra,

¹¹ ani Kērētikaw, ani Arabuw, an bē Ala ta kobaw lakaritō menna o fē an yēre ta kanw na!»

¹² O mōgōw bēe kōnōnōbanna; o m'a lōn o bēna min fo tuun. O tun b'a fōra jōgōn ye ko: «Nin ye mun ye sa?»

¹³ Nka dōw tun bē lanabagaw lōgōbōra k'a fo ko: «O ka duvēndiman dō le min ka fa.»

Piyeri ka mōgōw waaju

¹⁴ O le ra Piyeri wurira ka lō ni karamōgoden tō tan ni kelen ye, ka kuma ni kanba ye, k'a fo ko: «Aw Yahudiyaw, ani aw minw bēe siginin bē Zeruzalem̄u, aw ye aw toro malō ka ne ta kuma lamēn, ka nin faamu!

¹⁵ Nin mōgōw ma duven min ka fa, i ko aw b'a miirira cogo min na, sabu sōgōmada lo.

¹⁶ Nka cira Yoweli tun ka kuma min fo, o le bē kēra sisātan; a ko:

¹⁷ *«Ala ko: Dunuja labanwagatiw ra,
ne bēna ne Nin* lajigi adamadenw bēe kan.*

Ne bēna kuma don aw dencēw ni aw denmusow da ra, ka mōgōw waaju.

*Ala bēna ko dōw yira aw ta kanbelenw ra;
aw ta cēkōrōbaw bēna Ala ta kow ye siko ra.*

¹⁸ *Can lo, a bēna kē ten o lonw na;
ne bēna ne Nin lajigi ne ta jōncēw ni ne ta jōnmusow kan;
ne bēna kuma don o da ra ka mōgōw waaju.*

¹⁹ *Ne bēna kabakofen dōw yira san fē, sankolo ra,*

ka tagamasiyen dɔw yira dugukolo kan:
jori, tasuma, ani bugun sisiman.

²⁰ Tere bëna ke dibi ye,
karo bëna wulen i ko jori.

O bëe le ko fe Matigi ta lon bë se.

O bëna ke lonba le ye, lon min nɔɔrɔ ka bon.

²¹ O wagati ra ni mɔgɔ o mɔgɔ ka Matigi tɔgɔ wele,
o tigi bëna kisi.»

²² «Ayiwa, aw Izirayelimɔgɔw, aw ye aw toro malɔ ka ne
ta kuma lamɛn. Yesu Nazaretika tun kera mɔgɔ dɔ ye, Ala
ka a ta sebagaya yira aw ra min fe; a ka kobaw, ani kabakow,
ani tagamasiyenw ke aw ce ra, i ko aw yɛre k'a lɔn cogo min
na.»

²³ Nka ka kaja ni Ala ta latige ni a ta lɔnniya ye ale ta ko
ra, aw ka a mina k'a don mɔgɔjuguw boro; o k'a gbengben
yiri ra k'a faga.

²⁴ Nka Ala k'a kisi ka bɔ saya ra k'a lakunu, sabu saya tun
te se ka Yesu mina ka to a ta fanga kɔrɔ.

²⁵ Sabu Dawuda tun k'a fɔ Yesu ta ko le ra, ko:

«Ne tun bɛ ne Matigi yera tuma bëe ne ja kɔrɔ,

sabu a bɛ ne kɛrɛ fe ka ne dɛmɛ, janko ne baraka kana dɛsɛ.

²⁶ O kosɔn pagari bɛ ne jusu ra, ne da bɛ ninsɔndiyakumaw

fɔ.

Hali ne farisogo fana bëna lagafiyi ni o jigiya ye.

²⁷ Sabu i tɛna sɔn ka ne nin to saya dibi ra yi.

I tɛna sɔn fana k'a to i ta mɔgɔ saninman farisogo ye tori
kaburu ra.

²⁸ Sabu sira minw bɛ taga panamanyakura ra, i ka o yira ne
ra.

I bëna ne jusu fa pagari ra, sabu ne bëna ke ni i ye.»

²⁹ «Ayiwa, ne balemaw, aw y'a to ne ye an bɛmace
Dawuda ta ko gbeya k'a fɔ aw ye bi: Ale sara, a su donna;
hali bi a ta kaburu bɛ an fe yan.

³⁰ Dawuda tun ye cira le ye; a tun k'a lɔn fana ko Ala
karira a ye ko lon dɔ a bëna a mamaden dɔ sigi a ta
masasiginan kan a nɔ ra.

³¹ Ayiwa, Kirisita*, min ye Ala ta mɔgɔ panawolomanin
ye, ale tun bëna kunu ka bɔ saya ra cogo min na, Ala tun
kɔnna ka o le yira Dawuda ra. O le kosɔn a ko:

«A tɛna to saya dibi ra,
a farisogo tɛna tori kaburu kɔnɔ.»

³² Ne bɛ Yesu min ko fɔra, Ala ka ale le lakunu ka bɔ saya
ra; an bëe ye o ko seerew ye.

33 A körötara ka taga sigi Ala kininboroyanfan fe tuma min na, a tun ka Nin Saninman* min layiri ta an ye, a Fa Ala ka o di a ma. A fana ka o Nin Saninman le lajigi ka na an kan, i ko aw b'a yera, ani aw b'a menna cogo min na.

34 Dawuda yere ma köröta ka taga sankolo ra, nka o bëe n'a ta, a ko:

«Matigi Ala k'a fo ne Matigi ye ko:

Na i sigi ne kininboroyanfan fe,

35 fo ne ye na i juguw mina ka o bla i sen körö.»

36 «O koson aw Izirayelimögow bëe ka kan k'a lön bi, ko sigiya t'a ra, ko Yesu min gbengbenna yiri ra aw fe, ko Ala ka ale le ke Matigi ni Kisibaga* ye.»

37 Ayiwa, o mögöw ka o kumaw men tuma min na, o kumaw ka o jusu sögö kosebe. O ka Piyeri ni karamögöden tow jininka ko: «An balemaw, an ka kan ka mun le ke sisän?»

38 Piyeri ka o jaabi ko: «Aw ka kan ka nimisa aw ta jurumunw na; aw bëe kelen kelen ka kan ka batize Yesu Krisita tögö ra, ka aw ta jurumun yafa sörö. Ni o kéra, Ala bëna Nin Saninman di aw ma.

39 Sabu Nin Saninman layiri tara aw fana ye, ani aw ta den minw bëna na aw kó, ani siyamögö minw bë yöröjan, ani an Matigi Ala bëna mögö minw bëe wele fana.»

40 Piyeri ka o mögöw waaju ka meen, k'a fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ka kan ka jija ka faran bi mögöjuguw ra, janko aw ye kisi.»

41 Mögö minw sonna Ala ta Kuma ma, o ka olugu bëe batize. O lon na, mögö minw farara lanabagaw kan, o tun bë mögö waga saba bo.

Lanabagaw ta jënjögönya

42 Kabini o lon na o mögöw tun bë lajen wagati bëe ka ciradenw* ta karan lamen. O tora lanabagaw ta jënjögönya ra. O tun bë buru tarantaran o ni njögön ce, ka o njimi, ka o hakiri jigi Matigi ta kuma ra, ka to ka Ala daari njögön fe.

43 Alajasiran tun bë o bëe ra, sabu ciradenw tun bë kabako caman ani tagamasiyen caman kéra.

44 Lanabagaw bëe tun bennin lo. Mögö si tun te a borofen jate a kelen ta ye. O tun bë o ta fenw bëe taran o ni njögön ce.

45 Tuma döw ra, döw tun bë o ta foro, walama o borofen döw fiyeere, ka o wari tarantaran njögön ce ka kaja ni o bëe ta makopata ye.

46 Lon o lon o tun bë lajen Alabatosoba kono njögön fe ni miiriya kelen ye ka Ala bato. O tun jijara o ra kosebe. O

tun be lajen o ta sow kono ka buru tarantaran noggon ce k'a nimi, ka o hakiri jigi Matigi ta kuma ra. O tun be domuni ke noggon fe ni ninsondiya ani jusukun gbenin ye.

⁴⁷ O tun be Ala tando wagati bese. O ko tun ka di mogow bese ye.

Matigi tun be minw kisi, a tun be olugu fara lanabagaw ta jenkuru* kan lon o lon.

3

Piyeri ka nabara keneya

¹ Lon do, Piyeri ni Yuhana tun be tagara Alabatosoba ra noggon fe ka taga Ala daari; wulada wagati tun lo.

² O y'a soro ce do tun be yi, o nabaraman le tun worora; lon o lon o tun be o ce ta ka taga a sigi Alabatosoba donda do ra, min be wele ko «Donda ceyuman», janko mogo minw be don Alabatosoba kono, a ye olugu daari.

³ A ka Piyeri ni Yuhana donto ye Alabatosoba kono minke, a ka o daari.

⁴ Piyeri ni Yuhana ka o ja lo a ra k'a fle; Piyeri ko a ma ko: «An fle.»

⁵ Ce fana ka o lalaga ka o fle; a tun b'a hakiri ra ko o bena fen do le di a ma.

⁶ O tuma Piyeri ko a ma ko: «Wari te ne fe, sanin te ne fe, nka min be ne fe, ne be o di i ma: Yesu Kirisita Nazaretikace togo baraka ra, wuri ka tagama!»

⁷ Piyeri ka a mina a kininboro ma k'a lawuri. O yorenin kelen bese a senw ni a senkuruw ka baraka soro.

⁸ A panna ka wuri ka lo a sen kan ka ke tagama ye. A donna ni Piyeri ni Yuhana ye Alabatosoba kono; a be tagama, a be panpan ka Ala tando.

⁹ Mog'o bese k'a tagamato ye, a be Ala tandora.

¹⁰ O tun k'a lon ko ce min tun be to ka sigi Alabatosoba Da Ceyuman na ka daariri, ko ale yere lo. O ce sera ka tagama cogo min na, o barara o bese ra, fo ka o bese konoenban.

Piyeri ka waajuri ke Alabatosoba kono

¹¹ Ce tun te bora Piyeri ni Yuhana ko tuun minke, mogow bese kabakoyara; o borira ka taga lajen Piyeri ni Yuhana koro, Alabatosoba bolon do kono, min be wele ko «masace Sulemani ta bolon».

¹² Piyeri ka jama ye minke, a k'a fo o ye ko: «An balema Izirayelimogow, mun koson nin ko ka aw kabakoya? Mun koson aw be aw ja lo anw na, k'a ke i n'a fo anw yere ta sebagaya walama an ta Alajasiran le k'a to nin ce sera ka tagama?

¹³ Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ta Ala, an bemaw ta Ala, o le ka a ta baaraden Yesu togo bonya; aw ka ale le

labla fagamaw ye, ka ban a ra Pilati ja kɔrɔ, k'a sɔrɔ ale tun k'a latige ko a bɛ a bla.

¹⁴ Aw banna mɔgɔ saninman ni mɔgɔ terennin na, ka Pilati daari ko a ye mɔgɔfagabaga dɔ le labla a nɔ ra aw ye.

¹⁵ Aw ka panamanya banbari tigi faga, nka Ala ka a lakunu ka bɔ saya ra; anw ye a seerew ye.

¹⁶ Anw lara Yesu tɔgɔ min na, o tɔgɔ le ka baraka don nin cε ra; aw ja b'a ra, aw k'a lɔn fana. Lanaya, Yesu tɔgɔ ra, o le ka kεnεya dafanin di nin cε ma aw bεε ja na.

¹⁷ «Nka o bεε n'a ta, ne balemaw, ne k'a lɔn ko kolɔnbariya le k'a to aw ni aw ta kuntigw ka nin ko kε.

¹⁸ Ala tun ka ko minw fɔ kakɔrɔ a ta ciraw bεε da ra, a ka o le kε; ko Kirisita*, Ala ta mɔgɔ janawolomanin ka kan ka tɔɔrɔ.

¹⁹ O le kosɔn aw ye nimisa aw ta jurumun na, ka sɔn Ala ma, janko aw ta jurumunw ye ko ka bɔ yi.

²⁰ Ni o kεra, Matigi bεna laganfiya di aw ma, ani Kirisita min ta ko latigera aw ye, min ye Yesu ye, a bεna o ci ka na aw fe.

²¹ Nka sisan Yesu ka kan ka to sankolo ra fɔ fen bεε ye yelεma ka ke kura ye fɔlɔ; Ala tun ka o le fɔ kabini wagatijan a ta cira saninmanw da ra.

²² Musa tun k'a fɔ ko: <Aw Matigi Ala bεna cira dɔ lana aw ye ka bɔ aw yεre balemaw cε ra, i n'a fɔ ne. Ni o cira ka fen o fen fɔ aw ye, aw ye o lamεn.

²³ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ma sɔn k'a lamεn, o tigi bεna halaki ka bɔ Ala ta mɔgɔw cε ra.›

²⁴ Sabu cira minw bεε kumana, k'a damina cira Samawilu ra, o bεε kelen kelen kumana nin wagati kow ra fana.

²⁵ Ayiwa, Ala ka ko minw bεε yira ciraw ra, o bεε fɔra aw le ye. Ala ka jεnjiogɔnya min don ni an bεmaw ye, aw fana bε o jεnjiogɔnya ra. Ala ka o le fɔ Iburahima ye ko: <Dugukolo ta gbaw bεε bεna baraka sɔrɔ ne fe ele ta duruja sababu le ra.›

²⁶ O le kosɔn Ala k'a ta baaraden janawoloma tuma min na, a kɔnna k'a ci aw le fe fɔlɔ, janko a ye baraka don aw ra, ka aw bεε kelen kelen kisi ka bɔ aw ta sirajuguw kan.›

4

O ka Piyeri ni Yuhana mina

¹ Ayiwa, ka Piyeri ni Yuhana to kuma ra jama fe, sarakalasebagaw* ni Alabatosoba kɔrɔsibagaw kuntigi ni Sadusiw* nana bara ka bɔ o kan.

3:23 3.23 Nin kuma fɔra Sariya 18.15,18,19. 3:25 3.25 Nin kuma fɔra Damina 22.18; 26.4.

² O k'a ye ko Piyeri ni Yuhana bē mōgōw karanna minke, k'a fō ko Yesu kununa ka bō saya ra, ko suw bēna kunu fana, o ma diya o ye fiyewu.

³ O ka o mina ka o bla kasō ra fō o dugusagbē, sabu su tun kora ka ban.

⁴ Nka o bēe n'a ta, mōgō minw tun ka Ala ta kuma lamēn, olugu caman lara Yesu ra; lanabagaw cayara ka se mōgō waga looru nōgōnna ma.

⁵ Ayiwa, o lon dugusagbē, Yahudiyaw kuntigiw ni cēkōrōbaw ni sariya karamōgōw* ka jōgōn lajen Zeruzalem̄u.

⁶ Sarakalasebagaw kuntigiba Ane yērē tun bē yi, ani Kayife, ani Yuhana, ani Aleśandiri, ani cē minw bēe ye sarakalasebagaw kuntigiba ta somōgōw ye.

⁷ O ka Piyeri ni Yuhana lō o cē ma, ka o jininka ko: «Sebagaya juman le sababu ra, walama tōgō juman le sababu ra aw ka nin kē?»

⁸ O tuma, Piyeri fanin Nin Saninman* na, a ko o ma ko: «Aw jamana kuntigiw, ani a cēkōrōbaw!

⁹ An ka kopuman min kē nin nabara ye, ani a kēneyara cogo min na, aw bē an jininkara o le ra bi.

¹⁰ Ayiwa, aw ni Izirayēlimōgōw bēe ka kan k'a lōn ko nin cē kēneyara Yesu Nazaretikace tōgō baraka le ra; aw ka ale le gbengben yiri ra k'a faga, nka Ala ka a lakunu ka bō saya ra. Ale le baraka ra nin cē kēneyanin lōnin bē aw ja kōrō.

¹¹ Yesu ta ko le fōra Kitabu kōnō ko:
«Aw bonlōbagaw banna kabakuru min na ko a man ni,
o le kēra bon kabakuru fōlō sōbēman ye.»

¹² «Kisiri te sōrō tōgō were ra; sabu Ala ma tōgō were di mōgōw ma dugukolo kan yan, an bē se ka kisi min sababu ra.»

¹³ Yahudiyaw kuntigiw, ani cēkōrōbaw k'a ye ko Piyeri ni Yuhana bē kumana minke hali siranya te o ra, o kabakoyara; sabu o tun k'a lōn ko mōgō gbansanw lo, minw ma karan. O k'a lōn ko o tun bē ni Yesu ye.

¹⁴ Nka o ja tun bē cē kēneyanin lōnin na o kōrō minke, o tun te se ka foyi fō.

¹⁵ Ayiwa, o ka o labō kititigejama mōgōw cē ra. O kō, o ka jōgōn jininka ko: «An bēna mun le kē nin mōgōw ra?»

¹⁶ Sabu o ka kabakoba min kē Zeruzalem̄u, o ma dogo mōgō si ma; an fana te se ka o sōsō.

¹⁷ Nka o bēe n'a ta, an ye o wele ka kankari la o ye k'a gbeleya kosebē, ko o kana Yesu tōgō fō mōgō si ye tuun, janko o ko kana na yērēgē ka taga jamana yōrō bēe ra.»

¹⁸ O kɔ fe, o ka o wele ka na a fɔ o ye k'a gbeleya ko o kana Yesu tɔgo fɔ mɔgɔ si ye, o kana mɔgɔ si karan a ra fana.

¹⁹ Nka Piyeri ni Yuhana ka o jaabi ko: «Ayiwa, aw yere y'a fle, yala a bennin lo Ala ja kɔrɔ wa, ko anw ye aw kan mina, ka Ala kan bla?

²⁰ Anw kɔni ka min ye, ani an ka min men, an te se ka to o fɔbari ye.»

²¹ O ka kankari la Piyeri ni Yuhana ye tuun k'a gbeleya kosebe, ka sɔrɔ ka o labla; mɔgɔw pasiran kosɔn o ma cogo sɔrɔ ka kiti ben o kan ka o tɔrɔ, sabu kabako min tun kera, mɔgɔw bɛe tun be Ala tandora o kosɔn.

²² Ce min fana kenevako kera kabako ye, o si tun ka ca ni san binaani ye.

Lanabagaw ta Aladaari

²³ O ka Piyeri ni Yuhana labla minke, o tagara karamogoden tɔw fe; sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔrobaw ka min fɔ o ye, o ka o bɛe lase karamogoden tɔw ma.

²⁴ Lanabagaw ka o kuma men minke, o bɛe jenna ka o miiriya ke kelen ye, ka o kan kɔrɔta k'a fɔ Ala ye ko: «Matigi, ele min ka sankolo ni dugukolo dan, ani kɔgɔji ni a kɔnɔfənw bɛe,

²⁵ ele le ka nin kuma don i ta baaraden, an bɛmacɛ Dawuda da ra i ta Nin Saninman* baraka ra, ko:

«Mun kosɔn siyaw be muruti de?

Mun kosɔn miiriya gbansanw be jamana mɔgɔw kɔnɔ de?

²⁶ Dugukolo masacɛ wurira ka lo;

kuntigiw ka nɔgɔn lajen

Matigi ni a ta mogɔ nanawolomanin kama.»

²⁷ Sabu masacɛ Herodi* ni Ponse Pilati ka jen siri ni siya were mɔgɔw* ye, ani Izirayelimogɔw, nin dugu kɔnɔ yan; o wurira i ta baaraden saninman Yesu kama, i ka min nanawoloma.

²⁸ O cogo ra i tun ka ko minw latige ka kajna ni i ta sebagaya ni i ta hakiritigiya ye kakɔrɔ, o ka o le ke.

²⁹ Nka Matigi Ala, sisan, o ka kankarigbelɛn min la an ye, i ka o men. O kosɔn jagbeleya di i ta baaradenw ma, janko o ja signin ye i ta kuma fɔ.

³⁰ I ta sebagaya di o ma, janko o ye banabagatɔw keneva, ka tagamasiyenw ni kabakow ke i ta baaraden saninman Yesu tɔgo ra.»

³¹ O ka Ala daari ka ban tuma min na, o tun lajennin be yɔrɔ min na, o yɔrɔ dugukolo yereyerera. O bɛe fara Nin

Saninman na. K'a ta o wagati ra, o ja signin tun be Ala ta Kuma fo ni jagbeluya ye.

Lanabagaw ta jenjucgonya

³² Lanabagaw ta jenkuru* beε tun bennin be kelen ma; o tun ka o jusukun ke kelen ye, ka o ta miiriya ke kelen ye fana. O ra mogɔ si tun te a borofen jate a kelen ta ye, nka o tun be o borofenw beε tarantaran o ni nogɔn ce.

³³ Sebagayaba tun be ciradenw* fe. O tun be Matigi Yesu kunuko fo mogɔw ye. Ala ta neema fana tun cayara lanabagaw kan.

³⁴ O koson janibagato tun te o ce ra: sabu forow, ani bonw tun be minw fe, olugu tun be o dɔw fkiyeere,

³⁵ ka na o wari di ciradenw ma. O tun be wari tarantaran lanabagaw ra, ka kaja ni beε kelen kelen ta mako ye.

³⁶ Ayiwa, Yusufu, tun ye Levi* ta mogɔ do ye, min be bo Sipere; ciradenw tun ka ale tɔgo le la ko Barinabasi, o kɔrɔ ye ko mogɔ jagbeluyabaga.

³⁷ Foro do tun be ale fe; ale ka o fkiyeere ka na o wari di ciradenw ma.

5

Ananiyasi ni Safira ta ko

¹ Ayiwa, ce do tun be yi, a togo ye ko Ananiyasi; ale ni a muso Safira benna kelen ma ka foro do fkiyeere.

² Nka a ka wari taran kelen dogo, ka taga ni a taran kelen ye ka taga o di ciradenw ma; a ni a muso tun benna o ma.

³ Piyeri k'a nininka ko: «Ananiyasi, a kera cogo di ko Setana ka i jusukun fa ni miiriayajugu ye fo k'a to i ka foro wari do dogo ka na faninya fo Nin Saninman* ye?»

⁴ Ni i tun ma i ta foro fkiyeere o, a tun tena ke i ta bla le ra wa? A fkiyeerera minke fana o, a wari beε tun te i ta bla le ra wa? Mun na i sonna ka o kojugu nogɔn latige i yere kɔno? I ma faninya tige mogɔ ye de, i ka a tige Ala le ye.»

⁵ Kabini Ananiyasi ka o kuma men, a benna dugu ma ka sa. Mogɔ minw ka o ko kibaro men, siranya ka olugu beε mina.

⁶ Kanbelen dɔw wurira ka Ananiyasi su ta k'a kasanke ka taga a su don.

⁷ Wagati dama temenin kɔ, a muso nana; min kera a ce ra, a tun ma o lɔn.

⁸ Piyeri k'a nininka ko: «Safira, can fo ne ye, yala aw ka aw ta foro fkiyeere warida min na, o le ye nin ye wa?» Safira ko: «Onhon, a fkiyeerera o le ra.»

⁹ Piyeri ko a ma ko: «O tuma a kera cogo di, aw fla benna a ma ko aw be Matigi Nin Saninman* kɔrɔbo? Ayiwa, mogɔ

minw ka i cε su don, olugu flε nin ye da ra, o bēna taga ni ele fana ye.»

¹⁰ O yōrōnin kelen bεε, muso benna dugu ma Piyeri sen kōrō ka sa. Kanbelenw donna bon kōnō k'a ye ko a sara; o k'a ta ka taga a su don a cε kere fe.

¹¹ O ko ka siranya bla lanabagaw ta jenkuru* mōgōw bεε ra, ani minw bεε ka o ko mēn.

Ciradenw ka kabako caman ke

¹² Ciradenw* tun bε tagamasiyen caman ni kabako caman kera mōgōw cε ra. Lanabagaw tun bε to ka jōgōn lajen Sulemani tā bolon kōnō.

¹³ Mōgō si tun tε sōn ka kori o ra; o bεε n'a ta, mōgōw tun bε o tando kosebe.

¹⁴ Mōgō caman tun bε lara Matigi ra, cew, ani muso, ka fara lanabagaw kan.

¹⁵ A nana ke fō mōgōw tun bε na ni banabagatōw ye ka na o lala sira kan, kalagaw ni dēbew kan, janko Piyeri temeto, hali ni a tε se ka maga o ra, a ja dama ye yelē o dōw kan dōrōn ka o keneya.

¹⁶ Jama caman tun bε bō Zeruzalemū kerefeduguw ra ka na ni banabagatōw ni jinatōw ye. O bεε tun bε keneya.

Yahudiyaw ta janmōgōw ka ciradenw tōcō

¹⁷ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ni a nōfemōgōw, minw ye Sadusiw* ta jenkuru mōgōw ye, ciradenw jangboya ka olugu mina.

¹⁸ O ka ciradenw* mina ka o bla kasobonba kōnō.

¹⁹ Nka su fe, Matigi ta mēlekē dō nana kasobon dondaw dayelē, ka ciradenw labō, k'a fō o ye ko:

²⁰ «Aw ye taga lō Alabatosoba kōnō ka janamanyakura ko kibaro fō mōgōw ye.»

²¹ Mēlekē ka min fō, o ka o ke; o dugusagbē sōgomada joona fe, o tagara Alabatosoba kōnō ka taga ke mōgōw karan ye.

Sarakalasebagaw kuntigiba ni a nōfemōgōw nana; o ka kititigejama ni Izirayeli* cēkōrōbaw bεε lajen. O ka sorasi dōw ci ko o ye taga ciradenw labō kasobon na ka na ni o ye.

²² Sorasiw tagara se yi minke, o ma ciradenw sōcō kasobon kōnō. O sekōra ka na o jafo kititigejama mōgōw ye.

²³ O ko: «An tagara a sōcō ko kasobon dasōgōnin lo ka ja; kasobon kōrōsibagaw lōlōnin bε kasobon dondaw ra, o bε kasobon kōrōsira. Nka an ka da yelē minke, an ma mōgō si ye kasobon kōnō.»

²⁴ Alabatosoba kōrōsibagaw kuntigi ni sarakalasebagaw kuntigiw ka o kuma mēn minke, ciradenw ta ko ka o hakiri

pagami; o ka ke o yere jininka ye ko: «An bëna nin ko ke di le sa?»

²⁵ Ka o to o miiri ra, mëgo dö nana a fō o ye ko: «Aw ka mëgo minw bla kaso ra, o lönin ye Alabatosoba kono, o be mëgɔw karanna.»

²⁶ O tuma ra Alabatosoba körösibagaw kuntigi ni sorasi dɔw wurira ka taga ciradenw wele ka na jesusuma ra; o m'a ke fangako ye, sabu o tun be siranna ko mëgɔw kana na olugu bon ni kabakuruw ye.

²⁷ O nana ni o ye ka na o lɔ kititigejama ja fe; sarakalasebagaw kuntigiba ka o jininka ko:

²⁸ «An tun m'a fō aw ye k'a gbéléya ko aw kana mëgo si karan Yesu tɔgɔ ra tuun wa? A flé, aw ka Zeruzalemu dugumögɔw bëe hakiri yelema ni aw ta karan ye; aw fana b'a fe ka Yesu fagari kunko ben anw kan.»

²⁹ Piyeri ni ciraden tow ka o jaabi, ko: «An ka kan ka Ala kan le mina, sani an ye mëgɔw kan mina!

³⁰ Aw ka Yesu min gbengben yiri ra k'a faga, an bemaw ta Ala ka o le lakunu ka bɔ saya ra.

³¹ Ala k'a körcta a ta sebagaya ra ka a ke Kuntigi ye, ani Kisibaga*, janko Izirayelimögɔw ye nimisa ka o ta jurumunw yafa sɔrɔ ale baraka ra.

³² Anw le kera nin kow seerew ye, ani Nin Saninman*, Ala be o Nin Saninman min di a kanminabagaw ma.»

³³ Kititigejama ka o kuma men minke, o dimina, k'a ke i n'a fō o bëna ciradenw faga.

³⁴ Nka Farisiw* ta sariya* karamögɔba dö tun be yi, o tɔgɔ ye ko Gamaliyeli; mëgɔw bëe tun be a bonya. Ale wurira ka lɔ kititigejama ce ma k'a fō ko o ye ciradenw labɔ kene ma fɔlo.

³⁵ Ciradenw bɔnin kɔ a ko kititigejama mëgɔw ma ko: «Ne balema Izirayelimögɔw, aw b'a fe ka ko min ke nin mëgɔw ra, aw ye aw yere körssi o ra de!»

³⁶ Sabu a ma mæen fɔlo, ce dö tun wurira yan, min tɔgɔ tun ye ko Tedasi. Ale tun k'a yere ke kolonbagaba ye, fō mëgo keme naani nɔgɔn tugura a kɔ. Nka a laban o k'a faga, a ta mëgɔw bëe janjanna; o ko banna o yɔrɔ ra yi.

³⁷ O kɔ fe, Galilekace dö fana wurira tuun, ko Zudasi. Ale ta ko kera jamana mëgɔw jatewagati ra. Ale fana ka mëgo caman nege ka o tugu a yere ko. Nka o ka ale fana faga, a ta mëgɔw bëe janjanna.

³⁸ O le kosɔn, sisar, ne be nin le fō aw ye: aw kana nin mëgɔw ta kopa siri aw nin kan tuun; aw ye o to o ye taga. Ni a kera ko o miiriya ni o kow bɔra mëgɔw le ra, a bëna cen a yere ma lon dɔ.

³⁹ Nka ni a kera ko a bora Ala yere le ra, aw tēna se k'a cen fiyewu. Aw ye aw yere kōrōsi, aw kana ban ka kēre ke ni Ala yere ye.»

⁴⁰ Ayiwa, kititigejama mōgōw sōnna Gamaliyeli ta kuma ma. O ka ciradenw wele. O ka o bugō ni gbeñē ye, k'a fō o ye ko o kana Yesu tōgō fō mōgō si ye tuun; o kō, o ka o labla ko o ye taga.

⁴¹ Ciradenw tagara ka bō kititigejama kōrō, o bē nagarira k'a ye ko Ala ka o bonya la olugu kan, k'a to o ye olugu dōgōya Yesu tōgō kosōn.

⁴² O bēε n'a ta, o tun bē mōgōw karan lon bēε, Alabatosoba kōnō, ani sow kōnō, k'a fō o ye ko Yesu le ye Kisibaga ye.

6

Baarakebaga wolonfla farara ciradenw kan

¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw tun bē cayara. Yahudiya gerekikanfōbagaw ka Yahudiya heburukanfōbagaw kōrōfō, ko o te olugu ta muso ce saninw jatera kosebē domuni ko ra.

² Karamōgōden tan ni fla ka o men minke, o ka lanabagaw bēε lajennin wele k'a fo o ye ko: «Ni an ka Ala ta Kuma waajuri dabla, ka an ta baara ke domuni taran dōrōn ye, o te bēn.

³ O le kosōn, an balemaw, aw ye mōgō wolonfla janawoloma aw ce ra, o ye ke mōgōsōbēw ye, minw hakiri ka bon, ani minw fanin lo Nin Saninman* na; an bēna olugu bla domuniko janabori ra.

⁴ An kōni bēna an ta baara ke Aladaari ni Ala ta Kuma waajuri ye.»

⁵ O kuma diyara jama bēε ye. O ka mōgō minw janawoloma, olugu flē: Etiyēni, ale tun ye lanamōgō ye, a fanin bē Nin Saninman na, ani Filipe, ani Porokori, ani Nikanōri, ani Timon, ani Parimenasi, ani Nikola min tun bōra Antiyōsi; ale tun bē Yahudiyaw ta diina le ra fōlō.

⁶ O nana o mōgō wolonfla yira ciradenw* na. Olugu ka Ala daari o ye, ka o boro la o kan ka dugawu ke o ye.

⁷ Ala ta Kuma tun bē sera yōrō caman na. Lanabagaw tun bē cayara Zeruzalemu kosebē. Sarakalasebaga* caman fana tun bē sōnna Kibaro Diman* kuma ma.

Yahudiyaw ka Etiyēni mina

⁸ Etiyēni fanin tun bē Ala ta neēma ni a ta sebagaya ra. A tun bē kabakobaw ni tagamasiyēn kera mōgōw ce ra.

⁹ Mōgō dōw bōra karanso do ra min bē wele ko jōn kunmabōninw ta karanso. O mōgōw tun ye Sirenikaw, ani

Alesandirikaw le ye; dōw fana tun bōra Silisi, ani Azi mara ra; o mōgōw nana ke Etiyēni sōsō ye.

¹⁰ Nka Etiyēni tun be kumana Nin Saninman* baraka ra ni hakiritigya min ye, o tun temena olugu ta hakiri dan kan, fō o ma se ka kuma ke ni Etiyēni ye.

¹¹ O kera minke, o ka mōgō dōw kōnōnsu ni wari ye Etiyēni kama. Olugu ko: «A ka kumajuguw fō cira Musa ma, ani Ala yērē ma!»

¹² O cogo ra, o ka jama ni cēkōrōbaw ni sariya karamōgōw* lawuri Etiyēni kama. O ka Etiyēni mina fanga ra ka taga ni a ye kititigējama ja fe.

¹³ O nana ni mōgō dōw ye; olugu ka faninya la Etiyēni na k'a fō ko: «Tuma bēe cē nin le be kumajuguw fōra Alabatosoba saninman ni cira Musa ta sariya* kama.

¹⁴ Sabu an k'a men a da ra ko Nazaretikace Yesu bēna Alabatosoba ci, ani ko cira Musa ka landa minw di an ma, ko a bēna o bēe yelēma.»

¹⁵ Kititigējama mōgōw ka o ja lo Etiyēni na, a pada kera o ja na i ko meleke dō ta.

7

Etiyēni ta waajuri

¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* ka Etiyēni jininka ko: «Mōgōw ka min fō, yala a kera ten?»

² Etiyēni k'a jaabi ko: «Ne faw, ani ne balemaw, aw ye lamenni ke! Nōorōtigi Ala ka a yērē yira an bēmacē Iburahima ra, k'a to Mesopotami jamana ra, sani a ye taga sigi Karan mara ra.

³ A k'a fō Iburahima ye ko: <Bō i ta jamana ra, ani i ta gbamōgōw cē ra. Ne bēna jamana min yira i ra, i ye taga o yōrō ra.>

⁴ Ayiwa, Iburahima wurira ka bō Kalidekaw ta mara ra, ka taga sigi Karan mara ra. A face sara tuma min na, Ala k'a labō Karan; an be jamana min na yan bi, a nana sigi o ra.

⁵ Nka Ala tun ma yōrō si di a ma nin jamana kōnō k'a ke a ta ye, hali senlayōrō. Nka Ala ka layiri ta a ye ko nin jamana bēna ke a denw ta ye ale kō fe, k'a sōrō den tun te Iburahima yērē fe o wagati ra.

⁶ Ala k'a fō a ye ko: <I ta duruja bēna taga to lonanya ra jamana were ra. O jamana mōgōw bēna o bla jōnya ra ka o tōrō fō san kēmē naani.

⁷ Nka o bëna ke siya min ta jönw ye, ne yëre le bëna kit
ben o siya mögöw kan. O kō fe, o bëna bō ka na Ala bato
nin yörö ra yan*.

⁸ O kō, Ala ka kenesigiri yira Iburahima ra, ka o ke
ale ni Iburahima ta jënjoqonya tagamasiyen ye. O koson
Iburahima nana Isiyaka sörö minke, a ka a kenesigi a
worolon tere seeginan. Isiyaka nana Yakuba sörö, ale fana
ka o kenesigi. Yakuba ka an bëmace tan ni fla sörö, ale fana
ka olugu kenesigi.

⁹ «An bëmace Yusufu nangboya ka an bëma tōw sörö; o
k'a fiyeere mögö dōw ma, olugu tagara ni a ye Misiran.

¹⁰ Nka Ala tora Yusufu fe ka a bōsi o tööröw bëe ma. Ala
ka hakiritigiya di a ma k'a ko diya Farawona ye, Misiran
masace. Farawona k'a sigi Misiran jamana kuntigiya ra, k'a
ke masaso namögö ye.

¹¹ O wagatiw ra kóngoba benna Misiran jamana bëe kan,
ani Kanaana* jamana bëe. Segé tun bonyara kosebe. An
bemaw tun te foyi söröra k'a domu.

¹² «Ayiwa, Yakuba nana a men ko domuni be söröra
Misiran. A ka an bemaw ci ko o ye taga siman dō san; o
kera a sjnaga fölo ye.

¹³ A sjnaga flanan na, Yusufu k'a yëre yira a balemaw ra.
O wagati le ra masace Farawona söröra ka Yusufu bøyöro
lön.

¹⁴ O kō, Yusufu ka mögö dōw ci ka taga a face ni a
somögöw bëe ta ka na ni o ye. O tun be mögö biwolofla ni
looru.

¹⁵ Yakuba tagara o cogo le ra Misiran. A tora Misiran fo
ka na sa; an bemaw bëe nana sa fana.

¹⁶ O sara minke, Iburahima tun ka kaburu min san
Hamöri dencëw fe Sikemu, o nana ni o ye ka na o suw don
o yörö ra.

¹⁷ «Ayiwa, i n'a fo Ala tun ka layiri min ta Iburahima ye,
o kewagati tun be surunyara; an ta siya bonyara, o cayara
Misiran jamana ra.

¹⁸ O wagati le ra masace dō werë nana sigi Misiran jamana
kunna; ale tun ma dō lön Yusufu ta ko ra.

¹⁹ O masace ka an ta siyamögöw janfa ni ceguya ye, ka an
bemaw töörö; a tun be o jagboya k'a to o ye o ta denw to
kene ma, janko denw ye faga.

²⁰ O wagati le ra cira Musa worora. A tun ce ka ji kosebe,
k'a ko diya Ala yëre ye. A face ni a bamuso k'a dogo k'a
lamö bon kóng fo karo saba.

²¹ O kō, o k'a bla kene ma fana; nka Farawona denmuso
nana a ye, a ka a ta ka taga a lamö, k'a ke i ko a yëre dencë.

* 7:7 7.6-7 Nin kuma fôra Damina 15.13-14, ani Bori 3.12.

²² O cogo ra, Musa karanna Misirankaw ta lõnniya bëe ra. Baraka tun bë a ta kumaw, ani a ta kewalew bëe ra.

²³ «Musa si nana san binaani soro wagati min na, a k'a latige ko a bë taga a balema Izirayelimögow fle.

²⁴ A tagara a ye ko Misirankace dö bë a balema dö bugora. Musa ka a balemace deme ka Misirankace bugo k'a faga ka a balemacé dimibö.

²⁵ A tun bë Musa hakiri ra ko o cogo ra a balemaw bëna a faamu ko Ala bëna o kisi ale sababu le ra; nka a balemaw ma o faamu.

²⁶ O dugusagbe Musa tagara a balema döw soro kerera. A ko a bë olugu sorona o ye ben kelen ma; a ko: <Aw ye jörgon balemaw le ye; mun koson aw be jörgon kere?>

²⁷ Nka min tun bë a törögön bugora, ale ka Musa mafiyënya, k'a fo ko: <Jön le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye?>

²⁸ Koni i t'a fe ka ne faga le fana i n'a fo i ka Misirankace faga cogo min na kunu?>

²⁹ Ce ka o kuma fo minke, Musa borira ka taga to fo Madiyan jamana ra. A ka dence fla soro o yoro ra.

³⁰ «San binaani temenin kō, ka Musa to kongokolon kōnō Sinayı kuru kere fe, meleke dö ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman dö ra.

³¹ Musa ka o ye minke, o ko ka a kōnōnōban. A gbarara ko a b'a fle ka ja minke, Matigi Ala kumana a fe k'a fo a ye ko:

³² <Ne le ye i bëmaw ta Ala ye, Iburahima, ani Isiyaka, ani Yakuba ta Ala.> Musa siranna fo a bë yereyere, a ma son ka a ja körötä k'a fle tuun.

³³ O kō, Matigi Ala ko Musa ma ko: <I ta sanbara bō i sen na, sabu i lönin be yoro min na nin ye, o ye yoro saninman le ye.>

³⁴ Ala k'a fo a ye tuun ko: <Ne ta mögöw töörönin be cogo min na Misiran, ne ka o ye, ne ka o jünakan men fana. Ne jigira ka na o kisi ka bō jonya ra. Na, sisan ne be i ci ka taga Misiran.>

³⁵ «Ayiwa, Izirayelimögow tun banna o Musa min na k'a fiyënya ko: <Jön le ka ele sigi anw kunna ka i ke anw ta kititigebaga ye,> Ala nana o Musa le ci k'a ke o kuntigi ye, ani ka o kisi ka bō Misiran jonya ra meleke sababu ra, meleke min tun ka a yere yira a ra yiritunin tasumaman ra.

³⁶ Ale Musa kelen le ka o labo Misiran jonya ra, ka tagamasiyew ni kabakow ke Misiran jamana kōnō, ani o temetö Kogojiwulen ce ma, ani kongo kōnō ka se fo san binaani.

³⁷ O Musa kelen le k'a fō fana Izirayelimogōw ye ko: <Ala bēna cira dō lana aw fē ka bō aw yērē balemaw cē ra, i n'a fō ne.›

³⁸ Ala ka kuma barakamanw fō ale Musa le ye k'a lase an bēmaw ma; o wagati ra mōgōw lajennin tun bē kongo kōnō, mēleke tun bē kumana ale ni an bēmaw fē Sinayi kuru kan.

³⁹ «Nka an bēmaw ma sōn a ta kuma ma, o banna a ra, ka o hakiri yelema Misiran ta fēnw fē;

⁴⁰ o k'a fō Haruna ye ko: <Batofen dōw lalaga an ye, minw bēna bla an ja ka taga; sabu nin Musa min ka an labō Misiran jamana ra, an tē a yera, an ma o lōn fēn min k'a sōrō.›

⁴¹ O cogo ra o ka misiden dō bisigiya lalaga, ka saraka bō o batofen ye, ka nagari o yērē boro ta fēn lalaganin kosōn.

⁴² Nka Ala dimina o kōrō ka a kō di o ma, k'a to o ye tere ni karo ni lolow bato, i n'a fō a sēbera ciraw ta kitabuw ra cogo min na ko:

<Aw Izirayelimogōw, aw bē miiri ko aw ka bēgan sarakaw ni sarakaw tō minw bēs bō kongokolon kōnō san binaani kōnō,

ko aw ka o bō ne le ye wa?

⁴³ Aw ma o sarakaw bō ne ye dē, nka aw ta jo min tōgō ye ko Molōki, aw ka o ta fanibon le ta, ani lolo min tōgō ye ko Refan, aw ka olugu bisigiya le lalaga ka o bato.

O le kosōn ne bēna aw bla ka taga fō Babilōni kō fe†.›

⁴⁴ «Ayiwa, ka an bēmaw to kongokolon kōnō, jēnjōgōnya kesu ta fanibon tun bē o boro; Musa tun ka o lalaga i n'a fō a tun fōra a ye cogo min na, ko Ala ka min yira a ra, a ye a lalaga ka kaja ni o ye.

⁴⁵ O kō fe an bēmaw nana o fanibon di o ta denw ma. Yosuwe le kēra olugu namōgō ye ka taga ni o fanibon ye siya wērew ta jamana ra; Ala tun ka o siyaw gbēn ka bō o ta jamana ra, k'a di Izirayelimogōw ma. Fanibon tora o fē fō ka na se Dawuda ta wagati ma.

⁴⁶ Dawuda ka nēema sōrō Ala fe fō a ka Ala daari ko a y'a to ale ye bon dō lō Yakuba ta Ala ye.

⁴⁷ Nka Dawuda dencē Sulemani le nana kē o bon lōbagā ye.

⁴⁸ «O bēs n'a ta, mōgō boro ka bon min lō, Ala Kōrōtaninba tē sigi o kōnō; i n'a fō cira k'a fō cogo min na ko:

⁴⁹ <Sankolo ye ne ta masasiginan ye,

7:37 7.37 Nin kuma fōra Sariya 18.15,18. 7:40 7.40 Nin kuma fōra Bōri 32.1,23. † 7:43 7.43 Nin kuma fōra Amosi 5.25-27. Molōki tun ye Kanaanakaw ta batofen dō tōgō ye. Refan tun ye Babilōnikaw ta batofen dō ye.

dugukolo ye ne senblayօրօ ye;
aw bε se ka bon juman le lօ ne ye,
walama յօրօ juman le bε yi tuun,
min bε se ka ke ne laganfiyayօրօ ye?

50 Ne le ma o fenw bεε dan ni ne ta sebagaya ye wa?»

51 «Ayiwa, aw mօցօ murutininw, mօցօ jusukungbεlənw,
ani mօցօ torokungbεlənw, aw bε Nin Saninman* սօսո tuma
bεε, aw ni aw bεmaw bεε ka kan.

52 Cira juman le be yi, aw bεmaw ma min tօրօ? Minw
ka Ala ta mօցօ terennin nako kibaro fօ, aw ka olugu faga.
Sisan aw nana o mօցօ terennin fana janfa k'a faga.

53 Aw le tun ka Ala ta sariyaw* սօրօ mεլէկէw sababu ra,
o bεε n'a ta, aw ma սօն ka tagama o sariyaw kan.»

Etiyeni fagacogo

54 Yahudiyaw ka o kumaw men minke, o dimina fօ o be o
jin jimi Etiyeni kama.

55 Nka Etiyeni fanin Nin Saninman* na, a k'a ja lօ sankolo
ra ka Ala ոօրօ ye, ka Yesu lօnин ye Ala kininboroyanfan fe.

56 A ko: «Ne ja be sankolo dayelenin na, Min kera
Adamaden ye*, ne ja be o lօnин na Ala kininboroyanfan
fe.»

57 Kabini Etiyeni ka o fօ, mօցօw ka kulekanba ci, ka o
torow datugu; o ko, o bεε girinna ka na ton Etiyeni kan,

58 k'a mina k'a sama ka taga ni a ye dugu kօ fe, ka taga
a bon ni kabakuru ye k'a faga. A fagabagaw tun ka o ta
deregew bօ ka o bla kanbelen dօ kօրօ, min tօցօ tun ye ko
Soli.

59 Wagati min na o tun be Etiyeni bonne ni kabakuru ye,
a ka Ala daari, ko: «Matigi Yesu, ne nin mina.»

60 O ko, a ka a kinbiri gban ka pεրen k'a fօ ko: «Matigi,
i kana nin jurumun jate o kun.» Etiyeni ka o fօ minke, a
sara.

8

Sօli ka lanabagaw tօրօ

¹ Sօli fana tun սօնna Etiyeni fagako ma.

O lon na, kօni tօրօba sera lanabagaw bεε ma
Zeruzalemu; o tօրօ bonyakojugu fe, lanabagaw bεε jan-
janna ka taga Zude mara ni Samari mara ra. Ciradenw*
dօրօn le tora Zeruzalemu.

² Alajasiranbaga dօw ka Etiyeni ta ka taga a su don; o
kasira kօsεbε Etiyeni ta saya kosօn.

³ Nka Soli kōni tun b'a fe ka lanabagaw ban le pewu. A tun be taga don bonw kōnō, ni a ka lanabaga fēn o fēn ye, cē o muso o, a be o bēe mina fanga ra ka taga o bla kaso ra.

Filipe ka Kibaro Diman fō Samari

⁴ Lanabaga minw tun borira ka bō Zeruzalem̄, olugu tun be yaalayaala yōrōw ra, ka Ala ta Kibaro Diman* waajuri kē.

⁵ O ra, Filipe tagara Samari dugu dō ra, ka taga Kisibaga* Yesu Kirisita ta ko waajuri kē o mōgōw ye.

⁶ Filipe tun be kabako minw kera, o dugumōgōw ka o kow mēn minke, ani dōw nana a ye fana minke, jama caman nana o toro malō ka Filipe ta kumaw lamēn kosebē.

⁷ Sabu Filipe tun be jinatōw ta jinaw gben ka bō o ra; jinaw tun be kulekanba ci ka bō jinatōw ra. A ka muruguw ni nabara caman kēneya.

⁸ O kera nagariba ye o dugu kōnō.

⁹ Ce dō tun be o dugu kōnō kakōrō, o tōgō tun ye ko Simōn. A tun be jinamoriya kē fō ka Samarikaw bēe kōnōnōban. A tun be a yere kera kolōnbagaba ye.

¹⁰ Mōgō fitini fara mōgōba kan, bēe tun b'a flera, k'a lamēn; o tun b'a fōra ko: «Nin kōni ye Ala ta sebagaya yere le ye, sebagayaba.»

¹¹ O bēe tun b'a flē, k'a lamēn, sabu kabini wagatijan a tun be jinamoriyako minw kera, o tun ka o kōnōnōban.

¹² Nka Filipe ka Ala ta Masaya* ko ni Yesu Kirisita tōgō kibaro Diman fō o ye minke, o mōgōw sōnna Filipe ta kuma ma; ce fara muso kan, o bēe batizera.

¹³ Hali Simōn yere sōnna Ala ta Kuma ma. A batizera minke, a tora ni Filipe ye. Filipe tun be tagamasiyēnw ni kabako minw kera, o tun k'a kōnōnōban kosebē.

Ciradenw ka Ala daari Samari lanabagaw ye

¹⁴ Ciradenw* tora Zeruzalem̄ k'a mēn ko Samarika dōw sōnna ka la Ala ta Kuma ra; o ka Piyeri ni Yuhana ci o fe.

¹⁵ Piyeri ni Yuhana sera Samari tuma min na, o ka Ala daari Samari lanabagaw ye, janko o ye Nin Saninman* sōrō.

¹⁶ Sabu Nin Saninman* tun ma jigi o mōgōw si kan fōlō; o tun batizera Matigi Yesu tōgō le ra dōrōn.

¹⁷ O ra, Piyeri ni Yuhana ka o boro la o kan minke, o ka Nin Saninman sōrō.

¹⁸ Ayiwa, Simōn k'a ye ko lanabagaw ka Nin Saninman sōrō ciradenw ta borolari fe minke, a ka wari di o ma,

¹⁹ k'a fō o ye ko: «Aw ye nin sebagaya di ne fana ma, janko ni ne ka ne boro la mōgō o mōgō kan, o tigi ye Nin Saninman sōrō.»

²⁰ Piyeri ko a ma ko: «Ele ni i ta wari bεε ye halaki nɔgɔn fε, sabu i b'a miiri ko Ala bε fen min di gbansan, i bε se ka o sɔrɔ ni wari ye.»

²¹ O kɔ, Piyeri k'a fɔ a ye ko: «Ele kɔni nin tε nin ko ra, i ta sɔrɔta fana t'a ra, sabu i jusukun ma teren Ala ja kɔrɔ.

²² Nimisa i ta miirijuguw ra, ka Matigi daari, janko njaninyajugu minw bε i jusukun na, a ye o yafa i ma, ni a bε se ka kε;

²³ sabu ne k'a ye ko ele kɔnɔ fanin lo nangboya ni kojugu ra, fɔ ka i siri ka i bla jurumun ta jɔnya ra.»

²⁴ Simɔn ko Piyeri ni Yuhana ma ko: «Aw yεrε ye Matigi daari ne ye, janko aw ka min fɔ, o si kana ne sɔrɔ.»

²⁵ Piyeri ni Yuhana ka seereya kε, ka Matigi ta Kibaro Diman fɔ mɔgɔw ye minkε, o sekɔra ka taga Žeruzalem; o tagatɔ ka Kibaro Diman fɔ Samari dugumisew caman na ka taga.

Filipe ni Etiyopikace fagama

²⁶ Matigi ta meleke dɔ kumana Filipe fε, ko: «Wuri ka taga woroduguyanfan fε. Sira min bε bɔ Zeruzalem ka taga Gaza, i ye o sira ta; mɔgɔ te tεmεna o sira kan tuun.» Filipe wurira o yɔrɔnin bεε ra ka sira ta.

²⁷ K'a tagatɔ to, a ka Etiyopikace dɔ ye; o cε tun ye Etiyopi jamana masamuso Kandasi ta fagamaba dɔ le ye. Ale le tun siginin bε masamuso ta naforo bεε kunna. O cε tun tagara Zeruzalem ka taga Ala bato.

²⁸ A sekɔtɔ tun siginin bε a ta sowotoro kɔnɔ, a bε cira Ezayi ta kitabu karanna.

²⁹ Nin Saninman* k'a fɔ Filipe ye ko: «Gbara sowotoro nin na.»

³⁰ Filipe borira ka gbara wotoro ra minkε, a k'a ye ko o Etiyopikace bε cira Ezayi ta kitabu karanna. Filipe k'a nininka ko: «I bε min karanna, i ka o kɔrɔ lɔn wa?»

³¹ O cε ka Filipe jaabi ko: «Ne bε se k'a kɔrɔ lɔn cogo di, ni mɔgɔ m'a yira ne ra?» A k'a fo Filipe ye ko a ye yεlεn ka sigi ale kɔrɔ sowotoro kɔnɔ.

³² A tun bε yɔrɔ min karanna, o fle nin ye, ko:
«A tun kera i ko saga min minana ka taga a fagayɔrɔ ra,
i n'a fɔ sagaden min tε kasi a si kanbagaw boro,
a ma foyi fɔ.

³³ O k'a mafiyεnya, o ma sɔn ka lɔ a ra ko jo b'a fε.
Jɔn be kuma a ta duruja ko ra?
Sabu o k'a faga k'a ta siya tunu dununa ra.»

³⁴ Ayiwa, cε ka kuma ta, k'a fō Filipe ye ko: «Ne bε i daari, a fō ne ye, cira bε kumana jōntigi ta ko le ra? A yere ko lo wa, walama mōgō wēre ko lo?»

³⁵ O tuma Filipe ka kuma ta; a k'a damina o kuma yere ra ka Yesu Kirisita ko Kibaro Diman* fō a ye.

³⁶ Ka o tagatō to, o tagara se kō dō ma. Cε k'a fō Filipe ye ko: «Ji ye nin ye! Mun le bε ne bari ka batize?»

³⁷ [Filipe k'a fō a ye ko: «Ni i bε la Yesu ra ni i jusukun bεε ye, i bε se ka batize.» Cε ka Filipe jaabi ko: «Ne lara a ra ko Den min bōra Ala ra* ko Yesu Kirisita lo.»]

³⁸ A ka sowotoro lalō; o fla bεε jigira ji ra. Filipe k'a batize.

³⁹ O bōra ji ra wagati min na, Matigi Nin ka Filipe ta ka taga ni a ye. Cε ma Filipe ye tuun, nka a ka sira ta ka taga, a ninsōndiyānin.

⁴⁰ Filipe kōni nana a yere sōrō Azōti dugu le kōnō. A bōra yi ka taga Sezare. A tagatō, a temēna dugu o dugu ra, a ka Kibaro Diman fō o bεε ra ka taga.

9

Yesu k'a yere yira Soli ra

(Kewalew 22.3-16; 26.9-20; Galasikaw 1.1-16)

¹ Ayiwa, o wagati ra Soli belen tun bε kankari lara Matigi Yesu ta karamōgōdenw ye, ko ni a ka min o min mina, a bε o faga. A tagara sarakalasebagaw kuntigiba* fε,

² ko a ye sεbε dō di ale ma; a tun b'a fε ka taga o sεbε di Yahudiyaw ta karanso kuntigiw ma Damasi dugu kōnō, janko ni a ka mōgō o mōgō sōrō yi min bε o sirakura kan, cε fara muso kan, a ye o bεε mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalem̄mu.

³ Ka Soli tagatō, a surunyanin Damasi ra, yeelenba dō barara ka bō sankolo ra ka manamana ka Soli lamini.

⁴ Soli bōra ka ben dugu ma. A ka kumakan dō mēn, ko: «Sōli, Sōli, mun kosōn i bε ne tōrōra?»

⁵ Soli ko: «Ele ye jōn ye, Matigi?» Kumakan ko: «I bε min tōrōra, o ye ne Yesu le ye.

⁶ Ayiwa, wuri ka taga dugu kōnō; i ka kan ka min kε, o bēna o fō i ye yi.»

⁷ Soli tagamajōgonw ja tigeninba lōnin tora, o ma se ka kuma; olugu tun bε kumakan mēnna, nka o tun ma mōgō si ye.

⁸ Soli wurira ka lō; a ja tun yelenin lo, nka a tun te foyi yera. O k'a boro mina ka taga ni a ye Damasi dugu kōnō.

⁹ Soli ka tere saba kε, a tun te yeri kε, a ma domuni kε, a ma ji min.

Ala ka Ananiyasi ci Soli fe

¹⁰ O wagati ra Yesu ta karamögoden dō tun bē Damasi, o tōgō tun ye ko Ananiyasi. Matigi k'a yere yira a ra, k'a wele ko: «Ananiyasi.» A ko: «Naamu, Matigi.»

¹¹ Matigi ko a ma ko: «Wuri sisan ka sira ta, o bē sira min wele ko Sira Terennin. I bē taga Zuda ta so kōnō. Ni i sera yi, i bē cē dō kopininka, a tōgō ye ko Sōli, a bora Tarisi. A bē Ala daarira sisan yere.»

¹² K'a to Aladaari ra, Ala ka cē dō yira a ra min tōgō ye ko Ananiyasi. A k'a ye ko o cē donna a fē bon kōnō k'a boro la a kan, janko a ye yeri kē tuun.»

¹³ Ananiyasi ko: «E, Matigi, cē nin ka i ta mōgō saninmanw tōrō cogo min na Zeruzalemu, mōgō caman ka o lakari ne ye.»

¹⁴ A nana ni sēbe dō ye yan ka bō sarakalasebagaw* kuntigiw fē, ko mōgō o mōgō bē i tōgō fōra yan, a ye o bēs mina ka o siri ka taga ni o ye.»

¹⁵ Nka Matigi k'a fo Ananiyasi ye ko: «Taga, sabu ne ka nin cē janawoloma k'a kē ne ta baarakeminan le ye, janko a ye ne tōgō waajuri kē siya wēre mōgōw* ni o ta masacēw ye, ani Izirayelimōgōw ye.»

¹⁶ Tōrō minw bēna se a ma fana ne kosōn, ne bēna o bēs yira a ra.»

¹⁷ Ayiwa, Ananiyasi tagara; a tagara don bon kōnō minke, a k'a boro la Sōli kan, k'a fo a ye ko: «Ne balemace Sōli, Matigi Yesu min k'a yere yira i ra sira kan, ka i nato to yan, ale ka ne ci i fē, janko i ye yeri kē tuun, ani ka fa Nin Saninman* na.»

¹⁸ O yōrōnin kelen bēs fēn dōw bora Sōli nadenw na ka benben, i n'a fo jēgefara; a ja yelera. A wurira, ka batize.

¹⁹ O kō, a ka domuni kē, ka baraka sōrō.

Sōli tora Damasi ka tere dama kē ni Yesu ta karamögodenw ye.

Sōli ka waajuri kē Damasi

²⁰ O wagati yere ra Sōli ka kē waajuri kē ye karansow kōnō, k'a fo o ye ko Den min bora Ala ra*, ko o ye Yesu le ye.

²¹ Mōgō minw tun bē a lamenna, olugu bēs kōnōnōbanna; o tun b'a fōra ko: «Nin cē yere le tun te Yesu tōgō fōbagaw tōrōra Zeruzalemu wa? A nakun yere tun te yan, janko ka o mōgōw mina ka o siri ka taga ni o ye sarakalasebagaw* kuntigiw fē Zeruzalemu wa?»

²² O bēs n'a ta, dō le tun bē farara Sōli ta lanaya baraka kan ka taga ja; a ta waajuri cogo tun ka Yahudiyaw kōnōfiri Damasi, sabu a tun b'a fōra k'a gbeaya ko Yesu ye Kisibaga* ye; o tun te se ka foyi sōrō k'a jaabi tuun.

²³ Ayiwa, tere dama temenin kɔ, Damasi Yahudiyaw ka janfa siri ko o be Sɔli faga;

²⁴ nka Sɔli bɔra o ta janfa kɔrɔ ma. O tun be dugu dondaw bɛε kɔrɔsi su ni tere, janko k'a sɔrɔ k'a faga.

²⁵ Nka lon dɔ su fe, Yesu ta karamögodenw ka Sɔli don segi dɔ kɔnɔ k'a lajigi dugu kogo kɔ fe ni juru ye.

Sɔli tagara Zeruzalem̄u

²⁶ Ayiwa, Sɔli sera Zeruzalem̄u minke, a tun b'a fe ka kori karamögoden tɔw ra, nka olugu bɛε tun be siranna a ja, sabu o tun ma la a ra ko a kera Yesu ta karamögoden dɔ ye can ra.

²⁷ O ra, Barinabasi tagara ni Sɔli ye ciradenw* fe; Sɔli ka Matigi ye Damasi sira kan cogo min na, ani Matigi kumana a fe cogo min na, ani Sɔli ka Yesu tɔgɔ fo k'a gbεya mögɔw bɛε ja na ni jagbelεya ye cogo min na Damasi, Barinabasi ka o bɛε lakari ciradenw ye.

²⁸ K'a ta o wagati ra, Sɔli kera ciradenw tagamajɔgɔn ye Zeruzalem̄u; a tun be kuma kene kan, ka mögɔw waaju Matigi tɔgɔ ra.

²⁹ Sɔli tun be to ka kuma, ani ka sɔsɔri ke ni Yahudiya gerekikanfɔbagaw fana ye; nka olugu fana tun b'a fagayɔrɔ jinina.

³⁰ Lanabaga tɔw nana bɔ o ko kala ma minke, olugu ka Sɔli lataga Sezare; o kɔ, o k'a lataga Tarisi.

³¹ Ayiwa, o wagati ra lanabagaw ta jenkuru* mögɔw tun be hεra ra Zude ni Galile ni Samari. O baraka tun be bonyara, o tun be tagama Matigi pasiran na; dɔw fana tun be farara o kan lon o lon Nin Saninman* baraka ra.

Piyeri ka Ene kεnεya

³² Ayiwa, Piyeri tun be yɔrɔw bɛε yaalara ka lanabagaw fle; lanabaga minw be Lida, a tagara olugu fana fe.

³³ A tagara a sɔrɔ ce dɔ lanin be bana ra kabini san seegi, a tɔgɔ ye ko Ene; a tun murugunin lo.

³⁴ Piyeri ko a ma ko: «Ene, Yesu Kirisita be i kεnεya! I wuri ka i ta lanan lalaga i yεre ye.» Ene wurira o yɔrɔnin kelen bɛε ra.

³⁵ Lida dugumögɔw bɛε, ani Sarɔn kεnegbe mögɔw bɛε ka o ye minke, o sɔnna Matigi ma.

Piyeri ka Tabita su lakunu

³⁶ Ayiwa, lanabagamuso dɔ tun be Zafa dugu kɔnɔ, a tɔgɔ tun ye ko Tabita, walama Dɔrikasi, gerekikan na; o kɔrɔ ye ko dagbε. O muso tun be kojuman caman ke, ka fagantaw dɛmɛ.

³⁷ Tabita nana bana, fo ka na sa. O k'a su ko, k'a ta ka taga a la bon dɔ kɔnɔ sankaso san fe.

³⁸ I n'a fō Zafa ni Lida cē man jan, Zafa karamogodenw k'a men ko Piyeri bē sōrō Lida. O ka mōgō fla ci ka taga Piyeri daari, k'a fō a ye ko: «Sabari ka na an fe sisan.»

³⁹ Piyeri wurira ka taga ni o ye. A sera yi minke, o tagara ni a ye bon kōnō sankaso san fe. Muso cē saninw bēs nana Piyeri lamini, ka to ka kasi. Ka Tabita janaman to ni o ye, a tun bē derege fitiniw ni deregeba minw lalaga, o ka o bēs yira Piyeri ra.

⁴⁰ O tuma Piyeri ka mōgōw bēs labō kene ma, k'a kinbiri gban dugu ma ka Ala daari. O kō, a k'a ja yelema su fan fe k'a fō ko: «Tabita, i wuri!» Tabita k'a ja yele; a ka Piyeri ye minke, a wurira ka sigi.

⁴¹ Piyeri k'a mina a boro ma k'a dēmē k'a lawuri. O kō, Piyeri ka lanabagaw ni muso cē saninw wele, ka Tabita janaman yira o ra.

⁴² Zafa dugumogōw bēs bōra o ko kala ma. Mōgō caman lara Matigi ra.

⁴³ Piyeri tora Zafa ka wagatijan kē; a tun bē cē dō ta so kōnō, min tōgō ye ko Simōn, o tun ye gbolologibaga le ye.

10

Melēke kumana Kōrineli fe

¹ Ce dō tun bē Sezare, min tōgō tun ye ko Kōrineli; sorasikuru min bē wele ko Itali sorasikuru, ale tun ye o sorasikuru kuntigiba dō ye.

² O ce tun ye Alajasiranbaga ye, ani Ala batobaga, a ni a ta somogōw bēs. A tun bē saraka caman bō ka Yahudiya fagantanw sōn, ka Ala daari tuma bēs.

³ Ayiwa, lon dō wulada fe, Kōrineli k'a ye ko Ala ta melēke dō nana don ale fe bon kōnō, ka a wele ko: «Kōrineli!»

⁴ Kōrineli k'a ja lō melēke ra; a siranna. A ko: «Mun lo, Matigi?» Melēke k'a fō a ye ko: «I ta Aladaariw ni i ta sarakaw diyara Ala ye; Ala ka a hakiri to i ra.

⁵ Ayiwa, mōgō dōw ci sisan ka taga Zafa, ka taga cē dō wele ka na, min tōgō ye ko Simōn, ani a bē wele fana ko Piyeri.

⁶ A bē gbolologibaga dō ta so, o fana tōgō ye ko Simōn; o ta bon bē kōgōjida ra.»

⁷ Melēke min kumana Kōrineli fe, o tagara minke dōrōn, Kōrineli ka a ta baaraden fla wele, ani sorasice kelen, min tun ye a jenjōgōn ye; o fana tun ye Alajasiranbaga ye.

⁸ Ayiwa, melēke ka kuma min fō, a ka o bēs lakari olugu ye, ka o ci ka taga Zafa.

Ala ka ko minw yira Piyeri ra

⁹ O lon dugusagbε, o mɔgɔ saba tagatɔ, o surunyara Zafa ra minke, o wagati ra Piyeri tun yelenna biribon kunna ka Ala daari; o y'a sɔrɔ tere tun bε kunce.

¹⁰ Kɔngɔ nana Piyeri sɔrɔ, a ko a bε domuni kε. Ka o to domuni laben na, Ala ka fεn dɔ yira Piyeri ra.

¹¹ A ka sankolo dayelenin ye, ka fεn dɔ ye i ko faniba dɔ, a sirinin bε a kun naani na, a bε jigira ka na dugu ma.

¹² Began suguya bεε, ani dugukolo fεn fofotaw, ani kɔnɔ suguya bεε tun bε o fani kɔnɔ.

¹³ Kumakan dɔ ko Piyeri ma ko: «Piyeri, wuri ka dɔ faga k'a domu.»

¹⁴ Piyeri ko: «On-on, Matigi, sabu ne ma fεn nɔgɔnin, walama fεn saninyabari si domu ka ye*.»

¹⁵ Piyeri ka o kumakan men tuun a sjnaga flanan na, ko: «Ala k'a latige ko fεn min saninyara, ele man kan ka o jate fεn nɔgɔninw ye.»

¹⁶ O kuma fɔra ka se fɔ sjnaga saba; o kɔ, o yɔrɔnin bεε o faniba kɔrɔtara ka taga sankolo kɔnɔ.

¹⁷ Piyeri hakiri tun jagamina; a ka fεn minw ye, a tun bε miirira o kɔrɔ ra. O wagati ra, Kɔrineli tun ka mɔgɔ minw ci, olugu nana se Zafa, ka Simɔn ta yɔrɔ kopininka; o ka yɔrɔ yira o ra minke, o tagara lo luda ra.

¹⁸ O ka weleri kε, ka nininkari kε ko: «Simɔn min bε wele ko Piyeri, ale bε yan le wa?»

¹⁹ Piyeri ka fεn minw ye, a belen tun bε miirira o kɔrɔ ra minke, Nin Saninman* k'a fɔ a ye ko: «A fle, mɔgɔ saba bε i kopininkara kεne ma.

²⁰ Wuri ka jigi, ka taga ni o ye, i kana sigiya; sabu ne le ka o ci i fe.»

²¹ Piyeri jigira ka na o nɔ fe; a ko: «Aw bε mɔgɔ min yɔrɔjinina, ne lo. Aw nakun ye juman le ye ne fe?»

²² O mɔgɔw ka Piyeri jaabi ko: «Sorasikuntigi Kɔrineli le ka an ci; mɔgɔ terennin lo, a bε siran Ala ja fana. Yahudiyaw bεε bε a togɔnuman fɔra. Ala ta meleke saninman dɔ ka a yεre yira a ra k'a fɔ a ye ko a ye i wele ka na a ta so, janko ka i ta kumaw lamen.»

²³ Piyeri ka o ladon so kɔnɔ, ka siyɔrɔ di o ma. O dugusagbε a tagara ni o ye. Zafa lanabaga dɔw tagara ni o ye fana.

²⁴ O lon dugusagbε, o sera Sezare. O y'a sɔrɔ Kɔrineli tun k'a ta somogɔw ni a teri janamanw lajen a ta so kɔnɔ, ka Piyeri makɔnɔ.

---

* **10:14 10.14** Piyeri ka nin kuma fɔ ka kaja ni cira Musa ta sariya le ye (Sarakalasebagaw 11.1-47).

²⁵ Piyeri donto so kono, Körineli nana a kunben, ka a kinbiri gban Piyeri koro.

²⁶ Nka Piyeri ka a lawuri k'a fo a ye ko: «I wuri, ne fana ye adamaden le ye.»

²⁷ Ka Piyeri to kuma ra ni Körineli ye, a donna bon kono ka mögo caman lajennin yi.

²⁸ Piyeri k'a fo o ye ko: «Aw k'a lon ko ka kaja ni an ta sariya* ye, Yahudiya si man kan ka jenjögönya ke ni siya were mögo* ye, walama ka don a ta so kono. Nka Ala k'a yira ne ra ko ne man kan ka mögo si jate mögo nögönin ye, walama mögo saninyabari.

²⁹ O le koson aw ka mögöw ci ka taga ne wele minke, ne nana, hali ne ma sɔɔri ke. Ayiwa, sisan ne be aw jininka: «Aw ka ne wele ka na kun juman le ra?» »

³⁰ Körineli ka Piyeri jaabi ko: «Bi ye a tere naani ye, ka ne to Aladaari ra ne ta bon kono wulada fe nin wagati jöögön na, ne barara ka ce do lonin ye ne ja koro, deregegbe be a kan na, a be manamanana. A ko ne ma ko:

³¹ «Körineli, i ta Aladaari minana; i ka kopuman o kopuman ke, Ala hakiri tora o bëe ra fana.

³² Mögo döw ci ka taga Zafa, ka taga Simón wele, min tögo lara fana ko Piyeri. A be ce do ta lu kono, o fana tögo ye ko Simón, a be gbolobaara ke, a ta lu be kögöjida ra.»

³³ O yörönin kelen bëe ne ka mögo döw ci ka taga i wele; i nako jana. Ayiwa, sisan an bëe lajennin fle yan Ala ja koro; Matigi ka fen o fen yira i ra, an b'a fe ka o lamën.»

Piyeri ka waajuri ke Körineli ta so kono

³⁴ O tuma Piyeri ka kuma ta k'a fo ko: «Can ra, ne k'a lon sisan ko Ala te mögo bo mögo ra,

³⁵ nka siya o siya ra, mögo min be siran Ala ja, ka tagama terenninya kan, o tigi ko ka di Ala ye.

³⁶ Ala ka a ta kuma lase Izirayelimögöw ma, ka hera Kibaro Diman* fo o ye Yesu Kirisita baraka ra. Ale le ye mögo bëe Matigi ye;

³⁷ Yesu ta kopaw kera cogo min na Zude jamana yoro bëe ra, k'a damina Galile, aw yere ka o kow bëe lon. O kow kera Yuhana ta waajuri ni a ta batizeri* ko fe.

³⁸ Ayiwa, Ala ka Yesu Nazaretikace janawoloma cogo min na k'a fa Nin Saninman* na, ka sebagaya di a ma, aw ka o lon. A tun be yorow yaalayaala, ka kopuman ke mögöw ye, ani minw bëe tun be Setana ta jonya ra, a tun be olugu bëe kisi ka bo o jonya ra, sabu Ala tun be ni a ye.

³⁹ Yesu ka ko o ko ke Yahudiyaw ta jamana ra, ani Zeruzalemwu dugu yere kono, anw ye o kow seerew ye. O k'a mina k'a gbengben yiri ra k'a faga.

⁴⁰ Nka a saya tere sabanan, Ala ka a lakunu ka bɔ saya ra, k'a to a ye a yere yira mɔgɔw ra.

⁴¹ Mɔgɔw bɛe m'a ye, nka Ala tun ka anw minw janawoloma kakɔrɔ ka kε a seerew ye, anw le k'a ye, an minw ka domuni kε, ani ka minnin kε ni a ye, a kununin kɔ ka bɔ saya ra.

⁴² Yesu ka nin ci di anw ma ko an ye mɔgɔw waaju, k'a fɔ k'a gbεleya ko Ala ka Yesu le sigi k'a kε suw, ani panamanw ta kititigebaga ye.

⁴³ Ciraw bɛe kera seerew ye k'a fɔ ko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la Yesu ra, o tigi bε jurumun yafa sɔrɔ a tɔgɔ baraka ra.»

Nin Saninman jigira siya were mɔgɔw kan

⁴⁴ Ka Piyeri to o kuma ra, Nin Saninman* jigira a lamənbagaw bɛe kan.

⁴⁵ Yahudiya lanabaga minw tun ka Piyeri blasira, olugu kabakoyara k'a ye ko Ala ka Nin Saninman di, k'a lajigi siya were mɔgɔw* fana kan.

⁴⁶ Sabu o k'a ye ko o mɔgɔw bε kumana kan werew ra, ka Ala bonya.

⁴⁷ O tuma Piyeri ko: «Mɔgɔ minw ka Nin Saninman sɔrɔ i ko anw fana k'a sɔrɔ cogo min na, yala an bε se ka olugu bari ko o kana batize ji ra wa?»

⁴⁸ O ra, Piyeri k'a latige ko o mɔgɔw ye batize Yesu Kirisita tɔgɔ ra.

O ko, o ka Piyeri daari ko a ye tere dama kε o fe.

11

Piyeri ka Kɔrineli ta ko jafo Zeruzalemu lanabagaw ye

¹ Ciradenw* ni lanabaga minw bε Zude, olugu k'a mɛn ko siya were mɔgɔw* fana sɔnna Ala ta Kuma ma.

² O kosɔn tuma min na Piyeri kɔsegira ka na Zeruzalemu, Yahudiya lanabagaw ka Piyeri jaraki, ko:

³ «Ele sɔnna ka taga don siya kenesigibariw ta so kɔnɔ, fɔ ka domuni kε ni o ye!»

⁴ O tuma, kow temena cogo min na, Piyeri ka o bɛe jafo o ye kelen kelen.

⁵ A ko: «Tuma min ne tun bε Zafa dugu kɔnɔ, lon dɔ, ka ne to Aladaari ra, Ala ka fen dɔ yira ne ra: ne ka fen dɔ ye, o fen tun bε i ko faniba dɔ, a sirinin bε a kun naani na, a bε jigira ka bɔ san fe; a nana se ne kɔrɔ.

⁶ Ne k'a lalaga k'a fle minke, ne ka dugukolo bεganw ni kongosogow ni fen fofotaw ni kɔnɔw ye o faniba kɔnɔ.

⁷ Ne ka kumakan dɔ mɛn; a ko ne ma ko: <Piyeri, wuri ka dɔ faga k'a domu.>

⁸ Ne ko: <On-on, Matigi, sabu fən nəgənin walama fən saninyabari si ma don ne da ra ka ye fiyewu.›

⁹ Nka kumakan bəra sankolo ra tuun a sijnaga flanan na, ko: <Ala k'a latige ko fən min saninyara, ele man kan ka o jate fən nəgəninw ye.›

¹⁰ A kera ten ka se fo sijnaga saba; o kɔ, o faniba ni a kənəfən w yelenne ka taga sankolo kənɔ.

¹¹ «O wagati kelen yere ra, ne tun be lu min kənɔ, məgɔ saba nana lo o lu donda ra, ko o ka olugu ci ne fe ka bɔ Sezare.

¹² Nin Saninman* k'a fo ne ye ko ne ye taga ni o məgɔw ye, ko ne kana sigiya. Balemace wɔɔrɔ minw fle nin ye, olugu tagara ne blasira. An tagara don Körineli ta bon kənɔ.

¹³ Ayiwa, Körineli k'a fo an ye ko ale ka məleke lənin ye a ta bon kənɔ, ko məleke k'a fo a ye ko: <Məgɔ dɔ ci ka taga Zafa ka taga Simɔn wele, min təgɔ lara ko Piyeri;

¹⁴ ele ni i ta gbaməgɔw bəe bəna kisi cogo min na, ale le bəna o sira yira aw ra.›

¹⁵ Ayiwa, ne ka kuma damina minke dɔrɔn, Nin Saninman jigira o məgɔw kan i n'a fo a tun jigira anw kan cogo min na a damina ra.

¹⁶ O tuma, ne hakiri sɔrɔra ka jigi Matigi ta kuma ra, ko: <Yuhana ka məgɔw batize ji le ra, nka aw kəni aw bəna batize ni Nin Saninman le ye.›

¹⁷ Ayiwa, anw minw lara Matigi Yesu ra, Ala ka fən min di anw ma, ni a nana o fən kelen di olugu fana ma, o tuma ne ye jɔn le ye k'a fo ko ne be ban Ala sago ma?»

¹⁸ Ciradenw ni lanabaga tɔw ka Piyeri ta kuma mən minke, o jusu sɔrɔra ka suma, o ka Ala tando; o ko: «Can lo, Ala sɔnna k'a to siya wəre məgɔw* fana ye nimisa o ta jurumunw na, janko o ye panamanya sɔrɔ.»

Antiyozi ta lanabagaw ta jənkuru

¹⁹ Etiyeni faganin kɔ, o ka lanabagaw tɔɔrɔ kosebɛ. Lanabaga minw borira ka janjan o tɔɔrɔw wagati ra, olugu dɔw tagara fo Fenisi, ani Sipere maraw ra; dɔw tagara Antiyozi. Nka olugu tun te Ala ta Kuma fo məgɔ wəre ye ni Yahudiyaw dɔrɔn te.

²⁰ O bəe n'a ta, o məgɔ dɔw tun bəra Sipere ni Sirəni ka na Antiyozi; olugu kumana siya wəre məgɔw* fana fe, ka Matigi Yesu ta Kibaro Diman* fo o ye.

²¹ Matigi ta sebagaya tun be o lanabagaw kan; məgɔ camanba lara Matigi ra, ka sɔn Matigi ma.

²² O ko kibaroya sera Zeruzalemu lanabagaw ta jənkuru* məgɔw ma minke, o ka Barinabasi ci ka taga Antiyozi.

²³ Barinabasi sera Antiyøsi minke, a ka Ala ta baraka ye lanabagaw kan minke, o ka a jusu diya. A ka lanabagaw ja gbeleya ko o ye jija ka to Matigi ta sira kan.

²⁴ Barinabasi tun ye møgønuman le ye; a tun fara Nin Saninman* na, lanaya tun b'a jusu ra fana. Jama caman fana sønna Matigi ma.

²⁵ O kø, Barinabasi tagara Tarisi, ka taga Søli yørøjnini.

²⁶ A ka Søli ye minke, a nana ni a ye Antiyøsi. O ka san kelen dafanin ke, o be to ka taga lajen ni lanabagaw ye; o ka møgo caman karan Matigi ta sira ra. Ka lanabagaw wele ko Kirisita* ta mógo*, o dabøra Antiyøsi ta lanabagaw le ra.

²⁷ O lonw na, cira døw tun børa Zeruzalemu ka na Antiyøsi.

²⁸ O ra kelen tøgo tun ye ko Agabusi; ale wurira k'a fo Nin Saninman baraka ra ko køngøba dø bena ben dunupa yøro beø kan. O kuma nana ke can ye; o køngøba kera Rømu* masaceba Kolodi ta tere ra.

²⁹ O ra, Antiyøsi ta lanabagaw k'a latige ka kaja ni o beø kelen kelen seko ye, ka o balemaw dømø, minw ye Zude lanabagaw ye.

³⁰ O ka o le ke; o ka o fønw don Barinabasi ni Søli boro, ka taga o di Zude lanabagaw ta cøkørøbaw ma.

12

Yakuba fagako ani Piyeri minako

¹ O wagati ra, masace Herodi* ka lanabaga døw mina ka o tøcørø.

² A ka Yuhana balemace Yakuba faga ni muru ye.

³ A k'a ye ko o diyara Yahudiyaw ye minke, a ko o ye Piyeri fana mina. O tun kera burufunubari janagbø* wagati ra.

⁴ Ayiwa, o ka Piyeri mina k'a bla kasøra, ka sorasice naani sigiyørøma naani bla k'a kørøsi; a tun b'a fe ka Piyeri ta kiti tige jama ja kørø Jonyaban janagbø* temenin kø.

⁵ Piyeri køni tora kasobon kønø yi; nka lanabagaw tun jijara Aladaari ra a ye.

Piyeri bøcogo kasøra

⁶ Ayiwa, Herodi* tun labenna, ko ni dugu gbera, a bena Piyeri ta kiti tige jama ja kørø. O su fe, Piyeri tun be sunogøra sorasi fla ce ma, k'a sirinin to ni negejørøko fla ye. Sorasi døw tun lølønin be da ra, o be kasobon kørøsira.

⁷ Matigi ta meleke dø donna kasobon kønø; yeelen dø manamanana kasobon kønø. Meløke ka Piyeri bugøbugø

---

* 11:26 11.26 Kirisita ta mógo: Tubabukan na o ye keretiyønw ye.

a kerēn na k'a lakunu, k'a fo a ye ko: «Wuri joona!» Nēgejōrōkō tigera ka bō a boro ra ka ben dugu ma.

⁸ Melēke ko: «I yere cēsiri, ka i ta sanbara don!» Piyeri ka o kē. Melēke ko a ma ko: «I ta deregeba don ka tugu ne kō!»

⁹ Piyeri bōra ka tugu melēke kō. A tun m'a lōn ko melēke bē min kera ko o ye can le ye; a tun b'a miiri ko siko lo.

¹⁰ O tagara se kasobon kōrōsibagaw ta jēnkuru folō ma; o temēna o ra ka taga se jēnkuru flanan ma, ka temē o fana ra ka taga se dondaba ma; o tun ye nēgekon le ye, a nāsinna dugukōnōyōrō ma. O donda yelera a yere ma o ja. O bōra ka sira dō ta; ka o tagatō to, melēke barara ka tunu Piyeri ma.

¹¹ Ayiwa, o tuma Piyeri hakiri sigira; a ko: «Sisan ne k'a ye ko can ra, Matigi le ka a ta melēke ci ka na ne bōsi Herodi boro, ani Yahudiyaw tun bē kojugu minw jate minana, ka ne kisi o bēs ma.»

¹² Piyeri hakiri sigira minke, a tagara Mariyamu ta so kōnō; Yuhana min bē wele ko Marika, o bamuso lo. Lanabaga caman tun lajenna o yōrō ra, o bē Ala daaира.

¹³ Piyeri ka da għbas; baaradenmuso min tōgħi tun ye ko Roda, ale nana ko a bēna da yele.

¹⁴ A k'a ye ko Piyeri kan lo minke, ninsondiya koson, sani a ye da yele Piyeri ye, a borira ka taga a fo tōw ye ko Piyeri lōnin bē da ra kene ma.

¹⁵ Mōgħow ko a ma ko: «Ele kunkolo tē yi!» Nka Roda k'a fo k'a għeleya ko can yereyere lo. O ko: «I b'a sōr a ta melēke lo.»

¹⁶ Piyeri kōni tun bē da għbasira ye. O nana da yele ka Piyeri ye minke, o bēs kōnōnōbanna.

¹⁷ Piyeri ka a boro kōrōta, k'a fo ko o ye je. Matigi ka a labo kasu ra cogo min na, a ka o jafo o ye; a ko: «Aw ye taga a fo Yakuba* ni an balema tōw ye.» O kō, a bōra ka taga yōrō were ra.

¹⁸ Ayiwa, dugu nana għe minke, sorasiw bēs hakiri nagamininba tun bē jnōġon jininkara ko Piyeri kera cogo di le?

¹⁹ Herodi ka mōgħi dōw ci ka taga Piyeri yōrōjini, nka o m'a ye. A ka sorasiw wele ka o jininku; o kō, a ko o ye olugu bēs mina ka o faga. O kō, Herodi bōra Zude ka taga Sezare, ka taga tere dama kē yi.

Herodi sacogo

²⁰ Herodi* tun diminin lo Tiri dugumōgħ ni Sidon dugumōgħ kōrōt koseb. O koson olugu ka jnōġon ye, ka ben kelen ma ka teriya don ni masace ta bon kunnasigibaga

* **12:17 12.17** Yakuba: ale ye Matigi Yesu balemacx ye.

ye, min ye Bilatusi ye; o tagara masace fe ka taga a daari ko a ye sabari ka kere ban; sabu olugu ta jamana tun be domuni sorora ka bo masace ta jamana le ra.

²¹ O tun ka lon min sigi o kow janabori kama, o lon na Herodi ka a ta masaderege don, ka sigi masasiginan kan, ka kumabaw fo jama bee ja na.

²² Jama bee perenna, ko: «Nin ye Ala yere kan le ye, mogo kan te!»

²³ O yoronin kelen bee ra, Matigi ta mleke do ka bana bla Herodi ra, sabu a ma bonya la Ala kan; tumu donna a janaman na k'a faga.

²⁴ Ala ta Kuma koni tun be tagara ja.

²⁵ Barinabasi ni Soli ka o ta cira ke ka ban tuma min na, o bora Zeruzalemu ka kosegi Antiyosi. O tagato, o tagara ni Yuhana ye, min be wele ko Marika.

13

Ala ka Barinabasi ni Soli janawoloma

¹ Ciraw ni karamogow tun be Antiyosi lanabagaw ce ra: o tun ye Barinabasi ye, ani Simeyon min togo lara ko Cefin, ani Lusisi min bora Sireni, ani Manaheni min ni jamanatigi Herodi lamona pogon fe, ani Soli.

² Lanabagaw tun be sun don, ka Matigi bato; ka o to o ra, Nin Saninman* k'a fo o ye ko: «Aw ye Barinabasi ni Soli bla ne ye danna, janko ne ka o wele baara min kama, o ye o ke.»

³ Ayiwa, lanabagaw ka sun don, ka Ala daari, ka o boro la Barinabasi ni Soli kan ka soro ka o bla ka taga.

Barinabasi ni Soli ka waajuri ke Sipere

⁴ Nin Saninman* ka Barinabasi ni Soli ci o cogo le ra. O tagara Selesi; o ko, o donna kurun do kono o yoro ra ka taga Sipere.

⁵ O sera Salamisi minke, o ka Ala ta kuma waajuri ke Yahudiyaw ta karansow* kono. Yuhana min be wele ko Marika, ale tun be ni o ye ka o deme.

⁶ O ka Sipere jamana bee cetige ka taga se fo Pafosi. O ka Yahudiyace do ye, min tun be jinamoriya ke, k'a fo ko ale ye Ala ta cira ye; a togo tun ye ko Bari Yesu.

⁷ O ce tun be ni Sipere jamanatigi ye, min ye Seriyusi Polusi ye; Seriyusi Polusi tun ye mogo hakiritigi ye. A ka Barinabasi ni Soli wele, sabu a tun b'a fe ka Ala ta Kuma men o fe.

⁸ Nka o jinamorice min togo tun ye fana ko Elimasi, gerekikan na, ale ka ke Barinabasi ni Soli soso ye; a tun

b'a fe ka jamanatigi kunnacen, janko a kana la Ala ta kuma ra.

⁹ O tuma Sɔli, min be wele fana ko Pɔli, ale fanin Nin Saninman na, a ka a na lo jinamorice ra k'a fle kosebe, k'a fo a ye ko:

¹⁰ «Ele min jusukun fara nanbara ni juguya suguya bεε ra, ele setanamɔgɔ, kojuman cεnbaga, i tε Matigi ta sira terenninw yelemarì dabla wa?

¹¹ A fle, Matigi bεna a boro la i ja kan, i ja bεna fiyen. I bεna wagati dama ke, i tεna tere yeelen ye.»

O yɔrɔnin bεε Elimasi ja finna, ka dibi don a ja ra; a ka ke a boro yaalayaala ye, ka mɔgɔ jini k'a boro mina ka sira yira a ra.

¹² O ko minw kεra, jamanatigi ka o ye minke, a lara Yesu ra; a ka Matigi ta karan min men, o k'a kɔnɔnɔban kosebe.

Pɔli ni Barinabasi ka waajuri ke Antiyɔsi Pisidi

¹³ O kɔ fe, Pɔli ni a tagamajɔgonw bora Pafɔsi, ka don kurun dɔ kɔnɔ ka taga Perizi, Panfili mara ra. Yuhana, min be wele ko Marika, ale bora o kɔ o yɔrɔ ra, ka sekɔ ka taga Zeruzalemu.

¹⁴ Nka Pɔli ni Barinabasi kɔni bora Perizi ka taga Antiyɔsi, min be Pisidi mara ra. Nenekirilon* na, o tagara don karanso kɔnɔ ka sigi.

¹⁵ O ka sariya kitabu ni ciraw ta kitabu kuma dɔw karan ka ban minke, karanso* kuntigiw ka mɔgɔ ci k'a fo Pɔli ni Barinabasi ye ko: «Ne balemw, ni kuma dɔ be aw fe k'a fo jama ye ka o waaju, aw be se ka kuma.»

¹⁶ O tuma Pɔli wurira ka lɔ, ka a boro kɔrɔta, k'a fo mɔgɔw ye ko: «Aw Izirayɛlimɔgɔw, ani aw minw be Ala bato, aw ye lamenni ke!»

¹⁷ An ta siya Izirayɛli* ta Ala le ka an bεmaw janawoloma, ka o caya, wagati min o tun be Misiran jamana ra. O kɔ, a ka o labɔ o jamana ra ni a ta sebagaya ye.

¹⁸ A tora o fe kongokolon kɔnɔ ka o dεmε, ka o ta kow bεε sɔnmina fo sanji binaani.

¹⁹ O kɔ, a ka siya wolonfla halaki, ka o siyaw gbεn ka bɔ Kanaana* jamana ra, ka o jamana di an bεmaw ma, ka a ke o ta ye,

²⁰ ka se fo san kεmε naani ni san bilooru. O bεε kɔ fe, a ka kuntigiw sigi Izirayɛli kunna fo ka na se cira Samawilu ta wagati ma.

²¹ «O kɔ, an ta siya k'a fo Ala ye ko a ye masace di olugu ma. Ayiwa, Boniyaminu ta gbamɔgɔ min tɔgɔ ye ko Kisi, Ala ka o dence Sawuli le ke o ta masace ye fo san binaani.

²² Ayiwa, Ala nana Sawuli bɔ masaya ra wagati min na, a ka Dawuda ke o ta masace ye. Ala ka nin seereyakuma

fō ale ta ko ra, ko: <Ne ka Yesē dencē Dawuda sōrō, ne diyanyamōgō lo; a bēna ne sago bēe ke ka ja.›

²³ Ayiwa, Ala nana Kisibaga* di Izirayeli ma ka bō Dawuda ta duruja le ra, i n'a fō a tun ka a layiri ta cogo min na; o le ye Yesu ye.

²⁴ Nka sani o Kisibaga ye na, Yuhana tun kumana Izirayelimōgōw bēe fē ka o waaju, ko o ye nimisa o ta jurumun na ka batize.

²⁵ Tuma min na Yuhana ta baara tun bē jini ka se a dan na, a tun b'a fōra mōgow ye ko: <Aw b'a bisigi ko ne ye jōntigi le ye? Aw bē min makōnōna, ne tē o ye dē! Nka a flē, a bēna na ne kō fē; ne man kan hali ka a ta sanbara juru foni ka bō a sen na.›

²⁶ «Ne balemaw, aw minw kēra Iburahima ta durujaw ye, ani aw minw bē Ala bato, nin kisiri kuma fōra anw le ye.

²⁷ Sabu Yahudiya minw bē Zeruzalēmu, olugu ni o kuntigiw m'a faamu ko Yesu le ye Kisibaga ye; ciraw ta kuma min bē karan o ye Nēnekirilon* o Nēnekirilon, o ma o fana faamu. Nka o ka kiti tige Yesu kan, k'a to o ciraw ta kumaw kēra can ye.

²⁸ O ma jaraki si sōrō a ra min bē se ka ke a fagasababu ye, o bēe n'a ta, o ka Pilati daari ko a y'a faga.

²⁹ Ayiwa, o cogo ra, kuma minw tun sēbera Kitabu kōnō Yesu ta ko ra, o kumaw bēe kēra can ye. O kō, o k'a lajigi ka bō gbengbenyiri ra ka taga a su don kaburu dō kōnō.

³⁰ Nka Ala k'a lakunu ka bō saya ra.

³¹ A kununin kō ka bō saya ra, minw tun kēra a blasirabagaw ye ka bō Galile ka na Zeruzalēmu, Yesu k'a yērē yira olugu ra lon caman na. O mōgōw le kēra a seerew ye, k'a ta kuma fō Izirayelimōgōw ye.

³² Ala tun ka o Kibaro Diman* min layiri ta an bēmaw ye, anw yērē nakun ye aw fē yan ka na o le fō aw ye.

³³ Ala ka o layiri dafa anw ye, anw minw ye an bēmaw ta durujaw ye; o le kosōn a ka Yesu lakunu ka bō saya ra, i ko a sēbera Zaburu kitabu flanan na cogo min na, ko:

<Den min bōra ne ra, ele lo;

ne kēra i Fa ye bi.›

³⁴ Ala ka Yesu kumu minkē ka bō saya ra, ko a tē sa tuun fiyewu, a tun ka o le yira a ta kuma ra, ko:

<Ne ka layiri saninman minw ta Dawuda ye, layiri panamanw,

sigya t'a ra, ne bēna o fenw di aw ma.›

³⁵ O kosōn a k'a fō kitabu dō wērē ra ko:

13:22 13.22 Nin kuma fōra Samawilu folō 8.5,19; 10.21; 13.14; 16.12. 13:33

13.33 Nin kuma fōra Zaburu 2.7. 13:34 13.34 Nin kuma fōra Ezayi 55.3.

«I tēna sōn k'a to i ta mōgō saninman su ye tori kaburu kōnō.»

36 Nka Dawuda min ka o kuma fō, ale ka baara kē a ta wagati ra ka ban tuma min na ka kapa ni Ala sago ye, a sara, a su donna ka taga fara a bēmaw kan, a su torira.

37 Nka Ala ka Yesu min lakunu ka bō saya ra, ale kōni su ma tori.

38 O le kosōn, ne balemaw, aw ka kan k'a lōn ko ale le baraka ra an bē jurumun yafa waajuri kē aw ye.

39 Aw ma se ka kisi ko minw bēs ma cira Musa ta sariya* sababu ra, ni mōgō o mōgō ka la Yesu ra, o tigi bē kisi o kow bēs ma.

40 O kosōn aw ye aw yere kōrōsi, janko ciraw ka kuma min fō, o kana na ban ka aw sōrō, ko:

41 «A flē, aw minw bē Ala ta kow bēs mafiyēnya, aw ye kōnōnōban, o kō, aw ye halaki; sabu ne bēna ko dōw kē aw ta wagati ra, hali ni mōgō dō nana o ko lakari aw ye, aw tēna la a ra.» »

42 Ayiwa, Pōli ni Barinabasi bōtō karanso kōnō, mōgōw ka o daari ko Nenekirilon* nata, o ye na kuma olugu fē o ko kelen na.

43 Jama yeregenin kō, Yahudiyaw caman, ani Alajasiranbaga minw tun donna Yahudiyaw ta diina ra, olugu tugura Pōli ni Barinabasi kō. Pōli ni Barinabasi kumana o fē ka o ja gbēleya ko o ye nōrō Ala ta nēema ra ni kan kelen ye.

44 O Nenekirilon kunjōgōn, dugumōgōw fanba bēs nana lajen ka Matigi ta kuma lamēn.

45 Nka Yahudiyaw ka o jama ye minke, o pangboya ka o sōrō. O ka Pōli ni Barinabasi ta kuma sōsō, ka o mafiyēnya.

46 Pōli ni Barinabasi ka o kun gbēleya k'a fō o ye, ko: «Ala ta Kuma tun ka kan ka fō aw Yahudiyaw le ye fōlō, nka i n'a fō aw banna a ra, k'a jate ko aw man kan ni panamanya banbari ye, ayiwa, sisān an bēna taga siya wērē mōgōw* fē.

47 Sabu Matigi ka o le fō an ye, ko:

«Ne Ala ka i sigi ka i kē siya wērē mōgōw ta yeelen ye, janko i ye kisiri kuma lase fō dunupa fan bēs ra.» »

48 Kabini siya wērē mōgōw ka o kuma mēn, olugu bēs ninsōndiyara, ka kē Matigi ta kuma tando ye. Minw bēs tun panawolomara panamanya banbari kama, olugu bēs lara Yesu ra.

49 O cogo ra Matigi ta kuma tun bē fōra ka taga jamana yōrō bēs ra.

50 Nka Yahudiyaw ka dugu musotogobatigi Alajasiranbagaw ni dugu mogobabaw konoñosu. Olugu ka Pöli ni Barinabasi töro ka o gben ka bo o ta mara ra.

51 Nka Pöli ni Barinabasi bötö, o ka o sennabuguri yuguyugu* o kan, ka bo ka taga Ikoniyoñmu.

52 Antiyosi lanabagaw koni jusu tun fara nagari ra, ani Nin Saninman* na.

14

Pöli ni Barinabasi ka waajuri ke Ikoniyoñmu

1 Ayiwa, Pöli ni Barinabasi sera Ikoniyoñmu tuma min na, o donna Yahudiyaw ta karanso* kono. O kumana, fō k'a to Yahudiyaw caman, ani siya were mogow* caman kera lanabagaw ye.

2 Nka Yahudiyaw minw tun t'a fe ka la Yesu ra, olugu tagara lanabagaw togojugu fō siya were mogow ye, ka olugu konoñosu lanabagaw kama.

3 O bëe n'a ta, Pöli ni Barinabasi tora Ikoniyoñmu ka wagatijan ke. O tun te siran ka kuma Matigi Yesu ta ko ra; Matigi tun be sebagaya di o ma ka kabakow ni tagamasiyenw ke, k'a yira ko o tun be waajuri min kera Ala ta neema ko ra, ko o ye can ye.

4 Jama nana taran dugu kono: dōw kera ni Yahudiyaw ye, dōw kera ni ciradenw* ye.

5 Yahudiyaw, ani siya were mogow, ani o ta kuntigw tun b'a fe ka ben Pöli ni Barinabasi kan, ka o bon ni kabakuru ye ka o faga.

6 Pöli ni Barinabasi nana bo o ko kala ma tuma min na, o borira ka taga Likahoni mara ra, Lisitiri ni Dëribe ni o dafeduguw fan na.

7 O ka Kibaro Diman* fō o yorow ra.

Pöli ni Barinabasi ka waajuri ke Lisitiri

8 Ce dō tun siginin be Lisitiri, o ce tun te se ka lo a sen kan; a nabaraman le tun worora, a ma tagama ka ye.

9 O ce tun be Pöli ta kuma lamenna. Pöli k'a ja lo a ra k'a fle, k'a ye ko lanaya b'a fe, min sababu ra a be se k'a keneya.

10 Pöli k'a fō a ye ni kanba ye, ko: «I wuri ka lo i sen kan!» A panna ka lo a sen kan, ka ke tagama ye.

11 Kabini jama ka o ye, o bëe perenna k'a fō Likahonikan na, ko: «E! An ta alaw yelemana ka ke adamadenw ye ka jigi ka na an fe.»

---

* 13:51 13.51 Ka sennabuguri yuguyugu: Pöli ni Barinabasi b'a fe k'a yira ko olugu ta foyi te o dugumogow ta ko ra tuun (Marika 6.11).

12 O ka Barinabasi tɔgɔ la ko Zesi, ka Pɔli tɔgɔ la ko Hərimesi*, sabu Pɔli le tun ye kumafɔbaga ye.

13 Zesi ta batoso tun bɛ dugu donda ra. Mɔgɔ min tun ye Zesi ta sɔnnikebaga ye, ale ka misitoran dɔw mina ka yirifiyerenw mini o kan na, ka taga ni o ye Zesi ta batoso dondaw ra; ale ni jama bɛε tun b'a fɛ ka taga o faga, ka saraka bo Barinabasi ni Pɔli ye.

14 Nka Pɔli ni Barinabasi ka o kuma mɛn minkɛ, o ka o ta deregew mina ka o faran, ka bori ka jama kunben, ka pəren k'a fɔ o ye ko:

15 «An balemaw, mun kosɔn aw bɛ nin ko kera? Anw fana ye aw bɔŋɔgonko adamadenw le ye. An nana Kibaro Diman* le fɔ aw ye, ko aw ye faran o batori fufafuw ra ka yelema ka Ala janaman bato, min ka sankolo ni dugukolo ni kɔgɔji dan, ani o kɔnɔfɛnw bɛε.

16 Wagati təməninw na Ala tun ka siyaw bɛε to o ye o diyanya siraw tagama.

17 O bɛε n'a ta, Ala tun bɛ a yɛrɛ yira o ra ni kewalejuman caman ye: a bɛ sanji di aw ma ka bɔ sankolo ra, ka aw ta simanw na a wagati ra, ka aw ta domuniw caya, ka həra ni ninsɔndiya di aw ma.»

18 O ka o kumaw bɛε fɔ, nka o bɛε n'a ta, tun bɛ jini ka dɛsɛ ka mɔgɔw bari ka sarakaw faga o ye.

19 Ka o to o ra, Yahudiya dɔw bɔra Antiyɔsi, ani Ikoniyɔmu ka na jama kɔnɔnɔsu; o ka Pɔli bon ni kabakuru ye, k'a fofɔ ka taga a bla dugu kɔ fe, sabu o tun b'a miirira ko a sara.

20 Lanabagaw tagara lajen Pɔli kɔrɔ minke, a wurira ka don dugu kɔnɔ. O lon dugusagbe Pɔli ni Barinabasi bɔra ka taga Dəribe.

Pɔli ni Barinabasi sekɔra ka na Antiyɔsi

21 Pɔli ni Barinabasi ka Kibaro Diman* fɔ Dəribe dugu kɔnɔ; mɔgɔ caman kera lanabagaw ye. O kɔ, o sekɔra ka taga Lisitiri, ka bɔ yi ka taga Ikoniyɔmu, ka sɔrɔ ka taga Antiyɔsi, Pisidi mara ra.

22 O təmətɔ, o ka lanabagaw ja gbeleya, ko o ye jija ka to lanaya ra; o tun b'a fɔra o ye ko: «An ka kan ka sɛge caman sɔnmina fɔlɔ, sani an ye don Ala ta Masaya* ra.»

23 O ka jnamɔgɔ dɔw janawoloma ka o sigi o jenkuruw bɛε kelen kelen kunna. O kɔ, o ka sun don ka Ala daari, ka o karifa Matigi ma, o lara Matigi min na.

24 O kɔ, Pɔli ni Barinabasi ka Pisidi mara cətigɛ ka taga Panfili mara ra.

25 O ka Ala ta Kuma fɔ Pərizi, ka sɔrɔ ka taga Atali.

* 14:12 14.12 Gerekwiw fe, Zesi le tun ye o ta alaw bɛε kuntigiba ye; Hərimesi tun ye o ta alaw ta daramina ye.

²⁶ O bɔra yi, ka don kurunba kɔnɔ ka taga Antiyɔsi, Siri mara ra. Lanabagaw tun ka Ala daari o ye ka o karifa Ala ta neema kɔrɔ o dugu le ra; o tun kera baara min kama, o tun ka o baara le dafa.

²⁷ Ayiwa, o sera Antiyɔsi minke, o ka lanabagaw lajɛn. Ala ka ko minw bɛɛ ke ni olugu ye, ani a ka lanaya sira dayɛɛ siya wɛrɛ mɔgɔw* ye cogo min na, o ka o bɛɛ lakari o ye.

²⁸ Pɔli ni Barinabasi tora ni lanabagaw ye ka wagatijan ke.

15

Lanabagaw ka nɔgɔnyeba ke Zeruzalemu (Galasikaw 2.1-9)

¹ Ayiwa, mɔgo dɔw bɔra Zude ka na Antiyɔsi, ka na lanabagaw karan, k'a fɔ o ye ko: «Ni aw ma kenesigi ka kajna ni cira Musa ta sariya ye, aw te kisi.»

² Pɔli ni Barinabasi ma sɔn o kuma ma; o ko kera sɔsoriba ye o ni o mɔgɔw ce. A laban, o k'a latige ko Pɔli ni Barinabasi ni lanabaga dɔw ye taga Zeruzalemu ciradenw ni pamɔgɔw fe, ka taga o ko fɔ k'a yira o ra.

³ Ayiwa, lanabagaw ta jenku ka o ci ka taga. O tagato, o temena Fenisi mara ni Samari mara ra. Siya wɛrɛ mɔgɔw sɔnna Ala ta Kuma ma cogo min na, o ka o lakari o yɔrɔw ta lanabagaw ye. O kumaw ka o balemaw ninsɔndiya kosebe.

⁴ Ayiwa, o sera Zeruzalemu minke, lanabagaw ni ciradenw ni cekɔrɔbaw ka o kunben. Ala ka ko minw bɛɛ ke ni olugu ye, o ka o bɛɛ lakari Zeruzalemu lanabagaw ye.

⁵ Nka Farisiw* ta jenku mɔgo minw tun kera lanabagaw ye, olugu dɔw wurira k'a fɔ ko siya wɛrɛ* mɔgɔ minw lara Yesu ra, ko jagboya lo olugu ye kenesigi, ani k'a fɔ o ye ko o ka kan ka Musa ta sariya* sira tagama.

⁶ Ayiwa, ciradenw* ni cekɔrɔbaw ka nɔgɔn lajɛn ka sigi ka o ko segesegɛ.

⁷ O kuma kera sɔsɔrigbɛlɛn ye o ni nɔgɔn ce; o kɔ, Piyeri wurira ka lɔ, k'a fɔ ko:

«Ne balemaw, aw yere k'a lɔn ko Ala ka ne panawoloma aw ce ra kabini wagatijan, janko ne ye Kibaro Diman* fɔ siya wɛrɛ mɔgɔw ye, janko o ye Ala ta Kuma men ka la Yesu ra.

⁸ Ala min be mɔgɔ bɛɛ jusukunnakow lɔn, ale k'a yira ko a sɔnna o ma, o le kosɔn a ka Nin Saninman* di o ma, i n'a fɔ a k'a di an ma cogo min na.

⁹ O b'a yira ko Ala ma faranfasi si ke anw ni olugu ce; a ka o jusukun saninya lanaya sababu ra.

¹⁰ Ni a bε ten, mun koson aw b'a fe ka Ala kɔrɔbɔ? An bεmaw ni anw yεrew ma se doni min kɔrɔ, mun koson aw b'a fe ka o doni la lanabagaw kunna?

¹¹ Anw lanin b'a ra cogo min na ko an kisira Matigi Yesu ta nεema baraka ra, olugu fana ta bε ten le.»

¹² Jama bεε jera. O ka Barinabasi ni Pɔli fana lamεn; Ala ka kabakow ni tagamasiyen minw bεε kε o fe siya wεre mɔgɔw ce ra, o ka o lakari jama ye.

¹³ Pɔli ni Barinabasi kumana ka ban tuma min na, Yakuba ka kuma ta k'a fɔ ko: «Ne balemaw, aw ye ne lamεn.

¹⁴ Ala hakiri tora siya wεre mɔgɔw ra cogo min na, kabini a damina ra, ka dɔw janawoloma o ce ra ka o kε a yεre ta ye, Simɔn ka o bεε lakari aw ye ka ban.

¹⁵ Ayiwa, o kuma ni ciraw ta kuma bεnna kelen ma, sabu a sεbera Kitabu kɔnɔ, ko:

¹⁶ <O kow kɔ fe, ne bεna kosegi ka na tuun;
Dawuda ta bon min bennna, ne bεna o lɔ tuun.
Ne bεna a tomokɔrɔw bεε lawuri ka o lateren,
¹⁷ janko mɔgɔ tɔw bεε ye Matigi jini,
o kɔrɔ ye ko ne ka siya wεre mɔgɔ minw bεε wele ka kε ne ta ye.

¹⁸ Matigi ka o le fɔ. Ale le ka o kow yira kabini wagatijan.»

¹⁹ «Ayiwa, o koson ne ta miiriya ra, siya wεre mɔgɔ minw sɔnna Ala ta Kuma ma, an man kan ka gbeleya wεre la olugu kan tuun.

²⁰ Nka an ye sεbe ci o ma k'a fɔ o ye ko began minw fagara jow kan, o kana o sogo domu, o kana jatɔya kε, o kana jufasogo domu walama k'a jori min.

²¹ Sabu kabini wagatijan, duguw bεε ra, karansow kɔnɔ, o kow waajuri le bε kera ka kaja ni Musa ta sariya* ye Nεnεkirilon* o Nεnεkirilon.»

Sεbe min cira siya wεre lanabagaw ma

²² Ayiwa, ciradenw* ni cεkɔrɔbaw ni lanabagaw ta jenkuru bεε bεnna a ra ko o ka kan ka mɔgɔ dɔw bɔ o ce ra, ka olugu fara Pɔli ni Barinabasi kan ka o ci ka taga Antiyɔsi. Zude min bε wele ko Barisabasi, o ka a le janawoloma, ani Silasi; lanabagaw tun bε o ce fla jate kosebe.

²³ Ayiwa, o ka o sεbe don olugu boro, k'a fɔ ko:

«An balema lanabaga minw ye siya wεre mɔgɔw* ye, minw bε Antiyɔsi, ani Siri jamana ra, ani Silisi jamana ra, aw balema ciradenw ni lanabagaw ta jenkuru* cεkɔrɔbaw le ka nin sεbe ci aw ma. An bε aw fo.

²⁴ Anw k'a mən ko mögö dəw bora an fe yan ka taga aw hakiri niagami ni kuma dəw ye, fə ka hami bla aw ra, k'a sɔrɔ anw ma o ci.

²⁵ O koson an benna kelen ma k'a latige ko an be mögö dəw bɔ an ce ra ka olugu ci aw fe ni an balemace kanuninw Barinabasi ni Pɔli ye,

²⁶ olugu ce fla minw ka o nin bla farati ra an Matigi Yesu Krisita tɔgɔ koson.

²⁷ Ayiwa, o koson an ka Zude ni Silasi ci; an ka min fɔ səbe kɔnɔ, olugu yere da bəna o kuma kelen dantige aw ye.

²⁸ Sabu a diyara Nin Saninman* ye, ani anw fana ye ko an man kan ka doni wəre la aw kan tuun, ni nin fən dama dama te, an be o min gbeleya aw ma.

²⁹ Ayiwa, began minw fagara jow kan, aw kana o sogo domu, ani aw kana jori min, aw kana jufasogo domu; aw ye faran jatoya ra. Ni aw be se ka faran o kow ra, o ka jni. Ka an bən.»

³⁰ Ayiwa, o ka o mögɔw ci ka taga Antiyɔsi; o ka lanabagaw bəe lajɛn, ka o səbe di o ma.

³¹ Lanabagaw ka o səbe karan minke, o kumaw ka o ja gbeleya, ka o ninsɔndiya.

³² Zude ni Silasi fana tun ye ciraw ye; olugu ka ladirikan caman fɔ lanabagaw ye, ka o ja gbeleya, ka o ta lanaya baraka bonya.

³³ O tora ni o ye ka tere dama ke; o kɔ, lanabagaw ka dugawu ke o ye, ka o blasira ka taga o cibagaw fe.

³⁴ [Silasi k'a latige ka to Antiyɔsi.]

³⁵ Pɔli ni Barinabasi tora Antiyɔsi. O ni mögö dɔ werew tun be to ka lanabagaw karan, ka Matigi ta Kibaro Diman* waajuri ke.

*Pɔli ni Barinabasi faranna nɔgɔn na
(Galasikaw 4.13-15)*

³⁶ Tere dama temenin kɔ, Pɔli ko Barinabasi ma ko: «An temena dugu minw na ka Ala ta Kuma fɔ, a to an ye sekɔ o yɔrɔw ra ka taga o yɔrɔw lanabagaw cogoya flɛ.»

³⁷ Ayiwa, o tagato, Barinabasi tun b'a fe Yuhana fana ye taga ni o ye, Yuhana min be wele ko Marika.

³⁸ Nka Pɔli ma sɔn o ma fiyewu; a ko, ko kun t'a ra Yuhana ye taga ni o ye tuun, sabu ka o to Panfili mara ra, a bora o kɔ, a ma to ni o ye ka baara laban.

³⁹ O ko kera sɔsɔribi ye o ni nɔgɔn ce; a laban o faranna nɔgɔn na. Barinabasi ka Marika ta, o donna kurun dɔ kɔnɔ ka taga Sipere.

⁴⁰ Pɔli ka Silasi ta ka taga; lanabagaw ka Ala daari o ye, ka o karifa Matigi ta neema kɔrɔ.

⁴¹ O ka Siri jamana ni Silisi jamana yaala, ka lanabagaw karan ka o baraka bonya lanaya ra.

16

Timote farara Pɔli ni Silasi kan

¹ Pɔli ni Silasi tagara Dəribe, ka bɔ yi ka taga Lisitiri. O ka lanabaga dɔ soro Lisitiri, min tɔgo tun ye ko Timote; a bamuso tun ye Yahudiya lanabaga dɔ ye, a face tun ye Gereki ye.

² Lisitiri ni Ikoniyɔmu ta lanabagaw tun be Timote tɔgojuman fɔra.

³ O koson Pɔli tun b'a fe ka Timote ke a baarakɛŋɔgon ye. O cogo ra a ka Timote kenesigi* Yahudiyaw koson, sabu o bεe tun k'a lɔn ko Timote face ye Gereki le ye.

⁴ Ayiwa, o tagato, o temena dugu minw na, ciradenw* ni Zeruzalem̄ mu cekorɔbaw ka ko minw latige, o tun be o fɔ lanabagaw ye janko o ye o sira tagama.

⁵ Lanabagaw ta jenkuuw* baraka tun be bonyara lanaya ra; lon o lon dɔ fana tun be fara o kan.

Ala ka Pɔli wele ka taga Masedoni

⁶ Ayiwa, Nin Saninman ma son Pɔli ni a tagamajɔgonw ye waajuri ke Azi mara ra minke, o ka Firizi mara ni Galasi mara cɔtige.

⁷ O surunyanin Misiya mara ra, o k'a latige ko o be don Bitini, nka Yesu ta Nin Saninman ma son o ma.

⁸ O ra, o ka Misiya mara cɔtige ka jigi ka taga Torohasi.

⁹ O lon su fe Ala ka fen dɔ yira Pɔli ra: a ka Masedonikace dɔ lɔnin ye, o b'a daarira k'a fɔ a ye ko: «Sabari ka na Masedoni ka na an dɛmɛ.»

¹⁰ Kabini Pɔli ka o ye dɔrɔn, an k'a latige ka taga Masedoni mara ra, sabu an k'a ye ko sigiya t'a ra, Ala le k'a yira an na ko an ye taga Kibaro Diman* fɔ o mogow ye.

Lidi lara Yesu ra Filipi

(Filipikaw 1.1-11,27-30)

¹¹ An donna kurun dɔ kɔnɔ Torohasi, ka teren ka taga Samotirasi. O dugusagbe an tagara Nehapolisi.

¹² An bɔra yi ka taga Filipi, min ye Masedoni mara dugu fɔlo ye; o yɔrɔ be Rɔmu* masaceba ta fanga kɔrɔ. An ka tere dama ke o dugu kɔnɔ.

¹³ Nenekirilon* sera minke, an tagara dugu kɔ fe, kɔda ra, sabu an tun k'a mɛn ko Alabatoyɔrɔ dɔ be yi. An sera yi

---

* **16:3 16.3** Kenesigiri tun te Gerekiw fe; o koson Timote denmisənman tun ma kenesigi.

minke, an ka muso dōw lajennin sōrō yi; an ka Ala ta Kumai fō olugu ye.

¹⁴ Kelen tun be o musow ra, min tøgø tun ye ko Lidi. Ale tun be bo Tiyatiri. A tun be fani wulenman søngøgbelenw le fkiyeere. Alajasiranbaga tun lo. A tun be an lamenna; Matigi ka a jusukun dayele k'a to a ka Pøli ta kuma faamu.

¹⁵ A batizera minke ale ni a ta lukononmögöw, a ka an daari k'a fo an ye ko: «Ni aw lara a ra ko ne sónna Matigi ma canra, o tuma aw ye na don ne ta so kono ka jigi ne fe.» A ka o fo k'a gbeleya kosebę.

Pɔli ni Silasi blara kaso ra Filipi

¹⁶ Lon dɔ, an tun be tagara Aladaariyɔrɔ ra minke, jonsunguru dɔ ka an kunben. Jina dɔ le tun be o sunguru ra, min sababu ra a tun be lagberi ke, ka wari caman sɔrɔ k'a di a matigicew ma.

¹⁷ O muso tora ka tugu an ni Pøli kø, ka to ka pøren k'a fø ko: «Nin møgøw ye Ala Kørøtaninba ta baaradenw ye; kisiri be sørø sira min na, o be o le føra aw ye.»

¹⁸ A k'a ke ten le lon caman. A laban, Pöli nana dimi, ka yelema k'a fɔ o jina ye ko: «Ne b'a fɔ i ye Yesu Kirisita tögɔra, ko i ye bɔ muso ra!» O yɔrɔnin kelen bɛɛ ra, jina bɔra.

¹⁹ O jonsunguru matigicew k'a ye ko o ta warisorosira cenna minke, o ka Pöli ni Silasi mina ka taga ni o ye kititigebagaw fe jamalajenyörö ra.

²⁰ O tagara ni o ye Rōmu* kititigebagaw fe, k'a fɔ o ye ko:
«Nin məgɔw bɛ an ta dugu pagamina le. Yahudiyaw lo;

²¹ o be mögöw karanna landa döw ra, anw Romukaw man kan ka sön landa minw ma, an man kan ka a sira tagama fana.»

²² Ayiwa, jama ka o men minke, olugu fana murutira Poli ni Silasi kama. Kititigebagaw ko o ye Poli ni Silasi ta deregew sama ka bo o kan na, ka o bugo ni gbeje ye.

²³ O ka o bugo kosebe minke, o ka o bla kasor ra, k'a fo
kasobon koresibaga ye ko a ye o koresi kosebe.

²⁴ Kabini kasobon kɔrɔsibaga ka o kuma mɛn, a ka Pɔli ni Silasi bla fɔ kasobon kɔnɔnɔyɔrɔ ra, ka o senw don yiri ra.

Kasobon kɔrɔsibaga lara Yesu ra

²⁵ Ayiwa, su cemance ra, Pôli ni Silasi tun be Ala daarira ka döñkiri la ka Ala tando. Kasoden tòw bëe tun be o lamëenna.

²⁶ Dugukolo barara ka yereyere kosebe fo ka kasobon jusiginanw yuguyugu; o yorɔnин kelen bεe kasobon daw bεe yelera o yere ma, kasodenw bεe ta negejɔrɔkɔw tigetigera.

²⁷ Kasobon kɔrɔsibaga kununa ka bɔ sunɔgɔ ra; a k'a ye ko kasobon daw bεe yεlεra minke, a ka a ta muru sama ka

bɔ ko a b'a yere faga, sabu a tun b'a miiri ko kasodenw bεε borira ka bɔ.

²⁸ Nka Pɔli pεrɛnna ni fanga ye, ko: «I kana kojugu kε i yere ra, an bεε bε yan!»

²⁹ O tuma ra kasobon kɔrɔsibaga ko o ye fitina mana ka na ni a ye; a teliyara ka don kasobon kɔnɔ. A sirankojugu fe, a yereyεrεtɔ tagara ben Pɔli ni Silasi sen kɔrɔ.

³⁰ A ka Pɔli ni Silasi labɔ kεne ma ka o nininka ko: «Ne kɔrɔw, ne ka kan ka mun le kε, janko ka kisi?»

³¹ Pɔli ni Silasi k'a jaabi ko: «La Matigi Yesu ra, i bεna kisi, i ni i ta denbaya.»

³² O kɔ, Pɔli ni Silasi ka Matigi ta kuma fɔ a ye, ani a ta somɔgɔw bεε.

³³ O su wagati kelen yere ra kasobon kɔrɔsibaga tagara Pɔli ni Silasi ta joriw ko. O yɔrɔnin bεε ale ni a ta sokɔnɔmɔgɔw bεε batizera.

³⁴ O kɔ fe, kasobon kɔrɔsibaga tagara ni Pɔli ni Silasi ye a ta bon kɔnɔ ka taga domuni di o ma. Ale ni a ta gbamɔgɔw bεε nagarira kosebε, sabu o lara Ala ra.

Fagamaw ko o be Pɔli ni Silasi labla dogo ra

³⁵ Ayiwa, dugu gbera minke, kititigεbagaw ka sorasi dɔw ci ka taga a fɔ kasobon kɔrɔsibaga ye ko a ye Pɔli ni Silasi labla.

³⁶ Kasobon kɔrɔsibaga ka o kuma fɔ Pɔli ye ko: «Kititigεbagaw ka mɔgɔ dɔw ci ka n'a fɔ ko ne ye aw labla. Aw ye bɔ ka taga hεra ra.»

³⁷ Pɔli k'a fɔ o sorasiw ye ko: «An minw ye Rɔmu jamanadenw ye, o ka an bugɔ jama bεε ja na, k'a sɔrɔ an ta kiti ma tige; o kɔ, o ka an bla kaso ra. Sisan o b'a fe ka an labla dogo ra wa? O te se ka kε fiyewu, fɔ olugu yere le ye na ka na an labɔ.»

³⁸ O sorasiw sekɔra ka taga o kumaw fɔ kititigεbagaw ye. Olugu k'a mεn minke ko Pɔli ni Silasi ye jamanaden dɔw ye, o siranna.

³⁹ O yere nana yafa jini Pɔli ni Silasi fe ka o labla, k'a fɔ o ye ko o ye sabari ka bɔ dugu kɔnɔ.

⁴⁰ Pɔli ni Silasi bɔra kaso ra minke, o tagara Lidi fe. O ka lanabagaw ladi ka o ja gbeleya ka sɔrɔ ka taga.

17

Pɔli ni Silasi ka waajuri kε Tesaloniki (Tesalonikikaw fɔlɔ 1; 2.1-16)

¹ Ayiwa, Pɔli ni Silasi temena Anfipolisi, ani Apoloni fe, ka taga se Tesaloniki; Yahudiyaw ta karanso do tun be o dugu ra.

² Pöli donna o karanso kono, i n'a fo a tun be deri k'a ke cogo min na; a kumana ni o yero mögöw ye kitabuw kono Kumaw kan, fo Nenekirilon saba.

³ Pöli tun be a fo o ye k'a yira o ra ko min kera Kisibaga* ye, ko o tun ka kan ka töro, ka sa, ka kunu ka bo saya ra. A ko: «Ne be Yesu min waajuri kera aw ye, ale le ye Kisibaga* ye.»

⁴ Yahudiya döw k'a ye ko o kuma ye can ye, olugu fana lara Yesu ra ka fara Pöli ni Silasi kan. Gerek Alajasiranbaga caman fana lara Yesu ra, ani musotögöbatigi caman.

⁵ Nka jiangboya ka Yahudiyaw soro; o ka dugu mögökuntan döw nege ka olugu lajen, ka o konoçosu, ka mankan wuri ka dugu bee jagami. O ka noçon ce ka taga Jason ta so kono, ko o be taga Pöli ni Silasi mina ka na ni o ye jama ja koro.

⁶ O ma taga Pöli ni Silasi soro yi minke, o ka Jason ni lanabaga döw mina ka olugu sama ka taga ni o ye fagamaw fe. O perenna ko: «Aw y'a fle, mögo minw ka jamana beej jagami, olugu le sera an fe yan fana.

⁷ Jason le sonna ka o lajigi a ta so kono, k'a soro o be ko minw kera, o te ben ni masaceba Sezari ta sariyaw ye, sabu o ko masace were be yi, ko o ye Yesu ye.»

⁸ O kumaw ka jama ni fagamaw beej hakiri jagami.

⁹ Jason ni taw ka wari le sara, fagamaw ka soro ka o bla.

Pöli ni Silasi ka waajuri ke Bere

¹⁰ Ayiwa, lanabagaw ka Pöli ni Silasi lataga Bere o lon yere su fe. O sera yi minke, o tagara don Yahudiyaw ta karanso* kono.

¹¹ Bere ta Yahudiyaw kono tun ka ni ka teme Tesaloniki taw kan pewu. Ala ta Kuma lamenni tun ka di o ye haali. Pöli ni Silasi tun be fen o fen fo o ye, olugu yere tun be o segesegé lon o lon k'a fle ni a bennin lo ni ciraw ta kuma ye.

¹² O Yahudiyaw caman lara Yesu ra; Gerek ci ra, musotögöbatigi caman fana lara Yesu ra, ani ci caman.

¹³ Nka Tesaloniki Yahudiyaw nana a men minke ko Pöli ni Silasi be Ala ta Kuma fora Bere, o nana Bere dugumögöw fana konoçosu ka o lawuri Pöli ni Silasi kama.

¹⁴ Lanabagaw k'a ye ten minke, o yeroñin beej o tagara ni Pöli ye kogojida ra ka taga kurunba do ta; Silasi ni Timote tora Bere.

¹⁵ Döw ka Pöli blasira ka taga se fo Ateni. Pöli blasiragaw sekötö ka na Bere, Pöli ka cira fo o ye ko o ye taga a fo Silasi ni Timote ye ko o ye teliya ka na ale ko.

Pöli kumana Atenikaw fe

¹⁶ Ka Pöli to Ateni, a bë Silasi ni Timote makonona, a k'a körösi k'a ye ko Ateni dugu fanin lo jow ra; o ko k'a jusu törcö kosebë.

¹⁷ O koson a tun bë to ka taga karanso* ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ye, ani siya were mögo* minw bë siran Ala ja. Lon o lon a tun bë taga jamalajenyörö ra, ni a ka mögo minw sörö yi, a bë kuma olugu fe.

¹⁸ Epikuri* ta mögöw, ani Sitoyiki† ta mögöw ta lönnikebagä döw nana kuma damina ni Pöli ye. Döw ko: «Ce kumacamantigi nin ko di de!» Döw fana ko: «A bë i n'a fö a bë batofenkura döw ta ko le föra.» O ka o fö, sabu Pöli tun bë Yesu ko waajuri kera, ka suw kunuko fö.

¹⁹ O ka Pöli wele ka taga ni a ye dugu kititigeyörö ra, yörö min ye Areyopazi ye, k'a jininka ko: «I nana ni karankura min ye, yala an bë se ka dö men o ra i fe wa?

²⁰ Sabu an bë kuma minw menna i fe, o bës ye kumakura le ye an ja na. O koson an b'a fe i ye o kow gbeya an ye.»

²¹ Ateni dugumögöw, ani lonan minw bë o ce ra, olugu tun bë o ta wagati fanba bës ke kokuraw föri ni kokuraw lamenni le ra.

²² Pöli lönin tora kititigeyörö ra k'a fö mögöw ye ko: «Aw Atenikaw, ne k'a körösi k'a ye ko batofenw ko ka bon aw ma cogoya bës ra kosebë.

²³ Sabu ne yaalayaalatö aw ta dugu könö, ne ka aw ta sonnikeyöröw bës körösi; ne ka aw ta sonnikeyörö dö yere ye, a sebera min kan ko: «Mögo te batofen min suguya lön, o sonyörö le bë nin ye.» Ayiwa, aw bë min batora k'a sörö aw m'a lön, ne yere nakun ye ka na o le ko fö aw ye.

²⁴ Ala min ka dunuja ni a könfenw bës dan, ale min ye sankolo ni dugukolo Matigi ye, ale te sigi adamaden boro ta batoso lalaganin könö.

²⁵ Mögo boro fana te baara ke a ye, k'a ke i n'a fö a mako b'a ra ko mögo ye a deme; sabu ale yere le bë janamanya ni nenekiri ni fen bës di danfenw bës ma.

²⁶ A ka siyaw bës dan ka bö mögo kelen na, ka o sigi dugukolo fan bës ra, ka o ta wagati dantige, ka o sigiyöröw danw yira o ra.

²⁷ A ka o ke janko mögöw ye ale yöröjini, ka jija k'a momö ka a jini fö k'a sörö; o bës n'a ta, a yörö man jan an si ra.

²⁸ Sabu *«ale le ka an dan, ka an janamanya, k'a to an bë se ka lamaga.»* Aw ta döñkirilabaga döw fana ka o le fö ko: *«An ye Ala ta denw le ye fana.»*

* **17:18 17.18** Epikuri ta mögöw: Olugu tun b'a fe ka o yere tanga törcö ma, ka dunuja diyabo. † **17:18 17.18** Sitoyiki ta mögöw: Olugu ta pamögö törgö tun ye ko Zeno. Olugu fe, adamaden ka kan ka a yere körösi, ani ka törcö kun a yere ra.

²⁹ «Ayiwa, ni an ye Ala denw ye, o tuma an man kan k'a miiri ko Ala be i n'a fō batofen tōw, mōgō yere boro ka o minw lalaga ni sanin ye, walama warigbe, walama kabakuru, ka kajna ni o yere ta miiriya ye.

³⁰ Ayiwa, Ala te aw ta kolonbariya wagati ta kow jate tuun; nka sisan a b'a fō mōgōw bēe ye yōrō bēe, ko o ka kan ka nimisa ka o kow dabla.

³¹ Sabu Ala ka lon dō sigi, lon min na a bēna dunupa bēe lajennin ta kiti tige terenninya kan, ale yere ta mōgō janawolomani sababu ra; Ala ka ale le lakunu ka bō saya ra, janko mōgōw bēe ye a lōn ka la a ra ko Ala ka ale le janawoloma.»

³² Ayiwa, mōgōw nana suw kunuko kuma men Pōli da ra minke dōrōn, dōw ka ke yereko ye a ma, k'a lōgōbo. Dōw fana ko: «Lon wēre an bēna a tō lamēn i fe.»

³³ Pōli bōra o cē ra ka taga.

³⁴ O bēe n'a ta, mōgō dōw lara Yesu ra, ka fara Pōli kan. Dugu kititigejama mōgō kelen tun be o ra, min ye Denisi ye, ani muso dō, min tōgō tun ye ko Damarisi, ani mōgō dama dama.

18

Pōli sera Korenti

(Korentikaw fōlō 1.1-9; 2.1-5; Korentikaw flanan 11.5-12; 12.12-13)

¹ O kō, Pōli bōra Ateni ka taga Korenti.

² A ka Yahudiyace dō sōrō yi, min tōgō tun ye ko Akila; ale tun worora Pōn mara ra. A naninkura tun lo ka bō Itali, ani a muso Pirisili, sabu masaceba Kolodi tun k'a fō ko Yahudiyaw bēe ye bō Rōmu*. Pōli ka jēnjōgōnya don ni o ye.

³ I n'a fō o bēe tun be baara kelen le ke, Pōli tora ni o ye, o ka baara ke jōgon fe; o tun be fanibonw le lalaga.

⁴ Nēnēkirilon* o Nēnēkirilon, Pōli tun be taga karanso* ra ka taga kuma ni Yahudiyaw ni Gerekwiye, janko ka o ta miiriya yelema, o ye sōn Matigi ma.

⁵ Nka kabini Silasi ni Timote nana ka bō Masedoni, Pōli k'a ta wagati bēe ke Ala ta kuma waajuri le ra. A tun b'a fō Yahudiyaw ye k'a gbeya ko Ala ka Yesu le janawoloma k'a ke Kisibaga* ye.

⁶ Nka Yahudiyaw banna Pōli ta kuma ma, k'a neni. Pōli ka a ta derege yuguyugu o kan, k'a fō o ye ko: «Ni aw halakira, o ye aw yere nō le ye, o te ne ta sira ye tuun. Sisan ne be taga siya wēre mōgōw* le fe.»

⁷ Pöli bora o yorc ra ka taga ce do ta so, min togo tun ye Titusi Yutusi; Alajasiranbaga tun lo. A ta bon tun be karanso* kere fe.

⁸ Ayiwa, karanso kuntigi Kiripusi lara Matigi ra, a ni a ta gbamögow bee. Korentika minw tun ka Pöli ta kuma men, olugu caman lara Yesu ra fana; o ka o batize.

⁹ Ayiwa, lon do su fe Matigi kumana Pöli fe siko ra, k'a fo a ye ko: «I kana siran! Kuma, i kana je,

¹⁰ sabu ne be ni i ye; mögo si tena i mina ka kojugu ke i ra, sabu ne ta mögöw ka ca nin dugu kono.»

¹¹ O ra, Pöli tora Korenti ka mögöw karan Ala ta Kuma ra fo san kelen ni karo wooro.

¹² Nka ka Galiyon to Akayi jamanatigiya ra, lon do Yahudiyaw benna kelen ma ka wuri Pöli kama k'a mina ka taga ni a ye kititigeyoro ra.

¹³ O ko: «Ce nin be mögöw hakiri yelemana, ko o ye Ala bato cogo were ra, min ni an ta sariya* te ben.»

¹⁴ Ayiwa, sani k'a to Pöli ye a da yele ko a be kuma doron, Galiyon ko Yahudiyaw ma ko: «Ni a tun kera ko nin ce tun ka ko benbari, walama kojuguba do le ke, ne tun bena sigi ka aw Yahudiyaw ta kuma lamen kosebe.

¹⁵ Nka i n'a fo aw be mögöon sosora kumaw le koson, ani mögotögöw, ani aw ta sariyaw ta kow, o tuma aw yere le ka kan ka o ko janabö. Ne te son ka nin ko mögöon kiti tige.»

¹⁶ Galiyon ka o labo kititigeyoro ra.

¹⁷ Kabini o kera, o bee ka Sositeni mina, min ye karanso kuntigi ye, ka ale bugo bererebere kititigeyoro ja fe; Galiyon k'a ke i n'a fo ale yere ma o ye.

Pöli sekora ka taga Antiyosi

¹⁸ Pöli tora Korenti ka wagatijan ke belen. O ko, a ka sira daari lanabagaw fe; ale ni Pirisili ni Akila donna kurun kono ka taga Siri jamana fan fe. Nka Pöli tun ka dajuru ta Ala fe; o ra, a k'a kun li Sankere, o ka sora ka taga.

¹⁹ O tagara se Efesi minke, Pöli ka a tagamajögönw to o yorc ra. Ale yere tagara karanso* ra, ka taga kuma ni Yahudiyaw ye.

²⁰ Olugu ka a daari ko a ye to ni o ye ka wagati dama ke; nka Pöli ma son.

²¹ A ka sira jini o fe k'a fo o ye ko ni Ala sonna, ale bena sekö ka na o fe tuun. O ko, a bora Efesi ka don kurun kono ka taga.

²² O tagara se Sezare minke, a bora ka taga Zeruzalemu ka taga lanabagaw fo; o ko, a tagara Antiyosi.

²³ A tora Antiyosi ka wagati dama ke yi. O ko, a tagara Galasi mara ra, ka bo yi ka taga Firizi mara ra, ka lanabagaw karan, ka o baraka bonya lanaya ra.

Apolosi ka waajuri ke Efesi ani Korenti

²⁴ O wagati ra Yahudiyace do nana Efesi, min togo tun ye ko Apolosi; a tun bora Alešandiri. O ce tun be se kuma ra kosebe; a fana tun be kitabu kumaw lon kosebe.

²⁵ A tun karanna Matigi Yesu ta sira ko ra. A tun be jija ka Yesu ko fo mogow ye ka o karan ka ja ni a jusukun bee ye, nka a ta lomniya tun danna Yuhana Batizerikebaga ta karan dɔrɔn le ma.

²⁶ A tun be kuma karanso* kɔnɔ mogow bee ja na. Pirisili ni Akila ka a ta karan lamen minke, olugu k'a wele ka taga Matigi Yesu ta ko lalaga k'a fo a ye.

²⁷ Ayiwa, Apolosi tun b'a fe ka taga Akayi mara ra. Lanabagaw ka a ja gbelyea ko a ye taga; o ka sebe do ke k'a ci Akayi lanabagaw ma, ko o ye a minako ja. A sera yi minke, mogo minw lara Yesu ra Ala ta neema baraka ra, a ka olugu deme kosebe;

²⁸ sabu a tun be Yahudiyaw ta firiyɔrɔw yira o ra mogow bee ja na; a tun b'a yira o ra k'a gbeya, ko ka kaja ni kitabuw ta kuma ye, Ala ka Yesu le janawoloma ka a ke Kisibaga* ye.

19

Pɔli ka waajuri ke Efesi

¹ Ayiwa, ka Apolosi to Korenti, Pɔli ka Azi mara kuruycɔrɔw cɔtige ka taga se Efesi. A ka lanabaga dɔw sɔrɔ yi.

² Pɔli ka o lanabagaw nininka ko: «Yala aw lara Yesu ra wagati min na, aw ka Nin Saninman* sɔrɔ wa?» O ka Pɔli jaabi ko: «An yere m'a men ban ko Nin Saninman be yi.»

³ Pɔli ka o nininka tuun ko: «O tuma aw batizera batizeri* juman le ra?» O ka Pɔli jaabi ko: «Yuhana ta batizeri.»

⁴ Pɔli k'a fo o ye ko: «Yuhana ka mogow batize k'a yira ko o nimisara o ta jurumunw na; nka a tun b'a fo o ye ko min bena na ale ko fe, o ka kan ka la o ra; o ye Yesu le ye.»

⁵ O mogow ka o kuma men tuma min na, o ka sɔrɔ ka batize Matigi Yesu tɔgo ra.

⁶ O ko, Pɔli ka a boro la o kan minke, Nin Saninman jigira o kan; o ka ke kuma ye kan werew ra; Ala ka kuma don o da ra ka mogow waaju.

⁷ O bee tun be mogo tan ni fla nɔgɔn bo.

⁸ Pɔli tun be to ka taga karanso* ra ka taga Ala ta Masaya* Kibaro Diman* fo mogow ye k'a gbeya. A tun be cogo bee

ke janko ka mɔgɔw ta miiriya yelema ka sɔn Matigi ta kuma ma; a ka o ke ka se fɔ karo saba.

⁹ Nka o mɔgo dɔw ka o kun gbeleya, ka ban Pɔli ta kuma ma, ka to ka Matigi ta sira ko mafiyenya jama ja kɔrɔ. O ra, Pɔli ka lanabagaw wele ka bɔ o kɔrɔ, ka taga ni o ye Tiranusi ta karanso ra, ka to ka o karan o yɔrɔ ra lon o lon.

¹⁰ Pɔli ka o ke fɔ san fla. O kosɔn mɔgɔ minw bɛe tun bɛ Azi mara ra, Yahudiyaw ni siya were mɔgɔw, olugu bɛe ka Matigi ta kuma men.

¹¹ Ala tun bɛ kabakoba caman kera Poli sababu ra.

¹² Hali fani, walama fanikunkurun minw tun magara Pɔli fari ra, o tun bɛ o la banabagatɔw kan; banabagatɔw tun bɛ kεnεya, jinatɔw ta jinaw fana tun bɛ bɔ o ra.

Seva dencew ta ko

¹³ Ayiwa, Yahudiya dɔw tun bɛ yaalayaala, ko o bɛ jinaw gbɛn ka bɔ mɔgɔw ra; olugu nana a fɔ ko o bɛ jinaw gbɛn ka bɔ mɔgɔw ra ni Yesu tɔgɔ ye. O tun b'a fɔra ko: «Ne b'a fɔ aw ye ko aw ye bɔ Yesu tɔgɔ ra, Pɔli bɛ Yesu min ko waajuri kera!»

¹⁴ Yahudiyaw ta sarakalasebagaw* kuntigi min tɔgɔ tun ye ko Seva, o dence wolonfla le tun bɛ o baara kera.

¹⁵ Lon dɔ, jina dɔ ka o jaabi ko: «Ne ka Yesu lɔn, ne k'a lɔn fana Pɔli ye mɔgɔ min ye. Nka aw ye jɔntigiw le ye?»

¹⁶ O jina tun bɛ cɛ min na, o cɛ benna o kan. Ale kelen fanga gbiriyara o bɛe ta ma. A ka o bugɔ fɔ ka o mandimi; o fari lakolon le borira kā bɔ bon kɔnɔ.

¹⁷ O ko kibaroya sera Efesi dugumɔgɔw bɛe ma, Yahudiya ni siya were mɔgɔw bɛe; siranya ka o bɛe mina, mɔgɔw fana ka Matigi Yesu tɔgɔ bonya.

¹⁸ O kosɔn minw tun lara Yesu ra, olugu caman nana lɔ o ta kewalejuguw ra, ka o fɔ kene kan.

¹⁹ Minw tun bɛ subagaya ke, olugu fana caman nana ni o ta sɛbɛw ye ka na o jeni mɔgɔw bɛe ja na. O ka o sɛbɛw sɔngɔ jate mina k'a ye ko a benna warigbɛ waga bilooru le ma.

²⁰ O cogo ra, Matigi ta sebagaya baraka ra, Ala ta Kuma waajuri tun bɛ tagara ja ni baraka ye.

Mankanba wurira Efesi

²¹ O kow bɛe kɔ fe, Pɔli k'a latige Nin Saninman* baraka ra, ko a bɛ teme Masedoni jamana ni Akayi jamana ra ka taga Zeruzalem. A tun b'a fɔra fana ko: «Ni ne sera yi, ne ja ka kan ka taga la Rɔmu* fana kan.»

²² A ka a ta baarakεnɔgɔn fla bla a ja ka taga Masedoni, minw ye Timote ni Eratusi ye. Ale yere tora Azi mara ra ka wagati dama ke belen.

²³ Ayiwa, o wagati ra mankanba dō wurira Matigi ta sira ko ra.

²⁴ Saninfagabaga dō tun bē yi, o tōgo tun ye ko Demetirisi; ale tun bē Efesikaw ta jo musoman Aritemisi ta jobon bisigiyaw le lalaga ni warigbē ye, ka o fkiyeere. Ale ni a ta baaradenw tun bē wari caman sōrō o sababu ra.

²⁵ Ayiwa, o cē ka a ta baaradenw ni saninfagabaga werew lajēn, k'a fō o ye ko: «Ne teriw, aw k'a lōn ko an bē an ta baro sōrōra nin baara le ra.

²⁶ Nka nin Pōli bē min kera, aw yere bē o yera, aw fana b'a menna; Efesi dugu dōrōn te, nka a bē jini ka ke Azi mara bēs ta ko le ye. A ka mōgō caman le hakiri yelema, ka o kunnacen, k'a fō o ye ko mōgō boro bē batofen minw lalaga, ko o te batofen ye.

²⁷ Ayiwa, nin ko bē se ka ke sababu ye ka an ta baara cen, nka o dōrōn te; an ta jomusoba Aritemisi ta jobon ta ko le bēna ke ko gbansan ye. Ni o kera, Azi mara ni dunuja tō bēs bē jo musoman min batora, o ta bonya bēs bēna bō a kan.»

²⁸ O kumaw fōra minke, a lamēnbagaw dimina; o ka ke pēren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!»

²⁹ O mankan ka dugu bēs jagami; Pōli tagamajōgōn fla minw tun ye Gayusi ni Sitariki ye, minw tun ye Masedonikaw ye, o bēs girinna olugu kan ka o mina ka taga ni o ye jamalajēnyōrō ra.

³⁰ Pōli yere fana tun b'a fē ka taga jama kō, nka lanabagaw ma sōn.

³¹ Azi mara mōgōba dōw fana tun bē yi, olugu tun ye Pōli teriw ye. Olugu fana ka mōgō dōw ci Pōli fē, k'a daari ko a kana taga jamalajēnyōrō ra.

³² O wagati ra mankan cayara jamalajēnyōrō ra. Dōw tun bē min fō, o ni tōw ta tun te kelen ye. Jama fanba tun ma o lajēnkun yere lōn.

³³ Mōgōw ka o kow lakari cē dō ye, min tōgo tun ye ko Alesandiri. Yahudiyaw ka ale jōni ka taga jama ja fē ko a ye kuma. Alesandiri ka a boro kōrōta ko a bē kuma jama fē.

³⁴ Nka o k'a ye ko Yahudiya lo minke, o bēs jenna ka ke pēren ye ko: «Efesikaw ta jo musoman Aritemisi le ka bon!» O tora o ra ka wagatijan ke.

³⁵ Dugu seberikebaga le nana jija ka jama mala; a k'a fō o ye ko: «Efesikaw, jōntigi le m'a lōn ko Efesi dugu le ye jomusoba Aritemisi ta jobon kōrōsibaga ye, ani jo musoman yere ja min bōra san fē ka ben?»

³⁶ Mōgō si te se ka o kow sōsō. O ra, aw ka kan ka aw jusu suma, aw kana foyi ke aw yere kun fē!

³⁷ Sabu aw bagara nin ce fla ma ka o mina ka na ni o ye, k'a soro o ma foyi sonya jobon kono, o fana ma kumajugu fo an ta jomusoba ma.

³⁸ Ayiwa, ni Demetirisi ni a ta baarakənəgənw b'a fe ka mögə dō jaraki ko dō ra, o tuma kititigelonw bē yi, fagamaw fana bē yi; o ye na ni a ko ye olugu fe.

³⁹ Walama ni ko were le bē aw fe, aw bē se ka na o ko yira an ta nögonyelon na.

⁴⁰ Ni o te, an ka mankanba min lawuri bi, o bē se ka an jaraki o ra ko an b'a fe ka jama lamuruti; sabu ni o ka an nininka, an tena se ka jama lajenkun fo mögə ye.»

⁴¹ Ayiwa, dugu seberikebaga ka o kuma fo, ka jama labla.

20

*Poli ka tagama min ke Masedoni ni Geresi
(Korentikaw fo 16.1-7; Rəmukaw 15.25-27)*

¹ Ayiwa, mankan nana mala tuma min na, Poli ka lanabagaw wele ka o lajen. A kumana o fe ka o ladi, ka o ja gbeleya, ka soro ka sira jini o fe ko o be taga Masedoni.

² Poli temeto o yorow ra, a ka lanabagaw ja gbeleya ni ladirikan caman ye, ka soro ka taga Geresi jamana ra.

³ A ka karo saba ke yi. A nana laben ko a be kurunba dō ta ka taga Siri jamana ra; nka a nana a men ko Yahudiya dōw ka janfa siri a kama o yorow ra yi minke, a k'a latige ka sekə ka na Masedoni.

⁴ Mögə minw tun be Poli blasirara, olugu fle nin ye: Pirusidence Sopateri, ale tun bora Bere; Sitariki ni Sekundusi, olugu tun bora Tesaloniki; Gayusi, min tun bora Deribe; Timote ni Tisiki ni Torofime, olugu tun bora Azi mara ra.

⁵ Olugu blara an ja ka taga an kono Torohasi.

⁶ Burufunubari panagbe* temenin kō, an donna kurunba dō kono Filipi; an ka tere looru ke tagama ra, ka taga o soro Torohasi. An ka lögökun kelen ke yi.

Poli ta tagamalaban ka taga Torohasi

⁷ Lögökun tere fo, an tun lajenna ka Matigi ta domuni ke nögən fe. Poli tun b'a fe ka taga o lon dugusagbe; a kumana lanabagaw fe ka meen fo ka taga se su cemance wagati ma.

⁸ An tun lajenna sankaso min kono, fitina caman tun mananin lo o bon kono.

⁹ Kanbelen dō tun be ni an ye, min tōgo tun ye ko Etiyusi; ale tun signin be bon finetiri dakun kan. Ale tora o yorow ra ka sunögə fo ka jina a yere kō. Poli kumana k'a meen minke, sunögə nana a magaya. A bora fo sankaso bon sabanan kunna ka na ben dugu ma. O nana a ta k'a ye ko a sara.

¹⁰ P̄oli jigira ka taga biri a kunna, k'a mina a boro fla ma, k'a f̄o an ye ko: «Aw hakiri kana jnagami, a nin sekora a ma.»

¹¹ O k̄o, P̄oli yelenna; a ni lanabagaw ka Matigi ta domuni ke jn̄ogon fe. O k̄o, P̄oli kumana o fe tuun f̄o ka na teresun b̄o, ka s̄orɔ ka taga.

¹² Etiyusi ta mogow k'a mina ka taga ni a ye so k̄ono, a janaman. O ko ka lanabagaw jusu suma.

P̄oli b̄ora Torohasi ka taga Mile

¹³ Ayiwa, anw donna kurun k̄ono ka bla P̄oli ja ka taga se Asɔsi. An tun ka kan ka taga P̄oli ta kurun k̄ono o yɔrɔ le ra, sabu ale yere tun k'a latige ko a be taga Asɔsi a sen na.

¹⁴ A tagara an s̄orɔ Asɔsi wagati min na, an k'a ladon an fe kurun k̄ono ka taga Mitileni.

¹⁵ An b̄ora o yɔrɔ ra lon min na, an nana se Kiyɔsi kere fe o lon dugusagbe. O dugusagbe flanan an sera Samɔsi. O dugusagbe sabanan an sera Mile.

¹⁶ P̄oli tun b'a fe ka teme Efesi kere fe; a tun t'a fe ka lo yi tuun, janko a kana na meen ka teme Azi mara ra. A tun kɔrɔtora ka se Zeruzalem̄u, janko ni a be se ka ke, a ye taga Pantekɔti* lon kunben yi.

P̄oli ka Efesi lanabagaw ta cekɔrɔbaw ladi

¹⁷ P̄oli tora Mile ka cira bla ka taga Efesi lanabagaw ta jenkuru cekɔrɔbaw wele ka na.

¹⁸ O nana minke, a k'a f̄o o ye ko: «Kabini lon f̄olo min na ne ka ne sen bla Azi mara ra, ne tun be tagama cogo min na aw ce ra wagati bee, aw yere ka o lon.

¹⁹ Ne ka ne yere majigi wagati bee ka baara ke Matigi ye, ka tɔɔrɔ f̄o ka naji b̄o; Yahudiyaw fana ka janfa siri ne kama wagati caman, ka sege caman lase ne ma.

²⁰ O bee n'a ta, aw ta nafa be fen o fen na, ne ma o si dogo aw ma; ne ka aw karan jamayɔrɔw ra, ka aw karan aw yere ta sow k̄ono,

²¹ k'a f̄o mogow bee ye k'a gbεleya, Yahudiyaw fara siya wεre mogɔ* kan, ko o ye nimisa o ta jurumunw na ka son Ala ma, ka la an Matigi Yesu ra.

²² «Ayiwa, sisan a fle, Nin Saninman be ne jagboya ka taga Zeruzalem̄u; nka min b̄ena taga ne s̄orɔ yi, ne te o lon.

²³ Ne be teme dugu o dugu ra, Nin Saninman yere b'a yira ne ra ko kasorabla ni tɔɔrɔw be ne ja.

²⁴ Nka ne te ne ta saya, walama ne janaman jate fenba ye. Min ka gbεlen ne ma, o ye ko ne ye ne ta tagama ke ka se a dan ma, ani Matigi Yesu ka baara min karifa ne ma, ne ye o ke ka dafa, ka Ala ta neɛma Kibaro Diman* ko f̄o mogow ye.

²⁵ «Ayiwa, ka a ta bi ra, ne ka Ala ta Masaya* waajuri ke aw min o min ce ra yan, ne k'a lon ko aw si ja tena la ne kan tuun.

²⁶ O koson ne b'a fo aw ye k'a gbelsya bi, ko aw ra ni min firira, o ye o tigi yere no le ye.

²⁷ Sabu Ala sago ye min ye aw ta kisiri ko ra, ne ka o bee fo aw ye, ne ma foyi dogo aw ra.

²⁸ «Ayiwa, aw ye aw yere korsi; Nin Saninman ka aw bla sagakuru min kunna, aw ye o fana korsi ka ja; aw ye aw janto Ala ta jenkuru ra, a ka min kunmabu ni a yere jori ye.

²⁹ Ne yere k'a lon ko ni ne tagara, mogolafribaga daw bema don aw ce ra i ko warajuguw be don sagaw ce ra cogo min na; o tena sagaw to.

³⁰ Mogoo daw bema wuri hali aw yerew ce ra yan ni faninyakuma daw ye, ka lanabagaw lafiri, ka o tugu o yere ko.

³¹ O ra, aw ye aw yere cogoya lon; aw ye aw hakiri to a ra ko ne ka san saba ke aw ce ra, ka aw bee kelen kelen ladi su ni tere, fo ka naji bo aw koson.

³² «Ayiwa, sisan ne be aw karifa Ala ma, ani a ta neema kuma ma. Ale le be se ka aw baraka bonya lanaya ra; a ka fen min layiri ta aw ye, a bema o di aw ma, ani a ta mogoo janawolomaninw bee.

³³ «Ne ma nabo mogoo si ta wari fe, walama mogoo ta sanin, walama mogoo ta faniw.

³⁴ Aw yere k'a lon ko ne yere boro le ka baara ke ka ne ni ne tagamajogonw bee mako ja.

³⁵ «Ne k'a yira aw ra cogo bee ra ko an ka kan ka baara ke ten le, ka desebagatow deme, ani ka an hakiri jigi Matigi Yesu ta kuma ra, ko: < Dugawu be sonni le ra ka teme sorori kan. » »

³⁶ Ayiwa, Poli ka o kuma fo ka ban minke, a ka a kinbiri gban ka Ala daari ni lanabagaw bee ye.

³⁷ Lanabagaw bee kasira kosebe Poli tagako ra; o ka a fo ni kanuyafori ye.

³⁸ Poli tun k'a fo minke ko o si ja tena la ale kan tuun, o kuma le tun ka o jusu kasi kosebe. O ko, o tagara Poli blasira kurunda ra.

21

Poli tagacogo Zeruzalemu

¹ Ayiwa, an ni lanabagaw nana faran joggon na tuma min na, an donna kurun kono, ka teren ka taga Kosi. O dugusagbe an sera Rodi, ka bo yi ka taga Patara.

² An ka kurunba do soroi yi, o tun be tagara Fenisi mara ra; an donna o kono ka taga.

³ An surunyara Sipere jamana ra; an tun be o jamana yera, nka an k'a to an numanboroyanfan fe ka taga Siri jamana fan fe. Kurunba tagara lo Tiri, sabu doni minw tun be kurun kono, o tun ka kan ka jigi o dugu le ra.

⁴ An ka lanabaga dōw soro Tiri; an ka tere wolonfla ke ni olugu ye. Tōrō minw tun bēna Pōli soro Zeruzalēmu, Nin Saninman tun ka o yira o lanabagaw ra, o koson o k'a fō Pōli ye ko a kana taga Zeruzalēmu.

⁵ An tun ka kan ka tereda minw ke, o dafara minke, an ka sira mina; lanabagaw bēe bora, o ni o ta musow ni o ta denw, ka taga an blasira, ka bō ni an ye fō dugu kono. An bēe ka an kinbiri gban jida ra yi, ka Ala daari.

⁶ O kō, an ka fori di njegon ma minke, an donna kurun kono; olugu sekora ka taga o ta so.

⁷ An bōra Tiri ka taga Pitolemasi; o kera an ta tagama dan ye. An tagara o yoro lanabagaw fo, ka tere kelen ke ni o ye.

⁸ O dugusagbe an tagamana ka taga Sezare. An tagara Kibaro Diman fobaga Filipe ta so kono; lanabagaw tun ka ce wolonfla minw janawoloma Zeruzalēmu, ale tun ye o ra kelen ye. An jigira ale ta so.

⁹ Denmuso sunguru naani tun be Filipe fe, Ala tun be kuma don olugu da ra ka mogow waaju.

¹⁰ An ka tere dama ke Filipe ta so; lon do, cira do nana ka bō Zude; o tōgo tun ye ko Agabusi.

¹¹ O ce nana an fe, ka na Pōli ta kurusijara ta ka a yere senw ni a borow siri ni o ye, k'a fō ko: «Nin Saninman ko: <Nin kurusijara ye mogō min ta ye, Yahudiyaw bēna o tigi mina Zeruzalēmu k'a siri nin cogo le ra, ka a don siya were mogow* boro.» »

¹² Kabini an ka o kuma men, an ni o yoro lanabagaw bēe ka ke Pōli daari ye ko a ye sabari a kana taga Zeruzalēmu.

¹³ Pōli ko: «Aw kana kasi ten, ka ne jusu kasi. A kana dan kasorabla dama ma, hali ni ne ka kan ka sa Zeruzalēmu, Matigi Yesu tōgo koson, ne sōnna o ma.»

¹⁴ An k'a ye ko Pōli t'a fe k'a ta miiriya bō Zeruzalēmu taga kan minke, an jera. An ko: «Min ye Matigi sago ye, o ye ke.»

¹⁵ An ka o wagati ke Sezare minke, an ka an yere laben ka taga Zeruzalēmu.

¹⁶ Sezare lanabaga dōw tagara an blasira. O tagara ni an ye ce do ta so, min tōgo ye ko Minason. Ale be bō Sipere; lanabaga lo kabini wagatijan. An tun ka kan ka jigi o ce ta so.

¹⁷ An sera Zeruzalem̄u minke, lanabagaw ka an kunben ni ninsɔndiya ye.

¹⁸ O lon dugusagbe Poli tagara ni an ye Yakuba fe; lanabagaw ta cekorobaw bεe nana fana.

¹⁹ Poli ka mogow fo ka ban tuma min na, Ala ka ko o ko ke siya were mogow* ce ra a ta waajuri baraka ra, a donna o bεe ra ka o jafo o ye kelen kelen.

²⁰ O mogow ka o men minke, o ka Ala tando. O ko, o ko Poli ma ko: «An balemace, i m'a ye, Yahudiya waga caman le lara Yesu ra yan, nka hali bi o bεe cesirinin be cira Musa ta sariya* ko ra.

²¹ Ayiwa, mogo dωw nana a fo o ye ko Yahudiya minw be siya were mogow ce ra, ko ele le k'a fo olugu ye ko o ye cira Musa ta sariyaw* bla, ko o kana o ta denw kenesigi tuun, ko o kana landaw si ke fana.

²² Ayiwa, an bena nin ko mina cogo di? Sigiya t'a ra, o bena a men ko i nana.

²³ O ra, an bena min fo i ye, i ka kan ka o le ke. Ayiwa, ce naani be an fe yan, olugu tun ka dajuru ta Ala fe.

²⁴ I be don ni o ye Alabatosoba kono, ka i yere saninya ni o ye ka kaja ni sariya ye. I yere ye o bεe ta kunlisara bo janko o ye o kun li. Ni o kera, Yahidiyaw bena a lon ko mogow ka ko o ko fo i ta ko ra, ko o si te can ye. O bena a ye fana ko ele yere be tagamana sariya kan.

²⁵ Nka siya were mogo minw lara Yesu ra, an ka sebe ci olugu ma ka an ta miiriya yira o ra; an k'a fo o ye ko sogo o sogo fagara jow kan, o kana o domu, o kana a jori min, o kana jufasogo domu, o kana jatoya ke.»

²⁶ Ayiwa, Poli farara o ce naani kan. O dugusagbe, a ka a yere saninya ni o ye. O ko, o tagara don Alabatosoba lu kono juogon fe, Poli ka o ta saninyarilonw dafawagati yira, o koro ye lon min o bεe kelen kelen ta saraka ka kan ka bo.

Mogow ka Poli mina Alabatosoba kono

²⁷ Tere wolonfla tun bena dafa wagati min na, Azi mara Yahidiyaw ka Poli ye Alabatosoba kono. O ka jama bεe kono; o ka Poli mina,

²⁸ ka ke peren ye ko: «Izirayelimogow, aw ye na o, aw ye na! Ce min be yaala ka mogow bεe karan yoro bεe, ka an ta siya mangboa, ka an ta sariyaw mangboa, ani ka yoro saninman mangboa, ale le ye nin ye. Sisan a yere ka siya were mogo* dωw ladon Alabatosoba kono, ka an ta yoro saninman lanogo.»

²⁹ O ka o fo, sabu o tun ka Efesikace Torofime ni Poli ye juogon fe dugu kono. A kera o na na ko Poli donna ni a ye Alabatosoba kono le.

³⁰ A kera ten, dugu bëe njagamina. Mëgëw tun borira ka bɔ dugu fan bëe ra ka na. O ka Pɔli mina k'a sama ka bɔ Alabatosoba kɔnɔ, ka Alabatosoba daw datugu.

³¹ I n'a fo o tun b'a fə ka Pōli faga, o kuma sera sorasiw kuntigiba ma, ko Zeruzalemu dugu bēe pagaminin lo.

³² O yɔrɔnín kelen bɛ̄ sorasiw kuntigiba ka sorasi dɔ̄w ta, ani sorasikuntigi dɔ̄w; o borira ka don dugu kɔ̄nɔ. Yahudiyaw ka sorasiw kuntigiba ni a ta sorasiw ye minke, o ka Poli bugɔri dabla.

³³ Sorasiw kuntigiba nana Pōli mina. A k'a fō sorasiw ye ko o ye Pōli siri ni negejōrōkō fla ye. Pōli sirinin ko, a ka jininkari ke ko Pōli ye jōn ye, ko a ka mun le kē?

³⁴ Jama bætun bæt pærænna, nka dæw tun bæt min fæ, o ni
tow ta tun te kelen ye. Sorasiw kuntigiba nana a ye ko a te
kuma kelen sorora k'a men mankan bonyakojugu fe minke,
a k'a fæ sorasiw ye ko o ye taga ni Pöli ye bonba kono.

³⁵ Pöli tagara se dondá yelenyoro ma minke, sorasiw ka Poli ta, jama ta fariya koson;

³⁶ sabú jamaba tun tugura a kó, o bée bē pérenna ko: «Aw y'a faga!»

Poli kumana jama fε

(Kewalew 9.1-19; 26.9-20; Galasikaw 1.11-16; Timote folo 1.12-17)

³⁷ Pɔli donto bonba kono, a ko sorasiw kuntigiba ma ko: «Yala ne bε se ka kuma i fe wa?» Sorasiw kuntigiba ko: «I bε gerekikan mɛn wa?

³⁸ O tuma Misirankace min murutira yan, ni a wagati ma mœen, fo a tagara ni mögo waga naani ye kongo kono mögofaga kama, ele le te o ye wa!»

³⁹ Pɔli ka jaabi ko: «Ne ye Yahudiya le ye, ne bɔra Tarisi, Silisi jamana ra. Ne ye dugu min mɔgɔ ye, o dugu ka bon. Sabari k'a to ne ye kuma jama fε.»

⁴⁰ Sorasiw kuntigiba sɔnna ko Pɔli ye kuma. Pɔli lɔnin tora bon donda yelenyɔrɔ kan ka a boro kɔrɔta mɔgɔw fe ko a b'a fe ka kuma o fe. Mɔgɔw bɛɛ jera; Pɔli kumana o fe aramekan na; a ko:

22

¹ «Ne balemaw, ani ne faw, ne bëna kuma min fo sisank'a yira aw ra ko ne ma kojugu si ke, aw ye o lamën!»

² M̄ḡow k'a ye ko a b̄e kumana o f̄e aramekan na minke, o b̄ee jera, ka mankan b̄ee dabla. P̄oli ko:

³ «Ne ye Yahudiya le ye, ne worora Tarisi, Silisi jamana ra. Nka ne lamona Zeruzalemu yan. Ne ta karamogofa tun ye Gamaliyeli ye; ale le ka ne karan ka ja, ka kaja ni an

bemaw ta sariya* kow bεε ye. Ne fana tun cεsirinin lo Ala ko ra kosebe, i n'a fō aw bε cogo min na bi.

⁴ Mōgō minw bε nin sira kan, ne ka olugu tōrō fō ka dōw faga, ka o siri ka o bla kasō ra, cε fara muso kan.

⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba*, ani cεkɔrɔbaw ta namōgōw ta jεnkuru ye ne seerew ye o kow ra. Ne yεre tun ka sεbe sɔrɔ o fe ka taga a di Damasi Yahudiyaw ma, janko ni ne tagara lanabaga dōw sɔrɔ o yɔrɔ ra, ne ye olugu mina ka o siri ka na ni o ye Zeruzalem̄u, janko ka o tōrō.

⁶ «Ayiwa, ka ne tagatō to sira ra, ne surunyara Damasi ra minke, teregban fe, yeelenba dō barara ka bɔ sankolo ra ka manamana ka ne lamini.

⁷ Ne benna dugu ma; ne ka kumakan dō mēn, ko: <Sɔli, Sɔli, mun koson i bε ne tōrɔra?>

⁸ Ne k'a jininka ko: <Ele ye jɔn ye, Matigi?> A ko ne ma ko: <Ne ye Yesu Nazareti kacε le ye; i bε ne le tōrɔra.>

⁹ Ayiwa, mōgō minw tun bε ni ne ye, olugu ka yeelenba ye, nka min tun bε kumana ne fe, o ma o tigi kan mēn.

¹⁰ Ne ka jininkari kε, ko: <Ne ka kan ka mun le kε, Matigi?> Matigi ko ne ma ko: <Wuri ka taga Damasi; Ala b'a fe i ye min kε, o bεna taga o fō i ye.>

¹¹ I n'a fō yeelen bonyakojugu koson ne tun tε foyi yera tuun, mōgō minw tun bε ni ne ye, olugu ka ne boro mina ka taga ni ne ye Damasi.

¹² «O y'a sɔrɔ cε dō tun bε Damasi, a tōgō ye ko Ananiyasi. Alajasiranbaga tun lo, ani sariya siratagamabaga; Damasi Yahudiyaw bεε tun bε a tōgɔnuman fō.

¹³ A nana ne fe ka na lɔ ne kɔrɔ k'a fō ne ye ko: <Ne balemace Sɔli, i ja yεle ka fleri kε. O yɔrɔnin kelen bεε, ne ja yεlera, ne k'a ye.

¹⁴ A k'a fō ne ye ko: <An bemaw ta Ala ka i janawoloma, janko i ye a sago lɔn. Min kelenpe terennin bε, a k'a to i ye o ye, ani ka a yεre kumakan mēn.

¹⁵ Sabu i ka min ye, ani i ka min mēn, i bεna kε a seere ye mōgōw bεε ja kɔrɔ, ka o bεε fō o ye.

¹⁶ Ayiwa, sisan i kana sigi ka fεn wεre makɔnɔ tuun. Wuri ka batize k'a to i ta jurumunw ye yafa i ma Matigi Yesu tōgō baraka ra*.

¹⁷ «O kɔ, ne sekɔra ka na Zeruzalem̄u minke, lon dō, ka ne to Aladaari ra Alabatosoba kɔnɔ, Ala ka fεn dō yira ne ra.

¹⁸ Ne ka Matigi ye, a k'a fō ne ye ko: <I teliya ka bɔ Zeruzalem̄u dugu kɔnɔ, sabu i bεna kuma min fō ne ta ko ra, mōgō si tεna sɔn o ma yan.>

* 22:16 22.16 Pɔli k'a ta seereya fō (Kewalew 9.1-16; 26.12-18).

¹⁹ Ne ko: «Matigi, ne tun bε donna karansow* kono cogo min na ka lanabagaw mina ka o bugo ka o bla kaso ra, o yere ka o lɔn.

²⁰ Hali o tun bε i ta seere Etiyeni fagara wagati min na, ne yere tun bε o yoro ra. Ne tun sɔnna Etiyeni fagari ma; ne ka a fagabagaw ta deregew mina o ye.»

²¹ Nka Matigi ko: «Taga, sabu ne bεna i ci ka taga yɔrɔjan, siya wεre mɔgɔw* le fe.» »

Pɔli ko ale ye Rɔmu jamanaden ye

²² Ayiwa, jama bεe tun jera ka Pɔli lamɛn fɔ ka na se nin kumaw ma. Nka kabini Pɔli ka nin kumaw fɔ minke, jama ka ke pεren ye ko: «Nin mɔgɔ suguya ka kan ka faga ka bɔ dunuja kono, a janaman man kan ka to!»

²³ O tun bε pεrenna, ka o ta deregew bɔ ka o fifafifa, ka buguri ce ka o seri san fe ka gbangban lawuri.

²⁴ Sorasiw kuntigiba k'a fɔ sorasiw ye ko o ye don ni Pɔli ye bonba kono, ka a bugo ni gbejne ye, k'a jagboya ka kuma. A ka ko min ke k'a to mɔgɔw bε pεrenna a kunna, a ye o fɔ.

²⁵ Wagati min o ka Pɔli siri ko o b'a bugo, sorasikuntigi min tun bε Pɔli kεre fe, Pɔli ko o ma ko: «Ka kajna ni sariya ye, yala a bennin lo ko aw ye Rɔmu jamanaden dɔ bugo ni gbejne ye k'a sɔrɔ kiti ma ben a kan wa?»

²⁶ Sorasikuntigi ka o men minke, a tagara o fɔ sorasiw kuntigiba ye, ko: «Ele tun b'a fe ka mun le ke tan? Ce nin ye Rɔmu jamanaden le ye de!»

²⁷ Sorasiw kuntigiba yere tagara Pɔli jininka ko: «Yala can lo ko ele ye Rɔmuka le ye wa?» Pɔli ko: «Onhon.»

²⁸ Sorasiw kuntigiba ko: «Ne ka wariba le sara ka sɔrɔ ka ke Rɔmuka ye de!» Pɔli ko: «Ne worora a ra le!»

²⁹ O yɔrɔnin bεe ra minw tun b'a fe ka Pɔli bugo k'a jagboya ka kuma, olugu bɔra a kɔrɔ. Sorasiw kuntigiba yere siranna, sabu ale le k'a to o ka Pɔli siri, k'a sɔrɔ Rɔmuka lo.

Pɔli bε kuma kititigejama mɔgɔw fe

³⁰ Ayiwa, Pɔli jarakikun yere tun ye fεn min ye Yahudiyaw fe, sorasiw kuntigiba tun b'a fe ka o lɔn. O le kosɔn o lon dugusagbe, a ka nεgεjɔrɔkɔ bɔ Pɔli ra, ka sarakalasebagaw* kuntigiw ni kititigejama bεe wele ka o lajen. O kɔ, o tagara ni Pɔli ye ka taga a lo o ce ma.

23

¹ Pɔli ka a pa lo kititigejama ra k'a fɔ ko: «Ne balemaw, fɔ ka na se bi ma, ne ka ne tagamacogo ke ka kajna ni Ala sago ye; ne jusukun te ne jaraki o ra.»

² Pɔli ka o fo minkε, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi k'a fo Pɔli kerefemögɔ dɔw ye ko o ye Pɔli bugɔ a da ra.

³ Pɔli ko a ma ko: «Ele flankafu, Ala fana bεna i bugɔ. Ele siginin bε yan ka kiti tige ka kaja ni sariya* ye, nka i ko o ye ne bugɔ, k'a sɔro sariya ma o fo.»

⁴ Mɔgɔ minw tun be Pɔli kere fe, olugu ko Pɔli ma ko: «I be Ala ta sarakalasebagaw kuntigiba le nenina ke!»

⁵ Pɔli ka o jaabi ko: «Ne balemaw, ne m'a lɔn ko sarakalasebagaw kuntigiba lo. Sabu a sebera Kitabu kɔno, ko: <I kana kumajugu fo i ta jamana namögɔ dɔ ma.» »

⁶ Ayiwa, Pɔli tun k'a lɔn ko kititigejama mɔgɔ dɔw tun ye Sadusiw* ye, dɔw tun ye Farisiw* ye. O kosɔn, a pεrenna kititigejama ce ma, k'a fo ko: «Ne balemaw, ne ye Farisi yereworo le ye. Ne lanin b'a ra ko suw bεna kunu lahara minkε, o le kosɔn kiti be tigera ne kan bi.»

⁷ Kabini Pɔli ka o fo, sɔsɔri donna Farisiw ni Sadusiw ce; jama kan taranna.

⁸ Sabu Sadusiw ko, ko suw tεna kunu lahara, ko meleke te yi, ko nin wεrew si te yi fana; k'a sɔro Farisiw lanin be o kow bεs ra.

⁹ Mankan bonyara kosebe; Farisiw ta jenkuru sariya karamögɔ* dɔw wurira ka muruti k'a fo jama ye ko: «An kɔni ma kojugu si sɔro nin ce ra. A be se ka ke ko nin dɔ, walama meleke dɔ le kumana a fe.»

¹⁰ Sɔsɔri nana bonya ka taga a fe; sorasiw kuntigiba nana siran ko o kana na ban ka Pɔli samasama fo k'a faga. O kosɔn, a ka sorasi dɔw ci ko o ye jigi ka taga Pɔli bɔsi o boro ka taga ni a ye sorasiw ta bonba kɔno.

¹¹ O lon dugusagbe su fe, Matigi ka a yεre yira Pɔli ra k'a fo a ye ko: «I ja gbεleya; i ka seereya bɔ ne ta ko ra Zeruzalemu yan cogo min na, i ka kan ka ne ta ko seereya ke Rɔmu* o cogo kelen na fana.»

Yahudiyaw ka janfa siri Pɔli kama

¹² O dugusagbe sɔgɔmada fe, Yahudiyaw dɔw ka janfa siri Pɔli kama. O karira njɔgon ye ko olugu tεna domuni ke, o tεna ji min, fo ni o ka Pɔli faga.

¹³ Yahudiyaw minw tun ka o janfa siri, o tun ka ca ni mɔgɔ binaani ye.

¹⁴ O mɔgɔw tagara sarakalasebagaw* kuntigiw ni cεkɔrɔbaw fe, ka taga a fo o ye ko: «An k'a latige ka kari njɔgon ye ko an si tεna domuni ke, walama ka ji min, fo ni an ka Pɔli faga.»

¹⁵ O koson, aw ni kititigejama mögo tōw bēe, aw ye ben a ra ka taga sorasiw kuntigiba daari ko a ye Pöli di aw ma k'a ke i n'a fō aw b'a fe ka a ta koja s̄egesegē le ka ja. An koni labennin lo k'a kōnō sira ra k'a faga sani a ye se aw ma yan.»

¹⁶ Nka Pöli balemamuso dence ka o janfa ko mēn. Ale borira ka taga bonba kōnō ka taga o fo Pöli ye.

¹⁷ O tuma, Pöli ka sorasikuntigi dō wele k'a fō a ye ko: «Taga ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fē; kuma dō b'a fe k'a fō a ye.»

¹⁸ O sorasikuntigi tagara ni kanbelennin nin ye sorasiw kuntigiba fē ka taga a fō a ye ko: «Kasoden Pöli le ka ne wele k'a fō ne ye ko ne ye na ni kanbelennin nin ye i fē, ko kuma b'a fe k'a fō i ye.»

¹⁹ Sorasiw kuntigiba ka kanbelennin mina a boro ma ka gbara ni a ye kere fe ka a jininka ko: «Mun le bē i fē k'a fō ne ye?»

²⁰ Kanbelennin k'a fō a ye ko: «Yahudiyaw le benna a ra ko o bēna i daari sini, ko i ye Pöli bla ka taga kititigejama fē. O ko o b'a fe ka a ta koja s̄egesegē le ka ja tuun.»

²¹ Nka i kana la o ra! Sabu o ta mögo dōw bēna dogo sira ra ka Pöli kōnō. O ka ca ni mögo binaani ye. O k'a latige ka kari Ala ra ko o tēna domuni kē, o tēna ji min fō ni o ka Pöli faga. O labennin lo ka ban. O bē ele ta kuma le makonona.»

²² Sorasiw kuntigiba k'a fō kanbelennin ye k'a gbelyea ko a kana a to mögo werew ye o kuma mēn. Kanbelennin bōra ka taga.

Sorasiw kuntigiba ka Pöli lataga jamanatigi Felisi fē

²³ O kō, sorasiw kuntigiba ka sorasikuntigi fla wele k'a fō o ye ko: «Aw ye sorasice kēmē fla fara jōgōn kan, ani sotigi biwolonfla, ani cē tamantigi kēmē fla. O bēe ye laben; ni su kora, o bē taga Sezare.»

²⁴ Aw ye so dō laben Pöli ye fana, janko a ye se jamanatigi Felisi fē yi, foyi kana a sōro.»

²⁵ A ka sēbe ke k'a ci Felisi ma, ko:

²⁶ «Ne Kolodi Lisiyasi bē nin sēbe ci jamanatigijuman Felisi ma; ne ta fori bē i ye.»

²⁷ Yahudiyaw tun ka nin cē mina, o tun bē jini k'a faga. Wagati min na ne k'a mēn ko Rōmuka lo, ne ka ne ta sorasi dōw ci ka taga a bōsi o boro.»

²⁸ A tun ka ko kelen min ke k'a to Yahudiyaw b'a jarakira, ne tun b'a fe ka o lōn. O koson ne tagara ni a ye o ta kititigejama fē.»

²⁹ Nka ne nana a kɔrɔsi k'a ye ko o bɛ a jarakira kun min na, o ye olugu yere ta sariyaw* ko le ye; ni o tɛ, a tun ma kojugu si ke min ka kan ni fagari ye walama kasorabla.

³⁰ O kɔ fe o ka ne lasɔmi minke ko Yahudiyaw ka janfa siri a kama, o yɔrɔnin bɛɛ, ne k'a bla ka taga i fe, k'a fɔ Yahudiyaw ye ko o b'a jarakira kun min na, ko o ye taga o fɔ ele yere ye. [Ka an ben.]»

³¹ Min fɔra sorasiw ye, o ka o kɛ; o ka Pɔli ta o su fe ka taga se fɔ Antipatirisi.

³² O dugusagbe, sorasi minw tun bɛ o sen na, olugu sekɔra ka na o ta bonba kɔnɔ. Minw tun bɛ so kan, olugu tagara ni Pɔli ye.

³³ O sera Sezare minke, o ka sɛbɛ di jamanatigi ma, ka Pɔli yira a ra.

³⁴ Jamanatigi ka sɛbɛ karan ka ban minke, a ka Pɔli jininka ko: «I bɔra mara juman le ra?» Pɔli k'a fɔ a ye ko ale bɔra Silisi.

³⁵ A ko Pɔli ma ko: «Ni i jarakibagaw nana se yan tuma min na, ne bɛna i lamɛn.» A ko o ye Pɔli bla Herodi* ta bonba kɔnɔ k'a kɔrɔsi.

24

Yahudiyaw ka Pɔli jaraki Felisi ja kɔrɔ

¹ Ayiwa, tere looru temenin kɔ, sarakalasebagaw kuntigiba* Ananiyasi nana Sezare, ale ni cɛkɔrɔba dɔw, ani cɛ kumalɔnbagaba dɔ, min tɔgɔ ye ko Terituli. Ko min donna o ni Pɔli cɛ, a nana o nafo jamanatigi Felisi ye.

² O ka Pɔli wele ka na. Terituli k'a damina ka Pɔli jaraki; a ko: «Jamanatigijuman, an bɛ hɛraba min na jamana kɔnɔ bi, ele le baraka ra an ka o hera sɔrɔ. Ele ta hakiritigiyaba le kosɔn fana, yelemanin caman kera jamana kɔnɔ, ka jamana lataga ja fe.

³ An bɛɛ bɛ i walepumanlɔn o kow bɛɛ ra wagati bɛɛ, ani yɔrɔ bɛɛ, jamanatigijuman Felisi.

⁴ Nka i n'a fɔ ne t'a fe ka i lasigi ka mɛɛn, o kosɔn ne bɛ i daari i ye sabari ka an lamɛn dɔɔnin.

⁵ «Ayiwa, an k'a ye ko nin cɛ ye cenrikɛbaga le ye, min ka kɛrɛ lawuri dunupa Yahudiyaw bɛɛ cɛ ra; ale le ye Nazaretikaw ta diina pamɔgo ye.

⁶ A tun bɛ pini ka an ta Alabatosoba yere lanɔgɔ, o le kosɔn an k'a mina. [An tun b'a fe k'a ta kiti tige ka kaja ni an ta sariya* ye;

⁷ nka sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana a bɔsi an boro fanga ra,

8 ko an ye na a jarakikun fō ele yere ye.] Ni i yere ka a nininka ka ja, an b'a jarakira ko minw na, i bëna o lòn.»

9 Yahudiya tōw fana lora o kuma kelen kan, ko Terituli ka min fō, ko o ye can ye.

Pöli kumana jamanatigi ja körö

10 Ayiwa, jamanatigi k'a fō Pöli ye ko a ye a ta fō. Pöli ka kuma ta k'a fō jamanatigi ye ko: «Ne k'a lòn ko ele bë an ta siya ta kiti tigera kabini san caman. O le koson ne te siran ka kuma k'a yira i ra ko ne ma kojugu si ke.

11 Ne nana Zeruzalemu ka na Ala bato, a ma teme tere tan ni fla kan folo. Ni i ka o ko segesegé, i bëna a ye ko can lo.

12 O wagatiw bëe kono, o ma ne ye sösori ra ni mögö si ye, walama ko ne bë jama lamuruti ra Alabatosoba kono, walama karanso* dō kono, walama dugu kono yörö dō ra.

13 Nin mögöw te se ka foyi si fō k'a yira ko o bë ne jarakira kun min na ko o ye can ye.

14 «Ayiwa, ne koni bë lo min na k'a fō i ja na, o ye ko, ne bë an bëmaw ta Ala le batora ka kaja ni nin sira ye, olugu ko o min te can ye. Nka fen o fen sebera sariya* kitabuw ni ciraw ta kitabuw kono, ne lara o bëe ra.

15 Ne jigi bë Ala kan ko min na, olugu fana jigi bë a kan o ko kelen le ra, ko mögönumanw ni mögöjuguw bëe su bëna kunu lahara.

16 O le koson ne bë jija, janko ne jusukun gbenin ye to, ne jarakibari ye ke Ala ja körö, ani mögöw ja körö.

17 «Ayiwa, san caman temenin kō, ne nana Zeruzalemu ka na ne ta siyamögö dōw deme ni wari ye, ani ka sarakaw bō Ala ye.

18 O nana ne sörö o kopaw le ra Alabatosoba kono; ne tun saninyanin lo, jama tun te yi, sösori tun te yi. Azi mara Yahudiya dōw le tun bë ni ne ye.

19 Ni a kéra ko ne tun ka kojugu dō le ke, olugu le tun ka kan ka ke yan ka ne jaraki i ja körö.

20 Ni o te, wagati min na ne ta kiti tun bë tigera kititigejama ja körö, ni a kéra ko ne ka kojugu dō ke yi, mögö minw bë yan, olugu ye o fō i ye.

21 Ka ne lönin to o ja fe, ne kumana ni kanba ye, ka nin kuma kelen le fō ko: «Ne lanin b'a ra ko suw bëna kunu ka bō saya ra lahara, o le ka ne bla kiti ra aw ja fe bi.» »

22 Ayiwa, i n'a fō Felisi tun ka lanaya ko faamu, a ka kiti bla lon were ra, k'a fō o ye ko: «Aw ye taga; ni sorasiw kuntigiba Lisiyasi nana na, ne bëna aw ta koja janabo.»

23 O kō, a ko sorasikuntigi dō ma ko a ye Poli to kaso ra, k'a körösi, nka a y'a to a ye lagafiyayörö sörö; ni a teri dōw b'a fe ka na bō a ye ka fen dō di a ma, a ye son o ma.

P̄oli kumana jamanatigi ni a muso ja kɔrɔ

²⁴ Tere dama temenin kɔ, jamanatigi Felisi nana ni a muso ye, min ye Durusili ye; o muso tun ye Yahudiya ye. O ka mɔgɔ ci ka taga P̄oli wele ka na. Mɔgɔ bε la Yesu Kirisita ra cogo min na, P̄oli ka o nafo o ye.

²⁵ Nka P̄oli kumana ka se terenninya ma tuma min na, ani mɔgɔ ka kan ka a yere mina jurumun ma cogo min na, ani lahara ta kiti, Felisi siranna; a ko P̄oli ma ko: «Taga fɔlɔ; ni ne nana wagati sɔrɔ, ne bena i wele tuun.»

²⁶ A tun b'a hakiri ra fana ko P̄oli bena wari le di ale ma, o kosɔn a tun bε to ka P̄oli wele ka na kuma a fe tuma caman.

²⁷ O ka san fla kε o ra ten. Fetusi Fetusi nana sigi jamanatigiya ra Felisi no ra. Felisi tun b'a fe ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o kosɔn a ka P̄oli to kaso ra yi.

25

P̄oli ko a ta kiti be tige masaceba le fe

¹ Fetusi sigira jamanatigiya ra Zude mara ra minke, a tere sabanan, a bɔra Sezare ka taga Zeruzalemu.

² A sera yi minke, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta namogow tagara a fe ka taga P̄oli jaraki.

³ O ka Fetusi daari ko a ye sabari ka P̄oli bla ka na Zeruzalemu; nka o tun ka janfa le siri P̄oli kama janko ka na a natɔ faga sira ra.

⁴ Fetusi ka o jaabi ko P̄oli bena to kaso ra Sezare, ko sani wagati dɔɔnin ale yere bena sekɔ ka taga yi.

⁵ A ko o ma ko: «Aw ta kuntigiw ka kan ka taga ni ne ye Sezare; ni o sera yi, aw bε P̄oli jarakira kun min na, o yere bena o fɔ.»

⁶ Fetusi ma teme tere seegi walama tere tan kan Zeruzalemu. O kɔ, a sekora ka taga Sezare. O dugusagbe a tagara sigi kititigeyɔrɔ ra, ka mɔgɔ dɔ ci ko o ye na ni P̄oli ye.

⁷ P̄oli nana minke, Yahudiya minw tun nana ka bɔ Zeruzalemu, olugu lɔra ka P̄oli lamini k'a jaraki ni kojugu caman ye, k'a sɔrɔ o tun te se ka o kow si can yira.

⁸ O kɔ, P̄oli ka kuma ta; a ko: «Ne ma kojugu si kε Yahudiyaw ta sariya* kama, walama Alabatosoba kama, walama masaceba Sezari kama.»

⁹ I n'a fɔ Fetusi tun b'a fe ka a yere ko diya Yahudiyaw ye, o kosɔn a ka P̄oli nininka ko: «I b'a fe ka taga Zeruzalemu, janko i ta kiti ye taga tige ne ja kɔrɔ o yɔrɔ ra nin ko ra wa?»

¹⁰ P̄oli ko: «Ne lɔnin bε masaceba Sezari yere ta kititigeyɔrɔ ra ka ban. Ne ta kiti ka kan ka tige yan le. Ne ma foyi kε Yahudiyaw ra; ele yere ka o lɔn kosebe.»

¹¹ Ni a tun kera ko jo te ne fe, walama ko ne ka ko do ke min ka kan ni fagari ye, ne tun tēna ban fagari ma. Nka o be fen o fen fōra ne kama, i n'a fo can te o si ra, o tuma mōgo si te se ka ne labla o ye. Ne b'a fe ne ta kiti ye taga tige masaceba Sezari le ja kōrō.»

¹² Ayiwa, Fetusi ni a jēnpōgōnw ka jōgōn ye wagati min na ka ban, a ka Pōli jaabi ko: «I ko i ta kiti be tige masaceba Sezari le ja kōrō, ayiwa, i bēna taga masaceba Sezari fe.»

O nana ni Pōli ye Agiripa ja kōrō

¹³ Tere dama tēmenin kō, masace Agiripa ni Berenisi nana Sezare, ka na Fetusi fo.

¹⁴ Ayiwa, o ka tere caman ke Sezare. Fetusi nana Pōli ta konaw yira masace ra. A ko: «Felisi ka ce do to kaso ra yan.

¹⁵ Wagati min na ne tagara Zeruzalēmu, sarakalasebabaw* kuntigiw, ani Yahudiya ta cēkōrōbaw ka o ce jaraki, ka ne daari ko ne ye kiti ben a kan.

¹⁶ Ne ka o jaabi ko Rōmukaw fe, fagama man kan ka mōgo labla ko a ye faga, ni o tigi ni a jarakibagaw ma jōgōn ye kititigebaga ja kōrō, janko a fana ye kuma k'a ta fo a jarakibagaw ja kōrō.

¹⁷ Ayiwa, o mōgōw nana ni ne ye yan, ne fana ma a ko bla ka mēen; o dugusagbe yēre, ne tagara kititigeyōrō ra, ka mōgo ci ka taga ce wele ka na.

¹⁸ O ce jarakibagaw wurira ka lō ka kuma. Nka ne tun be kojugu minw miirira a ta ko ra, a jarakikun ma taga ke o si ye.

¹⁹ O tun be jōgōn sōsora o yērew ta sariya* ta kow le ra, ani Yesu tōgō do, o min tun sara, nka Pōli ko a janaman lo.

²⁰ Ne tun ma a lōn ne bēna a ke cogo min na ka nin ko jōgōn janabō. O le koson ne ka Pōli jininka ni a be sōn ka taga Zeruzalēmu, a ta kiti ye taga tige o yōrō ra.

²¹ Nka Pōli k'a jini ko masaceba Sezari yēre le ye ale ta ko janabō. O ra ne k'a fo ko o y'a mara sani ne ye na a bla ka taga masaceba Sezari fe.»

²² Agiripa ko Fetusi ma ko: «Ne yēre b'a fe ka o ce lamēn.» Fetusi ko: «Sini i bēna a lamēn.»

²³ Ayiwa, o dugusagbe, masace Agiripa ni Berenisi mōgōbaraman le nana don kititigeyōrō ra, ani sorasiw kuntigibaw, ani dugu janmōgōw. O kō, Fetusi ko o ye na ni Pōli ye.

²⁴ O tuma Fetusi ko: «Masace Agiripa, ani aw minw bēe bē ni an ye yan, aw ka nin ce ye; Yahudiyaw ta jama bēe nana ne fe ka na ale le jaraki Zeruzalēmu, ani yan, ka pēren ko a janaman man kan ka to.

²⁵ Ne kōni fε a ma kojugu si ke min bε se ka ke a fagasababu ye. I n'a fō ale yere ko a ta kitī ka kan ka tige masaceba le fε, o ra ne k'a latige k'a bla ka taga masaceba fε.

²⁶ Nka ne ma kuma gbenin si soro a ta ko ra, ne bε se ka min sεbe k'a ci masaceba Sezari ma; o le koson ne k'a wele ka na aw ja kōro, ele yere masace Agiripa ja kōro, janko ni a jininkara, ne ye fεn dō soro k'a sεbe k'a ci masaceba Sezari ma.

²⁷ Sabu ka kasoden bla ka taga masaceba Sezari fε, k'a soro jarakikun si ma soro a ta ko ra k'a fō, o ye hakirintanya le ye.»

26

*Poli kumana masace Agiripa ja kōro
(Kewalew 9.1-30; 22.1-21)*

¹ Ayiwa, Agiripa ko Poli ma ko:

«Min bε i fε, o fō.» O tuma, Poli ka a boro kōrōta, ka kuma, k'a ta fō; a ko:

² «Masace Agiripa, a diyara ne ye ka ne yere soro ele ja kōro bi, ka a yira i ra ko Yahudiyaw bε ne jarakira ko minw bεs ra, ko o si te can ye.

³ Sabu ele yere bε Yahudiyaw ta landaw ani o ta sɔsoriw bεs lōn kosebe. O koson, ne bε i daari ko i ye muju ka ne lamēn.

⁴ «Ayiwa, kabini ne denmisēnman, ne tagamacogo tun ye min ye ne ta siyamögow cε ra Zeruzalem, Yahudiyaw bεs ka o lōn.

⁵ Ni o b'a fε ka can fō kōni, o ka ne lōn kabini wagatijan; ne tun bε Farisiw* ta jen le ra, o min ye an ta diina siraw bεs ra gbelenman ye.

⁶ Nka sisān, Ala tun ka layiri min ta an bεmaw ye, ne jigi bε o kan minke, o le ka ne bla kitī ra bi.

⁷ An ta siya gba tan ni fla jigi tun bε o layiri kan. O koson o tun bε Ala bato su ni tere. O jigi min bε ne fε, masace Agiripa, Yahudiyaw bε ne jarakira o le koson!

⁸ Aw Yahudiyaw, mun koson aw b'a miiri ko Ala te se ka suw lakunu wa?

⁹ «Ne fana tun b'a miirira ko can ra ne tun ka kan ka Yesu Nazaretikace tōgo kere le kosebe.

¹⁰ Ne ka o le ke Zeruzalem; ne tun ka fanga soro sarakalasebagaw* kuntigw fε, ka lanabaga caman mina ka o bla kaso ra. Ni o tun be lanabagaw fagara fana, ne tun be fara o fagabagaw kan.

¹¹ Wagati caman ne tun bε o tōro karansow* bεs kōnō, ka o jagboya ko o ye ban lanaya ma. Ne dimikojugu o kōrō,

ne tun bε taga fō dugu wεrew ra ka taga lanabagaw tōrō yi.

¹² «O cogo le ra, lon dō, sarakalasebagaw kuntigiw ka ne ci ni sεbe dō ye ka taga Damasi lanabagaw kama.

¹³ Ka ne tagato to Damasi, masace Agiripa, tuma min na tere tun bε kunce, ne barara ka yeelenba dō ye, a bōra sankolo ra, ka manamanana ka ne ni ne tagamajōgonw lamini. O yeelen tun ka bon ni tere yeelen ye.

¹⁴ An bεe bora ka ben dugu ma; ne ka kumakan dō men, a ko ne ma Aramekan na ko: <Soli, Soli, mun koson i bε ne tōrōra? Ni sεnεkεmisi ka muruti ko a bε bere tan, o tε ja misi ma de!>

¹⁵ Ne k'a jaabi ko: <Ele ye jōn ye, Matigi?> Matigi ko: <Ne ye Yesu le ye, i bε min tōrōra.

¹⁶ Wuri ka lō sisan, sabu ne ka ne yεre yira i ra, janko i ye kε ne ta baaraden ye. I ka ne ye cogo min na bi, i bēna o seereya kε ka o fō dō wεrew ye, ani ne bēna ko minw yira i ra, i bēna o bεe fō o ye fana.

¹⁷ Ne bēna i ci Yahudiyaw ni siya wεre mōgō* minw fε, olugu bēna tōrō minw la i kan, ne bēna i bōsi o bεe ma.

¹⁸ Ne bε i ci o fε, janko i ye taga o ja yεle, ka o labō dibi ra ka o lana yeelen na, ka o labō Setana ta fanga kōrō k'a to o ye sōn Ala ma, janko o ye la ne ra ka o ta jurumunw yafa sōrō, ani ka o ninyōrō sōrō ni Ala ta mōgō saninyaninw ye.»

¹⁹ «Ayiwa, o cogo ra, masace Agiripa, ne ka fēn min ye ka bō sankolo ra, ne ma ban o ma.

²⁰ Ne ka o kow waajuri kε Damasi dugumōgōw le ye fōlō, o kō, Zeruzalemukaw, ani Zude mara bεe, ani siya wεre mōgōw. Ne k'a fō bεe ye ko o ka kan ka nimisa o ta jurumunw na ka kōsegī Ala ma, ka kewale kε, kewale min b'a yira ko o nimisara can ra.

²¹ O le koson, Yahudiyaw ka ne mina Alabatosoba kōnō ko o bε ne faga.

²² Nka Ala ta demeri baraka ra ne janaman tora fō ka na se bi ma. Ne ka min lōn Ala ko ra, ne bε o seereya kε mōgō fitiniw ni mōgōbaw ye. Cira tōw ka min fō, ani cira Musa ka min fō, ko a ka kan ka kε, ne te foyi fō ka temē o kan.

²³ O k'a fō ko Ala ta mōgō janawolomanin bēna tōrō; ko ale le bēna kε mōgō fōlō ye ka kunu ka bō saya ra, ka kisiri yeelen bō an ta siya ye, ani siya wεre mōgōw ye.»

²⁴ Ka Pōli to o kuma ra, k'a yira ko ale ma jaraki, Fetusi pεrenna k'a fō ko: «Pōli, fa bε i ra! I ta karanba ka fa bla i ra!»

²⁵ Nka Pōli ko: «Jamanatiginuman Fetusi, fa tε ne ra dε! Ne bε kuma minw fōra, o ye cankumaw le ye, ani kuma janamanaw.

²⁶ Masace yere ka o kow bęe lōn, o koson ne be sōn ka lō a ja kōrō ka kuma ni jagbeleya ye. Ne lara a ra ko a ka o kow bęe lōn, sabu o kow si ma ke dogo ra.

²⁷ Masace Agiripa, ele lara ciraw ta kuma ra wa? Ne k'a lōn ko i lara a ra!»

²⁸ Agiripa ko Pōli ma ko: «Pōli, a tora dōonin i bēna ne hakiri yelēma ka ne fana ke lanabaga dō ye de!»

²⁹ Pōli k'a jaabi ko: «Ni a kera wagatisurun ko ye o, walama wagatijan ko o, Ala m'a kera ko a kana dan ele kelen ma, nka ele ni mōgō minw bęe bęe ne lamenna bi, aw bęe ye ke i n'a fō ne be cogo min na, nka aw kana siri ni negejorōkō le ye i ko ne.»

³⁰ O tuma, masace wurira ka lō, ani jamanatigi, ani Berenisi, ani mōgō minw tun signin bęe ni o ye.

³¹ O bōtō, o tun bęe a fōra ye pōgōn ye ko: «Cę nin ma foyi le ke, min ka kan ni fagari ye, walama kasō.»

³² O kō, Agiripa k'a fō Fetusi ye ko: «Ni cę nin tun ma a ta ko don masaceba Sezari boro, a tun bęe se ka bla.»

27

Fetusi ka Pōli bla ka taga Rōmu

(Korentikaw flanan 11.25-26)

¹ Wagati min na a latigera ko an ye don kurun kōnō ka taga Itali, o ka Pōli ni kasoden dama dama di sorasikuntigi dō ma, min tōgō ye ko Zuliyusi; ale tun bęe Rōmu* masaceba ta sorasikuru le ra.

² An donna kurunba dō kōnō, o kurunba tun bōra Adaramiti, a bęe tagara Azi mara fan fe. Sitariki tun bęe ni an ye; ale ye Masedonika ye, a bęe bō Tesaloniki.

³ O dugusagbęe, an sera Sidōn; Zuliyusi tun ka Pōli minako ja kosebęe. A tun b'a to Pōli ye taga bō a teriw ye, janko a makō bęe fen minw na, a ye o sōrō.

⁴ An bōra o yōrō ra minke, an temena Sipere jamana konkonda ra, ka o dugukolo to an ni fōjō cę, sabu fōjō tun bęe an kumbenna.

⁵ O kō, an ka Silisi mara ni Panfili mara ta kōgōji cętige, ka taga se Mira dugu ma, Lisi mara ra.

⁶ Ayiwa, sorasikuntigi ka kurunba dō ye o yōrō ra, o bōra Alesandiri, a bęe tagara Itali. A ka an ladon o kōnō.

⁷ An ka lon caman ke ji kan, kurun tun bęe tagara dōonin dōonin. An segera kosebęe ka sōrō ka se Kinidi dugu ja fe. I n'a fō fōjō tun bęe an barira ka taga ja fe, an temena Kēreti jamana kere fe ka taga Salamoni dugu fan fe.

⁸ An segera ka sōrō ka teme o yōrō ra, ka taga se yōrō dō ra, min tōgō ye ko «Kurunløyörçumanw». Lase dugu bęe a yōrō kere fe.

9 An tun ka wagatijan ke tagama ra ka ban. Kurunbori tun be kera farati le ye, sabu neneba wagati tun sera, sundonwagati tun temena ka ban. O le ra, Poli ka mogow lasomi ko:

10 «Ne teriw, ne ja b'a ra ko an ta kurunnatagama tēna laban ni cenri ma bo a ra. A tēna dan kurunkōnōminanw ni kurunba yere cenri ma de, nka an minw be kurun kōn, an fana be se ka to a ra.»

11 Nka sorasikuntigi tun lara kurunboribaga ni kurunkuntigi le ra; a ma Poli ta kuma jate.

12 O yoro kurunloyoro tun man ji nnewagati ra. O koson mogo caman bennna a ra ko o ye bo o yoro ra; ni a be se ka ke, o ye jija ka se Fenikisi, Kereti jamana kurunloyoro ra, janko o ye nnewagati ke o yoro ra. O yoro nasinna terebenyanfan ma.

Fōjōba wurira ji kan

13 O wagati ra fōjō fitini dō bōra woroduguyanfan fe; a kera o na na ko o ka min latige ko o bēna se ka o ke. O ka kurun labla, kurun ka ke taga ye Kereti jamana kere fe.

14 Nka dōnin kera, fōjōba dō bōra Kereti jamana fan fe, ka na ke an kan; o fōjō togo ye ko «Erakilōn.»

15 O fōjōba ka kurun ta. An ma se ka fōjō bari; an ka an yere to fōjō boro a ka ke taga ye ni an ye.

16 An tagara teme dugukolo dō woroduguyanfan fe kōgoji ce ma, o dugukolo togo ye ko Koda. O yoro donna an ni fōjō ce. Kurundennin min tun be an fe, an jijara ka o bo ji ra, nka o ke ma diya.

17 An ka kurundennin ladon tuma min na, o ka kurunba yere siri ni juru ye janko a kana cen. O kō, o ka kurun ta faniba lajigi, sabu o tun be siranna ko fōjō kana na taga kurunba sigi kēken kan Libi jamana fan fe. An ka an yere to fōjō boro, a ka ke taga ye ni an ye.

18 Fōjō tora ka an fifa kosebe; a ma ja, o lon dugusagbe, o ka kurunkōndoni dōw firi ji ra.

19 O tere sabanan, kurunboribagaw yere ka kurunboriminanw firi ji ra.

20 An ka lon caman ke, an ja te tere ye, an te lolow fana ye su fe. Fōjō kōni tun be juguyara ka taga a fe, fo an jigi beej tiger, an ko an tēna kisi fiyewu.

21 Kurunkōnōmogow si tun ma domuni ke kabini wagatijan. Poli nana wuri ka lo o ce ma k'a fo o ye ko: «Ne teriw, aw tun ka kan ka ne ta kuma men, ka to Kereti; o ra aw tun tēna segeba nin la aw yere kan, ka bōnō kurunkōnōminanw na fana.

22 Nka sisan ne b'a fo aw ye ko aw ye aw ja gbelyea. Aw si nin tēna to nin ko ra; aw bēna bōnō kurun dōron le ra.

²³ Ne ye Ala min ta ye, ani ne bε baara kera min ye, o ta meleke dɔ nana ne fe bi su fe.

²⁴ A ko: «Pɔli, i kana siran, jagboya lo ko ele ye taga lɔ masaceba Sezari ja fe. O kosɔn, mɔgɔ o mɔgɔ bε ni i ye kurunba kɔnɔ, Ala bεna ele ni olugu bεε kisi jɔgɔn fe a ta jumanya kosɔn.»

²⁵ O ra, ne teriw, aw ye aw ja gbeleya, sabu ne lanin bε Ala ra ko meleke k'a fɔ ne ye cogo min na, ko a bεna ke o cogo le ra.

²⁶ Nka kurun bεna taga cεn ni an ye dugukolo dɔ le kan ji cε ma.»

²⁷ Ayiwa, o su tun ye an su tan ni naaninan ye ji kan, fɔjɔ belen bε an fifara Adiriyatiki Kɔgɔjiba kan. Su cεmance wagati ra, kurunboribagaw k'a bisigi ko an bε surunyara dugukolo ra.

²⁸ O ka juru jigi ji ra ka ji dunya flε. O k'a ye ko ji dunya ye metere bisaba ni wolonfla. Kurun gbarara ja fe dɔɔnin, o ka juru jigi ji ra tuun, a kera metere mugan ni seegi.

²⁹ O tun bε siranna ko kurun kana na taga gbasi farakuru dɔw ra ji jukɔrɔ. O kosɔn, negε gbirimman minw bε kurun lalɔ, o ka o naani bla ji ra kurun kɔfeyɔrɔ ra, ka sigi ka ke dugugbe kɔnɔ ye, o kɔrɔtɔninba.

³⁰ Kurunboribagaw tun b'a fe ka bori ka kurun to; o ka kurun fitini bɔ k'a bla ji kan, k'a ke i n'a fɔ o b'a fe ka negε gbirimman dɔ bla ji ra kurunba nafeyɔrɔ ra.

³¹ Pɔli ka o ye minke, a ko sorasikuntigi ni sorasi tɔw ma ko: «Ni nin mɔgɔw ma to kurunba kɔnɔ yan fiyewu, aw tεna kisi.»

³² Sorasiw ka kurundennin juruw tige, k'a ben kɔgoji ra.

³³ Ayiwa, ka mɔgɔw signin to o bε dugugbeda makɔnɔna, Pɔli ka o ja gbeleya ko o bεε ye domuni ke. A ko: «Bi ye a tere tan ni naani ye, aw si hakiri ma sigi, aw si ma domuni ke.»

³⁴ O ra, ne bε aw daari, aw ye jija ka domuni ke. O le bεna ke sababu ye ka a to aw ye kisi. Aw ra mɔgɔ si tεna bɔnɔ hali a kunsigiden kelen na.»

³⁵ Poli ka o fɔ minke, a ka buru ta ka baraka la Ala ye o bεε ja na, ka dɔ tige k'a nimi.

³⁶ Tɔw ka o ye minke, o bεε ja gbeleyara, o fana ka domuni ke.

³⁷ An bεε lajennin tun ye mɔgɔ kεmε fla ni biwolonfla ni wɔɔrɔ, kurun kɔnɔ.

³⁸ O ka domuni ke ka fa tuma min na, simankise min tun bε kurun kɔnɔ, o ka o firi kɔgoji ra, ka kurun fiyεnya.

³⁹ Ayiwa, dugu nana gbe minke, o tun be yoro min na, kurunboribagaw ma cogoya kelen soro o yoro ko ra. O ka jisiranin do ye; dugukolojalan tun be o yoro ra. O ko o be taga ni kurun ye o yoro ra k'a fle.

⁴⁰ O ka nege gbirimaw foni ka bo kurun na, ka o bla ji ra, ka kurunborinan juru fana foni. O ko, o ka faniba wuri k'a lo kurun nafeyoro ra, janko feso ye kurun noni ka taga dugukolo fan fe.

⁴¹ Nka dconin kera, kurun barara ka taga sigi kenken kan jiwoyo fla ce ma. Kurun nafeyoro donna kenken na, a ma se ka bo. O y'a soro jikurubaw tun be kurun kofeyoro gbasira fo k'a cen.

⁴² Sorasiw tun b'a fe ka kasodenw faga, janko o do kana na ben ji ra ka nomu ka bori ka taga.

⁴³ Nka sorasikuntigi tun t'a fe o ye Poli faga; o koson a banna o ma. Minw ka ji lon, a ko olugu ye kon ka ben ji ra, ka nomu ka taga dugukolojalan kan.

⁴⁴ Ko tow ye yiriferen do, walama kurun yiri do mina, ka jija ni o ye ka bo. A kera ten mogo bee sera kogojida ra dugukolojalan kan, foyi ma ke mogo si ra.

28

Poli sera Maliti jamana ra

¹ Ayiwa, an kisira ka bo kogoji ra wagati min na, o k'a fo an ye ko o yoro togo ye ko Maliti.

² O yoro mogow ka an mina ka ja kosebe. I n'a fo sanji tun be benna, nene fana tun be yi, o ka tasumaba do mana ka an bee wele ka na o tasuma koro.

³ Poli nana logomisen caman ce ko a b'a ke tasuma ra minke, sajugu do bora o ra tafundeten koson ka noro Poli boro ra.

⁴ O yoro mogow ka sa norenin ye Poli boro ra minke, o k'a fo nognon ye ko: «Sigiya t'a ra, i b'a soro nin ce koni ye mogofagabaga yere le ye; sabu a kisira ka bo kogoji ra, o bee n'a ta, an ta jo cantigi ma son a ye janamanya.»

⁵ Nka Poli ka a boro yuguyugu ka sa ben tasuma ra; Poli yoro si ma a dimi.

⁶ K'a soro o mogow tun b'a miirira ko Poli fari bena funu o yorenin kelen bee ra, walama ko a bena ben ka sa. Nka o nana makononi ke ka meen, k'a ye ko foyi ma ke Poli ra minke, o ta miiriya yelemana; o ko, ko Poli ye ala do le ye.

⁷ Ce min tun ye o yoro namogo folo ye, min togo ye ko Pubilusi, ale ta sigiyoro tun be an kere fe. A ka an bonya kosebe ka an lajigi a ta so kono fo tere saba.

8 Pubilusi face tun man kene, sumaya ni tøgötögöni tun b'a ra. Pöli tagara a fe ka taga Ala daari a ye ka a boro la a kan; a keneýara.

9 Kabini o kera, o yoro banabagatow bëe nana Pöli fe; o bëe keneýara fana.

10 O mögöw ka bonya suguya bëe la an kan. An tagawagati nana se ka taga kurun ta minke, o ka an makopnafenw bëe di an ma.

*Pöli sera Römu
(Römukaw 1.9-15)*

11 An tun ka karo saba le ke o yoro ra. An tagalon, an donna Alesandiri kurun dö le kono. O kurun tun lora o yoro ra ka neneba banwagati kono; o kurun tøgo tun ye «Flaninw».

12 An tagara se Sirakusi; an ka tere saba ke o dugu ra.

13 An bora o dugu ra, an temena kogoji konkonda fe ka taga se Rezo. O dugusagbe, an tagato, fogn dö bora an numanboroyanfan fe ka na ke an kan. An ka tere fla le ke ka soro ka se Puzoli.

14 An ka lanabaga döw ye o dugu kono; olugu ka an daari ko an ye lögökun kelen ke ni o ye. An nana bɔ o yoro le ra ka taga se Römu*.

15 Ayiwa, Römu lanabagaw tun ka an nako kibaroya men minke, olugu nana an kunben fo Apiyusi lögöfiye ra, ani Lonanjigiyoro saba yoro ra. Kabini Pöli ka olugu ye, a ka baraka la Ala ye, a jigi sigira.

16 An sera Römu minke, sorasikuntigi ka kasodenw di sorasiw kuntigiba ma. Nka o sonna ko Pöli ye taga to yoro dö ra a danna; o ka sorasice kelen bla ni a ye k'a körösí.

Pöli ka Römu Yahudiyaw waaju

17 Ayiwa, tere saba temenin ko, Pöli ka Römu* Yahudiyaw ta namögöw wele ka na. O nana lajen tuma min na, Pöli ko o ma ko: «Ne balemaw, hali k'a soro ne ma kojugu si ke an ta siyamögöw ra, ne ma kojugu si ke an bemaw ta landakow kama fana, o bëe n'a ta, o ka ne mina Zeruzalemu ka ne di Römu fagamaw ma.

18 Olugu nana ne nininka tuma min na, o tun b'a fe ka ne labla, sabu o ma foyi si soro ne ta ko ra min be ne fagakun bɔ.

19 Nka Yahudiyaw ma son ko o ye ne bla. O koson, a tun kera ne fe jagboya ye ko ne ye ne ta konaw to masacëba Sezari boro. Nka o t'a yira ko ne b'a fe ka ne ta siya jaraki de!

20 O le koson, ne ka aw wele ka na yan ka kuma ni aw ye; sabu Izirayelimögöw jigi be Kisibaga* min kan, ne sirinin be ni negejörök ye o le koson.»

²¹ O ka Pöli jaabi ko: «Anw ma sebe si soro ka bo Zude, ele ta ko ra; an balema si ma bo yi fana ka na kuma do fo an ye, walama ka i togojugu fo an ye yan.

²² Nka an b'a fe ka i yere lamen, ka i ta miiriya lon; sabu an k'a lon ko mogow wurira nin sira kama yoro bee ra.»

²³ Ayiwa, o ka lon do sigi; o lon na o caman nana Pöli fe a ta bon kono. Pöli kumana o fe, ka Ala ta Masaya* ko nafo o ye. A tun be cogoya bee kera janko o ye Yesu ta ko lon ka kaja ni cira Musa ta sariya* ni cira tow ta kitabuw kumaw ye. O tora o ra k'a ta sogoma fo wula fe.

²⁴ Dow sonna Pöli ta ma, nka dow ma son ka la a ra.

²⁵ O mogow tun ma na ben kelen ma; o tagato Pöli ka nin kuma kelen le fo o ye; a ko: «Cira Ezayi tun ka kuma min fo aw bemaw ye Nin Saninman* baraka ra, o tun ye can yere le ye!»

²⁶ A ko:

<Taga a fo nin siya mogow ye ko:
Aw bena menni ke kosebe, nka aw tena foyi faamu.

Aw bena fleri ke kosebe, nka aw tena foyi ye.

²⁷ Sabu nin siya mogow ka o jusukun gbeleya;

o ka o torow gberen,

ka o nadenw datugu,

janko o nadenw kana yeri ke,

o jusukunw kana faamuri ke;

ni o te, o tun bena na yelema ka son ne ma,

janko ne ye o kisi. »

²⁸ Pöli k'a fo o ye tuun ko: «Aw ka kan ka a lon ko kisiri min bora Ala fe, ko o nana siya were mogow fana kama; olugu koni bena a lamen!»

²⁹ [Pöli ka o fo minke, Yahudiyaw tagara; o ka ke jeccon sosoo ye kosebe.]

³⁰ Pöli ka san fla dafanin ke a ta bon kono; a tun ka o bon ta sara ra. Mogó minw bee tun be na bo a ye, a tun be sigi ka olugu bee lamen.

³¹ A tun be Ala ta Masaya ko waajuri ke, ka mogow karan, ka Matigi Yesu Kirisita ta ko yira o ra. A tun be o ke, siranya tun t'a ra, mogó si tun t'a bari fana.

Poli ka letere min ci RōMUKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka tagama minw ke ka taga Kibaro diman waajuri ke, a ka nin letere sebe o tagama sabanan laban le ra. A be i ko Yahudiya minw tun kera lanabagaw ye, i n'a fo Pirisili ni Akila, olugu dōw tun ka Kibaro Diman fo Rōmu dugu kōno. Lanabaga minw tun sōrora o sababura, olugu le kera Rōmu ta lanabagaw ta jēnkuru fōlo ye. O koson Poli tun b'a fe ka taga Rōmu, ka sōro ka taga Esipani. A tun ka nin letere sebe janko ka o tagama le laben (15.22-24).

O lanabaga dōw tun be lajen Pirisili ni Akila ta so kōno (16.3-5).

Poli tun b'a fe ka Rōmu lanabagaw karan fēn dama dama ra:

A fōlo, Kibaro Diman waajuri kun ye min ye siya were mögōw fe. A b'a yira ko Kibaro Diman be mögo bēe le kisi, Yahudiya fara siya were mögo kan (1.16). Ni mögo o mögo k'a jigi la Ala kan ka son Yesu ta Kibaro Diman ma, o tigi be kisi, sabu Ala te mögo bō mögo ra (1.18-8.39).

O kō, a be weleri lase Izirayelimögōw bēe ma, ko o ka kan ka son Ala ta neema ma (9-11). Ala bēna a ta mögo weleninw bēe kisi, Yahudiya fara siya were mögo kan.

Kitabu tō, min ye sura 12-15 ye, Poli be lanabagaw ladi, janko o ye o tagamacogo kōrosi, ka o janto nōgon na, ani ka fagamaw bonya. Kitabu sura laban ye Poli ta forikanw ye.

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1.1-17)

Adamaden bēe ka kan ka Ala ta jēnjōgōnya jini (1.18-3.20)

Yesu Kirisita le kera kisiri sira ye (3.21-4.25)

Yesu be janamanyakura min di lanabagaw ma (5-8)

Ala sago ye min ye Izirayelimögōw ta fan fe (9-11)

Lanabaga tagamacogokura (12-15)

Poli ta forikan, ani a ta kumalabanw (16)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, Yesu Kirisita ta baaraden, ne yere le ka nin sebe ke. Ala ka ne wele ka ne ke ciraden* ye, ka ne bla danna janko ne ye a ta Kibaro Diman* lase mögōw ma.

² Ala tun ka o Kibaro Diman layiri ta kabini wagatijan; a ta ciraw tun ka o ko fo Kitabu saninmanw kōno.

³ Den min bōra Ala ra*, o Kibaro Diman bē kuma o ta ko le ra; ka kaja ni adamadenya cogo ye, masace Dawuda mamaden lo,

⁴ nka ka kaja ni Nin Saninman* ye, a kununa ka bō saya ra minkε, Ala k'a yira o fe ni a ta sebagaya ye, ko Den* min bōra ale ra, ko o lo.

⁵ Ale Yesu Kirisita, an Matigi baraka ra, Ala neemara an ye ka an ke ciradenw ye, janko ale Yesu tōgō koson siya were mōgōw* bēe ye sōn Kibaro Diman ma ka Ala kan mina.

⁶ Ala ka aw minw wele ka aw ke Yesu ta ye, aw fana nin bē o mōgōw ra.

⁷ Aw minw bēe bē Rōmu*, a ka aw minw kanu ka aw wele ka ke a ta mōgō saninmanw ye, ne Pōli bē nin sebe ci aw le ma. An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye ka hēra ke aw ye.

*Rōmu lanabagaw lōgō bē Pōli ra
(Rōmukaw 15.23-32)*

⁸ Ayiwa, ne bē kōn fōlō ka baraka la Ala ye Yesu Kirisita sababu ra aw bēe koson, sabu mōgōw bē aw ta lanaya lakarira dunupa yōrō bēe ra.

⁹ Den min bōra Ala ra*, ne bē baara ke Ala ye ni ne jusu bēe ye, ka ale ta Kibaro Diman* waajuri le ke. Ni ne bē Ala daari tuma o tuma, Ala ye ne seere ye ko ne bē ne hakiri to aw ra ka Ala daari aw ye.

¹⁰ Ne bē to ka Ala daari tuma bēe, ko ni a sago lo, a y'a to ne ye sira sōrō ka taga aw fe yi.

¹¹ Ne b'a fe yere le ka aw ye, janko ka Nin Saninman* ta neema dō lase aw ma, ka aw baraka bonya lanaya ra.

¹² O kōrō ye ko an bēe ye jagbeleya sōrō nōgōn fe lanaya ra, o lanaya kelen min bē an bēe fe.

¹³ Ne balemwā, ne b'a fe ko aw y'a lōn ko ne k'a latige sinaga caman ko ne bē taga aw fe yi, nka fō ka na se bi ma, ne ma sira sōrō; ne b'a fe ko ne ta baara ye nafa sōrō aw ce ra fana, i n'a fō a ka nafa sōrō siya werew* ce ra cogo min na.

¹⁴ Mōgō bēe ta juru bē ne ra Kibaro Diman fōri ko ra: dugubakōnōmōgōw, ani kongosomōgōw, mōgō karanninw, ani mōgō karanbariw bēe.

¹⁵ O le koson aw minw bē Rōmu*, a lōgō bē ne ra ka taga Kibaro Diman lase aw fana ma.

Sebagaya min bē sōrō Kibaro diman na

¹⁶ Kibaro Diman fōri maroya tē ne ra fiyewu; sebagaya lo Ala fe ka lanabagaw bēe kisi, a kōnna ka lase Yahudiyaw le ma; o kō, siya were mōgōw*.

¹⁷ Sabu o Kibaro Diman le b'a fō ko Ala be mōgō jate mōgō terennin ye; o be ke lanaya dōron le sababu ra, k'a ta a damina ra fō a laban na, i n'a fō a sēbera Kitabu kōnō cogo min na, ko: «Mōgō terennin be panamanya lanaya le sababu ra.»

Dunupnamōgōw ta terenbariya

¹⁸ Ala be a ta dimi lajigi mōgōw kan ka bō sankolo ra mōgōw ta Alapasiranbariya ni o ta terenbariyakow bēe le kosōn; o ta terenbariyakow kosōn o mōgōw be mōgō tōw bari ka can lōn.

¹⁹ Kiti be ben o kan, sabu mōgō be se ka min lōn Ala ko ra, o ma dogo o ma; Ala yērē ka o yira o ra k'a gbeya.

²⁰ Ala yērē be cogo min na, mōgō si te se k'a ye a ja ra; nka kabini dunupa dantuma a ka fēn minw dan, a ta sebagaya banbari, ani a ta Alaya, o bēe be lōn k'a gbeya o fēnw le fē.

²¹ Jo tēna ke o fe Ala ja kōrō, sabu o ka Ala lōn, nka o ma sōn k'a bonya i n'a fō Ala, o te baraka la a ye fana. O ta miiriyaw ye fu le ye; o kosōn o jusukun hakirintanw blara dibi ra.

²² O be o yērē jate mōgō hakiritigiw ye, k'a sōrō nalomanw lo.

²³ Nōcrōtigi Ala min te sa ka ye, sani o ye o bato, o ka yirimōgōniw le lalaga, ani kōnōw bisigiyaw, ani sogo sen naaniw, ani fēn fofotaw, ka o fēnw bato, nin te o fēn minw na.

²⁴ O kosōn Ala ka o to o yērē ma o ta nōgōninyakow ra, ka kaja ni o yērē jusukun diyanyakow ye. O be o yērē lanōgō jatoya ra o yērē ni nōgōn ce.

²⁵ O ka faninya bla Ala ta can nō ra. Ala ta danfēnw, o be olugu le bato ka baara ke o ye, ka danbaga Ala yērē to yi, an be min tando tuma bēe. Amina!

²⁶ O bēe le kosōn Ala ka o to o ta jarabijuguw boro marobariyakow ra. Ala ko min kana ke, o be o le ke. O ta musow yērē ka o cēw to yi, ka to ka jēn ni nōgōn ye.

²⁷ Cēw fana be ten. O cēnjōgōn yērē nege gbankojugu o ra, o ka o musow to yi; cēw yērē gbansan be jēn ni nōgōn ye. O kosōn bōnō bēna o sōrō ka kaja ni o yērē ta lafiriri ye.

²⁸ I n'a fō o ma sōn ka Ala lōn, o kosōn Ala ka o to o yērē ma ni o ta miirijuguw ye, janko ko min man kan ka ke, o ye o ke.

²⁹ O jusukun fanin lo terenbariya suguya bēe ra; o kōnō ka jugu, o nata ka bon, jangboya be o ra, o jusukun fanin lo celiya ra; mōgōfaga ka di o ye, ani kērē, ani nanbara; miiriyajuguw be o kōnō, ani nafigiya,

³¹ Hakirintanw lo, o te o ta layiriw dafa ka ye; o jusukun ka gbelen, o te hina.

2

Ala bəna kiti tige ni terenninya ye

² K'a soro an bee k'a lon ko mogo minw be o kow ke, Ala be kitig o kan ka kana ni can le ye.

⁴ Walama Ala ta numanyaba ni a ta sabari, ani a ta mujuri, ele te o jate fen ye wa? I m'a lon ko a be o numanya baa kera i ye le ka sira bla i koro janko i ye nimisa ka jurumun dabla wa?

⁵ Nka i toro ka gbelen; i t'a fe ka nimisa i ta jurumuna. O koson i be dimi belebele le labenna i yere kama Ala ta dimilon pa, lon min na Ala bena a ta dimi ni a ta kititerennin bo kene kan.

⁶ A bena mögö bëe kelen kelen sara ka kaja ni a ta kewalew ye.

⁷ Minw b e jija kopuman na, ka tandori ni bonya ni panamanya banbari pini, Ala b ena panamanya banbari di olugu ma.

⁹ Tcoorō ni pagban, o le bena ben kojukuebagaa bεe kelen kelen kan; Yahudiyaw le bε ke fɔlo ye, o kɔ, siya wεre wɔgo*.

¹⁰ Nka mɔgɔ o mɔgɔ be kopuman ke, o tigi bɛna tandori ni bonya ni jesusuma le sɔrɔ; Yahudiyaw le bɛna ke fɔlɔ ye, o kɔ, siya wɛre mɔgɔw;

¹² Minw bee be jurumun ke k'a soro o ma cira Musa ta sariya* l'on, olugu bema halaki, nka kitu tene tige o kan ka

kaja ni o sariya ye. Minw bē jurumun ke k'a sōrō o ka cira Musa ta sariya lōn, kiti bēna tige olugu kan ka kaja ni o sariya ye.

¹³ Sabu minw bē sariya ta kumaw lamēn dōrōn, Ala tēna olugu le jate mōgō terenninw ye; minw bē sariya sira tagama, Ala bēna olugu le jate mōgō terenninw ye.

¹⁴ Ayiwa, siya wērē mōgōw minw tē cira Musa ta sariya lōn, ni olugu bē sariya sira tagama o yērē ma, hali ni o tē o sariya lōn, a bē i n'a fō o yērē ka sariya dō ke o yērē ye.

¹⁵ O b'a yira o cogo ra ko cira Musa ta sariya ka ci minw fō, ko o sēbenin lo o jusukun na. O hakiri b'a yira o ra, o jusukun bē o sōsō tuma dōw ra, walama o yērē bē jo di o yērē ma tuma dōw ra.

¹⁶ Ayiwa, ne ka ko minw fō, o bēe bēna yira lon dō, lon min na Ala bēna a fō Yesu Kirisita ye ko a ye mōgōw ta ko dogoninw kiti tige; ne ka Kibaro Diman* min waajuri ke, a bēna ke ka kaja ni o le ye.

Ala bē Yahudiyaw jaraki

¹⁷ Ayiwa, Yahudiya tōgō bē ele ra, ele bē i jigi la cira Musa ta sariya* kan, ka i yērē bonya ko i ye Ala ta mōgō ye.

¹⁸ Ele ka Ala sago lōn; i bē se ka kojuman lōn k'a ke, sabu i karanna sariya ra.

¹⁹ I b'a jate i yērē kōnō ko tōw fiyenna, ko ele le bē sira yira olugu ra, ani ko tōw bē dibi ra, ko ele le bē o bla yeelen na.

²⁰ I ko tōw ye kolōnbariw ni denmisēnw ye, ko ele le ye olugu ta karanfa ye; sabu i lanin b'a ra ko i ka can sira lōnniya bēe lōn cira Musa ta sariya ra.

²¹ Ayiwa, ne ko: ele min bē tōw karan, mun kosōn ele tē i yērē karan? Ele min bē waajuri ke ko mōgō kana sonyari ke, ele yērē bē sonyari ke!

²² Ele min b'a fō ko mōgō kana jēneya ke, ele yērē bē jēneya ke! Ele min ko i bē jo haramuya, ele yērē bē fenw sonya josōnyōrōw ra!

²³ I bē i yērē bonya ko i ka sariya lōn, nka i bē sariya cen, ka Ala tōgō cen.

²⁴ Sabu a sēbera Kitabu kōnō, ko: «Aw Yahudiyaw le kosōn siya wērē mōgōw* bē Ala tōgō cenna.»

Kēnesigiri kōrō ye min ye

²⁵ Can lo, nafa bē kēnesigiri ra, ni i kōni bē sariya sira tagama. Nka ni i bē sariya cenna, o tuma i ta kēnesigiri ye fu le ye.

²⁶ Mogo min ma kenesigi, ni o tigi be sariya sira tagama, yala Ala tēna o tigi jate i n'a fō a kenesiginin lo wa?

²⁷ Mogo min ma kenesigi, ni o be sariya sira tagama, yala o tigi tēna kitī ben ele kan wa, ele min be sariya cen, k'a sōrō sariya sebenin be i boro, i kenesigira fana?

²⁸ Ayiwa, mōgōw ja be min ye i ra, o le te i ke Yahudiyaw yereyere ye; nō min fana be ke mōgo farikolo ra, o te kenesigiri yere ye.

²⁹ Nka Yahudiyaya be lōn mōgo jusukun le ra. Nin Saninman* be min ke mōgo jusukun na, o le ye kenesigiri yere ye; min be ke ka kaja ni sariya ye o te. O Yahudiyta tandori te bō mōgo ra, a be sōrō Ala le fe.

3

Ala ye kankelentigi le ye

¹ Ayiwa, ni a be o cogo ra, Yahudiyaya nafa ye juman le ye tuun? Walama kenesigiri naci ye juman ye?

² Ayiwa, nafa b'a ra yere le cogo caman na. A fōlō, Ala ka a ta kuma lase Yahudiyaw le ma.

³ Ayiwa, hali ni a kera ko dōw ma a kan mina, yala olugu ta kanminabariya be se ka Ala ta kankelentigiya cen wa?

⁴ Fiyewu, o te se ka ke! Hali ni adamadenw beey ye faninyaafobagaw le ye, Ala kōni ye kankelentigi le ye, i n'a fō a sebēra Kitabu kōnō cogo min na, ko:

«Ele Ala, ni i be kuma, beey b'a lōn ko i terennin lo.
Ni o ka i jaraki, nō tēna ye i ra.»

⁵ Ayiwa, ni an ta terenbariya be ke sababu ye ka Ala ta terenninya yira, o tuma an bēna mun le fō o ra? Yala an bēna a fō le ko jo te Ala fe, ni a be dimi an kōrō ka kitī ben an kan wa? Ne be kumana ka kaja ni adamadenw ta cogo le ye.

⁶ Fiyewu! Ni Ala tun terennin te, a tun bēna se ka kitī tige dununamōgōw kan cogo di?

⁷ Ayiwa, ni ne ta faninya fana be ke sababu ye ka Ala ta can yira, ka nōrō la a kan, o tuma mun koson kitī be tige ne kan tuun ko ne ka jurumun ke?

⁸ Ayiwa, mun koson an t'a fō ko an ye kojugu ke, janko kojuman ye bō a ra? Dōw be ne tōgō cenna ko ne be mōgōw karanna o kuma le ra. O mōgōw kōni tēna bōsi Ala ta kitī ma le fiyewu.

Mōgo si terennin te

⁹ Ayiwa, ne bēna mun le fō ka a laban? Yala an Yahudiyaw ka fisa ni mōgo tōw ye wa? Fiyewu! Ne k'a yira ka ban ko

Yahudiyaw o, siya wərə mɔgɔw* o, o bɛe be jurumun fanga kɔrɔ.

¹⁰ I n'a fɔ a səbera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:
«O mɔgɔ te yi, min terennin lo; hali mɔgɔ kelen.

11 O si te hakiritigi ye, o si te Ala ta jənjuəgɔnya jini.

12 O bɛe ka o kɔ munu Ala ma;

o bɛe kera nacintanw ye.

O si te kojuman ke, hali mɔgɔ kelenpe.

13 O kandinga ye kaburu dayəlenin le ye,
o be o nenden ke ka mɔgɔw lafiri.

O darakan ka jugu i ko fɔnfɔnnin baga;

14 mɔgɔdangakumaw, ani kumagbomanw dɔrɔn le be o da ra.

15 O sen ka teli mɔgɔfaga fe;

16 ni o be teme yɔrɔ o yɔrɔ, cənri ni bɔnɔ le be o kɔ;

17 min ye héra sira ye, o te o lɔn.

18 O te tagama Alajasiran na fiyewu.»

¹⁹ Ayiwa, an k'a lɔn ko cira Musa ta sariya* be fən o fən fɔ, sariya dira minw ma, a b'a fɔra olugu le ye. O ra kuma təna sɔrɔ mɔgɔ si fe; dunupamɔgɔw bɛe jarakinin lo fana Ala ja kɔrɔ.

²⁰ O le kosɔn mɔgɔ si təna jate mɔgɔ terennin ye Ala ja kɔrɔ sariya sira tagama sababu ra, sabu sariya b'a yira an na le dɔrɔn ko an ka jurumun ke.

Ala be mɔgɔ kisi lanaya le baraka ra

(Galasikaw 2.15,16; 3.8-14,22-29; Efesikaw 2.7-9)

²¹ Ayiwa, sisán Ala be an jate mɔgɔ terenninw ye cogo min na, a ka o yira an na, nka sariya* sababu te. Sariya kitabuw, ani ciraw ta kitabuw tun kɔnna ka o kuma fɔ k'a gbeya:

²² Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la Yesu Kirisita* ra, Ala be o tigi jate mɔgɔ terennin ye; a te mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra,

²³ sabu mɔgɔ bɛe ka jurumun ke, o kosɔn mɔgɔ si te se ka Ala ta nɔɔrɔ ye.

²⁴ Nka Ala ka o jate mɔgɔ terenninw ye gbansan a ta neɛma baraka ra, sabu Yesu Kirisita ka o kunmabɔ o ta jurumun na.

²⁵ Minw lara Yesu ta jori saraka ra, Ala ka ale Yesu le kɛ olugu ta jurumun sara ye, janko ka a ta terenninya yira. Fɔlɔfɔlɔ, jurumun minw tun kera, a tun ka o muju, a ma o hake bo o ra.

²⁶ Nka sisán a be mɔgɔw jate mɔgɔ terenninw ye cogo min na, a ka o yira: minw lara Yesu Kirisita ra, Ala be to a ta terenninya ra, ka olugu jate mɔgɔ terenninw ye fana.

²⁷ Ayiwa, an ta yerebonya sababu bē min? Sababu si tē yi! Mun koson? Sabu ka sariya sira tagama, o tē jate, nka lanaya le bē jate.

²⁸ O ra, an bē se k'a fō ko Ala bē mōgō jate mōgō terennin ye lanaya dōrōn le baraka ra, cira Musa ta sariya sira tagama sababu tē.

²⁹ Yala Ala ye Yahudiyaw dōrōn ta Ala le ye wa? A tē siya wēre mōgōw* fana ta Ala ye wa? Siya tōw fana ta Ala lo kē!

³⁰ Sabu Ala kelenpe le bē yi; ale le bē Yahudiyaw jate mōgō terenninw ye lanaya baraka ra, ka siya wēre mōgōw fana jate mōgō terenninw ye o lanaya kelen baraka ra.

³¹ Ayiwa, yala o kōrō ye ko lanaya sababu ra an bē cira Musa ta sariya kē fēngbansan ye wa? On-on dē! An yere b'a bonya le ka ja.

4

Iburahima ta lanaya

(Galasikaw 3.6-9,29; Zaburu 32)

¹ Ayiwa, an bēna mun le fō Iburahima ta ko ra, ale min ye an bēmace ye adamadenya sira fē? Ale ta kēra cogo di le?

² Ni Ala tun ka Iburahima jate mōgō terennin ye a ta kewalew le koson, a tun bēna se ka a yere bonya; nka a tē se ka a yere bonya Ala ja kōrō.

³ Kitabu ka mun fō? A ko: «Iburahima lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mōgō terennin ye a ta lanaya koson.»

⁴ Aw k'a lōn ko ni mōgō ka baara kē, a ka kan ka sara; nka a bē o sara min sōrō, o tē di a ma gbansan; a ta baara sara lo.

⁵ Nka ni mōgō min ma kewale kē, Ala min bē Alajasiranbariwi jate mōgō terenninw ye, ni a ka la o ra dōrōn, Ala bē a jate mōgō terennin ye a ta lanaya koson.

⁶ Ala bē mōgō min jate mōgō terennin ye, ni a ma kewale kē, Dawuda bē o tigi ta hēra le lakari, k'a fō ko:

⁷ «Ala ka minw ta terenbaryakow yafa o ma, ka o ta jurumun datugu pewu, olugu ta jana.

⁸ Matigi Ala tē mōgō min ta jurumun jate, o tigi ta jana.»

Kenesigiri te mōgō kisi

⁹ Ayiwa, yala minw kenesigira, olugu dōrōn le ka kan ka o kopuman sōrō wa, walama kenesigibariw fana ka kan ka a sōrō? An k'a fō sisan ko «Iburahima lara Ala kumakan na, Ala ka a jate mōgō terennin ye a ta lanaya koson.»

¹⁰ O kera wagati juman kelen le ra? A kenesiginin ko wa, walama sani a ye kenesigi? A ma ke a kenesiginin ko de; a kera k'a soro a ma kenesigi.

¹¹ O ko le, Iburahima ka kenesigiri soro i n'a fo tagamasiyen, k'a yira ko Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson, sani a ye kenesigi. O cogo ra, kenesigibari minw lara Ala ra, ani Ala ka o jate mogo terenninw ye, Iburahima kera olugu bee ta bemace ye.

¹² O cogo kelen na, minw kenesiginin lo, olugu bee ta bemace lo fana; o koro ye ko minw te dan kenesigiri doron ma, nka o be tagama lanaya sira kan i n'a fo an bemace Iburahima tun k'a ke cogo min na, sani a ye kenesigi.

*Ala ta layiri be soro lanaya le baraka ra
(Heburuw 11.8-19)*

¹³ Ala ka layiri min ta Iburahima ni a duruja ye ko dunupa bena ke o ta ye, o layiri ma ta sariya* sira tagama koson; nka Ala ka a jate mogo terennin ye a ta lanaya koson minke, o le k'a to layiri tara a ye.

¹⁴ Ni Ala ta layirifewn be soro sariya sira tagama sababu le ra, o tuma kun te lanaya ra tuun, layiri fana te jate tuun.

¹⁵ Sabu sariya be Ala ta dimi le lase an ma doron; ni sariya te yoro min na, sariya cenko fana te yi.

¹⁶ O koson Ala ka o layiri ta an ye lanaya le baraka ra, janko a ye ke neema ye min dira an ma gbansan, ka ke Iburahima ta duruja bee ta ye; sariya sira tagamabagaw daman ta te, nka minw lara Ala ra i n'a fo Iburahima, olugu fana ta lo, sabu Iburahima kera an bee bemace le ye,

¹⁷ i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko: «Ne ka i ke siya caman bemace ye.» Ayiwa, an bemace lo Ala ja koro, sabu a lara Ala ra, Ala min be suw lakunu, ani min be fendantbariwan dan.

¹⁸ Ayiwa, hali k'a soro Iburahima jigi tun tigera ka ban, Ala ka min fo a ye, a lara o ra ka a jigi la a kan; o cogo ra a kera «siya caman bemace» ye, i n'a fo Ala tun k'a fo cogo min na ko: «I ta duruja bena caya nin cogo le ra.»

¹⁹ Ala ka o fo tuma min na, Iburahima farikolo tun korora ka ban, sabu a si tun be san kembe bo. Denworo tuma fana tun temena a muso Saran kan. Nka Iburahima ma o si jate; o ma foyi bo a ta lanaya ra.

²⁰ A ma a jigi tige ka sigiya Ala ta layiri ra, nka do le yere farara a ta lanaya kan, fo a ka Ala tando.

²¹ Iburahima tun lanin b'a ra yere le jate ko Ala ka fen min layiri ta, ko a be se fana ka o ke.

²² O lanaya le koson «Ala ka a jate mogo terennin ye.»

²³ Nka o kuma min sebera ko «Ala ka a jate mögo terennin ye,» o ma sebe Iburahima kelen koson de!

²⁴ A sebera an fana koson; Ala min ka an Matigi Yesu lakunu ka bɔ saya ra, anw minw lara o ra, anw fana be jate mögo terenninw ye Ala ja kɔrɔ.

²⁵ Ala k'a to a sara an ta jurumun koson, ka kunu ka bɔ saya ra, janko an ye jate mögo terenninw ye Ala ja kɔrɔ.

5

*Ala ka hera don an ni a yere cε
(Piyeri fɔlɔ 1.3-9; Yuhana fɔlɔ 4.9,10)*

¹ O cogo ra Ala ka an jate mögo terenninw ye lanaya baraka ra; sisan a ka hera don an ni ale Ala yere cε an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

² Ale Kirisita* le sababu ra Ala ka o neema ke an ye; an lanin lo a ra, an be an jigi la a kan ka nagari, sabu an jigi b'a kan ko lon dɔ an bəna Ala ta nɔɔrɔ sɔrɔ.

³ O dɔrɔn te, hali ni tɔɔrɔ ka se an ma, an be nagari o ra; sabu tɔɔrɔ le b'a to an be jija lanaya ra.

⁴ Ni an be jija, o b'a to an be ke kankelentigiw ye tɔɔrɔ ra; ni an kera kankelentigi ye, o le b'a to an jigi be sigi.

⁵ Ayiwa, jigi te mögo janfa, sabu Ala k'a ta kanuya caya an jusukun na Nin Saninman* baraka ra, a ka o min di an ma.

⁶ Can lo, wagati min an tun ye barakantanw ye, Ala ka wagati min latige, o sera minke, Kirisita sara anw Alajasiranbari w koson.

⁷ Mögo ye sɔn ka sa hali mögo terennin koson, o ke man di. A be se ka ke ko mögo dɔ be sɔn k'a ja gbeleya ka sa mögɔnuman dɔ koson.

⁸ Nka Ala be an kanu cogo min na, a ka o yira nin le fe: ka an to jurumun na, Kirisita sara an koson.

⁹ Sisan kɔni Ala ka an jate mögo terenninw ye Yesu jori baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, fana ko a bəna an kisi Ala ta dimi ma.

¹⁰ An tun be Ala juguw le ye, nka Den min bɔra Ala ra*, Ala ka bən don an ni a yere cε o Den* ta saya baraka ra; o ra, sigiya t'a ra, ko ben donna an ni Ala cε minke, ko an bəna kisi Yesu ta janamanya sababu ra.

¹¹ Ka fara o kan, an be nagari kosebe Ala ta jenjögɔnya ra an Matigi Yesu Kirisita baraka ra; sisan ale le ka an ni Ala cε bən.

*Adama ni Kirisita
(Korentikaw fɔlɔ 15.21-22,45-49,56-57)*

¹² Mogo kelen le sababu ra jurumun donna dunupa kono, jurumun k'a to saya fana nana dunuja kono; o cogo ra saya sera adamaden bee ma, sabu o bee ka jurumun ke.

¹³ Sani Ala ye sariya* di cira Musa ma, jurumun tun be dunuja ra ka ban. Nka i n'a fo sariya tun te yi folo, Ala tun te jurumun jate.

¹⁴ O bee n'a ta, k'a ta Adama ta wagati ra fo ka na se cira Musa ta wagati ma, saya fanga tun be mogow kan. Hali minw ma Ala ta cifoninw cen i n'a fo Adama k'a cen cogo min na, olugu tun be sa. Min tun ka kan ka na, Adama kera ale tagamasiyen le ye.

¹⁵ Nka Ala be neema min di gbansan, o ni Adama ta jurumun te kelen ye. Can lo, mogo caman sara ale kelen ta jurumun koson. Nka Ala ta neema, ani neema min bora mogo kelen fe, Yesu Kirisita, k'a di mogo caman ma, o neema nafa le ka bon.

¹⁶ Ala be neema min di gbansan, o no, ani mogo kelen ta jurumun no te se ka suma ni nogon ye. Mogo kelen ta jurumun nana ni jarakiri ye, k'a sor Ala ka neema min di gbansan jurumun camanba ko fe, o neema ka an kunmabo, ka an ke mogo terenninw ye.

¹⁷ Can lo, mogo kelen ta jurumun le koson saya fanga sera bee ma. Nka minw bee ka Ala ta neemaba sor, Ala ka minw jate mogo terenninw ye, olugu bena janamanyakura ni kuntigiya sor mogo kelen sababu ra, min ye Yesu Kirisita ye; o nafa le ka bon.

¹⁸ Ayiwa, mogow bee jarakira cogo min na Adama ta jurumun kelen koson, o cogo kelen na Yesu Kirisita ta kewalejuman kelen koson Ala be mogo bee kunmabo ka janamanya di o ma.

¹⁹ Mogo kelenpe ta kanblari sababu ra mogo caman kera jurumunkebagaw ye cogo min na, o cogo ra fana mogo kelenpe ta kanminari koson Ala be mogo caman jate mogo terenninw ye.

²⁰ Sariya koni dira, janko k'a yira an na ko an ta jurumun ka ca; nka jurumun cayara yoro min na, Ala ta neema belen cayara o yoro ra ka teme a kan pewu.

²¹ An tun be jurumun fanga koro minke, o le ka saya lase mogo bee ma; nka sisan an be neema ta fanga koro minke, o b'a to Ala be an jate mogo terenninw ye, ka janamanya banbari di an ma an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

6

*Lanabaga bora jurumun fanga koro
(Kolosikaw 3.1-10)*

¹ Ayiwa, an bēna mun le fō sa? Yala o kōrō ye ko an ye to ka jurumun ke, janko Ala ta nēema ye caya wa?

² Fiyewu! An minw sara ka an sen bō jurumun ta ko ra, anw belen bē se ka panamanya jurumun na cogo di tuun?

³ An minw bē batizera ka ke ni Yesu Kirisita ye jēnjōgōnya ra, aw m'a lōn ko an batizera minke, a bē i n'a fō an sara ni a ye le wa?

⁴ An batizera minke, a kera i n'a fō an sara ni a ye, ani an su donna ni a ye, janko an ye panamanyakura sōrō i n'a fō Fa Ala ka Yesu Kirisita lakunu ka bō saya ra ni a ta sebagaya nōcōrōman ye cogo min na.

⁵ Can lo, i n'a fō an ni ale kera kelen ye a ta saya ra, an bēna kunu fana a ta jēnjōgōnya ra i n'a fō a kununa cogo min na.

⁶ An ye nin faamu ka ja, ko jogokōrō min tun bē an na, a kera i n'a fō o ni Kirisita* gbengbenna yiri ra nōgōn fe ka sa; janko o jogo min tun ye jurumun ye an na, o fanga ye ban, ani an kana to o jurumun fanga kōrō tuun.

⁷ Sabu ni mōgō min sara, o tigi bōra jurumun ta fanga kōrō.

⁸ Ayiwa, i n'a fō an ni Kirisita sara nōgōn fe, an lanin b'a ra ko an bēna panamanya, ka ke ni a ye fana.

⁹ An k'a lōn fana ko Yesu Kirisita kununa ka bō saya ra, ko a tē sa tuun: saya ta fanga tē se a kōrō tuun.

¹⁰ A sara sinaga kelenpe ka jurumun ta fanga ban. Nka a kununa ka bō saya ra; a bē panamanya min na sisan, a bē panamanyara Ala le ye.

¹¹ O cogo ra aw fana ye aw yērē jate k'a ke i n'a fō aw sara ka bō jurumun ta fanga kōrō; sisan aw bē panamanyara Ala le ye Yesu Kirisita ta jēnjōgōnya ra.

¹² Ayiwa, aw kana aw farikolo to jurumun boro, ka ke jurumun ta jōnw ye; aw kana sōn farikolo negejuguw ma.

¹³ Aw kana aw farikolo yōrō si bla jurumun na tuun, ka terenbariyakow ke; nka aw ye aw yērē di Ala ma i n'a fō mōgō minw kununa ka bō saya ra ka ke mōgōkuraw ye. Aw ye aw farikolo yōrōw bēs di Ala ma, janko ka terenninya sira tagama.

¹⁴ Jurumun ta fanga tēna ke aw kan tuun, sabu aw tē sariya ta fanga kōrō, aw bē nēema le kōrō.

Lanabaga kera Ala ta jōn le ye

¹⁵ Ayiwa, yala an ka kan ka to ka jurumun ke, ko sabu an tē sariya ta fanga kōrō tuun, ko an bē nēema le kōrō wa? Fiyewu!

¹⁶ Aw m'a lōn ko ni aw bē baara kera mōgō dō ye ka aw yērē majigi a ye, aw bē ke o tigi ta jōn le ye wa? Ka ke

jurumun ta jōn ye, o laban ye saya le ye; ka ke Ala ta jōn ye, ka a kan mina, o laban ye terenninya ye.

¹⁷ Nka an ye Ala tando, sabu aw minw tun bē jurumun ta jōnya ra fōlōfōlō, aw karanna can min na, aw sōnna o ma ni aw jusukun bēs ye.

¹⁸ Sisan aw bōra jurumun ta jōnya ra, ka ke Ala ta jōnw ye ka tagama terenninya ra.

¹⁹ Ne bē nin kumaw fōra ka kaja ni adamadenya cogo le ye, aw ta hakiri dōgōya kosōn. Aw tun ka aw farikolo yōrōw bla nōgōninyakow ni juguya ta jōnya ra kojugu kama cogo min na, o cogo kelen na sisan aw ye aw farikolo yōrōw bla Ala ta jōnya ra ka panamanya terenninya ra, ani saninyari.

²⁰ Aw tun bē jurumun ta jōnya ra wagati min na, foyi tun tē aw jagboya ka Ala ta terenninya sira tagama.

²¹ Nka aw ka mun nafa le sōrō o kewalew ra? O laban bē maroya le blara aw ra sisan, sabu o kow laban ye saya le ye.

²² Nka sisan aw bōra jurumun ta jōnya ra ka ke Ala ta jōnw ye; aw bē nafa min sōrō o ra, o ye saninyari ye, a laban fana ye panamanya banbari ye.

²³ Sabu jurumun sara ye saya le ye; nka Ala bē nēema min di gbansan, o ye panamanya banbari ye, an Matigi Yesu Kirisita ta jēnjēgōnya ra.

7

*Lanabaga bōra sariya ta jōnya ra
(Efesikaw 5.25-31; Galasikaw 2.19,20)*

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne bēna min fō aw ye, aw ka o lōn kosebē, sabu aw ka sariya* lōn. Ka mōgō to nin na le, a ka kan ka sariya sira tagama.

² A bē i n'a fō muso furunin; ka kaja ni sariya ye, ni a cē ma sa, a bē cē ta furu kōnō. Nka ni a cē sara, o tuma sariya min tun k'a siri a cē ra, o sariya bōra a kunna.

³ O kosōn, ni a tagara sigi cē wēre kun, k'a sōrō a cē ma sa, o b'a fō ko a ka jēneya ke. Nka ni a cē sara, o tuma a bōra sariya fanga kōrō; ni a ka sigi cē wēre kun, a ma jēneya ke.

⁴ Ayiwa, ne balemaw, aw fana ta bē ten le. A bē i n'a fō aw sara sariya ta fan fē, Kirisita* ta saya kosōn; aw kēra a ta ye, janko Ala min k'a lakunu ka bō saya ra, aw ye kewalejumanw ke o ye.

⁵ Can lo, an tun bē tagama ka kaja ni an yēre sago ye tuma min na, sariya tun bē ko dōw yira an na k'a fō an ye ko kojugu lo; o bēs n'a ta, an belen tun b'a fē ka o kow ke. O negejugu tun bē an kōnōnōsu ka an bla saya sira kan.

⁶ Sisan kōni an bōra sariya ta fanga kōrō, sabu an tun bē o min ta jōnya ra, a bē i n'a fō an sara ka bō o ta jōnya ra. O cogo ra an bē se ka baara kē Ala ye cogokura ra Nin Saninman* baraka ra; an t'a kē tuun ka kajna ni sirakōrō ye, min sēbera sariya ra.

Sariya le bē jurumun yira

⁷ Ayiwa, an bēna mun le fō sa? Yala o kōrō ye ko sariya* le bē mōgō bla jurumun na wa? Fiyewu! Nka sariya le k'a to ne ka ne ta jurumun lōn. Ka nabō mōgō wēre ta fēn fē, ne tun tēna o lōn kojugu ye, ni sariya tun m'a fō ko: «I kana nabō mōgō borofēn fē.»

⁸ O cogo ra jurumun ka cogo sōrō ka nege suguya bēe don ne ra, sariya sababu ra; sabu ni sariya tē yi, jurumun ye fēn sanin le ye.

⁹ Wagati min na ne tun ma sariya lōn fōlō, ne tun bē panamanya; nka sariya nana wagati min na, jurumun nege ka ne sōrō minke,

¹⁰ o kera sababu ye k'a to ne sara. O ra, Ala ka sariya min di janko an ye panamanya sōrō, o ka saya lase ne ma.

¹¹ Jurumun ka cogo sōrō ka ne lafiri sariya sababu ra, ka saya lase ne ma o sariya kelen sababu ra fana.

¹² Ayiwa, sariya kōni saninyanin lo; a ta cifōninw saninyanin lo, o terennin lo, o ka ji fana.

¹³ O tuma sariya min ye fēnnuman ye, o le kera sababu ye ka saya lase ne ma wa? Fiyewu! Jurumun le k'a to o fēnnuman kera sababu ye ka ne lafiri, ka saya lase ne ma; o kera janko jurumun ye yira k'a gbeya. O cogo ra sariya le sababu ra, jurumun yirara k'a gbeya ko a ka jugu.

Lanabaga sago ni jurumun fanga

¹⁴ Ayiwa, an k'a lōn ko sariya* bōra Ala le ra; nka ne kōni ye adamaden jurumunto le ye, i n'a fō mōgō min fiyeerera ka kē jurumun ta jōn ye.

¹⁵ Sabu ne bē ko minw kē, ne tē o faamu; ne b'a fē ka min kē, ne tē o kē fana. Ko minw man di ne ye cō, ne bē o le kē.

¹⁶ Ayiwa, ne t'a fē ka ko minw kē, ni ne bē o le kera, o tuma ne sōnna a ma ko sariya ka ji.

¹⁷ O cogo ra, ne bē kojugu minw kera, o tē ne yērē sago ye tuun; jurumun min bē ne jusukun na, o le bē ne blara o ra.

¹⁸ Ne k'a lōn ko fēnnuman tē ne kōnō, i n'a fō ne ye adamaden gbansan le ye; sabu ne kōni b'a fē ka kopuman kē, nka ne tē se ka a kē.

¹⁹ Ne b'a fē ka kopuman min kē, ne tē o kē; nka ne t'a fē ka kojugu min kē, ne bē o le kē.

²⁰ Ayiwa, ne t'a fε ka ko minw kε, ni ne bε o le kε, o tuma o tε ne yεrε sago ye tuun; jurumun min bε ne jusukun na, o fanga le bε ne blara o ra.

²¹ Ne bε o sariya fanga ye ne yεrε kan: ni ne b'a fε ka konuman kε, kojugu nege le bε ne soro.

²² Ne jusukun na Ala ta sariya ka di ne ye haali.

²³ Nka ne bε sariya wεrε ta fanga ye ne yεrε kan, min bε siyεn tara ni ne yεrε sago ta sariya ye; o sariya min bε ne kan, o le ka ne kε jurumun ta jɔn ye.

²⁴ E! Ne nanibagatɔ fle nin ye! O fanga min bε ne farikolo bla jurumun na, ka saya lase ne ma, jɔn le bεna ne bɔsi ka bɔ o boro sa?

²⁵ Ala, baraka, Yesu Kirisita sababu ra; ale le bε ne bɔsi.

Ayiwa, o cogo ra, ne jusukun na ne bε sɔn Ala ta sariya ma; nka ne farisogo ta fan fε, ne bε kε jurumun ta sariya ta jɔn ye.

8

Lanabaga ani Nin Saninman sago (Galasikaw 3.13-14; 5.16-25)*

¹ Ayiwa, sisan, minw bεε bε Yesu Kirisita ta jεnηogɔnya ra, Ala tēna kiti ben olugu si kan tuun.

² Sabu Nin Saninman* min bε janamanya di Yesu Kirisita ta jεnηogɔnya ra, o ta fanga ka ne kisi ka bɔ jurumun ni saya ta fanga ra.

³ Cira Musa ta sariya* tun tε se ka o kε, sabu an adamadenw baraka ka dɔgɔ. O kosɔn sariya tun tε se ka min kε, Ala ka o kε: Den min bɔra Ala ra*, Ala ka o ci ka na; a kera adamaden ye i n'a fɔ an jurumuntɔw. An tun bε jurumun fanga min kɔrɔ, a ka a yεrε di saraka ye ka o fanga cεn.

⁴ Ala ka o kε, janko an minw tε tagama ka kaja ni an yεrε sago ye tuun, fɔ Nin Saninman sago, sariya ko an ye min kε, an ye se ka o kε.

⁵ Sabu minw bε tagama ka kaja ni o yεrε sago ye, olugu bε miiri o yεrε diyanyakow le ra. Nka minw bε tagama ka kaja ni Nin Saninman sago ye, olugu bε Nin Saninman diyanyakow le kε.

⁶ Ka miiri an yεrε diyanyakow ra, o ye saya ye; nka ka miiri Nin Saninman diyanyakow ra, o ye janamanya ni hera ye.

⁷ Sabu minw bε miiri o yεrε sago ra, olugu ye Ala juguw le ye; o tε o yεrε majigi Ala ta sariya ye, o fana tε se.

⁸ O kosɔn minw bε tagama ka kaja ni o yεrε sago ye, olugu ko tε se ka diya Ala ye fiyewu.

⁹ Aw kōni, aw te tagama ka kaja ni aw yere sago ye; aw bē tagama ka kaja ni Nin Saninman sago le ye; sabu Ala Nin bē aw kōno. Ni Kirisita* ta Nin te mögo min kōno, o tigi te Kirisita ta ye.

¹⁰ Ni Kirisita bē aw kōno, aw farikolo kōni bēna sa lon dō jurumun koson; nka aw nin bēna panamanya, sabu Ala ka aw jate mögo terenninw ye.

¹¹ Ala min ka Yesu lakunu ka bo saya ra, ni o ta Nin Saninman siginin bē aw kōno, o tuma, min ka Kirisita lakunu ka bo saya ra, o bēna aw farikolo sataw fana panamanya a ta Nin Saninman baraka ra, o min siginin bē aw kōno.

¹² O le koson ne balemaw, juru min bē an na, o te an yere farisogo ta juru ye tuun, min bē a to an bē panamanya ka kaja ni an yere sago ye.

¹³ Sabu ni aw bē tagama ka kaja ni aw yere sago ye, aw bēna sa; nka ni aw ka aw farikolo ta kewalejuguw faga Nin Saninman baraka ra, o tuma aw bēna panamanya.

¹⁴ Sabu minw bēs bē tagama ka kaja ni Ala Nin Saninman sago ye, olugu bēs ye Ala denw ye.

¹⁵ Sabu aw ka Nin Saninman min sōro, ale te aw ke jōn ye, k'a to aw ye to ka siran tuun. Nka o Nin Saninman bē aw ke Ala denw le ye; ale baraka le ra an bē Ala wele ni kanba ye, k'a fō ko: «An Fa!»

¹⁶ Nin Saninman yere bē seereya ke ka bēni ni an yere nin ta seereya ye, ko an kera Ala denw ye.

¹⁷ Ayiwa, ni an kera Ala denw ye, o tuma a ka fen minw layiri ta an ye, an bēna o sōro fana. An bēna o fen minw sōro, an ni Kirisita le bēna o sōro jōgon fe; sabu ni an bē tōro ni a ye, an bēna bonya sōro ni a ye fana.

*Lanabaga ta jigiya
(Yuhana 10.27-30)*

¹⁸ Ne b'a jate ko tōro min bē an kan sisan, o te se ka suma ni sini ta bonya ye hali dōonin, Ala bēna o bonya min yira an na.

¹⁹ Ala bēna a ta denw ta bonya yira lon min na, danfenw bēs kōrōtonin bē o lon makōnōna.

²⁰ Sabu Ala ta danfenw bēs kera jacintanw ye. A tun man di o ye ka ke ten, nka Ala yere le ka o ke; o bēs n'a ta, jigiya bē yi hali bi.

²¹ Sabu lon dō, Ala bēna a ta danfenw bēs bo saya ta jōnya ra; Ala denw kera o yere ta ye bonya min kama, o bēna dō sōro o ra.

²² An k'a lōn ko fō ka na se bi ma, danfenw bēs bē jūnana tōro boro, i n'a fō muso lasirito min b'a fe ka jigi.

²³ Nka olugu dōrōn tē; Nin Saninman* dira an minw ma, ka kē i n'a fō Ala ta neēma fōlō, anw fana bē ḥunana an yere kōnō. Lon min Ala bēna an kē a ta denw ye ka an farikolo bō jōnya ra pewu, an bē o lon le makōnōna.

²⁴ Sabu an kisira, nka an ta kisiri ye jigiya le ye. Nka i ja bē jigiya min na, o tē jigiya ye tuun. I ja lara fēn min kan ka ban, yala o ye jigiya dama le ye tuun wa?

²⁵ Nka i n'a fō an ja tē fēn min na, an jigi bē o kan, an bē muju ka a kōnō.

²⁶ O cogo ra, Nin Saninman fana bē an dēmē an ta barakantanya kosōn; sabu an ka kan ka Ala daari cogo min na, an yere tē o lōn. Nka Nin Saninman kōni bē Ala daari an ye ni ḥunakanw ye, minw tē se ka lakari.

²⁷ O ra, Ala min bē mōgō jusukunnakow bēe lōn, ale bē Nin Saninman ta miiriyaw lōn; sabu Nin Saninman bē daari ki Ala ta mōgō saninmanw ye ka kaja ni Ala sago le ye.

Ala ta kanuyaba

²⁸ An k'a lōn ko mōgō minw bē Ala kanu, ani Ala ka o wele ka kaja ni a ta latigē ye, ko ni fēn o fēn ka olugu sōrō, Ala b'a to o bēe laban bē ke kojuman le ye olugu ta fan fē.

²⁹ Ala kōnna ka minw janawoloma ka o kē a ta mōgōw ye, a ka olugu ta ko latigē ka bla, ka olugu kē i n'a fō Den* min bōra ale Ala ra, janko o Den ye ke fōlō ye a balemaw caman cē ra.

³⁰ A ka minw ta ko latigē ka bla, a ka olugu wele fana; a ka minw wele, a ka olugu jate mōgō terenninw ye fana; a ka minw jate mōgō terenninw ye, a ka nōrō la olugu kan fana.

³¹ Ayiwa, an bēna mun le fō nin ko ra sa? Ni Ala bē an fē, jōn le bē se ka wuri an kama?

³² Den min bōra Ala yere ra, a ma o bōsi saya ma, nka a k'a di saraka ye an bēe kosōn; mun le bēna a bari ka fēn bēg di an ma o Den sababu ra?

³³ Jōn le bē se ka Ala ta mōgō janawolomaninw jaraki sa? Sabu Ala yere le ka o jate mōgō terenninw ye.

³⁴ O kosōn jōn le bēna o jaraki? Sabu Yesu Kirisita sara; o dōrōn tē, a kununa ka bō saya ra; a signin bē Ala kininboroyanfan fē, a bē Ala daari an ye.

³⁵ Jōn le bē se ka an faran ka bō Kirisita* ta kanuya ra sa? Nagban tē se, siranya tē se, tōrō tē se, kōngō tē se, fagantanya tē se, farati tē se, fagari tē se, foyi le tē se!

³⁶ I n'a fō a sēbera Kitabu kōnō cogo min na, ko:
«Ala, ele le kosōn, o bē an fagayorō jinina lon o lon;
o bē an jate i ko saga minw blara fagari kama.»

37 Nka o tɔɔrɔw bɛε ra anw le ye sesɔɔbagaw ye ka teme bɛε kan, an kanubaga Ala baraka ra.

38 Ne lara a ra, hali sigiya t'a ra, ko saya o, panamanya o, mɛlɛkɛw o, jinaw o, setigi wərew o, sisān ta fənw o, fən nataw o,

39 sankolokonofenw ta fangaw o, dugukolokanfenz ta fangaw o, ko danfən si le tə se ka an faran ka bɔ Ala ta kanuya ra, a ka o kanuya min yira an na an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

9

Ala ka Izirayelimogɔw panawoloma (Galasikaw 4.22-31)

1 Ne bɛ can le fɔra, faninya tə, sabu ne bɛ Kirisita* ta le ye; ne k'a lɔn ne jusukun na fana Nin Saninman* baraka ra, ko ne be can le fɔra.

2 Nanasisiba le bɛ ne kan, ne jusukun fana tɔɔronin lo tuma bɛε ne balema Izirayelimogɔw kosɔn.

3 Sabu hali ni ne tun dangara olugu nɔ ra, ka faran ka bɔ Kirisita ta jɛŋŋɔgɔnya ra, janko olugu ye o jɛŋŋɔgɔnya sɔrɔ ka kisi, ne tun be sɔn o ma.

4 Olugu le ye Izirayelimogɔw ye; Ala ka olugu le kɛ a ta mɔgɔw ye, ka nɔɔrɔ la o kan, ka jɛŋŋɔgɔnya don ni o ye, ka a ta cifɔninw ani a batocogo yira o ra, ka layiriw ta o ye.

5 Olugu le bɔra an bemaw ra. Adamadenya sira fe, Kirisita bɔra olugu le ra; ale le bɛ fen bɛε kunna; Ala lo, min ka kan ka tando tuma bɛε. Amina.

6 Ayiwa, o kɔrɔ te ko Ala ta kuma kera fengbansan ye dɛ! Sabu minw bɛε bɔra Izirayeli* ta duruja ra, o bɛε le ma kɛ Izirayelidenw yereyere ye.

7 Minw bɛε bɔra Iburahima ra, olugu bɛε le fana te Iburahima ta denw yereyere ye. Sabu Ala k'a fɔ Iburahima ye ko: «I ta duruja bɛna bɔ Isiyaka le ra.»

8 Ayiwa, o kɔrɔ ye ko den minw worora adamaden baraka ra, olugu le tə jate Ala denw ye; minw worora Ala ta layiri sababu ra, olugu le bɛ jate Ala ta duruja ye.

9 Ala ka layiri ta ka kuma min fɔ, o flɛ nin ye, ko: «Ne bɛna sekɔ ka na san wɛre jɔgɔntumasi; o tuma Saran bɛna dence sɔrɔ.»

10 Ayiwa, a ma dan Saran ta ma, nka Rebeka ta fana kera ten; ale ka flaninw kɔnɔ ta an bemace Isiyaka fe.

11 O wagati ra, k'a sɔrɔ denw tun ma woro ban, o ma kojuman kɛ, o ma kojugu kɛ, Ala kumana Rebeka fe, janko a tun b'a fe ka min panawoloma ka kajna ni a ta latige ye, o

le ye ke, a kana ke mogo kewale baraka ra, nka a ye ke ka kaja ni ale Ala yere sago le ye.

¹² Ala k'a fo Rebeka ye ko: «Koroceman le bëna ke dogoceman ta jõn ye,» i n'a fo a sebera Kitabu kono cogo min na, ko:

¹³ «Ne ka Yakuba kanu, ka ban Esawu ra.»

Ala ka siya were mogow fana janawoloma

¹⁴ Ayiwa, an bëna mun le fo sa? Yala terenbariya be Ala ta kow ra wa? Fiyewu!

¹⁵ Sabu Ala ko cira Musa ma ko: «Ni ne b'a fe ka makari mogo min na, ne be makari o tigi ra; ni ne ko ne be hina min na, ne be hina o tigi ra fana.»

¹⁶ O cogo ra, mogo sago, walama mogo ta baara te se k'a to Ala ye hina i ra; Ala yere le be se ka hina mogo ra.

¹⁷ Kitabu kono, Ala k'a fo Farawona ye ko: «Ne ka ele sigi masaya ra, ka ele ke sababu ye ka ne ta sebagaya yira, janko ne togo ye fo dugukolo yoro bee ra.»

¹⁸ O koson ni Ala b'a fe ka hina min na, a be hina o ra; ni a b'a fe ka min jusukun gbeleya, a be o jusukun gbeleya fana.

¹⁹ Dòw bëna a fo ko: «O tuma mun koson Ala be mogow jaraki tuun? Jõn be se ka ban a sago ma?»

²⁰ Ayiwa, ele min be o fo, ele adamaden gbansan, ele ye mun le ye ko ele be Ala soso? Yala bogodaga be se k'a fo dagalalagabaga ma wa, ko: «Mun koson i ka ne lalaga tan?»

²¹ Yala dagalalagabaga ta le te bogo ye wa? A be se ka o bogo kelen ke ka daga songogbelon do lalaga, ani ka daga gbansan do fana lalaga.

²² Ayiwa, Ala tun b'a fe ka a ta dimi ni a ta sebagaya yira minke, o koson minw ka a ta dimi lawuri, a ka olugu ta kewalejuguw sonmina ka mupu o kore kosebe; o mogow blara halakiri le kama.

²³ Ayiwa, a hinara minw na ka o laben ka bla bonya kama, ni a ko a be a ta bonya la olugu kan, k'a caya, aw be se ka mun le fo o ra?

²⁴ Ala ka anw le wele; a ma an wele ka bo Yahudiyaw doron le ce ra de, a ka an wele ka bo siya were mogow* ra fana.

²⁵ A ka o le fo cira Oze ta kitabu kono, ko:

«Mogo minw tun te ne ta siya ye,

ne bëna olugu le wele ko <ne ta siya.>

Minw tun te ne ta mogo kanuninw ye,

ne bëna olugu wele ko <ne ta mogo kanuninw.>

²⁶ A tun fora o ye yoro min na ko o te <Ala ta mogow> ye,

o yօrօ yերէ ra o bեna wele ko <Ala janaman yերէ ta denw.>

» 27 Cira Ezayi fana pεrenna k'a fօ Izirayεlimօցօw ta ko ra, ko:

«Hali ni Izirayεlimօցօw cayara ka ke i ko kօgօjida kεnken, o bεε ra mօցօ dama dama le bena kisi.

28 Sabu Matigi ka kitī min latige, a bեna o kitī tige joona joona dununamօցօw kan.»

29 Cira Ezayi tun k'a fօ fana ko:

«Ni Fangatigi Ala tun ma makari an na ka duruja dօ to an ye,

an tun bեna ban pewu i ko Sodօmukaw,

an tun bեna ke i ko Gomօrikaw le.»

Terenninya te sօրօ sariya sababu ra

(Rōmukaw 3.19-29; Galasikaw 3.8-14,21-29)

30 Ayiwa, an bեna mun le fօ sa? Siya wերէ mօցօ* minw tun te terenninya sira jinina, Ala ka olugu jate mօցօ terenninw ye; o ka o terenninya sօրօ lanaya sababu ra.

31 K'a sօրօ Izirayεlimօցօw, olugu minw tun be terenninya jinina sariya sababu ra, olugu ma o sօրօ.

32 Mun kosօn? Sabu Izirayεlimօցօw m'a jini lanaya sababu ra, nka o k'a jini o yերէ ta kewalew le sababu ra. O sen talonna kabakuru le ra ka ben.

33 I n'a fօ a sεbera Kitabu kօnօ cogo min na, ko:

«A fle, ne be sentalon kabakuru dօ bla Siyօn,

min bեna ke dօw kunnacen sababu ye.

Nka ni mօցօ min ka a jigi la a kan, Ala tεna o tigi janfa fiyewu!»

10

1 Ayiwa, ne balemw, ne be min fε ni ne jusukun bεε ye, ani ne be Ala daarira min na ne ta siya Izirayεlimօցօw ta ko ra, o ye ko o ye kisi.

2 Sabu ne be nin seereya ke, ko o cesirinin lo Ala ko ra, nka hakiri te o fε.

3 Ala be mօցօ jate mօցօ terennin ye cogo min na, o ma o faamu. O b'a fε ka ke mօցօ terenninw ye o yերէ ta kewalew le sababu ra. O ra, Ala be mօցօ jate mօցօ terennin ye sira min fε, o ma son o ma.

4 Kirisita* le kera sariya* laban ye, janko ni mօցօ minw bεε ka la ale ra, Ala ye olugu jate mօցօ terenninw ye.

Ni mօցօ min ka la Matigi ra o be kisi

⁵ Ayiwa, mōgō bē se ka jate mōgō terennin ye sariya* sababu ra cogo min na, cira Musa ka o fō; a ko: «Ni mōgō min ka se ka nin kow sira tagama, o tigi bē kisi o sababu ra.»

⁶ Mōgō bē se ka jate mōgō terennin ye lanaya sababu ra cogo min na, o fōra, ko: «I kana a fō i yere kōnō ko: <Jōn le bēna yēlēn ka taga sankolo ra an ye?» (O kōrō ye ko ka Kirisita* lajigi.)

⁷ Walama ko: <Jōn le bēna jigi dugukolo jukōrō an ye?» (O kōrō ye ko ka Kirisita lawuri ka bō saya ra.)»

⁸ O kuma bē mun le fō sa? A ko: «Kuma bē i kērē fe, a bē i da ra, a bē i jusukun na fana.» O kuma ye lanaya ta kuma le ye, an bē min waajuri kera mōgōw ye.

⁹ Ni i k'a fō i da ra ko Yesu le ye Matigi ye, ani ka la a ra i jusukun na ko Ala k'a lakunu ka bō saya ra, i bē kisi.

¹⁰ Sabu ka la Yesu ra i jusukun na, o le b'a to Ala bē i jate mōgō terennin ye; k'a fō i da ra, o le b'a to i bē kisiri sōrō.

¹¹ Sabu a sēbera Kitabu kōnō ko: «Ni mōgō o mōgō ka la Matigi ra, Ala tēna o tigi janfa fiyewu.»

¹² O koson Yahudiyaw o, siya wērē mōgōw* o, dō ma bō dō ra; Matigi kelenpe le bē o bēe kunna, ani minw bēe bē a tōgō wele, a bē kopuman ke olugu bēe ye k'a caya.

¹³ Sabu a sēbera ko: «Ni mōgō o mōgō ka Matigi tōgō wele, o tigi bē kisi.»

¹⁴ Nka o bēna a tōgō wele cogo di, ni o ma la a ra? O bēna la a ra cogo di, ni o ma a ko mēn? O bēna a ko mēn cogo di, ni mōgō ma a waajuri kē?

¹⁵ Mōgō bēna a waajuri ke cogo di, ni mōgō ma ci a kama? I n'a fō a sēbera Kitabu kōnō cogo min na, ko: «Minw bē na ni kibaro dimanw ye, olugu nacogo ka ni.»

¹⁶ Nka o bēe n'a ta, mōgōw bēe ma sōn Kibaro Diman* ma. O koson cira Ezayi k'a fō ko: «Matigi, jōntigi le sōnna ka la an ta waajuri kumaw ra?»

¹⁷ Ayiwa, an bē waajuri min lamēn, lanaya bē sōrō o le fe; o waajuri bōra Kirisita ta kuma le ra.

¹⁸ Ayiwa, ne ko: Yala Izirayelimōgōw ma o waajuri mēn le wa? O k'a mēn kē! Sabu a sēbera ko:
«O kumakan sera dugukolo fan bēe ra;
o ta kumaw sera fō dunuja danw na.»

¹⁹ Ayiwa, ne bē pininkari ke tuun, ko: Yala Izirayelimōgōw ma o faamu le wa? Cira Musa kōnna k'a fō ko:
«Aw tē siya min jatera,

10:5 10.5 Nin kuma fōra Sarakalasebagaw 18.5.   **10:11 10.11** Nin kuma fōra Ezayi 28.16.   **10:13 10.13** Nin kuma fōra Yoweli 3.5.   **10:15 10.15** Nin kuma fōra Ezayi 52.7.   **10:16 10.16** Nin kuma fōra Ezayi 53.1.   **10:18 10.18** Nin kuma fōra Zaburu 19.5.

ne bəna a to o celiya ye aw mina;
aw bə siya min fləra hakirintan ye,
ne bəna a to o dimi ye aw mina.»

20 O kə, cira Ezayi fana k'a ja gbəleya k'a fə ko:
«Məgə minw tun tə ne yərəjinina, olugu ka ne ye;
minw tun tə miirira ne ta ko ra, ne ka ne yərə yira olugu le
ra.»

21 Nka Izirayəliməgəw ta ko ra, a ko:
«Ne ka ne boro lə tere kururu bəz
siya murutinin ni siya bannin də le ye.»

11

Ala ma ban Izirayəliməgəw ra

1 Ayiwa, ni a bə ten o, o kərə ye ko Ala banna a ta
məgəw, Izirayəliməgəw ra wa? Fiyewu! Sabu ne fana
ye Izirayəliden le ye, ne bəra Iburahima ta duruja ra,
Boniyaminu ta gba ra.

2 Ala kənna ka a ta məgə minw janawoloma ka o kə
a ta ye, a ma ban olugu ra. Cira Iliya* ka kuma min fə
Izirayəliməgəw kama Ala ja kərə, Kitabu ka min fə o ko ra,
aw ma o lən wa?

3 A ko: «Matigi, o ka i ta ciraw faga, ka i ta
sarakajenifənw* cici. Ne kelenpe le tora; o b'a fə ka ne fana
faga.»

4 Nka Ala ka a jaabi cogo di? A ko: «I kelen ma to; ne
ka məgə waga wolonfla le mara ne yərə ye. Olugu si ma o
kinbiri gban Baali* kərə ka a bato.»

5 O cogo ra fana, an bə wagati min na sisan,
Izirayəliməgəw tə fitini bə yi, Matigi ka minw janawoloma
ka kaja ni a ta nəəma ye.

6 Ayiwa, ni Ala ka o janawoloma ka kaja ni a ta nəəma
ye, o cogo ra o yərə ta kewalew nə te tuun; ni o te, Ala ta
nəəma tena kə nəəma ye tuun.

7 Ayiwa, o kərə le ye di? Izirayəliməgəw tun bə min
ninina, o ma o sərə; Ala ka minw janawoloma, olugu le
ka o sərə. Təw jusukun gbəleyara.

8 I n'a fə a səbera Kitabu kənə cogo min na, ko:
«Ala ka o hakiri lasunəgə,
janko o kana yeri kə,
ani o kana mənni kə o toro ra.
A kəra ten le fə ka na se bi ma.»
9 Dawuda fana ko:

10:19 10.19 Nin kuma fəra Sariya 32.21.   **10:20 10.20** Nin kuma fəra Ezayi

65.1.   **10:21 10.21** Nin kuma fəra Ezayi 65.2.   * **11:2 11.2** Iliya: Dəw b'a fə a
ma ko Eli.   **11:3 11.3** Nin kuma fəra Masacəw fəlo 19.10,14.   **11:4 11.4** Nin
kuma fəra Masacəw fəlo 19.18.   **11:8 11.8** Nin kuma fəra Sariya 29.3; Ezayi
6.10.

«Ala y'a to o ta domunibaw ye ke jan ye ka o mina,
ka ke jo ye ka o mina, ka ke o ben sababu ye;
o ye ke o ta kojugu sara ye.

¹⁰ Ala ye o jaw ye fin, o kana yeri ke tuun;
ka sege la o kan, o ko kurunin ye to wagati bεε.»

*Ala ka min ke siya were mōgōw ye
(Matiyu 21.40-43; Efesikaw 2.7-13)*

¹¹ Ayiwa, ne ko: Izirayelimōgōw talonna minke, yala o benna pewu le wa? Fiyewu! Nka o ta firiri kera sababu ye k'a to siya were mōgōw* ka kisiri sōrō, janko olugu celiya ye ke o ra.

¹² Ayiwa, ni Izirayelimōgōw ta firiri kera nafa ye dunupnamōgōw fe o, ani o majigira minke, ni o kera, nafa ye siya were mōgōw fe, o tuma ni o bεε nana yεlema ka na Ala fe, o tēna ke koba ye ka tēme a to bεε kan wa?

¹³ Ne bε nin fōra sisan aw siya were mōgōw* le ye. Ala ka ne ke siya were mōgōw ta ciraden* ye, ne fana bε nagari o baara kosōn,

¹⁴ janko ni a bε se ka ke, o celiya ye ke ne ta siyamōgōw ra, ka ke sababu ye k'a to dōw ye kisi.

¹⁵ Sabu Ala ka o bla kere fe minke, ni o kera, sababu ye ka ben don dunupnamōgōw ni Ala ce, o tuma ni Ala nana o bla o nō ra do? O bēna ke koba le ye, ka ke i ko suw le kununa ka bō saya ra.

¹⁶ Ni burukun fōlo dira Ala ma saraka ye, a to bεε le bε saninya. Ni yiri lilinw saninyanin lo, a borow fana saninyanin lo.

¹⁷ Ayiwa, Izirayelimōgōw, minw ye oliviye janaman yiriborow ye, ni Ala ka o yiriboro dōw tigetige ka ele nōrō o nō ra, ele siya were* mōgo min ye kongo oliviye yiriboro ye, ni Ala k'a to ele ka nafa sōrō oliviye janaman lilinw na, k'a to o yiri ji ye ele baro,

¹⁸ ele kana waso yiri janaman ta borow ma. Ni i bε waso, i ka kan k'a lōn ko ele le ma lilinw mina; nka lilinw le ka ele mina.

¹⁹ I bēna a fō ko: «O yiriborow ma tige ka bō yi, janko ne le ye nōrō o nō ra wa?»

²⁰ Can lo! Olugu tigera ka bō yi o ta lanabariya le kosōn, ele nōrōra o nō ra i ta lanaya kosōn. O kosōn ele kana waso, nka siran Ala ja!

²¹ Sabu ni Ala ma yiriboro janaman to yi, a tēna ele fana to yi.

²² Aw y'a fle, Ala ta numanya ni a ta fariya bε yira cogo min na. Minw bε bō a ta sira kan, a ta fariya bε se olugu

le ma, nka Ala ta jumanya bε ele kan, ni i kɔni ka to a ta jumanya ra. Ni o tε, ele fana bεna tige ka bɔ yi.

²³ Ni Izirayelimogow fana ka bɔ o ta lanabariya sira kan, Ala bεna o nɔrɔ o nɔkɔrɔ ra; sabu se bε Ala ye ka o nɔrɔ kura ye tuun.

²⁴ Ele tigera ka bɔ kongo oliviye yiri ra, ka na ele nɔrɔ oliviye janaman yiri ra, k'a sɔrɔ aw tε yiri suguya kelen ye! Olugu minw ta yiri lo, olugu nɔrɔ tena diya belen wa?

Izirayelimogow tɔw ta kisiri ko

²⁵ Ayiwa, ne balemwaw, ne b'a fε aw ye nin gundo lɔn, janko aw kana aw yεrε jate hakiritigiw ye ka tεmε tɔw kan. Izirayelimogο dɔw jusukun gbεleyara, fɔ Ala ka siya were mogο* minw janawoloma, olugu bεε ye don fɔlo.

²⁶ O cogo ra Izirayeli bεε bεna kisi, i n'a fɔ a sεbera cogo min na, ko:

«Kisibaga* bεna bɔ Siyɔn,
a bεna Yakuba ta denw ta terenbariya bɔ o ra.

²⁷ Ne bεna o jεnɔjɔgɔnya le don ni o ye,
ni ne ka na o ta jurumunw bɔ o kunna tuma min na.»

²⁸ Ayiwa, Izirayelimogow ma sɔn Kibaro Diman* ma minke, o ra o kera Ala juguw ye, janko aw ye o nafa sɔrɔ. Nka ka kaja ni Ala ta janawolomari ye, Ala bε o kanu a ta layiri taninw kosɔn o bεmaw ye.

²⁹ Sabu Ala bε fen minw di, a tε sekɔ ka o mina tuun; a tε mogο wele, ka sekɔ ka ban o tigi ra tuun.

³⁰ Fɔlɔfɔlɔ aw tun tε Ala kan mina; Izirayelimogow nana ban Kibaro Diman ma minke, o kera sababu ye k'a to Ala hinara aw ra.

³¹ O cogo ra, olugu le ka Ala kan bla, janko Ala ye hina aw ra; Ala hinara aw ra cogo min na, a bεna hina olugu fana ra ten.

³² Sabu Ala ka mogοw bεε to o ta kanminabariya ra, ka na hina o bεε ra.

Ala ta sebagayaba

³³ E! Can ra, Ala ta fentigiya, ani a ta hakiritigiya, ani a ta lɔnniya dunya tε se ka lɔn! A ta kolatigeninw ka bon ka tεmε adamaden hakiri dan kan! A ta siraw tε se ka lɔn!

³⁴ I n'a fɔ a sεbera cogo min na, ko:

«Jɔn le ka Matigi Ala ta miiriya lɔn?

Jɔn le kera a ladibaga ye?

³⁵ Jɔn le kɔnna ka fεn di Ala ma, ka n'a fɔ ko ale ta juru b'a ra?»

36 Fen bεε bora ale le ra, fen bεε bε a nō ra ale le baraka ra, fen bεε bε ale le ta ye; a ka kan ni bonya ye wagati bεε, ani tuma bεε! Amina.

12

Lanabaga ta tagamacogokura

¹ Ayiwa, ne balemaw, i n'a fō Ala ka o pumanyaba kε an ye, o koson ne bε aw daari ko aw ye aw yεrε farikolo di Ala ma, i ko saraka janaman, ani saraka saninman, saraka min ka di Ala ye; o le fana ye batorisobε ye.

² Aw kana aw ta koketaw kaja ni nin dunujnamogow ta ye. Nka aw y'a to Ala yεrε ye miiriyakura don aw hakiri ra, ka aw yεlema; o cogo ra, Ala bε min fε, min ka pi, min ka di a ye, min dafanin lo, aw bēna o faamu.

Lanabagaw ka kan ka jen ka baara ke

(Korenzikaw fōlō 12.12-27; Efesikaw 4.1-16)

³ Ala ka neema min kε ne ye, o neema baraka ra ne b'a fō aw bεε kelen kelen ye ko Ala ka aw kε min ye, aw kana aw yεrε jate ka temε o kan; aw ye yεremajigiya don aw yεrε ra. Ala ka se min di aw ma aw ta lanaya koson, aw ye aw ta kow kε ka kaja ni o le ye.

⁴ Farikolo kelen le bε an fε, nka a yorow ka ca. An farikolo yorō si ni si ta baara te kelen ye fana.

⁵ O cogo kelen na, anw lanabagaw ka ca, nka an bεε kera farikolo kelen ye Kirisita* ta jεnjøgonya ra; an bεε sirira njøgon na, ka kε njøgon farikolo yorō dø ye.

⁶ Nka an ninyorow te kelen ye ka kaja ni Ala ta neema dinin ye an ma. O koson ni Ala bε kuma don min da ra ka mogow waaju, o tigi ye o kε ka kaja ni lanaya ye.

⁷ Ni dø ta kera baara ye, o tigi ye o baara kε. Ni min ta kera karan ye, o tigi ye mogow karan.

⁸ Ni min ta kera ka mogow ja gbeleya, o tigi ye o kε. Min bε mogow sɔn, o tigi ye a boro labla ka o kε. Ni min kera mogow janmogoye, o tigi ye o kε ka ja. Min bε janibagatow deme, o tigi ye o kε ni nagari ye.

Lanabagaw ka kan ka tagama kanuya ra

⁹ Aw ta njøgonkanu kana kε ni flankafuya ye. Aw ye kojugu haramuya. Aw ye nɔrɔ kopuman le ra kosebε.

¹⁰ Aw ye njøgon kanu kosebε i ko balemaw. A ye kε bεε jusu ra ko ale le ka kan ka kɔn ka tɔw bonya.

¹¹ Aw ye aw yεrε cesiri baara ra, aw kana kε salibagatow ye. Aw ye baara kε Matigi ye ni aw jusukun bεε ye.

¹² Jigiya min bε aw fε, aw ye nagari o koson. Aw ye tɔɔrɔ muju; aw ye jiia Aladaari ra.

¹³ Ala ta mōgō minw mako bē dēmeri na, aw ye olugu dēmē. Aw ye jija ka lonanw ladon.

¹⁴ Minw bē aw tōrō, aw ye dugawu kē olugu ye; aw ye dugawu le kē, aw kana mōgō danga.

¹⁵ Minw bē nagari, aw ye nagari ni olugu ye; minw bē kasi, aw ye kasi ni olugu ye.

¹⁶ Aw ye bēn kelen ma. Aw kana miiri kobabaw ma ka aw yērē bonya, aw ye sōn yēremajigiya le ma. Aw kana aw yērē jate ko aw ye hakiritigiw ye.

¹⁷ Ni mōgō dō ka kojugu kē aw ra, aw kana o juru sara ni kojugu dō wērē ye. Aw ye jija ka kopuman kē bēe ye.

¹⁸ Ni a kōni ka dan aw ma, aw ye aw seko bēe kē k'a to hēra ye kē aw ni mōgō bēe cē.

¹⁹ Ne balema kanuninw, aw yērē kana aw yērē dimibō; aw y'a to Ala ma. Sabu a sēbera Kitabu kōnō, ko: «Ne le bēna hake bō, ne le bēna kojugu juru sara. Matigi Ala ko ten.»

²⁰ Ala ta Kuma ko fana, ko: «Ni kōngō bē i jugu ra, domuni di a ma; ni minlogōtō b'a ra, ji di a ma. Ni i bē o kera, a bē i ko i bē takami le cēra ka o kē a kun na.»

²¹ I kana a to kojugu ye se i ra. Nka jija ka kopuman kē ka se sōrō kojugu kan.

13

*Lanabagaw ka kan ka koro fagamaw ye
(Piyeri fōlō 2.13-17)*

¹ Ayiwa, mōgō bēe ka kan ka koro fagamaw ye; sabu fanga tē yi, ni min ma bō Ala ra. Fagama minw sigira, Ala le ka olugu sigi.

² O kosōn mōgō min bē ban fagamaw ta ma, o tigi banna Ala ta Kuma le ma. Minw fana bē ban fagamaw ta ma, olugu bēna kiti le lase o yērē ma.

³ Ni i bē kopuman kē, i sirankun tē fagamaw ja. Ni i bē kojugu kē, o le b'a to i bē siran fagamaw ja. Ni i t'a fē ka siran fagamaw ja, o tuma i ye kopuman kē; ni i ka kopuman kē, o bēna i tando.

⁴ Fagamaw bē baara min kera, o bē o kera Ala le ye, aw ta ja kosōn. Ni i bē kojugu kē, o tuma i ka kan ka siran o ja, sabu maramafēn min bē o boro, o tē o boro gbansan. O bē Ala ta baara le ra; o bē Ala dimibō kojugukēbaga ra, ka a ta kojugu hake bō o ra.

⁵ O kosōn aw ka kan ka koro fagamaw ye; o bē se ka tōrō min lase an ma, a kana kē o pasiran dōrōn kosōn, nka aw

yere ka kan ka a lōn aw jusukun na ko ka koro o ye, ko o ka ja.

⁶ O le koson fana aw bē ninsongo sara. Sabu fagama minw bē o baara kera, Ala le ka olugu bla o baara ra, ko o y'a ke ka ja.

⁷ Ayiwa, mōgō bēe kelen kelen ka kan ni min ye, aw ye o ke o ye. Aw ka kan ka ninsongo sara min ye, aw ye a sara o ye. Aw ka kan ka wusugu sara min ye, aw ye a sara o ye. Aw ka kan ka siran min ja, aw ye siran o ja. Min ka kan ni bonya ye, aw ye o bonya.

Ka tagama kanuya ra

(Matiyu 22.35-40; Yuhana fōlō 3.11-23)

⁸ Ayiwa, ne balemaw, ni nōgōnkanu tē, mōgō si ta juru wērē kana ke aw ra; sabu ni mōgō min bē mōgō tōw kanu, o tigi ka Ala ta sariya bēe le dafa.

⁹ Sabu ci minw fōra ko: «I kana jēneya ke, i kana mōgō faga, i kana sonyari ke, i kana nabō mōgō borofen fe,» ani a tōw bēe, o kumaw bēe be nin kuma kelen le kōnō ko: «I ka kan ka i mōgōjēgōn kanu i ko i yere.»

¹⁰ Ni i bē i mōgōjēgōn kanu, i te kojugu ke a ra. O koson ni i bē tōw kanu, i ka Ala ta sariya* bēe le dafa.

Ka dibirakow dabla

¹¹ Ayiwa, aw ka kan ka o kuma jate, sabu an bē wagatigbelēn min na sisan, aw yere ka o lōn. Aw kunutuma sera ka bō sunōgō ra, sabu kisiri yōrō ka surun an na sisan ka temē an ta lanaya daminawagati kan.

¹² Ne balemaw, su janfara dē! Dugugbē surunyara. Kewalejugu minw bē ke dibi ra, an ye o dabla pewu, ka an yere labēn ka tagama yeelen le ra.

¹³ An ye an tagamacogo teren, k'a gbe i n'a fō an bē kow ke tere fe cogo min na. An ye an yere kōrōsi domuniba dama temeninw ma, ani dōrōtōya, ani jatōya, ani marobariyako dama temeninw, ani keremisenw, ani jangboya.

¹⁴ Aw ye Matigi Yesu Kirisita ta cogo don aw yere ra i ko derege; aw kana miiri aw farisogo ta negerakow ra, ko aw bē farisogo diyanyakow ke.

14

Lanabagaw ka kan ka nōgōn ta ko muju

(Korentikaw fōlō 4.3-5; 8.1-13; 10.23-33)

¹ Ne balemaw, aw ra minw baraka ka dōgō lanaya ra, aw ye sōn olugu ma; aw kana o ta miiriya sōsō.

² Dō fe, domunifen bēe bē se ka domu; nka dō baraka ka dōgo lanaya ra minke, ale bē nankōrafēn wōrōn le domu.

³ Min bē domunifen bēe domu, ale kana a mōgōjōgōn mafiyēnya, ko mun kosōn a tē fen bēe domu; min tē domunifen bēe domu, ale fana kana a mōgōjōgōn jaraki, ko mun kosōn a bē fen bēe domu; sabu Ala sōnna a ma.

⁴ Ele ye jōn ye, ko ele bē mōgō wērē ta baaraden jaraki? Ni a lōra o, walama ni a benna o, o ye a matigice ta ko le ye. A fana bēna teren, sabu se bē Matigi Ala ye ka baraka don a ra.

⁵ Ayiwa, mōgō dō bē yi, ale bē lonw bō nōgōn na, nka dō wērē fe lonw bēe ka kan. Miiriya min bē min fe, o ye to ni o ye, sigiya kana kē a fe.

⁶ Min bē lonw bō nōgōn na, ale bē o kē ka Matigi le bonya. Min bē domunifen bēe domu, ale bē o kē ka Matigi le bonya, sabu a bē baraka la Ala ye; min fana tē domunifen bēe domu, ale bē o kē ka Matigi le bonya, sabu ale fana bē baraka la Ala ye.

⁷ An si tē janamanya an yērē ye, an si tē sa fana an yērē ye.

⁸ Ni an bē janamanya, an bē janamanya Matigi le ye; ni an bē sa, an bē sa Matigi le ye. O kosōn ni an janaman lo o, ni an sara o, an ye Matigi ta le ye.

⁹ Kirisita* sara, ka kunu ka bō saya ra, janko ka kē suw ni janamanw bēe Matigi ye.

¹⁰ Ayiwa, mun kosōn ele bē i balema jaraki? Mun kosōn ele fana bē i balema mafiyēnya? K'a sōrō an bēe le bēna taga lo Ala ja kōrō, a bē an ta kiti tige.

¹¹ Sabu a sēbera Kitabu kōnō, ko:

«Matigi ko:

«Ne bē kari ko sigiya t'a ra, ko ne le ye Ala janaman ye; adamadenw bēe bēna o kinbiri gban ne le kōrō,

bēe da bēna ne tando.» »

¹² O cogo ra, an bēe kelen kelen bēna taga an yērē ta jafo Ala ja kōrō lon dō.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacen

(Korentikaw fōlō 8.1-13)

¹³ O kosōn an kana nōgōn jaraki tuun. Nka aw ye jija k'a to aw kana foyi ke min bē se ka kē sababu ye ka aw balema dō bla kojugu ra, walama ka a kunnacen.

¹⁴ An Matigi Yesu baraka ra, ne kōni k'a lōn k'a gbeyá, ani ne lanin b'a ra ko domunifen tē yi min ma saninya. Ni mōgō min ka domunifen jate ko a saninyanin tē, a saninyanin tē o tigi le fe.

¹⁵ Ni ele bē fēn min domu, ni o bē kē sababu ye ka i balema jusu kasi, o tuma i ma kanuya sira tagama. Kirisita* sara o balema min kosōn, i kana a to i ta domunifēn ye kē sababu ye ka o lafiri.

¹⁶ Aw b'a jate ko fēn min ka ji, o man kan ka kē sababu ye k'a to mōgōw ye aw tōgōjugu fō.

¹⁷ Ala ta Masaya* kun te domuni ni minni ye; nka a kun ye Nin Saninman* ta terenninya ni a ta jesusuma ni a ta nagari le ye.

¹⁸ Mōgō min bē baara kē Kirisita ye ni o miiriya ye, o tigi ko ka di Ala ye; mōgōw fana bē a tōgōjuman fō.

¹⁹ O le kosōn, fēn min bē na ni hēra ye, ka an bēe kelen kelen lataga na lanaya ra, an ye jija ka o le jini.

²⁰ Ala ka min kē i balema ye, i kana o cen domunifēn kosōn. Can lo, domunifēn bēe ka ji; nka ni a domuko be kē sababu ye ka i balema bla kojugu ra, o man ji.

²¹ O kosōn ni i te sogo jimi, ni i te duvēn min, fēn o fēn bē se ka kē sababu ye ka i balema dō bla jurumun na, ni i bē se ka o fēnw bēe ye ka o to yi, o ka ji.

²² Ayiwa, aw ta miiriya ye min ye o ko ra, o ye to aw yērē ni Ala cē. Mōgō min bē domunifēn jate fēnjuman ye, ka a domu, hali a te sigiya a jusukun na, o tigi ta jana.

²³ Nka ni i bē fēn dō domu k'a sōrō sigiya bē ele yērē jusukun na o ko ra, ele jarakinin lo, sabu i bē ko ke k'a sōrō ele yērē ma la a ra ko a bennin lo. Ni i bē ko o ko ke k'a sōrō i yērē ma la a ra ko a bennin lo, o ye jurumun le ye.

15

Lanabaga barakantanw dēmēcogo

¹ Anw minw baraka ka bon lanaya ra, an ye sōn barakantanw ma ni o ta barakantanya ye; an kana an yērē diyanyakow kē.

² An ye an mōgōjōgōn diyanyakow le kē, a ta ja kama, janko a baraka ye bonya lanaya ra.

³ Sabu hali Kirisita* ma a yērē diyanyako kē. Nka a kera i n'a fō min sebera Kitabu kōnō, ko: «I mafiyēnyabagaw bē mafiyēnyarikuma minw fō i ma, o kumaw bē ben ne le kan.»

⁴ Kuma minw bēe sebera Kitabu kōnō kakōrō, o sebera le ka an karān mujuri ra, ka an jusu saaro, janko an ye jigi sōrō.

⁵ Mujuri tigi Ala, ani jussaaro tigi Ala y'a to aw ye bēn kelen ma, ka kaja ni Yesu Kirisita ta miiriya ye.

6 Ni o kera, aw bεε bε jεn ka aw kan kε kelen ye, ka Ala bonya, min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye.

*Yesu Kirisita nana mɔgɔw bεε kosɔn
(Efesikaw 2.11-19)*

7 Kirisita* sɔnna aw ma cogo min na, aw fana ye sɔn nɔgon ma ten; o le bε bonya la Ala tɔgo kan.

8 Ne b'a fɔ aw ye ko Kirisita kera Yahudiyaw ta baaraden ye, janko Ala tun ka layiri minw ta o bεmaw ye, a ye o dafa, k'a yira ko ni Ala ka min fɔ, a bε o kε.

9 A nana minkε, o kosɔn siya wεre mɔgɔw* fana bε Ala bonya Ala ta makari kosɔn, i n'a fɔ a sεbera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

«O kosɔn ne bεna i tɔgo tando siya wεre mɔgɔw cε ra, ka dɔnkiriw la ka i tɔgo bonya.»

10 A sεbera fana tuun ko:

«Aw siya wεre mɔgɔw, aw ye nagari ni Ala ta mɔgɔw ye!»

11 A sεbera fana tuun ko:

«Aw siya wεre mɔgɔw, aw bεε ye Matigi tando;

dununnamɔgɔw bεε ye a tando!»

12 Cira Ezayi fana ko:

«Mɔgɔ dɔ bεna bɔ Yese ta duruja ra;
a bεna kε siya tɔw bεε kunna,
a bεna kε siya wεre mɔgɔw jigiya ye.»

13 Ayiwa, ne balemaw, jigi tugubaga Ala ye aw fa nagari ni jesusuma ra, lanaya baraka ra, janko aw jigi ye bonya kosebe Nin Saninman* baraka ra.

*Pɔli ta baarakεcogo
(Korentikaw flanan 10.13-18)*

14 Ne balemaw, ne yεrε lara a ra ko aw kɔni, aw ta miiriya ye konuman le ye; lɔnniya suguya bεε bε aw fε, aw bε se ka nɔgon ladi fana.

15 O bεε n'a ta, ne ta sεbe yɔrɔ dɔw ra, ne ka ne yεrε ja gbeleya ka ko dɔw fɔ aw ye, janko ka aw hakiri jigi; ne ka o kε, sabu Ala ka baraka don ne ra ka o baara karifa ne ma.

16 A ka ne kε Yesu Kirisita ta baaraden ye aw siya wεre mɔgɔw* cε ra. Ala ka baara min di ne ma, ne bε o kε i ko Ala ta sarakalasebaga*, ka Kibaro Diman* fɔ, janko aw siya wεre mɔgɔw* ko ye diya Ala ye, ka kε Ala ta ye, ka bla danna Ala ye, Nin Saninman* baraka ra.

17 O kosɔn ne bε baara min kera Ala ye, ne bε se ka ne yεrε tando o ra Yesu Kirisita ta jεnŋɔgɔnya ra.

15:9 15.9 Nin kuma fɔra Samawilu flanan 22.50; Zaburu 18.50.   15:10 15.10 Nin kuma fɔra Sariya 32.43.   15:11 15.11 Nin kuma fɔra Zaburu 117.1.   15:12 15.12 Nin kuma fɔra Ezayi 11.10.

¹⁸ Sabu ne tēna sōn ka fēn si fō, fō ne ka min kē Yesu Kirisita sababu ra, k'a to aw siya wērē mōgōw ye sōn Ala ma; a ka o kē ne ta kuma ni ne ta kewalew le sababu ra,

¹⁹ ani tagamasiyēnw, ani kabakow, ani Ala Nin Saninman ta sebagaya. O cogo le ra, ne ka Kirisita* ta Kibaro Diman fō yōrō bēe, k'a damina Zeruzalēmu ni a laminiw na, ka taga se fō Iliri jamana ra.

²⁰ Kirisita tōgo ma deri ka fō yōrō min na, ne tun t'a fē ka Kibaro Diman fō yōrō wērē ni o yōrō te, janko ne kana taga baara kē mōgō wērē ta baara nō ra.

²¹ I n'a fō min sebera Kitabu kōnō, ko:
«A tōgo tun ma fō minw ye, olugu le bēna a ye;
minw tun ma a ko men, olugu le bēna a lōn.»

Pōli tun b'a fē ka taga Rōmu

²² Ayiwa, o baaraw bēe le ka ne bari tuma caman ka taga aw fē yi.

²³ Nka sisan ne ta baara banna yan mara ra. Kabini san caman ne tun b'a fē ka taga aw fē yi;

²⁴ ne b'a fē ka tēmē ka aw fle, ne tagatō Esipajni jamana ra. Ni ne ka aw lōgorake dōcōnin, aw bēna ne dēmē ka ne lase ne tagayōrō ra.

²⁵ Sisan ne bē tagara Zeruzalēmu ka taga lanabagaw ta cira ko janabō.

²⁶ Sabu Masedoni jamana ni Akayi jamana lanabagaw k'a latige o yērē ma ka o boro kē jōgōn kan, ka Yahudiya lanabaga fagantanw dēmē Zeruzalēmu.

²⁷ Oluju yērē le ka o ko latige. Nka can ra, o ta kokēta tun lo fana; sabu Ala ka nēema min kē Yahudiya lanabagaw ye, ni olugu siya wērē mōgōw* ka dō sōrō o ra, a ka kan fana olugu ye Yahudiya lanabagaw dēmē ni o borofēnw ye.

²⁸ Ni o kow janabōra, ni ne tagara o wari di, ne tagatō Esipajni, ne bēna tēmē aw fē yi.

²⁹ Ne tagatō aw fē yi, ne k'a lōn ko ne bēna taga ni Kirisita* ta barakaba ye.

³⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne bē aw daari an Matigi Yesu Kirisita tōgo kosōn, ani Nin Saninman* ta kanuya kosōn, ko aw ye to ka Ala daari ne ye, ka ne dēmē ne ta kērē ra;

³¹ janko ne ye bōsi Zude jamana lanabariw boro, ani ne bē tagara wari min di lanabagaw ma Zeruzalēmu, o ye o mina ni jagari ye.

³² Ni Ala ka o kē, ne ni jagari le bēna se aw fē yi; ne bēna nēnekiriyōrō sōrō aw fē yi dōcōnin fana.

³³ Hera tigi Ala ye kē ni aw bēe ye. Amina.

16

Pɔli ta fori

¹ Ayiwa, ne bε an balemamuso Febe tɔgɔnuman fɔ aw ye; Sankere lanabagaw ta jenkuru* dɛmɛbaga dɔ lo.

² Ni a ka se aw fε yi, aw y'a minako ja, an Matigi ta jenjögonya kosɔn, k'a bonya i n'a fɔ Ala ta mɔgɔ ka kan ka bonya cogo min na. Ni a mako ka lɔ fɛn o fɛn na, aw y'a dɛmɛ o ra, sabu a ka balema caman dɛmɛ, ka ne yɛrɛ dɛmɛ.

³ Aw ye Pirisili ni Akila fo; ne baarakɛnjögɔnw lo, Yesu Kirisita ta baara ra.

⁴ Olugu le ka ne kisi, k'a ke fɔ o yɛrɛ nin tun bε jini ka to a ra; ne kelen le tε o walejumanlɔn, nka siya wɛrɛ mɔgɔ* lanabagaw ta jenkuruw bɛɛ lo.

⁵ Lanabaga minw bε jnɔgɔn lajɛn o ta so, aw ye olugu fana fo.

Aw ye ne balemace kanunin Epayineti fo, min ye Azi jamana mɔgɔ fɔlo ye ka la Kirisita* ra.

⁶ Aw ye Mariyamu fo, ale min ka baaragbɛlen caman ke aw ye.

⁷ Aw ye Andoronikusi ni Zuniyasi fo. Ne siyajögɔn Yahudiya dɔw lo; an tun bε kasɔ ra fana jnɔgɔn fε. Mɔgɔw bε olugu fana jate kosebɛ ciradenw* cε ra. O lara Yesu ra ne ja.

⁸ Aw ye Anpiliyasi fo; ne balema kanunin lo Matigi ta jenjögonya ra.

⁹ Aw ye Uribeni fo; ne baarakɛnjögɔn lo Kirisita ta baara ra.

Aw ye ne balema kanunin Sitakisi fo.

¹⁰ Aw ye Apelesi fo; ale tɔɔrɔra Kirisita tɔgɔ kosɔn, nka a ta lanaya ma bɔ a nɔ ra.

Aw ye Aritobuli ta somgɔw fo.

¹¹ Aw ye Herodiyɔn fo; ne siyajögɔn Yahudiya dɔ lo.

Aw ye Narisisi ta somgɔw fo, olugu minw bε Matigi ta jenjögonya ra.

¹² Aw ye Tirifeni ni Tirifozi fo, o balemamuso fla minw jijanin bε Matigi ta baara ra.

Aw ye an balemamuso kanunin Perisidi fo; ale ka baara ke Matigi ye kosebɛ.

¹³ Aw ye Rufusi fo; Matigi ta mɔgɔ janaman lo. Aw ye a bamuso fo; ne fana bamuso lo.

¹⁴ Aw ye Asenkiriti fo, ani Filegɔn, ani Erimesi, ani Patorobasi, ani Herimasi, ani balema minw bɛɛ bε ni o ye.

¹⁵ Aw ye Filologi fo, ani Zuli; ka Nere ni a balemamuso fo, ka Olenpi fo, ani lanabaga minw bɛɛ bε ni o ye.

¹⁶ Aw ye jnɔgɔn fo ni kanuyafori saninman ye.

Kirisita ta lanabagaw bɛɛ bε aw fo.

Poli ta ladiri laban

¹⁷ Ne balemaw, ne bε aw daari ko mōgō minw bε lanabagaw faran, ka o kunnacen, aw ye aw yere kōrōsi o mōgōw ra. An ka aw karan min na, o te sōn o ma. Aw ye aw yere mabō o ra!

¹⁸ O mōgō suguyaw tε baara kε an Matigi Yesu Kirisita ye; o bε baara kε o yere kōnōbara le ye. Mōgō minw ma fēn faamu lanaya ra, o bε olugu nēge ni kumadimanw ni mōgōmalasakumaw ye.

¹⁹ Nka aw kōni, aw ka Ala kan mina cogo min na, bεε ka o lōn. O kosōn ne bε nagari aw kosōn. Ne b'a fε fana ko aw ye kε hakiritigiw ye ka kopuman kε; kojugu nō kana ye aw ta kewalew si ra.

²⁰ Ayiwa, a tēna mēen, hēra tīgi Ala bēna Setana jōjō aw senw kōrō.

An Matigi Yesu Kirisita ye nēema aw ye.

²¹ Ne baarakējōgōn Timote bε aw fo; ani ne siyajējōgōn Yahudiyaw, minw ye Lusisi, ani Jason, ani Sosipateri ye.

²² Ayiwa, ne Teritusi*, ne min ka nin letere sēbe, ne fana bε aw fo Matigi ta jēnjōgōnya ra.

²³ Ne ta jatigice Gayusi bε aw fo; yan lanabagaw ta jenkuru bεε ta jatigice lo fana. Dugu warimarabaga Eratusi bε aw fo, ani an balemace Karitusi.

²⁴ [An Matigi Yesu Kirisita ye nēema aw bεε ye. Amina.]

Ala tandori

²⁵ An ye Ala tando, se bε ale min ye ka aw baraka bonya ka kaja ni Kibaro Diman* ye, ne bε min waajuri kε, ka Yesu Kirisita ko fō, ka kaja ni Ala ta gundo yiranin ye an na; o gundo tun dogonin lo kabini san caman,

²⁶ nka sisan a yirara kēne kan ka kaja ni ciraw ta kuma fōninw ye, ani Ala banbari ta kolatigenin. O gundo yirara, janko siyaw bεε ye Kibaro Diman men, ka sōn Yesu ma, ka Ala kan mina.

²⁷ Ala kelenpe le ye hakiritigi ye. An ye ale tōgō le tando tuma bεε, ani wagati bεε, Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

---

* **16:22 16.22** Teritusi le ka nin letere sēbe Poli ye.

Pɔli ka letere fölɔ min ci KORENTIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Pɔli le ka nin letere sèbe, k'a to Efesi. Pɔli tun ka Kibaro Diman fɔ Korenti dugu kono a ta tagama flanan wagati ra; o le kera Korenti lanabagaw ta jenkuru* daminacogo ye (Kewalew 10.1-18). Korenti tun ye Geresi jamana ta duguba le ye; jagoko, ani lønniko, ani diinaw ta ko tun ka bon Korentikaw fε kosebe. Nka kojugu caman tun be o dugu kono, i n'a fɔ jatoya ni josɔn.

Pɔli tun ka letere wərew sèbe ka o ci Korentikaw ma, nka o leterew ma se an ma (5.9). Pɔli bɔra Korenti minke, gbelyea dɔw sera lanabagaw ma, o tun ma minw minacogo lɔn. O ka sèbe do ci Pɔli ma ka o kow nafo a ye; Pɔli be o ko dɔw le jaabi nin kitabu kono, ka o karan ko wərew ra fana.

O gbelyea dɔw tun kera musow ta lankanabiriko ye, walama josɔnsogow ta ko, walama lanabagaw, ani lanabariw ta jenjögɔnya. Jurumun minw tun be lanabagaw ce ra fana, i n'a fɔ yerebonya, ani jeneya, ani furukcogo ta gbelyyaw, Pɔli be o ladi o kow bεe ra fana. Lanabagaw be sebagaya minw sɔrɔ Nin Saninman* baraka ra, a be o kow nafo o ye (12-14), k'a laban ni kanuya ta ko ye, min ye a kunba (13). Pɔli b'a yira ko kanuya le ka kan ka ke lanabaga ta baara bεe jusiginan ye.

Kitabu kɔnɔkow

Kitabu daminakumaw (1.1-9)

Korenti lanabagaw ta bɛnbariya (1.10-4.21)

Lanabaga dɔw ta kewalejuguya (5-6)

Furuko (7)

Lanabaga ka kan ka tagama ni hakiri ye (8-10)

Ala batocogo, ani kanuya (11-14)

Yesu kunuko (15)

Kuma labanw (16)

Pɔli ni Sɔsiteni ta fori

¹ Ne Pɔli, Ala ka ne wele ka kaja ni a yere sago ye, ka ne ke Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemace Sɔsiteni le be nin sèbe kera k'a ci aw ma, ² aw minw ye Ala ta jenkuru mögɔw ye Korenti, Ala ka aw minw saninya Yesu Kirisita ta jenjögɔnya ra, ka aw wele ka ke a ta mögɔ saninmanw ye, ani lanabaga tɔ minw bεe be an Matigi Yesu Kirisita tɔgɔ bato, ni a ka ke yɔrɔ o yɔrɔ, o Matigi, ani anw fana Matigi.

³ An Fa Ala, ani an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Pɔli be baraka la Ala ye

⁴ Ala ka neema min ke aw ye Yesu Kirisita ta jenjogonya sababu ra, o koson ne be baraka la Ala ye tuma bee aw ta ko ra;

⁵ sabu Kirisita* ta jenjogonya koson, Ala ka fen bee di aw ma ka aw wasa, ka kumacogo lonna ni Ala ta kow lonna di aw ma caman.

⁶ An ka Yesu Kirisita ta kuma min fo aw ye, o kuma baraka bonyara aw ce ra kosebe.

⁷ O koson Ala be ninyor minw di an ma ka kaja ni a ta neema ye, aw ma dese o ninyorow si ra; o cogo ra aw be an Matigi Yesu Kirisita nalon le makonona.

⁸ Ale Ala le bena aw baraka bonya fo ka taga se a laban ma, janko Matigi Yesu Kirisita nalon na, jarakiyoro kana sorcaw ra.

⁹ Ala ye kankelentigi le ye; Den min bora Ala ra*, an Matigi Yesu Kirisita, a ka aw wele ka aw don o ta jenjogonya ra.

Korentikaw ta benbariya

¹⁰ Ayiwa, ne balemaw, ne be aw daari an Matigi Yesu Kirisita togo koson, ko aw bee ye ben kelen ma. Aw kana a to faranni ye don aw ce ra; aw ye ben kelen ma ka ja, ka ke ni janinya kelen ye, ani miiriya kelen.

¹¹ Ne be o fora, sabu ne k'a men Kolowe ta somog daw fe ko benbariya daw be aw ce ra.

¹² O koro ye ko aw ce ra, do b'a fo ko: «Ne be Pɔli le kɔ!» Do b'a fo ko: «Ne be Apolosi le kɔ!» Do b'a fo ko: «Ne be Piyeri le kɔ!» Do b'a fo ko: «Ne be Kirisita* le kɔ!»

¹³ O tuma aw b'a miiri ko Kirisita yere tarannin lo wa? Ne Pɔli le sara gbengbenyiri* ra aw koson wa? Walama aw batizera ne Pɔli togo le ra wa?

¹⁴ Ne be Ala fo, ko ne ma mogo si batize aw fe yi, ni Kiripusi ni Gayusi te.

¹⁵ O ra, mogo si te se k'a fo ko aw batizera ne togo le ra.

¹⁶ Ayiwa, ne ka Sitefanasi ta somogow fana batize, o ye can ye. Nka ka bo o ra koni, ne ma mogo were lon tuun, ne ka min batize aw fe yi.

¹⁷ Sabu Kirisita ma ne ci batizeri* kama, a ka ne ci ko ne ye Kibaro Diman* waajuri le ke. Ne fana te o ke ka kaja ni adamadenw ta hakiritigya ye, janko Kirisita ta gbengbenyiri ta saya kana ke fengbansan ye.

Ala ta sebagaya ni a ta hakiritigya

(Korentikaw föl 3.18-20; Matiyu 11.25-27)

¹⁸ Ka waajuri ke k'a fo ko Kirisita* sara gbengbenyiri* kan, mögɔ tununinw bε o jate nalomanya le ye; nka anw minw kisira ka ban, anw fe o ye Ala ta sebagaya le ye.

¹⁹ O le səbera Kitabu kɔnɔ, ko:

«Ne bəna hakiritigiw ta hakiritigiya cən,
ka lənnikəbagaw ta lənniya ke fəngbansan ye.»

²⁰ O ra sisani, hakiritigi bε se ka mun fo tuun? Lənnikəbaga fana bε se ka mun fo tuun? Walama dunupa kumalənbagaba bε se ka mun fo? Ala k'a yira ko nin dununnamögɔw ta hakiritigiya ye nalomanya le ye.

²¹ Ala k'a latige a ta hakiritigiya ra ko dununnamögɔw ni o ta hakiritigiya bεε, o ma se ka ale Ala lən o yere ta hakiritigiya fe. O kosɔn, dununnamögɔw bε Kibaro Diman* waajuri min jate nalomanya ye, Ala k'a latige ka lanabagaw kisi o waajuri le baraka ra.

²² Ayiwa, Yahudiyaw, olugu b'a fe ka tagamasiyen kabakomanw le ye o ja ra; Gerekiw, olugu ko o bε hakiritigiya le jinina.

²³ Nka anw kɔni, anw bε Kirisita tɔgo waajuri le ke, ko a sara gbengbenyiri ra. O waajuri kera Yahudiyaw fe kuma ye min man kan ka fo; siya wəre mögɔw* fana bε o jate nalomanya le ye.

²⁴ Nka Ala ka minw wele ka o kisi, Yahudiyaw o, siya wəre mögɔw o, olugu fe o waajuri bε Ala ta sebagaya ni a ta hakiritigiya le yira.

²⁵ Sabu mögɔw bε Ala ta ko minw jate i ko nalomanya, hakiritigiya bε o ra ka təmə adamadenw ta hakiritigiya bεε kan. Mögɔw bε Ala ta ko minw jate barakantanyakow ye, baraka bε o ra ka təmə adamadenw bεε ta baraka kan.

²⁶ Ne balemwaw, ni aw k'a kɔrɔsi, aw b'a ye ko Ala ka aw minw wele, ko hakiritigi caman te aw ra ka kajna ni adamadenw ta jatamina ye, fangatigi caman te aw ce ra, mögɔba caman fana te aw ra.

²⁷ Nka mögɔw bε fen minw nalomanya fe, Ala ka o le janawoloma ka o ke ka dununa hakiritigiw lamaroya. Mögɔw bε ko minw jate barakantanyako ye, Ala ka o le janawoloma ka o ke ka dununa fangatigiw lamaroya.

²⁸ Dununnamögɔw bε fen minw jate fəngbansanw ye, o bε fen minw mafiyenya, fen minw te foyi o fe, Ala ka o le janawoloma janko ka dununnamögɔw ta ko nafamanw cən.

²⁹ A ka o ke janko danfen si kana a yere bonya ale Ala ja kɔrɔ.

³⁰ Ale Ala le sababu ra, aw bε Yesu Kirisita ta jənŋɔgɔnya ra. Yesu Kirisita sababu ra Ala k'a to aw ka hakiritigiya sɔrɔ,

ani terenninya; ale le sababu ra Ala ka aw saninya ka aw kunmabɔ̄ jurumun na.

³¹ O le kosɔ̄n a sebera Kitabu kɔ̄nɔ̄, ko:
«Ni mɔ̄gɔ̄ min b'a fe k'a yere bonya, Matigi ka min ke a ye,
o tigi y'a yere bonya o le kosɔ̄n.»

2

Pɔ̄li ta waajuri kun ye gbengbenyiri ye

¹ Ne balemwaw, ne kɔ̄ni tagara Ala ta Kibaro Diman* fo aw fe wagati min na, ne m'a yira ko ne be se kuma ra ka teme tow kan, walama ko ne ta hakiritigiya ka bon ni tow ta ye.

² Sabu ka ne to aw ce ra, ne k'a latige ko miiriya were si kana ke ne kɔ̄nɔ̄, ni Yesu Kirisita tɔ̄go dɔ̄rɔ̄n te, ani a ta saya, gbengbenyiri* ra.

³ Ne tun ye barakantan le ye aw ce ra; siranya tun be ne ra fo ne be yereyere.

⁴ Ne ta kuma ni ne ta waajuri kun tun te kumababaw fori ye, ka kaja ni adamadenw ta hakiritigiya ye, ka mɔ̄gɔ̄w kun yelema. Nka ne tun be ne ta waajuri kera ni Nin Saninman* ta sebagaya yere le ye;

⁵ janko aw ta lanaya ju kana sigi adamadenw ta hakiritigiyakumaw kan, nka a ye sigi Ala yere ta sebagaya le kan.

Ala ta hakiritigiya ni dunupa ta hakiritigiya

⁶ Nka o bee n'a ta, mɔ̄gɔ̄ minw tagara ja lanaya ra, an ta waajuri ye hakiritigiya le ye olugu fe. O hakiritigiya ni dunupa ta hakiritigiya te kelen ye. A ni dunupa kuntigiw ta hakiritigiya fana te kelen ye, sabu olugu be teme.

⁷ Anw be Ala ta hakiritigiya waajuri le ke. O ye gundo le ye, min dogonin lo dununamɔ̄gɔ̄w ma. Nka sani dunupa ye dan, Ala tun ka o latige an ye janko an ye o bonya soro.

⁸ Nin dunupa kuntigiw si ma o hakiritigiya lon. Ni o tun k'a lon, o tun tena Matigi noɔ̄rotigi gbengben yiri ra k'a faga.

⁹ I n'a fo a sebera Kitabu kɔ̄nɔ̄ cogo min na, ko:
«Mɔ̄gɔ̄ si ja ma la fen min kan,
fen min ma fo ka don mɔ̄gɔ̄ toro ra,
mɔ̄gɔ̄ hakiri ma se fen min ma,
Ala ka o laben a kanubagaw le ye.»

¹⁰ K'a soro Ala ka o yira an na Nin Saninman* baraka ra. Sabu Nin Saninman be fen bee segesegé k'a lon, hali Ala ta gundoba dogoninw.

¹¹ Mɔ̄gɔ̄ si te se ka adamaden ta miiriya lon, fo nin min be a tigi yere kɔ̄nɔ̄. O cogo ra fana, mɔ̄gɔ̄ si te Ala ta kow lon, ni Ala yere Nin te.

¹² K'a soro anw koni, anw ka Nin min soro, o ma bo dununa ra; nka a bora Ala le ra. Ala ka o Nin di an ma janko a neemara an ye ka fen minw di an ma, an ye o lon.

¹³ An be o waajuri le ke. An te kuma ka kaja ni adamadenw ta hakiritigya ye. Nin Saninman be min yira an na, an be o le fo. An be mogow karan Nin Saninman ta kow ra, ka kaja ni Nin Saninman yere ta fccogo le ye.

¹⁴ Nka Nin Saninman te mogo min fe, o te son Ala Nin Saninman ta kow ma, sabu a b'a jate nalomanya le ye. A yere te se k'a faamu, sabu mogo be se ka o faamu Nin Saninman doron le baraka ra.

¹⁵ Nin Saninman be mogo min fe, o tigi le be se ka fen bee faranfasi k'a lon; mogo si te se ka a tigi jaraki fana.

¹⁶ Sabu a sebera ko:

«Jon le ka Matigi ta miiriya lon, ko a be a ladi?»
Nka anw koni, an ka Kirisita* ta miiriya soro.

3

Ciradenw bee ye baarakewogonw ye

(Korentikaw flanan 6.4-13)

¹ Ne balemaw, ne ma kuma aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kaja ni Nin Saninman* sago ye, nka ne kumana aw fe ka aw jate i ko mogo minw be tagama ka kaja ni o yere sago le ye, i ko denjeninw, Kirisita ta lonnaia fan fe.

² O koson ne ka nono le di aw ma, ne ma domuni gbirimian di aw ma, sabu aw tun tene se o koro; hali bi aw te se domuni gbirimian koro, sabu aw belen be tagamana ka kaja ni aw yere sago le ye.

³ Ayiwa, ni jangboya ni benbariya be aw ni joggon ce, o b'a yira ko aw be tagamana ka kaja ni aw yere sago ye, ko aw ni dununamogow bee le ye kelen ye.

⁴ Ayiwa, aw ra, ni do ko: «Ne be Poli le ko!» Do were ko: «Ne be Apolosi le ko!» O tuma aw te tagamana ka kaja ni dununamogow ta cogoya le ye wa?

⁵ Apolosi ye jon le ye? Poli ye jon le ye? Anw ye Ala ta baarakebagaw dama le ye, minw sababu ra aw lara Yesu ra; an bee ka an ta baara ke i n'a fo Matigi k'a yira an na cogo min na.

⁶ Ne ka yiri turu, Apolosi k'a son, nka Ala le k'a to a wurira.

⁷ O cogo ra, min ka yiri turu o, min k'a son o, olugu si te jate; Ala min k'a to a wurira, ale le be jate.

⁸ Min ka yiri turu, ani min k'a són, olugu fla bëe ye kelen ye. Ala bëna bëe kelen kelen sara ka kaja ni a tigi yere ta baara le ye.

⁹ Sabu anw bëe ye baarakécogonw le ye Ala fe. Aw le bë i n'a fo Ala ta foro, i n'a fo Ala ta so.

Bëe ta baarakécogo bëna segesegë

¹⁰ Ayiwa, ka kaja ni Ala ta nëema dinin ye ne ma, ne ka bon jubö i ko bonlobaga hakiritigi; o kó, mögo wëre nana lori ke a kan. Nka mögo o mögo bë lori ke a kan, o tigi ye a ta baarakécogo körösi.

¹¹ Sabu ju min sigira, o ye Yesu Kirisita le ye. Mögo si te se ka dö wëre sigi tuun.

¹² Ayiwa, ni mögo ka lori ke o bon jusiginan kan ni sanin ye, walama warigbe, walama lulu, walama yiri, walama kara, walama bin, ayiwa, lon dö, bëe kelen kelen ta baara bëna yira.

¹³ A ta baara bëna bø kene kan kitil lon na. Tasuma bë fen köröbo cogo min na, mögo bëe ta baara bëna segesegë ten le o lon na k'a suguya lön.

¹⁴ Ni mögo min ta bonlocogo segesegera k'a ye ko a ka jí, o tigi bëna baraji sörö.

¹⁵ Nka ni mögo min ta baara segesegera k'a ye ko a ma ja, o bëna bön a ta baraji ra. O tigi bëna kisi, nka a bë i ko mögo min borira ka bësi tasuma ra.

¹⁶ Aw m'a lön ko aw le ye Ala ta batoso ye, ko Ala Nin Saninman* siginin bë aw könö wa?

¹⁷ Ayiwa, ni mögo min ka Ala ta batoso cen, Ala bëna o tigi halaki; sabu Ala ta batoso saninyanin lo, aw le fana ye o ye.

¹⁸ Mögo si kana a yere lafiri. Ni dö bë aw ra min b'a yere jate hakiritigi ye ka kaja ni dunuja ta cogo ye, o tigi ye a yere ke naloman ye, janko a ye Ala ta hakiritigiya sörö.

¹⁹ Sabu dunupnamögöw ta hakiritigiya ye nalomanya le ye Ala fe. O koson, a sebera Kitabu könö, ko:

«A bë hakiritigiw mina ni o yere ta nanbara ye.»

²⁰ A sebera fana tuun ko:

«Matigi ka dunuja hakiritigiw ta miiriyaw bëe lön; a k'a lön ko o bëe ye gbansan le ye.»

²¹ Ayiwa, o koson mögo si kana a yere bonya k'a jigi la adamadenw kan, sabu fen bëe ye aw ta ye:

²² Pöli o, Apolosi o, Piyeri o, dunuja o, saya o, panamanya o, sisän ta fenw o, fen nataw o, o bëe ye aw ta le ye.

²³ Nka aw yere ye Kirisita* ta ye; Kirisita ye Ala ta ye.

4

Ciradenw ta baara

¹ Ayiwa, ne balemaw, o kosɔn, aw ye anw jate Kirisita* ta baaradenw le ye dɔrɔn, ani Ala ta gundow jafobagaw.

² Baara karifara minw ma, min bε jini olugu fe, o ye ko o ye ke lanamogow ye o ta baara ra.

³ Ne yere kɔni fe, aw bε min fo, walama adamaden tɔw bε min fo ne ta baara ta fan fe, ne te o jate kosebe. Ne yere fana te foyi latige k'a fo ne ta baara ta fan fe.

⁴ Ne te ne yere jarakira foyi ra ne ta baara ta fan fe; nka o t'a yira ko ne terennin lo de! Min bε se ka ko do latige ne ta ko ra, o ye Matigi le ye.

⁵ O kosɔn, aw kana kɔrɔtɔ ka ko latige mogɔ si tan fan fe k'a sɔrɔ a wagati ma se. Aw y'a to fo Matigi ye na. Fen o fen dogonin bε dibi ra, ale bɛna o bɛe bɔ kene kan, ka mogow jusukun miiriyaw bɛe yira. O lon na, min ka kan ni tandori min ye, Ala bɛna o di o tigi ma.

⁶ Ayiwa, ne balemaw, ne ka Apolosi ni ne yere ta ko fo aw ye ka aw karan le an ta kewale fe, janko min sebera Kitabu kɔnɔ, aw kana teme o kan. Aw ra fana, mogɔ si kana a yere bonya ka ke do fe, ka ban do ra.

⁷ Sabu mun le bε ele fe ka teme tɔw kan de? Mun le bε i fe ni Ala ma min di i ma? Ayiwa, ni Ala le k'a di i ma, o tuma ele ta yerebonya kun ye juman ye tuun, k'a ke i n'a fo Ala le ma a di i ma?

⁸ Ayiwa, ne balemaw, aw kɔni fara ka ban! Aw ka fen bɛe sɔrɔ ka ban. Aw sigira masaya ra ka ban, ka anw to yi. Ni aw sigira masaya ra ka ban, ne bε o le jinina; ni o kera, an tɔw fana bɛna sigi ni aw ye!

⁹ Sabu a be i n'a fo Ala ka an ciradenw* bla mogow bɛe le kɔ fe, ka anw labla saya ye; sabu anw kera flerifenw le ye dunupa bɛe fe, melekew fe, ani adamadenw fe.

¹⁰ Anw kera i ko fatɔw, Kirisita tɔgɔ kosɔn; nka aw kɔni, aw le kera hakiritigibaw ye sisān, Kirisita ta jenjɔgɔnya baraka ra. Anw kera barakantanw ye, aw le kera fangatigiw ye. Mogow be aw bonya, ka anw dɔgoya.

¹¹ Fo ka na se sisān ma, anw sègenin lo kɔngɔ ni minlogɔ boro, fani donta te an boro, an bε bugɔri sonmina, an bε yaala ka lamini.

¹² An bε sège ka baara ke an yere ye ka an ta baro jini. Minw be an neni, an bε dugawu ke olugu ye; o bε an tɔɔrɔ, an bε a sonmina.

¹³ Minw be an tɔgɔ cen, an bε olugu jaabi ni kumajumanw le ye. Anw kera i ko dunupa namajamaw, ka ke i n'a fo fen nacintanw mogow bɛe fe, fo ka na se bi ma.

¹⁴ Ayiwa, ne te nin kow sebera janko ka aw lamaroya dε! Ne bε aw ladira le, i n'a fō ne ta den kanuninw.

¹⁵ Sabu, hali ni karamögöfa waga tan le bε aw karanna bi, face kelen le bε aw fε; sabu ne le ka Kibaro Diman* fō aw ye; o sababu ra aw kera Ala denw ye Yesu Kirisita ta jenjögonya ra.

¹⁶ O koson, ne bε aw daari k'a gbelyea, ko aw ye ne ta tagamacogo ladegi.

¹⁷ O le ra ne bε Timote ci aw fε, min ye ne den kanunin ye, ani mögö kankelentigi, Matigi ta baara ra. Ne ta tagamacogo ye min ye ni Kirisita ye, a bëna aw hakiri jigi o ra; ne bε lanabagaw ta jenkuruw karan o le ra yɔrɔ bεε.

¹⁸ Aw ra, dōw b'a miiri ko ne tēna taga aw fε yi tuun; o koson olugu ka yerebonya don o yere ra.

¹⁹ Nka ni Ala sonna, a tēna mæn, ne bëna taga aw fε yi. O yerebonyamögöw bε kumababa minw fōra, o bε se ka min kε, ne bëna o ye.

²⁰ Sabu Ala ta Masaya* ma dan darakuma dama ma; Ala ta sebagaya ka kan ka ye an tagamacogo ra.

²¹ Ayiwa, sisan aw ko di? Aw b'a fε ne ye taga ni gbεnε le ye ne boro aw fε yi wa, walama ko ne ye taga ni kanuya ni jesusuma le ye aw fε?

5

Korenti lanabagaw ta jurumunw

¹ Ayiwa, ne balemaw, an b'a menna yɔrɔ caman na ko jenyea bε kera aw cε ra, jenyea min jøgɔn te ke hali siya were mögöw cε ra; ka taga a ke fō aw ra dō ka a face muso ta.*

² O bεe n'a ta, aw belen bε wasora! O ko tun ka kan ka aw jusu kasi le, janko min ka o kojugu kε, o tigi ye bɔ aw cε ra.

³ Ne koni te aw cε ra yi, nka ne ta miiriya bε ni aw ye. Min koni ka nin kojugu kε, ne ka kitit ben o kan ka ban, k'a ke i n'a fō ne tun bε aw cε ra yi.

⁴ Ayiwa, ni aw ka lajen an Matigi Yesu tøgɔ ra, ne ta miiriya bε ke ni aw ye, ani an Matigi Yesu ta sebagaya;

⁵ aw ye o mögo suguya labla Setana ye, k'a to farisogo nege ye halaki, janko a nin ye kisi Matigi Yesu nalon na.

⁶ Aw tun man kan ka waso nin ko jøgɔn na dε! Aw m'a lɔn ko funufen fitini dɔrɔn le bε mugu noɔninin bεe funu wa?

⁷ O koson aw ye funufenkɔrɔ bεe labɔ aw cε ra, janko aw ye saninya ka ke mugu noɔnininkura ye; funufen te aw ra,

* **5:1 5.1** A tun sebera sariya ra ko o ko jøgɔn man kan ka ke (Sarakalasebagaw 18.8; Sariya 23.1).

sabu Kirisita* kera an ta Jonyaban saraka ye ka sa an ta jurumunw kosɔn.

⁸ O kosɔn an ye janagbe† ke, a kana ke ni funufenkɔrɔ ye, min ye juguya ni kojugu ye; nka an ye ke burufunubari le ye, min ye jusukun gbəninya ye, ani can.

⁹ Ne tun ka səbə min ci aw ma, ne k'a fɔ aw ye o səbə kɔnɔ ko aw kana fara jatɔyakəbagaw kan.

¹⁰ Nka ne m'a fɔ ko lanabari minw ye jatɔw ye, walama natabaw, ani benkannikebagaw, ani josɔnbagaw. Ni aw man kan ka jen ka foyi ke ni o mɔgɔw ye, o tuma aw bəna dunuja bla le.

¹¹ Ne tun b'a fe k'a fo aw ye le ko ni mɔgɔ min ko a ye lanabaga ye, k'a sɔrɔ a bɛ jatɔya ke, walama nataba lo, walama josɔnbaga lo, walama kumajugufɔbaga lo, walama dɔrɔtɔ lo, walama benkannikəbaga lo, ko aw kana jəŋŋəgɔnya don ni o tigi ye foyi ra; aw man kan ka hali domuni ke ni o mɔgɔ suguya ye.

¹² Ayiwa, ka kiti tige lanabariw kan, o te ne ta sira ye; Ala le bəna o ke. Nka lanabaga minw bɛ aw ta jenkuru ra, yala aw le man kan ka olugu ta kiti tige wa?

¹³ Lanabariw kɔni, Ala yere le bəna olugu ta kiti tige. «Aw ye kojugukəbaga gbən ka bɔ aw cɛ ra.»

6

Lanabaga minw bɛ jɔgɔn wele fagamaw fe

(Matiyu 5.38-41)

¹ Mun kosɔn ni bənbariya ka don aw ni aw balema dɔ cɛ, sani aw ye taga Ala ta mɔgɔ saninmanw fe, aw bɛ taga ni o ko ye kititigebaga lanabariw le fe, ko o ye a janabɔ.

² O tuma aw m'a lɔn ko Ala ta mɔgɔ saninmanw le bəna dununamɔgɔw ta kiti tige wa? Ni aw le sababu ra dununamɔgɔw ta kiti bəna tige o, mun le nana a ke ko aw yere te se ka hali ko fitini janabɔ aw ni jɔgɔn cɛ?

³ Aw m'a lɔn ko anw bəna hali melekew ta kiti tige wa? An bəna melekew ta kiti tige janko ka na a fɔ ko minw bɛ don anw yere ni jɔgɔn cɛ dunuja ra yan!

⁴ Ayiwa, ni ko dɔ ka don aw ni jɔgɔn cɛ, lanabagaw ta jenkuru ta sira te mɔgɔ minw fe, aw bɛ olugu le ke aw ta kititigebagaw ye!

⁵ Ne bɛ min fɔra, o ye aw ta maroyako le ye de! O tuma aw bɛcɛ cɛ ra, hali mɔgɔ kelen te hakiritigi ye min bɛ se ka ko janabɔ balema dɔ ni dɔ cɛ wa?

† 5:8 5:8 Yahudiyaw tun bɛ deri ka sagaden ke saraka ye janagbe min na, o janagbe lo. 5:13 5.12-13 Nin kuma fɔra Sariya 17.7.

6 Balema dō bē a balemajōgōn wele fagamaw fe, ko o ko bē taga janabō lanabariw le ja kōrō!

7 Benbariya ye don aw ni jōgon ce fo ka taga se kiti ma, o yere ye aw jarakikun le ye! Mun na aw te terenbariyako dōw sonmina de? Ni o bē aw tōjō, mun na aw te o dōw kun aw yere ra?

8 Nka aw yere le bē terenbariyakow kera, aw yere le bē tōjōri kera; aw fana bē o kera aw balemajōgōnw le ra!

9 Aw m'a lōn ko mōgō terenbariw tēna don Ala ta Masaya* ra wa? Aw kana aw yere lafiri de; sabu jatōw o, josonbagaw o, jeneyakebagaw o, cēnjōgōnjinibagaw o,

10 sonw o, natabaw o, dōrōtōw o, kumajugufōbagaw o, benkannikebagaw o, o si tēna don Ala ta Masaya ra.

11 K'a sōrō aw dōw tun bē o le ye. Nka Ala ka aw ko, ka aw saninya, ka aw jate mōgō terenninw ye Matigi Yesu Kirisita tōgō kosōn, an ta Ala Nin Saninman* baraka ra.

Lanabaga farikolo ye Matigi ta ye

12 Dōw b'a fo ko: «Fēn bēe daganin lo ne fe!» Nka nafa te fēn bēe ra de. Ne bē se k'a fo ko: «Fēn bēe daganin lo ne fe», nka ne kōni tēna ne yere ke fēn si ta jōn ye.

13 Dōw ko: «Domuni danna kōnōbara le kama, kōnōbara fana danna domuni le kama.» Can lo, nka Ala bēna o fla bēe halaki lon dō. Mōgō farikolo kōni ma dan jatōya kama! A danna ka ke Matigi ta le ye, Matigi fana kera farikolo tigi ye.

14 Ala min ka Matigi lakunu ka bō saya ra, ale le fana bēna an lakunu ka bō saya ra, a ta sebagaya baraka ra.

15 O tuma aw m'a lōn ko aw farikolow ye Kirisita* yōrō dōw le ye wa? Yala ne bēna Kirisita yōrō dōw ta ka o jēn ni jatō dō farikolo ye wa? Fiyewu!

16 Aw ma a lōn ko ni mōgō min ka jēn ni jatō dō ye, ko o tigi ni o jatō jenna ka ke mōgō kelen le ye wa? Sabu a sēbera ko: «O fla bē jēn ka ke mōgō kelen ye.»

17 Nka ni mōgō min ka nōrō Matigi ra, o tigi ni Matigi bē ke kelen ye nin ta fan fe.

18 Aw ye bori jatōya ja! Mōgō bē jurumun tō minw kē, o bē dan a farikolo kēnemayōrō le ma. Nka mōgō min bē a yere bla jatōya ra, o tigi bē a yere farikolo hake le ta.

19 Aw m'a lōn ko aw farikolo ye Nin Saninman* sigiyōrō saninman le ye wa? Nin Saninman bē aw kōnō; aw ka a sōrō Ala fe. Sisan aw te aw yere ta ye tuun.

20 Sabu aw kūnmabora sōngoba le ra. O kosōn aw ye Ala bonya ni aw farikolo ye, [ni aw nin fana ye; o fla bēe ye Ala ta le ye].

*Pɔli ka min fɔ furu ko ra
(Matiyu 19.3-12)*

¹ Ayiwa, aw ka səbe ci ne ma ka ne pininka ko minw na, ne da bəna se o ma sisani: Ni cε ma maga muso ra, o ka ji.

² Nka janko jatoya kana ke, a ka fisa ko cε bεe kelen kelen ye a təgəra muso furu, muso bεe kelen kelen ye sigi a təgəra cε kun.

³ Muso ka kan ni min ye, cε ka kan ka o ke a ye; cε fana ka kan ni min ye, muso ka kan ka o ke a ye.

⁴ Sabu muso farikolo te a yere ta ye, a cε ta lo. Cε fana farikolo te a yere ta ye, a muso ta lo.

⁵ Aw kana ban nɔgɔn ma, fɔ ni aw fla bεe bennna a ra ko aw be wagati dɔ bla ka Ala daari. Nka o kɔ, aw ye kosegi nɔgɔn ma, ni o te, aw təna se ka aw yere mina, Setana fana bəna aw nege ka aw bla jurumun na.

⁶ Ne be min fɔra tan, o ye ladiri le ye; ne te aw jagboyara!

⁷ Ni a ka dan ne ma, ne b'a fe mɔgɔ bεe furubari ye to, i ko ne. Nka mɔgɔ bεe ni a ninyɔrɔ lo Ala ta nεema ra; Ala be ko dɔ se di dɔ ma, ka ko were se di dɔ were ma.

⁸ Ayiwa, minw te furu kɔnɔ, ani muso minw cε sara, ne ta miiriya ra, ni olugu be se ka to i ko ne, o ka ji.

⁹ Nka ni o k'a ye ko o te se ka o yere mina, o tuma, o ye furu ke. Sabu ka furu, o ka fisa, sani i furubari ye to k'a sɔrɔ furu lɔgɔ gbannin be i ra.

¹⁰ Minw furura ka ban, ne be min fɔ olugu ye, o ma bɔ ne yere ra; Matigi ta kuma lo: muso man kan ka bɔ a cε kun.

¹¹ Ni a bɔra a cε kun, o tuma a furubari ye to, walama a ni a cε ye bən kelen ma ka kosegi nɔgɔn ma; cε fana man kan ka a muso bla.

¹² Ayiwa, ne be min fɔra aw tɔw ye sisan, o te Matigi ta kuma fɔnin ye; ne yere le be o fɔra. Ni balema dɔ tun ka muso ta, ka sɔrɔ ka na ke lanabaga ye, ni a muso ma ke lanabaga ye, ni muso ka sɔn ka to ni a ye, a kana a bla.

¹³ Ni balemamuso dɔ fana tun furura, ka sɔrɔ ka na ke lanabaga ye, ni a cε ma ke lanabaga ye, ni cε ka sɔn ko muso ye to a fe, o muso kana ban a cε ra.

¹⁴ Sabu cε lanabari be ke Ala ta mɔgɔ ye a muso sababu ra; muso lanabari fana be ke Ala ta mɔgɔ ye a cε sababu ra. Ni o te, ni aw ka faran nɔgɔn na, aw ta denw bəna ke Alalɔnbariw ye, k'a sɔrɔ can ra, Ala ta mɔgɔw lo.

¹⁵ Nka ni cε lanabari, walama muso lanabari ko a be faran ka taga, aw y'a to a ye taga. O tuma balemace, walama balemamuso lanabaga be a yere ma. Ala ka an wele ko an ye to hera le ra.

¹⁶ Sabu ele balemamuso, ele bε ke cogo di k'a lön ni i bena ke sababu ye ka i ce kisi? Walama ele balemace, ele bε ke cogo di k'a lön ko i bena ke sababu ye ka i muso kisi?

Bεε ye to i cogo ra

¹⁷ Nka Matigi ka min ke aw bεε kelen kelen ye, ani Matigi ka aw wele cogo min na, aw ye tagama ka kana ni o ye. Ne bε lanabagaw ta jenkuruw* bεε karan o le ra.

¹⁸ Ni Ala ka mōgō dō wele k'a sōrō a kenesiginin lo, o tigi ye to o cogo ra. Ni a ka min wele k'a sōrō a kenesiginin te, o tigi kana a fō ko a bε a yere kenesigi.

¹⁹ Kenesigiri te jate, kenesigibariya te jate; ka Ala ta cifoninw sira tagama, o le bε jate.

²⁰ Ala ka mōgō bεε kelen kelen wele k'a to cogo min na, a ye to ten.

²¹ Ni a ka i wele k'a sōrō i tun ye jōn ye, i kana hami o ra. Nka ni cogo bε i fe ka ke i yere ta ye, i ye ke i yere ta ye.

²² Ni Matigi ka mōgō min wele k'a sōrō a tun ye jōn ye, o tigi kera a yere ta ye Matigi fe. Ni mōgō min bε a yere ta ye dununa ra yan, ni Matigi ka i wele, i bε ke Matigi ta jōn le ye.

²³ Aw kunmabōra sōngōba le ra; o ra aw kana ke mōgōw ta jōn ye.

²⁴ Ne balemaw, Ala ka aw bεε kelen kelen wele lanaya ra ka aw to cogo min na, aw ye to ten Ala ja kōrō.

Mōgō furubariw ani muso ce saninw

²⁵ Ayiwa, sunguru minw ma furu fōlō, ne ma kuma sōrō Matigi fe olugu ta ko ra, nka ne bε ne ta miiriya yira; sabu Matigi ta jumanya baraka ra, aw bε se ka la ne ta kuma ra.

²⁶ Ayiwa, sisā wagati gbeleya kosōn, min ka ji ne ja na, o ye ko a ka ji bεε ye to a cogo ra.

²⁷ Ni muso bε i fe, i kana a furu sa; ni muso te i fe, i kana muso jini k'a furu.

²⁸ Nka o bεε n'a ta, ni i ka furu ke, o te jurumun ye. Ni sunguru fana furura, o te jurumun ye. Nka tōrō minw bēna se o mōgōw ma furu kōnō, ne b'a fe ka aw tanga o tōrōw le ma.

²⁹ Ne balemaw, ne bε min fō aw ye, o ye nin ye: dunupa laban surunyara. O ra, k'a damina sisā ma, minw furunin lo, olugu ye ke i n'a fō o furunin te;

³⁰ minw bε kasira, olugu ye ke i n'a fō o te kasira; minw bε nagarira, olugu ye ke i n'a fō o te nagarira; minw bε sanni kera, olugu y'a ke i n'a fō foyi te o boro;

³¹ minw bε dunuja ta nafaw sōrōra, olugu ye ke i n'a fō foyi te o boro; sabu nin dunuja bēna temē.

³² Ne b'a fe hamī kana ke aw ra. Mōgō min ma furu, o bē hamī Matigi ta kow ra, a bēna a ke cogo min na ka Matigi diyanyako ke.

³³ Cē min ka muso furu, ale bē hamī dununafēn le ra, a bēna a ke cogo min na k'a muso ladiya;

³⁴ o ra, a ta miiriya bē sama ka taga o fan fla ra. Muso min fana tē furu ra, ani sunguru, olugu bē hamī Matigi ta kow le ra, janko o farikolo ni o jusukun ye saninya ka ke Matigi ta ye. Nka min furunin lo, ale bē hamī dununafēn le ra, a bēna a ke cogo min na k'a cē ladiya.

³⁵ Ne bē o fōra aw yērē ta nafa le kosōn; ne t'a fe ka aw bari ka furu. Ne b'a fe aw ye tagama cogo panaman na, ka tugu Matigi kō ni aw jusukun bēs ye.

³⁶ Ni face min k'a ye fana ko ni furu wagati ka temē a denmuso kan ko o ye maroyako le ye, ni a k'a ye ko a denmuso ka kan ka furu, ni min ka bēn face yērē ma, a ye o ke; o tē jurumun ye. Minw b'a fe ka furu, olugu ye furu.

³⁷ Nka ni face min k'a latige ni a yērē ta ḥaninya ye, mōgō ma a jagboya, nka ni a yērē le k'a latige a yērē kōnō ka sōn ko a denmuso furubari ye to, ayiwa, o ka jī.

³⁸ O ra, ni mōgō min k'a denmuso di furu ra, o ka jī; nka ni min ka sōn a denmuso furubari ye to, o belen ka fisa.

³⁹ Ayiwa, ka cē panaman to, muso ka kan ka to a ta furu kōnō. Nka ni cē ka sa, muso kēra a yērē ta ye; ni cē min ka a diya, a bē furu o ma. Nka a ye ke ka kaja ni Matigi ta sira ye.

⁴⁰ O bēs n'a ta, ne ta jate ra, ni o muso ka se ka to ten, o ka fisa a ma. Ne b'a miiri ko ne ta miiriya bennin lo ni Ala Nin Saninman* sago ye fana.

8

Josōnsogo ta ko (Rōmukaw 14.13-23)

¹ Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bēna aw jaabi josōnsogow ta ko ra. Aw b'a fō ko: «Lōnniya bē an bēs fe.» O ye can ye; nka lōnniya bē yērebonya bla mōgō ra, k'a sōrō kanuya bē baraka don an ta lanaya ra.

² Ni mōgō min b'a miiri ko a ka ko lōn, hali bi a ma ko lōn fölo i n'a fō a ka kan k'a lōn cogo min na.

³ Nka ni mōgō min bē Ala kanu, o tigi lōnnin lo Ala fe.

⁴ Ayiwa, min ye josōnsogo ta ko ye, yala an bē se k'a domu wa, walama an tē se k'a domu? Anw k'a lōn ko batofēn wērē si tē dunupa kōnō, ni Ala kelenpe tē.

⁵ Can lo, fən caman bə sankolo ra, ani dugukolo kan, məgəw bə minw jate i n'a fə o ta alaw. Hali ni məgəw fe ala caman werew bə sankolo ra, walama dugukolo kan, ani matigice caman werew,

⁶ anw kəni fe Ala kelenpe le bə yi: o ye an Fa ye; ale le ka fən bəe dan, an fana bə panamanya ale le kosən. Matigi kelenpe le bə yi fana, o ye Yesu Kirisita ye; fən bəe danna ale le baraka ra, an bə panamanyara ale le baraka ra fana.

⁷ Nka o lənniya tə lanabagaw bəe fe. I n'a fə dəw tun bə jo sən kakərə, ni olugu ka josənsogo nimi, o b'a miiri ko o ka o yere lanəgə, sabu o jusukun ta baraka ka dəgə.

⁸ K'a sərō domunifən le təna an yərə surunya Ala ra. Ni i ma o sogo nimi, a tə foyi bə i ra; ni i k'a nimi fana, a tə foyi fara i kan.

⁹ Nka o bəe n'a ta, aw ye aw yere kərəsi, sabu hali ni aw bə se ka fən bəe domu aw sago ma, aw man kan ka kə sababu ye ka lanabaga barakantanw kunnacen.

¹⁰ Sabu ele min bə o kow lən, ni balema lanabaga barakantan də ka ele signin ye jobon kənə domuni na, o təna ale fana ja gbeleya ka josənsogo də domu wa?

¹¹ O cogo ra, Kirisita* sara o balema barakantan min kosən, ele ta lənniya kəra sababu ye ka o halaki.

¹² Ni an bə o kə, an bə an balema hake ta, sabu ale bə fən min jate jurumun ye, aw b'a to a bə o kə. O cogo ra, aw bə Kirisita yere le hake tara.

¹³ O le kosən, ni domuni də le bəna kə sababu ye ka ne balema bla jurumun na, ne bəna o domuni ye k'a to yi, janko ne kana na kə sababu ye ka ne balema kunnacen.

9

Ala ta ciradenw ta nafa ni o ta baara

(Korentikaw flanan 11.7-12; 12.13-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, yala ne tə ne yere ta ye le wa? Yala ne fana tə ciraden* də ye wa? Yala ne fana ma Matigi ye wa? Ne ka baara min kə Matigi ye, aw yere le tə o baara nə ye wa?

² Hali ni dəw tə ne jate ciraden ye, aw kəni ka kan ka ne jate ciraden ye; sabu aw ta lanaya le b'a yira ko ne ye Matigi ta ciraden ye.

³ Minw bə ne kərofə ka ne jaraki, ne bə olugu jaabi tan le, ko:

⁴ Yala anw man kan ka domuni kə, walama ka minni kə i n'a fə təw wa?

⁵ Yala anw fana tə se ka balemamuso də ta, min bə kə an muso ye, ka kə ni an ye an ta tagamaw ra, i n'a fə ciraden təw, ani Matigi dəgəcəw, ani Piyeri b'a kə cogo min na wa?

⁶ Walama ne ni Barinabasi dörön le ka kan ka baara wərə ke ka an yere baro wa?

⁷ Jón le be lō ni a yere kunko ye k'a to sorasiya ra? Jón le be rezenforo sene ko a t'a den domu? Jón le be beganw kɔrɔsi ko a t'a nɔnɔ min ka ye?

⁸ Ayiwa, ne be min fɔra tan, o te adamadenw ta miirira dörön ye de! Sariya* yere be o le fɔ.

⁹ Sabu a sebera cira Musa ta sariya ra ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dɔndɔn k'a kise bɔ, aw kana a da siri.» Ayiwa, yala Ala ka o fɔ misiw hamī le koson wa,

¹⁰ walama a k'a fɔ anw le koson? Can ra, a k'a sebe anw le koson. Ni mɔgɔ be sene ke, a b'a ke ka a jigi la a kan ko a bēna dɔ sɔrɔ a ra; ni mɔgɔ be siman gbasi, a b'a ke ka i jigi la a kan ko a bēna dɔ sɔrɔ a ra.

¹¹ Ayiwa, anw ka Ala ta Kuma fɔ aw ye, k'a ke i n'a fɔ an ka danni le ke; ayiwa, sisan ni an ka aw fana borofen dɔw sɔrɔ, aw b'a miiri ko o dama temena wa?

¹² Ni dɔw be aw borofenw sɔrɔra k'a diyabɔ, yala anw le tun man kan ka kɔn ka aw borofenw diyabɔ wa? Nka anw ma o ke; anw ka tɔɔrɔ bɛε sɔnmina le janko foyi kana Kirisita* ta Kibaro Diman* waajuri lalo.

¹³ Aw m'a lɔn ko minw be baara ke Ala ye Alabatosoba kɔnɔ, ko olugu be baro o le ra wa, ani ko minw be saraka jeni sarakajenifen* kan Ala ye, ko olugu be o ninyɔrɔ sɔrɔ o sarakafenw le ra wa?

¹⁴ Ayiwa, o cogo ra fana Matigi k'a latige ko minw be Kibaro Diman waajuri ke, ko olugu ka kan ka baro Kibaro Diman le ra.

¹⁵ Nka ne tun ka kan ni o fən minw ye, ne ma o si jini aw fe; ne fana te nin sebera janko aw ye o di ne ma. Sabu ne ka Kibaro Diman fɔ aw ye gbansan minke, o nagari be ne ra; ne ye sa o ka fisa ne ma, sani ne ye bɔnɔ o nagari ra.

¹⁶ Ne te ne yere bonyasababu jinina Kibaro Diman fori ra; sabu baara dɔ lo ne ka kan ka min ke jagboya ra. Ni ne fana ma Kibaro Diman fɔ, o ye ne ta bɔnɔ le ye.

¹⁷ Ni ne tun be Kibaro Diman baara kera ne yere le ye, ne tun ka kan ka sara sɔrɔ a ra. Nka ne te a kera ne yere ye; Ala ka cira le karifa ne ma, ne fana be o le kera.

¹⁸ Ayiwa, o tuma ne ta baraji ye juman le ye sa? Ka Kibaro Diman fɔ mɔgɔw ye gbansan, ne kana foyi jini o fe, ne be ne ta baraji sɔrɔ o le ra.

¹⁹ Ne te mɔgɔ si ta jón ye; o bɛε n'a ta, ne ka ne yere majigi ka ke bɛε ta baaraden ye, janko mɔgɔ caman ye kisi.

²⁰ Ni ne be ni Yahudiyaw ye, ne fana be ke i ko Yahudiya, janko ka Yahudiyaw sɔrɔ. Ni ne be ni sariya

sira tagamabagaw ye, ne fana bε ne yεrε ke sariya sira tagamabaga dō ye, janko ka sariya sira tagamabagaw sōrō, k'a sōrō can ra ne tε sariya sira tagamabaga ye.

²¹ Minw tε sariya lōn, ni ne bε ni olugu ye, ne fana bε ne yεrε ke i ko ne ma sariya lōn, janko ka olugu sōrō, k'a sōrō can ra ne bε Ala ta sariya lōn, sabu ne bε Kirisita ta sariya sira tagama.

²² Minw baraka ka dōgō lanaya ra, ni ne bε ni olugu ye, ne fana bε ne yεrε ke olugu dō ye, janko ka olugu sōrō. Ne bε ne yεrε ke cogo bεe ra mōgō bεe kosōn, janko ni a ka ke cogo o cogo, dōw ye kisi.

²³ Ne bε o ko bεe ke Kibaro Diman kosōn, janko ne fana ye ne ninyōrō sōrō a ra.

²⁴ Aw m'a lōn ko minw bε nōgōndanbori ke, ko o bεe bε bori, nka mōgō kelenpe le bε jala sōrō wa? Aw fana ye bori janko aw ye aw ta sōrō.

²⁵ Mōgō minw bε o bori ke, olugu bε jija, ka sēge bεe la o yεrε kan, k'a sōrō o be jala min sōrō, o ye fēn banta le ye; nka anw kōni, an be jala min sōrō, o ye fēn banbari le ye.

²⁶ O koson ne bε bori, nka ne tε borira ne kun fε de! Ne bε i ko borokurufiribaga, nka ne tε borokuruw firifiri ne yεrε kun fε ka fēnō daman kεre de.

²⁷ Nka ne bε ne yεrε mina kosebε, ka ne farikolo bari a diyanyako ma, janko a laban ne yεrε kana na bōnō, k'a sōrō ne le ka tōw waaju.

10

*Izirayelimogōw ka sirajugu min tagama
(Heburuw 3.7-19)*

¹ Ne balemaw, ne b'a fε ko aw ye aw hakiri to nin na, ko Ala tun ka sankaba* bla an bēmaw bεe kunna ka sira yira o ra; o bεe tagamana ka kōgōji cētigē†.

² A kēra i n'a fō o batizera o sankaba ni o kōgōji ra, ka ke jēnōgōnya ra ni cira Musa ye.

³ Ala ka domuni min di o ma ka bō sankolo ra, o bεe ka o domu.

⁴ Ala ka ji min di o ma, o bεe ka o min. Sabu o tun bε ji sōrōra ka bō fara min na, o fara tun bōra Ala ra, o fara tun bε tugu o kō, o fara tun ye Kirisita* le ye.

⁵ O bεe n'a ta, o mōgōw caman ma Ala diyanyako ke; o kosōn Ala k'a to o benbenna ka sa kongokolon kōnō.

---

* **10:1 10.1** Ka Izirayelimogōw tagamato to kongokolon kōnō, Ala tun ka sankaba dō bla o kunna, janko ka sira yira o ra (Bori 13.21,22). † **10:1 10.1** Izirayelimogōw tagamana ka Kōgōjīwulen cētigē (Bori 14.22-29).

6 Ayiwa, o kow kera k'a yira an na, janko kojugu nege kana an fana sɔrɔ, i n'a fɔ a ka olugu sɔrɔ cogo min na.

7 Aw kana sɔn josɔn ma i n'a fɔ olugu dɔw k'a ke cogo min na, i ko a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko: «Mɔgɔw sigira ka domuni ke, ka min; o kɔ, o wurira ka dɔn ke ka o yere janagbe.»

8 An kana an yere bla jatçya ra i n'a fɔ olugu dɔw k'a ke cogo min na, fɔ Ala ka mɔgɔ waga mugan ni saba (23 000) faga o ra tere kelen kɔnɔ.

9 An kana a fɔ ko an be Kirisita kɔrɔbɔ k'a fle, i n'a fɔ olugu dɔw k'a ke cogo min na; saw ka olugu kin ka o faga.

10 Aw kana Ala jaraki, i n'a fɔ dɔw k'a jaraki cogo min na, fɔ ninminamɛlɛke ka o faga.

11 Ayiwa, nin kow sera olugu ma k'a yira an na, janko an ye an yere kɔrɔsi; a sebera janko ka anw le karan, anw minw be wagati labanw na sisan.

12 O kosɔn, ni mɔgɔ min b'a miiri ko ale lɔnin lo, o tigi ye a yere kɔrɔsi janko a kana na ben.

13 Setana be aw nege ka aw bla kojugu minw na, o nɔgɔn le be mɔgɔ tɔw bɛe sɔrɔ. Nka Ala ye kankelentigi le ye; a tɛna sɔn k'a to a ye aw kɔrɔbɔ fɔ ka tɛmɛ aw baraka kan. Ni kɔrɔbori sera aw ma fana, Ala bɛna aw bɔsicogo yira aw ra, janko aw ye se k'a sɔnmina.

Lanabaga ka kan ka faran josɔn na

(Korentikaw flanan 6.14-18; Rɔmukaw 14.13-23)

14 O kosɔn ne balema kanuninw, aw ye bori josɔn ja.

15 Ne be kumana aw fe i n'a fɔ mɔgɔ hakirimanw; ne be min fɔra aw ye, aw yere ye o jate mina.

16 Ni an be Matigi ta domuni ke, an be baraka la Ala ye minnifen min kosɔn, yala o te an ni Kirisita* ta jɛnŋɔgɔnya tagamasiyen le ye a jori baraka ra wa? An be buru min tarantaran, yala o te an ni Kirisita ta jɛnŋɔgɔnya tagamasiyen le ye a farikolo baraka ra wa?

17 Burukun kelen le be yi; o ra, an ka ca, nka an kera farikolo kelen ye, sabu an bɛe ka an ninyɔrɔ sɔrɔ o burukun kelen na.

18 Min be ke Izirayelimɔgɔw ce ra, aw ye o jate mina: minw be sarakafenw domu, olugu be jɛnŋɔgɔnya ra ni Ala ye, sabu o be saraka jeni sarakajenifɛn* min kan, o ye Ala ta ye.

19 Ne be min fɔra, o kɔrɔ ye di? Ko an ka kan ka josɔnsogo jate fɛn ye wa, walama ko an ka kan ka jo jate fɛn ye?

²⁰ Ḍn-ɔn dε! Ne ta kuma kɔrɔ ye ko minw bε jo sɔn, o sɔnnifenw bε dira jinaw le ma; a tε dira Ala ma. K'a sɔrɔ ne t'a fε aw ni jinaw ye ke jenŋogɔnya ra.

²¹ Aw tε se ka min Matigi ta jifiye ra, ka yelema ka taga min jinaw ta jifiye ra. Aw tε se ka domuni ke Matigi fε, ka yelema ka taga domuni ke jinaw fε.

²² Yala anw b'a fε ka Matigi ta celiya lawuri le wa? Aw baraka ka bon ni Matigi ta ye wa?

²³ Aw ko: «Fεn bεε daganin lo!» Nka nafa tε fen bεε ra dε. «Fεn bεε daganin lo», nka fεn bεε tε aw lataga ja lanaya ra.

²⁴ Mɔgɔ si kana a yere dɔrɔn ta nafa jini; aw ye mɔgɔ wεrew ta nafa le jini fana.

Lanabaga man kan ka a balema kunnacen

²⁵ Sogo o sogo bε fkiyeere lɔgofiye ra, aw bε se ka o bεε domu; aw kana jininkari ke, ka sigiya don aw jusukun na.

²⁶ Sabu a sεbera ko: «Dugukolo ni a kanfεnw bεε ye Matigi ta ye.»

²⁷ Ni lanabari dɔ ka aw wele domuni na, ni aw tagara, ni a ka domunifεn o domunifεn sigi aw kɔrɔ, aw ye o domu; aw kana jininkari ke, ka sigiya don aw jusukun na.

²⁸ Nka ni dɔ ka aw lasɔmi k'a fɔ aw ye ko: «Nin ye josɔnsogo le ye dε!» Aw kana a domu tuun, o tigi ta kuma kosɔn, sabu a bεna sigiya don a jusukun na.

²⁹ Ne tε o fɔra aw yere ta jusukun kosɔn, nka min ka aw lasɔmi, ale ta jusukun ko lo.

Ayiwa, mun na mɔgɔ wεre le bεna ne jaraki ne ta domuni ko kosɔn ka kaja ni ale yere ta miiriya ye?

³⁰ Ne ka baraka la Ala ye fen min kosɔn, mun na mɔgɔ wεre bεna ne jaraki ko ne ka o domu?

³¹ Ayiwa, ni aw bε domuni ke, walama ni aw bε minni ke, walama ni aw bε fen o fen ke, a ye o bεε ke janko ka Ala le bonya.

³² Aw kana ke sababu ye ka mɔgɔ si kunnacen: aw kana Yahudiyaw kunnacen, walama siya wεre mɔgɔw, walama Ala ta jenkuru mɔgɔw.

³³ Aw ye ne ladegi; ne bε jija ka mɔgɔw diyanyako le ke fen bεε ra. Ne tε ne yere ta nafa jini, nka ne bε bεε ta nafa le ninina, janko o ye kisi.

11

¹ Ayiwa, aw ye ne ladegi, i n'a fɔ ne yere bε Kirisita* ladegira cogo min na.

*Korenti musow ta kundatuguko
(Efesikaw 5.22-24; Timote fölɔ 2.8-14)*

² Ayiwa, ne balemaw, ne bε aw fo, sabu aw hakiri bε ne ra ko bεε ra; ne ka aw karan ko minw na, aw ka o mara fana i n'a fɔ ne k'a fɔ aw ye cogo min na.

³ O bεε n'a ta, ne b'a fe ko aw ye nin faamu: cε bεε kuntigi ye Kirisita ye, muso kuntigi ye a cε ye, Kirisita kuntigi ye Ala ye.

⁴ O kosɔn, cε min bε Ala daari, walama Ala bε kuma don min da ra ka mögɔw waaju, ni a bε o ke ka a kun datugunin to, o cε be a kuntigi le dɔgɔyara.

⁵ Muso min fana bε Ala daari, walama Ala bε kuma don min da ra ka mögɔw waaju, ni a bε o ke ka a kun lakolon to, o muso be a kuntigi le dɔgɔyara; a bε i n'a fɔ o muso kun gbananin lo.

⁶ Sabu ni muso min t'a fe ka a kun datugu, o tuma a ye a kunsigi tige fana. Nka ni aw yere k'a lɔn ko ni muso ka a kunsigi tige, walama ka a kun gbana, ko o ye maroyako le ye muso ma, o tuma a ye a kun datugu.

⁷ Cε kɔni man kan ka a kun datugu, sabu ale ye Ala bɔnjɔgɔnna ni Ala noɔrɔ le ye; muso kɔni ye cε noɔrɔ le ye.

⁸ Sabu cε ma dan ka bɔ muso ra; muso le bɔra cε ra.

⁹ Cε ma dan muso kosɔn, muso le danna cε kosɔn.

¹⁰ O le kosɔn, mɛlɛkew kosɔn, tagamasiyen dɔ ka kan ka sɔrɔ muso kun na, min ye o fanga tagamasiyen ye.

¹¹ Nka o bεε n'a ta, Matigi ja kɔrɔ, muso te se ka ja cε kɔ, cε fana te se ka ja muso kɔ.

¹² Sabu muso danna ka bɔ cε ra cogo min na, cε fana bε woro muso le sababu ra. O bεε bɔra Ala yere le ra.

¹³ Ayiwa, aw yere y'a flε ke: yala a bennin lo ko muso kunnakolon ye Ala daari wa?

¹⁴ Ka kana ni adamaden dancogo ye, aw m'a ye ko ni cε ka kunsigijan bla ko o ye maroyako le ye wa?

¹⁵ Nka ni muso le ka kunsigijan bla, o ye dawula le ye ale fe, sabu Ala ka kunsigijan di ale ma, ka o ke k'a kun datugu.

¹⁶ Ayiwa, ni dɔ belen b'a fe ka sɔsɔri ke nin ko ra tuun, anw kɔni ma landa wɛre lɔn nin kɔ; landa wɛre fana te lanabagaw ta jenkuruw si fe nin kɔ.

*Matigi ta domuni kecogo
(Matiyu 26.26-29; Mariika 14.22-25; Luka 22.15-20)*

¹⁷ Ayiwa, ne bɛna min fo aw ye sisan, ne kɔni te se ka aw tando o ra. O ye ko ni aw bε pɔgɔn lajɛn, o te dɔ fara aw ta ja kan, fɔ ka dɔ fara aw ta juguya le kan.

¹⁸ A fölɔ, ne k'a men ko ni aw ka lajɛn, aw bɛ taran. Ne b'a miiri fana ko can bɛ sɔrɔ o kuma ra.

¹⁹ Ne k'a lɔn ko jagboya lo ko aw ye taran, janko minw bɛ lanabagasɔbew ye aw ce ra, olugu ye lɔn ka bɔ tɔw ra.

²⁰ Aw bɛ lajen ko aw bɛ Matigi ta domuni ke, nka aw bɛ min ke, o kɔni te Matigi ta domuni ye tuun.

²¹ Sabu ni aw ka lajen Matigi ta domuni kama, bɛɛ bɛ girin ka ben a yere ta domuni kan ka o domu; a laban dɔw kɔngɔtɔ be to, k'a sɔrɔ dɔw minna ka fa fɔ ka janamini.

²² O tuma so te aw fe aw bɛ se ka domuni ke, ani ka min yɔrɔ min na wa? Yala aw b'a fe ka Ala ta jenkuru mögɔw le mafiyɛnya wa, ani fen te minw boro ka olugu lamaroya? Aw ko ne ye mun le fɔ? Ne ye aw tando wa? Ne te se ka aw tando nin ko ra fiyewu.

²³ Ayiwa, Matigi ka ne karan min na, ne fana ka aw karan o le ra: Lon min su fe o tun bɛna Matigi Yesu janfa, o lon su fe a ka buru ta;*

²⁴ a ka baraka la Ala ye, k'a tigetige, k'a fɔ ko: «Nin ye ne farikolo le ye; nin ye aw ta ye. Aw ye nin ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁵ O cogo ra, domuni bannin ko, Yesu ka jifiye ta, rezɛnji tun b'a kɔnɔ. A ko: «Ala bɛ jenjogɔnyakura* min don ni mögɔw ye ne jori baraka ra, o le ye nin ye. Ni aw bɛ a min tuma o tuma, aw ye o ke ka aw hakiri jigi ne ra.»

²⁶ Sabu ni aw ka nin buru jimi, ani ka nin minnifen min tuma o tuma, aw bɛ Matigi ta saya ko le fɔ, fɔ ka na se a natuma ma.

²⁷ O kosɔn ni mögɔ o mögɔ bɛ o buru jimi, walama ka o minnifen min cogo dɔ ra, cogo min te Matigi bonya, o tigi ka a yere jaraki, sabu a ka Matigi farikolo ni a jori le mafiyɛnya.

²⁸ O kosɔn bɛɛ ka kan ka a yere jusukun sègesège fɔlɔ, ka sɔrɔ ka buru jimi, ani ka minnifen min.

²⁹ Ni o te, ni mögɔ min ka o buru jimi, ka o minnifen min, k'a sɔrɔ kɔrɔ min b'a ra ka kaja ni Matigi farikolo ye a ma o jate, o tigi ka o buru jimi, ka minnifen min ka kiti le ben a yere kan.

³⁰ O le kosɔn barakantanw ni banabagatɔw ka ca aw ce ra. O le kosɔn fana caman sara.

³¹ Ni an ka an jusukun sègesège fɔlɔ ka sɔrɔ ka domuni ke, ka minnifen min, kiti tɛna tige an kan tuun.

³² Ni i k'a ye ko Matigi bɛ kiti tige an kan, a bɛ an koro le janko an kana taga don kiti ra ni mögɔ tɔw ye.

³³ Ayiwa, o cogo ra ne balemaw, ni aw bɛ lajen ka Matigi ta domuni ke, aw ye nɔgɔn kɔnɔ.

* **11:23 11.23** Matigi ta domuni ko: Matiyu 26.26-28; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20.

³⁴ Ni kɔŋɔ bɛ dɔ ra, o tigi ye domuni ke a ta so, janko aw kana lajen ka kitī ben aw yere kan.

Ayiwa, ni ne yere nana se aw fe yi, ne bēna ko tōw janabo.

12

*Lanabagaw bɛε ni o ninyɔrɔ lo Ala ta neεma ra
(Efesikaw 4.4-16; Rɔmukaw 12.3-8)*

¹ Ayiwa, ne balemwā, min ye Nin Saninman* ta kow ye, ne t'a fe aw ye ke kolɔnbariw ye o kow ta fan fe.

² Aw yere k'a lɔn ko wagati min aw tun bɛ Alalɔnbariya ra, aw tun bɛ boribori jow nɔ fe, o minw te se ka kuma.

³ Ayiwa, ne b'a fo aw ye ko Nin Saninman bɛ mɔgɔ o mɔgɔ kɔnɔ, o tigi te se k'a fo ko «Yesu danganin lo.» Ni Nin Saninman te mɔgɔ o mɔgɔ kɔnɔ fana, o tigi te se k'a fo ko «Yesu le ye Matigi ye.»

⁴ An bɛ ninyɔrɔ minw sɔrɔ Ala ta neεma ra, o ninyɔrɔw suguya ka ca, nka Nin Saninman kelen le bɛ o di.

⁵ A bɛ baara minw di an ma, o baaraw suguya ka ca, nka a bɛε bɛ ke Matigi kelen le ye.

⁶ Baara kɛcogoyaw fana ka ca, nka Ala kelen le bɛ o baraka di an bɛε ma.

⁷ Nin Saninman bɛ baara dɔ di lanabaga bɛε kelen kelen ma, lanabaga tōw bɛε ta nafa kama.

⁸ Nin Saninman bɛ hakiritigiyakuma di dɔ ma, ka lɔnniya kuma di dɔ were ma; o Nin Saninman kelen le bɛ o bɛε di.

⁹ O Nin Saninman kelen bɛ lanayaba di dɔ ma; ale kelen bɛ banabagatɔw kɛneyari se di dɔ were ma;

¹⁰ a bɛ kabakow keri se di dɔ ma, a bɛ Ala ta kuma don dɔ da ra ka mɔgɔw waaju, a bɛ se di dɔ ma ka Ala ta miiriya ni miiriya werew faranfasi ka bɔ nɔgɔn na, a bɛ se di dɔ ma ka kan werew fo, ka se di dɔ ma ka o kanw kɔrɔ fo.

¹¹ Nin Saninman kelen le bɛ o kow bɛε ke, ka bɛε kelen kelen ninyɔrɔ di a ma ka kana ni ale yere sago ye.

Lanabagaw kera farikolo kelen ye

¹² Mɔgɔ farikolo ye kelen le ye, nka a yɔrɔw ka ca. Ayiwa, farikolo yɔrɔw ni o caya bɛε, o bɛε ye farikolo kelen ye cogo min na, an minw bɛ Kirisita* ta jɛnɛnɔgɔnya ra, anw fana bɛ ten le.

¹³ Sabu an bɛε batizera Nin Saninman* kelen le ra, ka jen ka ke i ko farikolo kelen. Ni an kera Yahudiya ye walama siya were mɔgɔ o, ni an kera jɔn ye walama hɔrɔn o, an bɛε minna Nin Saninman kelen le ra.

¹⁴ Ayiwa, farikolo te yɔrɔ kelen dɔrɔn ye, nka a yɔrɔw ka ca.

15 Ni sen ko, ko ale ma ke boro ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yɔrɔ dɔ ye wa?

16 Ni toro fana ko, ko ale ma ke naden ye minke, ko ale nin te farikolo ra o, yala o be se k'a to ko a te ke farikolo yɔrɔ dɔ ye wa?

17 Ni mögɔ farikolo bɛɛ tun ye naden dɔrɔn ye, a tun bëna mènni ke cogo di? Walama ni a bɛɛ tun be toro le ye, a tun bëna kasa men cogo di?

18 Ala ka farikolo yɔrɔ bɛɛ kelen kelen don farikolo ra ka kaja ni a yere sago ye.

19 Ni farikolo yɔrɔ bɛɛ tun kera yɔrɔ kelen dɔrɔn ye, yala a tun bëna ke farikolo ye tuun wa?

20 O le kosɔn farikolo yɔrɔw ka ca, nka farikolo ye kelenpe le ye.

21 O ra, naden te se k'a fo boro ye ko: «Ne mako te i ra.» Kun fana te se k'a fo senw ye ko: «Ne mako te aw ra.»

22 An b'a ye ko baraka te farikolo yɔrɔ minw na co, an mako be olugu yere le ra kosebe.

23 An b'a miiri ko farikolo yɔrɔ minw te foyi ye de, an be an janto o yɔrɔw le ra ka teme yɔrɔ tɔw kan. Farikolo yɔrɔ minw ye an maroyayɔrɔw ye, an be an janto o yɔrɔw le ra ka teme yɔrɔ tɔw kan.

24 Yɔrɔ minw te maroyayɔrɔw ye, an mako t'a ra ka an janto o yɔrɔw ra. An te farikolo yɔrɔ minw jate fən ye, Ala ka farikolo dan ka bonya la olugu le kan.

25 A ka o ke janko farikolo yɔrɔw si kana faran ka bɔ nɔgɔn na, nka farikolo yɔrɔw bɛɛ kelen kelen ye o janto nɔgɔn na.

26 Ni farikolo yɔrɔ dɔ be tɔɔrɔ, farikolo yɔrɔ tɔw bɛɛ le be tɔɔrɔ ni a ye fana. Ni farikolo yɔrɔ dɔ ka bonya sɔrɔ, farikolo yɔrɔ tɔw bɛɛ le be njagari ni a ye.

27 Aw ye Kirisita* farikolo le ye, aw bɛɛ kelen kelen ye a farikolo yɔrɔ dɔ le ye.

28 O le kosɔn Ala ka mögɔ dɔw sigi lanabagaw ta jenkuru* kunna, k'a fölɔ ke ciradenw* ye, a flanan ye ciraw ye, a sabanan ye karamögɔw ye; o kɔ, a ka se di dɔw ma ka kabakow ke, ka banabagatɔw kenevari se di dɔw ma, ka se di dɔw ma ka mögɔw dəmə, ka dɔw ke namögɔw ye, ka se di dɔw ma ka kan werew fo.

29 Yala bɛɛ le kera ciradenw ye wa? Bɛɛ le kera ciraw ye wa? Bɛɛ le kera karamögɔw ye wa? Bɛɛ le be kabakow kera wa?

30 Banabagatɔw kenevari se dira bɛɛ le ma wa? Bɛɛ le be kan werew fo wa? Bɛɛ le be se ka kan werew kɔrɔ fo wa?

³¹ Ayiwa, Ala bε ninyɔrɔ minw di an ma a ta neɛma ra, o minw nafa ka bon kosebe, aw ye kε o le fε.

Nka ne bɛna a jinicogo bεε ra jumanman yira aw ra sisān.

13

Kanuya

(Matiyu 22.36-40; Rɔmukaw 13.8-10; Yuhana 3.16-19; Yuhana fölɔ 4.7-21)

¹ Ayiwa, hali ni ne bε se ka adamadenw ta kanw bεε fɔ, ka melekew fana ta kanw fɔ, ni kanuya tε ne jusu ra, ne ta kuma ye mankan gbansan le ye, i ko siranegε gbasitɔ mankan, walama i ko siranegetegere mankan.

² Hali ni Ala bε kuma don ne da ra ka mɔgɔw waaju, ni a bε gundokow bεε yira ne ra, ani lɔnniya bεε, hali ni lanaya bε ne fε fɔ ne bε se ka kuruw bɔ o nɔ ra, ni kanuya tε ne jusu ra, ne tε foyi ye.

³ Hali ni ne ka ne borofenw bεε tarantaran fagantanw na ka o baro, ka ne farikolo yεre di k'a jeni Ala ko kosɔn, ni kanuya tε ne jusu ra, o si te foyi ja ne ye.

⁴ Kanuya bε muju, a bε kojuman kε, a tε jangboya kε, a tε waso, a tε a yεre bonya,

⁵ a tε maroyako kε, a tε a yεre dɔrɔn ta nafa jini, a tε dimi joona, a tε kojugu miiri ni mɔgɔ ye,

⁶ a tε pagari terenbariya ra; a bε pagari can le kan,

⁷ a bε yafa tuma bεε, lanaya b'a fε tuma bεε, jigiya b'a fε tuma bεε, a bε ko sɔnmina tuma bεε.

⁸ Kanuya tε ban fiyewu. Ala bε kuma minw da ra ka mɔgɔw waaju, o bɛna ban; kan wɛrew fɔri bɛna ban, an ta lɔnniya fana bɛna ban.

⁹ Sabu an ka dɔɔnin dɔrɔn le lɔn; Ala bε kuma min don an da ra ka mɔgɔw waaju, dan bε o ra fana.

¹⁰ Nka min dafara, ni o nana lon min na, an ta lɔnniya min ma dafa, o bɛna dabla.

¹¹ Wagati min ne tun ye denmisɛn ye, ne tun bε kuma i ko denmisɛn, ne tun bε miiri i ko denmisɛn, ne tun bε kow jate mina i ko denmisɛn. Nka kabini ne kɔroyara, ne ka denmisɛnya ko bεε dabla.

¹² O cogo ra, bi an bε fɛnw yera i n'a fɔ an b'a flera dugalen le ra, a ma gbεya. Nka lon dɔ an bɛna a ye jada ni jada. Bi kɔni, dan bε ne ta lɔnniya ra; nka lon dɔ ne bɛna fεn bεε lɔn ka ja i n'a fɔ Ala ka ne yεre lɔn cogo min na.

¹³ Ayiwa, sisān, nin fεn saba le bε to o nɔ ra: lanaya, ani jigi, ani kanuya. Nka a bεε ra belebeleba ye kanuya le ye.

14

Kan werew fɔri ani waajuri

¹ O kosɔn ne balemaw, aw ye jija ka kanuya le jini. Nin Saninman* be ninyɔrɔ minw di an ma, aw ye ke olugu fana fe; nka ka kuma sɔrɔ Ala fe ka mɔgɔw waaju, aw ye ke o le fe kosebe.

² Sabu mɔgɔ min be kan werew fɔ, o tigi te kuma mɔgɔw fe, nka a be kuma Ala le fe. Mɔgɔ si te a ta kuma faamu, sabu a be gundow le fo Nin Saninman baraka ra.

³ K'a sɔrɔ Ala be kuma don mɔgɔ min da ra ka mɔgɔw waaju, ale be kuma mɔgɔw fe, ka o baraka bonya lanaya ra, ka o ja gbεleya, ka o jusu saaro.

⁴ Min be kan werew fɔ, o tigi be a yεre le baraka bonya; k'a sɔrɔ Ala be kuma don mɔgɔ min da ra ka mɔgɔw waaju, o be lanabagaw ta jenkuru beε le baraka bonya.

⁵ Ne b'a fe aw beε ye kan werew fɔ; nka ni Ala be kuma don aw beε da ra ka mɔgɔw waaju, o ka di ne ye ka temε kan werew fɔri kan. Ka mɔgɔw waaju, nafa be o ra ka temε kan werew fɔri kan, fɔ ni a fɔbaga k'a kɔrɔ fɔ janko lanabagaw beε ye nafa sɔrɔ a ra.

⁶ Ayiwa, ne balemaw, sisan ni ne tagara aw fe ka taga ke kuma ye kan werew ra, aw bεna mun nafa le sɔrɔ o ra, ni ne ta kuma ma ke kuma gbenin ye ka Ala ta kow yira aw ra, ka lɔnniya di aw ma, ka aw waaju, walama ka aw karan?

⁷ Hali nin te fen minw na, k'a sɔrɔ o be mankan bɔ, i n'a fɔ filen, walama goni, ni o fenw te kan gbenin bɔra, o tuma jɔn le bεna a lɔn ko nin dɔnkiri le be fɔra filen na, walama goni na?

⁸ Buru min be fiye ka kεrekedenw wele, ni o te kan panaman bɔra, o tuma jɔn le bεna a yεre labεn kera kama?

⁹ Ayiwa, ni aw fana ta kumafɔta ma ke kuma gbenin ye, aw be min fɔra, jɔn le bεna o faamu? A be i n'a fɔ aw be kumana gbansan le.

¹⁰ Kan suguya caman be fɔ dunuja kɔnɔ, o beε n'a ta, a beε be faamu.

¹¹ Nka kan min be fɔra, ni ne te o men, o tuma o kan fɔbaga be ke ne fe i ko siya werε mɔgɔ; ne fana be ke ale fe i ko siya werε mɔgɔ.

¹² Ayiwa, i n'a fɔ aw be Nin Saninman ta kow nɔ fe, o tuma fen minw be se ka lanabagaw baraka bonya, aw ye o le jini caman.

¹³ Ayiwa, min be kan werew fɔ, o tigi ye Ala daari janko a ye se ka o kanw kɔrɔ fɔ.

¹⁴ Sabu ni ne bε Ala daari kan wεre ra, ne koni b'a lɔn ko ne bε Ala daarira ni ne jusukun ye, nka ne bε min fɔra, ne yεre tε o faamu.

¹⁵ O tuma ne ka kan ka mun kε? Ne bε se ka Ala daari kan wεre ra Nin Saninman baraka ra, nka mɔgɔw bε kan min faamu, ne bε se ka a daari o ra fana. Ne bε se ka Alatandonkiriw la kan werew ra, nka mɔgɔw bε kan min faamu, ne bε se ka a la o ra fana.

¹⁶ Ni o tε, ni i bε baraka la Ala ye kan wεre le ra, mɔgɔ tɔ minw bε jama ra, olugu bεna a fɔ cogo di ko «amina», i ta barakalari ra, ni ele ka min fɔ, o ma o faamu?

¹⁷ Ele koni ta barakalari jana kosebε; nka olugu ma nafa sɔrɔ a ra.

¹⁸ Ne bε Ala fo, sabu ne bε kan werew fɔ ka temε aw bεe kan.

¹⁹ Nka lanabagaw ta jenkuру cε ma, ne ye kumakan looru dɔrɔn fɔ, mɔgɔw bε se ka min faamu, janko ka mɔgɔw karan, ne fε o ka fisə hali kumakan waga tan ye kan wεre ra, mɔgɔ te min faamu.

²⁰ Ne balemaw, aw kana kε denmisεnw ye hakiri tan fan fε. Ni kojugu lo, aw ye kε i ko denfitiniw; nka hakiri ta fan fε, aw ye mɔgɔkɔrɔbaw ye.

²¹ A sεbera sariya ra ko:

«Mɔgɔ minw bε kan werew fɔ, ne bεna olugu le ta; ne bεna siya werew mɔgɔw le ta ka kuma nin mɔgɔw fε, o bεe n'a ta, o tena ne lamεn.»

²² O kosɔn kan werew fɔri te tagamasiyen ye lanabagaw fε; tagamasiyen lo lanabariw le fε. Nka ka kuma sɔrɔ Ala fε ka mɔgɔw waaju, o te tagamasiyen ye lanabariw fε; tagamasiyen lo lanabagaw le fε.

²³ Ayiwa, ni aw lanabagaw ta jenkuру bεe ka lajen, ni aw bεe ka kε kuma ye kan werew ra, ni mɔgɔ gbansan dɔw, walama lanabari dɔw nana don aw cε ra, ka o ye, o tena a fɔ ko aw ye fatɔw le ye wa?

²⁴ K'a sɔrɔ ni Ala ka kuma don aw bεe da ra ka mɔgɔw waaju, ni lanabari dɔ, walama mɔgɔ gbansan dɔ nana don aw cε ra, aw bεe ta kuma bεna a ta miiriya yεlema, k'a to a ye lɔ a ta jurumun na.

²⁵ Miiriya dogonin minw bε a jusukun na, o bεna bɔ kεne kan; a bεna a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma ka Ala bato, k'a fɔ a yεre da ra ko can ra, Ala bε aw fε.

Fεn bεe ye kε cogo bεnnin na

²⁶ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka mun le kε? Ni aw ka jɔgɔn lajen, ni Alabatodonkiri bε dɔ fε, o ye o la; ni kuma

bε dɔ fe ka tɔw karan, o ye o fo; ni Ala ka fən dɔ yira dɔ ra, o fana ye o fo; ni Ala ka kan wərə yira dɔ ra, o ye o fo; ni dɔ bε se ka o kan kɔrɔ fo fana, o ye o fo. Nka a bεε ye kε, janko ka lanabagaw baraka bonya.

²⁷ Minw bε kuma kan wərəw ra, o kana təmə mɔgɔ fla walama saba kan. O fana ye kuma kelen kelen, ani mɔgɔ ye sɔrɔ fana ka a kɔrɔ fo.

²⁸ Ni mɔgɔ tε yi min b'a kɔrɔ fo, o tuma kan wərə fɔbagaw ye je lanabagaw cε ra. O y'a fo a yere kɔnɔ, o ni Ala cε.

²⁹ Ala bε kuma don minw da ra ka mɔgɔw waaju, olugu ra mɔgɔ fla walama saba ye kuma. Tɔw y'a lamən, ka a səgesegɛ.

³⁰ Nka ni Ala ka ko wərə yira mɔgɔ wərə ra, min kɔnna ka kuma ta, o ka kan ka je.

³¹ Ni Ala ka kuma don aw bεε da ra ka mɔgɔw waaju, aw bεε bε se ka kuma ka jɔgɔn sɔn, janko ka bεε karan, ka bεε ja gbeleya.

³² Ala ta kuma waajurikebagaw ka kan ka se ka o yere mina kuma ta fan fe.

³³ Sabu Ala tε konagaminin fe, fo həra.

Ayiwa, i n'a fo a bε ke Ala ta mɔgɔ saninmanw ta jənkuru tɔw bεε ra cogo min na,

³⁴ musow ka kan ka je lanabagaw ta jənkuruw* ra, sabu a daganin tε ko o ye kuma ta o yɔrɔw ra. O ka kan ka o yere majigi, i n'a fo sariya b'a fo cogo min na fana.

³⁵ Ni min b'a fe ka ko dɔ faamu, o ye a cε jininka so kɔnɔ. Sabu musow ye kuma lanabagaw ta jənkuru* ra, o ye ko bənbəri le ye!

³⁶ O tuma aw b'a miiri ko Ala ta Kuma sindira aw le fe yi wa? Walama ko a sera aw dɔrɔn le ma wa?

³⁷ Ni dɔ b'a miiri ko Ala ka kuma don ale da ra ka mɔgɔw waaju, walama ko Nin Saninman* ka sebagaya dɔ di a ma, o tigi ka kan k'a lɔn ko ne bε min fɔra, ko o ye Matigi ta cifɔnin le ye.

³⁸ Ni min fana ma nin kow lɔn, i b'a sɔrɔ ko Ala ma ale fana lɔn.

³⁹ Ayiwa, ne balemwaw, ka kuma sɔrɔ Ala fe ka mɔgɔw waaju, aw ye kε o le fe kosebε; aw kana mɔgɔ bari ka kan wərəw fo fana.

⁴⁰ Nka a ye kε cogo bənnin na, fən bεε ye kε ka kaja ni a kεcogo ye.

¹ Ayiwa, ne balemaw, ne ka Kibaro Diman* min lase aw ma, aw sɔnna o ma ka jija ka to o kan; ayiwa, aw y'a to ne ye aw hakiri jigi o ra tuun.

² Aw kisira o le sababu ra, ni aw kɔni ka a sira tagama i n'a fɔ ne ka aw karan a ra cogo min na; ni o tɛ, aw ta lanaya kera gbansan le ye.

³ Ne karanna min na, ne kɔnna ka aw karan o le ra, ko Kirisita* sara an ta jurumunw kosɔn, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na;

⁴ a su donna, a saya tere sabanan a kununa, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na.

⁵ A kununin kɔ a ka a yere yira Piyeri ra; o kɔ, a ka a yere yira ciraden* tan ni fla ra.

⁶ O kɔ, a ka a yere yira balema lanabaga minw na yɔrɔnin kelen na, o ka ca ni mɔgɔ kɛmɛ looru ye. Olugu caman belen bɛ si ra bi, nka dɔw sara.

⁷ O kɔ, a ka a yere yira Yakuba ra, ka a yere yira ciraden tɔw bɛɛ ra.

⁸ O bɛɛ le kɔ, a ka a yere yira ne Poli fana ra, ne min kera i ko den kɔgobari.

⁹ Sabu ne le ye ciradenw bɛɛ ra fitini ye. Ne yere man kan ka wele ko ciraden, sabu ne ka Ala ta jenkuru mɔgɔw tɔɔrɔ kosebɛ.

¹⁰ Nka ne ye min ye bi, Ala ta nɛɛma le baraka ra ne sera ka kɛ o ye. Ala ka o nɛɛma min kɛ ne ye, o ma kɛ gbansan ye fiyewu! Sabu ne ka baara kɛ ka tɛmɛ tɔw bɛɛ kan. Nka ne yere baraka le ma o kɛ; Ala ta nɛɛma min bɛ ne kan, o baraka lo!

¹¹ O kosɔn ni a kera ne le ye o, ni a kera ciraden tɔw le ye o, an bɛɛ bɛ nin waajuri kelen le kera; aw fana lara o le ra.

Lanabagaw kunuko

¹² Ayiwa, ni anw bɛ waajuri kera k'a fɔ ko Kirisita* kununa ka bɔ saya ra, mun kosɔn aw dɔw b'a fɔra ko suw tɛna kunu?

¹³ Ni can lo ko suw tɛna kunu, o tuma Kirisita fana ma kunu le kɛ!

¹⁴ Ni a fana kera ko Kirisita ma kunu, o tuma an ta waajuri ye gbansan le ye, aw ta lanaya fana ye gbansan le ye.

¹⁵ Ka fara o kan, ni suw tɛna kunu, a bɛ i n'a fɔ an kera seerejuguw le ye Ala ta fan fɛ; sabu an ka seereya kɛ ni Ala tɔgɔ ye, ko a ka Kirisita kunu, k'a sɔrɔ a m'a kunu.

¹⁶ Sabu ni mɔgɔ tɛna kunu lahara, o tuma Kirisita fana ma kunu.

¹⁷ Ni Kirisita fana ma kunu, o tuma aw ta lanaya ye gbansan le ye, aw ta jurumun fana bɛ aw ra hali bi.

¹⁸ Lanabaga minw sara, olugu si tɛ kisi fana.

¹⁹ Ni an jigi bε Kirisita kan dunuja ra yan dɔrɔn le, o tuma anw le ye mɔgɔw bεε ra janibagatɔw ye.

²⁰ Nka, can ra, Kirisita kununa ka bɔ saya ra. Minw sara, Ala ka a kunu k'a ke olugu ra mɔgɔ fölɔ ye, k'a yira ko olugu fana bεna kunu.

²¹ Sabu saya donna dunuja ra mɔgɔ kelen le sababu ra, suw kununi fana nana mɔgɔ kelen le sababu ra.

²² Mɔgɔ bεε be sa, sabu o bɔra Adama ra; o cogo ra fana bεε bεna janamanya kokura Kirisita sababu ra.

²³ Nka bεε ta bεna ke a ta wagati le ra. Kirisita kera fölɔ ye; o kɔ, minw kera a ta mɔgɔw ye, a nawagati ra, olugu fana bεna kunu.

²⁴ O kɔ, a laban bε se. O wagati ra Kirisita bεna kuntigiyaw bεε cen, ani sebagayaw bεε, ani fangatigiyaw bεε; o kɔ a bε Masaya* lasekɔ Fa Ala ma.

²⁵ Sabu jagboya lo ko Kirisita ye sigi masaya ra, fö Ala ye a juguw bεε majigi ka o bla a sen jukɔrɔ.

²⁶ A bεna jugu laban min halaki, o ye saya ye.

²⁷ Sabu a sebera ko: «Ala ka fεn bεε bla a sen jukɔrɔ.» Nka ni a fɔra ko a ka fεn bεε bla a ta fanga kɔrɔ, o b'a yira ko Ala min ka fεn bεε bla a ta fanga kɔrɔ, ko ale Ala yεre ko te.

²⁸ Ni fεn bεε nana ke Yesu ta fanga kɔrɔ wagati min na, Ala min ka fεn bεε bla a ta fanga kɔrɔ, Dence* fana bεna a yεre bla ale Ala ta fanga kɔrɔ. O tuma, Ala kelen le bεna ke fεn bεε kunna, ka ke mɔgɔ bεε kunna.

²⁹ Ayiwa, ni suw tεna kunu, o tuma minw bε o yεre batize suw ye, olugu bεna a ke di? Ni suw tεna kunu fiyewu, mun kosɔn o bε o yεre batize suw ye?

³⁰ Ayiwa, anw yεre do? Ni suw tεna kunu, mun kosɔn wagati bεε an bε an yεre nin bla farati ra?

³¹ Lon bεε ne le bε ne yεre dira saya ma. Can lo, ne balemaw, ne bε o fö aw ye, sabu an Matigi Yesu Kirisita ta jenjögɔnya ra, aw le ye ne ta bonya kun ye.

³² Ne ka siyen min ta Efesi, k'a ke i ko ne ni waraw le bε jnɔgɔn na, ni ne ka o ke adamadenw dɔrɔn le kosɔn, o tuma ne bε mun nafa le sɔrɔ o ra? Ayiwa, ni suw tεna kunu, o tuma

«an ye domuni ke, ka min,

sabu sini an bεna sa.»

³³ Aw kana aw yεre lafiri de! «Tagamanögɔnjugu bε mɔgɔ bla sirajugu kan*.»

15:27 **15.27** Nin kuma fɔra Zaburu 8.7; 110.1.   **15:32** **15.32** Nin kuma fɔra Ezai 22.13.

* **15:33** **15.33** Pɔli ka lɔnnikεbaga dɔ ta kuma le fö yan, min tɔgɔ tun ye Menandiri.

³⁴ Aw ye hakiri sɔrɔ, ka jurumun dabla. O le bennin be! Sabu dɔw be aw cε ra, olugu ma Ala lɔn. Ne be o fɔra janko aw y'a lɔn ko o ye aw yεre ta maroyako le ye.

Lanabagaw ta farikolokura

³⁵ Dɔ bɛna a fɔ ko: «O tuma suw bɛna kunu cogo di? Farikolo suguya juman le bɛna ke o ra?»

³⁶ Naloman fle dε! Ni i ka siman dan dugukolo ra, ni a ma sa, a tε se ka falen.

³⁷ I be simankise gbansan le dan, nɔ, walama siman wεre kise; i tε a yiri yεre kuturu bεe le ta k'a don dugukolo ra.

³⁸ Nka Ala be o simankise falen k'a ke a yεre sagonan yiri ye. Ala be simankise bεe ke a ta yirisun nɔgɔnna le ye.

³⁹ O cogo ra, danfεnw fana suguya ka ca; o si tε kelen ye. Adamaden farisogo be a danna, bεganw ta be a danna, kɔnɔw ta be a danna, jεgew ta be a danna.

⁴⁰ Sanfεfεnw fana ta be a danna; dugukolokanfεnw fana farisogo be a danna. Nka sanfεfεnw nɔɔrɔ ni dugukolokanfεnw nɔɔrɔ te kelen ye.

⁴¹ Tere nɔɔrɔ be a danna, karo nɔɔrɔ be a danna, lolow nɔɔrɔ be a danna fana. Hali lolo dɔ nɔɔrɔ ni lolo dɔ wεre nɔɔrɔ te kelen ye.

⁴² Ayiwa, suw kunucogo be ten fana. Ni su donna dugukolo ra, a be i n'a fɔ simankise, a be tori. Nka a toribari le be kunu.

⁴³ A cennin be don dugukolo ra, nka a nɔɔrɔman be kunu. A barakantan be don dugukolo ra, nka a be kunu ni barakaba ye.

⁴⁴ Farikolo gbansan le be don, nka a panaman be kunu ni nin ye. Adamaden farikolo be yi, Nin Saninman* be farikolokura min di, o fana be yi.

⁴⁵ O kosɔn a sεbera Kitabu kɔnɔ, ko: «Mɔgɔ fölɔ†, min ye Adama ye, Ala ka nin don o ra k'a ke mɔgɔ panaman ye.» Nka Adama laban‡, o kera Nin* ye, Nin min be mɔgɔw panamanya.

⁴⁶ Nin Saninman* be farikolokura min di, o ma ke fölɔ ye. Adamaden ta farikolo gbansan le kera fölɔ ye; Nin Saninman be farikolokura min di, o ka sɔrɔ ka na kɔ fe.

⁴⁷ Adama, min kera mɔgɔ fölɔ ye, ale bɔra dugukolo bɔgɔ ra; ale kera dugukolo ta fen le ye. Nka tɔ kelen, Kirisita, ale bɔra sankolo ra.

⁴⁸ Min bɔra dugukolo bɔgɔ ra, ale be cogo min na, minw bεe sɔrɔra ale ra, olugu fana be o cogo le ra. Min bɔra sankolo ra, ale be cogo min na, minw bεe kera ale ta ye, olugu fana be o cogo le ra.

† 15:45 15.45 Mɔgɔ fölɔ: o ta ko fɔra Damina 2.7. ‡ 15:45 15.45 Adama laban: O ye Yesu Kirisita ye.

49 Min bɔra dugukolo bɔgo ra, an bɔra o fε cogo min na, min bɔra sankolo ra, an bɛna bɔ o fε fana ten le.

50 Ne balemaw, ne bε min fɔra, o kɔrɔ ye ko farisogo min bε an na, an tε se ka don Ala ta Masaya ra ni o farisogo ye. An farisogo torita tε se ka don Ala ta Masaya banbari ra.

51 Ne bε gundo dɔ fɔ aw ye: An bεε le tɛna sa, nka an bεε bɛna yelema

52 yɔrɔnin kelen, nɔkɔmiko kelen, burulaban fiyεtuma ra. Buru bɛna fiyε, suw bɛna kunu ni farikolokura ye, farikolo min tε tori; anw tɔw, anw bɛna yelema ka kε farikolokura ye.

53 Sabu farikolo torita min bε an na, jagboya lo ko o ye yelema k' a kε farikolokura ye, farikolo toribari; jagboya lo fana ko an farikolokɔrɔ ye yelema k' a kε farikolokura ye, farikolo min tε sa.

54 Ayiwa, ni an farikolo torita yelemana k' a kε farikolokura ye, farikolo toribari, ni an farikolokɔrɔ yelemana k' a kε farikolokura ye, farikolo min tε sa, o tuma, min sεbera Kitabu kɔnɔ, o bε kε can ye, ko:

«Se sɔrɔra saya kan, saya tununa pewu!

55 E, saya, i ta se bε min tuun?

E, saya, i ta fagaribijε bε min tuun?»

56 Saya ta fagaribijε ye jurumun le ye; jurumun ta fanga bε bɔ sariya le ra.

57 Nka an ye baraka la Ala ye, sabu ale le bε se di an ma, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

58 O kosɔn, ne balema kanuninw, aw ye baraka don aw yεrε ra, foyi kana aw lasegi kɔ; aw ye taga ja Matigi ta baara ra wagati bεε, sabu aw k' a lɔn ko aw bε baara min kera Matigi ye, o tɛna kε gbansan ye.

16

Wari min lajenna Zeruzalemu lanabagaw ye

(Rɔmukaw 15.25-27)

1 Ayiwa, ne balemaw, aw bɛna wari min lajɛn k' a ci ka taga Ala ta mɔgɔ saninmanw dɛmɛ Zeruzalemu, aw fana ye ji ja ka o ko kε i n' a fɔ ne k' a fɔ Galasi lanabagaw ye cogo min na.

2 Lɔgɔkun o lɔgɔkun, a tere fölɔ*, ni bεε kelen kelen se ka kε min ye, o tigi ye o bɔ ka o bla danna ka kaja ni a ta sɔrɔta ye, janko ni ne nana se yi, aw kana a fɔ ko aw bε wari lajɛn o wagati le ra.

15:55 15.55 Nin kuma fɔra Ezayi 25.8; Oze 13.14.

* 16:2 16.2 Lɔgɔkun tere fölɔ, o ye liyatilon ye (Kewalew 20.7).

³ Ayiwa, ni ne nana se yi, aw yere bëna mögö minw janawoloma, ne bëna sëbe dɔ̄ don olugu boro ka o ci ka taga Zeruzalemu ni wari ye.

⁴ Ni a kera ko a bë ne yere tagakun bɔ̄, o mögöw bëna fara ne kan ka taga.

Pɔli bë kuma a ta tagama ko ra

⁵ Ne bëna tème Masedoni jamana fë ka sɔrɔ ka se aw fë yi, sabu ne b'a fë ka tème Masedoni jamana le fë.

⁶ A bë se ka ke ko ne bëna wagati dɔɔnin ke ni aw ye, walama ne yere bëna nənəwagati bëe ke yi; o ra aw bëna ne dème ka ne lase ne ta tagayɔrɔw ra.

⁷ Sabu ne t'a fë ka taga ne ja la aw kan dɔrɔn ka tème; ne b'a fë ka wagati dɔ̄ ke ni aw ye, ni Matigi sɔnna.

⁸ Nka o bëe n'a ta, ne bëna to Efesi fɔ̄ ka taga Pantekötì janagbë* wagati se.

⁹ Sabu sigiya t'a ra, Ala ka sira dayɛlɛ ne yebaaraba dɔ̄ kama; ne kérébagaw fana ka ca.

¹⁰ Ni Timote ka se yi, aw y'a minako pa janko a kana degu aw cε̄ ra, sabu a fana bë Matigi ta baara le kéra i n'a fɔ̄ ne.

¹¹ Mögö kana a dɔgɔya de! Aw y'a dème ka a lase ne ma yan héra ra; ne ni balema tɔw bëe le bë a makɔnɔna yan.

¹² An balemace Apolɔsi kɔni, ne ka ale daari kosebë ko a ye taga ni balemaw ye aw fë yi, nka a ma ke ale yere sago ye ka taga yi sisan. Ni a nana wagati wëre sɔrɔ, a bëna taga.

Fori laban

¹³ Aw ye aw janto aw yere ra, ka aw yere kɔrosi, ka jija ka to lanaya ra. Aw ye aw ja gbeleya, ka baraka don aw yere ra.

¹⁴ Aw bë fen o fen ke, aw ye o bëe ke ni kanuya ye.

¹⁵ Aw k'a lɔn ko Sitefanasi ni a ta somögöw le kéra Akayi jamana lanabaga fɔlɔw ye. O fana ka baara ke ni o jusu bëe ye ka Ala ta mögö saninmanw dème. Ne balemaw, ne b'a jini aw fë tuun

¹⁶ ko aw ye o mögö jɔgɔnw kan mina, ani mögö minw bëe bë o baara jɔgɔn ke Ala ye.

¹⁷ Ayiwa, Sitefanasi ni Fɔritunatusi ni Akayikusi, olugu bë ni ne ye yan minke, o diyara ne ye kosebë. O bë ne kɔrɔ yan aw nɔ̄ ra.

¹⁸ O ka ne jusu suma, ka aw fana jusu suma. Aw ka kan ka o mögö jɔgɔnw walejumanlɔn.

¹⁹ Azi jamana lanabagaw bë aw fo. Akila ni Pirisili ni lanabaga minw be lajen o ta so, olugu bëe bë aw fo kosebë Matigi ta jenjɔgonya ra.

²⁰ Balemaw bëe bë aw fo. Aw ye jɔgɔn fo ni kanuyafori saninman ye.

²¹ Ne Pɔli, ne yɛrɛ bɛ aw fo. Ne yɛrɛ ta sɛberinɔ le ye nin fori ye.

²² Ni mɔgɔ min tɛ Matigi kanu, Ala ye o tigi danga.
«Maranata.» An Matigi ye na!

²³ Matigi Yesu ta nɛɛma ye kɛ aw fɛ.

²⁴ Ne bɛ aw bɛɛ kanu Yesu Kirisita ta jɛnɛjɔgɔnya ra!

Pɔli ka letere flanan min ci KORENTIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Pɔli ka nin letere sèbe Korentikaw ta letere fòlɔ kɔ fe. I b'a sɔrɔ a k'a sèbe k'a to Masedoni mara ra. Korenti tun ye Geresi jamana dugu bɛe ra belebeleba ye.

Pɔli k'a fɔ Korentikaw ye nin letere kɔnɔ, ko ale bëna taga o fe. Nka a b'a yira fana ko ale ni olugu ta nɔgɔnye bëna gbeleya; sabu ale bëna kumagbelen dɔw fɔ Korentikaw ye, o ta kewale dɔw kosɔn.

A kera i n'a fɔ Pɔli tun kɔnna ka letere min ci o ma, ani a tun tagara o fe ka taga ladiri minw di o ma, o ladirikanw si ma se ka o jogo yelema, ka o bla sirajuman kan. Korenti lanabaga dɔw belen tun be Pɔli dɔgɔya, k'a ta baara ni a ta waajuri ko mafiyenya. Dɔw tun k'a jaraki wariko ta fan fe. O kosɔn an b'a ye nin kitabu kɔnɔ ko Pɔli be kuma k'a yira ko ale ma jaraki foyi ra, ko ale ta baara kera ka kajna ni Ala ta sebagaya le ye, k'a ju sigi terenninya kan (10.8).

O bɛe kɔ, Pɔli be o ladi ko o tun k'a latige ka wari min lajen ka Zeruzalemu lanabaga fagantanw dɛmɛ, ko o ye jija ka o wari ko janabo.

A b'a fɔ fana ko lanabagaw ta jnamogow ye o yere kɔrɔsi konagamibagaw ra.

Nin kitabu be lanabagaw karan yafari ni sabari ra.

Kitabu kɔnɔkow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Gbeleya minw tun be Pɔli ni Korentikaw cε (1.12-7.16)

Lanabagaw ka wari min lajen Zude mara lanabagaw ye (8-9)

Pɔli ta ciradenya bɔra Ala yere le ra (10-13)

Pɔli ta fori

¹ Ne Pɔli, Ala ka ne nanawoloma ka kajna ni a yere sago ye, ka ne kε Yesu Kirisita ta ciraden* ye; ne ni an balemacε Timote le be nin sèbe kera k'a ci aw ma, aw minw ye Ala ta jenkuru mɔgɔw ye Korenti, ani Ala ta mɔgɔ saninman minw bɛe be Akayi jamana ra.

² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera kε aw ye.

Pɔli be Ala fo a ta dɛméri kosɔn

³ An ye Ala tando, min ye an Matigi Yesu Kirisita ta Ala ni a Fa ye; hina Fa lo, jususaarobaga Ala lo wagati bɛe.

⁴ Ale Ala le bε an jusu saaro an ta tɔɔrɔw bεε ra, janko an bε o jussaaro min sɔrɔ ale Ala fε, o ye ke sababu ye k'a to an fana ye tow jusu saaro o ta tɔɔrɔkow bεε ra.

⁵ An bε an ninyɔrɔ sɔrɔ sinagako caman Kirisita ta tɔɔrɔw ra cogo min na, Ala bε an jusu saaro sinagako caman fana o cogo kelen na, Yesu Kirisita baraka ra.

⁶ Ni tɔɔrɔ sera an ma, o bε ke sababu ye k'a to Ala ye aw jusu saaro, ani ka aw kisi. Ni Ala ka an jusu saaro, o ye aw ta jussaaro sababu le ye fana; o le b'a to anw bε tɔɔrɔ minw muju, aw fana bε se ka o tɔɔrɔjɔgɔn muju.

⁷ Ayiwa, jigiya min bε anw fε aw ta ko ra, foyi te se ka o jigiya cεn; sabu an k'a lɔn ko aw ninyɔrɔ kera tɔɔrɔ ra cogo min na, aw ninyɔrɔ bεna ke Ala ta jussaaro ra ten fana.

⁸ Ne balemaw, tɔɔrɔ min sera an ma ka an to Azi jamana ra, an b'a fε aw ye o lɔn. An tɔɔrɔra yεrε le, fɔ ka taga temε an baraka dan kan; an yεrε tun m'a lɔn ko an bεna to nin na.

⁹ A kɔni tun bε an kɔnɔ ko an ta saya latigera ka ban. Nka o kera le janko an kana an jigi la an yεrε kan, fɔ Ala dɔrɔn, ale min bε suw lakunu.

¹⁰ Ale Ala le ka an kisi o sayajugu ma, ale le bεna an bɔsi tuun o saya jɔgɔn ma. An jigi b'a kan ko sjnaga wεrε a belen bεna an bɔsi tuun,

¹¹ sabu aw fana bε Ala daafrica an ye; o kosɔn aw ta daafrica caman baraka ra an bεna neεma min sɔrɔ Ala fε, o bεna ke sababu ye k'a to mɔgɔ caman fana ye baraka la Ala ye an ta ko ra.

Pɔli k'a ta tagama wagati yεlεma

¹² Anw k'a lɔn an juskun na ko ka Ala ja to an na, anw kɔni tagamana ni juskun kelen le ye, ka tagama can kan fana. An ka o le ke yɔrɔ bεε. Ka an to ni aw ye, an yεrε ka dɔ fara a kan le. O le ye an kunkɔrɔtasababu ye. Nka an ka o ke Ala ta neεma le baraka ra; an ma o hakiritigiya sɔrɔ mɔgɔ fε.

¹³ Aw bε min karanna k'a faamu, an te foyi wεrε fɔra an ta sεbew kɔnɔ ni o te. Ne jigiya b'a kan fana ko aw bεna a faamu ka ja,

¹⁴ i n'a fɔ aw k'a faamu dɔɔnin ka ban cogo min na, ko Matigi Yesu nalon na, anw bεna ke aw kunkɔrɔtasababu ye, aw fana bεna ke an kunkɔrɔtasababu ye.

¹⁵ O lanaya le kosɔn, ne tun k'a latige ka taga aw fε yi fɔlo, janko Ala ye neεma aw ye sjnaga fla.

¹⁶ Sabu ne tun b'a fε ka temε aw fε yi ka sɔrɔ ka taga Masedoni, ka bo Masedoni ka na aw fε tuun. Ni o kera, aw tun bεna ne dεmε ka se Zude mara ra.

¹⁷ Ayiwa, ne ma na se ka taga minke, yala o koro ye ko ne tun te ne s̄ob̄e le ra wa, walama ko ne ka o latige ka kapa ni adamadenw ta cogo le ye, ka ke kumaflafobaga ye, k'a fo ko «ɔnhɔn» k'a yelema k'a fo ko «ɔn-ɔn»?

¹⁸ Ala ye kankelentigi ye cogo min na, ne ka kuma min fo aw ye, o ma ke «ɔnhɔn» ani «ɔn-ɔn» ye.

¹⁹ Sabu Den min b̄ora Ala ra*, Yesu Kirisita, ne ni Silasi ni Timote ka min ko waajuri ke aw fe yi, ale t'a fo «ɔnhɔn», k'a yelema k'a fo «ɔn-ɔn», kuma kelen kan. Ale ta ye «ɔnhɔn» le ye.

²⁰ Ale Yesu Kirisita le be an ja sigi, k'a yira an na ko Ala ta layiri b̄ee ye can ye. O le koson an be «amina» fo a t̄oḡo baraka ra, ka Fa Ala tando.

²¹ Ale Ala yere le ka anw ni aw baraka bonya Yesu Kirisita ta jenjögonya ra, ka an bla danna a yere ye.

²² A ka a ta tagamasiyen la an kan, ka a ta Nin Saninman* fana don an jusukun na, k'a yira ko an kera ale ta ye; a ka fen minw layiri ta an ye, Nin Saninman le kera o sarati ye.

²³ Ne be kari Ala ra, ko ni ne be faninya le tigera, a ye ne nin mina; ni ne ma taga Korenti tuun, ne ka o ke janko ka aw sutara le.

²⁴ Nka o t'a yira ko anw le ye aw kuntiw ye lanaya ko ra de! Sabu aw ta lanaya sabatinin lo ka ban. Nka an b'a fe ka baara ke ni aw ye janko aw ye nagari.

2

¹ O le koson, ne k'a latige ko ne te taga aw fe yi folo, janko ne kana taga aw jusu kasi tuun,

² sabu ni ne ka aw jusu kasi, j̄on le b̄ena ne ninsöndiya? Aw le be ne ninsöndiya; nka ni ne ka aw jusu kasi, aw be se ka ne ninsöndiya cogo di?

³ O koson, ne tun ka s̄eb̄e ci aw ma ka aw lasomi, janko ni ne ka taga, ne kana taga panasisi s̄oro aw fe yi; sabu aw le ka kan ka ne ninsöndiya. Ne lara a ra ko ne ta nagari ye aw b̄ee fana ta nagari le ye.

⁴ Can ra, ne jusu kasininba, ani ne jusu töoronin, ani ne kasibagat̄o le tun ka o s̄eb̄e ci aw ma. Nka ne m'a s̄eb̄e janko ka aw jusu kasi; ne k'a s̄eb̄e, janko aw y'a l̄on ko ne be aw kanu kosebe.

Lanabagaw ka kan ka yafa

⁵ M̄ogo min nana ni o panasisi ye, o tigi ma ne le jusu kasi; a ka aw b̄ee le jusu kasi; ni o te, a k̄oni ka aw caman le jusu kasi.

⁶ Aw caman b̄enna a ra ka o ce koro ka ban cogo min na, a man kan ka teme o kan.

⁷ Sisan, aw ka kan ka yafa a ma, ka a jusu saaro, janko a jusu kana kasi k'a dama teme, fo ka taga a baraka ban.

⁸ O koson, ne be aw daari ko aw y'a yira a ra k'a gbeaya, ko a ko ka di aw ye hali bi.

⁹ Ne ta sebe kun tun ye le fana ka aw ke k'a fle, k'a lon ni can lo ko aw be ne kan mina fen beee ra.

¹⁰ Ni aw ka yafa mogo min ma, ne fana be yafa o tigi ma. Ni a kera ko ne ka kan ka yafa ko do ra, ne be yafa aw le koson, ka Kirisita* ke an seere ye.

¹¹ O beee kun ye janko Setana kana donyoro soro an ce ra. Sabu miiriya minw b'a kono, an yere ka o lon.

Hami min tun be Poli ra Torohasi

¹² Ayiwa, ne sera Torohasi Kirisita* ta Kibaro Diman* waajuri kama tuma min na, ne k'a ye ko Matigi ka sira do dayele ne ye o baara kama.

¹³ Nka o beee n'a ta, ne hakiri tun signin te, sabu ne ma ne balemace Tite ye. O koson ne ka sira pini o fe ka taga Masedoni.

Poli ta baarakcogo

(Rromukaw 15.17-19; Korentikaw folo 1.17-24; Korentikaw flanan 4.1-7)

¹⁴ Ne be baraka la Ala ye, sabu ale le be an ke sesorobagaw ye tuma beee Kirisita* ta jenjogonya ra. Anw sababu ra a be Kirisita ta lonniya lase yoro beee, i ko turu kasadiman.

¹⁵ Sabu an kera Kirisita ta ye, ka ke i n'a fo turu kasadiman Ala fe. Minw be kisiri sira kan, ani minw be halakiri sira kan, o kasa be se o beee ma.

¹⁶ Dow fe, o kasa ye saya kasa ye, min be saya lase olugu ma. Nka dow fe, o kasa ye janamanya kasa ye, min be janamanya lase olugu ma.

Ayiwa, jon le be se ka o baara ke k'a ja sa?

¹⁷ Anw te Ala ta Kuma waajuri ta k'a ke waripinisira ye, i ko mogo caman b'a ke cogo min na. Ala le ka an ci, o koson an be waajuri ke Yesu Kirisita ta jenjogonya ra ni jusukun gbenin ye Ala ja koro.

3

Jenjogonyakoro ni jenjogonyakura

¹ Ayiwa, yala ne ta kuma b'a yira ko an be an yere toguman fo ra le wa? Ni an be taga aw fe, yala an mako b'a ra i n'a fo mogo dow, ka taga ni sebe do ye an boro min be an toguman fo wa, walama ko aw ye o sebe joko do di anw ma?

² Aw le ye anw ta togumanfosebe ye; o sebenin be an jusukun le ra, mogo beee b'a karan k'a lon fana.

³ Can lo, aw ye Kirisita ta leterə le ye, min sebera an ta waajuri sababu ra. A ma sebe ni dabaji ye, a sebera ni Ala janaman ta Nin Saninman* le ye; a ma sebe kabakuru walaka kan, a sebera mögɔw jusukun le kan.

⁴ O lanaya le be an fe Ala ja kɔrɔ, Kirisita sababu ra.

⁵ A te i n'a fɔ ko sebagaya be an yere fe ka nin baara nɔgon ke an yere ma; nka an ta baraka bɛe be bo Ala le ra.

⁶ Sabu ale le ka o se di an ma, ka ke jenjögonyakura* ta baaradenw ye, jenjögonya min ju ma sigi sariya sebenin kan, nka a ju sigira Nin Saninman le kan; sabu sariya sebenin be na nin saya le ye, nka Nin Saninman be mögo janamanya.

⁷ Ayiwa, sariya min be saya lase mögo ma, Ala ka o kumakanw sebe kabakuru walakaw kan. O kera fen noɔrɔman ye, k'a ke fɔ Izirayelimögɔw tun te se ka o ja lo cira Musa pada ra, a pada noɔrɔ kosɔn; k'a sɔrɔ o noɔrɔ ma ke fen meenta ye.

⁸ Ayiwa, ni sariya noɔrɔ kera o ye, o tuma Nin Saninman ta baara noɔrɔ belen tena bonya ka teme o bɛe kan wa?

⁹ Ayiwa, sira min be Ala ta kitit ben an kan, ni noɔrɔ kera o ra, sira min be an ke mögo terennin ye Ala fe, o noɔrɔ le bema bonya kosebe.

¹⁰ Noɔrɔ min temena fɔlɔfɔlɔ, o ma ke foyi ye tuun, sabu noɔrɔ dɔ wɛre nana, min ka bon ni a ye pewu.

¹¹ Ala ka fen min ke fen temeta ye, ni noɔrɔ kera o ra, o tuma a ka min ke fen banbari ye, o noɔrɔ le bema bonya kosebe.

¹² O le kera an ta jigiya ye, o kosɔn an ja signin be kuma.

¹³ An t'a ke i ko cira Musa, min tun be fani biri a pada kan, janko noɔrɔ min be a pada kan, Izirayelimögɔw kana o ja lo o ra, ka o bantɔ ye.

¹⁴ Nka Izirayelimögɔw yere jusukun le nana gbeleya; sabu hali bi ni o be jenjögonyakɔrɔ kitabuw karan, a be i n'a fɔ o fani nɔgon le birinin be o ja kan; o t'a faamu. O fani fana te se ka bɔ yi, sabu ni an be Kirisita ta jenjögonya ra, o le be se ka o fani bɔ yi.

¹⁵ Hali bi ni o be cira Musa ta kitabuw karan, a be i n'a fɔ fani dɔ birinin lo o hakiri kan, o te a faamu.

¹⁶ Nka ni min ka sɔn Matigi ma, o fani be bɔ o tigi pada kan.

¹⁷ An be Matigi min ko fɔra, o ye Ala Nin* le ye. Ni Matigi Nin be yɔrɔ min na, o yɔrɔ le ra mögo be ke a yere ta ye.

¹⁸ Fani birinin te an minw pada kan, an bɛe le be Matigi ta noɔrɔ yira k'a gbeleya, i n'a fɔ dugalen be cogo min na. O cogo ra, lon o lon an be yelema ka ke Matigi yere cogo ra,

ka noɔrɔ dɔ fara dɔ kan. Matigi, min ye Nin Saninman ye, ale le be o baara ke.

4

Pɔli ni a jenjogɔnw ta baarakcogo

(*Tesalonikikaw fɔlɔ 2.1-6; Korentikaw flanan 2.14-17*)

¹ Ayiwa, Ala le hinara an na ka o baara karifa an ma; o kosɔn an te an fari faga.

² Mɔgɔw be maroyako minw ke dogo ra, an banna o ma. An te an ta kewalew ke ka mɔgɔ si nege k'a lafiri, an fana te Ala ta Kuma yelema; nka an be can le fɔ k'a gbeya Ala ja kɔrɔ, janko mɔgɔw bεε y'a lɔn ko an ta kuma ye can le ye.

³ O bεε n'a ta, ni an ta Kibaro diman kɔrɔ belen dogonin lo, mɔgɔ minw be halaki, a dogonin lo olugu le fe.

⁴ O mɔgɔw te la Ala ra, sabu dunuja kuntigi, Setana ka o hakiri fiyen, janko o kana Kibaro Diman* noɔrɔ bonya ye, o Kibaro Diman min be Kirisita* ta noɔrɔ yira, Kirisita min ni Ala cogo bεε ka kan.

⁵ An te waajuri ke ka an yere ko fɔ; an be Matigi Yesu Kirisita le ko fɔ. An ka an yere ke aw ta baaradenw ye Yesu le kosɔn.

⁶ Ala min tun k'a fɔ ko: «Yeelen ye manamana dibi ce ma», ale kelen le fana k'a ta yeelen manamana an jusukun na, janko a ta noɔrɔba min be Kirisita ra, an ye o lɔnniya sɔrɔ an jusukun na.

Pɔli ni a jenjogɔnw ta tɔɔrw

(*Korentikaw flanan 6.3-10; 1.5-11; Timote flanan 2.8-11*)

⁷ O naforoba be an fe, k'a ke i n'a fo a be bɔgɔdaga le kɔnɔ, janko k'a yira ko o sebagayaba bɔra Ala le ra, a ma bɔ anw na.

⁸ Mɔgɔw be tɔɔrɔ suguya bεε la an kan, nka an baraka ma ban. An hakiri be nagami, nka an jigi te tige.

⁹ O be tugu an kɔ ka an tɔɔrɔ, nka Ala te an kelen to; o be an bugɔ ka an ben dugu ma, nka an te halaki.

¹⁰ Wagati bεε o be an fagayɔrɔ pini i ko o ka Yesu faga cogo min na. Nka Ala be an tanga, janko bεε y'a lɔn fana ko Yesu janaman lo, ko an be janamanyara ale sababu le ra;

¹¹ sabu an ta dunupalatige bεε ra, o be an fagayɔrɔ pini wagati bεε Yesu tɔɔrɔ kosɔn. Nka o b'a yira ko Yesu janaman lo, ko ale le be an farikolo barakantan janamanya.

¹² O cogo ra, saya be a ta baara ra anw kama, nka o le sababu ra aw be janamanya sɔrɔ.

¹³ A səbera Kitabu kɔnɔ, ko: «Ne lara Ala ra, o kosɔn ne kumana Ala tɔgɔ ra.» Ayiwa, o lanaya ḥɔgɔn le fana bɛ anw fɛ; an lara Ala ra, o kosɔn an bɛ waajuri kɛ.

¹⁴ An k'a lɔn ko Ala min ka Matigi Yesu lakunu ka bɔ saya ra, ale le fana bɛna an lakunu, ka kɛ ni Yesu ye, ka anw ni aw bɛe lajɛn Yesu ja kɔrɔ.

¹⁵ Ayiwa, o kow bɛe bɛ sera an ma aw le kosɔn, janko Ala ye neɛma mɔgɔ caman ye; o ra baraka min bɛna la Ala ye ka Ala bonya, o barakalari bɛna caya.

Nanamanyakura ni farikolokura

(Piyeri fɔlɔ 1.6-9; Rɔmukaw 8.23-25)

¹⁶ O le kosɔn an fari te faga. Hali ni an farikolo baraka bɛ dɔgɔyara, lon o lon barakakura le bɛ fara an nin ta baraka kan.

¹⁷ Sabu tɔɔrɔ fitini min bɛ an kan sisani, o bɛ kɛ sababu ye ka bonyaba lase an ma, bonya min te ban.

¹⁸ O kosɔn an te an ja lɔ fenyetaw ra, nka an bɛ an ja lɔ fenyebariw le ra; sabu fenyetaw bɛ wagati dɔɔnin dɔrɔn le kɛ, nka fenyebariw ye fɛn banbariw le ye.

5

¹ Farikolo min bɛ an na dugukolo kan yan, o bɛ i ko fanibon. An k'a lɔn ko ni o ka cen lon min na, so pumanba bɛ an na sankolo ra, Ala yere boro ka min lɔ, min te se ka cen fiyewu, ani mɔgɔ boro ma min lɔ.

² Sisan, ka an to dunuja ra yan, an bɛ kasi, ka ḥuna, sabu an b'a fɛ ka taga Ala fɛ ka farikolokura sɔrɔ sankolo ra.

³ Ni an ka farikolokura sɔrɔ, o tuma an farikolontan tɛna to.

⁴ Ka nin farikolo to an na nin dunuja ra yan, an bɛ ḥuna, an deguninba lo; nka a te i n'a fɔ farikolo min bɛ an na yan, an b'a fɛ o ye bɔ an na de! Nka farikolokura min bɛ sankolo ra, an b'a fɛ ka o le sɔrɔ, janko farikolo banbari ye bla farikolo banta nɔ ra.

⁵ Ala yere le ka an dan o kow kama. A ka Nin Saninman* di an ma ka o kɛ a sarati ye k'a yira an na ko a bɛna o fɛnw di an ma.

⁶ O kosɔn an ja siginin lo tuma bɛe. An k'a lɔn ko ka an to dunuja ra yan ni nin farikolokɔrɔ ye, an yɔrɔ ka jan Matigi ra.

⁷ An bɛ tagama ka kaja ni lanaya le ye; an ja bɛ fɛn minw ye, an te tagama ka kaja ni o ye.

⁸ An jigi siginin lo tuma bɛe. Farikolo min bɛ an na dugukolo kan yan, an b'a fɛ ka o bɔ an na, ka taga to Matigi fɛ.

⁹ O koson ni an tora nin farikolo ra o, walama ni an bora a ra o, an koni be jija fen bee ra ka an yere ko diya Matigi ye.

¹⁰ Sabu an bee le ka kan ka taga lo Kirisita* ta kititigeyoro ra, janko an ka fen o fen ke dunupa ra yan, kojuman o, kojugu o, an ye o sara sor.

*Kirisita le be ben don Ala ni mogow ce
(Rromukaw 5.1-11; Efesikaw 4.20-24)*

¹¹ Matigi pasiran be an na; o koson an be waajuri ke cogo bee, janko mogow ye son a ma ko Ala ta Kuma ye can ye. Ala be an cogo bee lon. Ne lanin b'a ra ko aw ka anw cogo lon fana aw jusukun na.

¹² An te o fora janko ka an yere togoyuman fo aw ye tuun de! Nka an be o fo janko aw kun ye korota an ta baara koson; ani minw be o yere bonya mogow ja na, k'a sor o kono gbenin te, aw ye olugu jaabicogo lon.

¹³ Ni anw kera fatow ye, o kera Ala le koson; ni anw kera mogo janamanw ye, o kera aw le koson.

¹⁴ Kirisita* ta kanuya ta fanga be an kan; sabu anw lara a ra ko ni ale kelen sara anw bee koson, o tuma a be i n'a fo an bee le sara fana ni a ye.

¹⁵ A sara an bee koson, janko minw ka janamanyakura sor, olugu kana tagama tuun ka kaja ni o yere sago ye; nka Kirisita min sara ka kunu, o ye tagama ka kaja ni ale sago le ye.

¹⁶ Ayiwa, o cogo ra, sisan koni, an te mogo si jate ka kaja ni adamadenw ta miiriya ye. Folefole an tun be Kirisita jate ka kaja ni adamadenw ta miiriya le ye; nka sisan an t'a fle o cogo ra tuun.

¹⁷ Ni mogo do be Kirisita ta jenjogonya ra, o tigi ye danfenkura le ye; fenkorow bee temena, fen bee kera kura ye.

¹⁸ O bee bora Ala le ra; ale le ka ben don an ni a yere ce Kirisita sababu ra, ka o baara karifa an ma, janko anw sababu ra ben ye don mogo werew ni ale ce.

¹⁹ Sabu Kirisita le baraka ra Ala ka ben don a yere ni dunupamogow ce; o le sababu ra a ma o ta hakew jate tuun. A ka o ben kuma karifa anw ma.

²⁰ O koson, anw kera Kirisita ta lasigidenw ye, k'a ke i n'a fo Ala be kuma mogow fe anw sababu ra. O koson anw be aw daari Kirisita togo koson, ko aw y'a to ben ye ke aw ni Ala ce.

²¹ Kirisita min ma jurumun si ke ka ye, Ala ka ale bla jurumunkebagaw no ra anw koson, janko an ye ke jenjogonya ra ni a ye, ka jate mogo terenninw ye Ala ja koro.

6

¹ Anw ye baarakējəgōnw le ye Ala fε; o kosɔn an bε aw daari ko aw ka neemā min sɔrɔ Ala fε, ko aw kana to o ye kε fēngbansan ye.

² Sabu Ala k'a fɔ ko:

«Ne ka aw ta daařiri lamen wagatijuman na;
ne ka aw kisi kisiri lon na.»

Sisan le ye wagatijuman ye, sisan le ye kisiri lon ye.

³ An t'a fε ka ke sababu ye ka mɔgɔ si kunnacen, janko mɔgɔ si kana jarakiyɔrɔ sɔrɔ an na an ta baara kosɔn.

⁴ O le kosɔn an bε cogo bεe ke k'a yira ko an ye Ala ta baaradenw le ye. An bε ko caman sɔnmina: kogbelenw o, jusukasi o, an bε o bεe sɔnmina.

⁵ An bε bugɔriw sɔnmina, ka kasorabla sɔnmina. Ni jama bε wuri an kama, an bε o sɔnmina, ka baaragbelenw sɔnmina. Sunɔgɔbariya ni domunisɔrɔbariya, an bε o bεe sɔnmina.

⁶ An jusukun gbenin lo; an bε tagama ka kaja ni Ala ta lɔnniya ni mujuri ni jumanya ye, Nin Saninman* baraka ra, ani kanuya, flankafuya te kanuya min na.

⁷ An bε kuma ka kaja ni can ye, ani Ala ta sebagaya; an bε terenninya le ke an ta kerekeminanw ye, ka an juguw kere, ani ka an yere mara.

⁸ Dɔw bε an bonya, dɔw bε an dɔgɔya; dɔw bε an tɔgɔjuman fɔ, dɔw bε an tɔgɔjugu fɔ. O bε an jate faninyafɔbagaw ye, k'a sɔrɔ an bε can le fɔ.

⁹ O bε an jate i ko o ma an boyɔrɔ lɔn, k'a sɔrɔ bεe ka an lɔn. O bε an jate i ko mɔgɔ minw satɔ lo, nka an janaman lo. O bε tɔɔrɔ suguya bεe la an kan, nka an ma faga.

¹⁰ O bε an jate i ko mɔgɔ jusu kasininw, nka an nagarinin lo tuma bεe. O bε an jate i ko fagantanw, k'a sɔrɔ an bε mɔgɔ caman fentigiya. O bε an jate i ko foyi te mɔgɔ minw boro, k'a sɔrɔ fen bεe ye an ta ye.

¹¹ An balema Korentikaw, an kumana aw fε, k'a gbe aw ye; an ka an jusukun dayele aw ye.

¹² Anw ma an jusukun datugu aw ma; aw le ka aw jusukun datugu anw ma.

¹³ Ayiwa, sisan ne bε kuma aw fε i n'a fɔ ne ta denw. Aw kana ban an na; aw fana ye gbe an ye ka an kanu i n'a fɔ an bε aw kanu cogo min na.

Yeelen ni dibi te sira kelen na

(Korentikaw fɔlɔ 10.14-22; Efesikaw 5.5-11; Piyeri fɔlɔ 2.9-12)

¹⁴ Ayiwa, aw kana jenjogonya don ni lanabariw ye, ka o ke aw kokjenjogonw ye. Sabu jenjogonya juman le be terenninya ni terenbariya ce? Walama ben juman le be yeelen ni dibi ce?

¹⁵ Ben juman le be ke Kirisita* ni Setana ce? Walama jen juman le be lanabaga ni lanabari ce?

¹⁶ Jenjogonya juman le be Ala ta batoso ni jow ce? Anw le ye Ala janaman ta batoso ye, i n'a fo Ala yere k'a fo cogo min na, ko:

«Ne bëna sigi o ce ra, ka tagama ni o ye;
ne bëna ke o ta Ala ye, o bëna ke ne ta mögöw ye.»

¹⁷ O koson, Matigi ko:

«Aw ye bo o ce ra,
aw ye faran ka bo o ra;
aw kana maga fën saninyabari si ra;
ni o këra, ne bëna sön aw ma.

¹⁸ Ne bëna ke aw fa ye,
aw bëna ke ne dencëw, ani ne denmusow ye;
Matigi Ala Sebeetigi ko ten*.»

7

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fo Ala ka o layiriw ta an ye, an ye an farikolo ni an jusukun saninya ka bo ko saninyabariw bëe ra; an ye jija k'a to an ta saninyari ye dafa Alajasiran na.

Pöli ta nagarikun

² Aw ye sön an ma! An ta kojugu ma se mögö si ma, an ma mögö si lafiri, an ma mögö si töro.

³ Ne te o föra janko ka aw jaraki de! Ne k'a fo aw ye ka ban ko an be aw kanu ni an jusukun bëe ye; panamanya te an faran, saya fana te an faran.

⁴ Ne lanin be aw ra kosebe! A ka kan ne ye ne yere bonya aw koson. Sisan ne hakiri sigira kosebe; ka an to töcraw bëe ce ra, ne jusukun fara nagari ra.

⁵ Ni o te, kabini an sera Masedoni, an koni ma hali nasuma dçönnin soro. Nagban le sera an ma fan bëe ra. An ni mögö werew be siyenta ra, siranya fana be an jusukun na.

⁶ Nka Ala min be jusukasibagatow jusu saaro, ale le ka an jusu saaro Tite nako sababu ra.

⁷ Ayiwa, Tite nako dama te, nka aw ta ko ka ale yere jusu suma cogo min na, o ka an bee hakiri sigi. A k'a fo an ye ko ne lögö be aw ra, ko ko min tun këra, ko o nimisa be aw ra,

---

* **6:18 6.16-18** Nin kumaw föra: Sarakalasebagaw 26.12; Ezekiyeli 37.27; Ezayi 52.11; Yeremi 31.9; Ezekiyeli 20.34; Samawilu flanan 7.14; Ezayi 43.6; Oze 2.1.

ani ko sisan aw ka ne ta ko mina ni aw boro fla ye; o bεε ka dɔ fara ne ta ninsɔndiya kan.

⁸ Ayiwa, hali ni ne ta ltere tun ka aw jusu kasi, o nimisa tε ne ra. A nimisa tun bε se ka kε ne ra, sabu ne k'a ye ko o ltere tun ka aw panasisi.

⁹ Nka sisan ne bε nagari; ne tε nagari aw ta panasisi koson dε, nka aw ta panasisi kera sababu ye k'a to aw nimisara ka kojugu dabla minke, o le ye ne nagarikun ye. Aw ta panasisi kera ka kaja ni Ala sago le ye; o ra an ka min kε aw ra, o ma kε kojugu ye.

¹⁰ Sabu panasisi min bε bɔ Ala ra, o b'a to an ye nimisa ka kojugu dabla, ka kisi; o panasisi tingalon te mɔgɔ mina. Nka dunuja ta panasisi gbansan, o bε na ni sayá ye.

¹¹ Can lo, aw jusu kasira; o bɔra Ala yere le ra. Nka sisan a fle, aw yelemana cogo min na! Aw ka aw sɔbe don o ko ra, ka can jini aw yere ye. Aw dimina aw yere kɔrɔ nin ko koson; siranya tun bε aw ra, sabu fen min tun bɛna aw sɔrɔ, aw tun ma o lɔn. Ne lɔgɔ tun bε aw ra; aw jusukun bε tun lanin bε o ko kan. Aw bε ka kojugukebaga koro. Aw k'a yira cogo bε ra ko aw sen te nin ko ra.

¹² Ni aw k'a ye ko ne ka nin sεbε ci aw ma, mɔgɔ min ka kojugu kε, walama a kera min na, ne ma a ci olugu si koson. Ne ka a ci janko anw ta ko ka bon aw fe cogo min na Ala yere ja kɔrɔ, aw bε ye o lɔn.

¹³ Aw ka min kε, o ka an jusu suma. An jusu tun sumana, nka aw ka Tite hakiri sigi cogo min na, ani a bɔra aw fe yi ni nagari min ye, o belen ka dɔ fara an ta jesusuma kan tuun.

¹⁴ Ne kun kɔrɔtara aw ta ko ra; ne ka aw tando cogo min na Tite ja na fana, ayiwa, aw ma ne lamaroya o ra. An ka an ta kuma bε fɔ aw ye ka kaja ni can le ye. Ayiwa, anw ka min fɔ Tite ja na aw ta ko ra, o fana tagara kε can ye tuun.

¹⁵ Sisan kɔni, aw ta kanuya bonyara Tite fe kosebε! Aw bεε ka ne ta kuma lamen cogo min na, ani aw k'a kunben ni nagari min ye, k'a bonya fɔ ka aw yere majigi a ye, a ma jina o kɔ.

¹⁶ Ne fana bε nagari kosebε, sabu ne bε se ka ne jigi la aw kan fen bεε ra.

8

Masedonikaw ka wari min lajen

(Rɔmukaw 15.25-27; Korentikaw fɔlɔ 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balemaw, Ala ka neεma min kε Masedoni jamana lanabagaw ye, an b'a fe ka o fɔ aw ye.

² Tɔɔrɔ caman tun bε o kan, nka o ta nagari bonyakojugu fε, o ni o ta fagantanya bεε, o sɔnna ka o boro labla kosebe janko ka Zude lanabagaw dème.

³ Ne ye o seere ye, ko o ka o seko kε, fɔ ka temε o seko yere kan; o k'a ke ni ɔnaninyajuman ye, mɔgɔ si ma o jagboya.

⁴ O ka an daari kosebe ko dème ri min bε kera Ala ta mɔgɔ saninmanw ye, ko an y'a to olugu fana ye o ninyɔrɔ ke o ra.

⁵ O ka min kε, o temε na an yere ta miiriya kan pewu! O konna ka o yere le di Matigi ma fɔlɔ; o ko, o ka o yere bla an fana ye, ka kaja ni Ala sago ye.

⁶ Ayiwa, o kosɔn an ka Tite daari ko a ye taga aw fε yi, janko a ka baaranuman min damina wariko ta fan fε, a ye taga o dafa.

⁷ Ayiwa, aw le kera ja fe fen bεε ra: lanaya ra o, Ala ta kuma fɔri ra o, lɔnniya ra o, aw bε fen bεε ke ni aw sɔbε le ye; aw bε anw kanu ni aw sɔbε le ye fana. O ra, aw ye jija ka ke ja nin baaranuman fana ra.

⁸ Ayiwa, ne t'a fe ka aw jagboya. Nka tɔw jijara ka o borofenw di cogo min na, ne bε o le fɔra aw ye, k'a fle ni aw fana bεna se k'a yira ko aw ta kanuya ye can ye.

⁹ An Matigi Yesu Kirisita neemara aw ye cogo min na, aw yere ka o lɔn. Ale tun ye fentigi ye, nka a k'a yere ke fagantan ye aw kosɔn, janko a ta fagantanya sababu ra, aw ye ke fentigiy ye.

¹⁰ Ne bε hakiri le dira aw ma nin ko ra. Ni aw kɔni ka nin baara dafa, o ka fisa; sabu kabini salon aw le konna ka a damina, aw le konna fana k'a latige aw jusukun na k'a ke.

¹¹ O kosɔn aw ka o ko damina ni timinadiya min ye, aw ye jija ka a dafa ni o timinadiya kelen ye, ka kaja ni aw seko ye.

¹² Ni mɔgɔ b'a fe ka fen dɔ ke ka bɔ i yere ɔnaninya ra Ala kosɔn, o ka di Ala ye. Nka i seko ye min ye, a bε o le fε; min se te i ye, a tεna o nini an fε.

¹³ Ne m'a fɔ ko aw ye aw yere bla jani na ka tɔw ta sεgε nɔgoya dε! Ne b'a fe aw y'a ke le, janko bεε ye ke kelen ye.

¹⁴ Bi, se bε aw ye; o kosɔn se te minw ye, aw bε se ka olugu dème. Lon min na ni a nana ke ko se bε olugu le ye, k'a sɔrɔ foyi te aw boro, olugu le bεna aw dème; ni o kera, bεε bε ke kelen ye.

¹⁵ A bε i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:
«Min ka caman cε, o ta to ma to;
min ka dɔɔnin cε, o ta ma dεsε fana.»

Tite tagamajogɔnw

¹⁶ An bε baraka la Ala ye, sabu a ka aw ta ko bonya Tite ma, i n'a fō aw ta ko ka bon anw yere ma cogo min na.

¹⁷ An ka min fō a ye, a sɔnna o ma. Aw ta ko tun bε a nin kan fō a yere k'a latige a yere ye ka taga aw fe yi.

¹⁸ An bεna balemace min ci ni a ye, lanabagaw ta jenkuruw bεe be o ce tando a ta baarajuman koson Kibaro Diman* ta fan fe.

¹⁹ Ka fara o kan, lanabagaw ta jenkuruw yere le k'a janawoloma, ko a ye an blasira, ka o baarajuman ke ni an ye. An bε o baara kera ka Matigi yere le bonya, k'a yira ko an b'a fe ka an balemaw dεme.

²⁰ An bε cogo bεe ke janko mogo si kana jarakiyoro soro an na, nin warri caman minacogo ta fan fe.

²¹ An b'a fe an tagamacogo ye ja; a kana ja Matigi doron ja kɔrɔ, nka a ye ja adamadenw fana ja kɔrɔ.

²² Ayiwa, an bε an balemace do wεre ci ni o ye. An ka ale segesegē sinaga caman k'a fle, nka an k'a ye ko tuma bεe a jijanin lo Ala ta baara ra. Sisan a yere jijanin lo ka teme folota kan, sabu a lanin bε aw ra kosebe.

²³ Ayiwa, min ye Tite ye, ale ye ne jenjogon le ye, ani ne baarakejogon; anw bε baara ke aw le ye. An balemace fla tow, lanabagaw ta jenkuruw le ka olugu ci, ka o baara ke Kirisita* tɔgɔ bonya koson.

²⁴ O koson aw y'a yira o mogow ra ko aw bε o kanu, janko lanabagaw ta jenkuru minw ka o ci, olugu y'a lɔn ko aw ka an kun kɔrɔta.

9

Zude balemaw ta dεmeri ko

¹ Ayiwa, aw bεna Ala ta mogo saninmanw dεme cogo min na, ne k'a ye ko kun yere t'a ra ko ne ye do fō aw ye o ko ta fan fe.

² Sabu aw labennin bε o baara kama cogo min na, ne ka o lɔn. Ne bε aw tando o ra Masedoni lanabagaw ja na. Ne k'a fō o ye ko kabini salon Akayi jamana lanabagaw labennin lo ka Ala ta mogow dεme. O jusu min bε aw ra, o le ka do fara mogo caman ta timinadiya kan.

³ O bεe n'a ta, ne bε nin balemaw ci aw fe, janko tandoriba min bε kera aw ye nin ko ra, o kana taga ke gbansan ye. O ye taga a soro ko aw laben, o tuma an tun ka lanaya min la aw kan, o bε ke an ta maroyaba le ye, ka ke aw fana ta maroyaba ye.

⁴ Ni o te, ni Masedoni lanabagaw ka taga ni ne ye, ka taga a soro ko aw ma laben, o tuma an tun ka lanaya min la aw kan, o bε ke an ta maroyaba le ye, ka ke aw fana ta maroyaba ye.

⁵ O koson ne k'a miiri ko ne ka kan ka o balemacew daari, ko o ye taga ne ja aw fe yi, janko aw ka min layiri ta, o ye

o ko janabō sani ne yere ye se yi; o bēna a yira ko aw ka a di ni nagari le ye, aw ma a di jagboya ra.

Minw bē tōw sōn Ala bē nēema olugu ye

(*Timote fōlō 6.17-19; Filipikaw 4.15-19; Yuhana fōlō 3.16-18*)

⁶ Aw k'a lōn ko ni mōgō min ka siman fitini dan, o bē siman fitini le tige; ni min ka siman caman dan, o bē siman caman le tige.

⁷ O ra, aw bēe kelen kelen ka min latige aw jusukun na, aw ye o le di. A kana kē ni janasisi ye, walama jagboya; sabu mōgō min bē fēn di ni nagari ye, o tigi ko ka di Ala ye.

⁸ Ni aw bē diri kē ten, se bē Ala ye fana ka kopuman suguya bēe ke aw ye, janko aw ye aw ta makoya sōrō tuma bēe, ka caman sōrō ka fara o kan fana, ka tōw dēmē tuun,

⁹ i n'a fō a sēbera Kitabu kōnō cogo min na, ko:

«A b'a boro labla ka fagantanw sōn,
a ta terenninya tē ban ka ye.»

¹⁰ Ala min bē simansi di dannikebaga ma, ka domuni di a ma, k'a baro, ale le bēna aw ta sōrōfēnw caya, janko mōgō tōw fana ye caman sōrō aw fe.

¹¹ A bēna kopuman suguya bēe ke aw ye, janko aw ye se ka tōw sōn tuma bēe. Ni an fana tagara se ni aw ta dēmeri ye, mōgō caman bēna baraka la Ala ye o dēmeri kosōn.

¹² Sabu aw bē o dēmeri min kē, o bēna Ala ta mōgō saninmanw mako jia; nka o dama tē, a bē ke sababu ye k'a to mōgō caman ye baraka la Ala ye kosebē.

¹³ Nin dēmeri bēna aw ta janinyajuman yira, k'a to lanabagaw ye Ala tando; o bēna a ye ko aw bē Kirisita* ta Kibaro Diman* min fōra, ko aw bē tagamana ka kaja ni o kuma ye fana, sabu aw bē olugu dēmē, ka balema tōw bēe dēmē.

¹⁴ O bēna to ka Ala daari aw ye, sabu aw ko ka di o ye kosebē o nēemaba kosōn, Ala ka min kē aw ye.

¹⁵ Ayiwa, an ye Ala tando, sabu a ka o fēnba di an ma, mōgō da tē se ka min lakari.

10

Pōli bē a kōrōfōbagaw jaraki

(*Korentikaw fōlō 2.1-5; Rōmukaw 15.17-21; Korentikaw flanan 6.4-7; 13.2-4*)

¹ Ne Pōli, ne bē fēn kelen jini aw fe, Kirisita* ta jesusuma ni a ta jumanya kosōn; dōw b'a fō ko ni ne bē aw cē ra, ne bē siran ka kuma, nka ni ne bē yōrōjan, ne bē fariya.

² Ayiwa, ne bε aw daari, ko ni ne ka se aw fε yi, aw kana a to ne ye taga kumagbelen fō aw ye, sabu minw b'a fōra ko an bε tagamana ka kaja ni mōgōw ta miiriya ye, ne kōni b'a fε ka taga kumagbelen le fō olugu le ye.

³ Can lo, an ye adamadenw le ye, nka an bε kεrε min na, an tε o kε ka kaja ni adamadenya cogo ye.

⁴ Sabu an bε kεrε ke ni kεrεkεminan minw ye, o tε bō adamadenw fε; Ala yεrε ta fen barakamanw lo, minw bε se ka hali kεrekunbenkogow ci.

⁵ Miiriya minw bε mōgōw lafiri, ani fen o fen bε mōgōw bari ka Ala ta lōnniya sōrō, an bε o bεe cεn; an bε mōgōw bεe ta miiriya yεlema janko o ye Kirisita kan mina.

⁶ Ni aw nana laben ka anw lamen fen bεe ra tuma min na, o tuma, minw bε ban ka anw lamen, an bεna olugu bεe koro ka o bla sira janaman kan.

⁷ Aw ja be min ye, aw bε ko latige ka kaja ni o dōrōn le ye. Ni mōgō min lara a ra ko ale ye Kirisita ta ye, o tigi fana ka kan k'a lōn, ka la a ra ko ale ye Kirisita ta ye cogo min na, ko anw fana ye Kirisita ta ye ten le.

⁸ Sabu Matigi ka fanga min di an ma, o kun ye ka aw lataga ja le; a kun tε ka aw halaki. Hali ni ne ka ne yεrε bonya ka a dama tεmε dōonin o fanga kosōn, o maroya tε ne ra.

⁹ Mōgō kana a miiri ko ne bε ne ta sεbew cira aw ma janko ka aw lasiran le.

¹⁰ Sabu dōw b'a fō ko ne ta lεterew kōnō, ne bε fariya ka kumagbelenw fō, k'a sōrō ni ne yεrε bε ni aw ye, ne tε se ka foyi kε, ne tε se ka kuma janaman yεrε fō.

¹¹ Ayiwa, mōgō minw bε o fōra, olugu ka kan k'a lōn ko an bε kumana cogo min na an ta lεterew kōnō, ni an sera aw fε yi, an fana bεna a kε ten le.

¹² O mōgō minw bε o yεrε tōgōjuman fō, anw tε sōn ka an ja gbeleya ka an yεrε jate olugu bōnjōgōnko dōw ye, walama ka an yεrε suma ni o ye. Olugu bε o yεrε suma ni jōgōn ye, ka o yεrε kaja ni jōgōn ye, ka kaja ni o yεrε ta miiriya ye; hakirintanw lo.

¹³ An kōni t'a fe ka an yεrε bonya k'a dama tεmε. Ala ka baara min karifa an ma, o dan ye min ye, an fana bε dan o yōrō le ra; nka o baara bonyara ka se fō aw fε fana.

¹⁴ An sera aw fε yi minke, an belen ma tεmε an dan kan; sabu anw le kōnna ka se ni Kirisita ta Kibaro Diman* waajuri ye aw fε yi.

¹⁵ O ra, an ma tεmε an ta baara dan kan ka taga tōw ta baara ta ka an yεrε bonya ni o ye. Ni aw ta lanaya nana bonya, an b'a miiri ko an ta baara bεna taga ja aw fε yi, ka kaja ni Ala ta dan yiranin ye.

¹⁶ O cogo ra, jamana minw bε aw kε fe, an bεna se ka taga Kibaro Diman lase o yɔrɔw ra. Nka dɔw ka baara min kε, an t'a fe ka an yere bonya o ra.

¹⁷ O le sebera ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe k'a yere bonya, Matigi ka min kε a ye, o tigi ye a yere bonya o le kosɔn.»

¹⁸ Ayiwa, o kosɔn mɔgɔ min bε a yere tɔgɔnuman fɔ, Ala te sɔn o ta ma; nka Matigi yere be mɔgɔ min tɔgɔnuman fɔ, a bε sɔn o tigi le ma.

11

Ciraden faninyafɔbagaw ta ko

(Galasikaw 1.6-9; 4.9-20; Korentikaw flanan 12.11-15)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ye ne muju dɔɔnin! Ne bε kuma i ko fatɔ, nka aw ye a muju!

² Ne bε aw kanu fɔ k'a kε ne ra i ko celiya, celiya min bɔra Ala ra. Ne ka aw mamina cε kelenpe le ye, min ye Kirisita* ye, janko ka na aw saninyanin di Kirisita ma, i ko sunguru fanin bε di a cε ma cogo min na.

³ Nka aw tugura Kirisita kɔ ni can ni kankelentigiya min ye, ne bε siran ko aw ta miiriya kana na cen, ka yεlema ka bɔ o sira kan, i n'a fɔ sa ka Awa nege cogo min na k'a lafiri.

⁴ Sabu ne k'a ye ko ni mɔgɔ dɔ nana aw waaju ka Yesu wεre ko fo min ni an ta waajuri ta te kelen ye, walama ka nin wεre ko fɔ, k'a sɔrɔ aw ka min sɔrɔ, o ni o te kelen ye, walama ni mɔgɔ dɔ nana kibaro diman wεre fɔ aw ye, min ni an ta te kelen ye, aw bε sɔn o ma yɔrɔnin kelen na!

⁵ K'a sɔrɔ ne b'a jate ko o ciraden togötigiw man fisa ni ne ye foyi ra.

⁶ Hali ni ne ma kε kumalɔnbagaba ye, lɔnniya kɔni ta fan fe, ne ka dɔ lɔn o ra. An yere ka o yira aw ra tuma caman, cogo bεε ra.

⁷ Ne ka Kibaro Diman* fɔ aw ye gbansan, ne ma foyi jini aw fe minke, ani ne ka ne yere majigi ka aw kɔrɔta minke, yala ne ka kojugu le kε o ye wa?

⁸ Ne ka lanabagaw ta jenkuru dɔw borofen mina; ne ka sara mina olugu fe, janko ne ye se ka baara kε aw ye. Wagati min ne tun bε aw fe yi, ne tun degura kosebe, nka ne ma ne ta doni ta ka a la mɔgɔ si kan.

⁹ Balema minw bɔra Masedoni, olugu le nana ne ta makoyafenw di ne ma. Ne ma sɔn cogo si ra ka ne ta doni ta ka a la aw dɔ kan; ne fana tɛna sɔn k'a kε.

¹⁰ O ye ne kunkɔrɔtasababu le ye; Akayi jamana bεε ra, mɔgɔ si tɛna se ka o kunkɔrɔtasababu bɔsi ne ra. Ne bε o

fóra ka kaja ni Kirisita ta can le ye, o can min bë ne jusukun na.

¹¹ Mun koson ne ka o fo? Ko ne të aw kanu wa? Ala k'a lón ko ne bë aw kanu.

¹² Nka ne bë baara kéra aw fë cogo min na, ne bëna o le kë tuma bëe janko ciraden minw bë o yere bonyara, ko olugu ta baarakcogo ni an ta ye kelen ye, olugu kana kumayorɔ sɔrɔ.

¹³ Ciraden faninyafobagaw lo, ani baaraden mögɔlafiribagaw; o bë o yere yelema ka kë i ko Kirisita ta ciraden.

¹⁴ O fana të bara an na, sabu Setana yere bë a yere yelema ka kë i ko Ala ta mélékë nɔɔrɔman dɔ.

¹⁵ O ra, a kana bara an na fana k'a ye ko Setana ta baaradenw bë o yere yelema ka kë i ko Ala ta baaraden terenninw. Nka o labancogo bëna kë ka kaja ni o ta kewalew ye.

Pɔli ta baara ni a ta sege

(Korentikaw flanan 4.9-13; 6.3-10; Korentikaw folɔ 4.8-13; Kewalew 20.18-27)

¹⁶ Ne bë kɔsegi a kan, k'a fo ko mögɔ si kana ne jate fatɔ ye! Nka hali ni aw ko ne ye fatɔ ye, o bëe n'a ta, aw ye sɔn ka ne ta kuma lamɛn, janko ne fana ye waso dɔɔnin.

¹⁷ Ne bëna min fo ka waso, Matigi ma o don ne da ra; ne bë kumana le i ko fatɔ.

¹⁸ Nka i n'a fo mögɔ caman bë o yere bonya ka kaja ni adamadenya cogo ye, ayiwa, ne fana bëna ne yere bonya kë!

¹⁹ Ayiwa, aw minw ye hakiritigiw ye, aw bë sɔnna fatɔw ta kuma ma!

²⁰ O mögɔ minw bë aw jɔnyamina, ka aw borofɛnw domu, ka aw tɔŋɔ, ka waso aw ra, ka aw lamaroya, aw bë olugu ta kow sɔnmina!

²¹ Ne bë min fóra, o maroya bë ne ra; anw le ka an yere kë barakantanw ye!

O bëe n'a ta, tɔw bë sɔn ka o yere bonya min na, ne fana bë se ka ne yere bonya o ra; nka ne bë kumana i ko fatɔ le de!

²² Ni o ko o ye Heburu ye, ne fana ye o dɔ ye. Ni o ko o ye Izirayelimögɔ ye, ne fana ye o dɔ ye. Ni o ko o ye Iburahima ta duruja ye, ne fana ye o dɔ ye.

²³ Ni o ko o ye Kirisita* ta baaraden ye, ne ye Kirisita ta baaraden ye ka tɛmɛ olugu kan pewu, nka ne bë kumana i ko mögɔ min hakiri pagamina le. Ne ka baara kë ka tɛmɛ o kan, ka bugɔri sɔnmina ka tɛmɛ o kan, ka kasorabla kë ka tɛmɛ o kan; sijnaga caman ne nin tora saya da ra.

²⁴ Yahudiyaw ka ne bugoko looru ke; a bεε kelen kelen kera gbejε ja bisaba ni kɔnɔntɔn.

²⁵ Rɔmu* fagamaw ka ne bugoko saba ke ni gbejε ye. Mɔgɔw ka ne bon ni kabakuru ye sjaga kelen ko o bε ne faga. Kurun cenna ni ne ye sjaga saba kɔgɔji kan. Ne ka tere kelen ni su kelen ke ji cε ma.

²⁶ Ne ka dugutaga caman ke; tuma dɔw ra ne tun bε jini ka to ji ra, tuma dɔw ra benkannikebagaw tun bε ben ne kan, ne nin tun bε jini ka to a ra ne ta siyamɔgɔw yere boro, walama siya wεrε mɔgɔw* boro. Ne nin tun bε jini ka to a ra dugubaw kɔnɔ, ani kongo kɔnɔ, ani kɔgɔji kan; ne nin tun bε jini ka to a ra, ka ne to balema faninyafɔbagaw boro.

²⁷ Ne ka baara caman ke, ka sεgε sɔnmina; ne tora ja na su caman, ka kɔngɔ ni minlɔgɔ sɔnmina, ka domunikebariya sɔnmina wagati caman, ani nεnε, sabu fani tun te ne boro.

²⁸ Ka fara o bεε kan, lon o lon lanabagaw ta jenkuruw* bεε hami bε ne ra.

²⁹ Lanabaga juman baraka le bε dεsε, ni a te ke i n'a fɔ ne yere baraka le dεsεra sa? Jɔn le bε ben jurumun na, ni o ko te ne jeni ne jusukun na?

³⁰ Ni mɔgɔ ka kan ka waso, min ye ne ta barakantanya ye, ne bε waso o le ra.

³¹ Ala min ye Matigi Yesu Fa ye, an bε ale min tando tuma bεε, ale k'a lɔn ko ne ma faninya tige.

³² Ayiwa, ka ne to Damasi, masace Aretasi ta jamana jamɔgɔba ka mɔgɔ dɔw bla ko o ye dugu dondaw kɔrɔsi janko ka ne mina;

³³ nka lanabagaw ka ne don segi dɔ kɔnɔ ka ne bɔ finetiri fe, ka ne lajigi ni juru ye dugu kogo kɔ fe*, ka ne kisi ka bɔ o boro.

12

Ala ka baraka don Pɔli ra

(Korentikaw fɔlɔ 2.3-5; Korentikaw flanan 4.7-10)

¹ Ayiwa, yala ne ka kan ka waso wa? O te foyi ja. O bεε n'a ta, ne bεna Matigi ta fεn yiraninw, ani a ta lɔnniya yiranin dɔw lakari sisan.

² Ne ka cε dɔ lɔn, Kirisita* ta lanabaga dɔ, bi ye a san tan ni naani ye, Ala ka ale ta ka taga ni a ye fɔ sankolo sabanan kɔnɔnɔ. Ayiwa, a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lɔn, Ala le ka o lɔn.

* 11:33 11.33 Pɔli jigira juru fe: Kewalew 9.24-25

³ Ne kɔni k'a lɔn ko o cε tagara arijana ra ka na. Nka a yere le tagara wa, walama Ala ka o kow yira a ra le wa, ne ma o lɔn, Ala le ka o lɔn.

⁴ A tagara arijana ra, a ka kumadiman minw mɛn, o kumaw tε se ka lakari; mɔgɔ yere man kan ka o kumaw fɔ a da ra.

⁵ Ayiwa, ne bε se ka waso o cε ɲogɔn kosɔn. Nka ne tɛna waso foyi wεre ra ne yere ta ko ra, ni ne ta barakantanyaw tε.

⁶ Hali ni ne b'a fε ka waso, ne tɛna ke fatɔ ye, sabu ne bena can le fɔ. Nka ne bε je, janko ne bε min kera, ani ne bε min fɔra mɔgɔw na na, o kana ne jate ka teme o kan.

⁷ Ayiwa, Ala ka o koba minw yira ne ra, ne tun bε se ka ne yere waso o ra; o kosɔn Ala ka tɔɔrɔ dɔ la ne kan, ka a ke i n'a fɔ ɲani bε mɔgɔ tɔɔrɔ cogo min na a farisogo ra. A bε i n'a fɔ Setana ta ciraden dɔ le bε to ka ne tɔɔrɔ, janko yerebonya kana don ne ra.

⁸ Ne ka Matigi daari kosebε fɔ sijnaga saba, ko a ye o tɔɔrɔ mabɔ ne ra;

⁹ nka a ka ne jaabi ko: «Ne ka nɛɛma min ke i ye, o bε i bɔ, sabu ne ta sebagaya bε lɔn ele ta barakantanya le sababu ra.» O kosɔn a ka di ne ye ka waso ne ta barakantanya ra, janko Kirisita* ta sebagaya ye to ne kan.

¹⁰ O kosɔn ni ne ye barakantan ye, walama ni o bε ne neni, walama ni ne degura, walama ni o bε ne tɔɔrɔ o, walama ni sɛgɛ sera ne ma Kirisita kosɔn, o bεɛ ka di ne ye; sabu wagati min ne ye barakantan ye, o wagati le ra baraka bε sɔɔrɔ ne ra.

Pɔli ma foyi mina Korentikaw fε

¹¹ Ne kumana i ko fatɔ! Nka aw le ka ne jagboya ka o ke. Aw le tun ka kan ka ne tɔgɔnuman fɔ; sabu hali ni ne tε foyi ye, aw bε o ciraden tɔgɔtigi minw jatera, olugu man fisa ni ne ye foyi ra.

¹² Fɛn minw bε ne ta ciradenya yira, o yirara aw ra. Ne ka o bεɛ ke ni munuri ye; aw ka Ala ta sebagaya tagamasiyɛn caman ye ne fε, ani kobaw, ani kabakow.

¹³ Ayiwa, ne ma aw ta wari mina minke ni o dɔrɔn tε, ne ka mun le ke lanabagaw ta jenkuru tɔw ye ni ne ma min ke aw ye? Ni o lo, aw ye o kojugu yafa ne ma.

¹⁴ Ayiwa, ne labennin fɛ, ne bε tagara aw fε yi; nin bena ke a sijnaga sabanan ye; nka ne tɛna ke doni ye aw kunna, sabu ne tε aw borofɛn nɔ fε, ne bε aw yere le nɔ fε. Denmisɛnw le tε wari jini k'a bla o worobagaw ye, nka worobagaw le bε wari jini k'a bla denmisɛnw ye.

¹⁵ Ne kɔni, fɛn o fɛn bε ne boro, ne bε son ka o bεɛ di aw kosɔn, hali ka ne yere di ka fara o kan. Ni ne bε dɔ fara ne

ta kanuya kan aw ta fan fε, yala o bēna dō bō aw ta kanuya ra ne ta fan fε wa?

¹⁶ Aw yere k'a lōn ko ne ma ne ta doni ta k'a la mōgō si kan. Nka aw ra dōw bēna a fō ko: «Pōli ka cegu dē, a ka an ta wari domu ceguya ra le.»

¹⁷ Ayiwa, ne ka minw ci aw fε, yala olugu dō tagara aw borofēnw mina aw ra wa?

¹⁸ Ne ka Tite daari ko a ye taga aw fε yi, ani an balemacε. Yala Tite ka aw ta wari mina wa? Ayiwa, yala anw ni Tite ta miiriya bēe te kelen ye wa? An bēe te sira kelen le kan wa?

Pōli ta hami

¹⁹ Kabini tuma jan aw b'a miirira ko an bē kumana ka jo di an yere ma le; nka o te. An ka nin bēe fō Ala yere le ja kōrō, Yesu Kirisita ta jēnjēgōnya kosōn. An balema kanuninw, an bē o bēe fōra aw ye janko aw baraka ye bonya lanaya ra.

²⁰ Ne bē siranna ko ni ne ka taga aw fε yi, ne kana taga aw sōrō cogo dō ra, cogo min te ben ne ma; aw fana kana ne sōrō cogo dō ra, cogo min te ben aw ma. Ne bē siranna ko ne kana taga a sōrō ko keremisenw bē aw ce ra, ani pangboya, ani jusubō, ani sanganjēgōnmaya, ani jōgōntōgōcēn, ani jōgōnkōrōfō, ani yerebonya, ani konagamininw.

²¹ Ne bē siranna ko ni ne ka taga aw fε yi, Ala kana ne lamaroya kokura tuun aw kosōn. Mōgō caman minw ka jurumun kē, ni o ma nimisa ka o ta ko saninyabariw dabla, ani o ta jat�yaw, ani o ta kojugu dama tēmeninw, ne kana na taga naji bō olugu kosōn tuun.

13

Pōli ta ladiri laban

¹ Nin ye a sjnaga sabanan ye ne bē tagara aw fε yi. Ko bēe ka kan ka janabo ka kaja ni seere fla walama seere saba ta kumakan le ye.

² Ne taganin sjnaga flanan na aw fε yi, minw ka jurumun kē, ne sarara olugu ra, ani tōw bēe. Sisan ne te yi, nka ne bē o lasōmi tuun, ko ni ne ka na sekō aw fε yi tuun, ne tēna ne ja tugu foyi kan.

³ Aw b'a fε k'a lōn ni Yesu Kirisita le ka ne ta kumafōtaw don ne da ra; ayiwa, aw bēna a lōn. Kirisita* kōni ma kē barakantan ye aw fε; a ka a ta sebagaya yira aw ra.

⁴ Can lo, a gbengbenna yiri ra tuma min na, a kera barakantan ye. Nka a kununa, a janaman lo sisan Ala ta sebagaya baraka ra. An fana ye barakantanw ye a ta

jεnηgonya ra, nka an bε panamanya ni a ye Ala ta sebagaya baraka ra aw kosɔn.

⁵ Aw ye aw yere fle kosebe k'a lɔn ni aw bε lanaya sira kan can ra; aw ye aw yere segesegε kosebe. Aw m'a ye ko Yesu Kirisita bε aw kɔnɔ wa? Fɔ ni a kera ko aw yere le desera lanaya ra.

⁶ Nka ne b'a miiri ko aw k'a lɔn ko anw kɔni ma dεse lanaya ra.

⁷ O bεe n'a ta, an bε Ala daari janko aw kana kojugu kε. A kana ke ko an b'a fe k'a yira ko an bε se ko ra, nka an b'a fe ko aw le ye se ka kojuman kε, hali ni a kera i ko anw le desera.

⁸ An tε se ka foyi kε ka Ala ta can bari; an bε se ka can lataga ja le dɔrɔn.

⁹ Ni aw baraka bonyara, hali ni anw ta dɔgɔyara, an bε jnagari o ra. An bε Ala daari min na, o ye ko aw ta lanaya ye bonya ka taga ja.

¹⁰ O kosɔn, ne tε ni aw ye, nka ne ka nin sεbe ci aw ma, janko ni ne nana se yi, ne kana na taga kumagbelen fɔ aw ye tuun, ka kajna ni Matigi ta fanga ye; Matigi ka o fanga di ne ma aw ta ja le kosɔn, a ma kε aw ta halakiri kosɔn.

Fori laban

¹¹ Ayiwa, sisani, ne balemaw, ka aw ni hera bɛn! Fen min bε se ka aw kε mɔgɔ dafaninw ye, aw ye jija ka o le jini, ka jnɔgɔn ja gbeleya, ka aw ta miiriyaw kε kelen ye, k'a to hera ye kε aw ni jnɔgɔn cε. Ni o kera, kanuya tigi ani hera tigi Ala bɛna ke ni aw ye.

¹² Aw ye jnɔgɔn fo ni kanuyafori saninman ye; Ala ta mɔgɔ saninmanw bεe bε aw fo.

¹³ An Matigi Yesu Kirisita ta nεema, ani Ala ta kanuya, ani Nin Saninman* ta jεnηgonya ye to aw bεe fe.

P̄oli ka l̄eterē min ci GALASIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden P̄oli le ka nin l̄eterē s̄ebē. P̄oli ni Barinabasi tun ka tagama fōlō min ke, ka Kibaro Diman* fo, mōgō caman tun kera lanabagaw ye o waajuri sababu ra Galasi mara ra (Kewalew 13.14-14.23). Nka P̄oli ni Barinabasi nana taga minke, Yahudiya lanabaga dōw nana Galasi mara lanabagaw fe, ka na o karan ko ni o ma kenesigi, ka Yahudiyaw ta sariyaw sira tagama, o te se ka kisi lanaya dōrōn sababu ra. O le koson P̄oli ka nin l̄eterē s̄ebē Galasikaw ma, k'a yira o ra ko o kuma te can ye.

P̄oli k'a yira ko sariya sira tagama ni Kibaro Diman ko te bēn kelen ma. O koson a ka o Yahudiyaw ta karan sōsō kosebē. A k'a yira ko mōgō te se ka kisi kenesigiri ni sariya sira tagama sababu ra, nka mōgō ka kan ka la Yesu Kirisita le ra, ka kisi a ta saraka baraka ra, sabu Yesu sara ka mōgōw bō sariya ta jōnya ra.

P̄oli k'a yira ko Ala ka Iburahima jate mōgō terennin ye a ta lanaya le koson, a ma ke sariya sira tagama koson.

Mōgō ka kan ka sōn Yesu le ma ka kisi, ani ka tagama ka kaja ni Nin Saninman sago ye. O ra, nin l̄eterē b'a yira an na ko mōgō bē kisi Ala ta neema dōrōn le sababu ra (1.7), ko Ala bē hēra di an ma lanaya sababu ra (2.16), ka an ke Iburahima ta denw ye (3.7). Lanabaga man kan ka a yere bla sariyaw, walama landaw ta jōnya ra tuun (5.1); sabu lanabaga te sariya ta fanga kōrō tuun (Kewalew 13.14-14.23). A ka kan ka tagama ka kaja ni Nin Saninman* sago le ye (5.16); a bē Kirisita ta sariya sira le tagama, min ye kanuya ye (6.2), ani ka ban a yere sago bēs ma.

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1.1-5)

P̄oli k'a yira ko Ala le ka ale ke Yesu ta ciraden ye (1.6-2.21)

Ala bē lanabagaw le jate mōgō terenninw ye (3-4)

Lanabaga bōra sariya ta jōnya ra, janko ka Ala sago le ke (5-6)

*P̄oli ta fori
(R̄omukaw 1.1-7)*

¹ Ne P̄oli, Yesu Kirisita ta ciraden*, ne le bē nin s̄ebē ci. Mōgō ma ne sigi o ciradenya ra, a fana ma sōrō mōgō sababu

ra; a bɔra Yesu Kirisita le ra, ani Fa Ala min k'a lakunu ka bɔ saya ra.

² Ne balema minw bεε bε ni ne ye yan, ne ni olugu le bε nin sεbe ci Galasi jamana lanabagaw ma.

³ An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye nεema aw ye, ka hera ke aw ye.

⁴ Yesu Kirisita le ka a yεε di saraka ye an ta jurumun kosɔn, ka an bɔ nin dunuja ta kojuguw bεε ra ka kaja ni an Fa Ala sago ye.

⁵ Nɔɔrɔ ye la ale tɔgɔ kan wagati bεε. Amina!

Kibaro Diman ye kelenpe ye
(Galasikaw 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ala min ka aw wele Kirisita* ta nεema baraka ra, aw ka aw kɔ don ale ma joona joona cogo min na ka yεlema kibaro diman wεε ma, o ko barara ne ra kosebε.

⁷ Yala kibaro diman wεε le bε yi wa? Kibaro diman wεε te yi dε! Mɔgɔ dɔw le bε aw hakiri nagamina. Kibaro Diman* min bε Kisibaga* ko fɔ, o b'a fε ka o yεlema.

⁸ Nka anw ka Kibaro Diman min fɔ aw ye, hali ni an yεε lo, walama ni meleke dɔ le jigira ka bɔ sankolo ra ka na kibaro diman wεε fɔ aw ye, min ni an ta tε kelen ye, Ala ye o danga.

⁹ An kɔnna k'a fɔ aw ye, nka ne bε kosegi a kan tuun, ko: aw ka Kibaro Diman min mεn an fε, ka sɔn a ma, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kibaro diman wεε fɔ aw ye, min ni o tε kelen ye, Ala ye o tigi danga.

¹⁰ Ayiwa, sisan, o tuma ne b'a fε ka ne yεε ko diya mɔgɔw le ye wa, walama Ala? Yala ne b'a fε ka ne yεε ko diya mɔgɔw le ye wa? Ni ne tun b'a fε ka ne yεε ko diya mɔgɔw le ye, ne tun tena ke Kirisita ta baaraden ye.

Ala ka Pɔli bla a ta baara ra cogo min na
(Kewalew 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20,23,30)

¹¹ Ne balemaw, ne b'a fɔ aw ye k'a gbeya ko ne ka Kibaro Diman* min fɔ aw ye, ko o ma bɔ mɔgɔ ra,

¹² ne m'a sɔrɔ mɔgɔ fε, mɔgɔ fana ma ne karan a ra; Yesu Kirisita yεε le k'a yira ne ra.

¹³ Ne tun bε cogo min na Yahudiyaw ta diina ra fɔlɔfɔlɔ, aw yεε ka o lɔn. Aw fana k'a lɔn ko ne tun bε Ala ta jenkuru mɔgɔw tɔɔrɔra fɔ k'a dama tεmε; ne tun b'a fε ka cogo bεε ke, janko ka o jenkuru cεn.

¹⁴ Ne tun bε ne flankuruw caman ja fε Yahudiyaw ta diina ra, an ta siya ra; sabu ne bεmaw ta landakow ko tun ka bon ne ma haali.

¹⁵ Nka sani ne ye woro, Ala tun ka ne panawoloma, ka ne wele a ta nεema sababu ra.

¹⁶ Ayiwa, Den min bɔra Ala ra*, a diyara Ala ye tuma min na, a ka o yira ne ra janko ne ye o ko waajuri ke siya were mogow* ce ra; o tuma, ne ma mogɔ jininka tuun.

¹⁷ Minw kera ciradenw* ye ne ja, ne ma taga Zeruzalemu ka taga olugu jininka. Ne tagara Arabujamana le ra; o ko, ne kɔsegira ka na Damasi.

¹⁸ Ayiwa, san saba le temenin ko, ne sorɔra ka taga Zeruzalemu, janko ne ni Piyeri* ye jɔgɔn lɔn; ne tora ni a ye ka tere tan ni looru ke.

¹⁹ Nka ne na ma la ciraden tɔw si kan ni Matigi balemacε Yakuba tε.

²⁰ Ne be min sebera k'a ci aw ma, Ala ye ne seere ye ko ne te faninya le fɔra.

²¹ Ayiwa, o ko, ne tagara Siri, ani Silisi maraw ra.

²² Nka fo ka taga se o wagati ma, Kirisita ta lanabagaw ta jenkuru* minw tun be Zude, olugu si tun ma ne lɔn fɔlo.

²³ O tun k'a men le dorɔn ko: «Min tun be an toorɔra folofɔlo, ko a be cogo bee ke ka lanaya ko cen, ko ale le be lanaya ko waajuri kera sisan.»

²⁴ O kosɔn o tun be Ala tando ne kosɔn.

2

Ciraden tɔw sonna Pɔli ta waajuri ma (Kewalew 15.1-29)

¹ Ayiwa, san tan ni naani temenin ko, ne kɔsegira tuun Zeruzalemu ni Barinabasi ye; ne tagara ni Tite ye fana.

² Ne tagara, sabu Ala yere le tun k'a yira ne ra ko ne ka kan ka taga. Ne sera yi minke, ne be deri ka Kibaro Diman* min waajuri ke siya were mogow* ye, ne ka o fo k'a yira lanabagaw ta jenkuru namogow ra o danna, janko ne ka baara min ke, ani ne be min kera sisan, o bee kana na ke gbansan ye.

³ Ayiwa, o kuma benna o ma, hali ne tagamajɔgɔn Tite min ye Gereki ye, o ma son ka ale jagboya ko a ye kenesigi*,

⁴ hali k'a sorɔ balema faninyafobaga dɔw tun dogora ka don an ce ra, o b'a fe ka an jagboya. O mogow donna an ce ra janko an kera an yere ta ye Kirisita Yesu ta jenjɔgɔnya ra cogo min na, olugu ye o ko segesegɛ, janko ka an bla jonya ra tuun.

⁵ Nka an ma son ka an yere to o boro hali wagati doonin, janko Kibaro Diman ta can ye to a no ra aw fe.

⁶ Nka o tun be minw jatera namogow ye, olugu tun ye mogɔ suguya minw ye, ne te o ko jate, sabu Ala te mogɔ bo

---

* **1:18 1.18** Piyeri: Gerekikan na a fɔra ko Sefasi. * **2:3 2.3** Ka kenesigi, o kɔro ye ka kenesigi ka kaja ni Yahudiyaw ta sariya ye.

mög̊o ra. Ayiwa, o namög̊ow ma fən wərə fara ne ta Kibaro Diman waajuri kan.

⁷ Nka olugu yərə k'a ye ko Ala le ka nin baara karifa ne ma ko ne ye Kibaro Diman fō siya wərə mög̊ow ye, i n'a fō a k'a karifa Piyeri ma ko a y'a fō Yahudiyaw ye cogo min na.

⁸ Sabu Ala ka Piyeri janawoloma k'a ke Yahudiyaw ta ciraden* ye cogo min na, a ka ne fana janawoloma ka ne ke siya wərə mög̊ow ta ciraden ye o cogo le ra.

⁹ Yakuba ni Piyeri ni Yuhana, olugu minw tun bē jate i ko namög̊ow, olugu k'a ye ko Ala le neemara ne ye ka ne bla o baara ra. O ka o boro don ne ni Barinabasi boro, k'a yira ko an kera jənəjəg̊onw ye. An bēe benna a ra ko anw bēna taga siya wərə mög̊ow fe, olugu bē taga Yahudiyaw fe.

¹⁰ O ka an daari le dōrōn ko an ye an hakiri to fagantanw na; ne fana ka ne sōbe don o ra kosebē.

Pɔli ka Piyeri jaraki Antiyɔsi

¹¹ Ayiwa, tuma min na Piyeri tun nana Antiyɔsi, ne k'a sɔcs mög̊o bēe ja na, sabu a tun jarakira.

¹² Ayiwa, Yakuba tun ka mög̊o dama dama ci Antiyɔsi; sani olugu ye na, Piyeri tun bē domuni ke ni siya wərə mög̊ow* ye. Nka o mög̊ow nana minke, a ka a yere mabo o siya wərə mög̊ow ra ka to a danna, Yahudiya minw bē kenesigiri ko jagboya, olugu pasiran kosɔn.

¹³ A kera ten, Yahudiya lanabaga tōw fana donna o flankafuya ra; hali Barinabasi fana tugura o kɔ o flankafuya ra.

¹⁴ Ne k'a ye minke ko o te tagamana ka kaja ni Kibaro Diman* ta can ye, ne k'a fō Piyeri ye o bēe ja na ko: «Ele min ye Yahudiya ye, ni ele ka siya wərə mög̊ow ta cogo ta, ka Yahudiyaw ta cogo to yi, o tuma mun kosɔn i b'a fe ka siya wərə mög̊ow jagboya ko o ye Yahudiyaw ta cogo ta?»

Kisiri bē sɔrc lanaya le fe

¹⁵ Can lo, anw kɔni, anw ye Yahudiya yereworow le ye; an te siya wərə mög̊o* jurumunkəbaga dōw ye.

¹⁶ Nka o bēe n'a ta, an fana b'a lɔn ko mög̊o si te se ka jate mög̊o terennin ye Ala ja kɔrɔ, k'a to cira Musa ta sariya sira kan, fō ni a lara Yesu Kirisita ra. O le kosɔn an fana lara Yesu Kirisita ra, janko Ala ye an jate mög̊o terenninw ye an ta lanaya baraka ra; a kana ke cira Musa ta cifɔninw ye, sabu mög̊o si tēna jate mög̊o terennin ye Ala ja kɔrɔ sariya sira tagama sababu ra.

¹⁷ Ayiwa, an b'a fe Ala ye an jate mög̊o terenninw ye Yesu Kirisita sababu ra; ni an yere fana nana ke jurumunkəbagaw ye i n'a fō siya wərə mög̊ow*, yala o

b'a yira ko Yesu Kirisita le ka an bla o jurumunke ra wa? Fiyewu.

¹⁸ Ne ka fən min cən, ni ne yərə nana kə o lawuri ye tuun, o tuma ne yərə kəra sariya cənbaga le ye.

¹⁹ Ne bə i n'a fə ne sanin lo sariya ta fan fə; sariya yərə le ka o saya kə, janko ne ye janamanya Ala ye.

²⁰ Ne ni Kirisita* gbengbenna yiri ra nəgən fə. Ne tə janamanya ne yərə sago ma, nka Kirisita le bə janamanya ne kənə. Ayiwa, ne bə janamanya min na sisən, Den min bəra Ala ra*, ne lara o ra minkə, o le bə ne janamanya; sabu ale ka ne kanu, ka a yərə di ne kosən.

²¹ Ne tə ban Ala ta nəxəma ra; sabu ni Ala tun bə məgə jate məgə terennin ye sariya sababu ra, o tuma Kirisita sara gbansan!

3

*Ala bə məgə jate məgə terennin ye lanaya le fə
(Rəmukaw 4; 8.14-17)*

¹ E, aw Galasikaw, hakirintanw! Jən le ka aw najini sa? K'a sərə Yesu Kirisita gbengbenna yiri ra kun min na, ne ka o yira aw ra k'a gbeya.

² Ne b'a fə ka ko kelen dərən le lən aw fə: aw ka Nin Saninman* sərə cogo di le? Yala aw ka a sərə sariya* sira tagama le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamənni ni lanaya sababu ra?

³ Mun le ka aw kə hakirintanw ye tan? Aw ka fən min damina Nin Saninman baraka ra, yala aw bəna o laban aw yərə ta sebagaya baraka ra wa?

⁴ Ala ka koba minw yira aw ra, o kəra gbansan ye wa? O kəni tə se ka kə gbansan ye!

⁵ Ni Ala bə Nin Saninman di aw ma, ka kabakow kə aw cə ra, yala a bə o kə sariya sira tagamana le sababu ra wa, walama Kibaro Diman* lamənni ni lanaya sababu ra?

⁶ O cogo ra, Kitabu k'a fə Iburahima ta ko ra, ko: «A lara Ala kumakan na, Ala k'a jate məgə terennin ye a ta lanaya kosən.»

⁷ Aw m'a ye ko lanaya bə minw bəə fə, ko olugu le ye Iburahima ta durujaw ye wa?

⁸ Kitabu kənna k'a fə ko Ala bəna siya wərə məgəw* jate məgə terenninw ye a yərə ja kərə o ta lanaya baraka ra. O le kosən a ka nin kibaro diman fə Iburahima ye, ko: «Ala bəna baraka don siyaw bəə ra ele le sababu ra.»

⁹ O koson minw bε la Yesu ra, Ala bε baraka don olugu ra, i n'a fō Iburahima kera lanabaga ye ka baraka sōrō cogo min na.

¹⁰ Minw bεe jigi bε sariya siratagama kan, olugu bεe danganin lo; sabu a sebera Kitabu kōnō, ko: «Ni mōgō min tε to sariya kitabu kumaw bεe kan, k'a bεe sira tagama, Ala ye o tigi danga.»

¹¹ Ayiwa, a yεre gbenin lo ko mōgō si tε se ka jate mōgō terennin ye Ala fε sariya sababu ra, sabu a sebera ko: «Mōgō terennin bε panamanya lanaya le sababu ra.»

¹² Sariya ju ma sigi lanaya kan; sabu a sebera ko: «Ni mōgō min ka nin kow sira tagama, o tigi bēna kisi o le sababu ra.»

¹³ Nka Yesu Kirisita ka a yεre bla danga kōrō an nō ra, janko ka an kunmabō sariya ta danga ma; sabu a sebera Kitabu kōnō, ko: «Mōgō o mōgō su dulonna yiri ra, o tigi danganin lo.»

¹⁴ A kera ten, janko Ala ka baraka min layiri ta Iburahima ye, o ye lase siya wεre mōgōw ma Yesu Kirisita baraka ra, ani janko Ala ka Nin Saninman min layiri ta, an ye o sōrō lanaya sababu ra.

Sariya ni Ala ta layiri

¹⁵ Ne balemaw, ne bēna kuma ka kaja ni adamadenw ta kokεcogo ye: ni mōgō dō ka layiri ta, k'a sebe a sebecogo ra, ka a boronō la a kan, mōgō were tε se ka o layiri cen, walama ka dō fara a kan.

¹⁶ Ayiwa, Ala tun ka layiriw ta Iburahima ni a ta duruja le ye. Kitabu m'a fō ko «ani a ta durujaw» i n'a fō duruja caman ko lo, nka Kitabu kumana duruja kelen le ko ra, ko «ani i ta duruja»; o le ye Kirisita* ye.

¹⁷ Ne ta kuma kōrō le ye nin ye: Ala tun ka layiri ta, k'a sebe a cogo ra. San kεmε naani ni san bisaba temenin kō, sariya* sōrōra ka na; o sariya tε se ka Ala ta layiri yεlema, walama ka a ta kuma kε kuma gbansan ye.

¹⁸ Sabu Ala bε min di, ni o tun bε sōrō sariya sababu le ra, o tuma a tun tena kε layiri nō ye tuun; k'a sōrō Ala ka a ta nεema di Iburahima ma gbansan layiri le koson.

Sariya sigikun

¹⁹ O tuma sariya kun ye mun ye? Sariya nana fara layiri kan, janko ka mōgōw ta terenbariyakow yira. Sariya fana tun ka kan ka to a nō ra, fō layiri tara Iburahima duruja

---

3:10 3.10 Nin kuma fōra Sariya 27.26.   **3:11 3.11** Nin kuma fōra Habakuki 2.4.   **3:12 3.12** Nin kuma fōra Sarakalasebagaw 18.5; Rōmukaw 10.5.   **3:13 3.13** Nin kuma fōra Sariya 21.23.   **3:16 3.16** Nin kuma fōra Damina 12.7.

min ko ra, o ye na. Melékew le nana sariya di, Musa ka kε o lasebaga ye mōgōw ma.

²⁰ Nka Ala ka o layiri ta Iburahima ye minke, a mako tun te lasebaga ra; Ala yere le k'a fō Iburahima ye.

²¹ Yala sariya bε Ala ta layiri soso le wa? Fiyewu, can te o ye! Sariya min dira, ni o tun bε se ka janamanya di mōgōw ma, o tuma mōgōw tun bēna jate mōgō terenninw ye Ala ja kōrō o sariya sababu le ra.

²² Nka Kitabu k'a fō ko dunuja bεε bε jurumun ta fanga le kōrō; o cogo ra Ala ka fēn min layiri ta, o bε di lanabagaw ma o ta lanaya koson Yesu Kirisita ra.

²³ Ayiwa, sani lanaya wagati ye se, sariya le tun bε an kunna; a tora an kunna fō ka taga se lanaya yirawagati ma.

²⁴ O cogo ra sariya kera an kōrōsibaga le ye fō ka taga se Kirisita* nawagati ma, janko an ye jate mōgō terenninw ye Ala ja kōrō lanaya sababu ra.

²⁵ I n'a fō lanaya nana sisan, an te to o kōrōsibaga ta fanga kōrō tuun.

²⁶ Sabu aw bεε kera Ala denw ye lanaya le sababu ra, Yesu Kirisita ta jēnjōgonya ra.

²⁷ Aw minw bεε batizera Yesu Kirisita ta jēnjōgonya ra, aw ka Kirisita ta cogo don aw yere ra i ko derege.

²⁸ O koson sisan, n'i kera Yahudiya ye walama siya wεre mōgō o, n'i kera jōn ye walama hōrōn o, n'i kera cε ye walama muso o, o si te jate tuun; sabu aw bεε ye kelen ye Yesu Kirisita ta jēnjōgonya ra.

²⁹ Ayiwa, i n'a fō aw kera Yesu Kirisita ta ye, aw fana ye Iburahima durujaw le ye; Ala ka fēn min layiri ta Iburahima ye, aw fana bε o sōrō.

4

¹ Ne ta kuma kōrō ye nin ye: ka den centabaga to denmisēnya ra, faranfasi te a ni jōn cε so kōnō; k'a sōrō a face borofēn wεye ale ta le ye.

² Ka a to denmisēnya ra, a bε to a kōrōsibagaw ni a ta kow nanabōbagaw ta fanga le kōrō, fō ka taga se a face ta wagati latigenin ma.

³ Anw fana tun bε ten; wagati min na an tun bε denmisēnw ye, an tun bε nin dunuja fengbansanw ta jōnya fanga le kōrō.

⁴ Nka Ala ta wagati latigenin sera minke, Den min bōra Ala ra*, Ala ka o ci ka na; muso k'a woro, sariya* fanga kōrō,

⁵ janko minw bε sariya fanga kōrō, a ye olugu kunmabō ka o ke Ala denw ye.

⁶ An kera Ala denw ye minke, o koson Den min bora Ala ra, Ala ka o ta Nin ci ka na o don an jusukun na; o Nin le be peren k'a fo ko: «An Fa!»

⁷ O le koson i te jõn ye tuun, i ye Ala den le ye. Ayiwa, n'i ye Ala den ye, o tuma Ala ka fən minw layiri ta i ye, i bəna o sɔrɔ Ala baraka ra.

Galasikaw ta ko ka gbelen Pɔli ma

⁸ Tuma min na aw tun ma Ala lõn, aw tun be batofen minw ta jõnya ra, olugu tun te batofensobew ye.

⁹ Nka sisan aw ka Ala lõn; ne be se k'a fo ko Ala yere le ka aw lõn. Aw b'a fe ka sekɔ dunuja ta fəngbansanw ta jõnya fanga kɔrɔ cogo di tuun, fo ka aw yere ke o fenw ta jõnw ye?

¹⁰ Aw be lon dɔw jate ka teme dɔw kan, ani karow, ani wagatiw, ani sanw. Mun koson?

¹¹ Ne kɔni sirannin lo aw ta ko ra dɛ! O tuma ne ka baara min bɛe ke aw ye, o bəna ke gbansan le ye wa?

¹² Ne balemwaw, ne be aw daari, ko aw ye sabari ka ke i ko ne; sabu ne fana ka ne yere ke i n'a fo aw.

¹³ Aw kɔni ma kojugu si ke ne ra. Sipaga fɔlɔ min na an ka jɔgon ye, aw k'a lõn ko bana le sababu ra ne lɔra aw fe yi ka Kibaro Diman fo aw ye.

¹⁴ Hali k'a sɔrɔ ne ta bana ka aw toɔrɔ kosebe, o bɛe n'a ta, aw ma ne dɔgɔya, walama ka jigi ne ra; nka aw ka ne mina ka ja i ko Ala ta meleke dɔ, i n'a fo ne le tun ye Yesu Kirisita yere ye.

¹⁵ Aw tun ninsɔndiyanin lo ne ta ko ra cogo min na o wagati ra, o ninsɔndiya kera di? Ne kɔni be se ka nin seereya ke aw ta ko ra, ko ni a kera ko aw tun be se ka aw nadenw bɔ ka o falen ne ta ra, aw tun bəna o ke.

¹⁶ Ne ka can min fo aw ye, yala o le ka ne ke aw jugu ye bi wa?

¹⁷ Ayiwa, o mɔgɔw jijanin lo aw ta ko ra kosebe, nka o ta ñaninya man ji; o b'a fe le ka ne ni aw faran ka bɔ jɔgon na, janko aw ye jija ka tugu olugu kɔ.

¹⁸ Ka jija kopuman na, o ka ji; nka a ka kan ka ke wagati bɛe le; ne be aw ce ra wagati min na, a kana dan o ma.

¹⁹ Ne ta denw, ne be toɔrɔra aw koson tuun kokura, i n'a fo muso tinto, fo Yesu Kirisita ta ko ye baraka sɔrɔ ka dafa aw kɔnɔ.

²⁰ Ne be yɔrɔ min na sisan, ne tun b'a fe ka ne yere ye aw ce ra nin wagati ra, janko ka ne kumacogo yelema, sabu ne hakiri ma sigi aw ta ko ra.

Saran ni Hajara ta ko

²¹ Ne ko: aw minw b'a fe ka sariya* sira tagama, sariya ka min fō, aw ma o lamēn wa?

²² Ayiwa, a sēbēra Kitabu kōnō ko Iburahima ka dence fla sōrō; kelen sōrōra ni jōnmuso ye, kelen sōrōra ni hōrōnmuso ye.

²³ Jōnmuso ta den worora ka kaja ni a worobagaw yere sago ye; nka hōrōnmuso ta worora ka kaja ni Ala ta layiri ye.

²⁴ Ayiwa, nin muso fla ta ko ye kuma kōrōman le ye: Nin muso fla be jēnrogōnya suguya fla le yira. Hajara be min yira, o ye Sinayi kuru ta jēnrogōnya ye; ale be denw woro jōnya kama.

²⁵ Hajara ye Sinayi kuru ye, Arabujamana ra; Hajara be suma ni Zeruzalem̄u sisalaman le ye dugukolo kan yan, sabu Zeruzalem̄u ni a ta mōgōw be jōnya ra.

²⁶ Nka Zeruzalem̄u dugukura min be sankolo ra, o be a yere ma, o ye hōrōnmuso ye; ale le ye an bamuso ye.

²⁷ Sabu a sēbēra Kitabu kōnō, ko:

«I nagari, ele muso denworobari, ele min ma den woro ka ye!

I ninsōndiya fō ka pēren, ele min ma tin sēge lōn!

Sabu muso min tora a kelen na, o ta denw bēna caya ka tēmē muso cētigi taw kan.»

²⁸ Aw kōni, ne balemaw, aw ye Ala ta layiri denw le ye, i n'a fō Isiyaka.

²⁹ Ayiwa, jōnmuso ta den worora ka kaja ni a worobagaw yere sago ye; hōrōnmuso ta den worora Nin Saninman* baraka ra. Jōnmuso ta den ka hōrōnmuso ta den tōrō; hali bi a be ten.

³⁰ Nka Kitabu ko di? A ko: «Jōnmuso ni a dence gbeñ, sabu jōnmuso dence man kan ka cen ta ni hōrōnmuso dence ye.»

³¹ O kosōn, ne balemaw, an te jōnmuso ta denw ye; an ye hōrōnmuso ta denw le ye.

5

Kirisita ka an ke an yere ta ye

¹ Kirisita* ka an ke an yere ta ye, janko an ye ke an yere ta ye can ra le. O kosōn aw ye jija ka to o cogo ra; aw kana aw yere bla jōnya ra tuun.

² Aw ye ne lamēn! Ne Pōli, ne b'a fō aw ye ko ni aw ka aw yere kenesigi, o tuma Kirisita tēna foyi ja aw ye.

³ Ayiwa, ne be sara aw ra tuun, ko mōgō o mōgō be sōn kenesigiri ma, ko jagboya lo o tigi ye sariya* to bēe tagama.

⁴ Aw minw b'a fe ka jate mogo terenninw ye Ala ja koro sariya sababu ra, aw faranna ka bo Kirisita ra, aw nin bora Ala ta neema ra.

⁵ Anw koni, an jigi b'a kan ko an be jate mogo terenninw ye Ala ja koro lanaya le fe; an be o le makonona Nin Saninman* baraka ra.

⁶ Sabu Yesu Kirisita ta jenjogonya ra, kenesigiri o, kenesigibariya o, o si te jate; ka lanaya sira tagama ka kapa ni kanuya ye, o le be jate.

⁷ Aw boricogo tun ka ni kosebe! Jon le nana aw lalo k'a to aw ye ban can ma?

⁸ Ala min ka aw wele, o miiriya ma bo ale ra.

⁹ «Burufunufen fitini doron le be mugu nooninin bee funu.»

¹⁰ O bee n'a ta, Matigi ta jenjogonya ra, ne lanin b'a ra ko aw tenu miiri ka sira were ta; nka mogo min be aw lafirira, ni a ka ke mogo min o min ye, Ala bena o hake bo o tigi ra.

¹¹ Ne balemaw, ni ne tun be kenesigiri ko waajuri le kera, ko a be mogo kisi, mogo si tun tenu ne toooro bi. Ne be waajuri min kera fana ko Kirisita* gbengbenna yiri ra, o ko tun tenu digi mogo si ra.

¹² Ne koni b'a fe ko mogo minw be aw lafirira, ko olugu ye o farikolo tige, fo ka o yere bo ceya ra.

Adamaden sago ni Nin Saninman sago

(Romukaw 8.1-14; 13.12-14)

¹³ Ne balemaw, aw koni, Ala ka aw wele ko aw ye ke aw yere ta ye, nka aw kana o ke sababu ye ka aw yere sago ke; aw ye baara ke ka nogon mako na kanuya ra.

¹⁴ Sabu sariya bee be soron kuma kelen le kono, ko: «I ka kan ka i mogojegon kanu i ko i yere.»

¹⁵ Nka ni aw yere wurira nogon kama ka ke i n'a fo waraw, ka nogon kinkin, ka nogon domu, o tuma aw ye aw yere korsi, aw kana na nogon cen ka ban.

¹⁶ Ne b'a fo aw ye ko: aw ye tagama ka kapa ni Nin Saninman* sago ye; ni o kera, aw tenu aw yere sago ke tuun.

¹⁷ Sabu ko minw man di Nin Saninman ye, anw yere sago be o le fe; ko minw fana ye anw yere sago ye, o man di Nin Saninman ye fiyewu. O be nogon kere; o cogo ra aw b'a fe ka min ke, aw te se ka o ke.

¹⁸ Nka ni aw be tagama ka kaja ni Nin Saninman sago ye, o tuma aw te sariya* ta fanga koro tuun.

¹⁹ An yere sago be an bla kewale minw na, an bee ka o lon: jatoya, nogonnya, marobariyakow,

²⁰ jobato ni subagaya, juguya, kere ni jangboya, dimi ni sangajogonmaya, faranni ni kantaranni,

²¹ Jangboya, dörötöya ni nogobaya, ani o bojögönkow. Ne bë aw lasömi sisan i n'a fō ne tun konna k'a fō aw ye cogo min na, ko mögö minw bë o kow ke, olugu si tēna Ala ta Masaya* sörö fiyewu.

²² Nka an bë min sörö Nin Saninman fe, o ye kanuya ye, ani njagari, ani hera, ani mujuri, ani hina, ani njumanya, ani lanamögöya,

²³ ani sabari, ani yeremina; sariya si te ban nin kow ma.

²⁴ Sabu minw bëe ye Yesu Kirisita ta ye, olugu ka o sagonankow ni o negerakow ni o diyanyakow gbengben yiri ra.

²⁵ I n'a fō Nin Saninman ka janamanyakura di an ma, o ra, an ye tagama ka kaja ni Nin Saninman sago ye.

²⁶ An kana an yere bonya, ka to ka jögön darabö, ani ka jögön jangboya.

6

*Lanabagaw ka kan ka jögön deme
(Römukaw 2.3-11; Heburuw 6.10-12)*

¹ Ne balemaw, aw ra ni mögö dō minana kojugu dō ra, aw minw bë tagamana ka kaja ni Nin Saninman* sago ye, aw ye o tigi ladi ni jesusuma ye. Aw fana ye aw yere körösi, janko aw kana na o jögön dō ke.

² Aw ye jögön deme, ka jögön ta doni ta; ni o kera, aw bëna Kirisita* ta sariya sira tagama.

³ Ni mögö dō b'a miiri ko ale ka fisa ni tōw ye, k'a sörö a te foyi ye, o tigi bë a yere lafirira le.

⁴ Mögö bëe kelen kelen ye a yere tagamacogo segesegé. Ni a ta baara ka ji, a bë se ka a yere bonya a yere ta baara kosön; a tēna a yere suma ni mögö were ye.

⁵ Sabu bëe kelen kelen bëna lō ni a yere kunko le ye.

⁶ O bë mögö min karan Ala ta Kuma ra, o tigi ka kan ka a borofenw bëe dō di a karanbaga ma.

⁷ Aw kana aw yere negé; mögö te yerekö Ala ma. Ni mögö ka siman suguya min dan, a bë o suguya kelen le tige.

⁸ Ni mögö min ka a yere sago ta siman dan, o tigi bëna a yere sago ta siman le tige; o ye halakiri ye. Nka ni mögö min ka Nin Saninman* sago ta siman dan, o tigi bëna Nin saninman ta siman le tige; o ye janamanya banbari ye.

⁹ An kana sege kopumanké ra; sabu ni an ma an fari faga, an bëna a tōnö sörö a söröwagati ra.

¹⁰ O le kosön wagati min na cogo bë an fe, an ye kopuman ke mögö bëe ye; nka an balema lanabagaw ta ko le ka kan ka bonya.

*Kuma laban
(Filipikaw 3.2-11)*

¹¹ Ayiwa, aw ye nin səberidenbabaw fle; ne yere boro le ka o səbe.

¹² O mogo minw b'a fe ka aw jagboya ka aw kenesigi, olugu be o kera janko ka o yere ko diya mogow ye le. O t'a fe mogow ye olugu tsoro Kirisita* ta gbengbenyiri waajuri ko koson.

¹³ K'a sorɔ o mogo minw kenesiginin lo, olugu yere te sariya sira tagama. Nka o b'a fe aw ye kenesigi, janko ka o yere bonya ko aw sonna ka o tagamasiyen ke aw farikolo ra.

¹⁴ Ne koni, ne tēna ne yere bonya ko were ra fiyewu, ni an Matigi Yesu Kirisita ta gbengbenyiri* ko te; o gbengbenyiri koson dunuja ta fenw be sanin lo ne fe, ne fana sanin lo dunuja ta fenw ta fan fe.

¹⁵ Kenesigiri o, kenesigibariya o, o si te jate; ka ke danfenkura ye Ala fe, o le be jate.

¹⁶ Minw be be nin sira tagama, Ala ta hera ni a ta makari ye ke olugu ye, ani Ala ta mogow be ye, min ye Izirayeli* ye.

¹⁷ Ayiwa, ka bo bi ra, mogo si kana ne səge tuun, sabu jorino minw be ne farikolo ra, o b'a yira ko ne ye Yesu ta le ye.

¹⁸ Ne balemaw, an Matigi Yesu Kirisita ta neema ye ke aw be kan. Amina!

Poli ka letere min ci EFESIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere səbe k'a ci Efesi lanabagaw ma; o wagati ra a tun be kaso ra Rōmu. Efesi tun ye Azi mara ta duguba dō ye.

Poli ta tagama sabanan na, a tun tora Efesi ka wagatijan ke. Mōgō caman sənna Kibaro Diman* ma ka tugu Yesu kō. O kō, lanabaga dōw sərōra fana Efesi dugu kerefeyōrōw ra. Nin letere tun ka kan ka karan o yōrōw bēe ta lanabagaw ye.

Nin letere ni letere tōw te kelen ye, sabu nin letere kōnō Poli te lanabagaw jaraki ko dō ra, nka a be nin letere səbe janko ka dō fara lanabagaw ta lōnniya kan, Kibaro Diman ko tan fan fe. O ka kan ka siyēn min ta lanaya sira tagama ra, a be o ja gbeleya o siyenta ra, ko Ala ta sebagaya bēna o deme ka se sōrō (6.12).

Poli be Kirisita ni lanabagaw ta jənŋōgonya cogo yira ni tagamasiyen saba ye:

Lanabagaw kera i ko furumuso, Kirisita kera i ko furuce. Lanabagaw kera i ko farikolo, Kirisita kera o farikolo kunkolo ye.

Lanabagaw kera i ko bon, Kirisita kera o bon kabakuru fōlō ye.

A laban a be lanabagaw ladi, ko o ye tagama ka kaja ni Ala sago ye, ka nōgōn bonya, ani ka nōgōn kanu.

Kitabu kōnōkow

Yesu Kirisita le ye Kisibaga ye (1-2)

Lanabagaw kera farikolo kelen ye (3.1-4.16)

Lanabaga ta jogokura ye kanuya ye (4.17-6.24)

Poli ta fori

¹ Ne Poli, ne min kera Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kaja ni Ala sago ye, ne be nin səbe ci Ala ta mōgō saninmanw ma Efesi, minw kera kankelentigiw ye, ka to Yesu Kirisita ta jənŋōgonya ra.

² An Fa Ala ni Matigi Yesu Kirisita ye baraka don aw ra, ka héra ke aw ye.

*Baraka min be sōrō Kirisita fe
(Rōmukaw 8.15-17,28-30)*

³ An ye Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita Fa; ale le ka Nin Saninman ta barakaw bεε di an ma sankolo yɔrɔw ra, Kirisita ta jεnŋɔgɔnya kosɔn.

⁴ Sabu sani dununa ye dan, Ala tun ka an janawoloma ka ban ka an don Kirisita ta jεnŋɔgɔnya ra, janko an ye saninya, jarakiyɔrɔ si kana sɔrɔ an na a ja kɔrɔ.

⁵ Ala yεrε le tun kɔnna ka o ko latige a ta kanuya kosɔn, ko a bɛna an ke a denw ye Yesu Kirisita sababu ra; a sɔnna ka o latige, ka kajna ni a ta jumanya ye.

⁶ A ka o ke, janko an ye a tando a ta neɛma bonya kosɔn; a ka o neɛma ke an ye a ta mɔgɔ kanunin sababu le ra.

⁷ Yesu Kirisita jori baraka ra, Ala ka an kunmabɔ, ka an ta jurumun yafa, ka kajna ni a ta neɛmaba ye.

⁸ A ka o neɛma ke an ye k'a caya; an bε hakiritigiya bεε, ani lɔnniya bεε sɔrɔ o neɛma baraka ra.

⁹ A sago tun ye min ye, a ka o gundo yira an na; a ka o latige a ta jumanya kosɔn Yesu Kirisita le baraka ra.

¹⁰ A tun ko ni wagati dafara, a bɛna o ke an ye; a bɛna sankolokɔnɔfɛnw ni dugukolokanfenw bεε lajen nɔgɔn kan ka o bla kuntigi kelen kɔrɔ, ka o kuntigi ke Yesu Kirisita ye.

¹¹ Yesu Kirisita le kosɔn fana Ala ka an janawoloma ka an ke a ta ye; ale Ala min bε fen bεε ke ka kajna ni a sago ye, ale le tun ka o latige kakɔrɔ kabini wagatijan,

¹² janko an minw kɔnna ka an jigi la Kirisita kan, an ye ke a tandobagaw ye, a ta bonya kosɔn.

¹³ Ayiwa, aw fana ta kera ten; Ala ta Kuma min bε can yira, aw ka o lamɛn. O Kibaro Diman* le ka aw kisi. Aw lara Kirisita ra minke, Ala tun ka Nin Saninman min layiri ta, a ka o di aw ma; o kera aw kan i n'a fɔ a boronɔ, k'a yira ko aw ye Ala ta ye.

¹⁴ Ala b'a fε ka kojuman minw ke an ye, Nin Saninman le ye o sarati ye; a ka o Nin Saninman di an ma. O le b'a yira an na ko mɔgɔ o mɔgɔ kera Ala ta ye, Ala bε o kunmabɔ; o kosɔn an ye Ala tando a ta bonya kosɔn.

Pɔli ta Aladaari (Kɔlɔsikaw 1.3-6,9-13; Filipikaw 2.9-11)

¹⁵ Ne balemaw, aw lara Matigi Yesu ra cogo min na, ani aw bε Ala ta mɔgɔ saninmanw kanu cogo min na, o kibaroyaw sera ne ma.

¹⁶ O le kosɔn ne bε Ala daari, ka baraka la Ala ye aw ta ko ra wagati bεε,

¹⁷ janko nɔɔrtigi Fa Ala, an Matigi Yesu Kirisita ta Ala, o ye hakiritigiya di aw ma, ka a yεrε yira aw ra, janko aw ye a lɔn ka ja.

¹⁸ Ne bε a daari ko a ye aw hakiri dayεlε, janko a ka aw wele ka jigiya min di aw ma, aw ye o jigiya sɔrɔ, ani Ala ka fεnju man minw mara aw ni lanabaga tɔw ye, ko a b'a fε ka o di aw ma, aw ye o fεnw bonya ni a caya lɔn.

¹⁹ Ne bε Ala daari fana, janko a ka baraka min di an lanabagaw ma ka kaja ni a ta sebagayaba ye, aw ye o baraka bonya ni a caya lɔn.

²⁰ Ala ka o baraka yira an Kisibaga* Yesu le fε; a k'a lakunu ka bɔ saya ra k'a lasigi sankolo ra a yεrε kininboroyanfan fε.

²¹ A k'a sigi masaya bεε kunna, ani fangatigiya bεε, ani sebagaya bεε, ani kuntigiya bεε; tɔgɔ o tɔgɔ bε fɔ dunupa ra yan, ani tɔgɔ o tɔgɔ bεna fɔ hali dunupa nata ra, Yesu bε o tɔgɔw bεε kunna.

²² Ala ka fεn bεε bla a senw jukɔrɔ, k'a ke lanabagaw ta jenkuru kuntigiba ye.

²³ O jenkuru le ye Kirisita farikolo ye; a ta bonya ka o jenkuru fa, ka dunupa yɔrɔ bεε fa fan bεε ra.

2

*Ka bɔ saya ra ka don janamanyakura ra
(Kɔłsikaw 2.12-13; 3.1-3; Tite 3.3-8)*

¹ Fɔłɔfɔłɔ aw tun sanin lo aw ta terenbaryakow ni aw ta jurumunw kosɔn.

² Aw tun bε tagama o terenbaryakow, ani o jurumunw le ra, ka kaja ni nin dunuja ta cogo ye, ani ka kaja ni dunuja fanga ta kuntigiba sago ye; mɔgɔ minw bε muruti Ala ma, o nin le bε baara ke olugu kɔnɔ.

³ An bεε fana tun bε o sira le kan fɔłɔfɔłɔ; an tun bε an farisogo diyanyakow le ke; an yεrε sagonankow, an tun bε o le ke, ani ko minw tun bε ben an yεrε ta miiriya ma. An ni mɔgɔ tɔw bεε ta cogo tun ye kelen ye; Ala ta dimi tun ka kan ka se an bεε ma.

⁴ Nka Ala ta hina ka bon kosεbe; a ka an kanu ni kanuyaba ye;

⁵ o kosɔn wagati min na an tun sanin lo an ta terenbaryia kosɔn, a ka janamanyakura di an ma Yesu Kirisita ta jεnŋɔgɔnya ra. Ala ta neεma le baraka ra aw kisira.

⁶ Ala ka an lakunu ka bɔ saya ra ni Kirisita ye, ka an sigi ni a ye sankolo ra, Yesu Kirisita ta jεnŋɔgɔnya ra.

⁷ A ka o jumanya ke an ye Yesu Kirisita baraka le ra, janko wagati nataw ra, mɔgɔw ye a ta neεma ko lɔn, o neεma min ka bon, ani a ka ca.

⁸ Sabu Ala ta neεma le kosɔn aw kisira, o kera lanaya le sababu ra; o ma bɔ aw yεrε ra de, Ala le k'a di gbansan.

⁹ A ma ke aw yere ta kewalew koson, janko mogo si kana a yere bonya.

¹⁰ An ye Ala ta danfénw le ye; a ka an dan Yesu Kirisita ta jenjogonya ra, janko ale yere Ala konna ka kewalepuman minw laben an ye, an ye ke o kebagaw ye.

*Lanabagaw bee kera kelen ye
(Heburuw 10.19-22)*

¹¹ Ayiwa, aw ye aw hakiri to a ra ko aw tun ye siya were mogow* le ye folofolo. Yahudiya minw ko, ko olugu kenesigira, olugu tun be aw le jatera kenesigibariw ye, k'a soro o no min be olugu farisogo ra, o ye mogo borono dama le ye.

¹² O wagati ra koni aw yoro tun ka jan Kirisita* ra, aw ninyoro tun te ni Izirayelimogow ye, aw ninyoro tun te Ala ta layiri ni a ta jenjogonyaw ra, jigiya tun te aw fe, Ala tun te aw fe dunuja kono.

¹³ Nka sisan aw minw yoro tun ka jan Ala ra, aw yoro surunyara a ra Yesu Kirisita ta jenjogonya sababu ra, Kirisita jori baraka ra.

¹⁴ Ale le ka hera ke an ye. Yahudiyaw ni siya were mogow*, a ka olugu fla ke kelen ye. Juguya kogo min tun be an faran ka bojogon na, a ka o ci.

¹⁵ A ta saya baraka ra, a ka sariya* ta cifoninw, ani a ta kolatigeninw bee ban. A ka o siya fla jen ka o ke siyakura kelen ye a ta jenjogonya ra, ka hera don o ni joggon ce.

¹⁶ A ka ben don o ni Ala ce ka o siya fla ke i ko farikolo kelen, gbengbenyiri* saya baraka ra, ka juguya ban pewu o ni joggon ce.

¹⁷ A nana hera kibaro diman fo aw yorajanmogow ye, ka hera kibaro diman fo yorosurunmogow ye.

¹⁸ Sabu Kirisita le sababu ra, ni an kera siya min o min ye, an bee be se ka Fa Ala ta jenjogonya soro, Nin Saninman* kelen sababu ra.

¹⁹ Ayiwa, o le koson aw te lonanw ye tuun, walama yoro were mogow, nka aw ni Ala ta mogo saninmanw kera i ko jamana kelen denw; aw ye Ala ta somogow le ye.

²⁰ Aw kera i n'a fo bonba, min jusiginan ye ciradenw* ni ciraw ye; Yesu Kirisita yere le ye o bon kabakuru folo ye.

²¹ Ale le baraka ra, bon kabakuruw be joggon mina ka ja, ka ke Alabatosoba saninman ye, ka ke Matigi ta ye.

²² Ayiwa, Yesu ta jenjogonya ra, Ala ka aw lo joggon fe ka aw ke i n'a fo bonba, ka aw ke Ala sigiyoro ye, Nin Saninman baraka ra.

3

Kibaro Diman gundo yirara

(*Kɔłsikaw 1.24-29; 2.1-3; Piyeri fɔłɔ 1.10-12*)

¹ O le koson ne Poli, ne kera kasoden ye Yesu Kirisita togo koson, sabu ne be Kibaro Diman* waajuri kera aw siya were mɔgɔw* ye.

² Ala makarira ne ra cogo min na ka ne kε Kibaro Diman fɔbaga ye aw ye, sigiya t'a ra, aw yere ka o lɔn.

³ Ala yere le ka o gundo yira ne ra; ne ka o le doɔnin fɔ aw ye ka ban ne ta sεbe kono.

⁴ Ni aw ka o karan, Ala ka hakiri min di ne ma ka o gundo faamu Kirisita* ta ko ra, aw yere bëna o ye.

⁵ Mɔgɔ minw temena folɔfɔlɔ, Ala tun ma o gundo yira olugu ra, i n'a fɔ a k'a yira cogo min na sisani a ta ciraden saninmanw ni a ta cira saninmanw na Nin Saninman* baraka ra.

⁶ O gundo fle nin ye, ko Ala be fenpuman minw mara a ta mɔgɔw ye, Yahudiyaw ni siya were mɔgɔw* bεe bëna o sɔrɔ jɔgon fe, ka jen ka ke i ko farikolo kelen; Ala ka layiri min ta Kibaro Diman sababu ra, Yesu Kirisita ta jɛnŋɔgɔnya koson, o bεe ninyɔrɔ be o ra fana.

⁷ Ayiwa, ne kera Ala ta baaraden ye o Kibaro Diman waajuri le koson, ka kaja ni Ala ta neɛma ye; a ka o neɛma ke ne ye a ta sebagaya baraka ra.

⁸ Ne min ye Ala ta mɔgɔ saninmanw bεe ra fitini ye, Ala ka o neɛma ke ne ye, ko ne ye Kibaro Diman lase siya were mɔgɔw ma, o kibaro diman min ye Yesu Kirisita ta naforo banbari ye;

⁹ a ko ne ye o gundoko yira kene kan, janko bεe ye a lɔn. Ala min ka fen bεe dan, a tun ka o gundo dogonin to, kabini dununa ma dan fɔlɔ;

¹⁰ janko lanabagaw ta jenkuru sababu ra, masayaw ni kuntigiya minw be sankolo yɔrɔw ra, olugu fana ye a lɔn sisani ko hakiritigiyia be Ala fe fen bεe ra, ani ko bεe ra.

¹¹ Ala tun ka o kow latige kabini dununa ma dan fɔlɔ, ka na o ke an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

¹² Ale ta jenŋɔgɔnya le koson, an be se ka madon Ala ra ni jagbeleya ye lanaya sababu ra, siranya te ke an na.

¹³ Ayiwa, ne balemaw, tɔɔrɔ min be ne kan aw koson, o kana aw fari faga; o ye aw ta kunkɔrɔtasababu le ye.

Pɔli ta daariri kun ye Kirisita ta kanuya ko ye

¹⁴ O le koson ne be ne kinbiri gban ka Fa Ala daari;

¹⁵ ale le ye danfenw bεe Fa ye, dugukolo kan, ani sankolo kono.

¹⁶ Ne be a daari ko a ta Nin Saninman* ye baraka don aw jusukun na, ka kaja ni a ta nɔɔrɔ bonya ye,

17 ani ko Kirisita* ye sigi aw jusukun na lanaya baraka ra, janko aw ye to kanuya ra, i ko yiri lilinw be don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon be lo a jusiginan kan cogo min na;

¹⁸ ni o kera, aw ni Ala ta mögö saninmanw bëe bëna Kirisita ta kanuya bonya lön, ani a janya, ani a dunya, ani a lɔ;

¹⁹ Kirisita ta kanuya min temena adamanen bεε ta lənniya kan, aw bəna se ka o lən, k'a to Ala ye aw jusukun fa o kanuya ra, fɔ ka aw wasa.

²⁰ Ayiwa, Ala le be se ka fən bəe ke an ye ka teme an yəre ta daariri bəe kan, ani an ta miiriya bəe kan pewu, a ta sebagaya sababu ra, o sebagaya min be an kənɔ;

²¹ an ye bonya la ale Ala le kan lanabagaw ta jenkuru cεma, Yesu Kirisita ta jεnηcōnya ra, wagati bεe, ani tuma bεe! Amina.

4

Lanabagaw bee kera farikolo kelen ye

(*Kōlosikaw* 3.12-14; *Rōmukaw* 12.4-8; *Korentikaw* folo 12.4-31)

¹ Ayiwa, ne min ye kasoden ye Matigi Yesu togo koson, ne be aw daari ko aw ye jija, janko Ala ka aw wele min kama, aw ye tagama ka kaja ni o ye.

² Aw ye aw yere majigi cogo bεε ra, ka sabari nɔgɔn ye,
ka mupu. Aw ye nɔgɔn ta kow sɔnmina ni kanuya ye.

³ Nin Saninman* ka aw ben ka aw ke kelen ye cogo min na, aw ye jija janko o ben ye to aw ni pəgən cə, ka hera to aw ni pəgən cə.

⁴ Farikolo kelen le bε yi, ani Nin Saninman kelen; Ala ka aw wele ka jigi min di aw ma, o fana ye jigi kelen le ye.

⁵ Matigi kelen le bę yi, ani lanaya kelen, ani batizeri kelen.

⁶ Ala kelen le be yi, min ye an bee Fa ye; a be an bee kunna, a be an bee fe, a be an bee jusukun na.

⁷ Ala neemara an ye ka fen dō di an bēe kelen kelen ma ka kapa ni Kirisita* yere ta sebagaya le ye.

⁸ O le koson a sebera ko;

«А yelenna san fe,

a tagara ni mogo minanin caman ye;

a ka fənw di məgəw ma gbansan.»

⁹ K'a fō ko «a yelenna,» o koro le ye di? O koro le ye ko a konna le ka jigi ka na fō dugu ma, dugukolo kan fōlo.

10 O ra, min jigira, ale kelen le yelenna fo ka taga teme sankolo yorɔ bεε kunna, ka dununa yɔrɔw bεε fa ni a ta sebagaya ye.

11 Ale le ka dɔw ke ciradenw* ye, ka dɔw ke ciraw ye, ka dɔw ke Kibaro Diman fɔbagaw ye, ka dɔw ke lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibagaw ye, ka dɔw ke lanabagaw karanbagaw ye.

12 A ka o bεε ke, janko o ye Ala ta mɔgɔ saninmanw laben Ala ta baara kama, k'a to Kirisita farikolo ye baraka sɔrɔ.

13 Ni o kera, lanaya baraka ra, ani Den min bɔra Ala ra*, o ta lɔnniya baraka ra, an bεε bεna ke kelen ye, ka ke mɔgɔkɔrɔbaw ye, ka se Kirisita yere ta dafacogo hakeya ma.

14 O cogo ra, an tεna to denmisεnya ra tuun, ka to ka fifa ka taga fan bεε ra mɔgɔlafiribagaw ta karan fe; o be i ko fɔjɔ, o be mɔgɔw lafiri ni o ta ceguya ye, ka o tugu o yere kɔ.

15 Nka ni an be can fo ni kanuya ye, an ta lanaya bεna bonya cogo bεε ra Kirisita ta jεnŋɔgɔnya ra, ale min ye lanabagaw ta jenkuru kuntigi ye.

16 O jenkuru yɔrɔw bεε kelen kelen sirinin lo nɔgɔn na ka ke farikolo kelen ye ale Kirisita le baraka ra. Ni farikolo yɔrɔ bεε kelen kelen be a ta baara ke, farikolo bεε lajennin be bonya o cogo le ra kanuya ra.

Lanabagaw ta tagamacogokura

(Kɔlsikaw 3.1-16; Galasikaw 5.10-25)

17 Ayiwa, ne balemaw, sisan ne bεna min fo aw ye k'a gbeleya Matigi kosɔn, o ye nin ye: aw lanabagaw man kan ka tagama i ko siya wεre mɔgɔw*; olugu be tagamana ka kapa ni o ta hakirintanya le ye.

18 O hakiri finnin lo, Ala be panamanyakura min di, o ka o yere nin bo o ra o ta kolɔnbariya ni o ta jusukungbelεya kosɔn.

19 A kera ten, maroya kisε kelen tε o ra tuun; o ka o yere bla marobariyakow ra, o be kojugu suguya bεε ke, o tε o yere mina.

20 Ayiwa, Yesu Kirisita ka aw karan min na, o tε o ye!

21 Sigiya t'a ra, aw ka Yesu ko mεn, aw ka a ta karan lɔn, k'a lɔn ko can lo.

22 O ra, aw tun be tagama cogo min na fɔlɔfɔlɔ, aw ye o cogo dabla pewu; o kokɔrɔw nege le be mɔgɔw lafiri ka halakiri lase o ma.

23 O kosɔn aw y'a to aw hakiri ni aw ta miiriya bεε ye yεlema, ka ke kura ye.

24 Aw ye tagama cogokura ra; o le bennin be ni Ala cogo ye; o ye terenninya ni saninyari ye, ka kapa ni can ye.

25 O koson aw ye faninya dabla, aw bεe kelen kelen ye can fō nögōn ye; sabu an bεe sirira nögōn na, ka ke nögōn farikolo yōrō dō ye.

26 Ni aw dimina, aw kana a to dimi ye aw bla jurumun na; aw kana a to tere ye ben ka aw diminin to.

27 Aw kana a to Setana ye cogo sōrō ka aw kōrōbō.

28 Ni dō tun ye son ye, o tigi ye sonyari dabla; a ye jija ka baara ke a yere ye, baara min bε se se ka a nafa, janko ale yere ye se ka desebagatō dōw dēmē.

29 Aw kana a to kumakanjugu si ye bō aw da ra. Kuma min bε se ka dō fara balemaw ta lanaya kan, kuma min bε se ka mōgō mako ja, ka baraka don aw lamēnbagaw ra, aw ye o le fō.

30 Aw kana Ala Nin Saninman* janasisi; ale le ye Ala boronō tagamasiyen ye aw kan, ko lon dō Ala bēna aw kunmabō pewu.

31 O le koson aw ye jusumangboya ni dimi ni jusubō ni wōyō ni nögōnkōrōfō bεe dabla; aw ye juguya suguya bεe dabla.

32 Aw ye kopuman ke nögōn ye, ka hina nögōn na, ka yafa nögōn ma, i n'a fō Ala yafara aw ma cogo min na Yesu Kirisita koson.

5

Lanabagaw ka kan ka tagama yeelen na

(Tesanlonikikaw fōlō 4.1-8; Korentikaw fōlō 6.9-11)

1 Ayiwa, ne balemaw, aw minw kera Ala den kanuninw ye, aw ka kan ka ke Ala ladegibagaw le ye.

2 Aw ye tagama kanuya ra i n'a fō Kirisita* yere ka an kanu cogo min na, fō ka a yere di Ala ma an koson, i ko sarakafen, ani saraka fagata min kasa ka di Ala ye.

3 Ayiwa, jatōya, ani ko saninyabari suguya o suguya, ani natabaya, o tōgō yere kana fō aw cε ra; sabu o kow tε bēn Ala ta mōgō saninmanw cε ra.

4 A daganin tε fana ko marobariyakuma ye mēn aw da ra, walama kumakunntanw, walama naganagakanw; o man jni. Aw ye baraka le la Ala ye.

5 Sabu aw ye la a ra ko mōgō o mōgō bε jatōya ke, walama ko saninyabariw, walama natabaya min ni joson bε ka kan, o mōgōw si nin tε Ala ni Kirisita ta Masaya* ra.

6 Aw kana a to mōgō si ye aw lafiri ni kuma gbansan wεre ye, sabu o ko nögōnw le b'a to Ala ta dimi bε se Ala kanblabagaw ma.

7 O koson aw kana don o mōgōw ta jen ra fiyewu.

8 Føløfølø aw tun be dibi ra, nka sisán aw be yeelen na, Matigi ta jenjøgonya ra; o le kosón aw ye tagama i ko mógo minw be yeelen na.

9 Sabu minw be yeelen na, olugu be numanya ni terenninya ni can sira le tagama.

10 Ko minw ka di Ala ye, aw ye jija ka o faranfasi k'a lón.

11 Møgøw be ko nafantan minw ke dibi ra, aw kana aw sen don o kow ra fiyewu; nka aw ye o kewalew fó kene kan.

12 Sabu o mógo be ko minw ke dogo ra, o kow fóri yere be maroya bla mógo ra.

13 O be min kera dogo ra, ni o ka fó kene kan, o ta jogo be yira ka gbeya; sabu ni fen o fen ka yira kene kan ka gbeya ka ban, o be yelema ka ke yeelen ye.

14 O le kosón a fóra ko:

«Ele min be sunogora, i kunu!

I kunu ka bø suw cø ra,

Kisibaga* bëna yeelen bø i ye.»

15 Ayiwa, aw ye aw yere körösi ka aw tagamacogo lón. Aw kana ke hakirintanw ye, nka aw ye ke hakiritigw ye.

16 Ala be wagati min di aw ma, aw ye o ke ka baaranuman le ke; sabu bi ta terew man ji.

17 O kosón aw kana ke hakirintanw ye; nka Matigi sago ye min ye, aw ye jija ka o lón.

18 Aw kana dørø min ka janamini; o be mógo bla konagamininw le ra. Nka aw y'a to Nin Saninman* ye aw fa.

19 Aw ye njogon ladi ni Zaburuw kitabu dønkiriw ye, ani Alatandodønkiriw; aw ye o dønkiriw la ka Matigi tando ni aw jusukun bëe ye.

20 Aw ye baraka la Fa Ala ye tuma bëe, ani fen bëe kosón, an Matigi Yesu Kirisita tøgø ra.

21 Aw ye aw yere majigi njogon ye Kirisita* nasiran kosón.

Furuce ni a furumuso

(Kølsikaw 3.18-4.1; Piyeri følø 2.18-25; 3.1-7)

22 Ayiwa, musow, aw ye aw yere majigi aw cew ye i ko aw be aw yere majigi Matigi ye cogo min na.

23 Sabu cø le ye a muso kuntigi ye, i ko Kirisita ye lanabagaw ta jenkuru kuntigi ye cogo min na; lanabagaw kera i ko Kirisita farikolo, ale kera o Kisibaga* ye.

24 O kosón lanabagaw majiginin lo Kirisita ye cogo min na, musow fana ka kan ka o yere majigi o cew ye o cogo ra, fen bëe ra.

25 Ayiwa, aw cew, aw ye aw musow kanu i ko Kirisita ka lanabagaw ta jenkuru kanu cogo min na, fó ka a yere di ka sa a kosón,

²⁶ janko k'a ko k'a gbe ni ji ye, Kibaro Diman* kuma baraka ra, k'a saninya.

²⁷ A ka o ke, janko o jenkuru nooroman ye lo ale yere ja fe, noga si kana ke a ra, walama nuguycro, walama fen benbari, nka a saninyanin ni a jarakibari ye soro.

²⁸ Ayiwa, cew fana ka kan ka o musow kanu o cogo le ra, i ko o yere farikolo. Moga min be a muso kanu, o tigi be a yere le kanu.

²⁹ Sabu moga si te a yere farisogo koninya. Moga be a farisogo baro, ka a janto a ra, i ko Kirisita ka a ke lanabagaw ta jenkuru ye cogo min na,

³⁰ sabu an bee kelen kelen be Kirisita farikolo yoro do le ye.

³¹ O koson a sebera ko: «Ce bena bo a face ni a bamuso koro ka noro a muso ra; o fla bejen ka ke moga kelen ye.»

³² Nin kuma ye gundoba le ye; ne be o fora ka Kirisita ni lanabagaw ta jenkuru ta jenjogonya le yira.

³³ A koro le ye fana ko aw cew bee kelen kelen ka kan ka aw ta muso kanu i ko aw yere, ko muso fana ka kan ka a ce bonya.

6

Denw ni o worobagaw

¹ Ayiwa, denmisew, aw fana ye aw worobagaw kan mina ka kaja ni Matigi ta kuma ye; o le bennin be.

² A sebera ko: «I fa ni i ba bonya.» Ala ta sariya* ra, min fora ka layiri fara a kan, nin le kera o folo ye.

³ A layiri ye ko «janko i ye hera soro, ani ka sijan soro dugukolo kan.»

⁴ Ayiwa, aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti; aw ye o lamo ka ja, ka o koro, ka o ladi ka kaja ni Matigi ta kuma ye.

Baaradenw ni o kuntigiw

⁵ Aw baaradenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina, ka baara ke o ye ni pasiran ni bonya ye, ani jusukungbenin ye, k'a ke i n'a fo aw b'a kera Kirisita* yere le ye.

⁶ Aw kana baara ke o ja koro k'a ke i n'a fo aw b'a fe ka aw yere ko diya o ye doren; aw ye baara ke ni aw jusukun bee ye ka kaja ni Ala sago ye, i ko Kirisita ta baaradenw.

⁷ Aw ye baara ke ni aw jusukun bee ye, i n'a fo aw b'a kera Matigi le ye; aw kana a ke i n'a fo aw b'a kera mogow le ye.

⁸ Aw k'a lön ko ni i kera mögo o mögo ye, jön o, hörön o, bëe kelen kelen bëna a ta sara sörö Matigi fë, ka kajna ni a ta kojuman ye.

⁹ Aw kuntigiw, aw fana ye aw ta baaradenw minako ja; aw kana fariya o ma, sabu aw k'a lön ko aw ni olugu bëe ta Kuntigi bëe sankolo ra; ale te mögo bëe mögo ra.

Lanabaga ta kerekeminanw

¹⁰ Ayiwa, kuma laban ye ko aw ye baraka don aw yere ra, an Matigi sababu ra, a ta baraka banbari sababu ra.

¹¹ O ra, Ala bëe kerekeminan minw di, aw ye o bëe don aw yere ra, janko aw ye se ka lō ka Setana ni a ta nanbarakow këre.

¹² Sabu an te siyen tara ni adamadenw ye; an bëe siyen tara ni Setana ta masayaw le ye, ani a ta sebagayaw, ani a ta fangatigiya minw bëe baara ke dibi ra dugukolo kan, ani a ta jina minw sigira dunupa kunna kojugu kama.

¹³ O le koson, Ala bëe kerekeminan minw di aw ma, aw ye o bëe ta, janko aw ye se ka se sörö Setana kan wagatigbelenw na; aw ye a kere ka se fō a laban ma, o kō, aw lönin belen ye to aw nō ra.

¹⁴ Aw ye aw yere laben ka a kono: aw ye can ke aw ta kurusijara ye, terenninya ye ke aw ta negederege ye,

¹⁵ Kibaro Diman* min bëe jesusuma di, o waajuri ko ye ke aw jusu ra tuma bëe; o ye ke aw sennasanbara ye.

¹⁶ Lanaya ye ke aw ta negebennan ye wagati bëe; aw bëe Setana ta bije tasumamanw bëe kono ka o faga ni o le ye.

¹⁷ Aw ye Ala ta kisiri ko ke aw ta negefugula ye, ka o biri aw kun na. Aw ye Nin Saninman* ta kerekemuru ta, min ye Ala ta Kuma ye.

¹⁸ Aw ye Ala daari Nin Saninman baraka ra tuma bëe; aw ye daairiwi, ani daairigbelen suguya bëe ke. Aw koni ye jija o ra yere le; aw kana o dabla. Aw ye Ala daari Ala ta mögo saninmanw bëe ye.

¹⁹ Aw ye Ala daari ne ye fana, janko ni ne ka ne da yelë, Ala ye a ta kuma don ne da ra ka Kibaro Diman gundo yira mögöw ra, siranya kana ke ne ra.

²⁰ Ne ye o Kibaro Diman ta lasigiden le ye; o koson o ka negejörökö don ne ra. Aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye Kibaro Diman fō a fōcogo ra, siranya kana ke ne ra.

Pöli ta fori

²¹ Ayiwa, an balemacë kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baaradenjuman ye, ale bëna nin kow bëe jafo aw ye, janko min bëe ne fe, ani ne bëe min kera, aw ye o lön.

²² Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fe, janko kibaroya minw bëe an fe yan, aw ye o lön, ani aw hakiri fana ye sigi.

23 An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye h̄era ni kanuya di balemaw b̄ee ma, ani lanaya.

24 M̄ḡo minw b̄ee be an Matigi Yesu Kirisita kanu ni kanuya banbari ye, Ala ye n̄eema olugu b̄ee ye.

Poli ka letere min ci FILIPIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere sebe k'a to kasobon na Rōmu (Kewalew 28.16). Poli tun ka Kibaro Diman waajuri ke Filipi dugu kōnō a ta tagama flanan wagati le ra (Kewalew 16.11-40). O wagati le ye Filipi ta lanabagaw ta jenkuru damina ye. O jenkuru le kera o yoro mara ta jenkuru fōlo ye. Filipi dugu be Geresi jamana sahiliyanfan na, Masedoni mara ra.

Filipikaw tun ka wari dō ci Poli ma janko k'a deme a ta Kibaro Diman waajuri baara ra. Poli ka nin letere sebe janko ka o fo o koson.

Jenjōgonyapuman min tun be Poli ni Filipi lanabagaw ce, a ka o lakari, ka o tando o ta kewalejumanw koson. O kō, kogbelen minw tun ka ale yere sōrō Rōmu, a ka o fana lakari o ye. A ka Filipikaw ja gbeleya, ko o ye jija ka to lanaya ra, ka tōrō ni sege bēs sōnmina. A ko sani o ye o yere ta nafa dōrōn jini, o ka kan ka o yere majigi nōgōn ye le, ka ben kelen ma kanuya ra. A k'a yira o ra fana ko Ala ka o kisi Yesu Kirisita kelenpe le baraka ra, lanaya sababu ra; Yahudiyaw ta sariya sira tagama nō te.

Poli tun be kasos ra Kibaro Diman waajuri koson, a tun m'a lōn min bēna ke a laban ye, nka o bēs n'a ta, a be nagari Yesu ta jenjōgonya koson. A b'a fe lanabagaw fana ye nagari Matigi ta jenjōgonya koson, ka tōrō sōnmina, sabu lanabaga ta so ye sankolo le ye, nin dunuya te (3.20). Poli ko: «Ne balemaw, aw ye nagari Matigi ta jenjōgonya ra; ne be kosegi a kan: aw ye nagari yere le!» (4.4)

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1.1-11)

Poli be a yere ta kow lakari (1.12-26)

Lanabagaw ka kan ka Kirisita le fle (1.27-2.18)

Timote ni Epaforoditi ta baara (2.19-30)

Kirisita le be kisiri dafabaga ye, sariya te (3.1-4.9)

Poli ta forikan (4.10-23)

Poli ta fori

¹ Ne Poli ni Timote, Yesu Kirisita ta baaradenw, anw le be nin sebe ci Ala ta mögō saninmanw bēs ma, minw bēs be Filipi, Yesu Kirisita ta jenjōgonya ra; an b'a ci jenkuru kōrōsibagaw ni a baarakēbagaw ma.

² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neεma aw ye, ka héra ke aw ye.

*Pɔli be Ala daari Filipikaw ye
(Kɔlɔsikaw 1.3-11)*

³ Ni ne ka miiri aw ta ko ra tuma o tuma, ne be Ala fo ka baraka la a ye.

⁴ Ni ne be Ala daari aw ye tuma o tuma, ne be o ke ni nagari le ye.

⁵ Sabu aw kéra ne dɛmɛbagaw ye Kibaro Diman* waajuri baara ra, kabini a lon fɔ̄lɔ̄ ra fɔ̄ ka na se sisan ma.

⁶ Ne lara a ra ko Ala min ka o ɔnaninyajuman don aw kɔnɔ ka nin baaranjuman ke, ale le bëna aw dɛmɛ ka o baara ke ka ja, fɔ̄ ka taga a laban Yesu Kirisita nalon na.

⁷ A bennin lo ko ne ye miiri ten aw ta ko ra, sabu aw ko ka gbelen ne ma kosebe. Ala ka neεma min ke ne ye, aw bëe ka aw ninyɔ̄rɔ̄ ta o ra; aw ka o ke wagati min ne be kasobon na negejɔrɔ̄kɔ̄ ra, ani wagati min ne be mɔgɔ̄w waaju ka Kibaro Diman can yira o ra.

⁸ Ala yere le ye ne seere ye ko ne be aw bëe kanu kosebe, i n'a fɔ̄ Yesu Kirisita be an kanu cogo min na.

⁹ Ne be Ala daari min na, o ye ko dɔ̄ ye to ka fara aw ta kanuya kan, lɔnniya ra, ani hakiritigiya ra,

¹⁰ janko aw ye kojuman ni kojugu lɔ̄n ka bɔ̄ nɔgɔ̄n na, ka ke mɔgɔ̄ jusukun gbəninw ye, ani mɔgɔ̄ jarakibariw ye Kirisita* nalon na.

¹¹ Aw ta koketaw bëe ye ke ka kaja ni terenninya ye, Yesu Kirisita baraka ra, ka bonya ni tandori la Ala kan.

Nanamanya be sɔrɔ̄ Kirisita le fɛ

¹² Ne balemaw, ne b'a fɛ aw y'a lɔ̄n ko tɔɔrɔ̄ min sera ne ma, ko o kéra sababu ye ka Kibaro Diman* lataga ja le.

¹³ Sabu masaceba ta bonba kɔnɔ, ani yɔrɔ̄ tɔ̄w bëe ra yan, bëe k'a lɔ̄n ko ne sirira ni negejɔrɔ̄kɔ̄ ye ka bla kaso ra Kirisita* tɔ̄gɔ̄ le kosɔ̄n.

¹⁴ Ne ta kasorabla kosɔ̄n, an balema lanabaga caman ka o jigi la Matigi kan, ka dɔ̄ fara o ta jagbeleya kan; o be Ala ta Kuma fɔ̄ mɔgɔ̄w ye, hali o te siran.

¹⁵ Dɔ̄w kɔni be Kirisita ta ko waajuri kéra jangboya ni celiya le kosɔ̄n; nka dɔ̄w fana b'a kéra ni ɔnaninyajuman ye.

¹⁶ Olugu be o baara ke ni kanuya ye, sabu o k'a lɔ̄n ko Ala le ka ne sigi, janko ne ye Kibaro Diman can yira mɔgɔ̄w ra.

¹⁷ Nka tɔ̄w kɔni, olugu be Kirisita ko waajuri kéra k'a sɔrɔ̄ ne ta baara jangboya be o ra. ɔnaninyajugu le be o kɔnɔ; o b'a miiri ko ni o be o ke, o bëna dɔ̄ fara ne ta tɔɔrɔ̄ kan ka ne to negejɔrɔ̄kɔ̄ ra kaso ra yan.

¹⁸ Nka o si tε ne ja na foyi ye. Ni ɣaninyajugu le ka kε o kɔnɔ o, walama ɣaninyajuman o, ni a kera cogo o cogo, ni Kirisita ko waajuri kɔni bε kera ka ban, o bε ne nagari, a fana bɛna ne nagari tuma bεε.

¹⁹ Sabu ne k'a lɔn ko o kow laban bɛna kε ne kisisababu ye, aw ta daaririw baraka ra, ani Yesu Kirisita Nin Saninman* ta dɛmɛri baraka ra.

²⁰ Ne bε o le makɔnɔna ni ne jusukun bεε ye, ne jigi bε o le kan; o tena ke maroyako ye ne fε fiyewu. Ne lanin b'a ra ko tuma bεε ne b'a fε ka Kirisita le bonya, hali ni ne farikolo bε tɔɔrɔ cogo o cogo; ne ɣanaman bɛna a bonya, ne ta saya fana bɛna a bonya.

²¹ Sabu ne ta dunupalatigε kun ye Kirisita le ye, saya fana ye nafa le ye ne fε.

²² Nka ni a kera ko ne ta baara kosɔn ne belen ka kan ka to dunuja ra yan, o tuma saya ni ɣanamanya, ne ka kan ka juman le ta ka juman to? Ne ma o lɔn!

²³ Ne ta miiriya bε a fla bεε kan: ne ye sa ka taga to ni Kirisita ye, o nege bε ne ra; o le ka fisa kosebε.

²⁴ Nka aw kosɔn, ne belen ye to dunuja ra yan, nafa bε o ra.

²⁵ Sigiya t'a ra, ne yere fana k'a lɔn ko ne bɛna to dunuja ra yan, ka wagati dama kε aw kɔrɔ; janko aw baraka ye bonya lanaya ra, ani janko aw ta nagari fana ye bonya lanaya ra.

²⁶ Ni ne sekɔra ka taga aw fε, o bɛna kε sababupuman ye k'a to aw ye nagari Yesu Kirisita ta jɛnjɔgɔnya ra ne ta ko ra.

Lanaya ta kere

(*Tesalonikikaw fɔlɔ 2.12-16; Heburuw 10.32-36*)

²⁷ Nka aw kɔni ye tagama ka kaja ni Kirisita ta Kibaro Diman le ye, janko ni ne sera ka taga aw fε o, walama ni ne ma se ka taga o, ne y'a mɛn ko aw jjira ka to kan kelen kan, ka kere ke ni miiriya kelen ye, janko lanaya ju ye sigi Kibaro Diman kan.

²⁸ Aw kana a to aw juguw ye siranya bla aw ra fiyewu. Olugu ta kewalew b'a yira ko o bɛna halaki, k'a sɔrɔ aw tagamacogo b'a yira ko aw kisira. O fana bɔra Ala le ra.

²⁹ Sabu Ala ma nɛɛma an ye janko an ye la Kirisita ra dɔrɔn de, a nɛɛmara an ye janko an ye tɔɔrɔ fana a tɔgo kosɔn.

³⁰ Aw tun ka ne ye kere min na, ani ne bε o min na hali bi i n'a fɔ aw yere k'a lɔn cogo min na, aw fana bε o kere ɲɔgɔn le ra.

2

Kirisita ta yere majigiya ni a ta bonya

¹ Ayiwa, i n'a fo aw ka jususaaro soro Kirisita* ta jenjogonya ra, ka jagbeleya soro kanuya ra, i n'a fo aw benna kelen ma Nin Saninman* baraka ra, aw be makari nogon na, ka hina nogon na,

² o tuma aw ye aw ta miiriya ke kelen ye, janko ne ta nagari ye dafa; aw ta kanuya ye ke kelen ye, ka aw jusukun ke kelen ye, ka aw ta miiriya ke kelen ye.

³ Aw kana foyi ke janko ka sanga nogon ma, walama ka aw yere bonya gbansan; nka aw ye aw yere majigi ka tow fisaya ni aw yere ye.

⁴ Sani aw ye aw yere doron ta nafa jate, min be se ka tow nafa, aw bee kelen kelen ye o le jate.

⁵ Miiriya min tun be Yesu Kirisita fe, aw y'a to o miiriya kelen ye ke aw fana fe:

⁶ «Ale ni Ala cogo bee tun ka kan.

Nka a ma o ko ta ka noro a ra,
ko a be a yere kajia ni Ala ye jagboya ra.

⁷ Nka a ka o bee to yi,
ka a yere ke i ko jon,
ka a yere ke i ko mogo tow.

A ka a yere ke mogo tow cogo ra.

⁸ A k'a yere majigi,
ka Ala kan mina,
ka son hali saya ma,
gbengbenyiri* ta saya yere.

⁹ O koson Ala ka a koreta k'a sigi fen bee kunna,
ka togo di a ma,

togo min ka bon ni togo bee ye,

¹⁰ janko ni Yesu togo fora,
danfen o danfen be sankolo ra,
ani dugukolo kan, ani dugukolo jukoro,
o bee ye o kinbiri gban k'a bato.

¹¹ Mogow bee y'a lon ka a fo o da ra ko
Yesu Kirisita ye Matigi ye,
ka noco la Fa Ala togo kan.»

Lanabagaw tagamacogo

¹² Ayiwa, ne balema kanuninw, i n'a fo aw ka ne kan mina tuma bee, o ra, Ala ka aw kisi min kama, aw ye jija k'a to aw ta tagamacogo ye ben ni o ye, ka siran Ala ja, ka a bonya; a kana ke doron wagati min na ni ne be aw ce ra, nka hali ni ne te ni aw ye.

¹³ Sabu Ala yere le be a ta baraka don aw kono, k'a to aw ye son, ani k'a to aw ye se ka a sago ke, ka kaja ni a yere ta latigeri ye kanuya ra.

¹⁴ Aw ye fen beε ke, a kana ke ni kumamisen ye, walama ssori,

¹⁵ janko aw ye ke mogo jarakibariw ye, ani mogo jusukun gbeninw; aw ye ke Ala denw ye, jarakiyor te minw na bi mogo nanbaratow ni a mogojuguw ce ra; aw ye ke yeelen ye o mogow ce ra dununa kono ka manamana i ko lolow.

¹⁶ Kibaro Diman* min be panamanya di, aw ye o fo o ye; ni o kera, aw le bena ke ne kunkorotatasabu ye Yesu Kirisita nalon na, k'a yira ko ne ta sege ni ne ta baara ma ke gbansan ye.

¹⁷ Nka hali ni o bena ne faga ka ne ke i ko saraka, ka o fara aw ta lanaya kan, ne be nagari o ra le; ne be nagari ni aw beε ye.

¹⁸ Aw fana ka kan ka nagari o ra, ka nagari ni ne ye.

Timote ni Epaforoditi ta baara

(Tesanlikikaw folo 3.1-11)

¹⁹ Ni Matigi Yesu ka son k'a latige, yan ni doonin ne bena Timote ci aw fe yi, janko a ye taga aw feko lon ka na o kibaroya fo ne ye, ka ne hakiri sigi.

²⁰ Sabu mogo were te ne fe yan min ni ne ta miiriyaw ye kelen ye, ani aw ta ko hamie min na can ra.

²¹ Tew beε be hamina o yere ta nafa le ra; o te hamie Yesu Kirisita ta ko ra.

²² Nka aw yere k'a lon ko Timote k'a yira ko ale ye baaradenpuman ye; a ka a yere di Kibaro Diman* baara ma, ka baara ke ni ne ye i ko den ni a fa.

²³ O koson ne ta ko bena bla boro min kan, ni ne ka o lon doron, ne bena Timote ci aw fe yi.

²⁴ Ne lanin be Matigi ta jumanya ra, ko a tena meen, ne yere bena taga aw fe yi.

²⁵ Sani o ce, ne k'a miiri ko ne ka kan ka Epaforoditi ci ka taga aw fe yi. Ale ye ne balema le ye, ani ne baarakengogon. A ka a ta fanga fara ne ta kan ka Kibaro Diman baara ke; ne mako tun be fen minw na, aw ka ale le ci ka na o di ne ma.

²⁶ Aw logo tun b'a ra kosebe; nka a fora a ye minke ko aw ka a ta bana ko men, o ka a jusu toor kosebe.

²⁷ Can lo a koni tun banara yere le fo a be jini ka sa. Nka Ala hinara a ra; a ma hina ale kelen na, a hinara ne yere fana ra, ni o te, ne ta panasisi tun bena bonya ka teme.

²⁸ O koson ne teliyara k'a ci aw fe, janko aw ye a ye ka ninsondiya, ani ne yere ta panasisi ye nogoya.

²⁹ Ni a sera yi, aw y'a kunben ni nagari ye Matigi tɔgo kosɔn; aw ka kan ka o mɔgɔ nɔgɔnw le bonya.

³⁰ A tun be jini ka sa Kirisita* ta baara le kosɔn. Ni aw tun be ne kɔrɔ yan, aw tun bɛna baara min ke ne ye, a ka a yere bla o le ra aw nɔ ra fɔ a nin tun be jini ka to a ra.

3

Terenninya be sɔrɔ Kirisita le fe

(Galasikaw 5.1-6; Rɔmukaw 6.3-13; Korentikaw folo 9.24-27; Piyeri flanan 1.5-11)

¹ Ayiwa, sisan, ne balemaw, aw ye nagari Matigi ta jenjɔgɔnya ra. Ne ka ko minw sebe aw ye ka ban, ka kosegi o kuma kelenw kan tuun, o man gbelen ne ma; o le fana be aw bla sirajuman kan.

² Aw ye aw yere kɔrɔsi baarajugukəbagaw ra; o ka jugu i ko wuruw, o ta kenesigiri ye gbansan le ye.

³ Anw le ka kenesigiri yere sɔrɔ, anw minw be Ala bato Nin Saninman* baraka ra, ka an ta bonya sɔrɔ Yesu Kirisita ta jenjɔgɔnya ra; an te an jigi la an yere ta kewalew kan.

⁴ Ni o te, ne yere tun be se k'a fɔ ko ne be ne jigi la ne yere ta kewalew kan. Jɔn le be se k'a fɔ ko a be a jigi la a ta kewalew kan ka tɛmɛ ne kan?

⁵ Ne kenesigira ne woronin tere seeginan. Ne ye Izirayɛliden le ye, ne bɔra Boniyaminu ta gba ra; ne ye Heburu yereworo le ye. Ne tun ye sariya* siratagam-abagaba le ye, Farisiw* ta diina ra.

⁶ Ni i ko jusu, o sariya ko kera ne jusu ra fɔ ne be yaala ka lanabagaw tɔɔrɔ; ni i ko sariya sira tagama, mɔgɔ si tun te se ka ne jaraki o ra.

⁷ Nka ne tun be nafa sɔrɔ o ko minw na, sisan ne be o jate fengbansanw le ye Yesu Kirisita kosɔn.

⁸ Ne yere be fen bɛe le jate fengbansan ye ne Matigi Yesu Kirisita lɔnniya kosɔn, o lɔnniya min nɔgɔn te. Ale le kosɔn ne sɔnna ka ne boro bɔ o kow bɛe ra, ka o bɛe jate i ko pamajama, janko ne ye Kirisita* sɔrɔ,

⁹ ani ka to a ta jenjɔgɔnya ra. Ne te o sɔrɔ ne yere ta terenninya sababu ra, sariya sira tagama kosɔn. Terenninya min be sɔrɔ lanaya baraka ra Kirisita ra, ne b'a sɔrɔ o le sababu ra; o terenninya be sɔrɔ Ala fe lanaya sababu ra.

¹⁰ Ne b'a fe ka Kirisita yere le lɔn, ani sebagaya min ka a lakunu ka bɔ saya ra, ani ka ne ninyɔrɔ ta a ta tɔɔrɔw ra, ka ke i ko ale yere, hali saya ra,

¹¹ janko ni a kera cogo o cogo, ne fana ye na kunu ka bɔ saya ra.

Lanaya ta bori

¹² A tε i ko ne sera ne ta bori dan na ka a baraji soro ka ban dε, walama ko ne ta ko bεe jana ka ban le; o tε. Nka ne bε ji ja ne ta bori ra, janko ne ye a baraji soro, sabu Kirisita* ka ne mina ka kε a yεre ta ye ka ban.

¹³ Ne balemaw, ne tε a miirira ko ne sera ne ta bori dan ma ka a baraji soro ka ban dε! Nka ko kelen le bε ne kono; ne bε ne ta miiriya bο ne ta kewalekɔrɔw kan; min bε ne ja fε, ne bε ji ja ka o le jini.

¹⁴ O koson ne bε bori ka ne pasin ne ta bori dan ma, janko Ala ka an wele baraji min koson Yesu Kirisita sababu ra, ne ye o soro sankolo ra.

¹⁵ Ayiwa, an minw bεe kεra mɔgɔkɔrɔbaw ye lanaya ra, o le ka kan ka kε an bεe ta miiriya ye. Nka ni miiriya wεre bε aw fε nin ko ra, Ala yεre bεna can yira aw ra.

¹⁶ Nka, ni a kεra cogo o cogo, an tagamana cogo min na fɔ ka na se bi ma, an ye taga jia o sira kelen kan.

¹⁷ Ne balemaw, aw ye kε ne ladegibagaw ye. Aw ka tagamacogo min soro anw na, minw bε tagama ka kajia ni o cogo ye, aw ye olugu fle ka o ladegi.

¹⁸ Sabu mɔgɔ caman bε yi, olugu ka o yεre kε Kirisita ta gbengbenyiri juguw le ye; ne ka o fɔ aw ye sjnaga caman, nka hali bi ne kasitɔ b'a fɔra aw ye tuun.

¹⁹ O mɔgɔw laban ye halakiri le ye; olugu kɔnɔbara le ye o ta ala ye. Ko minw tun ka kan ka maroya bla o ra, o bε o le kε o ta yεrebonya kun ye; o ta hamī bεe bε dunuja ta kow le kan.

²⁰ Nka anw kɔni, an ta sigiyɔrɔ bε Ala le fε sankolo ra; an fana bε an Kisibaga* Matigi Yesu Kirisita makɔnɔna k'a bο yi le.

²¹ A bεna an farikolo bο barakantanya ra k'a yεlema k'a kε farikolokura nɔɔrɔman ye i ko ale yεre ta; o sebagaya b'a fε, ka fen bεe majigi ka bla a yεre ta sebagaya kɔrɔ.

4

Pɔli ta ladirikanw

(Filipikaw 2.1-3; Rɔmukaw 16.1-4)

¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw lɔgo bε ne ra kosebε. Aw le ye ne ta nagari kun ye, ani ne ta masafugula. Ne balema kanuninw, aw ye ji ja ka to Matigi ta jεnjɔgɔnya ra.

² Minw ye ne balemamu fla Evodi ni Sɛntisi ta ko ye, ne bε o daari ko o ye bεn kelen ma Matigi ta jεnjɔgɔnya ra.

³ Ele fana, ne baarakεjɔgɔn kankelentigi, ne bε i daari ko i ye o dεmε, janko o ye bεn kelen ma; sabu olugu le ka kεre kε ne kεre fε ka ne dεmε Kibaro Diman* baara ra, olugu

ni Kileman, ani ne baarakənəgən tōw, olugu minw təgəw səbenin lo janamanya kitabu kənə.

⁴ Aw ye nagari Matigi ta jənjəgənya ra; ne bə kəsegi a kan: aw ye nagari!

⁵ Aw y'a to məgəw bəε ye aw lən ni sabari le ye, sabu Matigi natuma surunyara.

⁶ Aw kana hami foyi ra; nka ni aw mako bə fen o fen na, aw ye o daari Ala fə; aw y'a daari, k'a ko gbəleya, ka baraka la Ala ye fana.

⁷ Ni o kəra, Ala ta jesusuma min ka bon ka təmə adamadenw bəε ta faamuri kan, o jesusuma bəna ke sababu ye k'a to aw jusukun ni aw ta miiriyaw ye to Yesu Kirisita kan.

⁸ Ayiwa, sisan, ne balemaw, fen o fen ye can ye, bonya bə fen o fen na, fen o fen terennin lo, kojugu tə fen o fen na, fen o fen ka di Ala ye, fen o fen bənnin lo, fen o fen ka ji, məgə bə se ka məgə tando fen o fen na, o fenw miiriyi le ye ke aw jusukun na.

⁹ Ne ka aw karan min na, ani aw ka min sərɔ ne fə, ani aw ka min mən ne fə, ani aw ka kewale minw ye ne ra, aw ye o le kə. Ni o kəra, həra tigi Ala bəna ke ni aw ye.

*Pəli ka Filipikaw fo
(Korenzikaw flanan 9.6-15)*

¹⁰ Ne nagarira kosebe Matigi ta jənjəgənya ra, sabu aw k'a yira tuun ko ne ta ko bə aw jusukun na. O miiriyi tun bə aw kənə kakərə, nka aw tun ma a kecogo le sərɔ fələ.

¹¹ Ne tə o fəra ka ne ta fənntanya yira aw ra də! Sabu ni ne ta sərɔta ka ke fen o fen ye, o bə ne wasa; ne ka ne yəre degi o le ra.

¹² Ka janamanya fagantanya ra, ne bə se o ra; ka janamanya fəntigya ra, ne bə se o ra fana. Ne təməna yɔrɔ o yɔrɔ, ni a gbəleyara cogo o cogo, ka domuni sərɔ ka fa, walama ka to kənəgən ra, ne derira o ra; fəntigya ni fagantanya, ne derira o ra.

¹³ Ne bə se ka fen bəε ke Kirisita* baraka ra; ale le bə baraka don ne ra.

¹⁴ O bəε n'a ta, aw ka ne dəmə ne ta tɔrɔ ra minke, o jana.

¹⁵ Ne balema Filipikaw, aw yəre k'a lən ko kabini ne ka Kibaro Diman* waajuri damina ne bəwagati ra Masedoni, ni aw ta jənkuru tə, jənkuru si ma ke ne jənjəgən ye ka ne ta baara nafa sərɔ, ani ka ne dəmə ni o borofən ye.

¹⁶ Aw dərən le ka o ke; sabu hali tuma min ne tun bə Tesaloniki, aw ka bonya ci ne ma fə sijnaga fla, ka ne mako ja.

¹⁷ A te i ko ne be bonya le jinina; ne be min fe, o ye ko aw ta kewalepumanw le ye caya, ka o ke aw ta baraji ye.

¹⁸ Aw ka fən o fən ci ne ma, ne ka o bəe səro. Epaforoditi nana o di ne ma, ne kera fəntigi ye, ne wasara. O kera i ko saraka kasadiman; Ala be o saraka jəgōn le mina, o ka di a ye fana.

¹⁹ Ne ta Ala bəna aw mako bəe ja, ka kapa ni a ta fəntigiya ni a ta bonya ye, Yesu Kirisita ta jənəgōnya ra.

²⁰ Bonya ye la an Fa Ala kan wagati bəe. Amina.

Fori laban

²¹ Aw ye Ala ta məgo saninmanw bəe fo Yesu Kirisita ta jənəgōnya ra. Balema minw be ni ne ye yan, olugu be aw fo fana.

²² Ala ta məgo saninmanw bəe be aw fo; minw be baara ke masaceba Sezari ta so kəno, olugu kəni be aw fora kosebe.

²³ Matigi Yesu Kirisita ye neema aw bəe ye.

Pōli ka letere min ci KOLOSIKAW ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Pōli ka nin letere sēbe k'a to kaso ra Rōmu (Kewalew 28.16). A bē i n'a fō nin letere ni Efesikaw ta letere sēbera wagati kelen na. An b'a ye ko o kitabu fla bōra jōgōn fē fana. Kōlōsi tun ye Azi terebenyanfan dugu dō ye.

Pōli baarakējōgōn min tun ye Tisiki ye, ale le tagara ni nin letere fla bēe ye. Pōli tun ka Kibaro Diman* fō Efesi wagati min na, Epafirasi tun sōnna Matigi Yesu ma o wagati le ra. Ale le nana ke sababu ye k'a to Kibaro Diman sera Kōlōsi dugu kōnō (1.7; 4.12). Kōlōsi ta lanabagaw ta ko tun ka bon Epafirasi ma kosebē. O koson a tun tagara Pōli fē fō Rōmu.

Pōli ka nin letere sēbe o wagati le ra, k'a di a ma, ko a ye taga a di Kōlōsi lanabagaw ma, janko mōgō minw tun bē o lafirira ni karan wērew ye, karan min ni Kibaro Diman te kelen ye, o ye o yere mabo o mōgōw ra. O waajurikebagaw tun bē mōgōw karan sariya ta kow ni landaw le ra. Pōli k'a yira ko ka o kow sira tagama, o bē na ni yerebonya le ye; a te se ka mōgō kisi (2.23). Yesu ta saya le bē mōgō kisi ka bō jurumun na (1.20).

Pōli b'a yira fana ko lanabagaw kera farikolo kelen ye; o ka kan ka kanuya sira le tagama (3.14-15).

Nin kitabu bē Kirisita ta Alaya ni a ta bonya yira an na; Ala ka ale le sigi fen bēe kunna, sankolo kōnō, ani dugukolo kan. An bē Ala ta cogo bēe ye Yesu Kirisita le ra (1.15).

Kitabu kōnōkow

Pōli bē Ala daari Kōlōsikaw ye (1.3-14)

Yesu Kirisita ta bonya ni a ta nōōrō (1.15-23)

Pōli ka siyen min ta lanabagaw koson (1.24-2.5)

Lanabagaw ka kan ka o yere kōrōsi mōgōlafiribagaw ra (2.6-23)

Lanabaga ta tagamacogokura (3.1-4.6)

Pōli ta forikan (4.7-18)

Pōli ta fori

(Efesikaw 1.15-19; Filipikaw 1.3-6; Tesalonikikaw fōlō 1.2-4)

¹ Ne Pōli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye ka kapa ni Ala sago ye, ne ni an balemace Timote,

² anw bē nin sēbe ci Ala ta mōgō saninmanw ma, minw ye an balema kankelentigiw ye Kōlōsi. An Fa Ala ye nēema aw ye, ka hēra ke aw ye.

Pɔli ta barakalari

³ Ni an bε Ala daari aw ye, an bε baraka la a ye tuma bεε, ale min ye an Matigi Yesu Kirisita Fa ye;

⁴ sabu lanaya min bε aw fe Yesu Kirisita ra, ani aw bε Ala ta mɔgɔ saninmanw bεε kanu cogo min na, an ka o kibaroya mεn.

⁵ Aw bε o ke, sabu jigiya bε aw fe sankolo ra. Kibaro Diman* min bε can yira, aw kɔnna ka o kuma min mεn, o le sababu ra, aw ka o jigiya sɔrɔ.

⁶ O Kibaro Diman sera aw ma; a bε tagara ja dununa yɔrɔ bεε ra, i ko yiri min bε den, ka bonya, i n'a fɔ a kera aw fe cogo min na, kabini lon min na aw ka Ala ta neεma ko mεn k'a faamu ka kaja ni can sira ye.

⁷ An baarakεnjɔgɔn kanunin Epafirasi, ale le ka aw karan o kow ra. Kirisita* ta baaraden kankelentigi lo; a bε o baara ra aw le ye.

⁸ Nin Saninman* ka kanuya min don aw jusu ra, ale le nana o lakari an ye yan.

⁹ Ayiwa, o le kosɔn, kabini an fana ka o mεn, an tora Aladaari ra aw ye tuma bεε, janko fεn o fεn ye Ala sago ye, aw ye o lon ka ja, ka hakiritigiya ni faamuri sɔrɔ Nin Saninman fe.

¹⁰ Ni o kera, aw tagamacogo bεna Matigi wasa; aw ta koketaw bεε bεna diya a ye fana; aw bεna se ka Ala sago ke ka kewalejuman suguya bεε ke, ka aw baraka bonya Ala lɔnniya ra.

¹¹ Ala ye baraka don aw ra wagati bεε ni a yεre ta sebagaya noɔrɔman ye, janko aw ye jija lanaya ra ka fεn bεε muju.

¹² Aw ye baraka la Fa Ala ye, ka nagari, sabu a bε fεn minw di a ta mɔgɔ saninmanw ma, a ka se di aw ma k'a to aw ye aw ninyɔrɔ sɔrɔ o ra, ka to a ta masaya yeelen na.

¹³ Den kanunin min bɔra Ala ra*, Ala ka an bɔ Setana ta dibi fanga kɔrɔ ka an don o ta masaya ra.

¹⁴ Ale le sababu ra Ala ka an kunmabɔ, ka an ta jurumun yafa.

Kirisita bε fεn bεε kunna

¹⁵ Mɔgɔ tε se ka Ala ye, nka a bε cogo min na, an bε o ye Yesu Kirisita le ra; ale tun bε yi, k'a sɔrɔ fεn si ma dan fɔlo.

¹⁶ Sabu fεn bεε danna ale le sababu ra sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan: fεnyetaw ni fεnyebariw, masayaw ni sebagayaw, fangatigiyaw ni kuntigiyaw; a bεε danna ale le sababu ra, a bεε danna ale le kosɔn.

¹⁷ Ale le ye fεn bεε ra fɔlo ye; ale le baraka ra fεn bεε bε a nɔ ra.

¹⁸ lanabagaw ta jenkuru* ye a farikolo ye, ale ye o farikolo kunkolo ye. Ale le ye damina ye, ale fôlo le kununa ka bô saya ra, janko ka ke fën bëe kuntigi ye.

¹⁹ Sabu a diyara Ala ye ko Alaya dafanin bëe ye sôrô Yesu ra.

²⁰ Yesu sababu ra, Ala be ben don ale ni danfénw cë, dugukolo kan, ani sankolo ra, ka hera ke o ye Yesu jori ni a ta gbengbenyiri sababu ra.

²¹ Ayiwa, fôlôfôlô aw yôrô tun ka jan Ala ra; aw tun ye a juguw ye aw ta miiriyajuguw ani aw ta kewalejuguw koson.

²² Nka sisan Yesu saya baraka ra, Ala ka ben don ale ni aw cë, janko aw saninyarin ye se ka lo Ala ja kôrô, nô kana ke aw ra, jarakiyôrô kana ke aw ra.

²³ Nka aw lônin ka kan ka to lanaya ra, foyi kana aw bô aw løyôrô ra; aw ka jigiya min sôrô Kibaro Diman lamenni fe, foyi kana aw mabô o jigiya ra. O Kibaro Diman min waajuri be kera mogow bëe ye dununa kôrô, Ala ka ne Pôli fana ke a ta baaraden ye o Kibaro Diman waajuri le kama.

Pôli ta baara

(Efesikaw 3.1-13; Korentikaw folo 2.7-13)

²⁴ Ayiwa, sisan ne be tôrôrô min na aw koson, ne be pagari o ra; sabu min ka Kirisita* ta tôrôrôw jen, ne farisogo ta tôrôrô be o le farara a kan, ka tôrôrô lanabagaw ta jenkuru ye, min ye a farikolo ye.

²⁵ Ala ka ne ke o jenkuru ta baaraden le ye, ko ne ye baara ke aw ye ka Ala ta Kuma gbeya ka a fo aw ye.

²⁶ O gundo le tun dogonin be tuma bëe, wagati bëe ta mogow ma; nka sisan a yirara Ala ta mogô saninmanw na.

²⁷ Nafaba ni bonya min be o gundo ra siya wêre mogow ta fan fe, Ala tun b'a fe lanabagaw ye o lôn; o gundo fle nin: ni Kirisita be aw kôrô, jigiya be aw fe ko aw bëna don Ala ta nôcôrô ra.

²⁸ An be ale ta ko waajuri le kera, ka mogow bëe ladi, ka o karan ni Ala ta hakiritigiya ye, janko mogow bëe baraka ye bonya lanaya ra Kirisita ta jenjögônya ra.

²⁹ O le koson ne be baara kera; Kirisita be baraka min di ne ma, o baraka le be sebagaya di ne ma, ne be siyen ta ni o le ye.

2

Pôli be kere min ke lanabagaw koson

¹ Ne balemaw, ne b'a fe ko aw y'a lôn ko ne be kereba le kera aw koson, ani Lawodisekaw koson, ani minw bëe ja ma la ne kan fôlo.

² Ne be o bëe kera, janko o jusu ye suma; o ye ben kelen ma, ka to kanuya ra, ani Ala ye neëma o ye, ka faamuri

dafanin di o ma, ka Ala ta gundo lōn, o gundo min ye Kirisita* ye.

³ Hakiritigiya bεε, ani lōnniya bεε gundo dogonin bε Kirisita le ra.

⁴ Ne bε o fōra aw ye, janko mōgō si kana aw lafiri ni kumakan diman wεrε ye.

⁵ Aw y'a lōn ko hali ni ne tε ni aw ye, a bε i n'a fō ne bε yi le; aw bennin bε ka aw ta kow kε ka na cogo min na, ani aw ka lanaya mina sōbε ra cogo min na Kirisita* ta jεnŋōgōnya ra, a bε i n'a fō ne bε o yera, o fana bε ne nagari le.

Nanamanya be sōrō Kirisita fε

⁶ Ayiwa, aw sōnna Matigi Yesu Kirisita ma cogo min na, hali bi aw ye jija ka to o sira kan.

⁷ Aw ye to a ta jεnŋōgōnya ra i ko yiri liliw bε don dugukolo ra cogo min na, ani i ko bon bε lō a jusiginan kan cogo min na; aw ye aw baraka bonya lanaya ra i n'a fō aw karanna cogo min na; aw ta barakalari fana ye caya.

⁸ Aw ye aw yεrε kōrōsi, janko mōgō si kana aw nεgε ka aw mina ni a yεrε ta hakiritigiya ye, ka aw lafiri ni kuma gbansanw ye; o bε o kε ka kajna ni adamadenw ta landakow le ye, ani dunupa ta batofen gbansan barakantanw; o t'a kε ka kajna ni Kirisita* ta karan ye.

⁹ Sabu Alaya dafanin bεε be Kirisita farikolo ra.

¹⁰ Aw bε fεn bεε sōrō ka wasa ale baraka le ra, sabu ale le ye kuntigiyaw bεε, ani fangatigiyaw bεε kuntigi ye.

¹¹ Aw ka kēnesigiri sōrō ale le fε, kēnesigiri min tε mōgō boro nō ye; o kōrō ye ko aw bōra aw ta jogokōrō ni aw ta jurumunw na. O ye Kirisita ta kēnesigiri le ye.

¹² Aw batizera minke, a kēra i n'a fō aw su donna ni Kirisita ye, ka sōrō ka kunu ni a ye, ka kε a ta jεnŋōgōnya ra; sabu aw lara Ala ta sebagaya ra, o sebagaya min ka Kirisita kunu ka bō saya ra.

¹³ Ayiwa, aw tun sanin lo aw ta jurumunw kosōn, ani aw ta kēnesigibariya kosōn; nka Ala ka panamanyakura di aw ma Kirisita ta jεnŋōgōnya ra. A ka an ta jurumunw bεε yafa an ma.

¹⁴ An ta kojugu minw tun sēbera ka bla an kama ka an jaraki ko an ka sariya* cēn, Kirisita ka o bεε jōsi ka bō yi a ta saya baraka ra gbengbenyiri* kan.

¹⁵ A ka Setana ta fangatigiyaw, ani a ta kuntigiyaw bōsi a ra, ka o yira kēne kan bεε na na; a ka se sōrō o kan a ta saya le baraka ra gbengbenyiri kan.

Lanaya ni adamadenw ta landaw

¹⁶ O koson aw kana son mögo si ye aw jaraki aw ta domuniko ra, walama aw ta minniko ra, walama ko mun na aw te janagbelonw ni karokuraw ni Nenekirilonw* jate.

¹⁷ O fénw bëe tun ye fén nataw ja dörön le ye; nka min kera a yere ye, o be soro Kirisita* le ra.

¹⁸ Aw kana a to mögo si ye na aw jaraki, ko ale ye mögo majiginin ye, ani ko ale be melekew ye ka o bato. Ni o mögöw be fén o fén ke, o b'a fo ko Ala le ka o yira o ra; o ta yerebonya ye fu le ye, o ta miiriyaw bëe bora o yere le ra.

¹⁹ Kirisita min ye fén bëe kuntigi ye, o te son ka nöro o ra; k'a soro ale le baraka ra lanabagaw bëe lajennin be baraka soro, ka bonya ka kana ni Ala sago ye, kajen ka ke kelen ye i ko farikolo kolotugudaw ni a fasaw be nögon mina cogo min na.

²⁰ I n'a fo aw sara ni Kirisita ye, o tuma aw nin bora dunupa ta batofen gbansan barakantanw ta kow ra. Ayiwa, mun koson aw b'a to o ye o sariyaw sigi aw kan tuun, k'a ke i n'a fo aw jigi be nin dunupa ta kow le kan? Ko:

²¹ «I kana nin mina de! I kana nin nene de! I kana maga nin na de!»

²² K'a soro o fénw ye domunifén gbansan le ye; ni a domuna ka ban, a te se ka ke foyi weré ye tuun. O kow bëe ye adamadenw ta sariya sigininw ani o ta kolatigeninw le ye.

²³ Can lo, a bora hakiritigiya sira fe; sabu o mögöw be o yere jagboya ka o batori ke, o be o yere majigi ka o yere jagboya ka ko döw ke ka o farikolo töro. Nka baraka foyi te o kow si ra min be se ka mögo tanga jurumun ma.

3

Lanabagaw ta janamanya

(Filipikaw 3.18-21; Yuhana folo 3.1-3; Efesikaw 5.3-20; 4.17-21)

¹ Ayiwa, i n'a fo aw kununa ka bo saya ra ni Kirisita* ye, o tuma fén minw be Ala fe san fe, aw ye o le jini; Kirisita siginin be o yoro le ra Ala kininboroyanfan fe.

² Fén minw be Ala fe san fe, aw ye miiri o le ra; fén minw ye dugukolo ta fénw ye, aw kana miiri o ra;

³ sabu aw sara, aw ta janamanya dogonin lo ni Kirisita ye Ala fe.

⁴ Aw ta janamanya ye Kirisita le ye; ni ale yirara kene kan lon min na, aw fana bëna bo kene kan, ka ke ni a ye a ta nooro ra.

⁵ O koson aw ye aw ta jogokorow bēe dabla: jatoya, ani nōgōninya, ani jarabijugu, ani negejuguw, ani natabaya min ni joson bēe ka kan.

⁶ [Minw te sōn ka Ala kan mina,] o kow le b'a to Ala ta kiti bena se olugu ma.

⁷ Aw tun be tagamana o cogo le ra fōlōfōlō, tuma min na aw tun be aw ta jurumunw na.

⁸ Nka sisan aw ye o kow bēe dabla: jusubo, dimi, kōnōnjuguya, nēnini, ani marobariyakuma min o min be se ka bō aw da ra.

⁹ Aw kana faninya tige nōgōn ye, sabu aw ka aw jogokorow, ani aw ta kewalekōrōw bēe bō aw yere ra,

¹⁰ ka jogokura don aw yere ra; o koson dō be farara aw ta lōnniya kan lon o lon, janko aw ta cogo ye ke i n'a fō Kirisita yere, ale min be o jogokura di aw ma.

¹¹ Ayiwa, o koson ni i ye siya wēre mōgo ye walama Yahudiya o, ni i kenesigira walama ni i ma kenesigi o, ni i ye karanbari ye walama kongoso mōgo o, ni i ye jōn ye walama hōrōn o, o si te jate tuun; Kirisita le ye fēn bēe ye, ale le be an bēe jusukun na.

Lanabagaw ka kan ka nōgōn deme

¹² O le koson, i n'a fō Ala ka aw janawoloma, ka aw ke a ta mōgo saninmanw ye, ani a ta mōgo kanuninw, aw fana ye hina nōgōn na, ka kopuman ke nōgōn ye, ka aw yere majigi nōgōn ye, ka aw jusu suma nōgōn kōrō, ka muju nōgōn kōrō.

¹³ Aw ye nōgōn ta kow sōnmina, ka yafa nōgōn ma. Ni dō ka dō hake ta, aw ye yafa nōgōn ma i ko Kirisita yafara aw ma cogo min na.

¹⁴ Nka, ka fara o bēe lajennin kan, aw ye nōgon kanu; o le bena aw ta kow bēe siri nōgōn na k'a dafa.

¹⁵ Ala ka aw wele Kirisita ta hēra le kama, ka aw ke farikolo kelen ye; o hēra ye aw jusukun fa, aw ye aw ta ko bēe latige ka kana ni o ye. Aw ye baraka la Ala ye fana.

¹⁶ Aw y'a to Kirisita ta kuma ye sigi aw kōnō, ka aw jusukun fa. Aw ye hakiri di nōgōn ma, ka nōgōn ladi hakiritigya ra ni Zaburuw kitabu dōnkiriw ye, ani Alatandondōnkiriw, ani Alabatondonkiriw. Aw ye o dōnkiriw la ni aw jusukun bēe ye, ka baraka la Ala ye.

¹⁷ Ni aw be fēn o fēn ke, kuma o, kewale o, aw ye o bēe ke Matigi Yesu tōgō koson, ka baraka la Fa Ala ye, a tōgō koson.

Lanabaga ka kan ka min ke a somōgōw ye

(Efesikaw 5.22-33; 6.1-9; Piyeri fōlō 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Ayiwa, musow, aw ye aw yere majigi aw cew ye; o le be ben ni Matigi sago ye.

¹⁹ Aw cew fana, aw ye aw musow kanu; aw kana o minako juguya.

²⁰ Aw denmisēnw, aw fana ye aw worobagaw kan mina fēn bēe ra, sabu o ka di Matigi ye.

²¹ Aw faw, aw kana aw ta denw lamuruti, k'a to o fari ye faga.

²² Aw baaradenw, minw ye aw kuntigiw ye dugukolo kan yan, aw ye olugu kan mina fēn bēe ra. Aw kana baara kē o ja kōrō ka a kē dōrōn i n'a fō aw b'a fē ka aw yērē ko diya o ye; aw ye a kē ni jusukungbenin ye, Matigi yērē nasiran kosōn.

²³ Ni aw bē baara o baara kē, aw ye o kē ni aw jusukun bēe ye, i n'a fō aw b'a kera Matigi le ye; a kana kē i n'a fō aw b'a kera mōgōw le ye.

²⁴ Sabu aw k'a lōn ko Matigi ka fēn minw layiri ta aw ye, a bēna o di aw ma ka o kē aw ta sara ye. Aw ye baara kē Matigi Yesu Kirisita ye.

²⁵ Nka mōgō min bē baarajugu kē, o tigi bēna sara ka kaja ni a ta baarajugu le ye fana, sabu Ala te mōgō bo mōgō ra.

4

¹ Ayiwa, aw kuntigiw, aw ye aw ta baaradenw minako ja ni terenninya ni jusupuman ye, sabu aw k'a lōn ko aw yērē ta Kuntigi bē sankolo ra.

Pōli ta ladiri

(Efēsikaw 6.18-20; 5.14-17)

² Aw ye jija Aladaari ra tuma bēe; aw ye aw janto aw yērē, ka to ka baraka la Ala ye.

³ Aw ye Ala daari an ye fana, janko ale yērē ye an demē, ka cogonuman di an ma ka Kibaro Diman* fō, ka Kirisita* ta gundo yira mōgōw ra k'a gbeya; o gundo le kosōn o ka ne siri ni negejōrōkō ye kasō ra yan.

⁴ Aw ye Ala daari ne ye janko ne ye se ka o gundo fō i ko ne ka kan k'a fō cogo min na.

⁵ Aw ye aw tagamacogo lōn lanabariw cē ra; Ala bē wagati min di aw ma, aw ye o kē ka baarajuman le kē.

⁶ Aw y'a to aw darakumaw ye kē neema kumaw ye, kōgō bē kuma minw na, janko aw ye mōgō bēe jaabicogo lōn.

Fori laban

⁷ Ayiwa, an balemacē kanunin Tisiki, min ye Matigi ta baaraden kankelentigi ye, ani ne baarakējōgon, Matigi ta baara ra, ale bēna taga ne ta kibaroyaw bēe lase aw ma.

⁸ Ne k'a lawuri a kama k'a ci aw fē, janko an bē cogo min na yan, aw ye o lōn, ani aw hakiri fana ye sigi.

9 An balemace kanunin min ye an balemace kankelentigi Onezimu ye, ne ka o ci ni a ye; aw ta mōgō dō lo. Fen o fen be kera yan, o bēna taga o bēe lakari aw ye.

10 Sitariki, min ye ne kasodenjōgōn dō ye, ale bē aw fo, ani Marika, Barinabasi balemace. Ne tun ka ale ta ko le fō aw ye, ko ni a sera aw fe yi, aw y'a minako ja.

11 Yesu min bē wele ko Yutusi, ale fana bē aw fo. Yahudiya lanabagaw ra olugu dōrōn le ka baara ke ni ne ye ka Ala ta Masaya* ko fō mōgōw ye; o ka ne jusu saaro kosebē.

12 Epafirasi min ye aw ta mōgō dō fana ye, ale bē aw fo. Yesu Kirisita ta baaraden yērē lo; a jijanin lo Aladaari ra aw ye kosebē, janko aw ta lanaya ye bonya, aw ye to kan kelen kan, ka sōn tuma bēe ka Ala sago ke.

13 Aw ni Lawodisekaw ani Hirapolisikaw, aw ta ko bē Epafirasi jusukun na kosebē; ne ye o seere ye.

14 An ta dōkōtōrōcē kanunin Luka bē aw fo; Demasi fana bē aw fo.

15 An balema minw bē Lawodise, aw ye olugu fo, ka Nēnfa fo, ani lanabaga minw bē lajen a ta so kōnō.

16 Ni aw ka nin sēbē karan, aw ye jija k'a to Lawodise lanabagaw fana y'a sōrō k'a karan; min bēna bō Lawodise ka na di aw ma, aw fana ye o karan.

17 Aw y'a fō Arisipi ye ko ne ko, ko Matigi ka baara min karifa a ma, ko a ye a janto o ra, ka a ke ka ja.

18 Ne yērē Pōli boro le bē nin sēbera sisan: «Ne Pōli bē aw fo.» Aw ye aw hakiri to a ra ko ne sirinin lo negejōrōkō ra kaso ra yan.

Ala ye nēema aw ye!

**Pōli ka lēterē fōlo min ci
TESALONIKIKAW
ma
Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Pōli ka nin lēterē sēbe k'a to Korenti dugu kōnō. Nin lēterē le kera Pōli ta lēterew bēe ra flanan ye; Galasikaw ta kitabu kera fōlo ye. Tesaloniki tun ye Masedoni mara duguba le ye.

Pōli ta tagama flanan na, a ka Kibaro Diman* fo Tesaloniki minke, mōgō dōw tun sōnna Ala ta kuma ma o dugu kōnō. Nka Yahudiya dōw nana mankan wuri minke, Pōli bōra dugu kōnō (Kewalew 17.5-10). A bōra o le ra Tesaloniki ka taga Bere, ka bō Bere ka taga Ateni. A tora Ateni k'a jēnjōgōn Timote ci ka taga Tesaloniki ka taga lanabagaw fle. Ale yere tagara Korenti (3.1-3). Timote sekōra ka na Pōli sōrō Korenti; a ka Tesaloniki lanabagaw ta kibaroya minw di a ma, o kumaw ka Pōli ninsōndiya; nka tōrō minw ka Tesalonikikaw ta lanaya sumaya, a ka o fana fo Pōli ye. O kosōn Pōli tora Korenti ka nin lēterē sēbe k'a ci Tesalonikikaw ma, janko ka o ja gbēleya; a ka o ta nininkariw fana jaabi.

Pōli tun t'a fē tōrō, walama fen wērē ye Tesalonikikaw ta lanaya cēn. O kosōn a ka o ta nininkariw jaabi. Tesalonikika dōw tun b'a miiri ko Yesu Kirisita natuma sera ka ban; ko ni a nana, ko lanabaga minw sara ka ban, olugu tēna taga ni Yesu ye. Pōli ka olugu jaabi ko ni Yesu nana, lanabaga minw sara, ani minw panaman lo, o bēe bēna taga ni Yesu ye (4.16; 5.10).

O ra, a bē lanabagaw ja gbēleya, ko o ka kan ka tōrō sōnmina, ka timinadiya ka baara ke, sani Yesu ye na (5.14,16).

Kitabu kōnōkow

Pōli bē Ala fo Tesalonikikaw ta lanaya kosōn (1-3)

Lanabaga ka kan ka tagama ka kaja ni Ala sago ye (4.1-12)

Matigi Yesu nacogo (4.13-5.11)

Lanabagaw ta baara (5.12-22)

Ladirikanw, ani forikanw (5.23-28)

*Pōli ni a baarakējōgōnw ta fori
(Filipikaw 1.3-6; Kōlōsikaw 1.3-8)*

¹ Ne Pōli ni Silasi ni Timote, anw bē nin sēbe ci Tesaloniki lanabagaw ta jēnkuru ma, minw bē an Fa Ala ni an Matigi

Yesu Kirisita ta jənpəgɔnya ra; Ala ye nəema aw ye, ka həra kə aw ye.

² An bə baraka la Ala ye tuma bəə aw bəə kosən, ka an hakiri to aw ra an ta Aladaariw ra.

Tesalonikikaw ta lanaya ko diyara Pɔli ye

³ Aw ka kewale minw kə ka kapa ni aw ta lanaya ye, ani aw ka baara min kə aw ta kanuya kosən, ani aw ka aw jigi sigi an Matigi Yesu Kirisita kan ni baraka min ye, an hakiri bə o ra tuma bəə an Fa Ala ja kɔrɔ.

⁴ An balemaw, aw minw ye Ala ta mɔgɔ kanuninw ye, an k' a lɔn ko Ala ka aw janawoloma ka aw kə a ta ye.

⁵ Sabu an ka Kibaro Diman* min fɔ aw ye, o waajuri tun ma dan darakuma dama ma, nka Nin Saninman* ta baraka tun bə a kan, k' a yira ko sigiya si te a ra. An tun bə tagama cogo min na aw cə ra aw yere ta nafa kosən, aw ka o lɔn fana.

⁶ Aw kɔni kera an ladegibagaw ye, ani Matigi yere ladegibagaw; sabu aw ka tɔɔrɔ caman le sənmina ka sɔn Ala ta kuma ma, fɔ ka nagari Nin Saninman baraka ra.

⁷ O ra, Masedoni mara, ani Akayi mara lanabagaw bəə bə aw ta tagamacogojuman le fle ka o ladegi.

⁸ Matigi ta kuma bɔra aw fε yi ka taga se fɔ Masedoni, ani Akayi; o dɔrɔn te, nka aw yere ta lanaya, Ala ra, o ko sera yɔrɔ bəə. An yere te an yere səgə ko an bə aw ko fɔ mɔgɔ ye tuun.

⁹ Hali an sera aw fε cogo min na, mɔgɔw bə o bəə lakari, ani aw yelemana ka sɔn Ala ma cogo min na, ka aw ta batofenkɔrɔw to yi ka sɔn ka Ala janaman bato, min ye Ala ye can ra.

¹⁰ Den min bɔra Ala ra*, Yesu, Ala ka min lakunu ka bɔ saya ra, aw bə o makɔnɔna ka bɔ sankolo ra; ale le bə an kisi ka bɔ Ala ta kiti dimi kɔrɔ.

2

*Pɔli ka baara min kə Tesaloniki
(Kewalew 20.18-21,31-35; Korentikaw flanan 6.3-10;
12.12-15)*

¹ Ne balemaw, aw yere k' a lɔn ko an ta tagako aw fε, o ma kə gbansan ye.

² Aw k' a lɔn ko mɔgɔw ka an tɔɔrɔ, ka an minako juguya Filipi dugu kɔnɔ, nka o bəə n'a ta, an belen ka an jigi la an ta Ala kan, ka taga Ala ta Kibaro Diman* fɔ aw ye; o kera gbeleya caman le kɔnɔ.

³ An ma an ta waajuri kə janko ka mɔgɔw lafiri, an m'a kə ni miirijugu ye, walama nanbara.

⁴ Nka Ala ka an s̄eges̄egē, k'a jigi la an kan, ka Kibaro Diman karifa an ma cogo min na, an fana b'a fō ten le; an te kuma ka an yere ko diya mōgōw ye, nka an bē an yere ko diya Ala le ye, ale min bē mōgōw jusukunnakow bēs̄ s̄eges̄egē.

⁵ Ayiwa, aw yere k'a lōn ko an ma mōgō nēgē ni an darakan ye fiyewu; an fana ma an ta waajuri kē nafa kosōn; Ala yere ye an seere ye.

⁶ An m'a kē janko mōgōw ye an bonya; an ma bonya jini aw fe, walama mōgō werew fe.

⁷ K'a sōrō an tun bē se ka an ta fanga sigi aw kan, ko anw ye Kirisita* ta ciradenw* le ye. Nka an ma o kē; an ka baara kē aw cē ra ni sabari le ye, ka aw mina i ko bamuso bē a janto a denw na cogo min na.

⁸ Aw ta kanuya bonya kosōn an jusu ra, an tun t'a fe ka Ala ta Kibaro Diman dōrōn lase aw ma, nka an tun labennin lo ka hali an yere nin di aw kosōn, sabu aw ko tun ka gbelēn an ma kosebē.

⁹ Ne balemwā, aw hakiri bē an ta baara ni an ta s̄ege ra: Ka an to Ala ta Kibaro Diman waajuri ra, an ka baara kē su ni tere ka an yere baro, janko an kana kē doni ye mōgō si kan.

¹⁰ Aw ye an seerew ye, Ala fana ye an seere ye, ko ka an to aw lanabagaw cē ra yi, an tagamacogo tun saninyanin lo, a tun terennin lo, jarakiyōrō tun te an na fana.

¹¹ Aw k'a lōn fana ko an kā aw bēs̄ kelen kelen mina i ko face bē a denw mina cogo min na.

¹² An ka aw ladi, ka aw jusu saaro, k'a fō aw ye k'a gbelēya ko aw ye aw tagamacogo kajia ni Ala sago ye; ale le ka aw wele janko aw ye don a ta Masaya* ni a ta noōrō na.

¹³ An bē baraka la Ala ye fana tuma bēs̄, sabu an ka Ala ta Kuma min fō aw ye, aw ma o mina i ko mōgōw ta kuma, nka a bē cogo min na, aw k'a mina ten, k'a lōn ko Ala ta Kuma lo, ko o le bē se ka baraka don aw lanabagaw ra.

¹⁴ An balemwā, Ala ta lanabagaw ta jēnkuru minw bē Yesu Kirisita ta jēnjōgōnya ra, Zude mara ra, aw ka olugu ta tagamacogo le ladegi; sabu Yahudiyaw ka olugu tōrō cogo min na, aw fana ta mōgōw ka aw tōrō o cogo le ra.

¹⁵ O Yahudiyaw le ka Matigi Yesu faga, ani ciraw; o ka anw yere fana tōrō. O ta koketaw man di Ala ye; o ka mōgō bēs̄ kē o yere juguw ye.

¹⁶ O bē cogo jini ka an bari ka kisiri ko waajuri kē siya werē mōgōw* ye; o cogo ra o bē to ka dō fara o ta jurumunw hakēya kan, k'a caya. Nka a laban, Ala ta dimi sera o ma.

*Pɔli b'a fe ka Tesalonikikaw ye
(Kewalew 17.14-16)*

¹⁷ An balemaw, an kōni bōra aw fe yi ka wagati dama min ke ni an ma jōgōn ye, o ka aw panafin bla an na kosebē. Nka hali ni an ja tun te jōgōn na, an ta miiriya tun bē aw kan.

¹⁸ O kosōn, an tun b'a fe ka taga bō aw fe yi; ne Pɔli kōni, ne tun k'a latige sijnagako caman, nka Setana ka an bari ka taga.

¹⁹ Ayiwa, jōn le ye anw jigi ye, ani an ta nagari kun, ani an ta bonya kun? Aw le bēna ke o ye an Matigi Yesu ja kōrō, a nalon na.

²⁰ Can lo, aw le ye an ta bonya kun ye, ani an ta nagari kun.

3

Pɔli ka Timote ci Tesaloniki

¹ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makōnōni ke tuun minke, an k'a latige ko an dama bēna to Ateni,

² ko an bē an balemace Timote ci aw fe yi, ale min ye an baarakejōgōn ye Ala ta baara ra Kibaro Diman waajuri ta ko ra, janko a ye aw baraka bonya, ka aw ja gbeleya aw ta lanaya sira tagama ra,

³ janko tōrō min bē aw kan sisan, o kana aw ta lanaya bō a nō ra. Aw yere k'a lōn ko Ala ka an wele o le kama.

⁴ Ka an to ni aw ye, an tun ka aw lasōmi k'a fō aw ye ko tōrō caman bēna se an ma; o le fana sera sisan; aw yere ja b'a ra ka ban.

⁵ Ayiwa, an nana a ye ko an te se ka makōnōni ke tuun minke, an kōrōtōkojugu ka Timote ci, ko a ye taga aw ta lanaya kibaroya mēn, ka na o fō an ye; sabu ne tun bē siranna ko Setana kana na aw nēgē ka aw lafiri, k'a to an ta baara ye ke baara gbansan ye.

Tesalonikikaw ta ko ka Pɔli jusu suma

⁶ Ayiwa, Timote bōra aw fe yi, ka na kibaropuman fō an ye aw ta lanaya ko ra, ani aw ta kanuya; a ko aw hakiri bē an na kosebē, ani ko an lōgō bē aw ra i n'a fō aw fana lōgō bē anw na cogo min na.

⁷ Ayiwa, ne balemaw, o kibaroya fōra an ye minke, hali ka an to majumanko ni tōrō ra, an jusu sumana aw ta ko ra, aw ta lanaya kosōn.

⁸ Ayiwa, sisan kōni an ja gbeleyara, sabu an k'a lōn ko aw ta lanaya bē a nō ra, Matigi ta jēnnogōnya ra.

⁹ Aw ta lanaya ko ka an jagari Ala ja kōrō cogo min na, sisan an bēna Ala fo cogo di sa o lanaya kosōn?

¹⁰ Su ni tere an bē Ala daari, k'a daari kosebē, janko a y'a to an ye sira sōrō ka taga an na la aw kan; ni o kera, min ka aw ta lanaya jen, an bēna aw karan o ra.

¹¹ Ayiwa, an Fa min ye Ala yere ye, ale ni an Matigi Yesu y'a to an ye sira sōrō ka se aw fe yi!

¹² Matigi ye dō fara aw ta kanuya kan, ka aw ta kanuya bonya aw ni mōgōn cē, ani aw ni mōgōw bēs cē, i ko anw yere bē aw kanu cogo min na;

¹³ Ala ye baraka don aw ra, k'a to aw ye saninya, jarakiyōrō kana kē aw ra an Fa Ala ja kōrō, an Matigi Yesu nalon na ni a ta mōgō saninmanw bēs ye.

4

Tagamacogo min ka di Ala ye

(*Piyeri fōlō 1.14-16; 4.1-5; Efesikaw 5.3-8; Korentikaw fōlō 6.13-20*)

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw ka kan ka tagama cogo min na ka aw yere ko diya Ala ye, an ka o yira aw ra; aw yere fana bē o sira le tagamana ka ban. An bē min jini aw fe sisan, ka aw daari Matigi Yesu tōgo ra, o ye ko aw belen ye dō fara a kan.

² An ka ko minw sōrō Matigi Yesu fe ka aw karan o ra, aw yere ka o lōn:

³ Ala sago ye ko aw ye saninya, ko aw ye aw yere mabō jatoya ra.

⁴ Aw bēs kelen kelen ye to ni aw yere ta muso le ye, ka saninya, ka Ala tōgo bonya*.

⁵ Aw kana aw yere to jarabijuguw boro, i ko siya were mōgō minw ma Ala lōn.

⁶ Mōgō si kana a balema nanbara, k'a tōjō nin kow ra; an ka o fo aw ye ka ban k'a gbēleya, ko Matigi bēna o kow bēs hake bō mōgōw ra.

⁷ Sabu Ala ma an wele saninyabariya kama; a ka an wele saninyari le kama.

⁸ O koson ni mōgō min ka ban nin kuma ma, o tigi ma ban mōgō kan ma; Ala min ka a ta Nin Saninman* di aw ma, a banna o le kan ma.

⁹ Ayiwa, ne balemaw, min kōni kera jōgōnkanu ye, mōgō te se ka dō fo aw ye o ra tuun; sabu Ala ka aw yere karan ka ban ko aw ye jōgōn kanu.

¹⁰ Aw fana bē o sira le tagamana ni Masedoni mara bēs lajennin ta balemaw bēs ye; nka an bē aw ladi ko aw belen ye jiia ka dō fara a kan.

---

* **4:4 4.4** Kitabu dōw b'a fo ko: Bēs kelen kelen ye a yere mina, ka a farikolo to saninya ni bonya ra.

¹¹ Ayiwa, aw ye jija k'a to hēra ye to aw ni nōgōn cē. Aw ye jija ka aw yērē ta kow janabō; aw ye aw boro don baara dō ra ka o kē, i n'a fō an k'a fō aw ye cogo min na kakōrō.

¹² Ni o kera, lanabariw fana bēna aw bonya; aw fana tēna kē doni ye mōgō si kunna.

Matigi Yesu nako

(*Koren̄tikaw fōlo 15.19-58*)

¹³ Ayiwa, ne balemaw, an balema minw sara, an t'a fē aw ye to kolōnbariya ra olugu ta fan fē, janko aw kana aw jusu kasi i ko mōgō tōw, jigi te minw fē.

¹⁴ An lara a ra cogo min na ko Yesu sara ka kunu, an lara a ra o cogo kelen na ko lanabaga minw sara, Ala bēna olugu fana lakunu Yesu baraka ra, ka kē ni a ye.

¹⁵ Ayiwa, Matigi yērē ka kuma min fō an ye, an bē o fō aw ye, ko: Matigi Yesu nalon na, an mōgō janamanw tēna kōn suw ja.

¹⁶ Sabu kumakan dō bēna bō, o kō melēke kuntigi dō kan bēna bō; o kō, Ala ta burufiyēkan bē bō. Ni o kera, Matigi Yesu yērē bē jigi ka bō sankolo ra. O tuma, minw sara ka o to Kirisita ta jēnjōgōnya ra, olugu bē kōn ka kunu.

¹⁷ O kō, ni o kera, ka an lanabaga tō minw janaman to, Matigi bēna anw ta; an bēe bē jen ka taga ni tōw ye sankaba kōn, ka taga Matigi kunben san fē. O ra, an bē to ni Matigi ye wagati bēe.

¹⁸ Ayiwa, ne balemaw, aw ye nōgōn jusu saaro ni nin kumaw ye.

5

Ka laben Matigi nalon kama

(*Matiyu 24.36-51; Luka 12.35-40; Rōmukaw 13.11-14*)

¹ Ne balemaw, aw mako te a ra ko an ye dō fō aw ye Matigi natuma ni a nawagati ko ra.

² Aw yērē k'a lōn kosebē ko Matigi nalon bēna bara mōgō bēe ra i ko son bē bara mōgō ra cogo min na su fē.

³ Tuma min na mōgōw bēna kē a fō ye ko: «An bē hēra ra! An lagānfiyara!» O tuma le ra cēnriba bēna bara ka cun o kan, i ko kōnōdimi bē bara muso lasirito ra cogo min na; o tēna bōsi fiyewu.

⁴ Nka ne balemaw, i n'a fō aw te dibi ra, o lon tēna bara aw ra i ko son bē bara mōgō ra cogo min na.

⁵ Aw bēe bē tagama yeelen le ra; aw ye terefēmōgōw le ye; an te sufēmōgōw ye, walama dibiramōgōw.

⁶ O kosōn, an kana to sunōgō ra i n'a fō tōw. An ye an janto an yērē, ka an yērē minacogo lōn.

7 Minw bē sunōgō, olugu bē sunōgō su fē le; minw fana bē dōrō min ka janamini, olugu bē o kē su fē le.

8 Nka an minw ye terefemogōw ye, an ye an yere minacogo lōn. An ye lanaya ni kanuya don an yere ra i ko negederege, ka kisiri kē an jigi ye, ka o kē i ko an ta negefugula.

9 Sabu Ala ma an dan a ta dimi kama; a ka an dan kisiri sōrōri le kama, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra.

10 Yesu sara an kosōn janko ni an janaman lo o, ni an sara o, an ye janamanya ni ale ye.

11 Ayiwa, o ra, aw ye nōgōn ladi, ka nōgōn baraka bonya i ko aw bē a kera cogo min na ka ban.

Pōli ta ladiriw

(Rōmukaw 12.17-21)

12 Ayiwa, ne balemaw, minw bē sēgera ka aw karan lanaya sira ra, ani ka aw ladi Matigi ta sira tagama ra, an b'a jini aw fē ko aw ye olugu bonya.

13 Aw ye o jate kosebē, ka o kanu o ta baara kosōn.

Aw y'a to hēra ye kē aw ni nōgōn cē.

14 An bē aw daari, an balemaw, ko minw bē o yere bla baarantanya ni yaala ra, ko aw ye sara olugu ra. Minw jusu kasira, aw ye olugu jusu saaro, ka barakantanw demedēmē, ka muju bēs kōrō.

15 Aw ye aw yere kōrōsi, aw kana a to dō ye kojugu sara ni kojugu dō wēre ye; aw ye jija ka kojuman le kē tuma bēs aw ni nōgōn cē, ani k'a kē mōgōw bēs ye fana.

16 Aw ye nagari tuma bēs,

17 aw kana Aladaari dabla,

18 aw ye baraka la Ala ye fēn bēs ra; sabu Ala sago ye o le ye aw ta fan fē, Yesu Kirisita ta jenjōgōnya ra.

19 Aw kana Nin Saninman* ta tasuma faga aw jusukun na.

20 Aw kana ciraw ta kumaw mafiyēnya.

21 Aw ye ko bēs sēgesēgē; min ka ni, aw ye o mara;

22 aw ye aw yere mina kojugu suguya bēs ma.

Pōli ta fori

23 Ayiwa, hēra tigi Ala yere ye aw yōrō bēs saninya; a ye aw ta janamanya bēs mara: aw hakiri, ani aw nin, ani aw farikolo, janko aw jarakibari ye to fō ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma.

24 Ala min ka aw wele, ale ye kankelentigi ye; ale le bēna o kēs.

25 Ne balemaw, aw ye Ala daari anw ye.

26 Aw ye balemaw bēs fo ni kanuyafori ye.

27 Ne b'a jini aw fē k'a gbeleya, an Matigi Yesu kosōn, ko aw ye nin sēbē karan balemaw bēs ye.

28 An Matigi Yesu Kirisita ye nεεma aw ye.

P̄oli ka letere flanan min ci TESALONIKIKAW ma Kitabu faamucogo

Tesalonikikaw ta letere flanan ni letere fōlo ta kumaw bē taga jōgōn fe. Yesu ta ciraden P̄oli ka nin letere flanan sēbe k'a to Korenti dugu kōnō; karo wōorō jōgōn le bē o letere fla cē. (Aw ye Tesalonikikaw kitabu fōlo daminakumaw fle.)

P̄oli ta letere fōlo tun ma Tesalonikikaw ta miiriya yelema kosebē Yesu ta nako faamuri ta fan fe, sabu dōw belen tun b'a miiri ko Yesu nana ka ban, dōw fana tun b'a miiri ko Yesu nawagati sera ka ban, ko mōgō man kan ka hali baara ke tuun. P̄oli ka letere flanan sēbe ka o karan tuun, ko sani Matigi Yesu ye na, kojugu bēna caya dunupa ra fōlo, Kirisita kerēbagaw bēna wuri ka mōgōw lafiri ni o ta karan ye. Nka o si man kan ka lanabagaw hakiri wuri (3.10). Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra, ka tōorō munu, ka baara ke ka taga se fō a laban ma (3.12-13).

Kitabu kōnōkow

P̄oli bē Ala fo ani k'a daari Tesalonikikaw ye (1.1-12)

Matigi Yesu nacogo (2.1-12)

Lanabagaw ka kan ka jija Yesu ta sira tagama ra (2.13-3.5)

Lanabagaw ka kan ka baara ke ka o yere doni ta (3.6-15)

P̄oli ta dugawuw ni a ta forikan (3.16-18)

P̄oli ni a baarakējōgōnw ta fori

¹ Ne P̄oli, ani Silasi, ani Timote, anw bē nin sēbe ci Tesalonikikaw ta lanabagaw ta jenkuru ma, min bē an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta jēnjōgōnya ra.

² An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neema aw ye, ka hera ke aw ye.

Kirisita nalon

(*Tesalonikikaw fōlo 1.2-7; Filipikaw 1.3-6,27-30; Matiyu 13.40-43; 25.31-46*)

³ An balemaw, an ka kan ka baraka la Ala ye tuma bēs aw ta ko ra; o bennin lo, sabu aw ta lanaya bē bonyara ka taga ja, kanuya min fana bē aw ni jōgōn cē, dō bē farara o kan ka taga ja.

⁴ O kosōn an kun kōrōtanin bē aw ko fō Ala ta lanabagaw ta jenkuru tōw ye, aw ta munuri ni aw ta lanaya kosōn; sabu tōorōw ni sēge minw bēs sera aw ma, aw ka o bēs sōnmina.

⁵ Nka ne balemaw, o bēs b'a yira ko Ala bēna kiti tige ni terenninya ye lon dō. Aw bē tōorō o tōorō sōnminana, o bēs

le bε aw laben Ala ta Masaya* kama, sabu aw bε tɔɔrɔra o Masaya le kosɔn.

⁶ Sabu a bennin lo, ka kaja ni Ala ta terenninya ye, ko minw bε aw tɔɔrɔra, Ala ye olugu fana tɔɔrɔ.

⁷ Nka aw minw bε tɔɔrɔra, a bεna laganfiya di aw ma, ka a di anw fana ma; Matigi Yesu bεna na wagati min na ka bɔ sankolo ra ni a ta mεleke fangatigiw ye, a bεna kε o wagati le ra.

⁸ A bεna na tasumamana dɔ cε ma; minw ma Ala lɔn, ani o banna an Matigi Yesu ta Kibaro Diman* ma, a bεna olugu ta kojuguw hake bɔ o ra.

⁹ O ta kojugu sara bεna kε halakiri banbari le ye; o bε faran ka mabɔ Matigi ra pewu, ka mabɔ a ta sebagaya nɔɔrɔman ra.

¹⁰ O bεna kε Matigi nalon le ra; minw ye a ta mɔgɔ saninmanw ye, olugu bεna a bonya; minw lara a ra olugu bεna a fle ka pagari. Aw fana bεna kε o mɔgɔw ra, sabu aw lara an ta seereyakuma ra.

¹¹ O le kosɔn an bε Ala daari aw ye wagati bεε, janko a ka aw wele min kama, aw tagamacogo ye kaja ni o ye, ani janko aw b'a fe ka kopuman min kε, aw ye se ka o kε a ta sebagaya baraka ra, ka aw ta lanaya baara dafa.

¹² Ni o kera, an Matigi Yesu tɔɔ bεna bonya sɔrɔ aw fe, aw fana bεna bonya sɔrɔ ale fe, an ta Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ta neεma baraka ra.

2

Ko minw bεna kε sani Matigi ye na

¹ Ayiwa, an balemaw, min ye an Matigi Yesu Kirisita nako ye, ani an bεna lajen a kɔrɔ cogo min na, an bε min pini aw fe, o fle nin ye:

² aw kana a to mɔgɔ si ye aw hakiri yεlεma yɔrɔnin kelen na, walama ka aw ja tige ni cirayakuma dɔw ye, walama ni waajuri dow ye, walama ni letere dɔ ye, k'a fɔ ko anw le ka o sεbe, k'a fɔ ko Matigi nalon sera ka ban.

³ Aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri cogo si ra; sabu sani Matigi nalon ye se, mɔgɔw bεna muruti Ala ma fɔlɔ; o kɔ, min tɔɔ ye ko Mɔgɔjugu, min blara halakiri kama, ale bεna a yεre yira.

⁴ Fen o fen bε wele ko Ala, ani mɔgɔw bε fen o fen bato, a bεna wuri k'a yεre bonya o bεε ma, fɔ ka taga don Ala ta batosoba yεre kɔnɔ, ka sigi yi, k'a fɔ ko ale le ye Ala ye.

⁵ Wagati min ne tun bε ni aw ye, aw hakiri tε a ra ko ne tun ka o kow fɔ aw ye wa?

⁶ Nka min bε a lalɔra fɔlɔ, janko a kana a yεre yira ni a wagati ma se, aw yεre ka o lɔn.

⁷ O bee n'a ta, Mogojugu ka a ta kewale dogoninw damina ka ban. Nka min k'a lalo hali bi, o ka kan ka bɔ vi folɔ.

⁸ Ni o bora yi, o tuma Mogojugu be soro k'a yere yira. Nka Matigi Yesu bëna a faga ni a dafoncye; Matigi natô ta ncocmanamana bëna a halaki pewu!

⁹ O Mogojugu bëna na ni Setana ta sebagaya le ye. A bëna tagamasiyenw ni kabakow ni kobaw ke ka mögöw lafiri.

¹⁰ A bëna kojugu suguya bëe ke, janko mögo minw ka kani
ka halaki, ka olugu lafiri. O mögöw bëna halaki, sabu can
min tun bë se ka o kisi, o ma sön o ma, a fana ma diva o ve.

¹¹ O bēe le koson Ala bē o sebagaya lana o fe ka na o lafiri, janko o ye la faninya ra.

¹²O ra, mögo minw ma la can ra, terenbariya diyara minw ye, Ala ta kiti bë ben olugu bëe kan.

Ala ka lanabagaw panawoloma kisiri kama

(Piyeri folio 1.2-9)

¹³ An balemaw, Matigi ta mögo kanuninw, anw kóni ka kan ka baraka la Ala ye aw koson wagati bee, sabu Ala ka aw panawoloma ka aw ke mögo follow ye, ka aw kisi Nin Saninman* ta saninyari sababu ra, ani aw ta lanaya ta can sababu ra.

¹⁴ Ayiwa, Ala ka aw wele o le kama, an ta Kibaro Diman* waajuri baraka ra, janko aw ye aw ninyoro soro Matigi Yesu Kirisita ta nooro ra.

¹⁵ O ra, an balemaw, aw ye jija ka to lanaya ra; an ka aw
karan min na ni an darakumaw ye, walama ni an ta leterew
ye, aw ye o mara.

¹⁶ An Matigi Yesu Kirisita yere, ani an Fa Ala min ka an kanu, ka jagbeleya banbari ni jigiyajuman di an ma a ta neema baraka ra,

¹⁷ olugu ye aw jusu saaro, ka baraka don aw ra, janko kewalejuman ni kumacogopuman, o le ye soro aw fe.

3

Poli ko lanabagaw ye Ala daari

(Romukaw 15.30-32)

¹ An ta kuma laban ye nin ye, an balemaw: aw ye Aladaari anw ye, janko Matigi ta kuma ye se yoro bee ra, ani janko mogow ye a bonya i n'a fo aw k'a bonya cogo min na.

² Aw ye Ala daari an ye fana, janko Ala ye an kisi mgojugu hakirintanw ma; sabu lanaya te bee fe.

³O bǣ n'a ta, Matigi ye kankelentigi le ye; a bǣna baraka
don aw ra, ka aw tanga Setana ma.

⁴ An lara a ra Matigi koson, ko an be min ninina aw fe, ko aw koni be o le kera, ani ko aw fana bera to a kan.

⁵ Matigi ye aw jusukun nasin Ala ta kanuya ni Kirisita ta mujuri ma.

Lanabaga bεε ka kan ka baara kε

⁶ Ayiwa, an balemaw, an bε nin gbεleya aw ma an Matigi Yesu Kirisita tɔgɔ ra: lanabaga minw bε o yεre bla baarantanya ni yaala ra, ka ban ka tagama ka kajna ni an ta karan ye, aw ye aw yεre mabɔ olugu ra.

⁷ Aw ka kan ka an ladegi cogo min na, aw yεre ka o lɔn; sabu tuma min na anw tun bε aw fε yi, an tun ma an yεre bla baarantanya ni yaala ra.

⁸ An ma domuni kε mɔgɔ si fε gbansan; an ka baara le kε ka sεge, su ni tere, janko an kana kε doni ye aw si kunna.

⁹ A te i ko an tun man kan ka domuni kε aw fε dε, nka an ka baara kε k'a yira aw ra le, janko aw ye an ladegi.

¹⁰ Sabu tuma min na an tun be aw fε, an tun ka nin kuma fɔ aw ye ko: «Mɔgɔ min t'a fε ka baara kε, o tigi fana man kan ka domuni kε.»

¹¹ K'a sɔrɔ an k'a mεn ko mɔgɔ dɔw bε aw cε ra, olugu ka o yεre bla baarantanya ni yaala ra; sani o ye baara kε, o bε o yεre nagami tɔw ta ko ra.

¹² Ayiwa, an b'a fɔ o mɔgɔw ye k'a gbεleya Matigi Yesu Kirisita tɔgɔ kosɔn ko o ye pamalɔ, ka baara kε, ka o ta domuni sɔrɔ o yεre ye.

¹³ O bεε n'a ta, ne balemaw, aw kɔni kana sεge kopumankε ra.

¹⁴ An ka kuma minw fɔ nin lεterε kɔnɔ, ni mɔgɔ min ka ban o kumaw ma, aw ye o tigi kɔrɔsi; aw kana jεnjuogɔnyɑ si don ni a ye, janko a yεre ye maroya.

¹⁵ Ne m'a fɔ ko aw ye a kε aw jugu ye dε! Aw ye a ladi le balemaya ra.

Fori laban

¹⁶ Ne balemaw, an Matigi heratigi yεre ye hεra kε aw ye tuma bεε, ani cogo bεε ra. Matigi ye to aw bεε fε.

¹⁷ Ne Poli le ka nin forikan sebε ni ne yεre boro ye. Ne boronɔ le ye nin ye ne ta lεterew bεε ra. Ne ta sebεri le ye nin ye.

¹⁸ An Matigi Yesu Kirisita ta nεεma ye to aw bεε kan.

Pɔli ka ləterə folɔ min ci TIMOTE ma Kitabu faamucogo

Nin ləterə ni Tite ta ləterə ma ci lanabagaw ta jenkuru dɔ tɔgo ra, i n'a fɔ ləterə tɔw; Yesu ta ciraden Pɔli ka o ci mɔgɔ fla le ma, minw ye Timote ni Tite ye. Lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibagaw ka kan ka baara minw kε, nin kitabuw bε o le fɔ.

Pɔli tun nana bɔ kasو ra minke (Kewalew 28.16; Filipikaw 1.25; 2.26; Filemon 22), a k'a ta tagama naaninan kε. O tagama naaninan ta ko ma dantige an ye i ko tagama tɔw. O wagati le ra a tun ka Tite bla ka taga Kεreti, ka Timote to Efesi janko a ye lanabagaw dεmε. Ale yεrε tagara Filipi, Masedoni mara ra. A tora o yɔrɔ le ra ka Timote ta ləterə folɔ sεbε, ani Tite ta ləterə.

Gbeleya minw tun bε Efesi lanabagaw cε ra, o tun kera Yahudiyaw ta sariya sira tagama ko ye, ani minw tun b'a miiri ko lanabaga ka kan k'a yεrε jagboya, k'a yεrε bari ko dɔw ma, i n'a fɔ domunikebariya ni furukεbariya, janko a ko ye diya Ala ye. Ayiwa, Pɔli b'a fe Timote ye lanabagaw ladi, ka o tanga o karan nɔgɔnw le ma.

Pɔli ko Timote ka kan ka jija lanaya sira tagama ra. Karan minw ni Kibaro Diman te bεn, a ye a yεrε kɔrɔsi o ra. Pɔli b'a fe lanabagaw ta namogɔw, cεw, ani musow, o bεε ye kε mɔgɔsɔbew ye, minw bε to Ala ta can sira kan.

An bε se ka nin kitabu taran k'a ke yɔrɔ fla ye:

1. Lanabagaw ni o ta namogɔw ta baara (1-3)
2. Timote yεrε ta baara (4-6)

Kitabu kɔnɔkow

Mɔgɔlafiribagaw ta karan (1)

Ala daaricogo ni a batocogo (2)

Namogɔw ta baara (3)

Timote ta baara (4)

Muso cε saninw ni cεkɔrɔbaw minacogo (5)

Naforo kanubagaw ladicogo (6)

Pɔli ta fori

(Tite 1.1-4)

¹ Ne Pɔli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ka kapa ni an Kisibaga Ala ta kuma ye, ani Yesu Kirisita, min ye an jigiya ye,

² ne bε nin sεbε ci Timote ma, min ye ne dence yεrε ye lanaya ra.

An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye neemata ni hina ni hera ke i ye.

Karamogɔ faninyafɔbagaw

(*Timote folo 6.3-5; Galasikaw 3.10-12,19-24; Timote flanan 2.10-18; Kewalew 26.9-20*)

³ Ayiwa, i n'a fo ne tun k'a gbelyea i ma cogo min na ne tagatɔ Masedoni jamana ra, ne b'a fe ko i ye to Efesi; mɔgɔ dama dama bε yi, i ka kan k'a fo olugu ye ko o be mɔgɔw karanna karan wεre minw na, o ye o dabla.

⁴ O kana o yere bla fɔlɔfɔlɔ kumakɔrɔw fɔri ra, ani fɔlɔfɔlɔmɔgɔw tɔgɔw ta sɔsɔri banbariw. O kow be na ni sɔsɔri dɔrɔn le ye; Ala ka baara min karifa an ma ka kajna ni lanaya ye, a te o lataga ja.

⁵ Nin cifɔnin kun ye ka kanuya sira le yira; o kanuya be sɔrɔ jusukun saninyanin le ra, ani jusukun gbenin, ani lanayasɔbe.

⁶ Dɔw jengera ka nin sira bla, ka o yere lafiri ni kumalakolonw ye.

⁷ O b'a fe ka o yere ke sariya karamogɔw* ye, k'a soro o be min fɔra ka sinsin a kan, ani o be mɔgɔw karan min na, olugu yere te o kɔrɔ lɔn.

⁸ An k'a lɔn ko sariya* kɔni ka ni; nka fo i ye a mina a minacogo ra.

⁹ An k'a lɔn ko sariya ma sigi mɔgɔ terenninw kosɔn; a sigira mɔgɔjuguw le kosɔn, ani mɔgɔ murutininw, ani Alajasiranbariw, ani jurumunkɛbagaw, ani Alakanminabariw, ani Alatɔgɔcenbagaw, ani face fagabagaw, ani bamuso fagabagaw, ani mɔgɔfagabaga tɔw,

¹⁰ ani jatɔw, ani cεŋɔgɔnjinibagaw, ani minw be mɔgɔw mina ka o fiyeere, ani faninyafɔbagaw, ani minw be kari Ala ra gbansan, ani fen o fen te ben ni karan terennin ye.

¹¹ O karan bɔra neemata tigi Ala ta Kibaro Diman* nɔɔrɔman ra; o Kibaro Diman le karifara ne ma.

Pɔli be baraka la Ala ye a ta neemata kosɔn

¹² Ne be baraka la an Matigi Yesu Kirisita ye, ale min ka baraka don ne ra, ka ne jate lanamɔgɔ ye ka ne bla a ta baara ra,

¹³ ne min tun ye Yesu tɔgɔ cεnbaga ye, ani Yesu ta mɔgɔw tɔɔrɔbaga, ani mɔgɔ jusufariman; nka Ala makarira ne ra, sabu ne tun be o bεe kera kolɔnbariya ni lanabariya le kosɔn.

¹⁴ An Matigi neemara ne ye k'a caya; lanaya ni kanuya min be Yesu Kirisita ta jεŋŋɔgɔnya ra, a ka o di ne ma.

¹⁵ Nin ye cankuma le ye, bεε ka kan ka sɔn min ma, ko: Yesu Kirisita nana dunuja ra ka na jurumunkebagaw kisi. Ne Pɔli le kera o bεε ra jurumunkebagaba ye.

¹⁶ O kosɔn ne min ye bεε ra jurumunkebagaba ye, Ala hinara ne ra, janko o ye ke sababu ye k'a to mɔgɔw y'a lɔn ko Yesu Kirisita bε munu kosebε, ani janko minw bε la a ra ka janamanya banbari sɔrɔ, olugu ye ne cogo ye, k'a lɔn ko Ala bε makari.

¹⁷ Masa wuribari, masa min tε sa, ani masa yebari, min kelenpe ye Ala ye, ale ta le ye bonya ni tandori ye, wagati bεε, ani tuma bεε. Amina.

¹⁸ Ayiwa, ne bε ci min fɔ i ye sisan, o ye ko cirayakuma minw tun fɔra kakɔrɔ i ta ko ra, ko i ye i jigi la o kumaw kan, ka kεrejuman ke,

¹⁹ ka jija ka to lanaya ra ni jusukun gbenin ye. O jusukun gbeninya bɔsira dɔw ra, ka o ta lanaya cεn, i ko kurun min cennna ji kan.

²⁰ Imene ni Alesandiri, olugu ye o mɔgɔw dɔw ye. O kosɔn ne ka o labla Setana ye, janko o y'a lɔn ko Alatɔgɔcεn man ni.

2

Ala daaricogo

¹ Ayiwa, ne bε fεn fɔlɔ min jini, o ye ko lanabagaw ye daariiw kε, ka Ala daari, ka daariribaw kε, ka baraka la Ala ye mɔgɔw bεε kosɔn.

² Aw ye Ala daari masacεw ye, ani minw bεε ye jamana namɔgɔw ye, janko an ye to hεra ni pasuma ra, ka tagama Ala pasiran na, ani cogo bennin na.

³ O ka ji, o ka di an Kisibaga Ala ye fana;

⁴ ale le b'a fε mɔgɔw bεε ye kisi, ka can lɔn.

⁵ Sabu Ala kelenpe le bε yi, soronarikεbaga kelenpe le fana bε Ala ni mɔgɔw cε: o ye Yesu Kirisita ye, min kera adamaden ye.

⁶ A ka a yεrε ke saraka ye, ka ke mɔgɔw bεε ta jurumun sara ye. O seereyakuma le tun fɔra ka kajna ni Ala ta wagati ye.

⁷ Ala ka ne ke waajurikεbaga ye, ani ciraden* ye, o le kosɔn. Ne bε can le fɔra, faninya tε! Ala ka ne ke siya wεrε mɔgɔw* ta karamɔgo ye, janko ne ye lanaya sira ni can yira o ra.

*Cεw ni musow tagamacogo
(Piyeri fɔlɔ 3.1-6; Tite 2.3-5)*

⁸ Ayiwa, ne b'a fe ko cew ye Ala daari yɔrɔ bεε, ka o boro kɔrɔta ni jusukun gbεnин ye; a kana ke ni dimi ye, walama sɔsɔri.

⁹ Ne b'a fe musow fana ta fanidoncogo ye ke cogo bennin ye; o ye fani don, min be o sutara, ani min b'a to mɔgɔw ye o bonya. O kana kundancogo dama temeninw ke, ka o yere masiri ni sanin ni kɔnɔkise sɔngɔgbelenw ye, ani kasadiyanan sɔngɔgbelenw.

¹⁰ Nka o ta masiri ye ke kojuman le ye; o le ye muso Alapasiranbagaw ta cogo ye.

¹¹ Muso ka kan ka je ka sigi, ka karan lamɛn, ka a yere majigi.

¹² Ne t'a fe muso ye cε karan, ka a ta fanga sigi cε kan; a ka kan ka je ka mɛnni ke.

¹³ Sabu Ala kɔnna ka Adama le dan folo, o kɔ, a ka Awa dan.

¹⁴ Setana ma Adama le nεgε k'a lafiri; a ka muso le lafiri; ale le ka Ala ta sariya cɛn.

¹⁵ Nka musow bɛna denw sɔrɔ; Ala bɛna o kisi, ni o kɔni ka to lanaya ra, ani kanuya, ani ka o yere mina, ka saninya Ala ye.

3

Lanabagaw ta jnamɔgɔw tagamacogo

(Tite 1.5-9; Piyeri folɔ 5.1-4; Kewalew 6.1-6)

¹ Ayiwa, nin kuma ye cankuma le ye, ko: ni mɔgɔ dɔ b'a fe ka ke lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibaga ye, o tigi be baarajuman le pinina.

² O koson lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibaga ka kan ka ke mɔgɔ jarakibari ye, ka ke musokelentigi ye, k'a yere minacogo lɔn, ka ke mɔgɔ hakirimani ye, ka ke mɔgɔsɔbe ye, ka ke jatigijnuman ye, ka se ka mɔgɔw karan.

³ A kana ke dɔrɔminbaga ye, walama mɔgɔ jusufari, nka a ye ke mɔgɔ sabarinin ye, a kana ke keretigebaga ye, a kana ke wari kanubaga ye.

⁴ A ye se a ta somɔgɔw minacogo ra, k'a to a yere ta denw ye a kan mina, ka a bonya fen bεε ra.

⁵ Ni o te, ni mɔgɔ min ma se a yere ta somɔgɔw minacogo ra, o tigi be se k'a janto Ala ta jenkuru mɔgɔw ra cogo di?

⁶ A fana man kan ka ke lanabagakura ye, ni o te, yerebonya be se ka don a ra, k'a to kitin min benna Setana kan, o nɔgɔn ye ben a kan fana.

⁷ Lanabariw ka kan ka a tɔgɔnuman fɔ, janko dɔgɔyari kana se a ma, ani a kana mina Setana ta jan na.

Lanabagaw ta demebagaw tagamacogo

⁸ Ayiwa, lanabagaw ta jenkuru baarakəbagaw fana ka kan ka ke məgəsəbəw ye, o kana ke kumaflafobagaw ye, walama dərəminbagaw, walama məgə minw be wari jini nanbara ra.

⁹ Lanaya ta can min yirara o ra, o ka kan ka o mara ni jusukun gbənin ye.

¹⁰ Aw ka kan ka o səgesəge k'a fle folo; ni jarakiyoro te o ra, o be soro ka o ta baara ke.

¹¹ Musow fana ka kan ka ke məgəsəbəw ye, o kana ke məgə təgəcenbagaw ye; o ye o yere minacogo lən, ka ke lanaməgəw ye fən bəe ra.

¹² Lanabagaw ta jenkuru baarakəbagaw fana ka kan ka ke musokelentigiw ye, ka o ta denw lamo ka ja, ka o ta sokənəməgəw bəe minacogo lən.

¹³ Minw be o ta baara ke ka ja, olugu bəna bonya soro, ka o ta baara ke ni jagbəleya ye lanaya ra Yesu Kirisita ta jənəjəgənyra ra.

Alasira gundo

¹⁴ Ayiwa, Timote, ne be nin səbe ci i ma, nka ne jigi b'a kan ko a tena məen, ne bəna se i fe yi.

¹⁵ Nka ne be nin səbe janko ni ne nana ke məenfen ye, i ka kan ka min ke Ala ta məgəw ce ra, i ye o lən; o məgəw ye Ala janaman ta lanabagaw ta jenkuru le ye. Lanaya can ləra ka sinsin o jenkuru le baraka ra, i ko samasen.

¹⁶ Can lo, Alapasiran gundo ka bon yere le. Məgə si te se ka o səcs: Kərisita* kəra adamaden ye; məgəw k'a ye, Nin Saninman* k'a yira ko a tun terennin lo, məlekew k'a ye fana.

A ko waajuri kəra siyaw ce ra dunupa yərə bəe ra, məgə dəw lara a ra,
Ala ka a kərəta k'a ladon noorə ra.

4

Karaməgə faninyafəbagaw

(Yuhana folo 4.1-3; Kələsikaw 2.16-23; Timote flanan 2.4-6)

¹ Ayiwa, Nin Saninman* be a gbəya k'a fo an ye ko dunupa labanwagati ra, dəw bəna ban lanaya sira ma, ka tugu məgəlafiribaga dəw ko, minw ta karan bəra Setana ra.

² Karaməgə faninyafəbaga flankafu dəw le bəna o lafiri; jurumun ka o jusukun gbəleya k'a ke i ko nəgə wulenna tasuma ra ka fən min jəni.

³ O be məgəw karan ko o man kan ka furu, ko domunifən dəw man kan ka domu; k'a soro Ala ka o fənw dan janko

lanabaga minw ka can sira lön, olugu ye o domu ka baraka la Ala ye.

⁴ Ala ka fən o fən dan, o bəε ka pi; an man kan ka ban domunifən si ra. A dan ye ni an b'a domu, an ye baraka la Ala ye.

⁵ Sabu an bə fən o fən domu, Ala bə o saninya a ta kuma ni an ta daariri baraka ra.

Kirisita ta baaradenpuman

⁶ Ayiwa, Timote, ni i sera ka balemaw karan nin kow ra, i bəna ke Yesu Kirisita ta baaradenpuman ye. I bəna a yira o le ra ko i bə i jusukun barora ni lanaya kuma ye, ani ko i bə karan terennin min sira tagamana, ko i ka o sira lön kosebə.

⁷ Ayiwa, folofolɔ kumaw, minw tə ben ni lanaya ye, kuma caman nafantanw, i kana o lamen.

⁸ I yere degi Alajasiran le ra. Farikolo janagbə tə fenba ja məgə ye, nka Alajasiran bə fən bəε ja; a bə an ta bi dunujnalatigə ja, ka lahara ta fana ja.

⁹ O kuma fana ye can le ye, məgəw bəε ka kan ka sən a ma.

¹⁰ Ayiwa, o kosən an bə baara ke, ka siyən ta, sabu an jigi bə Ala janaman le kan. Ale le ye məgəw bəε Kisibaga ye; nka minw kəni ka lanaya ke Kirisita* ra, a bə olugu le kisi.

¹¹ Nin kow fə o ye k'a gbeleya, ka o karan a ra.

¹² I kana a to məgə si ye i dəgəya ko i ye denmisən ye. A to lanabagaw ye i kumacogo ye, ani i tagamacogo, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i jusukun saninyacogo, janko o ye i ladegi o ra.

¹³ Sani ne ye se yi, i ye jija ka to ka Ala ta Kitabuw karan məgəw ye, ka o waaju, ka o karan.

¹⁴ Ala ka ninyɔrɔ min di i ma a ta nəεma ra, i kana o ke borokofefen ye. O dira i ma ka kəpa ni cirayakuma le ye; cəkɔrɔbaw fana ka o boro la i kan ka dugawu ke i ye.

¹⁵ Jija ka o kow bəε ke ka ja, ka i yere di o baara ma kosebə, janko məgə bəε ye a ye ko i bə tagara ja.

¹⁶ I janto i yere tagamacogo ra, ka i ta karan fana kɔrɔsi. Jija o ra kosebə, sabu ni o kera, i bəna i yere kisi, ka i lamənbagaw fana kisi.

¹ Ayiwa, i kana kumagbelen fō cēkōrōba dō ma, nka i y'a ladi ni jesusuma ye i n'a fō i worofa. Kanbelenw fana ladi i n'a fō i balemaw,

² ka musokōrobaw ladi i ko i bamusow, ka muso denmisēnw ladi i ko i balemamusow; o ke ni jusukun saninyanin ye fēn bēe ra.

Muso cē saninw demecogo

³ Muso cē sanin minw bē o kelen na, mōgō si te minw fē, i ye i janto olugu ra ka o dēmē.

⁴ Nka denw bē minw fē, walama mamadenw, o denw le ka kan ka o worobagaw dēmē ka kaja ni Alajasiran ye. O worobagaw ka min ke o ye, o ka kan ka o juru le sara sisan; o le ka di Ala ye.

⁵ Muso cē sanin minw bē o kelen na, mōgō te minw fē min bē a janto o ra, olugu bē o jigi la Ala kan ka a daari su ni tere, janko a ye o dēmē.

⁶ Nka muso cē sanin minw bē o yērē bla dunupa panagbékow dōrōn le ra, olugu sanin lo, hali ka o panaman to.

⁷ Ayiwa, i ka kan ka o karan nin kow le ra, janko jarakiyōrō kana sōrō mōgō si ra.

⁸ Ni mōgō min kōni te a janto a ta sokōnōmōgōw ra, janko a ta gbamōgōw yērē, o tīgī bōra lanaya sira kan pewu; a ka jugu ka temē hali lanabari kan.

⁹ Muso cē sanin min si ka san biwōrō sōrō, min tora cē kelen kun, o tōgō le bē se ka sēbē, janko ka dēmeri sōrō lanabagaw fē.

¹⁰ Bēe ka kan ka a lōn a ta kewalenumanw kosōn, ko a ka a ta denw lamō ka ja, ko a tun ye jatigimusojuman ye, ko a tun bē Ala ta mōgō saninmanw sen ko, ka janibagatōw dēmē, ka kopuman suguya bēe ke.

¹¹ Ayiwa, muso cē sanin minw ma kōrō, i kana sōn ka olugu tōgō sēbē; sabu ni dunupa ta kow nege ka o sōrō, fō ka o ta miiriya yēlēma, o bē Kirisita* ta sira bla; foyi were te ke o hakiri ra tuun ni furuko te.

¹² O cogo ra o bē kiti ben o yērē kan; sabu o konna ka layiri min ta ko o bē baara ke Kirisita dōrōn ye, o bē o layiri cēn.

¹³ Ni o kēra, o te foyi ke fō ka ban baara ma ka yaala luw ni jōgōn cē. O fana te dan o ma; o ta kuma bē caya, o bē o da don mōgōw ta kow ra. Min man kan ka fō, o da bē o bēe fō.

¹⁴ O kosōn muso cē sanin minw ma kōrō, ne b'a fē olugu ye furu tuun, ka denw sōrō, ka o ta somōgōw minako ja, janko an jugu kana cogo si sōrō ka an jaraki.

¹⁵ Ne bε o fōra sabu o muso dōw ka lanaya sira bla ka ban, ka tugu Setana kō.

¹⁶ Ni muso cε sanin dōw bε an balemamuso lanabaga dō ta so, o balemamuso yere ye o demε; o doni kana la lanabagaw ta jenkuru kan; ni o kera, mōgō te minw fε, lanabagaw ta jenkuru bε se ka olugu demε.

Namōgōw bonyacogo

¹⁷ Lanabagaw ta jenkuru namōgō minw bε o ta baara ke ka ja, aw ka kan k'a jate ko olugu ka kan ni bonyari fla le ye, janko minw yere bε segera ka waajuri ke, ani ka mōgōw karan.

¹⁸ Sabu a sebera Kitabu kōnō ko: «Ni aw ka misi bla ko a ye siman dōndōn k'a kise bō, aw kana a da siri.» A sebera fana ko: «Baaraden ka kan ni a ta sara ye.»

¹⁹ Ni dō ka lanabagaw ta jenkuru namōgō dō jaraki ko dō ra, i kana sōn o jarakiri ma, fō mōgō fla walama mōgō saba ye ke o ko seerew ye.

²⁰ Namōgō minw bε to jurumun na, a fō o ye tōw bεε ja na ko o firira, janko tōw fana ye siran, o kana o nōgon ke.

²¹ Ne b'a fō i ye k'a gbeleya i ma, Ala ni Yesu Kirisita kosōn, ani a ta meleke janawolomaninw kosōn, ko i ye jiia ka nin ciw bεε ke; i kana mōgō dō fisaya ni dō ye, i kana mōgō bō mōgō ra.

²² I kana kōrōtō ka i boro la mōgō si kan ka a bla baara dō ra lanabagaw cε ra. I kana ke mōgō si jēnjōgon ye a ta jurumun ta fan fε; a to i jusukun saninyanin ye to.

²³ I kana to ka ji dama min, nka i ka kan ka duven dōnnin min fana i ta kōnōdimi ni i ta banamisenw kosōn.

²⁴ Ayiwa, dōw ta jurumun bε yira kēne kan k'a gbεya, sani a kiti ye tige; nka dōw ta bε lōn kō fe le.

²⁵ O cogo ra fana, kewalejumaninw bε yira kēne kan; hali ni minw ma bō kēne kan joona, o dogonin tēna to.

6

Jōnw ka kan ka o matigiw bonya

¹ Lanabaga minw bεε bε jōnya ra, olugu ka kan ka o matigicew jate ka o bonya kosebε, janko mōgōw kana Ala tōgō cen, ka an ta karan mangboya.

² Minw fana matigicew ye lanabagaw ye, olugu kana o matigicew dōgoya, ko sabu o balemaw lo. O ka kan ka baara ke o ye ka ja, sabu o ta baara nafa bε o mōgō minw kan, olugu ye o balema kanuninw le ye.

*Karamogɔ faninyafɔbagaw ni wariko
(Matiyu 6.19-34)*

I ka kan ka mɔgɔw karan nin le ra k'a fɔ o ye k'a gbεleya.

³ Ni mɔgɔ dɔ ka mɔgɔw karan fɛn wɛre ra, min ni an Matigi Yesu Kirisita ta kuma saninmanw tɛ kelen ye, walama min te bɛn ni Alapasiran ye,

⁴ yerebonya le bɛ o tigi ra, a te foyi lɔn; a bɛ sɔsɔri ke, ka kere lawuri kuma dɔrɔn kosɔn, i ko kuma ta bana bɛ mɔgɔ min na. O le bɛ na ni jangboya ye, ani kere, ani kumajuguw, ani miirijuguw,

⁵ ani sɔsɔri dablabariw. O mɔgɔw hakiri cɛnna, o te can lɔn tuun; o bɛ Alako ke naforopinisira le ye.

⁶ Ayiwa, can lo, Alapasiran ye naforoba le ye, ni i ka i wasa don i ta sɔrɔta ra.

⁷ Sabu an si ma na ni fɛn ye an boro dunuja ra, an fana tɛna sekɔ ni fɛn ye an boro.

⁸ O kosɔn ni an bɛ an ta baro ni an ta fani donta sɔrɔra, o ka kan ka an wasa.

⁹ Nka minw b'a fɛ ka naforo caman sɔrɔ, Setana bɛ olugu nege, k'a to o yere ta negejuguw, ani o ta nege pacintanw bɛ ke jan ye ka o mina, ka o cen, ka o halaki pewu!

¹⁰ Sabu wari nege ye kojugu suguya bɛe lilin ye. Dɔw tugura wari nɔ fe fɔ ka na o yere lafiri, ka bɔ lanaya ra pewu, ka tɔɔrɔ caman lase o yere ma.

Pɔli ta jagbεleyakumaw

¹¹ Ayiwa, ele Timote, ele min ye Ala ta mɔgɔ ye, ele ka kan ka bori nin kow ja, ka jija ka terenninya le jini, ani Alapasiran, ani lanaya, ani kanuya, ani munuri, ani sabari.

¹² I jija ka kerejuman ke, lanaya ta kere; jnanamanya banbari mina kosebe, sabu Ala ka i wele o le kama; i fana ka o seereyajuman fɔ, ka mɔgɔ camanba ke i seerew ye.

¹³ Ayiwa, Ala min bɛ danfɛnw bɛe jnanamanya, ka ale ke an seere ye, ani Yesu Kirisita min kumana Ponse Pilati ja na, ka can fɔ a ye,

¹⁴ ne b'a fɔ i ye k'a gbεleya ko i ye Ala ta cifoninw mara, nɔ kana ye i ra, jarakiyɔrɔ kana sɔrɔ i ra, fɔ ka taga se an Matigi Yesu Kirisita nalon ma.

¹⁵ Ni a nawagati sera, Ala yere le bɛna a lana.

Ale Ala kelenpe le bɛ fɛn bɛe kunna.

An bɛ ale tɔgɔ le tando;

masaw bɛe ta Masa lo, ani matigiw bɛe ta Matigi.

¹⁶ Ale kelenpe le te sa ka ye.

A siginin be noɔrɔ min na, o noɔrɔ bonyakojugu fɛ, mɔgɔ si te se ka gbara a ra.

Mɔgɔ si ja ma la a kan ka ye,

mögö si fana tε se k'a ye.

Bonya ni sebagaya banbari ye ale ta le ye.

Amina.

Naforotigiw ka kan ka min ke

¹⁷ Ayiwa, dunuja naforo bε minw fε, a fō olugu ye k'a gbeleya ko o kana waso, o kana o jigi la o naforow kan, sabu jigipuman tε. O ye o jigi la Ala le kan, ale min bε fεn bεε di an ma caman, janko an ye a diyabō.

¹⁸ A fō o ye ko o ye konuman ke, o ta kewalepumanw ye caya; o ye mögōw sɔn, ka o borofen dōw di tōw ma.

¹⁹ Ni o kera, o bēna naforoba le sɔrɔ o yere ja sini, naforo min ka jni, min tε cεn; o sababu ra o bēna janamanya sōbē sɔrɔ.

Kuma laban

²⁰ Ayiwa, Timote, Ala ka min karifa i ma, i jija ka o mara ka ja. Mögōw bε kuma fufafu minw fō, min ni lanaya sira tε bēn, i yere mabō o ra, ani o bε sōsōrigbansan minw jate lōnniya ye, k'a sɔrɔ faninya lo.

²¹ Dōw tugura o lōnniya kō, fō ka na lanaya sira bla pewu. Ayiwa, Ala ye nēema aw ye.

Pɔli ka lətərə flanan min ci TIMOTE ma Kitabu faamucogo

Pɔli ta tagama naaninan bannin kɔ, o k'a mina ka taga a bla kasø ra tuun Rɔmu (2.9). Pɔli tora o yɔrɔ le ra ka nin lətərə sèbè k'a ci Timote ma Efesi (1.17). O kɔ fe le masacεba Nerɔn ka Pɔli faga.

An b'a ye nin lətərə kɔnɔ ko Pɔli tora a kelen na, sabu a teriw caman tun bɔra a kɔrɔ. O kosɔn a mako tun be Timote ra o wagati ra (1.15; 4.10-16). A tun k'a lɔn ko a sawagati surunyara (4.6). Nka a jigi tun ma tige, sabu a tun lara a ra ko hali ni ale sara, Ala bɛna ale kisi, ka ale ladon janamanya banbari ra.

Rɔmu masacεba Nerɔn tun ka lanabaga caman tɔɔrɔ kosebε; o hamı tun be Pɔli ra; o kosɔn a ka Timote ja gbεleya ko a ye to Kirisita ta Kibaro Diman* ta can kan, ka o waajuri ke, hali ni a be tɔɔrɔ (2.1-13). Nka minw be lanabagaw kunnacen ni karan wɛrew ye, a ka kan ka olugu jaraki, ka Ala ta kuma waajuri ke ka kaja ni can ye (2.14-4.15).

O ra, Timote ka kan ka Ala ta kuma waajuri ke, ka munu ka mɔgɔw karan, ka tagama ka kaja ni Ala ta kuma ye (3.14-16). A ka kan ka Pɔli yere ta lanaya ni a ta mujuri ni a ta kanuya ladegi (4.6-7).

Nin kitabu sèbèra wagatigbelən le ra, wagati min na tɔɔrɔba tun be lanabagaw kan. Pɔli ka tɔɔrɔ sɔnmina ka se sɔrɔ cogo min na, lanabagaw fana ka kan ka o le ladegi.

Kitabu kɔnɔkow

Pɔli ta fori (1.1-7)

Kibaro Diman waajurikεbaga ka kan ka tɔɔrɔ (1.8-2.13)

Kibaro Diman waajuri ka kan ka ke ni nagari ye (2.14-4.8)

Pɔli ta fori ni a ta kumalabanw (4.9-22)

Pɔli ta fori

¹ Ne Pɔli, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden ye ka kaja ni Ala sago ye, ani janamanya layiri kosɔn, janamanya min be sɔrɔ Yesu Kirisita ta jenjɔgɔnya ra,

² Ne be nin sèbè ci ne dence kanunin Timote ma; an Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye nɛɛma ni hina ni hɛra ke i ye.

Pɔli be Timote ja gbεleya baara ra

(Timote flanan 2.1-12; Efesikaw 1.3-7; Tesalonikikaw flanan 2.13-15)

³ Ne bε Ala fo; ne bε baara kera a ye ni jusukun gbenin ye i n'a fɔ ne bɛmaw k'a ke cogo min na. Su ni tere ni ne bε Ala daari, ne bε ne hakiri to i ra tuma bεe.

⁴ Sabu i kasira cogo min na an farantō njögón na, ne hakiri belen be o ra. I lögö be ne ra kosebebé; ne b'a fe ka i ye tuun jankó ka pagari.

⁵ Lanayasobé min bε i fε, ne hakiri bε o ra fana. I mamamuso Loyisi ni i bamuso Enisi le konna ka o lanaya soro; ne lanin b'a ra ko o lanaya bε ele fana fε.

⁶ O koson ne ka ne boro la i kan ka Ala daari i ye minke, i ka ninyɔrɔ min sɔrɔ ka bɔ Ala fɛ, i jija k'a to o tasuma mananin ye to;

⁷ sabu Ala ka Nin min di an ma, o te an ke siranbagato ye;
a bē baraka le don an na, ani kanuya, ani hakiritigiya.

⁸ O koson i kana maroya ka seereya ke an Matigi ta ko ra; ne min fana be kasor a togo koson, i kana maroya ne ta ko ra. I ka kan ka tooro ni ne ye Kibaro Diman* koson, Ala ta sebagaya baraka ra.

⁹ Ale Ala ka an kisi, ka an wele janko an ye ke a yere ta mögo saninmanw ye. O ma ke an ta kewalew koson, a ka o ke a yere ta kolatigenin ni a ta neema le koson, o neema min dira an ma Yesu Kirisita ta jenjögönya koson, k'a soro dununa ma dan fölo.

¹⁰ Sisan an Kisibaga* Yesu Kirisita nana o neema yira. A ka saya fanga cen; panamanya min be sorɔ Kibaro Diman sababu ra, ani min be an ke fen sabari ye, a ka o ko bo kene kan.

¹¹ O Kibaro Diman waajuri le kosɔn Ala ka ne kɛ waajurikɛbaga ye, ani ciraden*, ani karamɛgo.

12 O le koson nin töörow bëe be ne kan; nka o maroya te ne ra, sabu ne jigi be min kan, ne ka o lön. Ne lara a ra kosebe ko Ala ka min karifa ne ma, se bë a ye ka o mara ne ye fô ka taga se dunupa labanlon ma.

¹³ Ayiwa, ne ka i karan kuma saninman minw na, o mara i kono ni lanaya ni kanuya ye Yesu Kirisita ta jenjogonya ra, ka tagama ka kapa ni o ye.

¹⁴ Fenjuman min karifara i ma, o mara Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman min signinin be an kono.

¹⁵ I yere k'a lon ko lanabaga minw be Azi mara ra, olugu b33 tagara ka ne to ne kelen na; Fijeli ni Erimojeni fana be o mogow ra.

¹⁶ Matigi ye kopuman kε Onezifɔri ta somɔgɔw ye kosebε, sabu a ka ne jusu saaroko caman kε; hali ka ne to kaso ra, sani a ye maroya o ra,

¹⁷ a nana Rōmu* minkε, a ka ne yərəjini le kosəbε, fɔ ka taga ne ye.

¹⁸ Ala y'a to a ye Matigi ta jumanya soro dunuja labanlon na. A ka kojumanba minw ke ne ye Efesi, i yere ka o lon ka teme bee kan.

2

Kirisita ta baaradenjuman

¹ Ayiwa, ne dence Timote, neema min be an fe Yesu Kirisita ta jenjegonya ra, i ta baraka soro o neema ra.

² I ka karan min soro ne fe seere caman ja na, o lase lanamogo daw ma, minw fana be se ka mogo werew karan a ra fana.

³ I ka kan ka tooro ni ne ye fana i ko Yesu Kirisita ta kererekedenjuman.

⁴ Kerekeden si te son ka dunujafenw ko hami bla a yere ra, ni can ra a b'a fe ka a yere ko diya a kuntigi ye.

⁵ O cogo ra fana, mogo min be joggondanbori ke, o te se ka jala soro ni a ma a ke ka kajna ni a sariya ye.

⁶ Senekebaga min be sege ka baara ke, ale le ka kan ka kon ka a ninyoro soro siman na.

⁷ Ne be min fora i ye, i ye miiri o ra kosebe, sabu Matigi bena hakiri di i ma k'a bee faamu.

⁸ I hakiri to Yesu Kirisita ra, Dawuda mamaden, min kununa ka bo saya ra, ka kajna ni ne ta Kibaro Diman* waajuri ye.

⁹ O Kibaro Diman le koson o be ne toorora, fo ka ne siri i ko kojugukebaga; nka Ala ta Kuma koni ma siri.

¹⁰ O le koson ne be fen bee sonmina Ala ta mogo janawolomaninw koson, janko olugu fana ye kisi Yesu Kirisita sababu ra, ka bonya banbari soro.

¹¹ Nin kuma ye can le ye ko:

«Ni an sara ni Yesu Kirisita ye,
an bena janamanya ni a ye fana.

¹² Ni an ka jija ka to lanaya ra,
an bena ke ni a ye a ta masaya ra.

Nka ni an ka ban a ra,
ale fana bena ban an na.

¹³ Ni anw ma ke kankelentigiw ye,
ale koni ye kankelentigi ye tuma bee;
sabu a te se ka ban a yere ra.»

Ala ta baaradenjuman

(Timote folo 1.3-7,18-20; Tite 1.10-16; 2.11-15; Piyeri flanan 2.1-22)

¹⁴ I ka kan ka to ka mogow hakiri jigi nin kumaw le ra, k'a fo o ye k'a gbeleya kosebe Ala ja koro, ko o kana to ka

nögön darakan ssoso, sabu o te foyi ja; minw bë o kumaw lamën, a bë olugu le mako sa dörön.

¹⁵ I jija k'a to i ta baara ye diya Ala ye, ka ke baaraden ye min te maroya a ta baara kënin koson, nka a bë Ala ta kuma can waajuri ke ni terenninya ye.

¹⁶ I yere mabö kumalakolonw na, minw te ben ni lanaya ye; sabu mögö minw bë o kuma suguyaw fö, dö le bë fara olugu ta Alapasiranbariya kan.

¹⁷ O ta kumaw bë cenri ke i ko jorijugu min bë mögö farikolo cen. Imene ni Fileti ye o mögö döw le ye.

¹⁸ Olugu jengera ka can sira bla, k'a fö ko suw kununi kera ka ban; o ka döw ta lanaya cen ni o kuma ye.

¹⁹ Nka Ala yere ka bon jusiginan min lön, o bë a no ra; nin kumaw sebera a kan, ko: «Matigi ka a ta mögöw lön.» Ani ko: «Mögö o mögö ye Matigi ta mögö ye, o tigi ye a sen bö terenbariya ra.»

²⁰ Fagamabonbaw könö, i b'a sörö ko minan saninlamanw bë yi, ani minan warigberamanw; nka a yiriraman fana bë yi, ani a bogoramaw. Minan döw blara lonbaw ta baara kama, döw blara baara gbansanw kama.

²¹ Ayiwa, ni mögö min k'a yere mabö kojugu ra, o tigi bë ke minan dawulaman ye, ka saninya, k'a Matigi mako ja, ka laben baaranuman suguya bee kama.

²² Ayiwa, Timote, bori kanbelena ta jarabijuguw ja; minw bë Matigi bato ni jusukun gbenin ye, i ye fara olugu le kan, ka terenninya jini, ani lanaya, ani kanuya, ani hera.

²³ I kana i da don hakirintanyakumaw ra, ani kumalakolonw; sabu o laban bë na ni kere le ye.

²⁴ K'a sörö Matigi ta baaraden man kan ka kere ke. A ka kan ka ke mögönuman ye mögö bee le ma, ka se ka mögöw karan, ani ka kogbelénw sönmina.

²⁵ Minw bë a ta kuma ssoso, a ka kan ka olugu ladi ni jesusuma ye, sabu a bë se ka ke ko Ala bëna a to o ye nimisa, janko o ye yelema ka can lön,

²⁶ ka hakirijuman sörö, ka o yere bö Setana ta janw na; sabu Setana ka o mögöw mina a ta jan na, janko o ye ale sago ke.

3

Dununa labanwagati ta ko

¹ Ayiwa, Timote, nin kuma to i hakiri ra, k'a lön ko dunupa labantuma ta wagatiw bëna gbeleya.

² Adamadenw bëna ke natabaw ye, o bëna wari ke o teri ye, o bëna waso, ka o yere bonya, ka Ala tögo cen, ka

muruti o worobagaw ma, ka ke kopumanlonbariw ye, ani Alajasiranbariw,

³ ka ke mogo jusukungbelenw ye, mogo hinabariw, mogo togocenbagaw, yere minabariw, mogojuguw, kopuman konyabagaw,

⁴ janfamogow, mogo jusu farimanw, yerebonya mogow; o bena o diyanyakow kanu ka teme Ala kan,

⁵ ka o yere ke Alajasiranbaga ye mogow ja koro, k'a soro Alajasiran baraka ye min, ye o bena ban o ma. I yere mabo o mogow ra pewu!

⁶ O mogo daw bena don sow kono ka muso barakantan daw nege ni o ta karan ye ka o hakiri yelema; k'a soro o musow ka jurumun caman ke kakoro, jarabijugu suguya caman be o ra.

⁷ Tuma bee o musow b'a fo ko o be lonniyakura jinina, nka o te can lon ka ye.

⁸ Folofo Janesi ni Janberesi ka cira Musa soso cogo min na, o mogow be can soso o cogo le ra. O mogow hakiri cenna, o ta lanaya te se ka foyi ja o ye.

⁹ Nka o ta kow tene taga ja, sabu a laban, bee bena a lon ko hakirintanw lo, i ko Janesi ni Janberesi ta nana lon cogo min na.

Timote ka kan ka to Ala ta Kuma kan

(Korentikaw flanan 6.3-10; Piyeri flanan 1.19-21; Kewalew 20.28-31)

¹⁰ Ayiwa, Timote, ele koni ka ne ta karan lamen, i ka ne ta tagamacogo ladegi, i ka ne ta kolatigeniw lon, ani ne ta lanaya, ani ne ta mujuri, ani ne ta kanuya, ani ne ta jagbeleya,

¹¹ ani ne ta toorow, ani ne ta segekow. Segé juman le ma la ne kan Antiyosi, ani Ikoniyamu, ani Lisitiri? Toorow juman le be yi, ni ne ma min sonmina? Nka Matigi ka ne kisi ka bo o bee ra.

¹² Can ra, mogo minw bee b'a fe ka tagama Alajasiran na Yesu Kirisita ta jenjogonya ra koni, o bena olugu bee toorow.

¹³ Nka mogojuguw ani nanbaramogow koni, olugu bena to ka taga ja kojugu ra tuma bee; o be tow lafiri i ko olugu yere lafirinin lo cogo min na.

¹⁴ Ele koni, i karanna min na, ani i ta lanaya kun ye o min ye, i ye to o le kan; sabu i ka o karan soro mogo minw fe, i yere ka o tigiw lon.

¹⁵ Kabini i denmisenan i ka Kitabu saninmanw kumaw lon; o le be se ka i ke hakiritigi ye, hakiritigiya min be mogo bla kisiri sira kan, lanaya sababu ra Yesu Kirisita ta jenjogonya ra. ¹⁶ Kitabu saninmanw kumaw bee bora Ala yere le ra, Nin Saninman* baraka ra. O koson nafa b'a ra

janko ka mōgō karan, ka mōgō jaraki, ka mōgō lateren, ka mōgō koro terenninya ra,

¹⁷ janko Ala ta baaraden ye karan ka ja, ka se ka baarajuman suguya bēe kēcogo lōn.

4

Ala ta Kuma waajuri

¹ Ne b'a fō k'a gbeleya i ma Ala koson, ani Yesu Kirisita koson, min bēna kiti tige mōgō janamanw, ani suw bēe kan, ani a nako ni a ta Masaya* koson,

² ko i ye Ala ta Kuma waajuri kē, k'a fō, ka sinsin a kan wagati bēe, wagatijumanw, ani wagatigbelēnw na, ka mōgōw lateren, ka o jaraki, ka o ladi, ka o karan ni mujuriba ye.

³ Sabu wagati dō bēna se, mōgōw tēna sōn ka karan terennin lamēn tuun. O yere le bēna karamōgō caman jini o yere ye, ka kaja ni o yere diyanyakow ye, ka olugu ta kuma dimanw lamēn, ka o toro ladiya ni o ye.

⁴ O bēna o toro mabō can lamēnni na, ka tugu fōlōfōlō kumakōrōw le kō.

⁵ Nka ele kōni, ele ye i yere minacogo lōn ko bēe ra, ka tōrō sōnmina, ka kē Kibaro Diman* fōbagasōbē ye, ka i ta baara bēe ke ka ja.

Pōli ta kumalabanw

(Filipikaw 1.20-23; Matiyu 10.18-20)

⁶ Ne kōni, ne kera ka ban i ko rezenji saraka; ne tagatuma surunyara ka ban.

⁷ Ne ka kērenjuman ke, ne ka ne ta bori laban, ne tora lanaya ra.

⁸ Sisan, terenninya ta jala maranin bē ne ye ka ban. Matigi, min ye kititigebaga terennin ye, ale le bēna o di ne ma dunuja labanlon na. Nka a tēna a di ne kelen ma; minw ka a kanu ka a nalon makōnō, a bēna a di olugu bēe ma.

⁹ I jija ka na ne fē yan joona.

¹⁰ Sabu Demasi tugura dunuja ta fēnw nege nō fē, ka taga ka ne kelen to yan; a tagara Tesaloniki. Keresansi tagara Galasi, Tite tagara Dalimasi.

¹¹ Luka kelenpe le tora ni ne ye yan. I natō, i ni Marika ye na njōgon fē; ne mako b'a ra ka ne dēmē ne ta baaraw ra.

¹² Ne ka Tisiki ci ka taga Efesi.

¹³ Ne tun ka deregeba min to Torohasi, Karipusi fe yi, i natō i ye na ni o ye, ani kitabuw; nka gbolokitabuw ko le ka bon ne ma kosebē.

¹⁴ Numuce Alessandiri ka kojugu caman kē ne ra; nka Matigi le bēna a sara ka kaja ni a ta kewalew ye.

¹⁵ Ele fana ye i yere kɔrɔsi a ra, sabu a ka an ta kumaw
sɔɔ̄ kosebe.

¹⁶ Ne tagakofɔlɔ̄ kiti ra ka taga ne ta ko nafo, mɔgɔ̄ si ma
ne dɛmɛ; bɛɛ ka ne to ne kelen na. Nka Ala ye yafa o ma o
ra.

¹⁷ Matigi yere le ka ne dɛmɛ ka baraka don ne ra, janko ne
ye Kibaro Diman* waajuri ke k'a gbeyya, siya wɛrɛ mɔgɔw
bɛɛ y'a men. Ala ka ne bɔsi ka bɔ̄ jara da ra.

¹⁸ Matigi bɛna ne bɔsi mɔgɔw ta kewalejuguw bɛɛ ma, ka
ne kisi, ka ne ladon sankolo Masaya* ra. Bonya ye ale le ta
ye wagati bɛɛ, ani tuma bɛɛ. Amina.

Pɔli ta fori

¹⁹ Ne be Pirisili ni Akila fo, ani Onezifori ta somɔgɔw.

²⁰ Erasitusi tora Korenti. Ne ka Torofime banabagato to
Mile.

²¹ I jija ka na sani nɛnɛwagati ye se. Ebulusi be i fo, ani
Pudensi, ani Linusi, ani Kolodiya. Balema tɔw bɛɛ be i fo.

²² Matigi ye to i fe. Ala ye nɛɛma aw bɛɛ ye.

Poli ka leterə min ci TITE ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin leterə səbe Timote ta leterə fəlō kō fe, k'a to Korenti. A ka Zenasi ni Apolosi le ci ka taga a di Tite ma (3.13). Tite tun ye Gereki le ye. A tun sənna Yesu ma Poli ta waajuri sababu le ra.

Poli tagara ni a ye ciradenw ta jəgonyeba ra Zeruzaləmu (Galasikaw 2.1-3). Wagati min Poli tun be Efesi, a ta tagama sabanan na, Tite tun k'a dəmə baara ra. Poli bəra kaso ra Rəmu, k'a ta tagama naaninan damina minke, a tun tagara ni Tite ye o tagama ra. O ka Kibaro Diman waajuri ke Kereti; lanabaga dəw tun sərəra o yərə ra. Poli tagatə a ka Tite to Kereti, janko a ye a janto o lanabagaw ra.

Nin leterə kənə an b'a ye ko Poli be Tite hakiri jigi ko lanabagaw ni o naməgəw tagamacogo ka kan ka teren; o man kan ka ke məgə kewalejuguw ye. O ra, Tite tun ka kan ka Kereti lanabagaw ta jənkuruw labən, ka cəkərəba dəw janawoloma, minw ye məgəsəbew ye, ka olugu ke o naməgəw ye.

Minw be jengə ka bə Kibaro Diman sira kan, a ka kan ka olugu jaraki, janko olugu kana na təw lafiri; ale yərə ka kan ka teren, janko lanabagaw ye a ladegi. Lanabagaw bəe ka kan ka tagama ka kana ni a ta kuma ye, ka Ala sago ke; o le bəna məgəw karan ka təmə hali o darakumaw yərə kan.

Kitabu kənəkow

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Lanabagaw ta naməgəw tagamacogo (1.5-16)

Tite ka kan ka lanabagaw bəe ladi (2.1-15)

Lanabagaw ka kan ka bən kelen ma, ka həra jini (3.1-11)

Poli ta kumalabanw ani a ta forikan (3.12-15)

Poli ta fori (Piyeri flanan 1.1-4)

¹ Ne Poli, ne min ye Ala ta baaraden ye, ani Yesu Kirisita ta ciraden*, Ala ka ne ci janko ne ye lanaya sira ni can sira yira a ta məgə janawolomaninw na, ka kaja ni Alanasiran ye,

² janko o ye panamanya banbari jigiya sərə; Ala le ka o panamanya layiri ta an ye kabini dunuja ma dan fəlō, Ala min te faninya tige.

³ A ta wagati latigenin sera minke, a ka a ta kuma yira məgəw ra waajuri sababu ra; o waajuri ko le karifara ne ma ka kaja ni an Kisibaga Ala yere kumakan ye.

⁴ Ayiwa, ne Pöli bə nin səbe ci ele Tite ma, ele min ye nedence yere ye lanaya ra, lanaya kelen min bə an bəe fe. An Fa Ala ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ye nəema i ye, ka həra ke i ye.

*Baara min dira Tite ma
(Timote fəlɔ 3.1-7; Piyeri fəlɔ 5.1-4)*

⁵ Ayiwa, ne ka i to Kəreti jamana ra, janko ko minw janabəbari tora, i ye olugu janabə; i ye cəkərəba dəw sigi lanabagaw ta jənkuruw* kunna dugu bəe kelen kelen na, i n'a fə ne k'a fə i ye cogo min na.

⁶ Jarakiyərə man kan ka sərə o məgəw si ra, o ka kan ka ke musokelentigiw ye; o denw ka kan ka ke lanaməgəw ye, minw man kan ka sərə jatəya ra, walama ka ke məgə murutininw ye.

⁷ Lanabagaw ta jənkuru kərəsibaga ka kan ka ke məgə jarakibari le ye, sabu Ala ta məgəw kərəsibaga lo. A kana ke wasobaga ye, walama məgə jusuba, walama dərəminbaga, walama məgə fariman, walama məgətəjərbaga.

⁸ A ka kan ka ke jatigijuman ye, ani kopuman kanubaga, ani məgə hakiriman, ani məgə terennin, ani məgə saninman, ani yerəminabaga.

⁹ A ka kan ka nərə Ala ta Kuma yere ra, i ko a karanna a ra cogo min na, janko a ye se ka məgəw karan ka o ladi ka kaja ni karan terennin ye, ani ka səsərikəbagaw ta firiyərə yira o ra.

¹⁰ Ne bə o fə, sabu məgə murutininw ka ca Yahudiya lanabagaw yere le cə ra, ani kumakolonfəbagaw, ani məgəlafiribagaw;

¹¹ i ka kan ka o məgəw da datugu le, sabu o bə gba kuturu dəw ta lanaya cen; karan min ma daga, o bə məgəw karan o ra, wari kosən.

¹² O kosən o yere ta cira də k'a fə o ma ko: «Kəretikaw bə faninya tige tuma bəe; warajuguw lo, salibagatəw lo, minw kənəbaraw tə fa ka ye.»

¹³ O seereya ye can ye. O kosən i ka kan ka o jaraki kosebə janko o ta lanaya ye sabati.

¹⁴ O kana tugu Yahidiyaw ta fələfələ kumakərəw kə; minw banna can ma, o kana tugu olugu ta cifəninw kə.

¹⁵ Məgo minw jusukun saninyanin lo, fen bəe saninyanin lo olugu fe; nka minw jusukun lanəgənin lo, lanabariw, foyi ma saninya olugu fe; sabu o hakiri ni o jusukun lanəgənin lo.

¹⁶ O b'a fɔ o da ra ko o ka Ala lɔn, nka o yere ta kewalew b'a yira ko can te. Ala be o ta kewalew kɔninya; mɔgɔ murutinuw lo, o kosɔn o te se ka kewalejuman kise kelen ke.

2

Tite ka kan ka mɔgɔw bɛε ladi

(*Timote fɔlɔ 2.9-15; Piyeri fɔlɔ 2.18-20; 3.1-6; Efesikaw 6.5-8*)

¹ Ayiwa, ele Tite kɔni, min be ben ni karan terennin ye, i ye o le fɔ.

² A fɔ cekɔrɔbaw ye ko o ye o yere minacogo lɔn, o ye namalo, ka ke mɔgɔ hakirimanw ye, ka sabati lanaya ra, ani kanuya ni mujuri.

³ A fɔ musokɔrɔbaw ye ko olugu fana ye o tagamacogo saninya. O kana ke mɔgɔ tɔgɔcɛnbagaw ye, o kana o yere bla dɔrɔmin na; o ye ke ladibagajumanw ye,

⁴ ka muso denmisenw karan, janko olugu ye o cew ni o denw kanu,

⁵ ka ke hakirimanw ye, ka o yere mina, ka o ta sokɔnɔbaaraw ke ni jusupuman ye, ka o yere majigi o cew ye, janko o ta kewalew kana ke sababu ye k'a to mɔgɔw ye Ala ta Kuma mafiyenya.

⁶ O kuma kelen fɔ kanbelenw fana ye, ko o ye ke hakirimanw ye ko bɛε ra.

⁷ Ele yere fana ye ke kewalejuman kɛbaga ye, k'a to tɔw ye i tagamacogo ladegi; mɔgɔw karan ni jusukun gbenin ye, ani sɔbeya ye.

⁸ I ta kuma ye ke kuma barakaman ye, mɔgɔ te se ka min sɔsɔ, janko an juguw ye maroya, o kana kumajugu si sɔrɔ k'a fɔ an ma.

⁹ A fɔ baaradenw ye ko o ye o yere majigi o kuntigiw ye fɛn bɛε ra, ka o kuntigiw diyanyako ke; o kana o sɔsɔ.

¹⁰ O kana foyi ta o fɛ; o ye o ta lanamɔgɔya yira wagati bɛε, janko mɔgɔw ye an Kisibaga Ala ta karan bonya.

Ala ta neɛma yiracogo

(*Efesikaw 2.1-10; Piyeri fɔlɔ 1.10-21; 2.13-16; Yuhana fɔlɔ 3.1-3*)

¹¹ Ayiwa, Ala ta neɛma yirara; adamaden bɛε ta kisiri be bɔ o neɛma le ra.

¹² O neɛma baraka ra Ala be an karan, ko an ye Alajasiranbariya dabla, ka ban dununa negejuguw ma; ko an ye tagama ni hakiri ye sisan ta wagati ra, terenninya ni Alajasiran na,

¹³ sani k'a to an jigiya bε lonpuman min kan, o ye se; an ta Alaba min ye an Kisibaga* Yesu Kirisita ye, o ta nɔɔrɔ yiralon lo.

¹⁴ Ale le ka a yεrε di ka sa an kosɔn, janko ka an kunmabɔ kojuguw bεε ma, ka an saninya ka an kε a yεrε ta mɔgɔw ye, janko an ye an yεrε cesiri ka kewalejuman ke tuma bεε.

¹⁵ Ayiwa, i ka kan ka nin kumaw le fɔ, ka mɔgɔw ladi, ka o jaraki ka kana ni i ta lɔyɔrɔ bonya bεε ye. Mɔgɔ si kana jɔn i ra.

3

Lanabagaw tagamacogo

¹ Lanabagaw hakiri jigi a ra, ko o ka kan ka o yεrε majigi jamana namɔgɔw, ani a fangatigiw ye; o ye o kan mina ka laben ka kewalejuman ke tuma bεε.

² O kana mɔgɔ si kɔrɔfɔ; o ye ke heramɔgɔw ye, ani mɔgɔ sabarininw, ka o jusu suma mɔgɔ bεε kɔrɔ.

³ Sabu fɔlɔfɔlɔ an fana tun ye hakirintanw le ye, ani Alakanminabariw, ani mɔgɔ lafirininw; an tun kera nege suguya bεε ta jɔnw le ye, ani jarabijugu bεε; an tun bε tagama juguya ni nangboya ra; mɔgɔw tun bε an kɔninya, an yεrε gbansan tun bε nɔgɔn koninya.

⁴ Nka an Kisibaga Ala ta pumanya ni a ta kanuya yirara wagati min na adamadenw ta fan fe,

⁵ a ka an kisi, nka a ma kε an yεrε ta kewale terenninw kosɔn, a kera a yεrε ta hina le kosɔn, ani Nin Saninman* min ka an ko ka an kε danfenkuraw ye, ka panamanyakura di an ma.

⁶ Ala ka Nin Saninman lajigi an kan k'a caya, an Kisibaga* Yesu Kirisita sababu ra,

⁷ janko an ye jate mɔgɔ terenninw ye Ala ja kɔrɔ a ta nεema baraka ra, ani an jigi bε panamanya banbari min kan, an ye o sɔrɔ.

⁸ Ayiwa, nin kumaw ye can le ye. Ne b'a fe i y'a fɔ mɔgɔw ye k'a gbeleya o ma kosebε, janko minw lara Ala ra, olugu ye jiia ka kewalejumanw kε. O le ka ji, mɔgɔw fana bε nafa sɔrɔ o le ra.

⁹ Nka i kana i yεrε bla sɔsɔrikunntanw na, ani fɔlɔfɔlɔfɔlɔmɔgɔw tɔgɔw ta sɔsɔriw, ani keremisenw, ani cira Musa ta sariya* ko sɔsɔriw; nafa te o ra, o te foyi ja.

¹⁰ Minw bε lanabagaw faran, ni i ka o mɔgɔ dɔ ladi ka se fɔ sjnaga fla, ni a ma sɔn, i ye o tigi mabo i yεrε ra.

¹¹ Sabu sigiya t'a ra, o mɔgɔ suguya ka lanaya sira bla; a bε jurumun ke ka Ala ta kiti ben a yεrε kan.

*Pɔli ta ladiri laban ni fori
(Korentikaw fɔlɔ 16.20-24)*

¹² Ni ne nana Aritemasi walama Tisiki ci i fe tuma min na, i ye i jija ka na ne kunben Nikopolisi, sabu ne k'a latige ko ne bəna nənəwagati ke o yɔrɔ le ra.

¹³ I janto sariya karamɔgɔ Zenasi ra, ani Apolɔsi, ka o dəmə o ta tagama ra, jankɔ foyi kana dəsə o fe.

¹⁴ An balemw̄ fana ka kan ka o yere degi kewalenumanke ra, jankɔ ka dɔw mako ja wagatigbelenw na; o man kan ka ke jacintanw ye.

¹⁵ Minw bɛɛ be ni ne ye yan, olugu bɛɛ be i fo. Minw be an kanu lanaya sira ra, i ye olugu bɛɛ fo.

Ala ye nɛɛma aw bɛɛ ye!

Poli ka letere min ci FILEMON ma Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Poli ka nin letere ni Kōlōsikaw ta letere sēbe k'a to kaso ra Rōmu. Onezimu ni Tisiki le tagara ni o letere fla ye.

A ka nin letere sēbe k'a ci Filemon le ma.

Filemon tun ye Kolōsi dugu lanabaga dō ye, min tun ka lōyōrōba ta Ala ta baara ra. Baaraden dō tun bē Filemon fē, min tōgō tun ye ko Onezimu. Onezimu tun ka Filemon borofen dō ta, ka bori ka taga fō Rōmu, sabu a tun bē se ka faga o ko kosōn. Ka Onezimu to Rōmu, Poli ka Kibaro Diman fō a ye, a sōnna Ala ta kuma ma. O kosōn Poli bē nin letere sēbe k'a ci a matigice Filemon ma, k'a jini a fē ko a ye yafa Onezimu ma, ka sōn k'a ta baara ra tuun, a kana a ta kewale juru sara a ra. A ka kan k'a mina i ko a balema, a kana ke tuun i ko jōn. Poli bē o kumaw le fō Filemon ye, k'a gbeleya kosebē.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen dōrōn lo, nka a nafa ka bon. A b'a yira an na ko Ala te mōgō bo mōgō ra. Ala bē baaraden, walama jōn kisi cogo min na, a bē a matigice fana kisi o cogo kelen le ra. A b'a yira an na fana ko lanabagaw ka kan ka yafa nōgōn ma, ka nōgōn kanu, hali ni dō ka kojugu ke dō ra.

Kitabu kōnōkow

Poli be Filemon ni a jēnjōgōnw fo (1-3)

Poli be baraka la Ala ye Filemon kosōn (4-7)

Poli be Filemon daari Onezimu kosōn (8-22)

Poli ta kumalaban (23-25)

Poli ta fori

(Timote flanan 1.1-5; Yuhana sabanan 2,6)

¹ Ne Poli, ne min kera kasoden ye Yesu Kirisita tōgō kosōn, ne ni an balemace Timote, anw bē nin sēbe ci Filemon ma, an baarakēnjōgōn kanunin,

² ani an balemamuso Afiya, ani an jēnjōgōn Arisipi, min ye an demebaga ye an ta kēre ra, ani lanabaga minw bē lajen ele Filemon yēre ta so kōno.

³ An Fa Ala ni an Matigi Yesu Kirisita ye nēema aw ye, ka hēra ke aw ye.

Filemon ta kanuya ni a ta lanaya

⁴ Ne balemacε Filemon, tuma o tuma ni ne bε Ala daari, ne bε baraka la a ye ele ta ko ra.

⁵ Sabu i lanin bε Matigi Yesu ra cogo min na, ani i ka Ala ta mɔgɔ saninmanw mina ni kanuya min ye, o kibaroya bεε sera ne ma yan.

⁶ O kosɔn ne bε Ala daarira i ye, janko i bε jεnŋɔgɔnyɑ min na lanaya ra ni an ye, dɔ belen ye fara o kan; o fana ye kε sababu ye k'a to an ka fεnŋuman minw sɔrɔ Yesu Kirisita fε, i ye o lɔn ka ja.

⁷ Ne balemacε Filemon, i ta kanuya ko kɔni ka ne jusu diya, ka ne jusu saaro kosebε; sabu i ka Ala ta mɔgɔ saninmanw jusu saaro.

*Pɔli bε Filemon daari Onezimu ta ko ra
(Kɔlɔsikaw 4.7-9; Korentikaw fɔlɔ 13.4-7)*

⁸ O kosɔn, ne balemacε, ne tun bε se ka i jagboya Kirisita* tɔgɔ kosɔn, ka i ta koketa yira i ra;

⁹ nka ne k'a ye ko a ka fisa ne ye i daari le kanuya kosɔn. Ne Pɔli, ne kεra cεkɔrɔba ye, nka ka fara o kan tuun, ne blara kaso ra Yesu Kirisita tɔgɔ kosɔn.

¹⁰ Ne bε i daarira ne dence Onezimu* ta ko le ra, ne kεra min fa ye kasobon kɔnɔ yan.

¹¹ Ne k'a lɔn ko wagati temenin, a ma ko ja i ye, nka sisani ele o, ne o, a bεna ko ja an fla bεε ye.

¹² Ne bε a kosegi i ma tuun, ale min kεra i n'a fɔ ne yεrε farisogo dɔ.

¹³ Ne kɔni tun b'a fε a ye to ne kɔrɔ yan, janko ka ne to nεgejɔrɔkɔw ra kaso ra yan Kibaro Diman* kosɔn, a ye baara dɔw kε ne ye ele yεrε nɔ ra.

¹⁴ Nka ne tun t'a fε ka foyi si kε, ni min ma bεn i ma, janko i bεna kopuman min kε ne ye, o kana ke jagboya ye, nka a ye ke i yεrε sago ye.

¹⁵ I b'a sɔrɔ ko i ni Onezimu faranna nɔgɔn na wagati dɔɔnin le, janko a ye sekɔ i ma ka to ni i ye tuma bεε.

¹⁶ A kana ke jɔn ye tuun, nka a ye fisaya ni jɔn ye, ka ke i ko i balema kanunin; a ko ka gbεlen ne ma, nka a ko belen ka kan ka gbεleya ele ma ka temε ne ta kan; sabu aw fla bεε bεna ke nɔgɔn fε Matigi ta jεnŋɔgɔnyɑ ra.

¹⁷ Ayiwa, ni i kɔni bε ne jate i teri ye, o tuma Onezimu mina ka ja i n'a fɔ i tun bεna ne yεrε mina cogo min na.

¹⁸ Ni a kεra ko a ka fεn dɔ cεn i fε, walama ni i ta juru le b'a ra, ne le bεna o juru sara i ye.

¹⁹ Ne Pɔli bε nin sεbε ni ne yεrε boro ye, ko ne bεna o juru bεε sara i ye. Ne yεrε ta juru min bε ele ra, ne tεna o fɔ, nka o kɔrɔ ye ko ele yεrε kuturu bεε ye ne ta le ye!

* **1:10 1.10** Onezimu tɔgɔ kɔrɔ ye ko: mɔgɔ naciman.

20 Ne balemace, ne bε i daari ko i ye nin kopuman kelen ke ne ye Matigi kosɔn; sabari ka ne jusu suma Kirisita* ta jɛŋŋɔgɔnyu kosɔn.

21 Ne lara a ra ko ne ka min daari i fε, ko i bεna o kε, o le kosɔn ne ka nin sεbε ci i ma, sabu ne k'a lɔn ko i bεna min kε, o bεna tεmε ne ta fɔta yεrε kan.

22 Ayiwa, ne b'a fε i ye bon dɔ labεn ne ye, sabu ne jigi b'a kan ko o bεna ne labla aw ye lon dɔ, aw ta daariri baraka ra.

Fori laban

23 Ne kasodenjɔgɔn Epafirasi, min bε kaso ra Yesu Kirisita tɔgɔ kosɔn, ale bε i fo.

24 Ne baarakεŋŋɔgɔn tɔw, Marika, ani Sitariki, ani Demasi, ani Luka, olugu fana bε i fo.

25 An Matigi Yesu Kirisita ye nεεma aw ye.

Leterē min cira HEBURUW ma Kitabu faamucogo

Nin leterē səbebaga ma lōn. Dōw tun b'a miiri ko a səbebaga ye Apolosi ye, walama Barinabasi, walama Pōli, nka olugu si tōgō ma fō kitabu kōnō.

Nin kitabu nafa ka bon kosebe. Lanabaga minw tun ka Yahudiyaw ta sariyaw ni o ta landaw palōn, a səbera olugu le ye, walama Yahudiya lanabaga dōw. A səbebaga b'a fe k'a yira ko Layirikōrō ta kumaw ni a ta tagamasiyēn w bēs dafara Yesu Kirisita ta saya saraka sababu ra. O koson lanabagaw ka kan ka jija ka to lanaya ra. O man kan ka o ta kisiri ko ke borokōfēfēn ye.

O ra, nin kitabu səgebaga b'a yira ko Yesu ta nōcōrō ka bon ni melekew ta ye, ko Yesu ka bon ni cira Musa ye, ale min tun ye Ala ta ciraba ye, min ka Izirayelimōgōw labō Misiran jōnya ra, ka taga ni o ye o ta jamana ra.

Yesu ye Ala ta sarakalasebagaw kuntigi ye, min ni sarakalasebaga tōw te kelen ye. Ale ta sarakalasebagaya te ban ka ye, sabu a panaman lo wagati bēs. Ale yērē le kera saraka ye, k'a jori ke ka jurumunw yafa. Ale kelen ta saraka blara saraka tōw bēs nō ra.

Kitabu sura 11 ni 12 ra, seberikebaga bē mōgō caman tōgō fō, minw tun ka o jigi la Ala kan, ka la Ala ra, ka baara ke a ye. Bi lanabagaw fana ka kan ka o mōgōw ta tagamacogo ladegi, ka o na lō Matigi Yesu kelenpe ra, ka tugu a nō fe (12.2).

Kitabu kōnōkōw

Yesu ye Ala ta cirayakumaw bēs dafabaga ye (1.1-3)

Yesu kōrōtara ka temē melekew ni cira tōw bēs kan (1.4-4.13)

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigi dafanin ye (4.14-7.28)

Yesu ye layirikura sigibaga ye (8.1-9.22)

Yesu ye saraka dafanin ye (9.23-10.39)

Mōgō minw lara Ala ra (11-12)

Lanabaga tagamacogo (13.1-19)

Daariri ni forikan (13.20-25)

Ala kumana Kirisita baraka le ra

*(Yuhana 1.1-3; Kōlōsikaw 1.15-17; Heburuw 10.12-14;
Filipikaw 2.6-11)*

¹ Ayiwa, fōlōfōlō, Ala kumana an bēmaw fe ciraw sababu ra tuma caman na, ani cogo caman na.

² Nka nin wagati labanw na, Den min bɔra Ala ra*, a kumana an fε o le sababu ra. Ala ka ale le sigi k'a ke fεn bεε tigi ye; a ka dunuja dan ale le baraka ra fana.

³ Ala ta nɔɔrɔ bε ale le ra; a cogoya ni Ala cogoya ye kelen ye. A ta kuma barakaman le ka dunuja fεn bεε mina ka lo. A ka mɔgɔw saninya ka bɔ o ta jurumunw na minke, a tagara sigi sankolo ra Sebeetigi Ala kininboroyanfan fε.

Kirisita ka bon ni mεlεkεw ye

⁴ Den min bɔra Ala ra*, o bε mεlεkεw kunna, fɔ Ala ka tɔgɔ di a ma, tɔgɔ min ka bon ni mεlεkεw ta ye pewu!

⁵ Ala m'a fɔ a ta mεlεkεw si ma ka ye ko:

«Den min bɔra ne ra, ele lo;
ne kera i Fa ye bi.»

A fana m'a fɔ ka ye mεlεkε si ta ko ra, ko:

«Ne bεna ke a Fa ye,
a bεna ke ne Dence ye.»

⁶ Nka Den min bɔra Ala ra, o min ye fεn bεε kuntigi ye, wagati min na Ala ka o ci dunuja ra, Ala ko:

«Mεlεkεw bεε ye a bato.»

⁷ A k'a fɔ mεlεkεw ta ko ra, ko:

«A bε a ta mεlεkεw ke fɔjɔ ye,
k'a ta baaradenw ke tasumamanaw ye.»

⁸ Nka Den min bɔra Ala ra, a k'a fɔ o ta ko ra, ko:

«E, Ala, i ta masaya bε to a nɔ ra wagati bεε;
i ta masacebere ye terenninyabere le ye.»

⁹ I bε terenninya kanu, i bε kojugu kɔninya;
o le kosɔn Ala, i ta Ala kɔni ka i janawoloma
ka nagarituru ke i kun na, ka i fisaya i tɔŋɔgɔnw ye.»

¹⁰ A k'a fɔ tuun ko:

«Matigi, ele le ka dugukolo dan kabini a damina ra,
i yεrε boro ka sankolo dan.

¹¹ O fenw bεε bεna tεmε, nka ele kɔni bε to i nɔ ra;
o bεε bεna kɔrɔ i ko fani bε kɔrɔ cogo min na.

¹² I bεna o kuru i ko mɔgɔ bε deregeba kuru cogo min na;
o bεna yεlema i ko mɔgɔ bε fani donta yεlema cogo min na.
Nka ele kɔni, ele bε to i cogo ra,
ele ta sandaw tε ban ka ye.»

¹³ Ayiwa, Ala k'a fɔ mεlεkε juman le ye ka ye, ko:

«I sigi ne kininboroyanfan fε,
fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ?»

1:5 1.5 Nin kuma fɔra Zaburu 2.7; Samawilu flanan 7.14; Kibaroyaw fɔlo 17.13.

1:6 1.6 Nin kuma fɔra Sariya 32.43.   **1:7 1.7** Nin kuma fɔra Zaburu 104.4.

1:9 1.8-9 Nin kuma fɔra Zaburu 45.7-8.   **1:12 1.10-12** Nin kuma fɔra Zaburu 102.26-28.   **1:13 1.13** Nin kuma fɔra Zaburu 110.1.

¹⁴ Mēlekēw ye mun le ye? O bēe ye ninw le ye; ciradenw lo, minw bē baara kē Ala ye. Mōgō minw ka kan ka kisi, Ala bē mēlekēw ci ka taga olugu dēmē fana.

2

Ala ta kisiriba

¹ Ayiwa, o kosōn an ka kuma minw mēn, an ka kan ka an janto o ra kosebē, janko an kana na sira bla ka taga an kun fe.

² Mēlekēw tun ka kuma min fō an bēmaw ye, o kēra can ye; mōgō o mōgō ka sariya cen, ka ban ka Ala kan mina, Ala ka olugu bēe sara ka kaja ni o ta kewalew ye.

³ Ayiwa, anw fana bēna bōsi cogo di, ni an ka nin kisiriba kē borokōfēfen ye? Matigi yere le kōnna ka o kisiri ko fō; o kō, minw ka a lamēn, olugu k'a fō an ye k'a gbeaya.

⁴ Ala yere ka baraka don o ta seereya ra ni tagamasiyenw ye, ani kobaw, ani kabako suguya caman, ani ka Nin Saninman* ta sebagayaw di o ma fana ka kaja ni a yere sago ye.

Mōgō bē kisi Kirisita le baraka ra

⁵ Ayiwa, an bē dunupakura nata min ko fōra, Ala ma o kuntigiya di mēlekēw le ma.

⁶ Nka mōgō dō ka nin seereya kē Kitabu yōrō dō ra, ko: «Ala, mōgō ye mun ye, k'a fō ko i bē i hakiri to a ra? Adamaden ye mun ye, k'a fō ko i bē i janto a ra?

⁷ I k'a dōgoya mēlekēw ye wagati dōonin;

i ka nōrō ni bonya masafugula don a kun na,

⁸ ka fēn bēe bla a sen jukōrō.»

Ni a fōra ko Ala ka a sigi fēn bēe kunna, o kōrō ye ko fēn si tē yi ni a tē min kunna. O bēe n'a ta, an b'a ye ko se ma di a ma fōlō ko a ye sigi fēn bēe kunna.

⁹ Nka sisān an b'a ye ko Ala ka Yesu min dōgoya ka temē mēlekēw kan ka wagati dōonin kē, sisān Ala ka nōrō ni bonya masafugula di o ma, a ta tōrō ni a ta saya kosōn; o cogo ra, Ala ta nēema sababu ra, a sara mōgōw bēe le nō ra.

¹⁰ Ayiwa, can ra, fēn bēe danna Ala min sababu ra, ani Ala min kosōn, ale tun b'a fē ka mōgō caman ladon a ta nōrō ra; o kosōn a bēnna a ma ka Yesu ta bonya dafa a ta tōrōw sababu ra, ale min ye mōgōw ta kisiri tigi ye.

¹¹ Yesu min bē mōgōw saninya ka o bō jurumun na, ale ni o mōgō saninyaninw bēe ta Fa ye Ala kelen le ye. O le kosōn a tē a yere fisaya o ma; a bē o wele ko a balemaw.

¹² A ko:

«Ala, ne bëna i tɔgɔ fɔ ne balemaw ye,
ne bëna i tando ni dɔnkiriw ye i ta jama bëe lajenninw cë
ra.»

13 A ko fana tuun, ko:

«Ne bëna ne jigi la Ala kan.»

A ko tuun, ko:

«Ne flë nin ye, ne ni Ala ka den minw di ne ma.»

14 Ayiwa, Yesu ka o mɔgɔ minw kisi, i n'a fɔ olugu ye adamadenw le ye, o kosɔn Yesu fana kera adamaden ye. A ka o ke janko a ta saya baraka ra, saya fanga bë Setana min boro, a ye o Setana ta fanga cën;

15 janko minw tun bë Setana ta jɔnya ra o si bëe ra, saya nasiran kosɔn, a ye olugu kunmabɔ.

16 Can ra, Yesu ma na ka na mɛlekew le dëmë; a nana Iburahima ta denw le dëmë.

17 O le kosɔn jagboya lo, a tun ye ke adamaden ye cogo bëe ra, ka ke sarakalasebaga* kankelentigi ye, min bë hina mɔgɔw ra, ka baara ke Ala ye janko ka mɔgɔw ta jurumunw kafari.

18 Ayiwa, i n'a fɔ ale yere tɔɔrɔra kɔrɔbɔri kosɔn, o kosɔn minw bë kɔrɔbɔ, a bë se ka olugu dëmë.

3

*Kirisita ka bon ni cira Musa ye
(Matiyu 21.33-38)*

1 O le kosɔn, ne balema saninmanw, Ala ka aw minw wele, ne b'a fε ko aw ye miiri Yesu le ma; ale le ye Ala ta ciraden ye, ani a ta sarakalasebagaw kuntigiba*, an ta lanaya ko ra.

2 Yesu kera kankelentigi ye Ala ja kɔrɔ, Ala min k'a sigi a ta baara ra, i n'a fɔ cira Musa tun kera kankelentigi ye Ala ta so bëe kɔnɔ cogo min na.

3 Nka Yesu ka kan ni bonyaba ye ka teme cira Musa kan pewu; sabu bonlobaga bë bonya sɔrɔ ka teme bon yere kan.

4 Bon o bon, mɔgɔ le k'a lɔ; nka min ka fen bëe lajennin lɔ, o ye Ala le ye.

5 Cira Musa kɔni tun ye baaraden le ye, min k'a ta baara ke ni kankelentigya ye Ala ta so bëe kɔnɔ. Ala tun bë kuma minw fɔ, a ta baara tun ye ka o seereya le ke.

6 Nka Kirisita* kera kankelentigi ye i ko Dence min sigira Ala ta so kɔnɔ ka ke fen bëe kunna. Sisan anw le ye o so ye; nka an bë an yere bonyara lanaya ni jigiya min kosɔn, fɔ an ye jjia ka to o kan ka taga se a laban ma.

Nenekiriyɔrɔ min labenna Ala ta mɔgɔw ye

7 O kosɔn, i n'a fɔ Nin Saninman* k'a fɔ cogo min na, ko:

«Ni aw bε Ala kumakan mεn bi,
⁸ aw kana aw jusukun gbeleya
i n'a fō aw bεmaw murutira Ala kama
kongokolon kōnō cogo min na, ko o bε Ala kōrōbō.
⁹ O yōrō le ra aw bεmaw ko o bε ne Ala kōrōbō,
k'a sōrō o ka ne ta kokēniw bεs ye ka se fō san binaani.
¹⁰ O kosōn ne dimina o wagati mōgōw kōrō;
ne ko: «O yērē ta miiriyaw le bε o lafiri tuma bεs;
ne b'a fε o ye sira min ta, o tε o lōn.»
¹¹ O kosōn ne dimikojugu fε, ne karira ko:
«O tēna don ne ta nēnēkiriyyōrō ra fiyewu!» »

¹² Ne balemwaw, aw ye aw yērē kōrōsi, mōgō si kana sōrō
aw ra, jusujugu ni lanabarijusu bε min na, fō ka ban ka Ala
panaman kan mina.

¹³ Nka Ala ka «bi» min ko fō, ka aw to o ra, aw ye jēnōgōn
ladi lon o lon, janko jurumun kana kε sababu ye ka aw lafiri
ka aw jusukun gbeleya.

¹⁴ An kera Kirisita* ta jēnōgōnw le ye, nka an ka a
damina ni jigiya min ye, fō an sinsinnin ye to o kan ka taga
se a laban ma.

¹⁵ A sēbera Kitabu kōnō, ko:
«Ni aw bε Ala kumakan mεn bi,
aw kana aw jusukun gbeleya,
i n'a fō an bεmaw murutira cogo min na.»

¹⁶ Ayiwa, jōntigiw le ka Ala kumakan mεn ka muruti? Cira
Musa bōra ni minw ye Misiran jamana ra, yala olugu tε wa?

¹⁷ Ala dimina jōntigiw le kōrō fō san binaani? Minw ka
jurumun kε, ka sa kongokolon kōnō, yala olugu tε wa?

¹⁸ Ala karira ko jōntigiw le tēna don a ta nēnēkiriyyōrō ra?
Yala minw murutira a kama, olugu tε wa?

¹⁹ O cogo ra, an b'a ye ko o ta lanabariya le kosōn o ma
se ka don o jamana ra.

4

¹ Ayiwa, Ala ka layiri min ta ko an bēna taga don ale ta
nēnēkiriyyōrō ra, i n'a fō o layiri belen bε a nō ra, o ra an ye
an yērē kōrōsi, janko aw si kana na dēsē ka to ko.

² Kibaro Diman* waajuri kera an ye, i n'a fō a kera an
bεmaw ye cogo min na. Nka o ka o kuma min mεn, o ma
foyi ja o ye; sabu minw k'a mεn, olugu m'a mina ni lanaya
ye.

³ Nka anw minw lara Yesu ra, anw bēna don o
nēnēkiriyyōrō ra, i n'a fō Ala k'a fō cogo min na, ko:
«Ne dimikojugu fε, ne karira ko:

O tēna don ne ta nēnēkiri yōrō ra fiyewu.»

Ala ka o kumaw fō k'a sōrō a tun ka fēn bēe dan ka ban kabini dunupa dantuma na;

⁴ sabu a fōra Kitabu yōrō dō ra tere wolonfla ko ra, ko: «Tere wolonflanan, Ala nēnēkiri ra a ta baara bēe ra.»

⁵ O yōrō kelen na Ala ko tuun, ko:

«Ne ka jamana min layiri ta o ye,

o tēna don ne ta nēnēkiri yōrō ra fiyewu.»

⁶ Ayiwa, minw tun kōnna ka o Kibaro Diman lamēn, olugu ta lanabariya kosōn, o ma don o jamana ra ka nēnēkiri. Nka o bēe n'a ta, dō wērēw belen bē se ka don o yōrō ra.

⁷ O le kosōn Ala ka lon dō wērē sigi tuun; o ye «bi» ye. Wagatijan temenin kō a ka o kuma don Dawuda da ra. A tun kōnna ka o kuma fō; o kuma flē nin ye, ko:

«Ni aw bē Ala kumakan mēn bi,

aw kana aw jusukun gbeleya.»

⁸ Ayiwa, ni Yosuwe tun sera ka Izirayelimōgōw ladon o nēnēkiri yōrō ra, Ala tun tēna lon wērē ko fō tuun o kō fe.

⁹ O kosōn Ala ka a ta baara kē, ka nēnēkiri a tere wolonflanan na cogo min na, o nēnēkiri jōgon bē Ala ta mōgōw ja.

¹⁰ Ni mōgō min ka don Ala ta nēnēkiri yōrō ra, o tigi bē nēnēkiri a ta baaraw ra, i n'a fō Ala nēnēkiri a ta baaraw ra cogo min na.

¹¹ O kosōn an ye jija ka don o nēnēkiri yōrō ra, janko mōgō si kana to kō fe i n'a fō Alakanminabari dōw k'a kē cogo min na.

¹² Sabu Ala ta Kuma bē janamanya di, baraka b'a ra. A da ka di ka tēmē muru da fla kan. A bē mōgō sōgō fō ka se mōgō jusukun ni a nin dan ma, ka se kolo tugudaw ni sōnbē ma. A bē mōgō ta miiriyaw ni a jusukunnakow bēe sēgesēge k'a lōn.

¹³ Danfēn si tē yi min dogonin lo Ala ja kōrō. Fēn bēe bē a ja kōrō kēnē kan, fēn si dogonin tē a ma; an bēna taga lō ale Ala min ja kōrō, janko an bēe ye an ta fō.

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

¹⁴ Ayiwa, i n'a fō sarakalasebagaw kuntigiba* bē an fe, min yēlēra ka taga fō sankolo kōnōnōyōrō ra, min ye Yesu ye, Den min bōra Ala ra, o tuma an ko an bē lanaya min na, an ye jija ka to o kan.

¹⁵ Sarakalasebagaw kuntigiba min tē se ka hina an na ka an dēmē an ta barakantanyaw ra, an ta sarakalasebaga tē o jōgōnna ye. Nka ale fana kōrōbōra cogo bēe ra i n'a fō anw, nka a ma jurumun si kē.

¹⁶ O ra, an kana siran; an ja signin ye madon neema tigi
Ala ta masasiginan na, janko a ye makari an na, ka neema
an ye, ka an deme wagati bennin na.

5

¹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigibaw* bεε
panawolomara ka bɔ mɔgɔw le cε ra; a sigira mɔgɔw
kosɔn, ka kow panabɔ o ni Ala cε. A bε siman sarakaw ni
began sarakaw lase Ala ma mɔgɔw ta jurumunw kosɔn.

² A bε se ka hina mɔgɔ kolɔnbariw ni mɔgɔ lafirininw na,
sabu ale fana ye barakantan ye i n'a fɔ o mɔgɔw.

³ O kosɔn a ka kan ka saraka dɔ bɔ a yere ta jurumunw
kosɔn, i n'a fɔ a b'a bɔ mɔgɔ tɔw ta jurumunw kosɔn cogo
min na.

⁴ Ayiwa, mɔgɔ si tε se ka o bonya ta k'a la a yere kan; Ala
le bε mɔgɔ wele a kama, i n'a fɔ a ka Haruna wele cogo min
na.

⁵ O cogo ra, Kirisita* fana ma sarakalasebagaya ta
kuntigibaya bonya la a yere kan a yere ma; nka Ala le ka a
ke a ye, k'a fɔ a ma ko:

«Den min bɔra ne ra, ele lo;
ne kera i Fa ye bi.»

⁶ Ala k'a fɔ yɔrɔ wεre ra fana, ko:

«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bεε,
i n'a fɔ Melikisedeki tun bε cogo min na.»

⁷ Wagati min Yesu tun bε dunuja ra yan, a tun k'a lɔn ko
se bε Ala ye ka ale kisi saya ma; a ka Ala daari, k'a daari
kosebe ni kanba ye, fɔ ka kasi. Ala ka a ta daariri lamɛn a
ta Alajasiran kosɔn.

⁸ Nka hali k'a sɔrɔ a bɔra Ala ra, o bεε n'a ta, a ka Ala kan
mina, ka tɔrɔ.

⁹ Ala k'a ta kow bε dafa sumaya, minw bε a kan
mina, a kera olugu ta kisiri tigi ye, kisiri banbari.

¹⁰ Ala ka a latige k'a ke sarakalasebagaw kuntigiba ye, i
n'a fɔ Melikisedeki tun kera a ye cogo min na.

Lanabaga barakantanw

¹¹ Ayiwa, fen caman bε an fe k'a fɔ aw ye nin ko ra, nka
o kow nafo ka gbeleñ, sabu aw ta faamuri ka sumaya.

¹² Nɔgɔntumasi aw tun ka kan ka ke karamɔgɔw le ye;
nka hali bi o belen bε aw karanna Ala ta Kuma damina le
ra kura ye tuun. Hali bi aw mako bε nɔnɔ le ra, aw tε se ka
domuni gbirimani domu.

¹³ K'a sɔrɔ mɔgɔ min bε nɔnɔ dɔrɔn ke a ta baro ye, o tigi
ye denjenin le ye, a tε ko terennin lɔn ka bɔ ko terenbari
ra.

¹⁴ Nka domuni gbirimman ye mōgōkōrōbaw ta le ye; olugu ka o yere degi, ka ko lōn, ka kojuman ni kojugu lōn ka bō jūgōn na.

6

¹ O le kosōn, Kirisita* ta karan bē damina ko minw na, an kana to o kan hali bi; an ye taga ja lanaya ra, ka ke i ko mōgōkōrōbaw. An man kan ka kōsegi karan damina kan tuun, i n'a fō mōgō ka kan ka nimisa cogo min ka kewale pacintanw dabla, ka la Ala ra,

² ani batizeri ta karan, ani boro bē la mōgōw kan cogo min na, ani suw kunuko, ani Ala ta kiti banbari.

³ Ayiwa, an ye o kow to yi ka taga ja! An bēna o le ke, ni Ala sōnna.

⁴ Ayiwa, Ala ta yeelen yirara minw na ka ye, minw ka Ala ta nēema nēne ka ye, ka dō sōrō Nin Saninman* na,

⁵ ka Ala ta Kuma diya nēne ka ye, ka wagati nata ta sebagayaw lōn,

⁶ ayiwa, o bēe n'a ta, ni o mōgōw benna, olugu kōni tē se ka nimisa kokura tuun fiyewu; sabu Den min bōra Ala ra*, a bē i n'a fō o bē o le gbengbenna yiri ra tuun kokura, k'a lamaroya kēne kan bēe ja na.

⁷ Ayiwa, ni sanji ka ben sjagako caman dugukolo min kan, ni o dugukolo siman ka ja, ka ke sēnēkēbaga sago ye, o dugukolo bē Ala ta baraka sōrō.

⁸ Nka ni ḥaniw, ani binjuguw dōrōn le falenna a ra, a tē foyi ja; a tēna mēen o yōrō bē danga, ani a laban tasuma b'a jēni.

⁹ O bēe n'a ta, an balema kanuninw, hali ni an bē nin kumaw fō, an jigi signin lo aw ta ko ra; an k'a lōn ko aw bē sirajuman le kan, min ye kisiri sira ye.

¹⁰ Sabu Ala tē jumanlōnbari ye k'a fō ko a bē jina aw ta baara kō, ani aw ka balemaw kanu cogo min na a tōgō kosōn, ani aw ka Ala ta mōgō saninmanw dēmē cogo min na, ani aw bē o dēmēna cogo min na fana hali bi.

¹¹ Nka min ka di an ye, o ye ko aw bēe kelen kelen ye ji ja ka se fō a laban ma, janko aw jigi bē min kan, aw ye o sōrō.

¹² An t'a fē aw ye ke salibagatōw ye. Ala ka fēn minw layiri ta, mōgō minw bē ji ja ka o sōrō o ta lanaya ni o ta mujuri baraka ra, aw ye olugu le ladegi.

Ala ka layiri min ta

¹³ Ala ka layiri ta Iburahima ye tuma min na, a tun tē se ka kari tōgō wēre ra, min ka bon ni ale Ala yere tōgō ye minke, a karira a yere tōgō le ra.

¹⁴ A ko Iburahima ma ko: «Sigiya t'a ra, ne bëna baraka don i ra, ka i ta duruja caya kosebè.»

¹⁵ Ayiwa, Iburahima mujnuna ka Ala makon o minke, o cogo le ra, Ala tun ka min layiri ta a ye, a ka o soro.

¹⁶ Ni mogow be kari, fen min ka bon ni olugu yere ye, o be kari o le ra; o kariri ye sarati le ye k'a yira ko o ta kuma ye can ye, ani ka sosoři beee ban pewu.

¹⁷ O cogo ra, minw tun ka kan ka o layirijuman soro, Ala tun b'a fe k'a yira olugu ra le k'a gbeuya ko ale te a ta kolatigeninw yelema fiyewu; o koson a karira ka fara layiri kan.

¹⁸ O fen fla te se ka yelema fiyewu. Ala ka layiri min ta, ani ka kari ka fara a kan, a te se ka faninya tige o ko ra. An minw ka karifayor soro Ala koro, nin kumaw be an ja gbeleya le kosebè, janko Ala ka layiri min ta an ye, an ye an jigiya to o kan.

¹⁹ O jigiya be an nin mara, i ko nege gbirimman min be kurunba lalo; jigisobe lo, ani jigi barakaman. O le be yoro saninman* ta boncetigefani dayel an ye, ka an ladon fo yoro saninmanba kono.

²⁰ Yesu konna ka don an ja o yoro ra an ta jurumunw koson. A kera sarakalasebagaw kuntigiba* ye i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na; a bëna to o kuntigiya ra wagati beee.

7

Melikisedeki ta sarakalasebagaya

¹ Ayiwa, o Melikisedeki tun ye Salemu dugu masace le ye, ani Ala Korotaninba ta sarakalasebaga*. O wagati ra Iburahima tun tagara masa dow kere, ka se soro o kan; Iburahima kosegit, Melikisedeki tagara a kunben ka dugawu ke a ye.

² Iburahima ka a borofenw beee yaga bo ka o di Melikisedeki ma. Melikisedeki togo koro ye ko «terenninya masa.» Ka fara o kan, Salemu masace lo, o koro ye ko «hera masace.»

³ A face togo ma fo, a bamuso togo ma fo, a ta buruju togo fana ma fo; a worocogo ma fo, walama a sacogo. A be i ko Den min bora Ala ra*, sabu a be to a ta sarakalasebagaya ra wagati beee.

⁴ Aw m'a ye ko nin ce tun ka bon wa! Fo an bëmace Iburahima tun ka fen o fen soro kerekkeyoro ra, a ka o beee yaga bo ka o di a ma.

⁵ Levi* ta duruja minw ye sarakalasebagaw* ye, sariya* k'a yira ko olugu ka kan ka yaga mina Izirayelimögow fε, minw ye o balemaw ye; k'a soro o bεs bora Iburahima le ra fana.

⁶ Melikisedeki tun te Levi ta duruja dɔ ye, nka o bεs n'a ta, a ka yaga mina Iburahima fε. Ala tun ka layiri ta Iburahima min ye, a ka dugawu ke o ye.

⁷ K'a soro sigiya t'a ra, jnamogo le bε dugawu ke komogo ye.

⁸ Sarakalasebagaw fε, Levi ta duruja minw tun bε yaga mina, olugu tun ye adamaden gbansanw le ye. Nka Melikisedeki min ka yaga mina Iburahima fε, a fora ko ale janaman lo wagati bεs.

⁹ Levi ta duruja minw bε yaga mina, an bε se k'a fo ko olugu yere ka yaga bɔ k'a di Melikisedeki ma, sabu o bεmacε Iburahima k'a di a ma.

¹⁰ Wagati min Melikisedeki tagara yaga mina Iburahima fε, olugu tun ma woro ban, nka Iburahima le tun bena o woro. O cogo ra olugu yere ka yaga di Melikisedeki ma.

¹¹ Ayiwa, sariya min dira Izirayelimögow ma, o ju tun sigira Levi ta sarakaw le kan. Ni o sarakalasebagaya tun sera ka mögow kisi ka o bɔ o ta jurumunw bεs ra, kun tun tēna ke a ra tuun ko sarakalasebaga wεre ye na, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na. Sarakalasebagaw tun bena to ka bɔ Levi ta gba le ra dɔrɔn, i ko Haruna.

¹² Sabu ni sarakalasebagaya yelemana, jagboya lo fana ko sariya ye yelema.

¹³ An bε Matigi min ta ko fora nin ye, ale bora gba wεre le ra; a ta gbamogo si ma deri ka sarakalasebagaya baara ke, ka saraka bɔ sarakajenifen* kan.

¹⁴ Ayiwa, bεs k'a lɔn ko an Matigi bora Zuda ta gba le ra; nka cira Musa ma foyi fo sarakalasebagaya ta ko ra o gba ta fan fε.

Yesu ta sarakalasebagaya te ban

¹⁵ Yesu kera sarakalasebaga* wεre ye minke, i n'a fo Melikisedeki tun kera a ye cogo min na, o le b'a yira k'a gbeya tuun ko a ni Levi ta gba te sira kelen na.

¹⁶ A ma ke sarakalasebaga ye ka kaja ni gba ta sira ta sariya ye; nka a kera sarakalasebaga ye a ta janamanya banbari ta sebagaya le baraka ra.

¹⁷ Sabu a fora a ta ko ra ko:

«Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bεs
i n'a fo Melikisedeki tun bε cogo min na.»

18 O cogo ra sariya* fōlō bōra yi, sabu baraka tun tē o ra ka mōgōw kisi, nafa tun tē o ra fana;

19 sabu sariya ma se ka foyi kē k'a dafa. Sisan an ka jigiya wērē le sōrō, min ka jni ni fōlōta ye; o le sababu ra an bē se ka gbara Ala ra.

20 Ka fara o kan, Ala karira le, ko Yesu bēna kē sarakalasebaga ye. A ma kari sarakalasebaga tōw si ta ko ra.

21 Nka Yesu kera sarakalasebaga ye tuma min na, Ala karira k'a fō a ye ko:

«Matigi karira,

a fana tēna a ta miiriya yelēma:

Ele le ye sarakalasebaga ye wagati bēε.»

22 O ra, Yesu kera Ala ta jēnōgōnya min sarati ye, o jēnōgōnya ka fisa ni fōlō ta ye pewu.

23 Ka fara o kan tuun, sariya fōlō wagati ra sarakalasebaga caman le temena; saya kosōn, o dō ma se ka to sarakalasebagaya baara ra.

24 Nka Yesu kōni, ale tē sa fiyewu; o kosōn mōgō si te se ka ke sarakalasebaga ye a nō ra.

25 O le kosōn minw bē gbara Ala ra Yesu sababu ra, a bē se ka olugu kisi wagati bēε ka bo jurumun bēε ra, sabu a janaman lo wagati bēε, a bē Ala daari o ye.

26 An mako tun bē nin sarakalasebagaw kuntigiba jōgōn le ra, min saninyanin lo, jarakiyōrō te min na, nō si te min na, min faranna ka bo jurumunkēbagaw cē ra, ka kōrōta ka temē hali sankolo kan.

27 A mako tē a ra ka saraka bō lon o lon a yērē ta jurumunw kosōn fōlō, ka ban ka a bō mōgō tōw ta kosōn, i n'a fo sarakalasebagaw kuntigiba tōw. A ka a yērē di saraka ye ka o bēε ke sijaga kelen ka ban pewu.

28 Can ra, sariya ka mōgō minw sigi ka o ke sarakalasebagaw kuntigibaw ye, barakantanya tun bē o mōgōw ra. Nka Ala karira ka kuma min fō sariya kō fē, o sababu ra Den min bōra Ala ra*, o le sigira ka ke sarakalasebagaw kuntigiba dafanin ye wagati bēε.

8

Yesu ye sarakalasebagaw kuntigiba ye

1 Ayiwa, an ka kuma minw bēε fō, o kunba ye nin ye: sarakalasebagaw kuntigiba* bē an fē, min signin bē Ala ta masasiginan kininboroyanfan na sankolo ra.

2 A bē a ta baara ke yōrō saninman* kōnō, fanibon janaman kōnō, Matigi Ala yērē boro ka min lō, mōgō boro ma a lō.

³ Sarakalasebagaw kuntigibaw bεε sigira, janko o ye siman sarakaw ni began sarakaw lase Ala ma. O cogo ra jagboya lo ko an ta sarakalasebagaw kuntigiba fana ye fεn dɔ̄ sɔ̄cɔ̄ ka a lase Ala ma.

⁴ Ni a tun bε dunupia ra yan, a tun tēna kε sarakalasebaga ye yεrε; sabu sarakalasebaga wεrεw bε yi, olugu le bε sarakaw lase Ala ma ka kaja ni sariya* ye.

⁵ O bε o baara kε yɔ̄cɔ̄ saninman min kɔ̄nɔ̄, o ye sankolo ta yɔ̄cɔ̄ saninman bisigiya le ye. Cira Musa tun b'a fε ka fanibon saninman lɔ̄ tuma min na, Ala k'a fɔ̄ a ye ko: «Ne ka nin fεnw bisigiya min yira i ra kuru kan, i ye o kɔ̄rɔ̄si kosebε, k'a to a ye kε ka kaja ni o ye.»

⁶ Nka sisan Kirisita* ta baara ka bon ni sarakalasebaga tɔ̄w ta ye pewu, sabu ale le bε soronarikebaga ye Ala ni mɔ̄gɔ̄w cε ka jεnjiogɔ̄nya min don o cε, o jεnjiogɔ̄nya ka bon ni fɔ̄lɔ̄ ta ye. O jεnjiogɔ̄nya ju sigira layiri minw kan, o ka fisa ni fɔ̄lɔ̄ ta ye pewu.

⁷ Can ra, ni jεnjiogɔ̄nya fɔ̄lɔ̄ tun dafanin lo, kun tun tēna kε a ra tuun ka flanan jini k'a bla a nɔ̄ ra.

⁸ Nka Ala ka a ta mɔ̄gɔ̄w jaraki le, k'a fɔ̄ o ye ko:
 «Lon dɔ̄, bεna se, Matigi ko ten,
 ne bεna jεnjiogɔ̄nyakura don
 ni Izirayeli ta gbamɔ̄gɔ̄w ni Zuda ta gbamɔ̄gɔ̄w ye.

⁹ O jεnjiogɔ̄nya tēna kε i ko ne tun ka jεnjiogɔ̄nya min don ni o bεmaw ye,
 lon min na ne ka o boro mina ka bɔ̄ ni o ye Misiran jamana
 ra;
 sabu ne kɔ̄nna ka jεnjiogɔ̄nya min don ni o ye, o ka o cen.
 O kosɔ̄n ne ka o to yi.
 Matigi ko ten.

¹⁰ Nka o wagatiw temenin kɔ̄,
 ne bεna jεnjiogɔ̄nya min don ni Izirayelimɔ̄gɔ̄w ye, o ye nin
 ye, Matigi ko ten:

ne bεna ne ta sariyaw don o hakiri ra,
 k'a sεbε o jusukun na;

ne bεna kε o ta Ala ye, o bε kε ne ta mɔ̄gɔ̄w ye.

¹¹ Mɔ̄gɔ̄ si tēna a mɔ̄gɔ̄jɔ̄gɔ̄n karan tuun,
 walama ka a balema karan tuun ko:
 «I jija ka Matigi lɔ̄n.»

Sabu o bεε bεna ne lɔ̄n,
 k'a ta mɔ̄gɔ̄ fitini na ka taga a bla mɔ̄gɔ̄ba ra.

¹² Ne bεna o ta terenbariyakow bεε yafa o ma;
 ne tēna ne hakiri to o ta jurumunw si ra tuun.»

¹³ Ayiwa, aw m'a ye, Ala ka jenjogonyakura ko fo minke, a k'a yira ko jenjogonya folo kora. Ayiwa, ni fen ka kora, ni a te mako ja tuun, o fen be taga tunuyoro le ra.

9

*Jenjogonyakora ni jenjogonyakura
(Bori 25; 26; 40.17-33)*

¹ Ayiwa, jenjogonya folo fana ta sariyaw tun be yi, o tun be Ala batocogo yira. Alabatoyoro saninman do fana tun be dugukolo kan yan.

² O tun ka fanibon do le lo. O fanibon bonkono folo tun be wele ko yoro saninman*. Fitinadaga ni tabali ni sarakaburuw tun be o yoro le ra.

³ O ko, boncetigefani flanan kofeyoro ra, o tun ye fanibon bonkono flanan ye, min be wele ko yoro saninmanba*.

⁴ Wusunanjenifen saninlamen do tun be o yoro ra, ani jenjogonya kesu, sanin tun lara min yoro bee kan. Sanindaga do tun be o kesu kono; mane* tun be o sanindaga kono, ani Haruna ta bere min tun fierenna, ani jenjogonya ta kumaw tun sebera kabakuru walaka minw kan.

⁵ Seruben meleke nooromanw tun be kesu san fe. Olugu tun ka o kamanw biri kesu datugunan kunna. Nka an te se ka don nin kow bee ra sisian k'a nafo kelen kelen.

⁶ Ayiwa, fanibon ni a konofenw tun labenna o cogo le ra. Sarakalasebagaw* tun be don o bonkono folo kono lon o lon ka o ta baara ke.

⁷ Nka sarakalasebagaw kuntigiba kelenpe le be tun be don bonkono flanan kono sjaga kelen san kono. A fana tun te don ni a ma don ni began do jori ye a boro, ka o ke k'a yere ta jurumun ni jama ta jurumunw kafari.

⁸ O cogo ra, Nin Saninman* b'a yira an na ko yoro saninmanba sira tun ma dayele folo, sabu fanibon folo tun be a no ra.

⁹ Nin kow ye sisian ta kow tagamasiyen le ye. O b'a yira an na ko o began sarakaw, ani saraka were minw be di Ala ma, ko o sarakaw tun te se ka o dibaga jusukun saninya.

¹⁰ O sariyaw tun ye domunifew ta kow le ye, ani minnifew, ani farikolo saninyacogo ni ji ye. O landaw tun be adamaden kenemayoro doren le jate; o landaw tun sigira fo ka taga se wagati min na, Ala bena fen bee yelema k'a ke kura ye.

¹¹ Nka Kirisita* nana ka na ke sarakalasebagaw kuntigiba ye sisian, janko Ala tun ka fen minw layiri ta, an ye o soro.

---

* **9:4 9.4** Mane tun ye domunifew do ye, Ala tun be min di Izirayelimogow ma ka o to tagama ra kongokolon kono (Bori 16.13-15,31).

Ale donna fanibon min kono, o nafa ka bon, a dafanin lo ka teme folo kan; mogo boro m'a lo, o koro ye ko nin dunupa ta danfen te.

¹² Kirisita donna yoro saninmanba kono sijaga kelenpe, ka dan o ma. A ma don ni bakoroniw jori ye, walama misidenw jori, nka a donna ni a yere jori le ye; a ka an kunmabo o cogo le ra, ka an kisi wagati bee.

¹³ Ayiwa, o tun be bakoroniw jori ni misitoranw jori, ani misi jeninin buguri seriseri mogo saninyabariw kan ka o farikolo saninya.

¹⁴ Nka Kirisita jori baraka ka bon ka teme o fenw kan. Nin Saninman banbari baraka ra, a ka a yere di Ala ma saraka ye, no te saraka min na. Ale jori be se ka an jusukun saninya ka bo ko jacintanw na, janko an ye baara ke Ala panaman ye.

¹⁵ O le koson a kera jenjogonyakura* ta soronarikebaga ye, janko Ala ka mogo minw wele, ka panamanya banbari layiri ta o ye, olugu ye o soro; sabu minw tun ka jurumun ke jenjogonya folo wagati ra, a sara ka olugu kunmabo o jurumunw na.

¹⁶ Ni mogo do ka centasewe ke, ni o tigi ma sa, o sebe te jate.

¹⁷ Centasewe kumaw te jate, fo ni saya kera; sabu k'a sebebaga to si ra, a te foyi ja.

¹⁸ O le koson jenjogonya folo fana ma sigi jori ko.

¹⁹ Cira Musa ka jama bee lajen folo, ka Ala ta cifoninw yira o ra, i ko a sebera sariya ra cogo min na. O ko, a ka misidenw ni bakoroni dow faga ka o jori pagami ji ra, ka izopeyiri flaburu ni sagasi wulenman do su o jori ra ka o seriseri sariya kitabu kan, ani jama bee kan.

²⁰ A ko: «Ala ka jenjogonya min don ni aw ye, nin jori le ye o jenjogonya sarati ye.»

²¹ O cogo kelen na, cira Musa ka jori do seriseri fanibon fana kan, ani yoro saninman ta minanw bee kan.

²² Sabu ka kapa ni sariya ye, ni fen dama dama te, fen bee tun be saninya ni jori le ye. Ni jori ma bon, jurumun te yafa fana.

Kirisita ta saraka be jurumun kafari

²³ Fanibon ta fenw ye sankolokonofenw bisigiya le ye. I na fo o fanibon kono fenw tun ka kan ka saninya ni beganw jori ye, o tuma o fenw yere minw be sankolo kono, olugu tun ka kan ka saninya ni saraka do ye min ka fisa ni began sarakaw ye.

²⁴ Mögow boro ka yoro saninman min lo, Kirisita ma don o mögöñ le kono, sabu o ye sankolo ta yoro saninman tagamasiyen dörön le ye. A donna sankolo yere le kono, janko ka taga lo Ala ja koro ka an ta jurumunw ko pianabo.

²⁵ A ma don k'a yere di saraka ye sjnagako caman, i ko sarakalasebagaw kuntigiba tun be don yoro saninmanba kono cogo min na san o san ni jori do ye, min te ale yere ta ye.

²⁶ Ni o te, kabini dunupa danna ka na se bi ma, Kirisita tun bëna töro sjnagako caman le. Nka nin dunupa labanwagati ra, Kirisita nana ke saraka ye sjnaga kelenpe le, ka dan o ma; a nana a yere di saraka ye ka jurumun yafa.

²⁷ Saya be se mögöñ bëe ma sjnaga kelenpe le; o ko, Ala be kiti tige o kan.

²⁸ O cogo ra, Kirisita fana kera saraka ye sjnaga kelen, ka mögo caman ta jurumun bo o kunna. A bëna na sjnaga flanan na, nka o tena ke jurumun ta ko ye tuun; minw be a makonona, a bëna olugu le kisi.

10

¹ Ayiwa, sariya* be Ala ta fënjuwan nataw bisigiya dörön le yira an na; o fënw be cogo min na tigitigi, a te o yira. O koson minw tun be Ala bato ni o saraka kelenw ye tuma bëe san o san, sariya tun te se ka olugu ke mögo dafaninw ye fiyewu.

² Ni o sarakaw tun be se ka mögöñ kisi, o tun bëna dabla; sabu minw be a bora, a tun be ke ko olugu saninyara sjnaga kelen ka ban; o tun tena jurumun soro o yere ra tuun.

³ Nka o sarakaw yere be mögöñ hakiri jigi o ta jurumunw na le san o san.

⁴ Sabu misitoranw jori ni bakoroniñw jori te se ka jurumun bo mögo ra fiyewu.

⁵ O le koson Kirisita* be nana dunuja ra wagati min na, a ko Ala ma ko:

«I ko i te began saraka* fe, i te siman saraka* fe,
nka i ka farikolo do dan ne ye.

⁶ Saraka jenitaw*, walama jurumunyafa sarakaw
ko man diya i ye.

⁷ O koson ne ko: <Ala, ne fle nin ye,
ne be na i sago ke,
i n'a fo a fo ra ne ta ko ra sariya Kitabu kono cogo min na.>

⁸ Ayiwa, Kirisita konna k'a fo ko: «I te began saraka fe, walama siman saraka, walama saraka jenita, walama

jurumunyafa saraka; o si ko man di i ye.» A ka o fō k'a sōrō o sarakaw bō ka kana ni sariya yere le ye.

⁹ Kirisita ko fana ko: «Ala, ne fle nin ye, ne bē na i sago kē.» O cogo ra a ka jēnjögōnya fōlō sa, ka flanan sigi.

¹⁰ Ayiwa, o sago le sababu an saninya Yesu Kirisita farikolo saraka baraka ra sijnaga kelenpe, ka dan o ma.

¹¹ Sarakalasebagaw* bēe tun bē o ta sarakalasebagaya kē lon o lon, ka to ka o saraka kelenw le bō tuma o tuma, k'a sōrō o sarakaw te se ka jurumun bō mōgō ra fiyewu.

¹² Nka Kirisita kōni ka saraka kelenpe min bō jurumunw kosōn, o saraka bē a nō ra tuma bēe; o kō, a tagara sigi Ala kininboroyanfan fe.

¹³ A tagara sigi ka wagati makōnō, wagati min na Ala bēna a juguw bla a sen kōrō, ka o kē a senlayōrō ye.

¹⁴ O cogo ra, a ka minw saninya ka bō jurumun na, a bē olugu kē mōgō dafaninw ye tuma bēe, a ta saraka kelenpe sababu ra.

¹⁵ Nin Saninman* fana ka o seereya kē an ye. A konna k'a fō ko:

¹⁶ «O wagatiw temenin kō, Matigi ko ten,
ne bēna jēnjögōnya min don ni o ye o ye nin ye:
ne bēna ne ta sariyaw don o jusukun na,
k'a sēbē o hakiri ra.»

¹⁷ A ko fana ko:
«Ne tēna ne hakiri to o ta jurumunw, ani o ta teren-
bariyakow ra tuun*.»

¹⁸ Ayiwa, ni jurumunw yafara ka ban, kun t'a ra ka saraka wērē bō jurumun kosōn tuun.

*Mōgō bē gbara Ala ra lanaya le baraka ra
(Heburuw 6.1-20)*

¹⁹ Ayiwa, ne balemwā, sisān, Yesu jori baraka ra, an bē se ka don yōrō saninmanba* kōnō an sago ma.

²⁰ Yesu ka o sira dayelē an ye, ka o kē sirakura ye, ani panamanya sira, min bē temē boncētigefani fe, o kōrō ye a yere farikolo.

²¹ O ra, sarakalasebagaw kuntigiba* bē an fe sisān, min sigira Ala ta so kuntigiya ra.

²² Ayiwa, o cogo ra, an ye gbara Ala ra ni jusukun terennin ye, ani lanayasōbē, ani lanaya dafanin; an jusukun ye saninya ka bō terenbariya bēe ra, ka an farikolo ko k'a gbe ni ji saninman ye.

²³ An ko, ko o jigiya min bē an fe, an ye jija ka to o kan; sabu Ala min ka layiri ta an ye, ale ye kankelentigi le ye.

---

* **10:17 10.16-17** Nin kuma fōra Yeremi 31.33-34, ani Heburuw 8.8-12.

²⁴ An ye an janto njogon na, ka njogon ja gbeleya kanuya ra, ani kewalepumanw na.

²⁵ An kana an ta njogonlajen dabla, i n'a fo dōw be deri k'a ke cogo min na; nka an ye jija ka njogon ja gbeleya, sabu aw yere ja b'a ra ko Matigi nalon surunyara.

²⁶ Ayiwa, ni an k'a lawuri a kama ka to jurumun na, k'a soro an ka Kirisita* ta can lon ka ban, saraka were te yi tuun min be se ka an ta jurumun yafa.

²⁷ An ja tigenin le ka kan ka Ala ta kiti lon makon, ani tasuma farimanba min bena a juguw halaki.

²⁸ Ni mogo o mogo tun ka cira Musa ta sariya* cen, ni mogo fla walama saba kera a ko seere ye, o tun be o tigi faga, o te hina a ra.

²⁹ O tuma, Den min bora Ala ra*, ni mogo min ka o dondon ni a sen ye, walama jenjogonyakura ta jori min k'a saninya, ni a ka o jate fengbansan ye, walama Nin Saninman* min be neema di, ni a ka o mafiyenza, ayiwa, aw te miiri ko o tigi ka kan ni tooroba ye ka teme cira Musa ta sariya cenbaga ta kan wa?

³⁰ An yere ka nin kuma fobaga lon; a ko: «Ne le be haké bo, ne le be kojugu juru sara.» A ko fana ko: «Matigi bena a ta mogow ta kiti tige.»

³¹ Ala janaman ye an mina ka kiti tige an kan, o ye siranyakoba ye de!

³² Ayiwa, a damina ra aw donna Ala ta yeelen na minke, aw ka kereba min ke, ka tooro cogo min na, aw ye aw hakiri to o ra.

³³ Wagati dōw ra o tun be aw neni, ka aw tooro, ka aw lamaroya bee ja na; wagati dōw ra fana o tun be mogo minw tooro ten, aw tun be aw yere ke olugu jenjogonw ye.

³⁴ Can lo, aw hinara kasodenw na; o ka aw borofenw bosi aw ra minke, aw sonna o bee ma fo aw be nagari, sabu aw k'a lon ko fen were be aw fe min ka fisa ni fen bee ye, ani min te ban.

³⁵ O koson lanaya min be aw fe, aw kana a to o ye bosi aw ra, sabu barajiba le be o ra.

³⁶ Hali bi aw ka kan ka tooro muju le, ka Ala sago ke; ni o kera, Ala ka layiri min ta aw ye, aw bena o soro.

³⁷ Sabu a sebera ko:

«A tora doonin, min ka kan ka na, o bena na.

A tēna meen tuun.

³⁸ Nka ne ta mogo terennin bena janamanya a ta lanaya le sababu ra;

nka ni a ka o sira bla, a ko tēna diya ne ye tuun.»

39 Mɔgɔ minw bɛ bɔ sirajuman kan ka taga halaki, anw kɔni te olugu dɔ ye; minw bɛ to lanaya ra ka o nin kisi, an ye olugu dɔ le ye.

11

Lanaya

(*Yuhana 8.56; Piyeri fɔlɔ 1.8; Zaburu 33.6,9*)

¹ Lanaya kɔrɔ ye ko i jigi bɛ fen min kan, i bɛ la a ra ko i bɛna o sɔrɔ, walama i ja te fen min na, ka la a ra, ka a ke i n'a fɔ i ja bɛ o ra.

² Lanaya le kosɔn, fɔlɔ mɔgɔw ko diyara Ala ye.

³ Lanaya le kosɔn, an b'a lɔn ko Ala ka dunuja dan a ta kuma baraka ra; o cogo ra, an ja bɛ fen minw yera, olugu ma bɔ fenyetaw ra.

⁴ Lanaya le kosɔn, Abila* ka saraka min di Ala ma, o nafa bonyara ka tɛmɛ Kabilia† ta kan. Lanaya le kosɔn, Ala ka a jate mɔgo terennin ye, ka sɔn a ta sarakaw ma. Lanaya le kosɔn, a bɛ an karanna hali bi, hali ni a sara.

⁵ Lanaya le kosɔn, Ala ka Henɔki‡ ta ka taga ni a ye, a ma sa; mɔgɔ si m'a ye tuun, sabu Ala tun k'a ta. Sani Ala ye a ta, Ala k'a yira ko a ko tun diyara ale ye.

⁶ Ni lanaya tɛ, mɔgɔ si ko tɛ se ka diya Ala ye; ni mɔgɔ min b'a fe ka gbara Ala ra, o tigi ka kan ka la a ra ko Ala bɛ yi, ko a bɛ a jinibagaw sara.

⁷ Lanaya le kosɔn, Ala ka Nuho lasɔmi minke, a siranna Ala ja, ka kurunba lalaga ka a ni a ta gbamɔgɔw kisi, k'a sɔrɔ Ala tun k'a lasɔmi min na, a ja tun ma o ye fɔlɔ. Lanaya kosɔn a ka mɔgɔw ta kewalejuguw bɔ kɛnɛ kan, ka Ala ta kitit ben o kan, ka Ala ta terennin sɔrɔ lanaya baraka ra.

⁸ Lanaya le kosɔn, Ala ka Iburahima wele minke, a ka Ala kan mina; Ala tun bɛna jamana min di a ma, ka a ke a ta ye, a bɔra ka o jamana sira ta, ka taga, k'a sɔrɔ a yere m'a lɔn a bɛ tagara yɔrɔ kelen min na.

⁹ Lanaya le kosɔn, Ala ka jamana min layiri ta a ye, a tagara sigi o jamana ra, ka ke lonan ye, ka to ka si fanibonw kɔnɔ; Isiyaka ni Yakuba fana ka o le ke, sabu o layiri kelen le tun tara olugu ye.

¹⁰ Iburahima jigi tun bɛ Ala ta dugu lɔnin le kan, min ju sigira ka na; Ala yere ka min ko latige, ani ka a lɔ.

¹¹ Lanaya le kosɔn, Saran ni a ta kɔrɔya bɛɛ, Ala ka a to a sera ka den woro; sabu Ala min ka layiri ta a ye, a lara a ra ko o ye kankelentigi le ye.

* **11:4 11.4** Abila: Dɔw b'a fɔ ko Abeli. † **11:4 11.4** Kabilia: Dɔw b'a fɔ ko Kayen. ‡ **11:5 11.5** Henɔki ta ko fɔra Damina 5.18-24.

¹² O koson o ce kelen min fanga tun banna ka ban, min tun surunyara saya ra ka ban, o ka den caman soro, ka caya i ko sankolo lolow, i ko kogojida kengen min te se ka jate.

¹³ O mogow bee sara lanaya ra; Ala tun ka fen minw layiri ta o ye, o ma o soro, nka a kera i n'a fo o ja tun be o ra, fo o be nagari o koson. O yere k'a fo ko olugu ye lonanw le ye dununa ra yan, ko olugu ye temebagaw le ye.

¹⁴ Ayiwa, mogo minw be o kuma pogon fo, o b'a yira ko olugu be sigiyero were le jinina.

¹⁵ O bora yoro min na, ni o tun tora ka miiri o yoro ko ra, o tun be se ka cogo soro ka kosegi o yoro ra.

¹⁶ Nka can ra, o tun be yoro were le jinina, min ka fisa, o koro ye min be sankolo ra. O le koson Ala te a yere bonya o mogow ma, a be son o ye ale wele ko o ta Ala; sabu a ka dugu do laben o ye.

¹⁷ Lanaya le koson, Ala ka Iburahima korobo k'a fle minke, a sonna ka Isiyaka di k'a ke saraka ye. A tun be a dence kelenpe le dira; k'a soro Ala tun ka layiri ta a ye,

¹⁸ k'a fo a ye ko: «I bena duruja soro Isiyaka le fe, i togo bema la duruja min na.»

¹⁹ A jigi tun b'a kan ko hali ni Isiyaka sara, ko se be Ala ye ka a lakunu ka bo saya ra. O koson Ala ka a dence kosegi a ma, sabu a kera i n'a fo a tun k'a di ka ban.

²⁰ Lanaya le koson, Isiyaka ka dugawu ke Yakuba ni Esawu ye lon nataw ta ko ra.

²¹ Lanaya le koson, Yakuba satuma ra, a tintinnin tora a ta bere kan ka Ala bato, ka dugawu ke Yusufu dencew bee kelen kelen ye.

²² Lanaya le koson, Yusufu sawagati sera minke, a ka Izirayelimogow boko fo Misiran jamana ra; a k'a fo ko o tagato, o ye taga ni ale su kolow ye.

²³ Lanaya le koson, cira Musa worora minke, a worobagaw ka a dogo fo karo saba, sabu o k'a ye ko a ce ka ni; o ma siran masace ta sariya latigenin ja.

²⁴ Lanaya le koson, cira Musa koroyara minke, a ma son ko o ye ale wele ko Farawona denmuso dence.

²⁵ Ale ye too ni Ala ta mogow ye, o diyara a ye ka teme jurumun ta nanagbe kan, o min ye fen temeta ye.

²⁶ A k'a ye ko ka too i ko Kisibaga* too rora cogo min na, ko nafa be o ra ka teme Misiran naforo bee kan. A na tun be fen were ra, min ye Ala ta baraji ye.

²⁷ Lanaya le koson, cira Musa bora Misiran, a ma siran masace ta dimi ja; a k'a ja gbelyea, k'a ke i n'a fo a ja be Ala ra, mogo te Ala min ye.

²⁸ Lanaya le koson, a ka Jonyaban janagbe* sigi, k'a fo Izirayelimogow ye ko o ye sagaden jori seriseri o ta bondaw kan, janko ninminameleke temeto, a kana se Izirayelimogow dence felow ma.

²⁹ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Kogojiwulen cétige ka teme, k'a ke i n'a fo o be tagamana dugukolojalan le kan. Misirankaw ko o be o nogon ke minke, ji ka o bëe datugu pewu.

³⁰ Lanaya le koson, Izirayelimogow ka Zeriko dugu lamini tere wolonfla minke, dugu laminikogow benna.

³¹ Lanaya le koson, jatomuso Rahabu ma sa ni Alakan-minabariw ye, sabu Izirayelimogo minw tun nana jamana fle, a tun ka olugu minako ja.

³² Ayiwa, ne yere têna se ka a bëe fo. Sabu wagati têna soro ka kuma Zedeyon ta ko ra, ani Baraki, ani Samuson, ani Zefite, ani Dawuda, ani Samawilu, ani cira tow.

³³ Lanaya le koson, olugu sera masacew ra, o tagamana terenninya kan; Ala ka fen minw layiri ta, o ka o soro; o ka jaraw da datugu,

³⁴ tasuma baraka dessera o koro, o bësira kerekemuru boro; o tun ye barakantanw ye, nka o ka baraka soro; dòw kera cefariw ye kere ra, ka jamana were mogow ta kerekedenw gben ka o labori.

³⁵ Lanaya koson, muso dòw ta mogow suw kununa ka di o ma.

O ka dòw töro kosebe, nka o ma son mogo ye o bosi; o sonna saya ma, janko ka kunu ka don janamanya were ra, min ka fisa.

³⁶ O ka dòw lögobé, ka o bugo ni gbene ye; o ka dòw yere don negejoroko ra, ka o bla kaso ra.

³⁷ O ka dòw bon ni kabakuru ye ka o faga, ka dòw minako juguya, ka dòw cétige ni si ye, ka dòw faga ni kerekemuru ye. O tun be yaala ka lamini; bagbolow, ani sagagbolow le tun be o ta fani donta ye. Foyi tun te o boro, mogow ka o töro ka o minako juguya.

³⁸ Dununamogow tun man ni o lanamogo minw ye, olugu le tun be yaala kongo kono, ani kuruw kan ka lamini, ka dogo kuruwow ni dingakolonw kono.

³⁹ O mogow bëe ko diyara Ala ye o ta lanaya koson; o bëe n'a ta, Ala ka fen minw layiri ta, o tun ma o soro.

⁴⁰ Ala tun ka fen were le latige an bëe ye, min ka fisa; a tun t'a fe olugu ye o yorçuman dafaninba soro ka an to.

¹ Ayiwa, i n'a fo o lanamögow jamaba ka an lamini, ka ke Ala ta kow seerew ye, o ra, fen o fen be ke doni ye an kunna, ani jurumun min ke ka di ka melege an na, an ye o beë dabla; Ala ka bori min laben an ye, an ye jija ka o bori ke.

² An ye an ja lo Yesu ra, ale min ye an ta lanaya sindibaga ye, ani a dafabaga. A ka gbengbenyiri* törcö sonmina, a ma o maroya jate fen ye, sabu nagari min tun be a ja, a ka a ja lo o le ra. Sisan a sigira Ala ta masasiginan kininboroyanfan fe.

³ Aw ye miiri Yesu ma, ale min ka jurumunkëbagaw ta juguya sonmina; aw ye miiri o ma, janko aw fari kana faga, ka aw baraka ban.

⁴ Sabu aw be siyenta min na ni jurumun ye, aw ma o ke fo ka se saya ma folo.

⁵ Ala be ladirikan minw fo aw ye i n'a fo a denw, aw ninana o ko wa? A ko:

«Ne dence, i kana Matigi ta korori jate fengbansan ye; ni a ka i jaraki fana, i fari kana faga.

⁶ Sabu Matigi be mögo min kanu, a be o tigi koro; a be minw lön a denw ye, a ta bisan be se olugu beë ma.»

⁷ Aw ye Ala ta korori sonmina; Ala be aw jate a denw le ye, o koson a be aw koro. Den juman le be yi ko a fa te a koro?

⁸ Ala be a ta denw beë koro; ni a te aw koro, o tuma aw kera sokofedenw le ye, aw te yereworodenw ye.

⁹ An worofaw tun be an koro, nka an tun be olugu bonya; o tuma an Fa Ala min be sankolo ra, ni ale be an koro, an man kan ka an yere majigi ale ye ka teme an worofaw kan janko an ye panamanya soro wa?

¹⁰ An faw tun be an koro wagati döönin dörön le, ka kaja ni o sago ye. Nka Ala be an koro an yere ta nafa le koson, janko an ye saninya i n'a fo ale Ala yere.

¹¹ Can lo, korori damina ra a be ke panasisiko le ye; nagariko te. Nka o ko fe, o tigi karannin ko, a laban be ke hera ni terenninya le ye.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹² O koson minw borow segera, olugu ye o borow lateren; minw kinbirikunw baraka banna, olugu ye o kinbirikunw lateren.

¹³ Aw ye tagama sira terennin kan, janko minw baraka ka dögo, olugu ye baraka soro, o kana na sira bla.

¹⁴ Aw y'a to hera ye ke aw ni mögo beë ce; aw ye saninyari jini, sabu ni saninyari te, mögo si ja tena la Matigi kan.

¹⁵ Aw ye aw yere kɔrosi, janko mɔgɔ si kana na fɔn Ala ta nɛema kɔ. Mɔgɔ si kana a to jusumangboya lilin ye sigi a jusukun na, fɔ ka na falen, ka mɔgɔ caman jusu cɛn.

¹⁶ Aw ye aw yere kɔrosi, mɔgɔ si kana ke jatɔ ye aw ce ra, walama Alajasiranbari i n'a fɔ Esawu, min ka a ta kɔroya falen totasa kelen kosɔn.

¹⁷ Aw yere k'a lɔn ko o kɔ fe, a tun b'a fe ka a face ta dugawu sɔrɔ tuma min na, a face banna a ra. A k'a daari fɔ ka naji bɔ, nka a face tun ka min latige ka ban, a ma se ka o yelema.

¹⁸ Aw ma gbara kuru dɔ le ra, mɔgɔ bɛ se ka maga min na, tasumaba tun bɛ min kan, walama min yɔrɔ bɛe tun finna, k'a ke dibiba ye, ani sanfɔŋɔ.

¹⁹ Aw fana ma burufiyekanba dɔ le men, walama kumanaka do. O kumakan bonyakojugu fe, minw tun b'a menna, olugu bɛe ja tigera; o ko kuma wɛre kana fɔ olugu ye tuun.

²⁰ Sabu kuma min fɔra ko: «Hali ni bɛgan dɔ le ka maga kuru ra, o ka kan ka bon ni kabakuru ye ka a faga,» o kuma ka siranya bla o ra.

²¹ O ka fɛn minw ye, o fɛnw siranya bonyakojugu fe, cira Musa ko ale bɛ siranna, fɔ a bɛ yereyere.

²² Nka aw ta ma ke ten; aw gbarara min na, o ye Siyon kuru le ye, Ala janaman ta duguba; Zeruzalemu dugu min bɛ sankolo ra, ani a ta meleke waga camanw.

²³ Aw gbarara Ala ta mɔgɔ janawolomaninw ta jɛnkuru le ra minw tɔgɔ sebera sankolo ra. Aw gbarara Ala le ra, min bɛna mɔgɔw bɛe ta kiti tige. Aw gbarara mɔgɔ terenninw ta ninw le ra, minw ta baara dafara, ani o tagara Ala fe.

²⁴ Aw gbarara Yesu le ra, ale min ka jɛnjɔgɔnyakura* don an ni Ala ce. Aw gbarara a jori ra, min seriserira an kosɔn; o jori ta kuma ka fisa ni Abila* ta ye.

²⁵ Aw ye aw yere kɔrosi; min bɛ kuma aw fe ka aw ladi, aw kana ban ka o lamɛn. Sabu minw tun bɛ Ala ta Kuma lase mɔgɔw ma dunupa ra, mɔgɔ minw banna ka olugu lamɛn, o tigiw ma bɔsi. O tuma ni Ala kan bora sankolo ra ka kuma an fe, ni an banna, an bɛna bɔsi cogo di?

²⁶ O wagati ra a kumakan tun bɛ dugukolo yuguyugu; nka sisani a ka layiri ta, ko: «Sipaga wɛre tuun, ne tɛna dugukolo dama yuguyugu tuun, nka ne bɛna sankolo fana yuguyugu.»

²⁷ A k'a fɔ minke ko «sipaga wɛre tuun,» o b'a yira ko danfɛnw bɛna yuguyugu ka bɔ o nɔ ra, ka tunu; fɛn banbariwi le bɛna to.

12:21 12.20-21 Nin kuma fɔra Bori 19.20-21; Sariya 9.19.   * **12:24 12.24** Abila: Dow b'a fɔ ko Abeli.   **12:26 12.26** Nin kuma fɔra Hagize 2.6.

²⁸ O cogo ra, an bëna ke masaya min na, o fënw si le tëna
bɔ o nɔ ra. O kosɔn an ye Ala walejumanlɔn k'a bato, batori
min ka di a ye; an ye o ke ni bonya ni Alajasiran ye.

²⁹ Sabu an ta Ala ka fari fana i ko tasuma min bë mɔgɔ
jeni fɔ ka a ban.

13

Ladirikanw

¹ Ne balemaw, aw ye jija ka to ka jɔgɔn kanu balemaya
ra.

² Aw ye aw hakiri to lonanw na ka o lajigi; sabu dɔw ka
o ke fɔ ka na melekew lajigi o ta so, k'a sɔrɔ o m'a lɔn.

³ Aw ye aw hakiri to kasodenw na, k'a ke i n'a fɔ aw yere
fana ye kasoden dɔw le ye. Mɔgɔw bë minw tɔɔrɔra, aw ye
aw hakiri to olugu ra, k'a ke i n'a fɔ aw yere farikolo le bɛ
tɔɔrɔra.

⁴ Mɔgɔ bɛe ka kan ka furu bonya. Furuce ni furumuso
man kan ka o ta layɔrɔ lanɔgɔ, sabu Ala bëna kiti tige jatɔw,
ani jeneyakəbagaw kan.

⁵ Aw kana aw ta janamanya ju sigi warì nege kan. Min
bɛ aw boro, o ye aw wasa; sabu Ala yere k'a fɔ ko: «Ne tēna
i kelen to, ne tēna taga ka i to.»

⁶ O kosɔn an bɛ se ka an ja gbéléya k'a fɔ ko:
«Matigi le ye ne dɛməbaga ye,
ne tēna siran foyi ja.

Adamaden bɛ se ka mun le ke ne ra?»

⁷ Aw ta janmɔgɔ minw ka Ala ta Kuma lase aw ma, aw ye
aw hakiri to olugu ra. O laban kera min ye, aw ye o kɔrɔsi,
ka o ta lanaya ladegi.

⁸ Yesu Kirisita tun bɛ cogo min na kunu, a bɛ o cogo kelen
na bi, a bëna ke o cogo kelen na wagati bɛe.

⁹ Ne balemaw, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri ni
karankura suguya bɛe ye. Ni Ala ta neɛma ka baraka don
mɔgɔ jusukun na, o le ka ni; domunifénw ta sariyaw te se ka
baraka don mɔgɔ jusukun na, sabu minw tugura o sariyaw
kɔ, o ma foyi ja olugu ye.

¹⁰ Sarakabɔnan bɛ anw Yahudiyaw fe, nka minw bɛ
saraka bɔ o sarakabɔnan kan fanibon kɔnɔ, olugu te se ka
o sarakaw domu.

¹¹ Sarakalasebagaw kuntigiba* tun bɛ don ni bɛgan minw
jori ye yɔrɔ saninmanba* kɔnɔ, ka jurumun kafari, o
beganw sogo tun bɛ jeni dugu kɔ fe le.

¹² O kosɔn, o ka Yesu fana tɔɔrɔ, ka a faga dugu kɔ fe,
janko ka mɔgɔw saninya ni a yere jori ye.

¹³ O ra, an ye bɔ ka taga a fε dugu kɔ fε, janko mafiyenyari min sera a ma, o ye se an fana ma.

¹⁴ Sabu dugu te an fε yan, an bε se ka to min kɔnɔ tuma bεε; dugu min bɛna na ka bɔ Ala fε, an bε o le jinina.

¹⁵ O kosɔn an ye Ala tandori ke an ta saraka ye tuma bεε Yesu baraka ra; o kɔrɔ ye ko an ye Ala tɔgɔ tando an da ra tuma bεε.

¹⁶ Aw kana pina ka kopuman ke, ani ka jɔgɔn sɔn; sabu o saraka jɔgɔnw le ka di Ala ye.

¹⁷ Aw ye aw ta jnamogow kan mina, ka aw yere majigi o ye. Sabu olugu le bε aw nin kɔrosibagaw ye; Ala bɛna olugu le jininka sini. Aw y'a to o ye o baara ke ni nagari ye, o jnunatɔ kana a ke, sabu aw fana tena nafa sɔrɔ o ra.

¹⁸ Aw ye to ka Ala daari an ye. An b'a miiri ko an jusukun te an jaraki foyi ra, sabu an b'a fε ka tagama cogo janaman na fεn bεε ra.

¹⁹ Ne b'a fɔ k'a gbεleya ko aw ye Ala daari ne ye, janko ne ye kɔsegi aw ma joona.

Fori laban

²⁰ Hera tigi Ala min ka sagagbɛnbagaba, an kɔrosibaga, an Matigi Yesu lakunu ka a bɔ saya ra, ka jɛnɛjɔgɔnya banbari don ni an ye a jori baraka ra,

²¹ ale ye aw dɛmɛ, janko aw ye se ka kopuman suguya bεε ke, k'a sago ke. Min ka di a ye, a ye a to an ye se ka o ke Yesu Kirisita baraka ra. An ye noɔrɔ la ale Yesu tɔgɔ le kan wagati bεε! Amina.

²² Ne balemaw, ne ka ladirikan minw fɔ, ne bε aw daari ko aw ye o muju; sabu a man ca.

²³ Ne b'a fε aw y'a lɔn ko an balemace Timote bɔra kaso ra. Ni a kɔnna ka se ne fε yan, ale ni ne bɛna taga bɔ aw ye.

²⁴ Aw ye aw ta jnamogow bεε fo, ani Ala ta mɔgɔ saninmanw bεε. An balema minw bε Itali, olugu bε aw fo.

²⁵ Ala ye neema aw bεε ye.

YAKUBA

ka letere min sebe

Kitabu faamucogo

Yakuba min tun ye Yesu balemace ye, ale le ka nin kitabu sebe. Ale le tun kera lanabagaw namogo ye Zeruzalemu. Ka kaja ni a yere ta kuma ye, nin kitabu sebera Yahudiya lanabagaw le ye: A ko: «Yahudiya lanabaga minw bora o ta jamana ra ka janjan dunuja fan bee ra, ne be nin sebe cira olugu le ma» (1.1).

Yakuba be lanabagaw ladi, janko o ye ke mogo hakirimanw ye, ka o tagamacogo lon dunuja kono, ka o yere koresi tajori ni jurumun suguya bee ma. O ka kan ka yerebonya ni wasoya dabla, ani kere ni nafigiya ni mogokorof ni natabaya. O ka kan ka o yere koresi Setana ta negeri ra. O man kan ka mogow fisaya ni nogen ye; o ka kan ka lanaya sira tagama, ka saninya, ka o yere majigi, ka Ala daari, ka munu, ka Ala ta hakiritigiya jini.

Yakuba b'a fo fana k'a gbeleya, ko lanabaga ta kewalew le be a ta lanaya yira.

Kitabu kono

Kitabu daminakumaw (1.1)

Lanaya ni hakiritigiya (1.2-8)

Fagantanya ni naforotigiya (1.9-11)

Fen minw be mogo nege k'a bla kojugu ra (1.12-18)

Nogenlamenni ni kewalenumanw (1.19-27)

Lanabagaw man kan ka mogo dow fisaya dow ye (2.1-13)

Lanaya ni kewalenumanw (2.14-26)

Lanabaga ka kan ka se a da koro (3)

Lanabaga tagamacogo (4.1-5.6)

Munjuri ni Aladaari (5.7-20)

Yakuba ta fori

¹ Ne Yakuba, ne min ye Ala ni Matigi Yesu Kirisita ta baaraden ye, ne be ni sebe ci Ala ta mogow ta gba tan ni fla ma, minw janjanna dunuja fan bee ra; ne be aw fo.

Lanaya ni hakiritigiya

² Ayiwa, ne balemaw, ni tcoro o tcoro ka se aw ma, aw ye o mina ka o ke nagariko le ye.

³ Sabu ni Ala be aw ta lanaya koro, o be aw karan munuri ra.

⁴ Aw y'a to aw ta munuri ye bonya ka se a seyoro ra, o le be aw ke mogo dafaninw ye, ani mogo moninw ye; foyi tena awjen tuun.

⁵ Ni hakiritigya ka mōgō min jen aw ra, o tigi ye a daari Ala fe, Ala bēna a di a ma. Ala bē diri ke mōgō bēe ma ka kaari; a fana te fan di mōgō ma ka sōrō ka i jaraki.

⁶ Nka a tigi ye a daari ni lanaya ye, a kana sigiya; sabu mōgō min be sigiya, o tigi be i ko kōgoji jikuruw, fōjō be minw lamaga ka o nōnijōni ka taga fan bēe fe.

⁷ O tigi kana a miiri fiyewu ko a bē se ka fan sōrō Matigi fe.

⁸ Mōgō jusuflatigi lo; a te lo kan kelen kan a ta ko si ra.

Fagantanya ni naforotigya

⁹ Ayiwa, balema fagantan ye nagari, sabu Ala bēna o kōrōta.

¹⁰ Nka balema naforotigi, ni Ala ka ale majigi, ale ye nagari o ra, sabu a bēna teme i ko binfiyeren.

¹¹ Tere bē wuri ni a ta fundēninba ye ka bin ja, a fiyeren bē bōn, a dawula bē tunu. Naforotigi fana bēna tunu o cogo ra ka bō a ta koketaw ce ra.

Fen minw bē mōgō nege k'a bla kojugu ra

¹² Mōgō min bē kōrōbōri tōrō sōnmina, o tigi ta jana; sabu ni a tora lanaya ra, kōrōbōri kō fe, a bēna jianamanya masafugula sōrō, Matigi ka min layiri ta a kanubagaw ye.

¹³ Nka ni mōgō min negēra ka bla kojugu ra, o tigi kana a fo ko Ala le ka ale negē de! Sabu foyi te se ka Ala negē ka a bla kojugu ra, Ala fana te mōgō negē k'a bla kojugu ra.

¹⁴ Nka mōgō bēe kelen yere ta nege le bē a sama ka a negē ka a bla kojugu ra.

¹⁵ Ni nege ka kōnō ta, a bē jurumun woro; ni jurumun kōgōra, ale bē saya woro.

¹⁶ Ayiwa, ne balema kanuninw, aw kana a to mōgō si ye aw lafiri.

¹⁷ Fen o fen bē di mōgō ma, ni a ka pi, ni a dafanin lo, o bēe bē bo sankolo ra, Fa Ala le fe, min ye sankolo yeelenw danbaga ye. A te yelēma ka bō a cogo ra i ko suma bē yelēmayelēma cogo min na.

¹⁸ A k'a latige ka janamanyakura di an ma a ta cankuma baraka ra; a ka o ke, janko an ye ke danfenw bēe ra fōlōw ye.

Lamenni ani kewale

¹⁹ Ne balema kanuninw, aw ka kan ka nin kow lōn! Mōgō bēe ka kan ka teliya lamenni ta fan fe, ka sumaya kuma ta fan fe, ka sumaya fana dimi ta fan fe.

²⁰ Sabu mōgō diminin te se ka Ala ta terenninya sira tagama.

21 O koson aw ye ko saninyabariw bεε dabla, ani juguya suguya bεε. Ala ta kuma min danna aw jusukun na, aw ye sɔn o ma ni yεremajigiya ye; o le bε se ka aw nin kisi.

22 Ala ta Kuma bε min fɔ, aw ye o kε; aw kana dan a lamenni dorɔn ma, ka aw yεre lafiri.

23 Sabu mɔgɔ min bε Ala ta Kuma lamɛn, ni a tε a kε, o tigi bε i ko mɔgɔ min bε a yεre jada flε dugalen na.

24 Ni a ka a yεre flε ka ban, a bε taga; a jada tun bε cogo min na, a bε jina o kɔ o yɔrɔnin bεε.

25 Nka sariya dafanin min bε an kisi ka an kε an yεre ta ye, ni mɔgɔ min ka se ka o karan ka ja, ka ji ja a kan, a ka min men ni a ma pina o kɔ, nka ni a ka o sira tagama, o tigi ta koketaw bεna ja a boro.

26 Ni a bε mɔgɔ dɔ kɔnɔ ko ale bε Alasira kan, k'a sɔrɔ a tε se a da kɔrɔ, o tigi bε a yεre lafirira le; a ta Alasira tagama ye gbansan le ye.

27 An Fa Ala bε Alasira min jate Alasira janaman ye, ani Alasirasobε, o le ye nin ye: feritaw ni muso cε sanin minw bε sεgε ra, ka an janto olugu ra, ani ka an yεre mabɔ dunuja ta ko saninyabariw ra.

2

Minw bε mɔgɔw fisaya ni tɔgɔn ye

1 Ayiwa, ne balemaw, aw bε lanaya min na, an Matigi, nɔɔrɔtigi Yesu Kirisita ra, aw kana mɔgɔw fisaya ni tɔgɔn ye o sira kan.

2 Ayiwa, ni mɔgɔ dɔ nana don aw ta jɛnkuru cε ra, sanin bororanegε bε a boro ra, fani dawulaman dɔ b'a ra, k'a sɔrɔ fagantan dɔ fana nana don ni deregekolon dɔ ye;

3 ni aw jnabɔra fanijumantigi fε ka o bonya, k'a fɔ a ye ko: «Hake to, i ye na sigi yan, nin yɔrɔ le ka ji», k'a fɔ fagantan ye ko: «Ele ye lɔ i kɔrɔ o yɔrɔ ra yi», walama ko: «I sigi dugu ma ne sen kɔrɔ yan»,

4 ayiwa, ni aw ka o kε o, aw ma dɔ le fisaya ni dɔ ye wa? Miiriyajuguw le m'a to aw ka o ko latigε wa?

5 Ne balema kanuninw, ne ko: minw ye fagantanw ye dunuja ra yan, yala Ala le ma olugu fana janawoloma, janko o ye kε fentigiw ye lanaya ra wa? Ala ma o janawoloma fana, janko Masaya* min layiri tara Ala kanubagaw ye, olugu fana ye o sɔrɔ wa?

6 K'a sɔrɔ aw bε fagantanw dogoyara! Naforotigiw le tε aw minako juguyara, ka aw mina jagboya ra ka taga ni aw ye kititigeyɔrɔw ra wa?

7 Tɔgɔnuman min lara aw ra, olugu le tε o tɔgɔ cɛnna wa?

⁸ Ala ka sariyaba min latige a ta Masaya* ra k'a sebe ko: «I ka kan ka i mɔgɔŋɔgɔn kanu i ko i yere,» ni aw be o sira tagama, o ye kojuman le ye.

⁹ Nka ni aw be mɔgɔ dɔw fisaya ni dɔw ye, aw be jurumun le kera; sariya be aw jaraki, sabu aw ye sariya cənbaga le ye.

¹⁰ Ni mɔgɔ min ka sariya bεe tagama, nka ni a ka hali kelenpe cən, a kera i n'a fɔ o tigi k'a bεe le cən.

¹¹ Sabu Ala min k'a fɔ ko: «I kana jenεya kε», ale Ala kelen le ko fana ko: «I kana mɔgɔ faga.» O ra, hali ni ele ma jenεya kε, ni i ka mɔgɔ faga, i ka sariya cən le*.

¹² Sariya min ka aw kε aw yere ta ye, kiti bəna tige aw kan ka kaja ni o le ye; o kosɔn aw ye aw kumacogo ni aw ta kewalew kε ka kaja ni o miiriya ye.

¹³ Ni mɔgɔ min ma hina tɔw ra, kiti lon na hina təna kε o tigi ra fana; nka Ala ta hina be se ka mɔgɔ kisi kiti ma.

Lanaya ni kewalejumanw

¹⁴ Ayiwa, ne balemaw, ni mɔgɔ dɔ ko lanaya be ale fe, ni o tigi te kewalejumanw kera, o lanaya be mun le ja? O lanaya nɔgɔn be se ka mɔgɔ kisi wa?

¹⁵ Ni a kera ko fani donta te aw balemace dɔ fe, walama aw balemamuso dɔ fe, ni domuni fana te a boro lon bεe,

¹⁶ ni aw dɔ k'a fɔ olugu ye ko: «Ala ye hera kε aw ye, ne balemaw; aw ye taga fani don ka nene bɔ aw yere ra, ka domuni kε ka fa.» K'a sɔrɔ o mako be min na, aw ma o di o ma; o kuma be mun le ja?

¹⁷ Lanaya fana be ten; ni i te kewalejumanw fara a kan, o tuma i ta lanaya sanin lo.

¹⁸ Nka mɔgɔ dɔ bəna a fɔ ko «ele ko lanaya le be ele fe; nka ne kɔni be kewalejumanw le kε. Ayiwa, ele min te kewalejuman kera, ele ye i ta lanaya yira ne ra; ne fana bəna ne ta lanaya yira i ra ne ta kewalejumanw sababu ra.»

¹⁹ Ele ko, ko i lara a ra ko Ala kelenpe le be yi, o ka ji kε; nka hali jinaw lanin be o ra; olugu yere be siran Ala ja fɔ o be yereyere.

²⁰ Ele mɔgɔ hakirintan, yala i b'a fe k'a faamu ko kewalejuman te lanaya min na, ko o lanaya ye gbansan le ye wa?

²¹ Ala ma an bəmace Iburahima jate mɔgɔ terennin ye a ta kewalew le kosɔn wa? Sabu a sɔnna k'a dence Isiyaka la sarakabɔnan kan, ko a b'a ke saraka ye.

²² Aw m'a ye, a ta lanaya yirara a ta kewalew fe; kewalew fana k'a ta lanaya dafa.

* **2:11 2.11** Nin kuma fɔra Bɔri 20.13,14; ani Sariya 5.17,18.

²³ O cogo ra, Kitabu kuma kera can ye, ko: «Iburahima lara Ala kumakan na, Ala k'a jate mōgō terennin ye a ta lanaya koson», fo Ala ka a wele ko a teri.

²⁴ Aw m'a ye, Ala be mōgō jate mōgō terennin ye a ta kewalepumanw koson; lanaya dama te.

²⁵ Ala ma jatōmuso Rahabu fana jate mōgō terennin ye a ta kewalepuman le koson wa? Sabu a ka Izirayelimōgōw ta ciradenw minako ja, ka sōrō ka o bla ka taga sira were fe.

²⁶ Ni nin te farikolo ra, a sanin lo cogo min na, ni kewalepuman te lanaya min na, o lanaya fana sanin lo.

3

*Adamaden nenkun be cenri min ke
(Matiyu 12.33-37)*

¹ Ayiwa, ne balemaw, aw caman kana teliya k'a fo ko aw be ke karamōgōw ye; aw yere k'a lōn ko anw karamōgōw ta kitī bena gbeleya ka teme tōw ta kan.

² An beē be firi cogo caman na. Ni a kera ko mōgō min te firi kumacogo ra fiyewu, o tigi kōni ye mōgō dafanin le ye; a be se ka a yere mina a ta koketaw beē ra.

³ Ni an ka karafe don so da ra, ko a ye taga an janayōrō ra, o tuma so ta kopa beē be anw le boro.

⁴ Aw ye jirakurunbaw fana flē; o ka bon, fōjōba be o jōni ka taga, nka kurunborinan fitini dō le be o ra; o le be o lataga kurunboribaga janayōrō ra.

⁵ Adamaden nenkun fana ye a farikolo yōrō fitini dōrōn le ye, nka a be a yere bonya, ka kumabaw le fo.

Tasuma fitini, o le be tuba jēni.

⁶ Nenkun fana ye tasuma le ye; dununa ta kojuguw beē sigiyōrō lo. A be an farikolo ra; a be farikolo yōrō tōw beē lanōgō. A be i ko jahanama tasuma le b'a ra; a be se ka mōgō ta dunupalatige beē cen.

⁷ Kongosogo suguya beē, ani kōnōw, ani fen fofotaw, ani jirafen suguya beē, o beē be se ka nege, ka o koro; adamaden sera ka o beē mina ka o koro.

⁸ Nka adamaden nenkun wa, mōgō si te se ka o koro! Fenjugu lo; a te se ka mina k'a ke mōgō sago ye. A fanin lo baga ra, baga min be mōgō faga.

⁹ An be an Fa, Matigi Ala tando nin nenkun min ye, an be mōgōw dangā ni o nenkun kelen ye, k'a sōrō o mōgōw danna ka kaja ni Ala yere cogo ye.

¹⁰ Ala tandori be bō da min fe, mōgōdangkanan be bō o da kelen fe! Ne balemaw, a man kan ka ke ten.

¹¹ Ji diman ni ji kunaman bε se ka woyo ka bο bununda kelen fε wa?

¹² Ne balemaw, torosun bε se ka oliviyeden kε wa? Walama rezensun bε se ka toroden kε wa? Ayiwa, kogο bε bunun min ta ji ra, ji diman tε se ka bο o bunun kelen na.

Hakiritigiya min bɔra sankolo ra

¹³ Ayiwa, jɔn le bε aw ra, ko a ye hakiritigi ye, ko a ka ko lɔn? O tigi ye o yira a kewalew fε: tagamacogojuman, ani sabari; o le ye hakiritigiya sira ye.

¹⁴ Nka ni jangboyajugu ni sangajøgønmaya le bε aw jusu ra, o tuma aw kana aw yere bonya, ka faninya tige, ka ban can ma.

¹⁵ O hakiritigiya ma bο sankolo ra Ala fε de, a sørøra dugukolo kan yan le, adamadenw yere ta hakiritigiya lo, a bɔra Setana le ra.

¹⁶ Sabu jangboya ni sangajøgønmaya bε yørø o yørø, konagamininw le be ke o yørø ra, ani kojugu suguya bεε.

¹⁷ Nka hakiritigiya min bɔra sankolo ra Ala fε, a følø, o saninyanin lo, o kɔ, hera b'a ra, sabari b'a ra, a be ben le pini, hina caman b'a ra, ani kojuman; a te mɔgɔ bο mɔgɔ ra, flankafuya tε a ra.

¹⁸ Minw be hera pini, olugu bε o ta baara ke hera le ra, ka o baara tɔnɔ ke terenninya ye.

4

Lanabaga jusuflatigi

(Piyeri fɔlɔ 5.5-9)

¹ Ayiwa, kerew ni sɔsɔri minw bε aw cε ra yi, mun le bε na ni o ye? Negejugu minw ka aw jusu fa, o le tε aw blara o ra wa?

² Aw bε nabɔ fen caman fε, nka aw t'a sɔrɔ. Mɔgɔfagajusu ni jangboya bε aw ra; nka aw bε min kɔ, aw tε o sørøra. Kere ni sɔsɔri bε aw ni njøgøn cε. Aw bε min fε, aw tε o sɔrɔ, sabu aw tε a daarira Ala fε.

³ Hali ni aw b'a daari fana, aw tε se k'a sɔrɔ, sabu aw t'a daari ni ηaninyajuman ye; aw b'a daari aw yere ta negejugu ta nafa le kosɔn.

⁴ Aw jeneyakebagø*! Aw m'a lɔn ko ni mɔgɔ min bε dunuja ta kow kanu, o tigi ye Ala jugu le ye wa? O ra, ni mɔgɔ min ko a be dunuja kε a teri ye, o tigi be Ala jugu le ye.

---

* **4:4 4.4** Jeneya: Ni lanabaga bε dunuja kanu, o be i n'a fɔ jeneya, sabu a k'a kan di Ala min na, a be bο o kɔ ka taga ala were le nɔ fε.

5 Ala ta Kuma bε min fɔ, aw b'a miiri ko o fɔra gbansan le wa? A ko: «Ala Nin min bε aw kɔnɔ, o b'a fε ko aw ye bla danna ka kε Ala kelenpe le ta ye.»

6 O bεe n'a ta, Ala bε neemaba le di an ma. O kosɔn a sebera ko: «Ala bε wasobagaw kεrε, nka a bε neema mɔgɔ sabarininw ye.»

7 O le kosɔn aw ye aw yεrε majigi Ala ye. Aw ye Setana kεrε; ni o kεra, a bεna bori ka a mabɔ aw ra!

8 Aw ye aw yεrε madon Ala ra; ni o kεra, Ala fana bεna madon aw ra. Aw jurumunkebagaw, aw ye aw boro ko ka bɔjurumun na! Aw jusuflatigiw, aw ye aw jusukun saninya.

9 Aw ye lɔ a ra ko aw ye barakantanw ye, ka kasi fɔ ka naji bo. Aw ye aw ta yεrεko yεlεma k'a ke kasi ye, ka aw ta nagari ke jusukasi ye.

10 Aw ye aw yεrε majigi Matigi ja kɔrɔ; ni o kεra, a bεna aw kɔrɔta.

Lanabagaw man kan ka nɔgɔn jaraki

11 Ayiwa, ne balemaw, aw kana kumajugu fɔ nɔgɔn ma. Mɔgɔ min bε kumajugu fɔ a balema ma, walama min bε a balema jaraki, o tigi bε kumajugu fɔ sariya le ma, ka sariya* jaraki. K'a sɔrɔ ni i bε sariya jaraki, o tuma, i tε sariya sira tagamabaga ye, i kεra a jarakibaga le ye.

12 Ala kelen le ye sariya sigibaga ye, ani kititigebaga; ale le bε se ka mɔgɔ kisi, walama ka mɔgɔ halaki. Nka ele mɔgɔ gbansan, ele ye jɔn ye, ko i bε i balema jaraki?

Lanabaga man kan ka a yεrε bonya

13 Ayiwa, sisan aw minw bε to k'a fɔ: «Bi, walama sini an bεna taga dugu nin na, an bεna san kelen ke yi, an bεna jago ke ka tɔnɔba sɔrɔ.»

14 K'a sɔrɔ fεn min bεna ke aw ra sini, aw tε o lɔn. Aw ta dunupalatige bε i ko bugun; ni bugun bɔra, ni a ka wagati fitini ke dɔrɔn, a bε tunu.

15 Aw tun ka kan k'a fο le ko: «Ni Matigi sɔnna, ka an to si ra, ayiwa, an bεna nin ni nin kε.»

16 Nka sani aw ye o fɔ, aw ka kobaba minw latige, aw bε aw yεrε bonya o kosɔn. O yεrεbonya nɔgɔn man pi!

17 Ayiwa, ni mɔgɔ min ka kojuman kecogo lɔn, ni a m'a ke, o tigi ka jurumun le ke.

5

Naforotigiw ta kewalejuguw

1 Ayiwa, sisan, aw naforotigiw, aw ye menni ke! Bɔnɔ minw bε aw ja, aw ye kasi, ka kule o kosɔn.

² Aw ta naforow torira, bagabaga donna aw ta faniw na.

³ Son donna aw ta sanin ni aw ta warigbew ra; o son le bema ke seere ye ka aw jaraki, ka aw farisogo domu i ko tasuma. Aw ka naforow lajen k'a bla dunujia labanwagati le ra!

⁴ A fle, baaradenw ka aw ta forow siman tige, nka aw ma son ka o sara! O baaradenw kasira ni aw togo ye minké, o kasikan sera Fangatigi Ala ma.

⁵ Aw ka aw ta dunujalatige ke kodimanw dama le ra, ka aw sagonankow bee ke. Fen o fen ko tun be aw jusu ra, aw ka o bee diyabo, ka fa, ka aw fagalon le makono.

⁶ Aw ka mogo jarakibari jaraki, ka a faga; a fana ma aw kere.

Mujuri

⁷ O koson, ne balemaw, aw koni ye muju fo ka taga Matigi nalon se. Aw m'a ye, senekebaga be muju k'a ta dugukolo siman makono, nafa be o siman min na; a be muju kosebe fo ka taga a to sanji folo ni sanji laban ye na.

⁸ Aw fana ye muju o cogo le ra; aw ye aw ja gbelyea, sabu Matigi nawagati surunyara.

⁹ Ne balemaw, aw kana dimi njogon koro, janko kiti kana na ben aw kan; sabu kititigebaga lonin be da ra ka ban.

¹⁰ Ne balemaw, cira minw tun ka Matigi ta kuma waajuri ke, olugu tocorra cogo min na, ka o tocorow bee muju, aw ye o cogo fle, ka o muju njogon ladegi tocoro wagati ra.

¹¹ Can lo, mogo minw ka tocoro muju ka to lanaya ra, an ko olugu ma ko o ta pana. Ayuba ka tocoro sonmina cogo min na, aw ka o ko men; Matigi ka min ke a ye fana a laban na, aw ka o lon; sabu Matigi ta hina ni a ta numanya ka ca.

¹² Ayiwa, ne balemaw, ne be min gbelyea aw ma, o ye ko aw kana kari ni sankolo, walama ni dugukolo ye, walama ka kari ni fen were togo ye. Kuma min jaabi ye «onhon» ye, aw y'a fo «onhon»; min jaabi ye «on-on» ye, aw y'a fo «on-on»*, janko kiti kana ben aw kan.

Baraka be Aladaari ra

¹³ Ayiwa, yala mogo do be aw ce ra, tocoro be min kan wa? O tigi ye Ala daari. Yala do ka nagariko sor? O tigi ye Ala tandodonkiriw la.

¹⁴ Yala do be aw ra min man ken wa? O tigi ye lanabagaw ta jenkuwu cekorobaw wele; cekorobaw bema Ala daari a ye ka turu mun a ra Matigi togo ra.

---

* **5:12 5.12** Yesu tun ka nin kumaw fo (Matiyu 5.34-37).

¹⁵ O daariri min kera ni lanaya ye, o bëna banabagatō kënëya, Matigi bëna a lawuri; ni a këra ko a ka jurumun dōw ke fana, Matigi bëna o yafa a ma.

¹⁶ Ayiwa, o ra, aw ye lō aw ta jurumunw na ka o fo njogon ye, ka Ala daari njogon ye, janko aw ye kënëya. Moggó terennin ta Aladaari barakaman, o fana ka bon kosebē.

¹⁷ Cira Iliya[†] tun ye adamaden le ye i ko anw: nka a ka Ala daari k'a gbéléya ko sanji kana ben minke, sanji ma ben fo san saba ni karo wɔɔrɔ̄.

¹⁸ O kɔ, a ka Ala daari tuun ko sanji ye ben; sanji benna. Dugukolo yiriw ni a simanw denna tuun.

¹⁹ Ne balemaw, aw ra ni dō firira ka can sira bla, ni moggó wɛrɛ kera sababu ye ka o tigi kɔsegí can sira kan,

²⁰ o tuma, aw ka kan k'a lɔn ko ni moggó min ka jurumunkəbaga labo a ta firiri sira kan, o tigi ka a nin le kisi saya ma; o fana bɛ ke sababu ye ka jurumun camanba datugu.

[†] 5:17 5.17 Iliya: Dōw b'a fo a ma ko Eli.

PIYERI ka lətərə fōlō min səbə **Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Piyeri le ye nin lətərə səbəbaga ye. Nin lətərə yoro dōw faamu ko ka gbelen. Dōw b'a miiri ko Silasi le k'a səbə gərekikan na Piyeri ye (5.12).

Yahudiya lanabaga minw tun be Azi mara ra, Piyeri be kuma olugu le fe; a be o karan ka o ja gbeleya, ko o ye jija ka to Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* sira kan. Hali ni tōorō ka caya cogo o cogo, o ka kan ka Yesu yere le fle. Lanabagaw bēna nōcōrōba min sōrō Ala ta Masaya* ra, o ni dunuja ta tōorōw te se ka suma. O koson lanabaga ka kan ka nagari hali tōorō wagati ra, k'a jigi la Ala kan, ka Ala kan mina. Ni o kera, a bēna baraji sōrō Matigi Yesu Kirisita nalon na.

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1.1-2)

Jigi ni lanaya ni kanuya (1.3-12)

Lanabaga ka kan ka saninya (1.13-2.10)

Lanabaga ka kan ka tōorō muju (2.11-4.19)

Ala batocogonuman (5.1-11)

Kuma laban ni forikan (5.12-14)

Piyeri ta fori

¹ Ne Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta ciraden* ye, ne be nin səbə ci Ala ta mōgō janawolomaninw ma, minw janjanna ka taga ke lonanw ye Pōn mara ra, ani Galasi, ani Kapadōsi, ani Azi, ani Bitini jamanaw ra.

² Fa Ala konna ka aw janawoloma i n'a fō a tun k'a latige kakōrō cogo min na; a ka aw saninya Nin Saninman* baraka ra, janko aw ye Ala kan mina, ani Yesu Kirisita jori ye aw saninya.

Ala ye nēema ni hēra kē aw ye caman.

Jigiya janaman dira lanabagaw ma

³ An ye Fa Ala tando, an Matigi Yesu Kirisita bōra min na; a ta hinaba koson a ka Yesu Kirisita lakunu ka bō saya ra, ka janamanyakura di an ma o sababu ra, janko an ye jigiya janaman sōrō.

⁴ Ala ka fēn minw layiri ta an ye, o fēnw te cēn, o te nōgō, foyi te bō o dawula ra; Ala ka o le mara an ye sankolo ra.

⁵ A be aw mara ni a ta sebagaya ye, aw ta lanaya koson, janko ka aw kisi; o kisiri bēna yira dunuja labanwagati le ra.

⁶ O le bε aw nagarira hali ni gbεleya caman ka kan ka aw jusu kasi wagati dɔɔnin tuma dωw.

⁷ O kun ye janko ka aw ta lanaya le sεgesεge. Aw ta lanaya ka fisa ni sanin ye, sabu sanin ye fεn banta le ye, nka a ka kan ka don tasuma ra k'a saninya. Ni aw ta lanaya fana sεgesεgera, aw bεna tandori ni bonya ni nɔɔrɔ sɔrɔ Yesu Kirisita nawagati ra.

⁸ Aw bε ale kanu k'a sɔrɔ aw m'a ye, aw lanin b'a ra k'a sɔrɔ aw ja te a ra. O kosɔn aw bε nagari, nagari min te se ka lakari, min nɔɔrɔ ka bon,

⁹ sabu aw bεna aw ta lanaya tɔɔnɔ sɔrɔ; o ye aw nin kisiri ye.

¹⁰ Ala tun ka neεma min labεn aw ye, ciraw tun ka ciraya ke o neεma ta ko ra; o tun ka o kisiri ko flε, ka a sεgesεge kosebε.

¹¹ Kirisita* ta Nin* min tun bε o kɔnɔ, o Nin tun kɔnna ka Kirisita ta tɔɔrɔw yira o ra, ani a bεna nɔɔrɔ min sɔrɔ o kɔ fe; o kosɔn ciraw tun jjara ka o kow kewagatiw, ani o kεcogo sεgesεge k'a lɔn.

¹² Ala k'a yira ciraw ra ko fεn minw yirara o ra, ko olugu yere ta te o ye, ko aw ta lo. O kumaw le lasera aw ma sisān. Ala ka Nin Saninman* ci ka bɔ sankolo ra, ka na minw kan, olugu le ka o Kibaro Diman* lase aw ma. Hali meləkew yere tun b'a fe ka o kow lɔn.

Lanabaga ta tagamacogokura

(Tesalonikikaw fɔlɔ 5.8-9; Tite 2.11-14)

¹³ O kosɔn aw ye aw yere cesiri, ka aw yere minacogo lɔn; Ala bεna neεma min di aw ma Yesu Kirisita nalon na, aw ye aw jigiya bεε la o le kan.

¹⁴ Aw ye ke Alakanminabagaw ye; negejugu minw tun bε aw ra fɔlɔfɔlɔ, k'a sɔrɔ aw tun ma Yesu ta Kibaro Diman* ko lɔn fɔlɔ, aw kana aw yere bla o kɔ tuun.

¹⁵ Ala min ka aw wele, i n'a fɔ ale saninyanin lo, o ra, aw fana ye saninya aw ta koketaw bεε ra.

¹⁶ Sabu a sεbera Kitabu kɔnɔ ko Ala ko: «Aw ka kan ka saninya, sabu ne saninyanin lo.»

¹⁷ Ala le bεna kiti tige adamaden bεε kelen kelen kan ka kapa ni a yere ta kewalew ye; a fana tεna mɔgɔ bɔ mɔgɔ ra. Ni aw bε ale le wele ko aw Fa, o tuma aw fana ye aw ta dununjalatige ke ni Alapasiran ye.

¹⁸ Aw k'a lɔn ko aw ka aw bεmaw cεn ta, ka to ka ko pacintan minw ke, Ala ma aw kunmabɔ o kow ra ni fεn banta dɔ le ye, i n'a fɔ wari walama sanin;

¹⁹ a ka aw kunmabɔ ni Kirisita* jori nafaman le ye; ale kεra i n'a fɔ sagaden, fiyen te min na, ani nɔ te min na.

²⁰ Ala tun konna ka Kirisita ta ko latige k'a bla, sani dunuja ye dan; nin wagati laban le ra sisan, a nana aw koson.

²¹ Ale le baraka ra aw lara Ala ra, Ala min k'a lakunu ka bɔ̄ saya ra, ka bonya la a kan, janko aw ta lanaya ni aw ta jigiya ye to Ala kan.

²² Aw sɔ̄nna can ma ka aw jusukun saninya, janko ka aw balemaw kanu ni jusukun gbənin ye; o koson aw ye jɔ̄gɔ̄n kanu kosebe ni aw jusukun bée ye.

²³ Sabu Ala ka janamanyakura min di aw ma, aw ma o sɔ̄rɔ̄ fen torita do le sababu ra, nka aw k'a sɔ̄rɔ̄ fentoribari le sababu ra; o ye Ala ta Kuma janaman ye, min te yelema.

²⁴ Sabu a sebera ko:

«Adamadenw bée bɛ i ko bin,
o dawula bɛ i ko binfiyeren.

Bin bɛ ja, a fiyeren fana bɛ bɔ̄n;

²⁵ nka Matigi ta kuma kɔ̄ni bɛ a nɔ̄ ra tuma bée ani wagati
bɛɛ.»

O kuma le fɔ̄ra aw ye Kibaro Diman waajuri ra.

2

Lanabagaw ye Ala ta mɔ̄go saninmanw ye

(Efesikaw 2.20-22; Matiyu 21.42-44; Rɔ̄mukaw 9.24-33)

¹ Ayiwa, o le koson aw ye juguya ni nanbara ni flankafuya ni pangboya ni jɔ̄gɔ̄nkɔ̄rɔ̄fɔ̄ bée dabla.

² Nɔ̄nɔ̄ nege bɛ denŋenin sɔ̄rɔ̄ cogo min na, aw y'a to Ala ta Kuma min bɛ i ko nɔ̄nɔ̄ saninyanin, o nege ye aw sɔ̄rɔ̄ ten, janko o sababu ra aw ye baraka sɔ̄rɔ̄ lanaya ra ka kisi.

³ Sabu aw ka Matigi ta numanya nene, k'a ye ko a ka di.

⁴ Aw ye gbara Matigi ra, ale min ye bon jusiginan kabakuru janaman ye; mɔ̄gɔ̄w banna a ra, nka Ala k'a janawoloma, ka nafaba la a kan.

⁵ Ayiwa, aw fana kera kabakuru janaman dɔ̄w ye; aw ye fara jɔ̄gɔ̄n kan, ka ke Ala ta bon saninman ye, ka ke Ala ta sarakalasebaga* saninmanw ye, janko ka aw jusukun ta sarakaw lase Ala ma Yesu Kirisita baraka ra, saraka minw ka di Ala ye.

⁶ Sabu a sebera Kitabu kɔ̄nɔ̄, ko:

«A flɛ, ne bɛna kabakuru dɔ̄ sigi Siyɔ̄n,
ka o ke bon kabakuru fɔ̄lo ye,
kabakuru janawolomanin, ani kabakuru nafaman;
ni mɔ̄gɔ̄ min ka a jigi la a kan,
Ala tɛna o tigi janfa fiyewu.»

⁷ Aw minw lara a ra, a kera fən nafaman ye aw fə; nka lanabariw ta fan fə, a sebəra ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le kera kabakurusobə ye, ka ke bon kabakuru folo ye.»

⁸ A fəra tuun ko:

«O le kera o sentalon kabakuru ye,
ani ka ke o ben farakuru ye.»

O bə talon a ra, sabu o ma sɔn Ala ta kuma ma. Ala tun ka
o le latige o ye fana.

⁹ Nka aw kɔni, aw ye siya wolomanin le ye, aw ye Masa
Ala ta sarakalasebagaw le ye, ani siya saninman, ani Ala
ta mɔgɔ kunmabɔniw; Ala ka aw wele ka bɔ dibi ra ka
aw ladon a ta yeelensobə ra, janko aw ye a ta kojuman
kabakomanw lase mɔgɔw ma.

¹⁰ Fɔlɔfɔlɔ aw tun te Ala ta mɔgɔw ye, nka sisan aw kera
Ala ta mɔgɔw ye. Fɔlɔfɔlɔ aw minw tun ma Ala ta makari
sɔrɔ, sisan aw ka a sɔrɔ.

Lanabaga ka kan ka mɔgɔ bɛε bonya
(Rɔmukaw 13.1-8; Efesikaw 6.5-8)

¹¹ Ne balema kanuninw, aw bə dunuja kɔnɔ i n'a fɔ lonan
təməbagaw; o kosɔn ne bə aw daari ko aw ye aw farisogo
negerakow ye ka o to yi, sabu o negerako bə aw nin kere.

¹² Aw ye aw tagamacogo lɔn siya wərə mɔgɔw ce ra. O
cogo ra, hali ni o bə aw tɔgojugu fɔ k'a ke i n'a fɔ aw ka
kojugu ke, o belen ye aw ta kewalejumanw ye; ni o kera,
ni Ala nana neema o ye lon min na, o bəna a tando.

¹³ Matigi kosɔn, aw ye aw yere majigi adamadenw ta
kuntigiyaw bɛε kɔrɔ, ka aw yere majigi masaceba ye kosebə,
ale min bə bɛε kunna,

¹⁴ ani jamanatigiw, masaceba ka minw ci janko ka
kojukuebagaw koro, ani ka kojumankuebagaw tando.

¹⁵ Sabu Ala sago ye ko aw ye kojuman ke janko ka
mɔgɔkolon hakirintanw da datugu.

¹⁶ Ala ka aw ke aw yere ta ye, nka aw kana o ke sababu
ye ka kojugu ke; aw ye janamanya i ko Ala ta jɔnw.

¹⁷ Aw ye mɔgɔ bɛε bonya; aw ye aw balemaw kanu, aw
ye siran Ala ja, aw ye masaceba bonya.

Lanabagaw ka kan ka tɔɔrɔ sɔnmina

¹⁸ Aw baaradenw, aw ye aw yere majigi aw kuntigiw ye,
ka o bonya cogoya bɛε ra; kuntigi minw ka ni, ani minw
jusu sumanin lo, olugu dɔrɔn te, nka hali minw ka fari.

¹⁹ Sabu ni aw man kan ni tɔɔrɔ min ye, ni aw bə o
sɔnminana Ala yere jasiran kosɔn, o ye kojuman le ye.

²⁰ Ni o te, ni aw be bugori sonmina aw yere ta kojuguw le koson, aw be bonya juman le sor o ra? Nka ni aw be tooro sonmina aw ta kojuman le koson, o ye kojumanba le ye Ala fe.

²¹ Ala ka aw wele o le kama fana, sabu Kirisita* fana tooro aw koson, ka o sira yira aw ra, janko aw fana ye tugu ale sennko ko.

²² Ale ma jurumun si ke, faninya si ma bo a da ra ka ye.

²³ O k'a neni, nka a ma a ta pogon sara; o k'a tooro, nka a ma wuri mogo kama; a ka a ta ko bee to Ala le boro, ale Ala min be kiti tige ni terennnya ye.

²⁴ A ka an ta jurumunw doni ta ka o la a yere kan, k'a farikolo tooro gbengben yiri kan. A ka o ke, janko an ye sa ka bo jurumun fanga koro, ka panamanya terennnya ra. Jori minw tigera a farikolo ra, o le sababu ra aw keneyara.

²⁵ Sabu aw tun be i ko saga tununinw; nka sisian aw sekora ka na sagagbenbaga fe, min ye aw nin krosibaga ye.

3

Furuce ni furumuso ka kan ka pogon bonya

(Timote folo 2.9-15; Efesikaw 5.22-33)

¹ Ayiwa, musow, o cogo kelen na, aw bee kelen kelen ye aw yere majigi aw cew ye, janko ni a kera ko ce dow ma son Ala ta Kuma ma folo, o ta musow tagamacogo ye ke sababu ye k'a to o ye son; a kana ke ni kuma yere ye,

² sabu o bena aw tagamacogo ye, k'a ye ko aw jusukun gbenin lo, ani ko Alapasiran be aw ra.

³ Aw ta kana ke yeremasiri dama ye, ani kundancogo dama temeninw, ani ka sanin don aw yere ra, ka fani songogbele nw siri.

⁴ Aw ye aw jusukun le masiri ni masirif en dogonin ye; o masirif en ye numanya ni jesusuma le ye; o le ye fen banbari ye, min nafa ka bon Ala fe.

⁵ Folofolo, muso saninman minw tun be o jigi la Ala kan, olugu tun be o yere masiri o cogo le ra, ka o yere majigi o cew ye,

⁶ i ko Saran min tun be a ce Iburahima bonya fo a b'a wele ko a matigice. Ayiwa, aw kera Saran denmusow le ye, ni aw koni be kojuman ke, ni aw m'a to foyi si ye aw lasiran ka aw bo o sira kan.

⁷ Ayiwa, aw cew, aw fana ye aw musow mina ka ja ni hakiri ye, ka a lon ko muso ni ce baraka te kelen ye. Aw ye o bonya, sabu Ala ka panamanya banbari min di an ma a

ta neemba baraka ra, aw bęe le ka o sɔrɔ kelen ye. Aw ye o ke, janko foyi kana aw ta Aladaari bari a ye mina.

*Lanabaga be se ka tɔɔrɔ terenninya kosɔn
(Rəmukaw 12.14-21; Matiyu 10.24-31)*

⁸ Ayiwa, o bęe kɔ, aw bęe ye ben kelen ma, ka aw ta miiriya ke kelen ye, ka ke nɔgɔn fe, ka nɔgɔn kanu balemaya ra, ka hina nɔgɔn na, ka aw yere majigi nɔgɔn ye.

⁹ Aw kana kojugu sara ni kojugu dɔ were ye, walama ka nenini sara ni nenini dɔ were ye; aw kana o ke, nka aw ye dugawu le ke, sabu Ala ka aw wele o le kosɔn, janko aw ye baraka sɔrɔ ale fe.

¹⁰ Sabu a səbera Kitabu kɔnɔ ko:
«Ni mɔgɔ min b'a fe a ta dunujalatigε ye ja,
ka dunuja diya a ra,
o tigi ye a nenkun kɔrɔsi kumajuguw ma,
ka a da kɔrɔsi nanbarakumaw ma.

¹¹ A ye faran juguya ra pewu, ka konuman ke,
ka ji ja ka hera jini, ka tugu a nɔ fe.

¹² Sabu Matigi ja lɔnin be mɔgɔ terenninw na,
a toro be o ta daarikan na fana;
nka Matigi be kojugukεbagaw kεrε.»

¹³ Ayiwa, ni aw jijara konuman na, jɔn le bəna aw tɔɔrɔ o kosɔn?

¹⁴ Nka hali ni o be aw tɔɔrɔ terenninya kosɔn, aw ta jana.
Aw kana siran mɔgɔw na, aw hakiri fana kana pagami.

¹⁵ Aw ye Kirisita* bonya aw jusu ra dɔrɔn, k'a lɔn ko aw Matigi lo. Jigiya min be aw fe, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka aw pininka o ra, aw labənnin ye sɔrɔ tuma bęe ka o tigi jaabi; nka aw ye a ke ni jususuma ni bonya ye.

¹⁶ Aw jusukun gbənin ye to, janko hali ni o be aw tɔɔrɔjugu fɔ k'a ke i n'a fɔ aw ka kojugu le ke, minw be aw tɔɔrɔ cenna aw ta tagamacogopuman kosɔn Kirisita ta jenjɔgɔnya ra, olugu yere darakuma ye o maroya.

¹⁷ Sabu ka tɔɔrɔ konuman kosɔn, ni o le ye Ala sago ye, o ka fisa sani an ye tɔɔrɔ kojugu kosɔn.

¹⁸ Ayiwa, Kirisita fana sara jurumun kosɔn sijnaga kelen, ka dan o ma. Ale mɔgɔ terennin sara mɔgɔ terenbari w kosɔn, janko ka aw ladon Ala ta jenjɔgɔnya ra. A yere sara, nka a kununa Nin Saninman* baraka ra.

¹⁹ Minw tun be Ala ta kiti makɔnɔna, o Nin le sababu ra, a tagara olugu waaju.

²⁰ Olugu le tun banna Ala ta Kuma ma fɔlɔfɔlɔ, k'a sɔrɔ Ala tun mujuna o kɔrɔ ka mɛen, Nuho ta kurunba lalagawagati ra; mɔgɔ dama dama, o kɔrɔ ye mɔgɔ seegi dɔrɔn le donna o kurunba kɔnɔ ka kisi ka bo ji ra.

²¹ Ayiwa, o ji tun ye batizeri* tagamasiyen le ye; an b'a yira sisan batizeri le fe ko an kisira. O kɔrɔ te ko an farikolo le be ko ka nɔgo bɔ a ra; o kɔrɔ ye ko an be Ala daari ko a ye an jusukun saninya Yesu Kirisita kunuko sababu ra.

²² A yelera ka taga sankolo ra, ka taga sigi Ala kininboroy-anfan fe; mɛlɛkew, ani kuntigiyaw, ani sebagayaw, o bɛɛ majigira Kirisita ta fanga le kɔrɔ.

4

Lanabagaw ta panamanyakura

¹ I n'a fo Kirisita* farikolo tɔɔrɔra, aw fana ye baraka don aw yere ra ni o miiriya kelen le ye; sabu mɔgɔ min farikolo tɔɔrɔra, o b'a yira ko o tigi faranna jurumun na.

² O tigi te a ta dunupalatige tɔ ke ka kaja ni a yere ta negerakow ye tuun, nka a b'a ke ka kaja ni Ala sago le ye.

³ Aw ka wagatijan ke Alalonbariya ra ka ban fɔlɔfɔlɔ; fen minw ka di Alalonbariye, aw tun be o le ke: jatoya, ani jogojuguya, ani dɔrɔtɔya, ani domuniba dama temeninw, ani minnin dama temeninw, ani batofen haramuninw batori.

⁴ Nka sisan o mɔgɔw be kabakoya k'a ye ko aw te o kojugu dama temeninw kera ni olugu ye tuun; o kosɔn o be aw tɔgɔ cɛn.

⁵ Nka lon dɔ, Ala bɛna taga o jininka o ta kewalew bɛɛ ra; ale Ala min labenna ka ban ka mɔgɔ panamanw ni suw bɛɛ ta kiti tige.

⁶ O kosɔn, minw sara, Kibaro Diman* tun fɔra olugu fana ye, janko hali ni saya kiti sera o ma i n'a fo a be se adamaden bɛɛ ma cogo min na, o ye Ala ta janamanya sɔrɔ Nin Saninman* baraka ra.

Ala ka sebagaya minw karifa lanabagaw ma

⁷ Fen bɛɛ laban surunyara; aw ye aw tagamacogo lɔn, ka aw yere minacogo lɔn, janko ka to Ala daarira.

⁸ Nka min be fen bɛɛ ja, o ye ko aw ye jɔgɔn kanu kosebe; sabu kanuya be jurumun camanba le datugu*.

⁹ Aw ye sɔn ka jɔgɔn lajigi aw ta sow kɔnɔ; o kana ke ni mɔgɔnkɔrɔfɔ.

¹⁰ Aw bɛɛ kelen kelen ka ninyɔrɔ min sɔrɔ Ala fe ka kaja ni Ala yere ta dicogo ye, aw ye ke o sebagayaw minabagapumanw ye ka mɔgɔ tɔw dɛmɛ ni o ye.

¹¹ Ni min ka ke waajurikebaga ye, o tigi ye waajuri ke ka kaja ni Ala ta fɔta ye. Ni min ka ke tɔw dɛmɛbaga ye, Ala ka baraka min di a ma, a ye a ke ka kaja ni o ye, janko

* **4:8 4.8** Kanuya be jurumun datugu: Aw ye nin yɔrɔw fle: Zanaw 10.12; Yakuba 5.20.

ko bεε ra bonya ye la Ala kan Yesu Kirisita tōgō baraka ra. Nōōrō ni sebagaya ye ale le ta ye tuma bεε, ani wagati bεε. Amina.

Lanabaga be se ka tōrō lanaya kosōn

¹² Ne balema kanuninw, tōrōba min bε aw kan sisan i ko tasumaba, janko ka aw kōrōbo, o man kan ka bara aw ra, k'a ke i n'a fō ko bēnbari dō le bε sera aw ma.

¹³ Aw yere ka kan ka nagari le, ko aw fana ninyōrō bε Kirisita* ta tōrōw ra, janko ni Kirisita ta nōōrō nana yira lon min na, o lon na aw fana ye nagari, ka aw ninsōndiya.

¹⁴ Ni o bε aw neni Kirisita tōgō kosōn, aw ta jana, sabu Ala Nin* nōōrōman bε aw kan.

¹⁵ Nka aw si man kan ka tōrō, ko sabu aw ye mōgōfagabaga ye, walama son, walama kojugukēbaga, walama ko aw bε aw sen don mōgō werew ta kow ra.

¹⁶ Nka ni mōgō dō bε tōrōra a ta lanaya kosōn, o tigi kana maroya o ra; a ye Ala tando, sabu Kirisita tōgō lara ale ra.

¹⁷ Sabu kitī damina wagati sera, a fana bε damina Ala yere ta mōgōw le ra. Ayiwa, ni a bε damina anw yere le ra, o tuma minw ma sōn Ala ta Kibaro Diman* ma, olugu ta labancogo bēna ke mun ye sa?

¹⁸ A sēbera Kitabu kōnō, ko:

«Ni mōgō terennin yere kisiko bēna gbelyea,
o tuma mōgōjugu ni jurumunkēbaga, olugu ta bēna ke di?»

¹⁹ Ayiwa, o kosōn mōgō minw bε tōrōra Ala sago kosōn, olugu ye o nin karifa danbaga Ala kankelentigi ma, ka to ka kojuman ke.

5

*Cekōrōbaw ta baara
(Timote fōlō 3.1-7)*

¹ Ayiwa, cekōrōba minw ye aw ta namōgōw ye, ne kan bε olugu le ma sisan, sabu ne fana ye cekōrōba ye i n'a fō olugu; ne ye Kirisita* ta tōrōw seere ye, ne fana nin bēna ke a ta nōōrō ra, o nōōrō nin bēna yira lon dō.

² Ayiwa, Ala ka sagakuru min karifa aw ma, aw ye o kōrōsi, ka aw janto o ra; aw kana o ke i ko jagboyabaara ra, nka aw y'a ke ni ḥaninyajuman ye ka kaja ni Ala sago ye; aw kana o ke warjininisira ye, nka aw y'a ke ni jusujuman le ye.

³ Minw karifara aw ma, aw kana aw fanga digi olugu kan, nka aw yere ye ke o jayirabagaw ye.

⁴ Ni o kéra, ni sagagbénbagaw Kuntigiba nana a yére yira lon min na, masafugula nōorōman min tē cen, aw béná o le sōrō aw ta baraji ye.

⁵ Ayiwa, kanbelenw, o cogo kelen na, aw fana ye aw yére majigi cékörōbaw ye. Aw bēe ye aw yére majigi nōgōn ye ka nōgōn dēmē, sabu a sēbera Kitabu kōnō ko:
«Ala bē wasobagaw kérē;
nka a bē nēema mōgo sabarininw ye.»

⁶ O kosōn aw ye aw yére majigi Ala boro barakaman kōrō, janko a ye aw kōrōta a wagatijuman na.

⁷ Aw ye aw ta haminakow doniw bēe jigi ka o la ale kan, sabu a bē a jantora aw ra.

⁸ Aw ye aw yére minacogo lōn, ka aw janto aw yére ra; sabu aw jugu Setana bē yaalayaala i ko jara kōngōtō bē kasi cogo min na, k'a ta domuta jini.

⁹ Aw sinsinnin ye to lanaya ra ka lō, ka a kérē, k'a lōn ko aw balema lanabaga minw bē dunupa kōnō, ko o tōcrōw nōgōnw le bē olugu fana kan.

¹⁰ Ayiwa, nēema bēe tigi Ala min ka aw wele janko aw ye aw ninyōrō sōrō a ta nōrō banbari ra, Kirisita ta jēnjēgōnya ra, ni aw tōcrōra wagati dōonin, ale yére béná aw bōsi, ka aw ja gbeleya, ka aw baraka bonya, k'a to foyi kana se ka aw bō a nō ra.

¹¹ Sebagaya ye ale ta le ye wagati bēe, ani tuma bēe. Amina.

Fori laban

(*Tesalonikikaw folo 5.23-28*)

¹² Ayiwa, Silasi* min ye an balemace kankelentigi ye, ale le ka ne dēmē ka nin kuma fitini sēbē k'a ci aw ma, janko ka aw ja gbeleya, ani janko aw ye la a ra ko aw nōrōra nēema min na, o ye Ala ta nēema yére le ye can ra.

¹³ Lanabagaw ta jenkuru min bē Babiloni, Ala ka minw panawoloma i ko a ka aw panawoloma cogo min na, olugu bē aw fo; ne dence Marika fana bē aw fo.

¹⁴ Aw ye nōgōn fo balemaya ra ni kanuyafori ye.

Aw minw bēe bē Kirisita* ta jēnjēgōnya ra, Ala ye héra ke aw bēe ye!

^{5:5 5.5} Nin kuma fōra Zanaw 3.34; Yakuba 4.6.

^{* 5:12 5.12} Silasi bē wele fana ko Siliven.

PIYERI ka letere flanan min sebe **Kitabu faamucogo**

Yesu ta ciraden Piyeri le ka nin letere sebe, k'a to kaso ra Rōmu; a fagawagati tun surunyara ka ban. Piyeri hakiri tun b'a ra ko Yesu yere tun konna ka ale ta fagako fo (1.14; Yuhana 21.18-19).

Nin letere sebera lanabagaw bee le koson (1.1). Karamogó minw tun be mogow lafiri ni o ta karan ye, ka mogow bla jurumunw na, Piyeri b'a fe lanabagaw ye o yere korsi o karamogow ra (2.1-22). Lanabaga ka kan ka to Ala ta kuma le kan, i n'a fo Yesu ta ciradenw tun ka o karan cogo min na, sabu olugu le ka Yesu ye o ja ra, k'a ta kumaw lamen (1.3-21).

Dow tun be mogow karan k'a fo ko Yesu tena na tuun. Piyeri be o mogow jaraki, k'a fo ko ni Ala ta lon sera, ko a tun ka fen o fen fo, o bee be ke ka dafa. Nka Ala be muju mogow koro, k'a to o ye nimisa ka son Ala ma, sabu a t'a fe mogó si ye halaki. Matigi ta lon, o ye Yesu nalon ye, ani kiti lon. O koson Piyeri be lanabagaw ladi, ko o ye saninya, ka o lon makon, ka tocorow muju, ka o tagamacogo teren; o bema Yesu nawagati lateliya.

Kitabu konokow

Piyeri ta fori (1.1-2)

Ala ka lanabaga wele baara min kama (1.3-21)

Karamogó faninyafobagaw ta karan (2)

Minw be Yesu nako soso (3)

Piyeri ta fori

¹ Ne Simón Piyeri, ne min ye Yesu Kirisita ta baaraden ye, ani a ta ciraden*, ne be nin sebe ci aw ma, aw minw ka lanaya soró; o lanaya ni anw ta lanaya bee songo ye kelen ye. Aw ka o soró an ta Ala ani an Kisibaga* Yesu Kirisita ta terenninya sababu ra.

² Ala ye neema ni hera ke aw ye k'a caya kosebe, Ala ni an Matigi Yesu ta lomniya sababu ra.

Ala ka lanabagaw wele baara min kama

(Tite 2.11-14; Filipikaw 1.9-11; 3.8-14)

³ Fen o fen be se k'a to an ye panamanya Alapasiran na, Ala ta sebagaya ka o bee di an ma; min ka an wele a ta nooro ni a ta numanya sababu ra, a k'a to an ye o lon.

⁴ O le sababu ra Ala tun ka fenjumanbaw, ani fen nafaman minw layiri ta an ye, a ka o di an ma, janko o

sababu ra an cogo ye ben ni Ala sago ye, ka bosi ka bo dunuja negejuguw boro, o minw be cenri lase mogow ma.

⁵ O le koson aw ye jija ka kojuman fara aw ta lanaya kan, ka Ala lonnaia fara kojuman kan,

⁶ ka yereiminari fara Ala lonnaia kan, ka munuri fara yereiminari kan, ka Alajasiran fara munuri kan,

⁷ ka balemaya fara Alajasiran kan, ka kanuya fara balemaya kan.

⁸ Ni aw koni ka o fenw soror k'a caya, o sababu ra aw tena ke jacintanw ye, walama nafantanw an Matigi Yesu Kirisita ta lonnaia ra.

⁹ Nka ni o fenw koni te mogo min fe, o tigi fiyennin lo, a te yeri ke yoroyan; Ala k'a saninya ka bo a ta jurumunkorow ra cogo min na, a jinana o ko.

¹⁰ O le koson, ne balemaw, aw ye jija janko Ala ka aw wele, ani a ka aw janawoloma min kama, aw ye to o kan. Ni o kera, aw tena ben fiyewu.

¹¹ O cogo ra Ala bena an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta Masaya* banbari donda bee dayele aw ye.

¹² O koson ne bena to ka aw hakiri jigi nin kow ra, hali ni aw k'a lon ka koro; aw karanna can min na, aw noronin be o ra fana.

¹³ Ne be miiri ko a bennin lo ko ne ye nin kow fo aw ye ka to ka aw lasomi, fo ka taga ne bo nin dunuja ra yan,

¹⁴ Sabu ne ta dununalatige to man jan tuun, i n'a fo an Matigi Yesu Kirisita tun k'a yira ne ra cogo min na.

¹⁵ O le koson ne bena jija, janko hali ne sanin ko, aw hakiri ye to nin kow ra tuma bee.

Min fo'ra Yesu Kirisita ta nooro ko ra

¹⁶ A te i n'a fo an ka talen dow le laben an yere ta miiriya ra ka aw karan an Matigi Yesu Kirisita ta sebagaya ni a ta nako ra. An yere ja le ka Matigi ni a ta bonyaba ye.

¹⁷ Sabu a ka bonya ni nooro soror Fa Ala fe lon min na, o kera an ja na. O wagati ra nin kumakan bora nooro ni bonyaba tigi fe k'a fo a ye ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye, min ko ka di ne ye haali.»

¹⁸ O kumakan min bora sankolo ra, anw yere ka o men; o wagati ra an tun be ni a ye kuru saninman kan.

¹⁹ O koson, ciraw ka min fo, an lara a ra kosebe ko o ye can ye; ni aw fana be aw janto o kuma ra, o ka ji kosebe. O kuma bena aw jusukun gbeya i ko fitina be yeelen bo dibi ra cogo min na fo ka taga dugubeda se; o tuma sogomada lolo bena bo ka manamana aw jusukun na.

²⁰ Nka aw ka kan ka kōn k'a lōn fōlō ko cirayakuma minw bē Kitabu kōnō, mōgō si tē se ka o si kōrō gbeaya k'a fō ni a yērē ta hakiritigiya ye;

²¹ sabu Ala ta cira si m'a latige ka ciraya kē ka kaja ni adamaden yērē sago ye, nka mōgōw ka Ala ta kumaw fō ka kaja ni Nin Saninman* ta baraka le ye.

2

*Karamōgō faninyafōbagaw
(Zude 3-16; Timote flanan 3.1-9)*

¹ Ayiwa, cira faninyafōbaga dōw tun wurira Ala ta mōgōw cē ra cogo min na, o cogo ra karamōgō faninyafōbaga dōw fana bēna wuri aw cē ra. O bēna dogo ka don aw cē ra ni faninya karan dōw ye, minw bē mōgō halaki. Matigi min ka o kunmabō, o bēna ban o ra; o bēna halakiri lase o yērē ma joona.

² Mōgō caman bēna tugu o kō ka o ta ko saninyabariw njōgōn ke; olugu ta tagamacogo kosōn, mōgōw bēna Ala ta can sira mafiyēnya.

³ O karamōgō faninyafōbagaw bēna ta wari nata fē ka aw nege ka aw borofēn sōrō ni mōgōlafirikumaw ye. Nka kiti min benna o mōgōw kan kabini wagatijan, o kiti tēna fōn o kō; o ta halakiri fana tēna taga ka o to.

⁴ Ne bē o fō, sabu hali mēleke minw ka jurumun ke fōlōfōlō, Ala ma olugu to yi; a ka o firi jahanama dibi ra, ka o mara yi fō ka taga se kiti lon ma.

⁵ Mōgō minw ka kojugu ke Nuho ta tere ra, Ala ma olugu fana to yi. A ka Nuho le kisi ni mōgō wolonfla wērē, sabu ale le tun be terenninya sira yirara mōgōw ra; Ala ka sanjiba lajigi ka mōgōjuguw bēe halaki.

⁶ Sodōmu ni Gomōri dugumōgōw ta kojugu kosōn, Ala ta kiti sera o ma, ka o jeni ka o ban pewu, fō ka o ke buguri ye. O kera tagamasiyen le ye k'a yira Alanasiranbari nataw ra.

⁷ Nka Lutu min tun ye mōgōjuman ye o cē ra, a ka ale kisi. O mōgōkolonw ta jatōyajugu tun ka a jusu kasi fo ka tēmē.

⁸ Sabu ale min tun ye mōgōjuman ye, ale tun bē min ye, ani a tun bē min men k'a to o mōgōw cē ra kōni, o kojuguw tun bē a jusukun tōrō lon o lon.

⁹ Ayiwa, o bēe b'a yira an na ko Ala bē se ka a pasiranbagaw bōsi ka bō tōrō ra, ka mōgō terenbari mara janko ka o ta kojuguw hake bō o ra kitilon na.

¹⁰ Nka minw bē tugu o yērē negerakow kō, ka ko saninyabariw ke, ani ka Ala ta kuntigiya mafiyēnya, olugu ta kiti le belen bēna juguya.

O mōgōw bē o yērē bonya, ka dabayakumaw fō; o tē siran ka hali Ala ta danfēn nōcōrōmanw nēni.

¹¹ K'a sōrō hali mēlēkē minw ta fanga ni o ta sebagaya ka bon ni o mōgōw ta ye, olugu tē sōn ka o danfēn nōcōrōmanw nēni Matigi ja kōrō.

¹² Nka o mōgōw kōni bē i ko kongosogo hakirintanw, minw danna minari ni fagari kama; o ma fēn minw lōn, o bē o le mafiyēnya. O yērē ta kojugu le bēna o halaki.

¹³ O ka kojugu minw kē, o kojugu nōgōn le bēna kē ka o sara. O bē o yērē bla marobariyakow ra hali teregbān fē. O bēs ye mōgō saninyabariw ye, ani mōgō nōgōnīnw. Ka o to o nanbarakow ra, o belen bē taga fara aw kan aw ta janagbēw ra ka maroya bla aw ra.

¹⁴ O ta fenfleta bēs ye musow le ye, janko ka jēneya kē; o fana tē wasa jurumun na ka ye. Mōgō minw ma Alasira ko faamu kōsēbē, o bē olugu nēgē ka o lafiri. Ka wari sōrō nanbara ra, o ye o derinankō ye. Dangadenw lo.

¹⁵ O ka sira terennin bla, ka o yērē lafiri, ka Bosōri dencē Balamu ta sira le ta; sabu Balamu sōnna ka baarajugu kē, ka o sara mina.

¹⁶ Nka Ala k'a mafiyēnya a ta terenbariya kosōn. Fali min ma deri ka kuma, o ka mōgōkan fō Balamu ye, ka cira Balamu bō a ta hakirintanya sira kan*.

¹⁷ Ayiwa, o karamōgō faninyafōbagaw bē i ko bunun janin; o bē i ko sanfōjō bē sankaba min cē ka taga ni a ye. Dibi finmanba le bē o makōnōna.

¹⁸ O bē kumababaw ani kumakunntanw fō. Mōgō minw bōsira ka bō mōgōjuguw boro kura ye, o bē olugu lafiri ni o ta kēwalejuguw ye ka kajna ni o yērē ta negejuguw ye.

¹⁹ O b'a fō ko olugu le bēna o mōgōw bō jōnya ra; k'a sōrō hali bi olugu yērē bē jōnya ra, halakiri sira kan; sabu ni i ma se ka i yērē bōsi ka bō ko min na, i kēra o ko ta jōn ye.

²⁰ Can ra, o mōgō minw tun ka an Kisibaga* Matigi Yesu Krisita lōn, ka o yērē sen bō dunuja ta fēn saninyabariw na, ni olugu belen nana sekō ka don o kow ra ka to o ra, olugu laban bēna min kē o bē juguya ka tēmē o cogofōlō ta wagati ta kan.

²¹ Ni o yērē tun ma terenninya sira lōn, o belen tun ka fisa o ma, sani k'a to o ye a lōn, ka sōrō ka ban o cifōnīn saninman ma, o cifōnīn min tun dira o ma.

²² Nin zana kēra can ye o mōgōw ta fan fē, ko: «Wuru sekōra ka taga a yērē ta fōōnō no fē», ani fana ko: «Lē konin sekōra ka taga a yērē maraga bōgō ra tuun».

---

* **2:16 2.16** Balamu ta ko: aw ye nin yōrō fē: Jateri 22.4-35.   **2:22 2.22** Nin kuma fōra Zanaw 26.11.

3

Matigi Yesu nawagati tagamasiyεnω

(*Matiyu 24.37-38; Tesalonikikaw flanan 1.7-10; Zude 17-23*)

¹ Ne balema kanuninw, ne bε ne ta sεbe flanan le cira aw ma nin ye ka ban. O sεbe fla bεε kōnō, ne bε aw karan ka aw lasōmi, janko aw ye hakiri sōrō.

² Ala ta cira saninmanw ka kuma minw fō fōlōfōlō, ani aw ta ciradenw ka an Matigi ni an Kisibaga* ka kuma min lase aw ma, ne b'a fε ko aw ye aw hakiri to o ra.

³ Aw ka kan ka min lōn fōlō, o ye ko dunuja labanwagati ra, kumakolonfōbaga dōw bēna wuri ka aw lōgōbo; o mōgōw bēna tagama ka kaja ni o yērē negerakow le ye.

⁴ O bēna a fō ko: «Yesu m'a fō ko a bε na wa? Ayiwa, a bε min? Kabini an bēmaw sara, dunuja danna cogo min na, a bε o cogo kelen le ra hali bi.»

⁵ Ayiwa, o mōgōw bε tugu le ka jina, ko fōlōfōlō Ala ta Kuma le baraka ra sankolo danna; ko dugukolo fana bōra ji le ra, ko a danna ji le sababu ra.

⁶ Ayiwa, o sababu kelen le k'a to jiba ka o wagati ta dunuja ni a kōnōfēnω bεε datugu.

⁷ Nka o kuma kelen le sababu ra sankolo ni dugukolo maranin bε sisān tasuma kama, ka kitilon makōnō, ani mōgōjuguw halakilon.

⁸ Nka ne balema kanuninw, fēn kelen bε yi, aw man kan ka jina o kō: Ala ja kōrō, tere kelen bε i ko san waga kelen, san waga kelen fana bε i ko tere kelen.

⁹ Matigi te mēen k'a ta layiri tanin dafa, i ko dōw b'a miiri cogo min na. A bε mununa an kōrō le, sabu a t'a fε an si ye halaki, nka a b'a fε an bεε ye lō an ta jurumun na, ka nimisa.

¹⁰ Matigi nalon bēna bara mōgōw ra i ko son bε bara mōgōra cogo min na. O lon na, kōni, sankolo bēna tunu, k'a kε mankanba ye, sankolokōnōfēnω bēna jēni fō ka yeele. Dugukolo ni a kanfēnω bεε bēna jēni ka ban.

¹¹ Ayiwa, ni o fēnw bεε bēna tunu, o tuma aw ka kan ka aw tagamacogo saninya le, ka dō fara aw ta Alanasiran kan,

¹² ka Matigi nalon makōnō, ani k'a nalon lateliya. O lon na, sankolokōnōfēnω bεε bēna jēni ka ban; tasuma bēna dunupakōnōfēnω bεε yeele.

¹³ Nka ka kaja ni Ala ta layiri ye, an bε sankolokura ni dugukolokura le makōnōna; terenninya bēna kε o yōrō le ra.

Lanabagaw ka kan ka jija

¹⁴ O kosɔn, ne balema kanuninw, sani o kow wagati ye se, aw ye jija, janko ni Yesu nana, a ye na aw saninyanin sɔrɔ, k'a ye ko jarakiyɔrɔ te aw ra, ani hera ye kε aw ni Ala cε.

¹⁵ Aw ye aw hakiri to a ra ko an Matigi ta mujuri kun ye aw ta kisiri le ye. An balemace kanunin Pɔli fana ka o le fɔ aw ye a ta sεbε kɔnɔ, ka kaja ni a ta hakiritigya ye, Ala ka hakiritigya min di a ma.

¹⁶ A bε o le kε a ta lεterew bεε ra; a bε o kumaw le fɔ. A ta lεterew dɔw kɔnɔkuma faamu ka gbelen. O kosɔn kolɔnbari dɔw, ani mɔgɔ karanbari dɔw bε o kumaw kɔrɔ yεlema, i n'a fɔ o bε Ala ta Kuma tɔw bεε kɔrɔ yεlema cogo min na; o laban ye o yεrε ta halakiri le ye.

¹⁷ Ne balema kanuninw, ne kɔni ka aw lasɔmi. Aw ye aw yεrε kɔrɔsi. Aw kana a to mɔgɔjuguw ye aw lafiri ka aw bɔ aw lɔyɔrɔ na.

¹⁸ Aw ye jija ka aw baraka bonya, ani ka aw ta lɔnniya caya an Matigi ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ta nεema ra. Nɔɔrɔ ye la ale le kan sisā, ani wagati bεε, ani tuma bεε. Amina.

YUHANA ka letere fôlo min sebe Kitabu faamucogo

Ka kaja ni mögo caman ta miiriya ye, Yuhana min ka Yesu ta Kibaro Diman* kitabu sebe, ale kelen le kera Yuhana ta letere fôlo ni letere flanan ni letere sabanan sebebaga ye, ani Yirari kitabu. Yuhana ta letere saba bëe sebera wagati kelen na, k'a to Efesi, Azi mara ra; o y'a sôrç a si tun kôrora kosebe.

Yuhana ka nin letere sebe janko ka a karanbagaw ja gbeleya, o ye to Ala ta jenjogonya ra, ka to jenjogonya ra ni njögön ye fana.

Yuhana b'a fe lanabagaw ye o yere mabo fana karamögö faninyafobagaw ra. O karamögö dôw tun be mögöw karan k'a fo ko Yesu te Ala ye, ko adamaden lo. Dôw fana tun be mögöw karan k'a fo ko ka Ala ta lõnniya sôrç, ko o le nafa ka bon; o tun b'a fo ko mögo be kewale minw ke, ko o te jate. O karan tun kera sababu ye ka lanabagaw bla kewalejugu suguya bëe ra.

Yuhana k'a yira ko o karan te can ye, ko Nin Saninman* ta le be can ye. Ale k'a yira ko Yesu ye Ala ye, nka a kera adamaden ye, janko ka ke adamadenw ta jurumun saraka ye. Yuhana k'a fo k'a gbeleya ko Ala ye yeelen le ye. Lanabaga fana ka kan ka tagama yeelen na. Yuhana be Ala ta kanuya ko fo fana k'a gbeleya; a ko Ala be a ta ko bëe ke ni kanuya ye (4.8). O koson lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama, ka yafa njögön ma, ka ban jurumun ma, ka saninya, ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye.

Kitabu kôñokow

Kitabu daminakumaw (1.1-4)

Yeelen ni dibi (1.5-2.27)

Ala denw tagamacogo (2.28-3.24)

Cira faninyafobagaw (4.1-6)

Kanuya (4.7-5.12)

Lanabaga ye Ala ta mögo le ye (5.13-21)

*Kuma min be panamanya di
(Yuhana 1.1-14)*

¹ Sani dunuja ye dan, min tun be yi, an ka min men, an ka min ye an ja ra, an ka min fle, an boro magara min na, o ye Kuma ye, kuma min be panamanya di.

² Nanamanya yirara an na; an k'a ye; o le koson an kera a seere ye, an be o nanamanya banbari ko fo aw ye. O nanamanya tun be Fa Ala kôrç; ale ka a yira an na.

³ O koson an ka min ye, ani an ka min men, an be o fo aw ye, janko aw fana ye ke ni an ye jenjogonya ra. Anw be jenjogonya ra ni min ye, o ye Fa Ala le ye, ani Den* min bora Ala ra, Yesu Kirisita.

⁴ O koson an be nin kow bee sebera k'a ci aw ma, janko an ta nagari ye ke nagari dafanin ye.

Ala ta yeelen ni jurumun yafari

⁵ An ka kuma min men Yesu Kirisita fe ka o fo aw ye, o ye nin ye: Ala ye yeelen le ye, dibiko si te Ala ra.

⁶ Ni an ko, ko an ni Ala be jenjogonya ra, k'a soro an be tagama dibi ra, o tuma an ye faninyafobagaw le ye; an te tagama can kan.

⁷ Nka ni an be tagama yeelen na, i ko Ala yere be yeelen na cogo min na, o tuma an be jenjogonya ra ni jogn ye. Den min bora ale Ala ra*, Yesu, o jori be an saninya ka jurumun bee bɔ an na.

⁸ Ni an ko jurumun te an na, o tuma an be an yere le lafirira; can te an jusukun na.

⁹ Nka ni an ka lo an ta jurumunw na, Ala min ye kankelentigi ye, ani a terennin lo, ale bena yafa an ma, ka an saninya ka bo terenbariyakow bee ra;

¹⁰ Ni an ko, ko jurumun te an na, o tuma an ka Ala ke faninyafobaga le ye; a ta kuma te an jusukun na.

2

¹ Ayiwa, ne ta denw, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw kana jurumun ke tuun. Nka ni do ka jurumun ke, soronarikebaga be an fe Fa Ala koro, min ye Yesu Kirisita ye; ale terennin lo.

² Ale yere le kera saraka ye janko ka an ta jurumun kafari; a ma dan an doron ta jurumunw ma de, dununamogo bee lajennin ta lo.

Ala ta cifonin

(Matiyu 7.21-23; Yuhana 13.34,35; 14.21-24)

³ An b'a lon min fe ko an ka Kirisita lon, o fle nin ye: Ni an be a ta cifoninw sira tagama.

⁴ Mogo min b'a fo ko ale k'a lon, k'a soro a te a ta cifoninw sira tagama, o tigi ye faninyafobaga le ye; can te a jusukun na.

⁵ Nka mogo min be Ala ta kuma sira tagama, Ala ta kanuya dafanin be o tigi jusukun na. An b'a lon nin le fe ko an be jenjogonya ra ni a ye.

⁶ Ni mogo min ko ale be jenjogonya ra ni Yesu ye, o tigi ka kan ka tagama i ko Yesu tagamana cogo min na.

⁷ Ne balema kanuninw, ne te cifoninkura le sebera k'a ci aw ma. Nka cifoninkoro lo, min dira aw ma kabini a damina ra. Aw ka kuma min men, o cifoninkoro ye o le ye.

⁸ O bee n'a ta, ne be cikura le sebera ka di aw ma; Yesu tagamana ka kaja ni o can ye; can lo aw fana fe, sabu dibi be temena, yeelensobe bora ka ban.

⁹ Ni mogo min ko ale be tagama yeelen na, k'a sorc a be a balema koninya, o tigi be dibi ra hali bi.

¹⁰ Mogó min be a balema kanu, o tigi be yeelen na; foyi te o tigi ra, min be se ka ke mogó kunnacen sababu ye.

¹¹ Nka mogó min be a balema koninya, o tigi be dibi ra. A be tagama dibi ra; a te a tagafan kelen lon, sabu dibi ka a ja fin.

¹² Ayiwa, ne ta denmisew, ne be nin sebe ci aw ma, sabu aw ta jurumun yafara aw ma Yesu togo koson.

¹³ Faw, ne be nin sebe ci aw ma,
sabu min tun be yi kabini dunuja damina ra, aw ka o lon.
Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw fana ma,
sabu aw ka se sorc Setana kan.
Denmisew, ne be nin sebe ci aw ma,
sabu aw ka Fa Ala lon.

¹⁴ Faw, ne be nin sebe ci aw ma,
sabu min tun be yi kabini dunuja damina ra, aw ka o lon.
Kanbelenw, ne be nin sebe ci aw ma,
sabu fanga be aw ra,
aw ka Ala ta Kuma to aw jusukun na,
aw ka se sorc Setana kan fana.

¹⁵ Ayiwa, aw kana dunuja kanu, aw kana dunupakonofenw kanu. Ni mogó min be dunupa kanu, Fa Ala ta kanuya te o tigi jusukun na.

¹⁶ Sabu fen minw bee be dunupa ra, minw ye farisogo nege ye, ani mogó ja be bo fen minw fe, o nege, ani dunupa yerebonyakow, o si te bo Fa Ala ra, o be sorc dunuja le ra.

¹⁷ Nka dunuja be teme, mogow be nabó fen o fen fe, o bee be teme fana; nka mogó min be Ala sago ke, o tigi be to ni Ala ye wagati bee, ani tuma bee.

Kirisita kerebagaw (Yuhana 16.13-15)

¹⁸ Ne ta denw, wagati laban sera. Aw k'a men ko Kirisita Kerebagaw* bema na; nka Kirisita kerebagaw caman nana sisan. O le ra an b'a lon ko wagati laban sera.

¹⁹ O mogow bora an ce ra, nka o tun te an do ye; sabu ni o tun ye an do ye, o tun bema to ni an ye. Nka o bora an ce ra ka taga, janko an y'a lon ko minw bee be ni an ye, ko o bee te an do ye.

²⁰ Nka aw kōni, Ala Saninman ka aw mun ni Nin Saninman* ta turu ye; lōnniya bē aw bē fē.

²¹ Ayiwa, ni ne ka nin sēbē ci aw ma, a tē i n'a fō aw ma can lōn dē! Ne bē a ci aw ma sabu aw ka can lōn, ani aw k'a lōn fana ko faninya si tē se ka bō can ra.

²² Jōntigi le ye faninyafobaga ye? Mōgō min bē ban ka la a ra ko Kirisita* le ye Kisibaga* ye, o tigi lo. Mōgō min bē ban Fa Ala ra, Den* min bōra Ala ra, ka ban o ra, o tigi le ye Kirisita Kērēbaga ye.

²³ Sabu Den min bōra Ala ra*, ni mōgō min ka ban o ra, o tigi tē Fa Ala fana fē. Nka ni mōgō min ka sōn a ra, Fa Ala fana bē o tigi fē.

²⁴ Ayiwa, aw kōni, aw ka kuma min mēn kabini a damina ra, aw ye o to aw jusukun na. Aw ka min mēn kabini a damina ra, ni o tora aw jusukun na, o tuma Den min bōra Ala ra, aw bēna to o ta jēnjōgōnya ra, ka to Fa Ala fana ta jēnjōgōnya ra.

²⁵ A ka layiri min ta an ye, o fle nin ye: janamanya banbari.

²⁶ Mōgō minw bē aw lafirira, ne bē nin sēbē k'a ci aw ma, olugu le kosōn.

²⁷ Aw kōni, Matigi ka aw mun ka Nin Saninman min di aw ma, o bē to aw jusukun na. Aw mako t'a ra ko mōgō ye aw karann, sabu Nin Saninman yērē bē aw karanna fēn bēs ra ka ban. Ale ta karann fana ye can le ye; faninya tē a ra. O kosōn a bē aw karanna cogo min na, aw fana ye to jēnjōgōnya ra ni Kirisita ye ten.

²⁸ Ne ta denw, aw ye to Kirisita ta jēnjōgōnya ra, janko ni a nana a yērē yira wagati min na, a ye na a sōrō ko an ja signin lo; maroya kana an mina a natuma ra.

²⁹ Ayiwa, aw k'a lōn ko Kirisita terennin lo cogo min na, aw fana y'a lōn ko mōgō o mōgō bē tagama terenninya kan, o tigi ye Ala den le ye.

3

Ala denw tagamacogo

¹ Ayiwa, aw m'a ye Fa Ala bē an kanu cogo min na wa, fō a bē an wele ko a denw. Can lo, an fana ye o le ye. O le kosōn dunupnamōgōw tē an faamu, sabu o ma Ala lōn!

² Ne balema kanuninw, sisān kōni an ye Ala denw ye! Nka an bēna yēlēma ka kē min ye, o ma yira fōlō; an kōni k'a lōn ko ni Yesu Kirisita nana, an bēna kē i ko ale yērē bē cogo min na, sabu a bē cogo min na cō, an bēna a ye ten le.

³ O jigiya bē mōgō o mōgō fē, o tigi bē a yērē saninya i ko Yesu Kirisita saninyanin lo cogo min na.

⁴ Mōgō o mōgō bē jurumun kē, o tigi bē sariya le cenna; sabu jurumun ye Ala ta sariya* cēnri le ye.

⁵ Aw k'a lōn fana ko Yesu Kirisita nana janko ka na an ta jurumunw bō an na. Jurumun si te ale yērē ra.

⁶ O ra, ni mōgō o mōgō bē Yesu ta jēnjōgōnya ra, o tigi te sōn ka to ka jurumun kē. Mōgō o mōgō bē to ka jurumun kē, o tigi m'a ye, a m'a lōn fana.

⁷ Ne ta denmisēnw, aw kana a to mōgō si ye aw lafiri. Mōgō min bē tagama terenninya kan, o tigi terennin lo, i ko Kirisita* terennin lo cogo min na.

⁸ Mōgō min bē to jurumun na, o tigi ye Setana ta le ye; sabu Setana le kōnna ka jurumun kē kabini fōlōfōlō. Nka Den min bōra Ala ra*, ale nana janko ka na Setana ta kewalew le cēn.

⁹ Ni mōgō o mōgō kera Ala den ye, o tigi te sōn ka to jurumun na, sabu Ala ta janamanya bē o tigi kōnō. A fana te se ka to ka jurumun kē, sabu a kera Ala den ye.

¹⁰ Ala denw, ani Setana ta denw bē lōn ka bōjōgōn na min fe, o fle nin ye: Mōgō o mōgō te terenninya sira tagama, o tigi te Ala ta ye, ani mōgō o mōgō te a balema kanu.

Balemaw kanucogo

¹¹ Aw ka kuma min men kabini fōlōfōlō, o le ye nin ye, ko an ye jōgōn kanu.

¹² An kana kē i ko Kabilia*! Ale tun kera Setana ta le ye, o kosōn a ka a balemacē faga. Mun kosōn a k'a faga? A k'a faga, sabu ale yērē ta kewalew tun man ji, k'a sōrō a balemacē ta kewalew tun terennin lo†.

¹³ O le kosōn, ne balemaw, ni dunupnamōgōw bē aw kōninya, o kana bara aw ra.

¹⁴ Ni an bē an balemaw kanu, o le b'a yira ko an bōra saya ra ka don janamanya ra. Mōgō min te a balemaw kanu, o tigi bē saya le ra.

¹⁵ Mōgo o mōgō bē a balema kōninya, o tigi ni mōgōfagabaga bēs ka kan. Aw fana k'a lōn ko mōgōfagabaga si te se ka to mōgōfaga ra ka janamanya banbari sōrō Ala fe.

¹⁶ Fen min k'a to an ka kanuya lōn, o fle nin ye: Yesu Kirisita ka a yērē nin di ka sa an kosōn. O cogo ra an fana ka kan ka an yērē nin di ka sa an balemaw koson.

¹⁷ Ni dunupa naforow bē mōgō dō boro, ni o tigi k'a balemacē ye fagantanya ra, ni a ma hina a ra, ale bē se k'a fō cogo di ko Ala ta kanuya bē a jusukun na?

---

* **3:12 3.12** Kabilia: Dōw b'a fō ko Kayen. † **3:12 3.12** Kabilia ta ko: Aw ye nin yōrō fle: Damina 4.1-8.

¹⁸ Ne ta denmisēnw, an kana jōgōn kanu ni an kumacogo dama ye, ani an ta kumadimanw; an ye jōgōn kanu ni an ta kewalew ye, ni can fana ye.

¹⁹ O cogo le ra, an bē se k'a lōn ko an bē tagama can sira kan; an hakiri signin fana bēna to Ala ja kōrō.

²⁰ Hali ni an jusukun bē an jaraki, an k'a lōn ko Ala ta miiriya ka bon ni an jusukun miiriyaw ye; ale le fana bē fen bēe lōn.

²¹ Ne balema kanuninw, ni an jusukun tē an jaraki, o tuma an hakiri signin lo Ala ja kōrō.

²² Ni an fana bē fen o fen daari, a bē o di an ma; sabu an bē a ta cifōninw sira tagama; min ka di a ye, an bē o ke fana.

²³ A ta cifōnin fle nin ye: Den min bōra ale Ala ra*, Yesu Kirisita, ko an ye la o tōgo ra, ani ko an ye jōgōn kanu, i ko a k'a fō an ye cogo min na.

²⁴ Mōgō min bē Ala ta cifōninw sira tagama, o tigi bē jēnjōgōnya ra ni Ala ye, Ala fana bē jēnjōgōnya ra ni o tigi ye; fen min b'a to an b'a lōn ko Ala bē jēnjōgōnya ra ni na ye, o fle nin ye: A ka Nin Saninman* min di an ma.

4

Cira faninyafōbagaw

¹ Ne balema kanuninw, minw bēe b'a fō ko Ala Nin bē o kōnō, aw kana la olugu bēe ra de! Aw ye o sēgesēge fōlo, k'a lōn ni a kera ko o nin bōra Ala le ra. Sabu cira faninyafōbagā caman nana dunupa kōnō.

² Ala Nin Saninman bē lōn min fē, o fle nin ye: Nin min b'a to mōgō bē lo a ra k'a fō ko Yesu Kirisita nana dunupa ra ka na ke adamaden ye, o nin bōra Ala ra.

³ Nka nin min tē sōn Yesu ta ko ma, o ma bō Ala ra. O ye Kirisita Kērēbagā* ta nin le ye; aw ka o le ko mēn ko a bēna na dunupa ra, nka sisān a bē dunupa ra ka ban.

⁴ Ne ta denmisēnw, aw kōni ye Ala ta mōgōw ye, o kosōn aw ka se sōrō cira faninyafōbagaw kan; sabu Ala Nin* min bē aw kōnō, o ka bon ka temē dunupamōgōw ta kan.

⁵ Olugu ye dunupa ta le ye; o kosōn o bē kuma ka kaja ni dunupa ta cogo ye, dunupamōgōw bē o lamēn.

⁶ Nka anw ye Ala ta mōgōw le ye. Mōgō min bē Ala lōn, o bē an lamēn; nka mōgō min tē Ala ta ye, o tē an lamēn. Ayiwa, nin le sababu ra an bē can ta Nin ni faninya ta nin lōn ka bō jōgōn na.

Ala ta ko bēe ye kanuya le ye

⁷ Ne balema kanuninw, an ye jōgōn kanu, sabu kanuya bē bō Ala le ra. Mōgō min bē a mōgōjōgōn kanu, o tigi ye Ala den le ye, a ka Ala lōn fana.

⁸ Mōgō min tē a mōgōjōgōn kanu, o tigi ma Ala lōn, sabu Ala ta ko bēs ye kanuya le ye.

⁹ Fa Ala ka a ta kanuya yira an na cogo min na, o fle nin ye: Den* kelenpe min bōra Ala ra, a ka o ci ka na dunupa ra, janko an ye panamanya sōrō o sababu ra.

¹⁰ Kanuya ye nin le ye: Anw le ma Ala kanu dē! Ala le ka anw kanu; Den min bōra Ala ra, a ka o ci k'a ke saraka ye ka an ta jurumun kafari.

¹¹ Ayiwa, ne balema kanuninw, ni Ala ka an kanu tan, an fana ka kan ka jōgōn kanu!

¹² Mōgō si ma Ala ye ka ye. Nka ni an bē jōgōn kanu, Ala bē to an jusukun na, a ta kanuya fana bē dafa an jusukun na.

¹³ Fa Ala ka Nin Saninman* min di an ma, o le b'a to an b'a lōn ko an bē ni a ye jēnjōgōnya ra, ani ko ale fana bē ni an ye jēnjōgōnya ra.

¹⁴ Ayiwa, an k'a ye, an fana kera a seerew ye ko Den* min bōra Fa Ala ra, a ka o le ci ka na ke dunujnamōgōw ta kisibaga ye.

¹⁵ Ni mōgō min ka lō a ra ko Den min bōra Ala ra ko Yesu lo, Ala bē to jēnjōgōnya ra ni o tigi ye, o tigi fana bē to jēnjōgōnya ra ni Ala ye.

¹⁶ Fa Ala bē an kanu cogo min na, an kōni ka o lōn, an fana lara a ra. Ala ta ko bēs ye kanuya le ye; kanuya bē mōgō min jusukun na, o tigi bē jēnjōgōnya ra ni Ala ye, Ala fana bē jēnjōgōnya ra ni o tigi ye.

¹⁷ Fen min b'a yira ko Ala ta kanuya bē an jusukun na can ra, o ye ko kititigelon na siranya tēna an sōrō, sabu Kirisita* bē cogo min na, an fana bē tagama o cogo le ra dunupa kōno.

¹⁸ Siranya tē kanuya ra, sabu kanuya dafanin bē siranya ban; mōgō ta kojugu ta tōrō le bē siranya bla a ra. O koson mōgō min bē siran, o tigi ta kanuya ma dafa.

¹⁹ Anw kōni, anw bē tōw kanu, sabu Ala kōnna ka an kanu.

²⁰ Ni mōgō min ko a bē Ala kanu, k'a sōrō a bē a balema kōnnya, o tigi ye faninyafōbaga le ye; sabu i ja bē i balema min na, ni i tē o kanu, i ja tē Ala min na, i tē se ka o kanu.

²¹ Yesu Kirisita ka ci min fō an ye, o le ye nin ye: ni mōgō min bē Ala kanu, o tigi ka kan ka a balemaw fana kanu.

¹ Ni mögö o mögö ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, o tigi ye Ala den le ye. Ni i be face kanu, i be a den fana kanu.

² Ni an be Fa Ala kanu k'a ta cifoninw sira tagama, an b'a lön o le fe ko an be a ta denw kanu.

³ Ni an be Ala kanu, an ka kan ka a ta cifoninw sira tagama. A ta cifoninw fana man gbelen.

⁴ Mögö o mögö kera Ala den ye, o tigi be se soro dunuja kan. Fen min b'a to an be se soro dunuja kan, o ye an ta lanaya ye.

⁵ Jön le be se soro dunuja kan? Mögö min lara a ra ko Den min bora Ala ra* ko o ye Yesu ye, o tigi lo.

⁶ Min nana ji ni jori sababu ra, o le ye Yesu Kirisita ye; a ma na ji daman sababu ra, nka a nana ji ni jori le sababu ra. Nin Saninman* le be o seere ye, sabu Nin Saninman le ye can ye.

⁷ Sisan o kera seere saba ye:

⁸ Nin Saninman, ani ji, ani jori. Ayiwa, o seere saba beε bennin lo kelen ma fana.

⁹ An be son adamadenw ta seereya ma, nka Ala ta seereya ka bon ni adamadenw ta ye. Den min bora Ala ra*, Ala ka min fo o ta ko ra, o le ye Ala ta seereya ye.

¹⁰ Den min bora Ala ra, ni mögö min ka la o ra, Ala ta seereya be o tigi jusukun na. Nka ni mögö min ma la Ala ra, o tigi ka Ala ke faninyafobaga le ye, sabu Den min bora a ra, Ala ka seereya min ke o ta ko ra, o tigi ma la o ra.

¹¹ Ayiwa, o seereya fle nin ye: Ala ka panamanya banbari di an ma; Den min bora Ala ra, o panamanya be soro o le fe.

¹² Ni o Den be mögö min fe, panamanya be o tigi fe. Nka Den min bora Ala ra, ni o te mögö min fe, panamanya te o tigi fe.

Jigi min be lanabagaw fe

¹³ Ayiwa, Den min bora Ala ra*, aw minw lara o tögö ra, ne be nin sebe ci aw ma, janko aw y'a lön ko aw ka panamanya banbari soro.

¹⁴ Ayiwa, min be an ja gbelyea, o fle nin ye: Ni an ka fen o fen daari Ala fe ka kaja ni a sago ye, a be an lamən.

¹⁵ Ni an k'a lön ko a be an lamən, an k'a lön fana ko ni an ka fen o fen daari a fe, an ka o fen soro ka ban.

¹⁶ Ni mögö do k'a balema ye a be jurumun do kera, jurumun min te saya lase mögö ma, a ka kan ka Ala daari, janko Ala ye panamanya di a balema ma. Minw ta jurumun te saya lase mögö ma, ne be olugu le ma. Sabu jurumun do be yi, o be saya lase mögö ma; ne m'a fo ko aw ye Ala daari mögö ye o jurumun koson.

¹⁷ Terenbariya bεε ye jurumun le ye, o ye can ye, nka jurumun dɔw bε yi, o te saya lase mɔgɔ ma.

¹⁸ An k'a lɔn ko mɔgɔ o mɔgɔ kera Ala den ye, o tigi te to ka jurumun ke; sabu Den min bɔra Ala ra, ale bε o tigi tanga, Setana fana te se a ma.

¹⁹ An k'a lɔn fana ko an kera Ala ta ye, nka dununa bεε lajennin bεε bε Setana ta fanga le kɔrɔ.

²⁰ Nka Den min bɔra Ala ra, an k'a lɔn ko o le nana hakiritigiya di an ma, janko an ye Ala Cantigi lɔn; an bε Ala Cantigi ta jεnŋɔgɔnya le ra, ani Den* min bɔra Ala ra, Yesu Kirisita. Ale le ye Ala Cantigi ye, ani panamanya banbari.

²¹ Ayiwa, ne ta denmisɛnw, aw ye aw yere kɔrɔsi batofɛn wɛrɛw ra.

YUHANA ka letere flanan min sebe Kitabu faamucogo

Nin letere sebebaga ye Yuhana ye. (Aw ye letere fōlō daminakumaw fle.) Nka a k'a yere tōgō la ko «cēkōrōba» (1.1).

A ko: «Ne le bē nin letere sebera; Ala ka ne Balemamuso min janawoloma, ne b'a cira ale le ma, ale ni a denw.» An bē se k'a fō ko o kuma kōrō ye ko a bē nin letere sebera lanabagaw bēe le koson.

Nin letere ka surun, sabu sura kelen dōrōn lo, nka a kumaw nafa ka bon. Yuhana b'a jini lanabagaw fē ko o ye jōgōn kanu, ka ban cira faninyafōbagaw ta karan ma.

Kitabu kōnōkow

Kitabu daminakumaw (1-3)

Can ni kanuya (4-6)

Karamogō faninyafōbagaw (7-11)

Kuma laban (12-13)

Yuhana ta fori

¹ Ne min ye lanabagaw ta jēnkuru Cēkōrōba* ye, ne bē nin sebe ci ne Balemamuso† ma, Ala ka min janawoloma, a ni a ta denw; ne bē aw kanu can ra, nka ne dōrōn te aw kanu; minw bēe ka Ala ta can lōn, olugu bēe be aw kanu

² can koson; o can bē an jusukun na, a fana bēna to an fē wagati bēe.

³ Ayiwa, Fa Ala, ani Den* min bōra Fa Ala ra, Yesu Kirisita, o ye nēema ni hina ni hēra kē an ye, janko an ye to a ta can kan, ani a ta kanuya ra.

Lanabaga bē tagama can ni kanuya le ra

(Yuhana fōlō 4.1-6; 2.18-23; 5.1-3)

⁴ Ne k'a ye ko i ta den dōw bē tagama can sira kan, ka kajna ni Fa Ala ta cifōnin ye; o ko ka ne jusu diya kosebe!

⁵ Ayiwa, sisan, ne Balemamuso, ne te cikura fōra i ye; nka ne bēna min fō k'a gbēleya i ma, o ci le fōra an ye kabini a damina ra, ko an ye jōgōn kanu.

⁶ Ala ka ci minw fō, ni an bē o sira tagama, o le ye kanuya ye. Aw ka kan ka tagama ka kajna ni o cifōnin le ye, i n'a fō a fōra aw ye cogo min na kabini a damina ra. O cifōnin kun ye ko an ye tagama kanuya ra.

---

* **1:1 1.1** Cēkōrōba: O ye Yuhana yere ye. Ale le kēra lanabagaw ta cēkōrōba ye. † **1:1 1.1** Balemamuso: Dōw b'a miiri ko Balemamuso tōgō lara lanabagaw ta jēnkuru le ra; Balemamuso ta denw ye lanabagaw ye.

⁷ Mɔgɔlafiribaga caman be dunupa kɔnɔ sisān; olugu tɛ sɔn ka lɔ a ra ko Yesu Kirisita nana kɛ adamaden ye. O mɔgɔw le ye mɔgɔlafiribagaw ye, ani Kirisita kerebagaw*.

⁸ O kosɔn aw ye aw yere kɔrɔsi, janko aw kana na bɔnɔ aw ta baara tɔnɔ ra, nka aw ye a baraji dafanin sɔrɔ.

⁹ Mɔgɔ o mɔgɔ tɛ to Kirisita* ta karan kan, fɔ a be a yere ta fara a kan, Ala tɛ o tigi fe; nka mɔgɔ min be to o karan kan, Fa Ala be o tigi fe, Den min bɔra Ala ra, o fana be o tigi fe.

¹⁰ Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka na aw fe, ni a ma na ni nin karan ye, aw kana o tigi ladon aw ta so; aw kana a fo.

¹¹ Sabu ni mɔgɔ min k'a fo, a kera i n'a fɔ o tigi nin be a ta kewalejuguw ra.

Kuma laban

¹² Ayiwa, kuma caman belen be ne fe k'a fɔ aw ye, nka ne tɛna o bɛɛ kɛ seberi ye. Ne b'a miiri ko ne bɛna taga aw fe yi, an ye taga kuma da ni da, janko an ta jagari ye kɛ nagari dafanin ye.

¹³ Ayiwa, Ala ka i Balemamuso min janawoloma yan fana, ale ta denw be i fo.

YUHANA ka leterə sabanan min səbe **Kitabu faamucogo**

Nin leterə səbebaga ye Yuhana ye. (Aw ye leterə fəlo daminakumaw flə.) Nka a k'a yere təgo la ko «Cəkərəba» i n'a fə leterə flanan na (1.1).

Nin leterə ka surun; a cira Gayusi le ma. An ma foyi wəre lən Gayusi ta ko ra, nka məgə terennin lo, min bə tagama can kan. An b'a ye ko Yuhana bə Gayusi tando kosebə, a ta kankelentigiya kosən, ani a bə baarajuman min ke lanabagaw ye (1-8).

Min ye Diyoterefu ye, ale kəni k'a ta fanga sigi lanabagaw kan le. A bə məgəw dəgoya, ka lanabaga dəw gben, ka Yuhana yere mafiyenya; a fana te məgəw ladon. Yuhana bə Diyoterefu jaraki a tagamacogo kosən (9-10).

O kə fe, a bə Demetirisi fana tando a ta kojuman kosən (11-12); i b'a sərə ale le cira ni leterə ye. Yuhana bə a teri dəw fo, ka o lasəmi ko ale bəna tagama də ke ka taga o fe lon də.

Kitabu kənəkow

Kitabu daminakumaw (1-4)

Yuhana ka Gayusi təgəjuman fə (5-8)

Yuhana ka Diyoterefu təgəjugu fə (9-10)

Yuhana bə Demetirisi tando 11-12

Kuma laban (13-15)

Yuhana ta fori

(Matiyu 10.40-42)

¹ Ne min ye lanabagaw ta jənkuru Cəkərəba ye, ne bə nin səbe ci ne balemacə kanunin Gayusi ma, ne bə min kanu can yere ra.

² Ne balemacə kanunin, ne bə Ala daari ko i ta ko bəsə ye ja, ani ko i farikolo kənəman ye to, i n'a fə i jusukun ka pi cogo min na.

³ An balema dəw sera yan; can bə i jusukun na cogo min na, ani i yere bə tagama can kan cogo min na, olugu ka o lakari ne ye. O kuma kəni ka ne jusu diya kosebə.

⁴ Sabu ni ne k'a mən ko ne ta denw bə can sira tagamana, foyi te se ka ne jusu diya ka təmə o kan.

Gayusi tagamacogo

⁵ Ne balemacə kanunin, i bə kojuman min kəra an balemw ye, minw ye an balema lonanw ye, i bə o kəra ni kankelentigiya le ye.

⁶ O nana i ta kanuya ko lakari lanabagaw ye yan. Ayiwa, o bena tagama min kε, ni i belen sera ka o dəmə o ra ka kaja ni Ala sago ye, o bena ja kosebε.

⁷ Sabu o bε nin tagama kera Kirisita* tōgō le kosɔn; o ma sɔn lanabariw ye o dəmə.

⁸ O kosɔn an ka kan ka o mɔgɔw jɔgɔnw dəmə; o cogo ra an fana bε ke o jɛnɛgɔgnw ye o ta baara ra, ka can sira yira mɔgɔw ra.

*Diyoterefu ni Demetirisi
(Korentikaw fɔlɔ 4.18-21)*

⁹ Ayiwa, ne tun ka kumakan dama dama sεbε k'a ci lanabagaw ma. Nka Diyoterefu te sɔnna an ta ma; ale le b'a fε ka a yere bla lanabagaw bεε kunna.

¹⁰ O kosɔn ni ne sera yi, a bε ko minw kera, ne bena o fɔ aw ja na. A bε kumajuguw fɔ an ma, nka a te dan o ma dε, a te sɔn ka an balemaw ladon fana; ni mɔgɔ wεrew fana b'a fε ka o ladon, a bε olugu bari, ka o gbεn ka bɔ lanabagaw ta jenkuru ra.

¹¹ Ayiwa, ne balemace kanunin Gayusi, ele kana kojugu ladegi; kopuman le ladegi. Mɔgɔ min bε kopuman kε, o ye Ala ta mɔgɔ le ye; nka min bε kojugu kε, o ma Ala lɔn.

¹² Ayiwa, Demetirisi kɔni, lanabagaw bεε bε ale tɔgɔnuman fɔra; a bε can sira min tagamana, o fana ye a tɔgɔnuman le ye. An fana ye a seerew ye; i k'a lɔn fana ko an ta seereya ye can le ye.

Kuma laban

¹³ Kuma caman belen tun bε ne fε k'a fɔ i ye, nka ne t'a fε ka o bεε ke sεbεri ye.

¹⁴ Ne b'a miiri ko sani wagati dɔɔnin, an bena jɔgɔn ye ka kuma da ni da.

¹⁵ Ala ye héra kε i ye! I teriw bε i fo. An teriw fo yi fana, ka bεε kelen kelen fo ni a togo ye.

ZUDE ka letere min səbe **Kitabu faamucogo**

Zude le ye nin letere səbebaga ye; Yakuba balemace lo, Yakuba min tun kera Zeruzalemu lanabagaw namogō ye. Zude ni Yakuba bęe ye Yesu balemacę le ye (Matiyu 13.55).

Nin letere ma səbe jənkuru kelen təgo ra; a cira lanabagaw bęe le ma. Zude ko: «Fa Ala ka aw minw wele ka aw kanu a ta jənəögönya ra, ka aw mara Yesu Kirisita ye, ne bęe nin səbe cira aw le ma.»

Nin kitabu səbecogo ni Piyeri ta kitabu flanan səbecogo bora nəgōn fe. Yərə caman bora nəgōn fe, i n'a fə Zude 18 ani Piyeri flanan 3.3; o yərə fla bęe kuma kelen le fə.

An b'a ye fana ko nin letere bęe sekə ce də ta kumaw kan, min ye Enoki ye (14-15). I b'a sərə ko o wagati ta məgəw tun ka o ce lən.

Zude ta kitabu ka surun; sura kelen dəron lo. Nka Zude b'a fe lanabagaw ye o yərə körəsi karamogō faninyafəbagaw ra, minw bęe məgəw ta lanaya cen ni o ta karan ye, ka məgəw bla sirajuguw kan. A ko, ko Ala bəna kiti ben o karamogōw kan.

Lanabaga minw baraka ka dogo, təw ka kan ka olugu demedəmə, nka bęe ka kan k'a yərə körəsi, janko də kana ke sababu ye ka də laben.

Kitabu kənəkow

Kitabu daminakumaw (1-2)

Karamogō faninyafəbagaw ta kiti (3-16)

Lanabagaw ka kan ka kanuya sira tagama (17-23)

Ala ka kan ni bonya ni tandori ye (24-25)

Zude ta fori

¹ Ne Zude, ne min ye Yesu Kirisita ta baaraden ye, ani Yakuba balemace, ne bęe nin səbe ci Ala ta məgō weleninw ma, Fa Ala ka minw kanu a ta jənəögönya ra, ka o mara Yesu Kirisita ye.

² Ala ye hina ni hera ni kanuya di aw ma k'a caya.

Karamogō faninyafəbagaw

(Piyeri flanan 2.1-22; 3.1-3)

³ Ne balema kanuninw, ne tun b'a fe yərə le ka səbe ci aw ma kisiri ko ra, kisiri min kera an bęe ta ye. Ne k'a ye ko jagboya lo ko ne ye nin səbe ci aw ma ka aw ja gbeleya, janko aw ye ji ja lanaya ra, Ala ka o lanaya min di a ta məgō saninmanw ma sijnaga kelenpe, ka dan o ma.

⁴ Ayiwa, mōgō dōw dogora ka don aw cē ra; o mōgōw halakiko sebera kabini wagatijan. Alajasiranbari dōw lo; o bē an ta Ala ta nēema ta ko yelema ka o ke marobariyako ye. Kuntigi kelen, ani Matigi kelen min bē an fe, Yesu Kirisita, o bē ban o ra.

⁵ Ayiwa, ne bēna min fō, hali ni aw dōw ka o lōn ka ban, ne belen bē aw hakiri jigi a ra, ko an Matigi Ala ka Izirayelimōgōw kisi ka o bō jōnya ra Misiran; nka minw kera lanabariw ye o ra, a ka olugu halaki.

⁶ O kō, mēlekē minw bōra o lōyōrō ra, ani o ma sōn ka to o sigiyōrō ra, Ala ka olugu don nēgejōrōkōw ra, nēgejōrōkō min te bō o ra ka ye, ka o bla dibi ra ka kiti lon makōnō.

⁷ O kō tuun, Sodōmu ni Gomōri ni o kērefeduguw, o duguw ta mōgōw fana ka o yēre bla jatōya ra, ka taga a ke fō cēw bē nōgōn jini. O kosōn Ala ka tasuma fagabari jigi o mōgōw kan; o kera k'a yira an na, janko ka an lasōmi.

⁸ Nka o bēe n'a ta, o mōgōw bē o kēwale kelenw le ke; o bē ta o ta miiriyakolonw fe ka o farikolo lanōgō, ka ban Matigi ta kuntigya ma, ka sankolo danfen nōorōmanw nēni.

⁹ K'a sōrō hali mēlekew kuntigiba Mikayilu, wagati min ale ni Setana tun bē nōgōn sōsōra cira Musa su kosōn, a ma sōn ka kumakolon fō Setana ma. A ko a ma le dōrōn ko: «Matigi Ala ye i sara.»

¹⁰ Nka o karamogōw kōni, olugu te ko minw lōn, o bē kumakolon fō o ma. K'a sōrō o ka ko minw lōn o yēre ma, i n'a fō bēgan hakirintanw, o le bē ke sababu ye ka o halaki.

¹¹ Bōnō bēna o sōrō, sabu o ka Kabilia* ta sira le ta. Wari kosōn o ka o yēre lafiri i ko Balamu. O halakira, sabu o murutira i ko Kore tun murutira cogo min na.

¹² O mōgōw bē ke aw tōgōcensababu le ye aw ta balemaya domuniw na; o bē janagbē ke ni aw ye, ka domuni ke, ka min ka o kōnō fa, hali o te maroya. O bē i ko sankaba min bē fin, nka a te sanji ben; fōjō b'a cē ka taga ni a ye. O bē i ko yiri minw te den hali o dentuma ra, i ko yiri minw bōnna ni o lilinw ye, o sanin lo fō sjagako fla.

¹³ O bē o ta marobariyakow ke kēnē kan i ko kōgoji jikurubaw bē jikanga nōgōninw seri kēnē ma cogo min na. O bē i ko lolo minw bē yaala ka lamini; dibifinba banbari le bē o makōnōna yi.

¹⁴ Adama ta mamaden wolonflanan min tōgō ye ko Enōki†, ale ka ciraya ke o mōgōw ta ko le ra, ko: «Matigi Ala bēna na ni a ta mēlekē saninman caman ye,

¹⁵ ka na mōgōw bēe ta kiti tige, ka kiti ben Alajasiranbari w bēe kan o ta Alajasiranbari yako bēe

* **1:11 1.11** Kabilia: Dōw b'a fō ko Kayen. † **1:14 1.14** Enōki: Dōw b'a fō ale le ma ko Idirisa.

koson, ani o jurumunkəbagaw ka Alanasiranbariyakuma min o min fō Ala ma.»

¹⁶ O mōgōw ta kuma misenw ka ca, mōgō wasabariw lo; o bē tagama ka kaja ni o yere ta negejuguw le ye. O bē dabayakumaw fō ka waso, ka mōgōw nēge o yere ta nafa koson.

Lanabaga ka kan ka baara min kε

¹⁷ Nka aw kōni, ne balema kanuninw, an Matigi Yesu Kirisita ta ciradenw* tun konna ka kuma minw fō fōlōfōlō, aw ye aw hakiri to o ra.

¹⁸ O tun b'a fōra aw ye ko: «Dunupa laban wagatiw ra, kumakolonfōbaga dōw bēna na; o bēna tagama Alapasiranbariya ra ka kaja ni o yere sago ye.»

¹⁹ Ayiwa, a mōgōw le ye nin ye; olugu le bē lanabagaw faran, o bē tagama ka kaja ni o yere jogo le ye; Nin Saninman* tē o fe.

²⁰ Nka aw kōni, ne balema kanuninw, aw ye jija ka baraka don aw yere ra, ka to aw ta lanaya saninman kan, ka to ka Ala daari Nin Saninman baraka ra.

²¹ Aw ye to Ala ta kanuya ra, ka an Matigi Yesu Kirisita ta makari wagati makōnō, janko a ye na jnanamanya banbari di aw ma.

²² Ayiwa, sigiya bē minw na, aw ye makari olugu ra;

²³ aw ye dōw sama ka bō tasuma ra ka o kisi. Aw ye makari dōw ra, nka aw ye siran fana; hali o ta derege min lanögōra jurumun fe, aw ye o kōninya.

Ala tandori

²⁴ Ala le bē se ka aw tanga, janko aw kana ben, ani janko aw ye lō a ta noorō ja kōrō, jarakiyōrō kana ke aw ra, ani aw ninsōndiyanińba.

²⁵ Ayiwa, bonya, ani masaya, ani sebagaya, ani fanga, o bēs ye an kisibaga Ala kelenpe ta le ye, kabini dunupa ma dan, ani sisan, ani wagati bēs, an Matigi Yesu Kirisita baraka ra. Amina.

**Yuhana ta
YIRARI
KITABU
Kitabu faamucogo**

Mög̫ caman sônnâ a ma ko Yesu ta karamög̫oden Yuhana le ka Yirari kitabu sêbe, ka fara Yuhana ta kitabu ni a ta letere saba kan.

Römu Masaceba Nerön ta wagati ra, o ka lanabagaw törc̫ kosebe o ta lanaya koson. Masaceba Domisiyen fana ka lanabagaw törc̫ kosebe, sabu a tun b'a fe mög̫ ye ale yere le bato Ala nō ra. O wagati le ra o ka Yuhana mina ka taga a bla kasو ra Patimosi, kog̫oji c̫e ma. Yuhana ka Yirari kitabu sêbe o wagatiw le ra.

Nin kitabu yör̫ fôl̫, min ye sura 1-3 ye, o ye letere wolonfla ye, Yesu ko Yuhana ye minw sêbe k'a ci lanabagaw ta jenkuwo wolonfla ma. A yör̫ flanan, min ye sura 4-22 ye, o ye ko nataw ye, Ala ka ko minw yira Yuhana ra sikow ra, ni tagamasiyen suguya caman ye.

Ala ka fēn minw yira Yuhana ra, o ye Setana ni a nōfemög̫ow ta murutiri ye Ala kama, ani Ala ta kiti benna Setana ni a nōfemög̫ow kan cogo min na, ani sankolokura ni dugukolokura, ani Zeruzalemu dugukura, ani Ala ta mög̫ow ta hēra, ani mög̫ojuguw halakicogo.

Nin kitabu ma sêbe janko ka lanabagaw lasiran, nka janko ka lanabaga törc̫bagatōw jusu saaro, o y'a lōn ko ko bēs bē Ala le boro. Lon dō, Yesu Kirisita bēna a yere ta fanga sigi dugukolo yör̫ bēs kan, ka jesusuma ni hera di a ta mög̫o kankelentigiw ma.

Kitabu konokow

Yesu ka cira min di Yuhana ma (1.1-8)

Letere wolonfla (1.9-3.22)

Ala ni Sagaden ta bonya yirara sankolo ra (4-5)

Tagamasiyen wolonfla ni burufiyēta wolonfla (6.1-11.19)

Sa belebele ni wara fla (12.1-13.18)

Ala ta Sagaden* ni a ta jama (14.1-20)

Törc̫ofen wolonfla ni Ala ta dimi tagamasiyen (15.1-16.21)

Babiloni ni wara ni cira faninyafobaga ni Setana halakicogo (17.1-20.10)

Ala ta dugukura (21.1-22.5)

Yesu nacogo (22.6-21)

Kuma damina

¹ Nin ye Yesu Kirisita ta ko yiraninw ye. Ala ka o kow fō a ye, janko a ye o yira a ta baaradenw na; sani wagati dōonin,

o kow bëna ke. Yesu ka a ta mëlëke ci ka na o kow yira a ta baaraden Yuhana ra.

² Yuhana ka fen o fen ye, a ka o bëe seereya ke: Ala ta kuma, ani Yesu Kirisita ta seereya.

³ Minw bë nin kitabu cirayakumaw karan mögöw ye, ani minw bë a lamën, ani min sëbera a kõnç ka o sira tagama, olugu ta nana; sabu wagati surunyara.

Yuhana ta fori

⁴ Ayiwa, ne Yuhana le bë nin sëbe ci Azi jamana lanabagaw ta jenkuru* wolonfla ma. Min bë yi, ani a tun bë yi kakörö, ani a bëna na, ani Nin wolonfla minw bë a ta masasiginan ja fe, olugu ye nëëma aw ye, ka hëra ke aw ye,

⁵ ani Yesu Kirisita, min ye seere kankelentigi ye, ani min fölö kununa ka bɔ saya ra, ani min ye dunupa masaw bëe ta Masa ye.

Ale min bë an kanu, ani ale min ka an kisi ka bɔ an ta jurumunw na a jori baraka ra,

⁶ ka an ke a ta masaya mögöw ye, ka an ke a Fa Ala ta sarakalasebagaw* ye, ayiwa, bonya ni sebagaya ye ale Yesu Kirisita le ta ye tuma bëe, ani wagati bëe. Amina.

⁷ A bëna na sankabaw cë ra!

Bëe ja bëna a ye,

hali minw ka a sôgo ni taman ye.

Dugukolo siyaw bëe bëna kasi a koson.

Onhön, amina!

⁸ «Ne le ye Alifa ni Omega* ye,» Matigi Ala ko ten, min bë yi, min tun bë yi kakörö, ani min bëna na, Sebagaya bëe tigi.

Ala ka fen minw yira Yuhana ra

⁹ Ne ye aw balemacë Yuhana le ye. Ne fana nin bë ni aw ye Yesu Kirisita ta töörö ni a ta Masaya* ra; aw bëe le fana bë töörö munpuna Yesu koson. O tun ka ne mina ka taga ne bla fɔ dugukolo dɔ kan kögöji cë ma, yɔrɔ min bë wele ko Patimösi†, sabu ne tun ka Ala ta Kuma waajuri ke, ka Yesu Kirisita ta ko seereya ke.

¹⁰ Matigi batolon na, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka kumakan dɔ men ne kɔ fe; a tun bë kumana ni baraka ye, i ko burufiyékan.

---

* **1:8 1.8** Alifa, Omega: O ye gerekikan letere föl ni a laban ye; o körö ye ko Yesu ye damina ni laban ye. † **1:9 1.9** Patimösi tun ye dugukolo fitini dɔ ye kögöji cë ma, min ni Efesi cë tun ye kilo këmë nögön; Römu fagamaw tun bë taga kasoden dɔw bla o yɔrɔ ra o kelen na, k'a to o ye sa yi.

¹¹ A tun b'a fôra ko: «I ka min ye, o sëbe kitabu dô kôñç, ka o ci lanabagaw ta jenkuru wolonfla ma: min be Efesi, ani min be Simirina, ani min be Perigamu, ani min be Tiyatiri, ani min be Saridesi, ani min be Filadelifi ani min be Lawodise.»

¹² Ne ka ne ja munu janko k'a lôn mögô min be kumana ne fe. Ne ka ne ja munu minkë, ne ka sanin fitinadaga wolonfla ye. ¹³ Ne ka fêñjanaman dô ye fitinadaga wolonfla cë ma, min tun be i ko adamaden. Deregejan dô tun b'a kan na, sanin cesirinan dô ka a disi lamini.

¹⁴ A kunsigi gbenin lo pepepe i ko sagasi gbeman, walama i ko sanberë. A nadenw be i ko tasumamana.

¹⁵ A senw be manamanana i ko siranegë min donna tasuma ra, a kumakan tun be i ko jiba woyokan.

¹⁶ Lolo wolonfla tun be a kininboro kôñç. Kêrekemuru da fla dadiman dô tun b'ora a da kôñç, a jada tun be i ko tere be manamana cogo min na teregban papa fe.

¹⁷ Ne k'a ye minkë, ne benna a sen kôñç, k'a ke i n'a fo ne sara le. A k'a kininboro la ne kan k'a fo ko: «I kana siran, ne le ye fôlo ye, ani laban;

¹⁸ ne janaman lo. Ne tun sara, nka sisan ne janaman lo wagati bëë; saya ni lahaba lakile be ne le boro.

¹⁹ I ka fën minw ye, ko minw be kera sisan, ani minw bëna ke o kô fe, o sëbe.

²⁰ I ka lolo wolonfla minw ye ne kininboro kôñç, ani i ka saninfitina wolonfla minw ye, o ye gundo le ye: lolo wolonfla, o ye lanabagaw ta jenkuru wolonfla ta mëlekew le ye. Fitina wolonfla, olugu ye o jenkuru wolonfla le ye.»

2

*Leterë min cira Efesi lanabagaw ta jenkuru ma
(Kewalew 20.28-31)*

¹ «Nin kumaw sëbe k'a ci Efesi lanabagaw ta jenkuru* ta mëlekë ma, k'a fo a ye ko: <Lolo wolonfla be min kininboro kôñç, min be tagama saninfitina wolonfla cë ma, o ko:

² Ne ka i ta kewalew lôn, ani i ta baara, ani i ta mupuri. Ne k'a lôn ko i te se ka mögôjuguw muju. Minw b'a fôra ko olugu ye ciradenw* ye, k'a sôrç can te, i ka o mögôw kôrôbô k'a sôrç ko faninyatigëbagaw lo.

³ I mujuna kosebë; i tööröra ne tögo koson, i ma i yere fari faga.

⁴ Nka min ma ben ne ma i ta ko ra, o ye ko i tun be ne kanu cogo min na fôlôfôlô, sisan i ka o dabla.

⁵ I hakiri to o ra, ko i tun be cogo min na fôlô, o cogo ni sisan cogo cë ka jan de! I nimisa, ka yelema i ta kewale

fōlōw ma. Ni i ma nimisa kōni, ne bēna na i fē ka na i ta fitina bō a nō ra.

⁶ O bēe n'a ta, min ka di ne ye i fē, o ye ko i bē Nikolasi ta nōfemōgōw ta kewalew kōninya, i ko ne fana bē o kōninya cogo min na.

⁷ « *Ayiwa, ni mōgō min b'a fē ka faamuri kē, Nin Saninman bē min fōra lanabagaw ta jēnkuruw ye, o tigi ye jija ka o lamēn.*

« *Ni min ka se sōrō, janamanya yiri min bē Ala ta arijana kōnō, ne bēna o den dō di o tigi ma, a b'a domu.* »

Leterē min cira Simirina lanabagaw ta jēnkuru ma

⁸ « Nin kumaw sēbē k'a ci Simirina lanabagaw ta jēnkuru ta meleke ma, k'a fō a ye ko: *Min ye folō ye, ani laban, min sara, ka sōrō ka janamanya, o ko:*

⁹ Ne ka i ta tōorō lōn, ani i ta fagantanya; k'a sōrō i ye naforotigi le ye. Minw b'a fōra ko o ye Yahudiyaw ye k'a sōrō can tē, olugu bē i tōgō cēnna cogo min na, ne ka o lōn. O mōgōw ye Setana ta jēnkuru mōgōw le ye.

¹⁰ O bēna tōorō min la i kan, i kana siran o ra. Setana yērē bēna a to o ye aw dōw bla kaso ra, janko ka aw kōrōbō. Aw bēna tōorō fō tere tan. To lanaya ra hali ni a sera saya ma; ne bēna janamanya masafugula di i ma.

¹¹ « *Ni mōgō min b'a fē ka faamuri kē, Nin Saninman* bē min fōra lanabagaw ta jēnkuruw ye, o tigi ye o lamēn.*

« *Ni min ka se sōrō, o tigi tēna saya flanan sēgē kē tuun fiyewu.* »

Leterē min cira Perigamu lanabagaw ta jēnkuru ma

¹² « Nin kumaw sēbē k'a ci Perigamu lanabagaw ta jēnkuru ta meleke ma, k'a fō a ye ko: *Muru da fla jamijan bē min fē, o ko:*

¹³ I siginin bē yōrō min na, ne ka o lōn; o yōrō ye Setana ta masasiginan le ye. Nka i tora ne tōgō kan, i ma ne ta lanaya bla, hali lon min na o ka ne ta seere kankelentigi Antipasi faga aw fē yi, Setana sigiyōrō ra yi.

¹⁴ Nka i ta ko dōw ma bēn ne ma: o ye ko mōgō dōw bē i fē yi, olugu tugura Balamu ta karan kō. Ale Balamu le ka Balaki kōnōnōsu, ka kē sababu ye ka Izirayelimōgōw bla jurumun na, k'a to o ye josōnsogow jimi, ka o yērē bla jatoya ra.

¹⁵ O cogo ra, mōgō dōw bē i fana fē yi, olugu tugura Nikolasi ta nōfemōgōw ta karan kō.

¹⁶ O kosōn, ele ye nimisa ka i ta kewalew yēlema, ni o tē, ne bēna na i fē; kērekemuru min bē ne da ra, ne bēna o mōgōw kēre ni o ye.

17 « <Ni mögö min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fôra lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamèn.

« <Ni min ka se soro, ne bëna mane* dogonin di o tigi ma, ani kabakuru gbëman do. Togokura do sëbera o kabakuru kan; mögö si te o togö lön, fo kabakuru dira mögö min ma.»

Leterë min cira Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ma

18 «Nin kumaw sëbe k'a ci Tiyatiri lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fo a ye ko: <Den min bora Ala ra*, min padenw be i ko tasumamana, ani a senw be manamana i ko siranegë nugunin, o ko:

19 Ne ka i ta kewalew lön, ani i ta kanuya, ani i ta lanaya, ani i ta baarajuman, ani i ta munuri; ne k'a lön ko i be kewalejuman min kera sisan, o ka ca ni fôlota ye.

20 Nka min ma bën ne ma i ta ko ra, o ye ko muso min k'a yere ke ciramuso ye, min ye Yezabeli ye, i b'a to ale ye ne ta baaradenw kunnacen ni a ta karan ye, k'a to o ye jatoya ke, ka josonsogow njimi.

21 Ne k'a to yi fôlô, janko a ye nimissa ka a ta kewalew yelema, nka a t'a fe ka a ta jatoya dabla.

22 O koson ne bëna banajugu bla a ra fo ka a la. Minw be jeneyä kera ni a ye, ne bëna tööröba la olugu fana kan, fo ni o nimisara ka o ta kewalew yelema.

23 Ne bëna a denw fana faga. Lanabagaw ta jenkuruw bëe bëna a lön ko ne le be adamaden ta miiriya ni a jusukunnakow bëe lön. Ne bëna aw bëe sara ka kaja ni aw yere ta kewalew le ye.

24 « <Ayixa, aw to minw be Tiyatiri, aw minw ma son o muso ta karan ma, o be min wele ko Setana ta gundobaw, aw minw ma son o kow ma, ne b'a fo aw ye ko ne te doni were la aw kan.

25 Lanaya min be aw fe, aw ye to o kan dörön, fo ka se ne nawagati ma.

26 Ni min ka se soro, ka ne sago ke fo ka taga se a laban ma, ne bëna fanga di o tigi ma, ka a sigi siyaw kunna.

27 A bëna a fanga sigi siyaw kan i ko negë, ka o cici i ko o be bogodaga cici cogo min na; ne fana ka o fanga le soro ne Fa Ala fe.

28 Ne bëna sogomada lolo di o tigi ma.

29 « <Ni mögö min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* be min fôra lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamèn! »

---

* **2:17 2.17** Mane tun ye domunifen do ye, Ala tun be min di Izirayelimögöw ma ka o to tagama ra kongokolon kono. Bori 16.13-15,31.

3

Leterē min cira Saridesi lanabagaw ta jenkuru ma

¹ «Nin kumaw səbe k'a ci Saridesi lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fō a ye ko: <Ala ta nin wolonfla ni lolo wolonfla bē min fē, o ko: Ne ka i ta kewalew lōn, ne k'a lōn ko mōgōw bē i jatera ko i panaman lo, k'a sōrō i sanin lo.

² Ayiwa, i janto i yere ra; tō minw bē jini ka sa fana, i ye baraka don olugu ra. Sabu ne k'a sōrō ko i ta kewalew ma ja ka se a seyōrō ra ne ta Ala ja kōrō.

³ I karanna min na, ani i ka min men, i hakiri to o ra ka o sira tagama, ka nimisa ka i ta kewalew yelema. Ni i ma i janto i yere ra, ne bēna na i n'a fō son; ne bēna na bara i ra wagati min na, i tēna o wagati lōn.

⁴ O bēe n'a ta, mōgō dōw bē aw fe Saridesi, minw ma o ta faniw lanōgō; olugu le bēna fanigbēw don ka tagama ni ne ye, sabu o ka kan ni a ye.

⁵ «<Ni min ka se sōrō, o tigi fana bēna fanigbēw don o cogo le ra. Ne tēna a tōgō jōsi ka bō panamanya kitabu kōnō; ne bēna a tōgō fō ne Fa Ala ni a ta melekew ja kōrō, ko ne k'a lōn.

⁶ «<Ni mōgō min b'a fe ka faamuri ke, Nin Saninman* bē min fōra lanabagaw ta jenkuru ye, o tigi ye o lamēn.» »

Leterē min cira Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ma

⁷ «Nin kumaw səbe k'a ci Filadelifi lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fō a ye ko: <Saninman, ani Cantigi, Dawuda ta lakile bē min boro, ni min ka da yele, mōgō si te se k'a datugu, ni a ka da datugu, mōgō si te se k'a dayele, o ko:

⁸ Ne ka i ta kewalew lōn. A fle, ne ka da dō dayele ka bla i ye, mōgō si te se ka min datugu. Ne k'a lōn ko i baraka ka dōgō, nka i tora ne ta kuma kan, i ma ban ne tōgō ra.

⁹ A fle, ne bē Setana ta jenkuru mōgōw ke i sago ye; o minw b'a fō ko o ye Yahudiyaw ye, k'a sōrō o te Yahudiyaw ye, sabu o bē faninya le tigera. Ne bēna o jagboya o ye o kinbiri gban i sen kōrō, k'a lōn ko ne bē i kanu.

¹⁰ I tora ne ta kuma kan, ka jiia, i n'a fō ne k'a fō i ye cogo min na; o koson, ne fana bēna i tanga tōrō wagati ma, tōrō min bēna se dununamōgōw bēe lajennin ma ka o kōrōbo.

¹¹ Sani dōonin ne bēna na. Lanaya min bē i fē, i ye to o kan, janko mōgō si kana na i ta masafugula mina i ra.

¹² «<Ni min ka se sōrō, ne bēna o tigi ke samasen ye ne ta Ala ta batoso kōnō; a tēna bō yi tuun. Ne bēna ne ta Ala tōgō səbe o tigi kan, ka ne ta Ala ta duguba tōgō səbe a kan,

Zeruzalemu dugukura min bε jigi ka bɔ ne ta Ala fε sankolo ra; ne bεna ne ta tɔgokura sεbε o tigi kan fana.

¹³ « <Ni mɔgɔ min b'a fε ka faamuri ke, Nin Saninman* bε min fɔra lanabagaw ta jenkuruw* ye, o tigi ye o lamεn. »

Leterε min cira Lawodise lanabagaw ta jenkuru ma

¹⁴ « Nin kumaw sεbε k'a ci Lawodise lanabagaw ta jenkuru ta meleke ma, k'a fɔ a ye ko: <Min tɔgɔ ye ko Amina, Seere kankelentigi ni Cantigi, min ye Ala ta danfεnw sindibaga ye, o ko:

¹⁵ Ne ka i ta kewalew lɔn; ne k'a lɔn ko i sumanin tε, i gbannin tε fana. Ni i yεrε tun kεra a fla dɔ ye, o belen tun ka fisa.

¹⁶ Nka i wɔlɔwɔlɔnin lo minkε, i ma suma, i ma gban, ayiwa, ne bεna i fɔɔnɔ ka bɔ ne da ra.

¹⁷ I ko i ye fεntigi ye, ko i ka naforo sɔrɔ, ko i mako tε foyi ra tuun; i m'a lɔn ko i ye sεgebagatɔ ye, ani janibagatɔ, ani fagantan, ani fiyentɔ, ani ko i fari lakolon lo!

¹⁸ Ayiwa, ne bε i ladi ko i ye sanin yεreworo san ne fε janko i ye kε naforotigi ye, ko i ye fanigbεw san ne fε, janko fani ye kε i ra, ani i fari lakolon kana to, ka maroya bla i ra; i ye nadimifla san ne fε ka o mun i ja ra, janko i ye yeri ke.

¹⁹ Ni ne bε mɔgɔ o mɔgɔ kanu, ni o tigi firira, ne bε a jaraki ka a koro. O tuma, i jiia kosebε ka nimisa, ka i ta kewalew yεlεma.

²⁰ A fle, ne lɔnin bε da ra, ne bε da gbasi. Ni mɔgɔ min ka ne kan lamεn ka da yεlε, ne bε don o tigi fε; ne bεna domuni ke ni o tigi ye, o tigi fana bεna domuni ke ni ne ye.

²¹ « <Ni min ka se sɔrɔ, ne bεna a to o tigi ye sigi ne ta masasiginan kan ni ne ye, i n'a fɔ ne yεrε ka se sɔrɔ cogo min na, ka sigi ni ne Fa Ala ye a ta masasiginan kan.

²² « <Ni mɔgɔ min b'a fε ka faamuri ke, Nin Saninman* bε min fɔra lanabagaw ta jenkuruw ye, o tigi ye o lamεn. »

4

Ala ta bonya ni a ta saninmanya

¹ Ayiwa, o kɔ, ne ka fleri ke, ka da dɔ yεlenin ye sankolo kɔnɔ. Ne tun kɔnna ka kumakan min men fɔlɔ, i ko burufiyεkan, o kumakan ko ne ma ko: « Yεlεn ka na yan! Ko minw bεna ke nin kɔ, ne bεna o yira i ra. »

² O yɔrɔnin kelen bεε ra, Nin Saninman* ka ne ta. Ne ka masasiginan dɔ ye sankolo kɔnɔ; dɔ tun siginin bε o kan.

³ Min tun siginin bε, ale pada tun bε manamana i ko zasipe lulu, ani sariduwani lulu. Sanmuru dɔ tun ka a ta masasiginan lamini, k'a cogoya ke i ko emerodi lulu cogoya.

⁴ Masasiginan mugan ni naani wəre tun ka masasiginan fəlɔ̄ lamini. Céköröba mugan ni naani tun siginin bə o masasiginanw kan, fanigbew bə o ra, masafugula saninlamānw bə o kun na.

⁵ Sanmanamanaw ni kumakanw ni sankurukanw tun bə bora masasiginan na. Fitina wolonfla tun bə manana masasiginan ja fe; o ye Ala ta nin wolonfla ye.

⁶ Masasiginan nafeyɔrɔ tun bə i ko baji, a bə manamana i ko dugalen, ani i ko sanbərə.

Masasiginan cəmance ni a lamini na, fənpanaman naani tun bə yi; o kofeyɔrɔ ni o nafeyɔrɔ bəε ye nadenw ye.

⁷ Fenjanaman fəlɔ̄ tun bə i ko jara, flanan tun bə i ko misitoran, sabanan ja tun bə i ko məgɔ̄ ja, naaninan tun bə i n'a fɔ̄ bɔ̄n tagatɔ̄ san fe.

⁸ Kaman woɔrɔ bə o fenjanaman naani bəε kelen kelen fe. Nadenw tun ka o kamanw yɔrɔ bəε lamini, hali o kaman juköröyɔrɔw. Su ni tere o bə to k'a fɔ̄ ko:

«A saninyanin lo, a saninyanin lo, a saninyanin lo,
Matigi Ala Sebeetigi;
a tun bə yi kakɔrɔ, a bə yi bi, a fana bəna na.»

⁹ Min siginin bə masasiginan kan, min janaman lo wagati bəε, ni fənjanamanw ka ale bonya tuma o tuma, ka a tando, ka baraka la a ye,

¹⁰ o tuma céköröba mugan ni naani fana bə o kinbiri gban masasiginan sigibaga ja kɔrɔ, min janaman lo tuma bəε; o b'a bato, ka o ta masafugulaw bɔ̄ ka o bla masasiginan ja fe, k'a fɔ̄ ko:

¹¹ «An Matigi, an ta Ala,
i ka kan ni bonya ye, ani tandori, ani sebagaya;
sabu ele le ka fən bəε dan.
Fən bəε danna, fən bəε bə yi, ka kaja ni ele sago le ye..»

5

Sagaden le ka kan ni gbolokitabu minari ye

¹ O kɔ̄, min tun siginin bə masasiginan kan, ne ka gbolokitabu dɔ̄ ye o kininboro ra; seberi tun bə o kitabu ja fla bəε kan. A da nɔrɔnin lo ni tagamasiyen wolonfla ye.

² Ne ka meleke barakaman dɔ̄ ye, o tun bə pərənna, ko:
«Jɔn le ka kan ni nin tagamasiyenw bɔ̄ri ye, ka kitabu dayele?»

³ Mɔgɔ̄ si ma sɔrɔ sankolo kɔnɔ, walama dugukolo kan, walama dugukolo jukɔrɔ, min tun bə se ka kitabu dayele, walama k'a kɔnɔ fle.

⁴ Ne k'a ye minke ko mögö si ma soro min ka kan ni kitabu dayeleri ye, walama k'a kono fle, ne kasira kosebe.

⁵ Cekorobaw ra, kelen ko ne ma ko: «I kana kasi. A fle, Zuda ta gba ta jara, Dawuda mamaden*, ale ka se soro; a be se ka kitabu tagamasiyen wolonfla bo, ka a dayele.»

⁶ O tuma, ne ka sagaden do lönin ye masasiginan cemance ra, a be i n'a fo a faganin lo, fenjanaman naani ni cekoroba mugan ni naani k'a lamini. Gban wolonfla tun b'a fe, ani naden wolonfla; o nadenw ye Ala ta nin wolonfla le ye, minw cira ka taga dunuja fan bee ra.

⁷ Min tun signin be masasiginan kan, Sagaden gbarara ka na kitabu mina o kininboro ra.

⁸ A ka kitabu mina minke, fenjanaman naani ni cekoroba mugan ni naani ka o kinbiri gban Sagaden* körö ka a bato. Goni tun be o bee kelen kelen boro, ani minan saninlamen döw, minw tun fara wusunan na; o wusunan ye Ala ta mögö saninmanw ta daaririw ye.

⁹ O tun be dönkirikura do lara ko:

«Ele le ka kan ni kitabu minari ye, ka a tagamasiyenw bo; sabu i fagara, ka mögö döw kunmabo ni i jori ye ka o ke Ala ta ye, ka bo dunupa gbaw bee ra, ani kanw bee ra, ani jamanaw bee ra, ani siyaw bee ra.

¹⁰ I ka o ke sarakalasebaga* jenkuru ye i ta masaya ra, ka o ke an ta Ala ta mögöw ye.

O bëna sigi masaya ra dugukolo kan.»

¹¹ O ko fe, ne ka fleri ke tuun, ne ka meleke camanba mankan men; o tun ka masasiginan ni fenjanaman naani ni cekorobaw lamini. O jate tun ye meleke waga caman camanba sigiyoroma waga camanba.

¹² O tun b'a fôra ni kanba ye ko:

«Sagaden min fagara ka ke saraka ye, ale le ka kan ni sebagaya ye, ani fen bee tigiya, ani hakiritigiya, ani fanga, ani bonya, ani noçro, ani tandori.»

¹³ Danfen o danfen be sankolo kono, ani dugukolo kan, ani dugukolo jukoro, ani kogoji ra, ani fen o fen tun be yi, ne ka o bee kan men, o b'a fôra ko:

«Min signin be masasiginan kan, ale ni Sagaden, tandori ye olugu le ta ye, ani bonya, ani noçro, ani fanga, tuma bee, ani wagati bee.»

¹⁴ Fənjanaman naani k'a lamina ko: «Amina.» Cəkərəbaw fana ka o kinbiri gban ka batori kə.

6

Sagaden ka kitabu tagamasiyen wəccəm bə

¹ O kə, ne ka Sagaden* ye, a ka kitabu tagamasiyen kelen bə. Ne ka fenjanaman naani kelen kan mən, a kan bə i ko sankurukan; a ko: «Na!»

² Ne ka fleri kə, ne ka so gbəman də ye. Min tun bə so kan, kalan tun bə o boro; masafugula də dira a ma. A sesərəbaga le tagara, janko ka taga se sərə tuun.

³ Sagaden ka kitabu tagamasiyen flanan bə minke, fenjanaman flanan ko: «Na!»

⁴ So də were bəra, o tun ye wulenman ye. Min tun yelənnin bə a kan, se dira o ma, ko a ye həra bə dugukolo kan pewu, janko məgəw ye ben nəgən kan ka nəgən faga; o ka kerekəmurujan də di a ma.

⁵ Sagaden ka tagamasiyen sabanan bə minke, ne ka fenjanaman sabanan kan mən; a ko: «Na!» Ne ka fleri kə ka so finman də ye. Min tun siginin bə a kan, sumanikenegə də tun bə o boro.

⁶ Ne ka mankan də men fenjanaman naani cə ma i ko kumakan, ko: «alikama* kilo kelen, o səngə ye məgə kelen ta tere kelen baara sara ye, nə kilo saba ye o da kelen ye. Nka turu ni duvən kəni, aw kana foyi ke o ra.»

⁷ Sagaden ka tagamasiyen naaninan bə minke, ne ka fenjanaman naaninan kan mən, a ko: «Na!»

⁸ Ne ka fleri kə, ka so finman bisigi də ye. Min tun siginin bə a kan, o təgə le ye ko Saya; lahaba tun tugura a kə. Dununnaməgəw tarannin sigiyərəma naani, fanga dira o ma ko o ye o sigiyərəma kelen faga ni kerekəmuru ye, ani kəngə, ani banajugu, ani kongowaraw.

⁹ Sagaden ka tagamasiyen loorunan bə minke, o tun ka minw faga Ala ta Kuma kosən, ani o ta seereya kosən, ne ka olugu ninw ye sarakajenifən* jukərə.

¹⁰ O pərənna ni fanga ye k'a fə ko: «An Matigi saninman, ani Cantigi, i bəna an hake bə an fagabagaw ra dugukolo kan tuma juman le sa?»

¹¹ O ka deregegbə də di o bəə kelen kelen ma, k'a fə o ye ko o ye muju ka wagati dəənin ke tuun, fə o baarakəjəgənəw ni o balema minw ka kan ka faga i n'a fə olugu, olugu ye faga ka o dafa.

¹² Ayiwa, Sagaden ka tagamasiyen woɔrənan bə minke, ne k'a ye ko dugukoloyəreyəreba də kəra. Tere ka dibi don, ka fin i ko fanifin; karo yərə bəə wulenna ka ke i ko jori.

¹³ Lolow bora sankolo ra ka benben dugukolo kan, k'a ke i n'a fɔ fɔjɔba be torosun yuguyugu k'a denw gberen bon dugu ma cogo min na.

¹⁴ Sankolo tununa ka bɔ yi i n'a fɔ o be gbolokitabu minimini cogo min na. Kuruw ni dugukolo minw be ji ce ma, o bee yuguyugura ka bɔ o no ra.

¹⁵ Dunuja masaw, ani a fagamaw, ani a keremasaw, ani a naforotigiw, ani a fangatigiw, ani mɔgɔ tɔw bee, jɔnw ni hɔrɔnw, o bee dogora kuruwow kɔnɔ, ani faraw ce ra.

¹⁶ O tun b'a fɔra kuruw ni faraw ye ko: «Aw ye ben an kan ka an dogo masasiginan sigibaga ni Sagaden ta dimi ja.

¹⁷ Sabu o ta dimilonba le sera bi; jɔn le bɛna se ka bɔsi?»

7

Tagamasiyen kera Ala ta mɔgɔw ten kan

¹ O kɔ, ne ka meleke naani ye, o lɔlonin be dugukolo fan naani na. O tun ka dugukolo fɔjɔbɔyɔrɔ naani fɔjɔw mina ka lo, janko fɔjɔ kana fiye dugukolo yɔrɔ si kan, a kana fiye kɔgɔji kan, ani yiri si kan.

² Ne ka meleke dɔ wɛre ye tuun, o tun be bora terebɔyanfan na. Ala janaman boronɔ tagamasiyen tun be a boro. A tun fɔra meleke naani minw ye ko o ye kojugu ke dugukolo ni kɔgɔji ra, a pɛrɛnna ni fanga ye k'a fɔ olugu ye ko:

³ «Aw kana kojugu foyi ke dugukolo ni kɔgɔji ni yiriw ra, fɔ an ye tagamasiyen ke an ta Ala ta jɔnw bee ten kan.»

⁴ Tagamasiyen kera minw kan, ne ka o mɔgɔw jateda men: mɔgɔ waga keme ni waga binaani ni waga naani (144 000); olugu bora Izirayelimɔgɔw ta gbaw bee ra:

⁵ Zuda ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Ruben ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Gadi ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

⁶ Aséri ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Nefitali ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Manase ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

⁷ Simeyon ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Levi ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Isakari ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

⁸ Zabulon ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Yusufu ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000);

Boniyaminu ta gba ra, mɔgɔ waga tan ni fla (12 000).

Ala ta mɔgɔ kisininw ta jamaba

⁹ O kɔ, ne ka fleri ke, ka jamaba dɔ ye. Mɔgɔ si tun te se ka o jama jate, o cayakojugu fe. Siyaw bee ta mɔgɔw tun be

o ra, ani gbaw bεε, ani jamanaw bεε, ani kanw bεε. O tun lənin bε masasiginan ni Sagaden* ja fε, deregegbew bε o ra, tamaro yiriborow bε o boro.

¹⁰ O tun bε pεrənna ni fanga ye, ko:

«Kisiri ye an ta Ala ta le ye,
ale min siginin bε masasiginan kan,
ale ni Sagaden.»

¹¹ Melékew bεε tun lora ka masasiginan ni cekorobaw ni fεnjanaman naani lamini. O ka o kinbiri gban ka o ja biri dugu ma masasiginan ja fε, ka Ala bato,

¹² k'a fɔ ko:

«Amina!
Tandori ni nɔɔrɔ,
ani hakiritigiya ni fori ni bonya,
ni sebagaya ni fanga,
o bεε ye an ta Ala ta le ye, tuma bεε, ani wagati bεε.
Amina!»

¹³ Ayiwa, cekoroba kelen ka kuma ta, ka ne jininka ko:
«Deregegbew bε minw na, olugu ye jontigiw le ye? O bora
min le?»

¹⁴ Ne k'a jaabi ko: «Matigi, ele le ka o lən.» A ko: «Minw
bora tɔɔrɔba ra, olugu lo. O ka o ta deregew ko k'a gbe ni
Sagaden jori ye.

¹⁵ O koson, o lənin bε Ala ta masasiginan ja fε; o bε
baara ke Ala ye Alabatosoba kono su ni tere. Min siginin
bε masasiginan kan, ale bəna a ta so lɔ ka o bla o kono.

¹⁶ Kongo tena o sɔrɔ tuun, jiminlɔgo tena o sɔrɔ, tere tena
o jeni, fundenin wεre fana tena se o ma;

¹⁷ sabu Sagaden min bε masasiginan cεmance ra, ale bəna
o gbengben ka taga ni o ye ji da ra, ji min bε panamanya di
o ma. Ala yεre le bəna o naji bεε cε ka bo o ja ra.»

8

Sagaden ka tagamasiyen wolonflanan bɔ

¹ Sagaden ka tagamasiyen wolonflanan bɔ minke,
mankan bεe dablara sankolo ra ka wagati dɔ ke.

² Meléke wolonfla minw bε to ka lɔ Ala ja kɔrɔ, ne ka
olugu ye; o ka burufiyeta kelen kelen di o bεε ma.

³ Meléke kelen wεre nana, ka na lɔ sarakajenifεn* ja fε;
wusunandaga dɔ tun bε a boro. O ka wusunan caman di
a ma, ko a ye o ke saraka ye sarakabɔnan saninlamān kan,

masasiginan ja fε, ka o fara Ala ta mōgō saninmanw bεε ta daaririw kan.

⁴ Wusunan sisi yelenna Ala ja kōrō, ka bō wusunandaga kōnō mēlēkē boro, ni Ala ta mōgō saninmanw ta daaririw ye.

⁵ O kō, mēlēkē ka wusunan daga ta ka a fa sarakajēnifēn tasuma ra, ka o yelēma dugukolo kan. O kēra minkē, sankurukan dōw bōra, ani kumakan dōw, ani sanmanamana; dugukolo yereyērēra.

Mēlēkē naani ta burufiyēkanw

⁶ Buru wolonfla tun bε mēlēkē wolonfla minw boro, olugu ka o yere labēn ka o buruw fiye.

⁷ Mēlēkē fōlō k'a ta buru fiye. Jori nagamina sanberē ni tasuma ra ka bōn dugukolo kan. Dugukolo tarannin sigiyōrōma saba, sigiyōrōma kelen jēnina, a yiriw ni a binw bεε jēnina.

⁸ Mēlēkē flanan k'a ta buru fiye. Fēn belebeleba dō bōra ka na firi kōgoji ra, a bε i ko kuru tasumaman. Kōgoji tarannin sigiyōrōma saba, sigiyōrōma kelen kēra jori ye.

⁹ Danfēn janaman minw tun bε kōgoji ra, o tarannin sigiyōrōma saba, sigiyōrōma kelen fagara; jirakurunw tarannin sigiyōrōma saba, o sigiyōrōma kelen halakira.

¹⁰ Mēlēkē sabanan k'a ta buru fiye. Lolo belebeleba dō bōra sankolo ra ka ben; a bε manana i ko lōgō tasumaman. Bajiw tarannin sigiyōrōma saba, a benna sigiyōrōma kelen kan, ani a bununw.

¹¹ O lolo tōgō ye ko Kunaya. Jiw tarannin sigiyōrōma saba, a sigiyōrōma kelen yelēmana ka kē ji kunaman ye. Mōgō caman fagara ji kosōn, sabu a tun kunayara.

¹² Mēlēkē naaninan k'a ta buru fiye. Tere ni karo ni lolow tarannin sigiyōrōma saba, o bεε sigiyōrōma kelen ta yeelen cēnna. Su tarannin wagati saba, karo ka wagati kelen kē, a ma yeelen bō. Tere tarannin wagati saba, tere ka wagati kelen kē, a ma yeelen bō.

¹³ Ayiwa, o kō, ne ka bōn dō temētō ye sankolo cēmance ra, a b'a fōra ni kanba ye ko: «Bōnō, bōnō, bōnō bēna dugukolo ta mōgōw sōrō, burufiyēkanw tōw kosōn, mēlēkē tō saba bēna buru minw fiye.»

9

Mēlēkē loorunan ta burufiyēkan

¹ Mēlēkē loorunan ka buru fiye. Ne ka lolo dō ye, o tun bōra sankolo ra ka na ben dugu ma. Jahanama lakile dira lolo ma.

² A ka jahanama dinga dayele. Sisi dō bora i ko tasumaba dō ta sisi. O sisi ka tere ni fōjō bēe fin.

³ Tōn dōw bora sisi ra ka janjan dugukolo kan. Sebagaya min bē dugukolo ta bundeninw fē, o jōgōn dira o tōnw ma.

⁴ A fōra o ye ko o kana foyi ke bin na; fēn o fēn bē falen dugu ma, o kana foyi ke o ra, o kana foyi ke yiriw si ra. Ala ta tagamasiyen te mōgō minw ten kan, ko o ye kojugu ke olugu dōrōn le ra.

⁵ O man kan ka o faga, nka o ka kan ka o tōrō fō karo looru. O tōrō ta dimi tun bē i ko bundenin kinda bē mōgō dimi cogo min na.

⁶ O lonw na kōni, mōgōw bēna saya jini, o t'a sōrō. O b'a fō ko o b'a fē ka sa, nka saya bēna bori o ja.

⁷ Ayiwa, o tōnw tun bora sow le fē, so minw labenna kere kama. Fēn dōw tun bē o kun na i ko masafugula, a bora sanin fē; o nadaw tun bē i ko mōgō jada.

⁸ O kunsigi tun bē i ko muso kunsigi, o jinw tun bē i ko jara jinw.

⁹ O disiw tun bē i ko o negeraman lo. O kamanw mankan tun bē i ko so camanba bē sowotorow minw samana, o bē borira ka taga kerekeyōrō ra.

¹⁰ Kukalaw tun bē o fē i ko bundeninw ta kukalaw, ani a ta mōgōsōgōnan. Sebagaya min dira o ma ko o ye mōgōw tōrō fō karo looru, o sebagaya tun bē o kukalaw le ra.

¹¹ Jahanama ta mēlēke le tun bē o ta masacē ye. Heburukan na ale tōgō ye ko Abadōn; gerekikan na, a tōgō ye ko Apoliyōn. O kōrō ye ko halakirikebaga.

¹² Ayiwa, bōnō fōlō temena. Bōnō fla wērē bē nana nin kō fē.

Mēlēke wōrōnan ta burufiyēkan

¹³ Mēlēke wōrōnan ka buru fiye. Sarakabōnan saninlamān min bē Ala ja ja fē, ne ka kumakan dō mēn ka bō o kun naani na.

¹⁴ Burufiyēta tun bē mēlēke wōrōnan min boro, kumakan k'a fō o ye ko: «Mēlēke naani minw sirinin bē Efirati ba belebele kōrō, olugu foni.»

¹⁵ O mēlēke naani tun labennin bē san min kama, ani a karo, ani a lon, ani a wagati, o sera; o ka o foni janko adamadenw tarannin sigiyōrōma saba, o ye sigiyōrōma kelen faga.

¹⁶ Sotigi minw tagara o kere ra, o tun ye sotigi miliyon kēmē fla; ne ka o sotigiw jateda mēn.

¹⁷ Ala ka sow yira ne ra o cogo le ra, ani sotigiw; disitanganan minw tun bē o disi kan, o tun wulennin lo i ko tasuma, ka ke bulaman ye fana, ani k'a ke neremuguman

ye i ko kiribi. Sow kunw tun bε i ko jaraw kunw; tasuma ni sisi ni kiribi tun bε bora o da ra.

¹⁸ Adamadenw tarannin sigiyɔrɔma saba, sigiyɔrɔma kelen fagara nin kojugu saba le boro: tasuma, ani sisi, ani kiribi min tun bε bora sow da ra.

¹⁹ Sow ta fanga tun bε o daw le ra, ani o kukalaw. O kukalaw tun bε i ko saw; kunkolo dɔw fana tun bε o kukalaw ra, sabu o tun bε kojugu ke ni o le ye.

²⁰ Nka o kojugu saba ma mɔgɔ minw faga, olugu belen ma nimisa, ka o yere ta fen lalaganinw batori dabla. O ma jinaw bato dabla, ani jo saninlamanw, ani a warigberamanw, ani a siranegeramanw, ani a kabakururamanw, ani a yiriramanw; k'a sɔrɔ o fenw te yeri ke, o te menni ke, o te tagama.

²¹ O ma nimisa ka o ta mɔgɔfaga dabla, ani o ta subagayaw, ani o ta jatoyaw, ani o ta sonyariw.

10

Kitabu fitini

¹ O kɔ, ne ka meleke barakaman dɔ ye, a bε jigira ka bɔ sankolo ra, sankaba dɔ ka a melege, sanmuru b'a kunna, a ja bε i ko tere, a senw bε i ko samasen tasumamanw.

² Kitabu fitini dɔ dayelenin tun bε a boro. A ka a kininsen lɔ kɔgɔji kan, ka a numansen lɔ dugukolo kan.

³ A pεrenna kosebe i ko jara bε kasi cogo min na. A pεrenna minke, sankurukan wolonfla kan bora.

⁴ O sankurukan wolonfla ka o kan bɔ minke, ne tun b'a fe ka o ko sεbe; nka ne ka kan dɔ men ka bɔ sankolo kɔnɔ, o ko ne ma ko: «Sankurukan wolonfla ka min fɔ, o gundo mara i kɔnɔ, i kana o sεbe.»

⁵ Meleke min tun ka a sen kelen lɔ kɔgɔji kan, ka kelen lɔ dugukolo kan, ale ka a kininboro wuri san fe ka kari.

⁶ A ko: «Ala min bε yi tuma bεε, ani wagati bεε, min ka sankolo ni a kɔnɔfenw dan, ka dugukolo ni a kɔnɔfenw dan, ka kɔgɔji ni a kɔnɔfenw dan, ne bε kari o Ala ra, ko wagati sera, makɔnɔni tena ke tuun.

⁷ Ni meleke wolonflanan nana a kan bɔ lon minw na, ni a nana a ta buru fiye, o tuma Ala tun ka gundoko min latige, a bεna o ke. A tun kɔnna ka o fɔ ciraw ye, minw ye a ta jɔnw ye.»

⁸ Ne tun kɔnna ka kan min men ka bɔ sankolo kɔnɔ, o kumana ne fe tuun, ko: «Taga kitabu fitini dayelenin mina meleke boro, meleke min lɔnin bε kɔgɔji ni dugukolo kan.»

⁹ Ne tagara meleke fe, ko a ye kitabu fitini di ne ma. A ko ne ma ko: «A mina k'a kunu. A bεna i kɔnɔ bεε kunaya, nka a bεna timiya i da ra i ko li.»

¹⁰ Ayiwa, ne ka kitabu fitini mina méléke boro k'a kunu. A timiyara ne da ra i ko li, nka a domuni kɔ, a kunayara fɔ ka ne kɔnɔ dimi.

¹¹ O kɔ, o ko ne ma ko: «I ka kan ka ciraya ke tuun ka mögɔ caman ta kow fɔ, ani jamana caman, ani siya caman, ani masace caman.»

11

Ala ta cira fla

¹ Ayiwa, o ka bere dɔ di ne ma, a be i ko sumanikəbere, k'a fɔ ne ye ko: «Wuri ka Alabatosoba ni sarakajenifɛn* suma, ani ka Ala batobagaw jate.

² Nka, Alabatosoba lukɔnɔyɔrɔ, i ye o to yi, i kana o suma. Sabu o yɔrɔ dira siya Alalonbariw ma; o bëna Ala ta dugu saninman dɔndɔn fɔ ka taga se karo binaani ni fla.

³ Ne bëna se di ne ta seere fla ma, o bëna bɔrɔfaniw don o yere ra ka ciraya ke ka se fɔ tere waga kelen ani tere keme fla ni tere biwoɔrɔ (1 260).»

⁴ Oliviyesun fla ni fitina fla min be dunuja tigi Ala ja kɔrɔ, o seere fla le be o ye.

⁵ Ni dɔ ko a be kojugu ke o ra, tasuma be bɔ o da ra ka o tigi jeni. Ni mögɔ min ko a be kojugu ke o ra, o tigi ka kan ka faga o cogo le ra.

⁶ Se be o ye ka sankolo datugu, janko o be Ala ta kuma waajuri ke lon minw na, sanji foyi kana ben o lonw na. Ka ji yelema k'a ke jori ye, o fana se be o ye. Ni wagati o wagati ka o diya, o be se ka tɔɔrɔ suguya bɛɛ lase mögɔw ma dugukolo kan.

⁷ Ni o nana o ta seereya ke ka ban tuma min na, warajugu min be bɔ jahanama kɔnɔ, ale bëna o kere, ka se o ra, ka o faga.

⁸ O suw lanin bëna to kɛnɛgbɛ ra duguba kɔnɔ, o Matigi gbengbenna yiri ra yɔrɔ min yere ra; o dugu tɔgo le lara ko Sodɔmu ani Misiran*, ka kaja ni a tagamasiyen ye.

⁹ Dunuja jamanaw ni a gbaw ni a kanw ni a siyaw bɛɛ mögɔ dɔw bëna o suw fle fɔ tere saba ni tarance. O tena son k'a to mögɔw ye o suw don.

¹⁰ O cira fla fagari kosɔn, dugukolo mögɔw bëna nagari fɔ ka o jusu diya, fɔ ka bonyafɛn ci jɔgɔn ma. O be o ke, sabu o cira fla tun ka dugukolo mögɔw tɔɔrɔ yere le.

¹¹ Ayiwa, tere saba ni tarance temenin kɔ, nin dɔ bora Ala ra ka na don o ra ka o janamanya. O wurira ka lo. Mögɔ minw tun be o yera, siranyaba ka olugu mina kosebɛ.

---

* **11:8 11.8** Sodɔmu ni Misiran: Sodɔmu dugu kera kojugu tagamasiyen ye, Misiran jamana kera jɔnya tagamasiyen ye.

¹² O cira fla ka kumakanba dɔ̄ men ka bɔ̄ sankolo kɔ̄nɔ ko: «Aw ye yelen ka na yan.» O yelenna sankabaw ce ma ka taga sankolo kɔ̄nɔ; o juguw yere ka o tagatɔ̄ ye.

¹³ O wagati yere ra, dugukolo yereyelerera kosebe. Dugu tarannin sigiyɔ̄rɔ̄ma tan, a sigiyɔ̄rɔ̄ma kelen bonw benbenna. Mɔ̄gɔ̄ waga wolonfla fagara o dugukoloyereyere fe. Tɔ̄w ka o ye minke, olugu ja tigera. O ka bonya la Sankolo tigi Ala kan.

¹⁴ Bɔ̄nɔ̄ flanan temena. A tora dɔ̄onin a sabanan be na.

Meleke wolonflanan ta burufiyekan

¹⁵ Meleke wolonflanan k'a ta buru fiye. Kumakan dɔ̄w bɔ̄ra sankolo kɔ̄nɔ, k'a fɔ̄ ni fanga ye, ko:

«Dunuja masaya fanga kera an Matigi ta ye,
ani a ta mɔ̄gɔ̄ jnanawolomanin;
a bena sigi masaya ra tuma beε, ani wagati beε.»

¹⁶ O fɔ̄ra minke, cɛkɔ̄rɔ̄ba mugan ni naani minw signin be o ta masasiginanw kan Ala ja kɔ̄rɔ̄, olugu ka o kinbiri gban ka o ja biri dugu ma ka Ala bato.

¹⁷ O ko:

«An Matigi Ala, Sebeetigi, ele min be yi, ani i tun be yi kakɔ̄rɔ̄,

an be baraka la i ye,
sabu i ka i ta sebagayaba ta,
ka sigi i ta masaya ra.

¹⁸ Siya werew jusu tun bɔ̄ra,
nka i ta dimi sera o ma.
Suw ta kiti wagati sera.

I ta cira minw ka i ta baara kε,
olugu sarawagati fana sera,
ani i ta mɔ̄gɔ̄ saninmanw,
ani minw be siran i ja,
mɔ̄gɔ̄ba fara mɔ̄gɔ̄ fitini kan.
Minw be dunupamɔ̄gɔ̄w halakira,
olugu halakituma fana sera.»

¹⁹ Ayiwa, o ka o fɔ̄ minke, Alabatosoba dayelerera sankolo kɔ̄nɔ. Ala ta jenjɔ̄gɔ̄nya kɛsu, yirara Alabatoso kɔ̄nɔ. Sanmanamana dɔ̄w bɔ̄ra, ani kumakan dɔ̄w, ani sankurukan; dugukolo yereyelerera, sanberɛ jigira.

12

¹ O kɔ, tagamasiyenba dɔ bɔra sankolo ra: ne ka muso dɔ ye, tere melegenin bɛ a ma i ko deregeba, karo bɛ a sen kɔrɔ, lolo tan ni fla kera masafugula ye, o bɛ a kun na.

² A lasiritɔ tun lo. A tun bɛ kulera, sabu a tun bɛ tin na, tin dimi tun bɛ a kan.

³ Tagamasiyen dɔ wɛre bɔra sankolo ra: o tun ye sa belebele wulenman dɔ ye, kunkolo wolonfla, ani gban tan b'a fɛ; masafugula wolonfla bɛ a kunw na.

⁴ Sankolo lolow tarannin sigiyɔrɔma saba, a kukala tun bɛ o sigiyɔrɔma kelen samana ka bɔ, ka o bɔn dugukolo kan. A tagara lo muso tinto ja fɛ, janko ni muso ka jigi, a ye den domu.

⁵ Muso nana dence woro. Nka den tara ka taga Ala fɛ a ta masasiginan yɔrɔ ra. O den le bɛna a fanga sigi siyaw bɛε kunna i ko negɛ.

⁶ Muso yere borira ka taga kongokolon kɔnɔ. Ala tun ka yɔrɔ dɔ laben a ye yi, janko a ye taga to yi, o ye a baro fɔ tere waga kelen, ani tere kɛmɛ fla, ani tere biwɔɔrɔ (1 260).

⁷ O kɔ, kere dɔ wurira sankolo kɔnɔ. Meleke kuntigi Mikayilu ni a ta mɛlekew, olugu ka sa belebele kere. Sa belebele ni a ta mɛlekew fana ka kere ke.

⁸ Nka o baraka ma se; o ma se ka to sankolo kɔnɔ tuun.

⁹ O ka sa belebele mina k'ɑ firi dugu ma; ale le tun kera sa ye folofolɔ; a bɛ wele fana ko jinaw kuntigi, ani Setana. Ale le bɛ dunujamogɔw lafiri. O k'ɑ firi dugu ma, ka a ni a ta mɛlekew bɛε firi jɔgɔn fɛ.

¹⁰ Ne ka kumakan dɔ men sankolo kɔnɔ, a b'a fɔra ni fanga ye ko:

«Sisan kisiri wagati sera.

An ta Ala ta sebagaya ni a ta masaya wagati sera,
ani a ta mɔgɔ jnanawolomanin ta fangatigiya wagati.
Sabu an balemaw jarakibaga minana k'ɑ firi dugu ma;
ale le tun bɛ to ka o jaraki Ala ja kɔrɔ su ni tere.

¹¹ Nka an balemaw sera a ra Sagaden* jori baraka ra,
ani o ta seereyakuma baraka ra.

O ma o nin kanu k'ɑ fɔ ko o bɛ siran saya ja.

¹² O kosɔn sankolo, ani sankolokɔnɔfɛnw, aw ye nagari!
Nka dugukolo ni kɔgɔji, bɔnɔ bɛna aw sɔrɔ!

Sabu Setana jigira aw kan, a dimininba;
a k'ɑ lɔn ko a ta wagati to man jan tuun.»

¹³ Sa belebele k'ɑ ye ko ale minana k'ɑ firi dugu ma minke,
a tugura muso kɔ, muso min tun ka dence woro.

¹⁴ O yɔrɔnin bɛε, bɔn belebele dɔ ta kaman fla dira muso
ma, janko a ye wuri ka taga kongokolon kɔnɔ, ka taga to a

ta yɔrɔ̄ ra, o ye a baro o yɔrɔ̄ ra yi ka wagati kelen ke, ani wagati dɔw, ani wagati tarance, janko sa ja kana se ka la a kan.

¹⁵ A kera ten minke, sa ka ji bɔ a da ra k'a seri muso kɔ fe, ka a ke i ko baji, janko o ji ye muso ta.

¹⁶ Nka dugukolo ka muso bɔsi. Sa belebele tun ka baji min bɔ a da ra, dugukolo dayelerā ka o ji bɛɛ min pewu.

¹⁷ O kera minke, sa belebele dimina muso kɔrɔ̄. A tagara muso ta duruja kere, o kɔrɔ̄ ye minw bɛ Ala ta cifoninw sira tagamana, ka tugu Yesu ta can ko.

¹⁸ O ra, sa belebele tagara lo kɔgɔji kənken kan.

13

Wara min bɔra ji ra

¹ Ayiwa, o kɔ, ne ka wara dɔ bɔtɔ ye kɔgɔji ra. Gban tan b'a fe, ani kunkolo wolonfla. Masafugula tan bɛ o gbanw kan; Alatɔgɔcenkumaw sebenin bɛ a kunkolow bɛɛ kan.

² Ne ka o wara min ye, o tun bɛ i ko waraninkala. Baraka tun bɛ a senw na, a da bɛ i ko jara da. Sa belebele ka a ta sebagaya di a ma, ka a ta masasiginan di a ma, ka fangaba di a ma.

³ Ayiwa, ne ka wara kunkolo kelen ye, a mandiminin tun bɛ, k'a ke i ko a bɛna sa. Nka o jorijugu kenevara. Dununnamɔgɔw bɛɛ tugura wara kɔ, o bɛɛ kabakoyanin ka ke a bonya ye.

⁴ O ka sa belebele bato, sabu ale le tun ka fanga di wara ma. O ka wara fana bato; o ko: «Jɔn le bɛ i ko wara? Jɔn le bɛ se ka a kere?»

⁵ O tuma, da dɔ dira wara ma, a ka ke wasoyakumaw fɔ ye, ka Alatɔgɔcenkumaw fɔ; se dira a ma ko a ye o ke fɔ ka taga se karo binaani ni fla ma.

⁶ A ka a da yele sa, ka ke kumajuguw fɔ ye Ala ma, ka kumajuguw fɔ Ala tɔgɔ kama, ani Ala ta yɔrɔ̄ saninman kama; minw signin bɛ sankolo kɔnɔ, a ka kumajuguw fɔ olugu fana ma.

⁷ Se dira wara ma fana ko a ye Ala ta mɔgɔ̄ saninman kere fɔ ka se sɔrɔ̄ o kan. Fanga dira a ma ko a ye sigi dunuja gbaw bɛɛ kunna, ani jamanaw bɛɛ, ani kanw bɛɛ, ani siyaw bɛɛ.

⁸ Dugukolo mɔgɔw bɛɛ bɛna wara bato, o mɔgɔ̄ minw tɔgɔ ma sɛbe kabini dunuja jusigiwagati ra Sagaden faganin ta panamanya kitabu kɔnɔ.

⁹ Ni mɔgɔ̄ min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka nin lamen.

¹⁰ Mɔgɔ̄ min ka kan ka mina ka taga jɔnya ra, o tigi bɛna taga jɔnya ra.

Min ka kan ka faga ni kerékemuru ye,

o bëna faga ni kerekemuru ye.

Ayiwa, o le koson Ala ta mögö saninmanw ka kan ka töörö muju, ka to lanaya ra.

Wara min bora dugukolo ra

¹¹ O kɔ, ne ka wara dɔ wɛrɛ bɔtɔ ye dugukolo ra; gban fla b'a fe i ko sagaden ta gbanw, a bë kumana i ko sa belebele dɔ.

¹² A tun bë a ta kow bëe kera wara fɔlɔ ja na, ni wara fɔlɔ ta fanga bëe ye. A ka dunupnamögow jagboya ka wara fɔlɔ bato; ale ta mandimida le tun bë jini ka a faga, nka a keneyara.

¹³ A tun bë tagamasiyenbaw kera mögöw ja na, fɔ ka tasuma lajigi ka bɔ sankolo ra.

¹⁴ Se dira a ma ko a ye tagamasiyen minw ke wara fɔlɔ ja na, a ka dugukolo mögöw lafiri ni o ye, k'a fɔ o ye ko o ye ja dɔ lalaga ka o ke wara fɔlɔ bisigiya ye; o wara le tun mandimina kerekemuru fe, nka a ma faga.

¹⁵ O kɔ, mögöw ka wara fɔlɔ bisigiya min lalaga, se dira wara flanan ma ko a ye nin don o ja ra, janko o ja ye kuma, ani janko ni mögö o mögö ma o ja bato, ja ye ke sababu ye ka o tigi faga.

¹⁶ Wara flanan ka mögö bëe jagboya, mögö fitini o, mögöba o, waritigi o, fagantan o, jɔn o, hɔrcɔn o, a ko bëe ye tagamasiyen dɔ ke a kininboro kan, walama a ten kan.

¹⁷ Mögö si tun te se ka fiyeereri ke walama ka sanni ke, ni o tagamasiyen te i kan; o tun ye wara fɔlɔ tɔgɔ le ye, walama jateda min bennin bë a tɔgɔ ma.

¹⁸ Nin ye hakiritigiya ko le ye. Ni hakiri bë mögö min fe, o tigi bë se ka wara tɔgɔ jateda kɔrc lɔn. A jateda kɔrc bennin bë mögö tɔgɔ le ma. A jateda ye keme woɔrc ni biwoɔrc ni crɔcw.

14

Mögö kisininw ta dɔnkiri

¹ Ayiwa, ne ka Sagaden* lɔnin ye Siyon kuru kan. Mögö waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) tun bë ni a ye. Ale tɔgɔ ni Fa Ala tɔgɔ tun bë o mögöw ten kan.

² Ne ka mankan dɔ men ka bɔ sankolo ra, a bë i ko jiba woyokan, i ko sankurukanba; o mankan tun bë i ko gɔnifɔbaga dɔw ta gɔnifɔkan.

³ O tun bë dɔnkirikura dɔ le lara masasiginan ja fe, ani fənjnanaman naani, ani cekorɔbaw ja fe. Mögö si tun te se ka o dɔnkiri degi, ni o mögö waga keme ni waga binaani ni naani (144 000) te, Ala tun ka olugu minw kunmabɔ dugukolo mögöw ce ra.

⁴ Olugu le ma o yere lanogə ni musow ye, sabu o saninyanin tora. Ni Sagaden be taga yore o yore, o be tugu a ko. Ala ka o kunmabə mögəw ce ra, ka o ke mögə fölow ye, ka o ke Ala ni Sagaden ta ye.

⁵ Faninya si ma bo o da ra ka ye fiyewu; Jarakiyore si le te o ra.

Meleke saba kumakan

⁶ O ko, ne ka meleke do were ye, a be temena sankolo cemance ra; Kibaro Diman* banbari do tun b'a fe, a be o lasera dugukolo mögəw ma, ani siyaw bee ma, ani gbaw bee ma, ani kan suguya bee ma, ani jamanaw bee ma.

⁷ Ayiwa, a tun b'a fora ni fanga ye ko: «Aw ye siran Ala ja ka a bonya, sabu a ta kiti wagati sera. Aw ye Ala bato; ale le ka sankolo ni dugukolo ni kogoji ni bununw dan.»

⁸ Ayiwa, meleke do were gbanna meleke fölo ko. Ale tun b'a fora ko: «A benna, a benna! Babiloni* duguba benna; ale min ka a ta jatoyajugu duven di siyaw bee ma, olugu ka o min fo ka panamini.»

⁹ Meleke sabanan gbanna olugu ko; ale ka to k'a fo ni fanga ye ko: «Ni mögə min ka wara ni a ja bato, ani ka a tagamasiyen ke a ten kan, walama a boro kan,

¹⁰ Ala dimininba le fana bëna a ta duven yelema a ta minan kono k'a di o tigi ma ko a y'a min; ji foyi tena pagami o duven na. O tigi bëna töro tasuma ni kiribi ce ma, meleke saninmanw bee ja na, ani Sagaden* ja na.

¹¹ O be töro tasuma min na, o sisi bëna wuri wagati bee ani tuma bee. Minw koni ka wara ni a ja bato, ani mögə o mögə k'a tagamasiyen ke o yere ra, su fara tere kan olugu tena pasuma soro.»

¹² O le koson Ala ta mögə saninmanw ka kan ka töro muju, minw be Ala ta cifoninw sira tagama, ani ka to Yesu ta lanaya sira kan.

¹³ O ko, ne ka kumakan do men ka bo sankolo ra; a ko: «A sebe ko: <Mögə minw be sa ka o to Matigi ta jenjögonya ra, k'a damina bi ra, olugu ta nana.» »

Nin Saninman* ko: «O ye can ye. O be bo sege ra ka nenekiri, sabu o ta kojumanw baraji be o ko.»

Ala ta dimi

¹⁴ Ne ka fleri ke, ka sankaba gbeman do ye; min tun signinin be o sankaba kan, o tun be i ko adamaden. Masafugula saninlamen do tun be a kun na. Wörös dadiman do b'a boro.

¹⁵ Meleke do were bora Alabatosoba kono; min tun signinin be sankaba kan, a pérenna ni fanga ye k'a fo o ye ko: «I ta wörös ta ka siman tige, sabu simantigewagati sera; dugukolo ta siman sera.»

¹⁶ Min tun siginin be sankaba kan, ale ka a ta wɔrɔsɔ firi dugukolo kan minke, dugukolo siman tigera.

¹⁷ Meleke do were bora Alabatosoba kono sankolo kono. Wɔrɔsɔ dadiman do tun be ale fana boro.

¹⁸ Meleke do were bora sarakajenifɛn* kono; tasuma sebagaya tun be o meleke boro. Wɔrɔsɔ dadiman tun be meleke min boro, a kumana ni fanga ye, k'a fo o meleke ye ko: «I ta wɔrɔsɔ dadiman ta ka dunupa rezɛnmɔw tige, sabu dugukolo rezɛnw mɔna.»

¹⁹ Meleke ka wɔrɔsɔ firi dugukolo kan, ka dugukolo rezɛnmɔw tige k'a bla dingaba do kono, k'a forogi; o ye Ala ta dimi le ye.

²⁰ O ka rezɛnmɔ forogi dingaba kono dugu kɔ fe. A forogito, jori le bora dingaba kono; ni i ka so lo o jori ce ma, a dunya tun be se fo karafe ma, a da ra. Jori woyora ka taga se fo sumanikejuru ja waga kelen ni keme woɔrɔ* (1 600).

15

Tɔɔrɔ labanw

¹ Ayiwa, ne ka tagamasiyen do ye sankolo ra, min ka bon, ani a be mɔgɔ kabakoya fana: tɔɔrɔfɛn wolonfla tun be meleke wolonfla boro. O tun ye tɔɔrɔ labanw ye; Ala ta dimi bena laban ni o le ye.

² O kɔ, ne ka yɔrɔ do ye, a be i ko baji, a be manamana i ko dugalen, tasuma fana pagaminin b'a ra. Mɔgɔ minw sera wara ra, ni o ma sɔn ka a ja bato, ani ka a tɔgɔ jate tagamasiyen sebe o yere kan, ne ka olugu lɔnin ye o dugalen baji kan; Ala ta gɔniw be o boro.

³ O tun be Ala ta jɔnce cira Musa ni Sagaden* ta dɔnkiri lara, ko:

«Matigi Ala Sebeetigi,
i ta kokəninw ka bon, o be mɔgɔ kabakoya.
I ta siraw bɛɛ terennin lo, a bɛɛ ye can ye,
siyaw ta Masa.

⁴ E, Matigi, jɔn le bena a fo ko a te siran i na,
ka ban ka i tɔgɔ bonya?
Ele kelen le saninman lo.
Siyaw bɛɛ bena o kinbiri gban i kɔrɔ,
sabu bɛɛ k'a ye ko i ta kewalew terennin lo.»

⁵ O kɔ, ne k'a ye ko Alabatoso min ye jɛnjuɔgɔnya yɔrɔ saninman ye, o dayelera.

* **14:20 14.20** Sumanikejuru ja waga kelen ni keme woɔrɔ, o ye kilo keme saba nɔgɔn ye.

⁶ Tɔɔrɔfɛn wolonfla tun be mɛlɛkɛ wolonfla minw boro, olugu bɔra Alabatoso kɔnɔ. Deregegbɛ pepepe dɔw tun be o ra, o be manamana; cɛsirinan saninlamān ka o disiw lamini.

⁷ Fɛnjanaman naani kelen ka minan saninlamān wolonfla di mɛlɛkɛ wolonfla ma. O minanw bɛe fanin be Ala ta dimi na, Ala min janaman lo wagati bɛe, ani tuma bɛe.

⁸ O wagati ra, sisi ka Alabatoso fa, Ala ta nɔɔrɔ ni a ta sebagaya kosɔn. Mɔgɔ si tun te se ka don Alabatoso kɔnɔ, fɔ mɛlɛkɛ wolonfla ta tɔɔrɔ ko wolonfla ye ke ka dafa.

16

Tɔɔrɔfɛn wolonfla

¹ O kɔ, ne ka kumakanba dɔ men ka bɔ Alabatoso kɔnɔ, a b'a fɔra mɛlɛkɛ wolonfla ye ko: «Aw ye taga Ala ta dimi ta minan wolonfla kɔnɔfɛn w bɔn dugukolo kan.»

² Mɛlɛkɛ fɔlɔ tagara a ta minan kɔnɔfɛn bɔn dugukolo kan. Wara tagamasiyen tun be mɔgɔ o mɔgɔ kan, ani mɔgɔ o mɔgɔ tun be wara ja batora, jorijugu dɔw wurira o mɔgɔw ra, ka o tɔɔrɔ kosebe.

³ Mɛlɛkɛ flanan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn kɔgɔji ra. Kɔgɔji bɛe kera jori ye, i ko mɔgɔ sanin jori. Fɛnjanaman minw tun be kɔgɔji ra, o bɛe sara.

⁴ Mɛlɛkɛ sabanan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn bajiw ra, ani bununw na. O bɛe kera jori ye.

⁵ Ne ka ji ta mɛlɛkɛ kumakan men, ko:

«I terennin lo,
ele min be yi wagati bɛe, ele min tun be yi kakɔrɔ,
ele min ye Ala saninman ye;
sabu i ka nin kitiw tige a cogo ra.

⁶ O ka i ta mɔgɔ saninmanw ni i ta ciraw faga ka o jori woyo; i fana ka jori ke o minji ye, sabu o ka kan ni o le ye.»

⁷ Ne ka sarakajenifɛn* kan men, ko:

«Can lo, Matigi Ala Sebeɛtigi;
i ta kolatigeninw be ke ka kaja ni can ni terenninya le ye.»

⁸ Mɛlɛkɛ naaninan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn tere kan. Tere fanga bonyara, janko a ye mɔgɔw jeni ni a ta tasuma ye;

⁹ o fundeninba ka mɔgɔw jeni. Mɔgɔw ka kumajuguw fɔ Ala ma; o ma nimisa ka kojugu dabla ka Ala bonya, o tɔɔrɔw sebagaya be ale Ala min boro.

¹⁰ Mɛlɛkɛ loorunan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn wara ta masasiginan kan. Yɔɔrɔ o yɔɔrɔ be wara ta masaya kɔnɔ, o bɛe kera dibi ye; mɔgɔw ka o nɛn kin o tɔɔrɔw dimi kosɔn.

¹¹ Mɔgɔw belen ka ke sankolo tigi Ala tɔgɔ cen ye, o ta jori dimi ni o ta tɔɔrɔ kosɔn; o ma nimisa ka o ta kojugu dabla.

¹² Ayiwa, mɛlɛke wɔɔrɔnan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn Efirati baji ra; baji jara, janko masacɛ minw bɛ bɔ terebɔyanfan na ka na, olugu ye temesira sɔrɔ.

¹³ Ne ka ninjugu saba ye, olugu bɔra sa belebele da ra, ani wara da ra, ani cira faninyafobaga da ra; o ninw tun bɛ i ko torisenjanw.

¹⁴ O ninw ye jina ninw le ye; olugu le bɛ kabakow ke. O bɛ taga dunuja bɛe lajennin ta masacɛw bɛe fe, ka o lajen kɛrɛ kama, kɛrɛ min bɛna ke Sebeɛtigi Ala ta lonba ra.

¹⁵ Matigi ko: «A flɛ, ne bɛna na i ko son bɛ bara mɔgɔ ra cogo min na. Ni mɔgɔ min k' a janto a yere ra, k' a ta faniw to a yere ra, janko a fari lakolon kana bɔ ka tagama, mɔgɔw ye a lebu ye, o tigi ta jana.»

¹⁶ Ayiwa, yɔrɔ min bɛ wele heburukan na ko Harimagedɔn, o jinaw ka masacɛw bɛe lajen o yɔrɔ le ra.

¹⁷ Ayiwa, mɛlɛke wolonflanan ka a ta minan kɔnɔfɛn bɔn fɔjɔnɔ ra. Kan dɔ bɔra Alabatoso kɔnɔ, ani masasiginan na, k' a fɔ ni baraka ye, ko: «A kɛra ka ban sa!»

¹⁸ Sanmanamanaw, ani kumakan dɔw, ani sankurukanw, ani dugukoloyerereyereba dɔ kɛra; kabini mɔgɔw bɛ dunupa ra, o dugukoloyerereyere rɔgɔn ma deri ka ke fɔlɔ.

¹⁹ Dugu belebele cira k' a ke yɔrɔ saba ye. Jamana tɔw ta dugubaw fana benna. Ala hakiri tora Babilɔni* duguba ra; a ka a ta dimiba ta duven ke minan kɔnɔ ka o di a ma, ko a ye o min.

²⁰ Dugukolo minw bɛ ji cɛ ma, olugu bɛe borira; kuruw si ma ye tuun.

²¹ Sanbɛre belebele dɔw bɔra san fe ka benben mɔgɔw kan; a bɛe kelen kelen tun bɛ kilo binaani bɔ. Mɔgɔw ka Ala tɔgɔ cen o tɔɔrɔ kosɔn, sabu a tɔɔrɔ tun bonyara o ma kosebɛ.

17

Jatɔmusoba

¹ Ayiwa, minan wolonfla tun bɛ mɛlɛke wolonfla minw boro, olugu kelen nana, ka na a fɔ ne ye ko: «Na yan, ne bɛna jatɔmusoba ta kiti yira i ra, ale min signin bɛ jibaw cɛ ra.»

² Dugukolo masacɛw ka jatɔya ke ale le fe; dugukolo mɔgɔw ka ale ta jatɔya duven le min fɔ ka janamini.»

³ Ala Nin* donna ne ra, ne k' a ye ko mɛlɛke ka ne ta ka taga ni ne ye kongokolon dɔ kɔnɔ. Ne ka muso dɔ signin ye wara wulenman dɔ kan. Alatɔgɔcenkumaw sɛbɛra wara yɔrɔ bɛe ra; kunkolo wolonfla ni gban tan tun b' a fe.

⁴ Muso tun masirinin bε ni fani jumanman wulenman dɔ ye, ani sanin, ani kabakuru sɔngɔgbelenw, ani luluw. Minan saninlamān dɔ tun b'a boro, o fara ko haramuninw na, ani a ta jatɔyafen nɔgɔninw na.

⁵ Tɔgɔ dɔ sebenin bε a ten kan; gundo lo. A sebera ko:

«Babilɔni duguba,
dunuja jatɔw
ani a kojugukεbagaw bamuso.»

⁶ Ne ka muso ye, a ka Ala ta mɔgɔ saninmanw ni Yesu ta seerew jori min fɔ ka janamini. Ne k'a ye minke, ne kabakoyara kosebe.

⁷ Meleke ko ne ma ko: «Mun kosɔn i bε kabakoya o ra? Wara kunkolo wolonfla, gban tan, ani muso min siginin bε wara kan, ne bena o gundo fɔ i ye.

⁸ I ka wara min ye, o wara tun bε yi fɔlɔfɔlɔ, nka sisan a tε yi tuun. A bena yelen ka bɔ jahanama kɔnɔ ka taga halaki le. Dugukolo mɔgɔ minw tɔgɔ tun ma sebe janamanya kitabu kɔnɔ kabini dunuja danwagati ra, ni olugu nana wara ye, o bena kabakoya, sabu a tun bε yi fɔlɔfɔlɔ, sisan a tε yi tuun, nka a bena bɔ tuun kokura.

⁹ «Ayiwa, nin ye faamuri ni hakiritigiyako le ye. Wara kunkolo wolonfla, o ye kuru wolonfla le ye; muso siginin bε o kuru wolonfla kan.

¹⁰ O kunkolo wolonfla ye masace wolonfla ye fana. O masacεw looru sara, kelen bε fanga ra, to kelen ma sigi fɔlɔ; nka ni a nana sigi, a bena wagati dɔɔnin dɔrɔn le ke.

¹¹ Wara min tun bε yi fɔlɔfɔlɔ, nka sisan a tε yi tuun, ale ye masace seeginan ye; masace wolonfla dɔ lo, a fana bena taga halaki.

¹² «I ka gban tan min ye, o ye masace tan ye fana; olugu ma masaya sɔrɔ fɔlɔ, nka o bena fanga sɔrɔ ka sigi masaya ra ni wara ye ka wagati dɔɔnin dɔrɔn ke.

¹³ Miiriya kelen le bε o fε; o bena o ta sebagaya ni o ta fanga di wara le ma.

¹⁴ O bena Sagaden* kere, nka Sagaden bena se sɔrɔ o kan, sabu ale le ye matigiw ta Matigi ye, ani masaw ta Masa. A ta mɔgɔ weleninw, minw ye a ta mɔgɔ janawolomaninw, ani a ta mɔgɔ kankelentigiw ye, olugu fana bena se sɔrɔ ni Sagaden ye.»

¹⁵ Meleke ko ne ma tuun ko: «I ka ji minw ye, jatɔmuso siginin bε ji minw cε ra, o jiw ye mɔgɔ dɔw le ye, ani jamakuru dɔw, ani siya dɔw, ani kan dɔw.

¹⁶ Ayiwa, i ka gban tan min ye, olugu ni wara yere bena jatɔmuso kɔninya, ka a ta fənw bεs bɔ a ra, ka a fari lakolon

to. O bëna a faga ka a sogo jimi, ka a tō jëni k'a ban tasuma ra.

¹⁷ Sabu Ala yëre le ka a don o jusu ra ko ale Ala ka ko min latige, o ye bën kelen ma ka o kë, ka o ta masaya di wara ma, fō ale Ala ka kuma min fō, a ye kë ten.

¹⁸ «I ka muso min ye, o ye duguba le ye, duguba min ka a ta fanga sigi dugukolo masacew bëe kan.»

18

Babiloni bencogo

¹ O kō, ne ka méléke dō were jigitō ye ka bō sankolo ra; fangaba tun bë o méléke fe. A nōcō manamanana ka yeelen bō dugukolo bëe kan.

² A pérenna ni fanga ye, ko:

«A benna, a benna, Babiloni duguba benna.

A kéra jinaw ta so ye,

ka ke jinajugu suguyaw bëe dogoyōrō ye,

ani kōnōjuguw, ani kōnō haramuninw bëe dogoyōrō.

³ Sabu siyaw bëe k'a ta jatøyajugu duvén fariman min,

dunuja masacew ka jatoya ke ni a ye,

dunuja jagokebagaw ka o yëre fëntigiya a ta fënpumanbaw caya koson.»

⁴ Ne ka kan dō were men ka bō sankolo kōnō ko:

«Ne ta mōgōw, aw ye bō nin dugu kōnō,

janko aw kana na a ta jurumun nōgōn dō ke,

a ta tōrō dō kana na se aw ma;

⁵ sabu a ta jurumunw cayara fō ka se sankolo ma.

Ala hakiri tora a ta kojuguw ra.

⁶ A ka tōw sara cogo min na, aw ye a sara ten.

A ka kewalejugu minw ke, aw ye a sara ni o nōgōn fla ye.

A ka mōgōw lamin minan min na, aw ye o nōgōn ja fla di a ma.

⁷ A ka a yëre bonya cogo min na,

ka la a ta fënpumanw cē ra ka o diyabō,

Ala ye o nōgōn nagban ni o kasi lase a ma;

sabu a k'a fō a yëre kōnō ko:

«Ne masamusoman le signin bë, ne cē ma sa;

sukasiko yëre tēna ne sōrō ka ye fiyewu.»

⁸ O le koson, o tōrōw bëe bëna se a ma lon kelen na:

saya ni kasi ni kōngō;

tasuma fana bëna a jëni,

sabu Matigi Ala min ka kitit ben a kan, o ta fanga ka bon.»

⁹ Ni o kera, dununa masace minw bεε jenna ni a ye jatoya ra, ka a ta fεnjuwanw diyabo, ni olugu nana a jenisisi wurito ye, o tuma o bεna kasi, ka kule.

¹⁰ A ta tɔɔrɔba siranya kosɔ̄n, o bεna lɔ yɔrɔjan k'a fɔ̄ ko:

«E, bɔ̄no! Bɔ̄no! E, an ta duguba!
Babilɔ̄ni, dugu fangatigi!
Kiti benna ele le kan tan yɔrɔnin kelen na wa?»

¹¹ Dununa jagokεbagaw fana bε kasi, ka kule Babilɔ̄ni kosɔ̄n, sabu mɔ̄go si te o ta fiyeerefεnw sanna tuun:

¹² o ta sanin, ani warigbε, ani kabakuru sɔ̄ngɔgbεlεnω, ani luluw, ani fani nuguninw, ani fani wulenmanw, ani fani fiyεnmanw, ani fani jumanman wulenmanw, ani yiri kasadimanw, ani fεn minw lalagara ni samajin ye, ni yiri sɔ̄ngɔgbεlεnω ye, ni siranεgε ye, ni negε ye, ni kaba sɔ̄ngɔgbεlεnω ye,

¹³ ani kasadiyananw, ani latikɔ̄lɔ̄nω, ani turu kasadimanw, ani wusunanw, ani duvεn, ani turu, ani mugu tentennin, ani simankisew, ani misiw, ani sagaw, ani sow, ani sowotorow, ani hali adamaden farisogo ni a nin.

¹⁴ O bεna a fɔ̄ Babilɔ̄ni* ma ko: «E! Fεn minw lɔ̄go tun bε i ra, sisān o tagara ka bɔ̄ i kɔ̄rɔ̄. I ta fεnjuwanw ni i ta naforo cεnna i boro; i tεna o sɔ̄rɔ̄ tuun.»

¹⁵ Ayiwa, o jagokεbaga minw tun ka naforo sɔ̄rɔ̄ Babilɔ̄ni, olugu bεna taga lɔ̄ fɔ̄ yɔrɔjan, a ta tɔɔrɔba siranya kosɔ̄n. O bεna kasi, ka kule,

¹⁶ k'a fɔ̄ ko:

«E, bɔ̄no! Bɔ̄no! E, an ta duguba!
Dugu min tun fara fiyεrebωw ra, ani fani suguya bεε ra,
ani sanin, ani kabakuru sɔ̄ngɔgbεlεnω, ani luluw ra!
O naforo bεε le cεnna yɔrɔnin kelen na tan!»

¹⁷ Kurunboribagaw bεε, ani kurunkɔ̄nɔmɔ̄gωw bεε, ani kurun baarakεbagaw, ani kurun ta jagokεbagaw bεε, olugu bεε lɔ̄nin tora yɔrɔjan.

¹⁸ O ka dugu jenitɔ̄ sisi ye minke, o ko: «E! Dugu juman le tun bε Babilɔ̄ni duguba bɔ̄?»

¹⁹ O ka buguri cε k'a bɔ̄n o yεrε kun na, ka kasi, ka kule, ka pεren ko:

«E, bɔ̄no! Bɔ̄no! E, an ta duguba!
Kɔ̄gojι kuruntigiw bεε tun ka wari caman sɔ̄rɔ̄ dugu min ta naforotigiya sababu ra,
o dugu le kera yɔrɔ̄ lakolon ye yɔrɔnin kelen na tan wa!»

20 Sankolokonomogow, aw ye pagari Babiloni benko ra!
 Ala ta mogo saninmanw, ani a ta ciradenw*,
 ani a ta ciraw, aw fana ye nagari!
 Sabu Ala ka kiti ben Babiloni kan, ka aw hake bo a ra.

21 Ayiwa, o wagati ra, melke barakaman do ka kabakuru
 belebele do ta, min tun be i ko wugu belebeleba; a ka o firi
 kogoji ra, k'a fo ko:

«Babiloni duguba bena firi ni fanga ye tan le;
 mogo tene a ye tuun.

22 E, Babiloni, gonifokan tene men i fe tuun;
 donkirilakan tene men,
 filenfiyekan tene men,
 burufiyekan tene men.

Bororabaarakabaga si tene ye tuun,
 simansikan tene men tuun.

23 Lanpanmana tene ye,
 furuce ni furumuso kan tene men;
 sabu aw Babilonikaw, aw ta jagokebagaw
 le tun ye dununa mogobaw ye;

aw ka dununa siyaw bee kun yelema ni aw ta subagaya ye.
 24 Ciraw, ani Ala ta mogo saninmanw fagajori,

ani mogo minw bee fagara dugukolo kan,
 o bee fagajori tagara ye aw fe yi.»

19

¹ Ayiwa, o ko, ne ka kan barakaman do men sankolo kono,
 i ko jamaba do mankan, o tun b'a fo ra ko:

«Aleluya!* An ye Ala tando!

Kisiri ni bonya ni sebagaya ye an ta Ala ta le ye;

² sabu a be kiti tige ni can ni terenninya ye.

A ka kiti ben jatamusoba kan,

ale min tun be dununa bee lanogora ni a ta jatoya ye.

A ka Ala ta jon minw faga, Ala ka o hake bo a ra,

ka a ta jow dimibo.»

³ O k'a fo tuun, ko:

«Aleluya! An ye Ala tando!

Babiloni jenisisi koni bena wuri tuma bee, ani wagati bee.»

⁴ Cekoroba mugan ni naani ni fenjanaman naani, olugu
 ka o kinbiri gban ka Ala bato, Ala min signin be masasig-
 nan kan. O ko:

«Amina! Aleluya!

An ye Ala tando!»

Sagaden ta kɔŋɔdomuniba

⁵ Kumakan dō bora masasiginan na, ko:

«Ala ta jɔnw bεε,
aw minw bε siran Ala ja,
mɔgɔ fitini fara mɔgɔba kan,
aw ye Ala tando!»

⁶ Ne ka kan dō men tuun, i ko jamaba dō mankan, i ko jiba mankan, i ko sankurukanbaw; o tun b'a fɔra ko:

«Aleluya! An ye Ala tando!

Sabu an Matigi Ala Sebeetigi sigira a ta masaya ra.

⁷ An ye nagari ka an jusu diya, ka a bonya,
sabu Sagaden* ta kɔŋɔya sera,
a ta kɔŋɔmuso ka a yere labεn.

⁸ Fanigbe pepe jumanman dō dira a ma ko a ye o don..»

O fani jumanman ye Ala ta mɔgɔ saninmanw ta kewalejumanw le ye.

⁹ Mεleke ko ne ma ko ne y'a sεbe ko: «Minw welera ka taga Sagaden ta kɔŋɔdomuniba ra, olugu ta pana.» A ko ne ma ko: «Nin kuma ye Ala ta Kuma yere le ye.»

¹⁰ Ne ka ne kinbiri gban mεleke kɔrɔ ko ne bε a bato. A ko: «I kana o kε dε! Ne ye baaraden le ye fana, i n'a fɔ ele, ani i balema tɔ minw tugura Yesu ta can kɔ. I kana ne bato; Ala le bato.»

Yesu ta seereya, ciraw ta kuma bora o le ra.

Sogbetigi

¹¹ O kɔ, ne ka sankolo dayelenin ye. So gbeman dō bora. Min yelenin bε a kan, o tɔgɔ ye ko Kankelentigi, ani Cantigi. A bε kiti tige, ka mɔgɔjuguw kere ka kaja ni terenninya ye.

¹² A padenw bε i ko tasumamana, masafugula caman bε a kun na; tɔgɔ dɔ sεbenin bε a kan, mɔgɔ si te o lɔn ni ale yere te.

¹³ Derege min tun bε a kan na, o tun sura jori ra. A tɔgɔ ye ko «Ala ta Kuma.»

¹⁴ Sankolo kerekemuru nunbɔnin dō tun bε bora a da ra; a bεna siyaw faga ni o le ye. A bεna siyaw mara ni negεbere le ye; ale yere bεna rezemɔ forogi dinga kɔnɔ ka Ala Sebeetigi ta dimiba ta duvɛn bɔ.

¹⁵ Kerekemuru nunbɔnin dō tun bε bora a da ra; a bεna siyaw faga ni o le ye. A bεna siyaw mara ni negεbere le ye; ale yere bεna rezemɔ forogi dinga kɔnɔ ka Ala Sebeetigi ta dimiba ta duvɛn bɔ.

¹⁶ Tögö dō tun səbenin bē a ta derege kan, ani a woto kan, ko:

«Masaw bēe ta Masa,
matigiw bēe ta Matigi.»

¹⁷ O kō, ne ka mēleke dō lōnin ye tere kōnō. A pərenna ni fanga ye; kōnō minw bēe tun be san fe, a k'a fō olugu ye ko: «Aw ye na lajēn ka Ala ta domuniba makōnō,

¹⁸ janko ka masacēw sogo domu, ani kəremasaw sogo, ani fangatigiw sogo, ani sow sogo, ani sotigiw sogo, ani mōgō suguya bēe sogo: jōnw ni hōrōnw, mōgōbaw ni fitiniw.»

¹⁹ Ayiwa, ne ka wara fōlō ye; dunupa masacēw, ani o ta kərekəjamaw lajennin bē ni a ye kere kama. Wara ni a ta kərekəjama ko o bē sogbətigi ni a ta kərekəjama kere.

²⁰ Nka o kōnna ka wara yēre mina fōlō; cira faninyafōbaga min tun be kabakow kera wara ja na, ale fana minana ni a ye. Mōgō minw tun sōnna ko wara tagamasiyen ye kē o kan, ani minw tun ka wara ja bato, ale le tun ka olugu lafiri. O fla bēe minana ka o janaman firi dingaba tasumaman ni kiribi cē ra.

²¹ Kərekəmuru min tun be sogbətigi da ra, o ka tōw faga ni o kərekəmuru ye. Kōnōw bēe ka o sogo domu fō ka fa a ra.

20

Setana sirira fō san waga kelen

¹ O kō, ne ka mēleke dō jigitō ye ka bō sankolo ra, jahanama lakile b'a boro, ani negejōrōkō gbirimān dō.

² A ka sa belebele mina, min tun kera sa ye fōlōfōlō; jinaw kuntigi lo, ani Setana. Mēleke k'a mina, k'a siri ni negejōrōkō ye fō san waga kelen.

³ A k'a firi jahanama kōnō, ka a datugu a da ra, ka tagamasiyen dō nōrō da kan janko a kana dunupnamōgōw lafiri tuun, fō ka taga san waga kelen dafa. O kō, a ka kan ka foni ka wagati dōcōnīn kē tuun.

⁴ Ne ka masasiginan dōw ye. Minw sigira o masasiginanw kan, se dira olugu ma ko o ye kiti tige. Ayiwa, o tun ka minw kun tige Yesu ta seereya ni Ala ta Kuma waajuri kosōn, olugu minw tun ma sōn ka wara bato walama ka wara ja bato, minw tun ma sōn tagamasiyen ye kē o ten kan walama o boro ra, ne ka olugu ninw ye. O kera mōgō janamanw ye tuun, ka sigi kuntigiya ra ni Kirisita* ye fō san waga kelen.

⁵ Ayiwa, nin le ye suw kunuko fōlō ye. Mōgō tōw suw ma kunu fō ka taga san waga kelen dafa.

⁶ Mōgō minw ninyōrō kera suw kunuko fōlō ra, olugu ta jana, olugu saninyara! Saya flanan te se ka foyi kē olugu

ra tuun. O bëna ke Ala ni Kirisita ta sarakalasebagaw* ye, ka sigi kuntigya ra ni Kirisita ye fo san waga kelen.

Setana ni a ta kerekøjama halakira

⁷ Ni san waga kelen nana dafa tuma min na, o bëna Setana foni ka a labo a ta kaso ra.

⁸ A bëna bo ka taga siyaw lafiri dunupa fan naani na. O siyaw togo le ye ko Gogi, ani Magogi. A bëna siyaw lajën kere kama. O ka ca i ko kogojida kënken.

⁹ O ka dugukolo yoro bëe fa. O ka Ala ta mogow saninmanw ta yoro lamini, ani Ala ta dugu kanunin ye. Nka tasuma do bora sankolo ra ka na o bëe jeni ka o ban.

¹⁰ Setana min tun be mogow lafirira, o ka ale firi dingaba tasumaman ni kiribi ce ra, wara ni cira faninyafobaga be yoro min na. O bëna tooro su ni tere, tuma bëe, ani wagati bëe.

Kiti laban

¹¹ O ko, ne ka masasiginan belebele gbeman do ye; min siginin be a kan, ne ka o fana ye. Dugukolo ni sankolo borira a ja, ka tunu; o ma ye tuun.

¹² Ne ka suw ye, mogobaw ni mogow fitiniw, o lönin be masasiginan ja fe. O ka kitabu dow dayele; o ko, o ka kitabu kelen were dayele, min ye panamanya kitabu ye. O ka suw ta kiti tige ka kaja ni o ta kewalew ye, o ta kewale minw sebera kitabuw kono.

¹³ Su minw tun be kogoji ra, kogoji ka olugu di; su minw tun be Saya boro, ani minw tun be Lahara, olugu fana ka o suw di. O bëe kelen kelen ta kiti tigera ka kaja ni o ta kewalew ye.

¹⁴ O ka Saya ni Laharaso bëe firi dingaba tasumaman kono. O dingaba tasumaman, o le ye saya flanan ye.

¹⁵ Mogow o mogow togo sebenin ma soro panamanya kitabu kono, o ka o firi dingaba tasumaman kono.

21

Zeruzalemu dugukura

¹ Ayiwa, o ko, ne ka sankolokura ni dugukolokura ye. Sankolo folo ni dugukolo folo tun tununa. Kogoji fana tun te yi tuun.

² Ne ka dugu saninman ye, Zeruzalemu dugukura, a be jigira ka bo sankolo ra Ala fe. A labenna i ko kognomuso min masirira a ce ye.

³ Ne ka kumakan do men ka bo masasiginan na; a k'a fo ni fanga ye ko: «Ala ta yoro saninman ye nin ye, ani a ta mogow. A bëna sigi ni o ye; o be ke a ta mogow ye, ale Ala yere le bëna ke ni o ye.

⁴ A bëna o najiw bëe cë. Saya tëna ke yi tuun, kasi tëna ke yi, kulekan tëna mën, töörö tëna ke yi fana; sabu fenköröw bëe tununa.»

⁵ Min tun siginin bë masasiginan kan, ale ko: «A flë, ne bë fen bëe ke kura ye sisan.» A ko ne ma ko: «A sëbe! Sabu sigiya te nin kumaw ra, can lo.»

⁶ A ko ne ma tuun ko: «A këra ka ban. Ne le ye Alifa ni Omega ye, damina ni laban. Ni jiminlögö bë mögö min na, ne bëna bununji di o tigi ma gbansan, ji min bë panamanya di mögö ma.

⁷ Ni min ka se soro, o tigi bëna nin fënw soro; ne bë ke a ta Ala ye, a bë ke ne den ye.

⁸ Nka siranbagatöw, lanabariw, kojugukëbagaw, mögöfagabagaw, jatöw, subagaw, josönbagaw, ani faninyaföbagaw bëe, olugu ninyöro bëna ke dingaba tasumaman ni kiribi le ye. O le ye saya flanan ye.»

⁹ O ko, tööröfen wolonfla tun bë minan wolonfla kono mëlekë wolonfla minw boro, o mëlekew ra kelen gbarara ne ra ka kuma ne fe, ko: «Na yan, ne bëna kõñomuso yira i ra; Sagaden* ta kõñomuso.»

¹⁰ Ala Nin* donna ne ra, ne k'a ye ko a ka ne ta ka taga ni ne ye kuruba jamijan dö kunna, ka Ala ta dugu saninman yira ne ra, Zeruzalemu dugu; a bë jigira ka bo sankolo ra, Ala fe.

¹¹ Ala ta nooro tun bë a kan. A nooro tun bë i ko lulu bisigi dö, walama i ko zasipe lulu, min bë manamana i ko dugalen.

¹² Kogo belebele jamijan dö tun ka dugu lamini. Donda tan ni fla bë dugu ra. Mëlekë kelen bë o dondaw bëe kelen kelen na. Tögö dö sëbenin bë daw kan, o ye Izirayelimögöw ta gba tan ni fla tögöw ye.

¹³ Da saba bë tereboyanfan na, saba bë terebenyanfan na, saba bë sahiliyanfan na, saba bë woroduguyanfan na.

¹⁴ Kabakuru belebele tan ni fla tun ye dugu kogo jusiginanw ye. Sagaden ta ciraden* tan ni fla tögöw sëbenin bë o jusiginan tan ni fla kan.

¹⁵ Mëlekë min tun kumana ne fe, saninbere dö tun bë ale boro, janko ka dugu janya suma, ani a dondaw, ani a kogow.

¹⁶ Dugu fan naani bëe tun ka kan; a janya ni a bonya bëe tun ye kelen ye. Mëlekë ka dugu suma ni saninbere ye; a këra bere ja waga tan ni fla ye*; a janya, ani a bonya, ani a lo bëe tun ye o da kelen ye,

---

* **21:16 21.16** Bere ja waga tan ni fla: O da ye tagamasiyen le ye; o bë se ka ke kilo waga fla ni kilo këmë fla nögonna ye.

¹⁷ A ka kogo fana suma. O kera nōngōn ja kēmē ni binaani ni naani ye; a k'a suma ka kaja ni mōgōw ta sumanikecogo le ye.

¹⁸ Kogo tun lōra ni zasipe lulu le ye. Dugu bēe tun lōra ni sanin yereworo le ye, min bē manamana i ko dugalen.

¹⁹ Lulu[†] bisigi suguya bēe tun donna kogo jusiginan na, ka a cēja. Jusiginan fōlō ye Zasipe lulu ye; a flanan ye safiri lulu ye, a sabanan ye kaliseduwani lulu ye, a naaninan ye emerodi lulu ye,

²⁰ a loorunan ye saridonikisi lulu ye, a wōōrōnan ye sariduwani lulu ye, a wolonflanan ye kirisoliti lulu ye, a seeginan ye berili lulu ye, a kōnōntōnnan ye topazi lulu ye, a tannan ye kirisopirasi lulu ye, a tan ni kelennan ye yasenti lulu ye, a tan ni flanan ye ametisi lulu ye.

²¹ Dugu donda tan ni fla bēe tun ye lulu le ye. A konw bēe kelen kelen ye lulu kuturu kelen ye. Dugu sirabaw tun ye sanin yereworo ye, ka a cēja, a bē manamana i ko dugalen.

²² Ne ma Alabatoso ye dugu kōnō. Matigi Ala Sebēetigi yere le ye dugu Alabatoso ye, ale ni Sagaden.

²³ Dugu mako te tere yeelen na, walama karo yeelen janko mōgōw ye yeri ke; Ala yere nōrō le ye dugu yeelen ye; Sagaden fana ye dugu yeelen ye.

²⁴ Siyaw bēe bēna tagama o yeelen le ra. Dunupa masacēw bēna taga ni o ta bonya ye Ala fē o yōrō le ra.

²⁵ Dugu dondaw tēna datugu ka ye lon si; tere bēe a dayelenin bē to, sabu su tēna ko yi tuun.

²⁶ Siyaw ta fanga ni o ta bonya bēe bēna taga o yōrō le ra.

²⁷ Fēn saninyabari si tēna don yi. Mōgō o mōgō bē ko haramuninw ke, ani faninyafōbagaw, o si te don yi. Minw tōgō sebera Sagaden ta janamanya kitabu kōnō, olugu dōrōn le bēna don yi.

22

¹ Ayiwa, o kō, mēlekē ka janamanya baji yira ne ra; a saninyanin bē, a bē manamana i ko dugalen. O ji tun bē woyora ka bō Ala ni Sagaden* ta masasiginan na.

² Nanamanya yiri tun bē dugu siraba cē ma, ani ba fan fla kan. A bē den sinagako tan ni fla san kōnō; karo o karo a bē den. A flaburuw bē mōgōw kēneya.

³ Fēn danganin si tēna ke o yōrō ra. Ala ni Sagaden ta masasiginan bēna ke dugu kōnō. Ala ta jōnw bēna baara ke a ye;

[†] **21:19 21.19-20** Lulu suguya caman tōgō fōra yan, an te minw lōn. Nka o bēe ye kabakuru dawulamanw ye, minw bē Ala ta saninmanya yira.

⁴ o yere ja bëna Ala ye. A tøgø sëbenin bëna ke o bëe tenw kan.

⁵ Su tëna ko yi tuun, o mako tëna ke lanpan na, walama tere yeelen; sabu Matigi Ala yere bëna ke o ta yeelen ye. O bëna sigi kuntigiya ra tuma bëe, ani wagati bëe.

Yesu nawagati surunyara

⁶ O bëe kõ, mëlekë ko ne ma ko: «Sigiya te nin kumaw ra; can yere lo. An Matigi Ala min be ciraw ta kumafota don o da ra, a ta Nin Saninman* baraka ra, ale le ka a ta mëlekë ci, janko ko minw ka kan ka ke sani wagati döönin, a ye o yira a ta jönw na.»

⁷ Yesu ko: «A flë, ni döönin kéra ne bëna na. Møgø min be nin kitabu ta cirayakumaw sira tagama, o tigi ta jana.»

⁸ Ayiwa, ne Yuhana yere le ka nin kow men, ne ja k'a ye. Ne k'a men, k'a ye minke, mëlekë min tun b'a yirara ne ra, ne ka ne kinbiri gban o sen körö ko ne b'a bato.

⁹ A ko ne ma ko: «I kana o ke de! Ne fana ye baaraden le ye, i n'a fo ele, ani i balema cira tòw, ani minw be nin kitabu sira tagamana. Ala le bato!»

¹⁰ A ko ne ma ko: «I kana nin kitabu ta cirayakumaw datugu, k'a dogo, sabu wagati surunyara ka ban.

¹¹ Møgø min be tagama terenbariya ra, o tigi ye tagama terenbariya ra. Møgø min be a yere lanögöra, o tigi ye a yere lanögö. Nka møgø min be terenninya sira kan, o tigi ye to o kan. Møgø min saninyanin lo, o tigi belen ye saninya tuun.»

¹² «A flë, sani wagati döönin ne bëna na. Bëe ta sara be ne boro, janko ka bëe sara ka kaja ni a ta kewalew ye.

¹³ Ne le ye Alifa ni Omega ye, fôlo ni laban, a damina ni a dan.»

¹⁴ Minw be o ta derege ko k'a gbe, olugu ta jana. O bëna dö sörö panamanya ta yiriden na k'a domu, ka don dugu kõnõ dugu dondaw fe.

¹⁵ Nka, wuruw, ani subagaw, ani jatòw, ani mögøfagabagaw, ani josönbagaw, ani mögø o mögø be faninya fo, ani faninyafó ka di minw ye, olugu bëe bëna to kene ma.

¹⁶ «Ne Yesu le ka ne ta mëlekë ci ka na nin kow lase aw ma, lanabagaw ta jenkuruw ra. Dawuda mamaden min tun bëna bõ Dawuda ta gba ra, ne le ye o ye; ne le ye sögomada lolo manamana tó ye.»

¹⁷ Ayiwa, Nin Saninman ni kõjõmuso b'a jaabi ko: «Na!» Møgø min be nin kuma lamen, o tigi y'a fo ko: «Na!» Ni jimilögö be mögø min na, o tigi ye na. Ni mögø min be panamanya ji fe, o tigi ye dö ce k'a min gbansan.

Kuma laban

¹⁸ Mɔgɔ o mɔgɔ bɛ nin kitabu ta cirayakumaw lamen, ne b'a fɔ o tigi ye k'a gbεleya ko: ni mɔgɔ min ka dɔ fara a kan, tɔɔrɔ minw fɔra nin kitabu kɔnɔ, Ala bena o tɔɔrɔ jɔgɔn fara o tigi ta tɔɔrɔw kan.

¹⁹ Ni mɔgɔ min fana ka dɔ bɔ nin kitabu ta cirayakumaw ra, janamanya yiri ni dugu saninman min ko fɔra nin kitabu kɔnɔ, Ala bena o tigi ninyɔrɔ bɔ o ra.

²⁰ Min ka nin kow fɔ, ko can lo, ale ko: «Onhɔn, sani wagati dɔɔnin ne bena na.» Amina. Na, an Matigi Yesu!

²¹ An Matigi Yesu ye neɛma aw bɛɛ ye.